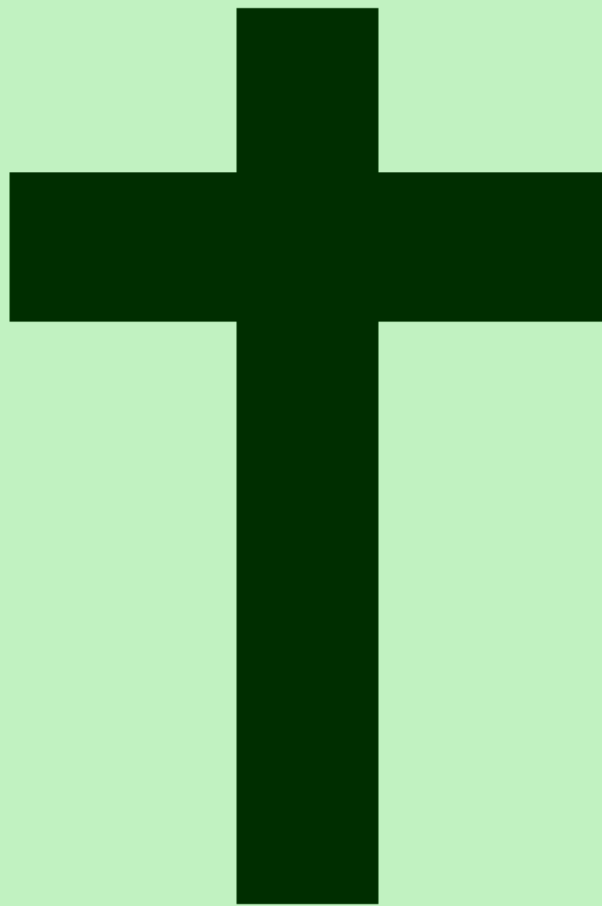

Abwaresen
Wore-o

New Testament in Chumburung (GH:ncu:Chumburung)

Abwaresen Wore-ᵔ
New Testament in Chumburung (GH:ncu:Chumburung)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chumburung

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chumburung

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

Contents

Matiyo	1
Maak	59
Lukas	93
Yohanee	152
Ayaa-rə ayerepə-ə asuŋ	191
Roma awuye	240
1 Korintoo awuye	266
2 Korintoo awuye	289
Galatiya awuye	304
Ifisus awuye	313
Filipii awuye	321
Kolosii awuye	326
1 Tisalonikaa awuye	332
2 Tisalonikaa awuye	337
1 Timotii	340
2 Timotii	346
Tiitus	351
Filemən	354
Heebrii awuye	356
Yakubu	376
1 Peetroo	382
2 Peetroo	389
1 Yohanee	393
2 Yohanee	399
3 Yohanee	400
Yudas	401
Aleebokaapətə	403

Matiyo

Ketō ne Matiyo a kyoreε bō lee aseŋ timaa-o si-o

Yeesuu Kristoo mō nana-ana anyare
(Lukas 3.23-38)

¹ Kee Yeesuu Kristoo mō nana-ana anyare, na aneŋ ne ɔ lee Deefid a kenana-ɔ-rɔ-ɔ, na aneŋ ne Deefid mō a lee Abraham a kenana-ɔ-rɔ-ɔ. Abraham mō gye Isireelii awuye bamō nana.

² To, Abraham mō gyi e gye Isak,
ne Isak mō mō gyi e gye Yakubu,
ne Yakubu mō mō gyi-ana e gye Yudaa na mō daa-ana na mō tire-ana.

³ Ne Yudaa na ɔkyee kō ne ba tee mō ε Tamaa-ɔ a kowe Peres na Sera,
ne Peres mō mō gyi e gye Hisirōŋ,
ne Hisirōŋ mō mō gyi e gye Aram.

⁴ Ne Aram mō mō gyi e gye Aminadabi,
ne Aminadabi mō mō gyi e gye Naasōŋ,
ne Naasōŋ mō mō gyi e gye Salamōŋ.

⁵ Ne Salamōŋ mō na mō ka Rahab a kowe Bowas,
ne Bowas mō na mō ka Rut a kowe Obid,
ne Obid mō mō gyi e gye Yeseε.

⁶ Ne Yeseε mō mō gyi e gye Owure Deefid.

Ne Owure Deefid na ɔkyee kō ne ɔ dεε ɔ gye ɔnyare kō ne ba tee mō ε Oriya mō ka-ɔ a kowe Solomōŋ.*

⁷ Ne Solomōŋ mō mō gyi e gye Rekabowam,
ne Rekabowam mō mō gyi e gye Abiya,
ne Abiya mō mō gyi e gye Asa.

⁸ Ne Asa mō mō gyi e gye Yehōsafat,
ne Yehōsafat mō mō gyi e gye Yehōram,
ne Yehōram mō mō gyi e gye Osiya.

⁹ Ne Osiya mō mō gyi e gye Yotam,
ne Yotam mō mō gyi e gye Ahas,
ne Ahas mō mō gyi e gye Hisikiya.

¹⁰ Ne Hisikiya mō mō gyi e gye Manasee,
ne Manasee mō mō gyi e gye Amōŋ
ne Amōŋ mō mō gyi e gye Yosiya.

¹¹ Ne Yosiya mō mō gyi-ana e gye Yikoniya na mō tire-ana.

Saŋ amō-rɔ ne Isireelii awuye adōŋ a yaa bamō anya kusōŋ-no Babilōŋ sweere se.

¹² Bamō adōŋ a yaa bamō Babilōŋ-ɔ,
amō kameε ne Yikoniya a kowe Salatiyel,
ne Salatiyel mō a kowe Sirubabel.

¹³ Ne Sirubabel mō a kowe Abiyud,
ne Abiyud mō a kowe Iliyakim,
ne Iliyakim mō a kowe Asō.

¹⁴ Ne Asō mō a kowe Sadukii,
ne Sadukii mō a kowe Akim,
ne Akim mō a kowe Iliyud.

* 1:6 ɔkyee-ɔ kenyaε e gye Batesiiba. 2 Samuwel 12.24.

¹⁵ Ne Iliyud ma a kowe Iliyasa,
ne Iliyasa ma a kowe Matan,
ne Matan ma a kowe Yakubu.

¹⁶ Ne Yakubu ma a kowe Yosef,
ne Yosef ma a waaree Mariya.

Mariya ya kowe Yeesuu ne ba tee mo e Kristoo
ne Wuribware ye o sun a o bo kyohwe kaye ma-ro-o.

¹⁷ Hkovekyase ne n ya lee Abraham se ya bo fo Deefid si-o gye kudu nna, ne lee Deefid si ya bo fo san ne bamo adon a yaa bamo anya kusun-no Babilon sweere se-o ma gye kudu nna. Bo lee san amo ya bo fo Kristoo-o kakowe se ma gye hkovekyase ane n kudu nna.

Anen ne baa kowe Yeesuu-o
(Lukas 2.1-7)

¹⁸ Mfaanee ne baa kowe Yeesuu Kristoo. Kabregyii ko ya kyena ne ba tee mo e Mariya. Ne baa kere mo sa Yosef. Yosef na Mariya mon tee di, amaa Mariya a nu feye Wuribware a kufwiine timaa-o a sa ne oo nya kame. ¹⁹ O Yosef feraa, oo fa feye mo kerekyee Mariya mon de kasentij. Ne oo kpa a o kine mo. Amaa mo a gye sese timaa-o si-o, o mon kpa feye o nyera Mariya kenyaere, ne oo waa mo mfeere feye o kine mo na oko mon nu.

²⁰ Anen a asen-o a san a bo mo mfeere-ro-o, ne kanye ko Wuribware kaboo ko a lee mo se dee-ro, ne o ye, "Yosef, Deefid mo kenanagyi, fo ma sa a Mariya ketaa baa fo aye waa fo kufu, a lee feye Wuribware a kufwiine timaa-o ya sa mo kame-o. ²¹ O kowe onyare, na fo sa mo kenyaere feye Yeesuu, kaase e kaapo feye Wuribware-e-morowe, a lee feye mo e gye ne o lee mo asese na o bo lee bamo eboye-ro."

²² Amo-o peee a waa nee na keto ne Wuribware a sa ne mo akyaamee-o oko a kyoree waa abwaresen wore-o-ro-o nya waa kasentij feye,

²³ "Kabregyii ne o mon nyi anyare-o e nya kame,
na o kowe onyare, na bo tee mo e Imanuwel,
kaase e kaapo feye Wuribware-bo-ane-ase."*

²⁴ Amose se-o Yosef a kosoo-o, ne oo gya Wuribware kaboo a kanoo se, ne oo waaree Mariya taa mo yaa mo aye. ²⁵ Amaa mo aa mo mon di ne oo bo kowe. Ne oo kowe onyare, ne Yosef a sa kayaagi-o kenyaere e Yeesuu.

2

Anyiasenpo-o keba

¹ Man ko ne ba tee mo e Betelahem ne o bo Yudeyat sweere se-o-ro ne Mariya a kowe Yeesuu. San amo-o Herod e gye owure.† A mon kyee ne afo ko a lee kyowe leekpa a kebega-o ba Yerusalem. Afo ma gye anyiasenpo ko ne ba deere akyee-e-kpa-agyi ba pini amo asen-o. ² Ne baa bise Owure Herod feye, "Hkee kayaagi ne baa kowe mo na o bo gyi Yudaa awuye kuwure-o. Bo lee feye ane a nu kekyee-e-kpa-agyi ko a lee kyowe leekpa, ne ke e kaapo ane feye baa kowe owure. Ne ane a ba a ane bo sun mo."

³ Owure Herod a nu amo-o, ne mo aa Yerusalem awuye peee idun a ten bamo. ⁴ Ne oo tee Wuribware alonhoro abrese na Wuribware mbraa akaaporo peee bo gyanje. Bamoo a gyanje-o, ne oo bise bamo feye mfene ne ba ba a bo bo kowe oko ne ba tee mo e Kristoo ne Wuribware ye o sun a o bo kyohwe Yudaa awuye-o. ⁵⁻⁶ Ne baa lee kanoo feye, "Betelahem ne o bo Yudaa sweere mo se-o-ro ne ba kowe mo. A lee feye Wuribware kyaamee ko a kyoree waa abwaresen wore-o-ro feye,

'Wuribware ye, Betelahem man,
haree fo a gye Yudaa sweere se

* 1:23 Isaya 7.14 (LXX).

a eman-ɔ-rɔ kagyinyii-o gbaa ooo,
Wuribware i lee mone asese-ɔ-rɔ oko
na o kii mo asese Isireelii awuye peee
oyaalenpo na adeeresepo-ɔ.’ ”*

⁷ Owure-o a nu amo-ɔ, ne do tee anyiasenpo-ɔ lee kerɩ si, ne oo bise bamo san konko ne kekyee-e-kpa-agyi amo a lee-ɔ. ⁸ Ne baa towe san-ɔ gywii mo. Mo a nu bo lee bamo ase-ɔ, ne do towe gywii bamo feye, “Mon' ya buwi kpa kayaagyi-o Betelahem man-no. Mone ya den nyu mo, na mon' sa a n nu, na mo-ɔ mo nyu ya sur mo.” Ne do sa bamo kpa a bo yo.

⁹⁻¹⁰ Bamo a meraa se ba yo-ɔ, puri-ro ne baa bee nyu kekyee-e-kpa-agyi ne baa dee nyu kyowe leekpa a kebeya-ɔ, ne bamo akato a gyi bweeto. Ne kekyee-e-kpa-agyi-o a gye bamo nkpe anen-aaa ya fo lon ne kayaagyi-o bo mo-ro-ɔ, ne kaa sii yere awore-ro lon amo soso kyekyee. ¹¹ Bamo a lwee lon-ɔ-ro-ɔ, ne baa nyu kayaagyi-o na mo nyi Mariya. Ne baa kpuni anjuri sur kayaagyi-o, ne baa bunji bamo adakaa se, ne baa lee ato damenanse ne amo yawo bo len-ɔ bo ke mo. Amo e gye atanne pipee, na nyonku, na kakyanne-ɔ.

¹² Ne Wuribware a towe gywii bamo dee-ro feye bo ma lee kinji yo Owure Herod ase ya towe keto ne baa nyu-o gywii mo. Amose se-ɔ, ne baa kinji borɔ kpa banban se yo bamo aye.

Igyipiti sweere se koyo-ɔ

¹³ Anyiasenpo-ɔ a yii-o, kame-ro ne Wuribware kaboo ko a lee Yosef se dee-ro, ne do ye, “Koso, taa kayaagyi-o na mo nyi na fo sere yo Igyipiti sweere se. Mon' kyena mfen anen-aaa bo fo san ne m bee mo e towe mo i gywii mone feye mon' lee mfen-ɔ, a lee feye Owure Herod e ba a do bo buwi kpa kayaagyi-o na do mo mo.”

¹⁴ Amose-ɔ, Yosef a koso kanye amo, ne mo aa kayaagyi-o na mo nyi a yo Igyipiti sweere se ya kyena. ¹⁵ Ne baa kyena mfen ne Herod a bo wu, na anen ne Wuribware a borɔ mo akyaame-ɔ oko se towe-ɔ nya waa kasentij feye, “Igyipiti sweere se ne mo a tee mo gyi-o lee.”*

Anen ne baa mo nyu nyanse Betelahem man-no-ɔ

¹⁶ Amo Yosef na kayaagyi-o na mo nyi a yo Igyipiti pwee ne Owure Herod a dee nyu feye anyiasenpo-ɔ a penna mo. Amose-ɔ ne mo dun a fwii bweeto, ne do sa kan feye mo asoogyaa awuye mo nyu nyanse peee ne bo bo Betelahem man-no na eman ne e ma mfen-ɔ, ne bo mon tee kyon nsu nyu-ɔ, nsu ne do fa feye kayaagyi-o a gyi-o, lee san ne anyiasenpo amo a bo towe gywii mo feye baa nyu kekyee-e-kpa-agyi-o a lee-ɔ. ¹⁷ Ne keto ne Wuribware kyaamee Yere meya a kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro-ɔ a waa kasentij feye,

¹⁸ “Baa nu bore ko a lee Rama man-no,
bore-ɔ de elawo bweeto.
Rakyl i su do sa mo gyi-ana.
O kine kepopore,
a lee feye bo mon lee bo bo-ro.”*

Anen ne baa kinji lee Igyipiti sweere se-ɔ

¹⁹ Ne Owure Herod a wu. Mo a wu-o, ne Wuribware kaboo ko a bee lee Yosef se dee-ro Igyipiti sweere se. ²⁰ Ne do towe feye, “Koso, taa kayaagyi-o na mo nyi, na mon' kinji yo mone aye Isireelii sweere se, a lee feye mo ne do kpa kayaagyi-o kemoo-ɔ a wu.”

²¹ Ne Yosef a koso taa kayaagyi-o na mo nyi, ne baa kinji yo Isireelii sweere se. ²² Bamo a fo mfen-ɔ, ne Yosef a nyu feye Aakilayus a gyi mo se Herod a kuwure-o mfen. Amose se-ɔ kufu a nya mo mfen kekyena. Ne Wuribware a yii mo se dee-ro feye bo ma kyena Yudeya mfen. Amose-ɔ ne baa kinji ya borɔ ton ko ya fo Galileya sweere se. ²³ Ne baa ya kyena

* 2:5-6 Miika 5.2. * 2:15 Hoseya 11.1. * 2:18 Yere meya 31.15.

maṅ ko ne ba tee ε Nasaret-ɔ-rɔ, na aneṅ ne Wuribware kyaameε ko a tɔwe-ɔ nya waa kasentij feye,
 “Ba ba a bɔ tee mɔ ε Nasaretenyi.”

3

*Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ abwaresen kotɔwe
 (Maak 1.1-8; Lukas 3.1-18; Yohanee 1.19-28)*

¹ Ne ɔnyare ko bɔ-rɔ. Ba tee mɔ ε Yohanee, ne bɔ bee ba tee mɔ ε Osuubɔpɔ-ɔ. Ne ɔɔ yo Yudeya kimukee-ro, ne ɔɔ lee ɔ tɔwe Wuribware asen o gywii ɔkɛmaa ne ɔ bɔrɔ mfeṅ-ɔ feye, ² “Mɔn' nu mone eyee na mɔn' kiṅṅi lee mone ebɔye-rɔ, a lee feye Wuribware se a kuwure-o a tɔ-rɔ.” ³ Yohanee e gye ɔko ne Wuribware kyaameε Isaya a tɔwe mɔ asen-ɔ feye,

“ɔko e fee-rɔ kimukee-ro feye,
 ‘Mɔn' lɔṅṅɔ kpa neeneε bɔ beya Wuribware.
 Mɔn' waa kpa kyerarase sa mɔ a ɔ bɔrɔ se.’ ”*

⁴ Nyɔma ifwii ne baa bɔ waa Yohanee atɔ burɔse, ne kabo wɔre keresese da mɔ laare-rɔ. Mɔ ateese e gye akyaṅkyanka na gyabweekyu. ⁵ Ne asese bweeto a ba mɔ ase. Boko a lee Yerusalem maṅ-nɔ, boko mɔ a lee Yudeya sweere abegya kɛmaa se, ne boko mɔ a lee eman pɛε ne e maa Yoodan bɔṅ-ɔ se. ⁶ Ne baa tɔwe bamo ebɔye gywii mɔ, ne ɔɔ bɔ bamo asuu Yoodan bɔṅ-nɔ.

⁷ Ne oo ŋu asese ne ba tee bamo ε Farisii awuye na Sadukii awuye-o e ba a bɔ bɔ deere aneṅ ne ɔ bɔ asuu-o. Ne ɔɔ tɔwe gywii bamo feye, “Mone awɔ mɔ, emene se ne mone mɔ mone a ba mfee? ɔko a kaapo mone feye a tiri feye mone gbaa moṅ lee mone eyee bɔ lee ebɔye a kakɔka ne Wuribware e kpa a ɔ ba bɔ sa abɔyewaapo-ɔ-rɔ aaa? ⁸ Ma kɔre a n gyi. Amaa mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone feye, mone akatɔ ya pee amo se fɛraa, amo mɔn' waa atɔ kɛmaa ne a kaapo feye mone a nu mone eyee, ne mone a kiṅṅi lee mone ebɔye-rɔ-ɔ. ⁹ Mone ma fa feye mone a gye ne nana Abraham mɔ ananagyi-o si-o, mone moṅ tii kakɔka ne Wuribware e kpa a ɔ ba bɔ sa abɔyewaapo-ɔ se. A lee feye Wuribware e taare a ɔ ba mfee a afoɔre mɔ bɔ buruwi asese na bɔ kii Abraham mɔ ananagyi. ¹⁰ Mɔn' sa se, a lee feye Wuribware a waa kakwii-atɔ siraa, na ɔ ba bɔ ne kiyii kɛmaa ne ke maa sweε agyi timaa-o ileṅ kaase, na ɔ bɔ da na ɔ tweek waa deekpa-rɔ.”

¹¹ Ne ɔɔ tɔwe gywii asese pɛε ne ba nu mɔ ase-ɔ feye, “Nkyu ne n de mɔ e bɔ mone asuu, na a kaapo feye mone a nu mone eyee kiṅṅi lee mone ebɔye-rɔ. Amaa ɔko san ɔ ba mɔ kameε na ɔ kyɔ mɔ, ne moṅ fo feye n sorɔ mɔ asebeta gbaa. Mɔ fɛraa, ɔ sa a Wuribware a kufwiije timaa-o ywee mone se nee, na mɔn' nya keyaalɛṅ feye deekpa-ɔ. Na ɔ ba Wuribware a kufwiije timaa-o bɔ gyee mone. ¹² O de mɔ kawɔraa ne ɔ ba a ɔ bɔ kyaare ayu na o swii waa mɔ kepoɔkyee-rɔ. Na ŋkee ɔ kpane afɛṅfɛṅtee-o pɛε na ɔ kyweε amo deekpa ne ɔ maa duṅ-o-ro. Aneṅ ne o gyi asese pɛε asen-ɔ nee.”

*Yohanee a bɔ Yeesuu asuu
 (Maak 1.9-11; Lukas 3.21-22; Yohanee 1.32-34)*

¹³ San amo-ɔ, Yeesuu a lee Galileya sweere se ba Yoodan bɔṅ-nɔ na Yohanee bɔ mɔ asuu. ¹⁴ Amaa Yohanee a leṅ eyee feye o kyurowi Yeesuu mfeere. ɔ ye, “Weetee a bware feye fo e gye ne fo bɔ mɔ asuu, amaa fo ya koṅ ba mɔ ase feye m bɔ fo asuu.”

¹⁵ Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Mbeyɔmɔ fɛraa, sa a a waa aneṅ, a lee feye a bware feye ane waa aneṅ ne Wuribware e kpa-ɔ.”

Amose se-ɔ ne Yohanee a sure si, ne ɔɔ bɔ Yeesuu asuu. ¹⁶ Yohanee a deṅ bɔ mɔ asuu, ne Yeesuu a lee nkyu-ro-o, puri amo-rɔ ne awɔre-rɔ a burɔni-ro, ne oo ŋu Wuribware a kufwiije-o a bɔ ywee mɔ se feye kuwurelepo-ɔ. ¹⁷ Ne bore ko a lee soso tɔwe feye, “Kee mɔ gyi timaa ne mɔ e kpa mɔ asen bweeto-ɔ, ne mɔ akatɔ a gyi mɔ se-ɔ.”

* 3:3 Isaya 40.3 (LXX).

4

Yeesuu kokyorokee

(Maak 1.12-13; Lukas 4.1-13)

¹ Amò kamεε-rò nē Wuribware a kufwiinje timaa-o a sa nē Yeesuu a yò ò naa o muruwi kimukee-ro, na Òbònsam kyò mò-rò kee feye ò nya mò a ò bò waa ebòye-rò aaa. ² Nē Yeesuu a gyi ñke aduna mpase na kanye kimukee-ro mfeñ, na ò maa gyi ateese. Amose-ò sañ nē ñke amò a kyon-ò, akon de mò. ³ Nē Òbònsam nē bò beē ba tee mò ε Òkyoròpò-ò a ba mò ase. Nē ò ye, “Fò i nyi feye Wuribware mò gyi-o e gye fò kasentij, amò feraa sa a abu mò buruwi bodobodoo sa fò a fò gyi.”

⁴ Nē Yeesuu a beñjaa feye, “Baa kyorεε waa abwaresen wòre-ò-rò feye,

‘Ateese wòre maa sa sese ñkpa, amaa Wuribware asen
tòwεε kemaa mò mò beē a tiri sa mò ñkpa.’ ”*

⁵ Nē Òbònsam a beē yaa Yeesuu Yerusalem nē bò beē ba tee mfeñ ε man kpeyaa-ò, ne ò taa mò yaa bò yera Wuribware sunkpa-ò katwee-rò. ⁶ Nē ò tòwε gywii Yeesuu feye, “Fò i nyi feye Wuribware mò gyi e gye fò kasentij, amò feraa fuwi ywee-rò a ñ kee. A lee feye baa beē kyorεε waa abwaresen wòre-ò-rò feye,

‘Wuribware e sa a mò mbò-ò bò kun fò,
na bò sorò fò bamò asaree se,
na fò ma nya da keyaa kibu si.’ ”*

⁷ Nē Yeesuu a beē beñjaa mò feye, “Nee amò mò a beē a bò abwaresen wòre-ò-rò feye,

‘Mone ma kan kyò mone nyanpe Wuribware-rò kee’ ε?”*

⁸ Nē ñkee Òbònsam a taa Yeesuu yaa kebee soswee kò se, nē ò ba kaye-rò eman pεε na emò kedabe bò kaapo mò. ⁹ Nē ò tòwε gywii mò feye, “Fò ya kpuni anjuri sun mò, n de emò pεε mò e sa fò.”

¹⁰ Nē Yeesuu a tòwε feye, “Òbònsam, nare lee-rò, a lee feye baa beē kyorεε waa abwaresen wòre-ò-rò feye,

‘Mon' sun mone nyanpe Wuribware wòre kpen.’ ”*

¹¹ Nē Òbònsam a lee Yeesuu ase. Mò a den o yii-o, puri amò-rò nē Wuribware mbò kò a bò kya Yeesuu-ro.

Anen nē Yeesuu a lee mò kusun kaase Galileya-ò

(Maak 1.14-15; Lukas 4.14-15)

¹²⁻¹³ Sañ nē Yeesuu bò mfeñ-ò, Heròd̄t nē ò gye Galileya sweere se owure-o a tii Yohanee Osuubòpò-ò. Yeesuu a nu amò-ò, nē oo kiñi yò mò aye Nasaret nē ò bò Galileya-ò, nē oo tu ya kyena Kapaaniyum nē ò maa Galileya kepare dabe kee-ò, nē a gye Saburòñ na Nafatalii ifuri si-o. ¹⁴ Òò waa anen nē na Wuribware kyaamε Isaya keta nē ò tòwε-ò nya waa kasentij feye,

¹⁵ “Saburòñ ifuri si na Nafatalii ifuri si,
mfeñ nē kpa dabe bò-rò nē ba tee mò ε Òpoo a kpa-ò,
nē ò lee Yoodan bòn kyòwε leekpa a kebegya-ò se,
bòrò mfeñ taa yò kaase-rò a kebare-ò,
na Galileya ifuri

* 4:4 Mbraa kebeesa 8.3. * 4:6 Kiliñ 91.11, 12. * 4:7 Mbraa kebeesa 6.16. * 4:10 Mbraa kebeesa 6.13.

ne bamo ne bo mon gye Yudaa awuye-o te si-o,
¹⁶ mfeñ a asese mo ne baa deɛ nare kibugyii-ro-o
 a ñu kelanhero dabe.
 Bamo ne bo sere lowi-o,
 kelanhero a wee bamo se mbeyoma.”*

¹⁷ Lee san amo-o Yeesuu a lee o tawe mo asen feye, “Mon' nu mone eyee na mon' kinji
 lee mone eboye-ro, a lee feye Wuribware se a kuwure-o e kpa a ke ba.”

Anen ne Yeesuu a tee nkingyi akrapo ana-o
(Maak 1.16-20; Lukas 5.1-11)

¹⁸ Ne Yeesuu a borɔ Galileya kepare dabe a kebegya-o. Mo a naa nkyu-o ekεεε se-o, ne
 oo ñu nkingyi akrapo anyo ko ne ba tee bamo e Simon ne mo kejasenyare e gye Peetroo-o
 na mo tire Andruu, na ba twee kisawu ba kra nkingyi. ¹⁹ Ne Yeesuu a tawe gywii bamo
 feye, “Mon' ba a ane yo. Mone ma lee kra nkingyi. Amaa mo e kaapo mone anen ne
 mone i buwi asese na mon' baa bamo mo ase-o.” ²⁰ Ne baa yowe bamo asawu bo beya
 puri amo-ro, ne baa gya Yeesuu si bo yii.

²¹ Ne do meraa se yo ya to anyare anyo ko bee, Yakubu na mo tire Yohanee. Bamo aa
 bamo se Sibidii e bo koree-ro ba waa bamo asawu siraa. Ne Yeesuu a tee bamo. ²² Puri
 amo-ro ne baa yowe bamo se na koree-o, ne baa gya Yeesuu si bo yii.

Yeesuu ato kekaapo na abwareseñ kotowe na alopo kekyaa

²³ Amo pree kamee-o, ne Yeesuu a muruwi Galileya sweere se ton kema o kaapo asese
 ato kebarekore akyan-no, na o tawe asen timaa bo lee Wuribware se a kuwure-o si, na o
 kya alopo. Ne do taare kya asese ne baa baa mo ase-o alogyi kema. ²⁴ Mo asen a sanhe-ro
 borɔ Siriya eman pree-ro, anen se-o asese amo a taa alopo ne ba lo alogyi kema-o baa mo
 ase, ne do kya bamo pree. Asese-o boko, ibrisi te bamo se, ne boko gye kibungbun alopo,
 ne boko mo gye agyaboo. ²⁵ Ne asese bweeto ne baa lee Galileya sweere se na Dekapolis
 (kaase e kaapo feye Eman-Kudu) ifuri si na Yerusalem man-no na Yudeya sweere se na
 Yoodan non a bonbe-o a gya mo se.

5

Kebee se abwareseñ kotowe
(Lukas 6.20-23)

¹ Yeesuu a ñu asese bweeto ne baa ba mo ase-o, ne do dee kebee ko se kafwee ya kyena
 na o kaapo ato, ne mo agyasepo-o a kyaa muruwaa mo. ² Ne do lee o kaapo bamo feye,

- ³ “Bamo ne bo nyi feye Wuribware ase
 bo mon de seye a bo sa mo-o de nyure,
 a lee feye bo tii Wuribware se a kuwure-o si.
⁴ Bamo ne bamo ebore-ro i duñwi bamo-o de nyure,
 a lee feye Wuribware i yuri bamo nkpono-ro.
⁵ Bamo ne ba yuri bamo eyee-o de nyure,
 a lee feye san e fo feye kaye pree i kii bamo lee.
⁶ Bamo ne wore de bamo itimaa kowaa-o de nyure,
 a lee feye Wuribware e sa a itimaa kowaa-o waa bamo kone.
⁷ Bamo ne ba ñu boko ewee-o de nyure,
 a lee feye Wuribware i ñu bamo ewee anen deɛ.
⁸ Bamo ne bamo nkpono-ro a fwiiri-o de nyure,
 a lee feye ba ñu Wuribware.
⁹ Bamo ne ba sun ba kpa kayeyuri
 ba sa bamo abeko-o de nyure,

* 4:16 Isaya 9.1-2.

a lee feye Wuribware e tee bamo feye mō gyi-ana.

¹⁰ Bamō ne bokō e sa ne ba gyi awōrefō

bō lee aneḡ ne ba waa ketō ne Wuribware e kpa-ō de nyure,
a lee feye bō tii Wuribware se a kuwure-o si.

¹¹ Mōne ne asese e saare mōne bō lee feye mōne gye mō agyasepō-ō se-ō, ne ba sa ne mōne i gyi awōrefō-ō, ne ba ba ayeba kēmaa ba dōḡḡ mōne se-ō, mōne de nyure, a lee feye bamo kōwaa mōne aneḡ-ō e kaapo nee feye mōne gye mō agyasepō-ō. ¹² Amōse-ō mon' sa a mōne akatō gyi bweetō, a lee feye kakōka dabē timaa kō gywii mōne Wuribware se. Bō lee feye aneḡ ne ba waa mōne-ō dēe ne baa waa Wuribware a akyaamēe ne baa gye mōne ḡkpe ba-ō.”

Mfōre na kelaḡḡerō

(Maak 9.50; Lukas 14.34-35)

¹³ Ne Yeesuu a kya se tōwe feye, “Mōne du nee feye mfōre-ō bō sa sese dimaadi. Amaa mfōre kōne ya lee fēraa, ōkō maa lee taare a ō borō kpa kēmaa se bō sa a m beē kii mfōre daa. M mōḡ lee n de ketō waase, amōse-ō ba taa a bō bō tweek nee a asese kyikyē mmo se.

¹⁴ Mōne beē mōne du nee feye kelaḡḡerō bō sa kaye pēee. Maḡ ne ō yere kebee se-ō maa kweerō. ¹⁵ Aneḡ dēe ne ōkō maa kyaḡḡe mō fetiri si na ō kōḡ bera kike bō buḡ si. N gye kabuno ne ō taa a ō bō yera aaa, na ō laḡḡe lōḡ-ō-rō pēee? ¹⁶ Mfaanēe dēe ne mon' laḡḡe-rō asese akatō-rō, na bō nya ḡu ato timaa ne mōne e waa-ō, na bō kyōrō Wuribware, mōne se ne ō bō sōsō-ō.”

Mbraa-ō kēkaapo

¹⁷ Ne Yeesuu a kya mō ato kēkaapo-ō se feye, “Mōne e fa feye mō a ba a m bō gya ane ōdedaapo Mosis a mbraa-ō na Wuribware a akyaamēe a abwaresēḡ kēkaapo-ō bō tweek nee eēe? Daabii. Mōḡ ba a m bō gya mmo bō tweek nee, amaa mō a ba a m bō waa ketō kēmaa ne baa kaapo-ō kyēkyēe lōwe. ¹⁸ Mō e tōwe mō i gywii mōne feye bō fō saḡ ne sōsō na sweere e kyōḡ-ō, mbraa-ō kabegyeē beēe mmo asēḡ kagyinyii maa lee se daa, amō ketō se ne Wuribware a sa ne ane mbraa-ō a ba-rō. ¹⁹ Amōse-ō ōkēmaa ne mō ya fō mbraa-ō pēee katōgyinyii kēmaa, ne ō kaapo bokō na bō fō mbraa-ō aneḡ dēe-ō, amō fēraa, o kii kagyinyii Wuribware se a kuwure-o-ro. Amaa ōkēmaa ne mō ya gya mbraa-ō se, ne ō kaapo bokō a bō gya mmo se-ō fēraa, ba tee mō e sese dabē Wuribware se a kuwure-o-ro. ²⁰ Mō e tōwe mō i gywii mōne feye mōne itimaa na kēdamenāḡse e mōḡ kyō Wuribware mbraa akaapoḡ na Farisii awuye lee-o, amō fēraa mōne maa tii Wuribware se a kuwure-o si pēee.”

Atō ne Yeesuu a kaapo bō lee kaduḡfwii si-o

(Lukas 12.57-59)

²¹ Ne Yeesuu a kya se tōwe feye, “Mōne a nu feye dēdaa-ō baa tōwe gywii ane nana-ana feye ōkō ma kaḡ mōw sese.* ōkēmaa ne ōw mōw sese-ō, ba bu mō kepō na bō mōw mō. ²² Amaa mbegōmō, mō-ō mō e tōwe mō i gywii mōne feye ōkēmaa ne mō duḡ ya fwii mō beeko se-ō, bō bu mō kepō na bō mōw mō, ne ōkēmaa ne ō tee mō beeko feye mfēere ke-mōḡ-de wuye-o, bō bu mō kepō abrese akatō-rō na bō mōw mō, ne ōkēmaa ne ō tee mō beeko feye ōmaḡbweepō-ō, a bware feye ō yō awōrefō deekpa-rō. ²³⁻²⁴ Amōse-ō fō kō ya yō lōḡḡakpa a fō ya lōḡḡo Wuribware, ne fō ya nyiḡḡi si feye asēḡ kō bō fō aa fō beeko mbōḡtō-rō, yōwe ato ne fō e yaa bō lōḡḡo mō-ō bō beya lōḡḡakpa akatō-rō, na fō kiḡḡi yō fō beeko-ō ase a mon' lōḡḡo mōne mbōḡtō-rō, pwēe na fō dēe kiḡḡi ba bō lōḡḡo Wuribware.”

²⁵ Ne Yeesuu ye, “Aneḡ dēe ne fō aa ōkō i de asēḡ, ne mō e kpa a ō yaa fō seḡgyikpa, fō ne fō a waa asēḡ-ō na asēḡ wuye-o lōḡḡo amō pwēe na mon' dēe fō seḡgyikpa-ō mfeḡ. N gye aneḡ, o gyiiri fō a ō yaa ōseḡgyipō-ō ase, na mō mō baa fō bō waa apurisii kesaree-ro

* 5:21 Kelee Igyipiti 20.13.

na bɔ tii fɔ. ²⁶ Kasentɪŋ si mɔ e tɔwɛ mɔ i gywii fɔ feyɛ fɔ i di tiikpa mfeŋ aneŋ-aaa bɔ fɔ saŋ ne fɔ e ka fɔ kɔkɔ a fɔ lowɛ na pasowa gbaa moŋ saŋ-ɔ.”

Aneŋ ne Yeessuu a kaapo kakyɛekpa na kanyarekpa aseŋ-ɔ

²⁷ Ne Yeessuu a kya se tɔwɛ feyɛ, “Mone a nu feyɛ dedaa-ɔ baa tɔwɛ feyɛ ɔkɔ ma waa kakyɛekpa na kanyarekpa.* ²⁸ Amaa mbeyɔmɔ mɔ-ɔ mɔ mɔ e tɔwɛ mɔ i gywii mone feyɛ ɔkɛmaa ne ɔ deere ɔkyee, ne ɔ yorɔwe feyɛ o kii mɔ lee-o a kyɔ kpa mɔ mɔ kakɔnɔ-rɔ kyee. ²⁹ Amose se-ɔ fɔ kigyisekato e sa ne fɔ e waa ebɔye, lee kemɔ bɔ tweɛ. Fɔ ya teŋ fɔ kayowɔre tɔŋ kɔ bɔ tweɛ, ne fɔ ya nya ŋkpa, a bɔ feyɛ bamɔ a tweɛ fɔ kayowɔre pɛɛɛ bɔ waa awɔrefɔɔ deekpa-rɔ. ³⁰ Aneŋ dɛɛ ne fɔ kigyisesaree e gye ne ke e sa ne fɔ e waa ebɔye, teŋ kemɔ bɔ tweɛ. Fɔ ya teŋ fɔ kayowɔre kebegya, a bɔ feyɛ fɔ kayowɔre pɛɛɛ a lwee awɔrefɔɔ deekpa-rɔ.”

Aneŋ ne Yeessuu a kaapo ɔnyare kikine mɔ ka aseŋ-ɔ

(Matiyo 19.9; Maak 10.11-12; Lukas 16.18)

³¹ Ne Yeessuu ye, “Mone a bee nu feyɛ dedaa-ɔ baa tɔwɛ feyɛ ɔnyare ya kine mɔ ka, ɔ kyɔrɛɛ kikine wɔre sa mɔ feyɛ oo kine mɔ.* ³² Amaa mbeyɔmɔ, mɔ-ɔ mɔ e tɔwɛ mɔ i gywii mone feyɛ ɔnyare ya kine mɔ ka, ne ɔkyee-ɔ ya waareɛ ɔnyare banban, mɔ ne oo kine mɔ ka-ɔ a sa ne ɔkyee-ɔ a waa kanyarekpa, amɔ ɔkyee-ɔ a kyɔ lee mɔ kuri-o kameɛ fɛraa. Ne ɔnyare ne mɔ-ɔ mɔ a bee waareɛ aneŋ a ɔkyee-ɔ mɔ a waa kakyɛekpa.”

Aneŋ ne Yeessuu a kaapo etan kɔwaa aseŋ-ɔ

(Yakubu 5.12)

³³ Ne Yeessuu a kya mɔ atɔ kekaapo-ɔ se feyɛ, “Mone a bee nu feyɛ dedaa-ɔ baa tɔwɛ feyɛ ɔkɔ ma waa etan na ɔ lanɛ mɔ kanɔ. Keɛtɔ ne ɔkɔ e waa etan feyɛ ɔ waa-ɔ, ɔ waa. ³⁴ Amaa mbeyɔmɔ, mɔ-ɔ mɔ e tɔwɛ mɔ i gywii mone feyɛ mone e kpa a mon' tɔwɛ bɔ beya feyɛ mone e waa kɔtɔkɔ, mone ma waa etan bɔ tɔwɛ. Mone ma kan ba Wuribware se bɔ waa etan, a lee feyɛ mfeŋ ne Wuribware a kuwuregya-ɔ bɔ. ³⁵ Aneŋ dɛɛ ne mone ma ba sweere bɔ waa etan, a lee feyɛ sweere se ne Wuribware ayaapapaa yere a kyure. Mone ma ba Yerusalem bɔ waa etan, a lee feyɛ mfeŋ gye Owure-bo-elen-Bware man nee. ³⁶ Mone ma kan ba mone anu gbaa bɔ waa etan, a lee feyɛ mone maa taare a mon' waa kipwiigyɛ kɔŋkɔ kufufuri beɛɛ kigyigyii. ³⁷ Amaa keɛtɔ ne mon' bɔ tɔwɛ aseŋ bɔ beya beɛɛ mon' bɔ beŋŋaa aseŋ-ɔ e gye feyɛ, ‘ɔɔŋ, ane e waa’, beɛɛ ‘Daabii, ane maa waa.’ Keɛtɔ kemaa ne ŋkee mone e tɔwɛ a mon' bɔ tii ɔɔŋ beɛɛ daabii si-o a lee ɔbɔnsam ase nee.”

Aneŋ ne ane kpa ane adɔŋ aseŋ-ɔ

(Lukas 6.27-36)

³⁸ Ne Yeessuu a kya se feyɛ, “Mone a bee nu feyɛ baa tɔwɛ feyɛ, ‘ɔkɔ ya bwee mɔ beɛkɔ kekatɔ, aneŋ dɛɛ ne bɔ bwee mɔ lee bɔ teere. Ne ɔkɔ ya kyuwɛ mɔ beɛkɔ kebwano, bɔ kyuwɛ mɔ lee.’* ³⁹ Amaa mbeyɔmɔ mɔ-ɔ mɔ mɔ e tɔwɛ mɔ i gywii mone feyɛ ɔkɔ ya waa mone bɔye, mone ma ba bɔye bɔ ka mɔ kɔkɔ. ɔkɔ ya da fɔ kigyisesɛbɔ-rɔ kebaa, bee buruwaa kebenasebɔ-rɔ sa mɔ a ɔ da. ⁴⁰ Ne ɔkɔ ya yaa fɔ iwurekpa a ɔ ya gyi aseŋ bɔ da fɔ na ɔ bɔ fɔ kɔkɔ, ne mɔ e kpa fɔ kaare a ɔ kɔɔre, taa fɔ waagya bɔ tii mɔ se na ɔ taa nare. ⁴¹ Ne ɔkɔ ya yere fɔ feyɛ fɔ sorɔ mɔ atɔ mayere kɔŋkɔ, sorɔ yaa mɔ emayere enyɔ. ⁴² ɔkɛmaa ne ɔ kɔre fɔ kɔtɔkɔ-ɔ, fɔ i de, sa mɔ keɛtɔ-ɔ. ɔkɔ e kpa a ɔ para kɔtɔkɔ, bɔ para mɔ.

⁴³ Mone a bee nu feyɛ baa tɔwɛ feyɛ, ‘ɔkɛmaa kpa mɔ beɛkɔ aseŋ,* na o kisi mɔ dɔŋ.’ ⁴⁴ Amaa mbeyɔmɔ, mɔ-ɔ mɔ e tɔwɛ mɔ i gywii mone feyɛ mon' kpa mone adɔŋ aseŋ, na mon' kɔre kebwarekɔre sa bamɔ ne ba waa mone borɔkraa-ɔ, ⁴⁵ na bɔ ŋu feyɛ kasentɪŋ si mone gye Wuribware, mone se ne ɔ bɔ soso-ɔ, mɔ gyi-ana. Bɔ lee feyɛ ɔ sa ne mɔ kyɔwe e weɛ asɛɛ bɔye na atimaa si kyɛkyɛɛ. Aneŋ dɛɛ ne bware e ba ɔ weɛ bamɔ ne ba waa

* 5:27 Kelee Igyipiti 20.14. * 5:31 Mbraa kebeesa 24.1. * 5:38 Kelee Igyipiti 21.24; Kɔlɔŋŋɔ mbraa 24.20; Mbraa kebeesa 19.21. * 5:43 Kɔlɔŋŋɔ mbraa 19.18.

itimaa-o na bamo ne ba waa ebaye-o ato se. ⁴⁶ Mone e kpa bamo ne ba kpa mone-o wore asen, Wuribware maa sa mone amo kakaka. Bo lee feye anen de ne lenpoo akorepo gbaa e kpa bamo beeko-ana lenpoo akorepo asen. ⁴⁷ Ne mone e ka mone anyare kana, nteto itimaa ne mone a waa kyon oko? Bo lee feye anen de ne bamo ne bo maa sun Wuribware-o gbaa e waa. ⁴⁸ Amose se-o baye ko ma kyena mone se, feye anen ne baye ko mon te Wuribware, mone se ne o bo soso-o, se-o.”

6

Anē ma waa itimaa lamaj-nō na okemaa nya ŋu

¹ Ne Yeesuu a kya mō ato kekaapo-o se feye, “Mon' sa se, mfenj ne mone e waa itimaa-o. Mone e kpa feye mon' ke atiripo atanne, beee mon' kore kebarekore, beee mon' kra akon, mone ma waa amo lamaj akato-ro a bo nya ŋu mone. Mone ya waa amo lamaj-nō, mone maa nya kakaka a mon' lee Wuribware, mone se ne o bo soso-o, ase. ² Amose se-o mone okemaa ya ke atiripo ato, fo ma sa a okemaa nu amo se, feye anen ne nno ŋnyo ŋnyo awuye e waa kebarekore akyan-nō na mbore se-o. Sanj kema ne ba waa itimaa-o ba fore mbere lamaj-nō. Mo i gyi mone kasentij feye dimaadi nkyoro e gye bamo kakaka. Bo maa lee nya nkyoro ko a bo bo lee Wuribware ase. ³⁻⁴ Mone feraa, mone ko ya ke otiripo ato, o waa bo kweero, na mō kebenasaree gbaa ma nya pini keto ne mō kigyisaree e waa-o. Fo ko ya ke otiripo-o keto na oko monj ŋu, amo feraa fo se Wuribware ne o ŋu keto kema ne sese e waa o kweero-o e gye ne o ka fo koka.

⁵ Anen de ne mone e kore kebarekore, mone ma waa feye nno ŋnyo ŋnyo awuye-o. Ba kpa keyere kebarekore akyan-nō na ekpa gyanjekpa ba kore kebarekore na okemaa nya ŋu bamo. M beee mo i gyi mone kasentij feye dimaadi nkyoro dooo e gye bamo kakaka. ⁶ Amaa fo ko e kore kebarekore, fo yo fo kekyan-nō na fo tii pone, na fo kore Wuribware fo se ne fo monj kee-o. Na mō-o mō ne o ŋu keto kema ne okemaa e waa o bo kweero-o sa fo amo kakaka. ⁷ Keto ne ko kyō ne ki tii si-o e gye feye mone e kore Wuribware, mone ma kore kebarekore soswee soswee soswee, feye anen ne bamo ne ba sun ikisi-o e da laa-o, ne ba fa feye bamo nlaada soswee se-o, bamo ikisi i nu a e sa bamo-o. ⁸ Mone ma waa feye bamo-o, a lee feye mone se Wuribware kyō o nyi keto ne mone e kpa-o pwee ne mone a de kore mō.”

Anen ne Yeesuu a kaapo ane anen ne ane kore kebarekore-o
(Lukas 11.2-4)

⁹ Ne Yeesuu ye, “Mfaanee ne mon' kore kebarekore.

Anē se Wuribware ne fo bo soso-o,
sa a bo kyoro fo kenya timaa.

¹⁰ Na fo baa fo kuwure-o bo gyi mfee.

Na fo sa a fo kepre waa sweere se mfee,
feye anen ne ke e waa soso-o.

¹¹ Sa ane ateese ne a tiri ane
ndoo na kake kema-o.

¹² Na fo taa ane ebaye bo ke ane,
feye anen ne boko a waa ebaye bo kye ane,
ne ane a taa bo ke bamo-o.

¹³ Na fo ma sa kpa a Obonsam kyō ane-ro kee
feye ane e waa ebaye aaa.

Na fo lee ane lee okyoro-o a kesaree-o-ro.

¹⁴ Mone ya ba boko a ebaye ne baa waa mone-o bo ke bamo, Wuribware, mone se ne o bo soso-o, mō e ba mone lee a o bo ke mone. ¹⁵ Amaa mone e monj taa mone beeko-ana ebaye bo ke bamo, amo feraa mone se ne o bo soso-o gbaa maa taa mone lee a o bo ke mone.”

Akoṅ kekra aseṅ

¹⁶ Ne Yeessuu a kya m̀ at̀o k̀ekaap̀o-ɔ se feye, “To, m̀one ya kra akoṅ, m̀one ma kan̄ ba ns̀o b̀o bure m̀one akat̀o-r̀o, feye aneṅ ne ǹno ṅnyo ṅnyo awuye e waa-ɔ. Ba waa aneṅ nee a ases̄e nya ṅu feye ba kra akoṅ. Mo i gyi m̀one kasent̄iṅ feye dimaadi nkyoro e gye bamo kakaka. ¹⁷⁻¹⁸ M̀one f̄eraa, m̀one ko e kra akoṅ, ɔ fwee m̀o akat̀o-r̀o na ɔ s̄e m̀o kuru-ro, na ɔko ma nya ṅu feye ɔ kra akoṅ nee. Am̀o Wuribware, f̀o se ne f̀o moṅ kee m̀o-ɔ, wore e gye ne o ṅu. Na f̀o se ne o ṅu ket̀o ne ɔkema e waa ɔ b̀o kweero-ɔ e gye ne ɔ ka f̀o koka.”

Kapot̄e aseṅ

(Lukas 12.33-34; 11.34-36; 16.13)

¹⁹ Ne Yeessuu ye, “M̀one ma kpa kapot̄e b̀o yera sweere se mfēe sa m̀one eyee. A lee feye mfēe a kapot̄e-ɔ f̄eraa igyeeri na nsekreeke na ṅkantene e nyera kamo, ne ayu e gyaa f̀o l̄ṅ a b̀o lweero ya ywii kamo. ²⁰ Gya ekpa ne ee sa a Wuribware kpa kapot̄e b̀o yera sos̄o sa f̀o-ɔ se. A lee feye sos̄o mfēṅ f̄eraa igyeeri na nsekreeke na ṅkantene maa nyera kamo, ne ayu maa taare a b̀o gyaa f̀o l̄ṅ lweero ya ywii kamo. ²¹ A lee feye toṅ kemaa ne f̀o kapot̄e da-ɔ, f̀o mfēere e ya doṅṅo kamo se mfēṅ.

²²⁻²³ N taa feye f̀o fetiri e b̀o dan̄. ɔ lan̄ṅe-ro l̄ṅ-n̄o p̄ee. Ne m̀o ya nyera f̄eraa, kibugyii e da f̀o l̄ṅ-n̄o. Aneṅ d̄e ne f̀o akat̀o e b̀o dan̄, f̀o kee neene. Amaa am̀o e moṅ kee f̄eraa, a du nee feye f̀o a te kibugyii-ro-o. Kelan̄ṅero maa taare a ki yii f̀o akat̀o-r̀o. Amose se-ɔ f̀o ayoroṅweto e moṅ b̀o dan̄, f̀o kakpono-ro maa fwiiri. Ne kibugyii ne f̀o te-ro-o kȳo bweeto.

²⁴ Aneṅ d̄e ne s̄ese maa taare a o sun̄ anyan̄pe anyo. Am̀o ya ba aneṅ, o kisi ɔko na ɔ kpa ɔko aseṅ, na o sun̄ ɔko kȳoṅ ɔko. Amose-ɔ m̀one maa taare a moṅ' kpa Wuribware na moṅ' bēe kpa atanne.”

Kore Wuribware gyi

(Lukas 12.22-31)

²⁵ Ne Yeessuu a kya se feye, “Aneṅ se-ɔ, mo e towe mo i gywii m̀one feye m̀one ma sa a ateese ne m̀one i gyi-o bēe at̀o ne m̀one i buṅ-o aseṅ toora m̀one. Ijka aseṅ tiri a kȳo ateese bēe? Ne kayoro mo tiri ka kȳo at̀o buṅse. ²⁶ Moṅ' kee mbogyii. B̀o maa taare a b̀o doo nya ateese, haree ba swii am̀o ako a b̀o b̀o waa akyenkyenku-ro. Amaa Wuribware, m̀one se ne ɔ b̀o sos̄o-ɔ, e gye ne ɔ b̄era bamo san̄ kemaa. M̀one mo m̀one kȳo mbogyii bēe? ²⁷ Kan̄ ṅkema ne m̀one e fa m̀one ṅkpa aseṅ bweeto-ɔ, m̀one ɔko maa taare a ɔ sa kake koṅko kpen̄ gbaa b̀o tii m̀o ṅke ne Wuribware a sa m̀o feye ɔ b̀o gyi kaye m̀o-ro-ɔ se.

²⁸ Nteto se ne at̀o buṅse aseṅ e toora m̀one? Moṅ' kee aneṅ ne aferagyi e dan̄-ɔ. A maa sun̄, ne a maa lo at̀o buṅse a sa am̀o eyee. ²⁹ Amaa mo e towe mo i gywii m̀one feye Owure Solom̄ṅ gbaa a d̄e kyena-ɔ, na m̀o aa m̀o at̀o buṅse damenan̄se gbaa ooo, ɔ moṅ nya waagya timaa na ɔ b̀o dan̄ feye aferagyi am̀o. ³⁰ M̀one Wuribware kokaoregyi moṅ kȳo. Moṅ' kee aneṅ ne efa gbaa ne e yere ndoo, ne b̀o f̀o nyan̄e-ɔ na ases̄e ten̄ṅe em̄o b̀o kure deekpa, ne em̄o aseṅ tiri-o. Am̀o m̀one f̄eraa ne m̀one gye ases̄e-ɔ, Wuribware ne ɔ sa em̄o at̀o buṅse-ɔ maa pee akat̀o a ɔ sa m̀one at̀o buṅse aaa? ³¹ Amose-ɔ m̀one ma sa a ket̀o ne m̀one i gyi-o na ket̀o ne m̀one i nuu-o na ket̀o ne m̀one i buṅ-o aseṅ toora m̀one. ³² A lee feye bamo ne b̀o maa sun̄ Wuribware-ɔ e gye ne ba toora bamo eyee mfaane a at̀o-ɔ se. Wuribware, m̀one se ne ɔ b̀o sos̄o-ɔ, nyi feye at̀o mo p̄ee tiri m̀one. ³³ Amaa moṅ' sa a m̀one mfēere yo Wuribware a kuwure-o-ro at̀o se, na ket̀o ne ɔ kpa feye m̀one waa-ɔ se. M̀one i buwi m̀one e kpa Wuribware a kuwure-o-ro at̀o f̄eraa, Wuribware e taa am̀o a ɔ b̀o sa m̀one, na ɔ bēe sa m̀one ket̀o kemaa ne ki tiri m̀one-ɔ b̀o tii si. ³⁴ Amose-ɔ m̀one ma sa a nyan̄e aseṅ toora m̀one. Nyan̄e aseṅ gye nyan̄e lee nee. Amose-ɔ a moṅ lee a tiri feye moṅ' toora m̀one eyee b̀o lee kake kemaa a ket̀o ne ke e ba-ɔ se.”

¹ Ne Yeesuu a kya se tawe feye, “Mone ya poro mone beeko-ana, Wuribware ma e poro mone. Amose-o mone ma poro mone beeko-ana. ² A lee feye aneḡ ne mone e waa mone beeko-ana-o dɛe ne Wuribware ma e ba a ɔ bo waa mone. ɔ ba mone fɔḡfɔḡ aseḡ tawese a ɔ bo poro mone bu mone kepo.”

³ Ne Yeesuu a tawe kekpare ma gywii bamo feye, “Emene se ne kakpafɛe ne ka dɔḡ fo beeko kekato se-o ne fo kee, ne fo moḡ kee kebentiḡ dabe ne ke dɔḡ fo lee si-o? ⁴ Bɛɛ emene ne fo e waa na fo tawe gywii fo kosobeɛ-o feye, ‘Mo kosobeɛ, sa a n lee kakpafɛe ne ka dɔḡ fo kekato se-o’, na fo fɛraa fo de kebentiḡ dabe na ke dɔḡ fo fɔḡfɔḡ kekato se? ⁵ Fo nno ḡnyo ḡnyo wuye ma, lee kebentiḡ dabe ne ke dɔḡ fo fɔḡfɔḡ kekato se-o pwee na fo dɛɛ taare ḡu damenaḡse lee kakpafɛe ne ka dɔḡ fo beeko lee si-o.”

⁶ Amose-o fo ma taa fo kabɔ ne fo a bo loḡḡo Wuribware-o kiyee bo sa igyono, bo lee feye bamo ya nya fo, ba duḡwi. Aneḡ dɛɛ ne fo ma taa fo ato timaa bo sa prako na o gyi, a lee feye o kyikye amo se a ɔ bo waa ese-ro.”

Aneḡ ne ane kore Wuribware-o
(Lukas 11.9-13)

⁷ Ne Yeesuu ye, “Mone ya kore Wuribware ato, mone e nya keto ne mone e kpa-o. Mone ya buwi kpa Wuribware a ekpa-o, mone i ḡu keto ne mone e kpa-o. Mone ya yere kawu tee mo, ɔ taye pone-o, na mon' nya lweero. ⁸ A lee feye okemaa ne ɔ kore ato-o e nya, ne okemaa ne o buwi a ɔ kpa Wuribware a ekpa-o i ḡu, na pone buḡḡi bo sa okemaa ne ɔ yere kawu ɔ tee-o.”

⁹ M bee taa feye mone nse ne mo gyi e tawe feye ɔ kpa bodobodoo a ɔ wo, ne ɔ taa kibu a ɔ bo sa mo? ¹⁰ Bɛɛ mo ya kore kakeḡgyi a ɔ wo, fo e taa kowo a fo bo sa mo aaa? ¹¹ Mone ne mone gye asese boye-o gbaa nyi esa mone gyi-ana ato timaa, saḡboto Wuribware, mone se ne ɔ bo soso-o, e gye ne mone ya kore mo ato timaa, ne ɔ maa taare a ɔ sa mone aaa?

¹² Amose se-o, katiḡ-o e gye feye aneḡ ne mone e kpa feye mone abeeko waa mone-o, mone ma mon' waa aneḡ dɛɛ sa bamo. A lee feye keto ne mbraa ne Mosis a sa ane-o na keto ne Wuribware akyaamɛɛ a kaapo-o kaase nee.”

Kabunogyii boḡboḡse-o
(Lukas 13.24)

¹³ Ne Yeesuu ye, “Mon' boḡ kabunogyii boḡboḡse-o-ro lweero, a lee feye mfeḡ ne ḡkpa na kukyure ne a moḡ de kee-o bo. Amose-o mon' leḡ eyeɛ boḡ mfeḡ lweero. Bo lee feye mone ya boḡ kabunogyii kpaḡse-o-ro lweero, mone i ḡu aworefoɔ ne a moḡ de kee-o. Kpa ne ɔ da bo yo aworefoɔ ne a moḡ de kee-o-ro-o a kpaḡḡe, ne asese bweeto bo mo se ba yo ba lwee kabunogyii kpaḡse-o-ro. ¹⁴ Amaa mfeḡ ne ḡkpa na kukyure ne a moḡ de kee-o bo-o kabunogyii-o du boḡboḡ. Ne kpa ne ɔ da bo yo mfeḡ-o boḡ se bo leḡ. Amose-o asese kafwee e gye ne ba ḡu kpa amo bo bo se ba yo ba lwee kabunogyii boḡboḡse-o-ro ba yo mfeḡ ne ḡkpa na kukyure ne a moḡ de kee-o bo-o.”

Kiyii na kemo agyi
(Lukas 6.43-44)

¹⁵ Ne Yeesuu ye, “Mon' sa mone eyeɛ se bo lee ayebapo ne bo ye bo gye Wuribware akyaamɛɛ-o se. Ba lwee mone-ro, na akato se bo du feye esanne ne bo maa waa oko boye-o. Amaa bamo mme-ro bo du nee feye ḡgboogboo-o. ¹⁶ Bamo awaase se ne mone e ba a mon' bo pini bamo. Mone a tee ḡu feye leḡkreḡ a swee kimango agyi aaa, ne kurunbree ma a swee kukuti agyi aaa? Daabii. ¹⁷ Amose-o kiyii timaa kema e swee agyi timaa nee. Ne kiyii ne ke moḡ de alaḡfiya-o ma e swee agyi boye. ¹⁸ Kiyii timaa-o maa swee agyi boye. Ne kiyii ne ke moḡ de alaḡfiya-o ma maa swee agyi timaa. ¹⁹ Kiyii kema ne ke maa swee agyi timaa-o, ba ḡe kemo a bo bo da, na bo twee kemo waa deekpa-ro. ²⁰ Amose-o, bamo ne ba ba ayeba feye bo gye Wuribware akyaamɛɛ-o awaase ne mone e ba a mon' bo pini bamo.”

*Ebonye awaapo ne baa ba Yeesuu kenyaare bo waa akpenyeetso-
(Lukas 13.25-26)*

²¹ Ne Yeesuu a kya mo kekaapo-o se feye, “N gye okemaa ne o tee mo e mo nyarpe-o e gye ne o tii Wuribware se a kuwure-o si, amo bamo ne ba waa keto ne n se ne o bo soso-o e kpa feye bo waa-o. ²² Kake nsi ne mo e ba a m bo gyi kaye-ro asese peee asen-o, asese bweeto e yere mo akato-ro, na bo towe feye, ‘O ane nyarpe, n gye fo kenyaare-ro ne ane a towe keto ne fo a lee bo kaapo-o gywii asese aaa? N gye fo kenyaare ne ane a ba bo gya ibrisi bo kosso bokso se aaa? Beee n gye fo kenyaare ne ane a bo waa akpenyeetso bweeto aaa?’ ²³ Na mo-o m bee berhhaa bamo laman-no mferh feye, ‘M feraa n kyo mon nyi mone, a lee feye mone gye ebonye awaapo nee. Amose-o mon! lee mo ase.’ ”

*Eloj apweepo anyo-o
(Lukas 6.47-49)*

²⁴ Ne Yeesuu a towe bo gye kee feye, “Amose-o, mo e towe mo i gywii mone ane ne okemaa ne o nu mo asen-o, ne o gya amo se-o du-o. O du feye onyiasenpo ko ne o kyena-o. Ne o kpa a o pwee mo loj. Ne o ba aforo bo da talii pwee ne o de pwee mo loj-o bo yera se. ²⁵ Mo a pwee mo loj-o bo yera lowe-o, bware a ba bweeto. Ne boj ko a twee kufwiiri, ne mo nkyu a gyaa bo towaa loj-o. Ne afwii demante ko a da bo wee loj-o se. Amo peee gbaa ooo loj-o mon bwee, a lee feye onyiasenpo amo a pwee mo loj-o bo yera aforo se nee.

²⁶ Amaa okemaa ne o nu mo asen ne mo e towe-o ne mo-o mon gya amo se-o mo du nee feye mferre ke-mon-de wuye ko ne o de o bo-ro-o. Ne o kpa a o pwee mo loj. Ne mo feraa o pwee mo loj-o bo yera kesepu si. ²⁷ Ne bware a ba bweeto. Ne boj ko a twee kufwiiri, ne mo nkyu a gyaa bo towaa loj-o. Ne afwii demante a da bo wee loj-o se. Ne loj amo a bwee lee da wuuruum. Amo e gye saasebee.”

²⁸ Yeesuu a sa senja lowe-o, ne eyee a kpen laman ne baa nu mo asen-o. ²⁹ Ne bo ye, “O maa kaapo abwaresen feye ane ne ane Wuribware mbraa akaaporo e kaapo-o. O kaapo nee feye mo a gye mbraa-o asapo-o.”

8

*Ane ne Yeesuu a kya bwatapo ko-o
(Maak 1.40-45; Lukas 5.12-16)*

¹ Ne Yeesuu a kporowe lee kebee-o se mferh ne o den kaapo abwaresen lowe-o. Ne asese bweeto gya mo se. ² Ne bwatapo ko a bo kpuni anjirii Yeesuu ayaa-ro. Ne o ye, “Mo nyarpe, fo e kpa, fo e taare a fo kya mo kolso mo na n nya lwee asese-ro.”

³ Ne Yeesuu a teyi kesaree bo daboro mo towe feye, “Mo e kpa. Mbeyomo fo e taare a fo lwee asese-ro, a lee feye fo a kpaare.” Mferh de ne onyare amo a kebwa-to a lowe. ⁴ Kamere-ro ne Yeesuu a yii mo se feye, “Den borso kpa kyeye se yo Wuribware alonjoro-o oko ase na o deere fo, na a bo kaapo okemaa feye fo a kpaare. Na fo bo alonjoto ne ane odedaapo Mosis a towe e mo ne o lo kolso mo, ne o kpaare-o bo, na okemaa nyu feye ane a kolso-o mon lee ki te mo se-o. Fo a maa se fo e yo fo bo kpa-ro-o, fo ma kan yere towe keto ne mo a waa sa fo-o gywii oko.”

*Ane ne Yeesuu a kya Roma soogyaa ko keyaafore-o
(Lukas 7.1-10)*

⁵ Ne Yeesuu a yo Kapaaniyum man-no. Mferh ne asoogyaa abrese-o oko a ba mo ase bo kore mo feye o kya mo-ro. O mon gye Isireeliinyi feye Yeesuu-o. O gye Romanyi nee. ⁶ Ne o ye, “Mo nyarpe, mo keyaafore e lo o da loj-no, eyee bo mo gya bweeto, haree o maa lee taare a o daboro eyee gbaa.”

⁷ Ne Yeesuu ye, “Yooo, mo a nu. Mo e ba a m bo kya mo.”

⁸ Ne soogyaa-o a lee kan feye, “Mo nyarpe, mon bware feye fo ba mo loj-no-o. Amose-o fo ya den sa kan bo kyonwe gbaa, mo keyaafore-o e kpaare. ⁹ Ij gbaa mo ne n gye sese langyan-o. N de abrese ne bo kyo mo-o. N de asoogyaa awuye mo kaase, ne mo

ya tawę gywii bamo-ro oko-o feye 'Nare,' o yo nee. Ne mo ya tawę gywii bamo-ro oko mo feye 'Ba,' puri amo-ro amo o ba. Ne mo ya tawę gywii mo keyaafore feye, 'Waa kemo-o,' amo o waa."

¹⁰ Yeesuu a nu asen ne onyare amo a tawę-o, ne eyee a kpen mō. Ne oo buruwaa tawę gywii asese ne bō gya mō se-o feye, "Mō e tawę mō i gywii mōne feye mōn tēe nū sēsē ne o kōrē mō a o gyi mfaanē-o. Anē Isireelii awuye-ro gbaa, mōn tēe nū oko anen. Ne onyare mō mōn gye Isireeliinyi. ¹¹ Mō i gyi mōne kasentij feye asese bweeto e lee sweere kebēgya kēmaa se, na bamo aa anē nana-ana Abraham na Isak na Yakubu kyena a bō gyi ateese mfēn ne Wuribware i gyi kuwure-o. ¹² Amaa bamo ne weete Wuribware a kyo nyinji bamo feye bō ba a bō gyi ateese-o fēraa (anē Isireelii awuye ne mō e kaapo-o), o gya bamo a o lee mō ase bō kyōrjwe kibugyii-ro. Mfēn-o ba su, na ba duj nno."

¹³ Ne Yeesuu a tawę gywii soogyaa amo feye, "Nare pē, na ketō ne fō a kōrē gyi-o e waa a ke sa fō."

Sanj kōjko amo-ro dēe ne soogyaa amo a keyaafore-o a kpaare.

Anen ne Yeesuu a kya alōpō bweeto-o

(Maak 1.29-34; Lukas 4.38-41)

¹⁴ Ne Yeesuu a lwee Peetroo a lōn-o-ro ya tō feye Peetroo mō saa kyeese e lō fekyu o da. ¹⁵ Ne Yeesuu a daboro okyee-o kesaree. Mfēn ne fekyu-o a yōwē mō, ne o kōsō puri amo-ro waa ateese sa Yeesuu.

¹⁶ Sanj ne kyōwē a twēe-o, ne asese a baa bamo anyipō ne ibrisi te bamo se-o Yeesuu ase. Ne o sa ibrisi-o kanō, ne e ya kōsō bamo se. Ne o kya alōpō pēee ne baa baa bamo mō ase-o.

¹⁷ Amōse-o ketō ne Yeesuu a waa-o a sa ne ketō ne Wuribware kyaamē Isaya a kyōrēe waa abwaresej wōrē-o-ro-o nya waa kasentij feye,

"Kasentij si, mō ya kōrē anē kayeegya bō waa mō lee,
ne o kya anē alōgyi."*

Bamo ne ba kpa a bō gya Yeesuu si-o

(Lukas 9.57-62)

¹⁸ Ne asese bweeto e ba bō kōwē buj Yeesuu si sanj kēmaa. Anen se-o, ne o tawę gywii mō agyasepō-o feye bō waa kōrēe siraa na mō aa bamo nya tēj kepare dabe-o-ro yo nnoj a bōjbe-o se, na bō nya kyure kafwee.

¹⁹ Sanj ne ba yō-o, ne Wuribware mbraa okaaporo kō a tēj bamo kpa ya tawę gywii Yeesuu feye, "Okaaporo, tōj kēmaa ne fō e yō-o, mō e gya fō se."

²⁰ Ne Yeesuu a lee kanō feye, "Sabran-nō igyono de idikpa, ne mbogyii de asaa bō da-ro. Amaa mō, dimaadi mō gyi-o, fēraa mōn de mfēn ne mō i di a n kyure-o."

²¹ Ne oko ne o tii bamo ne bō gya Yeesuu si bō naa tōj kēmaa ne o yō-o a bō kōrē mō feye, "Mō nyanpe, sa a η kinji yo pē na η ya pure n se pwēe na n dēe bēe bō gya fō se."

²² Ne Yeesuu a bejja mō feye, "Bamo ne bō mōn te kakyena popwēe-ro-o, bamo e gye ne bō pure bamo akōwēbēe ne ba ba a bō bō wu-o. Na fō fēraa fō gya mō se."

Anen ne afwii na alanjpare a bu Yeesuu-o

(Maak 4.35-41; Lukas 8.22-25)

²³ Ne Yeesuu mō aa mō agyasepō-o a lwee kōrēe-o-ro. ²⁴ Bamō a mēraa se ba yō-o, bō bō sa se-o, afwii dabe kō a kya nkyu si mfēn, ne alanjpare a da nkyu bō waa bamo kōrēe-o-ro. Adēmanjē mō ne a su-o pēee na Yeesuu da kōrēe-o-ro o di idi. ²⁵ Ne mō agyasepō-o a yo mō ase ya kyinji mō tawę feye, "Anē nyanpe, anē e kpa a anē wu. Mōrōwē anē."

²⁶ Ne Yeesuu a bejja feye, "Nteto se ne mōne maa kōrē mō mōne i gyi-o nee? Nto se ne kufu de mōne?"

Ne Yeesuu a kōsō sa kanō feye afwii-o na alanjpare-o yōwē, ne ketō a waa surumm.

* 8:17 Isaya 53.4.

²⁷ Ne eyee a kpeṅ m̀ agyasepo-ɔ, ne ḡkee ba ḡwiini ba gywii abee ε, “Nteto sese e gye anyare m̀? Ne m̀ ya sa kanɔ, ne afwii na alankpare gya kamo se-ɔ nee.”

Anɛṅ ne Yeesuu a kya anyare anyɔ ko ne ibrisi bweeto te bamo se-ɔ
(Maak 5.1-20; Lukas 8.26-39)

²⁸ Amo kamεε-rɔ ne Yeesuu m̀ aa m̀ agyasepo-ɔ a kya se pare bamo koree-ɔ bo teṅ-no ya bo daṅ Galileya kepare dabe a nnonḡ a boṅbe-ɔ. Gadara ifuri si ne baa fo-ɔ. Bamo a fo mfeṅ-ɔ, ne anyare anyɔ ko a lee mfeṅ ne ba pure asese-ɔ bo gyanḡaa bamo. Bo du nee feye mbo kpeṅse-ɔ, a lee feye ibrisi te bamo se. Amose-ɔ oko maa taare a ɔ borɔ kpa amo se. ²⁹ Ne baa faa Yeesuu si feye, “Wuribware m̀ gyi-o, nteto ne fo e kpa ane ase? Fo a ba nee a fo bo gyiiri ane kesebɔ, na kesebɔgyiiri san moṅ tee fo aaa?”

³⁰ Amo aprako biribiri ko mo yere kabeegyɔ ko se meraa mfeṅ ba gyi. ³¹ Ne ibrisi amo a kore Yeesuu feye, “To, amo e gye feye fo e kaa a fo gya ane lee asese m̀ se, amo feraa sa a ane ya kyena aprako m̀ se.”

³² Ne ɔ ye, “Kpa da feye mon' ya kyena bamo se.” Amose-ɔ ne baa kosɔ lee anyare-ɔ se ya kyena aprako amo se. Ne aprako amo peee a ḡweenaṅ kporowe kabeegyɔ-o-ro ya lee da nkyu-ro wu wu.

³³ Mfeṅ ne bamo ne ba deere aprako amo se-ɔ a ḡweenaṅ yo maṅ-no ya da keto ne kaa waa anyare amo-ɔ kiborborḡ. ³⁴ Mfeṅ ne okemaa ne o te maṅ-ɔ-rɔ-ɔ a lee ya gyanḡaa Yeesuu. Bamo a ḡu m̀-ɔ, ne baa kore m̀ feye ɔ lee bamo ifuri si kiṅḡi yo mfeṅ ne ɔ lee ba-ɔ.

9

Anɛṅ ne Yeesuu a kya kegyabɔɔ ko-ɔ
(Maak 2.1-12; Lukas 5.17-26)

¹ Ne Yeesuu m̀ aa m̀ agyasepo-ɔ a lwee koree-ɔ-rɔ kiṅḡi teṅ kepare dabe-ɔ-rɔ yo nnonḡ a boṅbe-ɔ se yo m̀ fɔṅfɔṅ aye.

² Ne asese ko a baa kegyabɔɔ ko na ɔ da kraṅ se ɔ maa taare a ɔ daboro eyee Yeesuu ase. Anɛṅ ne baa pee akato baa kegyabɔɔ-ɔ se-ɔ, Yeesuu a ḡu feye baa kore m̀ gyi bweeto. Amose-ɔ ne ɔ tawe gywii kegyabɔɔ-ɔ feye, “Sa a fo akato gyi, mo nyare. Mo a taa fo ebaye-ɔ bo ke fo.”

³ Wuribware mbraa akaaporo ne ba nu Yeesuu asenḡ-ɔ a nu anɛṅ ne Yeesuu a tawe-ɔ ne ba ḡwiini ba gywii abee feye, “Onyare m̀ a tawe abusenḡenḡ. Emene se ne ɔ sa senḡa anɛṅ feye m̀ a gye Wuribware-ɔ?”

⁴ Amo feraa, Yeesuu a kyɔ ḡu mbraa akaaporo amo mfeere, ne oo bise bamo feye, “Emene se ne mone e fa mfeere boye m̀? ⁵ Kemɔ-ɔ kemɔ e bo tawe lo, feye mo a tawe feye, ‘Mo a taa fo ebaye bo ke fo’, beee ‘Koso nare’? ⁶ To, mo e kaapo mone feye mo, dimaadi m̀ gyi-o, de keyaalenḡ kaye m̀-ɔ, na n taare taa okemaa ebaye bo ke m̀.” Ne ɔ tawe gywii kegyabɔɔ-ɔ feye, “Kee ε, kosɔ, taa fo kraṅ a fo nare pe.”

⁷ Mfeṅ ne kegyabɔɔ-ɔ a kosɔ taa m̀ kraṅ nare m̀ ayaa se o yii pe. ⁸ Lamaṅ ne bo yere mfeṅ-ɔ a ḡu amo-ɔ, ne kufu a nya bamo, ne baa kyoro Wuribware feye m̀ a sa sese dimaadi anɛṅ a keyaalenḡ-ɔ.

Anɛṅ ne Yeesuu a tee Matiyo, ne ɔ ba bo gya m̀ se-ɔ
(Maak 2.13-17; Lukas 5.27-32)

⁹ Amo kamεε-rɔ, ne Yeesuu a lee ya ḡu lenpoo okorepo ko ne ba tee m̀ ε Matiyo-o (ne bo bee ba tee m̀ ε Lewii-o) na o te m̀ lenpoo korekpa. Ne Yeesuu a tawe gywii m̀ feye, “Koso, gya mo se.” Mfeṅ ne Matiyo a kosɔ gya Yeesuu si.

¹⁰ Ne Matiyo a ya waa ateese m̀ aye sa Yeesuu a o gyi. Lenpoo akorepo bweeto na asese ne Farisii awuye e tee bamo ε ebaye awaapo-ɔ a bo gyi m̀ aa m̀ agyasepo-ɔ ase. ¹¹ Farisii awuye ko ne bo bo mfeṅ-ɔ a ḡu anɛṅ a asese amo na ba gyi mfeṅ-ɔ, ne baa bise Yeesuu agyasepo-ɔ feye, “Nteto se ne mone okaporo na lenpoo akorepo na ebaye awaapo i gyi abee ase?”

¹² Yeesuu a nu asej ne baa bise-o, ne o ye, “Okò ne o lo-o ne ba sa kadwii. N gye okò ne o bo alanfiya-o. ¹³ Mone feraa, mon' bee yo ya kare anej ne baa kyoree waa abwaresenj wore-o-ro-o, na mon' nu amo kaase. Baa kyoree mfej nee feye,

‘Wuribware ye, N gye mbo ne mo e kpa a mon' mao sa mo.

Amaa kedamenanse ne mo e kpa a mon' waa mone beeko-ana.*

M feraa n gye bamo ne bo monj gye ebaye awaapo-o se ne mo a ba, amaa bamo ne bo gye ebaye awaapo-o se ne mo a ba, na m bo tawe gywii bamo feye bo nu bamo eyee kinji lee bamo ebaye-ro.”

Akoj kekra asej

(Maak 2.18-22; Lukas 5.33-39)

¹⁴ Ne Yohanee Osuubopo a agyasepo-o bokò a ba Yeesuu ase bo bise mo feye, “Nto se ne ane aa Farisii awuye e kra akonj, ne fo feraa fo agyasepo-o mo maa kra akonj?”

¹⁵ Ne Yeesuu a bejhaa bamo feye, “Mone e fa feye sanj ne okò e kpa a o waaree-o, okofò mò kuri mò nyare-ana e kyena akonj na o bo-ro aaa? Monj kore gyi. N du feye okofò mò kuri-o ne mo agyasepo-o mo du nee feye okofò mò kuri mò nyare-ana-o. Nke nkò e ba ne ba lee mo a bo lee bamo ase, na nkee bo kra akonj.”

¹⁶ Ne Yeesuu a bee tawe kekpare mo gywii bamo feye, “Anej dee ne okò maa kyanj waagya popwee na o bo taa waagya dedaa-ro. A lee feye ketò maa kyee, na o ju feye mfej ne o taa-ro-o ekeekere-o se i wu, na a tuwi-ro lee waagya popwee-o, na a bee waa bo dabe na o kyò ogyenkpeese-o. ¹⁷ Anej dee ne mone nyi feye bo de nta ba waa prantowa ne baa ba kabò wore bo waa-o-ro. Nta popwee ya lwee prantowa dedaa-ro, nta-o i fwii na prantowa-o bwee nyera, na nta-o twiiri wee. Amose-o bo de nta popwee ba waa prantowa popwee-ro, na nta-o na prantowa-o mpepeyo nya waa damenanse. Amose-o mo agyasepo-o maa kra akonj na mo aa bamo naa.”

Anej ne Yeesuu a kyinji kakyeesee ko lee lowi-ro, ne o bee kya okyee ko-o

(Maak 5.21-43; Lukas 8.40-56)

¹⁸ Sanj ne Yeesuu maa se o tawe amo-o o gywii bamo-o, ne kebwarekorekyanj abrese-o okò a ba Yeesuu ase mfej bo kpuni anjirii mò ayaa-ro. Ne o ye, “Mo gyi kyeese e lo, haree o kpa a o wu. Amose-o mo e kore fo nee feye fo bo ba fo asaree bo dajha mò se a o nya nkpa.” ¹⁹ Ne Yeesuu a kosò, ne mò aa onyare-o na Yeesuu agyasepo-o a lee ba yo.

²⁰⁻²¹ Bamo a maa se ba yo-o, ne okyee ko a gya Yeesuu si. Okyee mo e lo kekyeeto, a lee feye kiferi kema-ro o taare bwiino waa iluwi kanò nkò. Waa nsu kudu njyo nee feye mò a lo anej a kolò-o. Ne nkee o fa feye, “Mo ya daborò mò atò bunse gbaa, mo e kpaare.” Ne o yo Yeesuu kamee ya daborò mò waagya kanò.

²² Mò a denj daborò Yeesuu a waagya-o, ne o kpaare. Ne Yeesuu a buruwaa ju mò mfej. Ne o ye, “Opekyee, sa a fo akato gyi. Bo lee anej ne fo a kore mo gyi-o si-o, fo a kpaare.”

²³ Ne nkee Yeesuu a lwee kebwarekorekyanj abrese amo a lonj-o-ro. Ne oo ju ba waa kakyeesee-o kale. Bokò e fore mbere, na bamo bweeto mo i su kenken. ²⁴ Ne o tawe gywii bamo feye, “Mon' lee mfej. Kakyeesee-o monj wu, o di idi nee.” Mò a tawe anej-o, ne baa mose mò. ²⁵ Mò a sa ne ase-o pree a lee lonj-o-ro-o, ne oo lweero. Ne o ya kra kakyeesee-o kesaree-ro, ne kakyeesee-o a kosò. ²⁶ Ne asej amo pree a sanje-ro lwee ifuri amo se a emanj-o pree-ro.

Anej ne Yeesuu a kya atenapo anyò ko-o

²⁷ Yeesuu a lee mfej o naa o yo-o, ne atenapo anyò ko a lee bo gya mò se, na ba tee ba kyonwe mò feye, “Deefid mò nana, ju ane ewee, na fo kya ane.”

²⁸ Ne Yeesuu a lwee lonj ko-ro. Ne atenapo amo a yo ya ju mò mfej. Ne oo bise bamo feye, “Mone e kore mone i gyi feye mo e taare a n kya mone aaa?”

* 9:13 Hoseya 6.6.

Ne baa berɲaa feye, “Ɖɔɲ, ane nyanɲe, fo e taare.”

²⁹ Amose-ɔ ne ɔɔ daborɔ bamo akato tawe feye, “Keto ne mone a kɔɔre gyi-o e waa a ke sa mone.” ³⁰ Mfeɲ ne bamo akato a bunɲi. Ne Yeessu a yii bamo se feye bo ma kaɲ boɲboɲ mo kenyaɲe toɲ ko. ³¹ Amaa bamo a lee mfeɲ-ɔ, ne baa yaa Yeessu kenyaɲe timaa ifuri amo a kebɛgya-ɔ pɛɛɛ se.

Anɛɲ ne Yeessu a kya kamunyaɲe ko-ɔ

³² Atenapo ne Yeessu a kya-ɔ a lee mfeɲ ba yo-ɔ, ne asese ko a taa ɔnyaɲe ko baa mo ase. Ibrisi a te ɔnyaɲe-ɔ se-ɔ se-ɔ, ɔ maa taare a ɔ sa seɲsa. ³³ Yeessu a deɲ gya ibrisi-o koso kamunyaɲe amo se-ɔ, ne kamu-o a lee ɔ sa seɲsa. Ne eyee a kpeɲ lamanɲ ne bo bo mfeɲ-ɔ, ne bo ye, “Ane moɲ tee ɲu anɛɲ a akpeɲeyeeɔ mo ane Isireelii sweere mo se mfee, amo ndɔɔ.”

³⁴ Amaa Farisii awuye ko ye, “Ɖbɔnsam ne o de ibrisi keyaalenɲ-ɔ ya sa Yeessu eleɲ mo ne o de ɔ gya ibrisi ɔ koso asese se-ɔ.”

Anɛɲ ne Yeessu kusun a waa koɲyɔ-ɔ

³⁵ Ne ɲkee Yeessu a muruwi ifuri amo mfeɲ a emaj na mmanɲyii-o-ro pɛɛɛ se, ɔ naa ɔ kaapo abwareseɲ mfeɲ a kebwarekore akyaɲ-ɔ-rɔ ɔ tawe aseɲ timaa bo lee Wuribware se a kuwure-o si, na ɔ kya asese kolɔgyi kɛmaa. ³⁶ Mo a ɲu asese demaɲte ne ba ba mo ase saɲ kɛmaa-ɔ, ne bamo aseɲ a waa mo ewee, a lee feye bo du nee feye esanne ne bo moɲ de ɔdeeresepo-ɔ. Bo naa ba laye ba lo nee, ne bo moɲ lee bo de keyaalenɲ-ɔ. ³⁷ Ne Yeessu a da kekpare mo gywii mo agyasepo-ɔ feye, “Mone a ɲu asese demaɲte mo aaa? Bo du feye yaabraa-ɔ. Yaabraa-ɔ kyɔ bweeto, amaa mone ne mone gye atɛɲɲepo-ɔ mo moɲ kyɔ. ³⁸ Amose-ɔ mon' kore kodɔɔ wuye ne ɔ bo soso-ɔ na ɔ kyonwe mone atɛɲɲepo bweeto, na mone aa bamo teɲɲe yaabraa mo kpowe baa mo loɲ-na.”

10

Anɛɲ ne Yeessu a lee mo ayaa-rɔ ayerepo kudu anyɔ-ɔ

(Maak 3.13-19; Lukas 6.12-16)

¹ Ne Yeessu a tee mo agyasepo kudu anyɔ-ɔ bo gyanɲe, ne ɔɔ sa bamo keyaalenɲ feye bo bo gya ibrisi bo koso asese se, na bo kya asese kolɔgyi kɛmaa ne ba lo-ɔ.

² Ne ɔɔ tee bamo feye mo ayaa-rɔ ayerepo. Bamo-rɔ, mo ne ɔ gye ɲkɛɛ-ɔ kenyaɲe e gye Simɔɲ. (Ɖɔ bee sa mo keɲasenyare feye Peetroo.) Bamo ne bo gya se-ɔ anyare e gye Simɔɲ mo tire Andruu, na Sibidii mo gyi-ana Yakubu na Yohanee, ³ na Filipino na Bar-Tolomiyu na Tomas na Matiyo leɲpoɔ ɔkɔɔrepo-ɔ, na Alafiyus mo gyi Yakubu, na Tadiyus, ⁴ na Simɔɲ ne ba tee mo e Kananee-ɔ, na ɲkee Yudas Kariyotinyi ne ɔ ba a ɔ bo gyi Yeessu kidiburo-o.

Anɛɲ ne Yeessu a sun mo agyasepo kudu anyɔ-ɔ bo kyonwe emaj se-ɔ

(Maak 6.7-13; Lukas 9.1-6)

⁵ Ne Yeessu a sun mo agyasepo kudu anyɔ ne oo lee bamo-ɔ bo kyonwe emaj se feye bo nare tawe abwareseɲ. Ne ɔɔ tawe gywii bamo feye, “Mone ma kaɲ boɲ kpa kɛmaa ne ɔ yo bamo ne bo maa sun Wuribware-ɔ sweere-ɔ se. Mone ma kaɲ bee lwee Samariya awuye maɲ kɛmaa-rɔ. ⁶ Amaa mon' yo ane Isireelii awuye-o ase, a lee feye bo du nee feye esanne ne baa fo efa-rɔ-ɔ. Bamo aa Wuribware ase bo efo. ⁷ Mone a yo-ɔ, na mon' tawe gywii bamo feye Wuribware se a kuwure-o a to-rɔ eba. ⁸ Mon' kya alopo, na mon' kyinɲi alowipo bo lee lowi-ro, na mon' kya abwatɔpo na bo nya bee lwee asese-rɔ, na mon' gya ibrisi bo koso asese se. Mone a nya keyaalenɲ mo pɛɛɛ, na mone moɲ ka seye, amose-ɔ mon' kya asese-rɔ, na mone ma kɔɔre atanne bamo ase. ⁹ Mone ma kaɲ taa atanne pipee beee afufuri beee kɔɔbɔɔ gbaa bo waa mone igyife-ro. ¹⁰ Mone a yo-ɔ, mone ɔko ma taa koree na ato bo tii mo kaare ne oo buɲ-o na asebeta ne ɔɔ naa se-ɔ na kayii nasesese ne o de-o si. A lee feye bamo ne ba sun kusun ba sa Wuribware-ɔ e nya bamo ateese gyise a bo lee kusun amo-rɔ.

¹¹ Mone ya yo man ko se beee kamangyii ko se, mon' lweero na mon' buwi kpa oko ne o sure a mon' sowe mo loh-no-o. Na mon' kyena mfeh bo fo nke nsi ne mone e lee man amo-ro-o. ¹² Pwee ne mone i lwee loh kema-ro, mon' gye nkpe ka kan, na mon' towe feye, 'Wuribware yure loh mo-ro asese!' ¹³ Ne asese timaa e bo loh-o-ro, ne bamo ya koore mone kanaka feraa, Wuribware i yure loh amo asese. Mfeh ne bamo e moñ koore mone kanaka-o feraa, Wuribware maa yure loh amo-ro asese. ¹⁴ Loh-no awuye beee man awuye e moñ kra mone neenee, ne bamo e moñ nu mone asen, amo feraa, mone e lee mfeh, bamo man-no ese ne e ya sii mone asebeta kaase-o gbaa, mon' kponkpan emo bo sii bamo aye bo yii bamo se. ¹⁵ Mo i gyi mone kasentij feye kake nsi ne Wuribware e ba a o bo gyi kaye-ro asese peee asen-o, o gyiiri man amo asese kesebo a o kyon anen ne o gyiiri Sodam na Gomora awuye kesebo-o."

Anen ne Kristoo agyasepo i kperi mo se na bo nu asen-o
(Maak 13.9-13; Lukas 12.11-12; 21.12-17)

¹⁶ Ne Yeesuu a kya se towe gywii mo agyasepo-o feye, "Mon' laato a mon' nu mo ase! Mo i sun mone mo e kyonwe ne feye nsannegyii ne ba ya lwee ngyankores-ro-o. Amose se-o, mon' bunji mone akato feye awo, na mon' yuri mone eyee feye awurelep. ¹⁷ Mon' sa mone eyee se, bo lee feye asese ko bo-ro ne ba kra mone a bo yaa Yudaa awuye man abrese akato-ro, na bo bee daye mone ane kebwarekore akyan abrese akato-ro. ¹⁸ Na bo bee kperi anen ne mone gye mo agyasepo-o se, na bo kra mone yaa agominaa na awure akato-ro. Na mon' towe abwareseñ gywii bamo aa bamo ne baa san ne bo maa sun Wuribware-o. ¹⁹⁻²⁰ San ne ba kra mone a bo yaa anen a esen gyikpa-o, mone ma kan sa a asen ne mone e ya towe mfeh-o na anen ne mone e kya kan-o mfeere toora mone. Bo lee feye san-o ya fo, mon' towe keto ne ke bo mone mfeere-ro-o, a lee feye keto ne mone e towe mfeh-o maa lee mone fonfon ase, ke e lee mone se ne o bo sos-o a kufwiñe-o ase nee.

²¹ San amo dee na sese yaa mo daa beee mo tire man ayaalenpo akato-ro a bo mo mo. Na se mo yaa mo gyi man ayaalenpo akato-ro na bo mo mo. Na nyaagi mo yere bo kye bamo ase na anyi yaa bamo man ayaalenpo akato-ro a bo mo. ²² Okemaa i kperi mo se, na o kisi mone. Amaa mo e morowe okemaa ne o taare yere kenken bo fo asen amo kee-o. ²³ Bamo ya waa mone aworefwo man ko se, na mon' bee sere yo oko se. Mo i gyi mone kasentij feye mone maa lwee ane Isireelii sweere se eman peee-ro pwee na mo, dimaadi mo gyi-o, dee ba.

²⁴ N gye mo e gye mone akaaporo aaa? Sukuu kigyi ko moñ bo-ro na o ky mo akaaporo, ne kenya ko moñ bo-ro na o ky mo nyanpe. ²⁵ Amose-o sukuu kigyi ma tee feye o nu asen anen ne mo akaaporo i nu-o dee. Anen dee ne kenya i nu mo nyanpe lee-o.

M bee taa feye mo a gye loh wuye-o. Ba tee loh wuye-o e Obansam, sanboto mone ne mone gye mo loh-no awuye-o ne bo maa tee anen aaa?"

Mone ma sere oko amo Wuribware
(Lukas 12.4-7)

²⁶ Ne Yeesuu a kya se kaapo mo agyasepo-o feye, "Amose se-o mone ma sere asese, a lee feye keto kema ne baa bun si-o i bunji si, na keto kema ne baa taa bo kweero-o lee ifuri. ²⁷ Mone feraa, asen kema ne mo a towe ker si gywii mone-o, mon' ya towe laman-no. Keto kema ne mo a kuri waa mone esebo-ro-o, na mon' ya towe alonde se.

²⁸ Mo e towe mo i gywii mone feye mone ma kan sere bamo ne ba kpa a bo mo mone-o, a lee feye bamo ya mo mone, bo maa lee taare a bo waa mone seye. Amaa mon' sere Wuribware ne mo ya mo mone, ne kemo kame-ro o de enen feye o bee kywee mone nyowore na mone ekra deekpa ne oo kure bo beya sa eboye awaapo-o-ro. ²⁹ N gye epasowa adunyo ne bo de ba so nteyete ye nyo-o o? Amaa mo e towe mo i gywii mone feye kakonko gbaa maa wu na mone se Wuribware moñ sure. ³⁰ Mon' nu feye mone se Wuribware a kare ipwii ne i te mone anu si-o, ne oo nu emo kan. ³¹ Amose-o mone ma sa a kufu nya mone, a lee feye nteyete ye nkpen nkpen moñ fo mone oko."

Yeesuu kipini na Yeesuu kikine
(Lukas 12.8-9)

³² Ne Yeesuu a kya se tawe gywii m̀ agyasepo-ɔ feye, “Ɔkɛmaa ne ɔ nya kakpono na ɔ tawe laman-nɔ feye o tii mo se-ɔ, ɛ gbaa mo e waa m̀ aneɛ dɛe Wuribware, n se ne ɔ bo soso-ɔ, akato-ro. ³³ Ne ɔko ne m̀ ya kine mo laman-nɔ-ɔ, ɛ gbaa mo i kine m̀ n se Wuribware akato-ro.”

Aneɛ ne Yeesuu kegyase se, aseɛ mboɛto-ro e nyera-ɔ
(Lukas 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Ne Yeesuu a kya se tawe gywii bamo feye, “Mone nyi feye mo a ba a m bo baa kayeyuri kaye ma-ro nee eee? Daabii! Mo a baa kaye bebere nee. ³⁵⁻³⁶ Feye aneɛ ne baa kyoree waa abwareseɛ wo-re-ɔ-ro-ɔ, mo a ba a m bo brawe aseɛ-ro na

‘Ɔnyare na m̀ se mboɛto-ro e teɛ-nɔ.

Ɔkyee na m̀ nyi e ko.

Ɔkyee na m̀ saa kyese e ko.

Na sese akowebeɛ foɛfoɛ kii m̀ adon.’*

³⁷ Ɔkɛmaa ne ɔ kra m̀ se beɛ m̀ nyi aseɛ a ɔ kyon mo-ɔ mon fo feye o kii mo agyasepo-ɔ ɔko. Ɔkɛmaa ne ɔ beɛ ɔ kra m̀ gyi-ana aseɛ a ɔ kyon mo-ɔ, aneɛ dɛe nee. ³⁸ Ɔkɛmaa ma ne ɔ maa taare a ɔ sorɔ m̀ foɛfoɛ kiyii kpare-abee-ro gya mo se-ɔ mon fo feye o kii mo agyasepo-ɔ ɔko. Ɔkɛmaa ne ɔ gya mo se-ɔ i gyi aworefo. ³⁹ A lee feye ɔko ne ɔ maa kra a ɔ yowe m̀ kakyena dedaa-ɔ maa nya nkpa. Amaa ɔko ne o kperi mo se na ɔ yowe m̀ kakyena dedaa-ɔ e nya nkpa.”

Aseɛ ne Yeesuu a tawe bo gye keɛ gywii m̀ agyasepo-ɔ
(Maak 9.41)

⁴⁰ Ne Yeesuu a tawe bo gye keɛ gywii m̀ agyasepo-ɔ feye, “Ɔkɛmaa ne ɔ kra mone neene-ɔ a kra mo-ɔ mo neene nee. Ne m̀ ne ɔ kra mo neene-ɔ ma a kra m̀ ne oo sun mo bo kyonwe-ɔ dɛe nee. ⁴¹ Ɔkɛmaa ne ɔ kra Wuribware a kyaame-ɔ ɔko feye m̀ a gye Wuribware a kyaame-ɔ se-ɔ, kakoka ne ɔ nya-ɔ na Wuribware a kyaame-ɔ lee-o ta. Ne ɔkɛmaa ne ɔ kra sese timaa neene feye m̀ a gye sese timaa-o si-o, Wuribware e ka m̀ koko konko dɛe ne ɔ ka sese timaa-o. ⁴² Mo i gyi mone kasentɛ feye ɔko ne ɔ sa mo agyasepo ma-ro kagyinyii gbaa kyuyuri na o nuu, feye aneɛ ne ɔ gye mo agyasepo-ɔ se-ɔ, a da feye sese amo e nya m̀ kakoka.”

11

Aneɛ ne Yohaneɛ Osuubɔpo-ɔ a sun mbɔo Yeesuu ase-ɔ
(Lukas 7.18-35)

¹ Yeesuu a sa seɛsa gywii m̀ agyasepo kudu anyɔ-ɔ lowe-ɔ, ne ɔ lee mfeɛ yo eman ne e maa mfeɛ-ɔ-ro na ɔ ya kaapo bamo ato, na ɔ tawe abwareseɛ gywii bamo. ²⁻³ Saɛ amo Yohaneɛ Osuubɔpo da tiikpa. Owure Herod ya tii m̀. Ne baa tawe ato ne Yeesuu Kristoo a waa-ɔ pɛɛ gywii Yohaneɛ. Mfeɛ ne ɔ tee m̀ foɛfoɛ agyasepo-ɔ bokɔ sun bamo Yeesuu ase bise m̀ feye, “Yohaneɛ Osuubɔpo-ɔ ye, fo e gye Kristoo ne Yohaneɛ ye ɔ ba a ɔ bo lee Wuribware ase-ɔ ɔɔ, beɛ sese banban ko beɛ ɔ bo-ro ne ane keɛ m̀ kra?”

⁴⁻⁵ Ne Yeesuu a beɛna bamo feye, “Mon' kiɛɛ nare ya tawe keto ne mone i nu mo e tawe-ɔ, na keto ne mone i nu mo e waa-ɔ gywii Yohaneɛ. Feye aneɛ ne Wuribware kyaame ko a kyoree waa abwareseɛ wo-re-ɔ-ro bo lee m̀ ne ɔ ba a ɔ bo ba-ɔ kuɛ si aseɛ-ɔ, amo e gye feye mbeyoma atenapo kee, ne agyaboo naa, ne abwatapo kebato a lowe, ne akpawu i nu aseɛ, ne bamo ne baa wu-o a kyinɛ, ne atiripo i nu aseɛ timaa-o. ⁶ Ɔko ne ɔ maa yowe kokore mo gyi-o e nya nyure.”

* 10:35-36 Miika 7.6.

⁷ Saŋ ne Yohanee Osuubɔpɔ a mbɔɔ-ɔ a kiŋŋi bɔ yii-o, ne Yeesuu a lee ɔ tɔwe Yohanee asen o gywii laman-ɔ. Ɔ ye, “Saŋ ne mone a yɔ Yohanee ase kimukee-ro-o, ntetɔ ne mone a yɔ a mon' ya deere? Ɔko ne o kyuwowi mɔ mfere feye anen ne efa i kpeere ee yɔ mfee na mfee saŋ ne afwii e da emo-ɔ ne mone a ya deere aaa? ⁸ Nteto ne mone a lee ya deere? Sese ne o buŋ waagya timaa-o ne mone a yɔ ya deere aaa? Asese ne bɔ buŋ anen a atɔ-ɔ, ne bamo kakyena-ro bɔ kɔne anen-ɔ e gye atɔ awuye ne bɔ te elɔŋ damenanse dabe dabe-ro-ɔ. ⁹ Mon' tɔwe gywii mɔ, nse ne mone a yɔ a mon' ya deere? Wuribware kyaamee aaa? Kasentij nee, amaa n gye Wuribware kyaamee-ɔ wɔre ne mone a ŋu. Mone a ŋu ɔko na ɔ kyɔ bɔ tii si. ¹⁰ A lee feye Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ asen ne baa kyoree waa abwaresen wɔre-ɔ-ro feye Wuribware e tɔwe o gywii Kristoo feye,

‘Mɔ i suŋ mɔ kabɔɔ a m bɔ gye fɔ ŋkpeɛ,
na ɔ ya lɔŋŋɔ kpa bɔ yera fɔ.’ ”*

¹¹ Ne Yeesuu a tɔwe bɔ tii si feye, “Mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone feye sese ko moŋ kyena sweere mɔ se na ɔ kyɔ Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ, amaa mɔ ne ɔ gye kagyinyii Wuribware se a kuwure-o-ro-o kyɔ Yohanee. ¹² Lee saŋ ne Yohanee a tɔwe abwaresen lowe-ɔ bɔ fɔ ndɔɔ, Wuribware se a kuwure-o-ro a ba ne kaa dan waa kɔkyɔ, ne akemaa i nen mɔ beeko ɔ lee-ro, na ɔ nya nya kpa a ɔ bɔ tii si. ¹³ Mbraa ne Wuribware a bɔro Mosis si bɔ sa asese-ɔ na ketɔ ne Wuribware a kyaamee-ɔ a kyoree waa abwaresen wɔre-ɔ-ro-ɔ peee a tɔwe Wuribware se a kuwure-o-ro asen na kemɔ kebɔ ba. Yohanee mɔ bɔ ba-ɔ, ne mɔ gbaa a tɔwe kemɔ asen. ¹⁴ Ne mone ya kɔre asen ne Mosis na kyaamee amɔ a kyoree bɔ kaapo mone-ɔ gyi, mɔ e kpa a m bee bɔ kaapo mone asen ko ne a kyɔ-ɔ. Amɔ e gye feye Wuribware kyaamee ko a kyoree waa abwaresen wɔre-ɔ-ro feye Wuribware kyaamee Iliya bee ɔ ba. Ne mɔ e kaapo mone feye Yohanee e gye Wuribware kyaamee amɔ ne ɔ bee ba-ɔ. ¹⁵ Amose-ɔ akemaa ne o de esebɔ-ɔ, o nu.

¹⁶ Mbeyɔmɔ, ntetɔ ne mɔ e nya a m bɔ biri ndɔɔ a asese-ɔ nee? Emene ne bɔ du? Bɔ du nee feye nyaagyi a te ba soori alɔŋde se-ɔ, ne bamo katun ko e fee-ro ba kyonwe katun ko feye,

¹⁷ ‘Anɛ a da kɔkɔfɔ-ro akoye sa mone,
amaa mone moŋ kyaa ooo.
Ne anɛ a bee waa kale,
amaa mone moŋ su ooo.’

¹⁸ Bɔ maa kɔre ɔko abwaresen kotɔwe ba gyi. Yohanee a kemɔ-ɔ ooo, mɔ lee ooo ne bɔ maa kpa. A lee feye Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ a ba-ɔ, ne ɔ kra akɔŋ, ne oo kisi nta kunuu, ne bɔ ye, ‘Ɔbɔnsam te mɔ se.’ ¹⁹ Amaa saŋ ne mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, a ba-ɔ, mɔ a gyi, ne mɔ a nuu, ne bɔ bee bɔ ye, ‘Mon' kee onyare amɔ, ɔ gye oteesekpapɔ, na otanuupɔ, na leŋpoo akɔreɔpɔ bamɔ nyare, na ebɔye awaapɔ bamɔ nyare nee.’ Amaa fɔ ya ŋu ɔko ne mɔ e gya Wuribware a kanyiasen a ekpa-ɔ se, fɔ i ŋu feye mɔ kanyiasen-ɔ gye kasentij.”

Kesebɔgyiiri ne eman awuye ne baa kine Yeesuu-o yere bɔ sa-ɔ
(Lukas 10.13-15)

²⁰ Ne Yeesuu akatɔ moŋ gyi mɔ fɔŋfɔŋ Isireelii awuye bokɔ se, a lee feye ɔ waa akpenyeetɔ bweetɔ bamɔ eman-nɔ, ne bɔ moŋ tee nu bamɔ eyee kiŋŋi lee bamɔ ebɔye-ro. ²¹ Ɔ ye, “Mone ne mone te Korasiŋ na Betesayeda eman-nɔ i ŋu asen nee fee. Atɔ dabe ne mɔ a waa mone aye-ɔ ne mɔ a dee waa amɔ Tiro na Sidɔŋ eman ne e moŋ bɔ Isireelii-ro-o nee, weete mfen a awuye-o a kyɔ waa kemɔ ne ke e kaapo feye baa nu bamɔ eyee kiŋŋi lee bamɔ ebɔye-ro-ɔ kyee. ²² Mɔ i gyi mone kasentij feye kake ne Wuribware i gyi asese peee asen-ɔ, o gyiiri mone kesebɔ a ɔ kyon Tiro na Sidɔŋ awuye. ²³ Mone Isireelii awuye ne mone te Kapaaniyum man-nɔ-ɔ mɔ, mone e kpa feye mon' yase mone eyee yaa

* 11:10 Malakii 3.1.

Wuribware se nee eee? Wuribware e twee mone a o bo kyonwe mfeñ ne o gyiiri ebaye awaapo kesebo-o. Mone a kare abwaresen wore-o-ro anen ne Sodom mañ awuye ne bo mon gye Isireelii awuye-o a waa ebaye bweeto, ne anen se-o Wuribware a sa ne bamo mañ a kpuri-o ooo? Mo e tawe mo i gywii mone feye ato dabe ne mo a waa mone aye-o ne mo a dæe waa amo Sodom nee, weete mfeñ a awuye-o a kyo nu bamo eyee kinji lee bamo ebaye-o-ro, ne anen se-o bamo mañ amo mon kpuri. ²⁴ Mo i yii mone se feye kake ne Wuribware i gyi asese peee asen-o, o gyiiri mone Kapaaniyum awuye kesebo a o kyon Sodom awuye-o.”

Anen ne Wuribware i yure aworoba na bamo ne bo mon nyi asen bweeto-o
(Lukas 10.21-22)

²⁵ Sañ amo-o, Yeesuu ye, “N se, Wuribware, sosu na sweere Owure, mo e sa fo anse feye fo a taa fo kasentij-o bo kweero anyiasenjo se, ne fo a taa bo kaapo bamo ne bo mon nyi asen bweeto-o. ²⁶ N se, mo a nu kasentij si anen ne fo a kpa feye fo waa-o nee.”

²⁷ Ne o tawe gywii mo agyasepo-o feye, “N se a taa keto kema bo waa mo kesaree-ro. Okema ma mon nyi anen ne n du-o, amo n se ne o bo sosu-o wore, ne okema ma mon nyi anen ne n se du-o, amo mo aa bamo ne bo du feye mone-o, ne mo a lee feye bo gyi mo-o wore kpeñ.”

²⁸ Ne Yeesuu a tawe bo gye kee feye, “Eka ne mone gya se mbeyoma-o bo len aaa? Eka ne mo e kaapo-o feraa mon bo len. Amose-o ne n ye mone okema ne o kpone o so tatoro dwiidwiise-o ba mo ase, na o nya bo sowe kyure. ²⁹⁻³⁰ Na nkee n kaapo mo anen ne o soru tatoro ne mo e soru mo-o. O mon bo len, a lee feye kekee ne mo e sa mo-o bo dan, ne tatoro-o ma maa waa dwii. Na o nu feye nyanpe woroba na nyanpe timaa e gye mo, na n sa a mo kakpono-ro yuri mo.”

12

Kukyure nke asen
(Maak 2.23-28; Lukas 6.1-5)

¹ Kukyure kake ko, ne Yeesuu mo aa mo agyasepo-o naa ba kyon abwaye adoo ko-ro. Ne mo agyasepo-o a lee ba gye abwaye ne ba kyon amo-ro-o, ne baa fee ba wo, a lee feye akon de bamo. ² Farisii awuye ko a nu amo-o, ne baa tawe gywii Yeesuu feye, “Kee e, fo agyasepo a kegyee abwaye fee-o gye kusun. Ne a kye ane mbraa feye oko a waa kusun ko kukyure kake.”

³ Ne Yeesuu a beñnaa bamo feye, “Mone mon tee kare abwaresen wore-o nu keto ne ane odedaapo Deefid a waa sañ ne akon de mo aa mo anareberpo-o ooo?” ⁴ Keto bo abwaresen wore-o-ro feye oo lwee Wuribware sunkpa, ne baa sa mo aa mo anareberpo-o bodobodoo akuri ne baa bo lonjo Wuribware-o. Na a mon gye mbraa kikye aaa? A lee feye ane mbraa-o ye Wuribware alonjoro wore e gye ne bo de kpa feye bo gyi anen a bodobodoo-o. ⁵ Bee mone mon kare ane mbraa a wore-o feye kukyure kake kema Wuribware alonjoro fonfon i sun bamo kebwaresun Wuribware sunkpa aaa? Anen se-o ba kye mbraa ne n ye ane kyure kukyure kake-o, beee? Na oko ma taare taa kemo feye ba waa baye, beee? ⁶ Mo e tawe mo i gywii mone feye oko bo mfee ne mo kedabe kyo Wuribware sunkpa lee-o. ⁷ Mon' nyinji si anen ne baa kyoree waa abwaresen wore-o-ro feye,

‘Wuribware ye, N gye mbo ne mo e kpa a mon' maa sa mo.

Amaa kedamenanse ne mo e kpa a mon' waa mone beeko-ana.’*

Mone dæe mone i nu amo-o kaase kyekye nee-o, weete mone maa poro bamo ne bo mon waa ebaye-o. ⁸ A lee feye mo, dimaadi mo gyi-o, de kukyure kake-o gbaa len.”

Kesaree wuse wuye ko asen
(Maak 3.1-6; Lukas 6.6-11)

* 12:3 1 Samuwl 21.1-6. * 12:7 Hoseya 6.6.

⁹ Ne Yeessuu a lee mfeŋ ya lwee kebwarekorekyaŋ ko ne ke maa mfeŋ-ɔ. ¹⁰ Ne ɔ ya to kesaree wuse wuye ko. Na Farisii awuye-o bee bo bo mfeŋ. Bamɔ a kpa a bo porɔ Yeessuu feye ɔ waa ebɔye-ɔ se-ɔ, ne baa pee kekato a bo deere kee feye ɔ kya kesaree wuse wuye amɔ kukyure kake amɔ aaa, a lee feye bo maa waa kusun kemaa kake amɔ. Amose ne baa bise mɔ feye, “A mon kye ane Wuribware mbraa feye ɔko kya ɔlɔpo kukyure kake aaa?”

¹¹ Ne Yeessuu a lee kanɔ feye, “N taa feye mone ɔko de mɔ sanne. Ne sanne-ɔ a lee da kemaŋtaŋ kenkenŋe-ro ɔ da, ne ɔ maa taare a ɔ lee. Ne amɔ e gye kukyure kake gbaa ooo, fo e ya a fo ya lee mɔ, na fo morowe mɔ beee fo maa yo aaa? ¹² Amaa sanne mon fo sese. Dimaadi kyɔ kabɔ. Amose se-ɔ ane mbraa-ɔ a sa kpa feye ane waa kedamenanŋe kukyure kake.”

¹³ Ne ŋkee ɔ tɔwe gywii kesaree wuse wuye-o feye, “Teyi fo kesaree-ɔ-ro.” Mɔ a teyi-ro-o, ne kaa kpaare nya keyaalen feye aneŋ ne kɔko-ɔ du-o. ¹⁴ Mfeŋ ne Farisii awuye amɔ a lee kawu ya da Yeessuu kuŋu si kikpuni a bo nya mɔ mɔ.

Aneŋ ne Yeessuu e gye Wuribware keyaafɔre timaa-o

¹⁵ Yeessuu a nu kikpuni ne baa kpa a bo da mɔ kuŋu si-o aseŋ-ɔ, ne ɔ lee mfeŋ, ne ɔ ya ɔ naa ifuri baŋbaŋ se. Ne aseŋ biribiri a gya mɔ se, ne ɔ kya bamɔ alɔpo peee. ¹⁶ Mɔ a kya bamɔ-ɔ, ne oo yii bamɔ se feye bo ma tɔwe ketɔ ne ɔ waa sa bamɔ-ɔ gywii ɔko. ¹⁷ ɔ waa amɔ-ɔ nee na ketɔ ne Wuribware a tɔwe bo bo-ro mɔ kyaamee Isaya si-o nya ba kasentŋ feye,

¹⁸ “Wuribware ye, Mon' kee mɔ keyaafɔre ne mɔ a lee-o,
mɔ ne mɔ e kpa mɔ aseŋ ne mɔ akato a gyi mɔ se-ɔ.

N de mɔ kufwiŋe-o mɔ e waa mɔ-ro.

Mɔ e gye ne ɔ baa kasentŋ kigyi nde se awuye peee se.

¹⁹ Mɔ aa bokɔ maa gyiiri ikii beee bo fee abee se,
aneŋ de ne ɔ maa yere mbore se na ɔ fee sa mɔ eseŋsa.

²⁰ O yuri mɔ eyee a ɔ sa bamɔ ne bo mon bo leŋ-ɔ,
na ɔ ma duŋ bamɔ ne bamɔ kɔkɔregyi mon kyɔ-ɔ nnɔ,
amɔ saŋ ne mɔ kasentŋ kigyi a gyi si toŋ kemaa-ɔ.

²¹ Mɔ ne nde se awuye peee e kɔre a bo gyi.”*

Yeessuu na Biil-sibul

(Maak 3.20-30; Lukas 11.14-23)

²² Ne aseŋ ko a baa ɔnyare ko Yeessuu ase. ɔnyare amɔ mɔ mon kee, na ɔ bee ɔ maa taare a ɔ sa seŋsa, a lee feye ibrisi ko te mɔ se. Ne Yeessuu a kya ɔnyare-ɔ, ne mɔ akato a buŋŋi, ne mɔ kanɔ a buŋŋi, ne ɔ taare a ɔ sa seŋsa. ²³ Lamaŋ-ɔ a ŋu Yeessuu a waa aneŋ a ato-ɔ, ne eyee a kpeŋ bamɔ, ne baa bise abee feye, “N gye ane ɔdedaapo Deefid mɔ kenanagyi ne baa tɔwe feye Wuribware i sun a ɔ bo kyonwe ane-ɔ nee eee?”

²⁴ Amaa Farisii awuye ko a nu aneŋ ne ba tɔwe-ɔ, ne bo ye, “Daabii, ɔnyare mɔ gye sese bɔye nee. ɔbɔnsam, ne bo bee ba tee mɔ e Biil-sibul-o e gye ne o de ibrisi si keyaalen, ne ɔ sa ɔnyare mɔ eleŋ feye ɔ gya ibrisi bo koso aseŋ se-ɔ.”

²⁵ Amɔ Yeessuu a kyɔ ŋu ketɔ ne ba fa-ɔ. Ne ɔ da bamɔ kekpare mɔ feye, “Eko ya lwee maŋ-nɔ, ne maŋ-ɔ ya ke-ro, amɔ maŋ amɔ i bwee nee, aneŋ de ne kasuro beee kabuno ya ke-ro, ne ka bwee. ²⁶ Amose-ɔ amɔ e gye kasentŋ feye ɔbɔnsam e gya ibrisi a ɔ bo koso aseŋ se, a kaapo nee feye ɔbɔnsam na mɔ kamee-ro awuye a ke-ro. Na ketɔ ma kyee, na mɔ kuwure gye kee. ²⁷ Mone ye n de Biil-sibul ne ɔ gye ɔbɔnsam-ɔ eleŋ mɔ e gya ibrisi. Amaa ŋ nyi feye mone agyasepo-ɔ bokɔ e gya ibrisi ba koso aseŋ se. Nteto eleŋ ne bo de? ɔbɔnsam a eleŋ-ɔ beee Wuribware lee-o? A gye Wuribware a eleŋ-ɔ ne bo de, beee? To, mone agyasepo amɔ fɔŋfɔŋ gbaa a kaapo nee feye mone a fo kpa. ²⁸ Amaa amɔ a gye Wuribware a kufwiŋe-o keyaalen ne n de mɔ e gya ibrisi-o si-o, a kaapo mone nee feye Wuribware a kuwure-o a kyɔ ba mone ase.

* 12:21 Isaya 42.1-4 (LXX).

²⁹ M bee taa feye ጌbansam du nee feye ጎyaalenገገo ne o de mō lōገ-ጋ. ጋkema maa lwee ጎyaalenገገo amō lōገ-ገገo, na ጋ ya bera mō kapotee taa, amō o ገjire ጎyaalenገገo-ጋ pwee na ጋ dēe taare lweero ya bera mō kapotee-ጋ bō yō. ³⁰ Amose-ጋ mō i yii mōne se feye mōne ጋkema ne ጋ mōገ yere mō kamee-ጋ gye mō doገ nee. Ne ጋkema mō ne ጋ maa kya mō-ro na ገ kpōwe asese bweeto bō tii mō eyee se-ጋ mō e brawe bamo-ro nee. ³¹ Mōne a tōwe feye eleገ ne Wuribware a kufwiije timaa-o a sa mō-ጋ a lee ጌbansam ase aaa? To, mōn' nyiገገi si feye Wuribware e taare a ጋ taa sese ebōye kema ne ጋ waa-ጋ na asenገ bōye kema ne ጋ tōwe-ጋ na ጋ bō ke mō, amō asenገ bōye ne ጋ tōwe bō kye Wuribware a kufwiije timaa-o feraa, Wuribware maa taa bōye amō a ጋ bō ke mō pēee. ³² ጋkema ne ጋ tōwe asenገ bōye kema a ጋ bō kye mō, dimaadi mō gyi-o, Wuribware e taare a ጋ taa sese-ጋ bōye amō bō ke mō. Amaa ጋkema mō ne ጋ tōwe asenገ bōye kema a ጋ bō kye Wuribware a kufwiije timaa-o, Wuribware maa taa sese-ጋ bōye amō a ጋ bō ke mō, mbeyōmō a kaye mō-ro beee kaye ne ka ba a ka bō ba-ጋ-ro.

³³ ገ ye, fō ya ገu kiyii kō a swēe agyi timaa, a kaapo nee feye kiyii-o bō danገ. Ne fō ya ገu kiyii suyo kō mō a swēe agyi preepreese, a kaapo nee feye kiyii amō mōገ bō danገ. Kiyii agyi ne bō de ba pini kiyii suyo ne ke gye-ጋ. ³⁴ Aneገ se-ጋ, mōne mōገ nyi asenገ kpeyaa etōwe. Mōne awō mō, emene ne mōne e waa a mōn' tōwe asenገ kpeyaa na kebwee bō mōne nnō-ro? A lee feye ketō ne ke bō kakpono-ro-ጋ ne kanō e tōwe. ³⁵ Atō timaa a lee kakpono timaa-ro, ne asenገ bōye a lee kakpono bōye-ro. ³⁶ Mōn' nyiገገi si feye kake nsi ne Wuribware i gyi asese pēee asenገ-ጋ, o bise ጋkema kesenገkparegyi kema ne ጋ tōwe, ne ke mōገ bō danገ-ጋ asenገ, na ጋkema lee mō eyee kanō gywii Wuribware. ³⁷ A lee feye fō asenገkparegyi ne Wuribware e deere-ro a ጋ bō gyi fō asenገ na o bu fō kebeገ beee kepō.”

*Atō dabē kōwaa asenገ
(Lukas 11.29-32)*

³⁸ Mfeገ ne Farisii awuye kō na Wuribware mbraa akaaporo kō a tōwe gywii Yeesuu feye, “ጋkaaporo, ane e kpa feye fō waa akpenyeeto kō na fō bō kaapo feye Wuribware bō fō ase.”

³⁹ Ne Yeesuu a beገገaa bamō feye, “Mōne ndō a kaye mō-ro asese-ጋ gye asese bōye ne mōne maa kōre Wuribware mōne i gyi-o. Mōne ye ገ waa akpenyeeto bō kaapo mōne. Amaa ma waa, amō Wuribware kyaamee Yonaa a akpenyeeto-ጋ wore. ⁴⁰ A bō abwaresenገ wore-ጋ-ro feye baa taa mō bō twee ጎpoo-ro, ne kakinገgyi dabē kō a kra mō mee, ne oo sii kamō kame-ro ገke nsa pwee ne kakinገgyi-o a dēe kpuu mō bō beya nkyu kee na ጋ kee. Aneገ dēe ne mō, dimaadi mō gyi-o, i gyi ገke nsa ese-ro. ⁴¹ Ketō ne ki tii si-o e gye feye kake nsi ne Wuribware i gyi ጋkema asenገ-ጋ, Niniwee awuye e koso a bō yere porō mōne ndō a kaye mō-ro asese-ጋ, na bō bu mōne kepō, a lee feye Yonaa a yō bamō ase ya tōwe abwaresenገ-ጋ, ne baa nu bamō eyee, ne baa kinገገi lee bamō ebōye-ro. Ne mbeyōmō, n gye ጋkō ne ጋ kyō Yonaa-o ya ba ጋ yere mōne akato-ro-ጋ ጋጋ? Ne mōne a kine mō abwaresenገ kotōwe-ጋ. ⁴² ገke nsi amō dēe ne owurekyee kō ne ጋ lee kyōwe leekpa kigyise si a sweere kō se-ጋ e koso a ጋ yere na ጋ porō mōne ndō a kaye mō-ro asese-ጋ, na o bu mōne kepō, a lee feye oo tu kpa lee haree mō aye ba ane ጋdedaapo Owure Solomōገ ase mfee bō nu owure amō a kanyiasenገ asenገ-ጋ. Ne mbeyōmō, mōne a ገu ጋkō ne ጋ kyō Owure Solomōገ-ጋ a ba ጋ yere mōne akato-ro. Ne mōne a kine kunu mō kanyiasenገ.”

*Ibrisi-o ya kinገገi ba, ketō ne ke e ba-ጋ
(Lukas 11.24-26)*

⁴³⁻⁴⁴ Ne Yeesuu ye, “Ibrisi ya koso sese se, amō e naa e kaa efa-ro ee kpa toገ kō a e kyena kyure. Emō e mōገ nya toገ kō, amō ee ya fa emō mfeere feye ii kinገገi a e yō lōገ ne baa gya emō lee mō-ro-ጋ-ro. Na i kinገገi ya tō feye lōገ amō-ro bō danገ ጋ mōገ de iyisi, ne ጋkō mōገ te mō-ro. ⁴⁵ Na e lee ya kpa ibrisi isunoo ne e bō leገ e kyō emō fōገfōገ-ጋ, na e bō kyena mfeገ. Ibrisi lōገ e gye sese. To, amō emō a waa isunoo i te sese amō se se-ጋ, amō sese a kolō-ጋ a waa kōkyō kō kyōገ saገ ne ibrisi kōገkō e gye ne ki te mō se-ጋ. Mfaanee a asenገ-ጋ e gye ne a ba ndō a kaye mō-ro a asese-ጋ se bō lee bamō ebōye se.”

*Yeesuu m̀d̀ nyi na m̀d̀ tire-ana asenj
(Maak 3.31-35; Lukas 8.19-21)*

⁴⁶ Yeesuu sanj ɔ sa sejsa o gywii lamanj amɔ, ne m̀d̀ nyi na m̀d̀ tire-ana a ba. Ne baa yere kawu sunj bɔ kyonwe m̀d̀ feye ba kpa feye ɔ ba a m̀d̀ aa bamɔ a sa sejsa. ⁴⁷ Ne ɔko a tɔwe gywii m̀d̀ feye, “Kee fɔ nyi na fɔ tire-ana yere kawu ba tee fɔ-ɔ.”

⁴⁸ Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Nse e gye n na? Ne nse-ana m̀d̀ e gye m̀d̀ tire-ana?” ⁴⁹ Ne oo teyi m̀d̀ kesaree bɔ kyɔ m̀d̀ agyasepo, ne ɔ ye, “Mɔn! kee, n na na m̀d̀ tire-ana i te m̀d̀ ase mfeɛ-ɔ. ⁵⁰ Amose-ɔ ɔkema ne ɔ waa ketɔ ne Wuribware, n se ne ɔ bɔ soso-ɔ e kpa-ɔ, ne m̀d̀ e tee m̀d̀ e m̀d̀ tire na m̀d̀ pekyee na n na.”

13

ɔdɔɔpo kitee

(Maak 4.1-9; Lukas 8.4-8)

¹ Kake amɔ deɛ ne Yeesuu a lee lon-no yɔ kepare dabe-ɔ keɛ, mfenj ne ɔ kyena kaapo lamanj atɔ. ² Amaa asese ne baa bɔ gyanje muruwaa m̀d̀ mfenj-ɔ a kyɔ bweɛtɔ se-ɔ, ne oo buwi kpa koree. M̀d̀ a nya-ɔ, ne oo neɗ koree-ɔ bɔ dɔnɔ nkyu-o si kafwee. Ne ɔ kyena-rɔ ɔ kaapo asese-ɔ, na bamɔ m̀d̀ bɔ yere nkyu keɛ ba nu m̀d̀ ase. ³ Ne ɔ ba itee na akpare bɔ kaapo bamɔ asenj bweɛtɔ.

Anenj a itee m̀d̀ kokonko e gye feye, “N gye ɔdɔɔpo ko e bɔ-rɔ aaa? Ne ɔ yɔ a ɔ ya nyonyan m̀d̀ yaabraa. ⁴ M̀d̀ a yɔ ɔ nyonyan-ɔ, ne ayaabraagyi amɔ akɔ a lee da kpa-rɔ, ne mbogyii a bɔ tesi gyi. ⁵ Ne amɔ akɔ a lee da kagyaase mfenj ne sweere-ɔ monj bɔ danj kyekyee-ɔ. Sweere-ɔ a monj bɔ keɗ-ɔ si-o, ne aa kwee menan. ⁶ Amaa amɔ a kwee-ɔ, ne kyɔwe a bɔ da yaabraa-ɔ m̀d̀, a lee feye sweere-ɔ monj bɔ keɗ a amɔ ileɗ yɔ kaase. ⁷ Ayaabraagyi-o akɔ ne aa lee da efa-rɔ-ɔ m̀d̀ a kosɔ danj. Amaa efa a danj mwiire amɔ se. ⁸ Ne nkee ayaabraagyi amɔ akɔ a lee da sweere timaa si. Ne aa kwee neɛneɛ, ne aa danj bɔ kowe. Haree amɔ akɔ a waa anju adabe adabe, ne amɔ akɔ a waa anju nyiirese, ne amɔ akɔ m̀d̀ a waa anju ngyingyii. Amɔ e gye saasebeɛ. ⁹ Amose-ɔ, ɔkema ne o de esebo-ɔ, o nu.”

Ketɔ se ne Yeesuu a ba itee na akpare bɔ kaapo asese asenj-ɔ

(Maak 4.10-12; Lukas 8.9-10)

¹⁰ Ne Yeesuu agyasepo-ɔ a bɔ bise m̀d̀ feye, “Emene se ne fɔ de itee na akpare fɔ e tɔwe asenj fɔ i gywii lamanj-ɔ?”

¹¹ Ne ɔ beɗnaa bamɔ feye, “Mone wɔre ne m̀d̀ e tɔwe anenj ne Wuribware se a kuwure-o du-o m̀d̀ i gywii, amaa ma kaapo lamanj-ɔ anenj a atɔ-ɔ. ¹² A lee feye ɔkema ne o nu m̀d̀ asenj timaa-o, ne ɔ kɔre a o gyi-o, Wuribware e sa m̀d̀ kanyiasenj bweɛtɔ na ɔ bɔ tii kamɔ ne o de-o si. Ne m̀d̀-ɔ m̀d̀ ne o kine amɔ-ɔ e panj m̀d̀ kanyiasenj kafwee ne ɔ kyɔ o de-o. ¹³ Ketɔ se ne n de itee na akpare m̀d̀ e tɔwe asenj m̀d̀ i gywii lamanj-ɔ e gye feye bɔ de akatɔ, amaa bɔ monj kee, ne bɔ de esebo, amaa bɔ maa nu asenj. ¹⁴ Anenj a asese-ɔ se-ɔ, ketɔ ne Wuribware kyaameɛ Isaya a tɔwe-ɔ a waa kasentij feye,

‘Mone ya nu m̀d̀ asenj kpɔra-rɔ iluwi bweɛtɔ gbaa,

mone maa nu amɔ kaase.

Mone bee mone e deere asenj-ɔ-rɔ

na mon! fa amɔ mfeere kpone,

mone maa nu kaase.’

¹⁵ Ne Isaya a kya se tɔwe feye Wuribware ye amɔ a waa anenj,

‘A lee feye bamɔ anju-ro a waa lenj,

ne baa tii bamɔ esebo,

ne baa buɗ bamɔ akatɔ se.

N gye anenj, bamɔ akatɔ i buɗni a bɔ nu atɔ,

na bamo esebō mō tayē a bō nu asen, na bō nu asen kaase
 na bō nu bamo eyee,
 na ŋkee mō, Wuribware,
 ŋ nya taa bamo ebōye bō ke bamo.*

¹⁶ Mō agyasepō-ō, mōne feraa, de nyure. Wuribware akatō a gyi mōne se, amose-ō ò ò sa ne mōne e deere asen mō-rō, ne mōne i nu asen amō kaase. ¹⁷ Mō i gyi mōne kaserjtin feye Wuribware akyaamē na mō ase se ne baa san-ō ne baa dē kyena-ō bweetō a yorōwe feye bō ŋu atō ne mōne i ŋu ndō a kake mō-ō, na bō nu asen ne mōne i nu mbeyōmō-ō. Amaa ò mōŋ sa bamō kpa.”

Anen ne Yeesuu a kaapo òdōpō kitee a kaase-ō
(Maak 4.13-20; Lukas 8.11-15)

¹⁸ Ne Yeesuu a kya se tōwe gywii mō agyasepō-ō feye, “To, mbeyōmō mōn' sa a ŋ kaapo mōne a mōn' nu òdōpō a kitee-ō kaase. ¹⁹ Ayaabraagi ne aa lee da kpa-rō-ō yere bō sa sese ne o nu Wuribware se a kuwure-ō asen-ō, ne mō-ō mō maa nu amō kaase-ō. Mfen ne Ōbansam e ba a ò bō lee amō lee mō mferē-rō. ²⁰ Ayaabraagi ne aa lee da kagyaase-ō mō yere bō sa sese ne o nu abwaresen-ō, ne mō feraa, mō ya nu amō, amō-ō a waa mō kōne, na ò kōre waa mō kakpōnō-rō. ²¹ Amaa mō akatō a mōŋ pee si-o si-o, mō kōkōregyi maa kyee. Asen kurju beee awōrefō ya tō mō bō lee abwaresen ne ò kōre gyi-o si, amō ò yōwe amō se kegya. ²² Ayaabraagi amō ne aa lee da efa-rō-ō mō yere bō sa sese ne o nu abwaresen-ō, ne kaye mō-rō atō tōraase, na katanekpa ne ka taare a ka penna sese-ō, ya lwee mō mferē-rō, amō aa waa kōkyō kyōŋ abwaresen ne a bō mō kakpōnō-rō-ō. Amō mō kōkōregyi-o maa waa mō seye. ²³ Lalalōwe-ō e gye ayaabraagi ne aa lee da sweere timaa-o si-o. Amō mō e yere bō sa sese ne baa nu amō kaase, ne aa waa kōkyō bamō ŋkpōnō-ō-rō. Ne ŋkee anen a ase se-ō bōkō a waa itimaa na kedamenanŋse bweetō, ne bamō bōkō mō a waa na a kyō, ne bamō bōkō mō a waa nyiire.”

Efa kitee

²⁴ Ne Yeesuu a beee tōwe kitee kō gywii bamō. Ne ò ye, “Mōn' nu anen ne Wuribware se a kuwure-ō du-o. N gye òdōpō kō e bō-rō aaa? Ne ò ŋonyan ayaabraagi timaa kō mō kōdō-rō. ²⁵ Kanye kō san ne òkēmaa a di idi-o, ne mō dōŋ a ywii ya ŋonyan afagi bōye kō bō waa mō yaabraa kōdō-ō-rō. ²⁶ Ne ayaabraagi amō a kwēe, ne aa bō dan kōwe, ne ŋkee afagi bōye amō mō a bō kwēe lee amō eyee ifuri.

²⁷ Mfen-ō ne òdōpō-ō ayaafōre a bō tōwe gywii mō feye, ‘Anē nyanpe, nee fō a ŋonyan ayaabraagi timaa nee ε? Ne mfene ne efa bōye mō a lee?’

²⁸ Ne oo lee kanō feye, ‘Ōdōŋ kō ya waa amō-ō.’

Ne baa beee bise mō feye, ‘Amō fō e kpa feye ane ya kyuwi efa-ō lee yaabraa amō-rō aaa?’

²⁹ Ne oo lee kanō feye, ‘Mōn' yōwe, a lee feye mōne i kyuwi efa-ō, mōne i kyuwi yaabraa-ō a mōn' bō tii si. ³⁰ Amose-ō mōn' sa a yaabraa-ō na efa-ō pēe dan bō fō ketenjēbee. San amō ne mō e tōwe a n gywii bamō ne ba tenjē-ō a bō kyuwi efa-ō pwee. Na bō ŋure emō bō beya apireŋ si apireŋ si na bō kywēe. Na bō dē tenjē yaabraa-ō bō waa mō akyenkyenku-ro.’ ”

Anen ne Yeesuu a ba kupurutugyi bō da kekpare-ō
(Maak 4.30-32; Lukas 13.18-19)

³¹⁻³² Ne Yeesuu a da bamō kekpare kō. ò ye, “Wuribware se a kuwure-ō du nee feye kupurutugyi-o. Kigyi mō du kagyinyii, amaa sese ya dwii kemō, amō ke e kwēe a ke dan kii kikiree, ne ke bō eswee kō kyōŋ ayii pēe. Na mbogyii bō kyena kemō se waa bamō asaa.”

* 13:15 Isaya 6.9-10 (LXX).

Yiisi a kekpare-ɔ
(Lukas 13.20-21)

³³ Ne Yeesuu a beɛ da bamo kekpare mo feye, “Wuribware se a kuwure-o du nee feye okyee a kpa a ɔ waa bodobodoo, ne ɔ ba yiisi bo waa esam kyanse borɔ-rɔ, ne oo nwiini, ne esam-ɔ a tij waa bweetɔ-ɔ.”

Keto ko beɛ se ne Yeesuu a ba itee na akpare bo kaapo asese asen-ɔ
(Maak 4.33-34)

³⁴ Akpare na itee ne Yeesuu a bo towe abwaresen gywii laman-ɔ. ɔ mon towe kesen ko gywii bamo na a mon gye kekpare beɛ kitee. ³⁵ ɔ waa anen nee na keto ne Wuribware kyaame ko a kyore waa abwaresen wore-ɔ-rɔ-ɔ waa kasentij feye,

“Akpare ne mo e da a m bo sa senja gywii bamo,
na m bo kaapo bamo asen ne aa kweero
pwee ne Wuribware a deɛ twee kaye-ɔ.”*

Anen ne Yeesuu a kaapo efa kitee-o kaase-ɔ

³⁶ Ne nkee Yeesuu a lee laman-ɔ-rɔ lwee lon-nɔ. Mfen ne mo agyasepo-ɔ a ba mo ase towe gywii mo feye, “Kaapo ane efa kitee-o kaase.”

³⁷ Ne ɔ ye, “Yooo. ɔdɔpo ne ɔ nɔnyan ayaabraagi timaa amo-ɔ e gye mo, dimaadi mo gyi-o. ³⁸ Mo kodɔ-ɔ mo e gye kaye mo. Ne ayaabraagi-o mo e gye bamo ne bo tii Wuribware se a kuwure-o si-o. Efa-ɔ mo e gye bamo ne bo gya ɔbɔnsam a ekpa-ɔ se-ɔ. ³⁹ Ne ɔdon ne ɔ nɔnyan afagi amo-ɔ e gye ɔbɔnsam fonfon. Yaabraa ketenjebɛ-ɔ mo e gye san ne kaye mo e gye keɛ-ɔ, ne bamo ne ba tenje yaabraa-ɔ mo e gye Wuribware a mbɔ-ɔ.

⁴⁰ Feye anen ne ɔdɔpo-ɔ a sa ne baa kyuwi efa-ɔ swii bo beya kyweɛ-ɔ, anen deɛ ne mo, dimaadi mo gyi-o, e waa abɔyewaapo san ne kaye mo e gye keɛ-ɔ. ⁴¹ Mo i sun mo mbɔ a m bo kyonwe kaye mo-rɔ na bo ba bo krowe keto kɛmaa ne ke gye bɔye-ɔ na abɔyewaapo pɛɛɛ. ⁴² Na mo mbɔ-ɔ lee bamo lee mo kuwure-o-ro, na bo twee bamo waa kedekpɛtekii-ro. Mfen-ɔ ne ba su, na ba dur nno. ⁴³ Na nkee a san asese timaa-o, na bamo itimaa-o sa a bo lanje-rɔ feye kyowe-ɔ bamo se Wuribware a kuwure-o-ro. Amo e gye saaseɛɛ. Amose-ɔ akɛmaa ne o de esɛbɔ-ɔ, o nu asen mo.”

Kalogyii na atanne kitee

⁴⁴ Ne Yeesuu a towe kitee mo feye, “Wuribware se a kuwure-o beɛ ku du nee feye kalogyii na atanne ne baa kwii bo kweero kodɔ ko-rɔ-ɔ. Ne kepaafowo ko a dɔ ya puruwi si. Ne ɔ beɛ lonjo ese bo bur si neɛneɛ. Ne mo akato a gyi feɛ. Mo a kpa atanne amo kyon keto kɛmaa-ɔ se-ɔ, ne oo kinji yo pe ya fe mo kapoteɛ pɛɛɛ, ne ɔ yo kodɔ-ɔ wuye ase ya sɔ kodɔ amo ne atanne-ɔ pure-ro-o.”

Akukye-ro a ketangyi-o kitee

⁴⁵ Ne Yeesuu a beɛ ba kitee ko bo kaapo bamo asen. ɔ ye, “Mon! beɛ nu anen ne Wuribware se a kuwure-o du-o. N gye yawogyipo ko e bo-rɔ aaa? Mo kusun e gye atangyi damenanse ko ne a bo akukye-ro-o kosɔ. ⁴⁶ Ne kake nko ɔ ya nu ɔko de anen a atangyi-o kedamenanse ko. Amaa kemo yawo bo len feɛ. Amose-ɔ ne oo kperi kemo se yo pe ya fe mo kapoteɛ pɛɛɛ ya sɔ ketangyi amo.”

Kisawu kitee

⁴⁷ Ne Yeesuu a beɛ ba kitee ko bo kaapo anen ne Wuribware se a kuwure-o du-o. Ne ɔ ye, “N gye nkingyi akrapo ko e bo-rɔ aaa? Ne baa yo kisawu-ro, ne baa ya twee kra nkingyi bweetɔ. ⁴⁸ Bamo a nya nkingyi bweetɔ-ɔ, ne baa dee kidenbe ya kyena tesi nkingyi-o-ro. Ne baa swii ntimaa-o waa bamo atweetwee-rɔ. Ne baa swii mmɔ ne ba kisi kigyi-o bo twee. ⁴⁹ Amose-ɔ kaye bo gye keɛ-ɔ, anen deɛ ne keto e ba. Wuribware a mbɔ-ɔ e ba a bo

* 13:35 Kiliɔ 78.2.

bọ lee asese bọye-ọ lee atimaa-o-ro. ⁵⁰ Na bọ taa abọye-ọ twee waa kedeekpreatekii-o-ro. Mfeṅ-ọ ne ba di-ro, na ba su, na ba duṅwi nnọ.”

⁵¹ Yeesuu a tọwe itee na akpare amọ lowe-ọ, ne oo bise mọ agyasepo feye, “Nee mone a nu itee mọ kaase e?”

Ne bọ ye, “Ọṅ, ane a nu kaase.”

⁵² Ne Yeesuu a tọwe gywii bamọ feye, “Wuribware mbraa akaapopo kyọ bọ nyi Wuribware a atọ-ọ kekaapo. Amose-ọ bamọ ọko ya bee kii feye sukuu kigyi ne oo suye Wuribware se a kuwure-o ekpa-ọ kegya se-ọ lee mọ ase, ọ waa nee feye atọ wuye kọ ne o de atọ damenanṣe popwee na adedaa mọ kekyaṅ-nọ-ọ, ne oo lee amọ pree bọ kaapo asese-ọ.”

Aneṅ ne Nasaret awuye a kine Yeesuu-o

(Maak 6.1-6; Lukas 4.16-30)

⁵³ Yeesuu a tọwe itee na akpare amọ lowe-ọ, ne ọ lee mfeṅ. ⁵⁴ Ne ọ yọ mọ aye Nasaret. Mọ a bọ mfeṅ-ọ, ne ọ kaapo asese abwaresen maṅ amọ a kebwarekorekyaṅ-ọ-rọ. Bamọ a nu mọ asen-ọ, ne aa kpen bamọ eyee. Ne baa tọwe bamọ wore wore feye, “Mfene ne ọnyare mọ a nya mfeere mọ lee? Ne nse ya sa mọ kpa feye ọ waa akpenyeeto mọ ne ane a nu amọ asen-ọ? ⁵⁵ Ane ayepo fṅfṅ e gye mọ. N gye kaapenta-ọ mọ gyi-o nee eee? N gye mọ nyi e gye Mariya aaa? N gye mọ tire-ana e gye Yakubu na Yosef na Simṅ na Yudas aaa? ⁵⁶ Mọ pekyee-ana moṅ te mfee aaa? Ne ṅkee mfene ne ọ nya amọ-ọ pree lee?” ⁵⁷ Ne baa kine mọ.

Mfeṅ ne Yeesuu a tọwe gywii bamọ feye, “Ba bu Wuribware kyaamee toṅ kema, amaa mọ fṅfṅ aye awuye na mọ lṅ-nọ awuye feraa mọ moṅ de mọ bọ tee seye.”

⁵⁸ Bamọ a moṅ kọre mọ gyi-o si-o, ọ moṅ waa akpenyeeto bweeto mfeṅ.

14

Aneṅ ne Yohanee Osuubọpo-ọ a wu-o

(Maak 6.14-29; Lukas 3.19-20; 9.7-9)

¹ Saṅ amọ-ọ, ne Herod ne ọ gye Galileya sweere se owure-o a nu Yeesuu asen na aneṅ ne ọ waa akpenyeeto bweeto-ọ. ² Ne ọ tọwe gywii mọ ayaafore-ọ feye, “Mọ e kọre a n gyi feye ọnyare mọ e gye Yohanee Osuubọpo ne mọ a mọ mọ-ọ, ne ọ bee kyinṅi lee lowi-ro. Amọ e moṅ gye aneṅ feraa, ọ maa taare a ọ waa aneṅ a akpenyeeto mọ.”

³⁻⁴ Mfaanee ne Yohanee Osuubọpo-ọ a wu. Saṅ kọ, ne Owure Herod a kọre mọ tire Filipino mọ ka Herodeya waaree. Ne Yohanee Osuubọpo-ọ mọ a yii owure-o si iluwi bweeto feye, “A moṅ bware feye fọ a kọre fọ tire mọ ka waaree.” ⁵ Mfaanee se-ọ, ne Herod a yorowe feye ọ mọ Yohanee. Amaa ọ sere lamarṅ ne bọ ye Wuribware a kyaamee-ọ ọko e gye Yohanee-o. Amọ feraa keto ne owure-o a waa-ọ e gye feye ọ sa ne baa kra Yohanee, ne baa ba agbarabi bọ ṅure mọ, ne baa tii mọ.

⁶ Owure-o kọkọwe kasu kanọ kigyi a fọ-ọ, ne ọ tee asese dabe kọ bọ gyanṅe feye bọ bọ gyi ateese mọ aye, na bọ gyi akato. Nyanṅe amọ-rọ, ne owure-o mọ ka Herodeya mọ gyi kabregyii a lwee boṅ-nọ ọ kyaa. Mọ a kyaa-ọ, ne aa gyi owure-o akato bweeto. ⁷ Amose-ọ ne ọ waa etan feye ọ sa kabregyii-o keto kema ne ọ tọwe a o gywii mọ e ọ kpa-ọ. ⁸ Ne kabregyii-o a ya bise mọ nyi Herodeya keto ne ọ tọwe gywii mọ feye ọ kpa-ọ. Ne ọ beṅṅaa e, “Tọwe gywii mọ e Yohanee Osuubọpo-ọ kuṅu ne fọ e kpa kyanṅe-rọ mbeyomọ.” Ne kabregyii-o a ya tọwe aneṅ de gywii owure-o. ⁹⁻¹¹ Owure-o a nu keto ne ọ ye ọ kpa-ọ, a moṅ waa mọ kọne pree. Amaa aneṅ ne ọ kyọ waa etan lamarṅ-nọ se-ọ, ọ sa kanọ feye soogyaa kọ yọ mfeṅ ne baa tii Yohanee-o ya tuwi mọ kuṅu baa. Ne ọ ya tuwi Yohanee kuṅu-o bọ waa kyanṅe-rọ taa yaa bọ sa kabregyii-o, ne mọ-ọ mọ a taa yaa bọ sa mọ nyi.

¹² Ne Yohanee a agyasepo-ọ bokọ a bọ soro mọ kifuniṅ-o yaa pure. Mfeṅ ne baa ya tọwe keto ne kaa waa Yohanee-o gywii Yeesuu.

Aneṅ ne Yeesuu a sa asese ṅkpen nnuu ateese-o

(Maak 6.30-44; Lukas 9.10-17; Yohanee 6.1-14)

¹³ Yeesuu a nu aneñ ne baa maw Yohanee-o, ne do fa mfeere feye mo aa mo agyasepo-o yo mfeñ ne asese moñ bo-ro-o ya kyure kafwee. Ne mo aa bamo a lwee koree-ro ba kpa a bo pare yo mfeñ ne a du diñ-o. Amaa boko a kyō ñu mfeñ ne o kpa a o yo-o, ne aneñ se-o asese biribiri a lee mfeñ a eman-o-ro mēraa se bo borō nkyu ekēkē se bo gya mo se. Ne baa sere gye mo ñkpeē ya fo mfeñ ne o kpa a o yo-o. ¹⁴ Koree-o a bo dañ, ne Yeesuu a lee-o, ne oo ñu asese biribiri amo, na bo gywii mo. O moñ lee kpa a o kwaye bamo, a lee feye oo ñu aneñ ne baa pee akato ba kpa a bo ñu mo-o. Ne bamo asen a waa mo ewee. Aneñ se-o, alapo kēmaa ne baa baa mo ase-o, do kya bamo.

¹⁵ Amo kyowe a kpa a o twee-o, ne mo agyasepo-o a bo tawe gywii mo feye, “Kyowe a lowe. Amo a gye efa-ro se-o, sa a asese-o yo eman ne e maa mfee-o-ro, na bo nya ya soo kotoko gyi.”

¹⁶ Ne Yeesuu a beññaa bamo feye, “A moñ bware feye bo yo. Mone fñfñ, mon' sa bamo kotoko a bo gyi.”

¹⁷ Ne baa lee kanō feye, “Bodobodoo akuri anuu na ñkingyi ñnyo wore kpeñ ne ane de mfee.”

¹⁸ Ne Yeesuu a tawe gywii bamo feye bo taa baa mo a o kee. ¹⁹ Ne o ye asese-o kyena efa se sweere mfeñ. Ne do taa bodobodoo akuri anuu-o na ñkingyi ñnyo-o waa mo asaree-ro, ne do deere soso, ne do sa Wuribware añse. Ne ñkee do teññe-ro bo sa mo agyasepo-o, ne baa ke-ro sa asese-o peē. ²⁰ Bamō peē a gyi bodobodoo-o kpone, ne baa wo ñkingyi-o kpone. Ne ñkee mo agyasepo-o a taa ake kudu anyo swii bodobodoo na ñkingyi mpupuriasee ne ñ ya sañ-o bo borō. ²¹ Akyee na ñyaagyi ne baa gyi ateese-o e moñ tii si, anyare-o wore bo ñkpeñ nnuu.

Aneñ ne Yeesuu a nare nkyu si-o

(Maak 6.45-52; Yohanee 6.16-21)

²² Amo-o kamē-ro, ne Yeesuu a sa ne mo agyasepo-o a lwee koree-o-ro gye mo ñkpeē yo nkyu-o nnoñ a boñbe-o se, ne mo-o mo a sii a o sa laman-o kpa a bo yo pe. ²³ Mo a brawe bamo-ro peē bo kyōñwe bamo epe-o, ne do yo kebee ko se ya kore kebwarekore mo wore kpeñ.

Bo fo kanye-o, Yeesuu wore bo kebee-o se mfeñ. ²⁴ Na mo agyasepo a koree-o a fo kefō. Amo bo moñ lee ba taare bo pare yo akato-ro, a lee feye bamo a pare ba gyanñaa afwii-o si-o, alankpare e da bamo a kiñji.

²⁵ Bo fo gyegyaye kese-ro, ne Yeesuu a nare nkyu-o si feye mo a naa sweere-o ya to bamo. ²⁶ Mo agyasepo-o a ñu mo a naa nkyu-o si-o, bo moñ pini mo, amose-o kufu a nya bamo peē, ne baa fee-ro feye, “Kyeñañpo nee!”

²⁷ Mfeñ ne Yeesuu a tawe feye, “Mo nee. Mon' nya kakpono. Mone ma sa a kufu nya mone.”

²⁸ Ne Peetroo ye, “Mo nyanpe, amo e gye fo kasentij si, amo fēraa sa kanō na n nare nkyu-o si ba fo ase.”

²⁹ Ne Yeesuu a beññaa mo feye, “Ba!”

Amose-o ne Peetroo a lee koree-o-ro lee o naa nkyu-o si o yo Yeesuu ase. ³⁰ Amaa afwii-o a da mo nkyu si mfeñ-o se-o, kufu a nya mo, ne do lee o kirewi. Ne do faa-ro tawe e, “Mo nyanpe, morowe mo!”

³¹ Puri amo-ro, ne Yeesuu a fo mo ase, ne do twee kra mo-ro tawe feye, “Fo kokōregyi ne fo de-o moñ kyō peē! Emene se ne fo moñ kōre gyi?”

³² Sañ ne Yeesuu na Peetroo a lwee koree-o-ro-o, ne afwii-o a yowe. ³³ Ne Yeesuu agyasepo-o a gyōñjo suñ mo koree-o-ro mfeñ. Ne bo ye, “Kasentij si, Wuribware mo gyi-o e gye fo.”

Aneñ ne Yeesuu a kya alapo Ginesaret ifuri si-o

(Maak 6.53-56)

³⁴ Ne baa mēraa se ba yo nkyu-o si. Ne ñkee bamo koree-o a bo dañ Ginesaret ifuri si.

³⁵ Mfeñ a asese-o a deñ ñu Yeesuu-o, ne baa da kibonbon mmangyii na eman ne e maa

mfɛŋ-ɔ-rɔ. Nɛ ifuri-o si a asɛsɛ-ɔ a taa bamo alɔpo pɛɛɛ baa Yeesuu ase. ³⁶ Nɛ baa kore mɔ feyɛ ɔ daborɔ bamo na bɔ kpaare, bɛɛɛ ɔ sa alɔpo-ɔ kpa na bɔ daborɔ mɔ waagya kano gbaa. Bamɔ nɛ baa daborɔ mɔ waagya-ɔ pɛɛɛ a kpaare.

15

Aneɲ nɛ adɛdaapo a kaapo-ɔ
(Maak 7.1-13)

¹ Saɲ ko nɛ Wuribware mbraa akaapopo na Farisii awuye ko nɛ baa lee Yerusalem maɲ-nɔ-ɔ a ba Yeesuu ase bɔ bise mɔ feyɛ, ² “Ntɛtɔ sɛ nɛ fo agyasɛpo-ɔ maa gya ɛkra nɛ anɛ adɛdaapo a kaapo anɛ-ɔ sɛ? Kɛtɔ sɛ nɛ anɛ a bise amɔ-ɔ ɛ gye feyɛ bɔ maa fweɛ asareɛ, pwɛɛ dɛɛ gyi ateese.”

³ Nɛ Yeesuu a beɲɲaa bamo feyɛ, “To, ntɛtɔ sɛ nɛ mone gbaa mone maa gya Wuribware fɔɲfɔɲ a mbraa-ɔ sɛ, nɛ mone gya mone asɛsɛ a ɛkra-ɔ sɛ? ⁴ Mone nyi feyɛ Wuribware ye,

‘Bu fo sɛ na fo nyi’,*
na ‘ɔkɛmaa nɛ ɔɔ loɲ mɔ sɛ bɛɛɛ mɔ nyi-o, bɔ mɔ mɔ.’*^{*}

⁵⁻⁶ Amaa mone fɛraa, mone ɛ kaapo neɛ feyɛ atanne bɛɛɛ kɛtɔ timaa ko nɛ ɔko de a ɔ bɔ kya mɔ sɛ na mɔ nyi-ro-o, mɔ ya taa yaa bɔ sa Wuribware na mɔ kusɲ, amɔ fɛraa Wuribware ɛ bɔ, a kaapo feyɛ sɛsɛ-ɔ a nya mɔ eyɛɛ, nɛ mone beɛ mone ye mɔ sɛ na mɔ nyi kitiri nɛ ba wu-o moɲ lee a gye mɔ asɛɲ neɛ. Mɔ akowɛpo atanne kɛsa maa kaapo neɛ feyɛ o bu bamo neɛ eɛɛ? Mone fɔɲfɔɲ a ɛkra mɔ nɛ mone ɛ kaapo. A moɲ lee a gye Wuribware asɛɲ nɛ mone gya sɛ. Nɛ ŋkee mɔ Wuribware asɛɲ moɲ lee a gye kotɔko mone ase. ⁷ Mone nno ŋnyɔ ŋnyɔ awuye mɔ, saɲ nɛ Wuribware kyaamɛ Isaya a kyɔrɛɛ asɛɲ ko waa abwaresɛɲ wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ, mone asɛɲ nɛ ɔɔ tɔwe, ɔ moɲ ba ayɛba. ɔɔ kyɔrɛɛ neɛ feyɛ Wuribware ye,

⁸ ‘Asɛsɛ mɔ de bamo nno kpaɲkpaɲ neɛ ba bonyaa mɔ,
amaa bamo ŋkponɔ moɲ bɔ mɔ sɛ.

⁹ Bamɔ kusɲ mɔ nɛ ba suɲ mɔ-ɔ gye kwaa,
kɛ ɛ gye kegya mbraa na amanɲbere
nɛ dimaadi a kaapo-ɔ sɛ dooo.’ ”*^{*}

Atɔ nɛ a waa sɛsɛ iyisi-o
(Maak 7.14-23)

¹⁰⁻¹¹ Yeesuu a tɔwe asɛɲ gywii Farisii awuye-o na Wuribware mbraa akaapopo-ɔ lowɛ-ɔ, nɛ ɔɔ beɛ tee laman-ɔ bɔ gyaɲɲɛ mɔ ase, nɛ ɔɔ tɔwe gywii bamo feyɛ, “Mon' loɲ eɛɛbɔ, na mon' nu mɔ ase, na mon' nu kaase feyɛ n gye kɛtɔ nɛ sɛsɛ i gyi ɔ waa kame-ro-o ɛ gye nɛ kɛ ɛ sa a ɔ waa iyisi. Amaa kɛtɔ nɛ kɛ ɛ lee mɔ kanɔ-rɔ-ɔ ɛ gye nɛ kɛ ɛ sa a ɔ waa iyisi.”

¹² Nɛ Yeesuu agyasɛpo-ɔ a ba mɔ ase bɔ tɔwe gywii mɔ feyɛ, “Fo moɲ nyi feyɛ asɛɲ nɛ fo a tɔwe-ɔ sɛ-ɔ, Farisii awuye-o iduɲ a fwii fo sɛ aaa?”

¹³ Nɛ Yeesuu a da kekpare mɔ bɔ lee kano feyɛ, “Kɛtɔdwii kɛmaa nɛ Wuribware, n sɛ nɛ ɔ bɔ soɔ-ɔ, moɲ dwii-o o kyuwii. ¹⁴ Farisii awuye-o fɛraa, mone ma kaɲ beɲɲaa bamo. Bɔ ye bɔ gye tenapo kayii-ro akrapo neɛ. Amaa bamo fɔɲfɔɲ moɲ keɛ. Tenapo ya kra tenapo kiyii-ro a ɔ gye mɔ ŋkrɛɛ, bamo pɛɛɛ ɛ lee a bɔ lee da kɛmanɲaɲ-nɔ.”

¹⁵ Nɛ Peetroo ye, “Fo ye n gye kɛtɔ nɛ sɛsɛ i gyi ɔ waa kame-ro-o ɛ gye nɛ kɛ ɛ sa a ɔ waa iyisi, kaapo anɛ kemo kaase.”

¹⁶ Nɛ Yeesuu ye, “Ntɔ sɛ nɛ mone du feyɛ asɛsɛ amɔ-ɔ neɛ? ¹⁷ Ntɔ sɛ nɛ mone moɲ nu asɛɲ amɔ kaase-ɔ neɛ? Mon' nu feyɛ kɛtɔ nɛ sɛsɛ i gyi-o i lwee mɔ kanɔ-rɔ neɛ na ko yo mɔ kame-ro na ŋkee ɔ koo bɔ tweɛ. ¹⁸ Amaa kɛtɔ nɛ kɛ ɛ lee mɔ kanɔ-rɔ-ɔ fɛraa a lee mɔ

* 15:4 Kelee Igyipiti 20.12; Mbraa kebeɛsa 5.16. * 15:4 Kelee Igyipiti 21.17; Kolɔɲɲɔ mbraa 20.9. * 15:9 Isaya 29.13 (LXX).

kakpono-ro nee. Kemo e gye ne ke e sa ne o waa iyisi. ¹⁹ A lee feye sese kakpono-ro ne mfere boye e lee, ne ka sa ne o mo mo beeko, ne o waa kakyekpa beee kanyarekpa, ne o ywii, ne o tej mo beeko kan, ne o towe asen boye o kye mo beeko. ²⁰ Ane a ato mo e gye ne a sa ne sese e waa iyisi. Amaa mo ya gyi ateese na o mon fwee asaree, a maa taare a a sa a o waa iyisi.”

Okye ko ne o mon gye Yudaanyi-o a kokoregyi-o

(Maak 7.24-30)

²¹ Yeesuu a lee mfen-o, ne oo ywii lee bamo fonfon Isireelii awuye sweere se yo ifuri ko ne o da o maa Tiro na Sidon eman-o se, na o ya kyure kafwee. ²² Amaa okye ko a ju mo a ba-o, ne oo ba mo ase. Okye mo mon gye Yudaanyi, o gye Kananiyi, ne o te ifuri amo se-o. Ne oo kore Yeesuu feye, “Mo nyanpe, Deefid mo nana, ju mo ewee na fo kya mo-ro. Ibrisi ko te mo kayaagi kyeese se, ne ee toora mo bweeto.”

²³ Amaa Yeesuu mon beetaa mo. Amose-o ne oo su o kore mo ane-aaa. Ne nkee Yeesuu agyasepo-o a bo kore mo feye, “Ane nyanpe, gya okye amo bo kyonwe, a lee feye o gya ane se ane-aaa, na o maa yowe elawo mo kowaa.”

²⁴ Ne nkee Yeesuu a towe gywii okye-o feye, “Fo mon nyi feye mo kuson ne Wuribware a sun mo a m bo waa-o e gye feye n yo mo fonfon Isireelii awuye ne baa fo-o ase, na m bo buwi bamo kinna baa Wuribware ase aaa?”

²⁵ Mfen ne okye-o a bo kpuni anurii Yeesuu ayaa-ro towe feye, “Mo nyanpe, mo e kore fo ne feye fo bo kya mo-ro.”

²⁶ Ne Yeesuu ye, “N de ateese mo e sa Wuribware mo gyi-ana. Ne mo ya taa ako sa bamo ne ane asese e tee feye igyono-o, a bware aaa?”

²⁷ Ne okye-o ye, “To, mo a nu, mo nyanpe, amaa igyono maa kisi bamo anyanpe a anowore ne a lee a da sweere-o kigyi.”

²⁸ Mo a towe ane-o, ne Yeesuu mo a bee towe gywii mo feye, “Opekyee, fo a kore mo gyi bweeto-o se-o, keto ne fo a kore mo-o, fo e nya.” Puri amo-ro ne okye-o mo gyi kyeese-o a kpaare.

Ane ne Yeesuu a bee kya abo bweeto-o

²⁹ Ne Yeesuu a lee mfen kinna yo Galileya sweere se o naa mfen a kepare dabe-o ekeke se. Ne oo dee kebee ko kafwee ya kyena. ³⁰ Mfen-o ne asese biribiri a ba mo ase. Bamo boko a baa agyaboo na atenapo na asaree wuse awuye na mmu na bamo ne ba lo alogyi eworese eworese-o mo akato-ro. Ne oo kya bamo. ³¹ Lama ne baa ba Yeesuu ase-o a ju ane ne puri amo-ro mmu a sa sena, ne asaree wuse awuye a asaree-o a kpaare, ne agyaboo a koso nare bamo ayaa se, ne atenapo akato a bunji-o, ne eye a kpen bamo, ne baa kyoro Wuribware, ne bo ye, “Ane Isireelii awuye a nyanpe-o keyaalen kyoo bweeto.”

Ane ne Yeesuu a sa asese nkpen nna ateese-o

(Maak 8.1-10)

³² Ne nkee Yeesuu a tee mo agyasepo-o baa mo ase, ne oo towe gywii bamo feye, “Asese mo asen bo mo ewee, a lee feye bamo a ba mo ase mfee-o nke nsa nee. Amose-o bamo ateese peee a lowe. Ne mo-o mo ya sa ne baa yo epe na mon sa bamo ateese, akon e mo boko kpa-ro.”

³³ Ne mo agyasepo-o a beetaa mo feye, “Kimukee mo-ro mfene ne oko e nya asese demante mo kan se ateese?”

³⁴ To, ne Yeesuu a bise bamo feye, “Bodobodoo akuri afene ne mon de?”

Ne bo ye, “Ane de bodobodoo akuri asunoo na nkingyi ngyingyi kafwee.”

³⁵ Ne Yeesuu a sa ne lama-o a kyena sweere. ³⁶ Ne oo taa bodobodoo akuri asunoo amo na nkingyi amo, ne oo sa Wuribware anse wee se. Ne oo teje-ro, ne oo taa sa mo agyasepo-o feye bo ke-ro sa bamo. Ne baa ke-ro sa asese-o peee. ³⁷ Ne bamo peee a gyi ateese amo kpone. Ne nkee mo agyasepo-o a ya swii ateese mpupuriasee-o bo boroo ake adabe asunoo. ³⁸ Akyee na nyaagi e mon tii si, anyare ne baa gyi ateese amo-o wore bo nkpen nna.

³⁹ Yeesuu a sa ne asesε-ɔ pεεε mɔ a brawε-rɔ-ɔ, ne oo lwee koreε-rɔ ya dan nkyu-o nnon a bonbe-ɔ se mεraa man ko ne ba tee mɔ ε Magadan-ɔ.

16

Anej ne Farisii awuye ye Yeesuu kaapo elen-ɔ

(Maak 8.11-13; Lukas 12.54-56)

¹ Ne Farisii awuye-o na Sadukii awuye-o bokɔ a ba Yeesuu ase na bo bo nu feye mɔ keyaalɛn ne o de ɔ waa akpenyeetɔ-ɔ a lee Wuribware ase kasɛntɛn nee eεε. Anej se-ɔ, baa tɔwe gywii mɔ nee feye, “Sa a kotɔko lee Wuribware se na ane nya nu feye Wuribware bo fo ase nee.”

² Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Kyɔwe e twεε-rɔ, ne ketɔ ya pee-ro-o, mone e tɔwe nee feye nyanε ane e nya kayε-rɔ kayeeyuri. ³ Gyegyaye tututu mɔ awore ya biri, mone e tɔwe nee feye bware e kpa a ɔ ba. Mone a taare mone e deere soso mone i pini ketɔ ne ke e ba kayε-rɔ-ɔ, emene se ne mone maa taare a mon' kaapo ketɔ ne ke e waa kayε mɔ-rɔ mbeyɔmɔ-ɔ kaase fεraa? ⁴ Ndoɔ a kayε mɔ-rɔ a asesε-ɔ gye asesε boye ne bo maa kɔre Wuribware ba gyi-o. Mone ye η waa akpenyeetɔ bo kaapo mone. Amaa ma waa amɔ a n sa mone, amɔ akpenyeetɔ ko ne aa waa Yonaa dedaa-ɔ se wore ne mɔ e waa a m bo kaapo mone.”

Ne ɔ lee bamɔ ase o yii.

⁵ Ne Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepɔ-ɔ a bee pare nkyu si yɔ nnon a bonbe-ɔ se. Amaa mɔ agyasepɔ-ɔ a tan se feye bo ɔɔ bodobodoo pweε ne baa deε ba. ⁶ Mfɛn ne Yeesuu a tɔwe gywii bamɔ feye, “Mon' sa Farisii awuye na Sadukii awuye amɔ se, a lee feye bo de yiisi ko ba waa bodobodoo ne o tɛn-o na ɔ mon bo kɔne.”

⁷ To, ne mɔ agyasepɔ-ɔ a lee ba tɔwe ba gywii abεε feye, “Anej ne ane mon de bodobodoo-o si ne ɔ tɔwe aneη-ɔ, bεεε?”

⁸ Yeesuu mɔ a nyi ketɔ ne ba tɔwe-ɔ se-ɔ, ne oo bise bamɔ feye, “Nteto nee ne mone e tɔwe mone ke-mon-de bodobodoo asen? Emene se ne mone kokɔregyi mon tεε waa kokyɔ? ⁹ Mone mon tεε nu mɔ kekaapo-ɔ kaase nee bεεε? Mone a tan se feye mɔ a tenne bodobodoo akuri anuu-o-ro sa asesε ηkpen nnuu-o, ne baa gyi kpone aaa? Mone a tan ake ne mone a swii mpupuriasεε-ɔ waa-rɔ-ɔ kanɔ se aaa? ¹⁰ Mɔ a bee tenne bodobodoo akuri asunoo-o-ro sa asesε ηkpen nna-ɔ, ne baa gyi kpone-ɔ, mone mon nyinηi ake ne mone a bee swii mpupuriasεε-ɔ waa-rɔ-ɔ kanɔ nee bεεε? ¹¹ Ne emene se ne mɔ e tɔwe gywii mone feye mon' sa Farisii awuye na Sadukii awuye a yiisi-o si, ne mone maa nu kaase feye n gye bodobodoo asen ne mɔ e tɔwe?”

¹² Ne ηkee mɔ agyasepɔ-ɔ a nu kaase feye n gye yiisi ne bo de ba waa bodobodoo-ro-o asen ne ɔ tɔwe. Amaa oo yii bamɔ se bo lee aneη ne Farisii awuye-o na Sadukii awuye-o maa kaapo kebwaresun kpa se-ɔ se nee.

Mɔ ne Peetroo ye Yeesuu gye-ɔ

(Maak 8.27-30; Lukas 9.18-21)

¹³ San ko ne Yeesuu a yɔ ifuri ko ne e maa Kayεsareya Filipii man-ɔ se-ɔ. Bamɔ a naa ba yɔ-ɔ, ne oo bise mɔ agyasepɔ-ɔ feye, “Emene ne asesε e tee mɔ, dimaadi mɔ gyi-o?”

¹⁴ Ne baa lee kanɔ feye, “Bokɔ ye fo gye Wuribware a akyaamεε ne baa deε kyena-ɔ ɔko ne oo kyinηi lee lowi-ro, feye Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ, bεεε Iliya, bεεε Yεremεya, bεεε bamɔ-rɔ ɔko-ɔ.”

¹⁵ Ne oo bise mɔ agyasepɔ-ɔ feye, “Ne mone mɔ mone ye nse e gye mɔ-ɔ nee?”

¹⁶ Ne Simɔn Peetroo a beηnaa feye, “Fo e gye Kristoo, Wuribware ne mɔ wore dooo i de ηkpa-ɔ mɔ gyi ne Wuribware ye o sun ane ase-ɔ.”

¹⁷ Ne Yeesuu a tɔwe gywii mɔ feye, “Yohanee mɔ gyi Simɔn mɔ, fo de nyure, a lee feye n gye nyinηkpasε ya tɔwe kasɛntɛn mɔ gywii fo, amaa n se Wuribware ne ɔ bo soso-ɔ ya tɔwe gywii fo. ¹⁸ Fo keηasenyare e gye Peetroo, ne kemɔ kaase e gye kefore-ɔ bεεε? Fo du nee feye kefore-ɔ. Mɔ e tɔwe mɔ i gywii fo feye kefore mɔ se ne mɔ e pweε mɔ asoreε kekyan a m bo yεra, na ɔbonsam na mɔ kamεε-rɔ awuye ma taare a bo nyεra kemɔ. ¹⁹ Fo

ne mo e taa Wuribware se a esafowa-o a n sa. Pone kema ne fo e taye sweere se mfee-o, Wuribware ne o bo soso-o a taye. Ne pone kema ne fo e twee-ro sweere se mfee-o, Wuribware ne o bo soso-o a twee-ro-o.”

²⁰ Mfen ne oo yii mo agyasepo-o se feye bo ma kanj tawe gywii oko feye mo e gye Kristoo ne Wuribware ye o sun a o bo kyohwe-o.

*Anen ne Yeesuu a tawe mo asen kurju na mo lowi asen-o
(Maak 8.31 – 9.1; Lukas 9.22–27)*

²¹ Lee kake amo bo yo, ne Yeesuu a lee o kaapo-ro o tawe gywii mo agyasepo-o feye, “A tiri feye n yo Yerusalem man-no. Na mfen a man abrese na Wuribware alonhoro abrese na Wuribware mbraa akaaporo-o sa a n gyi aworefo bweeto. Na bo mo mo. Amaa kemo nke nsa, Wuribware i kyihji mo a o lee lowi-ro.”

²² Ne Peetroo a lee mo keru si, ne o tawe gywii mo feye, “Wuribware sa a ma ba anen. Amo-o ma ba fo se daa.”

²³ Ne Yeesuu a buruwaa tawe gywii Peetroo feye, “Obansam, nare lee mo ase. Peetroo, fo du ne feye kefore ne ki i tii mo ekpa-o. Fo mfere mon lee Wuribware ase, Sese mfere ne fo de.”

²⁴ Mfen ne Yeesuu a tawe gywii mo agyasepo-o feye, “Okoo ne o kpa a o gya mo se-o yowe kowaa keto ne ke e pre mo-o, na o soro mo fonfon kiyii kpare-abee-ro gya mo se. ²⁵ A lee feye oko ne o kpa a o nya mo eyee lee lowi ase-o, lowi e nya mo nsu peee. Okoo mo ne o kperi mo se na o wu-o e nya nkpa na kuyure ne a mon de kee-o. ²⁶ Tonoo mo ne sese e nya feye mo a nya kaye-ro ato peee, na bo lee anen se na o pan kyenakpa Wuribware ase? A mon de tonoo. Seye mon bo-ro ne o taare a o bo soo kyenakpa amo. ²⁷ Mon' nu mo ase. San ko e ba a o bo ba ne n se Wuribware a kelanhero-o e lee soso a ko wee sweere se, na mo, dimaadi mo gyi-o, na n se a mboo-o lee ba. Na mo-o n gyi asese peee asen Wuribware ayaa-ro, na n ka akema ebaye beee itimaa ne o waa-o koko. ²⁸ Mo i gyi mone kasentij feye boko bo mfee na bo ma wu, amo baa nu mo, dimaadi mo gyi-o, a ba feye owure-o pwee.”

17

*Anen ne Yeesuu agyasepo-o boko a nu mo kedabe-o
(Maak 9.2–13; Lukas 9.28–36)*

¹ Nke nsiye a kyoh feye Yeesuu a tawe asen mo-o, ne oo lee Peetroo na Yakubu na Yakubu mo tire Yohanee, ne mo aa bamo wore a yo kebee soswee ko soso. ² Bamoo a bo mfen-o, ne baa nu feye Yeesuu a kyurowi. Mo akato-ro a tore se feye kyowe, ne mo ato burjse a fwiiri pareparepare. ³ Puri amo-ro ne baa nu feye anyare anyo ko na Yeesuu yere, na ba sa senja. Ne baa pini feye Wuribware mbraa asapo Mosis na Wuribware akyamee Iliya nee.

⁴ Ne Peetroo a tawe gywii Yeesuu feye, “Mo nyarpe, a bware fee feye ane a bo mfee. Fo e kpa feraa, mo e waa abwii asa, fo koroko, na Mosis koroko, na Iliya koroko.”

⁵ Peetroo a san o sa senja-o, ne kowore toresese kuyayu a lee soso bo donho bamo se. Ne bore ko a lee kowore-o-ro tawe feye, “Mon' kee mo gyi timaa ne mo e kpa mo asen bweeto, ne mo akato a gyi mo se-o. Mon' nu mo asen.”

⁶ Agyasepo asa amo a nu bore amo-o, kufu a nya bamo fee. Amose-o ne baa lee da bamo mme si, ne baa bera akato bo burj sweere.

⁷ Ne Yeesuu a bo daboro bamo tawe feye, “Mon' koso, mone ma sa a kufu nya mone.”

⁸ Bamoo a yase akato deere-o, bo mon lee nu oko bo mfen, amo Yeesuu wore kpen.

⁹ Bamoo a kporowe kebee-o se ba ba kaase-o, ne Yeesuu a da bamo nno se feye, “Mone ma kanj tawe ato mo ne mone a nu-o gywii oko, amo bo fo san ne Wuribware i kyihji mo, dimaadi mo gyi-o, a o lee lowi-ro-o.”

¹⁰ Ne mo agyasepo asa-o a bise mo feye, “Nteto se ne Wuribware mbraa akaaporo-o e tawe feye Iliya amo ne ane a nu-o e gye ne o gye Kristoo nkpe a o ba-o nee?”

¹¹ Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Kasentij si Iliya e gye ne ɔ gye nkpeɛ a ɔ ba na ɔ nya bo lɔŋŋo ekpa-rɔ. ¹² Amaa mo e tɔwe mo i gywii mone feye Iliya a kyɔ ba, ne asese monj pini mɔ. Ne baa waa mɔ aneŋ ne ba kpa-ɔ. Aneŋ dɛɛ ne ba waa mo, dimaadi mɔ gyi-o, borɔkraa.” ¹³ Ne ŋkee mɔ agyasepo-ɔ a pini feye Yohanee Osuubɔpo-ɔ aseŋ ne ɔ tɔwe o gywii bamo-ɔ, a lee feye Wuribware kyaameɛ kusun ne Yohanee a waa-ɔ du nee feye kyaameɛ kusun ne saŋ-ɔ Iliya a waa-ɔ.

Aneŋ ne Yeesuu a kya kanyaŋseɛ ko ne ibrisi te mɔ se-ɔ
(Maak 9.14-29; Lukas 9.37-42)

¹⁴ Ne Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepo asa-ɔ a bee kiŋŋi bo to mɔ agyasepo ne baa saŋ-ɔ na laman-ɔ. Mfeŋ ne ɔnyare ko a bo kpuni aŋurii Yeesuu ayaa-rɔ tɔwe feye, ¹⁵ “Mo nyanpe, mo e kore fo nee feye fo ŋu mo gyi nyanse mo ewee na fo kya mɔ. ɔ lo kigbungbuŋ nee, ne ke e tɔraa mɔ bweeto. Saŋ kɛmaa, ke e tweɛ mɔ ke e da deekpa-rɔ beɛɛ nkyu-ro. ¹⁶ Mbeyɔmɔ ne mo a taa mɔ baa fo agyasepo-ɔ ase mfee, amaa bo monj taare kya mɔ.”

¹⁷ Ne Yeesuu a tɔwe gywii mɔ agyasepo-ɔ feye, “Kesebɔrɔleŋ awuye, mone maa kɔre mo mone i gyi. Nsu mfene ne mone e kpa feye mo aa mone a kyena? Beɛɛ nsu mfene ne mone e kpa feye ŋ nyite mone pweɛ na mon' dɛɛ kɔre mo gyi-o nee? Mon' taa kayaagyi-o baa mo ase mfee.”

¹⁸ Bamɔ a taa mɔ baa-ɔ, ne Yeesuu a sa ibrisi ne i te kayaagyi-o si-o kanɔ, ne e ya koso lee mɔ se. Puri amo-rɔ ne kanyaŋseɛ-ɔ a kpaare.

¹⁹ Amo kamɛɛ-rɔ-ɔ, ne Yeesuu agyasepo-ɔ a ba mɔ ase keri si toŋ ko bo bise mɔ feye, “Nteto se ne ane monj taare gya ibrisi amo-ɔ nee?”

²⁰ Ne ɔɔ beŋŋaa bamɔ feye, “Keto se ne mone monj taare gya ibrisi amɔ bo koso kayaagyi amɔ se-ɔ e gye feye mone kɔkɔre gyi monj kyɔ. Mo i gyi mone kasentij feye mone dɛɛ mone de kɔkɔre gyi na ke ta feye kiyii kigyi kagyinyingyii gbaa nee-ɔ, weete mone e taare a mon' tɔwe gywii kebee sosweɛ mo mfee feye ‘Lee mfee yo mfeŋ,’ na ki bu mone. Na weete mon' taare waa keto kɛmaa. [²¹ Amaa aneŋ a ibrisi amɔ, mone maa taare a mon' gya bo koso sese se, amɔ mone a kore kebwarekore na mone a kra akonj pweɛ.]”

Aneŋ ne Yeesuu a bee tɔwe mɔ lowi aseŋ-ɔ
(Maak 9.30-32; Lukas 9.43-45)

²² Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepo-ɔ pɛɛɛ a naa ba muruwi Galileya sweere se ba yo-ɔ, ne ɔɔ tɔwe gywii bamɔ feye, “Mon' loŋ eɛɛɔ na mon' nu mo ase. Ba taa mo, dimaadi mɔ gyi-o, a bo waa sweere mo se ayaalenjo kesaree-rɔ. ²³ Ba mɔ mo, amaa kemɔ ŋke nsa, Wuribware i kiŋŋi mo a ɔ lee lowi-ro.” Mɔ agyasepo-ɔ a nu amo-ɔ, ne bore-rɔ a duŋwi bamɔ.

Wuribware sunjka a tweetwee-ɔ aseŋ

²⁴ Ne saŋ ne Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepo-ɔ a fo Kapaaniyum man-nɔ-ɔ, ne tweetwee akɔrepo ko a ba Peetroo ase bo bise mɔ feye, “Ane a ba a ane bo kɔre atanne lee ane Isireelii awuye ase nee, na bo bo taare loŋŋo Wuribware sunjka akyan-ɔ. Fo nyanpe e ka aneŋ a tweetwee amɔ aaa beɛɛ o kine?”

²⁵ Ne Peetroo ye, “ɔ ka.”

Peetroo a lwee loŋ-nɔ-ɔ, ne Yeesuu a gye nkpeɛ bise mɔ feye, “Simon, emene ne fo e fa amo-ɔ mfere? Kaye mɔ-rɔ awure ya sa kanɔ feye bo ka tweetwee sa bamɔ, bamɔ fonfonj asese ase ne ba kɔre pweɛ, beɛɛ bamɔ adonj ne baa ko kenaa gyi si-o ase ne ba kɔre a bo lee pweɛ?”

²⁶ Ne Peetroo a lee kanɔ feye, “Bamɔ adonj ase ne ba kɔre a bo lee pweɛ.”

Ne Yeesuu ye, “Kasentij nee. Amose-ɔ ane a gye Wuribware se a kuwure-o-ro agyi-o si-o, ane maa ka Wuribware sunjka kolonjo a tweetwee amɔ. ²⁷ Amaa ma kpa feye tweetwee akɔrepo mo se, asese idunj fwii ane se. Amose-ɔ, yo nkyu-ro, ya tweɛ drɔwa waa-rɔ. Fo ya yo, kakingyi ne fo e gye nkpeɛ a fo kra-ɔ kanɔ-rɔ fo i ŋu atanne kigyi ne kaa fo siidii aduna-ɔ, ne ke e taare a ke ka mo aa fo kuŋu si tweetwee ne ba kpa-ɔ. Na fo taa yaa bo ka mo aa fo a Wuribware sunjka a tweetwee-ɔ.”

18

Nse e gye bresɛ Wuribware se a kuwure-o-ro?

(Maak 9.33-37; Lukas 9.46-48)

¹ Saŋ amo-ɔ, ne Yeesuu agyasepo-ɔ a ba mɔ ase. Ne baa bise mɔ feye, “Nse e gye bresɛ Wuribware se a kuwure-o-ro?”

² Ne Yeesuu a tee kayaagi ko baa bo yera bamo akato-ro. ³ Ne ɔ tawe gywii bamo feye, “Mo e tawe mo i gywii mone feye mone okemaa kakpono-ro e mon waa feye kayaagi lee-o, mone maa nya kpa a mon! tii Wuribware se a kuwure-o si. ⁴ Amose-ɔ okemaa ne o yuri mɔ eyee, ne ɔ waa feye kayaagi mo ne ɔ yere mfee-ɔ i kii bresɛ Wuribware se a kuwure-o-ro. ⁵ Amose-ɔ, oko ne mɔ ya kra aneŋ a kayaagi mo neene mo kenya-re-ro-ɔ, ɔ kra mo neene nee.”

Mone ma kaapo bokɔ ekpa boye

(Maak 9.42-48; Lukas 17.1-2)

⁶ Ne Yeesuu a kya se tawe feye, “Okɔ ne mɔ ya sa ne nyaagi ngyingyii mo ne ba kɔre mo ba gyi-o oko ya waa eboye, amo feraa bamo ya ba kibu dabe bo da sese-ɔ kebo-ro, ne baa twee mɔ waa apoo-ro, a bo feye mɔ a nya kesebogyiiri ne Wuribware i gyiiri aneŋ a eboye awaapo kesebo-ɔ.

⁷ A gye afuto sa kaye-ro asese feye bokɔ a bo-ro ne ba sa ne bamo beeko-ana e waa eboye. Aneŋ a aseŋ-ɔ e dee ba feraa. Amaa bamo ne baa sa ne bokɔ e waa eboye amo-ɔ a kesebogyiiri-o e waa kokyo fee.

⁸ Amose-ɔ fo ko ne fo kesaree beee fo keyaa e gye ne ke e sa ne fo e waa eboye, teŋ kemo bo twee. A lee feye fo ya kii kesaree koŋko wuye beee keyaa koŋko wuye, ne fo a nya nkpa na kuyure ne a mon de kee-ɔ, a bo feye fo kumumwii a lwee aworefo deekpa ne ɔ maa duŋ, ne Wuribware a kure bo beya na ɔ bo gyiiri eboye awaapo kesebo-ro-ɔ-ro. ⁹ Ne fo ne fo kekatɔ ko e sa ne fo e waa eboye-ɔ, fo lee kemo bo twee. A lee feye fo ya lee kemo bo twee, ne fo ya kii kekatɔ koŋko wuye, ne fo a nya nkpa na kuyure ne a mon de kee-ɔ, a bo feye fo akato anyɔ a te fo se, ne fo a bo lwee aworefo deekpa-ɔ-ro.”

Sanne ne ɔ fo-ɔ kitee

(Lukas 15.3-7)

¹⁰ Ne Yeesuu a kya se kaapo mɔ agyasepo-ɔ feye, “Mone ma kaŋ fa feye nyaagi ngyingyii mo mon gye seye. A lee feye mo i gyi mone kasentij feye Wuribware a mbɔ ne ba deere bamo okemaa se-ɔ yere Wuribware ase saŋ kema. [¹¹ Mon! lɔŋ esebo. Mo, dimaadi mɔ gyi-o, a ba a m bo deere kpa eboye awaapo nee na m morowe bamo.]

¹² N taa feye oko de esanne kelafa, ne ɔ deere bamo se efa-ro, ne bamo oko ya fo, emene ne sese-ɔ e waa? Mo e kɔre a n gyi feye ɔ yowe esanne adukpanɔ na ekpanɔ ne baa saŋ-ɔ a bo bo sii bamo gyirokpa nee, na ɔ ya buwi kpa okoŋko-ɔ bo fo saŋ ne o ŋu mɔ-ɔ.

¹³ Kasentij si mɔ ya ŋu mɔ, mɔ akato i gyi sanne koŋko amo se, a kyor adukpanɔ na ekpanɔ ne bo mon fo-ɔ. Beee mo e ba ayeba nee eee?

¹⁴ Aneŋ de ne Wuribware, mone se ne ɔ bo soso-ɔ, maa kpa feye nyaagi ngyingyii mo oko fo.”

Fo kosobe ya waa fo boye, keto ne fo waa-ɔ

¹⁵ Ne Yeesuu a kya se ɔ kaapo keto ne Wuribware ye ane waa eboye awaapo-ɔ. ɔ ye, “Fo kosobe okoregyipo ya waa fo boye, emene ne fo waa? Keto ne fo waa-ɔ e gye feye fo yo mɔ ase, na fo tee mɔ kerɔ si. Na fo aa mɔ abee anyɔ wɔre, fo tawe boye ne ɔ waa fo-ɔ gywii mɔ. Ne mɔ ya nu fo kaase, ne mɔ ya yere gywii fo, amo feraa fo a lɔŋfo fo aa mɔ mborɔ-ro. ¹⁶ Amaa mɔ e mon nu fo aseŋ feraa, tee sese koŋko beee abee anyɔ bo tii fo eyee se yaa mɔ ase. A lee feye baa kyore abwareseŋ wɔre-ɔ-ro feye,

‘Abee anyɔ beee nkɔ asa ya yere-ro tawe feye baa ŋu kasentij si feye sese amo a waa boye ko feraa, abrese e taare a bo bu mɔ kɔre.’*

* 18:16 Mbraa kebeesa 19.15.

¹⁷ Ne mò ya saṅ kine kunu bamò kaase fëraa, mon' taa asen-ò pëëe yaa asoree agyi akato-rò. Ne mò e ma nu asoree agyi gbaa a nnò-ò, amò fëraa taa mò feye ò mon' tii asoree-ò se, a lee feye o du nee feye bamò ne bò maa sun Wuribware-ò òkò bëëe feye apoo lenpoo òkòrepo-ò.

¹⁸ Mò i gyi mone kasentij feye òkò bəyë kemaa ne mone e taa a mon' bò ke mò sweere mò se-ò, Wuribware ne ò bò sosò-ò a taa bò ke mò. Ne mone e mon' taa emò bò ke mò fëraa, Wuribware mon' taa bò ke mò.

¹⁹ M bëe mò e tawë mò i gywii mone feye mone abëe anyò ya waa kanò sweere mò se mfee kore Wuribware, n se ne ò bò sosò-ò, kotòkò, ò sa mone. ²⁰ A lee feye mfenj ne abëe anyò bëëe asa e gyanjhe mò kenjare-rò-ò, m bò bamò ase mfenj.”

Keyaaföre kunjuroleṅ wuye-o kitee

²¹ Ne Peetroo a bò bise Yeesuu feye, “To, mò nyanje. N taa feye mò kosobëe e waa mò bəyë saṅ kemaa, waa iluwi efene ne n taa mò ebəyë-ò bò ke mò na ḡ yəwë? Iluwi isunoo bëëe efene?”

²² Ne Yeesuu a lee kanò feye, “Daabii. N gye iluwi isunoo. Amaa ḡ ye iluwi adusunoo aneṅ a ntunḡkare nsunoo-o.

²³ Mon' nu aneṅ ne a du Wuribware se a kuwure-o-ro-o. N gye owure kò ya dëe kyena aaa? Ne mò ayaaföre-ò bokò de mò kòkò. Ne ò waa mò mfëere feye ò tee bamò pëëe a ò bò gyanjhe na ò nya ḡu mò aa bamò mbonḡtò-rò atanne ne a bò-rò-ò na ò kòre lee bamò ase. ²⁴ Mò a lee kaase ò waa amò-ò, ne baa baa mò ayaaföre-ò òkò ne o de mò kòkò siidii ḡkpenḡkëe kakpenj (GHC 1,000,000,000). ²⁵ Owure a kpa a ò kòre atanne-ò lee mò ase-ò, ne ò ye ò maa taare a ò ka. Amose-ò ne owure-o ye bò taa mò kapotee pëëe na mò ka na bamò ḡyaagyi fe sa òkò na bò kii sese-ò anya. Na bò taa atanne ne baa nya-ò baa bò ka kòkò-ò.

²⁶ Mfenj ne keyaaföre amò a kpuni anjirii owure-o ayaa-rò-ò tawë feye, ‘Mò e kore fò nee feye fò nyite mò, na mò e ka fò kòkò-ò pëëe.’ ²⁷ Ne ḡkee owure-o a ḡu feye mò keyaaföre amò asenj a waa ewee, ne ò taa kòkò-ò pëëe bò ke mò, ne ò sa mò kpa feye ò nare.

²⁸ Keyaaföre-ò a lee kawu ò yò-ò, ne ò ya gyanjhaa mò kosobëe keyaaföre kò ne o de mò kòkò siidii kakpenj. Ne ò ya kra mò bore-rò, ne ò ye, ‘Ka mò atanne ne mò a bò para fò-ò sa mò mbembeyòmò.’

²⁹ Ne mò kosobëe-ò a kpuni anjirii mò ayaa-rò, ne ò ye, ‘Mò e kore fò nee feye fò nyite mò, na mò e ka fò kòkò-ò pëëe.’

³⁰ Amaa ne ò mon' nu kòkore ne mò kosobëe-ò a kore mò-ò. Ne ò ye bò kra mò tii tiikpa bò fò saṅ ne ò ka atanne-ò pëëe a ò bò sa mò-ò. ³¹ Mò kosobëe-ana ayaaföre ne baa saṅ-ò a ḡu ketò ne ò waa-ò, ne bamò iduṅ a fwii bweetò, ne baa ya tawë gywii owure-o.

³² Amose ne owure-o a tee aneṅ a keyaaföre amò. Ne ò tawë gywii mò feye, ‘Kunjuroleṅ wuye keyaaföre e gye fò. Kòkò ne fò de mò-ò kyò bweetò bëëe? Amaa fò a kore mò feye ḡ nyite fò-ò se-ò, mò a taa fò kòkò amò bò ke fò. ³³ Ne emene se ne fò kosobëe keyaaföre-ò a kore fò feye fò nyite mò-ò, ne fò mon' ḡu mò ewee feye aneṅ ne mò-ò mò a ḡu fò ewee-ò dëe? Amò-ò bware aaa?’ ³⁴ Ne owure-o duṅ a fwii mò keyaaföre amò se bweetò, ne ò sa kanò feye bò ya tii mò tiikpa waa mò boròkraa bò fò saṅ ne ò taare a ò ka atanne-ò pëëe-ò. Amò e gye saasebëe.

³⁵ Aneṅ ne Wuribware, n se ne ò bò sosò-ò, e waa mone òkemaa-ò nee, amò fò a lee fò kame-ro taa fò bëëkò ebəyë bò ke mò fëraa.”

19

Aneṅ ne Yeesuu a kaapo awaareye keten-nò asen-ò
(Maak 10.1-12)

¹ Saṅ ne Yeesuu a tawë amò-ò pëëe lowë-ò, ne ò lee Galileya sweere se yò Yudeya sweere se a kebëgya ne ke bò Yoodanj bon' nnonj a bonjbe-ò se-ò. ² Ne asese biribiri a gya mò se. Ne ò kya bamò aləpo-ò mfenj.

³ Mfey-ɔ, Farisii awuye kɔ a ba m̀d̄ ase a b̀ lɔr̄e m̀d̄ kanɔ-rɔ. Ne b̀ ye, “An̄e mbraa-ɔ e sa kpa feye ɔkɔ kine m̀d̄ ka b̀ lee ketɔ kemaa ne ɔnyare-ɔ e fa feye ɔkyee-ɔ a waa-ɔ se aaa?”

⁴ Ne Yeesuu a beɲɲaa bamo feye, “Mone mon̄ t̄e kare abwaresen̄ wore-ɔ-rɔ feye san̄ ne Wuribware a t̄wee kaye-rɔ atɔ p̄ee-ɔ, ɔ t̄wee ɔnyare na ɔkyee nee eee?” ⁵ Ne a bee t̄wee feye,

‘Amose ne ɔnyare e lee m̀d̄ se na m̀d̄ nyi lɔɲ-nɔ na ɔ waaree,
na m̀d̄ aa m̀d̄ ka a waa kanɔ kyena kii kɔkɔɲko.’*

⁶ Amɔ e kaapo nee feye b̀ mon̄ lee b̀ gye abee anyɔ. Amaa Wuribware a sa ne baa kii sese kɔɲkɔ nee. Amose se-ɔ sese mon̄ de kpa feye m̀d̄ a brawe ketɔ ne Wuribware a b̀ waa abee-rɔ-ɔ-rɔ.”

⁷ Ne Farisii awuye-o ye, “Ne ntetɔ nee ne ane ɔdedaapo Mosis a sa mbraa feye ɔnyare e kpa a o kine m̀d̄ ka, ɔ kyoree wore na ɔkɔmaa nya ɲu feye oo yure m̀d̄ se, p̄wee na ɔ dee gya m̀d̄ lee m̀d̄ aye?”

⁸ Ne Yeesuu a beɲɲaa bamo feye, “Mosis a sa mone kpa feye mon̄' kine mone aka, a lee feye mone aɲu-ro b̀ leɲ nee fee. Amaa m̀d̄ e t̄wee m̀d̄ i gywii mone feye haree lee san̄ ne Wuribware a t̄wee ketɔ kemaa-ɔ, a mon̄ waa m̀d̄ kɔne feye ɔnyare a kine m̀d̄ ka. ⁹ Amose-ɔ, ketɔ ne m̀d̄ e kaapo mone-ɔ e gye feye ɔnyare ma kine m̀d̄ ka ketɔ kemaa se, amɔ ɔkyee-ɔ a kyɔ lee m̀d̄ kam̄e f̄eraa. Ne n̄ gye aneɲ, ɔnyare-ɔ ya waaree ɔkyee ban̄ban̄, ɔ waa b̄aye. M̀d̄ kebee waaree ɔkyee ban̄ban̄-ɔ du nee feye m̀d̄ a waa kakyeeekpa-ɔ.”

¹⁰ Ne Yeesuu agyasepo-ɔ a t̄wee gywii m̀d̄ feye, “ɔnyare na m̀d̄ ka mbɔɲtɔ-rɔ e gye aneɲ, amɔ f̄eraa, a bware feye ɔkɔ ma waaree daa aaa?”

¹¹ Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “N̄ gye asese p̄ee e gye ne ba taare a b̀ sure ketɔ ne mone a t̄wee-ɔ se, amɔ bamɔ ne Wuribware a sa bamɔ aneɲ a eyee kekra-ɔ. ¹² Ketɔ ne m̀d̄ e kaapo-ɔ e gye feye anyare bokɔ b̀-ɔ-rɔ ne baa kowe bamɔ na b̀ maa taare a b̀ kowe ɲyaagyi sa bamɔ eyee. Bokɔ m̀d̄ b̀-ɔ-rɔ ne baa lee bamɔ awee. Ne bokɔ m̀d̄ bee b̀ b̀-ɔ-rɔ ne bamɔ a pee akatɔ Wuribware se a kuwure-o ekpa se kegya-ɔ se-ɔ, b̀ ye b̀ maa waaree. Amose se-ɔ ɔkɔ e b̀-ɔ-rɔ ne m̀d̄ e taare a ɔ waa aneɲ, mon̄' sa a ɔ waa.”

Aneɲ ne Yeesuu a yure ɲyaagyi-o

(Maak 10.13-16; Lukas 18.15-17)

¹³ Ne asese kɔ a baa bamɔ ɲyaagyi Yeesuu ase, na ɔ ba m̀d̄ asaree b̀ d̄ɲɲɔ bamɔ se, na ɔ kore kebwarekore sa bamɔ. Amaa m̀d̄ agyasepo-ɔ ye b̀ nare, na b̀ ma lee t̄ɔraa m̀d̄.

¹⁴ Amose-ɔ ne Yeesuu f̄eraa ye, “Mone ma kan̄ gya ɲyaagyi m̀d̄ lee m̀d̄ ase. Mon̄' sa a b̀ ba m̀d̄ ase, a lee feye aneɲ a ɲyaagyi m̀d̄ na bamɔ ne b̀ du feye ɲyaagyi m̀d̄-ɔ e gye ne b̀ tii Wuribware se a kuwure-o si.”

¹⁵ M̀d̄ a ba m̀d̄ asaree b̀ d̄ɲɲɔ bamɔ se-ɔ, ne ɔ lee mfey m̄eraa m̀d̄ kpa se.

A waa leɲ bw̄eetɔ feye atɔ wuye i sure si feye Wuribware gye m̀d̄ owure

(Maak 10.17-31; Lukas 18.18-30)

¹⁶ Ne ɔnyare kɔ a ba Yeesuu ase, ne ɔ ye, “ɔkaaporo, ntetɔ ketɔ timaa ne ɲ waa na ɲ nya ɲkpa na kukyure ne a mon̄ de kee-ɔ?”

¹⁷ Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Nt̄etɔ se ne f̄o i bise m̀d̄ atɔ timaa si? ɔkɔ mon̄ b̀-ɔ-rɔ ne ɔ gye otimaa bee b̀ tii Wuribware se. To, f̄o e kpa a f̄o nya ɲkpa na kukyure ne a mon̄ de kee-ɔ, gya Wuribware a mbraa-ɔ se.”

¹⁸ Ne ɔnyare-ɔ a bise m̀d̄ feye, “Nt̄etɔ mbraa?”

Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Mbraa ne ɲ ye,

‘ɔkɔ ma m̄ɔ m̀d̄ beeko, ɔkɔ ma waa kakyeeekpa,
ɔkɔ ma kan̄ ywii, ɔkɔ ma kan̄ teɲ m̀d̄ beeko kanɔ,

* 19:4 Keleekaase 1.27. * 19:5 Keleekaase 2.24.

¹⁹ na ɔkɛmaa bu m̀d̀ sɛ na m̀d̀ nyi,*
na ‘ɔkɛmaa kpa m̀d̀ bɛɛkɔ feyɛ anɛɲ nɛ ɔ kpa m̀d̀ eyɛɛ-ɔ.’ ”*

²⁰ Nɛ ɔnyarɛ amɔ a bɛɲɲaa m̀d̀ feyɛ, “Mɔ a gya mbraa mɔ pɛɛɛ sɛ. Ntɛtɔ ya saɲ nɛ a bware feyɛ m bɛɛ waa?”

²¹ Nɛ Yeesuu a lee kanɔ feyɛ, “Fɔ ɛ kpa feyɛ fɔ kii sɛsɛ timaa lowɛ, amɔ fɛraa, nare ya fe kɛtɔ kɛmaa nɛ fɔ de-o, na fɔ taa atannɛ-ɔ pɛɛɛ bɔ sa atiripɔ. Fɔ ya waa anɛɲ fɛraa, Wuribware ɛ kpa kapɔtɛɛ a ɔ bɔ yɛra sɔsɔ sa fɔ. Na fɔ bɔ gya mɔ sɛ mbɛyɔmɔ.”

²² ɔnyarɛ amɔ a nu mfaanɛɛ-ɔ, a mɔɲ waa m̀d̀ kɔnɛ, a lɛɛ feyɛ o de kapɔtɛɛ bweɛtɔ. Nɛ ɔɔ bɔrɛ lɛɛ mɛfɛɲ yɔ m̀d̀ lɔɲ-nɔ.

²³ Mɛfɛɲ nɛ Yeesuu a tɔwɛ gywii m̀d̀ agyasɛpɔ-ɔ feyɛ, “A waa lɛɲ feyɛ atɔ wuyɛ a sure si feyɛ Wuribware gye m̀d̀ owurɛ. ²⁴ Nyɔma ɛ taarɛ a o lwee basa bɔ-rɔ dareɛ aaa? Amaa mɔ ɛ tɔwɛ mɔ i gywii mɔnɛ feyɛ atɔ wuyɛ kusurɛ si feyɛ Wuribware gye m̀d̀ owurɛ bɔ lɛɲ a kyɔ nyɔma kulwee basa bɔ-rɔ dareɛ.”

²⁵ Yeesuu agyasɛpɔ-ɔ a nu amɔ-ɔ, nɛ aa waa bamɔ asɛɲ dabe. Nɛ baa bise m̀d̀ feyɛ, “Nɛ ɲkɛɛ nɛsɛ gbaa ɛ gye nɛ o de kpa feyɛ ɔ nya ɲkpa na kukyurɛ nɛ a mɔɲ de kɛɛ-ɔ nɛɛ?”

²⁶ Nɛ Yeesuu a dɛɛrɛ bamɔ diɲɲ, nɛ ɔɔ bɛɲɲaa bamɔ feyɛ, “Sɛsɛ ɛ gye nɛ ɔ maa taarɛ a ɔ nya anɛɲ a ɲkpa-ɔ, amɔ Wuribware a sa m̀d̀ kpa fɛraa. Kɔtɔkɔ mɔɲ bɔ-rɔ nɛ Wuribware maa taarɛ a ɔ waa kɛmɔ.”

²⁷ Nɛ Peetroo ye, “Kɛɛ ɛ, anɛ a yɔwɛ kɛtɔ kɛmaa anɛ gya fɔ sɛ-ɔ, ntɛtɔ nɛ anɛ ɛ nya?”

²⁸ Nɛ Yeesuu a tɔwɛ gywii bamɔ feyɛ, “Mɔ i gyi mɔnɛ kasɛɲtiɲ feyɛ saɲ kɔ ɛ ba a ɔ bɔ ba, na kayɛ mɔ gye kɛɛ, na kayɛ pɔpɔwɛɛ ba. Na saɲ amɔ-ɔ, mɔ, dimaadi m̀d̀ gyi-o, nya kɛdabe na wuraa na n kyɛna mɔ kuwuregya sɛ gyi mɔ kuwure. Na mɔnɛ fɔɲfɔɲ nɛ mɔnɛ a gya mɔ sɛ-ɔ kyɛna ɲwuregya kudu ɲnyɔ sɛ, na mɔn' gyi anɛ Isireelii awuyɛ a nsuro kudu ɲnyɔ-ɔ kuwure. ²⁹ Na ɔkɛmaa nɛ oo kperi mɔ sɛ, nɛ ɔɔ yɔwɛ m̀d̀ lɔɲ bɛɛɛ m̀d̀ daa-ana bɛɛɛ m̀d̀ tire-ana bɛɛɛ m̀d̀ pɛkyɛɛ-ana bɛɛɛ m̀d̀ sɛ bɛɛɛ m̀d̀ nyi bɛɛɛ m̀d̀ gyi-ana bɛɛɛ m̀d̀ adɔɔ gya mɔ sɛ-ɔ nya atɔ kɛmaa na akowɛbɛɛ kɛmaa nɛ ɔɔ yɔwɛ-ɔ iluwi kɛlafafa a ɔ bɔ teere sweɛrɛ mɔ sɛ mɛfɛɛ, na ɲkɛɛ ɔ nya ɲkpa na kukyurɛ nɛ a mɔɲ de kɛɛ-ɔ. ³⁰ Amaa asɛsɛ bweɛtɔ nɛ bɔ gye agyɛɲkɛrɛpɔ mbɛyɔmɔ-ɔ i kii nsii-amɛɛ, na bamɔ nɛ bɔ gye nsii-amɛɛ mbɛyɔmɔ-ɔ mɔ kii agyɛɲkɛrɛpɔ.”

20

Kɔdɔɔ kɔ apafɔwɔ kitee

¹ Nɛ Yeesuu a kya sɛ tɔwɛ gywii m̀d̀ agyasɛpɔ-ɔ feyɛ, “Mɔn' bɛɛ nu kitee mɔ nɛ kɛ ɛ kaapɔ anɛɲ nɛ Wuribware sɛ a kuwure-o du-o. N gye kɔdɔɔ wuyɛ kɔ ya kyɛna aaa? Nɛ adɔɔteese kɛkpabɛɛ a fɔ, nɛ ɔ kpa apafɔwɔ na bɔ yɔ m̀d̀ kɔdɔɔ-ɔ-rɔ ya kya m̀d̀-ɔ. To, nɛ gyɛgyayɛ tututu ɔɔ yɔ kawu ya tɔ anyarɛ kɔ yɛrɛ. ² Nɛ ɔ ye ɔ sa bamɔ siidii kudu na bɔ yɔ ya suɲ sa m̀d̀ kake amɔ pɛɛɛ. Nɛ baa sure si, nɛ baa yɔ m̀d̀ kɔdɔɔ-ɔ-rɔ ya suɲ.

³ Kyɔwɛ a danɲ kafwɛɛ-ɔ, nɛ ɔɔ bɛɛ yɔ kawu bɛɛ ya tɔ anyarɛ kɔ na bɔ yɛrɛ kolɔɲdɛ sɛ bɔ maa waa sɛyɛ. ⁴ Nɛ ɔɔ tɔwɛ gywii bamɔ feyɛ, ‘Mɔnɛ gbaa mɔnɛ ya suɲ mɔ kɔdɔɔ-ɔ-rɔ, mɔ ɛ ka mɔnɛ kɔkɔ anɛɲ nɛ a bware-o.’ Nɛ baa sure si, nɛ baa yɔ m̀d̀ kɔdɔɔ-ɔ-rɔ ya suɲ.

⁵ Mpasɛ a fɔ-ɔ, nɛ ɔɔ bɛɛ yɔ kawu ya ɲu bɔkɔ, nɛ ɔɔ bɛɛ tɔwɛ anɛɲ dɛɛ gywii bamɔ, nɛ baa sure si. Kyɔwɛ kikpɛɛrɛbɛɛ a fɔ-ɔ, nɛ ɔɔ bɛɛ ya ɲu bɔkɔ, nɛ ɔɔ bɛɛ tɔwɛ anɛɲ dɛɛ gywii bamɔ, nɛ baa sure si.

⁶ Kɛdɛɛpwɛta a fɔ nɛ kyɔwɛ ɛ kpa a ɔ lowɛ-ɔ, nɛ ɔɔ bɛɛ yɔ kawu bɛɛ ya tɔ anyarɛ kɔ yɛrɛ na bɔ maa waa sɛyɛ. Nɛ oo bise bamɔ feyɛ, ‘Emɛnɛ sɛ nɛ mɔnɛ a yɛrɛ mɛfɛɛ lɛɛ gyɛgyayɛ bɔ fɔ kɛdɛɛpwɛta na mɔnɛ mɔɲ waa sɛyɛ?’

⁷ Nɛ baa bɛɲɲaa m̀d̀ feyɛ, ‘ɔkɔ mɔɲ taa anɛ a anɛ suɲ sa m̀d̀.’

Nɛ ɔ ye, ‘To, mɔnɛ gbaa, mɔn' nare mɔ kɔdɔɔ-ɔ-rɔ ya suɲ sa mɔ.’ Nɛ baa yɔ.

* 19:19 Kɛlɛɛ Igyipiti 20.12-16; Mbraa kɛbɛɛsa 5.16-20. * 19:19 Kɔlɔɲɲɔ mbraa 19.18.

⁸ Kyōwe a lowe-ɔ, ne kodɔɔ-ɔ wuye-o a tōwe gywii m̀d̀ kepaafowɔ bresɛ feyɛ, ‘Tee mo apafowɔ-ɔ pɛɛɛ bɔ gyanɲe na fɔ ka bamɔ kɔkɔ. Na fɔ ka bamɔ ne baa sii kameɛ yɔ m̀d̀ kodɔɔ-ɔ-rɔ kɔkɔ pweɛ na fɔ dɛɛ ka bamɔ ne baa gye ɲkɛɛ yɔ-ɔ.’

⁹ Ne apafowɔ ne kodɔɔ-ɔ wuye-o a taa bamɔ lalalowe bɔ sunj m̀d̀ kodɔɔ-ɔ-rɔ-ɔ a ba akatɔ-rɔ, ne ɔɔ ka bamɔ ɔkɛmaa siidii kudu. ¹⁰ Ne ɔɔ kya se ka m̀d̀ apafowɔ-ɔ kegyase kegyase lee nsii-amɛɛ-ɔ ase bɔ yɔ agyenkpɛɛpɔ-ɔ ase. Bamɔ ne baa sunj lee gyegyaye tututu-o bɔ fɔ kedɛɛpwɛta-ɔ a ba akatɔ-rɔ-ɔ, ne ba fa bamɔ mfɛɛɛ feyɛ ba nya atanne bweɛtɔ a bɔ kyɔɲ nsii-amɛɛ-ɔ. Amaa ɔɔ ka bamɔ ɔkɛmaa siidii kudu dɛɛ nee. ¹¹ Bamɔ a ɲu atanne ne baa nya-ɔ, ne baa tɛɛ. ¹² Ne bɔ ye, ‘Anyare mɔ ne baa ba fɔ kodɔɔ-ɔ-rɔ mfɛɛ sanj ne kyōwe e kpa a ɔ lowe-ɔ a sunj kusunj dɔɲhwɛɛɛ kɔɲkɔ nee. Ne ane mɔ ane a kpɔne sunj kusunj ibiri mɔ pɛɛɛ na kyōwe a da ane. Amɔ-ɔ pɛɛɛ gbaa fɔ a ka ane aa bamɔ atanne kɔɲkɔ dɛɛ nee.’

¹³ Ne kodɔɔ-ɔ wuye-o a beɲɲaa bamɔ ɔkɔ feyɛ, ‘Mɔ nyare, nu mɔ ase. Mɔɲ gyi fɔ nee. Fɔ a kyɔ sure si feyɛ fɔ i sunj kusunj kake mumwii-o nee a fɔ sa mɔ, na ɲ ka fɔ siidii kudu. Mɔ e ba ayeba nee eɛɛ? ¹⁴ To, taa fɔ kakɔka a fɔ nare pɛ. Mɔ ya ka fɔ aa ɔnyare mɔ ne oo sii kameɛ bɔ dɔɔ mɔ-ɔ atanne kɔɲkɔ gbaa ooo, a mɔɲ gye fɔ asɛɲ. ¹⁵ Mɔ fɔɲfɔɲ atanne nee. Amɔse-ɔ n de kpa feyɛ m ba amɔ bɔ waa aneɲ ne mɔ e kpa-ɔ. Bɛɛɛ a bɔ fɔ gya feyɛ mɔ a waa kedamenanɲɛ nee eɛɛ?’ ”

¹⁶ Ne Yeesuu ye, “Amɔ e gye saasebɛɛ. Amɔse se-ɔ nsii-amɛɛ i kii agyenkpɛɛpɔ, na agyenkpɛɛpɔ mɔ kii nsii-amɛɛ.”

Anɛɲ ne Yeesuu a tōwe m̀d̀ lowi asɛɲ sasɛpɔ-ɔ

(Maak 10.32-34; Lukas 18.31-34)

¹⁷ Yeesuu a mɛraa se ɔ yɔ Yerɔsalem-ɔ, ne oo lee m̀d̀ agyasɛpɔ kudu anyɔ-ɔ keri si, ne ɔɔ tōwe gywii bamɔ feyɛ, ¹⁸ “Mɔn' nu mɔ ase. Yerɔsalem ne ane e yɔ mɔ-ɔ, ne ba ba mɔ, dimaadi m̀d̀ gyi-o, a bɔ bɔ waa Wuribware alɔɲɲɔpɔ abresɛ na Wuribware mbraa akaapɔpɔ kesaree-rɔ. Bamɔ e gye ne ba gyi mɔ asɛɲ na bɔ bu mɔ kɛpɔ. ¹⁹ Na ɲkee bɔ taa mɔ sa Roma awuye ne baa kɔɔɛ ane maɲ-ɔ na bɔ mɔɔ mɔ. Roma awuye mɔ e waa mɔ ɲwaagyiseɲɲe, na bɔ da mɔ paara, na bɔ da mɔ bɔ mɛra kiyii kpɛɛ-abɛɛ-rɔ se. Amaa kɛmɔ ɲke nsa Wuribware i kyinɲi mɔ a ɔ lee lowi-ro.”

Anɛɲ ne Yakubu na Yohanee-ana bamɔ nyi e kpa kɔtɔkɔ Yeesuu ase a ɔ sa bamɔ-ɔ

(Maak 10.35-45)

²⁰ To, ne Yeesuu a agyasɛpɔ-ɔ anyɔ kɔ a lee m̀d̀ keri si na bɔ kɔɔɛ m̀d̀ kɔtɔkɔ. Bamɔ e gye Sibidii m̀d̀ agyi nyanɲɛ anyɔ-ɔ Yakubu na Yohanee. Ne baa yaa bamɔ nyi Yeesuu ase na ɔ tōwe bamɔ kanɔ se asɛɲ. Ne ɔkyɛɛ-ɔ a kpuni aɲurii Yeesuu ayaa-rɔ, ne ɔɔ kɔɔɛ m̀d̀ kɔtɔkɔ.

²¹ Ne Yeesuu a tōwe gywii m̀d̀ feyɛ, “Tōwe ketɔ ne fɔ e kpa-ɔ gywii mɔ.”

Ne ɔkyɛɛ-ɔ ye, “Mɔ e kpa feyɛ fɔ ya kyɛna fɔ kuwure-o si, na fɔ sa a mɔ agyi nyanɲɛ anyɔ mɔ kyɛna fɔ ase, ɔkɔɲkɔ kyɛna fɔ kigyise si, na ɔkɔɲkɔ-ɔ mɔ kyɛna fɔ kebena se.”

²² Ne Yeesuu a beɲɲaa bamɔ feyɛ, “Mɔne mɔɲ nyi aneɲ ne ketɔ ne mɔne i bise mɔne e kpa-ɔ du-o. Mɔne e taare a mɔn' gyi awɔɔɛfɔɔ kɔɲkɔ ne mɔ e ba a m bɔ gyi-o ooo? Ne mɔne e taare a mɔn' nyite asɛɲ dɛɛ ne asɛɛ e taa a bɔ bɔ layɛ mɔ-ɔ ɔɔ?”

Ne baa beɲɲaa feyɛ, “Ane e taare.”

²³ Ne Yeesuu a tōwe gywii bamɔ feyɛ, “Mɔ e tōwe mɔ i gywii mɔne feyɛ aneɲ ne mɔ i gyi awɔɔɛfɔɔ-ɔ, aneɲ dɛɛ ne mɔne i gyi. Amaa n gye mɔ e gye ne mɔ i lee m̀d̀ ne ɔ kyɛna mɔ kigyise si-o na m̀d̀-ɔ m̀d̀ ne ɔ kyɛna mɔ kebena se-ɔ. N se Wuribware e gye ne o lee ekyɛnakpa amɔ a ɔ bɔ sa bamɔ ne ɔɔ lɔɲɲɔ mfɛɲ bɔ yɛra bamɔ-ɔ.”

²⁴ Sanj ne Yeesuu agyasɛpɔ kudu ne baa sanj-ɔ a nu aneɲ ne Yakubu na Yohanee e kpa feyɛ Yeesuu sa bamɔ kedabe kyɔɲ bamɔ pɛɛɛ-ɔ, ne bamɔ idunj a fwii Yakubu na Yohanee si. ²⁵ Mfɛɲ ne Yeesuu a tee bamɔ pɛɛɛ bɔ gyanɲe, ne ɔɔ tōwe gywii bamɔ feyɛ, “Nee mɔne nyi feyɛ kayɛ mɔ-rɔ asɛɛ-rɔ fɛraa, bamɔ ne bɔ de maɲ-ɔ na agyenkpɛɛpɔ-ɔ e gye ne bɔ de keyaalenj ba gyi ɔkɛmaa se e? ²⁶ Amaa mɔne-rɔ fɛraa n gye aneɲ ne a du-o nee. ɔkɔ

ne ɔ kpa feye ɔ waa mone-ro obrese beee sese dabe-ɔ surɔ sa mone ne mone a sarɔ-ɔ. ²⁷ Ne ɔko ne mɔ e kpa feye o kii mone-ro agyerɔkperɔ-ɔ, amɔ feraa sese-ɔ taa mɔ eyee bɔ waa mone kenya, ²⁸ feye aneɔ ne mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, mɔɔ ba feye ɔko surɔ sa mɔ-ɔ. Mɔ a ba nee feye m bɔ waa asurɔ bɔ sa asese nee, na ɔ wu bɔ sa asese bweetɔ, na ɔ ka kɔkɔ sa bamɔ a bɔ bee nya nya bamɔ eyee.”

Aneɔ ne Yeesuu a buɔɔi atenapɔ anyɔ kɔ akatɔ-ɔ

(Maak 10.46-52; Lukas 18.35-43)

²⁹ Ne Yeesuu mɔ aa mɔ agyaseɔ-ɔ a bɔro Yerikoo maɔ-nɔ. Bamɔ a lee mfeɔ ba yɔ-ɔ, ne asese biribiri a gya bamɔ se. ³⁰ Amɔ atenapɔ anyɔ kɔ i te kpa-ɔ kee. Bamɔ a nu feye Yeesuu e gye ne ɔ kyɔɔ kpa amɔ se-ɔ, ne baa lee ba fee-ro ba tee mɔ feye, “Ane nyanɔe, Deefid mɔ nana, ɔ ane ewee.”

³¹ Ne asese-ɔ a fee bamɔ se feye bɔ laato. Amaa ɔkee gbaa ne baa mɔraa se ba fee-ro kenken-o nee feye, “Ane nyanɔe, Deefid mɔ nana, ɔ ane ewee.”

³² Ne Yeesuu a yere. Ne ɔ tee bamɔ baa mɔ ase. Bamɔ a ba-ɔ, ne oo bise bamɔ feye, “Ntɔtɔ ne mone e kpa feye ɔ waa sa mone?”

³³ Ne bɔ ye, “Ane nyanɔe, ane e kpa feye fɔ sa a ane akatɔ buɔɔi nee.”

³⁴ Ne Yeesuu a ɔ bamɔ ewee, ne ɔ daborɔ bamɔ akatɔ. Puri amɔ-ro mfeɔ ne bamɔ akatɔ a buɔɔi. Ne baa gya mɔ se.

21

Aneɔ ne Yeesuu a dee kyena kuruma si lwee Yerusalem maɔ-nɔ-ɔ

(Maak 11.1-11; Lukas 19.28-40; Yohanee 12.12-19)

¹⁻² Bamɔ a kpa a bɔ fɔ Yerusalem-ɔ, ne baa lwee kamaɔgyii kɔ ne ba tee e Betefage, ne ka maa Mfɔ-Ayii kebee-ɔ-ro. Mfeɔ-ɔ ne Yeesuu a surɔ mɔ agyaseɔ-ɔ anyɔ bɔ gye ɔkperɔ tɔwe gywii bamɔ feye, “Mɔn' yɔ kamaɔgyii ne ka bɔ akatɔ-ro-ɔ-ro. Mone ya deɔ fɔ mfeɔ, mone i ɔ bamɔ a ɔ nure kukurumanyi kɔ bɔ yera na mɔ gyi yere mɔ ase. Na mɔn' saɔɔe bamɔ baa mɔ ase. ³ ɔko ya bise mone ketɔ se ne mone e saɔɔe bamɔ-ɔ, na mɔn' tɔwe gywii sese-ɔ feye mone nyanɔe e gye ne ɔ kpa. Mone ya tɔwe aneɔ, na ɔ sa mone kpa feye mɔn' taa bamɔ baa.”

⁴ Amɔ-ɔ a ba nee a ketɔ ne Wuribware kyaamee kɔ a kyɔre waa abwaresɔe wɔre-ɔ-ro-ɔ nya waa kasɔɔɔɔ feye,

⁵ “Mɔn' tɔwe gywii Yerusalem maɔ awuye, feye,

‘Mɔn' kee, mone owure e ba mone ase-ɔ.

ɔ gye ɔwɔrɔba, ne ɔ dee kakurumagyii ɔ ba.’ ”*

⁶ Ne agyaseɔ anyɔ amɔ a ya waa aneɔ ne Yeesuu a tɔwe gywii bamɔ feye bɔ waa-ɔ. ⁷ Ne baa baa kukurumanyi-o na mɔ gyi-o. Ne baa ba bamɔ awaagya bɔ dɔɔɔ mbo-ɔ mmee. Ne Yeesuu a dee kyena kakurumagyii-o si. ⁸ Ne asese bweetɔ a brawe bamɔ awaagya-ro bɔ beya kpa-ɔ se sa mɔ, ne ɔ nare se kyɔɔ. Boko mɔ a ɔ neri aferaa lee ayii ne a maa kpa kee-ɔ bɔ dɔɔɔ kpa-ɔ se sa mɔ, ne ɔ nare se kyɔɔ. ⁹ ɔkee bamɔ ne bɔ gye mɔ ɔkperɔ na bamɔ ne bɔ gya mɔ se-ɔ a lee ba fee-ro nee feye,

“Mɔn' sa a ane da Deefid mɔ nana kakyirele.

Wuribware yure mɔ ne ɔ ba mɔ kenya-ro-ɔ.*

Mɔn' sa a ane da Wuribware ne ɔ bɔ soso-ɔ kakyirele.”

¹⁰ Yeesuu a lwee Yerusalem maɔ-nɔ-ɔ, ne elawɔ a dee maɔ-ɔ-ro tɔɔ kɔmaa, ne bɔ ye, “Ne nse nee?”

¹¹ Ne asese ne bamɔ aa Yeesuu a yɔ-ɔ a lee kanɔ feye, “Wuribware kyaamee Yeesuu-o nee. ɔ lee Nasaret maɔ ne ɔ bɔ Galileya sweere se-ɔ nee.”

* 21:5 Sakariya 9.9. * 21:9 Kiliɔ 118.26.

Ketō ne Yeesuu a waa na ɔ bō Wuribware sunjka-ɔ
(Maak 11.15-19; Lukas 19.45-48)

¹² Amō kameɛ-rɔ-ɔ, ne Yeesuu a ya lwee Wuribware sunjka-ɔ kabuno. Ne oo ŋu ayawogypō te mfeŋ ba fe atō na bōkō e sɔɔ. Bōkō mō te bamō iteeburi ase mfeŋ ba kyeeri Roma sweere se atanne ba yaa Yudeya sweere se atanne-rɔ. Asese mō-rɔ bōkō mō te bamō ngya se ba fe awurelepō nee. To, Yeesuu a ya tō bamō aneŋ-ɔ, ne ɔɔ gyera gyera bamō iteeburi-o na bamō ngya-ɔ bō da, ne ɔɔ gya bamō bō kyōŋwe. ¹³ Ne ɔɔ tōwe gywii bamō feye, “Nee baa kyoreɛ waa abwareseŋ wōre-ɔ-rɔ feye Wuribware ye,

‘Mō lōŋ-ɔ i kii kekyaŋ ne kaye mō-rɔ asese pɛɛɛ
e ba a bō bō nya kōre kebwarekōre-ɔ.’*
Amaa mōne a taa mfeŋ bō kii ‘ayu lōŋ nee’* beɛɛ?”

¹⁴ Wuribware sunjka a kabuno-o mfeŋ ne atenapō na agyabɔɔ a ba mō ase, ne ɔɔ kya bamō. ¹⁵ Ne ŋyaagyi a fɛɛ-rɔ aneŋ-aaa feye, “Mōn' sa a ane da Deefid mō nana kakyirele.”

Ne Wuribware alōŋŋōpō na Wuribware mbraa akaapōpō a ŋu akpeŋeyeetō ne Yeesuu a waa-ɔ, ne baa nu aneŋ ne ŋyaagyi-o e fɛɛ-rɔ-ɔ, ne bamō iduŋ a fwii Yeesuu si. ¹⁶ Ne baa bise mō feye, “Fō a nu aneŋ ne ŋyaagyi mō e tōwe-ɔ ɔɔ? Ketō bware aaa?”

Ne Yeesuu a beŋŋaa bamō feye, “A bware. Nee mōne mōŋ tɛɛ kare ketō ne baa kyoreɛ waa abwareseŋ wōre-ɔ-rɔ-ɔ feye,

‘Ane nyanpe Wuribware,
fō a sa ne elawō ne ŋyaagyi ngyingyii e waa mfee-ɔ
a sa ne fō a nya kedabe.’* ε?”

¹⁷ Ne Yeesuu a lee bamō ase maŋ-ɔ-rɔ yō kamaŋgyii kō ne ba tee ε Betaniya, ne oo di mfeŋ kraye.

Aneŋ ne Yeesuu a daa figi kiyii kō yii-o
(Maak 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Kaye ŋke gyegyaye tututu-o, ne Yeesuu a kiŋŋi ɔ yō maŋ-ɔ-rɔ. Ne akōŋ de mō. ¹⁹ Mfeŋ ne oo ŋu figi kiyii kō yere kpa keɛ. Ne ɔɔ yō a ɔ ya deere kemō se feye ɔ nya kemō agyi a o gyi aaa. Amaa mō a yō kemō kaase-ɔ, seye mōŋ te kemō se, amō afeɛraa wōre. Amose-ɔ ne ɔɔ tōwe gywii kiyii-o feye, “Fō mōŋ lee fō bō-rɔ a fō swɛɛ agyi daa.” Puri amō-rɔ mfeŋ ne kiyii amō a wu.

²⁰ Yeesuu agyasepō-ɔ a ŋu feye kiyii amō a wu-o, ne aa kpeŋ bamō eyee. Ne bō ye, “Emene ne figi kiyii mō a waa wu puri mō-rɔ aneŋ?”

²¹ Ne Yeesuu a tōwe gywii bamō feye, “Mō e tōwe mō i gywii mōne feye, mōne ya kōre Wuribware gyi, ne mōne e mōŋ lwii kameɛ, amō fɛraa mōne e taare a mōn' waa aneŋ ne mō a waa kiyii mō mfee-ɔ. N gye amō wōre gbaa, amaa mōne e taare a mōn' tōwe gywii kebee mō feye, ‘Kosō nare ya twee fō eyee waa ɔpō-ɔ-rɔ.’ Na Wuribware sa a ketō waa aneŋ sa mōne. ²² Amose-ɔ, mōne ya kōre Wuribware kōtōkō, ne mōne a kōre gyi feye ɔ sa mōne ketō amō, mōne e nya.”

Yudaa awuye agyɛŋkpɛɛpō a seŋbise kō ne Yeesuu a kine kanolee-o
(Maak 11.27-33; Lukas 20.1-8)

²³ Ne Yeesuu a kiŋŋi ba Wuribware sunjka a kabuno-o. Ne ɔɔ kaapō lamaan abwareseŋ mfeŋ. Mō a maa se ɔ kaapō-ɔ, ne Wuribware alōŋŋōpō abreɛ na maŋ-ɔ abreɛ a ba mō ase. Ne baa bise mō feye, “Nse ya sa fō kpa feye fō bō gya asese bō lee Wuribware sunjka a kabuno-o mfee? Ne nse ya sa fō kpa feye fō kaapō atō mfee?”

²⁴ Mfeŋ ne Yeesuu a beŋŋaa bamō feye, “To, mō-ɔ mō i bise mōne aseŋ kōŋkō kpeŋ, ne mōne ya taare beŋŋaa mō neɛneɛ fɛraa, mō-ɔ mō e kaapō mōne kpa ne n de feye m

* 21:13 Isaya 56.7. * 21:13 Yɛɛɛmɛya 7.11. * 21:16 Kiliŋ 8.2 (LXX).

bɔ waa aneɲ a atɔ mɔ. ²⁵ Mɔn' kaapɔ mɔ mɔ ne ɔɔ sa Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ kpa feye ɔ bɔ asuu-o? Wuribware ya sa mɔ beɛɛ dimaadi aaa?"

Mfeɲ ne bamɔ wɔre wɔre a lee ba gyiiri ikii feye, "Emene ne ane tɔwe-ɔ nee? Bɔ lee feye ane ya tɔwe feye Wuribware ya sa Yohanee kpa feye ɔ bɔ asuu, o bise ane feye, 'Nteto se nee ne mone mon kɔre Yohanee gyi?' ²⁶ Ne ane mɔ ane ya tɔwe feye dimaadi ya sa mɔ kpa, emene ne lamar mɔ e waa ane? Ane sere bamɔ, a lee feye bamɔ ɔkɛmaa a kɔre gyi feye Yohanee gye Wuribware a akyaameɛ-ɔ ɔkɔ nee."

²⁷ Amose se-ɔ ne baa beɲɲaa Yeesuu feye, "Ane mon nyi ɔkɔ ne ɔɔ sa Yohanee kpa feye ɔ bɔ asuu-o."

Ne Yeesuu mɔ a tɔwe gywii bamɔ feye, "Aneɲ fɛraa, ɲ gbaa ma tɔwe ɔkɔ ne ɔɔ sa mɔ kpa feye ɲ waa ketɔ ne mɔ e waa-ɔ a n gywii mone."

ɔnyare kɔ na mɔ agyi nyarɲɛ anyɔ kitee

²⁸ Ne Yeesuu a kya se tɔwe feye, "Emene ne mone e fa feye kitee mɔ e kaapɔ? N gye ɔnyare kɔ e bɔ-rɔ aaa? Ne o de mɔ agyi nyarɲɛ anyɔ. Kake ɲkɔ ne ɔɔ ya kɔre mɔ gyi bresɛ-ɔ tɔrɔɔ. ²⁹ Ne ɔɔ tɔwe gywii mɔ se feye, 'Ma yɔ.' Amaa ketɔ a waa kafweɛ-ɔ, ne oo nu mɔ eyee, ne ɔɔ yɔ mɔ se a kɔdɔɔ-ɔ-rɔ ya dɔɔ.

³⁰ Saɲ amɔ mɔ se kyɔ o yii mɔ gyi nyɔsepo-ɔ ase a ɔ ya kɔre mɔ tɔrɔɔ aneɲ dɛɛ. Ne ɔɔ beɲɲaa mɔ se feye, 'Yooo, n se, mɔ a nu. Mɔ e yɔ.' Amaa mɔ-ɔ mɔ mon yɔ."

Ne Yeesuu a bise bɔ gye keɛ feye, ³¹ "ɲnyarɲɛɛ ɲnyɔ mɔ-rɔ-ɔ, bamɔ mmɔ ya waa mɔ se kepre? Mɔn' lee kanɔ a n nu."

Ne baa lee kanɔ feye, "Gyi bresɛ-ɔ."

Ne Yeesuu a tɔwe gywii bamɔ feye, "Kasɛɲtiɲ nee. Ketɔ ne mɔ e kaapɔ mone-ɔ e gye feye apoo leɲpoo akɔɔreɲpɔ na apurimakyee e gye ne ba gye ɲkpreɛ a bɔ tii Wuribware se a kuwure-o si na mone te. ³² Bɔ lee feye Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ a ba mone ase nee a ɔ bɔ kaapɔ mone ekpa timaa na mɔn' bɔrɔ se. Ne mone mɔ mone mon kɔre mɔ gyi. Amaa leɲpoo akɔɔreɲpɔ-ɔ na apurimakyee-ɔ fɛraa a kɔre mɔ gyi. Mone a ɲu amɔ-ɔ gbaa ooo, mone mon kyurowi mone mfɛɛɛɛ na mɔn' kɔre mɔ gyi."

Apafɔwɔ bɔye kɔ kitee

(Maak 12.1-12; Lukas 20.9-19)

³³ Ne Yeesuu ye, "Mɔn' nu mɔ ase, na m beɛ tɔwe kitee kɔ. N gye kɔdɔɔ wuye kɔ ya dɛɛ kyena aaa? Ne oo dwii bobɛ ayii kɔ, ne amɔ ya swɛɛ agyi ne bɔ de ba waa nta-ɔ. Ne oo gyi banɛ dabɛ bɔ muruwaa, ne oo kwii kemantɲ kɔdɔɔ-ɔ-rɔ, na ɔ taa ayii-o agyi bɔ waa-rɔ a bɔ kyikye si lee amɔ nkyu-o. Ne ɔɔ beɛ waa kɔtɔkɔ ne ba deɛ yere kemɔ se a bɔ deɛɛ kɔdɔɔ-ɔ se-ɔ bɔ yɛra kɔdɔɔ-ɔ-rɔ. Ne ɔɔ taa sa apafɔwɔ kɔ feye bɔ deɛɛ se sa mɔ, ne ɔɔ lee pe tu kpa yɔ kefɔ.

³⁴ Saɲ ne ayii a agyi-o a bere, ne amɔ kiteebɛɛ a fɔ-ɔ, ne kɔdɔɔ-ɔ wuye-o a sun mɔ ayaafɔre kɔ bɔ kyɔɲwe apafɔwɔ amɔ ase feye bɔ yɔ na apafɔwɔ-ɔ ke ketɔ ne baa nya lee mɔ kɔdɔɔ-ɔ-rɔ-ɔ-rɔ, na bɔ taa mɔ lee bɔ kyɔɲwe mɔ. ³⁵ Ayaafɔre amɔ a yɔ apafɔwɔ-ɔ ase-ɔ, ne apafɔwɔ-ɔ a kra bamɔ ɔkɔ ne baa da mɔ, ɔkɔ mɔ ne baa mɔ, ne ɔkɔ mɔ beɛ baa tweɛ abu bɔ da mɔ mɔ. ³⁶ Amose-ɔ ne kɔdɔɔ-ɔ wuye-o a beɛ sun ayaafɔre kɔ na bɔ kyɔ kegyɛɲkpreɛ a bɔmɔ-ɔ. Amaa aneɲ dɛɛ ne apafɔwɔ amɔ a beɛ waa bamɔ.

³⁷ Lalalɔwe-ɔ ne oo sun mɔ gyi bɔ kyɔɲwe apafɔwɔ amɔ ase. Ne ɔɔ fa mɔ mfɛɛɛɛ feye, 'Mɔ e kɔre a n gyi feye ba bu mɔ gyi-o.' ³⁸ Saɲ ne apafɔwɔ amɔ a ɲu kayaagyi-o e ba-ɔ, ne ɲkee ba tɔwe ba gywii abɛɛ feye, 'Kee kɔdɔɔ-ɔ wuye-o mɔ gyi-o ne mɔ se ya wu o gyi mɔ kapɔɛɛ-ɔ e ba-ɔ. Mɔn' sa a ane mɔ mɔ, na mɔ se a kɔdɔɔ mɔ kii ane lee.' ³⁹ Amose-ɔ ne baa kra mɔ kayaagyi amɔ, ne baa gyiiri mɔ lee kɔdɔɔ-ɔ-rɔ, ne baa mɔ mɔ.

⁴⁰ To, mone e kɔre mone i gyi feye bobɛ kɔdɔɔ-ɔ wuye-o fɔɲfɔɲ ya ba apafɔwɔ amɔ ase, emene ne ɔ waa bamɔ-ɔ nee?"

⁴¹ Ne baa lee kanɔ feye, "A waa kanɔ ɲkɛmaa ɔ mɔ asɛɛɛ bɔye amɔ. Na ɔ bɔ taa kɔdɔɔ-ɔ sa asɛɛɛ banɲan na bɔ deɛɛ se sa mɔ. Na kiteebɛɛ ya fɔ, bɔ ke ayii-o agyi-ro na bɔ taa mɔ lee bɔ kyɔɲwe mɔ."

⁴² Ne Yeesuu ye, “Kasentij nee. Mo a kooore gyi feye mone a kare abwaresen wore-o-ro feye,

‘Kefore serise ko ne apwεεpo de bo pwεε
ne baa kine kemō bo twee-o,
ya koŋ bo kii kemō ne kaa leŋ loŋ-o pεεε bo yera-o.
Wuribware ya sa ne aa ba aneŋ,
ne aa kpeŋ ane eyee kebanse.’ ”*

⁴³ Ne Yeesuu a tōwe bo gye kee feye, “Amose se-o mo e tōwe mo i gywii mone feye Wuribware i lee mone Isireelii awuye a o bo lee mō kuwure-o-ro, na o bee tee asese banban baa bo tii kemō se. Aneŋ a asese mō e gye bamō ne bamō awaase e kaapo feye baa fo feye bo tii kuwure-o si-o. [⁴⁴ Okemaa ne mō ya lee da kefore amō se, ke e tenŋe sese-o-ro kyikpuri kyikpuri. Ne kemō ya lee da oko se, na ko kwεε mō waa feye ese-o.]”

⁴⁵ Wuribware alŋŋŋŋ abrese-o na Farisii awuye-o a nu itee amō ne Yeesuu a tōwe-o, ne baa pini feye o kaapo feye bo du feye apafowō bōye amō na apwεεpo ne baa kine kefore serise-o kebō pwεε-o. ⁴⁶ Amose-o ba kpa mō a bo kra. Amaa bamō a sere laman-o se-o, bo moŋ taare, a lee feye laman-o feraa ye o gye Wuribware a akyaamεε-o oko nee.

22

Gyikpa dabe ko kitee (Lukas 14.15-24)

¹ Ne Yeesuu a bee ba kitee ko bo sa senja gywii asese ne ba nu mō ase-o. ² Ne o ye, “Mon' nu aneŋ ne Wuribware se a kuwure-o du-o. N gye owure ko e deε o bo-ro aaa? Ne mō gyi nyanse-o e kpa a o waareε okyee. Ne owure-o a waa kokofō-ro ateese siraa sa mō gyi-o. ³ Ne oo suŋ mō ayaafōre bo kyōŋwe asese ne oo nyiŋŋi bamō-o ase, feye saŋ a fo feye bo ba na bo gyi ateese bo gyi akato. Amaa bamō okemaa a kine keba.

⁴ Ne o bee suŋ ayaafōre ko bamō ase bo tōwe gywii bamō feye, ‘Mō a waa kokofō-ro a ateese-o lowe. Mō a mō mō enaate-ro edabedabe-o, ne mō a waa keto kemaa siraa lowe. Amose-o mon' bo gyi.’

⁵ Amaa afō-o okemaa moŋ beŋŋaa owure a ayaafōre-o. Bamō-ro okōŋko a yo mō ndō-ro, ne okōŋko mō a yo mō yawogyikpa. ⁶ Bamō ne baa saŋ-o mō a kra owure a ayaafōre-o ne baa da bamō mō.

⁷ Kemō ne owure-o de? Mō duŋ a fwii bweeto, ne oo suŋ mō asoogyaa awuye, ne baa ya mō aneŋ a asese bōye-o kywεε bamō maŋ.

⁸ Ne o bee tee mō ayaafōre-o bo gyanŋe, ne o tōwe gywii bamō feye, ‘Mō a waa kokofō-ro a ateese-o siraa lowe, amaa bamō ne mō a nyiŋŋi feye bo ba-o a kine keba. Aneŋ a asese-o moŋ fo feye bo bo gyi mō ateese-o nee. ⁹ Amose-o mō e kpa a n tee asese banban na bo ba. Mon' nare yo maŋ-nō mbore se ya tee sese kemaa ne mone i ŋu-o na o ba mfee bo gyi mō ateese-o.’

¹⁰ Ne mō ayaafōre-o a yo maŋ-nō a mbore-o se ya tee asese timaa na abōye pεεε ne baa ŋu mfeŋ-o. Ne baa ba ateese-o gyikpa-o. Bamō a ba-o, baa borō owure a gyikpa a kekyan-o.

¹¹ Ne owure-o a lwee gyikpa a kekyan-o-ro ya sa mō afō amō anse na keba. Mō a bo mfeŋ-o, ne oo ŋu sese ko na o moŋ buŋ kokofō-ro-o waagya. ¹² Ne oo bise mō feye, ‘Mō nyare, emene ne fo a waa ba mfee na fo moŋ buŋ kokofō-ro waagya-o nee?’ Amaa sese-o moŋ taare lee kanō.

¹³ Ne owure-o a sa mō ayaafōre ne bo yere mfeŋ-o kanō feye, ‘Mon' ŋure sese-o asareε na ayaa, na mon' taa mō twee bo kyōŋwe kawu kibugyii-ro. Mfeŋ ne asese da ba su na ba duŋwi nnō, a lee feye bo maa taare a bo lweero ba gyikpa-o mfee.’

* 21:42 Kiliŋ 118.22-23.

Amo e gye saasebɛɛ. ¹⁴ Amose se-ɔ Wuribware a tee asese bweetɔ feye bo bo tii mɔ kuwure-o si. Amaa asese kafwee ne Wuribware i lee a bo bo kii mɔ fɔɔfɔɔ asese.”

Leɲpoo keka seɲbise

(Maak 12.13-17; Lukas 20.20-26)

¹⁵ Farisii awuye-o a nu itee ne Yeessuu a waa-ɔ, ne baa ya buwi ekpa na bo borɔ se bise mɔ asen lɔɔre mɔ kan-rɔ. Na mɔ ya tɔwe kebɔye ko a bo nya kra mɔ. ¹⁶ Amose-ɔ ne baa sun bamo fɔɔfɔɔ agyasepo ko na Owure Herɔd ayererɔpo ko bo kyɔɔwe Yeessuu ase, ne baa ba bo tɔwe kɔne kɔne gywii mɔ feye, “Ɔkaapɔpo, ane nyi feye kasentij wuye e gye fo, ne fo maa penna ɔko. Na kufu moɲ de fo feye asese tɔwe fo asen. Fo moɲ nyi feye sese mo gye sese dabe beee ɔ gye sese kagyinyii. Fo feraa fo e kaapo atɔ kasentij ne Wuribware e kpa feye sese dimaadi kemaa waa-ɔ nee. ¹⁷ Amose-ɔ ane i bise fo feye, Roma awuye a ko kenaa gyi ane se kɔɔre ane maɲ-ɔ se-ɔ, ane ya ka leɲpoo sa bamo owure dabe ne ba tee mɔ e Kayesaa-ɔ, a kye ane Wuribware mbraa-ɔ beee a maa kye? Tɔwe na ane nu.”

¹⁸ Amaa Yeessuu a kyɔ pini bamo mfɛɛre bɔye-ɔ. Ne ɔ beɲɲaa bamo feye, “Mone nno ɲnyɔ ɲnyɔ awuye mɔ. Nteto nee ne mone e kyɔ mo-rɔ mone e kee-ɔ nee? ¹⁹⁻²⁰ Mon' taa atanne fufuri kigyi ne kaa fo siidii kudu-o, ne mone de mone e ka leɲpoo-o baa mo a ɲ kee.” Bamo a taa baa-ɔ, ne oo bise bamo feye, “Nse fotoo na kenyaɛ e dɔɲ atanne mɔ se-ɔ nee?”

²¹ Ne baa beɲɲaa feye, “Owure Kayesaa lee nee.”

Ne Yeessuu ye, “To, amo feraa, mon' ka ketɔ ne ke gye Kayesaa lee-o sa Kayesaa, na mon' ka kemɔ ne ke gye Wuribware lee-o sa Wuribware.”

²² Ne aneɲ ne Yeessuu a beɲɲaa-ɔ a kpeɲ bamo eyee. Amose-ɔ ne baa yɔwe mɔ bo yii.

Kikyɲɲi lee lowi-ro seɲbise

(Maak 12.18-27; Lukas 20.27-40)

²³ Kake amo dɛɛ ne Sadukii awuye ko a ba Yeessuu ase aneɲ dɛɛ na bo bo bise mɔ asen. Amo Sadukii awuye mɔ gye Yudaa awuye ko ne ba kɔɔre ba gyi feye sese ya wu, mɔ kayɔwɔre na mɔ kra pɛɛɛ a wu, ne aneɲ se-ɔ ɔ maa taare a o kyɲɲi lee lowi-ro pɛɛɛ-ɔ nee. ²⁴ To, ne baa bise Yeessuu feye, “Ɔkaapɔpo, ane ɔdedaapo Mosis ya kyɔɔɛ mbraa mɔ waa abwareseɲ wɔre-ɔ-rɔ sa ane feye, ɔko ya wu yɔwe mɔ ka na bo moɲ kowe agyi, sese-ɔ mɔ tire taa kpenlekyee-ɔ waaree na bo nya kowe kayaagyi. Na bo taa kamɔ feye mɔ daa ne oo wu-o mɔ gyi nee. ²⁵ To, ɔnyare ko agyi nyanse asunoo e dɛɛ bo bo ane-rɔ mfɛɛ. Ne bamo-rɔ ɔbɛɛ-ɔ a waaree ɔkyee, ne ɔnyare-ɔ a bo wu na mɔ ka moɲ kowe agyi. Ne ɔ yɔwe mɔ ka sa mɔ tire ne ɔ gya mɔ se-ɔ na ɔ waaree mɔ. ²⁶ Ne mɔ tire amo a taa kpenlekyee-ɔ waaree. Aneɲ dɛɛ ne mɔ aa mɔ moɲ kowe, ne ɔnyare-ɔ a bo wu. ɔnyare amo mɔ tire ne ɔ gya mɔ se-ɔ aneɲ dɛɛ. Bamɔ pɛɛɛ a waaree bamɔ daa a kpenlekyee amo gyanɲe se, ne baa wu yɔwe mɔ na mɔ aa bamɔ ɔko moɲ kowe gyi koɲko gbaa. ²⁷ A bo-rɔ ne ɔkyee-ɔ mɔ a bo wu gya bamɔ se. ²⁸ Ne mbeyɔmɔ, bo ye ɔkɛmaa i kyɲɲi a ɔ lee lowi-ro. Kake nsi amo, bamo-rɔ nse e gye ɔkyee-ɔ mɔ kuri? Bo lee feye bamɔ asunoo-o pɛɛɛ mɔ a waaree mɔ bo gyanɲe se.”

²⁹ Mfɛɲ ne Yeessuu a beɲɲaa bamɔ feye, “Mone a fo kpa, a lee feye mone moɲ nyi abwareseɲ wɔre-ɔ-rɔ asen, ne mone moɲ nyi aneɲ ne Wuribware keyaalen-ɔ du-o, aneɲ dɛɛ ne mone maa nu kemɔ kaase. ³⁰ A lee feye asese ya kyɲɲi lee lowi-ro, bamɔ kakyɛna-rɔ du nee feye Wuribware a mbɔɔ ne bo bo sɔsɔ-ɔ lee-o. Amose-ɔ awaareye moɲ lee a bo-rɔ. ³¹ To, mone feraa mone ye alowipo-ɔ maa lee kyɲɲi a bo lee lowi-ro. Amaa mo i bise mone feye mone moɲ kare ketɔ ne Wuribware a kaapo mone, ne baa kyɔɔɛ waa abwareseɲ wɔre-ɔ-rɔ-ɔ ɔɔɔ? Mfɛɲ-ɔ ɔ ye, ³² ‘Mo e gye Wuribware, nyanpe ne fo nana-ana Abraham na Isak na Yakubu i sun-o.’* Amo e gye feye ane adedaapo amo ne baa wu-o a saɲ ba sun Wuribware-ɔ se-ɔ, a kaapo nee feye bamɔ a wu gbaa ooo, bamɔ ekra saɲ i te.”

³³ Lamaɲ ne ba nu Yeessuu ase mfɛɲ-ɔ a nu mɔ kekaapo amo-ɔ, ne aa kpeɲ bamɔ eyee.

* 22:32 Kelee Igyipiti 3.6.

Mbraa-ɔ pɛɛɛ-rɔ mmɔ nɛ n tiri-o
(Maak 12.28-34)

³⁴ Nɛ Farisii awuye nɛ bɔ bɔ mfeɲ-ɔ a nu aneɲ nɛ Yeessuu a sa nɛ Sadukii awuye-o a waa diɲɲ-o. Nɛ baa gyaɲɲɛ a bɔ kpa aseɲ kɔ na bɔ ya bise mɔ lɔɔrɛ mɔ kanɔ-rɔ. ³⁵ Amɔsɛ-ɔ nɛ bamɔ-rɔ ɔkɔ nɛ ɔ gye Wuribware mbraa ɔkaapɔpɔ-ɔ a bɔ bise mɔ feye, ³⁶ “ɔkaapɔpɔ, mbraa-ɔ pɛɛɛ-rɔ mmɔ ɛ gye nɛ n tiri-o nee? Tɔwe na anɛ nu.”

³⁷ Nɛ Yeessuu a beɲɲaa mɔ feye, “Mmɔ nɛ n tiri-o ɛ gye feye,

‘Lee fɔ kame-ro ba fɔ kakpɔnɔ na fɔ mfɛɛrɛ pɛɛɛ
bɔ kpa fɔ nyaɲpɛ Wuribware aseɲ.’*^{*}

³⁸ Mmɔ-ɔ ɛ gye mbraa nɛ n kyɔ mbraa-ɔ pɛɛɛ-ɔ. ³⁹ Mbraa nɛ n tiri, nɛ n gya sɛ nyɔsɛpɔ, nɛ ɲ ya lee ngyeɲkpɛɛsɛ-ɔ ɛ gye feye,

‘Kpa fɔ beɛkɔ aseɲ feye aneɲ nɛ fɔ ɛ kpa fɔ eyee-ɔ.’*^{*}

⁴⁰ Wuribware a mbraa nɛ Mosis a kyɔrɛɛ bɔ beya-ɔ pɛɛɛ na Wuribware akyaamɛ a kekaapɔ-ɔ pɛɛɛ yɛrɛ aneɲ a mbraa ɲnyɔ amɔ sɛ nee.”

ɔkɔ nɛ Wuribware i suɲ a ɔ bɔ kyɔɲwe-ɔ aseɲ
(Maak 12.35-37; Lukas 20.41-44)

⁴¹ Farisii awuye-o a saɲ bɔ yɛrɛ ba nu Yeessuu ase-ɔ, nɛ oo bise bamɔ seɲbise kɔ bɔ teere mɔ nɛ baa bise mɔ-ɔ. ⁴² Nɛ ɔ ye, “Emene nɛ mone ɛ fa Kristoo nɛ Wuribware ye o suɲ a ɔ bɔ kyɔɲwe ane-ɔ aseɲ? Nsɛ kenana-rɔ nɛ ɔ lee?”

Nɛ baa lee kanɔ feye, “ɔ lee Owure Deefid a kenana-ɔ-rɔ nee.”

⁴³ Nɛ ɔ tɔwe gywii bamɔ feye, “Nɛ emene sɛ nɛ Wuribware a kufwiɲɛ timaa-o mɔ a sa nɛ Deefid fɔɲfɔɲ gbaa a tee mɔ mɔ nyaɲpɛ? Bɔ lee feye Deefid a kyɔrɛɛ waa abwaresɛɲ wɔrɛ-ɔ-rɔ feye,

⁴⁴ ‘Wuribware a tɔwe gywii mɔ nyaɲpɛ nee ɛ,
Kyena mɔ kigyise si mfee
na n sa a fɔ adɔɲ pɛɛɛ mɔ ba fɔ kaase.’*^{*}

⁴⁵ To, Deefid a kyɔrɛɛ aseɲ amɔ nɛ Wuribware a tɔwe gywii ɔkɔ nɛ o te mɔ ase-ɔ, Kristoo nɛ ɔ tɔwe gywii. Amɔ a gye aneɲ-ɔ se-ɔ, nɛ Deefid fɔɲfɔɲ gbaa a tee Kristoo feye mɔ nyaɲpɛ, bamɔ ya kowɛ Kristoo nɛ ɔ waa sɛsɛ dimaadi, emene nɛ ɔ waa a ɔ lee Deefid a kenana-ɔ-rɔ, na Deefid a kyɔ tee Kristoo feye mɔ nyaɲpɛ?”

⁴⁶ Bamɔ ɔkɔ moɲ taare sa Yeessuu kanɔlee kemaa. Amɔsɛ-ɔ lee kake amɔ bɔ yɔ-ɔ kufu de bamɔ pɛɛɛ feye bɔ beɛ bise mɔ aseɲ.

23

Yeessuu ye ɔkɛmaa sa Wuribware mbraa akaapɔpɔ-ɔ na Farisii awuye-o si
(Maak 12.38-40; Lukas 20.45-47)

¹ Nɛ Yeessuu a sa seɲsa gywii lamanɲ nɛ ba nu mɔ ase-ɔ na mɔ agyasɛpɔ-ɔ. ² Nɛ ɔ ye, “Wuribware mbraa akaapɔpɔ-ɔ na Farisii awuye-o ɛ gye nɛ bɔ de kpa feye bɔ kaapɔ mone Wuribware mbraa nɛ anɛ ɔdɛdaapɔ Mosis a kyɔrɛɛ bɔ beya sa ane-ɔ. ³ Amɔsɛ-ɔ mon' bu bamɔ, na mon' gya ketɔ kemaa nɛ ba kaapɔ mone feye mon' waa-ɔ sɛ. Amaa fɛraa mone ma kanɲ gya bamɔ aseɲ waase se, a lee feye ketɔ nɛ ba tɔwe ba gywii mone-ɔ, bamɔ fɔɲfɔɲ moɲ gya se. ⁴ Nɛ bɔ de bamɔ fɔɲfɔɲ ananatɔ ba tii Mosis a mbraa-ɔ se, na bɔ nya sa a mmɔ kegyase waa leɲ sa mone. Amaa bamɔ fɔɲfɔɲ fɛraa maa kya mone-rɔ na mon' gya

* 22:37 Mbraa kebeesa 6.5. * 22:39 Kɔlɔɲɲɔ mbraa 19.18. * 22:44 Kilij 110.1.

mmo se. A du nee feye oko a taa tsoṛo dwiidwiise bo soṛo fo, ne mō-ḡ maa soṛo a ḡ kya fo-rō-ḡ.

⁵ Ba waa keto kema akato se nee a asese nya nu. N taa feye aneṅ ne ane de ndakaagyii ane da ane nsekpeeno na asaree-rō-ḡ. Wuribware mbraa akaaporo-ḡ na Farisii awuye-o feraa e waa amo adabe. M bee taa feye aneṅ ne ane bee ane de awaagya ane i bun aṅu si ane e kore kebwarekore-ḡ, ne ane i nure ife apḡ ane kya kya amo nno nna-ḡ se. Wuribware mbraa akaaporo-ḡ na Farisii awuye-o feraa e waa amo asoswee. ⁶ Ne oko ya nyiṅṅi bamo feye bo ya gyi ateese, amo ba kpa gyikpa-rō a ngya dabe-ḡ se nee a bo kyena. Ne ba kpa kebwarekore akyan-nō ngya dabe-ḡ se kekyena. ⁷ Ne bamo a naa laman-nō-ḡ mō, ne ba kpa feye asese gyōṅṅo ka bamo kanō tee bamo e Akaaporo.

⁸ Amaa mone feraa, a moṅ bware feye bo tee mone oko e Ḳaaporo, a lee feye mone peee gye kokowebee koṅko nee, ne mō wore kpeṅ e gye mone Ḳaaporo. ⁹ Aneṅ dee ne mone ma kan tee oko sweere mō se feye mone se, a lee feye se koṅko wore kpeṅ ne mone de. Mō e gye Wuribware. ¹⁰ Aneṅ dee ne mone okemaa ma sa a oko tee mō feye ogyeṅkpeero, a lee feye mō ne ḡ gye mone ogyeṅkpeero koṅko kpeṅ-o e gye Kristoo ne Wuribware a suṅ bo kyōṅwe kaye mō-rō-ḡ. ¹¹ Mone-rō obrese waa asuṅ bo suṅ mone ne mone a saṅ-ḡ. ¹² Bo lee feye okemaa ne o bu mō eyee kedabe-ḡ, mō ne Wuribware e baa kaase. Ne okemaa mō ne ḡ baa mō eyee kaase-ḡ, Wuribware e sa mō kedabe.”

¹³ Ne Yeesuu a kya se tōwe feye, “Mone ne mone gye Wuribware mbraa akaaporo na Farisii awuye-o, mone i nu asenṅ nke ṅko fee. Nno ṅnyo ṅnyo awuye mō. Bamō ne ba kpa a bo tii Wuribware se a kuwure-o si-o ne mone i tii bamō kpa. Ne mone fōṅfōṅ mō maa kpa a moṅ' tii kuwure-o si. [¹⁴ Mone ne mone gye Wuribware mbraa akaaporo na Farisii awuye-o mō, ṅ ye eee, mone i nu asenṅ nke ṅko fee. Nno ṅnyo ṅnyo awuye e gye mone. Mone e gye ne mone i puni akpenlekyee mone e kōre bamō elōṅ, na mone e kore kebwarekore aneṅ-aaa, na asese nya nu saṅ amo feye mone tee mone gya Wuribware se neenee. Mfaanee se-ḡ, Wuribware i gyiiri mone kesēbo bweeto.] ¹⁵ Mone ne mone gye Wuribware mbraa akaaporo na Farisii awuye-o mō, ṅ ye eee, mone i nu asenṅ nke ṅko fee. Nno ṅnyo ṅnyo awuye e gye mone. Bo lee feye mone e nare kefo kefo a moṅ' ya fo eman se, na moṅ' bee kyena koree-rō teṅ oṛo-rō yō kefo kefo ya fo esweere ko gbaa se, na moṅ' nya oko ne ḡ kōre mone kekaapo a o gyi-o. Na ṅkee mō ya kii mone ogyasepo-ḡ, na moṅ' sa a ḡ waa eboye kyōṅ mone fōṅfōṅ gbaa.

¹⁶ ṅ ye eee, mone e ba a moṅ' bo ṅu asenṅ fee. Mone ne mone e tee mone eyee feye atenapo ṅyii-ro akrapo mō-ḡ, mone fōṅfōṅ gbaa moṅ kee. Aneṅ dee ne mone kekaapo moṅ gye kasentiṅ. Mone e kaapo feye oko ya waa etan tōwe bo beya feye ḡ waa kotoko, ne mō ya koṅ bee ba Wuribware suṅkpa bo waa etan, o de kpa feye ḡ lanṅe mō kanō. Ne mone bee mone e kaapo nee feye, mō ya ba atanne pipee ne baa bo waa Wuribware suṅkpa-ḡ dan-ḡ bo waa etan, amo feraa ḡ moṅ de kpa feye ḡ lanṅe mō kanō. ¹⁷ Abaa! Mone mfeere ke-moṅ-de awuye-o mō, mone moṅ kee nee eee? Wuribware suṅkpa beee atanne pipee ne baa bo waa suṅkpa amo dan-ḡ, kemō i tiri? N gye suṅkpa-ḡ ya sa ne atanne pipee-o a kii atimaa aaa?

¹⁸ Keto ne ki tii amo se-ḡ e gye feye mone ye, oko ya ba lanṅokpa ne ḡ bo suṅkpa-ḡ mfeṅ-ḡ bo waa etan, ḡ taare a ḡ lanṅe mō kanō. Amaa mō ya ba kabō ne baa taa bo dōṅṅo lanṅokpa-ḡ se-ḡ bo waa etan, amo feraa mone e tōwe nee feye ḡ moṅ de kpa feye ḡ lanṅe mō kanō. ¹⁹ Mone moṅ kee nee beee? Lanṅokpa-ḡ na kabō ne ka dōṅ mō se-ḡ, amo-rō kemō i tiri? N gye lanṅokpa-ḡ ya sa ne kabō-ḡ a kii katimaa aaa? ²⁰ Amose se-ḡ ṅ ye oko ne ḡ ba lanṅokpa-ḡ a ḡ bo waa etan-ḡ a ba lanṅokpa-ḡ na kabō ne baa bo lanṅo Wuribware mfeṅ-ḡ apepeyo bo waa etan nee. ²¹ Ne oko ne ḡ ba Wuribware suṅkpa-ḡ a bo waa etan-ḡ e ba suṅkpa-ḡ na Wuribware fōṅfōṅ a ḡ bo waa etan nee, a lee feye Wuribware te suṅkpa-ḡ mfeṅ. ²² Ne oko ne ḡ ba Wuribware se a ḡ bo waa etan-ḡ e ba Wuribware kuwuregya-ḡ a ḡ bo waa etan nee, ne a kaapo feye ḡ bee ba Wuribware ne o te kemō se-ḡ a ḡ bo waa etan nee.

²³ Mone ne mone gye Wuribware mbraa akaapopo na Farisii awuye-o mo, m bee mo e towe mo i gywii mone feye mone i nu asen ooo. Nno nyo nyo awuye e gye mone. Bo lee feye mone gya Wuribware mbraa ne n ye mon' taa mone adoteese kema ntunkare kudu kema-rō katuṅ koṅko na mon' bo lonyo Wuribware saṅ kema-o se. Ne mone de haree koraa na akare na alefo ako gbaa mone e sa Wuribware. Amaa mone mon' gya mbraa ne n tiri n kyō mbraa amo-o se. Keto ne mo e kaapo-o e gye feye mone maa waa itimaa, mone maa waa kedamenanṣe, ne mone mon' de kasentij. Anen a ato mo e gye ne a bware feye mon' waa, na mone ma yowe adoteese a ntunkare kudu kema-rō katuṅ koṅko-o ketaa sa Wuribware. ²⁴ Mone mon' kee nee beee? A lee feye keto ne mone e waa-o du nee feye oko a nu kyosen a lee da mo kotowa na nkyu si, ne oo lee mo bo twee, ne oo mee nyoma dabe ne o da kotowa na nkyu-o kaase na o mon' nu-o.

²⁵ Mone Wuribware mbraa akaapopo na Farisii awuye mo, mo i gyi mone kasentij feye nno nyo nyo awuye e gye mone. Mone du nee feye sese a fwee mo atorenkyu na mo egyare mme, na o maa fwee amo mme-ro-o. Mone e lonyo mone nyowore, amaa apoo na gyikore na gyimore ya borō mone nkpono-ro. ²⁶ Mone Farisii awuye mo, mone mon' nyi feye mone ya lee ebaye lee mone nkpono-ro, amo mone nyowore mon' lee n de iyisi aaa?

²⁷ Mone Wuribware mbraa akaapopo na Farisii awuye mo, m bee mo e towe feye mone gye nno nyo nyo awuye nee. Mone du nee feye kegyeranta-o. Kemo soso ne ba ba siimeetii bo laa, ne kaa waa dan. Amaa sweere-o kaase kifunij da ki i gyō. ²⁸ Anen dee ne mone bware akato se, amaa mone bo ayeba na borokone.

²⁹ Mone Wuribware mbraa akaapopo na Farisii awuye mo bo asen dabe-ro. Nno nyo nyo awuye e gye mone. Bo lee feye mone e deere Wuribware akyaamee na asese timaa ko ne baa dee kyena-o ne mone nana-ana a mo bamo-o agyeranta se, ne mone mo mone de siimeetii mone laa amo neene. ³⁰ Ne mone e towe feye, 'Anē dee anē te anē adedaapo a mbee-o se nee, weete anē mon' sure na bo mo Wuribware a akyaamee amo.' ³¹ Amaa mone maa taare a mon' gyiiri ikii feye bamo ne baa mo Wuribware a akyaamee-o mon' gye mone fonfon adedaapo nee beee? Mone gye bamo ananagy kasentij nee. ³² To, mone mon' tee waa mone awaagy boye-o lowe. N ye mon' kya se mo asese feye anen ne mone adedaapo a waa-o, bo fo saṅ ne mone e mo Wuribware akyaamee-o peee-o na mon' nu.

³³ Mone awo mo, mone e fa feye mone e taare a mon' kwaye aworefō deekpa ne Wuribware a kure bo beya na o bo gyiiri ebaye awaapo kesebō-ro aaa? Mone maa taare. ³⁴ Amose-o, mo e towe mo i gywii mone feye mo i sun akyaamee na anyiasenpo na akaapopo a m bo kyonwe mone ase. Bamō bokō ne mone e mo, bokō mo ne mone e da a mon' bo mera ayii kpare-abe-ro se. Bamō bokō mo mone bee mone e da bamō akyokywee mone kebwarekore akyan-no, na mon' gya bokō mo lee man-no yaa man ko se. ³⁵ Keto ne ke bo-ro-o e gye feye Wuribware e ba bamō ne baa mo asese timaa kema sweere mo se a kesebogyiiri ne o kaa a o bo gyiiri bamo-o bo gyiiri mone kesebō. Kasentij si, lee saṅ ne baa mo sese timaa Abel-o* bo fo saṅ ne mone a mo Barakiya mo gyi Sakariya-o* Wuribware sunkpa kanō na lonyokpa mbonjo-ro-o peee kesebogyiiri dan mone se. ³⁶ Mo i gyi mone kasentij feye Wuribware i kperi bamō ilowi mo peee se na o gyiiri ndoo a sese-o peee kesebō.”

Anen ne Yeessu e kpa Yerusalem awuye asen-o

(Lukas 13.31-35)

³⁷ Ne Yeessu a kya se towe feye, “Mone Yerusalem awuye, saṅ kema ne Wuribware a sun mo akyaamee-o oko mone ase-o, mone a daye mo abu mo. Saṅ kema ne mo a kpa feye n kpawe mone bo gyarhe, na n kun mone feye anen ne kyaase i bun mo agyi si-o, mone mo mone a kine. ³⁸ To, Wuribware e kpa a o yowe mone asen sa mone, na mone man mo kii ketaakpan. ³⁹ Mo i gyi mone kasentij feye mone maa lee nu mo mfaanee, amo saṅ a fo feye m ba, ne mone e towe feye,

* 23:35 Keleekaase 4.1-12. * 23:35 2 nkowekyase 24.20-22.

‘Wuribware yure m̀ò n̄ ɔ ba m̀ò ken̄yare-r̄ɔ.’* ”

24

Anē n̄ Yēesu a t̄ow̄e Wuribware sun̄kpa kibwee asēn-ɔ
(Maak 13.1-2; Lukas 21.5-6)

¹ Yēesu a kaap̄o laman̄ abwarēsēn Wuribware sun̄kpa-ɔ low̄e-ɔ, n̄ ɔɔ leē mfēn. M̀ò a leē mfēn ɔ ȳɔ-ɔ, n̄ m̀ò agyasēp̄o-ɔ a ba m̀ò asē feyē b̄o kaap̄o m̀ò anēn n̄ sun̄kpa a akyān-ɔ b̄o dan̄-ɔ. ² Nē ɔ yē, “Yooo. M̀onē a n̄u anēn n̄ akyān am̄o du-o ooo? Sān k̄o e ba a ɔ b̄o ba na afōre am̄o n̄ baa b̄o pwēe akyān am̄o-ɔ k̄ok̄ōn̄k̄o gbaa maa sii mfēn n̄ ke yēre mbeȳom̄o-ɔ. Ba gyerā am̄o p̄eēe a b̄o b̄o da.”

Asēn n̄ a ba pwēe na kayē d̄eē gyē kēe
(Maak 13.3-13; Lukas 21.7-19)

³ Kēto a waa kafwēe-ɔ, n̄ Yēesu a ȳɔ o te Mf̄o-Ayii kēbēe-ɔ se. Nē m̀ò agyasēp̄o-ɔ a ba m̀ò asē bam̄o wōre, na ɔk̄o mōn̄ b̄o-r̄o, n̄ baa bisē m̀ò feyē, “T̄ow̄e gywii anē. Sān mō n̄ asēn m̄o p̄eēe n̄ f̄o a t̄ow̄e b̄o leē Wuribware sun̄kpa am̄o se-ɔ e ba? Nē f̄o ya ȳɔ Wuribware asē, ntet̄o at̄o e gyē n̄ a waa na anē d̄eē n̄u feyē f̄o kikīn̄ji ba kayē m̄o-r̄o a t̄o-r̄o na kayē gyē kēe?”

⁴ Nē Yēesu a leē kan̄o feyē, “Mon' sa sē na ɔk̄o ma penna m̀onē. ⁵ B̄o leē feyē asēse bwēeto e ba na b̄o b̄o penna m̀onē e, ‘M̄o e gyē Kristoo n̄ Wuribware a sun̄ b̄o kyon̄we-ɔ.’ Na b̄o de m̄o ken̄yarē ba t̄ow̄e asēn na b̄o penna asēse bwēeto. ⁶ Sān am̄o m̀onē ya nu ēko na anaa sē m̄eraa m̀onē bēeē kēf̄o ooo, m̀onē ma sa a am̄o asēn tiri m̀onē, a leē feyē a waa kan̄o n̄k̄emaa a ba anēn pwēe. Amaa n̄ gyē am̄o-ɔ e gyē n̄ a kaap̄o feyē kayē e ba a ka gyē kēe nē. ⁷ M̄o e t̄ow̄e m̄o i gywii m̀onē feyē em̄an̄ e k̄o abeē, na swēerē k̄o sē asēse k̄o swēerē k̄o m̄o sē asēse. Na akon̄ ba, na swēerē leē ɔ len̄kpān̄ eswēerē bwēeto se. ⁸ Am̄o-ɔ p̄eēe du nē feyē ɔkyeē a dūn̄wi pwēe n̄ ɔɔ d̄eē b̄o kowē.

⁹ Sān am̄o-ɔ ba kperi anēn n̄ m̀onē gyē m̄o agyasēp̄o-ɔ sē na b̄o kra m̀onē, na b̄o sa a bok̄o waa m̀onē bor̄akraa m̄o. Kayē-r̄o asēse p̄eēe i kperi m̄o sē na b̄o kisi m̀onē. ¹⁰ Sān am̄o-ɔ asēse bwēeto bēe ba kīn̄ji kam̄ē, na b̄o ma leē gya m̄o ekpa-ɔ sē. Na b̄o gyi abeē kidiburo, na b̄o kisi abeē. ¹¹ Na ayebap̄o bwēeto ba na b̄o penna bok̄o t̄ow̄e feyē b̄o gyē Wuribwarē akyaam̄ē. ¹² Anēn a at̄o-ɔ e gyē n̄ a sa a eb̄oyē sān̄n̄e-r̄o bor̄o kayē, na b̄o leē anēn se-ɔ asēse bwēeto bwēeto ȳow̄e bam̄o bēeko-ana asēn kēkpa. ¹³ Amaa m̄o e mōrow̄e ɔk̄emaa n̄ ɔ taarē a o nyite, na ɔ yērē ken̄ken̄ b̄o f̄o asēn am̄o kēe-ɔ. ¹⁴ Amaa pwēe na kayē d̄eē gyē kēēe, asēse p̄eēe i nu asēn timaa b̄o leē Wuribwarē sē a kuwure-o si. Abwarēsēn kot̄ow̄e m̄o e kaap̄o bam̄o feyē kayē e kpa a ka f̄o kam̄o kēe.”

Anē n̄ Yēesu yē Yer̄osalem̄ man̄ i kpuri-o
(Maak 13.14-23; Lukas 21.20-24)

¹⁵ Nē Yēesu a kya sē t̄ow̄e feyē, “At̄o m̄o n̄ m̄o a den̄ t̄ow̄e gywii m̀onē-ɔ p̄eēe sē-ɔ, mon' nu m̄o asē nēnēe. Wuribwarē kyaam̄ē Daniyel a kyorēe waa abwarēsēn wōre-ɔ-r̄o feyē, ‘Sān k̄o e ba a ɔ b̄o ba n̄ m̀onē adon̄ e ba iyisi at̄o k̄o a b̄o b̄o yerā Wuribwarē sun̄kpa-r̄o na b̄o b̄o sa a sun̄kpa-ɔ nyera.’ ”* (Fō n̄ f̄o e karē am̄o-ɔ, f̄o a nu kaasē aaa?) ¹⁶ “Sān am̄o-ɔ bam̄o n̄ b̄o b̄o Yudeya swēerē sē-ɔ, a tiri feyē b̄o serē ȳo abeē-r̄o. ¹⁷ Na bam̄o n̄ b̄o b̄o kawu-o ma kpon̄ē bam̄o eyeē kīn̄ji ȳo l̄on̄-n̄o feyē ba ya taa kot̄oko. ¹⁸ Na bam̄o n̄ b̄o b̄o nd̄o-r̄o-ɔ ma kīn̄ji ba p̄e feyē ba ba a b̄o b̄o taa bam̄o awaagya. ¹⁹ n̄ke nsi am̄o adan̄pokyēe na atrap̄o i n̄u asēn nēē fēe. ²⁰ Mon' korē Wuribwarē feyē sān ya f̄o feyē mon' serē, am̄o a maa waa kukyure kake, bēeē sān n̄ kpa kutu b̄o len̄-ɔ. ²¹ B̄o leē feyē sān am̄o a asēn-ɔ e waa len̄ bwēeto a kyon̄ asēn kemaa n̄ aa kȳo waa leē harēe sān n̄ Wuribwarē a twēe kayē-ɔ b̄o f̄o nd̄o-ɔ. Asēn k̄o m̄o maa leē ba na a du feyē am̄o daa. ²² Amaa Wuribwarē a ten̄ n̄ke n̄ weetēe asēn am̄o e waa-ɔ sē. ɔ d̄eē ɔ mōn̄ ten̄-ɔ sē f̄eraa nēē, weetēe ɔk̄o maa sān kayē m̄o-r̄o. B̄o leē bam̄o n̄ Wuribwarē a leē sa m̀ò eyeē-ɔ sē n̄ ɔɔ ten̄ n̄ke-o si.

* 23:39 Kilīn̄ 118.26. * 24:15 Daniyel 9.27; 11.31; 12.11.

²³ Saŋ amō ɔkō ya tōwe gywii mōne feye, ‘Kee Kristoo ne Wuribware a suŋ-o e yere mfee-ɔ,’ beee ‘Mò e yere nnoŋ-ɔ,’ mōne ma kōore mò gyi. ²⁴ Bō lee feye bōkō e ba a bō bō penna mōne feye bamō e gye Kristoo-o, na bōkō mō penna feye bamō e gye Wuribware a akyaame-ɔ bōkō. Ba ba a bō bō waa akpenyeeto dabe dabe bō kaapo feye bamō eleŋ-ɔ a lee Wuribware ase-ɔ, na bō nya penna bamō ne Wuribware a lee sa mò eyee-ɔ gbaa. Bamō e taare feraa de. ²⁵ To, mō a tōwe ketō kēmaa gywii mōne pwee a saŋ amō dēe fō. Nee mōne a nu e?

²⁶ Amose se-ɔ, ɔkō ya tōwe gywii mōne feye, ‘Kee, Kristoo bō kimukee-ro nnoŋ,’ mōne ma kaŋ yō mfeŋ ya deere. Beee ɔkō ya tōwe feye, ‘Dō kweero kekyaŋ mō-ro mfee,’ mōne ma kaŋ kōore mò gyi. ²⁷ Mō e tōwe a n gywii mōne feye, aneŋ ne elēlee i gyi awore-ro lee kyōwe leekpa ya bō fō kyōwe twēekpa-ɔ, aneŋ dēe ne mō, dimaadi mò gyi-o, e ba na ɔkēmaa ŋu mō. ²⁸ Ŋ ye, mfeŋ ne fō ya ŋu apateye i fuwi ba muruwi-ro, a kaapo feye kifuniŋ da mfeŋ.”

Yeesuu, dimaadi mò gyi-o, a kēba nyōsepo-ɔ

(Maak 13.24-31; Lukas 21.25-33)

²⁹ Ne Yeesuu a kya se tōwe feye, “Ŋke amō-ro saŋ ne aseŋ dabe amō a kyōŋ-ɔ,

‘Kyōwe ya lee, ketō e gyase,
na oferi mō ma lee laŋŋe-ro.’
‘Na akyee-e-kpa-agyi kyuwi
lee daye bwee-ro pupuri,
na ketō kēmaa ne ke bō awore-ro-ɔ pēee
ma lee waa kyēkye.’*

³⁰ Saŋ-ɔ ba ŋu soso afutō kō ne a kaapo feye mō, dimaadi mò gyi-o, e kpa a m ba sweere se. Na kaye-ro asese pēee yōŋ, na bō su keŋkeŋ. Ŋkee ba ŋu mō a lee soso m bō awore-ro mō e ba keyaalēŋ-nō na kelanŋerō dabe-ro. ³¹ Na kabere dabe su keŋkeŋ soso, na n suŋ mō mbōo lee soso ba sweere mō se mfee, na bō yō kebare kēmaa ya kpōwe asese ne Wuribware a lee sa mò eyee-ɔ pēee lee sweere kēmaa se bō gyanŋe toŋ kō.”

³² Ne Yeesuu a kya se tōwe feye, “Mōn' sa a figi kiyii kaapo mōne kanyiasen. Mōne nyi feye kēmō ya ba ke e kpa a ke pōwe, amō kekyaare e kpa a ke fō. ³³ To, aneŋ dēe ne mōne ya ŋu feye aseŋ mō pēee e waa, amō mōn' pini feye saŋ e kpa a ɔ fō feye m bee kiŋŋi ba. ³⁴ Mō i gyi mōne kaseŋtiŋ feye ndōo a kaye mō-ro a asese-ɔ bōkō i ŋu saŋ ne atō mō e ba-ɔ. ³⁵ Soso na sweere pēee aseŋ e kyōŋ, amaa mō aseŋ feraa maa kyōŋ daa.”

Ɔkō mōŋ nyi kake nsi ne Yeesuu i kiŋŋi a ɔ ba-ɔ

(Maak 13.32-37; Lukas 17.26-27)

³⁶ Ne Yeesuu a kya se kaapo mò kikiŋŋi ba-ɔ aseŋ. Ne ɔ ye, “Amaa ɔkō mōŋ nyi kake nsi ne mō i kiŋŋi a m ba-ɔ. Wuribware mbōo-ɔ, beee mō, dimaadi mò gyi-o, gbaa mōŋ nyi kake suyo-o. Amō ane se Wuribware wōre kpen i nyi. ³⁷ Aneŋ ne aa dēe waa ane ɔdēdaapo Nowaa mbee se-ɔ, aneŋ dēe ne mō, dimaadi mò gyi-o, kikiŋŋi ba-ɔ e waa. ³⁸⁻³⁹ Nowaa mbee amō se-ɔ, ɔkēmaa maa se o gyi ateese na o nuu nta, na anyare na akyee e waaree aneŋ-aaa, na bō mōŋ nyi feye aseŋ e tō bamō ya bō fō kake ne Nowaa a lwee mò kōree dabe dabe-ɔ-ro-ɔ, ne kufwiiri a bō tweē mōo bamō pēee. Aneŋ dēe ne mō, dimaadi mò gyi-o, i fu-ro a m ba.

⁴⁰ Kake nsi ne mō i kiŋŋi a m ba-ɔ, mō e ba a m bō tō anyare anyō na ba dōo kōdōo-ro. Na n lee ɔkōŋkō yaa mō ase yōwe ɔkōŋkō mō bō sii. ⁴¹ Na akyee anyō kō mō bō toŋ kōŋkō ba kwēe abwaye, na m bō lee ɔkōŋkō yōwe mò beeko-ɔ bō sii.

⁴² Amose se-ɔ mōne ɔkēmaa sa mò eyee se. Mōn' waa siraa, a lee feye mōne mōŋ nyi saŋ ne mōne nyanŋe e ba-ɔ. ⁴³ Mōn' nyiŋŋi si feye lōŋ wuye dēe o nyi saŋ ne oyu de ɔ ba-ɔ nee, weete ɔ maa di idi na ɔ yōwe mò lōŋ-ɔ sa oyu-o na ɔ bō lweero ya ywii mò.

* 24:29 Isaya 13.10; 34.4.

⁴⁴ Amose se-ɔ mone gbaa, mon' waa siraa, a lee feye mo, dimaadi mo gyi-o, bo ba-ɔ, mo i fu-ro a m ba nee."

Keyaafore timaa na keyaafore boye
(Lukas 12.41-48)

⁴⁵ Ne Yeesuu a kya se towe gywii mo agyasepo-ɔ feye, "Mo a fu-ro a m ba se-ɔ, mo e kaapo mone keyaafore ne mo ase o nyi asen, ne o bware-o. Mon' sa a ane taa feye nyanpe ko e kpa a o tu kpa, ne do taa keyaafore ko feye ɔ bo deere mo lon na mo ayaafore ne baa san-ɔ se, na bo nya nya ateese gyi san ne a bware feye bo gyi-o. ⁴⁶ Mo nyanpe ya kinji ba pe bo to feye keyaafore amo e waa keto ne do towe gywii mo feye ɔ waa-ɔ, ane a keyaafore-ɔ akato i gyi. ⁴⁷ Mo e towe mo i gywii mone feye a waa kanon kemaa mo nyanpe e taa mo kapotee peee na ɔ bo sa mo keyaafore amo a ɔ deere se sa mo. ⁴⁸⁻⁴⁹ Amaa n taa feye mo e gye keyaafore boye, amo feraa ɔ towe nee feye mo nyanpe-ɔ a kyee na kikinji ba-ɔ se-ɔ, ɔ lee kaase a ɔ daye mo kosobe-ana ayaafore ne bo bo lon-ɔ-ro-ɔ, na o gyi ateese ne ɔ kpa-ɔ, na mo aa atabweepo kyena nuu nta ba bwee. ⁵⁰ Nteto ne mo nyanpe-ɔ e waa? Mo nyanpe-ɔ i kinji a ɔ ba kake ne keyaafore-ɔ maa deere mo kpa-ɔ na san ne ɔ mon nyi-o. ⁵¹ Na mo nyanpe bo da mo bweeto gyiiri mo kesebo, na ɔ gya mo yaa mfeɛ ne non nyon nyon awuye i nu asen-ɔ. Mfeɛ-ɔ o su bweeto, na o dunwi mo kanon."

25

Mbregyii kudu kitee

¹ Ne Yeesuu a bee towe kitee ko ne ke e kaapo ane ne Wuribware se a kuwure-o du san ne ɔ bee o kinji a ɔ ba-ɔ. ɔ ye, "N gye onyare ko ya dee kyena aaa? Ne ɔ kpa a ɔ waaree okyee. Ne baa waa kokofon-ro ateese siraa na bo gyi. Ne okofon mo kuri a kyee ateese-o kebo gyi. Amon kibugyii a da na ɔ mon tee ba. Ne mbregyii kudu ko mo bo-ro. Ne bo te kawu bo gywii mo keba. ²⁻⁴ Bamon-ro anuu ko mon bo mfeere, a lee feye bo de ifetiri, ne bo mon soo mfo bo tii mmom ne m bo ifetiri-o-ro si baa. Bamon anuu ne baa san-ɔ mo gye anyiasenpo, a lee feye baa kyon taa mfo bo tii mmom ne m bo bamon ifetiri-o-ro si baa. ⁵ Okofon mo kuri a kyee na keba-ɔ se-ɔ, mbregyii-o peee mon taare kra idi. Ne baa di idi.

⁶ Yensena a fo-ɔ, ne oko a faa-ro towe feye, 'Okofon mo kuri e ba ooo. Mon' sa a ane ya gyanjaa mo.' ⁷ Ne mbregyii-o peee a tenon kyinji koson kyena. Ne baa yonyon bamon ifetiri-o-ro. ⁸ Ne mbregyii ne bo mon bo mfeere-ɔ a towe feye, 'Oo! Oo! Oo! Ane ifetiri i dun ooo.' Ne baa kore mbregyii anyiasenpo-ɔ feye bo sa bamon mfo-ɔ nko. ⁹ Ne baa benjaa bamon feye, 'Daabii. Ane ya sa mone nko, mfo ne ane aa mone i ke-ro-o maa ke ane aa mone kaye. Amose-ɔ mon' nare mfo ofepo a lon-ɔ-ro ya soo mone lee.'

¹⁰ Mbregyii ne bo mon bo mfeere-ɔ a yii a bo ya soo mfo-ɔ, ne nkee okofon mo kuri-o a ba. Ne mbregyii anyiasenpo-ɔ, bamon a kra siraa-o si-o, a ya gyanjaa okofon mo kuri-o. Ne bamon aa mo a lwee lonon na bo ya gyi kokofon-ro a ateese-o. Bamon a lweero-o, ne baa tii pone-ɔ twee-ro.

¹¹ Keto bo waa kafwee-ɔ, ne mbregyii ne bo mon bo mfeere-ɔ a kinji ba. Ne baa bo yere kawu pone-ɔ ase tee feye, 'Ane nyanpe, ane nyanpe, taye ane a ane lweero.'

¹² Ne okofon mo kuri a benjaa bamon feye, 'Daabii. Mo i gyi mone kasentij feye mon nyi mone.'

Amo e gye saasebee."

¹³ Ne Yeesuu a baa amo bo gye kee feye, "Mone okemaa sa mo eyee se, a lee feye mone mon nyi kake beee san ne mo, dimaadi mo gyi-o, e ba-ɔ."

Ayaafore timaa anyon na keyaafore worogypa ko kitee
(Lukas 19.11-27)

¹⁴ Ne Yeesuu a bee ba kitee ko bo kaapo keto ne ke e waa mo keba bee-ɔ. ɔ ye, "N gye ato wuye ko ya dee kyena aaa? Ne ɔ kpa a o tu kpa yon keto ya kyena kafwee. Ne do tee mo ayaafore bo gyanje. Ne do taa mo kapotee waa bamon kesare-ro na bo deere se gywii mo.

¹⁵ Do sa bamon okemaa ane ne ɔ fa feye ɔ taare a ɔ deere se-ɔ. Do sa okonko siidii nkpen

alafa anuu (GHC 500,000). Ɖkoŋko mɔ ne ɔɔ sa siidii ŋkpeŋ alafa anyɔ (GHC 200,000). Ne Ɖkoŋko mɔ beɛ ɔɔ sa siidii ŋkpeŋ kelafa (GHC 100,000). Ne ŋkee oo tu mɔ kpa-ɔ.

¹⁶ Mfeŋ ne keyaafɔre gyenkpɛɛɛ-ɔ a yɔ ya taa mɔ siidii ŋkpeŋ alafa anuu bɔ kyurowi-ro nya siidii ŋkpeŋ alafa anuu bɔ tii si. ¹⁷ Aneŋ deɛ ne keyaafɔre nyɔsepo-ɔ a ya taa mɔ siidii ŋkpeŋ alafa anyɔ bɔ kyurowi-ro nya siidii ŋkpeŋ alafa anyɔ bɔ tii si. ¹⁸ Amaa keyaafɔre sasɛpo-ɔ a taa mɔ siidii ŋkpeŋ kelafa-ɔ yaa kawu ya kwii bɔ, ne ɔɔ taa mɔ nyanpe a atanne-ɔ bɔ waa-rɔ pure.

¹⁹ Amɔ a kyee-o, ne ayaafɔre-ɔ bamɔ nyanpe-ɔ a kinji ba pe. Ne ɔɔ tee mɔ ayaafɔre-ɔ bɔ gyanhe na ɔ nya ŋu mɔ aa bamɔ mboŋto-ro atanne ne a bɔ-ro-ɔ na ɔ kɔɔre lee bamɔ ase. ²⁰ Keyaafɔre gyenkpɛɛɛ a ba mɔ akato-ro, ne ɔɔ tɔwe gywii mɔ feye, ‘Mɔ nyanpe, keɛ siidii ŋkpeŋ alafa anuu ne fɔ a taa bɔ sa mɔ-ɔ. Ŋkee beɛ keɛ siidii ŋkpeŋ alafa anuu ne mɔ a nya bɔ tii si-o.’

²¹ Ne mɔ nyanpe-ɔ ye, ‘Fɔ a waa ato. Keyaafɔre timaa na kasentij wuye e gye fɔ. Mbeyɔmɔ mɔ a kɔɔre fɔ gyi atanne ngyingyii-ro ŋu fɔ kasentij. Amɔse-ɔ mɔ e taa mɔ atanne dabe na m bɔ sa fɔ a fɔ deere se. Lweero ba mfee na mɔ aa fɔ gyi akato.’

²² Ne keyaafɔre nyɔsepo-ɔ a ba mɔ nyanpe-ɔ akato-ro, ne ɔɔ tɔwe gywii mɔ feye, ‘Mɔ nyanpe, keɛ siidii ŋkpeŋ alafa anyɔ ne fɔ a taa bɔ sa mɔ-ɔ. Ŋkee beɛ keɛ siidii ŋkpeŋ alafa anyɔ ne mɔ a nya bɔ tii si-o.’

²³ Ne mɔ nyanpe-ɔ ye, ‘Fɔ gbaa, fɔ a waa ato feye fɔ beko keyaafɔre ko-ɔ. Mɔ a kɔɔre fɔ gyi atanne ngyingyii-ro ŋu fɔ kasentij-o si-o, mɔ e taa atanne dabe na n sa fɔ a fɔ deere se. Lweero ba mfee na mɔ aa fɔ gyi akato.’

²⁴⁻²⁵ Ne ŋkee keyaafɔre sasɛpo-ɔ a bɔ tɔwe feye, ‘Mɔ nyanpe, n sere fɔ, ne ŋ nyi feye fɔ asen bɔ len, ne fɔ e taa keto ne ke moŋ gye fɔ lee-o, ne fɔ e kɔɔre adɔteese ne fɔ moŋ dwii-o fɔ i kii fɔ lee-o, amɔ se-ɔ ne mɔ a taa fɔ siidii ŋkpeŋ kelafa-ɔ yaa kawu. Ne mɔ a ya kwii bɔ taa bɔ waa-rɔ pure. Amɔse-ɔ mbeyɔmɔ keɛ fɔ atanne-ɔ pɛɛɛ. Fɔ lee neɛ, amɔse-ɔ kɔɔre fɔ ato.’

²⁶ Ne mɔ nyanpe-ɔ ye, ‘Keyaafɔre boye na worɔgyapo kasentij e gye fɔ. Fɔ ye fɔ nyi feye mɔ e taa keto ne ke moŋ gye mɔ lee-o, ne mɔ e kɔɔre adɔteese ne moŋ dwii-o mɔ i kii mɔ lee. ²⁷ Ne emene ya waa se ne fɔ moŋ taa mɔ atanne-ɔ yaa bɔ beya banke-ro, na mɔ a kinji ba-ɔ na ŋ nya atanne beɛ bɔ doŋɔ se?’

²⁸ Ne ɔɔ beɛ tɔwe gywii bamɔ ne bɔ yere mfeŋ-ɔ feye, ‘Mon' kɔɔre siidii ŋkpeŋ kelafa ne e bɔ onyare mɔ ase-ɔ taa sa mɔ ne o de siidii kakpenkɛɛ-ɔ. ²⁹ Bɔ lee feye ɔko ne o de keto-ɔ, ba taa bweeto na bɔ bɔ tii mɔ se. Na mɔ lee nya waa kɔkyɔ. Amaa ɔko ne ɔ moŋ de-o fɛraa, ba kɔɔre kafwee ne o de-o a bɔ lee mɔ ase. ³⁰ Na mon' taa keyaafɔre mɔ ne ɔ maa loŋɔ seye-ɔ twee mɔ bɔ kyonwe kawu kibugyii-ro. Mfeŋ ne ba su, ne ba duŋwi nno-ɔ.’”

Aneŋ ne Yeesuu i gyi kaye-ro asese pɛɛɛ asen-ɔ

³¹ Ne Yeesuu a kaapo mɔ agyasepo-ɔ ato bɔ gye keɛ feye, “Kake nsi ne mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, e lee soso na m bɔ gyi kuwure-o, mɔ aa Wuribware a mbɔ-ɔ e ba na n kyena mɔ kuwuregya-ɔ se. ³² Na kaye-ro asese pɛɛɛ gyanhe mɔ akato-ro. Mfeŋ ne mɔ i ke bamɔ-ro ntun ŋnyɔ, feye aneŋ ne mbo ɔdeeresɛpo i lee esanne kɔkwee, ne o lee eteere mɔ kɔkwee-ɔ. ³³ Bamɔ ne bɔ gye asese timaa-o du ne feye esanne-ɔ. Bamɔ ne mɔ e sa a bɔ yere mɔ kigyisesaree se. Bamɔ ne baa saŋ-ɔ du ne feye eteere-ɔ. Bamɔ mɔ ne mɔ e sa a bɔ yere mɔ kebenasaree se.

³⁴ Na n kyena mɔ kuwure si. Na n tɔwe gywii bamɔ ne bɔ yere mɔ kigyise si-o feye, ‘Mon' sa a mone akato gyi, a lee feye n se Wuribware a yure mone. Amɔse-ɔ mon' bɔ gyi kuwure ne ɔɔ bɔ beya sa mone lee haree saŋ ne ɔɔ twee kaye-ɔ. ³⁵ Bɔ lee feye saŋ ne akon a nya mɔ-ɔ, ne mone a sa mɔ ateese, ne mɔ a gyi. Saŋ ne burufo a nya mɔ-ɔ, ne mone a sa mɔ nkyu, ne mɔ a nuu. Saŋ ne mɔ a kii ɔfo-ɔ, ne mone a kra mɔ neɛneɛ mone aye. ³⁶ Saŋ ne mone a ŋu feye m burj aprakɛɛ-ɔ, ne mone a sa mɔ ato, ne mɔ a burj. Saŋ ne mone a ŋu mɔ na mɔ e lo-ɔ, ne mone a kya mɔ-ro. Saŋ ne baa tii mɔ tiikpa-ɔ ne mone a bɔ laa mɔ.’

³⁷ Na asese timaa amo bise mo feye, 'Ane nyanpe, nsan mo ne akon a nya fo, ne ane a sa fo ateese, ne fo a gyi? Towe gywii ane. Beee nsan mo ne burufo a nya fo, ne ane a sa fo nkyu, ne fo a nuu? ³⁸ Nsan mo ne ane a bee nu fo na fo gye ofo, ne ane a kra fo neene ane aye? Ne nsan mo ne ane a nu fo, na fo bun aprakee, ne ane a sa fo ato, ne fo a bun? ³⁹ Nsan mo ne ane a nu feye fo e lo, beee baa tii fo tiikpa ne ane a bo laa fo kya fo-ro?'

⁴⁰ Na m berhaa bamo feye, 'Mo i gyi mone kasentij feye, san kema ne mone a waa mo kowebee-ana ngyingyii mo oko kedamenanase-o, mone a waa mo, Yeessu, kedamenanase nee.'

⁴¹ Na n towe gywii bamo ne bo yere mo kebena se-o feye, 'Mone feraa, mon' lee mo ase. Wuribware a lon mone. Mon' nare ya lwee deekpa ne Wuribware a kure bo beya Obansam na mo kamere-ro awuye-o-ro. Ane a deekpa-o maa dun pree. ⁴² Bo lee feye san ne akon a nya mo-o, mone mon sa mo ateese a n gyi. San ne burufo a nya mo-o, mone mon sa mo nkyu a n nuu. ⁴³ San ne mo a kii ofo-o, mone mon kra mo neene. San ne mone a nu feye m bun aprakee-o, mone bee mone mon sa mo ato bunse. San ne mone a nu feye mo e lo, ne n da tiikpa-o-ro-o, mone mon bo laa mo na mon' kya mo-ro?'

⁴⁴ Na asese boye amo berhaa mo feye, 'Ane nyanpe, nsan mo ne ane a nu fo na akon de fo, ne ane a kine kesa fo ateese? Towe gywii ane. Ne nsan mo ne ane a nu fo na burufo de fo, ne ane a kine kesa fo nkyu? Nsan mo ne ane a nu fo feye ofo, ne ane a kine kekra fo neene, beee ane a nu fo na fo bun aprakee, ne ane a kine kesa fo ato bunse? Beee nsan mo ne ane a nu fo na fo e lo beee fo da tiikpa, ne ane a kine kebo kya fo-ro?'

⁴⁵ Na m berhaa bamo feye, 'Mo i gyi mone kasentij feye san kema ne mone a nu mo kowebee-ana ngyingyii-o mo oko na o gyi aworefo, ne mone a kine kowaa mo kedamenanase, san amo-o mo, Yeessu, ne mone a kine kowaa kedamenanase.'

⁴⁶ Ane a asese boye-o ne mo e gya a m bo kyonwe mfej ne bamo kesebogyiiri maa lowe pree-o. Asese timaa-o feraa e nya nkpa na kukyure ne a mon de kee-o."

26

Ane ne baa da Yeessu kunu si kikpuni-o

(Maak 14.1-2; Lukas 22.1-2; Yohane 11.45-53)

¹ Yeessu a kaapo mo agyasepo-o amo-o pree lowe-o, ne oo towe gywii bamo feye, ² "Mone nyi feye nke nyo bo fo-o, Wuribware-a-kya-ane-yowe a ateese-o kigyibee e fo. San-o na bo taa mo, dimaadi mo gyi-o, waa boko kesaree-ro na bo da mo bo mera kiyii kpare-abe-ro se moo."

³ Ne Wuribware alonhoro abrese na man abrese a gyanhe olonhoro bresse ne ba tee mo e Kayafas-o lon-no. ⁴ Ne baa lee ba kpa ekpa ne ba boru se a bo kra Yeessu, na oko mon nu-o, na bo moo. ⁵ Amaa bo ye, "Ane ma kra mo Wuribware-a-kya-ane-yowe a ateese kigyi a nke-o-ro, a lee feye ane ya kra mo nke amo-ro, laman maa sure, na bamo idun fwii, na bo baa eko man-no."

Ane ne okyee ko a twiiri lanpentaa wee Yeessu kunu si Betaniya-o

(Maak 14.3-9; Yohane 12.1-8)

⁶ San amo nke nko Yeessu bo Betaniya kamangyii-ro. Ne onyare ko ne ba tee mo e Simon, ne o bee o de o gye bwatopo-o a nyinji mo feye o bo gyi ateese mo lon-no. ⁷ Yeessu a te o gyi ateese-o, ne okyee ko a lweero ba mo ase. Na o de mo lanpentaa yawo lejse ko. Lanpentaa amo bo kalogyii damenanase ko ne baa taa kibu ne ba tee kemo e alabasetaa-o bo waa-o-ro nee. Ne oo twiiri lanpentaa-o wee Yeessu kunu si.

⁸ Yeessu agyasepo-o a nu amo-o, ne bamo idun a fwii. Ne bo ye, "Nteto e gye lanpentaa amo kenyera ane? ⁹ Okyee mo a fe lanpentaa mo nee, weete o nya atanne bweeto, na o nya taa atanne-o bo sa atiripo."

¹⁰ Yeessu a nyi keto ne ba towe kemo a asen-o se-o, ne oo towe gywii bamo feye, "Nteto se ne mone e waa mo ane? M feraa mo ase, ato timaa na kedamenanase ne oo waa. ¹¹ Mone de atiripo mone ase san kema, amaa m feraa mo aa mone maa kyena a ane bo yo. ¹² Keto ne oo waa-o e gye feye mo a twiiri lanpentaa-o wee mo se-o, oo ba a o bo lonho

mō kayōwōrē bō sa mō kipure-o nee. ¹³ Mbeyōmō mō i gyi mōnē kasentij feye kaye mō pēē-rō tōj kēmaa nē ba tōwē abwāresēj-ō, bō lēē ketō nē ōkyēē mō a waa-ō sē-ō, mō kenyarē maa muri amō-rō daa.”

Anēj nē Yudas a sure si feye o gyi Yeessuu kidiburo-o

(Maak 14.10-11; Lukas 22.3-6)

¹⁴ Mfēj nē Yeessuu agyasepō kudu anyō-ō ōkō nē ba tēē mō ε Yudas Kariyotinyi-o a yo Wuribwarē alōjōpō abresē-ō a sē. ¹⁵ Nē ō tōwē gywii bamō feye, “Mō ya taa Yeessuu bō waa mōnē kesareē-rō, atanne afenē nē mōnē ē sa mō?” Nē baa karē atannēgyi fufuri adusa nē kekēmaa a fō siidii aduna-ō sa mō (GHC 1,200). ¹⁶ Lēē kake amō bō yō nē Yudas a lēē ō kpa kpa nē ō bō lēē Yeessuu bō sa bamō-ō.

Siraa nē Yeessuu mō aa mō agyasepō-ō a waa na bō gyi Wuribwarē-a-kya-anē-yōwē a ateese-o
(Maak 14.12-16; Lukas 22.7-13, 21-23)

¹⁷ Kadawōkywēē a kake nē ka gye njkpeē nē ba gyi bodobodoo nē yiisi mōj te-ro-o, nē Yeessuu a agyasepō-ō bōkō a ba mō a sē bō bise mō feye, “Mfenē nē fō ē kpa feye anē ya lōjō sa fō a fō ya gyi Wuribwarē-a-kya-anē-yōwē a ateese-o?”

¹⁸ Nē Yeessuu a bejjaā bamō feye bō yō ōnyarē kō a sē mañ-nō na bō tōwē gywii mō feye, “Ōkaapōpō-ō ye mō sañ-ō a ba. Amōsē-ō ō kpa feye mō aa mō agyasepō-ō gyi Wuribwarē-a-kya-anē-yōwē a ateese-o fō lōj-nō nee.”

¹⁹ Nē agyasepō amō a waa anēj nē Yeessuu a tōwē gywii bamō-ō, nē baa waa Wuribwarē-a-kya-anē-yōwē a ateese-o siraa mfēj.

Anē nyanpē a ateese-o

(Maak 14.17-26; Lukas 22.14-23; Yohaneē 13.1-2, 21-30; 1 Korintoo awuye 11.23-25)

²⁰ Kyōwē a lōwē-ō, nē Yeessuu mō aa mō agyasepō kudu anyō-ō a kyēna a bō gyi Wuribwarē-a-kya-anē-yōwē a ateese-o. ²¹ Bamō a te ba gyi-o, nē Yeessuu ye, “Mō ē tōwē mō i gywii mōnē feye mōnē-rō ōkō i gyi mō kidiburo.”

²² Mō a tōwē anēj-ō, nē aa waa bamō mfēere bweētō. Nē baa lēē ba bise mō kegyase kegyase feye, “Kasentij nee, mō nē fō de, bēēē?”

²³ Nē Yeessuu a lēē kanō feye, “Ōkō nē mō aa mō kesareē i di gyarē kōjko-rō anē i gyi-o ē gye nē o gyi mō kidiburo. ²⁴ Mō, dimaadi mō gyi-o, i wu feye anēj nē baa kyōrēē mō asēj waa abwāresēj wōrē-ō-rō-ō. Amaa ōkō nē o gyi mō kidiburo-o i űu asēj nee fēē. Bō dēē bō mōj kōwē anēj a sēsē-ō nee, weetee a bō.”

²⁵ Nē Yudas odiburopō-ō ye, “Ōkaapōpō, mō nē fō de, bēēē?”

Nē Yeessuu a bejjaā mō feye, “Fō nyi gbaa.”

²⁶ Sañ nē bō maa sē ba gyi-o, nē Yeessuu a taa bodobodoo, nē ō sa Wuribwarē anjē wēē sē, nē ō tējñē-rō sa mō agyasepō-ō. Nē ō ye, “Mōn' kōrē, na mōn' gyi. Mō koyōwōregyi nee.”

²⁷ Nē ō taa nta kōtōrēnkyu bōrō, nē ō sa Wuribwarē anjē wēē sē, nē ō taa sa bamō. Nē ō ye, “Mōnē pēēē, mōn' kōrē nuu. ²⁸ Mō mbōgya nē n twiiri a ű wēē, na Wuribwarē nya taa asēsē bweētō ēbōyē bō ke bamō-ō nee. Mō mbōgya nē n tii Wuribwarē na asēsē mbōjōtō-rō a etāj pōpwēē-ō kanō-ō nee. ²⁹ Mō ē tōwē mō i gywii mōnē feye lēē mbeyōmō bō yō, ma lēē nuu nta mō pēēē, amō űke nsi nē mō aa mōnē i nuu nta pōpwēē sañ nē n sē Wuribwarē ē ba a ō bō gyi mō kuwure-o.”

³⁰ Nē baa waa kilij bō kyōrō Wuribwarē mfēj, nē baa lēē kawu yō Mfō-Ayii kēbēē-ō sē.

Anēj nē Yeessuu ye Peetroo ē tōwē ε ō mōj nyi mō-ō

(Maak 14.27-31; Lukas 22.31-34; Yohaneē 13.36-38)

³¹ Nē Yeessuu a bēē kya sē tōwē gywii mō agyasepō-ō feye, “Mōnē pēēē mō ē sērē a mōn' yōwē mō kanye mō, feye anēj nē abwāresēj wōrē-ō a tōwē ε,

‘Wuribwarē ē mō ēsanne ōdeeresepō-ō,
na ēsanne-ō pēēē mō brawē-rō’-ō.*

* 26:31 Sakariya 13.7.

³² Amaa mo ya bo kyinjji lee lowi-ro, mo e gye mone nkpeɛ a η yɔ Galileya sweere se.”

³³ Mfeɲ ne Peetroo a towe gywii Yeessuu feye, “Haree mo beeko-ana mo ya sere, m feraa ma sere a η yowe fo.”

³⁴ Ne Yeessuu mo a beɲɲaa mɔ feye, “Mo e towe mo i gywii fo feye, fo e swee iluwi esa kanye mo feye fo moɲ nyi mo pwee na kyanare dɛe fore.”

³⁵ Ne Peetroo a beɛ beɲɲaa mɔ feye, “Haree amo e gye mo aa fo lowi gbaa, ma towe feye moɲ nyi fo.” Ne agyasepo ne baa saɲ-ɔ peɛɛ mo a towe aneɲ dɛɛ.

*Aneɲ ne Yeessuu a ya kore kebwarekore Getesemanee-ɔ
(Maak 14.32-42; Lukas 22.39-46)*

³⁶ Amo-ɔ kameɛ-ro, ne Yeessuu mɔ aa mɔ agyasepo-ɔ a ba bane ko ne ba tee mɔ e Getesemanee-ɔ-ro. Ne ɔ towe gywii bamo feye, “Mon' kyena mfee, na η yɔ nnoɲ ya kore kebwarekore.” ³⁷ Ne ɔ tee Peetroo na Sibidii mɔ gyi-ana anyɔ-ɔ, bamo e gye Yakubu na Yohanee, bo tii mɔ eyee se, ne baa yɔ. Mfeɲ ne mɔ abaa-ro a yore, ne mɔ kayowore-ro a waa mɔ yoreyore. ³⁸ Ne ɔ towe gywii bamo feye, “Mo bore-ro i duɲwi mo bweeto, haree mo e kpa a η wu. To, mon' kyinjji kyena mo ase mfee.”

³⁹ Ne ɔ nare yɔ akato-ro kafwee, ne ɔ ya kyon di kame si sweere. Ne ɔ kore Wuribware feye, “N se Wuribware, mo e kore fo ne feye, amo e kaa a baare, fo sa a mo aworefo ne mo i gyi-o mo gye kee, na m ma wu. Amaa kanɔ nkemaa ne fo e kpa-ɔ bware sa mo.”

⁴⁰ Ne oo kiɲɲi ya to feye mɔ agyasepo asa amo peɛɛ a di idi. Ne oo bise Peetroo feye, “Emene se ne mone abee asa moɲ taare kyena mo ase dɔɲhwereɛ koɲko, na mone moɲ di idi? ⁴¹ To, mon' kyinjji kyena, na mon' kore kebwarekore feye ɔbɔnsam ma kaɲ kyo mone-ro kee feye mone i kiɲɲi kameɛ aaa. Mone nkpono e kpa kikyinjji kyena, amaa mone nyowore-ro mo a waa yoreyore.”

⁴² Ne ɔ beɛ yɔ ya kore kebwarekore. Ne ɔ ye, “N se, mo aworefo ne mo i gyi-o e ma gye kee, na moɲ gyi amo lowe wu feraa, aneɲ ne fo e kpa-ɔ e gye ne a waa.”

⁴³ Ne ɔ beɛ kiɲɲi ya to feye mɔ agyasepo-ɔ a beɛ di idi. Bo moɲ taare kra idi. ⁴⁴ Ne Yeessuu a beɛ yowe bamo ya kore kebwarekore sasapo feye aneɲ ne ɔ kore nyasepo-ɔ.

⁴⁵ Ne ɔ beɛ kiɲɲi yɔ agyasepo amo ase ya towe feye, “Mone saɲ mone i di idi mone i kyure ne eee? To, saɲ a fo mbeyomɔ. Mon' deere, ba lee mo, dimaadi mɔ gyi-o, ba sa ebɔye awaapo, na bo nya mo se keyaalenɲ. ⁴⁶ Mon' kee, oko ne o gyi mɔ kidiburo-o e ba-o. Mon' kosɔ a ane yɔ na ane ya gyanɲaa mɔ.”

*Aneɲ ne baa kra Yeessuu-o
(Maak 14.43-52; Lukas 22.47-53; Yohanee 18.2-12)*

⁴⁷ Yeessuu saɲ ɔ sa seɲsa o gywii mɔ agyasepo-ɔ, ne Yudas ne ɔ gye agyasepo kudu anyɔ-ɔ oko-ɔ a fo. Mɔ aa asese kukwii dabe ko na bamo aparɲ na akyokɲ ya ba. Wuribware alɔɲɲopo abrese-ɔ na maɲ abrese-ɔ ya suɲ bamo. ⁴⁸ Amo odiburopo-ɔ a kyo kaapo asese amo ne bo gya mɔ se ba ba-ɔ kpa ne ba borɔ se a bo kra Yeessuu-o. ɔ towe gywii bamo ne feye, “Oko ne mo e yɔ a η ya ka mɔ kanɔ-ɔ e gye mɔ ne mone e kpa-ɔ. Mon' kra mɔ, na mon' taa mɔ nare!” ⁴⁹ Amose-ɔ Yudas a deɲ fo-ɔ, ne ɔ yɔ Yeessuu ase ya tee mɔ feye, “ɔkaapopo.” Ne ɔ kyokywee mɔ kedaabɔɲ damenɲse ka mɔ kanɔ, feye aneɲ ne Yudaa awuye e ka abee kanɔ saɲ kemaa-ɔ.

⁵⁰ Ne Yeessuu a lee kanɔ feye, “Mo nyare, waa keto ne fo a ba a fo bo waa-ɔ lowe.” Ne baa ba bo kra Yeessuu. Ne baa kra mɔ-ro kenkenɲ. ⁵¹ Mfeɲ ne Yeessuu a agyasepo-ɔ oko a gyiiri mɔ keparɲ lee kemɔ kegyafo-ro bo ne Wuribware alɔɲɲopo brese a anya-ɔ oko kesebɔ teɲ.

⁵² Amaa ne Yeessuu a towe gywii mɔ feye, “Yowe, na fo taa fo keparɲ-ɔ bo waa kemɔ kegyafo-ro. ɔkemaa ne ɔ taa keparɲ a ɔ bo kɔ-ɔ, ba ba keparɲ a bo bo mɔ mɔ. ⁵³ Fo moɲ nyi feye mo e taare a n tee n se Wuribware a ɔ bo kya mo-ro aaa? Na puri-ro ɔ ba mɔ mbɔ anaapo-ɔ nkpeɲ nkpeɲ bo kyonwe aaa? ⁵⁴ Mɔ ya sa ne baa morowe mo lee anyare mɔ kesare-ro feraa, emene ne mo i wu mo lowi ne baa kyore mo aseɲ abwareseɲ wore-ɔ-ro-ɔ nee?”

⁵⁵ Mfeñ ne Yeessu a tawe gywii bamo ne baa kra mo bo de-ro-o feye, “Amo mone a ba apar na akyokun nee a mon¹ ba bo kra mo feye oyu-o ooo? ñke mfene mo-ro mo aa mone nee na n te Wuribware sunkpa kabuno-o mo e kaapo abwaresen, na mone mo mone mon kra mo?” ⁵⁶ Amaa amo-o a ba aneñ nee na keto ne Wuribware a akyamee-o bokko a kyoree mo asen waa abwaresen wore-o-ro-o nya waa kasentij.”

Mfeñ ne Yeessu a agyasepo-o peee a sere yowe mo.

Aneñ ne baa yaa Yeessu Yudaa awuye a iwurekpa-o

(Maak 14.53-65; Lukas 22.54-55, 63-71; Yohanee 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ To, ne bamo ne baa kra Yeessu-o a taa mo yaa Wuribware alonhoro brese Kayafas a lon-o-ro, mfeñ ne Wuribware mbraa akaaporo na man abrese e gyanhe-o.

⁵⁸ Ne Peetroo a sii kamee o gya bamo se. Oo gya bamo se aneñ-aaa ya bo fo alonhoro brese a lon amo kan, ne oo lwee lon-o kabuno-o-ro. Mfeñ ne oo kyena adeeresepo ko ase na o nya nu keto ne ke e yo se-o.

⁵⁹ Ne Wuribware alonhoro abrese-o na agyanhepo-o peee a buwi kpa kanoten ne ba yere se na Yeessu gyi kero a bo nya mo mo-o. ⁶⁰ Ne baa buwi kpa kpone. Asese bweeto a bo ba bamo ayeba bo kye mo gbaa ooo, o mon gyi kero, a lee feye bamo ayeba-o mon yere abee se.

Ne ñkee abee anyo a kos bo ayeba bo poro Yeessu feye, ⁶¹ “Onyare mo ye, ‘Mo e taare a m bwee Wuribware sunkpa-o, na ñke nsa kamee-ro na m pwee mo bo yera.’ ”

⁶² Ne Wuribware alonhoro brese-o a kyuwiro. Ne oo bise Yeessu feye, “Amo fo mon de asen mo peee ne ba tawe ba kye fo-o kanolee aaa?” ⁶³ Ne Yeessu a laato.

Ne alonhoro brese-o a tawe gywii mo feye, “Ka Wuribware ne mo wore dooo i de ñkpa-o keyaa, tawe gywii ane feye fo e gye Kristoo, Wuribware mo gyi ne oo sun mo bo kyonye-o, beee n gye fo e gye.”

⁶⁴ ñkee feraa ne Yeessu a lee kan feye, “Aneñ ne a du-o dee ne fo a tawe-o. Keto ne ki tii si-o e gye feye mone san mone i nu mo, dimaadi mo gyi-o, a te Bo-eleñ-o-kyon-okemaa-Bware kigyise si, na mo aa mo a gyi mo kuwure dabe-o, na mo a lee awo-re-ro mo e ba.”*

⁶⁵ Amo feraa ne alonhoro brese-o a ba kadunfwii bo kyan mo fonfon waagya-ro. Ne o ye, “Onyare mo a tawe abusenjen. Ane maa lee kpa a oko tawe kotoko pwee a ane dee nu feye o gyi kero. Mone a nu asen ne oo tawe bo kye Wuribware-o, o ye mo aa Wuribware ta. ⁶⁶ Amose-o emene ne mone e fa feye ane waa mo?”

Ne bamo peee a sure si feye o gyi kero, amose-o bo mo mo.

⁶⁷ Mfeñ dee ne bokko a lee ba twee akyone ba waa Yeessu akato-ro, na ba da mo akuntij. Ne bokko mo a da mo abaa. ⁶⁸ Ne bo ye, “Fo i nyi feye fo gye Kristoo ne Wuribware a sun-o, tawe mo ne oo da fo-o gywii ane.”

Aneñ ne Peetroo a swee feye o mon nyi Yeessu-o

(Maak 14.66-72; Lukas 22.56-62; Yohanee 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Bamo a gyi Yeessu asen kekyan-ko-o na Peetroo san o te kabuno mfeñ. Ne kabre ko a ba mo ase bo tawe feye, “Fo gbaa fo aa Yeessu Galileyanyi mo e dee mone naa.”

⁷⁰ Ne Peetroo a swee bamo peee akato-ro feye, “Mon nu asen ne fo e tawe amo-o kaase.” Ne oo nare ya yere lon-o kibunogyi-ro. ⁷¹ Mfeñ-o ne kabre ko mo a bee nu mo. Ne oo tawe gywii bamo ne bo bo mfeñ-o feye, “Onyare mo na Yeessu Nasaretanyi-o e gye ne bo naa.”

⁷² Amaa Peetroo a bee swee feye, “Kasentij ne mo e tawe, ma ba ayeba nee. Mo e ka Wuribware se keyaa feye mon nyi onyare amo.”

⁷³ Keto a bee waa kafwee-o, ne bamo ne bo yere mfeñ-o a tawe gywii Peetroo feye, “Fo maa taare a fo gyiiri ikii feye fo mon gye Yeessu a asese-o oko, a lee feye kpa kemaa se fo senja i lee fo kawu.”

⁷⁴ Ne Peetroo a bee benhaa feye, “Mo e ka keyaa feye n kyō mon nyi onyare mo ne mone e tawe mo asen-o. Ne asen mo ne mo e tawe-o e mon gye kasentij, amo feraa Wuribware lon mo.” Ne oo bee ka aneñ a keyaa-o iluwi bweeto.

* 26:64 Daniyel 7.13-14.

Mò keder tawe aneḡ lowe-ɔ, ne kyanare a fore. ⁷⁵ Ne oo nyiḡḡi aneḡ ne Yeessuu a tawe gywii mò-ɔ se feye, “Fò e swee iluwi esa feye fò moḡ nyi mo pwee na kyanare dee fore”-ɔ. Ne ɔ yò kawu ya su bweeto.

27

Aneḡ ne baa yaa Yeessuu Romanyi gominaa akato-ro-ɔ
(Maak 15.1; Lukas 23.1-2; Yohanee 18.28-32)

¹ Kaye ḡke gyegyaye tututu-o, ne Wuribware alonḡoro abrese na maḡ abrese peee a gyanḡe da kikpuni feye bò mɔo Yeessuu. ² Ne baa ba agbarabi bò da mò asaree-ro, ne baa yaa mò Romanyi gominaa ne ba tee mò e Pilat-o akato-ro, na ɔ sa bamò kpa feye bò mɔo mò.

Aneḡ ne Yudas odiburo-ɔ a nu mò eyee, ne oo wu-o
(Ayaa-ro ayerepo asuḡ 1.18-19)

³ Amò Yudas odiburo-ɔ a ḡu feye baa bu Yeessuu kepo tawe feye ba mɔo mò-ɔ, ne oo nu mò eyee, ne ɔ yò Wuribware alonḡoro abrese-ɔ na maḡ abrese-ɔ ase ya kinḡaa atanne fufuri agyi adusa ne baa sa mò-ɔ sa bamò. ⁴ Ne ɔ tawe gywii bamò feye, “Mò a waa boye feye mò a gyi onyare timaa amò kidiburo.”

Ne baa beḡḡaa mò feye, “Amò-ɔ tiri ane aaa? Fò wore fò asen nee.”

⁵ Ne Yudas a ya twee atanne-ɔ bò beya sweere Wuribware suḡkpa. Ne ɔ lee mfeḡ ya kya mò eyee fe, ne oo wu.

⁶ Wuribware alonḡoro abrese-ɔ a ḡu atanne-ɔ da sweere mfeḡ-ɔ, ne bò ye, “Atanne ne ane a bò ka onyare kò lowi kòkò-ɔ nee. Mbogya atanne nee, aneḡ se-ɔ a de iyisi. Amose-ɔ a kye ane mbraa feye ane taa waa Wuribware suḡkpa a atanne ne a da-ɔ-ro.” ⁷ Bamò a fa atanne amò asen lowe-ɔ, ne baa waa kanò ba atanne-ɔ bò sɔo sweere kò ne ba tee e ɔpweero a sweere-ɔ, na bò nya pure afò ne bò bò mfeḡ, ne ba wu-o sweere amò se. ⁸ Amose se-ɔ ne ba tee sweere amò feye, “Mbogya a sweere-ɔ” bò fò ndɔo. ⁹⁻¹⁰ Aneḡ se-ɔ, aneḡ ne Wuribware kyaamee Yereḡeya a kyoree waa abwareseḡ wore-ɔ-ro-ɔ a ba kasentiḡ. ɔ kyoree feye,

“Ne Isireelii awuye a sure si feye ba ka atanne fufuri agyi-ro adusa a bò sa mò. Ne baa ba atanne mɔ bò sɔo sweere ne ba tee e ɔpweero a sweere-ɔ, feye aneḡ ne mo nyanḡe Wuribware a tawe gywii mò feye ḡ waa-ɔ.”*

Aneḡ ne Romanyi gominaa a sure si feye bò mɔo Yeessuu-o
(Maak 15.2-15; Lukas 23.3-5, 13-25; Yohanee 18.33-38)

¹¹ Bamò a yaa Yeessuu Romanyi gominaa-o akato-ro-ɔ, ne gominaa-o a bise mò feye, “Baa porò fò feye fò a tawe feye fò e gye Yudaa awuye owure-o. Emene ne fò i lee kanò?” Ne Yeessuu a beḡḡaa mò feye, “Seḡbise mɔ a lee fò ase nee eee?”

¹² Amaa Wuribware alonḡoro abrese-ɔ na maḡ abrese a mporò-ɔ, Yeessuu moḡ lee mmo kanò. ¹³ Mfeḡ ne gominaa-o a bise mò feye, “Fò maa nu asen mɔ ne baa porò fò amò se-ɔ ɔɔ?” ¹⁴ Amaa Yeessuu moḡ beḡḡaa mò. ɔ moḡ lee mporò ne baa porò mò-ɔ ḡkòḡkò gbaa kanò. Aneḡ se-ɔ ne gominaa-o eyee a kpenḡ mò.

¹⁵ Amò saḡ kema mɔ, Wuribware-a-kya-ane-yowe a ateese kigyi-o-ro, Romanyi gominaa i lee bamò ne oo tii bamò tiikpa-ɔ okò ne lamaan e kpa-ɔ na ɔ nare ya kyure. ¹⁶ Saḡ amò-ɔ ne oo tii onyare kò ne ba tee mò e Bar-Abas-ɔ ne okema nyi mò asuḡ boye ne ɔ waa-ɔ. ¹⁷ Amose-ɔ lamaan-ɔ a gyanḡe gominaa-o akato-ro bò kore mò feye o lee bamò ne oo tii-o okò sa bamò-ɔ, ne ɔ beḡḡaa bamò feye, “To, mmo ne mone e kpa feye n lee mò lee tiikpa sa mone, Bar-Abas beee Yeessuu ne bokò e tee mò e Kristoo ne Wuribware a suḡ-o ooo?” ¹⁸ Amò gominaa-o nyi damenanḡe feye kòkwee se ne baa kra Yeessuu baa mò ase.

* 27:9-10 Sakariya 11.12-13; Yereḡeya 19.1-13; 32.6-9.

¹⁹ Gominaa-o a te mò sɛngyikpa a kagya-ɔ sɛ mfeɲ-ɔ, ne mò ka a kra bɔ kyɔɲwe mò feye, “Mò e kɔrɛ fò nee feye fò ma waa ɔnyare timaa amò sɛye. Bò lee feye ndee kanye mò a ku mò dee, ne aa waa mò gya bweeto.”

²⁰ Ne Wuribware alɔɲɔpɔ abrese-ɔ na maɲ abrese-ɔ a da lamaan-ɔ kanɔ sɛ feye bɔ tɔwe gywii gominaa-o feye ɔ yɔwe Bar-Abas bɔ sa bamò, na ɔ mɔɔ Yeesuu. ²¹ Amose-ɔ gominaa-o a beɛ bise bamò feye, “Abɛɛ anyɔ mɔ-rɔ, mmò ne mone e kpa feye ɲ yɔwe mò a m bɔ sa mone?” Ne baa lee kanɔ feye, “Bar-Abas.”

²² Ne gominaa-o ye, “Ne nteto ne mone ye ɲ waa Yeesuu ne ba tee mò e Kristoo-o?” Amò fɛraa ne bamò pɛɛɛ a fɛɛ-rɔ beɲɲaa mò feye, “Da mò bɔ mɛra kiyii kpare-abɛɛ-rɔ se!”

²³ Ne gominaa-o ye, “Nteto bɔye gbaa ne ɔ waa?” Ne baa beɛ fɛɛ-rɔ kenken feye, “Da mò bɔ mɛra kiyii kpare-abɛɛ-rɔ se!”

²⁴ Ne lamaan-ɔ a lee ba fɛɛ-rɔ, ne baa fɛɛ-rɔ aneɲ-aaa. Gominaa-o a ɲu feye ɔ maa lee taare a ɔ waa sɛye bɔ kɔɔrɛ Yeesuu-o, ne ɲkee aseɲ e kpa a a beɛ ba maɲ-ɔ-rɔ-ɔ, ne ɔ sa kanɔ, ne baa baa mò kyanse na nkyu. Ne ɔ fwee mò asareɛ lamaan-ɔ akato-rɔ. Ne ɔ tɔwe gywii bamò feye, “Mɔɲ gye mone ɔgyɛɲkɛɛpɔ ɔnyare mɔ lowi-ro. Mone fɔɲfɔɲ awaase nee.”

²⁵ Ne lamaan-ɔ pɛɛɛ ye, “Sa a ɔnyare mɔ kɛsebɔgyiiri ne ane e sa mò-ɔ kiɲɲi gya ane aa ane agyi si.”

²⁶ Mfeɲ ne gominaa-o a yɔwe Bar-Abas bɔ sa bamò. Ne ɔ sa ne mò asoogyaa awuye-o ɔkɔ a da Yeesuu paara, ne ɔ taa mò sa bamò feye asoogyaa awuye-o ya da mò bɔ mɛra kiyii kpare-abɛɛ-rɔ se.

*Anɛɲ ne asoogyaa awuye-o a waa Yeesuu ɲwaagyiseɲɲe-ɔ
(Maak 15.16-20; Yohanee 19.2-3)*

²⁷ Ne gominaa a asoogyaa awuye-o a taa Yeesuu yaa gominaa a lɔɲ-ɔ-rɔ, ne baa tee bamò beɛkɔ-ana bɔ gyanɲe yere muruwaa mò. ²⁸ Ne baa buɲɲi mò atɔ buɲse, ne baa taa waagya pipee bɔ buɲ mò feye mò a gye owure-o. ²⁹ Ne baa ba iwu bɔ lɔ kuwurepa bɔ buɲ mò. Ne baa taa kayii naresesɛ bɔ waa mò kigyisesareɛ-rɔ. Ne baa lee ba gyɔɲɲɔ mò ayaa-rɔ ba waa mò ɲwaagyiseɲɲe feye, “Ansuma, nana, Yudaa awuye owure.”

³⁰ Ne baa tweɛ akyɔne weɛ mò se, ne baa ba kayii-o bɔ daye mò kuɲu-ro aneɲ-aaa. ³¹ Saɲ ne baa waa mò ɲwaagyiseɲɲe lowe-ɔ, ne baa lee waagya-ɔ, ne baa ba mò fɔɲfɔɲ atɔ bɔ buɲ mò. Ne baa taa mò ba yɔ a bɔ ya da mò bɔ mɛra kiyii kpare-abɛɛ-rɔ se.

*Anɛɲ ne baa da Yeesuu bɔ mɛra kiyii kpare-abɛɛ-rɔ se-ɔ
(Maak 15.21-32; Lukas 23.26-43; Yohanee 19.17-27)*

³² Saɲ ne asoogyaa awuye-o de Yeesuu ba yɔ-ɔ, ne baa gyanɲaa ɔnyare kɔ ne ɔ lee Kireeneɛ maɲ-nɔ, ne ba tee mò e Simɔɲ-ɔ. Ne asoogyaa awuye-o a yere mò waa-rɔ feye ɔ sɔrɔ Yeesuu a kiyii kpare-abɛɛ-rɔ-ɔ. ³³ Ne baa yaa Yeesuu mfeɲ ne ba tee e Gologotaa-o (kaase e kaapo feye Kɔlɔɲkɔrɔɲgyi-Sweere). ³⁴ Ne baa bɔ sa Yeesuu nta ne baa ba kadwii bɔ waa-rɔ-ɔ na mò kayɔwɔrɛ-rɔ ma lee duɲwi mò. Mò a da keɛ-ɔ, ne oo kine kunuu. ³⁵ Ne asoogyaa awuye-o a ba ndangyii bɔ da mò bɔ mɛra mò kiyii kpare-abɛɛ-rɔ-ɔ se. Mfeɲ ne baa waa mpini mpini bɔ ke mò atɔ buɲse-rɔ taa-ɔ.* ³⁶ Amò kameɛ-rɔ ne baa kyena mfeɲ deere mò se.

³⁷ Ne baa taa kawɔrɛtaa kɔ bɔ mɛra Yeesuu aɲu si. Gominaa-o a kyɔrɛɛ kamò sɛ feye, “Mɔɲ! keɛ Yeesuu, Yudaa awuye owure-o.”

³⁸ Ne baa beɛ da ayu kɔ, ɔkɔ bɔ mɛra kiyii kpare-abɛɛ-rɔ kɔ sɛ Yeesuu kigyise si, ne baa beɛ da ɔkɔ-ɔ bɔ mɛra kɔkɔ sɛ mò kebena se.

³⁹ Asɛɛ ne ba kyɔɲ mfeɲ-ɔ e da abaa-rɔ nee, ⁴⁰ na ba saare Yeesuu feye, “Mboo. Nee fò ye fò i bwee Wuribware suɲkpa-ɔ na ɲke nsa kameɛ fò beɛ pwɛɛ mò bɔ yera e? Mbeyɔmɔ, fò i nyi feye fò gye Wuribware mò gyi-o, kporowɛ lee kiyii kpare-abɛɛ-rɔ mɔ se ba sweere bɔ morɔwe fò eyee.”

* 27:35 Kiliɲ 22.18.

⁴¹ Aneḡ dɛɛ ne Wuribware alɔḡḡɔpɔ abresɛ-ɔ na Wuribware mbraa akaapɔpɔ-ɔ na maḡ abresɛ-ɔ a mii nnɔ kyɔ mɔ, na ba mɔsɛ mɔ. ⁴² Na ba tɔwɛ ba gywii abɛɛ feyɛ, “ɔɔ mɔrɔwɛ bɔkɔ, amaa ɔ maa taare a ɔ mɔrɔwɛ mɔ eyɛɛ. Mɔn' sa a anɛ keɛ feyɛ, mɔ a tɔwɛ feyɛ ɔ gye anɛ Isireelii awuye a owure-o neɛ-ɔ, ɔ taare a ɔ lee kiyii kpare-abɛɛ-rɔ mɔ sɛ ba sweere aaa. Ne mɔ ya taare fɛraa, anɛ e kɔɔrɛ mɔ a anɛ gyi. ⁴³ ɔ ye ɔɔ kɔɔrɛ Wuribware gyi, ne ɔ beɛ ɔ ye ɔ gye Wuribware mɔ gyi-o neɛ. Amɔsɛ-ɔ mɔn' sa a anɛ keɛ feyɛ Wuribware e kpa a ɔ mɔrɔwɛ mɔ mbeyɔmɔ neɛ eee.”

⁴⁴ Aneḡ dɛɛ ne ayu ne baa da bamɔ ayii kpare-abɛɛ-rɔ sɛ mɔ ase mfeḡ-ɔ a saare mɔ.

Aneḡ ne Yeessuu a wu kiyii kpare-abɛɛ-rɔ-ɔ sɛ-ɔ
(Maak 15.33-41; Lukas 23.44-49; Yohannee 19.28-30)

⁴⁵ Saḡ ne mpase a fo-ɔ, ne kyɔwɛ a yɔwɛ kɛda, ne kibugyii a da sweere amɔ sɛ pɛɛɛ. Ne kaa gyi eɔḡḡhwereɛ esa. ⁴⁶ Saḡ amɔ a kpa a ɔ gye keɛ-ɔ, ne Yeessuu a faa-rɔ keḡkeḡ mɔ ayɛ-rɔ Heebrii feyɛ, “Ili, Ili, lama sabakatani,” kaase e kaapɔ feyɛ, “O Wuribware, O Wuribware, ntɛtɔ sɛ ne fo a kine mɔ?”

⁴⁷ Ne bamɔ ne bɔ bɔ mfeḡ-ɔ mɔḡ nu mɔ aseḡ-ɔ kaase, ne bɔkɔ ye, “Mɔn' nu, Wuribware kyaameɛ Iliya, ne ɔ tee.” ⁴⁸ Ne bamɔ-rɔ ɔkɔ a ḡwɛɛnaḡ ya ba ikyikyee bɔ da nta-rɔ, ne ɔɔ taa bɔ kyena kayii si. Ne oo teyi bɔ waa Yeessuu kanɔ-rɔ na ɔ nya kyɔkyweɛ. ⁴⁹ Bamɔ ne baa saḡ-ɔ ye, “Yɔwɛ. Mɔn' sa a anɛ yere na anɛ keɛ feyɛ Iliya e ba a ɔ bɔ mɔrɔwɛ mɔ aaa.”

⁵⁰ Mfeḡ ne Yeessuu a faa-rɔ keḡkeḡ, ne oo kii Eɓware lee.

⁵¹ Puri amɔ-rɔ ne waagya ne baa bɔ kuḡ Wuribware sunkpa a doɔdo-rɔ a kekyan-ɔ a kyan-nɔ lee sosɔ ya bɔ da kaase. Ne sweere a lenkpaḡ, ne afoɛ a bweebwee-ro. ⁵² Ne agyeranḡa kɔ a gyɛɛ buḡḡi si, ne Wuribware asɛɛ timaa ne baa wu-o bweɛtɔ a kyinḡi lee lowi-ro. ⁵³ Yeessuu a kyinḡi lee lowi-ro-o amɔ kameɛ-rɔ-ɔ, ne asɛɛ amɔ a lee bamɔ agyeranḡa-ɔ-rɔ lwee Yerɔsalem maḡ-nɔ, mfeḡ ne asɛɛ bweɛtɔ a ḡu bamɔ.

⁵⁴ Saḡ ne soogyaa ɔbresɛ na mɔ asoogyaa awuye ne ba deere Yeessuu si-o a ḡu sweere keḡkeḡkeḡ-ɔ na ketɔ kemaa ne kaa ba-ɔ, ne kufu a nya bamɔ bweɛtɔ. Ne bɔ ye, “ɔnyare mɔ gye Wuribware mɔ gyi neɛ kasɛḡtiḡ.”

⁵⁵ Amɔ saḡ amɔ akyee bweɛtɔ mɔ yere kefo ba deere ba kyonḡwɛ. Bamɔ ne baa gya Yeessuu si lee Galileya sweere sɛ yo Yerɔsalem mfeḡ-ɔ gye bamɔ ne bɔ dɛɛ ba deere mɔ sɛ-ɔ. ⁵⁶ Akyee amɔ bɔkɔ e gye Mariya Magadalanyi, na Mariya ne ɔ gye Yakubu na Yosɛf bamɔ nyi-o, na Sibidii agyi nyanḡɛ anyɔ-ɔ bamɔ nyi.

Aneḡ ne baa pure Yeessuu-o
(Maak 15.42-47; Lukas 23.50-56; Yohannee 19.38-42)

⁵⁷⁻⁵⁸ Amɔ atɔ wuye kɔ bɔ-rɔ ne ba tee mɔ e Yosɛf, ne ɔɔ lee Arimateya maḡ-nɔ-ɔ. Mɔ-ɔ mɔ a bɔ kii Yeessuu agyasepɔ-ɔ ɔkɔ saḡ kɔ. Keɛɛpweɛta a fo-ɔ, ne ɔɔ yo Gominaa Pilat ase ya kɔrɛ mɔ feyɛ ɔ taa Yeessuu kifuniḡ sa mɔ a ɔ yaa pure. Ne gominaa-o a sa mɔ kpa.

⁵⁹ Ne Yosɛf a ya mayɛ Yeessuu kifuniḡ-o lee kiyii kpare-abɛɛ-rɔ-ɔ sɛ. Ne ɔɔ ba kyefuri pɔpweɛ bɔ miri mɔ. ⁶⁰ Ne ɔɔ taa mɔ waa kegyeranḡa-rɔ. Kegyeranḡa amɔ ɔɔ kyɔ ḡeri kefoɛ kɔ lee bɔ feyɛ kekyan-ɔ sa mɔ eyɛɛ, na mɔ ya wu na bɔ pure mɔ mfeḡ. Mɔ a taa kifuniḡ-o bɔ waa-rɔ-ɔ, ne oo kuroḡ kefoɛ dabɛ kɔ bɔ kpuse tii kegyeranḡa-ɔ kanɔ feyɛ pɔne-ɔ. Ne ɔɔ nare o yii. ⁶¹ Mɔ a waa amɔ-ɔ pɛɛɛ-ɔ, na Mariya Magadalanyi na Mariya kɔ-ɔ te na bamɔ akatɔ kɔrɛ kegyeranḡa-ɔ sɛ ba deere mɔ.

Aneḡ ne asoogyaa awuye kɔ a deere kegyeranḡa-ɔ sɛ-ɔ

⁶² Amɔ pɛɛɛ a waa Ifiyara, kake ne baa waa Wuribware-a-kya-anɛ-yɔwɛ a ateese-o siraa-o. Kemɔ kayɛ ḡke-o, ne Wuribware alɔḡḡɔpɔ abresɛ-ɔ na Farisii awuye-o bɔkɔ a yo gominaa-o ase. ⁶³ Ne bɔ ye, “ɔbresɛ, anɛ a nyinḡi si feyɛ, saḡ ne ɔpennapɔ Yeessuu te-o, ɔɔ tɔwɛ feyɛ, mɔ lowi kameɛ, amɔ ya fo ḡke nsa-ɔ, o kyinḡi a ɔ ba ḡkpa-rɔ. ⁶⁴ Amɔsɛ-ɔ anɛ e kɔrɛ fo neɛ feyɛ fo sa kanɔ na bɔ deere mɔ kegyeranḡa-ɔ sɛ bɔ fo ḡke nsa. N gye anɛḡ, anɛ sere kufu, ne mɔ agyasepɔ-ɔ e yo a bɔ ya ywii mɔ kifuniḡ-o taa yaa bɔ kweɛrɔ,

na ηkee bō tōwe gywii laman̄ feye Wuribware a kyin̄ni mō lee lowi-ro. Amō ya ba anēj, kayēba lalalōwe mō e kyōj kegyer̄n̄kpēe lee-o.”

⁶⁵ Ne gominaa-o a bēn̄jaa bamō feye, “Mōne de kpa feye mōn' lee asoogyaa awuye na mōn' sa a bō ya deere kegyer̄n̄ta-ō se nēnēe anēj ne mōne e taare-ō.”

⁶⁶ Ne baa taa asoogyaa awuye kō yaa kegyer̄n̄ta-ō ase. Ne baa kyera kefore dabe ne ki i tii kegyer̄n̄ta-ō kanō ekēkēe se, na ōkō ma nya kuroj kefore-ō lee kegyer̄n̄ta-ō kanō se. Ne baa yōwe asoogyaa awuye-o wōre feye bō deere se.

28

Anēj ne Yeesuu a kyin̄ni lee lowi-ro-o

(Maak 16.1-11; Lukas 24.1-12; Yohanee 20.1-18)

¹ Memēneda, kake ne Yudaa awuye-o i kyure, ne bō maa waa kusuj kemaa-ō a kyōj-ō, ne Kosiyara gyegyaye kese-ro Mariya Magadalanyi na Mariya kō-ō a yō a bō ya deere kegyer̄n̄ta-ō. ² Bamō a yō ba tō-rō-ō, kaluwa kōjko ne sweere a len̄kpāj bweetō. Ne Wuribware kabō kō a lee soso ba sweere kegyer̄n̄ta-ō ase. Ne oo kuroj kefore dabe-ō lee kemō kanō se, ne ō kyena se. ³ Ō tōre se ne feye elēelēe-ō, ne mō atō bun̄se a fwiiri pareparepare. ⁴ Ne asoogyaa awuye ne ba deere kegyer̄n̄ta-ō se-ō, kufu a nya bamō bweetō. Ne baa yōj, ne baa lee lee daye bō da feye bamō a wu-o.

⁵ Ne Wuribware kabō-ō a sa sēnsa gywii akyee-ō. Ō ye, “Mōne ma sa a kufu nya mōne. Ō nyi feye mōne i buwi mōne e kpa Yeesuu ne baa da mō bō mēra kiyii kpare-abēe-rō-ō se-ō nee. ⁶ Ō mōj bō mfee, ō daree, a lee feye Wuribware a kyin̄ni mō lee lowi-ro, feye anēj ne ō kyō tōwe feye Wuribware e waa-ō. Mōn' bō kee mfēj ne oo di-o. ⁷ Amōse-ō, mbeyōmō, mōn' nare men̄aj men̄aj ya tōwe gywii mō agyasepō-ō feye Wuribware a kyin̄ni mō lee lowi-ro, ne mbeyōmō ō gye bamō ηkpēe o yii Galileya sweere se. Mfēj-ō ba ŋu mō. Mō asēj a lowe.”

⁸ Bamō a nu mō asēj-ō, ne aa waa bamō kōne bweetō. Ne baa lee mfēj na kufu sāj ki de bamō, ne baa lee ba ηwēn̄aj na bō ya tōwe amō asēj gywii Yeesuu agyasepō-ō.

⁹ Bō bō sa se-ō Yeesuu fōj̄fōj̄ a tēj bamō kpa, ne ō ka bamō kanō. Bamō a dēj pini mō mfēj-ō, ne baa yō ya kpuni āj̄urii kra mō ayaapapaa-rō, ne baa sūj mō. ¹⁰ Ne Yeesuu a tōwe gywii bamō feye, “Mōne ma sa a kufu nya mōne. Mōn' kya mōne kpa se yō mō kōwēbēe-ana amō asē ya tōwe gywii bamō feye bō yō Galileya sweere se. Mfēj ne ba ŋu mō.”

Amō kamēe-rō, ketō ne asoogyaa awuye-o a waa-ō

¹¹ Akyee amō a kin̄ni ba yō māj-nō-ō, ne asoogyaa awuye ne ba deere kegyer̄n̄ta-ō se-ō bokō a yō māj-nō ya tōwe ketō kemaa ne kaa ba-ō gywii Wuribware alōj̄hōpō abrese-ō.

¹² Alōj̄hōpō abrese amō a nu bamō asēj-ō, ne bamō aa māj abrese-ō a gyāj̄ne, ne baa fa amō mfēere. An̄j̄urosēj ne ηkee baa kra-ō e gye feye ba ba atanne bweetō a bō bō sa asoogyaa awuye amō. ¹³ Ne baa tōwe gywii bamō feye, “Ketō ne mōn' tōwe-ō e gye feye Yeesuu agyasepō-ō ya bō ywii mō kifunīj taa nare kanye na mōne a di idi. ¹⁴ Ne gominaa-o ya nu amō-ō se, anē fōj̄fōj̄ anē e popōre mō na ō ma taa mōne kebōye.”

¹⁵ Ne asoogyaa awuye-o a kōore atanne-ō, ne baa waa anēj ne baa tōwe gywii bamō-ō. Amōse se-ō, anēj a kayēba mō a sāj̄je-rō Yudaa awuye-ro ya bō fō ndōō a kake mō.

Anēj ne Yeesuu a lee mō eyee bō kaapō mō agyasepō kudu kako-ō Galileya-ō

¹⁶ Ketō a waa kafwee-ō, ne Yeesuu agyasepō kudu kako-ō a yō Galileya sweere se. Ne baa yō kebee ne Yeesuu a tōwe gywii bamō feye bō yō-ō se. ¹⁷ Ne baa ŋu mō mfēj, ne baa kpuni āj̄urii sūj mō. Amō-ō pēe gbaa bamō-rō bokō mōj̄ taare kōore gyi feye mō nee.

¹⁸ Ne Yeesuu a sōj̄ tō bamō-rō, ne ō ye, “Mōn' lōj̄ esēbō na mōn' nu mō asē.

Keyaalēj ne ke bō soso na sweere-ō pēe

ne Wuribware a taa waa mō kesaree-rō.

¹⁹ Amōse-ō mō e tōwe mō i gywii mōne feye,

mɔn' yɔ kayɛ mɔ-rɔ asɛɛ pɛɛɛ asɛ tɔŋ kɛmaa,
na mɔn' sa a bɔ waa mɔ agyasɛpɔ,
na mɔn' bɔ bamɔ asuu,
Wuribware, n sɛ, na mɔ, Wuribware mɔ gyi-o,
na Wuribware a kufwiinɛ timaa-o kɛnyarɛ-rɔ.
²⁰ Na mɔn' kaapɔ bamɔ a bɔ gya asɛŋ kɛmaa
nɛ mɔ a tɔwɛ gywii mɔnɛ fɛyɛ mɔn' gya sɛ-ɔ sɛ.
Na mɔn' nyiŋŋi si fɛyɛ mɔ ɛ kyɛna mɔnɛ asɛ
saŋ kɛmaa bɔ fɔ kayɛ kɛɛ.”

Maak

Ketɔ ne Maak a kyɔrɛɛ bɔ lee asɛn timaa-o si-o

*Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ abwaresɛn kotɔwe
(Matiyo 3.1-12; Lukas 3.1-18; Yohanee 1.19-28)*

¹ Mfaanɛɛ ne asɛn timaa ne a lee Yeessuu Kristoo, Wuribware mɔ gyi-o, kuɲu si-o du.
² Dedaa-ɔ Wuribware kyaamɛɛ Isaya a kyɔrɛɛ waa abwaresɛn wɔrɛ-ɔ-rɔ nee feye,

“Wuribware ye, ‘Mɔ i sun mɔ kabɔɔ kɔ a ɔ gye fɔ ŋkpɛɛ
ya lɔŋŋɔ kpa bɔ yɛra fɔ.’ ”*

Ne Isaya a beɛ tɔwe feye,

³ “Ɔkɔ e fɛɛ-rɔ kimukee-ro feye,
‘Mɔn' lɔŋŋɔ kpa nɛnɛɛ bɔ beya Wuribware.
Mɔn' waa kpa kyerarase sa mɔ a ɔ bɔrɔ se.’ ”*

⁴ To, anɛn a ɔnyare-ɔ dɛɛ ɔ bɔ-rɔ ne ba tee mɔ ε Yohanee ne ɔɔ yɔ kimukee-ro ɔ tɔwe Wuribware asɛn o gywii asɛɛ ne ba bɔrɔ mfeɲ-ɔ, na ɔ bɔ bamɔ asuu. Asɛn ne ɔɔ tɔwe-ɔ e gye feye, “Mɔn' nu mɔnɛ eyee, na mɔn' kiɲi lee mɔnɛ ebɔye-rɔ, na Wuribware nya taa mɔnɛ ebɔye bɔ ke mɔnɛ.”

⁵ Ne asɛɛ biribiri a lee Yudeya sweere pɛɛɛ se na Yerusalem maɲ-nɔ pɛɛɛ bɔ nu Yohanee asɛn. Bamɔ a nu mɔ asɛn-ɔ, ne baa nu bamɔ eyee, ne baa tɔwe bamɔ ebɔye gywii mɔ, ne ɔɔ bɔ bamɔ asuu Yoodaɲ bɔɲ-nɔ. ⁶ Nyɔma ifwii ne baa bɔ waa Yohanee atɔ buɲse, ne kabɔ wɔrɛ keresɛɛ da mɔ laare-rɔ. Mɔ ateese e gye akyaɲkyaɲka na gyabweekyu. ⁷ Yohanee asɛn ne ɔɔ tɔwe gywii asɛɛ-ɔ e gye feye, “Ɔkɔ saɲ ɔ ba na ɔ kyɔ mɔ, ne mɔn fɔ feye m buɲje lee mɔ asebeta gbaa na m fwee mɔ ayaapapaa se. ⁸ Nkyu ne n de mɔ e bɔ mɔnɛ asuu, amaa mɔ fɛraa, ɔ sa a Wuribware a kufwiɲe timaa-o ywee mɔnɛ se. Na mɔn' nya keyaalen feye deekpa-ɔ. Na ɔ ba Wuribware a kufwiɲe timaa-o bɔ gyee mɔnɛ.”

*Yeessuu asuu kebɔ na kɔkyɔrɔkee
(Matiyo 3.13 - 4.11; Lukas 3.21-22; 4.1-13; Yohanee 1.32-34)*

⁹ Ketɔ mɔn kyee, ne Yeessuu a lee Nasaret maɲ kɔ ne ɔ bɔ Galileya sweere se-ɔ-rɔ ba Yohanee ase. Ne Yohanee a bɔ mɔ asuu Yoodaɲ bɔɲ-nɔ. ¹⁰ Yeessuu a den lee nkyu-o-ro-o, ne oo ŋu awɔrɛ-rɔ a buɲi-ro. Ne oo ŋu Wuribware a kufwiɲe timaa-o a lee soso mfeɲ bɔ ywee mɔ se feye kuwurelepɔ-ɔ. ¹¹ Ne bore kɔ a lee Wuribware se tɔwe feye, “Fɔ e gye mɔ gyi timaa ne mɔ e kpa fɔ asɛn bweɛtɔ-ɔ, ne mɔ akatɔ a gyi fɔ se.”

¹² Amɔ-ɔ kamɛɛ-rɔ, ne Wuribware a kufwiɲe timaa-o a yaa Yeessuu kimukee-ro. ¹³ Ne Yeessuu a gyi ŋke aduna kimukee-o-ro. Amɔ efa-rɔ mbɔ bɔ kimukee-o-ro mfeɲ. Ɔ bɔ mfeɲ, ne Ɔbɔnsam a bɔ kyɔ mɔ-rɔ kee feye ɔ nya mɔ bɔ waa ebɔye-rɔ aaa. Ne Wuribware a sun mɔ mbɔɔ kɔ, ne baa bɔ kya Yeessuu-ro.

*Anɛn ne Yeessuu a tee ŋkingyi akrapɔ ana-ɔ
(Matiyo 4.12-22; Lukas 4.14-15; 5.1-11)*

¹⁴ A mɔn kyee, ne Herɔd ne ɔ gye Galileya sweere se a owure-o a tii Yohanee. Amose se-ɔ ne Yeessuu a yɔ Galileya ɔ tɔwe asɛn timaa feye, ¹⁵ “Saɲ a fɔ. Wuribware a kuwure-o e kpa a ke ba. Amose se-ɔ akɛmaa nu mɔ eyee, na o kiɲi lee mɔ ebɔye-rɔ, na ɔ kɔrɛ Wuribware asɛn timaa-o gyi.”

¹⁶ Ne Yeessuu a bɔrɔ Galileya kepare dabe a kebegya-ɔ. Mɔ a naa nkyu-o ekɛɛɛ se-ɔ, ne oo ŋu ŋkingyi akrapɔ anyɔ kɔ ne ba tee bamɔ ε Simɔn na mɔ tire Andruu-o, na ba twee

* 1:2 Malakii 3.1. * 1:3 Isaya 40.3 (LXX).

kisawu ba kra ŋkingyi. ¹⁷ Ne Yeesuu a tōwe gywii bamo feye, “Mōn' ba a ane yo. Mōne maa lee kra ŋkingyi. Amaa mō e kaapo mōne asese kibuwi kpa, na mōn' baa bamo mō ase.” ¹⁸ Mō a deŋ tōwe aneŋ-ɔ, ne baa yōwe bamo asawu-o bō beya, ne baa gya Yeesuu si bō yii.

¹⁹ Yeesuu a yo akato se kafwee-ɔ, ne ɔ beɛ ŋu Sibidii mō gyi-ana ne ba tee bamo e Yakubu na Yohanee-o, na bō te bamo koree-ro ba waa bamo asawu siraa. ²⁰ Yeesuu a deŋ ŋu bamo-ɔ, ne ɔ tee bamo. Ne baa yōwe bamo se na bamo ne baa suŋ koree-ɔ-ro-ɔ, ne baa gya Yeesuu si bō yii.

ɔnyare ko ne ibrisi ko te mō se-ɔ
(Lukas 4.31-37)

²¹ Ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-ɔ a ba Kapaaniyum maŋ-nō. Kukyure kake a fō-ɔ, ne ɔ yo kebwarekorekyan-nō mfeŋ ya kaapo abwaresen.

²² Ne asese ne baa nu aneŋ ne ɔ kaapo-ɔ eyee a kpeŋ bamo, a lee feye mō kekaapo-ɔ kwee Wuribware mbraa a akaaporo-ɔ lee-ro. ɔ kaapo ne feye mō a gye mbraa ɔsapo-ɔ.

²³ Yeesuu a maa se ɔ kaapo kebwarekorekyan-ɔ-ro-ɔ, ne ɔnyare ko ne ibrisi ko te mō se-ɔ a ba bō faa-ro kenkeŋ feye, ²⁴ “Aa! Yeesuu Nasaretenyi, nteto ne fō e kpa ane ase mfee? Fō a ba a fō bō mō ane ne eee? ɪ nyi feye fō e gye keyaafore timaa ne Wuribware a lee suŋ bō kyōŋwe-ɔ.” ²⁵ Mfeŋ ne Yeesuu a faa ibrisi amō se e, “Laato, na fō koɔ ɔnyare amō se.” ²⁶ Yeesuu a faa ibrisi amō se-ɔ, ne ibrisi-o a leŋkpaŋ ɔnyare-ɔ-ro kenkeŋ, ne ɔ faa-ro. Ne ibrisi amō a koɔ mō se.

²⁷ Ne eyee a kpeŋ bamo ne bō bō mfeŋ-ɔ pɛɛɛ, ne baa bise abee feye, “Nteto asen nee? N gye senpwee ne ɔ kaapo-ɔ ɔɔ? O de ibrisi pɛɛɛ mō se keyaalen, haree mō ya tōwe asen, ii bu mō nee.”

²⁸ Mfaane se-ɔ Yeesuu asen a saŋŋe-ro menaŋ Galileya sweere pɛɛɛ se.

Aneŋ ne Yeesuu a kya alɔpo bweeto-ɔ
(Matiyo 8.14-17; Lukas 4.38-41)

²⁹ Ne Yeesuu na Yakubu na Yohanee na mō agyasepo ne bō tii si-o pɛɛɛ a lee kebwarekorekyan-ɔ-ro, ne baa lwee Simōŋ na Andruu lōŋ-nō. ³⁰ Saŋ amō-ɔ, Simōŋ mō saa kyeese mō e lō fekyu ɔ da lōŋ-ɔ-ro mfeŋ. Amose se-ɔ Yeesuu a fō lōŋ-ɔ-ro-ɔ, ne baa tōwe ɔkyee amō a kolɔ-ɔ asen gywii mō. ³¹ Ne ɔ yo ɔkyee amō ase ya kra mō kesaree-ro bō kyuwi-ro, ne puri amō-ro ɔkyee-ɔ a kpaare. Ne ɔ koɔ waa ateese sa bamo.

³² Saŋ ne kyōwe a twee-ɔ, ne baa taa maŋ-ɔ-ro alɔpo pɛɛɛ na bamo ne ibrisi te bamo se-ɔ baa Yeesuu ase. ³³ Ne maŋ-ɔ-ro asese pɛɛɛ mō a bō gyaŋŋe Simōŋ na Andruu a lōŋ-ɔ akato-ro. ³⁴ Ne Yeesuu a kya alɔpo ne ba lō alɔgyi bweeto-ɔ. Ne ɔ gya ibrisi bō koɔ bamo ne i te te bamo se-ɔ se. Amaa ɔ mōŋ sa a ibrisi-o sa senja, a lee feye i nyi sese ne Yeesuu gye-ɔ.

Yeesuu abwaresen kōtōwe Galileya sweere se
(Lukas 4.42-44)

³⁵ Kemo kaye ŋke gyegyaye kese-ro-o, ne Yeesuu a koɔ lee lōŋ-ɔ-ro lee maŋ-ɔ-ro yo mfeŋ ne ɔko mōŋ bō-ro ne a du diŋŋ-o, ne ɔ ya kore kebwarekore. ³⁶ Yeesuu bō mfeŋ na Simōŋ mō aa mō anarebeepo naa ba buwi ba kpa mō. ³⁷ Saŋ ne baa buwi ŋu mō-ɔ, ne baa tōwe gywii mō feye, “ɔkema gye ne o buwi ɔ kpa fō nee.”

³⁸ Amaa Yeesuu a beŋŋaa bamo ne e, “A tiri feye ane yo eman ne e bō mfee-ɔ pɛɛɛ-ro, na ŋ ya tōwe abwaresen gywii bamo gbaa bamo, a lee feye amō se ne mō a ba.” ³⁹ Amose se-ɔ Yeesuu a nare Galileya sweere-ɔ pɛɛɛ se ɔ tōwe abwaresen kebwarekore akyaŋ-nō, na ɔ gya ibrisi ɔ koɔ asese se.

Aneŋ ne Yeesuu a kya bwatɔpo ko-ɔ
(Matiyo 8.1-4; Lukas 5.12-16)

⁴⁰ Saŋ ko, ne bwatɔpo ko a bo kpuni aŋurii koŋe Yeessuu feye ɔ kya mɔ-rɔ. Keɔ ne bwatɔpo amɔ a tɔwe gywii Yeessuu-o e gye feye, “Fo e kpa, fo e taare a fo kya mɔ kolɔ mɔ na ŋ nya lwee asese-rɔ.”

⁴¹ Ne Yeessuu a ŋu mɔ ewee, ne ɔ beŋŋaa mɔ feye, “Mo e kpa.” Ne ɔ ba kesaree bo dɔŋŋɔ ɔlɔpo-ɔ se, ne ɔ ye, “Mbeyɔmɔ fo e taare a fo lwee asese-rɔ, a lee feye fo a kpaare.”

⁴² Mfeŋ deɛ ne ɔnyare amɔ a kebwatɔ-ɔ a lowe.

⁴³⁻⁴⁴ Kameɛ-rɔ ne Yeessuu a yii ɔnyare-ɔ se feye, “Deŋ boɔ kpa kyeyɛ se yo Wuribware alɔŋŋɔpo-ɔ ɔko ase, na ɔ deere fo na a kaapo ɔkɛmaa feye fo a kpaare, na fo bo alɔŋŋɔto ne ane ɔdedaapo Mosis a tɔwe e mɔ ne ɔ lo kolɔ mɔ ne ɔ kpaare-ɔ bo, na ɔkɛmaa ŋu feye aneŋ a kolɔ-ɔ moŋ lee ki te mɔ se-ɔ. Fo a maa se fo e yo fo bo kpa-rɔ-ɔ, fo ma kaŋ yere tɔwe keɔ ne mɔ a waa sa fo-ɔ gywii ɔko.”

⁴⁵ Amaa ɔnyare amɔ a lee mfeŋ-ɔ, ɔ naa ɔ tɔwe aneŋ ne Yeessuu a kya mɔ-ɔ ɔ kaa nee. ɔ tɔwe amɔ aseŋ bweeto, haree gbaa Yeessuu moŋ lee taare lee gyemaŋ-nɔ. Aneŋ se-ɔ ne ɔ naa o te mfeŋ ne a du diŋŋ-o, ne ŋkee asese e lee toŋ kɛmaa bo naa ba deere mɔ.

2

Aneŋ ne Yeessuu a kya kegyabɔɔ ko-ɔ

(Matiyo 9.1-8; Lukas 5.17-26)

¹ Amɔ a waa ŋke ŋnyɔ ko-ɔ, Yeessuu a kiŋŋi yo Kapaaniyum maŋ-nɔ mfeŋ ne o te-o, ne ɔkɛmaa a kyɔ nu mɔ se. ² Amose-ɔ asese a bo boɔ mɔ loŋ-ɔ gya, haree kpa moŋ lee ɔ bo kibunogyi-ro gbaa pɛɛɛ. Asese-ɔ bweeto a ba na bo bo nu aneŋ ne Yeessuu e tɔwe abwareseŋ-ɔ nee. ³ Saŋ amɔ abee ana ko mɔ a soɔ kegyabɔɔ ko baa Yeessuu ase a ɔ kya mɔ. ⁴ Asese a boɔ loŋ-ɔ se-ɔ, bo moŋ nya kpa baa kegyabɔɔ-ɔ bo boɔ kibunogyi-o-ro yo mfeŋ ne Yeessuu bo-ɔ. Bamɔ a tee kekyan ne Yeessuu bo kemo-rɔ soɔ-ɔ se-ɔ, keɔ ne baa waa-ɔ e gye feye baa dee nee, tuwi bo kemo soɔ. Ne baa taa kegyabɔɔ-ɔ bo dɔŋŋɔ mɔ kraŋ se ba ife bo da-rɔ, ne baa kra ife-o-ro yo we mɔ-rɔ kafwee kafwee bo kyonwe kekyan-ɔ-rɔ yaa bo beya Yeessuu akato-rɔ. ⁵ Aneŋ ne baa pee akato baa kegyabɔɔ-ɔ se-ɔ, Yeessuu a ŋu feye baa kɔore mɔ gyi bweeto. Amose-ɔ ne ɔ tɔwe gywii kegyabɔɔ-ɔ feye, “Mo nyare, mɔ a taa fo ebɔye-ɔ bo ke fo.”

⁶ Yeessuu a tɔwe aneŋ-ɔ, ne Wuribware mbraa akaapopo ne bo te mfeŋ-ɔ i ŋwiini ba gywii abee feye, ⁷ “Nee Wuribware wɔre e gye ne ɔ taare a ɔ taa ebɔye bo ke asese e? Ne emene se ne ɔ sa seŋsa aneŋ feye mɔ a gye Wuribware-ɔ nee? ɔnyare mɔ a tɔwe abusesen.”

⁸⁻⁹ Amɔ fɛraa, Yeessuu a kyɔ pini keɔ ne Wuribware mbraa akaapopo amɔ e tɔwe-ɔ, ne oo bise bamɔ feye, “Nteto i de monɛ? Kemo-ɔ kemo e bo tɔwe lo, feye mɔ a tɔwe gywii kegyabɔɔ mɔ feye, ‘Mo a taa fo ebɔye bo ke fo,’ beee feye mɔ a tɔwe gywii mɔ e, ‘Koso, taa fo kraŋ a fo nare?’ ¹⁰ To, mɔ e kaapo monɛ feye mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, de keyaalen sweere mɔ se a n taare taa ɔkɛmaa ebɔye bo ke mɔ.” Ne ɔ tɔwe gywii kegyabɔɔ-ɔ feye, ¹¹ “Kee e, koso, taa fo kraŋ a fo nare yo pe.” ¹² Mfeŋ, na asese-ɔ pɛɛɛ yere ba deere, ne kegyabɔɔ-ɔ a koso taa mɔ kraŋ nare mɔ ayaa anyɔ se o yii pe. Ne ɔkɛmaa ne ɔ bo mfeŋ-ɔ eyee a kpeŋ mɔ, ne bo ye, “Ane moŋ tee ŋu faanee a ato-ɔ ako daa.” Ne bamɔ pɛɛɛ a kyoro Wuribware.

Aneŋ ne Yeessuu a tee Lewii, ne ɔ ba bo gya mɔ se-ɔ

(Matiyo 9.9-13; Lukas 5.27-32)

¹³ Ne Yeessuu a kiŋŋi yo Galileya kepare dabe-ɔ kee. ɔ bo mfeŋ, ne asese biribiri a ba mɔ ase, ne ɔ kaapo bamɔ abwareseŋ. ¹⁴ Mɔ a kyon ɔ yo-ɔ, ne oo ŋu Alafiyus mɔ gyi lenpoo ɔkɔrepo ne ba tee mɔ e Lewii-o (ne bo bee ba tee mɔ e Matiyo-o), na o te mɔ lenpoo kɔrekpa. Ne Yeessuu a tɔwe gywii mɔ feye, “Koso gya mɔ se.” Mfeŋ ne Lewii a koso meraa se gya Yeessuu si.

¹⁵ Kameɛ-rɔ ne Yeessuu a yo Lewii aye a ɔ ya gyi ateese, ne lenpoo akɔrepo bweeto na asese ne Farisii awuye e tee bamɔ e ebɔye awaapo-ɔ naa bo gya Yeessuu si. Ne bamɔ

bweeto a ba bō gyi mō aa mō agyasepo-ɔ ase. ¹⁶ Wuribware mbraa akaapopo ne bō gye Farisii awuye-o a ŋu feye Yeesuu na leŋpoo akōrepo na bamo ne ba tee ε ebōye awaapo-ɔ i gyi-o, ne baa bise Yeesuu agyasepo-ɔ feye, “Nteto se ne Yeesuu a sa ne mō aa aneŋ a asese amo i gyi abee ase?”

¹⁷ Yeesuu a nu asen ne baa bise-o, ne ɔ beŋnaa bamo feye, “ɔko ne ɔ lo-ɔ ne ba sa kadwii. N gye ɔko ne ɔ bō alaŋfiya-o. Amose-ɔ, n gye bamo ne bō moŋ gye ebōye awaapo-ɔ se ne mō a ba, amaa bamo ne bō gye ebōye awaapo-ɔ se ne mō a ba, na m bō tōwe gywii bamo feye bō nu bamo eyee kiŋŋi lee bamo ebōye-rɔ.”

Akoŋ kekra asen

(Matiyo 9.14-17; Lukas 5.33-39)

¹⁸ Saŋ kō ne Yohanee Osuubɔpo a agyasepo-ɔ na Farisii awuye kō e kra akoŋ, ne asese kō a bō bise Yeesuu feye, “Nto se ne Yohanee Osuubɔpo a agyasepo-ɔ na Farisii awuye a agyasepo-ɔ e kra akoŋ, ne fo feraa fo bomo-ɔ maa kra akoŋ?”

¹⁹ Ne Yeesuu a beŋnaa bamo feye, “Mone e fa feye saŋ ne ɔko e waaree-ɔ, ɔkofō mō kuri mō nyare-ana e kyena akoŋ na ɔ bō-rɔ aaa? Moŋ kōre gyi. ²⁰ N du nee feye ɔkofō mō kuri-o, ne mō agyasepo-ɔ mō du nee feye ɔkofō mō kuri mō nyare-ana-ɔ. Ŋke ŋkō e ba ne ba lee mō a bō lee bamo ase, na ŋkee bō kra akoŋ.”

²¹ Aneŋ dεe ne ɔko maa kyaŋ waagya popwεε na ɔ bō taa waagya dedaa-rɔ, a lee feye ketō maa kyee, na o ŋu feye mfeŋ ne ɔ taa-rɔ-ɔ ekεεkεε-ɔ se i wu, na a tuwi-ro lee waagya popwεε-ɔ bee waa bō dabε na ɔ kyō ɔgyeŋkpeεε-ɔ. ²² Aneŋ dεe ne mone nyi feye bō de nta nee ba waa prantowa ne ba ba kabo wore bō waa-ɔ-rɔ. Bō de nta popwεε ba waa prantowa popwεε-rɔ. Nta popwεε ya lwee prantowa dedaa-rɔ, nta-ɔ i fwii, na prantowa-ɔ bwee nyera, na nta-ɔ twiiri wee. Amose se-ɔ bō de nta popwεε ba waa prantowa popwεε-rɔ. Amose se-ɔ mō agyasepo-ɔ maa kra akoŋ.”

Kukyure ŋke asen

(Matiyo 12.1-8; Lukas 6.1-5)

²³ Kukyure kake kō, ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-ɔ naa ba kyōŋ abwaye adō kō-rɔ. Bamō a kyōŋ-ɔ, ne mō agyasepo-ɔ a lee kaase ba gyeε abwaye akō, a lee feye akoŋ de bamō. ²⁴ Ne Farisii awuye kō a bise Yeesuu feye, “Kee ε, nteto se ne ba gyeε abwaye-o? Bō moŋ nyi feye ketō ne ba waa-ɔ gye kusun nee eee? Ne a kye ane Wuribware mbraa feye ɔko a waa kusun kō kukyure kake.”

²⁵ Ne Yeesuu mō a beŋnaa bamo feye, “Mone moŋ tee kare abwaresen wore-ɔ ŋu ketō ne ane ɔdedaapo Deefid a waa saŋ ne Abiyatare gye Wuribware ɔlŋŋɔpo bresε-ɔ ɔɔɔ?

²⁶ Mone moŋ tee kare feye akoŋ a de Deefid mō aa mō anareβεεpo-ɔ, oo lwee Wuribware sunkpa, ne baa sa mō bodobodoo akuri ne baa bō lŋŋɔ Wuribware-ɔ, haree ɔ saŋ ekō sa mō anareβεεpo-ɔ, na a moŋ gye mbraa kikyε aaa? A lee feye ane mbraa ye Wuribware alŋŋɔpo wore e gye ne bō de kpa feye bō gyi aneŋ a bodobodoo-o.”

²⁷ Ne Yeesuu a tōwe bō gye kee feye, “Nyinkpase se ne Wuribware a waa kukyure kake-o, amaa n gye kukyure kake-o si ne Wuribware a twee nyinkpase. ²⁸ Amose-ɔ mō, dimaadi mō gyi-o, de kukyure kake-o gbaa eleŋ.”

3

Kesaree wuse wuye kō asen

(Matiyo 12.9-14; Lukas 6.6-11)

¹ Saŋ kō Yeesuu a bee yō ya lwee kebwarekorekyaŋ kō-rɔ, ne ɔ ya tō kesaree wuse wuye kō, na Farisii awuye kō bō mfeŋ. ² Farisii awuye-o a kpa a bō porō Yeesuu si-o, baa pee akatō a bō deere kee feye ɔ kya kesaree wuse wuye-o kukyure kake amo aaa, a lee feye bō maa waa kusun kemaa kake amo. ³ Ne Yeesuu a tōwe gywii kesaree wuse wuye-o feye, “Koso, ba akatō-rɔ mfee.”

⁴ Ne Yeesuu a bise asese ne baa gyaŋŋe mfeŋ-ɔ feye, “Emene ne ane mbraa ne Wuribware a sa ane-ɔ a sa kpa feye ane waa kukyure kake-o nee? Mbraa-ɔ ye ane waa

itimaa nee bεεε ebaye aaa? Ɔ ye ane morowe sese nee eee, bεεε ane maa sese nee eee? Mon' tawe gywii mo.” Amaa oko mon berijaa mo.

⁵ Amose-o, Yeessu a deere bamo peere-o, ne mo duj a fwii, ne bamo asen a kon bee waa mo ewee, a lee feye bo mon kpa kunu anen ne o tawe-o kaase. Ne nkee Yeessu a tawe gywii kesaree wuse wuye-o feye, “Teyi fo kesaree-o-ro.” Mo a teyi-ro-o, ne kaa kpaare. ⁶ Mfaanee se-o, ne Farisii awuye-o a lee kebwarekorekyan-no mfen. Ne bamo aa Owure Herod ayereropo ko a gyanje da Yeessu kunu si kikpuni a bo nya maa mo.

Anen ne asese biribiri a ba Yeessu ase-o

⁷ Amo kamee-ro, ne Yeessu mo aa mo agyasepo-o a yo Galileya kepare dabe-o kee, ne asese biribiri a gya mo se yo mfen. Boko a lee Galileya sweere se na Yudeya sweere se. ⁸ Boko mo a lee Yerusalem man-no na Idumeya sweere se na Yoodan bon kyowe leekpa a kerio si na Tiro na Sidan ifuri si. Bamo peere a nu keto ne Yeessu e waa-o se nee, ne baa ba mo ase. ⁹ Anen ne asese-o kyw bweeto-o se-o, ne Yeessu a tawe gywii mo agyasepo-o feye bo kpa koree waa siraa sa mo a o nya bo kyena-ro nkyu kee tawe abwaresen gywii asese-o. N gye anen, anen ne bo kyw-o se-o, ba bun mo se bweeto. ¹⁰ Keto se ne Yeessu a waa anen-o e gye feye o kya alopo bweeto mfen san ko. Nkee bamo ne ba lo-o peere i nenji ba yo akato-ro a bo nya daboro Yeessu. ¹¹ San kema ne asese ne ibrisi te bamo se-o i nu mo-o, amo ba kpuni anurii mo ayaa-ro na bo faa-ro feye, “Wuribware mo gyi-o e gye fo.” ¹² Ne Yeessu a yii ibrisi ne i te bamo se-o se feye bo ma kan tawe gywii oko sese ne o gye-o.

Anen ne Yeessu a lee mo ayaa-ro ayerepo kudu anyo-o

(Matiyo 10.1-4; Lukas 6.12-16)

¹³ San ko, ne Yeessu a yo kebee ko se, ne o tee anyare ko. Mo a tee bamo-o, ne baa ba. ¹⁴ Mo a deere bamo-ro-o, ne oo lee bamo ne baa pre mo-o kudu anyo feye bo waa mo ayaa-ro ayerepo. Mfen ne o tawe gywii bamo feye, “Mo a lee mone ne feye mon' ba a ane kyena. Amaa m bee mo i sur mone a m bo kyowe a mon' nare tawe abwaresen, ¹⁵ na mon' nya elen bo gya ibrisi bo koso asese se.” ¹⁶ Anyare kudu anyo ko ne Yeessu a lee-o e gye Siman (ne Yeessu a bee sa mo kejasenyare feye Peetroo-o), ¹⁷ na Sibidii mo gyi-ana ne ba tee bamo e Yakubu na Yohanee (ne Yeessu a sa bamo kejasenyare e Bineregis, kaase e kaapo feye Ikii-awuye-o), ¹⁸ na Andruu na Filipino na Bar-Tolomiyu na Matiyo na Tomas na Alafiyus mo gyi Yakubu, na Tadiyus na Siman ne ba tee mo e Selot (kaase e kaapo feye Dmankpapo) ¹⁹ na Yudas ne ba tee mo e Kariyotinyi ne o ba a o bo gyi Yeessu kidiburo-o.

Yeessu na Biil-sibul

(Matiyo 12.22-32; Lukas 11.14-23; 12.10)

²⁰ Ne Yeessu a lee kebee-o se lwee lon ko-ro. Mo a lweero-o, asese biribiri a bee bo gyanje. Amose se-o, mo aa mo agyasepo-o mon nya bamo eyee, haree gbaa ba gyi ateese. ²¹ Yeessu mo kowebee-ana a nu anen-o, ne baa yo a bo ya kra mo yaa ope, a lee feye baa nu boko a tawe feye, “o lo ebon nee.”

²² Nkee Wuribware mbraa akaapopo ko ne baa lee Yerusalem man-no ba-o e tawe nee feye, “Onyare mo gye sese baye nee. Obansam ne bo bee ba tee mo e Biil-sibul-o i te mo se, ne mo e gye ne o de ibrisi si keyaalen, ne o sa onyare mo elen feye o gya ibrisi bo koso asese se.”

²³ Mfen ne Yeessu a tee bamo, ne o da kepare ko gywii bamo feye, “Emene ne Obansam e waa a o kine mo eyee? ²⁴ Eko ya lwee man-no, ne man-o ya ke-ro, amo man amo i bwee. ²⁵ Anen dee ne kabuno ya ke-ro, ka bwee-o nee. ²⁶ Amose-o, Obansam na mo kamee-ro awuye ya ko abee, mo keyaalen ne o de-o maa kyee na ke lowe.

²⁷ M bee taa feye Obansam du nee feye ayaalenpo-o. Okemaa maa lwee ayaalenpo amo lon-no a o ya bera mo kapotee nare, amo o nure ayaalenpo-o pwee, na o dee taare lweero ya bera mo kapotee-o bo yo. ²⁸ Mone a tawe feye elen ne Wuribware a kufwiije timaa-o a sa mo-o a lee Obansam ase nee eee? To, mo i gyi mone kasentij feye Wuribware e taare

a ɔ ba asen bɔye kemaa ne sese e tɔwe-ɔ na atɔ bɔye ne ɔ waa-ɔ a ɔ bɔ ke mɔ. ²⁹ Amaa ɔkemaa ne mɔ ya tɔwe asen bɔye bɔ kye Wuribware a kufwiinge timaa-o fɛraa, Wuribware maa taa bɔye amɔ a ɔ bɔ ke mɔ pɛɛɛ, a kaapo nee feye sese a bɔye amɔ a sii mɔ se nee.”
³⁰ Ketɔ se ne Yeesuu a tɔwe faanɛɛ-ɔ e gye feye bɔkɔ ye, “ɔbɔnsam e gye ne o te mɔ se.”

*Yeesuu mɔ nyi na mɔ tire-ana asen
 (Matiyo 12.46-50; Lukas 8.19-21)*

³¹ Mfɛn ne Yeesuu mɔ nyi na mɔ tire-ana a ba bɔ yere lɔn ne Yeesuu bɔ-rɔ-ɔ kawu si. Ne baa sun ɔkɔ bɔ kyɔnwe feye ba kpa a bɔ nɔ mɔ. ³² Saɔ-ɔ asese mɔ a deɔ kyena muruwaa Yeesuu, ne baa tɔwe gywii mɔ feye, “Kee e, fɔ nyi na fɔ tire-ana e yere kawu ba tee fɔ-ɔ.” ³³ Ne Yeesuu a kɔn beɔnɔa asese-ɔ e, “Nse e gye n na? Ne nse-ana mɔ e gye mɔ tire-ana?” ³⁴ Ne ɔ deere asese ne bɔ te muruwaa mɔ-ɔ, ne ɔ ye, “Mɔn! kee, n na na mɔ tire-ana i te mɔ ase mfeɛ-ɔ. ³⁵ Amɔse-ɔ, ɔkemaa ne ɔ waa ketɔ ne Wuribware e kpa-ɔ ne mɔ e tee mɔ e mɔ tire na mɔ pekyee na n na.”

4

*ɔdɔɔpɔ kitee
 (Matiyo 13.1-9; Lukas 8.4-8)*

¹ Saɔ kɔ ne Yeesuu a bee lee ɔ kaapo abwaresen Galileya kepare dabe-ɔ kee. Amaa asese ne baa bɔ gyanɔne muruwaa mɔ mfɛn-ɔ a kyɔ bweɛtɔ-ɔ se-ɔ, ne oo buwi kpa kɔreɛ, ne oo neɔ kɔreɛ-ɔ bɔ dɔnɔnɔ nkyu-o si kafwee. Ne ɔ kyena-rɔ kaapo asese-ɔ abwaresen. Na asese-ɔ mɔ yere kyukɛɛ. ² Mfɛn ne ɔ ba itee na akpare bɔ kaapo bamɔ asen bweɛtɔ. Anɛn a itee mɔ kɔkɔnɔ e gye feye, ³ “N gye ɔdɔɔpɔ kɔ e bɔ-rɔ aaa? Ne ɔ ya ɔ ya nɔnyan mɔ yaabraa. ⁴ Mɔ a ya ɔ nɔnyan-ɔ, ne ayaabraagyɛ amɔ akɔ a lee da kpa kee, ne mbogyii a bɔ tesi gyi. ⁵ Ne amɔ akɔ a lee da kagyaase, mfɛn ne sweere-ɔ mɔn bɔ daɔ kyɛkyɛ-ɔ. Sweere-ɔ a mɔn bɔ keɔn-o si-o, aa kwɛɛ menan. ⁶ Amɔ a kwɛɛ-ɔ, ne kyɔwe a bɔ da amɔ-ɔ, ne amɔ pɛɛɛ a wu, a lee feye sweere-ɔ mɔn bɔ keɔn a amɔ ileɔn ya kaase. ⁷ Ayaabraagyɛ-o akɔ ne aa lee da efa-rɔ-ɔ mɔ a kɔsɔ daɔ. Amaa efa a daɔ mwiire amɔ se-ɔ, a mɔn taare waa. ⁸ Ne nkeɛ ayaabraagyɛ-o akɔ a lee da sweere timaa si, ne aa kwɛɛ nɛnɛɛ, ne aa daɔ bɔ kɔwe. Hareɛ amɔ akɔ a waa anɔ ngyingyi na anyiireɛ na adabe. Amɔ e gye saasebeɛ. ⁹ Amɔse-ɔ, ɔkemaa ne o de eɛɛbɔ-ɔ, o nu.”

*Ketɔ se ne Yeesuu a ba itee na akpare bɔ kaapo asese asen-ɔ
 (Matiyo 13.10-17; Lukas 8.9-10)*

¹⁰ Saɔ ne Yeesuu a tɔwe kitee-o lɔwe, ne asese-ɔ a brawe-rɔ-ɔ, ne mɔ agyasɛpɔ kudu anyɔ-ɔ na bamɔ ne bɔ gya mɔ se, ne baa saɔ-ɔ a ba mɔ ase feye ɔ kaapo bamɔ kitee-o kaase. ¹¹ Ne ɔ kaapo bamɔ-rɔ feye, “Mɔne wɔre ne mɔ e tɔwe anɛn ne Wuribware a kuwure-o-ro du-o mɔ i gywii, amaa itee-ro na akpare-rɔ ne bamɔ ne bɔ mɔn tii mɔne se-ɔ i nu mɔ asen. feye anɛn ne baa kyɔreɛ waa abwaresen wɔre-ɔ-rɔ-ɔ,

¹² ‘Na bɔ deere asen-ɔ-rɔ,
 na bɔ fa amɔ mfɛere kɔnɛ,
 na bɔ ma nu kaase.
 Na bɔ bee nu asen kɔra-rɔ iluwi bweɛtɔ,
 na bamɔ mɔ bɔ ma nu kaase,
 a lee feye bamɔ ya nu kaase,
 ba nu bamɔ eyee,
 na bɔ kyurowi bamɔ mfɛere bɔ ba Wuribware ase,
 na ɔ taa bamɔ ebɔye bɔ ke bamɔ.’ ”*

*Anɛn ne Yeesuu a kaapo ɔdɔɔpɔ kitee a kaase-ɔ
 (Matiyo 13.18-23; Lukas 8.11-15)*

* 4:12 Isaya 6.9-10 (LXX).

¹³ Ne Yeessuu a bise bamo feye, “Mone mon nu kitee-o kaase nee eee? Ne emene gbaa ne mone e waa a mon' nu kekemaa kaase-o nee? ¹⁴ To, mon' nu. Odoo-ro e gye mo ne o tawe abwaresen o gywii asese-o, ne asese ne ba nu abwaresen-o mo du feye ayaabraagyi-o. ¹⁵ Asese-o bokoo asen du nee feye ayaabraagyi ne aa lee da kpa kee-o. Bamoo ya nu abwaresen-o, ne keto ya waa kafwee, amoo Obonsam e ba a o bo lee amoo lee bamoo mfeere-ro. ¹⁶ Bokoo mo asen du nee feye ayaabraagyi ne aa lee da kagyaase. Bamoo feraa bamoo ya nu abwaresen-o, amoo a waa bamoo kone na bo kore waa bamoo hkpono-ro. ¹⁷ Amaa bamoo akato a mon pee si-o si-o, asen kurju beee aworefoo ya to bamoo bo lee abwaresen ne baa kore gyi-o si, amoo ba yowe amoo se kegya. ¹⁸ Asese-o bokoo asen du nee feye ayaabraagyi ne aa lee da efa-ro, ne aa kwee, ne efa a dan mwiire si-o. Mfaanee a asese-o i nu abwaresen-o. ¹⁹ Amaa kaye mo-ro ato tooraase, na katannekpa ne ka taare a ka penna sese-o, na ato biribiri kekpa ya lwee bamoo mfeere-ro, amoo aa waa kokoo kyoo abwaresen ne a bo bamoo hkpono-ro-o. Amoo bamoo kokoo regyi-o maa waa bamoo seye. ²⁰ Amaa bokoo mo asen du nee feye ayaabraagyi ne aa lee da sweere timaa-o si-o. Anen a asese-o i nu abwaresen neenee, na bo kore amoo waa bamoo hkpono-ro. Feye anen ne ayaabraagyi ne aa lee da sweere timaa-o si-o a waa anu ngyingyi na anyiirese na adabe-o, mfaanee a asese-o e waa kedamenansee. Bokoo e waa kedamenansee bweeto, ne bokoo mo e waa kedamenansee bweeto bweeto, ne bokoo mo bee ba waa kedamenansee bweeto bweeto.”

Mon' nu asen ne Yeessuu e tawe-o damenansee
(Lukas 8.16-18)

²¹ Kamee-ro, ne Yeessuu a bise feye, “Mone nse e gye ne o kyanne mo fetiri si na o kor bera kike bo bun si, beee o taa fetiri-o bo kweero mpaa kaase? N gye kabuno ne o ba a o bo yera a o lanne lo-ro-ro peee aaa? ²²⁻²³ Mone i de eseebo, mon' nu. Seye maa lee kweero. Keto kema na asen kema e lee ifuri na okema nu.”

²⁴ Ne Yeessuu a kya se tawe feye, “Okemaa fa asen ne o nu-o mfeere neenee. Amose-o okemaa ne o nu mo asen timaa-o ne o kore a o gyi-o, Wuribware e sa mo kanyiasen bweeto na o bo tii kamoo ne o de-o si. ²⁵ A lee feye okemaa ne o nu mo asen timaa-o ne o kore a o gyi-o e nya kanyiasen bweeto, ne mo-o mo ne o kine amoo e pa mo kanyiasen kafwee ne o kyoo de-o.”

Anen ne Wuribware a kuwure-o i tii si-o

²⁶ Mfen ne Yeessuu a bee tawe feye, “To, ne emene ne Wuribware a kuwure-o-ro du-o nee? Ku du nee feye odoo a dwii abwaye-o. ²⁷ Kake kema ne o di o kosoo-o, a dan, na mo-o mo mon nyi anen ne a waa a dan-o. ²⁸ A kaapo feye sweere-o e gye ne o bera abwaye-o, na a kwee, na a bo dan, na a powi, na a bere waa ateese. ²⁹ Amoo ya wore lowe-o, na odoo-ro ya gye baa pe. Mfaanee dee ne Wuribware a kuwure-o-ro du.”

Anen ne Yeessuu a ba kupurutugyi bo da kekpare-o
(Matiyo 13.31-32; Lukas 13.18-19)

³⁰ San amoo ne Yeessuu a bee da kekpare ko. Ne oo bise e, “Nto gbaa ne mo e ba a m bo kaapo mone anen ne Wuribware a kuwure-o-ro du-o nee? Kekpare mo ne mo e ba a m bo kaapo mone Wuribware a kuwure-o kaase-o nee? ³¹ To, mfaanee ne ku du. Wuribware a kuwure-o-ro du nee feye kupurutugyi-o. Kigy mo du kagyingyi. ³² Amaa sese ya dwii kemo, amoo ke e kwee a ke dan kii kikiree, ne ke bo eswee ko kyoo ayii peee. Na mbogyi bo kyena kemo se waa bamoo asaa.”

Keto se ne Yeessuu a bee ba itee na akpare bo kaapo asese asen-o
(Matiyo 13.34-35)

³³ Mfaanee ne Yeessuu a tawe abwaresen bweeto akpare-ro na itee-ro gywii asese. Oo tawe asen bweeto gywii bamoo anen ne baa nya a bo nu kaase-o. ³⁴ O maa tawe asen a o gywii asese na a mon gye kitee beee kekpare. Amaa amoo ya san mo aa mo agyasero-o wore, ne asese mon lee bo bo-ro-o, amoo o kaapo bamoo itee na akpare-o kaase.

Aneḡ ne afwii na alaḡkpare a bu Yeesuu-o
(Matiyo 8.23-27; Lukas 8.22-25)

³⁵ ḡke nsi amo keḡeepweta, ne Yeesuu a towe gywii mō agyasepo-ḡ feye, “Mon! sa a ane teḡ Galileya kepare dabe-ḡ-ro yo nnoḡ a boḡbe-ḡ se.” ³⁶ Ne mō agyasepo-ḡ a lwee koree ne Yeesuu te mō-ro nkyu-o kee ḡ towe abwareseḡ-ḡ-ro-ḡ, ne baa meraa se ba pare. Ne baa yowe aseḡe ne Yeesuu a kaapo bamo-ḡ bo sii nkyu-o kee. Ekoree ko gbaa tii Yeesuu-ana mmō-ḡ se. ³⁷ Nkyu si mfeḡ ne afwii dabe ko a kya, ne alaḡkpare a da nkyu bo waa Yeesuu-ana koree-ḡ-ro, ne ḡ kpa a ḡ borō. ³⁸ Ademaḡte mō ne a su-o peee na Yeesuu kuḡu dḡḡ kaputu si ḡ da koree-ḡ kuḡu o di idi. Amo feraa ne mō agyasepo-ḡ a kyinḡi mō, ne baa bise mō feye, “Ḳkaaporo, amo ane koree-ḡ a kpa a o buḡ ane-ḡ, a moḡ tiri fo nee eee?”

³⁹ Mō a koḡo-ḡ, ne ḡ towe ye, “Afwii, yowe.” Ne ḡ towe feye, “Alaḡkpare, yowe.” Mfeḡ ne afwii-o na alaḡkpare-ḡ peee a waa surumm.

⁴⁰ Ne Yeesuu a bise mō agyasepo-ḡ feye, “Nto se ne kufu de mone? Nteto se ne mone maa kore mō mone i gyi-o nee?”

⁴¹ Kufu a nya mō agyasepo-ḡ bweeto, ne ḡkee ba ḡwiini ba gywii abee e, “Nteto sese e gye onyare mō? Mō ya sa kano, afwii na alaḡkpare gya kamo se-ḡ nee.”

5

Aneḡ ne Yeesuu a kya onyare ko ne ibrisi bweeto te mō se-ḡ
(Matiyo 8.28-34; Lukas 8.26-39)

¹ Amo kamee-ro, ne Yeesuu mō aa mō agyasepo-ḡ a kya se pare bamo koree-ḡ bo teḡ-no ya bo daḡ Galileya kepare dabe a nnoḡ a boḡbe-ḡ. Gadara ifuri si ne baa fo-ḡ. ² Yeesuu a deḡ lee koree-ḡ-ro, ne ḡ meraa se ḡ yo-ḡ, ne onyare ko ne ibrisi te mō se-ḡ a lee mfeḡ ne ba pure afuniḡ-o gyanḡaa mō. ³ Oo tu lee maḡ-no yo o te mfeḡ ne ba pure aseḡe-ḡ. Ḳko moḡ bo-ro ne ḡ taare a o ḡure mō bo kyena toḡ koḡko. ⁴ Saḡ kema a ne ba ba agbarabi a bo bo ḡure mō ayaa-ro na asaree-ro-ḡ, ḡ teḡḡe amo peee-ro. Amose-ḡ, okema moḡ de mō eleḡ ḡ kra mō. ⁵ Onyare amo a waa nee feye obḡḡro-ḡ, ne kanye na mpase ḡ naa purekpa na abee-ro ḡ kaa, na ḡ fee-ro, na o de afore ḡ teḡḡe mō eyee.

⁶⁻⁸ Onyare mō a bo kefo ne oo ḡu Yeesuu-o, ne ḡ ḡweeḡaḡ bo kpuni aḡurii Yeesuu akato-ro. Ne Yeesuu a towe gywii mō feye, “Ibrisi, koḡo onyare amo se.” Mfeḡ ne ḡ faa-ro keḡkeḡ towe feye, “Yeesuu, Nyinḡkeḡ-kyoḡ-atō-peee-Bware mō gyi-o. Nteto ne fo e kpa mō ase mfee? Mō e kore fo nee na fo deere Wuribware se na fo ma toḡraa mō.”

⁹ Amose-ḡ, ne Yeesuu a bise mō feye, “Fo kenyaḡe e gye emene?”

Ne ḡ ye, “Mō kenyaḡe e gye ‘Ane-kyo-mfee,’ a lee feye ibrisi bweeto te mfee.” ¹⁰ Ne ḡ meraa se ḡ kore Yeesuu feye ḡ ma gya ibrisi amo lee ifuri amo se.

¹¹ Amo aprako biribiri ko mō yere kabeegyī ko se mfeḡ ba gyi. ¹² Amose-ḡ, ne ibrisi amo a kore Yeesuu feye, “Sa a ane ya kyena aprako mō se.” ¹³ Yeesuu a sa emō kpa-ḡ, ne e ya koḡo onyare amo se ya kyena aprako-o si. Aprako-o e fo ḡkeḡe ḡnyo. Ibrisi amo a deḡ kyena bamo se-ḡ, ne bamo peee a ḡweeḡaḡ kporowe kabeegyī-o si ya lee da nkyu-ro wu wu.

¹⁴ Mfeḡ ne bamo ne ba deere aprako amo se-ḡ a ḡweeḡaḡ yo maḡ-no na mmangyī-ro na adō-ro ya da aseḡ ne aa ba-ḡ kiborborḡ. Kafwee-ḡ, ne okema a lee ba a ḡ bo kee keto ne kaa waa-ḡ. ¹⁵ Bamō a ba Yeesuu ase-ḡ, ne baa ḡu onyare ne ibrisi de e i te mō se, ne Yeesuu a kya mō-ḡ te mfeḡ o buḡ atō, ne ḡkee feraa mō mfeere du mō kyekye. Ne kufu a nya bamo peee. ¹⁶ Ne bamō ne amo-ḡ peee a waa na bo bo mfeḡ-ḡ a towe aneḡ ne onyare amo a kpare-ḡ, na aneḡ ne aprako amo a wu-o peee gywii bamo ne baa sii kamee ba-ḡ. ¹⁷ Amose-ḡ, ne baa kore Yeesuu feye ḡ lee bamo ifuri si nare.

¹⁸ Amo feraa Yeesuu a lwee koree-ḡ-ro ḡ kpa a ḡ yo-ḡ, ne onyare ne Yeesuu a gya ibrisi bo koḡo mō se-ḡ ye, “Mō nyanḡe, sa a mō aa fo a yo.” ¹⁹ Amaa Yeesuu moḡ sure si. Ne ḡ beḡḡaa mō feye, “Kinḡi nare pe ya towe aneḡ ne mō, fo nyanḡe-ḡ, a ḡu fo ewee-ḡ, na atō dabe ne mō a waa sa fo-ḡ, gywii fo kowebee-ana.” ²⁰ Amose-ḡ, ne onyare amo a meraa

se ya tōwe aserj-ɔ gywii ɔkɛmaa ne ɔ bɔ ifuri ne ba tee ε Dekapolis-o (kaase e kaapo feye Emarj-Kudu-o) si. Ne eyee a kperj bamo peee.

Anɛj ne Yeesuu a kyinjɛ kakyeesεε lee lowi-ro, ne ɔɔ beε kya ɔkyee ko-ɔ
(Matiyo 9.18-26; Lukas 8.40-56)

²¹ A moj kyee, ne Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepo-ɔ a beε kinji ba Galileya kepare dabe a bojbe ne baa lee mɔ se-ɔ. Mfej ne asese biribiri a kyɔ bɔ muruwaa mɔ nkyu amɔ keε. ²² Ne kebwarekorekyan abrese-ɔ ɔko ne ba tee mɔ ε Yayerus-o a fo nkyu keε mfej ne oo nju Yeesuu-o, ne oo kpuni anjirii mɔ ayaa-ro. ²³ Ne ɔɔ kore Yeesuu feye, “Mo kayaagyi kyeese e la, hareε ɔ kpa a o wu. Amose-ɔ, mo e kore fo nee feye fo bɔ ba fo asareε bɔ daborɔ mɔ a ɔ nya kpaare.”

²⁴ Mfej ne Yeesuu mɔ aa onyare-ɔ a mɛraa se ba yɔ. Bamɔ a yɔ-ɔ, asese bweeto a muruwaa Yeesuu nee bɔ gya se. ²⁵ Amɔ ɔkyee ko mɔ bo-ro, ne ɔ la kekyeeto, a lee feye kiferi kɛmaa-ro ɔ taare bwiino waa iluwi kanɔ njko. Waa nsu kudu njyɔ nee feye mɔ a la anɛj a kolɔ-ɔ. ²⁶ ɔkyee mɔ a ba mɔ kapoteε peee ne o de-o bɔ sa dokotaa awuye na bɔ kya mɔ, bamɔ-ɔ bɔ moj taare, na njkee gbaa ne baa sa ne mɔ kolɔ amɔ i tii si. ²⁷ Mbeyomɔ ɔkyee mɔ a nu anɛj ne Yeesuu a kya alɔpo-ɔ se-ɔ se-ɔ, ne oo lwee asese ne bɔ gya Yeesuu si-o-ro. ²⁸ Ne ɔɔ fa feye, “Mo ya daborɔ mɔ atɔ bunse gbaa, mo e kpaare.” ²⁹ Kasentij, mɔ a dej daborɔ Yeesuu a atɔ bunse-ɔ, ne ɔɔ kpaare, a lee feye aa waa mɔ kayowore-ro feye kolɔ amɔ a lowe-ɔ.

³⁰ Mfej ne aa kyɔ waa Yeesuu feye elɛj a lee mɔ-ro kya ɔko. Amose-ɔ, oo buruwaa deere asese ne mɔ aa bamɔ naa-ɔ-ro, ne oo bise feye, “Nse ya daborɔ mɔ atɔ bunse-o nee?”

³¹ Ne Yeesuu agyasepo-ɔ a bejhaa mɔ feye, “Emene nee ne fo i bise anɛj, na asese demanjte mɔ a muruwaa fo?”

³² Na Yeesuu mɔ san ɔ deere ɔ kpa mɔ ne ɔɔ daborɔ mɔ-ɔ. ³³ Ne kufu a nya ɔkyee-ɔ, amaa bɔ lee feye mɔ a kpaare-ɔ se-ɔ, ne ɔɔ ba Yeesuu ase, ne oo kpuni anjirii tōwe mɔ kolɔ-ro kasentij peee gywii mɔ. ³⁴ Ne Yeesuu a tōwe gywii mɔ feye, “ɔpekyee, bɔ lee anɛj ne fo a kɔore mo gyi-o si, fo a kpaare. Amose-ɔ, fo kolɔ-ɔ maa lee ba peee. To, nare damenajse.”

³⁵ San ne Yeesuu e tōwe amɔ-ɔ, ne mbɔɔ ko a lee Yayerus ne mɔ kayaagyi kyeese e la-ɔ aye bɔ tōwe gywii mɔ feye, “Fo gyi-o a wu, amose-ɔ, fo ma lee sa a ɔkaaporo-ɔ kpone mɔ eyee.”

³⁶ Yeesuu a nu bamɔ a tōwe ba gywii onyare amɔ feye mɔ gyi-o a wu-o, ɔ moj bejhaa bamɔ. Ne ɔɔ tōwe gywii Yayerus feye, “Fo ma sa a fo duj ten fo, fo fɛraa, kɔore mo gyi.”

³⁷ Amɔ fɛraa Yeesuu moj lee sa a ɔko gya mɔ se, amɔ Peetroo na Yakubu na Yakubu mɔ tire Yohanee. ³⁸ Bamɔ a fo Yayerus aye-ɔ, ne Yeesuu a nju anɛj ne asese i su kenkenj-o. ³⁹ Ne oo bise bamɔ feye, “Nteto kusu wɔre nee? Kakyeesεε-ɔ moj wu, o di idi nee.”

⁴⁰ Mɔ a tōwe anɛj-ɔ, ne baa mose mɔ. Ne ɔɔ sa ne ɔkɛmaa a lee laj-ɔ-ro. Ne njkee mɔ aa kakyeesεε-ɔ mɔ se na mɔ nyi na mɔ agyasepo asa-ɔ a yɔ kekyan ne kifunij-o da kemɔ-ro-ɔ-ro. ⁴¹ Mfej ne ɔɔ kra kakyeesεε-ɔ kesareε-ro, ne ɔɔ tōwe gywii mɔ feye, “Taliita kum.” Bamɔ Heebrii senja-ro ne ɔɔ tōwe, kemɔ kaase e gye feye, “Kakyeesεε, kyinjɛ kosɔ.” ⁴² Mfej ne kakyeesεε-ɔ a kyinjɛ kosɔ ɔ naa. Kakyeesεε amɔ a gyi nsu kudu njyɔ. Mɔ a kyinjɛ kosɔ-ɔ, aa kperj ɔkɛmaa eyee. ⁴³ Amaa Yeesuu a tōwe gywii bamɔ nee feye ɔkɛmaa ma kan tōwe ketɔ ne ɔɔ waa-ɔ gywii ɔko. Ne ɔɔ tōwe gywii bamɔ feye bɔ sa kakyeesεε-ɔ ateese a o gyi.

6

Anɛj ne Nasaret awuye a kine Yeesuu-o
(Matiyo 13.53-58; Lukas 4.16-30)

¹ San ne Yeesuu a lee Kapaaniyum man-no-ɔ, ne mɔ aa mɔ agyasepo-ɔ a yɔ mɔ aye Nasaret. ² Kukyure kake a fo-ɔ, ne ɔɔ yɔ kebwarekorekyan-no ya kaapo abwaresej. Asese

bweeto bọ kekyaŋ-ɔ-rɔ mfeŋ. Bamo a nu m̀ asen-ɔ, ne aa kpeŋ bamo eyee. Amose-ɔ, ne baa tawe feye, “Mfene ne ɔnyare mo a nya mfere mo lee? Nse ya sa m̀ kpa feye ɔ waa akpeŋeyeeto mo ne ane a nu amo asen-ɔ? ³ N gye Mariya m̀ gyi na Yakubu na Yosef na Yudas na Simon bamo daa kaapeŋtaa-ɔ nee eee? M̀ pekyee-ana mon te mfee aaa?” Ne baa kine m̀.

⁴ Mfeŋ ne Yeessu a beŋŋaa bamo feye, “Ba bu Wuribware kyaamee ton kema, amaa m̀ fɔfɔŋ aye awuye na m̀ akowebee feraa mo mon de m̀ bọ tee seye.” ⁵ Amose-ɔ, ɔ mon nya kya alɔpɔ m̀ maŋ-ɔ-rɔ, a lee feye bọ mon kɔre m̀ gyi. Amaa oo teyi m̀ kesaree bọ dɔŋŋo alɔpɔ kafwee kɔ se mfeŋ, ne baa kpaare. ⁶ Ne eyee a kpeŋ Yeessu feye m̀ fɔfɔŋ ase a mon kɔre m̀ gyi.

Anen ne Yeessu a sun m̀ agyasepo kudu anyɔ-ɔ bọ kyonwe eman se-ɔ
(Matiyo 10.5-15; 11.1; Lukas 9.1-6)

Ne Yeessu a lee mfeŋ yɔ eman ne e bọ mfeŋ-ɔ-rɔ ya kaapo abwaresen. ⁷ Nsan amo, ne ɔ sa ne m̀ agyasepo kudu anyɔ-ɔ a gyanŋe, ne oo sun bamo anyɔ anyɔ bọ kyonwe eman se feye bọ nare tawe abwaresen. Ne ɔ sa bamo eleŋ a bọ taare kya alɔpɔ ne ibrisi te bamo se-ɔ. ⁸⁻⁹ Ne Yeessu a tawe gywii bamo feye, “Mone a yɔ-ɔ, ɔko ma kan taa bodobodoo beee koree beee atanne waa m̀ gyife-ro, beee ekaare kɔ bọ tii ɔko ne mone akema mo bun-o si, amo kayii nasese na asebeta kpeŋ.” ¹⁰ Ne Yeessu a bee tawe gywii bamo feye, “Mone a yɔ-ɔ, mon! kyena lon ne mone e sowe m̀-ɔ-rɔ ne ba kra mone neene-ɔ-rɔ-ɔ bọ fɔ ŋke nsi ne mone e lee maŋ-ɔ-rɔ. ¹¹ Amaa mone ne mone ya yɔ ton kɔ, ne bamo e mon kra mone damenanse, beee bamo e ma kpa a bọ nu mone asen timaa-o feraa, na mon! lee maŋ-ɔ-rɔ gbaa peee, na mon! kponkpan mone asebeta-ro ese bọ sii bamo aye, bọ yii bamo se feye bamo ebaye a sii bamo se.”

¹² Yeessu a tawe lowe-ɔ, ne baa meraa se anyɔ anyɔ yɔ ba tawe abwaresen feye akema nu m̀ eyee na ɔ lee m̀ ebaye-ro. ¹³ Ne baa gya ibrisi bọ koso ase bweeto se, ne baa twiri mfo bọ wee alɔpɔ bweeto anu-ro, ne baa kpaare.

Anen ne Yohanee Osuubɔpo-ɔ a wu-o
(Matiyo 14.1-12; Lukas 3.19-20; 9.7-9)

¹⁴ Mbeyomɔ, Yeessu kenyaare a yɔ nde peee se-ɔ se-ɔ, Herɔd ne ɔ gye Galileya sweere se a owure-o* a nu Yeessu asen. Ŋkee bokɔ e tawe nee feye, “Ane e kɔre a ane gyi feye ɔnyare amo e gye Yohanee Osuubɔpo ne fɔ a mɔ m̀-ɔ, ne ɔ bee kyinŋi lee lowi-ro-o. Amo e mon gye anen feraa, ɔ maa taare a ɔ waa anen a akpeŋeyeeto mo.” ¹⁵ Bokɔ mo ye, “Iliya nee.” Ne bokɔ mo ye, “ɔ gye Wuribware kyaamee nee feye bamo ne baa dee ba dedaa-ɔ.”

¹⁶ Owure Herɔd a nu Yeessu asen-ɔ, m̀ feraa ye, “Yohanee Osuubɔpo ne mo a sa ne baa tuwi m̀ kuŋu-o ya bee kyinŋi lee lowi-ro.”

¹⁷⁻²⁰ Mfaanee mo ne Yohanee Osuubɔpo-ɔ a wu. San kɔ Owure Herɔd a kɔre m̀ tire Filipino m̀ ka ne ba tee m̀ e Herodeya-ɔ waaree. Ne Yohanee Osuubɔpo-ɔ mo a yii owure-o si iluwi bweeto feye, “A mon bware feye fɔ a kɔre fɔ tire m̀ ka waaree.” Mfaanee se-ɔ, ne okyee Herodeya a taa Yohanee kikisi, haree ɔ kpa m̀ a ɔ mɔ, amaa aa waa m̀ lɔ, a lee feye Owure Herɔd i bu Yohanee ne o nyi feye ɔ gye sese timaa, ne m̀ kakponɔ-ro mon de iyisi-o. Amo feraa ketɔ ne Herɔd a waa-ɔ e gye feye ɔ sa ne baa kra Yohanee, ne baa ba agbarabi bọ ŋure m̀, ne baa tii m̀. Mfaanee ne ɔ bọ kuŋ Yohanee na m̀ ka ma nya mɔ m̀. San kɔ na o lee Yohanee lee m̀ tiikpa-ɔ na ɔ bọ tawe abwaresen gywii m̀, a lee feye ɔ kpa m̀ senja sase na o nu, amaa san kema ne oo nu asen amo-ɔ, amo m̀ kakponɔ-ro a nyera. ²¹ Owure Herɔd kokowe kasu kanɔ a fɔ-ɔ, ne ɔ tee m̀ maŋ abrese na asoogyaa abrese na Galileya sweere se abrese bọ gyanŋe feye bọ bọ gyi ateese na bọ gyi akato. San amo ne Herodeya a nya Yohanee Osuubɔpo-ɔ kemɔ. ²² Ngyanŋe amo-ro, ne Herodeya m̀ gyi kabregyii a lwee bon-nɔ kyaa. M̀ a kyaa-ɔ, ne aa gyi Owure Herɔd na akema ne ɔ gyanŋe mfeŋ-ɔ akato bweeto.

* 6:14 M̀ e gye Herɔd Antipas nee.

Amose-ɔ, ne owure a bise m̀d̀ feye, “M̀d̀ gyi, nteto ne f̀d̀ e kpa a η ke f̀d̀-ɔ nee? Keto kema a ne f̀d̀ e kpa-ɔ, t̀we a n sa f̀d̀.” ²³ Ne ɔ be waa etan feye, “M̀d̀ e waa etan feye m̀d̀ e sa f̀d̀ keto kema a ne f̀d̀ e t̀we a f̀d̀ gywii m̀d̀ e f̀d̀ e kpa-ɔ. Am̀d̀ e gye m̀d̀ sweere-ɔ kebegya gbaa, m̀d̀ e ten a n sa f̀d̀.”

²⁴ To, ne kabregyii am̀d̀ a lee mfen ya bise m̀d̀ nyi Herodeya feye, “Nteto ne n t̀we e m̀d̀ e kpa-ɔ nee?” Ne m̀d̀ nyi ye ɔ t̀we feye, “Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ kuɲu.” ²⁵ Mfen ne kabregyii-o a waa menan ya t̀we gywii owure-o feye, “Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ kuɲu ne m̀d̀ e kpa kyanse-rɔ mbeyɔm̀d̀.”

²⁶ A m̀d̀d̀ gyi owure-o akato p̄ee, a ma ane ne ɔ kyɔ waa etan gyeman-ɔ-rɔ se-ɔ, ɔ m̀d̀d̀ taare kine. ²⁷ Mfen ne oo sun asoogyaa ne ba kuɲ m̀d̀-ɔ ɔko feye ɔ yɔ mfen ne baa tii Yohanee-o ya tuwi m̀d̀ kuɲu baa. ²⁸ Ne ɔ ya tuwi Yohanee Osuubɔpɔ kuɲu b̀d̀ waa kyanse-rɔ taa b̀d̀ sa kabregyii-o, ne m̀d̀-ɔ m̀d̀ a taa yaa b̀d̀ sa m̀d̀ nyi.

²⁹ Yohanee a agyasepɔ-ɔ bokɔ a nu m̀d̀ lowi am̀d̀-ɔ, ne baa ya taa m̀d̀ kifuniɲ yaa pure.

*Aneɲ ne Yeessu a sa asese ηkpen nnuu ateese-o
(Matiyo 14.13-21; Lukas 9.10-17; Yohanee 6.1-14)*

³⁰ A m̀d̀d̀ kyee, ne Yeessu agyasepɔ ne oo sun bam̀d̀ b̀d̀ kyɔwe eman se feye b̀d̀ ya t̀we abwaresen-ɔ a kiɲi b̀d̀ t̀d̀ m̀d̀, ne baa t̀we keto kema a ne baa waa-ɔ, na ato ne baa kaapo-ɔ p̄ee gywii m̀d̀. ³¹ Aneɲ ne asese bweeto e ba Yeessu ase-ɔ se-ɔ, m̀d̀ aa m̀d̀ agyasepɔ-ɔ maa nya bam̀d̀ eyee a b̀d̀ gyi ateese. Amose-ɔ, ne Yeessu a t̀we gywii bam̀d̀ feye, “M̀d̀d̀ sa a ane yɔ mfen ne a du diɲ-ɔ na m̀d̀d̀ nya kyure kafwee.”

³² Ne m̀d̀ aa bam̀d̀ wore a lwee koree-ɔ-rɔ ba kpa a b̀d̀ pare yɔ mfen ne a du diɲ-ɔ. ³³ Asese bweeto m̀d̀ a ηu san ne baa yɔ-ɔ, ne baa kyɔ pini feye Yeessu m̀d̀ aa m̀d̀ agyasepɔ-ɔ nee. Mfen ne asese biribiri a lee mfen a eman-ɔ p̄ee-rɔ m̄eraa se b̀d̀ b̀d̀ nkyu-o ek̄ek̄ee se b̀d̀ gya m̀d̀ se. Ne baa sere gye m̀d̀ ηkpe ya f̀d̀ mfen ne Yeessu m̀d̀ aa m̀d̀ agyasepɔ-ɔ e kpa a b̀d̀ yɔ-ɔ. ³⁴ Koree-ɔ a b̀d̀ dan, ne Yeessu a lee-ɔ, ne oo ηu asese biribiri kyɔ b̀d̀ yere nkyu-o kee b̀d̀ gywii m̀d̀. ɔ m̀d̀d̀ lee kpa a ɔ kwaye bam̀d̀, a lee feye oo ηu aneɲ ne b̀d̀ yere b̀d̀ du feye esanne ne b̀d̀ m̀d̀d̀ de ɔdeeresepɔ-ɔ. Amose-ɔ, bam̀d̀ asen a waa m̀d̀ ewee. Amose-ɔ, ne ɔ lee ɔ kaapo bam̀d̀ abwaresen bweeto.

³⁵⁻³⁶ San ne kyɔwe e kpa a ɔ twee-ɔ, ne m̀d̀ agyasepɔ-ɔ a b̀d̀ t̀we gywii m̀d̀ feye, “Kyɔwe a lowe. Am̀d̀ a gye efa-rɔ-ɔ se-ɔ, sa a asese-ɔ yɔ mmanɲyii na eman ne e maa mfee-ɔ-rɔ na b̀d̀ nya ya sɔ kotɔko gyi.”

³⁷ Ne Yeessu a beɲaa m̀d̀ agyasepɔ-ɔ feye, “M̀d̀d̀ fɔɲfɔɲ sa bam̀d̀ kotɔko a b̀d̀ gyi.”

Ne baa be t̀we gywii Yeessu feye, “F̀d̀ e kpa feye ane nyera siidii ηkpen ηnyɔ (GHC 2,000) b̀d̀ sɔ bodobodo sa bam̀d̀ a b̀d̀ gyi nee eee?”

³⁸ To, ne Yeessu a bise m̀d̀ agyasepɔ-ɔ feye, “Bodobodo akuri afene ne m̀d̀d̀ de? M̀d̀d̀ ya kee.”

Bam̀d̀ a ya deere-ɔ, ne baa b̀d̀ t̀we gywii m̀d̀ ye, “Ane de bodobodo akuri anuu na ηkiɲyɲi ηnyɔ.”

³⁹ Mfen ne Yeessu ye b̀d̀ ke asese-ɔ-rɔ b̀d̀ kyena efa bobwee ko ne e b̀d̀ mfen-ɔ se ntun si ntun si. ⁴⁰ Ne asese-ɔ a kyena ntun si kya abee se. Ntun-ɔ ηko-rɔ asese b̀d̀ kelafa, ne ηko-rɔ m̀d̀ asese b̀d̀ adunuu. ⁴¹ Ne Yeessu a taa bodobodo akuri anuu-o na ηkiɲyɲi ηnyɔ-ɔ waa m̀d̀ asaree-rɔ, ne ɔ deere Wuribware se, ne ɔ sa Wuribware anse wee se. Ne ηkee ɔ tenne-rɔ p̄ee b̀d̀ sa m̀d̀ agyasepɔ-ɔ, ne baa ke-ro sa asese-ɔ p̄ee. ⁴² Bam̀d̀ p̄ee a gyi bodobodo-o kpone, ne baa wɔ ηkiɲyɲi-o kpone. ⁴³ Ne ηkee m̀d̀ agyasepɔ-ɔ a taa ake kudu anyɔ swii bodobodo na ηkiɲyɲi mpupuriasee ne η ya san-ɔ b̀d̀ borɔ. ⁴⁴ Bam̀d̀ ne baa gyi ateese-o, bam̀d̀ anyare-ɔ wore b̀d̀ ηkpen nnuu.

*Aneɲ ne Yeessu a nare nkyu si-o
(Matiyo 14.22-33; Yohanee 6.16-21)*

⁴⁵ Am̀d̀-ɔ kam̄e-rɔ-ɔ, ne Yeessu a sa ne m̀d̀ agyasepɔ-ɔ a lwee koree-ɔ-rɔ gye m̀d̀ ηkpe yɔ Betseyeda man ko ne ɔ b̀d̀ Galileya kepare dabe a nnoɲ a boɲbe-ɔ se-ɔ. Ne m̀d̀-ɔ m̀d̀

a sii a ɔ sa lamaan kpa a bɔ yɔ pɛ. ⁴⁶ Mò a brawɛ asɛsɛ-ɔ-rɔ pɛɛɛ bɔ kyɔŋwɛ bamɔ ɛpɛ-ɔ, nɛ ɔ yɔ kɛbɛɛ kɔ sɛ ya kɔrɛ kɛbwarekɔrɛ.

⁴⁷ Bɔ fɔ kanye-o, Yeesuu agyasepɔ a kɔrɛɛ-ɔ a fɔ nkyu nsɛna, na Yeesuu mɔ wɔrɛ bɔ bɔŋbɛ nɛ baa lɛɛ-ɔ sɛ. ⁴⁸ ɔ yɛrɛ mfɛŋ na ɔ kɛɛ anɛŋ nɛ mɔ agyasepɔ-ɔ a parɛ kɔrɛɛ-ɔ kpɔnɛ-ɔ, a lɛɛ fɛyɛ ba parɛ ba gyanŋaa afwii nɛɛ. Amɔsɛ-ɔ, bɔ fɔ gyɛgyayɛ kɛsɛ-ro, nɛ Yeesuu a narɛ nkyu-o si fɛyɛ mɔ a naa swɛɛrɛ-ɔ ya tɔ bamɔ, ɔ kpa a ɔ kyɔŋ bamɔ sɛ. ⁴⁹ Bamɔ a ŋu mɔ a naa nkyu-o si-o, bɔ mɔŋ pini mɔ, amɔsɛ-ɔ kufu a nya bamɔ pɛɛɛ, nɛ baa fɛɛ-rɔ fɛyɛ, “Kyeŋaŋpɔ nɛɛ!” ⁵⁰ Mfɛŋ nɛ Yeesuu a sa sɛŋsa fɛyɛ, “Mɔ nɛɛ! Mɔn' nya kakpɔnɔ. Mɔnɛ ma sa a kufu nya mɔnɛ.” ⁵¹ Nɛ oo lweɛ bamɔ kɔrɛɛ-ɔ-rɔ, nɛ afwii-o a yɔwɛ.

Nɛ mɔ agyasepɔ-ɔ ɛyɛɛ a kpɛŋ bamɔ, ⁵² a lɛɛ fɛyɛ bɔ mɔŋ tɛɛ nu anɛŋ nɛ Yeesuu a waa sa nɛ asɛsɛ ŋkpɛŋ nnuu-o a gyi ateese-o kpɔnɛ-ɔ kaasɛ.

Anɛŋ nɛ Yeesuu a kya alɔpɔ Ginesaret ifuri si-o
(Matiyo 14.34-36)

⁵³ Nɛ ŋkɛɛ baa mɛraa sɛ yɔ nkyu-o si ya fɔ Ginesaret ifuri si. Bamɔ kɔrɛɛ-ɔ a bɔ daŋ-ɔ, nɛ baa ŋurɛ mɔ mfɛŋ. ⁵⁴ Bamɔ a lɛɛ kɔrɛɛ-ɔ-rɔ-ɔ, nɛ asɛsɛ a kyɔ pini Yeesuu. ⁵⁵ Amɔsɛ-ɔ, ŋkɛɛ asɛsɛ na bɔ sɛrɛ ba kaa Ginesaret ifuri si ba kpa a bɔ taa bamɔ alɔpɔ baa Yeesuu asɛ nɛɛ. Mfɛŋ nɛ bamɔ ya nu fɛyɛ ɔ bɔ-ɔ, amɔ baa taa bamɔ nɛ ba lɔ bɔ da bamɔ ɛkraŋ sɛ-ɔ yaa mɔ ase. ⁵⁶ Yeesuu a yɔ mmanŋyii-ro na ɛman sɛ tɔŋ kɛmaa-ɔ, nɛ asɛsɛ a baa alɔpɔ mɔ asɛ kɛgya-rɔ na alɔŋdɛ sɛ bɔ kɔrɛ mɔ fɛyɛ ɔ sa alɔpɔ-ɔ dɛŋ dabɔrɔ mɔ atɔ bunɛsɛ. ɔkɛmaa nɛ ɔ dabɔrɔ amɔ-ɔ mɔ a kpaarɛ.

7

Anɛŋ nɛ adɛdaapɔ a kaapɔ-ɔ
(Matiyo 15.1-9)

¹ Saŋ kɔ, nɛ Farisii awuyɛ na Wuribware mbraa akaapɔpɔ kɔ nɛ baa lɛɛ Yerɔsalɛm man-ɔ a bɔ yɛrɛ muruwaa Yeesuu. ² Nɛ baa ŋu fɛyɛ mɔ agyasepɔ-ɔ de asarɛɛ nɛ Yudaa awuyɛ asɛ a waa iyisi-o ba gyi, a kaapɔ nɛɛ fɛyɛ bɔ mɔŋ fweɛ asarɛɛ anɛŋ nɛ Farisii awuyɛ-o yɛ asɛsɛ fweɛ-ɔ.

³⁻⁴ Farisii awuyɛ ɛ gye nɛ bɔ gye Yudaa awuyɛ ŋkpɛɛ na bamɔ adɛdaapɔ a ɛkra-ɔ kɛgyasɛ sɛ. Nɛ bamɔ ɛ mɔŋ fweɛ asarɛɛ fɛyɛ anɛŋ nɛ bamɔ adɛdaapɔ-ɔ a kaapɔ bamɔ-ɔ, bɔ maa gyi. Bɔ maa gyi kɛgya-rɔ atɔ na bɔ mɔŋ fweɛ sɛ pwɛɛ. Bɔ bɛɛ bɔ gya bamɔ adɛdaapɔ a ɛkra-ɔ bweɛtɔ sɛ. Mmɔ ŋkɔ ɛ gye fɛyɛ bɔ de anɛŋ nɛ ba fweɛ bamɔ atɔrɛnkyu-ro na ɛgyarɛ-rɔ na ndɛŋɛɛ-rɔ na ɛdadɛsɛyɛ-rɔ-ɔ.

⁵ Amɔsɛ-ɔ nɛ Farisii awuyɛ-o na Wuribware mbraa akaapɔpɔ-ɔ a bise Yeesuu fɛyɛ, “Ntɛtɔ sɛ nɛ fɔ agyasepɔ-ɔ maa gya ɛkra nɛ anɛ adɛdaapɔ-ɔ a kaapɔ anɛ-ɔ sɛ, nɛ bɔ de iyisi asarɛɛ ba gyi ateese?”

⁶ Nɛ Yeesuu a bɛŋŋaa bamɔ fɛyɛ, “Mɔnɛ nnɔ ŋnyɔ ŋnyɔ awuyɛ mɔ, saŋ nɛ Wuribware kyaamɛɛ Isaya a kyɔrɛɛ asɛŋ kɔ waa abwareɛŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ, mɔnɛ asɛŋ nɛ ɔ tɔwɛ-ɔ, ɔ mɔŋ ba ayɛba. ɔ kyɔrɛɛ nɛɛ fɛyɛ Wuribware yɛ,

‘Asɛsɛ mɔ de bamɔ nnɔ kpaŋkpaŋ nɛɛ ba bɔnyaa mɔ,
amaa bamɔ ŋkpɔnɔ mɔŋ bɔ mɔ sɛ.

⁷ Bamɔ kusun mɔ nɛ ba sun mɔ-ɔ gye kwaa,
kɛ ɛ gye kɛgya mbraa na amanɔbɛrɛ
nɛ dimaadi a kaapɔ-ɔ sɛ dooo.’ ”*

⁸ Nɛ Yeesuu yɛ, “Mɔnɛ fɔŋfɔŋ ɛkra nɛ mɔnɛ ɛ kaapɔ. A mɔŋ lɛɛ a gye Wuribware asɛŋ nɛ mɔnɛ gya sɛ.”

* 7:7 Isaya 29.13 (LXX).

⁹ Ne Yeesuu a kya se tawe feye, “Mone e fa feye mone de kanyiasen mone i kine Wuribware a mbraa-o na mon' nya gya mone asese a ekpa-o se-o, mone e waa neenee nee eee? ¹⁰ Mone nyi feye ane mbraa-o asapo Mosis a sa mbraa nee feye,

‘Bu fo se na fo nyi,’*

na ‘Okemaa ne do lon mo se beee mo nyi-o, bo mo mo.’*

¹¹⁻¹² Amaa mone feraa, mone e kaapo nee feye oko i de atanne beee keto timaa ko a o bo kya mo se na mo nyi-ro, ne mo ya tee tawe feye, ‘Ke gye Koreban nee’ (kaase e kaapo feye do kyoo taa amo sa Wuribware na mo kusun, mbeyomoo feraa Wuribware e bo), mone e kaapo nee feye sese-o a nya mo eyee. Ne mone bee mone ye mo se na mo nyi kitiri ne ba wu-o mon lee ke gye mo asen nee. Mo akowepo-o atanne kesa maa kaapo nee feye o bu bamo nee eee? ¹³ Mone fonfon a ekpa mo ne mone a kaapo-o se-o, Wuribware a asen-o mon lee a gye kotoko mone ase. Mfaanee dae ne mone e waa ato bweeto ne a mon bo dan-o mone i tii si.”

Ata ne a waa sese iyisi-o

(Matiyo 15.10-20)

¹⁴ Yeesuu a tawe asen gywii Farisii awuye-o na Wuribware mbraa akaaporo-o lowe-o, ne do bee tee laman-o bo gyanje mo ase, ne do tawe gywii bamo feye, “Mone peee nu mo ase na mon' nu kaase feye ¹⁵ n gye keto ne sese i gyi o waa kame-ro-o e gye ne ke e sa a o waa iyisi. Amaa keto ne ke e lee mo kan-ro-o e gye ne ke e sa a o waa iyisi.” [¹⁶ Amose-o okemaa ne o de eseb-o, o nu.]

¹⁷ Mo a tawe anen lowe-o, ne do lee asese amo ase, ne oo lwee lon-no. Ne mo agyasepo-o ye o kaapo bamo kekpare ne do da bamo-o kaase. ¹⁸ Ne Yeesuu ye, “Nto se ne mone du feye asese amo-o nee? Nto se ne mone mon nu asen amo kaase-o nee? Mon' nu feye n gye sese a keto ne o gyi-o e gye ne ke e sa a o waa iyisi, ¹⁹ a lee feye n gye kakpono-ro ne ato gyise e yo. Amaa a yo kame-ro nee, na o ko bo twee.” Yeesuu a tawe amo-o, a kaapo nee feye o sa sese kpa nee feye o gyi keto kema.

²⁰ Mfen ne Yeesuu a kya se feye, “Sese kakpono-ro e gye ne ka sa ne o waa iyisi. ²¹ A lee feye sese kakpono-ro ne mfaere boye e lee, ne ka sa ne o waa kakeekpa beee kanyarekpa, ne o ywii, ne o mo mo beeko, ²² ne o pee akato o kpa ato, ne o kisi mo beeko, ne o penna mo beeko, ne o ka kokwee, ne o ten mo beeko kan, ne o kaapo mo eyee, ne o waa nsapennasen, ne o waa asen boye kema. ²³ Asun boye na asen boye mo peee a lee nyinkpase kakpono-ro nee, ne a sa ne o waa iyisi.”

Okyee ko ne o mon gye Yudaanyi-o a kokoregyi-o

(Matiyo 15.21-28)

²⁴ Yeesuu a lee mfen-o, ne oo ywii lee bamo fonfon Isireelii sweere se yo ifuri ko ne o da o maa Tiro man-o se, ya kyure kafwee. Mo a fo man ko se mfen-o, ne oo lwee lon ko-ro na asese ma nya ju feye o bo mfen. Amaa o mon taare kweero mo eyee bo lee asese kunu mo se. ²⁵⁻²⁶ Okyee ko a den ju mo a ba-o, ne do ba mo ase. Okyee mo mon gye Yudaanyi, o gye Siriya-Fonikiyani. O sa Griiki-ro nee. Ibrisi ko te okyee-o mo kayaagyi kyese se. Ne do ba Yeesuu ase mfen bo kpuni anurii, ne do kore Yeesuu feye o gya ibrisi ne i te mo gyi-o si-o.

²⁷ Amaa Yeesuu a bejhaa mo feye, “N de ateese mo e sa Wuribware mo gyi-ana. Ne mo ya taa ako sa bamo ne ane asese e tee feye igyono-o, a bware aaa? Wuribware mo gyi-ana i gyi pwee.”

²⁸ Ne okyee amo ye, “To, mo a nu, mo nyanpe, amaa igyono maa kisi nyaagyi a nnawore ne n ya lee da sweere-o kigyi.”

²⁹ Mo a tawe anen-o, ne Yeesuu mo a bee tawe gywii mo feye, “Anen ne fo a bejhaa mo neenee-o se-o, kinji nare pe. Fo e ya to feye ibrisi-o a kosoo fo gyi-o si.”

* 7:10 Kelee Igyipiti 20.12; Mbraa kebeesa 5.16.

* 7:10 Kelee Igyipiti 21.17; Kolonjo mbraa 20.9.

³⁰ Kasentij, ða ya tɔ feye m̀d̀ gyi-o da mpaas̄ se na ibrisi-o a kos̄o m̀d̀ se.

Anej ne Yeesuu a kya ɔkɔ ne ɔ gye krawu na kamu-o

³¹ Amo-ɔ kameɛ-ɔ, ne Yeesuu a lee Tiro a ifuri-o si boro Sidonj manj ya kyonj Galileya kepare dabe-ɔ se ya yo Dekapolis ifuri si. ³² Mfej ne asese ko a baa onyare ko ne ɔ gye krawu na kamu-o bo kore Yeesuu feye ɔ ba m̀d̀ kesaree bo daboro m̀d̀ na ɔ kpaare.

³³ Ne Yeesuu a taa ɔloro-ɔ lee lamarj-ɔ-ro yo keru si. Ne ɔ ba m̀d̀ asareegyɛ waa m̀d̀ esebo-ro, ne ɔ twee kokyone wee m̀d̀ fonfonj kesareegyɛ si, ne ɔ bo daboro onyare-ɔ gyeepu si. ³⁴ Ne Yeesuu a deere soso, ne oo kenji-ro, ne ɔ tawe gywii onyare-ɔ Heebrii senja-ro feye, “Ifata.” Kaase e kaapo feye, “Taye.” ³⁵ Mfej ne onyare-ɔ esebo a taye, ne oo nu asen, ne ɔ bee lee ɔ sa senja neenee.

³⁶ Ne Yeesuu a tawe gywii asese ne baa taa ɔloro-ɔ baa-ɔ feye bo ma kanj tawe asen-ɔ gywii ɔko. Amaa m̀d̀ a tawe anej-ɔ gbaa, ne baa lee ba tawe ba gywii asese bweeto. ³⁷ Ne eyee a kpenj bamo ne baa tawe asen-ɔ gywii bamo-ɔ. Ne bo ye, “Kee anej ne ɔ waa m̀d̀ keto kema neenee-ɔ. ɔ taye akrawu esebo, ne ɔ kya mmu, ne ba sa senja neenee.”

8

Anej ne Yeesuu a sa asese njkpenj nna ateese-o
(Matiyo 15.32-39)

¹ Keto monj kyee, ne asese bweeto a bee bo gyanje Yeesuu ase. Asese amo a monj lee bo de ateese gyise-ɔ, ne Yeesuu a tee m̀d̀ agyasepo-ɔ, ne ɔ tawe gywii bamo feye, ² “Mone kee asese demante mo aaa? Bamo asen bo mo ewee, a lee feye bamo a ba mo ase mfee bo nu mo ato kekaapo-ɔ, njke nsa nee. Amose-ɔ, bamo ateese peee a lowe. ³ Ne mo-ɔ mo ya sa ne baa yo epe na monj sa bamo ateese, akonj e m̀d̀ bokɔ kpa-ro, a lee feye bamo bweeto a lee kefo kefo.”

⁴ Ne m̀d̀ agyasepo-ɔ a bise m̀d̀ feye, “Kimukee mo-ro mfene ne ɔko e waa a ɔ nya asese demante mo kan se ateese?”

⁵ To, ne Yeesuu a bise bamo feye, “Bodobodoo akuri afene ne mone de?” Ne agyasepo-ɔ a bejjaa feye, “Bodobodoo akuri asunoo.”

⁶ Amo feraa ne ɔ sa ne asese-ɔ peee mo a kyena sweere. Ne ɔ sa Wuribware anje wee bodobodoo akuri asunoo-o si, ne ɔ tenje-ro, ne ɔ taa sa m̀d̀ agyasepo-ɔ feye bo ke-ro sa bamo. Ne baa ke-ro sa asese-ɔ peee mo. ⁷ Bo de njkingyi ngyingyi kafwee ko, ne ɔ sa Wuribware anje wee mm̄ se, ne ɔ sa ne m̀d̀ agyasepo-ɔ a bee ke-ro sa asese-ɔ peee. ⁸⁻⁹ Ne okemaa a gyi kpone. Asese-ɔ bo njkpenj nna.

Ne m̀d̀ agyasepo-ɔ a swii ateese mpupuriasee-ɔ bo boro ake asunoo. Ne ɔ sa ne asese-ɔ peee mo a brawe-ro yo epe. ¹⁰ Ne m̀d̀ aa m̀d̀ agyasepo-ɔ a lwee koree-ro yo mfej ne ba tee e Dalamnuta-o.

Anej ne Farisii awuye ye Yeesuu kaapo elen-ɔ
(Matiyo 16.1-12)

¹¹ Bamo a fo mfej-ɔ, ne Farisii awuye ko a ba Yeesuu ase na bo ju feye m̀d̀ keyaalē ne o de ɔ waa akpenjeete-ɔ a lee Wuribware ase kasentij nee beee. Ne bo ye, “Sa a kotoko lee Wuribware se na ane nya ju feye Wuribware bo fo ase nee.” ¹² Ne Yeesuu ye, “Abaa! Nteto se ne mone ndoo a kaye a asese-ɔ e kpa feye nj waa kotoko pwee na mon' de nj feye mo elen-ɔ a lee Wuribware ase nee? Daabii! Mo e tawe a nj gywii mone feye ma waa kotoko a m bo kaapo mone feye mo elen-ɔ a lee Wuribware ase nee.” ¹³ Ne ɔ lee bamo ase mfej ya lwee koree-ɔ-ro yo kepare dabe-ɔ nnonj a bonje-ɔ se. ¹⁴ Yeesuu agyasepo-ɔ mo a tanj se bo monj baa bodobodoo anej ne ɔ fo bamo-ɔ. Amose-ɔ, bodobodoo kukuri konko wore e bo bamo ase koree-ɔ-ro mfej. ¹⁵ Mfej ne Yeesuu a yii bamo se feye, “Mon' sa Farisii awuye na Owure Herod se, a lee feye bo de yiisi ko ba waa bodobodoo ne o tinj-o na ɔ monj bo kone.”

¹⁶ To, ne m̀d̀ agyasepo-ɔ a lee ba tawe ba gywii abee feye, “Anej ne ane monj de bodobodoo-o si ne ɔ tawe anej-ɔ, beee?”

¹⁷ Yeesuu mɔ a nyi ketɔ ne ba tɔwe-ɔ se-ɔ, ne oo bise bamɔ feye, “Ntɔ nee ne mone e tɔwe mone ke-mɔn-de bodobodoo asen? Mone mɔn tɛe nu mɔ kekaapo-ɔ kaase nee beee? Mone mfere maa waa kusun nee eee? ¹⁸⁻¹⁹ Mone de akatɔ, beee mone mɔn kee nee eee? Mone de esebɔ, beee mone maa nu asen nee eee? Mone mɔn nyinji san ne mɔ a tenne bodobodoo akuri anuu-o-ro sa asese nkpen nnuu-o si nee eee? Ake afene ne mone a swii mpupuriasee-ɔ waa-ro?”

Ne bɔ ye, “Kudu anyɔ.”

²⁰ Ne Yeesuu ye, “Ne mɔ a bee tenne bodobodoo akuri asunoo-o-ro sa asese nkpen nna-ɔ, ake afene ne mone a bee swii mpupuriasee-ɔ waa-ro?”

Ne bɔ ye, “Asunoo.”

²¹ Ne Yeesuu a bise bamɔ feye, “Ne mone san mone maa nu mɔ kaase aaa?”

Anen ne Yeesuu a kya tenapo nyare ko Betesayeda-ɔ

²² Ne Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepo-ɔ a yɔ man ko ne ba tee e Betesayeda-ɔ-ro. Mfen ne asese ko a taa tenapo nyare ko baa Yeesuu ase feye ɔ daborɔ mɔ na ɔ kraare. ²³ Ne Yeesuu a kra tenapo-ɔ kesaree-ro, ne ɔ gye mɔ nkpee, ne mɔ aa mɔ a lee man-ɔ-ro yɔ kerɔ si. Mfen ne Yeesuu a twee kɔkyɔne waa tenapo-ɔ akatɔgyi-ro. Ne Yeesuu a bee ba asaree bɔ dɔnɔ amɔ se, ne oo bise mɔ feye, “Fɔ kee kotɔko aaa?”

²⁴ Amɔ tenapo-ɔ a yase akatɔ, ne ɔ ye, “Ɔnɔ, η kee asese, amaa bɔ du nee feye ayii-o bɔ naa.”

²⁵ To, ne Yeesuu a bee ba asaree bɔ dɔnɔ mɔ akatɔgyi-o si. ηkee fɛraa ɔnyare-ɔ a nyeyi akatɔ-ɔ, ɔ kee ketɔ kɛmaa damenanse. ²⁶ Ne Yeesuu ye ɔ nare pe, amaa ɔ ma kan kinji yɔ man-ɔ-ro ya tɔwe ketɔ ne kaa waa mɔ-ɔ.

Mɔ ne Peetroo ye Yeesuu gye-ɔ

(Matiyo 16.13-20; Lukas 9.18-21)

²⁷ Amɔ-ɔ a kyɔn-ɔ, ne Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepo-ɔ a yɔ mmangyii ko ne m maa man ne ba tee e Kayesareya Filipii-o-ro. Bamɔ a naa ba yɔ-ɔ, ne oo bise bamɔ feye, “Mon' tɔwe anen ne asese e tee mɔ-ɔ gywii mɔ.”

²⁸ Ne baa benhaa mɔ feye, “Bokɔ ye fɔ gye Wuribware a akyaamee ne baa dee kyena-ɔ ɔko ne oo kyinji lee lowi-ro, feye Yohanee Osuubɔpo-ɔ, beee Iliya-o nee.” ²⁹ Ne oo bise mɔ agyasepo-ɔ feye, “Ne mone mɔ mone ye nse e gye mɔ-ɔ nee?”

Ne Peetroo a benhaa feye, “Fɔ e gye Kristoo ne Wuribware a sun ane ase-ɔ.”

³⁰ Ne Yeesuu a yii bamɔ se feye, “Mone ma kan tɔwe amɔ-ɔ gywii ɔkɛmaa.”

Anen ne Yeesuu a tɔwe mɔ asen kunu na mɔ lowi asen-ɔ

(Matiyo 16.21-28; Lukas 9.22-27)

³¹ Amɔ kamɛe-ro, ne Yeesuu a lee ɔ kaapo mɔ agyasepo-ɔ. Ɔ ye, “A tiri feye mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, ηu asen bweetɔ, na man abrese-ɔ na Wuribware alɔnɔpɔ abrese-ɔ na Wuribware mbraa akaapɔpo-ɔ pɛee kine mɔ, na bɔ mɔ mɔ, amaa kemɔ ηke nsa na n kyinji lee lowi-ro.” ³² Ɔ kaapo bamɔ amɔ-ɔ-ro neenee. Amɔse-ɔ, ne Peetroo a lee mɔ kerɔ si, ne ɔ tɔwe gywii mɔ feye ɔ ma lee tɔwe anen.

³³ Amaa Yeesuu a buruwaa nee deere mɔ agyasepo-ɔ, ne ɔ tɔwe gywii Peetroo feye, “Ɔbɔnsam, lee mɔ ase. Fɔ mfere mɔn lee Wuribware ase, sese mfere ne fɔ de.”

³⁴ Mfen ne Yeesuu a tee mɔ agyasepo-ɔ na laman ne bɔ gya mɔ se-ɔ baa mɔ ase, ne ɔ tɔwe gywii bamɔ e, “Ɔko ne ɔ kpa a ɔ gya mɔ se-ɔ, yɔwe kɔwaa ketɔ ne ke e pre mɔ-ɔ, na ɔ sorɔ mɔ fɔnɔn kiyii kpare-abee-ro gya mɔ se. ³⁵ A lee feye ɔko ne ɔ kpa a ɔ nya mɔ eyee lee lowi ase-ɔ, lowi e nya mɔ nsu pɛee. Ɔko mɔ ne o kperi mɔ aa asen timaa kotɔwe se na o wu-o e nya ηkpa na kukyure ne a mɔn de kee-ɔ. ³⁶ Tɔnɔ mɔ ne sese e nya feye mɔ a nya kaye-ro atɔ pɛee, na bɔ lee anen se-ɔ na ɔ pan kyenakpa Wuribware ase? A mɔn de tɔnɔ.

³⁷ Sese ya pan kyenakpa Wuribware ase, seye mɔn bɔ-ro ne ɔ taare a ɔ bɔ sɔ kyenakpa amɔ. ³⁸ Ɔko ne ɔ maa kpa feye asese pini feye ɔ gye mɔ agyasepo-ɔ, ne ɔ maa kpa a ɔ gya mɔ kekaapo se ndɔ a kaye bɔye mɔ-ro-ɔ, amɔ fɛraa mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, gbaa mɔ i

kine mò kipini saŋ ne Wuribware a kelanhero-o e lee soso a ko wee sweere se, na asese peree ŋu n se Wuribware a kedabe na wuraa-o saŋ ne mo aa Wuribware mbao-o e ba-o.”

9

¹ Ne Yeesuu a kya se tawe feye, “Mo e tawe a n gywii mone feye boko bo mfee na bo ma wu, amo baa ŋu Wuribware a kuwure-o na kemo eleŋ-o pwee.”

Aneŋ ne Yeesuu agyasepo-o boko a ŋu Yeesuu kedabe na wuraa-o (Matiyo 17.1-13; Lukas 9.28-36)

² Ŋke nsiye a kyon-o, ne Yeesuu a lee Peetroo na Yakubu na Yohanee bo tii mo eyee se, ne baa yo kebee ko soso bamo wore. Bamo akato-ro mfeŋ, ne baa ŋu feye Yeesuu a kyurowi. ³ Ne mo ato burse a kii afufuri pareparepare a tore se. Oko maa taare a o fwee ato kaye mo-ro na a waa parepare aneŋ. ⁴ Puri amo-ro ne baa ŋu feye anyare anyo na Yeesuu yere na ba sa seŋsa. Ne baa pini feye Wuribware mbraa osapo Mosis na Wuribware kyaamee Iliya nee.

⁵⁻⁶ Kufu a nya agyasepo asa-o, ne bo mon lee bo nyi aneŋ ne ba tawe-o. Ne Peetroo a tawe gywii Yeesuu feye, “Okaporo, a bware feye ane a bo mfee. Ane e waa abwii asa, fo konko, na Mosis konko, na Iliya konko.” ⁷ Mfeŋ ne kowore a lee bo ba kemo kuyayu bo donjo bamo se. Ne bore ko a lee kowore-o-ro tawe feye, “Mon' kee mo gyi timaa ne mo e kpa mo aseŋ bweeto-o. Mon' nu mo aseŋ.”

⁸ To, ne mo agyasepo asa-o a kii deere muruwaa bo mon ŋu seye, amo Yeesuu wore, ne baa ŋu na o yere bamo ase.

⁹ Bamo a kporowe kebee-o se ba ba kaase-o, ne Yeesuu a yii bamo se feye, “Mone ma kan tawe keto ne mone a ŋu-o gywii oko, amo bo fo saŋ ne mo, dimaadi mo gyi-o, a kyinŋi lee lowi-ro.” ¹⁰ Baa nu mo kan-o, amaa bamo wore wore a lee ba tawe amo aseŋ feye, “Nteto ne ‘kikinŋi lee lowi-ro’ mo e kaapo-o nee?”

¹¹ Ne baa bise Yeesuu feye, “Nteto se ne Wuribware mbraa akaaporo-o e tawe feye Iliya amo ne ane a ŋu-o e gye ne o gye Kristoo ŋkrpe a o ba-o nee?”

¹² Mo kanlee e gye feye, “Iliya e gye ne o gye ŋkrpe a o ba na o nya bo lonjo ekpa-o-ro. To, ne nto se ne abwareseŋ wore-o ye mo, dimaadi mo gyi-o, i ŋu aseŋ bweeto na bo kine mo-o nee? ¹³ Amaa mo e tawe mo i gywii mone feye Iliya a ky o ba, ne asese a waa mo aneŋ ne baa kpa-o, feye aneŋ ne baa kyoree mo aseŋ waa abwareseŋ wore-o-ro-o.”

Aneŋ ne Yeesuu a kya kanyanse ko ne ibrisi te mo se-o (Matiyo 17.14-21; Lukas 9.37-43)

¹⁴ Saŋ ne Yeesuu na Peetroo na Yakubu na Yohanee a kinŋi ya tii agyasepo ne baa saŋ-o se-o, ne baa ya to feye Wuribware mbraa akaaporo ko na bamo i gyiiri ikii, ne asese bweeto yere muruwaa bamo. ¹⁵ Aa kreŋ asese eyee feye bamo a ŋu Yeesuu saŋ amo, amose-o ne baa ŋwenaŋ ya ka mo kan-o.

¹⁶ Ne Yeesuu a bise mo agyasepo-o feye, “Nteto se ne mone aa bamo i gyiiri ikii-o nee?”

¹⁷ Ne asese-o-ro oko a beŋnaa feye, “Okaporo, mo a baa mo kagyinyanse fo ase nee. Ibrisi ko te mo se-o se-o, o maa taare a o sa seŋsa. ¹⁸ Saŋ kema ne ibrisi amo ya ba mo se, ee twee mo nee a e bo da sweere nee feye mo a lo kibunŋbuŋ-o na o twee mo asaree na ayaa, na mo kan-ro e lee afwii na o duŋ abwan-o, amo mo kayowore a wore. Ŋ ye fo agyasepo-o gya ibrisi-o bo koso mo se, bamo-o bo mon taare.”

¹⁹ Ne Yeesuu a tawe gywii mo agyasepo-o feye, “Keseborolen awuye mo, mone maa kore mo mone i gyi. Nsu mfene ne mone e kpa feye mo aa mone a kyena? Bese nsu mfene ne mone e kpa feye ŋ nyite mone pwee na mon' dee kore mo gyi-o nee? Mon' taa kanyanse-o baa mo ase mfee.”

²⁰ Ne baa taa mo baa Yeesuu ase. Ibrisi amo a deŋ ŋu Yeesuu-o, ne e ya twee kanyanse-o bo da sweere feye mo a lo kibunŋbuŋ-o o twee mo asaree na ayaa na o da o kuron, na mo kan-ro e lee afwii.

²¹ Ne Yeesuu a bise kanyanse-o mo se feye, “Nsu mfene nee feye mo a nya kol-o mo?”

Ne mò se ye, “Lee sarj ne ò gye kagyingyii-o. ²² Iluwi bweetò ibrisi amò a tweek mò waa deekpa-rò na nkyu-ro ee kpa a e mào mò. Amose-ò ñu ane ewee na fò e taare na fò kya ane-rò.”

²³ Ne Yeessuu ye, “Nteto ne ‘ketaare kya ane-rò’ mò e kaapo-ò nee? Fò ya kòore gyi feye mò e taare a n kya mò feraa, mò e kya mò. A lee feye ketò kemaa e taare a kò waa sa bamò ne ba kòore ba gyi-o.”

²⁴ Amò feraa ne mò se a faa-rò feye, “Mò e kòore fò mò i gyi kafwee. Kya mò-rò na ñ nya kòore fò gyi bweetò.”

²⁵ Yeessuu a ñu feye asese e kpòwe ba bunj mò se-ò, ne ò tòwe gywii ibrisi ne i te kanyansese-ò se-ò feye, “Ibrisi, fò ne fò a waa mò kpawu na kamu-o, koso kanyansese amò se na fò ma lee kyena mò se daa.”

²⁶ Mfey ne ibrisi ne i te kanyansese-ò se-ò a faa-rò, ne e ya bee sa ne ò tweek mò asaree na ayaa, ne e ya koso mò se. Kanyansese-ò da sweere nee feye kifuniñ-o, ne ñkee òkemaa ye, “Oo wu.” ²⁷ Amaa Yeessuu a kra mò kesaree-rò nee bò koso, ne ò yere.

²⁸ Amò kamee-rò Yeessuu a yò ò bò lñ-nò-ò, ne mò agyasepo-ò a bise mò feye, “Nteto se ne ane monj taare gya ibrisi amò-ò nee?” ²⁹ Ne ò beñña bamò feye, “Seye maa taare a a gya aneñ a ibrisi-o, amò monè a kore kebwarekore [ne monè a kra akon] pwee.”

Aney ne Yeessuu a bee tòwe mò lowi asen-ò

(Matiyo 17.22-23; Lukas 9.43-45)

³⁰⁻³¹ Yeessuu mò aa mò agyasepo-ò a lee mfey-ò, ne baa boro Galileya sweere se. Ò monj kpa feye òko ñu mfey ne ò yò-ò, a lee feye ò kaapo mò agyasepo-ò nee feye, “Ba taa mò, dimaadi mò gyi-o, a bò bò waa sweere mò se ayaalenpo kesaree-rò, na bò mào mò. Amaa amò ya fò ñke nsa-ò, mò i kyinñi a n lee lowi-ro.” ³² Amaa mò agyasepo-ò monj nu aney ne ò kaapo-ò kaase, bamò mò kufu de bamò a bò bise mò.

Agyasepo-ò-rò nse e gye brese?

(Matiyo 18.1-5; Lukas 9.46-48)

³³ Ne baa ba Kapaaniyum man-nò. Bamò a lwee Yeessuu lñ-nò-ò, ne oo bise mò agyasepo-ò feye, “Ntò ketò se ne monè i gyiiri ikii kpa-rò-ò nee?” ³⁴ Amaa bò monj beñña Yeessuu, a lee feye baa gyiiri ikii kpa-ò-rò nee, baa kpa bamò-rò mò ne ò gye brese-ò nee.

³⁵ Ne Yeessuu a kyena, ne ò tee mò agyasepo kudu anyò-ò baa mò ase, ne ò tòwe gywii bamò feye, “Òko ne ò kpa feye o kii monè-rò òbrese-ò waa mò eyee monè pree-rò kayaagyi na o sunj monè.”

³⁶ Mfey ne ò baa kayaagyi kò baa bò yera bamò akato-rò, ne oo powi mò, ne ò tòwe gywii bamò feye, ³⁷ “Òkemaa ne mò kenyare-rò ò kra ñyaagyi mò òko neene-ò a kra mò neene nee, ne mò ne ò kra mò neene-ò mò a kra mò ne oo sunj mò bò kyonwe-ò neenee dee nee.”

Òko ne ò monj gye ane òdon-ò bò ane kebegya nee

(Lukas 9.49-50)

³⁸ Ne Yohanee ne ò gye Yeessuu agyasepo-ò òko-ò a tòwe gywii Yeessuu feye, “Òkaaporo, ane a ñu òko de fò kenyare ò gya ibrisi ò koso asese se. Ne ane a tòwe gywii mò feye ò yòwe aney kowaa, bò lee feye ò monj tii ane se.”

³⁹ Ne Yeessuu ye, “Monè ma lee gya mò, a lee feye mò ne o de mò kenyare ò waa ato dabe-ò maa lee taare a ò tòwe asenj boye bò kye mò puri amò-rò. ⁴⁰ Bò lee feye òkemaa ne ò monj gye ane òdon-ò bò ane kebegya nee. ⁴¹ Mò i gyi monè kasentij feye òko ne ò sa monè nkyu a mon' nuu bò lee feye monè a gye Kristoo agyasepo-ò se-ò e nya kedamenanse kakaka.”

Kòkyoròkee ne ke e baa ebaye kowaa-ò

(Matiyo 18.6-9; Lukas 17.1-2)

⁴² Ne Yeessuu a kya se tòwe feye, “Òko ne mò ya sa ne ñyaagyi ngyingyii mò ne ba kòore mò ba gyi-o òko ya waa ebaye, amò feraa bamò ya ba kibu dabe bò da sese-ò kebò-rò,

ne baa tweek m̀ waa ɔpoo-rɔ, a bɔ feye m̀ a ɲu kesebɔgyiiri ne Wuribware e taa a ɔ bo laye aneɲ a ebɔye awaapo-ɔ. ⁴³ Amose-ɔ, fɔ kɔ ne fɔ kesaree e gye ne ke e sa ne fɔ e waa bɔye, teɲ kemo bɔ tweek, a lee feye fɔ ya kii kesaree kɔɲkɔ wuye, ne fɔ a nya ɲkpa na kukyure ne a moɲ de kee-ɔ, a bɔ feye fɔ a ba fɔ asaree anyɔ bɔ waa asuɲ, na lalalowe-ɔ fɔ lwee aworefoɔ deekpa ne ɔ maa duɲ, ne Wuribware a kure bɔ beya na ɔ bɔ gyiiri ebɔye awaapo esebo-rɔ-ɔ-rɔ-ɔ. [⁴⁴ Bɔ lee feye,

‘Asɔɲsɔɔ ne a wɔ mfeɲ a awuye-o maa wu daa,
aneɲ dɛɛ mɔ ne deekpa ne ɔ kyweɛ bamo-ɔ maa duɲ.’*]

⁴⁵ Ne fɔ kɔ mɔ ne fɔ keyaa e sa ne fɔ e waa bɔye-ɔ, teɲ fɔ keyaa amo bɔ tweek, a lee feye fɔ ya kii keyaa kɔɲkɔ wuye, ne fɔ a nya ɲkpa na kukyure ne a moɲ de kee-ɔ, a bɔ feye fɔ keyaa a moɲ teɲ, ne fɔ a lwee aworefoɔ deekpa-ɔ-rɔ. [⁴⁶ Bɔ lee feye,

‘Asɔɲsɔɔ ne a wɔ mfeɲ a awuye-o maa wu daa,
aneɲ dɛɛ mɔ ne deekpa ne ɔ kyweɛ bamo-ɔ maa duɲ.’]

⁴⁷ Ne fɔ kɔ mɔ ne fɔ kekato kɔ e sa ne fɔ e waa bɔye-ɔ, lee kemo bɔ tweek, a lee feye fɔ ya kii kekato kɔɲkɔ wuye, ne fɔ a nya ɲkpa na kukyure ne a moɲ de kee-ɔ, a bɔ feye fɔ akato anyɔ a te fɔ se, ne fɔ a bɔ lwee aworefoɔ deekpa-ɔ-rɔ. ⁴⁸ Bɔ lee feye,

‘Asɔɲsɔɔ ne a wɔ mfeɲ a awuye-o maa wu daa,
aneɲ dɛɛ mɔ ne deekpa ne ɔ kyweɛ bamo-ɔ maa duɲ.’]

⁴⁹ Wuribware e ba aworefoɔ ne a du feye deekpa-ɔ kaye mɔ-rɔ nee a ɔ bɔ loɲɲɔ ɔkema kakponɔ-rɔ, feye aneɲ ne Wuribware alɔɲɲɔpɔ de mfɔre ba waa ayu mpu-ro na a nya waa kɔne pweɛ a bɔ dɛɛ taa bɔ loɲɲɔ Wuribware-ɔ.

⁵⁰ Mfɔre bɔ kɔne, amaa mmo kɔne-ɔ ya lee mmo-rɔ, mmo moɲ lee n gye mfɔre. Kɔne amo a lee-ɔ, ɔkɔ maa taare a ɔ boɔ kpa kɔ se bee sa a ɲ kii mfɔre. Amose-ɔ, moɲ' kyena kayeeyuri-ro, a lee feye kayeeyuri du nee feye mfɔre, ne ɲ waa ateese kɔne-ɔ.”

10

*Aneɲ ne Yeessuu a kaapo kowaareteɲ-ne asɛɲ-ɔ
(Matiyo 19.1-12; Lukas 16.18)*

¹ Saɲ ne Yeessuu a lee mfeɲ-ɔ, ne ɔɔ yɔ Yudeya sweere se. Mfeɲ ne ɔɔ teɲ Yoɔdan boɲ-ɔ-rɔ yɔ nnoɲ a boɲbe-ɔ se. Mfeɲ ne asese a lee ba ba m̀ ase. Ne ɔɔ kaapo abwaresɛɲ feye aneɲ ne ɔɔ kyɔ ɔ naa ɔ kaapo-ɔ.

² Ne Farisii awuye kɔ a ba m̀ ase mfeɲ a bɔ loɔre m̀ kanɔ-rɔ. Ne baa bise m̀ feye, “To, tɔwe gywii ane. Ane mbraa-ɔ e sa kpa feye ɔkɔ kine m̀ ka aaa?”

³ Ne Yeessuu a ba seɲbise bɔ beɲɲaa bamo feye, “Mbraa mo ne Mosis a sa mone?”

⁴ Ne bamo-ɔ baa beɲɲaa m̀ feye, “Mosis a sa mbraa feye, ɔnyare ya kine m̀ ka, ɔ kyoreɛ wɔre na ɔkema nya ɲu feye oo yure m̀ se* pweɛ a ɔ dɛɛ gya m̀ lee m̀ loɲ-nɔ.”

⁵ Mfeɲ ne Yeessuu a tɔwe gywii bamo feye, “Keto se ne Mosis a kyoreɛ mfaanɛɛ a mbraa mɔ sa mone-ɔ e gye feye mone aɲu-ro bɔ leɲ nee fɛɛ. ⁶ Amaa saɲ ne Wuribware a tweek keto kema-ɔ, ɔɔ tweek ɔnyare na ɔkyee nee,* feye aneɲ ne abwaresɛɲ wɔre-ɔ a tɔwe-ɔ. ⁷⁻⁸ Ne a bee a tɔwe feye,

‘Amose ne ɔnyare e lee m̀ se na m̀ nyi loɲ-nɔ na ɔ waareɛ,
na m̀ aa m̀ ka a waa kanɔ kyena kii kɔkɔɲkɔ.’*]

* 9:44 Isaya 66.24. * 10:4 Mbraa kebeesa 24.1. * 10:6 Keleekaase 1.27. * 10:7-8 Keleekaase 2.24.

Amo-ɔ e kaapo nee feye bo moŋ lee bo gye abee anyo, amaa Wuribware a sa ne baa kii sese koŋko nee. ⁹ Amose se-ɔ, sese moŋ de kpa feye mɔ a brawe keto ne Wuribware a bo waa abee-ro-ɔ-ro.”

¹⁰ Saŋ ne baa kiŋŋi yo loŋ-no-ɔ, ne Yeessu agyasepo-ɔ a bise Yeessu asen bo lee keto ne ɔ tɔwe-ɔ se. ¹¹ Ne ɔ beŋŋaa bamo feye, “Onyare ya kine mɔ ka, ne ɔ ya waaree ɔkyee banban, ɔ waa boye. Mɔ kebee waaree ɔkyee banban-ɔ a sa ne ɔ waa kakyeekpa. ¹² Anen de ne ɔkyee ya kine mɔ kuri ya waaree onyare banban, ne ɔ waa kanyarekpa.”

*Anen ne Yeessu a yure nyaagyi-o
(Matiyo 19.13-15; Lukas 18.15-17)*

¹³ Ne asese ko a baa bamo nyaagyi Yeessu ase na ɔ ba mɔ asaree bo doŋŋo bamo se yure bamo. Amo mɔ agyasepo-ɔ e kpa a bo gya bamo bo kiŋŋi. ¹⁴ Saŋ ne Yeessu a ŋu na ba waa anen-ɔ, a moŋ waa mɔ kɔne. Ne ɔ tɔwe gywii mɔ agyasepo-ɔ feye, “Mone ma gya nyaagyi-o. Mon' sa a bo ba mɔ ase, bo lee feye anen a nyaagyi mɔ na bamo ne bo du feye bamo mɔ-ɔ e gye ne bo tii Wuribware a kuwure-o si. ¹⁵ Na mon' nyiŋŋi si feye okemaa ne ɔ maa sure si feye Wuribware gyi kuwure feye anen ne nyaagyi mɔ a sure si-o, maa tii Wuribware a kuwure-o si.” ¹⁶ Ne Yeessu a powi nyaagyi amo ako ako, ne ɔ ba mɔ asaree bo doŋŋo bamo okemaa kuŋu si, ne oo yure bamo.

*A waa len bweeto feye ato wuye a sure si feye Wuribware gye mɔ owure
(Matiyo 19.16-30; Lukas 18.18-30)*

¹⁷ Yeessu a mɔraa kpa se ɔ bee ɔ yo-ɔ, ne onyare ko a ŋweɛnaŋ bo kpuni anurii Yeessu akato-ro, ne ɔ ye, “ɔkaaporo timaa, emene ne mɔ e waa na ŋ nya ŋkpa na kukyure ne a moŋ de kee-ɔ nee?”

¹⁸ Ne Yeessu a bise onyare-ɔ feye, “Nteto se ne fo e tee mo feye otimaa-o nee? ɔko moŋ bo-ro ne ɔ gye otimaa bee bo tii Wuribware se. ¹⁹ To, fo nyi Wuribware a mbraa-ɔ pɛɛ mɔ feye,

‘ɔko ma mɔ mɔ mɔ beeko, ɔko ma waa kakyeekpa,
ɔko ma kaŋ ywii, ɔko ma ten mɔ beeko kanɔ,
ɔko ma gyi mɔ beeko, na okemaa bu mɔ se na mɔ nyi.’ ”*

²⁰ Ne onyare-ɔ ye, “ɔkaaporo, den lee mo nyaagyi-ro ne mɔ a lee gya Wuribware a mbraa mɔ pɛɛ se ba bo fo ndɔ.”

²¹ Mfen ne Yeessu a deere onyare amo, ne mɔ asen a waa mɔ kɔne, ne ɔ ye, “Keto koŋko ya saŋ fo a fo waa na fo ya wu na fo kii ato wuye Wuribware se. Amo e gye feye fo ya fe fo kapotɛ pɛɛ, na fo taa atanne-ɔ sa atiripo, na fo bo gya mɔ se.”

²² Onyare amo a nu anen ne Yeessu a tɔwe-ɔ, a moŋ waa mɔ kɔne, bo lee feye o de kapotɛ bweeto. Ne ɔ bore o yii mɔ loŋ-no.

²³ Ne Yeessu a kii deere mɔ agyasepo-ɔ, ne ɔ ye, “A waa len feye ato wuye a sure si feye Wuribware gye mɔ owure.”

²⁴ Yeessu a tɔwe anen-ɔ, aa waa mɔ agyasepo-ɔ asen dabe. Ne Yeessu a bee kya se feye, “Mo gyi-ana, a waa len fee feye ɔko a sure si feye Wuribware gye mɔ owure. ²⁵ Nyoma e taare a o lwee basa bo-ro daree aaa? Amaa ato wuye kusure si feye Wuribware gye mɔ owure bo len ko kyɔ nyoma kulwee basa bo-ro daree.”

²⁶ Yeessu a bee tɔwe faanɛ-ɔ, aa bee waa mɔ agyasepo-ɔ kanɔ ŋko, ne baa bise abee feye, “Ne ŋkee nse gbaa e gye ne o de kpa feye ɔ nya ŋkpa na kukyure ne a moŋ de kee-ɔ nee?”

²⁷ Ne Yeessu a deere mɔ agyasepo-ɔ, ne ɔ beŋŋaa bamo feye, “Sese fɛraa maa taare a ɔ nya anen a ŋkpa-ɔ, amo Wuribware a sa mɔ kpa. Kotɔko moŋ bo-ro na Wuribware maa taare a ɔ waa kemo.”

²⁸ Ne Peetroo a tɔwe feye, “Kee e, ane a yowe keto kemaa nee gya fo se.”

* 10:19 Kelee Igyipiti 20.12; Mbraa kebeesa 5.16-20.

²⁹⁻³⁰ Ne Yeesuu a kpone se feye, “Ɔɔɔ, na mo e tawe mo i gywii mone feye okemaa ne oo kperi mo se na asen timaa-o si, ne ɔɔ yowe mo pe beee mo daa-ana beee mo tire-ana beee mo pekyee-ana beee mo nyi beee mo se beee mo gyi-ana beee mo adɔɔ gya mo se-ɔ e nya elon na adaa na atire na apekyee na anyi na agyi na adɔɔ ne ɔɔ yowe-ɔ iluwi kelafa a ɔ bo teere kaye mɔ-rɔ, na asese kperi mo se waa mo aworefoɔ na bo tawe asen baye bo kye mo, na nkee ɔ nya nkpa na kuyure ne a mon de kee-ɔ kaye ne ka ba a ka bo ba-ɔ-rɔ. ³¹ Amaa asese bweeto ne bo gye agyenkreepo mbeɔmɔ-ɔ i kii nsii-amee, na bamo ne bo gye nsii-amee mbeɔmɔ-ɔ mo kii agyenkreepo.”

Aneɔ ne Yeesuu a tawe mo lowi asen sasero-ɔ
(Matiyo 20.17-19; Lukas 18.31-34)

³² Kamee-ro ne Yeesuu mo aa mo agyasepo-ɔ a meraa se ba yo Yerusalem man-no, na Yeesuu gye nkpe. Bamo a yo-ɔ, ne mo agyasepo-ɔ idun san e tenne bamo. Kufu gbaa a nya asese ne bamo-ɔ gbaa bo gya bamo se-ɔ. Mfen ne Yeesuu a bee lee mo agyasepo kudu anyo-ɔ keri si, ne ɔɔ lee ɔ tawe asen ne a ba a a bo to mo-ɔ o gywii bamo. ³³ Ɔɔ tawe ne feye, “Mon' nu mo ase. Ane e yo Yerusalem man-no mfen ne ba ba mo, dimaadi mo gyi-o, a bo bo waa Wuribware alonho abrese na Wuribware mbraa akaaporo kesare-ro-ɔ. Bamo e gye ne ba gyi mo asen na bo bu mo kero, na nkee bo taa mo sa Roma awuye ne baa kore ane man-ɔ, a bo mo mo. ³⁴ Roma awuye mo e saare mo, na bo twee akyone wee mo se, na bo da mo paara, na bo mo mo. Amaa kemo nke nsa mo i kyinji a n lee lowi-ro.”

Aneɔ ne Yakubu na Yohanee a bise ba kpa kotoko Yeesuu ase-ɔ
(Matiyo 20.20-28)

³⁵ To, ne Yeesuu a agyasepo-ɔ anyo ko a lee mo keri si na bo kore mo kotoko. Bamo e gye Sibidii mo agyi nyanse anyo-ɔ, Yakubu na Yohanee. Ne baa tawe gywii mo feye, “Ɔkaaporo, ane e kpa feye fo waa kotoko sa ane.”

³⁶ Ne Yeesuu ye, “Nteto ne mone e kpa a n waa sa mone?”

³⁷ Ne bo ye, “Fo ya kyena fo kuwure dabe-ɔ se, na fo sa a ane kyena fo ase, oko kyena fo kigyise si na oko mo kyena fo kebena se.”

³⁸ Ne Yeesuu a tawe gywii bamo feye, “Mone mon nyi aneɔ ne ketɔ ne mone i bise mone e kpa-ɔ du-o. Mone e taare a mon' gyi aworefoɔ ne mo e ba a m bo gyi-o ooo, ne mone e taare a mon' nyite asen ne asese e taa a bo bo laye mo-ɔ ɔɔ?”

³⁹ Ne baa beɔna feye, “Ane e taare.” Ne Yeesuu ye, “Aneɔ ne mo i gyi aworefoɔ na asese taa asen bo laye mo-ɔ, aneɔ de ne a waa mone-ɔ. ⁴⁰ Amaa n gye mo e gye ne mo i lee mo ne ɔ kyena mo kigyise si-o na mo-ɔ mo ne ɔ kyena mo kebena se-ɔ. Wuribware e gye ne o lee ekyenakpa amo a ɔ bo sa bamo ne ɔ lonho mfen bo yera bamo-ɔ.”

⁴¹ San ne Yeesuu agyasepo kudu ne baa san-ɔ a nu aneɔ ne Yakubu na Yohanee e kpa feye Yeesuu sa bamo kedabe kyon bamo peee-ɔ, ne bamo idun a fwii bamo se. ⁴² Yeesuu a nu feye bamo idun a fwii-o, ne ɔɔ tee bamo peee bo gyanne, ne ɔɔ tawe gywii bamo feye, “Nee mone nyi feye kaye mɔ-rɔ asese-ro feraa, bamo ne bo de man-ɔ na agyenkreepo-ɔ e gye ne bo de keyaaleɔ ba gyi okemaa se e? ⁴³ Amaa mone-ro feraa n gye aneɔ ne a du. Mo ne ɔ kpa a ɔ waa mone-ro abrese-ɔ beee sese dabe-ɔ waa asun bo sun mone ne mone a san-ɔ. ⁴⁴ Ne mo-ɔ mo ne ɔ kpa feye o kii mone-ro agyenkreepo-ɔ waa mo eyee mone peee-ro kenya. ⁴⁵ A lee feye mo, dimaadi mo gyi-o, gbaa mon ba feye oko waa asun sa mo nee. Mo a ba a m bo waa asun sa asese nee, na n wu bo sa asese bweeto, na n ka koko sa bamo, na bo nya nya bamo eyee.”

Aneɔ ne Yeesuu a bunji tenapo Bar-Timiyus akato-ɔ
(Matiyo 20.29-34; Lukas 18.35-43)

⁴⁶ Ne Yeesuu mo aa mo agyasepo-ɔ a borɔ Yerikoo man-no. Bamo a lee mfen-ɔ, ne asese bweeto a gya bamo se. Timiyus mo gyi tenapo ko ne ba tee mo e Bar-Timiyus-o mo bo man-ɔ-rɔ, ne o te kabore kee san kemaa ɔ kore ato. ⁴⁷ Tenapo amo a te kabore kee

mfeḥ ne oo nu feye Yeessu Nasaretenyi e kyon kabore-o se-o, ne do lee o fee-ro kenken feye, “Yeessu, Deefid mo nana, nu mo ewee.”

⁴⁸ Ne asese-o a fee mo se feye o laato. Amaa ḥkee gbaa ne do meraa se o fee-ro kenken-o nee feye, “Deefid mo nana, nu mo ewee.”

⁴⁹ Amo feraa ne Yeessu a yere, ne o ye, “Mon' tee mo.”

Ne baa tee tenapo amo, ne baa towe gywii mo feye, “Koso na fo sa a fo akato gyi, a lee feye o ye fo ba.”

⁵⁰ Ne oo buḥḥi mo waagya, ne oo fuwi ywee, ne do yo Yeessu ase.

⁵¹ Ne Yeessu a bise mo feye, “Nteto ne fo e kpa feye ḥ waa sa fo?”

Ne tenapo-o ye, “Okaaporo, mo e kpa feye fo buḥḥi mo akato nee, na n dee nya nu ato.”

⁵² Ne Yeessu ye, “Fo a koore mo gyi-o si-o, fo a kpaare, amose-o nare.” Puri amo-ro ne tenapo amo akato a buḥḥi, ne do gya Yeessu si kabore amo se.

11

Aneḥ ne Yeessu a kyena kuruma si lwee Yerusalem maḥ-n-o
(Matiyo 21.1-11; Lukas 19.28-40; Yohanee 12.12-19)

¹ Bamō a kpa a bō fo Yerusalem maḥ-n-o, ne baa kyon kamangyii ko ne ba tee e Betaniya-o, ne ba kpa a bō fo kamangyii ko ne ba tee e Betefage, ne ka maa Mfo-Ayii kebee-o. Mfeḥ ne Yeessu a suḥ mo agyasepo-o anyo bō gye ḥkpee towe gywii bamō feye, ² “Mon' yo kamangyii ne ka bō akato-ro-o-ro. Monē ya fo mfeḥ, monē i ḥu bamō a ḥure kuruma ko ne o moḥ tee daḥ lowe-o, ne oko moḥ tee dee-o yere, na mon' saḥḥe mo baa mfee. ³ Ne oko ya bise monē keto se ne monē e saḥḥe kuruma-o, mon' towe gywii sese-o feye, ‘Ane nyanḥe e gye ne o kpa. Amaa keto maa kyee na o bee kiḥḥaa mo baa.’ ”

⁴ Amose-o, ne baa yo mfeḥ ya ḥu feye oko a ḥure mo kuruma kibunogyi ase kabore se. Ne baa meraa se ba saḥḥe. ⁵ Saḥ ne ba saḥḥe kuruma-o, ne bamō ne bō yere mfeḥ-o a bise Yeessu agyasepo anyo amo feye, “Nteto ne monē e waa-o nee, monē e saḥḥe kuruma amo nee eee?” ⁶ Ne baa beḥḥaa aneḥ ne Yeessu ye bamō ya bise a bō beḥḥaa-o. Ne bamō ne bō yere mfeḥ-o a yowe bamō feye bō nare.

⁷ Ne baa taa kuruma-o baa Yeessu ase. Ne baa buḥḥi bamō awaagya bō buḥ kuruma-o si, ne Yeessu a dee kyena se. ⁸ Ne baa meraa se ba lweero Yerusalem maḥ. Ne asese bweeto a brawe bamō awaagya-ro bō beya kpa-o se sa mo, ne do nare se kyon. Boko mo a ḥeri aferaa lee adoo ne a maa kpa-o, ne baa bō doḥḥo kpa-o se sa mo, ne do nare se kyon. ⁹⁻¹⁰ ḥkee bamō ne bō gye mo ḥkpee na bamō ne bō gya mo se-o a lee ba fee-ro nee feye,

“Mon' sa a ane da Wuribware kakyirele.

Wuribware yure mo ne o ba mo kenyare-ro-o.*

Wuribware yure kuwure ne o ba a o bō gyi

feye aneḥ ne ane nana Owure Deefid a dee gyi-o.

Mon' sa a ane da Wuribware ne o bō soso-o kakyirele.”

¹¹ Yeessu a kyena mo kuruma-o si ya yere kporowe maḥ-o-ro-o, ne oo lwee Wuribware suḥkpa mfeḥ deere aneḥ ne baa waa kamō-ro-o. Amaa kyowe a kyō lowe-o se-o, ne mo aa mo agyasepo kudu anyo-o a kiḥḥi yo Betaniya.

Aneḥ ne Yeessu a daa figi kiyii ko yii-o
(Matiyo 21.18-19)

¹² Kake nyosepo-o, bamō a lee Betaniya ba ba-o, ne akon de Yeessu. ¹³ Mfeḥ ne oo ḥu feye figi kiyii ko ne ke yere akato se-o a powe, ne do yo a o ya kee kemo se feye o nya kemo agyi a o gyi aaa. Amaa mo a yo kemo kaase-o, seye moḥ te kemo se, amo aferaa wore, a lee feye saḥ amo figi ayii maa swee. ¹⁴ Ne Yeessu a towe gywii kiyii-o feye, “Oko ma lee gyi fo agyi ḥke ḥko se daa.” Ne Yeessu agyasepo-o a nu aneḥ ne Yeessu a towe-o.

* 11:9-10 Kiliḥ 118.25-26.

Ketō ne Yeesuu a waa na ɔ bɔ Wuribware sunjka-ɔ
(*Matiyo 21.12-17; Lukas 19.45-48*)

¹⁵ Bamɔ a beɛ fɔ Yerɔsalɛm maŋ-nɔ-ɔ, ne Yeesuu a ya lwee Wuribware sunjka kabuno. Mɔ a fɔ mfeŋ-ɔ, ne oo ŋu feye asese te mfeŋ ba fe atɔ, na bɔkɔ mɔ e sɔɔ. Bɔkɔ mɔ te bamɔ iteeburi ase mfeŋ ba kyeeri Roma sweere se atanne ba yaa Yudeya sweere se atanne-rɔ. Asese-ɔ mɔ bɔkɔ te kabuno-o mfeŋ ba fe awurelepɔ nee. To, Yeesuu a ya tɔ bamɔ aneŋ-ɔ, ne ɔ gya bamɔ pɛɛ lee mfeŋ. Ne ɔ gyera gyera bamɔ ne ba kyeeri atanne-ɔ iteeburi na bamɔ ne ba fe awurelepɔ a ngya-ɔ bɔ da. ¹⁶ Ne ŋkee ɔ ye ɔkɛmaa ma lee sɔrɔ tɔsɔrɔ bɔ kyɔŋ kabuno-o mfeŋ.

¹⁷ Ne ŋkee ɔ kaapɔ asese ne bɔ bɔ sunjka a kabuno-o mfeŋ. Ne ɔ ye, “Nee baa kyɔre waa abwareseŋ wɔre-ɔ-rɔ feye Wuribware ye,

‘Mɔ lɔŋ-ɔ i kii kekyaŋ ne kaye mɔ-rɔ asese pɛɛ
e ba a bɔ bɔ nya kɔre kebwarekɔre-ɔ.’*
Amaa mone a taa mfeŋ bɔ kii ‘ayu lɔŋ nee,* beɛɛ?’

¹⁸ Amɔ Wuribware alɔŋŋɔpɔ abrese-ɔ na Wuribware mbraa akaapɔpɔ-ɔ a nu ketɔ ne Yeesuu a tɔwe-ɔ, ne baa lee ba buwi ba kpa ekpa ne ba yere se a bɔ bɔ mɔɔ mɔ-ɔ. Amaa kufu de bamɔ, a lee feye mɔ kekɔpɔ-ɔ a kpeŋ laman ne baa gyaŋŋe mfeŋ-ɔ eyee. ¹⁹ Bɔ fɔ kedeeɔpweta-ɔ, ne Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepɔ-ɔ a lee maŋ-ɔ-rɔ.

Figi kiyii-o kuwu aseŋ
(*Matiyo 21.20-22*)

²⁰ Kaye ŋke gyegyaye saŋ ne Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepɔ-ɔ naa kpa se-ɔ, ne baa ŋu figi kiyii ne Yeesuu a daa yii-o, na kemɔ pɛɛ a wu. ²¹ Mfeŋ ne Peetroo a nyiŋŋi ketɔ ne kaa waa kemɔ-ɔ se. Ne ɔ tɔwe gywii Yeesuu feye, “ɔkaapɔpɔ, kee kiyii ne fɔ a daa yii-o a wu.”

²² Ne Yeesuu a beŋŋaa feye, “Mon' kɔre Wuribware gyi. ²³ Mɔ i gyi mone kasentŋ feye ɔkɛmaa ne mɔ ya kɔre Wuribware gyi kyekyeɛ, ne mɔ ya kɔre gyi feye ketɔ ne ɔ tɔwe-ɔ e waa, ne mɔ ya tɔwe gywii kebee mɔ feye kɔ kɔsɔ ya twee kemɔ eyee waa ɔpɔo-rɔ, Wuribware e waa aneŋ a ɔ sa mɔ. ²⁴ Amɔse se-ɔ, mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone feye ɔkɛmaa ne mɔ e kɔre Wuribware ɔ kpa kɔtɔkɔ, ne mɔ ya kɔre Wuribware gyi mɔ kakpɔnɔ-rɔ feye ɔ kyɔ nya ketɔ-ɔ, Wuribware mɔ e sa mɔ kemɔ. ²⁵ Amaa mɔ a kɔre Wuribware ketɔ-ɔ, a tiri feye ɔ taa mɔ beɛkɔ ebɔye bɔ ke mɔ pwɛɛ na Wuribware ne ɔ bɔ sɔsɔ-ɔ deɛ kɔre mɔ se na ɔ nya taa mɔ lee bɔ ke mɔ. [²⁶ Amaa fɔ e moŋ taa fɔ beɛkɔ ebɔye bɔ ke mɔ, Wuribware gbaa maa taa fɔ lee a ɔ bɔ ke fɔ.]”

Yudaa awuye agyeŋkpɛpɛpɔ a seŋbise kɔ ne Yeesuu a kine kilee kanɔ-ɔ
(*Matiyo 21.23-27; Lukas 20.1-8*)

²⁷ Ne baa beɛ kiŋŋi ya lwee Yerɔsalɛm maŋ-nɔ. Yeesuu a yɔ ɔ naa Wuribware sunjka a kabuno-o, ne Wuribware alɔŋŋɔpɔ abrese-ɔ na Wuribware mbraa akaapɔpɔ-ɔ na maŋ-ɔ abrese-ɔ a yɔ mɔ ase. ²⁸ Ne baa bise mɔ feye, “Nse ya sa fɔ kpa feye fɔ gya asese lee Wuribware sunjka a kabuno-o mfee? Nse ya sa fɔ kpa feye fɔ kaapɔ atɔ mfee?”

²⁹ Mfeŋ ne Yeesuu a beŋŋaa bamɔ feye, “To, mɔ i bise mone asen kɔŋkɔ kpeŋ, ne mone ya taare beŋŋaa mɔ nɛnɛɛ fɛraa, mɔ-ɔ mɔ e kaapɔ mone kpa ne n de feye m bɔ waa aneŋ a atɔ-ɔ. ³⁰ Mon' kaapɔ mɔ mɔ ne ɔ sa Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ kpa feye ɔ bɔ asuu-o. Wuribware ya sa mɔ beɛɛ dimaadi?”

³¹ Mfeŋ ne bamɔ wɔre wɔre a lee ba gyiiri ikii feye, “Emene ne ane tɔwe-ɔ nee? Bɔ lee feye ane ya tɔwe feye Wuribware ya sa Yohanee kpa feye ɔ bɔ asuu, o bise ane feye, ‘Ntɛtɔ se nee ne mone moŋ kɔre Yohanee gyi?’ ³² Ne ane mɔ ane ya tɔwe feye dimaadi ya sa mɔ kpa, emene ne asese mɔ e waa ane?” Bɔ sere asese ne bɔ bɔ mfeŋ-ɔ a lee feye bamɔ

* 11:17 Isaya 56.7. * 11:17 Yerɛmeya 7.11.

okemaa a kōore gyi feye Yohanee gye Wuribware a akyaamee-ɔ oko nee. ³³ Amose se-ɔ, baa benjaa Yeessuu nee feye, “Ane mon nyi oko ne ɔ sa Yohanee kpa feye ɔ bo asuu-o.”

Ne Yeessuu ma a tawe gywii bamo feye, “Ane feraa, ɛ gbaa ma tawe oko ne ɔ sa mo kpa feye ɛ waa keto ne mo e waa-ɔ a n gywii mone.”

12

Apafowa boye ko kitee

(Matiyo 21.33–46; Lukas 20.9–19)

¹ Ne Yeessuu a tawe kitee ma gywii bamo feye, “N gye anyare ko e bo-ro aaa? Ne oo dwii mo bobe ayii ko, ne amo ya swee agyi ne bo de ba waa nta-ɔ. Ne oo gyi bane dabe bo muruwaa, ne oo kwii kemaɗɗan kodoo-ɔ-ro mfeɗ na bo taa ayii-o agyi bo waa-ro a bo kyikye si lee amo nkyu. Ne ɔ be waa kotoko ne ba yere kemo se a bo bo deere kodoo-ɔ se-ɔ bo yera kodoo-ɔ-ro. Ne ɔ taa sa apafowa ko feye bo deere se sa mo, ne ɔ lee pe tu kpa yo kefo.”

² Saɗ ne ayii agyi amo a bere, ne amo kiteebere a fo-ɔ, ne kodoo-ɔ wuye-o a sun mo keyaafore ko bo kyonwe apafowa amo ase feye ɔ yo a bo ke keto ne baa nya lee mo kodoo-ɔ-ro, na bo taa mo lee bo kyonwe mo. ³ Keyaafore amo a yo bamo ase-ɔ, ne apafowa amo a kra mo da, ne baa yowe mo bo kyonwe mo nyarpe ase asaree kpankpan.

⁴ Ne kodoo-ɔ wuye-o a be sun mo keyaafore nyasepo, ne baa daye mo kunu-ro, ne baa saare mo. ⁵ Ne ɔ be sun mo keyaafore sasapo, ne apafowa amo a maa mo. Aneɗ deɗ ne asese amo a bii bokko, ne baa maa bokko ne kodoo-ɔ wuye amo a be sun bamo ase-ɔ.

⁶ ɗkee mo ne mo wore ya saɗ a kodoo-ɔ wuye amo sun-o e gye mo fɗɗɗɗ mo gyi konko kpen ne o de, ne ɔ kpa mo asen bweeto-ɔ. Amo feraa lalalowe-ɔ ne oo sun mo gyi amo bo kyonwe apafowa amo ase. Ne ɔ fa mo mfere feye, ‘Mo e kore a n gyi feye ba bu mo gyi-o.’ ⁷ Saɗ ne apafowa amo a ɗu kyaagyi-o e ba-ɔ, ne ɗkee ba tawe ba gywii abee ne feye, ‘Kee kodoo-ɔ wuye-o mo gyi-o ne mo se ya wu o gyi mo kapote-ɔ e ba-ɔ. Mon! sa a ane maa mo, na mo se a kodoo ma kii ane lee.’ ⁸ Amose-ɔ ne baa kra mo gyi amo maa, ne baa lee mo kifuniɗ lee kodoo-ɔ-ro tewe kemo bo kyonwe bobe kodoo amo kamee.”

⁹ Ne Yeessuu a bise bamo feye, “To, mone e kore mone i gyi feye emene ne bobe kodoo-ɔ wuye-o e waa apafowa amo-ɔ nee? Mo e fa feye mo fɗɗɗɗ e yo nee na ɔ ya maa asese-ɔ peee na ɔ be taa kodoo-ɔ sa asese banban na bo deere se sa mo. Amo e gye saasebe.”

¹⁰ Ne Yeessuu a kya se tawe feye, “Mo a kore gyi feye mone a kare abwaresen wore-ɔ-ro feye,

‘Kefore serise ko ne apweepo de bo pwee

ne baa kine kemo bo tewe-ɔ,

ya kon bo kii kemo ne kaa len lon-ɔ peee bo yera-ɔ.

¹¹ Wuribware ya sa ne aa ba aneɗ,

ne aa kpen ane eyee kebanse.’ ”*

¹² Yeessuu a sa senja lowe-ɔ, ne Yudaa awuye agyɗkpeepo-ɔ e kpa a bo kra mo, a lee feye baa ɗu feye mo apafowa boye ko kitee-o a kye bamo. Amaa bamo a sere laman ne bo bo mfeɗ-ɔ se-ɔ, ne baa nare yowe mo.

Lenpoo kaka senbise

(Matiyo 22.15–22; Lukas 20.20–26)

¹³ Amo kamee-ro, ne baa sun Farisii awuye na Owure Herod ayererapo feye bo ya bise Yeessuu asen loore mo kan-ro, na ɔ tawe kebeye ko, na bo nya kra mo. ¹⁴ Bamo a yo Yeessuu ase-ɔ, ne baa bo tawe kone kone gywii mo feye, “Okapopo, ane nyi feye kaseɗɗɗɗ wuye e gye fo, na fo maa penna oko, na kufu mon de fo asese kotowe fo asen se. Fo mon nyi feye sese ma gye sese dabe beee ɔ gye kagyinyii, fo feraa fo e kaapo ato kaseɗɗɗɗ

* 12:11 Kiliɗ 118.22–23.

ne Wuribware e kpa feye sese dimaadi kema waa-o. Roma awuye a ko kenna gyi ane se kore ane man-o se-o, ane ya ka lenpoo sa bamo owure dabe ne ba tee mo e Kayesaa-o, a kye ane Wuribware mbraa-o, beee a maa kye? Towe na ane nu.”

¹⁵ Amaa Yeesuu mo a kyɔ ɲu feye bo de senbise mo ba kyɔ mo-ro kee nee. Amose-o, ne do beɲɲaa bamo feye, “Nteto nee ne mone e kyɔ mo-ro mone e kee-o nee? Mon' taa atanne fufuri kigyi ne kaa fo siidii kudu-o, ne mone de mone e ka lenpoo-o baa mo a ɲ kee.” ¹⁶ Bamo a taa baa-o, ne oo bise bamo feye, “Nse fotoo na kenyaare e doɲ atanne mo se-o nee?”

Ne baa beɲɲaa mo feye, “Owure Kayesaa lee nee.”

¹⁷ Ne Yeesuu ye, “To, amo feraa, mon' ka keto ne ke gye Kayesaa lee-o sa Kayesaa, na mon' ka kemo ne ke gye Wuribware lee-o sa Wuribware.” Ne aneɲ ne Yeesuu a beɲɲaa-o a kpeɲ bamo eye.

Kikyɲɲi lee lowi-ro senbise

(Matiyo 22.23-33; Lukas 20.27-40)

¹⁸ Amo kamee-ro, ne Sadukii awuye ko a ba Yeesuu ase aneɲ dee, na bo bo bise mo aseɲ. Amo Sadukii awuye mo mo gye Yudaawuye ko ne ba kore ba gyi feye sese ya wu, mo kayowore na mo kra peee a wu, ne aneɲ se-o do maa lee taare a o kyɲɲi lee lowi-ro peee-o nee. To, ne baa bise Yeesuu feye, ¹⁹ “ɔkaaporo, ane doɲdaapo Mosis ya kyoree mbraa mo sa ane Yudaawuye feye, oko ya wu yowe mo ka na bo moɲ kowe agyi, sese-o mo tire taa kpenlekyee-o waaree, na bo nya kowe kayaagyi. Na bo taa kam feye mo daa ne oo wu-o mo gyi nee. ²⁰ To, onyaare ko agyi nyanse asunoo e dee bo bo-ro. Ne bamo-ro obrese-o a waaree, ne do bo wu yowe okyee-o na mo aa mo ka-o moɲ kowe. ²¹ Ne onyasepo-o a bo taa mo bee waaree. Amaa mo aa mo bee bo moɲ kowe, ne onyaare-o a wu. Osasepo-o gbaa aneɲ dee. ²² Bamo asunoo peee a waaree bamo daa a kpenlekyee amo gyanɲe se, ne baa wu yowe mo, na mo aa bamo oko moɲ kowe gyi koɲko gbaa. A bo-ro ne okyee-o mo a bo wu gya bamo se. ²³ Ne mbeyomo bo ye okemaa i kyɲɲi a do lee lowi-ro-o. Kake nsi amo bamo-ro nse e gye okyee-o mo kuri? Bo lee feye bamo peee mo a waaree mo bo gyanɲe se.”

²⁴ Mfeɲ ne Yeesuu a beɲɲaa bamo feye, “Mone a fo kpa, a lee feye mone moɲ nyi abwaresen wore-o-ro aseɲ, ne mone moɲ nyi aneɲ ne Wuribware keyaalen du-o, aneɲ dee mone maa nu kemo kaase. ²⁵ A lee feye sese ya kyɲɲi lee lowi-ro, mo kakyena-ro du nee feye Wuribware a mbao ne bo bo soso-o lee-o, amose-o awaareye moɲ lee a bo-ro. ²⁶ To, mone feraa, mone ye alowipo-o maa lee kyɲɲi a bo lee lowi-ro. Amaa mo i bise mone feye mone moɲ kare kiyii ko ne ke e kywese-o aseɲ Mosis a wore-o-ro aaa? Mfeɲ-o do kyoree nee feye, Wuribware a towe gywii mo feye, ‘Mo e gye Wuribware, nyanɲe ne fo nana-ana Abraham na Isak na Yakubu i sun-o.’* ”

²⁷ Amo e gye feye ane adedaapo amo ne baa wu-o a saɲ ba sun Wuribware-o se-o, a kaapo nee feye bamo a wu gbaa ooo, bamo e kra saɲ i te. Amose se-o, mone e fo kpa aseɲ mo kekaapo-ro-o-ro.”

Mbraa-o peee-ro mmɔ ne n tiri-o

(Matiyo 22.34-40)

²⁸ Amo Wuribware mbraa okaaaporo ko mo bo mfeɲ, ne oo nu keto ne Yeesuu na Sadukii awuye e towe kemo aseɲ-o. Amose-o, mo a ɲu feye Yeesuu a beɲɲaa Sadukii awuye-o neenee-o se-o, ne do ba Yeesuu ase bo bise mo feye, “Mbraa-o peee-ro mmɔ e gye ne n tiri-o nee?”

²⁹ Ne Yeesuu a beɲɲaa mo feye, “Mmo ne n tiri-o e gye feye,

‘Isireelii awuye, mon' loɲ esebo na mon' nu feye
ane moɲ de nyanɲe ko bo tii Wuribware se.

³⁰ Lee fo kame-ro ba fo kakpono na fo mfeere na fo keyaalen peee

* 12:26 Kelee Igyipiti 3.6.

bɔ kpa fɔ nyanpɛ Wuribware asɛɲ.*

³¹ Mbraa nɛ n tiri nɛ n gya sɛ nyɔsɛpɔ-ɔ ɛ gyɛ feyɛ,

‘Kpa fɔ bɛɛkɔ asɛɲ feyɛ anɛɲ nɛ fɔ ɛ kpa fɔ ɛyɛɛ-ɔ.’*

Amɔsɛ-ɔ, mbraa kɔ mɔɲ lɛɛ m bɔ-rɔ nɛ n tiri feyɛ ɲnyɔ mɔ.”

³² Mfɛɲ nɛ Wuribware mbraa ɔkaapɔpɔ-ɔ a tɔwɛ gywii Yeesuu feyɛ, “Fɔ a waa atɔ, ɔkaapɔpɔ. Na a gyɛ kasɛɲtiɲ nɛɛ feyɛ fɔ a tɔwɛ ɛ anɛ mɔɲ de nyanpɛ kɔ bɔ tii Wuribware sɛ. ³³ Na anɛ lee anɛ mme-ro ba anɛ ɲkɔpɔnɔ na anɛ mfɛɛrɛ na anɛ keyaalɛɲ pɛɛɛ bɔ kpa anɛ nyanpɛ Wuribware asɛɲ, na anɛ bɛɛ kpa anɛ abɛɛkɔ asɛɲ feyɛ anɛɲ nɛ anɛ ɛ kpa anɛ ɛyɛɛ-ɔ. A tiri feyɛ anɛ bu mbraa ɲnyɔ mɔ kyɔɲ anɛ baa alɔɲɲɔtɔ bɛɛɛ anɛ mɔɔ mbɔ bɔ kywɛɛ bɔ lɔɲɲɔ Wuribware.”

³⁴ Amɔ fɛraa Yeesuu a ɲu feyɛ ɔɔ bɛɲɲaa mɔ nɛnɛɛ-ɔ, nɛ ɔɔ tɔwɛ gywii mɔ feyɛ, “A saɲ kafwɛɛ nɛɛ na fɔ waa siraa lowɛ na fɔ tii Wuribware a kuwure-o si.”

Amɔ kamɛɛ-rɔ ɔkɔ mɔɲ lɛɛ taarɛ bise Yeesuu kɛsɛɲ kɔ mfɛɲ daa.

Ɔkɔ nɛ Wuribware i suɲ a ɔ bɔ kyɔɲwɛ-ɔ asɛɲ

(Matiyo 22.41-46; Lukas 20.41-44)

³⁵ Yeesuu a saɲ ɔ bɔ Wuribware sunkpaa a kabuno-o ɔ kaapɔ lamaan-ɔ, nɛ oo bise asɛɲ kɔ bɔ teere asɛɲ nɛ baa bise mɔ-ɔ feyɛ, “Emɛnɛ sɛ nɛ Wuribware mbraa akaapɔpɔ-ɔ ɛ tɔwɛ feyɛ mɔ nɛ Wuribware i suɲ a ɔ bɔ kyɔɲwɛ-ɔ nɛ ba tɛɛ ɛ Kristoo-o ɛ lee Owure Deefid a kɛnana-ɔ-rɔ-ɔ nɛɛ? ³⁶ Na Wuribware a kufwiɲɛ timaa-o mɔ a sa nɛ Deefid fɔɲfɔɲ gbaa a tɔwɛ feyɛ,

‘Wuribware a tɔwɛ gywii mɔ nyanpɛ nɛɛ ɛ,

Kyɛna mɔ kigyise si mfɛɛ

na n sa a fɔ adɔɲ pɛɛɛ mɔ ba fɔ kaasɛ.’*

³⁷ To, Deefid a kyɔrɛɛ asɛɲ amɔ nɛ Wuribware a tɔwɛ gywii ɔkɔ nɛ o te mɔ asɛ-ɔ, Kristoo nɛ ɔɔ tɔwɛ gywii. Amɔ a gyɛ anɛɲ-ɔ sɛ-ɔ, nɛ Deefid fɔɲfɔɲ a kyɔrɛɛ tɛɛ Kristoo feyɛ mɔ nyanpɛ, bamɔ ya kɔwɛ Kristoo nɛ ɔɔ waa sɛsɛ dimaadi, emɛnɛ nɛ ɔ waa a ɔ lee Deefid a kɛnana-ɔ-rɔ, na Deefid a kyɔ tɛɛ Kristoo feyɛ mɔ nyanpɛ-ɔ?”

Yeesuu yɛ ɔkɛmaa sa Wuribware mbraa akaapɔpɔ-ɔ sɛ

(Matiyo 23.1-36; Lukas 20.45-47)

Nɛ lamaan nɛ bɔ bɔ mfɛɲ ba nu asɛɲ nɛ Yeesuu ɛ tɔwɛ-ɔ akatɔ a gyi amɔ sɛ. ³⁸ Mɔ a kaapɔ bamɔ-ɔ, nɛ ɔɔ tɔwɛ gywii bamɔ feyɛ, “Mɔn' sa Wuribware mbraa akaapɔpɔ-ɔ sɛ. Bamɔ ɛ gyɛ nɛ bɔ naa bɔ bun akaarɛ sɔsweɛ lamaan-nɔ, ba kpa feyɛ asɛsɛ dɛɛ nya gyɔɲɲɔ ka bamɔ nnɔ, ³⁹ nɛ bɔ te ngya dabɛ sɛ kɛbwarekɔrɛ akyan-nɔ na ateese gyikpa-ɔ. ⁴⁰ Bamɔ ɛ gyɛ nɛ ba puni akpenlekyɛɛ ba kɔrɛ bamɔ ɛlɔɲ, na ba kɔrɛ kɛbwarekɔrɛ anɛɲ-aaa, na asɛsɛ nya ɲu saɲ amɔ feyɛ bɔ tɛɛ bɔ gya Wuribware sɛ nɛnɛɛ. Mfaanɛɛ sɛ-ɔ, Wuribware i gyiiri bamɔ kɛsɛbɔ bweɛtɔ.”

Kpenlekyɛɛ kɔ a afɔrɛyɛ bɔsɛ-ɔ

(Lukas 21.1-4)

⁴¹ Amɔ Yeesuu te Wuribware sunkpaa a kabuno-o mɛra mfɛɲ nɛ bɔ de bamɔ atanne ba waa kɛdakaa-rɔ-ɔ, na ɔ dɛrɛrɛ asɛsɛ nɛ bɔ de bamɔ atanne ba waa-rɔ-ɔ. Atɔ awuyɛ bweɛtɔ ɛ waa-rɔ atanne dabɛ. ⁴² Nɛ kpenlekyɛɛ otiripɔ kɔ mɔ a bɔ taa ɛpasɔwa adunyɔ kɛɲ waa-rɔ. ⁴³ Mfɛɲ nɛ Yeesuu a tɛɛ mɔ agyasɛpɔ-ɔ bɔ gyanɲɛ, nɛ ɔ yɛ, “Mɔ ɛ tɔwɛ mɔ i gywii mɔnɛ feyɛ kpenlekyɛɛ otiripɔ mɔ a afɔrɛyɛ-ɔ kyɔ ɔkɛmaa lee-o. ⁴⁴ Bɔ lee feyɛ atɔ awuyɛ-o a lee bamɔ atanne nɛ bɔ de-o si-o kafwɛɛ nɛɛ baa bɔ bɔ afɔrɛyɛ, amaa

* 12:30 Mbraa kɛbɛesa 6.4-5. * 12:31 Kɔlɔɲɲɔ mbraa 19.18. * 12:36 Kiliɲ 110.1.

kpenlekyee otiripō mō feraa, ketō ne o de-o pēee ne ð taa bō bō afōreye-ō. Mō kapōtee pēee ne o de-o ne ð taa baa-ō.”

13

Anēj ne Yeesuu a tōwe Wuribware sunjka kibwee asej-ō
(Matiyo 24.1-2; Lukas 21.5-6)

¹ Sañ ne Yeesuu e lee Wuribware sunjka-ō, ne mō agyasepō-ō òkō a tōwe ε, “Òkaapōpō, kee anēj ne afōre mō ne baa bō pwēe Wuribware sunjka mō-ō a waa sunjka-ō dan-ō.”

² Ne Yeesuu a tōwe gywii mō feye, “Fō a ñu anēj ne akyan dabe amō du-o ooo? Sañ kō e ba a ò bō ba na afōre amō ne baa bō pwēe akyan amō-ō kōkōñkō gbaa maa sii mfeñ ne ke yere mbeyōmō-ō. Ba gyera amō pēee a bō bō da.”

Asej ne a ba pwēe na kaye dēe gye kēe
(Matiyo 24.3-14; Lukas 21.7-19)

³ Ketō a waa kafwee-ō, ne Yeesuu a yō o te Mfō-Ayii kebee-ō se, ne mō akatō kōre Wuribware sunjka-ō se. Ne Peetroo na Yakubu na Yohanee na Andruu abee ana wōre a yō mō ase ya tōwe feye, ⁴ “Tōwe gywii ane, sañ mō ne aseñ mō pēee ne fō a tōwe bō lee Wuribware sunjka mō se-ō e ba? Ne ntetō atō e gye ne a waa pwēe na ane dēe ñu feye sañ amō a fō?”

⁵ Ne Yeesuu a tōwe gywii bamō feye, “Mōn' sa se na òkō ma penna mōne. ⁶ Bō lee feye asese bweeto e ba na bō bō penna mōne ε, ‘Mō e gye Kristoo ne Wuribware a sunj bō kyōñwe-ō’, na bō de mō kenya ba tōwe aseñ na bō penna asese bweeto. ⁷ Sañ amō mōne ya nu ekō na anaa se mera mōne beee kefo kefo ooo, mōne ma sa amō aseñ tiri mōne, a lee feye a waa kanō ñkēmaa a ba anēj pwēe. Amaa ñ gye amō e gye ne a kaapo feye kaye e kpa a ka gye kēe. ⁸ Mō e tōwe mō i gywii mōne feye eman e kō abee, na sweere kō se asese kō sweere kō mō se asese. Na sweere lee ò leñkpañ, na akōñ ba esweere bweeto se. Amō-ō pēee du nee feye òkyee a dñwi pwēe ne ò dēe bō kōwe.

⁹ Mōn' sa se, a lee feye ba kperi anēj ne mōne gye mō agyasepō-ō se na bō kra mōne yaa ane Yudaa awuye mañ abrese ase. Na bō bee daye mōne ane kebwarekōre akyan abrese akatō-rō. Na mōn' yere agominaa na awure akatō-rō, na mōn' tōwe abwareseñ gywii bamō. ¹⁰ Amaa a tiri feye asese pēee nu aseñ timaa pwēe na kaye dēe gye kēe. ¹¹ Sañ ne ba kra mōne a bō yaa anēj a esenjiyikpa-ō, mōne ma kañ sa a aseñ ne mōne e ya tōwe mfeñ-ō mfēere tōraa mōne. Sañ-ō ya fō, mōn' tōwe ketō ne ke bō mōne mfēere-rō-ō, a lee feye ketō ne mōne e tōwe mfeñ-ō maa lee mōne fōñfōñ ase, ke e lee Wuribware a kufwiije timaa-o ase nee.

¹² Sañ amō dēe na sese yaa mō daa beee mō tire na bō mō mō. Na ase mō yaa bamō gyi-ana a bō mō bamō. Na ñyaagyi mō yere bō kye bamō ase na anyi ba kpa bamō a bō mō. ¹³ Òkēmaa i kperi mō se, na o kisi mōne. Amaa mō e mōrōwe òkēmaa ne ò taare a ò yere kenkeñ bō fō aseñ amō kēe-ō.”

Anēj ne Yeesuu ye Yerōsaleñ mañ i kpuri-o
(Matiyo 24.15-28; Lukas 21.20-24)

¹⁴ Ne Yeesuu a kya se tōwe feye, “Wuribware kyaamee Daniyel a kyōree waa abwareseñ wōre-ō-rō feye ‘Sañ kō e ba a ò bō ba ne mōne adōñ e ba iyisi atō kō a bō bō yera mfeñ ne a mōñ bware feye a yere-ō, na bō bō sa a Wuribware sunjka-ō nyera.’ ”* (Fō ne fō e kare amō-ō, fō a nu kaase aaa?) “Sañ amō, bamō ne bō bō Yudeya sweere se-ō, sere yō abee-rō. ¹⁵ Na bamō ne bō bō kawu-o ma kpōne bamō eyee kiññi yō lōñ-nō feye ba ya taa kōtōkō. ¹⁶ Na bamō ne bō bō ndō-rō-ō mō ma kiññi ba pe feye ba ba a bō bō taa bamō awaagya. ¹⁷ ñke nsi amō adañpōkyee na atrapo i ñu aseñ nee fēe. ¹⁸ Mōn' kōre Wuribware feye amō-ō ma waa sañ ne kpa kutu bō leñ-ō. ¹⁹ A lee feye sañ amō a aseñ-ō e waa leñ bweeto a kyōñ aseñ kēmaa ne a kyō waa lee haree sañ ne Wuribware a tweē kaye-ō bō fō ndō-ō.

* 13:14 Daniyel 9.27; 11.31; 12.11.

Aseñ kò mɔ̄ maa lɛ ba na a du feyɛ amò daa. ²⁰ Amaa Wuribware a teñ ñke ne weetee aseñ amò e waa-ɔ se. Ɔ dɛɛ ɔ mɔ̄ñ teñ se fɛraa nee, weetee ɔkò maa sañ kayɛ mɔ̄-rɔ. Bò lɛe bamò ne Wuribware a lee sa m̀ ɛyɛɛ-ɔ se ne ɔɔ teñ ñke-o si.

²¹ Sañ amò ɔkò ya tɔwe gywii mone feyɛ, ‘Kee Kristoo ne Wuribware a suñ-o e yere mfee-ɔ,’ beee ‘M̀ e yere nnoñ-ɔ,’ mone ma kɔore m̀ gyi. ²² A lee feyɛ bokò e ba a b̀ b̀ penna mone feyɛ bamò e gye Kristoo-o, na bokò m̀ penna feyɛ bamò e gye Wuribware a akyaameɛ-ɔ bokò. Ba ba a b̀ b̀ waa akpenyeeto dabe b̀ kaapo feyɛ bamò eley-ɔ a lee Wuribware ase-ɔ, na b̀ nya penna bamò gbaa ne Wuribware a lee sa m̀ ɛyɛɛ-ɔ. Bamò e taare fɛraa de. ²³ Amose-ɔ, mon' sa se. M̀ a tɔwe keto kɛmaa gywii mone pwɛɛ a sañ amò dɛɛ fò.”

Yeesuu, dimaadi m̀ gyi-o, a kɛba nyɔsepo-ɔ
(Matiyo 24.29-35; Lukas 21.25-33)

²⁴ Ne Yeesuu a kya se tɔwe feyɛ, “Ñke amò-rɔ sañ ne aseñ dabe amò a kyon-ɔ,

‘Kyɔwe ya lee, keto e gyase,
na oferi m̀ ma lɛ lanñe-rɔ.’

²⁵ ‘Na akyee-e-kpa-agyi kyuwi
lee daye bwee-ro pupuri,
na keto kɛmaa ne ke b̀ awore-rɔ-ɔ pɛɛɛ
ma lɛ waa kyɛkyɛɛ.’*

²⁶ Ñkee na m̀, dimaadi m̀ gyi-o, lee soso n te awore-rɔ m̀ e ba keyaalen dabe-rɔ na kelanñer-rɔ. ²⁷ Na n suñ m̀ mbɔɔ lee soso ba sweere m̀ se mfee, na b̀ yo kɛbare kɛmaa ya kpɔwe aseɛ ne Wuribware a lee sa m̀ ɛyɛɛ-ɔ pɛɛɛ lee sweere kɛmaa se b̀ gyanñe toñ konko.”

²⁸ Ne Yeesuu a kya se tɔwe feyɛ, “Mon' sa a figi kiyii kaapo mone kanyiasen. Mone nyi feyɛ kemò ya ba ke e kpa a ke pɔwe, amò kɛkyaare e kpa a ke fò. ²⁹ To, aneñ dɛɛ ne mone ya ñu feyɛ aseñ m̀ pɛɛɛ e waa, amò mon' pini feyɛ sañ e kpa a ɔ fò feyɛ m beɛ kinñi ba. ³⁰ M̀ i gyi mone kasentij feyɛ ndɔɔ a kayɛ m̀-ɔ a aseɛ-ɔ bokò i ñu sañ ne atɔ m̀ e ba-ɔ. ³¹ Soso na sweere pɛɛɛ aseñ e kyon, amaa m̀ aseñ-ɔ fɛraa maa kyon daa.”

Ɔkò mɔ̄ñ nyi kake nsi ne Yeesuu i kinñi a ɔ ba-ɔ
(Matiyo 24.36-44)

³² Ne Yeesuu a tɔwe b̀ gye kee feyɛ, “Amaa ɔkò mɔ̄ñ nyi kake nsi ne m̀ e ba a m b̀ kinñi ba-ɔ. Wuribware mbɔɔ-ɔ, beee m̀, dimaadi m̀ gyi-o, gbaa, mɔ̄ñ nyi kake suyo-o. Amò ane se Wuribware wɔre kpen i nyi. ³³ Amose-ɔ, ɔkɛmaa sa se na ɔ waa siraa, a lee feyɛ ɔkò mɔ̄ñ nyi sañ amò. ³⁴ A du ne feyɛ kawurenyare kò a kpa a o tu kpa, ne oo ke kusun-no sa m̀ ayaafɔre feyɛ b̀ waa, ne ɔɔ tɔwe gywii m̀ loñ ɔdeeresepo feyɛ ɔ deere m̀ loñ se b̀ fò sañ ne ɔ ba-ɔ. ³⁵ Amose-ɔ, mon' sa se, a lee feyɛ ɔkò mɔ̄ñ nyi sañ ne loñ wuye-o de ɔ ba-ɔ, nsanñe kadeerpweta beee kanye beee kayɛ nsena beee gyegyaye kese-ro ne ɔ ba. ³⁶ M̀ ya fu-ro ba, mone ma sa a ɔ b̀ to feyɛ mone a di idi. ³⁷ Keto ne m̀ e tɔwe m̀ i gywii mone-ɔ, ne m̀ e tɔwe a n gywii aseɛ pɛɛɛ-ɔ e gye feyɛ mon' sa se na mon' kyanñi kyena.”

14

Aneñ ne baa da Yeesuu kurju si kikpuni-o
(Matiyo 26.1-5; Lukas 22.1-2; Yohanne 11.45-53)

¹ Amò a sañ ñke ñnyɔ a Bodododo ne yiisi mɔ̄ñ te-ro-o na Wuribware-a-kya-ane-yowɛ a ateese-o agyibee dɛɛ fò-ɔ, ne Wuribware alonñopo abrese-ɔ na Wuribware mbraa akaaropo-ɔ a lee ba kpa ekpa ne ba borɔ se a b̀ kra Yeesuu na ɔkò mɔ̄ñ ñu-o, na b̀ m̀ m̀. ² Amaa b̀ ye, “Ane ma kra m̀ Wuribware-a-kya-ane-yowɛ a kigyɛ a ñke-o-ro,

* 13:25 Isaya 13.10; 34.4.

a lee feye ane ya kra m̀ ñke am̀-ɔ, lamarj maa sure, na bam̀ idurj fwii, na b̀ baa eko marj-ɔ.”

Anej ne okyee ko a twiiri lanpen̄taa wee Yeessu kuɲu si Betaniya-o
(*Matiyo 26.6-13; Yohanee 12.1-8*)

³ Am̀ kamεε-r̀ Yeessu a ỳ ɔ b̀ Betaniya kamangyii-ro-o, ne ɔ ỳ o te Simɔn ne ɔ dεε ɔ gye bwatɔpɔ-ɔ aye o gyi. Ne okyee ko a kra m̀ lanpen̄taa yawo len̄se ko lweero. Lanpen̄taa m̀ b̀ kalogyii damenan̄se ko ne baa taa kibu ne ba tee kem̄ ε alabasetaa-ɔ b̀ waa-ɔ-r̀ nee. Ne ɔ da kalogyii ne lanpen̄taa-ɔ b̀-ɔ-r̀ kan̄ bwee taye se, ne oo twiiri wee Yeessu kuɲu si.

⁴ Ne bam̀ ne b̀ b̀ mfɛn-ɔ bok̄o idurj a fwii, ne b̀ ye, “Nteto e gye lanpen̄taa am̀ ken̄yera aneɲ? ⁵ Oo fe lanpen̄taa m̀ nee, weete ɔ nya a ɔ kyon̄ siidii ñkpen̄ nna, na ɔ taa atanne-ɔ b̀ sa atiripo.” Ne baa por̄ okyee am̀ bweeto.

⁶ Amaa Yeessu a tawe gywii bam̀ nee feye, “Mon' yowe okyee-ɔ. Nteto se ne mone e waa m̀ aneɲ? M fɛraa m̀ ase, at̄o timaa na adamen̄se ne ɔ waa-ɔ. ⁷ Mone de atiripo mone ase sarj kemaa, amose-ɔ sarj kemaa ne mone e kpa-ɔ, mone e taare a mon' kya bam̀-ɔ. Amaa m fɛraa, m̀ aa mone maa kyena a ane b̀ ỳ. ⁸ Keto ne ɔ taare-ɔ ne ɔ waa. M̀ a twiiri lanpen̄taa-ɔ wee m̀ se-ɔ, a kaap̄o nee feye ɔ lɔɲɲo m̀ kayowore o gywii sarj ne m̀ i wu na b̀ pure m̀-ɔ nee. ⁹ Mbeyom̄ m̀ i gyi mone kasent̄in feye kaye m̀ p̄εε-r̀ tɔɲ kemaa ne ba tawe abwaresen̄-ɔ, b̀ lee keto ne okyee m̀ a waa-ɔ se-ɔ, m̀ ken̄yare maa muri am̀-ɔ daa.”

Anej ne Yudas a sure si feye o gyi Yeessu kidiburo-o
(*Matiyo 26.14-16; Lukas 22.3-6*)

¹⁰ Ne Yudas Kariyotinyi ne ɔ gye Yeessu agyasep̄o kudu anyɔ-ɔ ɔko-ɔ a ỳ Wuribware alɔɲɲop̄o abrese-ɔ ase na ɔ ya gyi Yeessu kidiburo gywii bam̀. ¹¹ M̀ a ỳ-ɔ, bam̀ akato a gyi keto ne o de ɔ tawe-ɔ se, ne b̀ ye ba ba atanne na b̀ ka m̀ kok̄o. Amose-ɔ, ne Yudas a lee ɔ kpa ekpa ne ɔ bor̄ se a ɔ nya ba Yeessu b̀ waa bam̀ kesaree-r̀-ɔ.

Siraa ne Yeessu m̀ aa m̀ agyasep̄o-ɔ a waa na b̀ gyi Wuribware-a-kya-ane-yowe a ateese-o
(*Matiyo 26.17-19; Lukas 22.7-13*)

¹² Kadawokywee a kake ne ka gye ñkpeε ne ba gyi Bodobodoo-ne-yiisi-mɔn-te-ro-o, na b̀ m̄ɔ nsannegyii b̀ gyi Wuribware-a-kya-ane-yowe a ateese-o, ne Yeessu agyasep̄o-ɔ a bise m̀ feye, “Mfene ne f̄o e kpa feye ane ya lɔɲɲo sa f̄o a f̄o ya gyi Wuribware-a-kya-ane-yowe a ateese-o nee?”

¹³ Ne Yeessu a surj bam̀ abεε anyɔ, ne ɔ tawe gywii bam̀ feye, “Mon' ỳ marj-ɔ. Mone ya ỳ, mone e gyan̄naa ɔnyare ko na ɔ so kal̄ na nkyu. ¹⁴ Na mon' gya m̀ se ya lwee lɔɲ ne o lweero-o, na mon' tawe gywii lɔɲ wuye-o feye, ‘ɔkaap̄op̄o-ɔ ye, ñkee kekyan̄ ne m̀ aa m̀ agyasep̄o-ɔ i gyi Wuribware-a-kya-ane-yowe a ateese-o kem̄-ɔ-r̀?’ ¹⁵ Mfɛn-ɔ, na ɔ kaap̄o mone aban̄soroo kekyan̄ dab̄e ko ne ke b̀ sos̄o-ɔ-r̀ na baa kȳo lɔɲɲo kem̄-ɔ-r̀ waa ngya na iteeburi b̀ yera-r̀. Na mon' waa keto kemaa siraa b̀ yera ane.”

¹⁶ Ne m̀ agyasep̄o anyɔ am̀ a m̄eraa se ỳ marj-ɔ-r̀. Bam̀ a ỳ-ɔ, aneɲ ne Yeessu a tawe-ɔ dεε ne baa ñu. Ne baa waa Wuribware-a-kya-ane-yowe a ateese-o siraa mfɛn.

Ane nyan̄pe a ateese-o
(*Matiyo 26.20-30; Lukas 22.14-23; Yohanee 13.1-2, 21-30; 1 Korintoo awuye 11.23-25*)

¹⁷ Kyowe a lowe-ɔ, ne Yeessu m̀ aa m̀ agyasep̄o kudu anyɔ-ɔ a ba lɔɲ-ɔ-r̀. ¹⁸ Bam̀ a te ba gyi-o, ne Yeessu ye, “M̀ e tawe m̀ i gywii mone feye ɔko ne m̀ aa m̀ i gyi gyare koɲko-r̀-ɔ i gyi m̀ kidiburo.”

¹⁹ M̀ a tawe aneɲ-ɔ, ne aa waa bam̀ mfεεre bweeto, ne baa lee ba bise m̀ kegyase kegyase feye, “Kasent̄in nee, m̀ ne f̄o de, bεεε?”

²⁰ Ne Yeessu a beɲnaa bam̀ feye, “Mone kudu anyɔ-ɔ-r̀ ɔko nee, ɔko ne m̀ aa m̀ kesaree di gyare koɲko-r̀ ane i gyi-o. ²¹ M̀, dimaadi m̀ gyi-o, i wu feye aneɲ ne baa

kyorɛ mo asen waa abwaresen wore-ɔ-rɔ-ɔ. Amaa ɔko ne o gyi mo kidiburo-o i ɲu asen nee fee. Bo dee bo mon kowe anen a sese-ɔ nee, weete a bo.”

²² Saɲ ne bo maa se ba gyi-o, ne Yeessu a taa bodobodoo, ne ɔ sa Wuribware anse wee se, ne ɔ tenɲe-rɔ sa mɔ agyasepo-ɔ. Ne ɔ ye, “Mon' kɔre na mon' gyi. Mo koyoworegyi nee.”

²³ Ne ɔ taa nta kotorenkyu borɔ, ne ɔ sa Wuribware anse wee se, ne ɔ taa sa bamo, ne bamo peee a nuu kemo-rɔ. ²⁴ Ne Yeessu ye, “Mo mbogya ne n twiiri a ɲ wee, na Wuribware nya taa asese bweeto ebaye bo ke bamo-ɔ nee. Mo mbogya ne n tii Wuribware na asese mbontɔ-rɔ a etan popwee a kanɔ-ɔ nee. ²⁵ Mo e tawe mo i gywii mone feye, lee mbeyɔmɔ bo yɔ, ma lee nuu nta mɔ peee, amɔ ɲke nsi ne mo i nuu nta popwee saɲ ne Wuribware e ba a ɔ bo gyi mɔ kuwure-o.”

²⁶ Ne baa waa kilin bo kyorɔ Wuribware mfeɲ, ne baa lee kawu yɔ Mfo-Ayii kebee-ɔ se.

*Anen ne Yeessu ye Peetroo e tawe e ɔ mon nyi mɔ-ɔ
(Matiyo 26.31-35; Lukas 22.31-34; Yohanee 13.36-38)*

²⁷ Ne Yeessu a bee kya se tawe gywii mɔ agyasepo-ɔ feye, “Mone peee mɔ e sere a mon' yowe mo, feye anen ne abwaresen wore-ɔ a tawe e,

‘Wuribware e mɔ esanne ɔdeeresepo-ɔ,
na esanne-ɔ peee mɔ brawe-rɔ’-ɔ.*

²⁸ Amaa mo ya bo kyinɲi lee lowi-ro-o, mo e gye mone ɲkrɛe a ɲ yɔ Galileya sweere se.”

²⁹ Mfeɲ ne Peetroo a beɲɲaa Yeessu feye, “Haree mo beeko-ana ya sere, m feraa ma sere a ɲ yowe fo.”

³⁰ Ne Yeessu a beɲɲaa Peetroo feye, “Mo e tawe mo i gywii fo feye ndɔɔ a kanye mɔ fo e swee iluwi esa feye fo mon nyi mo pwee na kyanare dee fore iluwi enyo.” ³¹ Ne Peetroo a bee beɲɲaa feye, “Haree amɔ e gye mo aa fo kuwu gbaa, ma tawe feye mon nyi fo.” Ne agyasepo ne baa saɲ-ɔ peee mɔ a tawe anen dee.

*Anen ne Yeessu a ya kore kebwarekore Getesemanee-ɔ
(Matiyo 26.36-46; Lukas 22.39-46)*

³² Amɔ-ɔ kamee-rɔ, ne Yeessu mɔ aa mɔ agyasepo-ɔ a ba bane ko ne ba tee mɔ e Getesemanee-ɔ, ne ɔ tawe gywii mɔ agyasepo-ɔ feye, “Mon' kyena mfee na ɲ ya kore kebwarekore.” ³³ Ne ɔ tee Peetroo na Yakubu na Yohanee bo tii mɔ eyee se, ne baa yɔ. Mfeɲ ne mɔ abaa-rɔ a yore mɔ, ne mɔ kayowore-rɔ a waa mɔ yoreyore. ³⁴ Ne ɔ tawe gywii bamo feye, “Mo bore-rɔ i duɲwi mo bweeto, haree mo e kpa a ɲ wu. To, mon' kyinɲi kyena mfee.”

³⁵ Ne ɔ nare yɔ akato-rɔ kafwee, ne ɔ ya kyon di kame si sweere, ne ɔ kore Wuribware feye ɔ ma kan sa a o gyi aworefɔɔ. ³⁶ Ne ɔ kya se kore kebwarekore feye, “N se, n se, ɲ nyi feye fo e taare a fo waa keto kɛmaa. Mbeyɔmɔ mo e kore fo nee feye fo sa a mo aworefɔɔ ne mo i gyi mɔ-ɔ gye kee na m ma wu. Amaa kanɔ ɲkɛmaa ne fo e kpa-ɔ bware sa mo.”

³⁷ Ne oo kinɲi ya to feye mɔ agyasepo asa-ɔ peee a di idi. Ne ɔ tee Peetroo e, “Simɔɲ, fo a di idi nee eee? Amɔ fo mon taare kyena dɔɲhweree konko na fo mon di idi aaa?”

³⁸ Ne ɔ tawe gywii bamo feye, “To, mon' kyinɲi kyena, na mon' kore kebwarekore feye ɔbɔnsam ma kan kyɔ mone-rɔ kee feye mone i kinɲi kamee aaa. Mone ɲkponɔ-rɔ mone e kpa kikinɲi kyena, amaa mone ɲyowore-rɔ mɔ a waa yoreyore.”

³⁹ Ne ɔ bee kinɲi ya kore kebwarekore feye anen ne ɔ kore kegyenkrɛe-ɔ. ⁴⁰ Mɔ a kore kebwarekore lowe-ɔ, ne ɔ bee kinɲi bo to feye mɔ agyasepo-ɔ a bee di idi. Bo mon taare kra idi. ɲkee bo mon nyi anen ne ba tawe a bo gywii Yeessu-o.

⁴¹ Ne ɔ ya kore kebwarekore sasepo. Saɲ ne oo kinɲi ba-ɔ, ne ɔ tawe gywii bamo feye, “Mone saɲ mone i di idi mone i kyure nee eee? To, aa baare anen. Saɲ a fo mbeyɔmɔ.

* 14:27 Sakariya 13.7.

Mon' deere, ba lee mo, dimaadi mò gyi-o, ba sa ebøye awaapo na bo nya mo se keyaalen.
⁴² Mon' kee, oko ne o gyi mo kidiburo-o e ba-o. To, mon' koso na ane yo ya gyanjaa mò.”

Anej ne baa kra Yeesuu-o

(Matiyo 26.47-56; Lukas 22.47-53; Yohannee 18.3-11)

⁴³ Yeesuu saŋ o sa seŋsa, ne Yudas ne o gye Yeesuu agyasapo kudu anyo-o oko-o a fo. Mò aa asese kukwii ko na bamo aparŋ na akyokuŋ ya ba. Wuribware alonjoro abrese-o na Wuribware mbraa akaaporo-o na marŋ abrese-o ya suŋ bamo.

⁴⁴ Amò odiburo-o a kyò kaapo bamo ne ba gya mò se ba-o feye, “Okò ne mo e yo a ŋ ya ka mò kan-o e gye mò ne mone e kpa-o. Na mon' kra mò, na mon' taa mò nare!”

⁴⁵ Amose-o, Yudas a deŋ fo-o, ne do yo Yeesuu ase. Ne do tee Yeesuu feye, “Okaporo,” ne do kyokywee mò kedaabonj damenanje ka mò kanò, feye anej ne Yudaa awuye e ka abee kanò saŋ kema-o. ⁴⁶ Ne baa kra Yeesuu, ne baa kra mò-ro kenken. ⁴⁷ Mfeŋ ne Yeesuu agyasapo-o oko a gyiiri keparŋ lee, ne oo ŋe Wuribware alonjoro brese a anya-o oko kesebo teŋ.

⁴⁸ Ne Yeesuu a bise asese-o feye, “Amò mone a ba aparŋ na akyokuŋ a mon' bo kra mo nee feye oyu-o ooo? ⁴⁹ Ŋke mfeŋe m-ro mo aa mone nee na mo e kaapo abwareseŋ Wuribware suŋkpa kabuno, na mone mò mone moŋ kra mo? Amaa amò-o a ba anej nee na mo aworefo na lowi ne mo i wu-o, ne baa kyoree amò aseŋ waa abwareseŋ wore-o-ro-o, nya waa kasentŋ.”

⁵⁰ Mfeŋ ne Yeesuu a agyasapo-o peee a sere yowe mò. ⁵¹ Amaa keyaafore ko mò a kpuriti waagya laare-ro o gya bamo se. Ne ba kpa a bo kra mò gbaa mò. ⁵² Ne do ŋweenan, ne mò waagya-o a saŋŋe lee da, ne do sere ketebonjuroŋ yowe mò waagya-o bo sii.

Anej ne baa yaa Yeesuu Yudaa awuye a iwurekpa-o

(Matiyo 26.57-68; Lukas 22.54-55, 63-71; Yohannee 18.12-15, 24)

⁵³ To, ne baa taa Yeesuu yaa Wuribware alonjoro brese lon-nò, mfeŋ ne Wuribware alonjoro abrese-o na marŋ abrese-o na Wuribware mbraa akaaporo-o e gyanje-o. ⁵⁴ Ne Peetroo a sii kamee o gya bamo se. Do gya bamo se anej-aaa ya bo fo alonjoro brese a lon amò-ro. Ne mò aa adeeresepo ko te lon-o kabuno ase ba wore deekpa.

⁵⁵ Ne Wuribware alonjoro abrese-o na agyanjoro-o peee a buwi kpa kanoteŋ ne ba ba a bo bo yere se a Yeesuu gyi kepo a bo nya mào mò-o kpone. ⁵⁶ Ne asese bweeto a bo ba bamo ayeba bo kye mò a o nya gyi kepo. Amaa bamo ayeba-o moŋ yere abee se.

⁵⁷ Ne ŋkee bokò a koso ba ayeba bo poro Yeesuu feye, ⁵⁸ “Ane a nu feye mò a towe e, ‘Mò i bwee Wuribware suŋkpa ne asese a ba asaree bo pwee-o, na ŋke nsa kamee-ro na m pwee kemò ne sese moŋ ba asaree bo pwee-o.’ ” ⁵⁹ Amaa bamo gbaa bamo ayeba-o moŋ taare yere abee se anej ne Yeesuu i gyi kepo-o.

⁶⁰ Ne Wuribware alonjoro brese-o a koso yere bamo peee akato-ro, ne oo bise Yeesuu feye, “Amò fo moŋ de aseŋ mò peee ne ba towe ba kye fo-o kanolee aaa?” ⁶¹ Ne Yeesuu a laato, kanò o moŋ buŋŋi.

Ne do bee bise mò feye, “Fo e gye mò ne o bo soso-o mò gyi Kristoo ne oo suŋ bo kyonwe-o, beee fo moŋ gye?”

⁶² Ŋkee feraa ne Yeesuu a beŋŋaa feye, “Doŋ, mo nee, na mone saŋ mone i ŋu mo, dimaadi mò gyi-o, a te Bo-elen-o-kyon-okemaa-Bware kigyise si, na mo aa mò gyi mò kuwure dabe-o, na mo a lee awore-ro mo e ba.”*

⁶³ Amò feraa ne alonjoro brese-o a ba kaduŋfwii bo kyanj mò fonfon waagya-ro, ne o ye, “Ane maa lee kpa a oko towe kotoko pwee na ane dee ŋu feye oo gyi kepo. ⁶⁴ Mone a nu aseŋ ne do towe bo kye Wuribware-o, o ye mò aa Wuribware ta. Amose-o, emene ne mone e fa feye ane waa mò?”

Ne bamo peee a sure si feye oo gyi kepo, amose-o bo mào mò. ⁶⁵ Mfeŋ dee ne bokò a lee ba twee akyone ba wee Yeesuu si. Ne baa ba kaprakee bo buŋ mò akato se, na ba da mò

* 14:62 Daniyel 7.13-14

akun̄tin̄. Ɔkee bam̄o ya da m̄ò, na b̄o t̄ow̄e f̄eȳe, “Nse ya da f̄o-ɔ nee?” Ne adeereɛepo-ɔ a taa m̄ò yaa daȳe m̄ò eɛeb̄o-r̄o abaa.

*Aneɲ ne Peetroo a sw̄ee f̄eȳe ɔ moɲ nyi Yeessuu-o
(Matiyo 26.69-75; Lukas 22.55-62; Yohanee 18.15-18, 25-27)*

⁶⁶ Bam̄o a gyi Yeessuu aseɲ kekyan̄-n̄o-ɔ, na Peetroo saɲ o te kabuno mfeɲ. Ne Wuribware ɔlɔɲɔp̄o b̄rese-ɔ m̄ò kabre k̄o a ba ɔ kyɔɲ. ⁶⁷ Saɲ ne oo ɲu Peetroo na ɔ w̄ore deekpa-ɔ, ne ɔ deere Peetroo akat̄o-r̄o, ne ɔ ye, “F̄o gbaa f̄o aa Yeessuu Nasaret̄enyi m̄o e gye ne m̄one naa.” ⁶⁸ Ne Peetroo a sw̄ee f̄eȳe, “Moɲ nyi aseɲ ne f̄o e t̄ow̄e am̄o-ɔ kaase.” Ne ɔ nare ya yere lɔɲ-ɔ kibunogyi-ro. Puri am̄o-r̄o ne kyan̄are a fore.

⁶⁹ Kibunogyi am̄o-r̄o mfeɲ ne kabre am̄o a beɛ ɲu Peetroo, ne ɔ beɛ lee ɔ t̄ow̄e aneɲ ne ɔ d̄eɛ t̄ow̄e-ɔ o gywii aseɛ ne b̄o yere mfeɲ-ɔ. Kabre-o a t̄ow̄e gywii bam̄o nee f̄eȳe, “M̄ò gbaa gye Yeessuu a aseɛ-ɔ ɔk̄o nee.” ⁷⁰ Amaa Peetroo a beɛ sw̄ee.

Ket̄o a beɛ waa kafwee-ɔ, ne bam̄o ne b̄o yere mfeɲ-ɔ a beɛ t̄ow̄e gywii Peetroo f̄eȳe, “F̄o maa taare a f̄o gyiiri ikii feye f̄o moɲ gye Yeessuu a aseɛ-ɔ ɔk̄o, a lee f̄eȳe ane a ɲu feye f̄o gbaa f̄o gye Galileyanyi nee.” ⁷¹ Ne Peetroo a beɲɲaa f̄eȳe, “M̄o e ka keyaa feye moɲ nyi ɔnyare m̄o ne m̄one e t̄ow̄e m̄ò aseɲ-ɔ. Ne aseɲ m̄o ne m̄o e t̄ow̄e-ɔ e moɲ gye kasent̄in̄, am̄o f̄eraa Wuribware lɔɲ m̄o.” Ne ɔ beɛ ka aneɲ a keyaa-ɔ iluwi bweɛt̄o.

⁷² M̄ò ked̄eɲ t̄ow̄e aneɲ lowe-ɔ, ne kyan̄are a fore nyɔɛp̄o. Ne oo nyiɲɲi aneɲ ne Yeessuu a t̄ow̄e gywii m̄ò-ɔ se f̄eȳe, “F̄o e sw̄ee iluwi esa feye f̄o moɲ nyi m̄o pw̄ee na kyan̄are d̄eɛ fore iluwi enȳo.” Ne ɔ ya su bweɛt̄o.

15

*Aneɲ ne baa yaa Yeessuu Romanyi gominaa akat̄o-r̄o-ɔ
(Matiyo 27.1-2, 11-14; Lukas 23.1-5; Yohanee 18.28-38)*

¹ Kaye ɲke gyegyaye tututu-o, ne Wuribware ɔlɔɲɔp̄o abrese-ɔ na maɲ abrese-ɔ na Wuribware mbraa akaap̄o-ɔ p̄eeɛ a gyan̄ɲe kra aneɲ ne ba waa Yeessuu-o. Ne baa ba agbarabi b̄o da m̄ò asaree-r̄o, ne baa yaa m̄ò Romanyi gominaa ne ba tee m̄ò e Pilat-o akat̄o-r̄o, na ɔ sa bam̄o kpa feye b̄o m̄ò m̄ò.

² Ne gominaa-o a bise Yeessuu feye, “Baa p̄oɔ f̄o feye f̄o a t̄ow̄e feye f̄o e gye Yudaa awuye owure-o. Emene ne f̄o i lee kan̄o?”

Ne ɔ beɲɲaa m̄ò feye, “Sen̄bise m̄o a lee f̄o ase nee eee?”

³⁻⁴ Wuribware ɔlɔɲɔp̄o abrese-ɔ a p̄oɔ Yeessuu bweɛt̄o-ɔ se-ɔ, ne gominaa-o a bise Yeessuu feye, “F̄o maa beɲɲaa nee eee? Nu aneɲ ne ba p̄oɔ f̄o-ɔ w̄ore.” ⁵ Amaa kan̄o Yeessuu beɛ ɔ moɲ buɲɲi. Ne gominaa-o eyee a kpeɲ m̄ò.

*Aneɲ ne Romanyi gominaa-o a sure si feye b̄o m̄ò Yeessuu-o
(Matiyo 27.15-26; Lukas 23.13-25; Yohanee 18.39-40; 19.4-16)*

⁶ Am̄o saɲ kemaa m̄o, Wuribware-a-kya-ane-ȳow̄e a ateese kigyi-o-ro, Romanyi gominaa i lee bam̄o ne oo tii bam̄o tiikpa-ɔ ɔk̄o ne lamaan̄ e kpa-ɔ na ɔ nare ya kyure. ⁷ Saɲ am̄o oo tii ɔnyare k̄o ne ba tee m̄ò e Bar-Abas-ɔ na aseɛ k̄o tiikpa, a lee feye baa k̄oɔ k̄o b̄o kye Roma abane maɲ m̄o-r̄o, ne baa m̄ò aseɛ bweɛt̄o ek̄o-ɔ-r̄o. ⁸ Ne lamaan̄ a gyan̄ɲe gominaa-o akat̄o-r̄o, ne baa lee ba bise m̄ò feye o lee aseɛ ne oo tii-o ɔk̄o, feye aneɲ ne ɔ kȳo waa nsu ne ɲ ya kyɔɲ-ɔ-r̄o-ɔ.

⁹ Am̄ose-ɔ, ne gominaa-o a bise bam̄o feye, “M̄one e kpa feye n lee ɔnyare ne m̄one e tee m̄ò e m̄one Yudaa awuye owure-o nee beɛe?” ¹⁰ Gominaa-o deɲ o nyi feye k̄okwee se ne Wuribware ɔlɔɲɔp̄o abrese-ɔ a kra Yeessuu ba b̄o sa m̄ò. ¹¹ Am̄o f̄eraa ne ɔlɔɲɔp̄o abrese-ɔ a da lamaan̄-ɔ kan̄o se feye b̄o t̄ow̄e e o lee Bar-Abas. Ne b̄o ye, “Lee Bar-Abas.”

¹² Ne gominaa-o a beɛ bise feye, “To, ne ntet̄o ne m̄one e kpa feye ɲ waa m̄ò ne m̄one e tee e Yudaa awuye owure-o nee?”

¹³ Am̄o f̄eraa ne baa f̄eɛ-r̄o feye, “Da m̄ò b̄o m̄era kiyii kpare-abee-r̄o se!”

¹⁴ Ne gominaa-o ye, “Nt̄et̄o b̄oye gbaa ne ɔ waa?”

Ne baa beɛ f̄eɛ-r̄o feye, “Da m̄ò b̄o m̄era kiyii kpare-abee-r̄o se!”

¹⁵ Gominaa-o a kpa a ɔ waa bamo kepre-ɔ se-ɔ, ne oo lee Bar-Abas bo sa bamo. Ne ɔɔ sa ne m̀ asoogyaa awuye-o ɔko a da Yeesuu paara, ne ɔɔ taa m̀ sa bamo feye asoogyaa awuye ya da m̀ bo mera kiyii kpare-abee-rɔ-ɔ se.

*Aneɲ ne asoogyaa awuye a waa Yeesuu ɲwaagyiseɲɲe-ɔ
(Matiyo 27.27-31; Yohanee 19.2-3)*

¹⁶ Ne asoogyaa awuye-o a taa Yeesuu yaa Gominaa Pilat a loɲ-ɔ-rɔ, ne baa tee bamo beeko-ana bo gyaɲɲe. ¹⁷ Ne baa ba waagya pipee bo buɲ m̀ feye m̀ a gye owure-o, ne baa ba iwu bo lo kuwurepa bo buɲ m̀. ¹⁸ Ne baa lee ba waa m̀ ɲwaagyiseɲɲe feye, “Aɲsuma, nana, Yudaa awuye owure.” ¹⁹ Ne baa ba kayii bo daye Yeesuu kuɲu-ro aneɲ-aaa, ne baa twee akyɔne wee m̀ se, ne baa tee gyɔɲɲo m̀ ayaa-rɔ feye bamo a bu m̀-ɔ. ²⁰ Saɲ ne baa waa m̀ ɲwaagyiseɲɲe lowe-ɔ, ne baa lee waagya pipee-o, ne baa ba m̀ foɲfoɲ ato bo buɲ m̀. Ne baa taa m̀ ba yo a bo ya da m̀ bo mera kiyii kpare-abee-rɔ se.

*Aneɲ ne baa da Yeesuu bo mera kiyii kpare-abee-rɔ se-ɔ
(Matiyo 27.32-44; Lukas 23.26-43; Yohanee 19.17-27)*

²¹ Saɲ ne asoogyaa awuye-o de Yeesuu ba yo-ɔ, ne baa gyaɲɲaa ɔnyare ko na ɔ kyɔɲ o lwee maɲ-ɔ-rɔ. ɔɔ lee Kireenee maɲ-nɔ, ne ba tee m̀ e Simɔɲ, ne ɔ gye Alesanda na Rufus bamo se-ɔ. Simɔɲ m̀ ne asoogyaa awuye-o a yere m̀ feye ɔ soɔrɔ Yeesuu a kiyii kpare-abee-rɔ-ɔ. ²² Ne baa yaa Yeesuu mfeɲ ne ba tee e Gologotaa-o (kaase e kaapo feye Kɔloɲkorɔɲgyi-Sweere.) ²³ Ne baa bo sa Yeesuu nta ne baa ba kadwii bo waa-rɔ-ɔ, na m̀ kayɔwɔre-rɔ ma lee duɲwi m̀. Amaa Yeesuu a kine kunuu.

²⁴ Ne baa da m̀ bo mera kiyii kpare-abee-rɔ-ɔ se. Mfeɲ ne baa waa mpini mpini bo ke m̀ ato buɲse-rɔ taa. ²⁵ Saɲ ne baa da Yeesuu bo mera kiyii kpare-abee-rɔ-ɔ se-ɔ, saɲ-ɔ na kyɔwe a yase. ²⁶ Ne baa taa kawɔreta a ko bo mera Yeesuu aɲu si. Ne gominaa-o a kyɔree kamɔ se feye, “Yudaa awuye owure-o.” ²⁷ Ne baa bee da ayu anyɔ ko bo mera ayii kpare-abee-rɔ se. Baa da ɔkoɲko bo mera kɔko se Yeesuu kigyise si, ɔkoɲko m̀ bo mera kɔko se m̀ kebena se. [²⁸ Mfaanee-ɔ, ketɔ ne baa kyɔree waa abwaresen wɔre-ɔ-rɔ-ɔ a waa kasentɲ feye,

“Baa waa m̀ ketɔ ne ba waa abɔyewaapo-ɔ.”]*

²⁹ Aseɛ ne ba kyɔɲ mfeɲ-ɔ e da abaa-rɔ nee, na ba saare Yeesuu feye, “Mboo. Nee fo ye fo i bwee Wuribware suɲkpa-ɔ, na ɲke nsa kameɛ fo bee pweɛ kemɔ bo yera e? ³⁰ Mbeyɔmɔ kporowe lee kiyii kpare-abee-rɔ m̀ se ba sweere, na fo morowe fo eyee.”

³¹ Aneɲ deɛ ne Wuribware alɔɲɲo abrese-ɔ na Wuribware mbraa akaaporo-ɔ a mii nno kyɔ m̀, na ba mɔse m̀, na ba tɔwe ba gywii abee feye, “ɔɔ morowe boko, amaa ɔ maa taare a ɔ morowe m̀ eyee. ³² Mon' sa a ane kee feye m̀ a tɔwe e ɔ gye Kristoo ne Wuribware ye o suɲ a ɔ bo kyɔɲwe ane-ɔ, na ɔ gye ane Isireelii awuye owure-o nee-ɔ, ɔ taare a ɔ lee kiyii kpare-abee-rɔ m̀ se ba sweere aaa. Ne m̀ ya taare feraa, ane e kɔɔre m̀ a ane gyi.” Aneɲ deɛ ne ayu anyɔ ne baa da bamo gbaa bamo bo mera ayii kpare-abee-rɔ se Yeesuu ase-ɔ a saare m̀.

*Aneɲ ne Yeesuu a wu kiyii kpare-abee-rɔ-ɔ se-ɔ
(Matiyo 27.45-56; Lukas 23.44-49; Yohanee 19.28-30)*

³³ Saɲ ne mpase a fo-ɔ, ne kyɔwe a yɔwe keda, ne kibugyii a da sweere amo se peɛɛ. Ne kaa gyi edɔɲhwereɛ esa. ³⁴ Saɲ amo a kpa a ɔ gye kee-ɔ, ne Yeesuu a faa-rɔ kenken bamo aye-rɔ Heebrii-ro feye, “Ili, Ili, lama sabakatani.” Kaase e kaapo feye, “O Wuribware, O Wuribware, ntetɔ se ne fo a kine m̀?”*

³⁵ Ne bamo ne bo bo mfeɲ-ɔ moɲ nu m̀ aseɲ-ɔ kaase, ne boko ye, “Mon' nu, Wuribware kyaameɛ Iliya ne ɔ tee.”

* 15:28 Isaya 53.12. * 15:34 Kiliɲ 22.1.

³⁶ Ne bamo-rɔ ɔko a ηwεεnan̄ ya ba ikyikyee bɔ da nta-rɔ, ne ɔ taa bɔ kyena kayii si. Ne oo teyi bɔ waa Yeessuu kanɔ-rɔ na ɔ nya kyokywee, ne ɔ ye, “To, mon' sa a ane yere na ane kee feye Iliya e ba a ɔ bɔ maye mɔ lee kiyii kpare-abee-rɔ-ɔ se baa sweere aaa.”

³⁷ Mfeɲ ne Yeessuu a faa-rɔ kenken, ne oo kii Ebware lee.

³⁸ Ne waagya ne baa bɔ kuɲ Wuribware sunkpa a doɔo-rɔ a kekyaɲ-ɔ a kyaɲ-nɔ ntun̄ ηnyɔ lee sosɔ ya bɔ da kaase.

³⁹ Soogyaa abrese ne ɔ yere kiyii kpare-abee-rɔ-ɔ akato-rɔ ɔ deere Yeessuu si-o a ηu aneɲ ne Yeessuu a wu-o, ne ɔ ye, “ɔnyare mɔ gye Wuribware mɔ gyi nee kasertɲ.”

⁴⁰ Amɔ saɲ amɔ akyee kɔ mɔ yere kefo ba deere ba kyonwe. Akyee amɔ bokɔ e gye Mariya Magadalanyi, na Mariya ne ɔ gye Yakubu Kagyingyii na Yosɛf bamɔ nyi-o, na Salomee. ⁴¹ Akyee amɔ a gya Yeessuu si haree lee saɲ ne ɔ bɔ Galileya sweere se-ɔ nee, bamɔ ne bɔ deɛ ba deere mɔ se-ɔ. Akyee bweetɔ ne baa gya mɔ se lwee Yerusalem maɲ-nɔ-ɔ gbaa tii bamɔ se mfeɲ.

Aneɲ ne baa pure Yeessuu-o

(Matiyo 27.57-61; Lukas 23.50-56; Yohane 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Amɔ maɲ abrese-ɔ ɔko bɔ-rɔ ne ba tee mɔ ε Yosɛf. Ne ɔ lee maɲ kɔ ne ba tee mɔ ε Arimateya-ɔ. ɔ gye sese timaa. Ne o gywii saɲ ne Wuribware i gyi mɔ kuwure sweere mɔ se-ɔ. Ne ase bweetɔ i bu mɔ. Kedeeɲweta a fo-ɔ, ne ɔ waa kakponɔ, ne ɔ yɔ Gominaa Pilat ase ya kore mɔ feye ɔ taa Yeessuu kifuniɲ sa mɔ a ɔ yaa pure. ɔ yɔ menaɲ, a lee feye kake amɔ gye Ifiyara nee. Amose-ɔ, kyɔwe ya lowe, amɔ kukyure kake a fo, na akemaa ma nya waa kusun̄ kemaa. ⁴⁴ Ne gominaa-o eyee a kpeɲ mɔ feye Yeessuu a kyɔ wu. Ne oo lee mɔ soogyaa brese-ɔ bise mɔ feye Yeessuu a wu kyee aaa. ⁴⁵ Mɔ a nu Yeessuu a lowi-o bɔ lee soogyaa brese amɔ ase-ɔ, ne ɔ sa Yosɛf kpa feye ɔ ya taa kifuniɲ-o yaa pure.

⁴⁶ Ne Yosɛf a ya sɔ kyefuri popwee. Ne ɔ maye Yeessuu kifuniɲ-o lee kiyii kpare-abee-rɔ-ɔ se, taa kyefuri-o bɔ miri kifuniɲ-o. Ne ɔ taa kifuniɲ-o waa kegyeraɲta kɔ bɔ-rɔ. (A lee feye Yudaawu awuye feraa kefore ne ba ηeri ba lee bɔ feye kekyaɲ-ɔ. Amɔ amɔ-rɔ e gye bamɔ agyeraɲta.) Ne oo kuroɲ kefore kɔ bɔ kpuse kegyeraɲta-ɔ kanɔ feye pone-ɔ.

⁴⁷ Saɲ ne Yosɛf e waa amɔ-ɔ pree-ɔ, na Mariya Magadalanyi na Yosɛf mɔ nyi Mariya mɔ yere ton̄ kɔ ba deere. Ne baa ηu mfeɲ ne oo pure Yeessuu-o.

16

Aneɲ ne Yeessuu a kyin̄ni lee lowi-ro-o

(Matiyo 28.1-8; Lukas 24.1-12; Yohane 20.1-10)

¹ Memeneda, kake ne Yudaawu awuye-o i kyure, ne bɔ maa waa kusun̄ kemaa-ɔ a kyon-ɔ, ne Mariya Magadalanyi na Salomee na Yakubu mɔ nyi Mariya a ya sɔ kadwii na kakyanne na bɔ yaa bɔ kyii Yeessuu kifuniɲ-o. ² Amose-ɔ, kaye ηke Kosiyara gyegyaye kyɔwe keleebee-ɔ, ne baa yɔ kegyeraɲta-ɔ ase. ³⁻⁴ Saɲ ne ba yɔ-ɔ, ne baa bise abee feye, “Nse e gye ne o kuroɲ kefore-ɔ a ɔ lee kegyeraɲta-ɔ kanɔ se a ɔ sa ane?” A lee feye kefore-ɔ bɔ dwii. Amaa bamɔ a deɲ yase akato deere bɔ kyonwe-ɔ, ne baa ηu feye kefore-ɔ a kyɔ kuroɲ lee-rɔ.

⁵ Ne baa lwee kegyeraɲta-ɔ-rɔ, ne baa ηu keyaafore kɔ na o te kegyeraɲta-ɔ-rɔ kigyise si o buɲ kaare soswee fufuri parepare. Ne kufu a nya bamɔ.

⁶ Ne ɔ ye, “Mone ma sa a kufu nya mone, na η nyi feye Yeessuu Nasaretɲeni ne baa da mɔ bɔ mera kiyii kpare-abee-rɔ-ɔ se-ɔ ne mone e kpa. Amaa ɔ moɲ bɔ mfee. Wuribware a kyin̄ni mɔ lee lowi-ro. Mon' kee mfeɲ ne baa baa mɔ bɔ beya-ɔ. ⁷ To, mbeyomɔ, mon' ya towe gywii Peetroo na Yeessuu agyasepo ne baa saɲ-ɔ feye, ‘ɔ gye mone ηkpee o yii Galileya sweere se. Mfeɲ-ɔ ne mone i ηu mɔ feye aneɲ ne ɔ kyɔ towe gywii mone-ɔ.’ ”

⁸ Amose-ɔ, ne baa ba kufu na kayeyon̄ bɔ ηwεεnan̄ lee kegyeraɲta-ɔ-rɔ ba yɔ. Amaa bɔ moɲ sa seɲsa gywii ɔko, a lee feye kufu de bamɔ.

Aneɲ ne Yeessuu a lee mɔ eyee bɔ kaapo Mariya Magadalanyi-o

(Matiyo 28.9-10; Yohane 20.11-18)

[⁹ Saŋ ne Yeesuu a kyiŋŋi lee lowi-ro Kosiyara gyegyaye-ɔ, Mariya Magadalanyi ne Yeesuu a dɛɛ gya ibrisi isunoo bɔ kɔsɔ mɔ se-ɔ, ne ɔɔ daa se ilee mɔ eyee bɔ kaapo. ¹⁰ Ne Mariya a ya tɔwe gywii Yeesuu mɔ nyare-ana, na bɔ waa mɔ kale. ¹¹ Amaa mɔ a tɔwe gywii bamɔ feye Yeesuu a kyiŋŋi lee lowi-ro haree oo ŋu mɔ-ɔ, bɔ moŋ kɔɔre mɔ gyi.

Aneŋ ne Yeesuu a lee mɔ eyee bɔ kaapo mɔ nyare-ana kɔ-ɔ
(Lukas 24.13-35)

¹² Amɔ kamɛɛ-rɔ-ɔ, ne Yeesuu a bee lee mɔ eyee kpa pɔpweɛ kɔ-rɔ bɔ kaapo mɔ nyare-ana anyɔ kɔ na bɔ naa bamɔ kpa se ba lee maŋ-nɔ. ¹³ Ne baa kiŋŋi yɔ ya tɔwe gywii Yeesuu mɔ nyare-ana ne baa saŋ-ɔ. Amaa bɔ moŋ kɔɔre gyi.

Aneŋ ne Yeesuu a lee mɔ eyee bɔ kaapo mɔ agyasepo kudu kako-ɔ
(Lukas 24.36-49; Yohanee 20.19-23; Ayaa-rɔ ayerepo asuŋ 1.6-8)

¹⁴ Lalalɔwe-ɔ, ne Yeesuu a lee mɔ eyee bɔ kaapo mɔ agyasepo kudu kako-ɔ na bɔ te ba gyi ateese. Ne ɔɔ pɔrɔ bamɔ, a lee feye baa kine kɔkɔɔre bamɔ ne baa ŋu feye oo kyiŋŋi lee lowi-ro-o, ne baa bɔ tɔwe gywii bamɔ-ɔ gyi.

¹⁵ Ne ɔɔ tɔwe gywii bamɔ feye, “Mon' nare kaye-rɔ pɛɛɛ ya tɔwe aseŋ timaa-o gywii sese dimaadi pɛɛɛ. ¹⁶ ɔkɛmaa ne ɔɔ kɔɔre mone gyi, ne ɔɔ bɔ asuu-o, Wuribware e moɔwe mɔ. Amaa mɔ ne ɔ moŋ kɔɔre mone gyi-o fɛraa, Wuribware i bu mɔ kepo. ¹⁷ Mo e sa ɔkɛmaa ne ɔ kɔɔre aseŋ timaa-o a o gyi-o eleŋ na ɔ ba mo kenyaɔre bɔ gya ibrisi bɔ kɔsɔ asese se, na ɔ sa eseŋsa ne ɔko maa nu emo-rɔ-ɔ. ¹⁸ Na ɔ kra awɔ-rɔ beɛɛ o nuu kadwii moɔse na keto ma waa mɔ seye, na ɔ ba kesaree bɔ doŋŋɔ alɔpo se na bɔ kpaare.”

Aneŋ ne Yeesuu yii sosɔ-ɔ

(Lukas 24.50-53; Ayaa-rɔ ayerepo asuŋ 1.9-11)

¹⁹ Saŋ ne Yeesuu a sa seŋsa mɔ agyasepo-ɔ ase lowe-ɔ, ne Wuribware a yaa Yeesuu sosɔ yaa ba mɔ bɔ kyena mɔ Wuribware kigyise si, na mɔ aa mɔ gyi kuwure. ²⁰ Ne mɔ agyasepo-ɔ mɔ a yɔ toŋ kemaa ya tɔwe abwareseŋ. Ne Wuribware a gya bamɔ kamɛɛ, ne ɔɔ sa bamɔ keyaaleŋ ne baa bɔ waa akpenyeeto bɔ kaapo feye abwareseŋ ne baa tɔwe-ɔ gye kaseŋtiŋ-o.]

Lukas

Ketò nē Lukas a kyorēē bō lēē asej timaa-o si-o

¹⁻⁴ Břese Tiyufulus, mō ē ka fō kanō. Ketò se nē mō ē kyorēē wōre mō mō ē sa fō-ō ē gye feye mō ē kpa a fō nya ŋu feye ketò nē baa kaapo fō bō lēē atō biribiri nē aa waa ane ase-ō gye kasentij. Asese bweetō a kyorēē amō pēē asej bō beya feye anej nē baa nu amō pēē lēē bamō nē baa gye ŋkpēē nu nē baa ŋu amō-ō nē baa tōwē abwaresen-ō ase-ō. M fēraa mō a dēere, nē mō a karē asej-ō pēē-rō damenansē lēē amō kegyēŋkpēē-rō, nē mō a waa mfēere feye a bware feye ŋ gbaa n kyorēē amō pēē mō kegyasē kegyasē bō sa fō.

Anej nē Wuribware a suj tōwē Yohanee Osuubōpō-ō kōkōwē asej-ō

⁵ Tō, saŋ nē Herōd gye Yudeya sweere se owure-o, Wuribware alōŋŋōpō kō mō bō-ro nē ba tēē mō ε Sakariya. Ō lēē Isireelii awuye bōkō nē bō gye Wuribware alōŋŋōpō pēē a kasuro-o-ro. Kasuro mō nē baa ke-ro mbuno si mbuno si-o. Sakariya mō gye mbuno-o-ro kakō nē ba tēē kamō ε Abiya-o kigyi. Mō ka nē ba tēē ε Ilisabet nē mō gbaa a lēē kasuro-o-ro dēē. ⁶ Abēē anyō mō kakyēna-rō a waa Wuribware dan, a lēē feye baa gya mō mbraa-ō pēē se kyēkyē. ⁷ Amaa bō moŋ de gyi, a lēē feye Ilisabet maa kōwē. Amō bamō anyō-ō pēē a kyō bēre lōwē.

⁸⁻⁹ Saŋ a fō feye Abiya kabuno-o suj Wuribware mō suŋkpa. Feye anej nē bamō adēdaasen bō lēē Wuribware alōŋŋōpō se ē kaapo-ō, nē baa twee abu bō lēē Sakariya feye mō ē gye nē o lwee Wuribware suŋkpa-ō ya kywēē nyonku sa Wuribware. ¹⁰ Saŋ a fō, nē oo lwee mfēj ō yere ō kywēē nyonku ō sa Wuribware-ō, na laman-ō mō yere kawu ba kōre kebwarekōre.

¹¹ Nyonku mō bō kakyansēgyii nē ka yere lōŋŋōkpa se-ō-rō* ō kywēē. Nē Sakariya yere lōŋŋōkpa-ō akatō-rō. Puri amō-rō nē Wuribware kabōō kō a lēē mō se, na ō yere mō kigyisesareē se. ¹² Amō Sakariya a ŋu Wuribware kabōō amō anej-ō, nē mō duj a tej mō, nē kufu a nya mō. ¹³ Nē Wuribware kabōō-ō ye,

“Sakariya, fō ma sa a kufu nya fō.

Wuribware a nu fō a kōre mō feye ō sa fō kayaagyi.

Amōse-ō fō aa fō ka Ilisabet ē kōwē onyare.

Na fō sa mō kenyafe feye Yohanee.

¹⁴ Mō ya kōwē mō, a sa a fō akatō gyi bweetō

na a sa a asese bweetō gbaa akatō gyi,

¹⁵ a lēē feye o kii sese dabe a ō bō sa Wuribware.

O kisi nta kemaa*.

Na Wuribware a kufwiije timaa-o sa mō mō keyaalenj

pwēē gbaa na mōne dēē kōwē mō.

¹⁶ Na ō kpōwē anē Isireelii awuye

nē baa teŋŋē bamō aa anē nyanpe Wuribware

mbōŋtō-rō-ō bweetō baa Wuribware ase.

¹⁷ Na ō nya keyaalenj lēē Wuribware a kufwiije timaa-o ase,

feye anej nē Wuribware a akyaamēē-ō Iliya a nya-ō dēē.

Na ō gye anē nyanpe ŋkpēē,

na ō nya waa Wuribware a asese-ō siraa gywii mō.

Na ō sa a ŋyaagyi na bamō ase a bēē kpa abēē,

na bō waa kanō kōŋkō.

Na ō sa a katōmaabu awuye kyurowi bamō mfēere

bō gya asese timaa ekpa se.”

* 1:11 Kelee Igyipiti 30.1-10. * 1:15 Anyare kekare 6.1-4.

¹⁸ Ne Sakariya a bise Wuribware kabɔɔ-ɔ feye, “Mo aa mo ka pɛɛɛ mɔ a bere. Ne emene ne mo e waa a m bo ɲu feye amɔ-ɔ gye kasentɪŋ nee?”

¹⁹ Ne ɔɔ beɲɲaa feye, “Mo e gye Gabriyel ne ɲ yere Wuribware fɔɲfɔɲ ase-ɔ, ne oo sun mo feye m bo tɔwe asen kɔnekɔnesɛ mɔ gywii fɔ. ²⁰ Amaa fɔ a moɲ kɔɔre mo kasentɪŋ asen mɔ ne amɔ kebee maa paɲ-ɔ se-ɔ, fɔ i kii kpawu na kamu ya bo fɔ ɲke nsi ne mone e kowe kayaagyi-o, ne fɔ i ɲu feye asen ne mo a tɔwe gywii fɔ-ɔ e ba kasentɪŋ-o.”

²¹ Saɲ mɔ pɛɛɛ na asesɛ-ɔ yere bo gywii Sakariya, na ba fa ketɔ se ne ɔɔ koɲ kyee Wuribware sunkpɔ-ɔ bweɛtɔ aneɲ-ɔ. ²² Saɲ ne ɔɔ bo lee-ɔ, ne ɔɔ yere ba asaree bo sa seɲsa. Ne baa pini feye Wuribware a lee mɔ eyee bo kaapo mɔ mɔ sunkpɔ-ɔ mfeɲ, a lee feye ɔ moɲ lee taare yaye kanɔ sa seɲsa gywii bamɔ.

²³ ɲke ne Sakariya e waa mɔ kusun Wuribware sunkpɔ-ɔ a kyɔɲ-ɔ, ne ɲkee ɔɔ yo mɔ aye. ²⁴ Bo fɔ saɲ ko-ɔ ne mɔ ka a nya kame, ne ɲkee ɔɔ kweero kekyaɲ-nɔ aferi anuu, na ɔ maa lee kawu. ²⁵ Ne ɔɔ tɔwe gywii mɔ eyee feye, “ɲkee fɛraa Wuribware a kya mɔ-ro, ne ɔɔ bee lee mo lee ipeere-ro asesɛ ase!”

Anɛɲ ne Wuribware a sun tɔwe Yeesuu kɔkɔwe asen-ɔ

²⁶ Amɔ Ilisabet a kame-o aferi asiye-o-ro-o, ne Wuribware a bee sun mɔ kabɔɔ Gabriyel feye ɔ yo Galileya sweere se a maɲ ko ne ba tee mɔ ε Nasaret-ɔ-ro, ²⁷ na ɔ yo kabregyii ko ne ba tee mɔ ε Mariya-o ase. Kabregyii mɔ ne baa kere mɔ sa ɔnyare ko ne ba tee mɔ ε Yosɛf ne ɔɔ lee Yudaa awuye ɔdedaapo Deefid a kabuno-o. ²⁸ Amɔ fɛraa kabɔɔ-ɔ a yo kabregyii amɔ ase mfeɲ ne ɔ bo-ɔ, ne ɔɔ ka mɔ kanɔ tɔwe gywii mɔ feye, “Wuribware a gya fɔ kameɛ, ne oo yure fɔ.”

²⁹ Ne Mariya duɲ a teɲ mɔ bo lee ketɔ ne Wuribware a kabɔɔ-ɔ a tɔwe-ɔ se, ne ɔɔ fa mfɛere kpone feye o nu kemɔ ne kabɔɔ amɔ a tɔwe-ɔ kaase aaa. ³⁰ Ne kabɔɔ amɔ a tɔwe gywii mɔ feye,

“Mariya, fɔ ma sa a kufu nya fɔ.

Wuribware a waa fɔ atɔ.

³¹ Fɔ e nya kame na fɔ kowe ɔnyare,
na fɔ sa mɔ kenya feye Yeesuu.

³² Na o kii sese dabe, na bo tee mɔ ε
Nyɪɲkpɛɲ-kyɔɲ-atɔ-pɛɛɛ-Bware mɔ gyi-o.

Na Nyaɲpe Wuribware sa a ɔ kyena
mɔ nana Deefid a kuwure-o si.

³³ Na o kii mone ɔdedaapo Yakubu a ananagyi-o
owure nsu pɛɛɛ.
Mɔ kuwure-o maa gye kee daa!”

³⁴ Ne Mariya ye, “Moɲ nyi anyare, ne emene ne a waa na a ba aneɲ?”

³⁵ Ne Wuribware kabɔɔ-ɔ mɔ ye,

“Wuribware a kufwiɲe timaa-o e ywee fɔ se,
na Nyɪɲkpɛɲ-kyɔɲ-atɔ-pɛɛɛ-Bware
a keyaaleɲ-ɔ sii fɔ se.

Amose-ɔ fɔ kayaagyi-o, ba tee mɔ ε
keyaafɔre timaa, Wuribware mɔ gyi-o.

³⁶ Nu, fɔ kowebee Ilisabet ne ɔɔ bere, ne bo ye ɔ maa kowe-ɔ, de ɔnyare kame. Kamɔ aferi asiye nee. ³⁷ Na seye moɲ bo-ro ne Wuribware maa taare a ɔ waa!”

³⁸ Ne Mariya ye, “Wuribware kabre e gye mo, amose-ɔ a waa sa mo feye aneɲ ne fɔ a tɔwe-ɔ mɔ dɛɛ.” Ne Wuribware kabɔɔ amɔ a lee mɔ ase.

Anɛɲ ne Mariya a ya ka Ilisabet kanɔ-ɔ

³⁹ Kεtɔ mɔŋ kyee ne Mariya a waa siraa, ne ɔɔ da eyee se yɔ Yudeya maŋ kɔ ne ɔ bɔ abee-ɔ-rɔ-ɔ, mfeŋ ne Sakariya na mɔ ka Ilisabet te-o. ⁴⁰ Ne ɔɔ yɔ Sakariya lɔŋ-nɔ ya ka Ilisabet kanɔ. ⁴¹ Ilisabet kedɛŋ nu Mariya kanɔka-ɔ, ne kayaagyi ne o de mɔ kame-o a daborɔ mɔ eyee mɔ nyi kame-ro. Ne Wuribware a sa ne mɔ kufwiije timaa-o a lee soso bɔ kyena Ilisabet se puri amɔ-rɔ. ⁴² Ne Ilisabet a tɔwe kenken gywii Mariya feye,

“Akyee-rɔ peee fɔ ne Wuribware a yure bweeto,
 Wuribware a yure kayaagyi
 ne fɔ e ba a fɔ bɔ kowe-ɔ.
⁴³ Mɔ a nya kuŋu timaa feye
 mɔ nyaŋpe Kristoo mɔ nyi a ba
 na ɔ bɔ ka mɔ kanɔ.
⁴⁴ Mɔ a deŋ nu fɔ kanɔka-ɔ,
 ne kayaagyi ne ɔ bɔ mɔ kame-ro-o a daborɔ eyee
 bɔ lee feye aa waa mɔ kɔne.
⁴⁵ Fɔ a kɔɔre gyi feye ketɔ ne Wuribware a suŋ
 bɔ tɔwe gywii fɔ-ɔ e ba-rɔ kasɛŋtiŋ-o si-o,
 o yure fɔ.”

Anɛŋ ne Mariya a kyɔrɔ Wuribware-ɔ

⁴⁶⁻⁴⁸ Ne Mariya ye,

“Mɔ e kyɔrɔ Wuribware mɔ kakponɔ-rɔ.
 Mɔ akatɔ a gyi mɔ ɔmɔrɔwɛpɔ Wuribware se.
 A lee feye, haree mɔ a gye mɔ kabre wɔrɔba-ɔ
 gbaa ooo, oo nyiŋŋi mɔ se.
 Lee ndɔɔ bɔ yɔ, asese ne bɔ te mbeyɔmɔ-ɔ
 na bamɔ ne ba ba a bɔ bɔ kowe-ɔ,
 e tee mɔ e N-de-ŋyure.
⁴⁹ Bɔ lee atɔ dabe ne ɔyaalenpɔ-Bware a waa sa mɔ-ɔ se,
 mɔ e kyɔrɔ mɔ kenyaŋre kpeyaa.
⁵⁰ Lee dedaa-ɔ bɔ fɔ mbeyɔmɔ
 ɔ kpa kenana kemaa-rɔ asese ne ba bu mɔ-ɔ asɛŋ.
⁵¹ Ne o teyi mɔ kesaree dabe-ɔ bɔ waa atɔ dabe,
 ne ɔɔ brawe bamɔ ne ba kaapɔ bamɔ eyee-ɔ-rɔ.
⁵² ɔɔ baa awure kaase,
 ne ɔɔ yase asese langyaŋ soso.
⁵³ ɔɔ sa atiripɔ atɔ timaa,
 ne ɔɔ gya atɔ awuye bɔ kyɔŋwe asaree kpaŋkpaŋ.
⁵⁴⁻⁵⁵ Oo nyiŋŋi ketɔ ne ɔɔ tɔwe gywii
 ane nana Abraham mɔ aa mɔ ananagyi-o si,
 feye o yure bamɔ nsu peee-ɔ.
 Ne ŋkee ɔɔ ba na ɔ bɔ kya ane Isireelii awuye,
 Wuribware mɔ gyi-ana-ɔ-rɔ.”

⁵⁶ Ne Mariya a kyena mfeŋ ka Ilisabet kanɔ waa aferi asa pwee ne ɔɔ deɛ kinŋi yɔ pe.

Anɛŋ ne baa kowe Yohanne Osuubɔpɔ-ɔ

⁵⁷ Ilisabet kokowe saŋ a fɔ-ɔ, ne ɔɔ kowe ɔnyare. ⁵⁸ Mɔ akyenabɛɛpɔ na mɔ akowɛbɛɛ a nu feye Wuribware a waa atɔ timaa sa mɔ-ɔ, ne aa waa bamɔ aa mɔ kakatɔgyi.

⁵⁹ Bamɔ a kowe kayaagyi-o, kemɔ kake buruwasepɔ-ɔ, ne baa teŋ mɔ kotweetu, ne bɔ ye bɔ ba mɔ se Sakariya kenyaŋre bɔ sa mɔ. ⁶⁰ Ne mɔ nyi ye, “Daabii. Weete mɔ kenyaŋre e gye Yohanne.”

⁶¹ Ne baa beŋŋaa mɔ feye, “Nee bɔ maa tee mone akowɛbɛɛ-ɔ ɔkɔ mɔ anɛŋ e?”

⁶² Mò se a mọ́n tẹe taare sa seńsa-ò se-ò, ne baa ba asaree bo bise mò kenyaře ne ò kpa feye bo bo sa mò gyi amò-ò. ⁶³ Ne ò ba asaree bo tòwe feye bo sa mò kataaboò ne ba kyoree se-ò, ne ò kyoree feye, “Mò kenyaře e gye Yohanee.” Ne eyee a kpen bamò pree. ⁶⁴ Mò a deń kyoree amò puri amò-ro lowe-ò, ne mò kanò a buńji, ne ò bee lee ò sa seńsa, ne ò meraa se ò kyoro Wuribware. ⁶⁵ Ne aa waa mò akyenaberepo-ò pree kufu, ne aseń amò a lweero fo Yudeya abee-ò-ro a emañ-ò okemaa se. ⁶⁶ Okemaa ne oo nu aseń amò-ò a fa amò mfeere, ne bo ye, “Nto sese ne kayaagyi mò e ba a ò bo kii-o nee?” A lee feye okemaa a ńu feye Wuribware keyaalen bo mò-ro.

Anẹ ne Sakariya a kyoro Wuribware-ò

⁶⁷ Ne Wuribware a kufwiije timaa-o a bo ywee Sakariya si, ne ò lee ò tòwe keto ne Wuribware e tòwe o gywii mò-ò. Ne ò ye,

⁶⁸ “Mọ́n! sa a anẹ Isireelii awuye
kyoro anẹ nyanpe Wuribware,
a lee feye ò bo lee mò asesẹ lee aseń-nò,
ne baa nya bamò eyee.

⁶⁹ Ò sa anẹ omorowepe dabe
bo lee mò keyaafore, anẹ odedaapo Deefid, a kenana-ò-ro,

⁷⁰⁻⁷¹ feye anẹ ne ò borò mò akyamee timaa si
tòwe kyee bo beya ane-ò,

feye o lee ane a ò bo lee ane adon
na bamò ne ba kisi ane-ò kesaree-ro.

⁷²⁻⁷⁵ Wuribware ye ò waa ane adedaapo kedamenanse,
na ò ma tan etan dabe ne ò waa bo beya

mò aa ane nana Abraham mboroto-ro-ò se,
feye ò kore ane a ò bo lee ane adon ase,

na ò sa a ane sun mò bo fo ane ńkpake kee,
na kufu mọ́n de ane,

na ane nya ńkponofwiiri mò ase
na ane dee kii itimaa awaapo.”

⁷⁶ Ne Sakariya a sa seńsa gywii mò gyi-o feye,

“Mò gyi, fo feraa ba tee fo feye
Nyinkpen-kyon-atò-pree-Bware a kyaamee-ò,

a lee feye fo e gye Wuribware ńkpee,
na fo ya lonjo mò kpa bo beya mò.

⁷⁷ Na fo ya tòwe gywii ane ne ane gye mò asesẹ-ò feye,
ò kpa feye ane nu ane eyee,
na ò nya taa ane eboye bo ke ane na ò morowe ane.

⁷⁸⁻⁷⁹ Mò a ńu ane ewee-ò se-ò,
anẹ a omorowepe ne o sun a ò bo kyonwe ane-ò,
ba tee mò e Gyegyaye-kyowe-a-kelanjerò-ò,

a lee feye mò kelanjerò e wee ane
ne ane te kibugyii-ro, ne ane sere lowi-o si,

na ò lanje ane ekpa-ro
na ane nya kyena ńkpa na alanfiya-ro.”

⁸⁰ Kayaagyi-o a dan-ò, ò nya kanyiasen na daa timaa. Ne ńkee ò yo ya kyena kimukee-ro aneń-aaa, bo fo san ne o lee mò eyee ifuri bo kaapo Isireelii awuye-o.

2

Anɛɲ nɛ baa kɔwɛ Yeesuu-o
(Matiyo 1.18-25)

¹ Ɔke amɔ-rɔ-ɔ nɛ Roma awuye owure dabe Kayesaa Agustus a sa mbraa feye bɔ kyɔrɛ na bɔ kare asese nɛ bɔ bɔ mɔ esɛ-ɔ sɛ-ɔ pɛɛɛ. Amɔ ɛ gye kegyɛɲkpɛɛ feye bamɔ a sa anɛɲ a mbraa-ɔ. ² Sweere amɔ sɛ tɔɲ kɔ ɛ gye Siriya. Saɲ amɔ-ɔ gominaa nɛ ɔ yere owure dabe-ɔ ayaa-rɔ mfeɲ-ɔ ɛ gye Kwiriniyus. Nɛ gominaa amɔ de Yudaa awuye esweere nɛ ba tee emɔ Galileya na Samariya na Yudeya-ɔ sɛ keyaalɛɲ. ³ Nɛ baa sa mbraa feye ɔkɛmaa yɔ mɔ aye, na ɔ kyɔrɛ mɔ kenyaɛ mfeɲ.

⁴⁻⁵ Amosɛ-ɔ Yosɛf na mɔ kerekyye Mariya gbaa a koso lee Nasaret maɲ nɛ bɔ te mɔ-rɔ nɛ ɔ bɔ Galileya sweere sɛ-ɔ. Nɛ baa yɔ Betelahem maɲ nɛ ɔ bɔ Yudeya sweere sɛ-ɔ nɛ ɔ gye bamɔ nana Owure Deefid aye-ɔ. Nɛ baa yɔ ya kyɔrɛ bamɔ anyare. Saɲ amɔ na Mariya de kame.

⁶ Bamɔ a bɔ Betelahem mfeɲ-ɔ, nɛ Mariya kɔkɔwɛ a fɔ. ⁷ Nɛ baa buwi kpa afɔ a sowekpa a lɔɲ-ɔ na bɔ sowe mfeɲ. Amaa bɔ moɲ nya sowekpa lɔɲ amɔ-rɔ, a lee feye asese bweeto a ba maɲ amɔ-rɔ kyɔ bɔ sowe mfeɲ. Anɛɲ sɛ-ɔ baa sowe kekyarɲ nɛ mbɔ da-rɔ-ɔ-rɔ nɛ. Nɛ Mariya a kɔwɛ mɔ bregyi nyaɲsɛ-ɔ. Nɛ ɔ ba waagya bɔ miri mɔ, nɛ ɔ taa mɔ bɔ beya kedakaa kɔ nɛ bɔ de mbɔ ateese ba waa-rɔ-ɔ-rɔ.

Esanne adeeresɛpɔ-ɔ na Wuribware mbɔ-ɔ asɛɲ

⁸ Kɛmɔ kanye amɔ esanne adeeresɛpɔ kɔ mɔ bɔ sweere amɔ sɛ, nɛ bɔ da ɛfa-rɔ ba deere bamɔ mbɔ sɛ. ⁹ Mfeɲ nɛ Wuribware kabɔ kɔ a lee mɔ ɛyɛɛ bɔ kaapɔ bamɔ. Nɛ Wuribware sɛ a kelanɲɛrɔ-ɔ a weɛ bamɔ sɛ, nɛ kufu a nya bamɔ bweeto. ¹⁰ Nɛ Wuribware kabɔ-ɔ ye,

“Mɔnɛ ma sa a kufu nya mɔnɛ,
a lee feye asɛɲ kɔnɛkɔnɛsɛ kɔ
nɛ a baa ɔkɛmaa mɔ kakatɔgyi-o
nɛ mɔ a baa mɔnɛ.

¹¹ Amɔ ɛ gye feye ndɔɔ a kake mɔ
baa kɔwɛ ɔkɔ nɛ ɔ moɔwɛ mɔnɛ-ɔ.
Mɔ ɛ gye Kristoo, mɔnɛ nyaɲpɛ
nɛ Wuribware a tɔwɛ feye
o suɲ a ɔ bɔ kyɔɲwɛ mɔnɛ-ɔ.

Baa kɔwɛ mɔ mɔnɛ ɔdedaapɔ Deefid a maɲ-ɔ-rɔ.

¹² Na ketɔ nɛ ke ɛ kaapɔ mɔnɛ-ɔ ɛ gye feye,
mɔnɛ ya yɔ, mɔnɛ i ɲu feye
baa ba waagya bɔ miri mɔ bɔ beya
kedakaa nɛ bɔ de mbɔ ateese ba waa-rɔ-ɔ-rɔ.”

¹³ Puri amɔ-rɔ, nɛ Wuribware mbɔ bweeto a lee soso bɔ tii ɔgyɛɲkpɛɛsɛ-ɔ sɛ esanne adeeresɛpɔ amɔ asɛ mfeɲ, na ba waa ilin ba kyɔrɔ Wuribware feye,

¹⁴ “Wuribware nɛ ɔ bɔ soso-ɔ
a nya kedabe na wuraa ooo,
nɛ bamɔ nɛ bɔ bɔ sweere sɛ
nɛ ɔ kpa bamɔ asɛɲ-ɔ
a nya kayeyuri ooo.”

¹⁵ Amɔ Wuribware mbɔ amɔ a kiɲɲi bɔ yii soso-ɔ, nɛ ɲkee esanne adeeresɛpɔ amɔ ye,
“Mɔn' sa a anɛ yɔ maɲ amɔ-rɔ ya keɛ ketɔ nɛ kaa waa mfeɲ nɛ Wuribware a suɲ bɔ tɔwɛ gywii anɛ-ɔ.”

¹⁶ Amose-ɔ ne baa waa menan yɔ Betelahem ya ɛnu Mariya na Yosef na kayaagyi-o, na ɔ da kedakaa ne bo de mbo ateese ba waa-ro-ɔ-ro. ¹⁷ Ne baa towe aneɛ ne Wuribware kaboo-ɔ a towe kayaagyi amo aseɛ-ɔ gywii bamo. ¹⁸ Ne eyee a kpeɛ okemaa ne oo nu aneɛ ne esanne adeeresepo amo a towe-ɔ. ¹⁹ Mariya mo a taa aseɛ mo pɛɛɛ bo beya mo kuɛ-ro, ne ɔ fa amo mfɛere bweeto. ²⁰ Ne esanne adeeresepo-ɔ a kiɛɛ ba yɔ, na ba waa ilin ba kyoro Wuribware bo lee keto ne baa nu ne baa ɛnu-o si. Aneɛ ne Wuribware kaboo-ɔ a deɛ towe gywii bamo-ɔ deɛ ya waa.

Aneɛ ne baa sa kayaagyi-o kɛnyare-ɔ

²¹ Kayaagyi-o a gyi ɛke mburuwa-o, ne san a fo feye bo teɛ mo kotweetu-o. Ne baa teɛ mo kotweetu. Ne baa sa mo kɛnyare ɛ Yeesuu, ne ke gye kɛnyare ne Wuribware kaboo-ɔ a sa mo pweɛ ne Mariya a deɛ nya mo kame-o.

Aneɛ ne baa yaa Yeesuu Wuribware sunkpa-ɔ

²²⁻²⁴ Amo Yuda awuye de bamo mbraa ko ne Wuribware a sa bamo odedaapo Mosis feye okyee ya kowe kayaagyi porweɛ o de iyisi bo fo ɛke aduna. ɛke amo ya kyon, na bo taa okyee-ɔ na mo kayaagyi-o yaa Wuribware sunkpa-ɔ Yerusalem man-no, na bo kperi kayaagyi-o si mo kaboo bo lonho Wuribware, a lee feye Wuribware a towe mo mbraa wore-ɔ-ro feye,

“Okemaa bregyi nyanse ne ɔ kowe mo-ɔ gye Wuribware lee.”*

Na bo bee kpeɛ okyee-ɔ se. Ne okyee-ɔ e gye otiripo fɛraa, keto ne ɔ mo bo sa Wuribware-ɔ e gye awurelepɔ anyo.* Ne Yosef a taa Mariya na mo kayaagyi yaa Wuribware sunkpa-ɔ Yerusalem mfeɛ na bo lonho Wuribware, feye aneɛ ne bamo mbraa-ɔ a towe-ɔ.

²⁵ San amo mo onyare ko bo Yerusalem mfeɛ ne ba tee mo ɛ Simeyɔn. Onyare amo gye sese timaa, ne o sun Wuribware nɛnɛɛ. Ne ɛke o te o gywii san ne Wuribware i sun omorɔwɛpo a ɔ bo kyonwe Isireelii awuye-o. Ne Wuribware a kufwiɛ timaa-o te mo se. ²⁶ Ne Wuribware a kufwiɛ timaa-o a kyɔ towe gywii mo feye o ɛnu Kristoo ne Wuribware a towe bo beya feye o sun a ɔ bo kyonwe-ɔ pweɛ na ɔ deɛ wu. ²⁷ Ne Wuribware a kufwiɛ timaa-o a sa ne ɔ yɔ Wuribware sunkpa-ɔ kabuno kake nsi ne Yosef na Mariya a baa Yeesuu mfeɛ na bo bo waa keto ne Wuribware a mbraa-ɔ e kaapo-ɔ. ²⁸ Ne Simeyɔn a kɔre keegyio o de mo asare-ro, ne ɔ sa Wuribware anse feye,

²⁹ “O, Nyanpe Wuribware, mo mfɛere a di mo,
ɛke fɛraa sa a ɛ wu,

³⁰⁻³¹ a lee feye ɛke fɛraa
mo a ɛnu oko ne fo a towe bo beya
feye mo i ɛnu pweɛ na n deɛ wu-o.

Mo e gye omorɔwɛpo ne fo a lee bo kaapo asese pɛɛɛ-ɔ.

³² O kii feye fetiri a ɔ bo sa nde se awuye,
na bo nya gyii fo ekpa-ɔ.

Na fo asese Isireelii awuye kaapo bamo eyee
mo kedabe na mo wuraa-o si.”

³³ Ne aneɛ ne Simeyɔn a towe bo lee kayaagyi-o si-o a kpeɛ kayaagyi-o mo se na mo nyi eyee.

³⁴⁻³⁵ Ne Simeyɔn a yure bamo, ne ɔ towe gywii Mariya feye,

“Wuribware a lee kayaagyi mo ne feye o kii
oko ne ane Isireelii awuye bweeto i kine,

* 2:22-24 Kelee Igyipiti 13.2, 12. * 2:22-24 Kolɔɛho mbraa 12.6-8.

na bọ kpuri,
 ne bamọ bweeto mọ e kọore mọ a bọ gyi,
 na bọ nya kemorowe-ọ.
 Ɔ kaapo Wuribware a ekpa-ọ,
 amaa asese bweeto e towe asen a bọ bọ kye mọ.
 Na bọ lee anen se-ọ
 bọ lee bamọ mfeere boye ifuri.
 Na fo, mọ nyi-o mọ, a waa fo gya bweeto,
 na fo bore-ro dunwi fo.”

³⁶⁻³⁷ Saṅ amọ dɛ kekyyebrese kọ mọ bọ-ro ne ba tee mọ ε Anaa. Ɔ gye Wuribware kyaame kọ nee. Ɔ lee Isireelii awuye kasuro ne ba tee kamọ ε Asere-ọ-ro. Mọ se kenya e gye Fanuwel. Ɔ waaree na ọ gye kabregyii, ne mọ aa mọ kuri a kyena nsu nsunoo, ne mọ kuri a wu. Ne oo kii kpenlekyee anen-aaa bọ fo mbeyomọ, ne oo gyi nsu aduburuwa na nna. Ne ḡkee ọ bọ Wuribware sunjpa-ọ kabuno saṅ kema, o sunj Wuribware mpase na kanye, na ọ kra akon, na ọ kore kebwarekore. ³⁸ Kayaagyi-o na mọ se na mọ nyi a bọ mfen-ọ, ne Anaa a ya ḡu bamọ. Mọ keya ḡu bamọ-ọ, ne ọ sa Wuribware anse na kowaa feye mọ a sa bamọ kayaagyi amọ. Ne ọ towe kayaagyi amọ asen gywii Yerusalem awuye ne bọ gywii feye Wuribware e ba a ọ bọ morowe bamọ maṅ-ọ lee bamọ adon kesaree-ro-ọ.

Yosef na mọ ka kikinji yo Nasaret

³⁹ Saṅ ne Yosef na mọ ka Mariya a waa ketọ ne Wuribware a mbraa-ọ e kaapo-ọ lowe-ọ, ne baa kinji yo bamọ kyenakpa Nasaret maṅ ne ọ bọ Galileya sweere se-ọ-ro. ⁴⁰ Mfen ne bamọ gyi amọ a ya dan nya elen. Ne Wuribware a sa mọ kanyiasen bweeto, ne ọ sa mọ nyure.

Anen ne Yeessu ḡyaagyi-ro, ọ yo Wuribware sunjpa-ọ

⁴¹ To, kasu kema mọ Yeessu mọ akowepo naa Yerusalem maṅ-no ba gyi Yuda awuye a kasu kanọ a ateese kọ ne ba tee amọ ε Wuribware-a-kya-aneyowe-ọ. ⁴² Amọ Yuda awuye ase kanyansee ya gyi nsu kudu ḡnyo, o de kpa feye ọ waa ketọ kema ne ọko ne ọ dan lowe-ọ e waa-ọ. Amose se-ọ Yeessu a gyi nsu kudu ḡnyo-ọ, ne mọ aa mọ akowepo a ya gyi ateese amọ, feye anen ne nsu kema mọ akowepo-ọ e waa-ọ. ⁴³ Bamọ a lowe-ọ, ne ḡkee ba kinji ba yo pe-ọ, ne Yeessu wore a sii Yerusalem, na mọ akowepo mon nyi. ⁴⁴ Ba fa feye ọ bọ asese ne bamọ aa bamọ a yo-ọ-ro nee. Amose-ọ baa nare anen-aaa kake konko ya fo kpa-ro pwee ne baa dɛ lee ba buwi ba kpa mọ bamọ akowebɛɛ ne bamọ aa bamọ a yo-ọ na bamọ nyare-ana ase. ⁴⁵ Amaa baa deere kpone, bọ mon ḡu mọ. Anen se-ọ, ne baa kinji bee yo Yerusalem ba buwi ba kpa mọ. ⁴⁶ Bamọ a lee ba yo pe-ọ ḡke nsa-ro pwee ne baa dɛ ḡu mọ, na mọ aa abwaresen akaapopo-ọ boko te Wuribware sunjpa-ọ kabuno, na o nu ketọ ne ba kaapo-ọ, na o bise bamọ amọ asen. ⁴⁷ Ne bamọ ne baa ḡu anen ne Yeessu a nu asen-ọ kaase na mọ gbaa e berḡaa bamọ-ọ, eyee a kpen bamọ. ⁴⁸ Mọ se na mọ nyi a ya ḡu mọ-ọ, ne eyee a kpen bamọ, ne mọ nyi ye, “Mọ gyi, nteto nee ne fo a waa ane mfaane-ọ nee? Fo a sa ne mọ aa fo se akato a pee ane i buwi ane e kpa fo.”

⁴⁹ Ne ọ berḡaa mọ nyi na mọ se feye, “Nteto se ne mone naa mone i buwi mone e kpa mọ ton kọ-ọ nee? Mone mon nyi feye a tiri feye n kyena n se a lon-ọ-ro nee eee?” ⁵⁰ Amaa bọ mon nu mọ asen-ọ kaase.

⁵¹ Ne bamọ aa Yeessu a kinji yo Nasaret maṅ-no, ne oo bu bamọ neene. Ne mọ nyi a taa asen mọ peee bọ beya mọ kunu-ro. ⁵² Ne Yeessu a dan, ne mọ kanyiasen a waa kokyo. Ne Wuribware na asese peee a kpa mọ asen.

3

*Anen ne Yohane Osuubopo-ọ a lonḡo kpa sa Yeessu-o
 (Matiyo 3.1-12; Maak 1.1-8; Yohane 1.19-28)*

¹⁻² Saŋ ne Wuribware a sa ne Sakariya mò gyi Yohanee a tɔwe abwaresen na ɔ bɔ kimukee-ro-o, na saŋ amɔ nsu kudu nnuu nee feye Roma awuye owure dabe ne ba tee mò ε Tibeeriyus-o a gyi kuwure-o. Saŋ amɔ dɛe na Romanyi kɔ ne ba tee mò ε Pontiyus Pilat yere owure dabe amɔ ayaarɔ o gyi Yudeya sweere se kigominaa. ɔnyare kɔ ne ba tee mò ε Herɔd-ɔ gye Galileya sweere se owure. Mò tire Filipino e gye Itureya na Trakoniitis esweere se owure. Na ɔnyare kɔ ne ba tee mò ε Lisaniyas-o gye Abileenee sweere se owure. Ne Hanaa na Kayafas mɔ i gyi Wuribware alɔŋŋɔpɔ kebrese saŋ amɔ. ³ To, ne Yohanee a yɔ Yoodaŋ boŋ a keri-o pɛɛ ɔ tɔwe abwaresen ne Wuribware ye ɔ tɔwe-ɔ gywii akɛmaa ne ɔ borɔ mfeŋ ɔ kyɔŋ-ɔ feye, “Mɔn' nu mone eyee, na mɔn' kiŋŋi lee mone ebɔye-rɔ, na mɔn' bɔ asuu, na Wuribware nya taa mone ebɔye bɔ ke mone.”

⁴ Yohanee mɔ asen ne Wuribware kyaame Isaya a kyɔre waa abwaresen wɔre-ɔ-ro feye,

“Ɔkɔ e fɛɛ-rɔ kimukee-ro feye,
‘Mɔn' lɔŋŋɔ kpa nɛnɛɛ bɔ beya Wuribware,
na mɔn' waa kpa kyerarase sa mò a ɔ bɔ borɔ se.

⁵ Kemantɔŋ kɛmaa mɔ e borɔ a ki tii,
na kebee na kebeegyɔ kɛmaa mɔ buburi ba kaase.
Ɛkpa kɔreɛ e waa kyeyɛ,
na sweere ne o du sakesake-ɔ pɛɛɛ mɔ gyiiri si.

⁶ Na kaye mɔ-rɔ asese pɛɛɛ ŋu ɔmɔrɔwɛpɔ
ne Wuribware i suŋ a ɔ bɔ kyɔŋwe-ɔ.’ ”*

⁷ Ne asese biribiri a ba Yohanee ase na ɔ bɔ bamɔ asuu. Ne ɔ ye, “Mone awɔ mɔ, emene se ne mone a ba mfee? Ɔkɔ a kaapo mone feye a tiri feye mone gbaa mɔn' lee mone eyee bɔ lee ebɔye a kakɔka ne Wuribware e kpa a ɔ ba bɔ sa abɔyewaapo-ɔ-rɔ aaa? Ma kɔre a n gyi. ⁸ Mone ma fa feye mone a gye ane nana Abraham mò ananagyɔ-o si, mone moŋ tii kakɔka ne Wuribware e kpa a ɔ ba bɔ sa abɔyewaapo-ɔ se. A lee feye Wuribware e taare a ɔ ba mfee a aforɛ mɔ bɔ buruwi asese na bɔ kii Abraham mò ananagyɔ. Amose-ɔ mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone feye, mone akatɔ ya pee amɔ-ɔ se, ketɔ ne ki tiri-o e gye feye mɔn' waa atɔ kɛmaa ne weete a kaapo feye mone a nu mone eyee ne mone a kiŋŋi lee mone ebɔye-rɔ-ɔ. ⁹ Mone pɛɛɛ ne mone i nu mɔ ase-ɔ du nee feye ayii-o. Mɔn' sa se, a lee feye Wuribware a waa kakwii-atɔ siraa, na ɔ ba bɔ ne kiyii kɛmaa ne ke maa swɛɛ agyi timaa-o ilen kaase a ɔ bɔ da na ɔ tɔwe waa deekpa-rɔ.”

¹⁰ Ne asese-ɔ a bise Yohanee feye, “Ne ntɛtɔ ne Wuribware e kpa a ane waa?”

¹¹ Ne ɔ beŋŋaa bamɔ feye, “Ɔkɛmaa ne o de awaagya anyɔ-ɔ taa ɔkɔŋkɔ sa mò ne ɔ moŋ de-o, na akɛmaa ne o de ateese-o sa mò ne ɔ moŋ de-o.”

¹² Ne leŋpoo akɔreɔpɔ kɔ a ba a bɔ bɔ bɔ asuu, ne baa bise Yohanee feye, “Ɔkaapɔpɔ, ntɛtɔ ne ane waa?”

¹³ Ne ɔ ye, “Mone ma kɔre leŋpoo kyɔŋ aneŋ ne bɔ ye mɔn' kɔre-ɔ se.”

¹⁴ Ne asoogyaa kɔ mɔ a bise mò feye, “Ne ane mɔ ane eɛɛ? Ntɛtɔ ne ane waa?”

Ne ɔ ye, “Mone ma leŋ ɔkɔ kɔre atanne, na mone ma pɔrɔ ɔkɔ na ɔ moŋ waa bɔye kɔre mò atanne. Mone atanne ne mone i suŋ ne ba ka mone-ɔ a baare. Mone ma tee feye a moŋ kyɔ.”

¹⁵ Mfeŋ ne asese-ɔ a ŋu feye ketɔ timaa kɔ e ba a ke bɔ ba, ne baa lee ba fa feye nsanŋe Yohanee e gye Kristoo ne Wuribware ye o suŋ a ɔ bɔ kyɔŋwe-ɔ. ¹⁶ Ne Yohanee a tɔwe gywii bamɔ pɛɛɛ feye, “Nkyu ne n de mɔ e bɔ mone asuu, amaa ɔkɔ saŋ ɔ ba na ɔ kyɔ mɔ, na moŋ fɔ feye n lee mò asebeta gbaa na m fwee mò ayaapapaa se. Mò fɛraa ɔ sa a Wuribware a kufwiŋe timaa-o ywee mone se nee na mɔn' nya keyaalɛŋ feye deekpa-ɔ. Na ɔ ba kufwiŋe timaa-o bɔ gyee mone. ¹⁷ O de mò kawɔraa ne ɔ ba a ɔ bɔ kyaare ayu

* 3:6 Isaya 40.3-5 (LXX).

na o swii waa mò keporekyee-rò-ò. Na ñkee ò kpane afenfenjee-o pææ na ò kywæe amo deekpa ne ò maa durj-o-ro. Aneñ ne o gyi asese pææ asen-ò nee.”

¹⁸ Mfaanæ ne Yohanee a borò ekpa bweeto se bò tawë asen timaa-o gywii asese, ne ò bee tawë feye òkëmaa nu mò eyee na o kyurowi lee ekpa bøyë ne ò gya se-ò.

¹⁹⁻²⁰ Ne Yohanee e tawë o gywii Owure Herød* feye ò waa bøyë feye mò a kòore mò tire mò ka ne ba tee mò e Heròdeya-ò waaree. Ne ò porò mò ebøyë bweeto kò ne ò bee waa bò tii si-o si. Ne owure a bee waa bøyë bò tii si feye mò a kra Yohanee tii.

Yeesuu asuu kebò
(Matiyo 3.13-17; Maak 1.9-11)

²¹ Sañ ne Yohanee a bò asese bweeto asuu-o, ne ò bò Yeesuu asuu. Mò a bò mò asuu lowë, ne Yeesuu e kore kebwarekore-ò, ne awore-rò a bunji-ro. ²² Ne Wuribware a kufwiije timaa-o a ba bò ywee Yeesuu si feye kuwurelepò-ò. Ne bore kò a lee sosò tawë feye, “Fò e gye mò gyi timaa, ne mò e kpa fò asen bweeto, ne mò akatò a gyi fò se.”

Yeesuu kenana-rò
(Matiyo 1.1-17)

²³ Sañ ne Yeesuu a lee mò kusunj kaase-ò na oo gyi nsu waa adusa. Òkò ne asese e fa feye ò gye Yeesuu mò se nee-ò e gye Yosef.

Ne Yosef mò mò se e gye Heelii.

²⁴ Ne Heelii mò mò se e gye Matat,
ne Matat mò mò se e gye Lewii,
ne Lewii mò mò se e gye Marikii,
ne Marikii mò mò se e gye Yanayi,
ne Yanayi mò mò se e gye Yosef,
ne Yosef mò mò se e gye Matatiyas.

²⁵ Ne Matatiyas mò mò se e gye Amos,
ne Amos mò mò se e gye Nahum,
ne Nahum mò mò se e gye Isilii,
ne Isilii mò mò se e gye Nagayi.

²⁶ Ne Nagayi mò mò se e gye Maat,
ne Maat mò mò se e gye Matatiyas,
ne Matatiyas mò mò se e gye Simiye,
ne Simiye mò mò se e gye Yosek,
ne Yosek mò mò se e gye Yodaa,
ne Yodaa mò mò se e gye Yohanañ.

²⁷ Ne Yohanañ mò mò se e gye Risa,
ne Risa mò mò se e gye Sirubabel,
ne Sirubabel mò mò se e gye Salatiyel,
ne Salatiyel mò mò se e gye Nirii.

²⁸ Ne Nirii mò mò se e gye Marikii,
ne Marikii mò mò se e gye Adii,
ne Adii mò mò se e gye Kosam,
ne Kosam mò mò se e gye Ilimadam,
ne Ilimadam mò mò se e gye Iri.

²⁹ Ne Iri mò mò se e gye Yosuwa,
ne Yosuwa mò mò se e gye Ileyesa,
ne Ileyesa mò mò se e gye Yorim,
ne Yorim mò mò se e gye Matat,
ne Matat mò mò se e gye Lewii.

³⁰ Ne Lewii mò mò se e gye Simeyøn,

* 3:19-20 Mò e gye Herød Antipas.

ne Simeyɔŋ mə m̀ se e gye Yuda,aa,
 ne Yuda,aa mə m̀ se e gye Yosef,
 ne Yosef mə m̀ se e gye Yonam,
 ne Yonam mə m̀ se e gye Iliyakim.
³¹ Ne Iliyakim mə m̀ se e gye Miliya,
 ne Miliya mə m̀ se e gye Mena,
 ne Mena mə m̀ se e gye Matata,
 ne Matata mə m̀ se e gye Nataŋ,
 ne Nataŋ mə m̀ se e gye Deefid.
³² Ne Deefid mə m̀ se e gye Yesee,
 ne Yesee mə m̀ se e gye Obid,
 ne Obid mə m̀ se e gye Bowas,
 ne Bowas mə m̀ se e gye Salamɔŋ,
 ne Salamɔŋ mə m̀ se e gye Naasɔŋ,
 ne Naasɔŋ mə m̀ se e gye Aminadabi.
³³ Ne Aminadabi mə m̀ se e gye Adimiŋ,
 ne Adimiŋ mə m̀ se e gye Aram,
 ne Aram mə m̀ se e gye Hisirɔŋ,
 ne Hisirɔŋ mə m̀ se e gye Peres,
 ne Peres mə m̀ se e gye Yuda,aa,
 ne Yuda,aa mə m̀ se e gye Yakubu.
³⁴ Ne Yakubu mə m̀ se e gye Isak,
 ne Isak mə m̀ se e gye Abraham,
 ne Abraham mə m̀ se e gye Teeraa,
 ne Teeraa mə m̀ se e gye Nahɔɔ.
³⁵ Ne Nahɔɔ mə m̀ se e gye Serug,
 ne Serug mə m̀ se e gye Rewu,
 ne Rewu mə m̀ se e gye Peleg,
 ne Peleg mə m̀ se e gye Heebrii,
 ne Heebrii mə m̀ se e gye Salaa,
 ne Salaa mə m̀ se e gye Keenaŋ.
³⁶ Ne Keenaŋ mə m̀ se e gye Aafakesad,
 ne Aafakesad mə m̀ se e gye Sem,
 ne Sem mə m̀ se e gye Nowaa,
 ne Nowaa mə m̀ se e gye Lamek,
 ne Lamek mə m̀ se e gye Metusala.
³⁷ Ne Metusala mə m̀ se e gye Inok,
 ne Inok mə m̀ se e gye Yarid,
 ne Yarid mə m̀ se e gye Mahalalɛl,
 ne Mahalalɛl mə m̀ se e gye Keenaŋ,
 ne Keenaŋ mə m̀ se e gye Inos.
³⁸ Ne Inos mə m̀ se e gye Set,
 ne Set mə m̀ se e gye Adam,
 ne ŋkee Adam mə m̀ se e gye Wuribware.

4

Yeesuu kɔkyɔrɔkee
(Matiyo 4.1-11; Maak 1.12-13)

¹ Lee saŋ ne baa bɔ Yeesuu asuu-o, Wuribware a sa m̀ kufwiije timaa-o bweetɔ. M̀ a kiŋji lee Yoodaŋ bɔŋ-nɔ-ɔ, ne Wuribware a kufwiije timaa-o a sa ne ɔɔ yɔ ɔ naa o muruwi-ro kimukee-ro ŋke aduna. ² Mfeŋ ne Ɖbɔnsam a kyɔ m̀-ɔ kee feye ɔ nya m̀ bɔ

waa eb̄oye-r̄o aaa. Ŋke dem̄ant̄e m̄o p̄ee Yeessu m̄on̄ gyi s̄eye, am̄ose-ɔ san̄ ne Ŋke am̄o a kyon̄-ɔ akon̄ de m̄o.

³ Ne Ōbansam a t̄owe gywii Yeessu feye, “F̄o i n̄yi feye Wuribware m̄o gyi-o e gye f̄o kasent̄in, am̄o f̄eraa sa a kibu m̄o buruwi bodobodoo sa f̄o a f̄o gyi.”

⁴ Ne Yeessu a beŋŋaa m̄o feye, “Baa kyoree waa abwaresen̄ w̄ore-ɔ-r̄o feye,

‘Ateese w̄ore maa sa sese ŋkpa.’* ”

⁵ Ne Ōbansam a yaa m̄o soso ton̄ ko, puri am̄o-r̄o ne ɔ ba kaye-r̄o eman̄ p̄ee b̄o kaapo Yeessu. ⁶ Ne ɔ t̄owe gywii m̄o feye, “M̄o e taa kaye m̄o-r̄o eman̄ p̄ee keyaalen̄ na em̄o kedabe a n sa f̄o. Am̄o-ɔ p̄ee b̄o m̄o kesaree-r̄o nee, am̄ose-ɔ m̄o e taare a n taa em̄o sa ɔkema ne m̄o e kpa-ɔ. ⁷ Am̄ose-ɔ f̄o ya kpuni an̄urii sun̄ m̄o, em̄o p̄ee m̄o i kii f̄o lee.”

⁸ Ne Yeessu a beŋŋaa Ōbansam feye, “Baa bee kyoree waa abwaresen̄ w̄ore-ɔ-r̄o feye,

‘Mon' sun̄ m̄one nyan̄pe Wuribware w̄ore kpen.’* ”

⁹ Ne Ōbansam a bee yaa m̄o Yerusalem man̄-n̄o, ne ɔ taa m̄o yaa b̄o yera Wuribware sun̄kpa-ɔ katwee-r̄o, ne ɔ t̄owe gywii Yeessu feye, “F̄o i n̄yi feye Wuribware m̄o gyi-o e gye f̄o kasent̄in, am̄o f̄eraa fuwi ywee-r̄o a ŋ kee. ¹⁰⁻¹¹ A lee feye baa bee kyoree waa abwaresen̄ w̄ore-ɔ-r̄o feye,

‘Wuribware e sa a m̄o mb̄oo-ɔ b̄o kun̄ f̄o neenee,
na b̄o sor̄o f̄o bam̄o asaree se,
na f̄o ma nya da keyaa kibu si.’* ”

¹² Ne Yeessu a bee beŋŋaa m̄o feye, “Nee a b̄o abwaresen̄ w̄ore-ɔ-r̄o feye,

‘M̄one ma kȳo m̄one nyan̄pe Wuribware-r̄o kee,’ ε? ”*

¹³ San̄ ne Ōbansam-ɔ a kȳo m̄o-r̄o kee ekpa am̄o se lowe-ɔ, ne ɔ yowe m̄o o gywii san̄ ko bee.

*An̄e ne Yeessu a lee m̄o kusun̄ kaase Galileya-ɔ
(Matiyo 4.12-17; Maak 1.14-15)*

¹⁴ Ne Yeessu a kin̄ŋi ȳo Galileya sweere se, na Wuribware a kufwiin̄e timaa-o keyaalen̄ b̄o m̄o ase. Ne ɔkema ne ɔ b̄o ifuri am̄o se-ɔ a nu m̄o se. ¹⁵ Ne ɔ kaapo asese abwaresen̄ mf̄en̄ a kebwarekore akyan̄-ɔ-r̄o, ne ɔkema a kyoro m̄o.

*An̄e ne Nasaret awuye a kine Yeessu-o
(Matiyo 13.53-58; Maak 6.1-6)*

¹⁶ Ne Yeessu a ȳo Nasaret man̄-n̄o mf̄en̄ ne baa bera m̄o-ɔ. Feye an̄e ne ɔ kȳo ɔ waa-ɔ, kukyure kake a f̄o-ɔ, ne ɔ ȳo mf̄en̄ a kebwarekorekyan̄-ɔ-r̄o. Ne baa kore m̄o feye ɔ kare abwaresen̄ w̄ore-ɔ gywii bam̄o. Ne ɔ kos̄o a ɔ kare. ¹⁷ Ne abrese-ɔ ɔko a taa abwaresen̄ w̄ore-ɔ keb̄egya ko ne Wuribware kyaamee Isaya a kyoree-ɔ sa Yeessu. Ne ɔ san̄ŋe w̄ore-ɔ-r̄o. Ne oo ŋu ton̄ ko ne kyaamee-ɔ a kyoree feye,

¹⁸ “Wuribware a kufwiin̄e-o te m̄o se,
a lee feye oo lee m̄o sun̄ nee feye
ŋ ya t̄owe m̄o asen̄ timaa gywii atiripo.
Oo sun̄ m̄o feye m̄o b̄o t̄owe gywii bam̄o ne baa tii bam̄o-ɔ
feye ba nya bam̄o eyee,
na n t̄owe gywii atenapo

* 4:4 Mbraa kebeesa 8.3. * 4:8 Mbraa kebeesa 6.13. * 4:10-11 Kilij 91.11-12. * 4:12 Mbraa kebeesa 6.16.

feyε bamo akato i buḡḡi.
 Oo suḡ mo feyε m bo kya
 bamo ne baa waa bamo borokraa-ɔ-ro.
 19 Na n tɔwe gywii okemaa feyε saḡ a fo
 feyε Wuribware e ba a ɔ bo morɔwe mɔ asesε.”*

20 Yeesuu a kare gywii bamo lowe-ɔ, ne ɔɔ boɔ wɔre-ɔ, ne ɔɔ laḡḡaa sa obresε ne ɔɔ taa sa mɔ-ɔ. Ne ḡkee ɔɔ kyena korε bamo se, ne ɔɔ lee ɔ kaapo abwaresεḡ-ɔ. Ne okemaa ne ɔ bo kebwarekorekyan-ɔ-ro-ɔ e deere mɔ diḡḡ. 21 Ne ɔɔ tɔwe gywii bamo feyε, “N gye feyε Isaya a tɔwe mɔ fɔḡḡḡ kunu si aseḡ nee. ɔ tɔwe nee feyε oko e ba a ɔ bo ba na ɔ waa ato mɔ pεεε ne mone a nu mo a kare-ɔ. Ne mo e tɔwe mo i gywii mone feyε ndɔɔ a kake mɔ oko e waa aneḡ a ato mɔ mone akato-ro.”

22 Ne bamo pεεε akato a gyi mɔ se, ne eyee a kpeḡ bamo bo lee aneḡ ne o nyi seḡsa esa-ɔ se. Ne baa kuri gywii abεε, “N gye ane ayεpo Yosεf mɔ gyi-o nee eεε?”

23 Ne ɔɔ tɔwe gywii bamo feyε, “Mo e kɔre a n gyi feyε mone e da kekpare mɔ a mon' bo kye mo feyε, ‘Okyapo, kya fo eyee,’ na mon' tɔwe gywii mo feyε ḡ waa ato ne mone a nu feyε mo a waa Kapaaniyum maḡ-nɔ-ɔ mo fɔḡḡḡ ayε mfee.

24 Mo e tɔwe mo i gywii mone feyε ba bu Wuribware kyaameε toḡ kemaa, amo mɔ fɔḡḡḡ ayε wɔre. 25 Bεεε mo e ba ayεba aaa? Mon' nyiḡḡi Wuribware kyaameε Iliya kebee-ɔ se, saḡ-ɔ bware a yere ewɔre nsu nsa na kebegya, ne akon a ba bweeto sweere-ɔ pεεε se-ɔ.* 26 Saḡ amo-ɔ akpenlekyee kyɔ bweeto Isireelii sweere se. Amaa Wuribware moḡ suḡ Iliya feyε ɔ kya bamo-ro. Kpenlekyee konko ne ɔ moḡ gye Isireeliinyi ne o te Sarafat maḡ-nɔ-ɔ ase wɔre ne Wuribware a suḡ mɔ. 27 Ne saḡ ne Wuribware kyaameε Ilisa bee ɔ bo-ro-ɔ, ne asesε bweeto e lo kebato ane Isireelii sweere se-ɔ, Ilisa moḡ sa a oko kpaare, amo onyare ko ne ba tee mɔ ε Naamaḡ ne ɔɔ lee Siriya sweere se-ɔ wɔre kpeḡ.*”

28 Amo fεraa bamo ne bo bo kebwarekorekyan-ɔ-ro-ɔ a nu aneḡ ne ɔ tɔwe-ɔ, ne bamo iduḡ a fwii. 29 Ne baa kosɔ gyiiri mɔ lee bamo maḡ-ɔ-ro. Maḡ-ɔ mɔ dɔḡ kebee ko se. Amo bo ye ba twee mɔ a bo bo waa kebee-ɔ kaase a kemaḡtaḡ-ɔ-ro nee. 30 Amaa Yeesuu a boro bamo pεεε mbonḡto-ro kyon nee, mεraa mɔ kpa se o yii yɔwe bamo mfeḡ.

Aneḡ ne Yeesuu a kya onyare ko ne ibrisi te mɔ se-ɔ
 (Maak 1.21-28)

31 Ne Yeesuu a yɔ Kapaaniyum maḡ-nɔ Galileya sweere se. Kukyure kake-o, ne ɔɔ ya kaapo abwaresεḡ mfeḡ a kebwarekorekyan-ɔ-ro. 32 Ne asesε ne baa nu aneḡ ne ɔɔ kaapo-ɔ eyee a kpeḡ bamo, a lee feyε ɔɔ kaapo nee feyε mɔ a gye Wuribware mbraa ɔsapo-ɔ.

33 Amo saḡ amo onyare ko bo kebwarekorekyan-ɔ-ro mfeḡ, ne ibrisi te mɔ se. Ne onyare-ɔ a faa-ro kenken feyε, 34 “Aa! Yeesuu Nasaretenyi, nteto ne fo e kpa ane ase mfee? Fo a ba a fo bo mɔ ane nee eεε? ḡ nyi seεε ne fo gye-ɔ. Fo e gye keyaafɔre timaa ne Wuribware a lee suḡ bo kyonwe-ɔ.”

35 Ne Yeesuu a faa ibrisi-o si feyε, “Laato na fo kosɔ onyare amo se.”

Ne ibrisi amo a twee onyare-ɔ bo da bamo akato-ro mfeḡ, ne e ya kosɔ mɔ se, na e moḡ waa mɔ seye.

36 Ne asesε-ɔ pεεε eyee a kpeḡ bamo, ne bo ye, “Nteto aseḡ nee, ne ɔ sa seḡsa aneḡ-ɔ nee? Onyare amo de ibrisi pεεε mɔ se keyaaleḡ, haree mɔ ya tɔwe aseḡ, na e kosɔ seεε se.” 37 Ne Yeesuu kenyaare a yɔ mfeḡ a ifuri-o pεεε se.

Aneḡ ne Yeesuu a kya alɔpo bweeto-ɔ
 (Matiyo 8.14-17; Maak 1.29-34)

38 Ne Yeesuu a lee kebwarekorekyan-ɔ-ro yɔ Simon ḡḡ-nɔ. Simon mɔ gye bamo ne bo gya Yeesuu si-o oko nee. Saḡ amo na Simon mɔ saa kyeεε e lo fekyu, ne mɔ kayowɔre a

* 4:19 Isaya 61.1-2 (LXX). * 4:25 1 Awure 17.1, 18.1. * 4:27 2 Awure 5 1-14.

berε gya bweεto. Ne baa korε Yeesuu feyε ɔ kya m̀-ɔ. ³⁹ Ne Yeesuu a ya yere mfeη ne ɔkyee am̀ da ɔ la-ɔ. Ne ɔɔ sa kanɔ feyε fekyu-o yowe ɔkyee-ɔ. Ne ɔɔ kpaare, ne ɔɔ koso puri am̀-ɔ waa ateese sa bam̀.

⁴⁰ Saη ne kyowe e tweε-ɔ, ne asese a baa bam̀ anyipo ne ba la alɔgyi alɔgyi-o Yeesuu ase, ne ɔɔ ba m̀ asaree b̀ dɔηηɔ bam̀ se ako ako, ne bam̀ ɔkɛmaa a kpaare. ⁴¹ Ne Yeesuu a bee gya ibrisi b̀ koso asese bweεto se, na ibrisi-o e feε-rɔ ee tawe feyε, “Wuribware m̀ gyi-o e gye f̀.” Amaa ɔ moη sa a e bee sa seηsa k̀, b̀ lee feyε i nyi damenɔηse feyε Kristoo ne Wuribware a suη b̀ kyɔηwe-ɔ nee.

Ketɔ se ne Yeesuu a tawe abwareseη kebwarekore akyan-nɔ-ɔ

(Maak 1.35-39)

⁴² Kem̀ kaye ηke gyegyaye kese-ro, ne Yeesuu a lee maη-ɔ-ro yɔ keε se mfeη ne ɔko moη b̀, ne a du diηη-o. Am̀ fεraa ne asese a lee ba buwi ba kpa m̀. Bam̀ a ya ηu m̀-ɔ, ηkee b̀ ma lee kpa feyε ɔ lee bam̀ ase mfeη. ⁴³ Amaa ɔɔ tawe gywii bam̀ nee feyε, “A tiri feyε n tawe Wuribware a kuwure-o-ro a aseη timaa-o gywii emaj k̀ gbaa se awuye, b̀ lee feyε ketɔ ne Wuribware a suη m̀ a m b̀ waa-ɔ nee.” ⁴⁴ Amose-ɔ ne ɔɔ mεraa se ɔ naa ɔ tawe abwareseη Yudaawuye emaj se kebwarekore akyan-nɔ.

5

Anεη ne Yeesuu a lee m̀ agyasεp̀ gyεηkpeεεε-ɔ

(Matiyo 4.18-22; Maak 1.16-20)

¹ ηke ηk̀ Yeesuu a yere kepare dabε k̀ ne ba tee kem̀ ε Ginesaret (beεε Galileya)-ɔ keε, ne ηkee asese i neηηi ba yɔ akatɔ-ro na b̀ nya ya nu m̀ abwareseη kotawe. ² Ne Yeesuu a ηu baa gyiiri ekoree enyɔ b̀ dan kepare-ɔ keε. Ne ηkingyi akrapo-ɔ a yɔ a b̀ ya fweε bam̀ asawu si. ³ Ne oo lwee ekoree-ɔ ɔko-ro. Simoη ne Yeesuu a kya m̀ saa kyeese fekyu-o lee nee. Ne ɔɔ korε Simoη feyε o neη korε-ɔ b̀ dɔηηɔ nkyu si kafweε, ne Yeesuu a kyena korε-ɔ-ro kaapo asese abwareseη.

⁴ Yeesuu a tawe abwareseη lowe-ɔ, ne ɔɔ tawe gywii Simoη feyε, “Moη! neη b̀ dɔηηɔ nkyu si yaa keboken-no, na moη! twee asawu-o waa-ro kra ηkingyi.”

⁵ Ne Simoη ye, “M̀ nyanpe, anε a waa kusun kanye-o pεεε, anε m̀ anε moη kra seye. Amaa f̀ e ye anεη fεraa, m̀ e twee asawu a η waa-ro.”

⁶ Ne baa twee asawu-o waa-ro. Ne baa kra ηkingyi bweεto, hareε asawu-o e kpa a a kyaye-ro. ⁷ Amose-ɔ ne baa ya bam̀ kesaree feyε bam̀ kosobεε-ana ne bam̀ gbaa b̀ b̀ bam̀ korεe-ro-ɔ b̀ kya bam̀-ro. Ne baa b̀ kya bam̀-ro, ne baa lee ηkingyi-o b̀ boro ekoree enyɔ-ɔ, hareε ekoree-ɔ a tawe se e kpa a e gya nkyu.

⁸⁻¹⁰ Ne eyee a kpeη Simoη na bam̀ ne m̀ aa bam̀ b̀ m̀ korεe-ɔ-ro b̀ lee anεη ne baa kra ηkingyi bweεto-ɔ se. Anεη dεε ne Sibidii m̀ gyi-ana, Yakubu na Yohanee ne b̀ gye Simoη m̀ kosobεε-ana am̀-ɔ eyee a kpeη bam̀. Simoη (ne Yeesuu e ba a ɔ b̀ tee m̀ ε Peetroo-o) a ηu mfaanεε-ɔ, ne oo kpuni anurii Yeesuu akatɔ-ro, ne ɔɔ tawe feyε, “M̀ nyanpe, nare lee m̀ ase, b̀ lee feyε n gye ebɔye ɔwaaapo nee.”

Ne Yeesuu a tawe gywii Simoη feyε, “F̀ ma sa a f̀ dun teη f̀. Lee ndɔɔ b̀ yɔ f̀ maa lee kra ηkingyi. Amaa asese ne f̀ e dee buwi kpa na f̀ baa bam̀ m̀ ase.” ¹¹ Mfeη ne baa gyiiri bam̀ ekoree-ɔ b̀ beya kepare-ɔ kidenbe si, ne baa yowe ketɔ kemaa, ne baa gya Yeesuu si.

Anεη ne Yeesuu a kya bwatɔp̀ k̀-ɔ

(Matiyo 8.1-4; Maak 1.40-45)

¹² Saη k̀ Yeesuu a yɔ ɔ b̀ maη k̀-ɔ, na bwatɔp̀ nyare k̀ m̀ b̀ mfeη. M̀ kedεη ηu Yeesuu-o, ne ɔɔ yɔ m̀ ase, ne oo kpuni anurii korε Yeesuu tawe feyε, “M̀ nyanpe, f̀ e kpa, f̀ e taare a f̀ kya m̀ kolo m̀ na η nya lwee asese-ro.”

¹³ Ne Yeesuu a berηjaa m̀ feyε, “M̀ e kpa.” Ne Yeesuu a ba kesaree b̀ dɔηηɔ ɔlɔpɔ-ɔ se, ne ɔ ye, “Mbeyɔm̀ fεraa f̀ e taare a f̀ lwee asese-ro, a lee feyε f̀ a kpaare.” Mfeη dεε ne ɔnyare am̀ a kebwatɔ-ɔ a lowe.

¹⁴ Ne Yeessuu a yii mò se feye, “Deɲ borɔ kpa kyeyɛ se yɔ Wuribware alɔɲɲɔpɔ-ɔ ɔko ase na ɔ deere fo, na fo bɔ alɔɲɲɔtɔ ne Mosis a tɔwe ε mò ne ɔɔ lɔ kolɔ mɔ, ne ɔɔ kpaare-ɔ bɔ, na ɔkɛmaa ɲu feye aneɲ a kolɔ-ɔ moɲ lɛε ki te mò se-ɔ. Fo a maa se fo e yɔ, fo ma kan yere kpa-rɔ tɔwe ketɔ ne mɔ a waa sa fo-ɔ gywii ɔko.”

¹⁵ Amo gbaa ne Yeessuu kenyaɛ a yɔ eman se-ɔ nee. Ne asese biribiri a ba a bɔ bɔ nu asen ne ɔ tɔwe-ɔ, na ɔ kya bamo alɔ. ¹⁶ Amaa mò ya nya kpa aneɲ ne ɔ taare-ɔ, ɔ yɔ ɔ naa mò wore mfeɲ ne a du diɲɲ-o na ɔ nya kɔre kebwarekɔre.

Aneɲ ne Yeessuu a kya kegyabɔɔ kɔ-ɔ

(Matiyo 9.1-8; Maak 2.1-12)

¹⁷ Kake ɲko, ne Yeessuu e kaapo abwareseɲ lɔɲ kɔ-rɔ, ne Farisii awuye kɔ na Wuribware mbraa akaapɔpɔ kɔ a ba bɔ te Yeessuu ase mfeɲ. Bamɔ bokɔ a lee maɲ kɛmaa ne ɔ bɔ Galileya sweere se-ɔ. Ne bokɔ mɔ a lee Yudeya sweere se na Yerusalem maɲ-nɔ. Saɲ amo-ɔ na ɔ bee o de Wuribware a keyaalen-ɔ ɔ kya alɔpɔ.

¹⁸ Ne anyare kɔ a sorɔ kegyabɔɔ kɔ kraɲ se baa, ne baa leɲ bamo eyee na bɔ taa mò lwee lɔɲ-ɔ-rɔ yaa bɔ beya Yeessuu akatɔ-rɔ. ¹⁹ Amaa bɔ lee aneɲ ne asese kyɔ bweeta-ɔ se-ɔ, bɔ moɲ taare nya kpa na bɔ taa mò lweero. Amose-ɔ ne baa sorɔ mò bɔ dee yɔ kekyaɲ ne Yeessuu bɔ kemɔ-rɔ-ɔ sosɔ. Bamɔ a tee kemɔ sosɔ-ɔ se-ɔ, ne baa tuwi bɔ sosɔ. Mfeɲ ne baa taa mò bɔ doɲɲɔ kraɲ se, ba ife bɔ da-rɔ, ne baa kra ife-o-ro yowe mò-rɔ kafwee kafwee bɔ kyɔɲwe kekyaɲ-ɔ-rɔ yaa bɔ beya Yeessuu akatɔ-rɔ.

²⁰ Aneɲ ne baa pee akatɔ baa kegyabɔɔ amo-ɔ se-ɔ, Yeessuu a ɲu feye baa kɔɔre mò gyi bweeta. Amose-ɔ ne ɔ tɔwe gywii kegyabɔɔ-ɔ feye, “Mɔ nyare, mɔ a taa fo ebɔye-ɔ bɔ ke fo.”

²¹ Amo fɛraa, ne Wuribware mbraa akaapɔpɔ-ɔ na Farisii awuye-o a lee ba ɲwiini ba gywii abee feye, “Nse e gye ɔnyare mɔ ne mò-ɔ mò e sa seɲsa aneɲ feye mò a gye Wuribware-ɔ? ɔnyare mɔ a tɔwe abuseɲseɲ. Nee Wuribware wore e gye ne ɔ taare a ɔ taa ebɔye bɔ ke asese e?”

²² Mfeɲ ne Yeessuu a kyɔ ɲu bamo mfeere, ne oo bise bamo feye, “Nteto i de mone?” ²³ Kemɔ-ɔ kemɔ e bɔ tɔwe lɔ, ‘Mɔ a taa fo ebɔye bɔ ke fo’ beee ‘Kosɔ nare?’ ²⁴ To, mɔ e kaapo mone feye mɔ, dimaadi mò gyi-o, de keyaalen sweere mɔ se na n taare taa ɔkɛmaa ebɔye bɔ ke mò.” Ne ɔ tɔwe gywii kegyabɔɔ-ɔ feye, “Kee ε, kosɔ taa fo kraɲ a fo nare yɔ pe.”

²⁵ Puri amo-rɔ ne kegyabɔɔ amo a kosɔ laman amo akatɔ-rɔ mfeɲ bɔ mò kraɲ, ne ɔ nare mò ayaa anyɔ se o yii pe, na ɔ kyɔrɔ Wuribware. ²⁶ Ne bamo ne bɔ bɔ mfeɲ-ɔ pɛεε mɔ eyee a kpeɲ bamo. Ne kufu a nya bamo, ne baa kyɔrɔ Wuribware na ba tɔwe feye, “Aseɲ dabe kɔ ne ane a ɲu ndɔ.”

Aneɲ ne Yeessuu a tee Lewii, ne ɔɔ ba bɔ gya mò se-ɔ

(Matiyo 9.9-13; Maak 2.13-17)

²⁷ Amo kameε-rɔ, ne Yeessuu a lee ya ɲu leɲpoo ɔkɔɔreɲpɔ kɔ ne ba tee mò ε Lewii-o (ne bɔ bee ba tee mò ε Matiyo-o) na o te mò leɲpoo kɔɔrekpa. Ne Yeessuu a tɔwe gywii mò feye, “Kosɔ gya mɔ se.” ²⁸ Mfeɲ ne Lewii a kosɔ yowe ketɔ kɛmaa, ne ɔɔ gya Yeessuu si.

²⁹ Ne Lewii a ya waa ateese mò aye sa Yeessuu a o gyi. Ne ɔɔ bee nyiɲɲi leɲpoo akɔɔreɲpɔ bweeta na asese kɔ feye bɔ ba na bɔ gyi ateese amo. ³⁰ Amo fɛraa ne Farisii awuye-o na Wuribware mbraa akaapɔpɔ kɔ ne bɔ tii bamo se bɔ gya bamo ananato se-ɔ a lee ba tee ba gywii Yeessuu agyaseɲpɔ-ɔ, ne bɔ ye, “Nteto se ne mone aa leɲpoo akɔɔreɲpɔ na ebɔye awaapo i gyi abee ase?”

³¹ Ne Yeessuu a nya menaɲ beɲɲaa bamo feye, “ɔko ne ɔ lɔ-ɔ ne ba sa kadwii. N gye ɔko ne o de alaɲfiya-o. ³² Amose-ɔ n gye bamo ne bɔ moɲ gye ebɔye awaapo-ɔ se ne mɔ a ba, amaa bamo ne bɔ gye ebɔye awaapo-ɔ se ne mɔ a ba, na m bɔ tɔwe gywii bamo feye bɔ nu bamo eyee kiɲɲi lee bamo ebɔye-rɔ.”

Akoɲ kekra aseɲ

(Matiyo 9.14-17; Maak 2.18-22)

³³ Ne asese ko a bo tawe gywii Yeessu feye, “Yohanee a agyasepo-ɔ na Farisii awuye a bomo-ɔ e kra akonj iluwi bweeto na ba kore kebwarekore, amaa fo feraa fo bomo-ɔ i gyi ba nuu san kemaa.”

³⁴ Ne Yeessu a beɲɲaa bamo feye, “Mone e fa feye san ne oko e kpa a ɔ waaree-ɔ, okofɔ mɔ kuri mɔ nyare-ana e kyena akonj na ɔ bo-ro aaa? Mon kɔre gyi. ³⁵ N du nee feye okofɔ mɔ kuri-o, ne mɔ agyasepo-ɔ mɔ du nee feye okofɔ mɔ kuri mɔ nyare-ana-ɔ. ɲke ɲko e ba ne ba kra okofɔ mɔ kuri a bo lee bamo ase, na ɲkee bo kra akonj.”

³⁶ Ne Yeessu a bee tawe kekpare mɔ gywii bamo feye, “Okɔ maa kyan waagya popwee na ɔ bo taa waagya dedaa-ro. Okɔ ne mɔ ya waa aneɲ, ɔ nyera waagya popwee-ɔ, na mfeɲ ne ɔ ba waagya-ɔ bo taa-ro-ɔ na waagya dedaa-ɔ maa waa konko. ³⁷ Aneɲ deɛ ne mone nyi feye bo de nta ba waa prantowa ne ba ba kabɔ wɔre bo waa-ɔ-ro. Bo de nta popwee ba waa prantowa popwee-ro. Nta popwee ya lwee prantowa dedaa-ro, nta-ɔ i fwii na prantowa-ɔ bwee nyera na nta-ɔ twiiri wee. ³⁸ Amose-ɔ, bo de nta popwee ba waa prantowa popwee-ro. ³⁹ Ne oko mɔ ya nuu nta dedaa, ɔ maa lee kpa mpopwee kunuu. ɔ ye ndedaa-ɔ bo mpopwee-ɔ. Amose se-ɔ mɔ agyasepo-ɔ maa kra akonj.”

6

Kukyure ɲke aseɲ

(Matiyo 12.1-8; Maak 2.23-28)

¹ Kukyure kake ko, Yeessu mɔ aa mɔ agyasepo a naa ba kyonj abwaye adɔ ko-ro-ɔ, ne mɔ agyasepo-ɔ a lee ba gyee abwaye ne ba kyonj amo-ro-ɔ, ne baa fee ba wo, a lee feye akonj de bamo. ² Ne Farisii awuye ko a ɲu aneɲ ne ba waa-ɔ, ne baa bise bamo feye, “Nteto se ne mone e gyee abwaye-o? Mone mon nyi feye keto ne mone e waa-ɔ gye kusun nee eee? Ne a kye Wuribware mbraa feye oko a waa kusun ko kukyure kake.”

³ Ne Yeessu a beɲɲaa bamo feye, “Mone mon tee kare abwareseɲ wɔre-ɔ ɲu keto ne ane ɔdedaapo Deefid a waa san ne akonj de mɔ aa mɔ anareberepo-ɔ ɔɔ? ⁴ Keto bo abwareseɲ wɔre-ɔ-ro feye Deefid a lwee Wuribware sunkpa, ne baa sa mɔ bodobodoo akuri ne baa bo lonɲo Wuribware-ɔ, ne ɔ san eko sa mɔ anareberepo-ɔ. Na a mon gye mbraa kikye aaa? Bo lee feye ane mbraa-ɔ ye Wuribware alonɲopo wɔre e gye ne bo de kpa feye bo gyi aneɲ a bodobodoo-o.” ⁵ Ne Yeessu a tawe bo gye kee feye, “Amose-ɔ mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, de kukyure kake-o gbaa eleɲ.”

Kesaree wuse wuye ko aseɲ

(Matiyo 12.9-14; Maak 3.1-6)

⁶ Kukyure kake ko bee ne Yeessu a bee yo kebwarekorekyaɲ-na ya kaapo abwareseɲ. San amo-ɔ onyare ko mɔ bo mfeɲ na mɔ kigyisesaree a wu. ⁷ Amɔ Farisii awuye na Wuribware mbraa akaapopo ko mɔ bo mfeɲ, ne ba kpa a bo nya poro Yeessu feye ɔ waa boye. Amose-ɔ bamo akato a pee ba deere a bo kee feye Yeessu e kya kesaree wuse wuye amɔ kukyure kake amɔ aaa, a lee feye bo maa waa kusun kemaa kake amɔ.

⁸ Amaa Yeessu a kyɔ ɲu bamo mfeɛre-ɔ, ne ɔ tawe gywii kesaree wuse wuye amɔ e, “Koso ba akato-ro mfee.” Ne onyare-ɔ a koso yere ba akato-ro mfeɲ.

⁹ Ne Yeessu a bise bamo ne bo bo mfeɲ-ɔ feye, “Emene ne Wuribware mbraa-ɔ a sa kpa feye ane waa kukyure kake? Mbraa-ɔ ye ane waa kitimaa nee eee, beee kebɔye aaa? ɲ ye, ane morowe sese nee, beee ane mɔ sese nee eee? Mon' tawe gywii mɔ.”

¹⁰ Ne ɔ deere bamo peee kpone. Ne ɲkee ɔ tawe gywii onyare-ɔ feye, “Teyi fo kesaree-ɔ-ro.” Ne onyare amɔ a teyi-ro, ne mɔ kesaree amɔ a kpaare. ¹¹ Bo lee mfaanee se-ɔ ne Farisii awuye-o na Wuribware mbraa akaapopo-ɔ idun a fwii bweeto Yeessu si, ne baa lee ba fa keto ne ba waa mɔ-ɔ.

Aneɲ ne Yeessu a lee mɔ ayaa-ro ayerepo kudu anyo-ɔ

(Matiyo 10.1-4; Maak 3.13-19)

¹² Keto mon kyee ne Yeessu a yo kebee ko se ya kore kebwarekore. Ne oo sii mfeɲ kanye amɔ peee ɔ kore kebwarekore. ¹³ Kaye a ke-o, ne ɔ tee mɔ agyasepo-ɔ baa mɔ ase, ne oo

lee bamo-rɔ kudu anyɔ feye bɔ waa mɔ ayaa-rɔ ayerepɔ. ¹⁴ Bamɔ e gye Simɔn (ɔɔ beɛ sa mɔ keɲasenyare nee feye Peetroo) na mɔ tire Andruu, na Yakubu na Yohanee na Filipino na Bar-Tolomiyu, ¹⁵ na nkee Matiyo na Tomas na Alafiyus mɔ gyi Yakubu, na Simɔn ne ba tee mɔ e Sɛlɔt (kaase e kaapɔ nee feye ɔmanƙpapɔ-ɔ), ¹⁶ na Yakubu mɔ gyi Yudas, na Yudas kɔ ne ba tee mɔ e Kariyotinyi, ne ɔ ba a ɔ bɔ gyi Yeesuu kidiburo-o.

Aneɲ ne Yeesuu a kaapɔ atɔ, ne ɔɔ kya alɔpɔ-ɔ
(Matiyo 4.23-25)

¹⁷ Ne Yeesuu na mɔ ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ a kporowɛ kebee-ɔ si. Bamɔ a kporowɛ-ɔ, ne mɔ aa mɔ agyasepɔ bweetɔ a bɔ yere mfeɲ ne sweere-ɔ du kyɛkyɛ-ɔ. Asese biribiri mɔ a gyanɲe mfeɲ. Bamɔ bokɔ a lee Yudeya sweere se, na Yerusalem man-nɔ, ne bokɔ mɔ a lee eman kɔ se ne ba tee emɔ e Tiro na Sidɔn, ne e bɔ ɔpɔɔ kee-ɔ.

¹⁸ Baa ba nee feye bɔ bɔ nu abwaresɛɲ ne Yeesuu e tɔwe-ɔ na ɔ beɛ kya bamɔ alɔ. Bamɔ ne ibrisi te bamɔ se ee tɔraa bamɔ-ɔ pɛɛɛ mɔ a ba mfeɲ. Ne ɔɔ gya emɔ bɔ kosɔ bamɔ se. ¹⁹ Ne asese-ɔ pɛɛɛ a leɲ eyee ba kpa feye bɔ daborɔ mɔ, a lee feye keyaalenɲ ne o de-o ɔ taare a ɔ bɔ kya bamɔ pɛɛɛ.

Kebee se abwaresɛɲ kɔtɔwe
(Matiyo 5.1-12)

²⁰ Ne Yeesuu a lee ɔ sa seɲsa o gywii mɔ agyasepɔ-ɔ feye,

“Mone ne mone i wu kitiri-o, mone de nyure,
a lee feye mone e gye ne mone tii Wuribware a kuwure-o si.

²¹ Mone ne akɔɲ e mɔɔ mone mbeyɔmɔ-ɔ, mone de nyure,
a lee feye mone saɲ mone e keɛpaa.

Mone ne mone ebore-rɔ i duɲwi mone mbeyɔmɔ-ɔ, mone de nyure,
a lee feye mone saɲ mone e mɔse.

²²⁻²³ Asese ya kisi mone,
ne baa gya mone lee bamɔ kebwarekore akyaɲ-nɔ,
ne baa saare mone, ne baa nyera mone kenyaɲ
bɔ lee aneɲ ne mone gya mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, si-o si,
mone de nyure,

Aseɲ ya tɔ mone aneɲ,
mon' sa a a waa mone kɔne na mon' ba kɔne bɔ kyaa,
a lee feye kakɔka dabɛ timaa kɔ da
ka gywii mone Wuribware se.

Bɔ lee feye aneɲ ne ba waa mone-ɔ dɛɛ
ne bamɔ adedaapɔ-ɔ a bɔ waa Wuribware a akyaamɛɛ-ɔ.

²⁴ Amaa aseɲ dabɛ e tɔ mone ne mone gye atɔ awuye mbeyɔmɔ-ɔ,
a lee feye mone a kyɔ gyi mone kɔne sweere se mfee.

²⁵ Aseɲ dabɛ e tɔ mone ne mone a gyi keɛpaa mbeyɔmɔ-ɔ,
a lee feye akɔɲ saɲ a ba a bɔ nya mone.

Aseɲ dabɛ e tɔ mone ne mone e mɔse mbeyɔmɔ-ɔ,
a lee feye bore-rɔ saɲ ɔ ba a ɔ bɔ duɲwi mone na mon' su.

²⁶ Aseɲ dabɛ e tɔ mone ne asese e sa mone kenyaɲ timaa mbeyɔmɔ-ɔ.
Aneɲ dɛɛ ne bamɔ adedaapɔ a sa bamɔ ne baa bɔ penna
feye bɔ gye Wuribware akyaamɛɛ-ɔ kenyaɲ timaa.”

Aneɲ ne anɛ kpa anɛ adɔɲ aseɲ-ɔ
(Matiyo 5.38-48; 7.12)

²⁷ Ne Yeesuu a kya se tɔwe feye, “Mbeyɔmɔ mone ne mone i nu mɔ aseɲ-ɔ, mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone feye, mon' kpa mone adɔɲ aseɲ, na mon' waa bamɔ ne ba kisi mone-ɔ kedamenanɲse. ²⁸ Na mon' yure bamɔ ne bamɔ fɛraa ba da mone yii-o, na mon' kore kebwarekore sa bamɔ ne ba waa mone borɔkraa-ɔ. ²⁹ Feye ɔkɔ ya da fɔ kɔ kesɛbɔ-rɔ

kebaa, na fo bee buruwaa kenyosepo-o sa mo a o da. Oko ya taa fo waagya, na fo taa fo kaare bo tii mo si na o taa nare. ³⁰ Okemaa ne o kore fo kotoko-o, fo i de, sa mo keto-o, ne oko ya taa fo keto, fo ma toora mo feye o kinjaa kemo baa fo. ³¹ Amo katin e gye feye anen ne mone e kpa feye mone abeko waa mone-o, mone mo mon' waa anen dee sa bamo.

³² Mone e kpa bamo ne ba kpa mone-o wore asen, emene ne mone e waa a mon' nya nyure lee Wuribware ase? A lee feye bamo gbaa, bamo ne bo gye ebaye awaapo-o, e kpa bamo ne ba kpa bamo-o asen. ³³ Mone e waa bamo ne ba waa mone kedamenanse-o kedamenanse, nto se ne mon' nya nyure? A lee feye anen dee ne ebaye awaapo gbaa e waa. ³⁴ Ne mone ya ba mone ato bo para bamo ne mone nyi feye ba ka mone koko-o wore, emene ne mone e waa a mon' nya nyure lee Wuribware ase? A lee feye ebaye awaapo gbaa de ba para abee anen dee. ³⁵ Amaa amo katin-o e gye feye mon' kpa mone adon asen, na mon' waa bamo kedamenanse. Mon' ba mone ato bo para, na mone ma fa feye bo ka mone amo koko. Mone ya waa anen sa bamo, mone e nya amo kakoka dabe san ko, na bo ny feye mone gye Nyinkpen-kyon-ato-pee-Bware mo gyi-ana. Bo lee feye Wuribware bware bo sa bamo ne bo gye aborokonepo gbaa na bamo ne bo maa sa mo anse keto kemaa-ro-o.

³⁶ Amose-o mon' ny asese ewee feye anen ne mone se Wuribware i ny asese ewee-o.”

Mone ma poro mone beko-ana

(Matiyo 7.1-5)

³⁷ Ne Yeesuu a kya se towe feye, “Mone ya poro mone beko-ana, Wuribware mo e poro mone. Amose-o mone ma poro mone beko-ana. Mone ya bu mone beko-ana kero, Wuribware mo i bu mone kero. Amose-o mone ma bu mone beko-ana kero. Amaa mone ya taa mone beko-ana ebaye bo ke bamo, Wuribware mo e taa mone lee a o bo ke mone. ³⁸ Mone ya sa mone beko-ana ato, Wuribware mo e sa mone mone lee. Kasejtin Wuribware e ba ato a o bo boru mo kyuputin-o, na o yee si, na o bee nya bo boru se, na a borowe, na o taa sa mone. Anen ne mone e sa mone beko-ana-o dee ne Wuribware mo i kinjaa a o bo sa mone.”

³⁹ Ne Yeesuu a da kekpare mo gywii bamo feye, “Fo e gye tenapo, fo e taare a fo kaapo fo kosobe tenapo kpa aaa? Mon kore gyi. Fo ya waa anen, mone anyo-o e lee a mon' lee da kemañtan-no.

⁴⁰ Anen dee ne sukuu kigy mon de kpa feye o kaapo ato, a lee feye o mon ta feye mo akaaporo, amo o lowe mo sukuu.

⁴¹ Bee emene se ne fo e deere kakpafee ne ka don fo beko kekato se-o, ne fo mon kee kebentini ne ke don fo lee si-o? ⁴² Bee emene ne fo e waa na fo towe feye, ‘Mo kosobe, sa a n lee kakpafee ne ka don fo kekato se-o,’ na fo feraa fo mon kee kebentini ne ke don fo lee si-o? Nno nyo nyo wuye, lee kebentini ne ke don fo fonfon kekato se-o pwee na fo dee taare ny damenanse lee kakpafee ne ka don fo beko lee si-o. Amose se-o mone ma poro mone beko-ana. Amaa mon' lee ebaye lee mone fonfon kpono-ro pwee na mon' dee taare kya mone beko-ana-ro na bo lee bamo lee.”

Kiyii na kemo agyi

(Matiyo 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ Ne Yeesuu bee o ye, “Kiyii timaa maa swee agyi boye, ne kiyii ne ke mon de alanfiya-o mo maa swee agyi timaa. ⁴⁴ Kiyii agyi ne bo de ba pini kiyii suyo ne ke gye-o. A lee feye lenkreñ maa swee kimañgoo agyi, ne kurunbree mo maa swee kukuti agyi. ⁴⁵ Sese timaa kakpono-ro ne ato timaa e lee, ne ato boye e lee sese boye kakpono-ro, a lee feye keto ne ke bo sese kakpono-ro-o e gye ne a lee mo kan-ro.”

Lon apweepo anyo-o

(Matiyo 7.24-27)

⁴⁶ Ne Yeesuu a kya se bise feye, “Nteto se ne mone e tee mo e ‘Mo nyanpe, mo nyanpe,’ na mone mo mone maa waa keto ne mo e towe mo i gywii mone-o nee? ⁴⁷ Mo e kaapo

mone aneḡ ne ɔko ne ɔ ba mo ase a o nu mo asen, ne o bu amo-ɔ du-o. ⁴⁸ Sese-ɔ du nee feye ɔnyare ko ne ɔ kpa a ɔ pwεε lɔḡ, ne ɔɔ da talii, ne oo kwii talii-o-ro waa keḡ ya to afoḡ pwεε ne ɔɔ deε pwεε mɔ lɔḡ bo yera se. Mɔ a pwεε mɔ lɔḡ-ɔ bo yera lowe-ɔ, ne boḡ ko a twee kufwiiri, ne mɔ nkyu a gyaa bo towaa lɔḡ-ɔ, na ɔ moḡ leḡkpaḡ gbaa, bo lee aneḡ ne baa pwεε mɔ damenaḡse-ɔ se. ⁴⁹ Amaa ɔko ne o nu mo asen ne mo e towe-ɔ, ne mɔ-ɔ mɔ maa gya amo se-ɔ du nee feye ɔnyare ko ne ɔ pwεε mɔ lɔḡ ne ɔ moḡ kwii talii-o na ɔ waa keḡ-o. Ne nkyu a twee kufwiiri gyaa bo towaa lɔḡ amo. Ne lɔḡ amo a bwee lee da wuuum. Amo e gye saasebeε.”

7

Aneḡ ne Yeessu a kya Roma soogyaa ko keyaafɔre-ɔ (Matiyo 8.5-13)

¹ Saḡ ne Yeessu a towe ketɔ ne o de o gywii asese-ɔ lowe-ɔ, ne ɔɔ yɔ Kapaaniyum maḡ-nɔ. ² Amo saḡ amo-ɔ asoogyaa abrese-ɔ ɔko bo mfeḡ. ɔ moḡ gye Isireeliinyi feye Yeessu-o. ɔ gye Romanyi nee. Ne o de mɔ keyaafɔre timaa ko ne ɔ lɔ ɔ da ɔ kpa a o wu. ³ Soogyaa amo a nu Yeessu si maḡ-ɔ-rɔ-ɔ, ne oo suḡ Yudaa awuye abrese ko feye bo ya kore Yeessu na ɔ bo kya mɔ keyaafɔre-ɔ sa mɔ. ⁴ Ne baa ba Yeessu ase bo kore mɔ feye ɔ ba. Ne bo ye, “Hareε ɔnyare amo a moḡ gye Isireeliinyi-o gbaa ooo, a bware feye fo bo kya mɔ-rɔ. ⁵ Bo lee feye ɔ kpa ane asese asen, ne mɔ fɔḡfɔḡ a beε pwεε kebwarekorekyaḡ sa ane.”

⁶ Amose-ɔ ne bamo aa Yeessu a taa bo yɔ. Bamo a kpa a bo fo lɔḡ-ɔ-rɔ-ɔ, ne soogyaa-o a suḡ mɔ nyare-ana feye bo ya gyaḡḡaa Yeessu. Ne baa ya towe gywii mɔ feye, “Mo nyaḡpe, fo ma kponε fo eyee ba mo ase. A lee feye moḡ gye sese timaa ne m bware feye fo ba mo lɔḡ-nɔ-ɔ. ⁷ Ne mo-ɔ m beε moḡ fo feye m ba fo ase mo fɔḡfɔḡ. Amose-ɔ fo ya deḡ sa kanɔ bo kyɔḡwe gbaa, mo keyaafɔre-ɔ e kpaare. ⁸ ɲ gbaa mo ne n gye sese lanḡyaḡ, ne n de abrese ne bo kyɔ mo-ɔ, de asoogyaa awuye mo kaase, ne mo ya towe gywii bamo ɔko feye, ‘Nare,’ ɔ yɔ nee, ne mo ya towe gywii ɔko mɔ feye, ‘Ba,’ puri amo-rɔ amo ɔ ba. Ne mo ya towe gywii mo keyaafɔre feye, ‘Waa kemɔ-ɔ,’ amo ɔ waa.”

⁹ Yeessu a nu aneḡ ne ɔnyare amo a suḡ bo towe-ɔ, ne eyee a kpeḡ mɔ, ne oo buruwaa towe gywii lamaan ne ɔ gya mɔ se-ɔ feye, “Mo e towe mo i gywii mone feye moḡ teε ɲu sese ne ɔ kɔɔre mo o gyi mfaanεε-ɔ, ane Isireelii awuye-ro gbaa moḡ teε ɲu ɔko aneḡ. Ne ɔnyare mo moḡ gye Isireeliinyi.”

¹⁰ Ne mbɔɔ amo a kiḡḡi yɔ soogyaa amo aye ya to feye mɔ keyaafɔre amo a kpaare.

Aneḡ ne Yeessu a kyinḡi kpenlekyee ko kagyinyaḡseε lee lowi-ro-o

¹¹ ɲke mfeḡe ko kameε-ɔ, ne Yeessu a yɔ maḡ ko ne ba tee ε Nayiḡ-o-ro. Amo saḡ amo-ɔ mɔ agyasepo-ɔ na asese biribiri gya mɔ se. ¹² Saḡ ne ba kpa a bo lwee maḡ-ɔ-rɔ-ɔ na asese ko so kifuniḡ, na asese bweeto gya se ba lee maḡ-ɔ-rɔ ba yɔ purekpa. Asaa kpenlekyee ko mɔ kagyinyaḡseε wɔre kpeḡ ne o de-o ya wu, ne bo de mɔ a bo ya pure, ne maḡ-ɔ-rɔ asese gya se aneḡ. ¹³ Amo Yeessu kedεḡ ɲu ɔkyee amo-ɔ, ne mɔ asen a waa mɔ ewεε, ne ɔɔ towe gywii ɔkyee-ɔ feye, “Fo ma lee su.”

¹⁴ Ne Yeessu a nare ya daboḡ kifuniḡ-o, ne bamo ne bo so-ɔ a sii yere. Ne Yeessu ye, “Keyaafɔre, koḡo.” ¹⁵ Ne keyaafɔre ne oo wu-o a koḡo kyena, ne ɔɔ lee ɔ sa seḡsa. Ne Yeessu a taa mɔ sa mɔ nyi.

¹⁶ Ne kufu a nya bamo ne bo bo mfeḡ-ɔ peεε, ne baa kyɔḡo Wuribware. Ne bo ye, “Wuribware kyaameε dabe ko a ba ane ase. Wuribware a ba a ɔ bo moḡowe mɔ asese.”

¹⁷ Ne Yeessu asen a yɔ emaḡ ne e maa mfeḡ-ɔ-rɔ na ifuri amo peεε se.

Aneḡ ne Yohanee Osuubɔpo-ɔ a suḡ mbɔɔ Yeessu ase-ɔ (Matiyo 11.2-19)

¹⁸⁻¹⁹ Ne Yohanee Osuubɔpo a agyasepo-ɔ a towe ato ne Yeessu a waa-ɔ peεε asen gywii Yohanee. Ne ɔɔ tee bamo abεε anyɔ suḡ bamo Yeessu ase na bo ya bise mɔ feye, “Fo e

gye Kristoo ne Yohanee ye o ba a o bo lee Wuribware ase-o ooo, beee sese banban ko bee o bo-ro ne ane kee mo kpa aaa?"

²⁰ Amo feraa bamo a yo Yeesuu ase-o, ne baa bise mo feye, "Yohanee Osuuboro-o ya sun ane na ane bo bise fo feye fo e gye Kristoo ne o ye o ba a o bo lee Wuribware ase-o ooo, beee sese banban ko bee o bo-ro ne ane kee mo kpa aaa?"

²¹ Saŋ amo mo-o, Yeesuu a kyɔ kya alɔpo bweeto na bamo ne ibrisi te bamo se-o. Atenapo peee, oo bunŋi bamo akato. ²² To, ne o beŋŋaa Yohanee Osuuboro a mbɔ-o feye, "Mon' kiŋŋi nare ya towe keto ne mone a nu mo e towe, na keto ne mone a ŋu mo e waa-o gywii Yohanee. Feye aneŋ ne Wuribware kyaamee ko a kyoree waa abwareseŋ wore-o-ro bo lee mo ne o ba a o bo ba-o kuŋu si aseŋ-o, amo e gye feye, mbeyomo atenapo kee, ne agyaboo naa, ne abwatopo kebwa to lowe, ne akpawu i nu aseŋ, ne bamo ne baa wu-o a kyinŋi, ne atiripo i nu aseŋ timaa-o. ²³ Oko ne o maa yowe kokore mo gyi-o e nya nyure."

²⁴ Saŋ ne Yohanee Osuuboro a mbɔ-o a kiŋŋi bo yii-o, ne Yeesuu a lee o towe Yohanee aseŋ o gywii asese bweeto ne bo gya mo se-o. O ye, "Saŋ ne mone a yo Yohanee ase kimukee-ro-o, nteto ne mone a yo a mon' ya deere? Oko ne o kyurowi mo mfere feye aneŋ ne efa i kpeere ŋ yo mfee na mfee saŋ ne afwii e da mmo-o ne mone a ya deere aaa? ²⁵ Nteto ne mone a lee a mon' ya deere? Sese ne o bun waagya timaa-o ne mone a yo a mon' ya deere aaa? Asese ne bo bun aneŋ a ato ne bamo kakyena-ro bo kone-o gye ato awuye ne bo te elon damenanse dabe dabe-ro-o. ²⁶ Mon' towe gywii mo, nse ne mone a yo a mon' ya deere? Wuribware kyaamee aaa? Kasentŋ nee, amaa n gye Wuribware kyaamee-o wore ne mone a ya ŋu. Mone a ŋu oko na o kyɔ bo tii si. ²⁷ A lee feye Yohanee Osuuboro-o aseŋ ne baa kyoree waa abwareseŋ wore-o-ro feye Wuribware e towe o gywii Kristoo feye,

'Mo i sun mo kaboo a m bo gye fo ŋkpee,
na o ya lonŋo kpa bo yera fo.* "

²⁸ Ne Yeesuu a towe bo tii si feye, "Mo e towe mo i gywii mone feye sese ko mon kyena sweere mo se ne o kyɔ Yohanee Osuuboro-o, amaa mo ne o gye kagyinyii Wuribware se a kuwure-o-ro kyɔ Yohanee."

²⁹ Asese-o peee, fonfon lehpoo akorepo-o, a nu aneŋ ne Yeesuu a towe Yohanee Osuuboro-o aseŋ-o, ne bamo akato a gyi, ne bo ye Wuribware bware. Asese mo ne baa towe aneŋ-o gye bamo ne Yohanee a bo asuu-o nee. ³⁰ Amaa Farisii awuye-o na Wuribware mbraa akaaporo-o e gye bamo ne bamo feraa baa kine kpa ne Wuribware e borɔ se a o bo morowe asese-o, ne baa kine feye Yohanee bo bamo asuu-o.

³¹ Ne Yeesuu a kya se e, "Mbeyomo, nteto ne mo e nya a m bo biri ndoo a asese-o nee? Emene ne bo du? ³² Bo du nee feye nyaagyi a te ba soori kolonje se, ne bamo katun ko e fee-ro ba kyonwe katun ko feye,

'Ane a da kokofɔ-ro akoye sa mone,
amaa mone mon kyaa ooo.
Ne ane a bee waa kale,
amaa mone mon su ooo.'

³³ To, Yohanee Osuuboro-o a ba-o, o kra akon, ne oo kisi nta kunuu, ne mone ye, 'Obonsam te mo se.' ³⁴ Amaa mo, dimaadi mo gyi-o, a ba, ne mo a gyi nuu feraa, ne mone bee mone ye, 'Mon' kee onyare amo, o gye oteesekpapo, na otanuupo, na lehpoo akorepo bamo nyare, na eboye awaapo bamo nyare nee.' ³⁵ Amaa fo ya ŋu oko ne mo e gya Wuribware a kanyiasen a ekpa-o se-o, fo i ŋu feye mo kanyiasen-o gye kasentŋ."

Aneŋ ne Yeesuu a yo Simon Farisiinyi-o aye-o

* 7:27 Malakii 3.1.

³⁶ Ne Farisii awuye-o ɔko ne ba tee m̀ ε Simɔn-ɔ a nyiɔɔi Yeessu feye ɔ ba m̀ aye bo gyi ateese. Ne ɔ yɔ mfeɔ ya kyena a o gyi. ³⁷ Amo saɔ amɔ ɔkyee ko m̀ bo maɔn-ɔ-rɔ mfeɔ, ne ɔ gye ebɔye ɔwaaɔ. Ne oo nu feye Yeessu a ba Farisiinyi amɔ aye o gyi. Amose-ɔ ne ɔ kpa m̀ lanperɔta a bo bɔrɔ kalɔgyii ko ne baa baa kibu ko ne ba tee kemɔ ε alabasetaa-ɔ bo waa-ɔ baa mfeɔ. ³⁸ Amo a gye Yudaa awuye mbraa-ɔ se, ne bo da ba gyi. Ne ɔkyee-ɔ a bo yere Yeessu aya a se. Ne o su o de m̀ akyukyu ɔ pɔ m̀ ayaapapaa. Ne nkee ɔ ba m̀ ipwii bo kpee akyukyu-o Yeessu ayaapapaa-ɔ se, ne nkee ɔ kyokywee amɔ se, ne oo twiiri lanperɔta-ɔ bo wee se.

³⁹ Ne Farisiinyi ne Yeessu te m̀ lan-nɔ-ɔ a nu aneɔn-ɔ, ne ɔ fa m̀ mfeere-rɔ feye, “ɔnyare m̀ deɔ ɔ gye Wuribware kyaamee kasertij nee, weete o nu ketɔ ne ɔkyee m̀ ne ɔ daborɔ m̀-ɔ gye-ɔ. Na o nu aneɔn ne ɔkyee m̀ te ɔ waa ebɔye-ɔ.”

⁴⁰ Amo feraa ne Yeessu a tawe feye, “Simɔn, n de kotɔko a n tawe gywii fo.”

Ne Simɔn ye, “Yooo, ɔkaapɔpɔ, tawe gywii mo.”

⁴¹ Ne Yeessu a tawe feye, “Anyare anyɔ ko e bo-rɔ. Ne bo de atɔ wuye ko, ne o de m̀ atanne ɔ para asese-ɔ kɔkɔ. Bamɔ ɔko de m̀ kɔkɔ siidii nkpeɔ nnuu, ne ɔko-ɔ m̀ de siidii alafa anuu. ⁴² Bamɔ anyɔ-ɔ m̀ pɛɛɛ moɔn taare kɔkɔ-ɔ ka, amose se-ɔ ne ɔ taa bo ke bamɔ. To, bamɔ abee anyɔ m̀-ɔ, nse e gye ne m̀ akatɔ i gyi atɔ wuye amɔ se bweeto-ɔ nee?”

⁴³ Ne Simɔn Farisiinyi-o a beɔnaa feye, “M̀ e kɔre a n gyi feye m̀ ne m̀ kɔkɔ ky bweeto, ne ɔ taa bo ke m̀-ɔ.”

Ne Yeessu ye, “A gye kasertij.”

⁴⁴ Amo feraa ne oo buruwaa deere ɔkyee amɔ a kerio, ne ɔ tawe gywii Simɔn feye, “Fo a nu ɔkyee m̀ aaa? M̀ a ba fo aye-ɔ, fo moɔn kra m̀ neenee, feye fo moɔn sa m̀ nkyu na m̀ bo fwee ayaapapaa se, amaa ɔkyee-ɔ feraa a ba m̀ akyukyu bo fwee m̀ ayaapapaa se, ne ɔ ba m̀ ipwii bo kpee amɔ se. ⁴⁵ Fo moɔn kyokywee m̀ kedaabɔn bo sa m̀ anse na keba, amaa ɔkyee-ɔ feraa moɔn yɔwe m̀ ayaapapaa se kokyokywee lee haree saɔ ne m̀ a ba mfeɔ-ɔ. ⁴⁶ Fo moɔn kyiiine m̀ kuɔu-ro mfɔ, amaa m̀ feraa a twiiri lanperɔta wee m̀ ayaapapaa se. ⁴⁷ Amose-ɔ m̀ e tawe m̀ i gywii fo feye, haree ɔkyee m̀ ebɔye a kyɔ gbaa ooo, Wuribware a taa emɔ pɛɛɛ bo ke m̀. Kɛkpa demante ne ɔ kpa m̀-ɔ e gye ne ke e kaapɔ feye Wuribware a taa m̀ ebɔye-ɔ bo ke m̀. Amaa ɔko ne ɔ waa ebɔye kafwee ne Wuribware a taa bo ke m̀-ɔ e kpa Wuribware kafwee nee.”

⁴⁸ Ne Yeessu a tawe gywii ɔkyee-ɔ feye, “M̀ a taa fo ebɔye bo ke fo.” ⁴⁹ Ne bamɔ ne bamɔ aa Yeessu i gyi-o wɔre wɔre e tawe ba gywii abee feye, “ɔnyare m̀ e fa feye ɔ gye nse, ne haree o de asese ebɔye o ke bamɔ?”

⁵⁰ Amaa Yeessu a bee tawe gywii ɔkyee-ɔ nee feye, “Fo a kɔre m̀ gyi-o si-o, Wuribware a moɔwe fo. To, nare damenanse.”

8

Akyee ne bamɔ aa Yeessu a yɔ-ɔ

¹⁻² Bo fo saɔ ko-ɔ ne Yeessu a nare eman dabɛ na ngyingyii si ɔ tawe asɛɔn timaa bo lee Wuribware kuwure-o si o gywii asese. M̀ aa m̀ agyasepɔ kudu anyɔ-ɔ na akyeepe ko ne ɔ gya ibrisi bo kɔsɔ bamɔ se, ne ɔ kya bamɔ alɔgyi-o ya nare kaa eman-ɔ se. Akyee amɔ e gye Mariya ne ba tee m̀ ε Magadalanyi, ne Yeessu a gya ibrisi isunoo bo kɔsɔ m̀ se-ɔ, ³ na Yohana ne ba tee m̀ kuri ε Kusa ne ɔ deɔ ɔ gye Owure Herɔd a yaafɔre-ɔ pɛɛɛ ɔbrese-ɔ, na Susana, na akyee bweeto bo tii si. Baa ba bamɔ mpoɔɛ ne bo de-o nkɔ bo kya Yeessu m̀ aa m̀ agyasepɔ-ɔ-rɔ-ɔ.

ɔdɔpɔ kitee

(Matiyo 13.1-9; Maak 4.1-9)

⁴ Ne asese a lee eman se eman se ba Yeessu ase. Saɔ ne asese biribiri a bo gyanɔn-ɔ, ne Yeessu a tawe kitee m̀ gywii bamɔ feye, ⁵ “N gye ɔdɔpɔ ko e bo-rɔ aaa? Ne ɔ yɔ a ɔ ya nɔnyaɔ m̀ yaabraa. M̀ a yɔ ɔ nɔnyaɔ-ɔ, ne yaabraagyi amɔ akɔ a lee da kpa kee, ne

asese a kyikye si, ne mbogyii a bo tesi gyi. ⁶ Ne yaabraa amo ako a lee da kagyaase. A bo kwεε-ɔ, ne aa wu, a lee feye sweere amo mferɔ moɔ de yuri. ⁷ Ne ako mo a lee da efa-rɔ, ne amo aa efa-ɔ a kosɔ, ne efa-ɔ a dan mwiire amo se, amose-ɔ ɔ moɔ taare waa. ⁸ Ne ŋkee ayaabraagyi amo ako a lee da sweere timaa si, ne yaabraa-ɔ a kosɔ dan bo kowe waa anu adabe adabe. Amo e gye saasebeε.

Amose-ɔ okɛmaa ne o de esεbo-ɔ, o nu.”

*Kεto se ne Yeesuu a tawe kitee amo-ɔ
(Matiyo 13.10-17; Maak 4.10-12)*

⁹ Ne Yeesuu agyasepo-ɔ a bise mo kitee-o kaase. ¹⁰ Ne ɔ beɔnaa bamo feye, “Mone wore ne mo e tawe aneɔ ne Wuribware a kuwure-o-ro du-o mo i gywii, amaa bamo ne ba saɔ-ɔ fεraa itee-ro na akpare-rɔ ne mo e tawe kemo aseɔ a m bo gywii bamo,

‘na bo deere aseɔ-ɔ-rɔ,
na bo fa amo mfeere kpone,
na bo nu kemo aseɔ kpora-rɔ,
na bo ma nu kaase.’ ”*

*Aneɔ ne Yeesuu a kaapo ɔdɔpo kitee kaase-ɔ
(Matiyo 13.18-23; Maak 4.13-20)*

¹¹ Ne Yeesuu ye, “To, ŋkee mon' nu kitee-o kaase. Ayaabraagyi-o koɔnyan yere bo sa abwareseɔ ne mo e tawe mo i gywii asεε-ɔ. ¹² Ayaabraagyi ne aa lee da kpa keε-ɔ yere bo sa asεε ne ba nu abwareseɔ, ne amo ya waa kafwee-ɔ, amo ɔbɔnsam e ba a ɔ bo lee amo lee bamo mfeere-rɔ, na bo ma nya kore gyi na Wuribware moɔwe bamo-ɔ. ¹³ Ayaabraagyi ne aa lee da kagyaase-ɔ mo yere bo sa asεε ne ba nu abwareseɔ-ɔ, ne a waa bamo ŋkpono-rɔ kone-ɔ. Amaa bamo akato moɔ pee si-o si-o, ɔbɔnsam ya kyɔ bamo-rɔ kee kafwee, amo baa kyɔ yowe abwareseɔ se kegya. ¹⁴ Amo ne aa lee da efa-rɔ-ɔ mo yere bo sa bamo ne ba nu abwareseɔ-ɔ, ne kaye mo-rɔ ato toɔraase na katanneka na ato biribiri kekpa ya lwee bamo mfeere-rɔ, amo aa waa kokyo kyon abwareseɔ ne a bo bamo ŋkpono-rɔ-ɔ. Amo bamo kokoregyi-o maa waa bamo seye. ¹⁵ ŋkee ayaabraagyi ne aa lee da sweere timaa si, ne aa kosɔ dan bo kowe waa anu adabe adabe-ɔ mo yere bo sa asεε timaa ne ba nu aseɔ timaa-o, ne ba kore ba gyi, ne ba leɔ eyeε bo gya amo se neεneε, ne ba waa itimaa saɔ kεmaa-ɔ.”

*Mon' nu aseɔ ne Yeesuu e tawe-ɔ damenase
(Maak 4.21-25)*

¹⁶ Ne Yeesuu a kya se tawe feye, “ɔko maa kyanɔ mo fetiri si na ɔ koɔ bεra kike bo buɔ si, bεεε ɔ taa bo kweero mpaa kaase. Kabuno ne ɔ taa a ɔ bo yera, na ɔ laɔne-rɔ aneɔ ne asεε i lwee loɔ-ne ne ba nya bo ŋu-ro-o. ¹⁷ Amose-ɔ seye maa kweero. Kεto kεmaa na aseɔ kεmaa e lee ifuri na okɛmaa ŋu. ¹⁸ Mon' nu aseɔ ne mo e tawe-ɔ damenase, a lee feye okɛmaa ne o nu mo aseɔ timaa-o, ne ɔ kore amo o gyi-o, Wuribware e sa mo kanyiasεɔ bweeto na ɔ bo tii kamɔ ne o de-o si. Amaa mo ne o kine mo aseɔ amo-ɔ fεraa, Wuribware e sa a ɔ paɔ mo kanyiasεɔ kafwee ne ɔ fa feye ɔ kyɔ o de-o.”

*Yeesuu mo nyi na mo tire-ana aseɔ
(Matiyo 12.46-50; Maak 3.31-35)*

¹⁹ Ne Yeesuu mo nyi na mo tire-ana a ba mo ase a bo bo ŋu mo. Amaa bo lee asεε kokyo-ɔ se-ɔ bo moɔ nya kpa yo mo ase. ²⁰ To, ne ɔko a tawe gywii Yeesuu feye, “Kee, fo nyi na fo tire-ana yere kawu ba tee fo-ɔ.”

²¹ Ne Yeesuu a tawe gywii asεε-ɔ pεεε feye, “Bamo ne ba nu abwareseɔ-ɔ, ne bo gya amo se-ɔ, ne mo e tee bamo e n na na mo tire-ana.”

*Aneɔ ne afwii na alaɔkpaɔ a bu Yeesuu-o
(Matiyo 8.23-27; Maak 4.35-41)*

* 8:10 Isaya 6.9 (LXX).

²² Kake ḡkò ne Yeesuu a tòwe gywii mò agyasepò-ò feye, “Mòñ¹ sa a ane teḡ kepare dabe-ò-rò yò nnoḡ a boḡbe-ò se.” Ne baa lwee koree-rò meraa se ba yò. ²³ Bamò a pare ba yò-ò, ne Yeesuu a di idi koree-ò-rò mfeḡ. Ne afwii dabe kò a koso a kya nkyu-o si mfeḡ, ne alaḡkpare a lee a da nkyu bò waa bamò koree-ò-rò, ne ò kpa a ò boḡò.

²⁴ Amò fèraa ne Yeesuu agyasepò-ò a ya kyinḡi mò, ne baa tòwe gywii mò feye, “Ane nyanḡe, ane nyanḡe, ane e kpa a ane wu.”

Ne Yeesuu a koso sa kanò feye afwii-o na alaḡkpare-ò yòwe, ne aa yòwe, ne ketò a waa surumm. ²⁵ ḡkee ne oo bise mò agyasepò-ò feye, “Ntètò se ne mone maa kòre mò mone i gyi-o nee?”

Ne kufu a nya bamò, ne eyee a kpeḡ bamò, ne ba ḡwiini ba gywii abee feye, “Ntètò sese e gye onyare mò? Mò ya sa kanò, afwii na alaḡkpare gya kamò se nee.”

*Aneḡ ne Yeesuu a kya onyare kò ne ibrisi te mò se-ò
(Matiyo 8.28-34; Maak 5.1-20)*

²⁶ Ne Yeesuu mò aa mò agyasepò-ò a kya se teḡ-nò yò Gadara ifuri ne e bò Galileya a kepare dabe a nnoḡ a boḡbe-ò se-ò se. ²⁷⁻²⁹ Yeesuu kelee koree-ò-rò-ò, ne onyare kò ne ibrisi bweeto te mò se-ò a bò gyanḡaa mò. Ibrisi amò a kyena mò se, na ò naa na ò moḡ dere atò kyee, ne oo tu lee maḡ-nò ba ò bò mfeḡ ne ba pure asese-ò. Saḡ kema a ne ibrisi mò e ywee mò se, ne ba ba agbarabi a bò bò ḡjure mò asaree-rò na ayaa-rò bò kyena-ò, na bò kee mò se-ò, amò ò teḡḡe agbarabi-o, na ibrisi amò yaa mò kimukee-ro. To, ne Yeesuu a sa kanò feye ibrisi-o koso mò se. Ne onyare amò a faa-rò, ne oo kpuni aḡurii Yeesuu ayaa-rò, ne ò faa keḡkeḡ feye, “Yeesuu, Nyinḡkeḡ-kyoḡ-atò-peee-Bware mò gyi-o, ntètò ne fò e kpa mò ase? Mò e kore fò, fò ma tòraa mò.”

³⁰ To, ne Yeesuu a bise mò feye, “Fò kenyaḡe e gye emene?”

Ne ò ye, “Mò e gye Ane-kyò-mfee”, a kaapo feye ibrisi bweeto te mò se.

³¹ Ne ibrisi amò a kore Yeesuu feye ò ma taa emò bò waa kemaḡtaḡ kò ne ke bò keḡ, ne ke moḡ de kee, ne Wuribware e ba a ò bò twee ibrisi peee mò waa-rò-ò-rò.

³² Saḡ amò mò aprako bweeto kò yere kabeegyì kò se mfeḡ ba gyi. Ne ibrisi-o a kore Yeesuu feye ò sa a bò lee onyare amò se ya kyena aprako amò se. Ne ò sa emò kpa. ³³ Ne e ya koso onyare amò se ya kyena aprako-o si, ne aprako demaḡte amò a ḡweenaḡ kporowe kabeegyì-o si ya lee da nkyu-ro wu wu.

³⁴ Bamò ne ba deere aprako amò se-ò a ḡu ketò ne kaa waa-ò, ne baa ḡweenaḡ yò maḡ-nò na mmaḡgyii-ro na adò-rò ya da aseḡ ne aa ba-ò kiboḡboḡ. ³⁵ Ne asese a lee a bò bò kee ketò ne kaa ba-ò. Ne baa ba Yeesuu ase bò tò feye onyare ne ibrisi dee i te mò se-ò te Yeesuu ayaa-rò o buḡ atò, ne ḡkee fèraa mò mfeere du mò kyekyee. Ne kufu a nya bamò peee. ³⁶ Ne bamò ne baa ḡu aneḡ ne onyare amò a kpaare-ò a tòwe amò aseḡ gywii bamò ne baa sii kamee ba-ò. ³⁷ Ne asese ne bò bò sweere amò se-ò peee a tòwe gywii Yeesuu feye ò lee bamò ifuri si, a lee feye kufu de bamò. Amose-ò ne Yeesuu a bee lwee koree-ò-rò ò kpa a o kiḡḡi yò.

³⁸ Ne onyare ne Yeesuu a gya ibrisi bò koso mò se-ò a kore Yeesuu feye ò sa a mò aa mò a yò. Amaa Yeesuu a kiḡḡaa mò nee, tòwe gywii mò feye, ³⁹ “Kiḡḡi nare pe ya tòwe atò dabe dabe ne Wuribware a waa sa fò-ò gywii fò aye awuye.” Ne onyare amò a kiḡḡi yò maḡ-ò-rò ya tòwe atò dabe dabe ne Yeesuu a waa sa mò-ò aseḡ gywii mfeḡ a asese-ò peee.

*Aneḡ ne Yeesuu a kyinḡi kakyeesee kò lee lowi-ro, ne ò bee kya okyee kò-ò
(Matiyo 9.18-26; Maak 5.21-43)*

⁴⁰ Saḡ ne Yeesuu a kiḡḡi ba boḡbe ne ò lee mò se yò-ò, ne asese ne bò yere bò gywii mò-ò a sa mò aḡse na keba.

⁴¹ Ne kebwarekorekyaḡ abrese-ò okò ne ba tee mò e Yayerus-o a ba Yeesuu ase mfeḡ bò kpuni aḡurii Yeesuu ayaa-rò kore mò feye ò sa a bò yò mò aye, ⁴² a lee feye mò kagyikyeesee kò ne oo gyi nsu kudu ḡnyò-ò e lò ò kpa a o wu. Kakyeesee-ò wore kpeḡ e gye mò gyi. Yeesuu a yò-ò, ne asese a kpòwe miri bò gya mò se.

⁴³ Amò òkye kò mò bọ bamò-rò, nẹ ọ ló kẹkẹetò bọ lee feyẹ kiferi kemaa-rò ọ taare bwiino waa iluwi kanò ñkò. Waa nsu kudu ñnyò nẹ feyẹ mọ a ló anẹj a kọlò-ò. Ọkọ mọ mọj taare kya mọ kemò. ⁴⁴ Amòse-ò nẹ oo lwee asẹsẹ amò-rò yò Yeesuu kamee ya daborò mọ waagya kanò, nẹ ọ kpaare puri amò-rò mfej.

⁴⁵ Nẹ Yeesuu a bise feyẹ, “Nse ya daborò mọ-ò nẹ?”

Ọkema a tọwe feyẹ n gye mọ nẹ-ò, nẹ Peetroo ye, “Mọ nyanje, emene nẹ fọ i bise anẹj, na asẹsẹ demanje mọ a muruwaa fọ?”

⁴⁶ Nẹ Yeesuu ye, “Amaa mọ a pini feyẹ ọkọ a daborò mọ, a lee feyẹ mọ a ñu feyẹ elẹj a lee mọ-rò kya ọkọ.”

⁴⁷ Ọkye amò a ñu feyẹ ọ maa taare a ọ taa kẹtò nẹ ọ waa-ò a ọ bọ kweero-ò se-ò, nẹ ọ ba Yeesuu ase na ọ yọj, nẹ ọ bọ kpuni anjirii mọ ayaa-rò. Asẹsẹ amò-rò mfej nẹ ọ tọwe gywii Yeesuu kẹtò se nẹ ọ daborò mọ-ò na anẹj nẹ ọ kpaare puri amò-rò mfej-ò.

⁴⁸ Nẹ Yeesuu ye, “Ọpekye, bọ lee anẹj nẹ fọ a kọre mọ gyi-o si-o, fọ a kpaare. To, nare damanje.”

⁴⁹ Sañ nẹ Yeesuu e tọwe amò-ò, nẹ kabò kọ a lee Yayerus a lọj-ò-rò bọ tọwe gywii Yayerus feyẹ, “Fọ kakyeesẹ-ò a wu, amòse-ò fọ ma lee sa a ọkaaporo-ò kpone mọ eyee.”

⁵⁰ Amaa Yeesuu a nu anẹj nẹ ọ tọwe-ò, nẹ ọ tọwe gywii Yayerus feyẹ, “Fọ ma sa a fọ duj tej fọ, fọ feraa, fọ ya kọre mọ gyi, ọ kpaare.”

⁵¹ Sañ nẹ baa fọ Yayerus a lọj-ò-rò-ò, Yeesuu mọj sa a ọkọ lwee mfej nẹ kakyeesẹ-ò a wu ọ da-ò bọ tii mọ se, amò Peetroo na Yohanee na Yakubu na kakyeesẹ-ò mọ se na mọ nyi. ⁵² Bamò nẹ baa sañ bọ bọ lọj-ò-rò-ò deñ ba su kale ba sa kakyeesẹ-ò nẹ. Nẹ Yeesuu ye, “Mone ma su, a lee feyẹ kakyeesẹ-ò mọj wu, oo di idi nẹ.”

⁵³ Mọ a tọwe anẹj-ò, baa mọse mọ nẹ, a lee feyẹ bọ nyi kasentij feyẹ kakyeesẹ-ò a wu.

⁵⁴ To, nẹ Yeesuu a kra kakyeesẹ nẹ oo wu ọ da-ò kesaree-rò, nẹ ọ tee mọ feyẹ, “Mọ gyi, kyinji koso.” ⁵⁵ Puri amò-rò mfej nẹ oo kyinji koso ñkpa na alanfiya-ro. Nẹ Yeesuu a sa kanò feyẹ bọ sa kakyeesẹ-ò kotòkò a o gyi. ⁵⁶ Nẹ kakyeesẹ-ò mọ se na mọ nyi eyee a kpej bamò. Amaa Yeesuu ye bọ ma kan tọwe kẹtò nẹ ọ waa-ò gywii ọkọ.

9

Anẹj nẹ Yeesuu a suj mọ agyasepo kudu anyò-ò bọ kyonwe eman se-ò
(Matiyo 10.5-15; 11.1; Maak 6.7-13)

¹ Nẹ Yeesuu a tee mọ agyasepo kudu anyò-ò bọ gyanje, nẹ ọ sa bamò elẹj a bọ taare bọ gya ibrisi bọ koso asẹsẹ se, na bọ kya alọpò. ² Nẹ ñkee oo suj bamò bọ kyonwe eman se feyẹ bọ ya tọwe Wuribware a kuwure-o-ro asẹj, na bọ kya alọpò. ³ Nẹ ọ tọwe gywii bamò feyẹ, “Mone a yò-ò, ọkọ ma kan taa kotòkò. Mone ma taa kayii nasese beee koree beee ateese beee atanne beee ekaare kọ bọ tii eko nẹ mone ọkema mọ buj-o si. ⁴ Mone a yò-ò, mon' kyena lọj nẹ mone e sowe mọ-rò nẹ ba kra mone nenen-e-ò-rò-ò bọ fọ ñke nsi nẹ mone e lee man amò-rò-ò. ⁵ Amaa mone ya yò tọj kọ, nẹ bamò e ma kpa mone mfej, mone e lee mfej, bamò man-nò ese nẹ e ya sii mone asebeta kaase-ò gbaa, mon' kponkpan emò bọ sii bamò aye, bọ yii bamò se feyẹ bamò ebaye a sii bamò se.” ⁶ Nẹ agyasepo-ò a nare eman se tọwe asẹj timaa-o, na ba kya alọpò tọj kemaa nẹ baa nare-ò.

Anẹj nẹ Owure Heròd a turi-o
(Matiyo 14.1-12; Maak 6.14-29)

⁷ Sañ nẹ Galileya sweere se Owure Heròd a nu atò mọ pree nẹ Yeesuu a waa-ò asẹj-ò, nẹ oo turi, bọ lee feyẹ boko ye Yohanee Osuubopo-ò ya bee kyinji lee lowi-ro ba. ⁸ Boko mọ ye Wuribware a akyaame-ò ọkọ, feyẹ Iliya beee ọkọ-ò, a bee kyinji ba ñkpa-rò. ⁹ Nẹ Heròd ye, “Mọ-ò mọ a tuwi Yohanee Osuubopo-ò kuju, nẹ ñkee nse gbaa asẹj nẹ mọ i nu bweeto mọ-ò nẹ?” Nẹ mọ kekato a pee o buwi ọ kpa Yeesuu.

Anẹj nẹ Yeesuu a sa asẹsẹ ñkpej nnuu ateese-o
(Matiyo 14.13-21; Maak 6.30-44; Yohanee 6.1-14)

¹⁰ To, ne Yeesuu a agyasepo ne oo sun bamo bo kyonwe eman se feye bo ya tawe Wuribware a kuwure-o-ro asen-o a kinji ba bo tawe keto kema ne baa waa-o gywii Yeesuu. Ne do sa ne mo aa bamo wore a yo man ko ne ba tee mo e Betesayeda-o se. ¹¹ Asese bweeto a nu mo se mfen-o, ne baa gya mo se. Ne Yeesuu a sa bamo anse na keba, ne do tawe Wuribware a kuwure-o-ro asen gywii bamo, ne do bee kya alopo ne baa ba mo ase-o.

¹² Amo kyowe a kpa a o tweek-o, ne mo agyasepo kudu anyo-o a bo tawe gywii mo feye, "Mfee a gye efa-ro-o se-o, sa a asese-o yo mmangyii na eman ne e maa mfee-o-ro, na bo ya kpa ateese gyi, na bo buwi kpa bamo esowekpa."

¹³ Ne Yeesuu a tawe gywii bamo feye, "Mone fonfon sa bamo kotoko a bo gyi."

Ne baa benhaa feye, "Bodobodoo akuri anuu na kinyi nyi nyi wore kpen ne ane de mfee, beee fo e kpa feye ane ya so ateese sa asese demante mo nee eee?"

¹⁴ Bamoro anyare-o wore e waa kpen nnuu. Ne Yeesuu a tawe gywii mo agyasepo-o feye, "Mon! ke asese-o-ro bo kyena ntun si ntun si, katun kema asese e waa feye asese adunuu." ¹⁵⁻¹⁶ Yeesuu agyasepo-o a ke bamoro bo kyena lowe-o, ne Yeesuu a taa bodobodoo akuri anuu-o na kinyi nyi nyi waa mo asaree-ro, ne do deere soso. Ne do sa Wuribware anse wee se, ne kee do tenne-ro bo sa mo agyasepo-o, ne baa ke-ro sa asese-o peee. ¹⁷ Ne bamo peee mo a gyi bodobodoo-o kpone, ne baa wo kinyi-o kpone. Ne kee mo agyasepo-o a swii bodobodoo na kinyi mpupurisee ne n ya san-o bo boro ake kudu anyo.

Mo ne Peetroo ye Yeesuu gye-o

(Matiyo 16.13-20; Maak 8.27-30)

¹⁸ Kake kpo san ne Yeesuu a yo ton ko mo wore o kore kebwarekore-o, ne mo agyasepo-o a ba mo ase mfen. Ne oo bise bamo feye, "Mon! tawe ane ne asese e tee mo-o gywii mo."

¹⁹ Ne baa benhaa mo feye, "Wuribware a kyaame-o oko ne oo kinyi lee lowi-ro, feye Yohanee Osuuboro-o, beee Iliya, beee bamoro oko."

²⁰ Ne oo bise bamo feye, "Ne mone mo mone ye nse ne n gye-o nee?" Ne Peetroo a benhaa feye, "Fo e gye Kristoo ne Wuribware a sun ane ase-o." ²¹ Ne Yeesuu a yii bamo se feye bo ma kan tawe amo-o gywii oko.

Ane ne Yeesuu a tawe mo asen kurju na mo lowi asen-o

(Matiyo 16.21-28; Maak 8.31 - 9.1)

²² Ne do kya se tawe feye, "A tiri feye mo, dimaadi mo gyi-o, nu asen bweeto, na man abrese na Wuribware alonhoro abrese na Wuribware mbraa akaaporo-o peee mo kine mo. Ba mo mo, amaa kemo nke nsa, Wuribware i kinyi mo a o lee lowi-ro."

²³ Ne do bee tawe gywii lamar-o feye, "Oko ne o kpa a o gya mo se-o yowe kowaa keto ne ke e pre mo-o, na o soro mo fonfon kiyi kpare-abee-ro kake kema gya mo se. ²⁴ A lee feye oko ne o kpa a o nya mo eeye lee lowi ase-o, lowi e nya mo nsu peee. Oko mo ne o kperi mo se na o wu-o e nya kpa na kuyure ne a mon de kee-o. ²⁵ Ton mo ne sese e nya feye mo a nya kaye mo-ro ato peee, na bo lee ane se na o pan kyenakpa Wuribware ase? A mon de ton. ²⁶ Oko ne o maa kpa feye asese pini feye o gye mo agyasepo-o, na o maa kpa a o gya mo kekapo se-o, amo feraa mo, dimaadi mo gyi-o, gbaa mo i kine mo kipini san ne Wuribware a kelanhero-o e lee soso a ko wee sweere se, na asese peee nu n se Wuribware na mo mbao a kedabe na wuraa-o na mo, dimaadi mo gyi-o, lee-o san ne mo aa Wuribware a mbao-o e ba-o. ²⁷ Mo i gyi mone kasentij feye boko bo mfee ne bo maa wu, amo ba nu ane ne Wuribware a kuwure-o du-o peee."

Ane ne Yeesuu agyasepo-o boko a nu Yeesuu kedabe na wuraa-o

(Matiyo 17.1-9; Maak 9.2-9)

²⁸ Waa nke mburuwa a kyon feye Yeesuu a tawe asen mo-o, ne oo lee Peetroo na Yohanee na Yakubu, ne mo aa bamo a yo kebee ko se na bo ya kore kebwarekore. ²⁹ San ne Yeesuu e kore kebwarekore mfen-o, ne mo akato-ro a kyurowi, ne mo ato buruse a buruwi pareparepare a tore se. ³⁰ Puri amo-ro ne baa nu feye anyare anyo ko yere na bamo aa

Yeesuu e sa seṅsa. Abɛɛ anyɔ amɔ e gye Wuribware mbraa ɔsapo Mosis na Wuribware kyaameɛ Iliya. ³¹ Wuribware soso a kelanḡerɔ-ɔ e lanḡe bamo se, na bamo aa Yeesuu e tɔwe aneḡ ne a ya saḡ kafwee feye o wu Yerusalem man-nɔ aneḡ ne Wuribware a kra feye o wu-o.

³² Pwee ne amɔ pɛɛɛ a ba-ɔ, Peetroo na mɔ kosɔbɛɛ-ana anyɔ-ɔ a di idi. Amaa bamo a kyinḡi-o, ne baa ḡu Yeesuu a kedabe na wuraa-o na anyare anyɔ amɔ ne bamo aa mɔ yere-ɔ. ³³ Saḡ ne anyare amɔ e yɔ ba yɔwe Yeesuu-o, ne Peetroo ye, “Mɔ nyanḡe, a bware fɛɛ feye ane a bɔ mfee. Ane e waa abwii asa, fɔ kɔkɔḡko, Mosis kɔkɔḡko na Iliya mɔ kɔkɔḡko.” Ketɔ ne ɔ tɔwe-ɔ moḡ de kaase.

³⁴ Na Peetroo saḡ ɔ sa seṅsa-ɔ, ne kowore ko kuyayu a lee soso bɔ dɔḡḡo bamo se. Ne kufu a nya Yeesuu agyasepo-ɔ saḡ ne kowore amɔ i buḡ bamo se-ɔ. ³⁵ Ne bore ko a lee kowore-ɔ-rɔ tɔwe feye, “Mɔn' kee mɔ gyi ne mɔ a lee-o. Mɔn' nu mɔ asenḡ.” ³⁶ Saḡ ne bore amɔ a laato-ɔ, ne aa saḡ Yeesuu wɔre. Yeesuu agyasepo-ɔ a laa amɔ-ɔ pɛɛɛ tɔ. Ketɔ ne baa ḡu saḡ amɔ-ɔ, bɔ moḡ tɔwe gywii ɔko, amɔ ketɔ a bɔ kyee-o.

Aneḡ ne Yeesuu a kya kanyanḡɛɛ ko ne ibrisi te mɔ se-ɔ

(Matiyo 17.14-18; Maak 9.14-27)

³⁷ Kemo kaye ḡke-o ne Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepo asa-ɔ a lee kebee-ɔ se, ne asese demanḡe ko a ba bɔ gyanḡaa Yeesuu. ³⁸ Ne ɔnyare ko a tɔwe kenḡen lee asese-ɔ-rɔ feye, “ɔkaapɔpɔ, mɔ e kore fɔ nee, deere mɔ gyi nyanḡe kpen ne n de-o sa mɔ. ³⁹ Ibrisi ko te mɔ se, ne emɔ ya ba mɔ se, amɔ ɔ fɛɛ-rɔ, na e tweɛ mɔ bɔ da sweere feye mɔ a lo kigbuḡbuḡ-o, na ɔ tweɛ mɔ asaree na ayaa, na mɔ kanɔ-rɔ e lee afwii. Saḡ kema mɔ eyee se e swaa swaa pwee na e deɛ yuri mɔ. ⁴⁰ Mɔ a kore fɔ agyasepo-ɔ feye bɔ gya ibrisi amɔ bɔ kosɔ mɔ se pɛɛɛ, bamo mɔ bɔ moḡ taare.”

⁴¹ Ne Yeesuu a tɔwe gywii mɔ agyasepo-ɔ feye, “Kesebɔrɔleḡ awuye, mone maa kɔre mɔ mone i gyi. Nsu mfene ne mone e kpa feye mɔ aa mone a kyena? Bɛɛ nsu mfene ne mone e kpa feye ḡ nyite mone pwee na mɔn' deɛ kɔre mɔ gyi?” Ne ɔ tɔwe gywii ɔnyare-ɔ feye, “Taa fɔ gyi nyanḡe-ɔ baa mfee.”

⁴² Kanyanḡɛɛ amɔ a yɔ Yeesuu ase-ɔ, ne ibrisi amɔ ne i te mɔ se-ɔ a tweɛ mɔ bɔ da sweere feye mɔ a lo kigbuḡbuḡ-o, ne ɔ tweɛ mɔ asaree na ayaa. Ne Yeesuu a sa kanɔ feye ibrisi-o kosɔ kanyanḡɛɛ-ɔ se. Ne Yeesuu a kya mɔ, ne ɔ kpaare, ne Yeesuu a kinḡaa mɔ sa mɔ se.

Aneḡ ne Yeesuu a bee tɔwe mɔ lowi asenḡ-ɔ

(Matiyo 17.22-23; Maak 9.30-32)

⁴³ Ne ketɔ ne Yeesuu a waa-ɔ a kpen asese-ɔ eyee. Ne baa ḡu aneḡ ne Wuribware a keyaalḡ-ɔ kyɔ-ɔ. Bamo a saḡ ba fa ketɔ kema ne ɔ waa-ɔ mfɛɛre-ɔ, ne Yeesuu a tɔwe gywii mɔ agyasepo-ɔ feye, ⁴⁴ “Mone ma kan tan ketɔ ne mɔ e kpa a n tɔwe gywii mone-ɔ se. Ba taa mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, a bɔ waa sweere mɔ se ayaalḡpɔ kesaree-rɔ.” ⁴⁵ Amaa mɔ agyasepo-ɔ moḡ nu ketɔ ne ɔ tɔwe-ɔ kaase. Ne kufu mɔ de bamo na bɔ bise mɔ asenḡ-ɔ kaase.

Agyasepo-ɔ-rɔ nse e gye bɛɛɛ?

(Matiyo 18.1-5; Maak 9.33-37)

⁴⁶ Ne Yeesuu agyasepo-ɔ wɔre wɔre i gyiiri bamo kebrese se ikii. ⁴⁷ Yeesuu mɔ nyi bamo mfɛɛre-ɔ se-ɔ, ne ɔ kra kayaagyi ko baa bɔ yera mɔ ase. ⁴⁸ Ne ɔ tɔwe gywii bamo feye, “ɔkema ne mɔ kenya-re-ɔ ɔ kra aneḡ a kayaagyi mɔ neɛne-ɔ e kra mɔ neɛne nee, ne mɔ-ɔ mɔ ne ɔ kra mɔ neɛne-ɔ a kaapo ne feye ɔ kra mɔ ne oo suḡ mɔ bɔ kyɔḡwe-ɔ neɛne deɛ nee. Amɔse-ɔ, ɔko ne ɔ gye kagyinyii mone pɛɛɛ-rɔ e gye ɔbreɛ.”

ɔko ne ɔ moḡ gye mone ɔdoḡ-ɔ bɔ mone kebegya nee

(Maak 9.38-40)

⁴⁹ Ne Yohane, ne ɔ gye Yeesuu agyasepo-ɔ ɔko-ɔ, ye, “Ane nyanḡe, ane a ḡu ɔko de fo kenya-re ɔ gya ibrisi ɔ kosɔ asese se. Ne ane a gya mɔ feye ɔ yɔwe aneḡ kowaa bɔ lee feye ɔ moḡ tii ane se.”

⁵⁰ Nē Yeessuu a tōwē gywii mò aa mò bèekò-ana agyasepò-ò feyē, “Mōnē ma lēē gya mò, a lēē feyē òkēmaa nē ò mōṅ gye mōnē òdōṅ-ò bō mōnē kēbegya nēē.”

Anēṅ nē Samariya awuye a kine Yeessuu kōsowē bamō aye-ò

⁵¹ Nē Yeessuu nyi damenanṣe feyē amō ya waa kafwēē-ò, saṅ e fō feyē ò yò Yerōsaleṃ maṅ-nò, na o wu, na o kyinṅi lēē lowi-ro, na ò yò Wuribware se. Amōse nē ò waa mò mfēere nē ò deē kpa se ò yò mfeṅ. ⁵² Nē oo suṅ mbòò bō gye ṅkpēē, nē baa yò Samariya kamaṅgyii kò-rò na bō ya kpa tōṅ kō lōṅṅò bō yera mò. ⁵³ Amaa kamaṅgyii amò-rò a asēsē-ò maa kra mò nēnēē, bō lēē feyē baa deṅ ṅu feyē ò kpa a ò bōrò yò Yerōsaleṃ maṅ-nò nēē. ⁵⁴ Amò mò agyasepò-ò Yakubu na Yohaneē a ṅu anēṅ nē asēsē amō a waa-ò, nē bō ye, “Anē nyanṅpe, anē ya sa nē deēkpa a lēē sōsò bō kywēē bamō kpuri, a pre fō aaa?” ⁵⁵ Nē Yeessuu a buruwaa tōwē gywii bamō feyē anēṅ a mfēere-ò mōṅ bō daṅ. ⁵⁶ Nē mò aa mò agyasepò amō a kyōṅ bēē yò kamaṅgyii kō se.

Bamō nē ba kpa feyē bō gya Yeessuu si-o
(Matiyo 8.19-22)

⁵⁷ Saṅ nē bō naa ba yò-ò, nē ònyare kō a tōwē gywii Yeessuu feyē, “Tōṅ kēmaa nē fō e yò-ò, mò e gya fō se.”

⁵⁸ Nē Yeessuu a tōwē gywii ònyare-ò feyē, “Sabraṅ-nò igyono de idikpa, nē mbōgyii de asaa bō da-rò, amaa mò, dimaadi mò gyi-o, fēraa mōṅ de mfeṅ nē mò i di a n kyure-o.”

⁵⁹ Nē Yeessuu a bēē tōwē gywii ònyare kō feyē, “Gya mò se.”

Nē ònyare-ò ye, “Mò nyanṅpe, sa a ṅ kiṅṅi yò pē na ṅ ya pure n se pwēē na n deē bēē bō gya fō se.”

⁶⁰ Nē Yeessuu a ba kēkpare bō beṅṅaa mò feyē, “Bamō nē bō mōṅ te kakyēna pōpwēē-ò, bamō e deṅ bō pure bamō akōwēbēē nē ba ba a bō bō wu-o. Na fō fēraa fō nare ya tōwē Wuribware a kuwure-o-ro asēṅ gywii asēsē pēēē.”

⁶¹ Nē ònyare kō mò a bēē tōwē gywii Yeessuu feyē, “Mò nyanṅpe, mò e gya fō se, amaa sa a ṅ ya kra mò kōwēbēē-ana pwēē.”

⁶² Nē Yeessuu a beṅṅaa mò feyē, “Òkēmaa nē ò naa na ò deēre kamēē-rò-ò maa taare a ò waa Wuribware a kuwure-o kusuṅ.”

10

Anēṅ nē Yeessuu a suṅ asēsē adusunoo na anyò bō kyōṅwē emāṅ se-ò

¹ Amò-ò kamēē-rò-ò nē Yeessuu a bēē lee asēsē adusunoo na anyò, na o suṅ bamō anyò anyò feyē bō gye ṅkpēē yò emāṅ se na tōṅ kēmaa nē mò fōṅfōṅ e kpa a ò bō yò-ò. ² Nē ò tōwē gywii bamō feyē, “Yaabraa ketēṅṅe kyò bweetò, atēṅṅepò mò mōṅ kyò. Amōse-ò mōṅ! kōrē kōdòò wuye-o na o buwi atēṅṅepò bweetò bō kyōṅwē mōnē na bō kya mōnē-rò. ³ To, mōṅ! nare mfeṅ nē mò a kaapo mōnē-ò. Amaa mōṅ! nyinṅi si feyē mò i suṅ mōnē mò e kyōṅwē nēē feyē nsannēgyii nē ba ya lwee akwaare-rò-ò. ⁴ Mōnē ma kaṅ taa atanne kabòtēē, na kōrēē, na asēbēta bō gya mōnē eyēē se. Na mōnē ma bēē yere kpa-rò ka òkò kanò.

⁵ Pwēē nē mōnē i lwee lōṅ kēmaa-rò-ò, mōṅ! gye ṅkpēē ka kanò. Na mōṅ! tōwē feyē, ‘Wuribware yure lōṅ mò-rò asēsē.’ ⁶ Nē sēsē timaa e bō lōṅ-ò-rò, nē mò ya kòrē mōnē kanòka fēraa, na mōṅ! sōwē lōṅ-ò-rò mfeṅ. Na Wuribware yure lōṅ wuye amō. Nē mfeṅ nē bamō e mōṅ kòrē mōnē kanòka fēraa, na mōṅ! kyōṅ lōṅ amō se. Wuribware maa yure lōṅ wuye amō. ⁷ Mōṅ! sōwē lōṅ nē ba kòrē mōnē kanòka nēnēē-rò-ò, na mōṅ! gyi ateese kēmaa nē ba nya a bō sa mōnē-ò, a lēē feyē òkēmaa nē o suṅ kusuṅ-o de kakòka. Na mōṅ! sōwē lōṅ kōṅkò-rò, mōnē ma nare sōwē elōṅ-nò kaa.

⁸ Nē maṅ nē mōnē ya yò mò se, nē baa sure si kra mōnē nēnēē-ò, na mōṅ! gyi ateese kēmaa nē ba nya a bō sa mōnē mfeṅ-ò. ⁹ Na mōṅ! kya alòpò mfeṅ, na mōṅ! tōwē gywii asēsē-ò feyē, ‘Wuribware a kuwure-o e kpa a kō tò-rò.’ ¹⁰ Amaa mōnē ya yò maṅ kō se nē bamō e mōṅ kra mōnē nēnēē fēraa, mōṅ! lēē mfeṅ yò kabōrē se, na mōṅ! tōwē gywii bamō feyē, ¹¹ ‘Mōnē maṅ-nò a eṣe nē e ya sii anē ayaapapaa kaase-ò gbaa, anē e kpēē emō

a ane bō sii mōne aye bō yii mōne se, amaa mon' nyiññi si feye Wuribware a kuwure-o a tō-rō ne ke e kpa a kō kyōñ gbaa.' ¹² Mō i gyi mōne kasentij feye sañ ne Wuribware e ba a o bō gyi asese asen-ō, o gyiiri mañ amō asese kesebō a o kyōñ aneñ ne o gyiiri Sōdōm awuye kesebō-ō, asese ne bō lee bamō ebōye se, Wuribware a kpuri bamō mañ dedaa-ō."

Kesebōgyiiri ne emañ awuye ne baa kine Yeesuu-o yere bō sa-ō
(Matiyo 11.20-24)

¹³ Ne Yeesuu a kya se tōwe feye, "Mōne Isireelii awuye ne mōne te Korasiñ na Betesayeda emañ-nō-ō, mōne a kine kikiññi lee mōne ebōye-rō. Aneñ se-ō, ñke nsi ne Wuribware i gyi asese pēē asen-ō, mōne i ñu asen nee fēē. A lee feye atō dabē ne mō a waa mōne aye-ō ne mō a dēē waa amō Tiro na Sidōñ emañ ne e mōñ bō Isireelii sweere se-ō-rō nee, weete mfeñ a awuye-o a kyō waa kemō ne ke e kaapo feye baa nu bamō eyee kiññi lee bamō ebōye-ō-rō-ō kyee. ¹⁴ Kake ne Wuribware i gyi asese pēē asen-ō, o gyiiri mōne kesebō a o kyōñ Tiro na Sidōñ emañ awuye. ¹⁵ Mōne Isireelii awuye ne mōne te Kapaaniyum mañ-nō-ō mō, mōne e kpa feye mon' yase mōne eyee yaa Wuribware se nee eē? Wuribware e tweek mōne a o bō kyōñwe mfeñ ne o gyiiri ebōye awaapo kesebō-ō."

¹⁶ Ne Yeesuu a tōwe gywii mō agyasepō-ō feye, "Mōne e yō, mon' nyiññi si feye okēmaa ne oo nu mōne asen ne o kōrē a o gyi-o a kōrē mō gyi nee, ne okēmaa ne oo kine mōne-ō a kine mō nee, ne okēmaa ne mō-ō mō a kine mō-ō a kine mō ne oo suñ mō-ō nee."

Mō a sa señsa gywii bamō lowe-ō, ne o sa bamō kpa a bō nare.

Asese adusunoo na anyō-ō kikiññi ba

¹⁷ Ne asese adusunoo na anyō-ō a kiññi ba Yeesuu ase, na bamō akatō a gyi. Ne baa bō tōwe gywii mō feye, "Ane nyanpē, ane a ya ba fō kenyañ bō tōwe asen-ō, ibrisi gbaa a bu ane."

¹⁸ Ne Yeesuu a beñña bamō feye, "Mōne a ñu aaa? Mōne a yō na mōne e gya ibrisi mōne e kōsō asese se-ō, mō a ñu Ōbōnsam ne o gye emō agyēñkpēepō-ō a lee da kirim, feye aneñ ne eleeēē e lee sōsō eē ba sweere-ō. ¹⁹ To, mon' nu mfeē. Mō a sa mōne Ōbōnsam se keyaaleñ na mon' kō mō gyi si, na mon' ya kyikye awō na agyapureepu si sañ kēmaa, na seye ma waa mōne. ²⁰ Mōne ma sa a mōne akatō gyi feye ibrisi a bu mōne, amaa mon' sa a mōne akatō gyi bweeto feye Wuribware a kyōrēē mōne anyare bō beya sōsō."

Aneñ ne Wuribware i yure awōrōba na bamō ne bō mōñ nyi asen bweeto-ō
(Matiyo 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Sañ amō-ō, amō Wuribware a kufwiññe timaa-o a sa ne Yeesuu akatō a gyi, ne o ye, "N se, sōsō na sweere owure, mō e sa fō anse feye fō a taa ketō ne fō a bō kweero anyiasenpō se-ō bō kaapo bamō ne bō mōñ nyi asen bweeto-ō. N se, mō a ñu kasentij si, aneñ ne fō a kpa feye fō waa-ō nee."

²² Ne o tōwe gywii mō agyasepō-ō feye, "N se a taa ketō kēmaa bō waa mō kesaree-rō. Okēmaa mō mōñ nyi aneñ ne n du-o, amō n se ne o bō sōsō-ō wōre, ne okēmaa mō mōñ nyi aneñ ne n se du-o, amō mō aa bamō ne bō du feye mōne-ō, ne mō a lee feye bō gyii mō-ō wōre kpeñ."

²³ Ne Yeesuu a lee mō agyasepō-ō keri si, na okō ma nya nu. Ne o tōwe gywii bamō feye, "Mōne de ñyure feye mōne a bō mfeē mōne i ñu atō mō ne mōne i ñu-o. ²⁴ Mō e tōwe mō i gywii mōne feye Wuribware akyaaamēē na awure kō gbaa a kpa feye bō ñu ketō ne mōne i ñu-o, bamō-ō bō mōñ nya kemō ñu. Ne baa kpa feye bō nu asen ne mōne i nu-o, bamō-ō bō mōñ nya amō mō nu."

Kedamenanñe ne Samariyani kō a waa-ō kitee

²⁵ Sañ kō ne Wuribware mbraa okāapōpō kō a ba Yeesuu ase na o bō kyō mō-rō kee feye mō abwaresen kekaapo bō dan aaa. Ne onyare amō a bise feye, "Okāapōpō, emene ne mō e waa na ñ nya ñkpa na kukyure ne a mōñ de kee-ō nee?"

²⁶ Nē Yeessuu a beŋŋaa m̀d̀ feye, “Emene ne abwaresen wore-ɔ-rɔ baa tɔwe? Mon' tɔwe gywii m̀d̀ anen ne baa kyoree am̀d̀ mfen-ɔ.” ²⁷ Nē Wuribware mbraa akaaporo-ɔ ye, “Baa kyoree feye,

‘Lee f̀d̀ kame-ro ba f̀d̀ kakponɔ na f̀d̀ keyaalen
na f̀d̀ mfere pree b̀d̀ kpa f̀d̀ nyanpe Wuribware asen.’*
‘na f̀d̀ kema kpa f̀d̀ beeko asen,
feye anen ne f̀d̀ e kpa f̀d̀ eyee-ɔ.’* ”

²⁸ Nē Yeessuu ye, “Kasentij ne f̀d̀ a tɔwe-ɔ. F̀d̀ ya waa anen, f̀d̀ e nya ŋkpa na kukyure ne a m̀d̀ de kee-ɔ.”

²⁹ Wuribware mbraa akaaporo am̀d̀ a kpa a ɔ kaapo feye m̀d̀ senbise-o a baare-o si-o, ne ɔ bee bise Yeessuu feye, “Nē nse e gye m̀d̀ beeko-ɔ nee?”

³⁰ Nē Yeessuu m̀d̀ a ba kitee m̀d̀ b̀d̀ beŋŋaa m̀d̀. ɔ ye, “N gye onyare ko ya dɛe kyena aaa? Nē kake ko ɔ kosɔ lee Yerusalem man-nɔ ɔ yo Yerikoo man-nɔ. Nē ayu ko a kra m̀d̀ kpa-rɔ mfen, ne baa gyera m̀d̀ b̀d̀ da, ne baa ywii m̀d̀ atɔ pree, na m̀d̀ atɔ bunse gbaa, ne baa da m̀d̀ waa yoreyore, ne baa yowe m̀d̀ b̀d̀ beya mfen.

³¹ Kafwee-ɔ ne Wuribware alɔŋɔpɔ ko a ba ɔ kyon kpa am̀d̀ se mfen dɛe. M̀d̀ a ŋu onyare am̀d̀ da kpa-rɔ mfen-ɔ, ne ɔ kwaye m̀d̀ kyon. ³² Anen dɛe ne Lewii awuye ne ba kya Wuribware alɔŋɔpɔ bam̀d̀ kusun-no-o ɔko a b̀d̀ tɔ onyare am̀d̀ mfen, ne ɔ ya deere m̀d̀ kwaye kyon.

³³ Amaa Samariyani ko feraa naa kpa am̀d̀ se, ne ɔ b̀d̀ tɔ onyare-ɔ na ɔ da. M̀d̀ ne nyi feye Samariya awuye m̀d̀ na ane Isireelii awuye i kisi abee. Amaa Samariyani m̀d̀ feraa, m̀d̀ a ŋu onyare am̀d̀ da kpa-rɔ ɔ kpa a o wu-o, ne m̀d̀ asen a waa m̀d̀ ewee. ³⁴ Nē ɔ yo mfen ne ɔ da-ɔ, ne ɔ ba nta na mfɔ b̀d̀ waa kadwii b̀d̀ mera m̀d̀ elɔ-ɔ se, ne oo ŋure em̀d̀ se, ne ɔ yase onyare-ɔ b̀d̀ kyena m̀d̀ fonfon a kuruma ne ɔ dee-ɔ se, ne ɔ taa m̀d̀ yaa afɔ a sowekpa-ɔ ya kee m̀d̀.

³⁵ Kem̀d̀ kaye ŋke-o ne oo lee siidii adunyo b̀d̀ sa afɔ lɔŋ ɔdeeresepo-ɔ, ne ɔ tɔwe gywii m̀d̀ feye ɔ b̀d̀ deere alɔpɔ am̀d̀ se sa m̀d̀. Nē ɔ ye, ‘M̀d̀ keb̀d̀ kinji ba-rɔ-ɔ, ne f̀d̀ ya bee nyera atanne kanɔ ŋkema m̀d̀ kuŋu si b̀d̀ tii si, m̀d̀ e ka f̀d̀.’ ”

³⁶ Nē Yeessuu a tɔwe b̀d̀ gye kee feye, “To, abee asa m̀d̀-rɔ, bam̀d̀ nse ya kaapo feye onyare ne ayu-o a da m̀d̀-ɔ gye m̀d̀ beeko-ɔ nee?”

³⁷ Nē Wuribware mbraa akaaporo-ɔ ye, “M̀d̀ ne ɔ waa onyare am̀d̀ kedamenanse-ɔ.”
Nē Yeessuu ye, “Am̀d̀ feraa, nare na f̀d̀ ya waa anen.”

Anen ne Yeessuu a ya ka Maataa na Mariya kan-ɔ

³⁸ San ne Yeessuu m̀d̀ aa m̀d̀ agyasepo-ɔ a kya bam̀d̀ kpa-ɔ se ba yɔ-ɔ, ne baa ya f̀d̀ man ko ne ɔkyee ko ne ba tee m̀d̀ e Maataa-ɔ te m̀d̀-rɔ-ɔ se. Nē Yeessuu a sowe ɔkyee am̀d̀ aye, ne ɔ kra m̀d̀ neenee.

³⁹ Maataa-ɔ m̀d̀ de m̀d̀ tire ko ne ba tee m̀d̀ e Mariya, ne o te Yeessuu ayaa-rɔ mfen o nu asen ne Yeessuu e tɔwe-ɔ. ⁴⁰ Anen ne m̀d̀ afɔ kyɔ-ɔ se-ɔ, ne ateese kedeŋa a tɔraa Maataa. Nē ɔ yo Yeessuu ase ya tɔwe gywii m̀d̀ feye, “M̀d̀ nyanpe, am̀d̀ f̀d̀ ase a bware feye m̀d̀ tire a yowe kusun m̀d̀ pree b̀d̀ dɔŋɔ m̀d̀ se aaa? Tɔwe gywii m̀d̀ feye ɔ kosɔ b̀d̀ kya m̀d̀-rɔ.”

⁴¹ Nē Yeessuu ye, “Oo! Oo! Maataa, f̀d̀ e tɔraa f̀d̀ eyee atɔ bweetɔ se. ⁴² Ketɔ konko e b̀d̀-rɔ ne ki tiri, ne f̀d̀ taa f̀d̀ mfere b̀d̀ dɔŋɔ se. Kem̀d̀ ne Mariya e waa mbeyomɔ. Ketɔ ne oo lee a ɔ waa-ɔ nee. Anen se-ɔ ma tɔwe a n gywii m̀d̀ feye ɔ yowe.”

11

Anen ne Yeessuu a kaapo ane anen ne ane kore kebwarekore-ɔ
(Matiyo 6.9-13; 7.7-11)

* 10:27 Mbraa kebeesa 6.5. * 10:27 Kolɔŋɔ mbraa 19.18.

¹ Kake ɲko ne Yeesuu a yɔ tɔŋ ko ɔ kɔrɛ kebwarekɔrɛ. Mò a kɔrɛ kebwarekɔrɛ-ɔ lowe-ɔ, ne mò agyasepo-ɔ ɔko a tɔwe gywii mò feye, “Ane nyanpe, kaapo ane ane ne ane kɔrɛ kebwarekɔrɛ, feye ane ne Yohanee a kaapo mò agyasepo-ɔ.”

² Ne Yeesuu a beɲnaa mò feye, “Mone e kɔrɛ kebwarekɔrɛ, mon' tɔwe feye,

‘Ane se Wuribware, sa a bo kyoro fo kenya timaa.

Na fo baa fo kuwure-o bo gyi mfee.

³ Sa ane ateese ne a tiri ane ndoo na kake kema-ɔ.

⁴ Na fo taa ane eboye bo ke ane, bo lee feye ane de okema ne ɔ waa ane eboye-ɔ lee ane i ke mò.

Na fo ma sa kpa a Obansam kyɔ ane-ro kee feye ane e waa eboye aaa.’ ”

⁵⁻⁶ Ne Yeesuu a kya se tɔwe gywii mò agyasepo-ɔ feye, “Mon' taa feye fo ko a yɔ fo nyare ko aye kaye nsena ya tɔwe gywii mò feye, ‘Mo nyare, mo nyare ko i tu kpa, ne ɔ bo sowe mo aye kanye ma, mo-ɔ mon' de ateese ko na m bo sa mò a o gyi. Amose-ɔ mo e kɔrɛ fo ne feye fo para mo bodobodo akuri asa kperɲ.’ ⁷ To, mon' bee taa kemo feye fo nyare ne fo a kɔrɛ mò-ɔ a tɔwe feye, ‘Fo ma tɔraa mo. Mo a kyɔ twee mo kekyan-na, ne mo aa mo gyi-ana peee a di. Amose-ɔ ma taare a ɲ kosɔ sa fo kotoko.’ ⁸ Mò a gye fo nyare-ɔ gbaa ooo, oo kine kekya fo-ro. Amose se-ɔ fo e lee mfeɲ a fo yowe kotɔraa mò aaa? Daabii. Mo e tɔwe mo i gywii fo feye, ipeere e mon' de fo feye fo meraa se kɔrɛ mò, lalalowe-ɔ ɔ kosɔ na ɔ sa fo ketɔ kema ne fo a tɔwe feye fo e kpa-ɔ.

⁹ Ane se-ɔ mo i gyi mone kaserɲɲ feye, mone ya kɔrɛ Wuribware ato, mone e nya ketɔ ne mone e kpa-ɔ. Mone ya buwi, mone i ɲu ketɔ ne mone e kpa-ɔ. Mone ya yere kawu tee mò, ɔ taye pone-ɔ na mon' lweero. ¹⁰ A lee feye okema ne ɔ kɔrɛ-ɔ e nya, ne okema ne o buwi-o mo i ɲu, na pone taye sa okema ne ɔ yere kawu ɔ tee-ɔ.

¹¹ M bee taa feye mone nse mò gyi e gye ne ɔ tɔwe feye ɔ kpa kakingyi a ɔ wo, ne ɔ taa kowo a ɔ bo sa mò? ¹² Beee nse mò gyi e gye ne ɔ tɔwe a o gywii mò se feye ɔ kpa kokootee a ɔ wo, ne ɔ sa mò gyapureepu? ¹³ Mone ne mone gye asese boye-ɔ gbaa nyi esa mone gyi-ana ato timaa, sarbotɔ Wuribware, mone se ne ɔ bo soso-ɔ, e gye ne, mone ya kɔrɛ mò feye ɔ sa mone mò kufwiɲe timaa-o, ne ɔ maa taare a ɔ sa mone aaa?”

Yeesuu na Biil-sibul

(Matiyo 12.22-30; Maak 3.20-27)

¹⁴ Sar ko Yeesuu a gya ibrisi ko ne e maa taare a e sa seɲsa, ne i te onyare ko se-ɔ lee mò se. Ibrisi amo a lee mò se-ɔ, ne onyare-ɔ a lee ɔ sa seɲsa. Ne asese peee ne bo bo mfeɲ-ɔ eyee a kperɲ bamo. ¹⁵ Amaa asese-ɔ bokɔ ye, “Yeesuu ma gye sese boye nee. Obansam ne bo bee ba tee mò e Biil-sibul-o e gye ne o de ibrisi si keyaalen, ne ɔ sa Yeesuu eleɲ feye ɔ gya ibrisi bo kosɔ asese se.” ¹⁶ Bokɔ ma a kpa a bo kyɔ Yeesuu-ro kee-ɔ se-ɔ, ne baa tɔwe gywii mò feye ɔ waa akpeɲeyeeto ko bo kaapo bamo feye Wuribware ya sa mò keyaalen.

¹⁷ Amaa Yeesuu a ɲu ketɔ ne ba fa-ɔ se-ɔ, ne ɔ tɔwe gywii bamo feye, “Eko ya lwee marɲ-na, ne marɲ-ɔ ya ke-ro, amo marɲ amo i bwee nee, aneɲ de ne kabuno ya ke-ro, ne ka bwee. ¹⁸ Amose-ɔ amo e gye kaserɲɲ feye Obansam na mò kamɛ-ro awuye a ke-ro, ke maa kyee na mò kuwure-o kpuri. Mone ye n de Biil-sibul ne ɔ gye Obansam-ɔ eleɲ mo e gya ibrisi. ¹⁹ Amaa ɲ nyi feye mone agyasepo-ɔ bokɔ e gya ibrisi ba kosɔ asese se. Nteto eleɲ ne bo de? Obansam a eleɲ-ɔ beee Wuribware lee-o? A gye Wuribware a eleɲ-ɔ ne bo de, beee? To, mone agyasepo amo fɔɲfɔɲ gbaa a kaapo feye mone a fo kpa. ²⁰ Amo e gye feye Wuribware keyaalen ne n de mo e gya ibrisi-o si-o, a kaapo nee feye Wuribware a kuwure-o a kyɔ ba mone ase.

²¹ M bee taa feye Obansam du feye ayaalenpo ne o de mò adɔɲto ne o de ɔ deere mò fɔɲfɔɲ lɔɲ se-ɔ. O nyi feye mò kapotee a nya yere kpa timaa. ²² Amaa m fɛraa n du nee

feyε ɔko ne ɔ kyɔ ɔyaalenpɔ amɔ elɛɲ, ne ɔɔ da mɔ kɔɔrɛ mɔ adɔŋtɔ ne mɔ elɛɲ dɔŋ se-ɔ nare, na mɔ aa mɔ nyare-ana a ke atɔ ne oo swii nare-ɔ-rɔ-ɔ.

²³ Amɔse-ɔ mɔ i yii mone se feyε mone ɔkɛmaa ne ɔ moŋ yere mɔ kamεε-ɔ gye mɔ dɔŋ nee. Ne ɔkɛmaa mɔ ne ɔ maa kya mɔ-rɔ na η kpɔwe asεε bweeto bɔ tii mɔ eyee se-ɔ mɔ e brawe bamɔ-rɔ nee.”

Ibrisi-o ya kiŋŋi ba, ketɔ ne ke e ba-ɔ
(Matiyo 12.43-45)

²⁴ Ne Yeesuu ye, “Ibrisi ya kɔsɔ sεε se, amɔ e naa e kaa efa-rɔ ee kpa toŋ kɔ a e kyena kyure. Emɔ e moŋ nya toŋ kɔ, amɔ ee fa emɔ mfεere feyε ii kiŋŋi a e yɔ lɔŋ ne baa gya emɔ lee mɔ-rɔ-ɔ-rɔ. ²⁵ Na i kiŋŋi ya to feyε lɔŋ amɔ-rɔ bɔ dan ɔ moŋ de iyisi. ²⁶ Na e lee ya kpa ibrisi isunoo ne e bɔ leŋ e kyɔ emɔ fɔŋfɔŋ-ɔ, na e bɔ kyena mfεɛ. Ibrisi lɔŋ e gye sεε. To, amɔ emɔ a waa isunoo i te sεε amɔ se se-ɔ, amɔ sεε a kolɔ-ɔ a waa kokyɔ kyonŋ saŋ ne ibrisi koŋkɔ e gye ne ki te mɔ se-ɔ.”

Ŋyure kasɛŋtiŋ

²⁷ Saŋ ne Yeesuu a tɔwe amɔ-ɔ, ne asεε ne bɔ yere ba nu Yeesuu ase-ɔ amɔ-rɔ ɔkyee kɔ a tɔwe feyε, “ɔkyee ne ɔɔ nya kame kowe fɔ, ne ɔɔ nyapɔ fɔ-ɔ de ŋyure.”

²⁸ Ne Yeesuu a beŋŋaa mɔ feyε, “Kasɛŋtiŋ nee. Amaa bamɔ ne ba nu abwareseŋ ne ba bu amɔ, ne bɔ gya se-ɔ de Wuribware ŋyure bɔ kyonŋ ɔkyee-ɔ.”

Atɔ dabe kowaa asɛŋ
(Matiyo 12.38-42)

²⁹ Saŋ amɔ, asεε a tii si ne bɔ yere muruwaa Yeesuu-o, ne ɔɔ tɔwe gywii bamɔ feyε, “Nɔɔ a kaye mɔ-rɔ asεε gye asεε boye. Bɔ ye η waa akpeŋyeeto kɔ bɔ kaapo bamɔ. Amaa ma waa, amɔ Yonaa akpeŋyeeto wore. ³⁰ Anɛŋ ne ketɔ ne kaa waa Yonaa-o a lee Wuribware keyaalen bɔ kaapo Niniwee awuye ne baa kyena Yonaa mbee se-ɔ, anɛŋ dεε ne ketɔ ne ke e waa mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, i lee Wuribware keyaalen a m bɔ kaapo nɔɔ a kaye mɔ-rɔ a asεε-ɔ. ³¹ Ŋke nsi ne Wuribware i gyi asεε pεεε asɛŋ-ɔ, owurekyee kɔ ne ɔɔ lee kyowe leekpa kigyise si a sweere kɔ se-ɔ e kɔsɔ a ɔ yere, na ɔ porɔ mone nɔɔ a kaye mɔ-rɔ a asεε-ɔ, na o bu mone keɔ. A lee feyε oo tu kpa lee haree mɔ aye ba ane ɔdedaapo Owure Solomɔŋ ase mfεe bɔ nu owure amɔ a kanyiasɛŋ asɛŋ-ɔ. Amaa mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone feyε ɔko a ba, ne ɔ yere mone akatɔ-rɔ, ne ɔ kyɔ Solomɔŋ. Ne mone a kine kunu mɔ kanyiasɛŋseŋ. ³² Kake nsi ne Wuribware i gyi ɔkɛmaa asɛŋ-ɔ, Niniwee awuye e kɔsɔ a bɔ yere porɔ mone nɔɔ a kaye mɔ-rɔ asεε-ɔ, na bɔ bu mone keɔ, a lee feyε bamɔ a nu Yonaa a abwareseŋ ne ɔɔ tɔwe-ɔ, baa nu bamɔ eyee, ne baa kiŋŋi lee bamɔ eboye-rɔ. Mɔ i gyi mone kasɛŋtiŋ feyε ɔko a ba, ne ɔ yere mone akatɔ-rɔ, ne ɔ kyɔ Yonaa. Ne mone a kine kunu mɔ abwareseŋ kotɔwe-ɔ.”

Kayowɔre kelanŋerɔ
(Matiyo 5.15; 6.22-23)

³³ Ne Yeesuu a bee tɔwe feyε, “ɔko maa kyanŋe mɔ fetiri si na ɔ taa bɔ kweero, bεεε ɔ bera kike bɔ buŋ si. Kabuno ne ɔ taa a ɔ bɔ yera, na ɔ lanŋe-rɔ anɛŋ ne asεε i lwee lɔŋ-ɔ ne ba nya bɔ ŋu-ro-o.

³⁴ Fɔ fetiri e bɔ dan, ɔ lanŋe lɔŋ-ɔ-rɔ pεεε. Ne mɔ ya nyera fεraa, kibugyii e da fɔ lɔŋ-ɔ-rɔ. Anɛŋ dεε ne fɔ akatɔ e bɔ dan, fɔ kee nεnεε. Amaa amɔ e moŋ kee fεraa, a du nee feyε fɔ a te kibugyii-ro-o. Kelanŋerɔ maa taare a ki yii fɔ akatɔ-rɔ. ³⁵ Amɔse se-ɔ mone ne mone ye mone ŋkponɔ-rɔ a fwiiri-o, mon' sa se. Nsaŋse mone e penna mone eyee nee, mone ŋkponɔ-rɔ moŋ bɔ dan. ³⁶ Amaa mone i de ŋkponɔfwiiri lowe fεraa, a du nee feyε fetiri a lanŋe mone ŋyowɔre pεεε se-ɔ.”

Anɛŋ ne Yeesuu a porɔ Farisii awuye na Wuribware mbraa akaaporo-ɔ
(Matiyo 23.1-36; Maak 12.38-40)

³⁷ Saŋ ne Yeesuu a sa seŋsa lowe-ɔ, ne Farisiinyi ko a tee m̀d feye ɔ ba m̀d aye na ɔ bo gyi ateese. Amose-ɔ ne ɔ yɔ mfeŋ o te o gyi. ³⁸ Ne Farisiinyi-o eyee a kpeŋ m̀d feye Yeesuu a moŋ fwee asaree bamo mbraa-ɔ kpa se pwee ne ɔ dɛe o gyi-o.

³⁹ Amo fɛraa ne Yeesuu a towe gywii m̀d feye, “Mone Farisii awuye fɛraa, mone du nee feye asese ne ba fwee bamo atorenkyu na egyare mmeɛ, amaa mone maa fwee amo mme-ro. Mone e loŋŋo mone nyowore, amaa apoo na borokɔne ya borɔ mone nkrono-ro. ⁴⁰ Mfɛre ke-moŋ-de awuye. N gye Wuribware ne ɔ waa sese kayowore se-ɔ dɛe ya waa m̀d kayowore-ro aaa? ⁴¹ Mon' ke atiripo ketɔ ne mone de-o na a moŋ bo mone gya. Mone ya waa aneŋ fɛraa, mone nkrono-ro moŋ lee n de iyisi.

⁴² Mone Farisii awuye, mone i ŋu aseŋ ŋke ŋko fɛɛ. Bo lee feye mone gya Wuribware mbraa ne ŋ ye mon' taa mone adɔteese kɛmaa haree alɛfo gbaa ntunƙare kudu kɛmaa-ro katun koŋko na mon' bo loŋŋo Wuribware saŋ kɛmaa, amaa mone moŋ de kasentij, ne mone bee mone maa kpa Wuribware aseŋ pɛɛɛ-ɔ. Aneŋ a ato mo e gye ne a bware feye mon' waa, na mone ma yowe adɔteese a ntunƙare kudu-ro kakonko-ɔ ketaa sa Wuribware.

⁴³ Mone Farisii awuye, mone i ŋu aseŋ ŋke ŋko fɛɛ, bo lee feye ngya dabe dabe se ne mone e kpa kekyena mone kebwarekore akyan-no, ne mone bee mone e kpa feye asese gyonŋo ka mone nno laman-no.

⁴⁴ Mone i ŋu aseŋ ŋke ŋko fɛɛ. Mone du nee feye kegyeranta ne asese moŋ lee bo nyi kemo aseŋ-ɔ. Oko ya kyikyɛ kegyeranta se, ne m̀d gbaa moŋ nyi feye kegyeranta nee, ɔ waa m̀d eyee iyisi.”

⁴⁵ Ne Wuribware mbraa akaaporo-ɔ oko ye, “Okaporo, fo e towe amo aneŋ fɛraa, fo e saare ane fo i tii si nee.”

⁴⁶ Ne Yeesuu a beŋŋaa feye, “Aneŋ dɛe ne mone Wuribware mbraa akaaporo gbaa i ŋu aseŋ ŋke ŋko fɛɛ. A lee feye mone de mone fonfon ananato mone i tii Wuribware a mbraa-ɔ se, na mon' nya sa a mmo kegyase waa leŋ sa asese. Amaa mone fonfon fɛraa maa kya bamo-ro na bo gya mmo se. A du nee feye mone a taa etosoro dwiidwiise bo soro bamo, ne mone mo mone maa soro a mon' kya bamo-ro-ɔ.

⁴⁷ Mone i ŋu aseŋ ŋke ŋko fɛɛ. Bo lee feye Wuribware akyaameɛ ne mone adedaapo a mo-ɔ agyeranta ne mone mo mone de siimeetii mone e laa amo neɛneɛ-ɔ. ⁴⁸ Amose-ɔ mone gbaa mone a sure ketɔ ne mone adedaapo a waa-ɔ se, bo lee feye bamo ya mo Wuribware a akyaameɛ-ɔ, ne mone mo mone a waa bamo agyeranta. ⁴⁹ Feye Wuribware m̀d kanyiasen se a towe feye, ‘Mo i suŋ mo akyaameɛ na mo ayaa-ro ayerepo a m bo kyonwe bamo ase, amaa ba mo bamo boko, na bo waa boko mo aworefɔɔ.’ ⁵⁰⁻⁵¹ Ketɔ ne ke bo-ro-ɔ e gye feye Wuribware e ba bamo ne baa mo m̀d akyaameɛ-ɔ pɛɛ a kesebogyiri ne ɔ kaa a ɔ bo gyiiri bamo-ɔ bo gyiiri mone ndɔ a kaye mo-ro a asese-ɔ kesebɔ. Kasentij si, lee saŋ ne baa mo Abel ne ɔ gye sese ne baa gye nkpeɛ emɔ-ɔ, bo fo saŋ ne baa mo Sakariya Wuribware sunƙpa-ɔ kanɔ na loŋŋakpa-ɔ mbono-ro-ɔ, Wuribware akyaameɛ mo pɛɛ kemɔ-ɔ kesebogyiri don mone se nee.

⁵² Mone, Wuribware mbraa akaaporo mo, mone i ŋu aseŋ ŋke ŋko fɛɛ. A lee feye mone a twee kekyan ne kanyiasen bo kemo-ro-ɔ-ro, ne mone a kɔore safowa-ɔ bo beya. Mone maa lweero, mone mo mone a waa aneŋ se-ɔ, mone a tii bamo bweetɔ ne ba kpa a bo taare lweero mfeŋ-ɔ kpa.”

⁵³⁻⁵⁴ Saŋ ne Yeesuu a lee mfeŋ ne ɔ yere ɔ sa seŋsa mo-ɔ, ne Wuribware mbraa akaaporo-ɔ na Farisii awuye-o e porɔ m̀d, ne ba bise m̀d ato bweetɔ aseŋ ba kpa aneŋ ne ɔ waa a ɔ towe aseŋ boye ko na ɔ nya lwee bamo aseŋ-no-ɔ.

12

Yeesuu ye oko ma waa nno ŋnyɔ ŋnyɔ wuye
(Matiyo 10.26-27)

¹ Saŋ ne asese nkpeŋ nkpeŋ a bo gyaara abɛ se Yeesuu ase-ɔ, ne ɔ gye nkpeɛ towe gywii m̀d agyasepo-ɔ feye, “Mon' sa Farisii awuye si, a lee feye yiisi ne bo de ba waa

bodobodoo-ro-o moŋ bo kane. Amo-ɔ e kaapo nee feye bo de mfeere boye ba kweero. Mone ma kan kii nno nyo nyo awuye-o feye bamo-ɔ. ² A lee feye keto kema ne mone a buŋ si-o i buŋsi si, na keto kema ne mone a taa bo kweero-ɔ lee ifuri. ³ Amose keto kema ne mone a towe bo kweero kanye kibugyii-ro-o e lee ifuri mpase. Na kesen kema ne mone a nwiini mone akyan-no-ɔ lee kawu yo laman-no.”

ɔko ne a tiri feye ane sere-ɔ
(Matiyo 10.28-31)

⁴ Ne Yeesuu ye, “Mo nyare-ana, mo e towe mo i gywii mone feye mone ma kan sere bamo ne ba kpa a bo mo mone-ɔ, a lee feye bamo ya mo mone, bo maa lee taare a bo waa mone seye. To, mo e kaapo mone ɔko ne mon' sere-ɔ. ⁵ Mon' sere Wuribware. Ne mo ya mo mone, ne kemo kamee-ro o de eleŋ feye ɔ bee kywee mone deekpa ne oo kure bo beya eboye awaapo-ɔ-ro. Kasentij, Wuribware wore ne a tiri feye mon' sere. ⁶ N gye epasowa aduna ne bo de ba so nteyete ye nnuu aaa? Wuribware mo maa tarj mmoo kakonko gbaa se. ⁷ Mon' nu feye Wuribware a kare ipwii ne i te mone anu si-o, ne oo ju emo kan. Amose-ɔ mone ma sa a kufu nya mone, a lee feye nteyete ye nkpen nkpen moŋ fo mone ɔko.”

Yeesuu kipini na Yeesuu kicine
(Matiyo 10.32-33; 12.32; 10.18-20)

⁸ Ne Yeesuu a kya se towe feye, “Mo i gyi mone kasentij feye, okema ne ɔ nya kakpono na ɔ towe laman-no feye o tii mo se-ɔ, mo, dimaadi mo gyi-o, gbaa e waa mo aneŋ Wuribware a mboo-ɔ akato-ro.

⁹ Ne ɔko ne mo ya kine mo laman-no-ɔ, mo, dimaadi mo gyi-o, gbaa i kine mo Wuribware a mboo-ɔ akato-ro. ¹⁰ Okema ne ɔ towe kesen boye ko bo kye mo, dimaadi mo gyi-o, Wuribware e taare taa bo ke mo. Amaa okema mo ne ɔ towe asen boye bo kye Wuribware a kufwiije timaa-o feraa, Wuribware maa taa boye amo a ɔ bo ke sese-ɔ daa.

¹¹ Ne bamo ya yaa mone sengyikpa, haree kebwarekorekyan abrese ase beee awure ase beee man agyenkreepo ase ooo, mone ma kan sa a aneŋ ne mone e ya kya kan-ɔ na aneŋ ne mone e ya towe asen mfeŋ-ɔ toora mone. ¹² A lee feye Wuribware a kufwiije timaa-o e kaapo keto beee asen ne mon' towe mfeŋ-ɔ.”

Ata wuye ko kitee

¹³ Ne asese ne ba nu Yeesuu ase-ɔ amo-ro onyare ko a towe gywii Yeesuu feye, “Okaporo, towe gywii mo daa feye ɔ sa a mo aa mo ke kapotee ne ane se a wu yowe sa ane-ɔ-ro.”

¹⁴ Ne Yeesuu a beŋnaa feye, “Mo nyare, nse ya sa mo kpa feye n gyi amo-ɔ asen beee n ke mone kapotee-ro sa mone?” ¹⁵ Hkee ne Yeesuu a towe gywii asese-ɔ peee feye, “Mon' sa se na mone ma sa a ato kekpa kore mone anu, a lee feye fo i de ato kan nkema, n gye ato-ɔ e gye ne a sa fo nkpa na kukyure ne a moŋ de kee-ɔ.”

¹⁶ Amo feraa ne Yeesuu a towe kitee mo feye, “Ata wuye ko ya dee kyena, ne o de sweere timaa ko, ne ɔ do mo o lee adoteese timaa. ¹⁷ Kake nko ne ɔ fa mo mfeere feye, ‘Mo akyenkyenku moŋ kyɔ a m ba mo adoteese bo waa-ro. Emene ne mo e waa?’

¹⁸ Mo fonfon dee ne ɔ bee ɔ ye, ‘Keto ne mo e waa-ɔ e gye feye mo i kywi mo akyenkyenku dedaa-ɔ na nyii adabe na n taa mo adoteese peee waa-ro, na m pwee akyan dab na n taa mo atetamonta waa-ro. ¹⁹ Na hkee n towe gywii mo eyee feye, Kuŋu-dan wuye, n de ato timaa peee ne mo e kpa-ɔ na a fo mo nsu bweeto. Amose-ɔ seye moŋ tiri mo, mo i gyi mo eyee nee. Na n gyi ateese na n nuu na n gyi mo akato.’

²⁰ Ata wuye amo a fa mfaanee lowe-ɔ, ne Wuribware a towe gywii mo feye, ‘Mfeere ke-moŋ-de wuye. Kanye mo dee mo e kore fo nkpa fo ase. Na hkee ato demante timaa mo ne fo a kpa bo donho abee se sa fo eyee-ɔ, fo maa lee gyi. A kii ɔko lee.’ ”

²¹ Ne Yeesuu a towe bo gye kee feye, “To, okema ne ɔ kpa ato timaa bo donho abee se-ɔ, ne Wuribware ase feraa ɔ gye otiripo nee-ɔ, o du nee feye ato wuye amo ne ɔ moŋ de mfeere-ɔ.”

Kɔɔrɛ Wuribware gyi
(*Matiyo 6.25-34*)

²² To, ne Yeesuu a tɔwe gywii mɔ agyasepɔ-ɔ feye, “Aneɲ se-ɔ, mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone feye, mone ma sa a ateese ne mone i gyi-o beee ato ne mone i buɲ-o asen tɔraa mone. ²³ Ɔkpa asen tiri a kyɔ ateese, ne kayowɔre mɔ tiri ka kyɔ ato buɲse. ²⁴ Mon' kee mbogyii, bɔ maa taare a bɔ dɔɔ nya ateese, haree ba swii amɔ a bɔ bɔ waa akyenkyenku-ro bɔ yera, Wuribware e gye ne ɔ bera bamɔ saɲ kema. Mone mɔ mone kyɔ mbogyii. ²⁵ Kanɔ nkemaa ne mone e fa mone nkpa asen bweetɔ-ɔ, mone ɔko maa taare a ɔ sa kake koɲko kpen gbaa bɔ tii mɔ nke ne Wuribware a sa mɔ feye ɔ bɔ gyi kaye mɔ-ro-ɔ se. ²⁶ Ne mone e ma taare a mon' waa ato kafwee feye amɔ-ɔ, ne nkee emene se ne mone e tɔraa mone eyee ato ne a bee saɲ-ɔ se?”

²⁷ To, mon' bee kee aneɲ ne aferaagyi a daɲ-ɔ, a maa suɲ, ne a maa lɔ ato buɲse a sa amɔ eyee. Amaa mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone feye Owure Solomɔɲ a deɛ kyena-ɔ, mɔ aa mɔ ato gbaa, ɔ moɲ nya waagya timaa na ɔ bɔ daɲ feye aferaagyi amɔ. ²⁸ Wuribware e gye ne ɔ lɔ waagya o buɲ efa ne e yere ndɔɔ, ne nyaɲe bɔ fo-ɔ e ya wu-o, ne bɔ de emɔ ba kure deekpa na ba tɔ bodobodoo-o. Amɔ mone fɛraa mone ne Wuribware maa pee kekato a ɔ sa mone ato buɲse aaa? Mone kɔkɔɔregyi-o moɲ kyɔ. ²⁹ Amose-ɔ mone ma sa a ketɔ ne mone i gyi-o, na ketɔ ne mone i nuu-o, asen tɔraa mone. ³⁰ A lee feye kaye mɔ-ro asese peee e gye ne ba tɔraa bamɔ eyee mfaanɛɛ a ato-ɔ se. Mone se ne ɔ bɔ sɔsɔ-ɔ nyi feye ato peee tiri mone. ³¹ Mon' sa a mone mfɛere yɔ Wuribware a kuwure-o-ro ato se. Mone i buwi mone e kpa ato amɔ, Wuribware e taa amɔ a ɔ bɔ sa mone, na ɔ bee sa mone ketɔ kema ne ki tiri mone-ɔ bɔ tii si.”

Atɔ timaa ne a bɔ sɔsɔ-ɔ
(*Matiyo 6.19-21*)

³² Ne Yeesuu a bee tɔwe gywii mɔ agyasepɔ-ɔ feye, “Ɔ nyi feye mone moɲ kyɔ fɛraa, amaa mone ma sa a kufu nya mone, a lee feye mone se ne ɔ bɔ sɔsɔ-ɔ kɔne se nee feye ɔ sa mone keyaaleɲ mɔ kuwure-o-ro. ³³ Mon' fe mone kaye-ro mfee a mpotɛɛ ne mone de-o, na mon' taa atanne-ɔ sa atiripɔ, na mon' buwi kpa Wuribware se atanne mbɔtee ne m maa nyɛra-ɔ na mon' buwi kpa mpotɛɛ ne m bɔ sɔsɔ-ɔ, a lee feye mfeɲ fɛraa seye maa lee mmɔ se, ne oyu maa taare a o ywii, ne nsekreeke na igyeeri mɔ maa taare a ɲ nyɛra mpotɛɛ amɔ Wuribware se mfeɲ. ³⁴ Amose-ɔ toɲ kema ne fo kapotɛɛ da-ɔ, fo mfɛere e ya dɔɲɔ kamɔ se mfeɲ.”

Ayaafɔre timaa asen

³⁵ Ne Yeesuu a bee tɔwe gywii mɔ agyasepɔ-ɔ feye, “Mon' waa siraa gywii mɔ koɲɔ na kaye kegyekɛɛ na mɔ kikiɲɲi ba-ɔ. Mon' buɲ mone kusun-no ato na mon' kyanɲe mone ifetiri si, ³⁶ feye ayaafɔre ne bɔ gywii bamɔ nyaɲpe na o kiɲɲi lee kɔkɔfo taakpa-ro ba, na mɔ ya yere kawu ɔ tee a bɔ nya taye mɔ a o lwee lɔɲ-nɔ-ɔ. ³⁷ Mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone feye mɔ ayaafɔre-ɔ e kee, ne bamɔ nyaɲpe ya ba, bamɔ akato i gyi bweetɔ, a lee feye o buɲɲi mɔ ato buɲse, na o buɲ amɔ ne bɔ buɲ ba waa ateese-o, na ɔ sa a bɔ kyena kyure, na mɔ fɔɲfɔɲ deɲa, na mɔ aa bamɔ kyena gyi. ³⁸ Haree bamɔ nyaɲpe-ɔ ya ba kaye nsena beee kameɛ-ro bɔ to feye baa waa siraa bɔ gywii mɔ gbaa, bamɔ akato i gyi. ³⁹ Mone gbaa mone nyi feye lɔɲ wuye deɛ o nyi saɲ ne oyu de ɔ ba-ɔ nee, weeteɛ ɔ maa yɔwe mɔ lɔɲ a ɔ sa oyu-o na ɔ bɔ lweero ya ywii mɔ. ⁴⁰ Amose-ɔ mone gbaa mon' waa siraa, a lee feye mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, bɔ kiɲɲi ba-ɔ, mɔ i fu-ro a m ba nee.”

Keyaafɔre timaa-o na keyaafɔre bɔye-ɔ
(*Matiyo 24.45-51*)

⁴¹ Mfeɲ ne Peetroo ye, “Ane nyaɲpe, ane wɔre ne fo a da kekpare mɔ bɔ sa beee ɔkema mɔ?” ⁴² Ne Yeesuu ye, “Mɔ a fu-ro a m bee ba-ɔ se-ɔ, mɔ e kaapɔ mone keyaafɔre ne mɔ ase o nyi asen ne o bware. Mon' sa a ane taa feye nyaɲpe ko e kpa a ɔ yɔ kpa, ne ɔ taa keyaafɔre ko a ɔ bɔ deere mɔ lɔɲ na ayaafɔre na mbre ne baa saɲ-ɔ se, na bɔ nya nya ateese gyi saɲ ne a bware feye bɔ gyi-o. ⁴³ Mɔ nyaɲpe ya kiɲɲi ba pe bɔ to feye keyaafɔre

amò a waa ketò ne òò tòwe gywii mò feye ò waa-ò, aneñ a keyaafòre-ò akatò i gyi. ⁴⁴ Mò e tòwe mò i gywii mone feye, a waa kanò ñkèmaa, mò nyanpe e taa mò kapotee pèee na ò bò sa mò keyaafòre amò a ò dee deere se sa mò.

⁴⁵⁻⁴⁶ Amaa keyaafòre-ò ya tòwe feye mò nyanpe a kyee na kikiññi ba-ò se, ne òò lee ò daye mò bæko-ana ayaafòre na mbre ne bò bò lòn-ò-rò-ò, na o gyi ateese ne ò kpa-ò, ne o nuu nta ò bwee fèraa, mò nyanpe-ò i kiññi a ò ba kake ne keyaafòre-ò maa deere mò kpa-ò na sañ ne ò moñ nyi-o. Na mò nyanpe-ò bò da mò bweeto gyiiri mò kesebò, na o ñu asen ne bamò ne bò maa kòore Wuribware ba gyi-o i ñu-o.

⁴⁷ Ketò ne mò e kaapo-ò e gye feye sañ ne mò i kiññi a m ba-ò, mò i gyi asese pèee asen. Keyaafòre ne o nyi ketò ne mò nyanpe e kpa-ò, ne ò moñ waa siraa feye ò waa kemò-ò, ba ba kòkyokywee a bò bò gyiiri mò kesebò. ⁴⁸ Amaa keyaafòre ne ò moñ nyi ketò ne mò nyanpe e kpa-ò, ne mò-ò mò a waa adasen-ò, ba ba kòkyokywee keda kafwee a bò bò gyiiri mò kesebò. Amose se-ò òko ne mò a sa mò atò bweeto feye ò deere se-ò, amò ya fò, mò ne mò i bise asen bweeto. Ne òko ne mò e sa mò atò bweeto bweeto feye ò deere se-ò, amò ya fò, mò ne mò i bise asen bweeto bweeto.”

*Aneñ ne Yeesuu e nyera asese mbòntò-rò-ò
(Matiyo 10.34-36)*

⁴⁹ Ne Yeesuu a kya se tòwe feye, “Mòn' lòn esebò. Mò a ba a m bò kywee deekpa kaye mò-rò nee. Weete mbeyòmò aneñ ne mò a kpa feye ò maa se ò kywee-ò. ⁵⁰ Aworefò bweeto dòn mò se nee, amò e moñ kyon, mò kakponò maa di mò. ⁵¹ Mone nyi feye mò a ba a m bò baa kayeeyuri kaye-rò nee eee? Daabii, mò a ba a m bò nyera asese mbòntò-rò nee, n gye kayeeyuri. ⁵² Lee mbeyòmò bò yò mbuno kèmaa i ke-ro, na abee asa na abee anyò kò abee. ⁵³ Na ase na bamò gyi-ana kò na bamò mbòntò-rò teñ-nò, na agyi na bamò anyi kò na bamò mbòntò-rò teñ-nò, na asese anyi na bamò gyi-ana aka kò na bamò mbòntò-rò teñ-nò.”

*Ndò a kake mò kaase kunu
(Matiyo 16.2-3)*

⁵⁴ Ne Yeesuu a buruwaa tòwe gywii laman ne ba nu mò asen-ò feye, “Mone ya ñu awore a lee kyòwe twèekpa, amò mone ye bware e kpa a ò ba, na kasentij ò ba. ⁵⁵ Ne mone ya bee ñu afwii e da kyòwe leekpa kigyise si, amò mone ye kipuripuri e kpa a ke ba, na kasentij ke ba. ⁵⁶ Nnò ñnyò ñnyò awuye. Mone e taare a mon' deere sweere na awore-rò na mon' tòwe ketò ne ke e waa-ò. Ne ntetò se ne mone ya nu mò atò kèkaapo, ne mone ya ñu atò dabè ne mò e waa-ò, ne mone maa taare a mon' kaapo kesebògyiiri ne ke e kpa a ke ba kaye mò-rò a asese-ò ase-ò fèraa?”

*Fò aa fò kòsobee lònñò mone mbòntò-rò
(Matiyo 5.25-26)*

⁵⁷ Mfeñ ne Yeesuu bee ò ye, “Mone kesebògyiiri sañ e kpa a ò fò. Ne ntetò se ne mone maa taare a mon' ñu ketò ne mon' waa na ki lee mone-ò, na mon' wuree waa? ⁵⁸ Aneñ taa feye fò i de òkò kòkò bæee fò aa fò bæko i de asen ne ò yaa fò sengyikpa, fò kò ne fò a baa asen-ò wuree deere se na fò aa asen wuye-o lònñò amò pwee na mon' de fò sengyikpa-ò mfeñ. N gye aneñ, o gyiiri fò a ò yaa òsengyipò-ò ase na mò mò taa fò sa apurisi awuye na bò tii fò. ⁵⁹ Mò e tòwe mò i gywii mone feye fò i di tiikpa mfeñ aneñ-aaa bò fò sañ ne fò e ka fò kòkò a fò lowe-ò, na pasowa gbaa moñ sañ-ò.”

13

Mone e moñ yòwe ebaye kowaa, mone i wu

¹ Sañ amò-ò Yeesuu a maa se ò kaapo bamò aboyewaapo kesebògyiiri asen-ò, ne asese kò a tòwe gywii mò aneñ ne sañ kò Romanyi gominaa Pilat a ba bò tò Galileya sweere se awuye kò e mào mbò ba lònñò Wuribware, ne òò mào bamò, ne òò sa ne bamò mbogya a wee mbò ne baa bò lònñò-ò se-ò. ² Ne baa bise Yeesuu feye lowi suyo ne baa wu-o e kaapo nee feye bò gye aboyewaapo bò kyò bamò bæko-ana Galileya awuye aaa? ³ Ne Yeesuu

a beɲɲaa bamo feye, “Daabii. A moɲ gye kasenɲiɲ. Keto ne ko kyɔ-ɔ e gye feye mo i yii mone se feye mone e moɲ nu mone eyee, na mon' kiɲɲi lee mone ebaye-ro, Wuribware i gyiiri mone gbaa mone kesebo, na mon' wu. ⁴ To, ne mone a bee nu aneɲ ne kekyan soswee leɲleɲse ko ne baa tee e Silowam ne baa pwee Yerusalem maɲ-no-ɔ a lee da asese kudu aburuwa ko se maa-ɔ aseɲ beee? Mone e fa feye bamo gbaa, a kaapo feye bo gye abayewaapo bo kyɔ asese ne baa saɲ bo bo maɲ amo-ro-ɔ ɔɔɔ? ⁵ A moɲ gye kasenɲiɲ. Na m bee mo e towe mo i gywii mone feye mone e moɲ nu mone eyee na mon' kiɲɲi lee mone ebaye-ro, mone i wu feye bamo-ɔ dee.”

Figi kiyii ne ke maa swee-ɔ kitee

⁶ Ne Yeessuu a towe kitee ma gywii bamo. ɔ ye, “N gye anyare ko e bo-ro aaa? Ne oo dwii figi kiyii ko mo kodoo-ro. Ne kake ɲko ɔɔ ya ɔ ya kpa agyi kiyii-o si, mo-ɔ mo moɲ nya.

⁷ Aneɲ se-ɔ ne ɔɔ towe gywii mo kodoo a ɔdeeresepo-ɔ feye, ‘Kee e. Nsu nsa nee feye mo a nare kpa figi ma agyi kpone, ma nya, amose-ɔ ɲe kemo bo twee. Nto se ne ke yere ke e nyera sweere-ɔ ateese-o nee?’

⁸ Ne mo kodoo a ɔdeeresepo-ɔ a beɲɲaa mo feye, ‘Mo nyanɲe, yowe kemo. Sa kemo kasu koɲko kpeɲ. Mo i kwii a m bo muruwaa kemo na n swii enaate igyini bo waa-ro. ⁹ Ne mo ya waa aneɲ, ne su-a-ba kemo ya swee feraa, a bware. Ne kemo e moɲ swee, amo feraa na fo ɲe bo twee.’ Amo e gye saasebeee.”

Aneɲ ne Yeessuu a kya ɔkyee kegyaboo ko kukyure kake-o

¹⁰ Kukyure kake ko ne Yeessuu e kaapo abwareseɲ kebwarekorekyan ko-ro. ¹¹ ɔkyee ko mo bo mfeɲ, ne ɔbansam a waa mo kolɔ nsu kudu mburuwa. Kolɔ amo se, ɔ moɲ lee ɔ naa kyeekyee, oo buɲ-no nee ɔ naa. ¹² Saɲ ne Yeessuu a ɲu mo-ɔ, ne ɔɔ tee mo towe gywii mo feye, “ɔpekyee, ɲkee feraa fo a nya fo eyee lee fo kolɔ-ɔ se.” ¹³ Ne ɲkee Yeessuu a ba asaree bo daɲɲo ɔkyee-ɔ se. Puri amo-ro ne ɔkyee amo a teyi-ro ɔ naa. Ne ɔɔ kyoro Wuribware.

¹⁴ Mfeɲ, ne kebwarekorekyan-ɔ brese duɲ a fwii feye Yeessuu a kya ɔko kolɔ kukyure kake. Amose-ɔ ne ɔbrese amo a towe gywii asese ne bo bo mfeɲ-ɔ feye, “Ane de ɲke nsiye ne ane e waa asuɲ, amose-ɔ mone ma lee ba kukyure kake bo kya mone alo. Mon' dee ba ɲke nsiye amo-ro bo kya.”

¹⁵ Ne Yeessuu a beɲɲaa mo feye, “Nno ɲnyɔ ɲnyɔ awuye ma. Mone kema e saɲɲe mo enaate beee ikuruma ɔ yaa nkyu nuukpa kake kema, haree kukyure kake gbaa. Amo-ɔ feraa moɲ gye kusuɲ kowaa nee eee? ¹⁶ Mbeyomɔ, kee sese dimaadi ma, mone fɔɲfɔɲ sese nee. ɔ gye ane nana Abraham a ananagi-o ɔko, beee? Ne ɔbansam a sa mo kolɔ nsu kudu mburuwa-o. A du nee feye ɔbansam a ɲure mo bo kyena, ne mbeyomɔ mo a saɲɲe mo-ɔ. Amo mfaanɛ a sese-ɔ a moɲ bware feye n kya mo kukyure kake, na ɔ nya mo eyee aaa?”

¹⁷ Ne aneɲ ne Yeessuu a beɲɲaa-ɔ a sa ne ipeere a nya mo adɔɲ. Ne bamo ne baa saɲ-ɔ akato a gyi bo lee akpeɲeyeeto ne Yeessuu a waa-ɔ se.

Aneɲ ne Yeessuu a ba kupurutugyi bo da kekpape-ɔ

(Matiyo 13.31-32; Maak 4.30-32)

¹⁸ Ne Yeessuu a bise feye, “Nteto gbaa ne mo e ba a m bo kaapo mone aneɲ ne Wuribware a kuwure-o du-o nee? Kεkpape mo ne mo e ba a m bo kaapo mone kemo kaase-ɔ nee? ¹⁹ To, mfaanɛ ne Wuribware a kuwure-o-ro du. Ku du nee feye kupurutugyi-o. Kigyi mo du kagyinyii, amaa sese ya dwii kemo, amo ke e kwee a ke daɲ kii kikiree, ne ke bo eswee ko kyon ayii peee. Ne mbogyii a bo kyena kemo se waa bamo asaa.”

Yiisi a kekpape-ɔ

(Matiyo 13.33)

²⁰ Ne Yeessuu a bee bise feye, “Kεkpape mo ne mo e ba a m bo kaapo mone aneɲ ne Wuribware a kuwure-o du-o nee? ²¹ To, ku du nee feye ɔkyee a kpa a ɔ waa bodobodoo,

ne ðo ba yiisi na nkyu bo waa esam kyanse boror-ro, ne oo nwiini, ne esam-o a tirj waa bweeto-o.”

*Kabunogyii bñbñse-o
(Matiyo 7.13-14, 21-23)*

²² Ne ñkee Yeessuu naa eman se na mmangyii-ro o tawe abwaresen o gywii asese na o yo Yerusalem a kerio. ²³ Ne oko a bise mo feye, “Mo nyanpe, a gye kasentij feye bamo ne Wuribware e morowe na bo tii mo kuwure-o si-o moñ kyoo aaa?”

Ne Yeessuu a tawe gywii bamo ne bo bo mfen-o feye, ²⁴ “Wuribware a kuwure-o du nee feye kekyan ne kemò kabunogyii du bñbñ-o. Amose-o mon' leñ eyee, na mon' taare nya lwee kekyan-o-ro. A lee feye asese bweeto akato i pee kemò kulweero si, amaa n gye bamo peee e gye ne ba nya kpa a bo lweero. ²⁵ Sañ ko e ba ne lñ wuye-o e twee pone-o-ro, na mon' te mon' moñ tee lweero. Na mon' sii kawu mon' yere mon' e daye pone-o se, na mon' e tee feye, ‘Ane nyanpe, taye ane,’ na o beñjaa mon' feye, ‘Moñ nyi mon', ne moñ nyi mfen ne mon' a lee-o.’ ²⁶ Na mon' tawe gywii mo feye, ‘Ane aa fo ya dae gyi na ane i nuu, ne fo a nare tawe abwaresen ane aye.’ ²⁷ Na mo-o mo bee beñjaa mon' feye, ‘Moñ nyi mon', ne moñ nyi mfen ne mon' a lee-o. Aseñ boye awuye mo, mon' lee mo ase.’

²⁸ Wuribware ya kine mon', ne ðo gya mon' lee mo kuwure-o-ro, ne mon' ya ñu mon' nana-ana Abraham na Isak na Yakubu na Wuribware akyaamee-o peee Wuribware ase feraa, n gye ewogya ne mon' i su na mon' duñ nno. ²⁹ Asese e lee kaye mo-ro toñ kema, na bamo okema kyena Wuribware a lñ-o-ro, na bamo aa mo gyi ateese, na bamo akato gyi bweeto. ³⁰ Na bamo ne bo gye nsii-amee mbeyom-o kii agyenkperepo mfen, na boko ne bo gye agyenkperepo mbeyom-o mo kii nsii-amee mfen.”

*Aneñ ne Yeessuu e kpa Yerusalem awuye aseñ-o
(Matiyo 23.37-39)*

³¹ Sañ amo dae ne Farisii awuye ko a bo tawe gywii Yeessuu feye, “A tiri feye fo a lee mfee yo toñ ko, a lee feye Owure Herod e kpa fo a o mo.”

³² Ne Yeessuu a beñjaa bamo feye, “Mon' nare ya tawe gywii nanse amo feye, ‘Ndoo mo e gya ibrisi mo e kosoo asese se nee, na mo e kya alopo, na bo fo nyanpe na kraye-ana-o mo e lowe mo kusun. ³³ A sañ a tiri feye ñ yo mo kpa-o ndoo na nyanpe na kraye, a lee feye bamo e kpa a bo mo Wuribware a akyaamee-o, Yerusalem man-no ne ba mo bamo. Ne mo sañ-o moñ tee fo feye ñ yo mfen.’ ”

³⁴ Ne Yeessuu bee o ye, “Yerusalem awuye, Yerusalem awuye. Sañ kema ne Wuribware a sun mo akyaamee-o oko mon' ase-o, mon' a daye mo abu mo. Sañ kema mo a kpa feye ñ kpowe mon' bo gyanpe, na ñ kun mon', feye aneñ ne kyaase i bun mo agyi si-o, ne mon' mo mon' a kine. ³⁵ Aneñ se-o, Wuribware e yowe mon' aseñ a o sa mon', na mon' man mo kii ketaakpan. Mo i gyi mon' kasentij feye mon' maa lee ñu mo, amo sañ a fo feye m ba, ne mon' e tawe feye,

‘Wuribware yure mo ne o ba mo kenya-re-ro-o.’* ”

14

Aneñ ne Yeessuu a kya onyare ko ne mo ayaa na asaree a punje-o kol-o

¹ Kukyure kake ko ne Yeessuu a yo a o ya gyi ateese Farisiinyi brese ko aye, ne asese e deere mo a bo kee aneñ ne o waa-o. ² Ne Yeessuu a ñu onyare ko ne mo ayaa na asaree a punje-o yere mo akato-ro. ³ To, ne Yeessuu a bise Wuribware mbraa akaapopo-o na Farisii awuye-o feye, “Mbrea ne Wuribware a sa ane-o e sa kpa feye ane kya alopo kukyure kake aaa?” ⁴ Amaa bo moñ beñjaa mo. Ne ðo daboro onyare amo kya mo kol, ne ðo tawe gywii mo feye o nare pe.

* 13:35 Kiliñ 118.26.

⁵ Ne ηkee Yeessuu a bise bamo feye, “Mone oko i de gyi beee naate gbaa, ne mo ya lee da kitiribu-ro kukyure kake, amo mone maa waa menan a mon' ya gyiri mo lee mfen aaa? Beee mone i gywii a mon' bo fo san ne kukyure kake amo a kyon-ɔ ɔɔ?” ⁶ Amaa bo bee bo mon taare lee mo aseɲ-ɔ kanɔ.

Aneɲ ne ane baa ane eyee kaase-ɔ na kafokra aseɲ

⁷ San ne Yeessuu a ηu aneɲ ne aseɛ ne baa tee bamo a bo bo gyi-o i lee ekyenakpa timaa-o, ne ɔ tawe gywii bamo feye, ⁸⁻⁹ “oko ya tee fo kokofa-ro gyikpa, ne fo ya yo, fo ma kyena kyenakpa timaa-o. N gye aneɲ, mo ya tee oko mo na ɔ kyɔ fo, mo ne ɔ tee mone anyɔ-ɔ e ba fo ase, na ɔ bo tawe gywii fo feye, ‘Koso na fo sa a mmɔ-ɔ kyena mfen.’ Na ipeere nya fo, na fo ya kyena kyenakpa ne ɔ mon bo-ɔ. ¹⁰ Amose-ɔ, oko ya tee fo gyikpa, ne fo ya yo, kyena kyenakpa ne ɔ mon gye otimaa-o, na mo ne ɔ tee fo gyikpa amo-ɔ ba bo tawe gywii fo feye, ‘Mo nyare, koso bo kyena kyenakpa timaa mo.’ Mfen-ɔ fo i ηu feye fo e nya kenyaɛ na kedabe fo kosobe-ana ase mfen.

¹¹ A lee feye okemaa ne o bu mo eyee kedabe-ɔ, Wuribware e baa mo kaase, ne okemaa ne ɔ baa mo eyee kaase-ɔ mo, Wuribware e sa mo kedabe.”

¹² Ne Yeessuu a tawe gywii lon wuye-o feye, “Amose-ɔ fo ya tee aseɛ ateesegyikpa, fo ma tee fo nyare-ana beee fo adaa na fo atire beee fo kowee-ana beee ato awuye ne bo gye fo akyenabere-ɔ, a lee feye ηke ηko ba waa aneɲ de a bo bo teere, san-ɔ a waa ne feye baa waa bo ka keto ne fo a waa sa bamo-ɔ koko nee. ¹³ Fo e tee aseɛ ateesegyikpa, tee atiripo, na agyaboo, na bamo ne bamo asaree beee ayaa a wu-o, na atenapo. ¹⁴ Bam-ana-ɔ ne mone ya tee, ne mone e nya nyure, a lee feye bo maa taare a bo waa mone aneɲ bo teere. Wuribware e gye ne kake nsi ne aseɛ timaa i kyinji a bo lee lowi-ro-o, ɔ ka mone amo koko.”

*Gyikpa dabe ko kitee
(Matiyo 22.1-10)*

¹⁵ Amo feraa onyare ko ne mo gbaa te gyikpa amo mfen-ɔ a nu keto ne Yeessuu a tawe-ɔ, ne ɔ tawe gywii Yeessuu feye, “Bamo ne ba kyena Wuribware a kuwure-o-ro a gyikpa-ɔ de nyure.”

¹⁶ Ne Yeessuu a tawe kitee mo gywii bamo feye, “N gye onyare ko e de ɔ bo-ro aaa? Ne kake ηko ɔ tee aseɛ bweeto feye bo ba gyikpa mo aye. ¹⁷ San a fo feye bo bo gyi-o, ne oo sun mo ayaafore-ɔ oko feye ɔ ya tawe gywii okemaa ne ɔ tee mo-ɔ feye, ‘Mo nyanpe ye mon' ba, na ɔ waa siraa.’

¹⁸ Amaa bamo okemaa ye ɔ maa taare a ɔ yo. Mo ne keyaafore amo a gye ηkpe ye mo ase-ɔ ye, ‘Mo a deɲ soo sweere ko, ne a tiri feye η ya deere, amose-ɔ mo e kore fo, ma taare a m ba.’

¹⁹ Ne oko mo ye, ‘Mo a deɲ soo mo enaate kudu ko, amose-ɔ mo e ya kee bamo. Ma taare a m ba.’

²⁰ Ne oko mo bee ɔ ye, ‘Kake mfee ne mo a taa okofa, amose-ɔ ma taare a m ba.’

²¹ To, ne keyaafore-ɔ a kinji ya tawe amo peee gywii mo nyanpe. Ne mo nyanpe-ɔ dun a fwii, ne ɔ bee tawe gywii keyaafore-ɔ feye, ‘Waa menan nare yo man-no mbore se na alonde se ya tee atiripo na agyaboo na atenapo baa.’

²² Keto bo waa kafwee-ɔ, mo keyaafore-ɔ a kinji bo tawe gywii mo feye, ‘Mo nyanpe, mo a waa aneɲ ne fo a tawe-ɔ, amaa kyenakpa san ɔ bo-ro.’

²³ Ne mo nyanpe-ɔ bee ɔ ye, ‘Nare mbore se, na man-no ekpa se, na efa-ro bee ya kore aseɛ ne fo i ηu-o baa, na mo lon-ɔ nya borɔ. ²⁴ Amaa agyenkpese ne mo a tee, ne baa kine-o, oko maa lee nya mo ateese a o gyi daa.’ ”

*Yeessuu maa kpa bamo ne ba gya mo se katiɲ, na bo kinji kamese-ɔ
(Matiyo 10.37-38)*

²⁵ San ko, ne aseɛ demante ko gya Yeessuu si ba yo ton kemaa ne ɔ kpa a ɔ yo-ɔ. Ne oo buruwaa tawe gywii bamo feye, ²⁶ “Okemaa ne ɔ kpa feye ɔ ba mo ase-ɔ e mon kpa mo aseɲ kyon mo se na mo nyi, na mo ka na agyi, na mo daa-ana na mo tire-ana na mo

pekyee-ana na m̀ eyee, am̀o feraa ɔ maa taare a ɔ b̀o kii m̀o agyasepo-ɔ ɔko. ²⁷ Ɔkema na ne ɔ maa taare a o kperi m̀o se sorɔ m̀o fɔnfɔn kiyii kpare-abee-rɔ gyi aworefɔ gya m̀o se-ɔ maa taare a o kii m̀o agyasepo.”

²⁸ Ne Yeessu beɛ ɔ ye, “Mone e kpa a mon' gya m̀o se aaa? Ɔ ye, Ɔko e kpa a ɔ lee waa kotoko, sese-ɔ kyena na ɔ fa mfere feye ketɔ ne ɔ kpa a ɔ waa-ɔ, ɔ taare a ɔ waa kemo lowe beee ɔ maa taare. Mon' sa a ane taa feye mone ɔko e kpa a ɔ pwɛe lɔn, ne ɔ kyena nee, na ɔ fa mfere ɲu atanne ne lɔn-ɔ i gyi-o, na ɔ kee feye m̀o atanne e taare a a pwɛe lɔn-ɔ lowe aaa. ²⁹ M̀o e mon' fa lɔn-ɔ mfere pwɛe, ne ɔ mon' taare pwɛe lowe, asese ne ba ɲu-o e m̀ose m̀o. ³⁰ Na b̀o tawe feye, ‘Kee, onyare m̀o a lee ɔ pwɛe lɔn, ne ɔ mon' taare lowe.’”

³¹ Ne Yeessu ye, “Beee n taa feye owure ko e kpa a ɔ ya ko m̀o beeko ko ne ɔ kpa a ɔ b̀o ko m̀o-ɔ. Ne m̀o i de asese kekpenɲu, ne m̀o beeko-ɔ m̀o de asese akpenɲu anyɔ. Am̀o owure ne m̀o asese mon' kyɔ-ɔ maa kyena, na ɔ fa mfere kee feye ɔ ko, na o gyi si beee ɔ maa gyi si aaa? ³² M̀o ya ɲu feye ɔ maa taare a ɔ ko gyi si, o sur mbɔɔ a ɔ b̀o kyɔnwe owure ko-ɔ nee, na ɔ saɲ ɔ b̀o kefo ɔ ba, na b̀o ya kore m̀o tawe gywii m̀o feye ɔ kpa a b̀o kii anyare.” ³³ Ne Yeessu a tawe b̀o gye kee feye, “Aseɲ m̀o katɲ e gye feye ɔko ne ɔ maa yowe ketɔ kema na ne o de-o na ɔ gya m̀o se-ɔ maa taare a o kii m̀o agyasepo.”

³⁴ Amaa ɔko ne m̀o ya gya m̀o se, ne a b̀o waa kafwee-ɔ ne m̀o kegya se e ma lee waa m̀o kɔne-ɔ, sese-ɔ sa se pwɛe na ɔ deɛ b̀o gya m̀o se. Anɛɲ a sese-ɔ du nee feye mfɔre-ɔ. Mfɔre b̀o kɔne. Amaa mm̀o kɔne-ɔ ya lee feraa, ɔko maa taare a ɔ borɔ kpa kema se b̀o sa a m beɛ kii mfɔre daa. ³⁵ M mon' lee m bware b̀o sa sweere gbaa. Ba taa a b̀o b̀o twee nee.

Amose-ɔ mone ne mone de esebɔ-ɔ mon' nu aseɲ ne m̀o a tawe-ɔ.”

15

Sanne ne ɔɔ fo-ɔ kitee
(Matiyo 18.12-14)

¹ Kake ɲko ne leɲpo akɔreɲpo bweetɔ na bamo ne b̀o tii si ne Yudaawuye e tee bamo e ebaye awaapo-ɔ a ba a b̀o b̀o nu Yeessu aseɲ. ² Ne Farisii awuye na Wuribware mbraa akaaporo ko ne b̀o b̀o mfeɲ-ɔ a kosɔ ba tee feye, “Kee, onyare m̀o e sa ne abayewaapo e ba m̀o ase, haree m̀o aa bamo i gyi ateese.”

³ Mfeɲ ne Yeessu a tawe kitee m̀o gywii bamo. ⁴ “Mon' taa feye mone ɔko de esanne kelafa, ne ɔ deere bamo se efa-rɔ, ne bamo ɔko ya fo, emene ne sese-ɔ e waa? To, ɔ yowe adukpanɔ na akpanɔ ne baa saɲ-ɔ a ɔ b̀o sii bamo gyirokpa nee, na ɔ ya buwi kpa ɔkoɲko-ɔ b̀o fo saɲ ne o ɲu m̀o-ɔ. ⁵ M̀o ya ɲu m̀o, am̀o m̀o akatɔ a gyi, na ɔ taa m̀o da abaakpa-rɔ, ⁶ na ɔ sorɔ yaa pe. Na ɔ tee m̀o nyare-ana na m̀o akyenabeero b̀o gyanɲe, na ɔ tawe gywii bamo feye, ‘M̀o a ɲu m̀o sanne ne ɔɔ fo-ɔ, ne m̀o akatɔ a gyi, amose-ɔ mon' sa a ane gyi akatɔ.’

⁷ M̀o e tawe m̀o i gywii mone feye anɛɲ deɛ ne Wuribware na m̀o mbɔɔ akatɔ i gyi abayewaapo koɲko ne o nu m̀o eyee, na o kiɲɲi lee m̀o ebaye-rɔ-ɔ se, a b̀o kyɔn aseɛ adukpanɔ na kameɛ ne b̀o ye b̀o kyɔ ba bu Wuribware, ne a mon' tiri feye b̀o beɛ nu bamo eyee-ɔ.”

Asaree-rɔ kapini ne kaa fo-ɔ kitee

⁸ Ne Yeessu ye, “To, mon' beɛ taa feye ɔkyee ko de asaree-rɔ mpini kudu, ne mm̀o-ro kakonko ya fo, emene ne ɔ waa? To, ɔ kyanɲe fetiri nee, na ɔ kpa pesi na ɔ kpane m̀o lɔn-nɔ pree ɔ deere damenɲse ɔ kpa kam̀o anɛɲ-aaa, am̀o ɔ b̀o ɲu. ⁹ Saɲ ne oo ɲu-o, na ɔ tee m̀o nyare-ana na m̀o akyenabeero pree b̀o gyanɲe, na ɔ tawe gywii bamo feye, ‘M̀o a ɲu m̀o kapini ne kaa fo-ɔ, ne m̀o akatɔ a gyi, amose-ɔ mon' sa a ane gyi akatɔ.’

¹⁰ Anɛɲ se-ɔ, m̀o e tawe m̀o i gywii mone feye anɛɲ deɛ ne abayewaapo koɲko kpen gbaa ya nu m̀o eyee, ne ɔ lee m̀o ebaye-rɔ, ne Wuribware a mbɔɔ-ɔ akatɔ i gyi m̀o se-ɔ nee.”

Kanyan̄sɛɛ bɔyɛ nɛ oo nu m̀dɛ eyɛɛ-ɔ kitee

¹¹ Mfɛɛj nɛ Yeesuu a kya sɛ tɔwɛ ɛbɔyɛ awaapɔ eyɛɛ kunu asɛɛj. Nɛ ɔɔ tɔwɛ kitee mɔ gywii bamɔ feyɛ, “N gye ɔnyare kɔ ya dɛɛ kyɛna aaa? Nɛ ɔɔ kowɛ ɲnyan̄sɛɛ ɲnyɔ. Nɛ baa bɔ waa ayaafɔrɛ. ¹² Kake ɲkɔ nɛ m̀dɛ gyi kagyinyii-o a tɔwɛ gywii m̀dɛ sɛ feyɛ, ‘N sɛ, ke fɔ kapɔtɛɛ-rɔ, na fɔ taa m̀dɛ lee sa m̀dɛ mbeyɔmɔ.’ Nɛ m̀dɛ sɛ a ke-ro sa bamɔ abɛɛ anyɔ-ɔ.

¹³ Kɛtɔ mɔɲ kyee, nɛ kagyinyii-o a fe m̀dɛ kapɔtɛɛ nɛ ɔɔ nya-ɔ pɛɛɛ, nɛ ɔɔ taa atanne-ɔ. Amɔ fɛraa, ɔ mɔɲ lɛɛ kyɛna pɛ, nɛ oo tu kpa yɔ tɔɲ kɔ kɛfɔ kɛfɔ. Nɛ ɔɔ ya gyi atanne-ɔ kanɔ-rɔ lowɛ.

¹⁴ Saɲ nɛ oo gyi amɔ pɛɛɛ lowɛ, nɛ ɔ mɔɲ lɛɛ o de sɛyɛ-ɔ, nɛ akɔɲ dabɛ kɔ a ba sweere amɔ sɛ. ¹⁵ Sɛyɛ kɛ-mɔɲ-lɛɛ kide sɛ-ɔ, nɛ ɔɔ yɔ mfɛɛj a maɲ-ɔ kigyi kɔ asɛ ya kpa kusɲj. Nɛ ɔnyare amɔ a taa m̀dɛ feyɛ ɔ deere m̀dɛ aprako si. ¹⁶ Mfɛɛj nɛ ɔɔ yɔrɔwɛ feyɛ ɔ dɛɛ nya ateese nɛ aprako-o i gyi-o gyi. Amaa aprako ateese amɔ gbaa, ɔ mɔɲ nya akɔ gyi.

¹⁷ Amɔ fɛraa bɔ fɔ saɲ kɔ-ɔ, nɛ mfɛɛrɛ timaa a ba m̀dɛ kuɲu-ro, nɛ ɔ yɛ, ‘N sɛ a ayaafɔrɛ nɛ ba suɲ m̀dɛ-ɔ pɛɛɛ ɛ nya ateese ba gyi ba kpɔnɛ, na m bɔ mfɛɛ mɔ i wu akɔɲ. ¹⁸ Mɔ i kiɲɲi a ɲ yɔ n sɛ asɛ, na ɲ ya tɔwɛ gywii m̀dɛ feyɛ, N sɛ, mɔ a waa bɔyɛ bɔ kye fɔ aa Wuribware. ¹⁹ Fɔ ma lɛɛ tɛɛ mɔ ɛ fɔ gyi, taa m̀dɛ bɔ waa fɔ ayaafɔrɛ-ɔ ɔkɔ.’ ²⁰ Nɛ ɔɔ kɔsɔ mɛraa sɛ kiɲɲi ɔ yɔ m̀dɛ sɛ asɛ.

Saɲ nɛ ɔɔ fɔ pɛ, nɛ ɔ tɔ lɔɲ-nɔ-ɔ, nɛ m̀dɛ sɛ a ɲu m̀dɛ lee kɛfɔ. Nɛ m̀dɛ gyi-o asɛɛj a waa m̀dɛ ɛwɛɛ, nɛ ɔɔ ɲwɛɛnaɲ ya biri m̀dɛ-rɔ, nɛ ɔɔ kyɔkywɛɛ m̀dɛ kɛdaabɔɲ sɛ sa m̀dɛ aɲsɛ na kɛba pɛɛɛ nɛ m̀dɛ gyi-o a dɛɛ ka m̀dɛ kanɔ.

²¹ Nɛ m̀dɛ gyi-o yɛ, ‘N sɛ, mɔ a waa bɔyɛ bɔ kye fɔ aa Wuribware. Fɔ ma lɛɛ tɛɛ mɔ ɛ fɔ gyi.’

²² Nɛ m̀dɛ sɛ a sa nɛ ɔɔ yɔwɛ sɛɲsa, nɛ ɔɔ tɛɛ m̀dɛ ayaafɔrɛ. Nɛ ɔ yɛ, ‘Mɔɲ! waa menaɲ taa awaagya timaa nɛ n de-o baa bɔ buɲ m̀dɛ, na mɔɲ! ba kapini bɔ waa m̀dɛ kesareegyɛ-ro, na mɔɲ! waa m̀dɛ-rɔ asebeta. ²³ Na ɲkee mɔɲ! kra kakpɛɲnyareɛ nɛ ka de mfɔ-ɔ bɔ mɔɔ, na anɛ gyi ateese bɔ gyi akatɔ. ²⁴ A lee feyɛ a du nɛɛ feyɛ mɔ gyi mɔ a wu, nɛ ɔɔ bɛɛ kyɲɲi lee lowi-ro-o. ɔɔ dɛɛ fɔ, amaa mbeyɔmɔ, mɔ a ɲu m̀dɛ.’ Nɛ baa lee ba gyi akatɔ.

²⁵ Amɔ-ɔ nɛ a yɔ sɛ-ɔ pɛɛɛ na m̀dɛ daa nɛ m̀dɛ fɛraa a sii m̀dɛ sɛ asɛ pɛ-ɔ bɔ ndɔɔ-rɔ. ɔɔ lee ndɔɔ-rɔ mfɛɛj ɔ ba ɔ tɔ-rɔ-ɔ, nɛ oo nu ilɲ na isoori si bamɔ lɔɲ-ɔ-rɔ. ²⁶ Nɛ ɔɔ tɛɛ ayaafɔrɛ-ɔ ɔkɔ, nɛ oo bise m̀dɛ feyɛ, ‘Ntɛtɔ asɛɛj ya ba lɔɲ-nɔ?’ ²⁷ Nɛ keyaafɔrɛ-ɔ yɛ, ‘Fɔ tire ya kiɲɲi ba pɛ ɲkpa na alaɲfiya-ro, nɛ fɔ sɛ a mɔɔ kakpɛɲnyareɛ nɛ ka de mfɔ-ɔ sa m̀dɛ.’

²⁸ Nɛ m̀dɛ daa-ɔ duɲ a fwii, nɛ oo sii kelan̄bɛɛ. ɔ yɛ ɔ maa lweɛ lɔɲ-nɔ. Bamɔ a tɔwɛ kɛtɔ nɛ ɔɔ tɔwɛ-ɔ gywii m̀dɛ sɛ-ɔ, nɛ m̀dɛ sɛ a lee kawu ya kɔrɛ m̀dɛ na o lweɛ lɔɲ-nɔ. ²⁹ Amaa ɔɔ bɛɲɲaa m̀dɛ sɛ nɛɛ feyɛ, ‘Kɛɛ nsu demaɲtɛ mɔ nɛ mɔ a suɲ sa fɔ feyɛ mɔ a gye kenya-ɔ, nɛ mɔ a waa kɛtɔ kemaa nɛ fɔ a tɔwɛ-ɔ. Ntɛtɔ gbaa nɛ fɔ a sa mɔ? Fɔ mɔɲ mɔɔ kateeregyii gbaa sa mɔ, na mɔ aa mɔ nyare-ana a wɔ bɔ gyi akatɔ. ³⁰ Amaa fɔ gyi mɔ nɛ ɔɔ ya nyɛra fɔ kapɔtɛɛ akyyɛ sɛ, nɛ oo kiɲɲi ba pɛ-ɔ fɛraa, fɔ a mɔɔ kakpɛɲnyareɛ nɛ ka de mfɔ-ɔ sa m̀dɛ.’

³¹ Nɛ m̀dɛ sɛ a bɛɲɲaa m̀dɛ feyɛ, ‘Mɔ gyi, fɔ fɛraa, fɔ bɔ mfɛɛ saɲ kemaa, nɛ mɔ kɛtɔ kemaa gye fɔ lee. ³² Amaa a bware feyɛ anɛ gyi akatɔ, bɔ lee feyɛ a du nɛɛ feyɛ fɔ tire mɔ a wu nɛɛ, nɛ mbeyɔmɔ ɔɔ bɛɛ kyɲɲi lee lowi-ro. ɔɔ fɔ nɛɛ, amaa mbeyɔmɔ mɔ a ɲu m̀dɛ.’

Nɛ Yeesuu yɛ, “Amɔ ɛ gye saasɛbɛɛ.”

16

Apoɔ keyaafɔrɛ kitee

¹ Nɛ Yeesuu a tɔwɛ kitee mɔ gywii m̀dɛ agyasepɔ-ɔ feyɛ, “N gye atɔ wuye kɔ ɛ gye nɛ ɔ bɔ-rɔ aaa? Nɛ o de m̀dɛ keyaafɔrɛ kɔ nɛ ɔ deere m̀dɛ kapɔtɛɛ pɛɛɛ sɛ-ɔ. Nɛ kake ɲkɔ baa tɔwɛ gywii atɔ wuye-o feyɛ m̀dɛ keyaafɔrɛ amɔ ɛ nyɛra m̀dɛ atanne. ² Amɔ fɛraa, nɛ ɔɔ tɛɛ keyaafɔrɛ-ɔ, nɛ ɔɔ tɔwɛ gywii m̀dɛ feyɛ, ‘Mɔ i nu ba tɔwɛ feyɛ fɔ ɛ nyɛra mɔ atanne.

Anɛɛ se-ɔ̄ taa mɔ̄ kapɔtɛɛ pɛɛɛ bɔ̄ waa mɔ̄ kɛsareɛ-rɔ̄, a lee feyɛ ma lɛɛ sa a fɔ̄ deere mɔ̄ kapɔtɛɛ-ɔ̄ se.’

³ Ne keyaafɔrɛ-ɔ̄ a fa mɔ̄ mfɛɛrɛ-rɔ̄ feyɛ, ‘Mɔ̄ nyanɛɛ e kpa a o lee mɔ̄ kusun-no. Ne emene ne mɔ̄ e waa? Mɔ̄ɛ bɔ̄ leɛ a n taare dɔ̄, ne ipeere de mɔ̄ kenare kore atɔ̄. ⁴ To, ɛ nyi anɛɛ ne mɔ̄ e waa, na, mɔ̄ ya paɛ kusun, na ɛ nya anyare ne mɔ̄ ya yɔ̄ bamɔ̄ elɔ̄ɛ-na na bɔ̄ kra mɔ̄ nɛnɛɛ-ɔ̄.’

⁵ Ne ɔ̄ tee bamɔ̄ ne bɔ̄ de mɔ̄ nyanɛɛ kɔkɔ-ɔ̄ pɛɛɛ bɔ̄ gyanɛɛ. Ne oo bise ɔ̄gyɛɛkɛɛɛɛ-ɔ̄ feyɛ, ‘Afene ne fɔ̄ de mɔ̄ nyanɛɛ kɔkɔ?’

⁶ Ne ɔ̄ ye, ‘Mfɔ̄ aɛkore kelafa bɔrɔ̄ bɔ-rɔ̄.’

Ne keyaafɔrɛ-ɔ̄ ye, ‘Kee, kɔkɔ a wɔrɛ ne fɔ̄ a kyɔrɛɛ sa mɔ̄ nyanɛɛ-ɔ̄. Taa na fɔ̄ kyena na fɔ̄ kyuwɔri kelafa-ɔ̄ kyɔrɛɛ feyɛ amɔ̄ kanɔ̄ bɔ̄ adunuu.’

⁷ Ne ɔ̄ bee bise ɔ̄kɔ ɛ, ‘Ne fɔ̄, afene ne fɔ̄ de mɔ̄ nyanɛɛ kɔkɔ?’

Ne ɔ̄ ye, ‘Yaabraa ebɔɔte kakɛɛ.’

Ne keyaafɔrɛ-ɔ̄ ye, ‘Kee kɔkɔ a wɔrɛ ne fɔ̄ a kyɔrɛɛ sa mɔ̄ nyanɛɛ-ɔ̄ mɔ̄. Taa na fɔ̄ kyuwɔri kakɛɛ-ɔ̄ kyɔrɛɛ feyɛ amɔ̄ kanɔ̄ gye alafa aburuwa.’

⁸ Anɛɛ se-ɔ̄ saɛ ne apoo wuye mɔ̄ mɔ̄ nyanɛɛ a nu ketɔ̄ ne ɔ̄ waa-ɔ̄, ne ɔ̄ kyɔrɔ̄ mɔ̄, a lee feyɛ o nyi asɛɛ. Ne ɔ̄ ye, ‘Kaye mɔ̄-rɔ̄ asɛɛ de kanyiasɛɛ bɔ̄ de bamɔ̄ beeko-ana bɔ̄ kyɔ anɛɛ ne Wuribware asɛɛ de bamɔ̄ beeko-ana Wuribware asɛɛ-ɔ̄.’ ”

⁹ Ne Yeesuu a kya se feyɛ, “Amɔ̄ɛ-ɔ̄, mɔ̄ e tɔwe mɔ̄ i gywii mone feyɛ, mon' ba mone kayɛ-rɔ̄ a kapɔtɛɛ-ɔ̄ bɔ̄ buwi kpa anyare sweere mɔ̄ mfɛɛ, na mone ya wu, ne mone kapɔtɛɛ a kyɔɛ, Wuribware e kɔrɛ mone kakatɔgyi-ro, na ɔ̄ sa mone akyaɛ sɔsɔ mfɛɛ, na mon' kyena nsu pɛɛɛ.

¹⁰ ɔ̄kɛmaa ne o gyi kasɛɛɛɛɛ nɛɛɛ ngyingyii-ro-o i gyi kasɛɛɛɛɛ asɛɛɛ dabe-rɔ̄, ne ɔ̄kɔ ne mɔ̄-ɔ̄ mɔ̄ e ba ayɛba nɛɛɛ ngyingyii-ro-o mɔ̄ e ba ayɛba asɛɛɛ dabe-rɔ̄. ¹¹ Mone a mɔ̄ɛ taare ba kasɛɛɛɛɛ bɔ̄ kra kayɛ-rɔ̄ atɔ̄ timaa-o, emene ne Wuribware e waa na ɔ̄ taa sɔsɔ a atɔ̄ timaa kasɛɛɛɛɛ-o bɔ̄ sa mone a mon' kra? ¹² Ne mone a mɔ̄ɛ taare ba kasɛɛɛɛɛ bɔ̄ kra ɔ̄kɔ atɔ̄, ntɛtɔ̄ se ne Wuribware e sa mone atɔ̄ ne ɔ̄ taa bɔ̄ beya sɔsɔ keri si sa mone-ɔ̄?

¹³ Kenya maa taare a o sun anyanɛɛ anyɔ̄. Amɔ̄ ya ba anɛɛ, o kisi ɔ̄kɔ, na ɔ̄ kpa ɔ̄kɔ asɛɛ, na o sun ɔ̄kɔ kyɔɛ ɔ̄kɔ. Amɔ̄ɛ-ɔ̄ mone maa taare a mon' kpa Wuribware na mon' bee kpa atanne.”

Asɛɛ kɔ ne Yeesuu a tɔwe-ɔ̄

(Matiyo 11.12-13; 5.31-32; Maak 10.11-12)

¹⁴ Amɔ̄ Farisii awuye-o a nu asɛɛ ne Yeesuu a tɔwe-ɔ̄, ne baa mɔ̄ɛ mɔ̄, a lee feyɛ ba kpa atanne bweɛtɔ̄. ¹⁵ Ne Yeesuu a tɔwe gywii bamɔ̄ feyɛ, “Mone e waa atɔ̄ ne a kaapo feyɛ mone e waa nɛnɛɛ-ɔ̄ asɛɛɛ ase, amaa Wuribware e gye ne o nyi ketɔ̄ ne ke bɔ̄ mone ɛkɔrɔ̄-rɔ̄-ɔ̄, bɔ̄ lee feyɛ ketɔ̄ ne sɛɛ i bu feyɛ ke gye kitimaa-o, Wuribware fɛraa mɔ̄ɛ de kemɔ̄ ɔ̄ tee sɛye.

¹⁶ Mbraa ne Wuribware a bɔrɔ̄ Mosis si bɔ̄ sa mɔ̄ asɛɛɛ-ɔ̄ na ketɔ̄ ne Wuribware akyaamɛɛ-ɔ̄ a kyɔrɛɛ-ɔ̄ a fɔ̄ Yohannee Osuubɔrɔ̄-ɔ̄ mbee se nee. Lee mfɛɛ ne asɛɛ a lee ba nu Wuribware a kuwure a asɛɛ timaa-o. Ne ɔ̄kɛmaa e leɛ eyɛɛ ɔ̄ kpa a o tii kuwure-o si. ¹⁷ Hareɛ amɔ̄-ɔ̄ pɛɛɛ gbaa ooo, sɔsɔ na sweere kikpuri mɔ̄ɛ bɔ̄ leɛ feyɛ anɛɛ ne Wuribware a mbraa ne ɔ̄ bɔrɔ̄ Mosis si sa anɛɛ-ɔ̄ kasɛɛkɛɛɛɛɛ kɔɛkɔ kelee mmɔ̄-rɔ̄ asɛɛ bɔ̄ leɛ-ɔ̄.

¹⁸ N taa feyɛ ɔ̄kɛmaa ne oo kine mɔ̄ ka ya waareɛ ɔ̄kyɛɛ banban-ɔ̄ a waa kakyɛkpa, ne ɔ̄kɔ ne ɔ̄ waareɛ ɔ̄kyɛɛ ne mɔ̄ kuri a kine mɔ̄-ɔ̄ mɔ̄ a waa kakyɛkpa-ɔ̄ dɛɛ.”

Atɔ̄ wuye kɔ na otiripɔ̄ kɔ kitee

¹⁹ Ne Yeesuu a tɔwe kitee mɔ̄ feyɛ, “N gye atɔ̄ wuye kɔ ya dɛɛ kyena aaa? Ne ɔ̄ dɛɛ bun awaagya damenanɛɛ timaa, ne oo gyi kɔne saɛ kemaa. ²⁰⁻²¹ Ne otiripɔ̄ kɔ mɔ̄ bɔ-rɔ̄ ne ba tee mɔ̄ ɛ Lasarus, ne elɔ̄ te mɔ̄ kayɔwɔrɛ se tɔɛ kemaa, hareɛ igyono gbaa naa ba nyanne emɔ̄ se. Saɛ kemaa ba baa mɔ̄ atɔ̄ wuye amɔ̄ lɔɛ kanɔ̄ o de tɛmaa feyɛ ɔ̄ nya ateese ne atɔ̄ wuye amɔ̄ i gyi, ne a lee a da sweere-ɔ̄ a o gyi.

²² Ne otiripō amō a bō wu, ne Wuriware a mbōō-ō a bō sorō mō yaa soso yaa bō kyena Abraham keriro kakatōgyi-ro. Ne atō wuye-o mō a bō wu, ne baa pure mō, ne baa waa mō kale. ²³ Ne ò yō mfeñ ne abōyewaapō ya wu, ne baa yō ya gyi awōrefōō-ō. Ne o gyi awōrefōō mfeñ, ne ò deere bō kyōñwe ñu Abraham te kefō, na Lasarus te mō keriro. ²⁴ Ne ò tee kenken feye, 'N nana Abraham, ñu mō ewee, na fō sa a Lasarus ba kesareegyī bō waa nkyu kō-rō, na ò ba bō dwee mō gyeepu si, na eyee yuri mō, a lee feye mō eyee bō mō gya deekpa mō-rō.'

²⁵ Ne Abraham a tōwe gywii mō feye, 'N nana, nyiñji si feye fō a kyō gyi fō kōne san ne fō te kaye-rō-ō, ne Lasarus mō a gyi preepree. Amaa mbeyōmō o gyi kōne mfee nee, na fō gyi awōrefōō. ²⁶ Amō kamee kemañtañ loorisē kō da ane aa fō mbōñtō-rō, ne bamō ne bō bō mfee a kerio mō maa taare a bō kyōñ yō nñōñ a kerio, ne bamō ne bō bō mone kerio mō maa taare a bō kyōñ ba mfee a kerio.'

²⁷ Ne atō wuye-o ye, 'Amō feraa, n nana Abraham, mō e kōre fō nee, suñ Lasarus bō kyōñwe sweere se n se a lōñ-ō-rō. ²⁸ N de atire na adaa anuu mfeñ. Sa a ò yō na ò ya yii bamō se, na bamō mō bō ma bee ba kayeegya awōrefōō mō-rō.'

²⁹ Ne Abraham ye, 'Bō kyō bō de abwaresēñ wōre-ō. Amōse-ō, sa a bō bu ketō ne Mosis na Wuriware a akyaamee-ō a kyōree bō waa mō-rō-ō.'

³⁰ Ne atō wuye-o ye, 'N nana Abraham, a mōñ kyō. Amaa òkō a kyiñji lee lowi-ro yō bamō ase nee, weete ba nu bamō eyee, na bō kiñji lee bamō ebōye-rō.'

³¹ Ne Abraham bee ò ye, 'Bamō e mōñ gya Mosis a kanō-ō se na Wuriware a akyaamee-ō aseñ tōwese se, òkō ya kyiñji lee lowi-ro yō gbaa, bō maa kyuwōi bamō mfeere.' "

Ne Yeessu ye, "To, aneñ ne a du-o nee."

17

Mone ma kaapo bokō ekpa bōye (Matiyo 18.6-7, 21-22; Maak 9.42)

¹ Ne Yeessu a tōwe gywii mō agyasepō-ō feye, "A waa dee atō ne a sa a sese waa bōye-ō e ba, amaa òkō ne ò sa ne a ba-ō i ñu aseñ fee. ² Sese amō feraa, bamō ya ba kibu dabe bō da mō kebō-rō, ne baa twee mō waa òpōō-rō, a bō feye mō a sa ne ñyaagyi mō òkō a waa bōye. ³ Amōse-ō mōñ' sa ketō ne mōñe e waa-ō se.

Fō kōsōbee ya waa fō bōye, tōwe gywii mō feye ò waa bōye, ne mō ya nu mō eyee, na fō taa bō ke mō. ⁴ Ne òkō ya waa fō ebōye, haree iluwi isunoo kake kōñkō-rō gbaa, ne kemō kekemaa mō ò ba fō ase bō tōwe gywii fō feye ò waa bōye, a tiri feye fō taa bō ke mō."

Aneñ ne kōkōreegyi du-o

⁵ Ne bamō ne Yeessu a tee bamō mō ayaa-rō ayerepō-ō a tōwe gywii mō feye, "Ane e kpa feye fō sa a ane kōkōreegyi waa kōkyō."

⁶ Ne Yeessu a beñña bamō feye, "Mone dee mone de kōkōreegyi kafwee gbaa feye kiyii kigy kagyngyii nee, weete mone ya tōwe gywii nñōñ a kiyii amō feye, 'Kōsō kyuwōi fō eyee ya bō yera òpōō-rō,' ke e waa ketō ne mōñe a tōwe-ō."

Keyaafōre kusun

⁷ Ne Yeessu ye, "Mōñ' sa a ane taa feye fō gye nyanpe, ne fō de keyaafōre, ne ò dō fō, beee ò deere fō esanne se. Mō ya lee ndō-rō kedeeepweta ba, fō e tōwe a fō gywii mō feye, 'Anse na ndō-rō, bō gyi ateese' aaa? ⁸ Daabii, fō e tōwe a fō gywii mō nee feye, 'Kyōñ ya deña mō ateese, na fō taa baa mō pwee, ne mō ya gyi lowe, na ñkee fō dee nya kpa ya waa fō fōñfōñ ateese.' ⁹ Keyaafōre ya waa ketō ne mō nyanpe e tōwe-ō, ò mōñ de anse na kusun, beee mō e penna aaa? ¹⁰ Aneñ dee ne mōñe gbaa mōñe mōñe de. Aneñ se-ō mōñe ya waa ketō kemaa ne mōñe nyanpe Wuriware ye mōñ' waa-ō, mōñ' tōwe feye, 'A mōñ tiri feye ane nyanpe sa ane anse na kusun, a lee feye ketō ne ò tōwe gywii ane-ō dooo ne ane a waa.' "

Aneñ ne Yeessu a kya abwatōpō kudu kō-ō

¹¹ To, saɲ ne Yeessuu maa se ɔ yɔ Yerusalem maɲ-nɔ-ɔ, ne ɔɔ bɔrɔ mfeɲ ne Samariya na Galileya esweere e gyaɲɲe-ɔ. ¹² Saɲ ne ɔ kpa a o lwee kamaɲgyii ko-rɔ-ɔ, ne abwatɔpo kudu ko a tɔ mɔ-rɔ, ne baa yere kefo. ¹³ Ne baa tɔwe kenken feye, “Ane nyanɲe Yeessuu, ɲu ane ewee.”

¹⁴ Yeessuu a ɲu bamo-ɔ, ne ɔɔ tɔwe gywii bamo feye, “Mon' nare a Wuribware alɔɲɔpo deere mone kolɔ kee feye mone a kpaare beee.”

Bamo a nare ba yɔ-ɔ, ne bamo ɔkema kolɔ-ɔ a lowe kpa-rɔ mfeɲ.

¹⁵ Amo bamo ɔko a ɲu feye ɔɔ kpaare-ɔ, ne oo kiɲɲi ɔ ba, na ɔ kyɔrɔ Wuribware kenken. ¹⁶ Ne ɔɔ bɔ kpuni aɲurii Yeessuu ayaa-rɔ sa mɔ aɲse na kowaa. Samariyani e gye ɔnyare amo.

¹⁷ Ne Yeessuu ye, “Asese kudu kolɔ ne mo a kya, ne ɲkee akpanɔɔ ne baa saɲ-ɔ? ¹⁸ Nteto nee, ne mɔ ne ɔ moɲ gye Isireeliinyi-o feraa wɔre ya kiɲɲi bɔ sa Wuribware aɲse?” ¹⁹ Amo feraa ne Yeessuu a tɔwe gywii mɔ feye, “Koso, nare damenaɲse. Aneɲ ne fo a kɔɔre mo gyi-o si ne fo a kpaare.”

*Aneɲ ne Wuribware e ba na ɔ bɔ gyi mɔ kuwure-o
(Matiyo 24.23-28, 37-41)*

²⁰ Ne Farisii awuye ko a bise Yeessuu saɲ ne Wuribware e ba na ɔ bɔ gyi mɔ kuwure-o. Ne ɔɔ beɲɲaa bamo feye, “Wuribware maa ba na ɔ bɔ gyi mɔ kuwure-o aneɲ ne mone i ɲu mɔ-ɔ nee. ²¹ A moɲ gye atɔ ne ɔko e tɔwe feye, ‘Kee mɔ e bɔ mfee-ɔ nee,’ beee ‘Kee mɔ e bɔ nnoɲ-ɔ nee.’ Mo e tɔwe mo i gywii mone feye mbeɲɔmɔ gbaa Wuribware maa se o gyi mɔ kuwure-o mone ase.”

²² Ne oo buruwaa tɔwe gywii mɔ agyasepo-ɔ feye, “Saɲ ko e ba ne mone e kpa feye mon' ɲu kake koɲko gbaa ne mo, dimaadi mɔ gyi-o, i gyi kuwure-o. Amaa mone maa ɲu kake amo. ²³ Boko e tɔwe a bɔ gywii mone feye, ‘Mon' deere nnoɲ’ beee ‘Mon' deere mfee,’ mone ma sere gya bamo se mone e deere mone e kpa. ²⁴ Feye aneɲ ne eleele i gyi awore-rɔ lee soso kuɲu ya bɔ fo kuɲu mɔ, aneɲ deɛ ne mo, dimaadi mɔ gyi-o, i fu-ro na m ba menaɲ. Na ɔkema ɲu mo. ²⁵ Amaa pweɛ na saɲ-ɔ deɛ fo-ɔ, mo i ɲu aseɲ, na ndɔɔ a kaye mɔ-rɔ asese kine mo.”

²⁶ Aneɲ ne aa deɛ waa ane ɔdedaapo Nowaa mbee se-ɔ, ne saɲ ne mo, dimaadi mɔ gyi-o, e ba-ɔ e waa. ²⁷ Saɲ amo-ɔ ɔkema maa se o gyi ateese na o nuu nta, na anyare na akyee e waaree abee aneɲ-aaa, na ba fa feye seye maa waa bamo, ya bɔ fo kake ne Nowaa* a lwee mɔ koree dabe dabe ne ɔɔ waa-ɔ, ne kufwiiri-o a bɔ mɔɔ bamo pree-ɔ.

²⁸ Saɲ amo e ba a ɔ bɔ waa nee feye keto ne kaa waa Lot* mbee se-ɔ. Saɲ amo-ɔ ɔkema ne o te Sodom maɲ-nɔ-ɔ bee ɔ maa se o gyi ateese na o nuu nta, na o gyi yawo, na ɔ dɔɔ, na ɔ pweɛ elɔɲ, na ba fa feye seye maa waa bamo. ²⁹ Kemo kake ne Lot a deɲ lee bamo maɲ amo-rɔ-ɔ ne deekpa na kafirowuta a lee soso feye bware-ɔ bɔ mɔɔ maɲ amo a asese-ɔ pree.

³⁰ Kake ne mo, dimaadi mɔ gyi-o, e ba-ɔ, aneɲ deɛ ne keto e waa-ɔ nee. ³¹ Kake amo ɔkema ne ɔ bɔ kawu-o ma kpone mɔ eyee kiɲɲi ba lɔɲ-nɔ feye ɔ ba a ɔ bɔ swii mɔ atɔ. Aneɲ deɛ ne ɔko ne ɔ bɔ ndɔɔ-rɔ-ɔ ma kpone mɔ eyee kiɲɲi yɔ pe. ³² Mon' nyiɲɲi Lot mɔ ka na lowi suyo ne oo wu-o si. ³³ ɔkema ne ɔ kpa a ɔ meraa se kyena mɔ kakyena ne o te mbeɲɔmɔ-ɔ maa nya ɲkpa. Amaa ɔkema ne o kperi mo se na o wu-o e nya ɲkpa na kukyure ne a moɲ de kee-ɔ. ³⁴ Mo e tɔwe mo i gywii mone feye kake amo ne mo i kiɲɲi a m ba-ɔ kanye asese anyɔ da kekyar koɲko-rɔ ba di idi, na m bɔ lee ɔkoɲko yaa mo ase yɔwe ɔkoɲko mɔ bɔ sii. ³⁵ Na akyee anyɔ ko mɔ bɔ toɲ koɲko ba kweɛ abwaye, na m bɔ lee ɔkoɲko yɔwe mɔ beeko-ɔ bɔ sii. [³⁶ Na anyare anyɔ bɔ ndɔɔ-rɔ ba dɔɔ, na m bɔ lee ɔkoɲko yɔwe mɔ beeko-ɔ bɔ sii.]”

³⁷ Ne Yeessuu agyasepo-ɔ a bise mɔ feye, “Ane nyanɲe, mfene ne amo-ɔ pree e waa?” Ne ɔɔ beɲɲaa feye, “ɔko ya buwi kpa bamo ne baa mɔɔ bamo-ɔ afuniɲ, o ɲu apateye pweɛ.”

* 17:27 Keleekaase 6. * 17:28 Keleekaase 18.

18

Kpenlekyee ko na ɔsenɔgyipɔ ko kitee

¹ Ne Yeesuu a tɔwe kitee mɔ gywii mɔ agyasɛpɔ-ɔ bɔ kaapɔ bamɔ feye bɔ deɛ kɔre kebwarekɔre saɲ kemaa, na bɔ ma yɔwe. ² Ne ɔ ye, “N gye ɔsenɔgyipɔ ko ya deɛ kyena maɲ ko se aaa? Ne ɔ moɲ sere Wuribware, ne mɔ-ɔ mɔ maa bu sese kemaa. ³ Amɔ kpenlekyee ko mɔ bɔ maɲ amɔ-rɔ deɛ, ne ɔ naa ɔsenɔgyipɔ amɔ ase saɲ kemaa ɔ kɔre mɔ feye, ‘Mɔ beɛko ko a waa mɔ bɔye. Amɔse-ɔ mɔ e kpa feye fo tee mɔ aa mɔ na ane tɔwe amɔ asen.’

⁴⁻⁵ ɔkyee amɔ a yere ɔsenɔgyipɔ amɔ se kokɔre aneɲ-aaa kyee, na ɔ maa beɲɲaa mɔ, pwɛe ne saɲ ko ɔsenɔgyipɔ-ɔ ye, ‘Haree mɔ a moɲ sere Wuribware, ne mɔ-ɔ mɔ maa bu sese kemaa-ɔ gbaa, bɔ lee aneɲ ne ɔkyee mɔ naa ɔ tɔraa mɔ-ɔ se-ɔ, mɔ e tee bamɔ, na ane tɔwe bamɔ asen. Mɔ e moɲ waa aneɲ sa mɔ, ɔ deɛ nare mɔ se aneɲ-aaa, na mɔ asen bɔ kpe mɔ.’ ”

⁶ Ne Yeesuu a kya se tɔwe feye, “Mon' nu asen ne apoo ɔsenɔgyipɔ amɔ a tɔwe gywii mɔ eyee-ɔ. ⁷ Mbeyɔmɔ ne apoo ɔsenɔgyipɔ-ɔ ya kya kpenlekyee amɔ-rɔ fɛraa, amɔ fɛraa a waa deɛ feye Wuribware e kya asese ne oo lee sa mɔ eyee, ne ba su ba tee mɔ kanye na mpase-ɔ-rɔ. ɔ moɲ gye ɔko ne ɔ tɔwe feye, ‘Yɔ a fo ba nyaɲe’-ɔ. ⁸ Mɔ e tɔwe mɔ i gywii monɛ feye ɔ ba menaɲ, na ɔ bɔ kya mɔ asese-rɔ, na bɔ nya bamɔ eyee lee bamɔ adɔɲ kesaree-rɔ. Amaa mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, ya ba sweere mɔ se nyɔsepo, mɔ i ɲu feye asese saɲ ba gyi Wuribware ba gyi aaa?”

Farisiinyi na leɲpoo ɔkɔreɔ kitee

⁹ Ne Yeesuu a beɛ tɔwe kitee mɔ gywii bamɔ ne ba fa feye bamɔ wɔre e gye asese timaa, ne bɔ moɲ lee bɔ de ɔko ba tee sɛye-ɔ. ¹⁰ Ne ɔ ye, “N gye asese anyɔ ko e bɔ-rɔ aaa? Bamɔ ɔko gye Farisiinyi. Ne ɔko mɔ gye leɲpoo ɔkɔreɔ. Ne baa yɔ Wuribware sunkpa-ɔ kabuno, na bɔ ya kɔre kebwarekɔre. ¹¹ Ne Farisiinyi-o a yere mɔ kokwee, ne ɔ kɔre kebwarekɔre feye, ‘Wuribware, mɔ e sa fo aɲse na kusɲ feye mɔ a moɲ gye ogyimɔreɔ na apoonyi na ɔkyeekpaɔ feye ɔkɛmaa-ɔ. Mɔ e sa fo aɲse feye mɔ a moɲ du feye leɲpoo ɔkɔreɔ mɔ ne ɔ yere nnoɲ-ɔ. ¹² ɲke nsunoo kemaa-rɔ mɔ e kra akɔɲ ɲke ɲnyɔ, mɔ i lee ketɔ kemaa ne mɔ a nya-ɔ-rɔ ntɲnkare kudu-ro katɲnkare koɲko bɔ loɲɲo fo, Wuribware.’

¹³ Amaa leɲpoo ɔkɔreɔ-ɔ fɛraa, ɔ yere kameɛ nee. ɔ moɲ taare yase mɔ kuɲu soso gbaa, ne ɔ ba asareɛ bɔ yee kakpɔnɔ-rɔ, ne ɔ ye, ‘Wuribware, ɔbɔyewaapɔ e gye mɔ, amɔse-ɔ ɲu mɔ eweɛ.’ ”

¹⁴ Ne Yeesuu a tɔwe bɔ gye keɛ feye, “Leɲpoo ɔkɔreɔ-ɔ kebwarekɔre ya gyi Wuribware akatɔ, bɔ lee feye ɔkɛmaa ne o bu mɔ eyee kedabe-ɔ, Wuribware e baa mɔ kaase, ne ɔkɛmaa ne ɔ baa mɔ eyee kaase-ɔ mɔ, Wuribware e sa mɔ kedabe.”

Aneɲ ne Yeesuu a yure ɲyaagyi-o

(Matiyo 19.13-15; Maak 10.13-16)

¹⁵ Ne asese ko a baa bamɔ ɲyaagyi Yeesuu ase feye ɔ ba mɔ asareɛ bɔ dɔɲɲo bamɔ se yure bamɔ. Amɔ mɔ agyasɛpɔ-ɔ a ɲu aneɲ-ɔ, ne baa kpa feye bɔ gya bamɔ. ¹⁶ Amaa Yeesuu a tee ɲyaagyi-o baa mɔ ase, ne ɔ ye, “Monɛ ma gya ɲyaagyi-o, mon' sa a bɔ ba mɔ ase, bɔ lee feye aneɲ a ɲyaagyi mɔ na bamɔ ne bɔ du feye bamɔ-ɔ e gye ne bɔ tii Wuribware a kuwure-o si. ¹⁷ Na mon' nyiɲɲi si feye ɔkɛmaa ne ɔ maa sure si feye Wuribware gyi kuwure feye aneɲ ne ɲyaagyi mɔ a sure si-o maa tii Wuribware a kuwure-o si.”

A waa leɲ bwɛtɔ feye atɔ wuye a sure si feye Wuribware gye mɔ owure

(Matiyo 19.16-30; Maak 10.17-31)

¹⁸ Ne Yuda a wuye ɔgyeɲkpeɛpɔ ko a bise Yeesuu feye, “ɔkaapɔpɔ timaa, emene ne mɔ e waa, na ɲ nya ɲkpa na kukyure ne a moɲ de keɛ-ɔ nee?”

¹⁹ Ne Yeesuu ye, “Ntɛtɛ se ne fo e tee mɔ e otimaa? ɔko moɲ gye otimaa beɛ bɔ tii Wuribware se. ²⁰ To, fo nyi Wuribware a mbraa-ɔ peɛ feye,

okò ma waa kakyeēkpa, okò ma maā mò b̄eekò,
okò ma ywii, okò ma tēj mò b̄eekò kanò,
na okemaa bu mò sē na mò nyi.”*

²¹ Ne ònyarē amò a bēn̄aa mò fēye, “Leē mò n̄yaagyi-ro nē mò a leē gya Wuribwarē a mbraa mò p̄eē sē b̄ò f̄ò ndò.”

²² Yeessuu a nu anēj-ò, nē ò ye, “Ketò k̄on̄kò ya sāj f̄ò a f̄ò waa, na f̄ò ya wu na f̄ò kii atò wuye Wuribwarē sē. Amò ē gyē fēye f̄ò ya fē f̄ò kap̄otē p̄eē, na f̄ò taa atan̄ē-ò sa atirip̄ò, na f̄ò b̄ò gya mò sē.”

²³ Amaa ònyarē amò a nu mfaan̄ē-ò, a m̄on̄ waa mò k̄on̄ē, a leē fēye o de kap̄otē b̄wēetò. ²⁴ Yeessuu a n̄u fēye a m̄on̄ waa ònyarē amò k̄on̄ē, nē ò ye, “A waa lēj b̄wēetò fēye atò wuye a sure si fēye Wuribwarē gyē mò owure. ²⁵ Nyomā ē taarē a o lweē basa b̄ò-rò darē aaa? Ma k̄òrē a n̄ gyi. Amaa atò wuye kusure si fēye Wuribwarē gyē mò owure b̄ò lēj k̄ò kyò nyomā kulweē basa b̄ò-rò darē.”

²⁶ Nē bamò nē b̄ò b̄ò mfēj-ò a bisē fēye, “Nē n̄kee n̄sē gbaa ē gyē nē o de kpa fēye ò nya n̄kpa na kukyure nē a m̄on̄ de k̄ē-ò nē?”

²⁷ Nē Yeessuu a bēn̄aa fēye, “Sesē f̄eraa maa taarē a ò nya anēj a n̄kpa-ò, amò Wuribwarē a sa mò kpa.”

²⁸ Nē Peetroo ye, “Keē e, anē a yòwē ketò kemaa anē gya f̄ò sē.”

²⁹⁻³⁰ Nē Yeessuu m̄ò ye, “Òj̄, mò ē t̄òwē mò i gywii m̄on̄ē fēye okemaa nē oo kperi Wuribwarē a kuwure-o si, nē ò yòwē mò p̄ē, b̄eē mò ka, b̄eē mò daa-ana, b̄eē mò tire-ana, b̄eē mò ak̄owep̄ò, b̄eē mò gyi-ana-ò ē nya ketò kemaa nē ò yòwē-ò b̄wēetò a ò b̄ò tii si kayē m̄ò-rò, na amò kam̄ē-rò-ò ò nya n̄kpa na kukyure nē a m̄on̄ de k̄ē-ò kayē nē ka ba a ka b̄ò ba-ò-rò.”

*Anēj nē Yeessuu a t̄òwē mò lowi asēj sasep̄ò-ò
(Matiyo 20.17-19; Maak 10.32-34)*

³¹ Nē Yeessuu a leē mò agyasēp̄ò kudu anyò-ò keri si, nē ò ye, “M̄on' nu mò asē. Anē ē yo Yerusalem̄ māj-nò nē, mfēj nē mò, dimaadi mò gyi-o, asēj nē Wuribwarē a akyaam̄ē-ò a kyor̄ē-ò p̄eē ē ba-rò kas̄ēt̄īn̄-o. ³² Ba taa mò a b̄ò b̄ò sa Roma awuye nē baa k̄òrē anē māj-ò, na b̄ò m̄osē mò, na b̄ò saarē mò, na b̄ò twēē ak̄ȳon̄ē wēē mò sē, ³³ na b̄ò da mò paara, na b̄ò m̄aa mò. Amaa kemò n̄ke n̄sa, mò i kyin̄ji a n̄ leē lowi-ro.”

³⁴ Amaa mò agyasēp̄ò m̄on̄ pini ketò nē ò t̄òwē-ò. Amosē-ò b̄ò m̄on̄ nu amò-ò p̄eē kaasē.

*Anēj nē Yeessuu a bun̄ji t̄enap̄ò ok̄orēp̄ò k̄ò akatò-ò
(Matiyo 20.29-34; Maak 10.46-52)*

³⁵ Sāj nē Yeessuu ē kpa a ò f̄ò Ȳerikoo māj, na t̄enap̄ò nyarē k̄ò te kpa k̄ē ò k̄orē atò. ³⁶ Mò a nu asēē biribiri k̄ò ē kyon̄-ò, nē oo bisē fēye, “Nt̄asēj nē?” ³⁷ Nē b̄ò ye, “Yeessuu Nasarēt̄enyi-o ē gyē nē ò kyon̄.”

³⁸ Nē ò faa-rò fēye, “Yeessuu, Deefid mò nana, n̄u mò ew̄ēē.” ³⁹ Nē bamò nē b̄ò gyē n̄k̄p̄ēē-ò ē f̄ē mò sē fēye ò laato. N̄kee gbaa nē ò maa sē ò faa-rò ken̄ken̄ fēye, “Deefid mò nana, n̄u mò ew̄ēē.”

⁴⁰ Amò f̄eraa nē Yeessuu a sii yerē, nē ò ye b̄ò baa ònyarē-ò mò asē. Mò a ba-ò, nē Yeessuu a bisē mò fēye, ⁴¹ “Nt̄etò nē f̄ò ē kpa fēye n̄ waa sa f̄ò?”

Nē ò ye, “Mò nyan̄pē, mò ē kpa fēye f̄ò bun̄ji mò akatò, na n̄ dēē nya n̄u atò.”

⁴² Nē Yeessuu a t̄òwē gywii mò fēye, “F̄ò akatò a bun̄ji. F̄ò a k̄òrē mò gyi-o si-o, f̄ò a kpaarē.” ⁴³ Puri amò-rò mfēj nē ònyarē amò akatò a bun̄ji nēnēē, nē ò gya Yeessuu si, nē ò sa Wuribwarē an̄sē. Asesē p̄eē nē b̄ò gya Yeessuu si-o a n̄u amò-ò, nē baa kyor̄ò Wuribwarē.

* 18:20 Keleē Igyipiti 20.12-16; Mbraa k̄ēbēesa 5.16-20.

19

Yeesuu na Sakiiyus asej

¹ Ne Yeesuu a lwee Yerikoo man-nɔ ɔ nare-rɔ ɔ kyɔŋ. ² Amɔ leŋpoo ɔkɔɔreɔ bresɛ ko ne o de atanne, ne ba tee mɔ ɛ Sakiiyus-o bɔ man-ɔ-rɔ mfeŋ. ³ ɔnyare mɔ e kpa feye o ŋu Yeesuu, mɔ-ɔ mɔ a gye sese katiŋtiŋ-o si-o, ɔ maa nya a o ŋu mɔ bɔ lee asese demanŋte ne baa muruwaa Yeesuu na ɔ naa-ɔ se. ⁴ Aneŋ se-ɔ ne ɔɔ ŋweɛnaŋ yɔ asese akatɔ-rɔ, ne ɔɔ ya dee kuroŋku kiyii ne ke yere kpa kee mfeŋ ne Yeesuu e ba a ɔ bɔ kyɔŋ-ɔ, na ɔ nya ŋu Yeesuu.

⁵ Saŋ ne Yeesuu a bɔ fɔ mfeŋ-ɔ, ne ɔɔ deere sosɔ, ne oo ŋu Sakiiyus, ne ɔɔ tɔwe gywii mɔ feye, “Sakiiyus, waa menanŋ kporowe, bɔ lee feye fɔ aye ne mɔ e sowe ndɔɔ.” ⁶ Ne Sakiiyus akatɔ a gyi, ne ɔɔ waa menanŋ kporowe bɔ yaa Yeesuu mɔ lɔŋ-nɔ ya kra mɔ damenanŋse.

⁷ Ne ɔkɛmaa ne oo ŋu-o a lee ɔ tee feye, “ɔnyare mɔ a ya sowe nyiŋkpase bɔye mɔ aye.”

⁸ Ne Sakiiyus a kosɔ yere bamɔ peee akatɔ-rɔ, ne ɔɔ tɔwe gywii Yeesuu feye, “Mɔ nyanŋpe, nu mfee. Mɔ e taa mɔ kapote-ɔ kebegya na m bɔ ke atiripo. Ne mɔ ya gyi ɔko kɔɔre atanne kyɔŋ amɔ ne a bware-o, mɔ i kiŋŋaa ketɔ ne mɔ a gyi mɔ kemɔ-rɔ-ɔ iluwi ena na m bɔ sa sese amɔ, ne a kyɔŋ amɔ ne ane mbraa ye oyu e ka a ɔ bɔ teere-o.”

⁹ Ne Yeesuu ye, “Lɔŋ wuye mɔ a kaapo nee feye oo nu mɔ eyee. Aneŋ se-ɔ, Wuribware a morowe mɔ ndɔɔ. Ntɛtɔ se gbaa ne leŋpoo ɔkɔɔreɔ mɔ ma nya ŋkpa na kukyure ne a moŋ de kee-ɔ? Mɔ gbaa gye ane nana Abraham a ananagyi-o ɔko feye mone-ɔ, beee?”

¹⁰ A lee feye mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, a ba a m bɔ deere kpa abɔyewaapo nee na m morowe bamɔ.”

Ayaafɔre timaa anyɔ na keyaafɔre worɔgyapo ko kitee

(Matiyo 25.14-30)

¹¹ Na asese amɔ saŋ ba nu Yeesuu ase, ne ɔɔ tɔwe kitee mɔ gywii bamɔ. Amɔ saŋ amɔ-ɔ na ɔ kpa a ɔ fɔ Yerusalem man-nɔ, ne ba fa feye Wuribware e kpa a ɔ bɔ gyi mɔ kuwure-o sweere se mfee nee. ¹² Aneŋ se-ɔ ne Yeesuu ye, “N gye sese dabe ko ya dee kyena aaa? Ne kake ŋko ɔɔ kosɔ ɔ yɔ man ko se kefo kefo, na bɔ ya ba mɔ bɔ gyi kuwure, na kemɔ kamɛe na o kiŋŋi ba pe. ¹³ Pwee ne ɔɔ dee yɔ-ɔ, ɔɔ tee mɔ ayaafɔre kudu, ne ɔɔ sa bamɔ ɔkɛmaa siidii kakpen, ne ɔ ye, ‘Mɔn’ taa atanne-ɔ bɔ kyurowi-ro bɔ fɔ saŋ ne mɔ e ba-ɔ.’

¹⁴ Amɔ ɔnyare amɔ aye awuye-o mɔ i kisi mɔ-ɔ se-ɔ, saŋ ne ɔɔ yɔ-ɔ, ne baa suŋ mbɔɔ bɔ gya mɔ se, na bɔ tɔwe gywii bamɔ ne ba ba mɔ a bɔ bɔ gyi kuwure-o feye, ‘Ane maa kpa a ɔnyare mɔ waa ane owure.’

¹⁵ ɔnyare-ɔ mɔ, baa ba mɔ bɔ gyi kuwure-o, ne oo kiŋŋi ba pe. Puri amɔ-rɔ, ne ɔɔ sa kanɔ feye mɔ ayaafɔre-ɔ ba mɔ akatɔ-rɔ na o ŋu atanne ne baa nya-ɔ kanɔ.

¹⁶ Ne ɔgyeŋkpɛese-ɔ a bɔ yere, ne ɔ ye, ‘Mɔ nyanŋpe, mɔ a ba siidii kakpen ne fɔ a sa mɔ-ɔ bɔ nya siidii ŋkpen kudu bɔ tii si.’

¹⁷ Ne mɔ nyanŋpe-ɔ ye, ‘Fɔ a waa atɔ, keyaafɔre timaa e gye fɔ. Mbeyɔmɔ mɔ a kɔɔre fɔ gyi nseŋ ngyingyii-ro ŋu fɔ kasentiŋ. Amose-ɔ mɔ e taa mɔ eman-ɔ kudu na n sa fɔ a fɔ deere se.’

¹⁸ Ne keyaafɔre nyɔsepo-ɔ mɔ a ba bɔ tɔwe feye, ‘Mɔ nyanŋpe, mɔ a ba siidii kakpen ne fɔ a sa mɔ-ɔ bɔ nya siidii ŋkpen nnuu bɔ tii si.’

¹⁹ Ne ɔnyare mɔ a tɔwe gywii mɔ-ɔ mɔ feye, ‘Mɔ e taa mɔ eman-ɔ inuu a n sa fɔ a fɔ deere se.’

²⁰⁻²¹ Ne ɔsasɛpo-ɔ a bɔ tɔwe gywii mɔ nyanŋpe feye, ‘Mɔ nyanŋpe, mɔ a sere fɔ, ne ŋ nyi feye fɔ aseŋ bɔ leŋ, ne fɔ e taa ketɔ ne ke moŋ gye fɔ lee-o, ne fɔ e kɔɔre adɔɔteese ne fɔ moŋ dwii-o fɔ i kii fɔ lee-o si-o, ne kufu a nya mɔ, ne mɔ a taa bɔ kweero kaprakɛe-rɔ. Kee fɔ siidii kakpen-ɔ. Fɔ lee nee, amose-ɔ kɔɔre fɔ atɔ.’

²² Ne mɔ nyanŋpe-ɔ ye, ‘Keyaafɔre bɔye na worɔgyapo mɔ! Mɔ e ba ketɔ ne fɔ fɔŋfɔŋ a tɔwe-ɔ na m bɔ bu fɔ keɔ. Fɔ nyi feye mɔ aseŋ bɔ leŋ, ne mɔ e taa ketɔ ne ke moŋ gye mɔ lee-o, ne mɔ e kɔɔre adɔɔteese ne moŋ dwii-o mɔ i kii mɔ lee. ²³ Ne emene ya waa se ne fɔ moŋ taa mɔ atanne-ɔ yaa bɔ beya banke-rɔ, na mɔ a kiŋŋi ba-ɔ, na ŋ nya atanne bee bɔ dɔŋŋɔ se?’

²⁴ Ne ηkee ɔɔ tɔwe gywii bamo ne bo yere mfeη-ɔ feye, 'Mon' kɔore siidii kakperη ne e bo mɔ ase-ɔ sa mɔ ne ɔɔ nya siidii ηkperη kudu-o.'

[²⁵ Amaa baa beηηaa nee feye, 'Ane nyanpe, ɔ kyɔ o de siidii ηkperη kudu!']

²⁶ Ne ɔɔ tɔwe gywii bamo feye, 'Ɔko ne o de ketɔ-ɔ, ba taa bweeto na bo bo tii mɔ se, amaa ɔko ne ɔ mon de-o feraa, ba kɔore kafwee ne o de-o na bo bo lee mɔ ase. ²⁷ Amaa mo adon-ɔ feraa ne bo mon kpa feye n gyi kuwure-o, mon' baa bamo mfee, na mon' bo mɔo bamo mo akato-ro.' "

*Aneη ne Yeesuu a dee kyena kuruma si lwee Yerusalem maη-nɔ-ɔ
(Matiyo 21.1-11; Maak 11.1-11; Yohanee 12.12-19)*

²⁸ Saη ne Yeesuu a tɔwe amɔ-ɔ lowe-ɔ, ne ɔɔ kya se ɔ yɔ. Ne ɔɔ gye asese ηkpee ɔ yɔ Yerusalem maη-nɔ. ²⁹⁻³⁰ Bamɔ a kyon kamaηgyii ko ne ba tee ε Betaniya-o, ne ba kpa a bo fo kamaηgyii ko ne ba tee ε Betefage-ɔ ne ka bo Mfo-Ayii kebee-ɔ kaase-ɔ, ne oo suη mɔ agyasepo-ɔ anyɔ bo gye ηkpee tɔwe gywii bamo feye, "Mon' nare kamaηgyii ne ka bo akato se-ɔ-ro. Mone a deη mone i lweero-o, mone i ηu bamo a ηure kuruma ko ne ɔ mon tee daη lowe, ne ɔko mon tee dee-ɔ yere, na mon' saηηe baa mfee. ³¹ Ɔko ya bise mone ketɔ se ne mone e saηηe kuruma-o, na mon' tɔwe gywii mɔ feye, 'Ane nyanpe e gye ne ɔ kpa.' "

³² Bamɔ a yɔ-ɔ, aneη ne Yeesuu a deη kaapo bamo-ɔ, ne baa ya ηu. ³³ Saη ne bo maa se ba saηηe kuruma-o, ne mɔ wuye-ana a bise feye, "Nteto se ne mone e saηηe kuruma-o?"

³⁴ Ne baa beηηaa feye, "Ane nyanpe e gye ne ɔ kpa."

³⁵ Ne baa taa mɔ yaa Yeesuu. Ne baa buηηi bamo awaagya bo buη kuruma-o si, ne baa kra Yeesuu-ro, ne ɔɔ dee kyena se.

³⁶ Yeesuu a dee kuruma-o ɔ yɔ-ɔ, na asese e brawe bamo awaagya-ro ba beya kabore-ɔ se na ɔ nare se kyon.

³⁷ Saη ne Yeesuu a fo mfeη ne kpa-ɔ bo Mfo-Ayii kebee-ɔ kaase, ne ɔ kporowe-ro ɔ yɔ Yerusalem maη-nɔ-ɔ, ne asese demaηte ne bo gya mɔ se-ɔ a lee ba sa Wuribware aηse, na ba kyoro mɔ kenkeη bo lee akpeηyeeto ne ɔɔ sa ne baa ηu-o peee se. ³⁸ Ba fee-ro kenkeη ba tɔwe nee feye,

“Wuribware yure owure ne ɔ ba mɔ kenya-re-ro-ɔ.’”*

Ketɔ kema a yuri Wuribware se.

Mɔ ne ɔ bo sosɔ-ɔ nya kedabe na wuraa ooo!”

³⁹ Ne Farisii awuye ne bo tii asese demaηte ne bo gya Yeesuu si-o bokɔ a tɔwe gywii Yeesuu feye, “Ɔkaaporo, ketɔ ne fo agyasepo-ɔ e tɔwe-ɔ mon bo daη. Tɔwe gywii bamo feye bo laato.”

⁴⁰ Ne Yeesuu ye, “Mo e tɔwe mo i gywii mone feye bamo ya laato, afore na agyareko fonfon e fee-ro aneη dee.”

Aneη ne Yeesuu a su sa Yerusalem awuye-o

⁴¹ Saη ne Yeesuu a to-ro Yerusalem, ne oo ηu aneη ne maη-ɔ du-o, ne oo su sa maη-ɔ asese. ⁴² Na ɔ tɔwe feye, “Yerusalem awuye, mone dee mone nyi kpa ne Wuribware e kpa feye mon' borɔ se na mon' nya kayeyuri kaseηtiη nee ooo, weete aseη maa to mone. Amaa mone mon nyi kpa amɔ mbeyomɔ. ⁴³ Saη ko e ba ne mone adon e ba, na bo bo tii mone ekpa, na bo kyaa muruwaa mone bo sii nsena. ⁴⁴ Na bo bo kpuri mone peee mɔ. Bo maa yowe mone agyi gbaa. Na bo bwee mone akyan peee. Kefore serise konko gbaa maa saη na ke yere kemɔ mbeyomɔ a yerekpa-ɔ, bo lee feye mone mon pini feye ndoo Wuribware a ba, na ɔ bo morowe mone.”

*Ketɔ ne Yeesuu a waa na ɔ bo Wuribware sunkpa-ɔ
(Matiyo 21.12-17; Maak 11.15-19)*

* 19:38 Kiliη 118.26.

⁴⁵ Kaye ŋke-o, ne Yeesuu a beɛ yɔ Yerusalem maŋ-no ya lwee Wuribware suŋkpa-ɔ kabuno. Ne oo ŋu ayawogyipɔ te mfeŋ ba fe ato. Mò a ŋu bamò aneŋ-ɔ, ne ɔɔ lee ɔ gya bamò ɔ lee mfeŋ. ⁴⁶ Ne ɔɔ tawe gywii bamò feye, “Baa kyɔre abwaresen wɔre-ɔ-rɔ feye Wuribware ye,

‘Mò lɔŋ-ɔ i kii kekyaŋ ne kaye mɔ-rɔ asese pɛɛɛ
e ba a bɔ bɔ nya kɔre kebwarekɔre-ɔ.’*
Amaa mone a taa mfeŋ bɔ kii ‘ayu lɔŋ nee’* beɛɛ?”

⁴⁷ To, kake kɛmaa na Yeesuu naa Wuribware suŋkpa a kabuno-o ɔ kaapo abwaresen. Ne Wuribware alɔŋɔpɔ abrese-ɔ na Wuribware mbraa akaapɔpɔ-ɔ na maŋ agyeŋkɛɛpɔ-ɔ e kpa a bɔ mɔɔ mò. ⁴⁸ Amaa bɔ mɔŋ nya kpa, bɔ lee feye asese-ɔ pɛɛɛ mɔ bɔ mfeŋ ba nu asen ne ɔ tawe-ɔ nee, na bɔ maa kpa feye asen-ɔ kɔkɔŋkɔ gbaa e kyɔŋ bamò se na bɔ mɔŋ nu.

20

Yudaa awuye agyeŋkɛɛpɔ a senbise kɔ ne Yeesuu a kine kilee kanɔ-ɔ
(*Matiyo 21.23-27; Maak 11.27-33*)

¹ Kake ŋkɔ saŋ ne Yeesuu bɔ Wuribware suŋkpa a kabuno-o ɔ tawe asen timaa-o o gywii asese-ɔ, ne Wuribware alɔŋɔpɔ abrese-ɔ na Wuribware mbraa akaapɔpɔ-ɔ na ŋkee maŋ agyeŋkɛɛpɔ-ɔ a ba Yeesuu ase. ² Ne baa bɔ bise mò feye, “Nse ya sa fɔ kpa feye fɔ gya asese bɔ lee Wuribware suŋkpa a kabuno-o mfeŋ? Ne nse ya sa fɔ kpa feye fɔ kaapo ato mfee?”

³⁻⁴ Amo fɛraa ne Yeesuu mɔ ye, “To, mò i bise mone asen kɔŋkɔ kpen, ne mone ya taare beŋŋaa mò neɛneɛ fɛraa, mò-ɔ mò i lee mone kanɔ. Mɔn! kaapo mò ne ɔɔ sa Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ kpa feye ɔ bɔ asese asuu-o. Wuribware ya sa mò kpa beɛɛ dimaadi?”

⁵ Ne bamò wɔre wɔre a lee ba gyiiri ikii. Bɔ ye, “Emene ne ane tawe-ɔ nee? Bɔ lee feye ane ya tawe e Wuribware ya sa Yohanee kpa a ɔ bɔ asuu, o bise ane feye, ‘Nteto se nee ne mone mɔŋ kɔre Yohanee gyi?’ ⁶ Ne ane mɔ ane ya tawe feye dimaadi ya sa mò kpa, asese mɔ e tweɛ ane abu, a lee feye baa kɔre gyi feye Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ gye Wuribware a akyaamɛɛ-ɔ ɔkɔ nee.”

⁷ Aneŋ se-ɔ ne baa beŋŋaa Yeesuu feye, “Ane mɔŋ nyi ɔkɔ ne ɔɔ sa Yohanee kpa feye ɔ bɔ asuu-o.”

⁸ Ne Yeesuu mɔ ye, “Aneŋ fɛraa ŋ gbaa ma tawe ɔkɔ ne ɔɔ sa mò kpa feye ŋ waa ketɔ ne mò e waa-ɔ a n gywii mone.”

Apafɔwɔ bɔye kɔ kitee
(*Matiyo 21.33-46; Maak 12.1-12*)

⁹ Ne Yeesuu a tawe kitee mɔ gywii asese-ɔ. ɔ ye, “N gye ɔnyare kɔ ya dɛɛ kyena aaa? Ne ɔɔ dɔɔ mò bobɛ ayii kɔ, ne a swɛɛ agyi kɔ ne bɔ de ba waa nta-ɔ. Ne ɔɔ taa sa apafɔwɔ kɔ feye bɔ deɛre se sa mò, ne ɔɔ lee pe yɔ tɔŋ kɔ ya kyee-ro. ¹⁰ Saŋ ne bobɛ agyi amo a bere, ne amo kiteebɛɛ a fɔ-ɔ, ne kɔdɔɔ-ɔ wuye-o a suŋ mò keyaafɔre kɔ bɔ kyɔŋwe apafɔwɔ amò ase, na ɔ yɔ na bɔ ke ketɔ ne baa nya lee kɔdɔɔ-ɔ-rɔ, na bɔ taa mò lee-o sa keyaafɔre-ɔ, na ɔ taa baa mò. Keyaafɔre amò a yɔ-ɔ, ne apafɔwɔ amò a kra mò da, ne baa yɔwe mò bɔ kyɔŋwe mò nyanpe ase asaree kpaŋkpaŋ. ¹¹ Aneŋ se-ɔ ne kɔdɔɔ-ɔ wuye-o a beɛ suŋ mò ayaafɔre-ɔ ɔkɔ bamò ase. Ne baa beɛ da mò gbaa mò, ne baa saare mò waa mò ipeere, ne oo kiŋŋi yɔ mò nyanpe ase asaree kpaŋkpaŋ dɛɛ. ¹² Ne kɔdɔɔ-ɔ wuye-o a beɛ suŋ keyaafɔre sasɛpɔ, ne apafɔwɔ amò a beɛ da mò mayɛ mayɛ se, ne baa neŋ mò lee kɔdɔɔ-ɔ-rɔ.

¹³ Kɔdɔɔ-ɔ wuye-o a kiŋŋi ba-ɔ, ne ɔ ye, ‘Ne ŋkee emene ne mò e waa? To, mò i suŋ mò fɔŋfɔŋ mò gyi kɔŋkɔ ne mò e kpa mò asen-ɔ nee. ŋ nyi feye a waa kanɔ ŋkɛmaa mò fɛraa ba bu mò.’

* 19:46 Isaya 56.7. * 19:46 Yɛɛɛmɛya 7.11.

¹⁴ Saŋ ne apafowɔ amɔ a ŋu kayaagyi-o e ba-ɔ, ne ŋkee ba tɔwe ba gywii abee feye, 'Kee kodɔɔ-ɔ wuye-o mɔ gyi-o ne mɔ se ya wu o gyi mɔ kapɔtee-ɔ e ba-ɔ. Mon' sa a ane mɔ mɔ, na mɔ se a kodɔɔ mɔ kii ane lee.' ¹⁵ Ne baa gyiiri mɔ lee kodɔɔ-ɔ-rɔ, ne baa mɔ mɔ."

Ne Yeessu a tɔwe bɔ gye kee feye, "To, mone e kɔre mone i gyi feye emene ne bobe kodɔɔ-ɔ wuye-o e waa apafowɔ amɔ-ɔ nee? ¹⁶ Mɔ e fa feye mɔ fɔfɔŋ e yɔ nee na ɔ ya mɔ asese-ɔ pɛɛɛ, na ɔ bee taa kodɔɔ-ɔ sa asese banban, na bɔ deere se sa mɔ."

Amɔ asese ne bɔ bɔ mfeŋ-ɔ a nu aneŋ ne Yeessu a tɔwe-ɔ, ne bɔ ye, "Daabii. A mon bɔ dan."

¹⁷ Amɔ fɛraa ne Yeessu a deere bamɔ, ne oo bise feye, "Ne baa kyɔre abwaresen wɔre-ɔ-rɔ feye,

'Kefore serise kɔ ne apweɛpɔ de bɔ pwɛɛ

ne baa kine kemɔ bɔ twee-ɔ,

ya kɔŋ bɔ kii kemɔ ne kaa leŋ lɔŋ-ɔ pɛɛɛ bɔ yɛra-ɔ.*"

Mone i nyi feye amɔ-ɔ kaase e gye emene?

¹⁸ Amaa mɔ i yii mone se feye akɛmaa ne mɔ ya lee da kefore amɔ se, ke e tenne sese-ɔ-rɔ kyikpuri kyikpuri. Ne kemɔ ya lee da akɔ se, na kɔ kwɛɛ mɔ waa feye ese-ɔ."

Leŋpoo kɛka seŋbise

(Matiyo 22.15-22; Maak 12.13-17)

¹⁹ Ne Wuribware mbraa akaapɔpɔ-ɔ na Wuribware alɔŋŋɔpɔ abrese-ɔ e kpa a bɔ kra Yeessu mfeŋ ne ɔ tɔwe kitee-o, a lee feye baa ŋu feye ɔ ba kitee-o bɔ kaapɔ feye bɔ du feye apafowɔ baye amɔ-ɔ. Amaa bamɔ a sere asese ne bɔ bɔ mfeŋ-ɔ se-ɔ, bɔ mon taare.

²⁰ Aneŋ se-ɔ ne ba buwi ba kpa Yeessu ekpa. Ne baa suŋ asese kɔ, na bɔ waa feye bɔ gye asese timaa-o, na bɔ yɔ Yeessu ase, na bɔ ya bise mɔ aseŋ lɔre mɔ kanɔ-rɔ, na ɔ tɔwe kebɔye kɔ, na bɔ nya kra mɔ yaa bɔ sa gominaa-o. ²¹ Ne akyɔŋŋɔpɔ amɔ a yɔ Yeessu ase. Ne baa bɔ tɔwe kɔne kɔne gywii mɔ feye, "Ɔkaapɔpɔ, ane nyi feye aseŋ ne fɔ e tɔwe na fɔ e kaapɔ-ɔ gye kasentij. Fɔ mon nyi feye sese mɔ gye sese dabe beee ɔ gye sese kagyinyii, fɔ fɛraa fɔ e kaapɔ atɔ kasentij ne Wuribware e kpa feye sese dimaadi kɛmaa waa-ɔ nee.

²² Amose-ɔ ane i bise fɔ feye, Roma awuye a kɔ kɛnaa gyi ane se kɔre ane maŋ-ɔ se-ɔ, ane ya ka leŋpoo sa bamɔ owure dabe ne ba tee mɔ e Kayesaa-ɔ, ne a kye ane Wuribware mbraa-ɔ, beee a maa kye? Tɔwe na ane nu."

²³ Amaa Yeessu a kyɔ pini feye ba kyɔ mɔ-rɔ ba kee nee-ɔ se-ɔ, ²⁴ ne ɔ ye, "Mon' taa atanne fufuri kigyi ne kaa fɔ siidii kudu-o, ne mone de mone e ka leŋpoo-o baa a ŋ kee." Bamɔ a taa baa-ɔ, ne oo bise bamɔ feye, "Nse fotoo na kenyaŋ e dan atanne-ɔ se-ɔ nee?" Ne bɔ ye, "Owure Kayesaa lee nee."

²⁵ Ne Yeessu ye, "To, amɔ fɛraa mon' ka ketɔ ne ke gye Kayesaa lee-o sa Kayesaa, na mon' ka kemɔ ne ke gye Wuribware lee-o sa Wuribware."

²⁶ Aneŋ ne Yeessu a lee bamɔ aseŋ-ɔ kanɔ borɔ-ɔ a sa ne eyee a kpen bamɔ. Bɔ mon taare waa mɔ kotɔkɔ na ɔ nya tɔwe kebɔye kɔ lamaan-ɔ-rɔ, na bɔ nya yere kemɔ se bɔ porɔ mɔ. Ne baa laatɔ.

Kikyijŋi lee lowi-ro seŋbise

(Matiyo 22.23-33; Maak 12.18-27)

²⁷ Amɔ kamɛɛ-rɔ ne Sadukii awuye kɔ a ba Yeessu ase aneŋ deɛ na bɔ bɔ bise mɔ aseŋ. Sadukii awuye mɔ mɔ gye Yudaa awuye kɔ ne ba kɔre ba gyi feye sese ya wu, mɔ kayowɔre na mɔ kra pɛɛɛ a wu, ne aneŋ se-ɔ, ɔ maa taare a o kiyijŋi lee lowi-ro pɛɛɛ-ɔ nee. To, ne baa bise Yeessu feye, ²⁸ "Ɔkaapɔpɔ, ane ɔdedaapɔ Mosis ya kyɔre mbraa mɔ sa ane feye, akɔ ya wu yɔwe mɔ ka na bɔ mon kowe agyi, sese-ɔ mɔ tire taa kpenlekyee-ɔ waaree, na bɔ nya kowe kayaagyi, na bɔ taa kamɔ feye mɔ daa ne oo wu-o mɔ gyi nee.

²⁹ To, ɔnyare kɔ agyi nyanse asunoo e deɛ bɔ bɔ-rɔ. Ne bamɔ-rɔ ɔbrese-ɔ a waaree, ne ɔ

* 20:17 Kiliŋ 118.22.

bɔ wu yɔwɛ ɔkyɛɛ-ɔ, na mɔ̄ aa mɔ̄ mɔ̄j kɔwɛ. ³⁰ Ne ɔnyɔsɛpɔ-ɔ a bɔ taa mɔ̄ bɛɛ waarɛɛ, na mɔ̄ aa mɔ̄ bɛɛ bɔ mɔ̄j kɔwɛ, nɛ ɔnyarɛ-ɔ a bɔ wu. ³¹ ɔsɛsɛpɔ-ɔ gbaa anɛj dɛɛ. Bamɔ̄ asunoo-o pɛɛɛ a waarɛɛ bamɔ̄ daa a kpenlekyɛɛ amɔ̄ gyanjɛ sɛ, nɛ baa wu yɔwɛ mɔ̄, na mɔ̄ aa bamɔ̄ ɔkɔ mɔ̄j kɔwɛ gyi kɔjko gbaa. ³² A bɔ-rɔ, nɛ ɔkyɛɛ-ɔ mɔ̄ a bɔ wu gya bamɔ̄ sɛ. ³³ Ne mbeyɔmɔ̄ bɔ yɛ ɔkɛmaa i kyiŋŋi a ɔ lɛɛ lowi-ro-o. Kake nsi amɔ̄, bamɔ̄-rɔ nɛɛ ɛ gyɛ nɛ o kii ɔkyɛɛ-ɔ mɔ̄ kuri? Bɔ lɛɛ feyɛ bamɔ̄ asunoo-o pɛɛɛ mɔ̄ a waarɛɛ mɔ̄ bɔ gyanjɛ sɛ.”

³⁴ Ne Yeesuu a bɛŋŋaa bamɔ̄ feyɛ, “Ndɔɔ a kayɛ-ɔ anyarɛ na akyɛɛ ɛ gyɛ nɛ ba waarɛɛ. ³⁵ Saŋ kɔ ɛ ba nɛ bamɔ̄ nɛ baa wu-o i kyiŋŋi a bɔ lɛɛ lowi-ro. Na bamɔ̄ nɛ Wuribware ase bɔ gyɛ asɛsɛ timaa-o bɔ kyɛna mɔ̄ asɛ, na bɔ ma lɛɛ wu. Bɔ lɛɛ anɛj nɛ bɔ maa lɛɛ wu-o si-o, bɔ maa waarɛɛ. ³⁶ Bɔ lɛɛ mfaanɛɛ sɛ-ɔ, bamɔ̄ kakyɛna-rɔ ɛ waa nɛɛ feyɛ Wuribware a mbɔɔ-ɔ lee-o. Na anɛj nɛ baa kyiŋŋi lɛɛ lowi-ro-o si-o, a kaapɔ feyɛ bɔ gyɛ Wuribware mɔ̄ gyi-ana. ³⁷ Mɔ̄nɛ fɛraa mɔ̄nɛ yɛ alowipɔ-ɔ maa lɛɛ kyiŋŋi a bɔ lɛɛ lowi-ro. Amaa mɔ̄ ɛ tɔwɛ mɔ̄ i gywii mɔ̄nɛ feyɛ anɛ ɔdɛdaapɔ Mosis gbaa a kaapɔ feyɛ alowipɔ-ɔ saŋ ba kyiŋŋi a bɔ lɛɛ lowi-ro ba. Mfɛj nɛ ɔ kyɔrɛɛ anɛj nɛ ɔ kyɔj deere kiyii nɛ ke ɛ kywɛɛ-ɔ asɛj-ɔ, ɔ yɛ Wuribware a tɔwɛ gywii mɔ̄ feyɛ, ‘Mɔ̄ ɛ gyɛ Wuribware nɛ fɔ nana-ana Abraham na Isak na Yakubu i sun-o.’* ³⁸ Amɔ̄ a gyɛ feyɛ anɛ adɛdaapɔ amɔ̄ nɛ baa wu-o a saŋ ba sun Wuribware-ɔ sɛ-ɔ, a kaapɔ nɛɛ feyɛ bamɔ̄ a wu gbaa ooo, bamɔ̄ ɛkra saŋ i te. Wuribware ase fɛraa, bamɔ̄ nɛ baa wu-o na bamɔ̄ nɛ bɔ kɛɛ-ɔ pɛɛɛ te.”

³⁹ Yeesuu a tɔwɛ anɛj lowɛ-ɔ, nɛ Wuribware mbraa akaapɔpɔ-ɔ bɔkɔ yɛ, “ɔkaapɔpɔ, fɔ a lee kanɔ nɛnɛɛ.” ⁴⁰ Lɛɛ saŋ amɔ̄ bɔ yɔ, bamɔ̄ ɔkɔ mɔ̄j lɛɛ taarɛ bise mɔ̄ asɛj daa.

*ɔkɔ nɛ Wuribware i sun a ɔ bɔ kyɔjwɛ-ɔ asɛj
(Matiyo 22.41-46; Maak 12.35-37)*

⁴¹ Ne Yeesuu a bise bamɔ̄ sɛj bise kɔ bɔ bɛŋŋaa mɔ̄ nɛ baa bise mɔ̄-ɔ. ɔ yɛ, “ɛmɛnɛ sɛ nɛ bɔ yɛ mɔ̄ nɛ Wuribware i sun a ɔ bɔ kyɔjwɛ nɛ ba tɛɛ mɔ̄ ɛ Kristoo-o ɛ lɛɛ Owure Deefid a kenana-ɔ-rɔ-ɔ nɛɛ? ⁴²⁻⁴³ A lɛɛ feyɛ Deefid fɔŋfɔŋ a tɔwɛ mɔ̄ ilin a wɔrɛ-ɔ-rɔ nɛɛ feyɛ,

‘Wuribware a tɔwɛ gywii mɔ̄ nyanjɛ nɛɛ ɛ,
Kyɛna mɔ̄ kigyise si mfɛɛ,
na n sa a fɔ adɔj pɛɛɛ mɔ̄ ba fɔ kaasɛ.’*

⁴⁴ To, Deefid a kyɔrɛɛ asɛj amɔ̄ nɛ Wuribware a tɔwɛ gywii ɔkɔ nɛ o te mɔ̄ asɛ-ɔ, Kristoo nɛ ɔ tɔwɛ gywii. Amɔ̄ a gyɛ anɛj sɛ-ɔ, nɛ Deefid fɔŋfɔŋ a kyɔrɛɛ tɛɛ Kristoo feyɛ mɔ̄ nyanjɛ, bamɔ̄ ya kɔwɛ Kristoo nɛ ɔ waa sɛsɛ dimaadi, ɛmɛnɛ nɛ ɔ waa a ɔ lɛɛ Deefid a kenana-ɔ-rɔ, na Deefid a kyɔ tɛɛ Kristoo feyɛ mɔ̄ nyanjɛ?”

*Yeesuu yɛ ɔkɛmaa sa Wuribware mbraa akaapɔpɔ-ɔ sɛ
(Matiyo 23.1-36; Maak 12.38-40)*

⁴⁵ Na asɛsɛ-ɔ pɛɛɛ saŋ ba nu ketɔ nɛ Yeesuu ɛ tɔwɛ-ɔ, nɛ ɔ tɔwɛ gywii mɔ̄ agyasɛpɔ-ɔ feyɛ, ⁴⁶ “Mɔ̄n' sa Wuribware mbraa akaapɔpɔ-ɔ sɛ. Bamɔ̄ ɛ gyɛ nɛ bɔ naa bɔ bun ɛkaare sɔsweɛ lamanj-nɔ, nɛ ba kpa feyɛ asɛsɛ deɛ nya gyɔŋŋɔ ka bamɔ̄ nnɔ, nɛ bɔ te ngya dabe sɛ kɛbwarekɔrɛ akyaŋ-nɔ na ateese gyikpa. ⁴⁷ Bamɔ̄ ɛ gyɛ nɛ ba puni akpenlekyɛɛ ba kɔɔrɛ bamɔ̄ ɛlɔj, na ba kɔrɛ kɛbwarekɔrɛ anɛj-aaa na asɛsɛ nya ŋu saŋ amɔ̄ feyɛ bɔ tɛɛ bɔ gya Wuribware sɛ nɛnɛɛ. Mfaanɛɛ a asɛsɛ sɛ-ɔ nɛ Wuribware i gyiiri kɛsɛbɔ bweɛtɔ.”

21

*Kpenlekyɛɛ kɔ a afɔrɛyɛ bɔsɛ-ɔ
(Maak 12.41-44)*

¹ Ne Yeesuu a deere ŋu feyɛ atɔ awuye de atanne dabe ba waa Wuribware sunjka a atanne a kedakaa-ɔ-rɔ. ² Ne ɔ bɛɛ ŋu kpenlekyɛɛ otiripɔ kɔ mɔ̄ a taa ɛpasɔwa adunyɔ

* 20:37 Kelee Igyipiti 3.6. * 20:42-43 Kiliŋ 110.1.

kperɔ waa-rɔ. ³ Mfɛɔ nɛ Yeesuu a tɔwɛ gywii mɔ agyasepɔ-ɔ feyɛ, “Mɔ ɛ tɔwɛ mɔ i gywii mɔnɛ pɛɛɛ feyɛ kpenlekyɛɛ otiripɔ mɔ a afɔreyɛ-ɔ kyɔ ɔkɛmaa lee-o. ⁴ Bɔ lee feyɛ atɔ awuye-o a lee bamɔ atannɛ nɛ bɔ de-o si kafwɛɛ nɛɛ baa bɔ bɔ afɔreyɛ-ɔ, amaa kpenlekyɛɛ otiripɔ mɔ fɛraa, kɛtɔ nɛ o de-o pɛɛɛ nɛ ɔ taa baa bɔ bɔ afɔreyɛ-ɔ. Mɔ kapɔtɛɛ pɛɛɛ nɛ o de-o nɛ ɔ taa baa-ɔ.”

Aneɔ nɛ Yeesuu a tɔwɛ Wuribware sunjka kibwɛɛ asɛɔ-ɔ
(Matiyo 24.1-2; Maak 13.1-2)

⁵ Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepɔ-ɔ a maa sɛ bɔ bɔ Wuribware sunjka a kabuno-o, nɛ mɔ agyasepɔ-ɔ bɔkɔ a tɔwɛ aneɔ nɛ sunjka-ɔ bɔ dan-ɔ asɛɔ, a lee feyɛ asɛɛ kɔ a taa afɔreɔ damɛnanɔsɛ bɔ sa Wuribware, na apwɛɛpɔ-ɔ bɔ pwɛɛ mɔ sunjka-ɔ na ɔ nya waa dan. ⁶ Nɛ Yeesuu a bɛɔɔ baa bamɔ feyɛ, “Amɔ-ɔ pɛɛɛ mɔ nɛ mɔnɛ a ɔɔ-o, saɔ kɔ ɛ ba a ɔ bɔ ba, na afɔreɔ amɔ nɛ baa bɔ pwɛɛ akyanɔ amɔ-ɔ kɔɔkɔ gbaa maa sii mfɛɔ nɛ kɛ yɛrɛ mbɛyɔmɔ-ɔ. Ba gyɛra amɔ pɛɛɛ a bɔ bɔ da.”

Asɛɔ nɛ a ba pwɛɛ na kayɛ dɛɛ gyɛ kɛɛ-ɔ
(Matiyo 24.3-14; Maak 13.3-13, 21-23)

⁷ Kɛtɔ a waa kafwɛɛ-ɔ, nɛ mɔ agyasepɔ-ɔ a bise mɔ feyɛ, “Ɔkaapɔpɔ, saɔ mɔ nɛ asɛɔ mɔ pɛɛɛ nɛ fɔ a tɔwɛ bɔ lee Wuribware sunjka amɔ sɛ-ɔ ɛ ba? Nɛ ntɛtɔ atɔ ɛ gyɛ nɛ a waa pwɛɛ na anɛ dɛɛ ɔɔ feyɛ saɔ amɔ a fɔ?”

⁸ Nɛ Yeesuu yɛ, “Mɔn' sa sɛ na ɔkɔ ma pɛnna mɔnɛ, bɔ lee feyɛ asɛɛ bweɛtɔ ɛ ba na bɔ bɔ pɛnna mɔnɛ feyɛ, ‘Mɔ ɛ gyɛ Kristoo nɛ Wuribware a sunj bɔ kyɔɔwɛ-ɔ,’ na bɔ de mɔ kɛnyarɛ ba tɔwɛ asɛɔ na bɔ pɛnna asɛɛ, na bɔ bɛɛ pɛnna feyɛ, ‘Kayɛ ɛ kpa a ka gyɛ kɛɛ.’ Amaa mɔnɛ ma gya bamɔ sɛ. ⁹ Saɔ amɔ mɔnɛ ya nu ɛkɔ na anaa sɛ, mɔnɛ ma sa a kufu nya mɔnɛ, a lee feyɛ a waa kanɔ ɔkɛmaa a ba aneɔ pwɛɛ, amaa n gyɛ amɔ ɛ gyɛ nɛ a kaapɔ feyɛ kayɛ ɛ kpa a ka gyɛ kɛɛ.

¹⁰ Mɔ ɛ tɔwɛ mɔ i gywii mɔnɛ feyɛ ɛmanɔ ɛ kɔ abɛɛ na sweɛrɛ kɔ sɛ asɛɛ kɔ sweɛrɛ kɔ sɛ mɔ asɛɛ. ¹¹ Sweɛrɛ ɛ lee a ɔ lɛɔkpanɔ, na akɔɔ ba, na alɔgyi ɛwɔrɛɛ ɛwɔrɛɛ ba ɛsweɛrɛ bweɛtɔ sɛ, na mɔn' ɔɔ afusɛɔ na afuto a lee awɔrɛ-rɔ a ba.

¹² Amaa pwɛɛ na atɔ mɔ pɛɛɛ dɛɛ waa-ɔ, ba kperɔ aneɔ nɛ mɔnɛ gyɛ mɔ agyasepɔ-ɔ sɛ, na bɔ dayɛ mɔnɛ, na bɔ waa mɔnɛ awɔrɛfɔɔ. Na bɔ kra mɔnɛ yaa anɛ Yudaɔ awuye kɛbwarekɔrɛ akyanɔ abɛrɛɛ asɛ, na bɔ tii mɔnɛ. Na bɔ pɔrɔ mɔnɛ awurɛ na agominaa akatɔ-rɔ. ¹³ Amaa amɔ ɛ gyɛ nɛ a sa mɔnɛ kpa na mɔn' nya tɔwɛ asɛɔ timaa-o gywii bamɔ. ¹⁴ Mɔnɛ ma sa a kɛtɔ tɔɔraa mɔnɛ. Mɔnɛ ma sa a asɛɔ nɛ mɔnɛ ɛ ya tɔwɛ mfɛɔ-ɔ mfɛɛrɛ tɔɔraa mɔnɛ. ¹⁵ Bɔ lee feyɛ mɔ ɛ kaapɔ mɔnɛ asɛɔ nɛ mɔnɛ ɛ ya tɔwɛ mfɛɔ-ɔ, na n sa mɔnɛ kanyiasɛɔ na ɔ kaapɔ mɔnɛ aneɔ nɛ mɔnɛ ɛ ya tɔwɛ asɛɔ nɛ mɔnɛ donɔ kɛmaa maa taarɛ a o gyiiri mɔnɛ ikii-o.

¹⁶ Mɔ ɛ tɔwɛ mɔ i gywii mɔnɛ feyɛ mɔnɛ akowɛpɔ na adaa na atirɛ na akowɛbɛɛ na anyarɛ ɛ taa mɔnɛ a bɔ sa a bɔ mɔɔ mɔnɛ bɔkɔ. ¹⁷ Asɛɛ i kperɔ mɔ sɛ, na bɔ kisi mɔnɛ. ¹⁸⁻¹⁹ Amaa mɔnɛ ya yɛrɛ kɛɔkɛɔ fɛraa, mɔnɛ ɛ nya ɔkpa na kukyurɛ nɛ a mɔnɔ de kɛɛ-ɔ, na mɔnɛ kunɔ si kipwiigyɔ kɔɔkɔ gbaa ma fɔ.”

Aneɔ nɛ Yeesuu yɛ Yerɔsalem manɔ i kpuri-o
(Matiyo 24.15-22; Maak 13.14-20)

²⁰ Nɛ Yeesuu yɛ, “Saɔ nɛ mɔnɛ ya ɔɔ asoogyaa awuye a muruwaa Yerɔsalem manɔ, amɔ fɛraa mɔn' pini feyɛ a saɔ kafwɛɛ na manɔ-ɔ kpuri. ²¹ Saɔ amɔ bamɔ nɛ bɔ bɔ Yudeya sweɛrɛ sɛ-ɔ, a tiri feyɛ bɔ sɛrɛ yɔ abɛɛ-rɔ, na bamɔ nɛ bɔ bɔ manɔ-ɔ-rɔ sɛrɛ lee, na bamɔ nɛ bɔ mɔnɔ bɔ manɔ-ɔ-rɔ mɔ ma lɛɛ kɔɔɔ yɔ mfɛɔ. ²² A lee feyɛ saɔ amɔ ɛ gyɛ kɛsɛbɔgyiiri ɔkɛ nɛ baa kyɔrɛɛ mmɔ asɛɔ waa abwareɛɛɛ wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ. ²³ Saɔ amɔ adanɔpɔkyɛɛ na atrapɔ i ɔɔ asɛɔ nɛɛ fɛɛ. Sweɛrɛ amɔ sɛ asɛɛ asɛɔ ɛ waa ɛwɛɛ bweɛtɔ, na Wuribware bɛɛ gyiiri asɛɛ-ɔ kɛsɛbɔ. ²⁴ Na bɔ mɔɔ asɛɛ-ɔ bɔkɔ aparɔ-nɔ, na bɔ kra bamɔ bɔkɔ mɔ yaa tii ndɛ sɛ awuye ɛmanɔ kɛmaa sɛ, na bamɔ nɛ bɔ maa kɔɔrɛ Wuribware ba gyi-o kpuri Yerɔsalem manɔ amɔ pɛɛɛ bɔ fɔ bamɔ saɔ nɛ ba gyi-o kɛɛ.”

Yeesuu, dimaadi mò gyi-o, a kẹba nyɔsɛpɔ-ɔ
(Matiyo 24.29-35; Maak 13.24-31)

²⁵ Nẹ Yeesuu a kya sɛ feyɛ, “Sanj amɔ-ɔ anɛj nɛ kyɔwɛ na akyɛɛ-e-kpa-agyi i kyuwɔwi-o i puruwe mɔnɛ. Na sweere sɛ mɔ emanj kɛmaa sɛ asɛsɛ asɛj waa ɛwɛɛ, na ɔpɔɔ kusu na mɔ alanjpare dabe dabe-ɔ sa a kufu nya ɔkɛmaa. ²⁶ Ɔkeɛ fɛraa asɛsɛ ya ɲu feyɛ awɔrɛ-rɔ ketɔ kɛmaa a kyuwɔwi kɛmɔ kyenakpa na narekpa-ɔ, ba yere a bɔ gywii kayɛ a ka gye kɛɛ, na amɔ kufu sa a bɔ kirinj. ²⁷ To, na mɔ, dimaadi mò gyi-o, lee sosɔ n te awɔrɛ-rɔ mɔ e ba keyaalenj-nɔ na kelanjɛrɔ dabe-rɔ. ²⁸ Amɔ-ɔ pɛɛɛ ya lee a waa-ɔ, na mon' kosɔ yere na mon' yase mone anju deere sosɔ, a lee feyɛ sanj amɔ mone ɔmorɔwɛpɔ-ɔ a tɔ-rɔ.”

²⁹ Nẹ Yeesuu yɛ, “Mon' sa a figi kiyii-o kaapɔ mone kanyiasɛj. ³⁰ Mone nyi feyɛ kɛmɔ ya ba ke e kpa a ke pɔwɛ, amɔ kekyaare e kpa a ke fɔ. ³¹ To, anɛj dɛɛ nɛ mone ya ɲu feyɛ atɔ mɔ e waa, na mon' pini feyɛ Wuribware a kuwure-o sanj e kpa a ke fɔ.

³² Mɔ i gyi mone kasɛntinj feyɛ ndɔɔ a kayɛ mɔ-rɔ a asɛsɛ-ɔ bokɔ i ɲu sanj nɛ atɔ mɔ e ba-ɔ. ³³ Sosɔ na sweere pɛɛɛ asɛj e kyɔj, amaa mɔ asɛj fɛraa maa kyɔj daa.”

Ɔko moɲ nyi kake nɛ Yeesuu i kiɲji a ɔ ba-ɔ

³⁴⁻³⁵ Nẹ Yeesuu a tɔwɛ bɔ gye kɛɛ feyɛ, “Mon' sa mone eyee sɛ, na mone ma sa a ateese na katanuu na kayɛ mɔ-rɔ asɛj kɔɔrɛ mone mfɛere, na mon' nya ɲu ketɔ nɛ ke e ba-ɔ. N gye anɛj, kake nɛ mɔ i kiɲji a m ba sweere mɔ sɛ-ɔ i puruwe mone, na ka kra mone katɛɛ-rɔ feyɛ anɛj nɛ katɛɛ e kra kabɔ-ɔ. Kake amɔ i puruwe asɛsɛ pɛɛɛ nɛ sanj amɔ bɔ sanj bɔ te sweere sɛ-ɔ. ³⁶ Amɔsɛ-ɔ mon' waa siraa, na mon' dee kɔrɛ kebwarekɔrɛ sanj kɛmaa feyɛ mon' lwee asɛj mɔ-rɔ lee, na sɛyɛ ma waa mone, na mon' bee nya taare yere mɔ, dimaadi mò gyi-o, akatɔ-rɔ kake amɔ na kufu moɲ de mone.”

³⁷ Ɔke amɔ sanj kɛmaa Yeesuu naa Wuribware sunjka a kabuno-o ɔ kaapɔ abwaresɛj, na amɔ ya fɔ kedɛɛpwɛta-ɔ na ɔ ya di Mfɔ-Ayii kebɛɛ-ɔ sɛ. ³⁸ Na gyɛgyayɛ tututu kɛmaa asɛsɛ-ɔ e gyanɲaa mò Wuribware sunjka a kabuno-o ba nu asɛj nɛ ɔ kaapɔ-ɔ.

22

Anɛj nɛ baa da Yeesuu kunju si kikipuni-o

(Matiyo 26.1-5; Maak 14.1-2; Yohane 11.45-53)

¹ Nɛ sanj e kpa a ɔ fɔ feyɛ bɔ gyi Bodobodoo-nɛ-yiisi-moɲ-te-ro-o na Wuribware-a-kya-anɛ-yɔwɛ a ateese-o agyibɛɛ. ² Sanj amɔ-ɔ amɔ Wuribware alɔɲɲɔpɔ abresɛ-ɔ na Wuribware mbraa akaapɔpɔ-ɔ i buwi ba kpa ɛkpa nɛ ba yere sɛ na bɔ bɔ kra Yeesuu mɔɔ-ɔ. Ba kpa anɛj nɛ ba waa na bɔ mɔɔ mò, na ɔko moɲ ɲu-o nɛɛ. A lee feyɛ bɔ sere asɛsɛ bweɛtɔ nɛ bɔ naa Yeesuu asɛ ba nu mò asɛj-ɔ.

Anɛj nɛ Yudas a sure si feyɛ o gyi Yeesuu kidiburo-o

(Matiyo 26.14-16; Maak 14.10-11)

³ Amɔ Yeesuu agyasɛpɔ kudu anyɔ-ɔ ɔko bɔ-rɔ nɛ ba tee mò ɛ Yudas Kariyotinyi. Sanj amɔ-ɔ nɛ Ɔbɔnsam a lwee Yudas mfɛere-rɔ. ⁴ Anɛj sɛ-ɔ, nɛ ɔɔ yɔ ya tɔwɛ gywii Wuribware alɔɲɲɔpɔ abresɛ-ɔ na Wuribware sunjka a adeeresɛpɔ abresɛ-ɔ anɛj nɛ ɔ taare a o gyi Yeesuu kidiburo gywii bamɔ-ɔ. ⁵ Amɔ a waa bamɔ kɔnɛ-ɔ sɛ-ɔ, nɛ bɔ yɛ ba ba atanɛ a bɔ ka mò kɔkɔ. ⁶ Nɛ Yudas a sure si, nɛ ɔɔ lee ɔ kpa ɛkpa nɛ ɔ yere sɛ na ɔ bɔ nya Yeesuu sa bamɔ, na ɔko moɲ pini-ro-o.

Siraa nɛ Yeesuu mò aa mò agyasɛpɔ-ɔ a waa na bɔ gyi Wuribware-a-kya-anɛ-yɔwɛ a ateese-o
(Matiyo 26.17-19; Maak 14.12-16)

⁷⁻⁸ Kake nsi nɛ ba gyi Bodobodoo-nɛ-yiisi-moɲ-te-ro-o, na bɔ mɔɔ nsannegyii a bɔ bɔ gyi Wuribware-a-kya-anɛ-yɔwɛ a ateese-o, nɛ Yeesuu a sunj Peetroo na Yohane bɔ kyɔɲwɛ feyɛ, “Mon' nare ya lɔɲɲɔ ketɔ kɛmaa, na anɛ bɔ gyi Wuribware-a-kya-anɛ-yɔwɛ a ateese-o.”

⁹ Nɛ baa bise Yeesuu feyɛ, “Mfɛnɛ nɛ fɔ e kpa feyɛ anɛ ya lɔɲɲɔ sa fɔ-ɔ nɛɛ?”

¹⁰ Nɛ Yeesuu a bɛɲɲaa feyɛ, “Mone ya yɔ mone i lwee manj-ɔ-rɔ, mone e gyanɲaa ɔnyare kɔ na ɔ sɔ kalɔ na nkyu, na mon' gya mò sɛ yɔ lɔɲ nɛ o lwee mò-rɔ-ɔ-rɔ. ¹¹ Na

mon' tawe gywii loŋ wuye-o feye, 'Ɔkaaporo-ɔ ye, ŋkee kekyaŋ ne mo aa mo agyasepo-ɔ i gyi Wuribware-a-kya-ane-yowe a ateese-o kemo-ro-ɔ?' ¹² Mfeŋ-ɔ na ɔ kaapo mone abansoroƆ kekyaŋ dabe ko ne ke bo soso-ɔ-ro, na baa kyo loŋŋo kemo-ro waa nya na iteburi bo yera-ro. Na mon' waa keto kema a siraa bo yera ane."

¹³ Bamɔ a yo maŋ-ɔ-ro-ɔ, aneŋ ne Yeessu a tawe-ɔ de ne ba ŋu, ne ba waa Wuribware-a-kya-ane-yowe a ateese-o siraa mfeŋ.

Anɛ nyanpe a ateese-o

(Matiyo 26.20-30; Maak 14.17-26; Yohane 13.21-30; 1 Korintoo awuye 11.23-25)

¹⁴ Ateese-o kigyibee a fo-ɔ, ne Yeessu mo aa mo ayaa-ro ayerepo-ɔ a kyena kyena na bo gyi ateese. ¹⁵ Ne ɔ tawe gywii bamɔ feye, "A waa mo kone bweeto feye mo aa mone a gyi Wuribware-a-kya-ane-yowe a ateese mo pwee na n de gyi aworefo na ŋ wu. ¹⁶ A lee feye mo i gyi mone kaseŋtiŋ feye, ma lee gyi ateese mo daa, amo bo fo saŋ ne Wuribware e ba na ɔ bo gyi mo kuwure, ne keto kema ne ateese mo yere bo sa-ɔ a waa-ɔ."

¹⁷ Ne Yeessu a taa nta kotorenkyu bo ro, ne ɔ sa Wuribware anse wee se, ne ɔ ye, "Mone pree mon' kore nuu. ¹⁸ Mo e tawe mo i gywii mone feye lee mbeyomɔ bo yo, ma lee nuu nta mo, amo saŋ ne Wuribware i gyi kuwure-o a fo."

¹⁹ Ne ɔ taa bodobodo, ne ɔ sa Wuribware anse wee se, ne ɔ teŋteŋ-ro sa bamɔ, ne ɔ ye, "Mo koyowaregyi ne mo e ba a m bo sa mone-ɔ nee. Mon' gyi bo nyinŋi mo."

²⁰ Aneŋ de, ne bamɔ a gyi lowe-ɔ, ne ɔ taa nta na kotorenkyu bo ro sa bamɔ, ne ɔ ye, "Mo mbogya ne n tii Wuribware na ase se mboŋto-ro a etan popwee a kan-ɔ nee. N twiiri a ŋ wee sa mone."

²¹ Amaa mon' nu feye oko ne o gyi mo kidiburo-o te mo ase gyikpa mfee. ²² Mo, dimaadi mo gyi-o, i wu feye aneŋ ne Wuribware a tawe bo yera-ɔ, amaako ne o gyi mo kidiburo-o i ŋu aseŋ nee fee." ²³ Ne baa lee ba bise abee ba kpa bamɔ-ro oko ne ɔ ba a ɔ bo gyi mo kidiburo amo-ɔ.

Anɛŋ ne Yeessu agyasepo-ɔ i gyiiri kebese se ikii-o

²⁴ Ne ikii a lwee Yeessu agyasepo-ɔ-ro ba kpa mo ne ɔ gye bamɔ-ro obrese-ɔ. ²⁵ Ne Yeessu a tawe gywii bamɔ feye, "Nde se awuye awure de bamɔ eleŋ, ne ba kpa feye okema tee bamɔ kenyaŋ dabe feye 'ase se bamɔ nyare.'" ²⁶ Amaa mone lee kwee. Oko ne ɔ gye mone-ro obrese-ɔ kii mone kayaagy, na mone-ro agyenkpepo-ɔ mo kii mone kenya. ²⁷ Oko ne o te na oko waa ateese baa mo-ɔ e gye bese, beee oko ne ɔ waa ateese-o e gye bese? Okema nyi feye oko ne o te na bo waa ateese baa na o gyi-o e gye bese. Amaa m feraa m bo mone-ro nee mo i suŋ mo e sa mone. ²⁸ Mo aa mone ya gyi aworefo ne mo a gyi-o pree. ²⁹ Aneŋ se-ɔ, feye aneŋ ne n se a sa mo kuwure-o, ŋ gbaa mo e sa mone koko aneŋ de. ³⁰ Mo aa mone e kyena mo kuwure-o si, na ane gyi a ane nuu, na mon' gyi ane Isireelii awuye a nsuro kudu ŋnyo-ɔ kuwure."

Anɛŋ ne Yeessu ye Peetroo e tawe e ɔ moŋ nyi mo-ɔ

(Matiyo 26.31-35; Maak 14.27-31; Yohane 13.36-38)

³¹ Mfeŋ ne Yeessu a tee feye, "Simɔŋ, Simɔŋ, Ɔbansam a kore mo kpa na ɔ kyo mone-ro kee mone-ro bamɔ ne ɔ taare a ɔ nya na bo kii mo lee-o, feye aneŋ ne bamɔ ya kyaare yaabraa, ne baa lee agyi-o, ba taa afeŋfeŋte-o bo twee-ɔ. ³² Simɔŋ, mo e tawe a n gywii fo feye fo e sere a fo yowe mo. Amaa mo a kore kebwarekore sa fo feye saŋ amo, fo ma yowe mo kokoregyi. Na saŋ ne fo a kiŋŋi fo e ba-ɔ, fo waa fo beeko-ana agyasepo-ɔ mfee wore."

³³ Ne Peetroo a beŋŋaa mo feye, "Mo nyanpe, mo e gya fo se, ne amo e gye kitii na bo tii mo aa fo, ne amo e gye lowi na mo aa fo a wu." ³⁴ Mfeŋ ne Yeessu ye, "Peetroo, mo e tawe mo i gywii fo feye, ndo kanye mo fo e swee iluwi esa feye fo moŋ nyi mo pwee na kyanare de fore."

Atanne mbotee na ekoree na apar aneŋ

³⁵ Ne Yeessu a bise mo agyasepo-ɔ feye, "Saŋ ne mo a de suŋ mone feye mon' ya tawe aseŋ timaa-o, ne ŋ ye mone e yo mone ma taa atanne mbotee na ekoree na asebeta-ɔ,

mone a ya-ɔ, mone a nu mone eyee feye mone a mon yaa atetomonta amo aaa?" Ne bo ye, "Daabii."

³⁶ Ne Yeesuu ye, "Amaa mbeyomɔ feraa okemaa ne o de atanne kabootee-ɔ na koree-ɔ, a tiri feye ɔ taa kra. Ne okemaa ne mɔ e mon de kepan, a tiri feye o fe mɔ kaare bo soo koko.

³⁷ Bo lee feye mon' nu lee mɔ ase feye aneɲ deɛ ne baa kyoreɛ mɔ aseɲ waa abwaresen wore-ɔ-rɔ feye, 'Baa waa mɔ ketɔ ne ba waa aboyewaapo-ɔ',* a tiri feye a ba kasentij. A lee feye aneɲ ne baa kyoreɛ mɔ kuɲu si aseɲ-ɔ, saɲ e kpa a ɔ fo feye a waa kasentij."

³⁸ Ne mɔ agyasepo-ɔ a beɲɲaa mɔ feye, "Ane nyanpe, kee, apaɲ anyɔ bo mfee."

Ne Yeesuu ye, "Daabii, aa baare."

Aneɲ ne Yeesuu a ya kore kebwarekore Mfo-Ayii kebee-ɔ se-ɔ

(Matiyo 26.36-46; Maak 14.32-42)

³⁹ Feye aneɲ ne ɔ kyɔ ɔ waa saɲ kemaa-ɔ, ne so ya Mfo-Ayii kebee-ɔ se, ne mɔ agyasepo-ɔ a gya mɔ se ya mfeɲ. ⁴⁰ Bamɔ a fo mfeɲ-ɔ, ne Yeesuu a tawe gywii bamo feye, "Mon' kore Wuribware feye Dbansam ma kaɲ kyɔ mone-rɔ kee feye mone i kiɲɲi kamɛ aaa." ⁴¹ Ne so kyon ya akato se kafwee ya kpuni anurii kore kebwarekore. ⁴² ɔ ye, "N se, mbeyomɔ feraa mɔ e kore fo nee feye, fo e kpa, fo e sa a mɔ aworefoɔ ne mɔ i gyi mɔ-ɔ gye kee, na m ma wu. Amaa kanɔ nkemaa ne fo e kpa-ɔ bware sa mɔ." [⁴³ Ne Wuribware kaboo ko a lee mɔ se bo sa ne mɔ eyee a sen mɔ. ⁴⁴ Ne aa toora mɔ gbaa, ne nkɛe oo pee akato kore kebwarekore, na ɔ swaare mbogya, ne n lee mɔ kayowore se n dwee sweere.]

⁴⁵ Ne so koso lee kebwarekorekpa-ɔ mfeɲ ya to mɔ agyasepo-ɔ da bo di idi, a lee feye bamo gbaa aa toora bamo, ne toora amo a sa ne baa kpone. ⁴⁶ Ne oo bise bamo feye, "Nteto se ne mone da mone di idi-o nee? Mon' koso kore kebwarekore feye Dbansam ma kaɲ kyɔ mone-rɔ kee feye mone i kiɲɲi kamɛ aaa."

Aneɲ ne baa kra Yeesuu-o

(Matiyo 26.47-56; Maak 14.43-53; Yohane 18.1-11)

⁴⁷ Na Yeesuu saɲ ɔ sa senja, ne Yudas ne ɔ gye Yeesuu agyasepo kudu anyo-ɔ oko-ɔ a gye aseɛ kukwii ko nkpeɛ ba. Ne so bo kyokywee Yeesuu kedaabon se bo ka mɔ kanɔ, feye aneɲ ne Yudaa awuye e ka abɛɛ kanɔ saɲ kemaa-ɔ. ⁴⁸ Ne Yeesuu ye, "Yudas, amo fo de kedaabon se kokyokywee nee fo de mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, fo e sa mɔ adon aaa?"

⁴⁹ Amɔ feraa Yeesuu agyasepo-ɔ a ɲu ketɔ ne ke e ba-ɔ, ne bo ye, "Ane nyanpe, ane ba ane apaɲ-ɔ bo ko bamo aaa?" ⁵⁰ Ne bamo oko a baa kepan bo ne Wuribware alonɲopo bresɛ-ɔ anya-ɔ oko kigyisesɛbo ten.

⁵¹ Ne Yeesuu ye, "Yowe, amo-ɔ a baare." Ne Yeesuu a daboro onyare amo a kesɛbo-ɔ, ne so kya kemo.

⁵² Ne Yeesuu a bise Wuribware alonɲopo abresɛ na Wuribware sunkpa a adeeresɛpo abresɛ na maɲ abresɛ ne baa ba a bo bo kra mɔ-ɔ pɛɛ feye, "Amo mone a baa apaɲ na akyokun nee na mon' bo kra mɔ feye oyuo-oo? ⁵³ ɲke mfene mɔ-rɔ mɔ aa mone nee na mɔ e kaapo abwaresen Wuribware sunkpa-ɔ kabuno, na mone mɔ mone mon kra mɔ. Amaa mbeyomɔ ne Wuribware a sa Dbansam kpa feye ɔ sa a mon' waa aneɲ-ɔ nee."

Aneɲ ne Peetroo ye ɔ mon nyi Yeesuu-o

(Matiyo 26.57-58, 69-75; Maak 14.53-54, 66-72; Yohane 18.15-18, 25-27)

⁵⁴ Mfeɲ ne baa kra Yeesuu taa mɔ yaa Wuribware alonɲopo bresɛ a lon-ɔ-rɔ. Bamɔ a ya-ɔ, ne Peetroo a sii kamɛ ɔ gya bamo se. ⁵⁵ Baa kure deekpa ko mɔ lon-ɔ kabuno nsena, ne Peetroo a sii gyonɲo bamo ne bo te ba wore deekpa amo-ɔ ase-ɔ mfeɲ. ⁵⁶ Amɔ kabre ko a ɲu Peetroo na o te deekpa amo ase-ɔ, ne so deere mɔ akato-rɔ, ne ɔ ye, "Onyare mɔ gbaa na Yeesuu e gye ne bo naa."

⁵⁷ Ne Peetroo a swee feye, "Okyye, mon nyi mɔ gbaa."

* 22:37 Isaya 53.12.

⁵⁸ Bò waa kafwee-ò, ne ònyare kò a beë ñu Peetroo, ne ò ye, “Nee fò gbaa fò gye Yeessu a asese-ò òkò é?” Ne Peetroo beë ò ye, “Ònyare, moñ tii bamò se ooo.”

⁵⁹ Beë bò fò dɔñhwereë kɔñkò-ò, ne ònyare kò mò a beë ba bò pee akatò tɔwe feye, “Amò-ò feraa moñ de ikii, ònyare mò na Yeessu e gye ne bò naa, a lee feye mò seña gbaa a lee Galileyanyi lee-o nee.”

⁶⁰ Ne Peetroo a beë beñnaa feye, “Ònyare, moñ nyi ketò ne fò e tɔwe kemo asen-ò.” Puri amò-rò mfeñ na ò sañ ò sa seña, ne kyanjare a fore. ⁶¹ Mfeñ ne Yeessu a buruwaa deere Peetroo akatò-rò, ne Peetroo a nyiñji si feye Yeessu a tɔwe gywii mò feye, “Ndò kanye mò, fò e swee iluwi esa feye fò moñ nyi mò, pwee na kyanjare de fore.” ⁶² Amò feraa ne Peetroo a lee yò kawu ya su bweeto.

Anej ne baa saare Yeessu, ne baa daye mò-ò
(Matiyo 26.67-68; Maak 14.65)

⁶³ Ne bamò ne ba deere Yeessu si-o a saare mò, ne baa daye mò. ⁶⁴ Ne baa ba kaprakεe bò ñure mò akatò se. Amò òkò ya da mò na bò tɔwe gywii mò feye, “Fò i nyi feye fò gye Wuribware a akyaame-ò òkò, tɔwe mò ne ò da fò-ò gywii ane.” ⁶⁵ Ne baa tɔwe asen bweeto bò saare mò.

Anej ne baa yaa Yeessu Yudaa awuye a iwurekpa-ò
(Matiyo 26.57, 59-66; Maak 14.53, 55-64)

⁶⁶ Kaye ñke-o, ne mañ abrese-ò na Wuribware alɔñhɔpò abrese-ò na Wuribware mbraa akaapopò-ò a bò gyanje, ne baa baa Yeessu bamò akatò-rò. ⁶⁷ Ne bò ye, “Tɔwe a ane nu, fò e gye Kristoo ne Wuribware a suñ bò kyɔñwe kaye mò-rò-ò òò?”

Ne ò beñnaa bamò feye, “Mò ya tɔwe gywii mone gbaa, mone maa kɔre a moñ' gyi. ⁶⁸ Anej de ne mò ya bise mone asen, ne mone maa lee kanò. ⁶⁹ Amaa mò e tɔwe mò i gywii mone feye lee mbeyòmò bò yò, mò, dimaadi mò gyi-o, e kyena Wuribware owure dabe-ò kigyise si, na mò aa mò a gyi mò kuwure-o.”*

⁷⁰ Ne bamò pree ye, “Amò feraa, amò fò gye Wuribware mò gyi-o nee eee?”

Ne Yeessu a beñnaa bamò feye, “Anej ne mone a tɔwe-ò gye kasentij.”

⁷¹ Ne bò ye, “Ane maa lee kpa òkò a ò bò tɔwe kòtòkò pwee na ane de ñu feye oo gyi kepo. Ane fɔñfɔñ gbaa a nu mò a tɔwe feye mò aa Wuribware ta.”

23

Anej ne baa yaa Yeessu Romanyi gominaa akatò-rò-ò
(Matiyo 27.1-2, 11-14; Maak 15.1-5; Yohane 18.28-38)

¹ Ne asese-ò pree mò a koso, ne baa taa Yeessu yaa Romanyi gominaa ne ba tee mò e Pilat-o akatò-rò, na ò sa bamò kpa feye bò mɔò mò. ² Ne baa lee ba porò mò mfeñ feye, “Ane a kra ònyare mò na ò naa ò penna asese feye bò ma ka lenpoo sa Kayesaa, mone Roma awuye owure dabe-ò. Na mò gbaa gye owure nee. Ne ò beë ò ye mò e gye Kristoo ne Wuribware a tɔwe bò beya feye o suñ a ò bò kyɔñwe kaye mò-rò-ò.”

³ Ne Pilat a bise Yeessu feye, “Baa porò fò feye fò a tɔwe feye fò e gye Yudaa awuye owure-o. Emene ne fò i lee kanò?”

Ne Yeessu mò ye, “Señbise mò a lee fò ase nee eee?”

⁴ Ne gominaa-o a tɔwe gywii Wuribware alɔñhɔpò abrese-ò na asese biribiri ne baa ba iwurekpa bò yere mfeñ-ò feye, “M feraa moñ ñu ònyare mò kebɔye ne ki i bu mò kepo-ò.”

⁵ Amaa ñkee gbaa ne asese-ò a pee akatò ba porò mò. Bò ye “Mò asen ne ò kaapo-ò e kpa a a baa asen Yudeya sweere se. Galileya sweere se ne ò lee ò kaapo amò, ne mbeyòmò ò taa baa bò fò mfeñ-ò.”

Anej ne baa yaa Yeessu Herod akatò-rò-ò

* 22:69 Daniyel 7.13-14.

⁶ Saŋ ne gominaa-o a nu amo-ɔ, ne oo bise feye, “ɔnyare amo gye Galileyanyi nee eee?” Ne baa beŋŋaa feye, “ɔ gye.” Amo Galileya sweere se owure gye Herod* ne ɔ bo Yerusalem maŋ-no saŋ amo-ɔ. ⁷ Gominaa-o a nu amo-ɔ, ne ɔ sa ne baa yaa Yeessuu Herod ase.

⁸ Owure Herod a ŋu Yeessuu-o, ne aa waa mɔ kɔne bweetɔ, bo lee feye oo nu mɔ aseŋ, ne ɔ kyɔ ɔ kpa mɔ kuŋu kedɛdaa. ɔ kpa a o ŋu akpeŋeyeetɔ ne ɔ waa-ɔ nee. ⁹ Aneŋ se-ɔ, ne Herod a bise Yeessuu aseŋ bweetɔ. Amaa Yeessuu moŋ beŋŋaa mɔ. ¹⁰ Ne Wuribware alɔŋŋɔpɔ-ɔ na Wuribware mbraa akaapɔpɔ-ɔ a lee yɔ akatɔ-ro ya pɔrɔ Yeessuu bweetɔ.

¹¹ ŋkee Owure Herod na mɔ asoogyaa awuye a saare Yeessuu, ne baa waa mɔ kano ŋkɛmaa mɔ ne ba kpa-ɔ, ne baa ba waagya damenanse ko bo buŋ mɔ, ne baa kiŋŋaa mɔ yaa Gominaa Pilat ase. ¹² Gominaa Pilat a sa ne baa yaa Yeessuu Owure Herod ase-ɔ, lee ŋke nsi amo ne owure-o a taa gominaa-o kenyaŋe. Pwee ne saŋ mɔ a dɛe fo-ɔ, bo gye adɔŋ nee.

*Aneŋ ne Romanyi gominaa-o a sure si feye bo mɔ Yeessuu-o
(Matiyo 27.15-26; Maak 15.6-15; Yohane 18.39 - 19.16)*

¹³ Ne Gominaa Pilat a tee Wuribware alɔŋŋɔpɔ abrese-ɔ na maŋ agyeŋkpeɛpɔ-ɔ na asese-ɔ peee bo gyaŋŋe. ¹⁴ Ne ɔ tɔwe gywii bamo feye, “Mone a baa ɔnyare mɔ mɔ ase nee feye ɔ naa ɔ penna asese nee. Mbeyɔmɔ, mɔ a bise mɔ deere aseŋ-ɔ-ro mone akatɔ-ro mfee, ne mɔ a ŋu feye ɔ moŋ gyi aseŋ peee ne mone e pɔrɔ mɔ amo se-ɔ keɔ. ¹⁵ Aneŋ dɛe ne Owure Herod gbaa moŋ ŋu keɔ ne oo gyi-o, bo lee feye oo kiŋŋaa mɔ bo kyɔŋwe ane. ɔnyare mɔ moŋ waa seye ne ane i kperi amo se a ane mɔ mɔ-ɔ. ¹⁶ Amose-ɔ mɔ e sa nee a bo da mɔ paara, na bo yɔwe mɔ a ɔ nare ya kyure.” [¹⁷ ɔ tɔwe aneŋ, a lee feye saŋ kɛmaa mɔ Wuribware-a-kya-ane-yɔwe a ateese kigyibee-ɔ, Romanyi gominaa i lee bamo ne oo tii bamo tiikpa-ɔ ɔko a ɔ sa bamo.]

¹⁸ Ne asese peee a faa-ro kenken feye, “Mɔ mɔ! Na fo lee Bar-Abas lee tiikpa-ɔ sa ane.” ¹⁹ Bar-Abas e gye ɔnyare ko ne ɔ sa ne asese a kosɔ ko bo kye Roma abane maŋ mɔ-ro, ne ɔ mɔ asese, ne baa kra mɔ tii-o nee.

²⁰ Amo gominaa-o saŋ ɔ kpa feye ɔ yɔwe Yeessuu bo kyɔŋwe. Aneŋ se-ɔ ne ɔ beee bise asese-ɔ. ²¹ Ne asese-ɔ a beee faa-ro kenken feye, “Da mɔ bo mera kiyii kpare-abee-ro se! Da mɔ bo mera kiyii kpare-abee-ro se!”

²² Ne gominaa-o a beee tɔwe gywii bamo sasepɔ feye, “Nteto boye gbaa ne ɔ waa? M fɛraa moŋ kee ketɔ ne ɔ waa ne o kperi kemɔ se a o wu-o. Mɔ e sa a bo da mɔ paara nee a bo yɔwe mɔ a ɔ nare ya kyure.”

²³⁻²⁴ Ne asese-ɔ a fɛe-ro aneŋ-aaa, ne ŋkee gominaa-o a bo kpone sure si feye ɔ waa ketɔ ne bo ye ɔ waa-ɔ. Aneŋ se-ɔ ne oo bu Yeessuu keɔ. ²⁵ Ne gominaa-o a lee Bar-Abas ne ɔ baa aseŋ maŋ-no, ne ɔ mɔ asese-ɔ lee tiikpa bo kyɔŋwe, ne ɔ taa Yeessuu sa mɔ asoogyaa awuye feye bo ya waa mɔ aneŋ ne asese-ɔ e kpa-ɔ.

*Aneŋ ne baa da Yeessuu bo mera kiyii kpare-abee-ro se-ɔ
(Matiyo 27.32-44; Maak 15.21-32; Yohane 19.17-27)*

²⁶ Saŋ ne asoogyaa awuye-o de Yeessuu ba yɔ-ɔ, ne baa gyaŋŋaa ɔnyare ko ne ɔ lee Kireene maŋ-no-ɔ ne ba tee mɔ e Simɔŋ na ɔ kyɔŋ o lwee maŋ-ɔ-ro. Ne baa yere mɔ taa kiyii kpare-abee-ro-ɔ bo sɔrɔ mɔ, na ɔ gya Yeessuu si. ²⁷ Na asese demanŋe-ɔ gya mɔ se. Akyee ko gbaa bo bamo-ro bo gya se, na ba su ba sa Yeessuu. ²⁸ Ne Yeessuu a buruwaa tɔwe gywii bamo feye, “Yerusalem akyee, mone ma kperi mɔ se su. Mon' su sa mone eyee na mone gyi-ana. ²⁹ Bo lee feye saŋ ko e ba na asese tɔwe feye, ‘Akyee ne bo moŋ kowe-ɔ na bamo ne bo moŋ de nyaagyi pɔpwee ne ba nyapɔ bamo-ɔ aŋu bo dan.’ ³⁰ Saŋ amo ne asese e tɔwe a bo gywii abee feye, ‘Mon' lee da ane se’ na bo kore abeegyie feye, ‘Mon' taa ane bo kweero.’* ³¹ Kayii bobwee ne baa kywee-ɔ, saŋbotɔ kamɔ ne kaa wɔre-ɔ. Bamɔ a waa mɔ amo-ɔ mbeyɔmɔ-ɔ, ne emene ne ba ba a bo bo waa mone kamee-ro?”

* 23:6 Mɔ e gye Herod Antipas nee. * 23:30 Hoseya 10.8.

³² Amò anyarè anyò kò nè bọ gye abọyewaapọ-ò mọ tii si, nè ba yaa bamọ aa Yeesuu a bọ mọ. ³³ Saṅ nè baa fọ mfeṅ nè ba tee ε “Kólǝṅkǝrǝṅgyi sweere”-ò, nè baa da Yeesuu bọ mera kiyii kpare-abεε-rò-ò se mfeṅ. Nè baa da abọyewaapọ anyò-ò mọ òkò bọ mera kòkò se mò kigyise si, nè baa da òkò-ò mọ kòkò se Yeesuu kebena se. ³⁴ Nè Yeesuu a tọwe ε, “N se, taa asoogyaa awuye mọ ebọye bọ ke bamọ, a lee feye bọ moṅ nyi ketò nè ba waa-ò.” Nè asoogyaa awuye-o a waa mpini mpini bọ ke Yeesuu atọ buṅse-rò taa.

³⁵ Nè ṅkee asesε-ò yere ba deere, na Yudaa awuye agyeṅkpeεpọ-ò e mọse mò ba tọwe ba kyọṅwe Yeesuu feye, “Ò mọrọwe bọkò, amaa moṅ' sa a ane kee feye mò a tọwe ε mò e gye Kristoo nè Wuribware a suṅ bọ kyọṅwe kaye mọ-rò-ò, ò taare a ò mọrọwe mò eyee aaa.”

³⁶ Nè asoogyaa awuye-o gbaa a saare mò, nè baa yọ Yeesuu ase ya sa mò nta. ³⁷ Nè bọ ye, “Fọ e gye Yudaa awuye owure kasentiṅ, amọ feraa mọrọwe fọ eyee.”

³⁸ Nè baa taa kaworetāa kò nè gomināa-o a kyoreε se feye, “Kee Yudaa awuye owure-o” bọ mera Yeesuu aṅu si.

³⁹ Nè abọyewaapọ nè baa da bamọ aa Yeesuu bọ mera ayii kpare-abεε-rò se kake kọṅkò-ò òkò a tu asaagyii wee Yeesuu si feye, “N gye fọ e gye Kristoo-o ooo? Mọrọwe fọ eyee, na fọ mọrọwe ane.”

⁴⁰ Nè abọyewaapọ amọ ònyòsepo-ò a faa mò kòsobεε-ò se feye, “Fọ moṅ sere Wuribware nee eee? Kepò kọṅkò nè baa bu ane aa mò. ⁴¹ Ane feraa gbaa, baa bu ane kepò kpa se, bọ lee feye bọye nè ane a waa-ò kòkò nè baa ka ane-ò, amaa mò feraa, ò moṅ waa bọye kò.”

⁴² Nè mò feraa a tọwe gywii Yeesuu feye, “Yeesuu, saṅ nè fọ e ba a fọ bọ gyi kuwure-o, fọ ma kaṅ taṅ mọ se.”

⁴³ Nè Yeesuu a tọwe gywii mò feye, “Mọ i gyi fọ kasentiṅ feye ndò mọ aa fọ e yọ Wuribware se.”

*Aneṅ nè Yeesuu a wu kiyii kpare-abεε-rò-ò se-ò
(Matiyo 27.45-56; Maak 15.33-41; Yohānee 19.28-30)*

⁴⁴⁻⁴⁵ Aa bọ fọ mpase-ò, nè kyọwe a yọwe keda, nè kibugyii a da sweere amọ se pεεε. Nè kaa gyi edọṅhwereε esa. Nè ṅkee waagya nè baa bọ kuṅ Wuribware suṅkpa a dọdò-rò a kekyaṅ-nò-ò a kyaṅ-nò ntunṅ ṅnyò. ⁴⁶ Nè Yeesuu a faa-rò kenken feye, “N se eee, mọ a taa mọ kra bọ waa fọ kesareε-rò.” Mò a tọwe amọ-ò lowe-ò, nè oo kii Ebware lee.

⁴⁷ Amò asoogyaa òbreε-ò a ṅu atọ nè aa waa mfeṅ-ò, nè ò kyorò Wuribware, nè ò ye, “Kasentiṅ, weeteε ò gye seεε timaa.” ⁴⁸ Amọ feraa asesε nè baa gyaṅṅe mfeṅ ba deere atọ-ò a ṅu ketò nè kaa waa-ò, nè baa kiṅṅi yọ pe, na bamọ asareε gya bamọ aṅu ba su. ⁴⁹ Nè bamọ nè bọ nyi Yeesuu neεneε-ò na akyee nè baa gya mò se lee Galileya sweere se-ò yere kefò ba deere ba kyọṅwe.

*Aneṅ nè baa pure Yeesuu-o
(Matiyo 27.57-61; Maak 15.42-47; Yohānee 19.38-42)*

⁵⁰⁻⁵¹ Amò anyarè kò mọ bọ-rò nè ba tee mò ε Yosef nè ò lee Arimateya maṅ nè ò bọ Yudeya sweere se-ò. Ò gye seεε timaa, nè asesε mọ beε ba bu mò bweeto. Mò feraa gywii saṅ nè Wuribware i gyi kuwure sweere mọ se-ò nee. O tii iwurekpa asenṅgyipọ-ò se, amaa n gye mò aa bamọ kanò feye bọ bu Yeesuu kepò. ⁵² Aneṅ se-ò nè anyarè mọ a yọ Gomināa Pilat ase ya kore kpa feye mò feraa e ya taa Yeesuu kifuniṅ a ò yaa pure. ⁵³ Amò kegyeranta kò mọ nè baa ṅeri kefore lee bọ feye kekyaṅ-ò maa mfeṅ. Amaa bọ moṅ tee pure òkò kemò-rò. Aneṅ se-ò nè Yosef a ya maye kifuniṅ-o, nè ò ba kyefuri bọ miri mò, nè ò waa menaṅ taa mò waa kegyeranta-ò-rò. ⁵⁴ A lee feye kake amọ gye Ifiyara nee. Amose-ò kyọwe ya lowe, amọ kukyure kake a lweero, nè òkò moṅ de kpa feye o suṅ kusuṅ.

⁵⁵ Nè akyee nè baa gya Yeesuu si lee Galileya sweere se-ò a gya Yosef se ya ṅu kegyeranta-ò na aneṅ nè ò ba Yeesuu kifuniṅ-o bọ beya-rò-ò. ⁵⁶ Nè baa kiṅṅi yọ pe ya kpa kadwii na kakyanne na bọ ba bọ kyiiine Yeesuu kifuniṅ-o. Nè baa kyure kukyure kake-o feye aneṅ nè Wuribware a mbraa-ò e kaapọ-ò.

24

*Anɛn nɛ Yeesuu a kyinɛni lɛɛ lowi-ro-o**(Matiyo 28.1-10; Maak 16.1-8; Yohanee 20.1-18)*

¹ Memeneda, kake nɛ Yudaa awuye-o i kyure, nɛ bɔ maa waa kusun kemaa-ɔ a kyon-ɔ, Kosiyara gyegyaye tututu, nɛ akyee-ɔ a yɔ Yeesuu kegyeranta-ɔ ase, na bɔ de kadwii na kakyanne-ɔ bamo ase. ² Amaa bamo a fo kegyeranta-ɔ ase-ɔ, baa nu feye kefore dabe nɛ baa kuron bɔ kpuse kemo kan-ɔ se feye pone-ɔ a kuron lee-ro. ³ Amose-ɔ nɛ baa lweero. Amaa bɔ mon nu anɛ nyarpe Yeesuu kifuniŋ-o da-ro. ⁴ Anɛn se-ɔ nɛ eyee a kpen bamo. Puri amo-ro mfen nɛ baa nu anyare anyo ko, na bɔ bun ekaare nɛ e tore se pareparepare-ɔ bɔ yere bamo ase. ⁵ Kufu a nya akyee amo-ɔ se, nɛ baa bunne anyare anyo amo akato-ro.

Nɛ anyare anyo-ɔ a bise bamo feye, “Nteto se nɛ mone i buwi alowipo-ro mone e kpa oko nɛ o te-o? ⁶ Yeesuu mon bɔ mfee, ɔ ky kyinɛni lɛɛ lowi-ro, ɔ daree. Mon' nyinɛni si feye ɔ tawe gywii mone san nɛ ɔ bɔ Galileya-ɔ feye, ⁷ ‘A tiri feye bɔ taa mo, dimaadi mo gyi-o, bɔ waa aboyewaapo kesaree-ro, na bɔ da mo bɔ mera kiyii kpare-abee-ro se, na kemo kake sasepo-ɔ na n kyinɛni lɛɛ lowi-ro.’ ”

⁸ Nɛ akyee-ɔ a nyinɛni asen-ɔ se. ⁹ Nɛ baa kinɛni lɛɛ kegyeranta-ɔ-ro, nɛ baa ya tawe keto nɛ baa nu-o peee gywii mo agyasepo kudu kako-ɔ, na bamo nɛ bɔ bamo ase-ɔ. ¹⁰ Amo akyee amo anyare e gye Mariya Magadalanyi na Yohana na Yakubu mo nyi Mariya. Akyee mo na bokɔ nɛ bɔ tii bamo se-ɔ ya yɔ ya tawe asen-ɔ peee gywii Yeesuu ayaa-ro ayerepo-ɔ. ¹¹ Amaa baa fa nee feye keto nɛ akyee amo a tawe gywii bamo-ɔ mon de kaase. Amose-ɔ bɔ mon kore gyi.

¹² Nɛ Peetroo feraa a kosɔ nweenan yɔ Yeesuu a kegyeranta-ɔ ase. Mo a fo-ɔ, nɛ oo bunne deere-ro nu kyefuri nɛ baa bɔ miri Yeesuu kifuniŋ-o. ɔ mon lee nu seye bɔ tii si. Nɛ keto nɛ kaa waa-ɔ a kpen mo eyee, nɛ oo kinɛni yɔ pe.

*Imayus koyɔ-ɔ**(Maak 16.12-13)*

¹³ Kake amo dee, nɛ Yeesuu agyasepo anyo ko a kosɔ lee Yerusalem man-no bɔ naa ba yɔ kamanɛnyi ko nɛ ba tee e Imayus-o. Mfen na Yerusalem e waa feye emayere isunoo. ¹⁴ Bɔ naa ba yɔ na ba tawe keto nɛ kaa waa Yeesuu Yerusalem-ɔ asen. ¹⁵ Bamɔ a naa na ba tawe amo asen-ɔ, nɛ Yeesuu fonfon a lee ton ko nare ya to bamo-ro, nɛ nkee mo aa bamo naa. ¹⁶ Baa nu mo, amaa bɔ mon pini mo.

¹⁷ Nɛ Yeesuu a bise bamo feye, “Nteto asen nɛ mone naa mone e tawe mone i gywii abee-ɔ nee?”

Nɛ baa sii yere, nɛ oo nu feye bamo akato a pee. ¹⁸ Nɛ bamo oko nɛ ba tee mo e Kilopas-ɔ a bise Yeesuu feye, “Amo fo feraa fo wore e gye ɔfo Yerusalem mfee, nɛ fo mon nyi nke mfene mo-ro a keto nɛ kaa ba-ɔ?”

¹⁹ Nɛ Yeesuu ye, “Nteto asen ya ba?”

Nɛ baa benɛnaa mo feye, “Keto nɛ kaa waa Yeesuu Nasarɛtenyi-o. Weete ɔ gye Wuribware a akyaamee-ɔ oko nee, nɛ asese-ɔ a nu feye Wuribware a sa mo keyaalen bweeto feye ɔ waa akpenyeeto, na ɔ kaapo abwareseŋ. ²⁰ Nɛ Wuribware alonɛpo-ɔ na man agyenkperepo-ɔ a gyi mo asen, nɛ baa bu mo kero, nɛ bɔ ye a bware feye o wu. Nɛ baa taa mo sa Roma awuye, nɛ baa da mo bɔ mera kiyii kpare-abee-ro se. ²¹ Na weete anɛ mo anɛ de mo temaa feye mo e gye nɛ ɔ ba na ɔ bɔ morowe Isireelii awuye. Amo nke nsa e gye ndoo feye bamo a waa mo anɛn nɛ anɛ a tawe-ɔ. ²² Amaa anɛ akyee nɛ bɔ tii anɛ se-ɔ a sa nɛ eyee a kpen anɛ, bɔ lee feye baa ya deere kegyeranta-ɔ-ro gyegyaye kese-ro. ²³ Nɛ bɔ mon nu kifuniŋ-o, nɛ baa kinɛni bɔ tawe gywii anɛ feye Wuribware mboo ko a lee bamo eyee bɔ kaapo bamo. Mfen nɛ baa tawe gywii bamo feye Yeesuu a kyinɛni lɛɛ lowi-ro. ²⁴ Nɛ anɛ-ro bokɔ a ya deere kegyeranta-ɔ-ro, bɔ mon nu Yeesuu-o feye anɛn dee nɛ akyee amo a tawe-ɔ.”

²⁵ Nɛ Yeesuu a tawe gywii bamo feye, “Mone mon de mfeere. Mone san mone mon kore keto nɛ Wuribware akyaamee a kyoree waa abwareseŋ wore-ɔ-ro-ɔ gyi mone

ηκρονό-ρο. ²⁶ Mone mon tee nu kaase feye a tiri feye Kristoo ne Wuribware ye o sun-o i nu aworefoa na o wu, pwee na o dee nya wuraa na kedabe Wuribware se.”

²⁷ Bamō aa Yeessuu a kya kpa se bō naa-ō, ne Yeessuu a lee o lee ketō ne Mosis na Wuribware akyaamee-ō a kyoree waa abwaresen wōre-ō-ro-ō bō kaapo mō kunju si asen-nō peee gywii bamō.

²⁸ Bamō a kpa a bō tō kamaŋgyii ne ba yō kamō se-ō-ro-ō, ne Yeessuu a waa feye mō feraa e kyōŋ se mfeŋ-ō. ²⁹ Amaa bō mon sure si feye o kyōŋ yō-ō se-ō, ne bō ye o bō sowe bamō ase mfee, a lee feye kyōwe a lowe. Amose-ō ne Yeessuu a ya sowe bamō ase.

³⁰ Ne mō aa bamō a kyena na bō gyi ateese, ne o taa bodobodoo-o, ne o sa Wuribware anse wee se, ne o teŋŋe-ro sa bamō a bō gyi. ³¹ Ŋkee ne bamō akatō a buŋŋi neenee-ō nee, ne baa pini mō mfeŋ, amaa bō mon lee ŋu mō, o ŋaa.

³² Ne baa tōwe gywii abee feye, “Saŋ ne o kaapo ane abwaresen-ō-ro-ō, aa waa ane kōne, ne ane ηκρονό-ρο a yuri ane, beee?”

³³ Mfeŋ ne baa koso puri amō-ro kiŋŋi yō Yerōsaleŋ maŋ-nō ya tō feye Yeessuu agyasepo kudu kako-ō na bamō ne bō tii si-o a gyaŋŋe. Ne abee anyō-ō a tōwe gywii bamō feye baa ŋu Yeessuu na o kee. ³⁴ Ne baa beŋŋaa bamō feye, “Kasentiŋ, ane nyaŋpe a kyiŋŋi lee lowi-ro. Oo lee mō eyee bō kaapo Simōŋ.” ³⁵ Ne anyare anyō-ō a tōwe ketō ne kaa ba kpa-ō-ro-ō na aneŋ ne baa pini Yeessuu saŋ ne o teŋŋe bodobodoo-o-ro sa bamō-ō gywii bamō.

*Aneŋ ne Yeessuu a lee mō eyee bō kaapo mō agyasepo-ō
(Maak 16.14-18; Yohannee 20.19-23)*

³⁶ Na anyare anyō-ō saŋ ba tōwe asen-ō ba gywii Yeessuu agyasepo-ō, ne Yeessuu fōŋfōŋ a lee bamō se o yere bamō-ro mfeŋ, ne o ka bamō kanō feye, “Eyee yure mone.” ³⁷ Ne kufu a nya bamō, ba fa feye ba ŋu kyenŋŋo kō nee. ³⁸ Ne oo bise bamō feye, “Ntō i de mone kufu? Nteto se ne mone maa kōore mone i gyi? ³⁹ Mon' deere mō asaree na mō ayaapapaa, na mon' ŋu feye mō nee. Na mon' kra mō-ro a mon' kee. Kyenŋŋo de ayeegyī na abowii feye aneŋ ne mone a ŋu n de-o ooo?”

⁴⁰ Mō a tōwe aneŋ-ō, ne o taa mō asaree na ayaapapaa bō kaapo bamō. ⁴¹ Bō saŋ bō mon kōore Yeessuu a asen-ō gyi kyekkyee. Amaa bamō akatō a gyi, ne eyee a kpeŋ bamō. To, ne Yeessuu a bise bamō feye, “Mone de ateese kō mfee aaa?”

⁴² Ne baa taa kakiŋgyi deŋase katiŋ kō sa mō. ⁴³ Ne o taa wō bamō akatō-ro mfeŋ.

⁴⁴ Ne o tōwe gywii bamō feye, “Saŋ ne n te na mō aa mone e sa senŋa-ō, mō a tōwe asen kō gywii mone, ne m bee mō e tōwe amō-ro. Amō e gye feye ketō kemaa ne Mosis a kyoree waa mō mbraa wōre-ō-ro-ō, ne Wuribware akyaamee a kyoree-ō, ne Deefid a kyoree waa mō ilij wōre-ō-ro bō lee mō kunju si-o e ba kasentiŋ.”

⁴⁵ Ne o kya se kaapo ketō ne ke bō abwaresen wōre-ō-ro, ne a gye mō kunju si asen-ō kaase. ⁴⁶ Ne ŋkee o tōwe nee feye, “Baa kyoree waa abwaresen wōre-ō-ro nee feye Kristoo ne Wuribware ye o sun a o bō kyōŋwe kaye mō-ro-ō i gyi aworefoa, na o wu, na kemō ŋke nsa o kyiŋŋi lee lowi-ro. ⁴⁷ Na mon' yō mfee a Yerōsaleŋ awuye-o na kaye-ro asese peee ase ya ba mō kenyaŋe bō tōwe asen timaa-o gywii bamō. Na mon' tōwe gywii bamō feye o kemaa nu mō eyee, na o kiŋŋi lee mō ebōye-ro, na Wuribware nya taa mō ebōye-ō bō ke mō. ⁴⁸ Mone fōŋfōŋ e gye amō ayererapo. ⁴⁹ Na mō fōŋfōŋ sa a Wuribware a kufwiŋŋe timaa-o ywee mone se, feye aneŋ ne n se Wuribware a tōwe bō beya feye o waa-ō. Amaa mon' gywii maŋ-nō mfee bō fo saŋ ne mone e nya mfaanee a keyaalen ne ke e lee soso-ō.”

*Aneŋ ne Yeessuu yii soso-ō
(Maak 16.19-20; Aya-ro ayerepo asuŋ 1.9-11)*

⁵⁰ Ne ŋkee Yeessuu a sa ne mō aa mō agyasepo-ō a yō haree Betaniya kamaŋgyii, ne o yase mō asaree soso, ne oo yure bamō mfeŋ. ⁵¹ Mō a maa se o yure bamō-ō, ne Wuribware a bō yaa mō soso.

⁵² Nē m̀ agyasep̀-ə a sii mfeḡ sun m̀, nē baa kiḡḡi yə Yerusalem maḡ-nə, na bamo akato a gyi bweetə. ⁵³ Nē baa yə b̀ b̀ Wuribware sunkpa-ə kabuno ba kyorə Wuribware kake kema.

Yohanee

Ketò ne Yohanee a kyorée bọ lee asej timaa-o si-o

Anẹj ne Abwaresẹj-ọ du-o

(Matiyo 3.1-12; Maak 1.1-8; Lukas 3.1-18)

- ¹ Atò kemaa keleeakaase-ọ,
Abwaresẹj kyọ ọ bọ-rọ.
Abwaresẹj-ọ na Wuribware i te.
Abwaresẹj-ọ na Wuribware gye kọkọjko.
- ² Saṅ ne Wuribware a twee kaye-ọ,
Abwaresẹj-ọ na Wuribware kyọ bọ bọ-rọ.
- ³ Mò se ne Wuribware a waa ketò kemaa bọ bọrọ.
Ketò kemaa ne Wuribware a twee-ọ, ọ moṅ kwaye mò.
- ⁴ Abwaresẹj-ọ se ne ketò kemaa yere
ke e nya ṅkpa.
ṅkpa pẹe a lee mò ase nee.
ṅkpa mọ a taa kẹlanṅero baa asese.
- ⁵ Kẹlanṅero mọ e gye ne ke e lanṅe kibugyii-ro,
ne kibugyii-o maa taare a kọ kyọ kẹlanṅero-ọ.
- ⁶ Ọnyare kọ e dẹe ọ bọ-rọ ne baa tee mò e Yohanee.
Ne Wuribware a suṅ mò bọ kyọwẹ.
- ⁷ Mò e gye ne ọ ba bọ tọwe kẹlanṅero-ọ asej
gywii asese, na bamọ pẹe nu asej-ọ, na bọ kọore gyi.
- ⁸ N gye Yohanee fọṅfọṅ e gye ne ọ sa kẹlanṅero-ọ,
mò feraa, Wuribware a suṅ mò nee feye
ọ bọ tọwe kẹlanṅero-ọ asej.
- ⁹ Abwaresẹj-ọ e gye kẹlanṅero kasentij amo
ne ke e sa asese pẹe kẹlanṅero-ọ.
- ¹⁰ Ne ọ baa kẹlanṅero kaye-rọ.
Amaa saṅ ne ọ bọ kyena kaye-rọ-ọ,
kaye-rọ asese moṅ pini mò,
amaa mò se ne Wuribware a twee kaye-ọ bọ bọrọ.
- ¹¹ Ne ọ ba kaye ne ọ twee-ọ-rọ,
amaa mò asese ne ọ twee-ọ mọ a kine mò.
- ¹² Amaa bamọ bọkọ feraa a kra mò neenee,
ne baa kọore mò gyi,
amose se-ọ ne ọ sa bamọ pẹe kpa
feye bọ kii Wuribware mò gyi-ana.
- ¹³ Amaa sese ya kii Wuribware mò gyi-ana-ọ ọkọ,
n gye sese dimaadi e gye ne ọ kpa ne ọ kowe gyi,
Wuribware fọṅfọṅ e gye ne ọ kowe mò.
- ¹⁴ To, ne Abwaresẹj-ọ a bọ kii nyiṅkpasẹ,
ne ọ kyena ane ase kafọṅfwee.
Ọ bọ ane ase, ne oo ṅu ane ewee bweeto,
ne o de kasentij ọ kyọ ketò kemaa.
Ne ane a ṅu mò wuraa na mò kedabẹ ne a kaapo ane
feye mò e gye Wuribware mò gyi kọjko kpeṅ-o.
- ¹⁵ Ne Yohanee gbaa a lee ọ tọwe mò asej feye,

“Mɔn' kee m̀. M̀ a kyɔ t̀wɛ m̀ asɛŋ gywii m̀nɛ.

M̀ ɛ gyɛ nɛ ɔ ba m̀ kamɛɛ-r̀.

ɔ kyɔ m̀ kɛdabɛ, a lɛɛ fɛyɛ ɔ kyɔ o te kyɛɛ
pwɛɛ nɛ baa dɛɛ k̀wɛ m̀.”

¹⁶ To, m̀ a ŋu anɛ ɛwɛɛ bweɛtɔ-ɔ sɛ,
nɛ ɔɔ sa anɛ ŋyure bweɛtɔ bweɛtɔ.

¹⁷ Mosis si nɛ Wuribwarɛ a ba mbraa-ɔ b̀ b̀r̀ɔ,
amaa Yeessuu Kristoo si nɛ Wuribwarɛ a ba ŋyure
na kasɛŋtɪŋ b̀ b̀r̀ɔ.

¹⁸ Amaa fɛraa ɔk̀ m̀ŋ tɛɛ ŋu Wuribwarɛ,
m̀ gyi k̀ŋk̀ am̀ nɛ o te mɛraa m̀ sɛ Wuribwarɛ-ɔ,
m̀ ɛ gyɛ nɛ ɔ kaapɔ anɛŋ nɛ Wuribwarɛ du-o.

Yohanee Osuubɔpɔ asɛŋ-ɔ

¹⁹ Nɛ Yudaawɛ awuyɛ agyɛŋkɛrɛpɔ nɛ b̀ b̀ Yɛrɔsalem maŋ-nɔ-ɔ a suŋ Wuribwarɛ
alɔŋŋɔpɔ na Lewii awuyɛ k̀ b̀ kyɔŋwɛ Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ asɛ fɛyɛ b̀ yɔ ya bise m̀
fɛyɛ, “Nɛ ɛ gyɛ f̀? F̀ ɛ gyɛ Kristoo nɛ Wuribwarɛ a t̀wɛ fɛyɛ o suŋ-o ɔɔ?”

²⁰ Yohanee m̀ŋ kine bam̀ kɛbɛŋŋaa, nɛ ɔɔ kaapɔ bam̀-ɔ nɛnɛɛ fɛyɛ, “Daabii. N
gyɛ m̀ ɛ gyɛ Kristoo am̀.”

²¹ Nɛ baa bise m̀ fɛyɛ, “To, nɛ weeteɛ nɛ ɛ gyɛ f̀? F̀ ɛ gyɛ Wuribwarɛ kyaamɛɛ Iliya
nɛ baa kyɔrɛɛ waa abwarɛsɛŋ wɔrɛ-ɔ-r̀ fɛyɛ ɔ bɛɛ ba a ɔ b̀ gyɛ Kristoo ŋkɛɛ-ɔ ɔɔ?”

Nɛ ɔ yɛ, “N gyɛ Iliya ɛ gyɛ m̀.”

Nɛ baa bɛɛ bise m̀ fɛyɛ, “F̀ ɛ gyɛ Wuribwarɛ kyaamɛɛ nɛ anɛ ɔdɛdaapɔ Mosis a kyɔ
t̀wɛ gywii anɛ fɛyɛ ɔ ba-ɔ ɔɔ?”*

Nɛ ɔ yɛ, “Daabii, n gyɛ m̀ nɛɛ.”

²² To, nɛ b̀ bɛɛ b̀ yɛ, “Am̀ fɛraa, t̀wɛ gywii anɛ m̀ nɛ f̀ gyɛ-ɔ, a lɛɛ fɛyɛ anɛ ɛ ya
lee kanɔ bam̀ nɛ baa suŋ anɛ-ɔ asɛ. ɛmɛnɛ nɛ f̀ ɛ t̀wɛ f̀ ɛyɛɛ asɛŋ?”

²³ Nɛ Yohanee a lee kanɔ fɛyɛ, “M̀ ɛ gyɛ ɔk̀ nɛ Wuribwarɛ kyaamɛɛ Isaya a kyɔrɛɛ
m̀ asɛŋ waa abwarɛsɛŋ wɔrɛ-ɔ-r̀-ɔ fɛyɛ,

‘ɔk̀ ɛ fɛɛ-r̀ kimukeɛ-ro ɔ t̀wɛ fɛyɛ,

Mɔn' lɔŋŋɔ kpa kyɛrarasɛ nɛnɛɛ

b̀ beya anɛ nyanŋɛ a ɔ b̀r̀ɔ sɛ!’ ”*

²⁴⁻²⁵ Nɛ mbɔɔ nɛ baa suŋ b̀ kyɔŋwɛ Yohanee asɛ-ɔ b̀k̀ gyɛ Farisii awuyɛ. Nɛ baa bise
m̀ fɛyɛ, “F̀ ɛ m̀ŋ gyɛ Kristoo bɛɛɛ Iliya bɛɛɛ Wuribwarɛ kyaamɛɛ am̀, nɛ ɛmɛnɛ sɛ nɛ
f̀ ɛ b̀ asɛsɛ asuu?”

²⁶ Nɛ Yohanee a lee kanɔ fɛyɛ, “M fɛraa, nkyu nɛ n de m̀ ɛ b̀ asuu, ama ɔk̀ b̀
m̀nɛ-r̀, nɛ m̀nɛ m̀ŋ nyi m̀. ²⁷ M̀ a gyɛ m̀ ŋkɛɛ ba, ama m̀ŋ f̀ fɛyɛ ŋ kra m̀
asɛbɛta-r̀ lee gbaa, na m fweɛ m̀ ayaapapaa sɛ.”

²⁸ Am̀-ɔ pɛɛɛ a waa Betaniya kamaŋgyii nɛ ɔ b̀ Yɔɔdaŋ b̀ŋ kyɔwɛ lɛɛkpa a
kɛbɛgya-ɔ-r̀, mɛfɛŋ nɛ Yohanee ɛ b̀ asuu-o nɛɛ.

Wuribwarɛ a kasannɛgyii-o

²⁹ Kayɛ ŋkɛ-o nɛ Yohanee a ŋu Yeessuu na ɔ ba m̀ asɛ, nɛ ɔɔ t̀wɛ fɛyɛ, “Mɔn' kee ɔk̀
nɛ o lee kayɛ-r̀ ɛbɔyɛ, fɛyɛ anɛŋ nɛ ba m̀ kasannɛgyii k̀ b̀ de ba lee ɛbɔyɛ-ɔ. M̀ ɛ
gyɛ Wuribwarɛ a kasannɛgyii-o.

³⁰ Sɛsɛ m̀ asɛŋ nɛ m̀ a t̀wɛ fɛyɛ, ‘M̀ ɛ gyɛ nɛ ɔ ba m̀ kamɛɛ-ɔ. ɔ kyɔ m̀ kɛdabɛ, a
lɛɛ fɛyɛ ɔ kyɔ o te kyɛɛ pwɛɛ nɛ baa dɛɛ k̀wɛ m̀.’ ” ³¹⁻³⁴ Nɛ Yohanee a t̀wɛ anɛŋ nɛ ɔɔ
waa pini fɛyɛ Yeessuu ɛ gyɛ m̀ nɛ Wuribwarɛ a suŋ m̀ f̀ŋf̀ŋ b̀ gyɛ ŋkɛɛ t̀wɛ m̀ asɛŋ
gywii asɛsɛ-ɔ. ɔ yɛ, “Pwɛɛ nɛ Yeessuu a ba m̀ asɛ-ɔ, m̀ŋ nyi fɛyɛ Wuribwarɛ m̀ gyi-o
nɛɛ. Nsaŋ-ɔ nɛ Wuribwarɛ a t̀wɛ gywii m̀ fɛyɛ, ‘F̀ ɛ b̀ asuu, m̀ ɛ sa a Wuribwarɛ a

* 1:21 Mbraa kɛbɛsa 18.15. * 1:23 Isaya 40.3 (LXX).

kufwiije timaa-o lee sosɔ ba kaase feye kuwurelepɔ-o. Sese ne ke e kyena mɔ se-o, mɔ e gye Wuribware mɔ gyi-o. Ne mɔ e gye mɔ ne ɔ ba kufwiije timaa amɔ a ɔ bɔ gyee asese-o.' To, keto se ne mɔ, Yohanee, e bɔ mone Isireelii awuye asuu-o e gye feye mon' nya gyii mɔ. Ne mbeyomɔ mɔ fɔnfɔn a ɔ mɔ-o se-o, mɔ e taare a n tɔwe gywii mone feye Yeessuu mɔ gye Wuribware mɔ gyi-o kasentɔn."

³⁵⁻³⁶ Kemo kaye ɔke-o, ne Yohanee mɔ aa mɔ agyasepo anyɔ ko bee bɔ yere mfen, ne oo ɔ Yeessuu naa ɔ kyɔn. Ne ɔ ye, "Mon' kee mɔ ne mɔ a kaapo mone feye ba mɔ mɔ feye kasannegyii-o na bɔ bɔ lɔnɔ Wuribware-o!"

³⁷ Mɔ agyasepo anyɔ-o a nu feye ɔ tɔwe amɔ-o, ne baa yɔ Yeessuu ase.

³⁸ Yeessuu a nyɔn kee, ne oo ɔ feye bɔ gya mɔ se-o, ne oo bise bamɔ feye, "Nteto ne mone i buwi mone e kpa?"

Ne baa bise Yeessuu feye, "ɔkaapɔpɔ, mfene ne fɔ te?"

³⁹ Ne oo lee kanɔ feye, "Mon' bɔ kee." Saɔ amɔ-o kyɔwe a kyɔ kpeere, ne mɔ aa bamɔ a yɔ, ne baa ya ɔ mfen ne o te-o, ne baa nya se sii mɔ ase kake amɔ pɛɛɛ.

⁴⁰ Agyasepo ne baa gya Yeessuu si-o ɔko kenyare e gye Andruu, ne o de daa ne ba tee mɔ e Simɔn. ⁴¹ Mfen ne oo buwi kpa mɔ daa, ne ɔ tɔwe gywii mɔ feye, "Ane a ɔ Masiya-o." (Masiya kaase e kaapo feye Kristoo ne Wuribware ye o suɔ a ɔ bɔ kyɔnwe kaye-ro-o.)

⁴² Ne Andruu a yaa Simɔn Yeessuu ase. Ne Yeessuu a deere mɔ diɔn, ne ɔ tɔwe gywii mɔ feye, "Fɔ kenyare e gye Yohanee mɔ gyi Simɔn, amaa lee ndɔ bɔ yɔ fɔ kenjasyare e gye Keefas." (Griiki seɔsa-ro kemo e gye Peetroo, ne Peetroo kaase mɔ e kaapo feye Kefore.)

Aneɔ ne Yeessuu a tee Filipino na Nataniyel-o

⁴³⁻⁴⁴ Kaye a bee ke-o, ne Yeessuu a kra feye ɔ yɔ Galileya sweere se. Ne oo ɔ nyare ko ne ba tee mɔ e Filipino, ne ɔ lee Betesayeda maɔ-nɔ, Andruu na Peetroo-ana aye-o. Ne ɔ tɔwe gywii mɔ feye, "Ba a mɔ aa fɔ a yɔ."

⁴⁵ Ne Filipino a ɔ nyare ko ne ba tee mɔ e Nataniyel-o, ne ɔ tɔwe gywii mɔ feye, "Ane a ɔ mɔ ne ane ɔdedaapo Mosis a kyɔre mɔ asen bɔ waa Wuribware mbraa a wore-o-ro-o, ne Wuribware akyamee gbaa a bee kyɔre mɔ asen-o. Mɔ e gye Yeessuu, Yosef mɔ gyi, ne ɔ lee Nasaret maɔ-nɔ-o."

⁴⁶ Ne Nataniyel a bise Filipino feye, "Nasaret! A taare a a waa feye kamaɔgyii mɔ-ro ne atɔ damenaɔse a lee aaa?"

Ne Filipino ye, "Bɔ kee e."

⁴⁷ Yeessuu a ɔ Nataniyel e ba mɔ ase-o, ne ɔ tɔwe feye, "Mon' kee Isireeliinyi kasentɔn, ne ɔ mɔn de kayeba-o."

⁴⁸ Ne Nataniyel a bise mɔ feye, "Emene ne fɔ a waa fɔ nyi mɔ?"

Ne Yeessuu a lee kanɔ feye, "Mɔ a taare ɔ fɔ, na m bɔ mfɛɛ, pwɛɛ ne Filipino a de tee fɔ baa mɔ ase. N gye figi kiyii kaase ne fɔ bɔ aaa?"

⁴⁹ Ne Nataniyel ye, "ɔkaapɔpɔ, Wuribware mɔ gyi-o e gye fɔ. Isireelii sweere owure-o e gye fɔ!"

⁵⁰ Ne Yeessuu a tɔwe feye, "Aneɔ ne mɔ a tɔwe gywii fɔ feye mɔ a taare ɔ fɔ, na m bɔ mfɛɛ, saɔ ne fɔ bɔ kiyii-o kaase-o se, ne fɔ a kɔre mɔ gyi aaa? Saɔ ko e ba na fɔ ɔ amɔ ne a kyɔ amɔ-o." ⁵¹ Ne ɔ tɔwe gywii bamɔ feye, "Kasentɔn ne mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone feye awore-ro i buɔni-ro, na Wuribware mbɔ e ba kaase ba ywee mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, si ba kiɔni ba yɔ sosɔ."

2

Kana maɔ-nɔ a kɔkɔfɔ-o

¹ Amɔ ɔke ɔnyɔ kamee-ro, ne baa taa kɔkɔfɔ Kana maɔ ne ɔ bɔ Galileya sweere se-o-ro.

² Ne baa tee Yeessuu na mɔ agyasepo-o feye bɔ ba kɔkɔfɔ-o-ro. Amɔ Yeessuu mɔ nyi bɔ mfen.

³ Saŋ ne bɔ bɔ mfeŋ-ɔ, ne kɔkɔfɔ-ɔ-rɔ a nta-ɔ a lowe. Ne Yeessuu mɔ nyi a tɔwe gywii mɔ feye, “Bamɔ nta-ɔ pɛɛɛ a lowe.”

⁴ Ne Yeessuu ye, “N na, m fɛraa, mɔ saŋ-ɔ mɔŋ tɛɛ fɔ a ŋ waa kɔtɔko.”

⁵ Ne Yeessuu mɔ nyi a tɔwe gywii ayaafɔre-ɔ feye, “Mɔn' waa ketɔ kemaa ne ɔ tɔwe a o gywii mone-ɔ.”

⁶ Yudaa awuye de asaree kefwɛe kɔ ne baa suye lee bamɔ adedaapo ase-ɔ. Nkyu ne bɔ de ba fwee bamɔ asaree-ɔ bɔ alaŋ dabe dabe kɔ ne baa ba afoɔre bɔ waa-ɔ-rɔ. Alaŋ mɔ kekemaa nkyu e fɔ aŋkɔre kitiŋ. ⁷ Ne Yeessuu a tɔwe gywii ayaafɔre-ɔ feye bɔ sɛɛ nkyu bɔ bɔrɔ alaŋ-ɔ. Ne baa sɛɛ nkyu bɔ bɔrɔ amɔ pɛpɛpɛpɛ.

⁸⁻⁹ Ne ɔ tɔwe gywii bamɔ feye, “Mbeyɔmɔ mɔn' saa nkyu-o ŋkɔ lee alaŋ-ɔ kɔkɔŋkɔ-rɔ yaa bɔ sa kɔkɔfɔ-ɔ agyɛŋkɛɛpɔ.” Ne nkyu-o a buruwi nta.

Ne ŋkee baa taa nta-ɔ yaa mɔ, ne ɔ da kee. Mɔ a da kee-ɔ, ɔ mɔŋ pini mfeŋ ne nta amɔ a lee-ɔ, amaa ayaafɔre ne baa saa nkyu-o baa-ɔ fɛraa nyi. Amose-ɔ ne ɔ tɛɛ ɔkɔfɔ kuri, ¹⁰ ne ɔ tɔwe gywii mɔ feye, “Ɔkemaa i ke nta timaa-o pwɛɛ nee, ne afo pɛɛɛ ya nya nuu aneŋ ne a baare bamɔ-ɔ pwɛɛ na ɔ dɛɛ baa nta kemaa ne ɔ kpa-ɔ. Amaa fɔ fɛraa, fɔ a taa nta timaa bɔ sii kamɛɛ bɔ fɔ mbeyɔmɔ nee, ne fɔ a dɛɛ lee baa.”

¹¹ Kana maŋ ne ɔ bɔ Galileya sweere se-ɔ-rɔ ne Yeessuu a bɔ lee waa atɔ ne a kpeŋ eyee-ɔ. Mfeŋ ne ɔ gye ŋkɛɛ kaapo mɔ keyaalɛŋ. Amose ne mɔ agyasepɔ-ɔ a kɔɔre mɔ gyi. ¹² Amɔ-ɔ pɛɛɛ kamɛɛ-rɔ, ne Yeessuu na mɔ nyi na mɔ tire-ana na mɔ agyasepɔ-ɔ a yɔ Kapaaniyum maŋ-nɔ, ne baa kyena mfeŋ ŋke kafɔfwɛe kɔ.

Saŋ ne Yeessuu a yɔ Wuribware sunkpa-ɔ

¹³ Kasu kanɔ ateese kigyibee ne ba tee e Wuribware-a-kya-ane-yɔwe-ɔ a kpa a kɔ fɔ-ɔ se-ɔ, ne Yeessuu a yɔ Yerɔsalɛm maŋ-nɔ. ¹⁴ Ne ɔ yɔ Wuribware sunkpa kabuno ya tɔ anyare na ba fe enaate na esanne na awurelepɔ, ne bamɔ bokɔ mɔ te bamɔ iteeburi ase ba kyeeri Roma sweere se atanne ba yaa Yudeya sweere se atanne-rɔ. ¹⁵ Yeessuu a ŋu amɔ-ɔ, ne ɔ taa ife bɔ waa paara, ne ɔ gya esanne-ɔ na enaate-ɔ pɛɛɛ lee Wuribware sunkpa a kabuno-o, ne ɔ gyera gyera atanne akyeeripɔ a iteeburi-o bɔ da, ne ɔ ŋɔra bamɔ atanne agyi-o-ro. ¹⁶ Ne ɔ sa ne bamɔ ne ba fe awurelepɔ-ɔ a taa amɔ lee mfeŋ. Ne ɔ tɔwe gywii bamɔ feye, “Mone ma taa n se aye bɔ kii kegya gyikpa.”

¹⁷ Aneŋ ne ɔ tɔwe-ɔ se-ɔ, mɔ agyasepɔ-ɔ a nyiŋŋi aneŋ ne abwaresɛŋ wɔre-ɔ a tɔwe-ɔ se feye,

“Wuribware, kekpa demaŋte ne mɔ e kpa fɔ sunkpa-ɔ a kɔɔre mɔ kakponɔ.”*

¹⁸ Ne Yudaa awuye agyɛŋkɛɛpɔ a ba mɔ ase bɔ bise mɔ feye, “Ntɔ atɔ dabe ne fɔ e taare a fɔ waa bɔ kaapo ane, na a kaapo feye fɔ de kpa feye fɔ waa amɔ-ɔ?”

¹⁹ Ne Yeessuu a lee kanɔ feye, “Mone ya bwee Wuribware sunkpa mɔ, ŋke nsa bɔ fɔ-ɔ, mɔ-ɔ mɔ a bee pwɛɛ mɔ bɔ yera.”

²⁰ Ne baa bise mɔ feye, “Baa taa nsu aduna na nsiye nee bɔ pwɛɛ Wuribware sunkpa mɔ,† ne fɔ fɛraa, fɔ ye ŋke nsa bɔ fɔ-ɔ fɔ a bee pwɛɛ mɔ aaa?”

²¹ Amaa Wuribware sunkpa ne Yeessuu e tɔwe mɔ aseŋ-ɔ mɔŋ gye sunkpa ne bɔ yere mɔ-rɔ-ɔ. Sunkpa ne ɔ tɔwe mɔ aseŋ-ɔ e gye mɔ fɔŋfɔŋ kayɔwɔre. ²² Amose se-ɔ mɔ a wu ne baa pure mɔ-ɔ, mɔ kikyɛŋŋi-ro-o mɔ agyasepɔ-ɔ a nyiŋŋi si feye ɔ tɔwe amɔ-ɔ, ne baa kɔɔre abwaresɛŋ wɔre-ɔ na ketɔ ne Yeessuu a tɔwe-ɔ gyi.

²³ Yeessuu a bɔ Yerɔsalɛm maŋ-nɔ saŋ ne ba gyi Wuribware-a-kya-ane-yɔwe a ateese-o, asese bweeto a kɔɔre mɔ gyi, aneŋ ne baa ŋu atɔ dabe dabe ne ɔ waa-ɔ se. ²⁴ Amaa Yeessuu mɔŋ taa mɔ eyee bɔ dɔŋŋɔ bamɔ se, a lee feye o nyi aneŋ ne bamɔ pɛɛɛ du-o. ²⁵ Amose se-ɔ a mɔŋ tiri feye ɔkɔ tɔwe aneŋ ne bɔ du-o gywii mɔ, bɔ lee feye o nyi ketɔ ne ke bɔ bamɔ ŋkponɔ-rɔ-ɔ.

* 2:17 Kiliŋ 69.9.

3

Yeesuu na Nikodeemus

¹ Ɔnyare kɔ bɔ-rɔ nɛ ba tɛɛ mɔ̄ ε Nikodeemus. Ɔ gye Yudaa awuye a maɲ abresɛ-ɔ ɔkɔ, nɛ ɔ bɛɛ ɔ gye Farisii awuye-o ɔkɔ. ² Kanye kɔ, nɛ ɔɔ yɔ Yeesuu asɛ ya tɔwɛ feyɛ, “Ɔkaapɔpɔ, anɛ nyi feyɛ fɔ gye ɔkaapɔpɔ nɛ Wuribware a sunɲ bɔ kyɔɲwɛ-ɔ nɛɛ, a lɛɛ feyɛ ɔkɔ maa taare a ɔ waa akpɛɲeyɛɛtɔ mɔ̄ nɛ fɔ ɛ waa-ɔ, amɔ Wuribware yere mɔ̄-rɔ.”

³ Nɛ Yeesuu a tɔwɛ feyɛ, “Mɔ̄ i gyi fɔ kasɛɲtiɲ feyɛ ɔkɔ maa taare a o tii Wuribware a kuwure-o si, amɔ baa bɛɛ kɔwɛ mɔ̄ pwɛɛ.”

⁴ Nɛ Nikodeemus a bise mɔ̄ feyɛ, “Emɛnɛ nɛ ba waa na bɔ bɛɛ kɔwɛ sɛsɛ nɛ ɔɔ daɲ-ɔ? Kasɛɲtiɲ nɛɛ feyɛ ɔ maa lɛɛ taare a o kiɲɲi lwee mɔ̄ nyi kame-ro a ɔ bɛɛ kɔwɛ mɔ̄ nyɔsɛpɔ.”

⁵ Nɛ Yeesuu a lee kanɔ feyɛ, “Mɔ̄ i gyi fɔ kasɛɲtiɲ feyɛ, ɔkɔ maa taare a o tii Wuribware a kuwure-o si, amɔ baa ba nkyu bɔ bɔ mɔ̄ asuu, nɛ Wuribware a kufwiɲɛ timaa-o a kɔwɛ mɔ̄. ⁶ Mɔ̄ nɛ dimaadi a kɔwɛ mɔ̄-ɔ de dimaadi kɔyɔwɔregyi, nɛ mɔ̄-ɔ mɔ̄ nɛ Wuribware a kufwiɲɛ timaa-o a kɔwɛ mɔ̄-ɔ fɛraa mɔ̄ kra a nya ɲkpa pɔpɔwɛɛ. ⁷ Amɔsɛ se-ɔ fɔ ma sa a a kpɛɲ fɔ eyɛɛ feyɛ mɔ̄ a tɔwɛ gywii fɔ feyɛ a tiri feyɛ bɔ bɛɛ kɔwɛ mɔ̄nɛ ɔkɛmaa. ⁸ To, afwii ɛ da a yɔ mfɛɲ nɛ a kpa-ɔ nɛɛ. Fɔ i nu amɔ sɛ, amaa fɔ mɔ̄ɲ nyi mfɛɲ nɛ aa lɛɛ-ɔ na mfɛɲ nɛ a yɔ-ɔ. Anɛɲ dɛɛ nɛ anɛ maa nu kaasɛ anɛɲ nɛ Wuribware a kufwiɲɛ timaa-o ɛ kɔwɛ ɔkɔ-ɔ.”

⁹ Nɛ Nikodeemus a lee kanɔ feyɛ, “Emɛnɛ nɛ amɔ-ɔ ɛ waa a a waa anɛɲ?”

¹⁰ Nɛ Yeesuu a bɛɲɲaa mɔ̄ feyɛ, “Fɔ gye Isireelii awuye-ro ɔkaapɔpɔ dabɛ-ɔ, na fɔ mɔ̄ɲ nyi amɔ-ɔ aaa? ¹¹ Mɔ̄ i gyi fɔ kasɛɲtiɲ feyɛ kɛtɔ kɛmaa nɛ anɛ nyi-o asɛɲ nɛ anɛ ɛ tɔwɛ, nɛ kɛtɔ nɛ anɛ a ɲu-o asɛɲ nɛ anɛ ɛ tɔwɛ. Amaa amɔ pɛɛɛ gbaa mɔ̄nɛ ɔkɛmaa maa kɔɔrɛ anɛ asɛɲ o gyi. ¹² Kayɛ mɔ̄-rɔ atɔ asɛɲ nɛ mɔ̄ ɛ tɔwɛ mɔ̄ i gywii mɔ̄nɛ, nɛ mɔ̄nɛ maa kɔɔrɛ mɔ̄ mɔ̄nɛ i gyi-o, sanɲbɔtɔ Wuribware sɛ asɛɲ nɛ mɔ̄ ya tɔwɛ gywii mɔ̄nɛ, nɛ mɔ̄nɛ ɛ kɔɔrɛ mɔ̄ a mɔ̄n' gyi aaa? ¹³ Na ɔkɔ mɔ̄ mɔ̄ɲ tɛɛ yɔ Wuribware sɛ ya ɲu. Amaa mɔ̄, dimaadi mɔ̄ gyi-o, a lɛɛ Wuribware sɛ ba. Amɔsɛ nɛ mɔ̄ ɛ taare a n tɔwɛ Wuribware sɛ atɔ asɛɲ.”

¹⁴ Mɔ̄nɛ a kare abwaresɛɲ wɔrɛ-ɔ-rɔ ɲu anɛɲ nɛ anɛ ɔdɛdaapɔ Mosis a taa kayɔwaa bɔ waa kɛtɔ kɔ feyɛ kɔwɔ-ɔ*, nɛ ɔɔ ba kɛmɔ bɔ kyɛna kayii sɔsɔ, na ɔkɛmaa nɛ kɔwɔ a duɲ mɔ̄ kimukɛ-ro mfɛɲ-ɔ, mɔ̄ ya yasɛ kuɲu dɛɛrɛ kɛtɔ-ɔ na ɔ ma wu, amaa na ɔ nya ɲkpa-ɔ. Anɛɲ dɛɛ nɛɛ, a tiri feyɛ bɔ yasɛ mɔ̄, dimaadi mɔ̄ gyi-o, sɔsɔ, ¹⁵ na ɔkɛmaa nɛ ɔ kɔɔrɛ mɔ̄ o gyi-o maa wu, amaa na ɔ nya ɲkpa na kukyure nɛ a mɔ̄ɲ de kɛɛ-ɔ. ¹⁶ A kaapɔ feyɛ Wuribware a kpa kayɛ-rɔ asɛsɛ kɛbanɲsɛ-ɔ sɛ, nɛ ɔɔ taa mɔ̄ gyi kɔɲkɔ wɔrɛ kpɛɲ nɛ o de-o sa anɛ feyɛ ɔkɛmaa nɛ ɔ kɔɔrɛ mɔ̄ o gyi-o maa wu, amaa ɔ nya ɲkpa na kukyure nɛ a mɔ̄ɲ de kɛɛ-ɔ.

¹⁷ A mɔ̄ɲ gye feyɛ Wuribware a sunɲ mɔ̄ gyi bɔ kyɔɲwɛ nɛɛ feyɛ ɔ bɔ kii kayɛ-rɔ asɛsɛ ɔsɛɲgyipɔ, amaa ɔɔ ba nɛɛ feyɛ ɔ ba a ɔ bɔ kii kayɛ-rɔ asɛsɛ ɔmɔrɔwɛpɔ. ¹⁸ Ɔkɛmaa nɛ ɔ kɔɔrɛ mɔ̄ o gyi-o, Wuribware maa bu mɔ̄ kɛpɔ, amaa ɔkɛmaa nɛ ɔ maa kɔɔrɛ mɔ̄ o gyi-o, Wuribware a kyɔ bu mɔ̄ kɛpɔ, a lɛɛ feyɛ ɔ mɔ̄ɲ kɔɔrɛ Wuribware mɔ̄ gyi kɔɲkɔ kpɛɲ-o gyi. ¹⁹ Mfaanɛ nɛ mɔ̄nɛ ɛ ba a mɔ̄n' bɔ ɲu bamɔ nɛ Wuribware i bu kɛpɔ-ɔ, amɔ ɛ gye feyɛ kɛlanɲɛrɔ a ba kayɛ-rɔ, amaa kayɛ-rɔ asɛsɛ ɛ kpa kibugyii-o bɔ kyɔɲ kɛlanɲɛrɔ-ɔ, a lɛɛ feyɛ ba waa atɔ nɛ a gye bɔyɛ-ɔ. ²⁰ Ɔkɛmaa nɛ ɔ waa ɛbɔyɛ-ɔ sɛrɛ kɛlanɲɛrɔ-ɔ. Anɛɲ sɛ-ɔ, ɔ maa kpa a ɔ ba kɛlanɲɛrɔ-rɔ, a lɛɛ feyɛ ɔ maa kpa a mɔ̄ ɛbɔyɛ-ɔ lɛɛ kawu. ²¹ Amaa ɔkɛmaa nɛ ɔ waa kɛtɔ nɛ kɛ gye kasɛɲtiɲ-o ɛ ba kɛlanɲɛrɔ-rɔ, na kɛlanɲɛrɔ kaapɔ feyɛ Wuribware ɛ gye nɛ ɔ kya mɔ̄-rɔ a ɔ waa kɛtɔ kɛmaa.”

Yeesuu na Yohanee Osuubɔpɔ-ɔ

²² Amɔ-ɔ kameɛ-rɔ, nɛ Yeesuu na mɔ̄ agyasepɔ-ɔ a yɔ Yudeya sweɛrɛ sɛ. Nɛ mɔ̄ aa bamɔ a kyɛna mfɛɲ ɲkɛ mfɛnɛ kɔ, nɛ baa bɔ asɛsɛ asuu. ²³ Sanɲ amɔ-ɔ Yohanee mɔ̄ bɔ maɲ kɔ nɛ ba tɛɛ mɔ̄ ε Ayɛnɔɲ nɛ ɔ maa Salim maɲ-ɔ sɛ, ɔ bɔ asuu, a lɛɛ feyɛ nkyu bɔ mfɛɲ bweɛtɔ. Asɛsɛ naa mɔ̄ asɛ, nɛ ɔ bɔ bamɔ asuu. ²⁴ Sanɲ amɔ-ɔ bɔ mɔ̄ɲ tɛɛ tii Yohanee.

* 3:14 Anyare kɛkare 21.8-9.

²⁵ Ne Yohanee agyasepo-ɔ na Yudaanyi ko a lee ba gyiiri ikii bo lee aneɲ ne ba bo asuu-o si. ²⁶ Amose se-ɔ ne baa yo Yohanee ase, ne baa tawe gywii mo feye, “ɔkaapopo, fo a nyiɲɲi anyare ne do ba fo ase nnoɲ a boɲbe-ɔ se aaa? ɔko ne fo a tawe mo aseɲ-ɔ, Yeesuu ne ane de. Mbeyomɔ ɔ maa se ɔ bo asuu, amose se-ɔ okemaa naa mo ase ɔ bo asuu! A bware feye ɔ waa aneɲ aaa?”

²⁷ Ne Yohanee a beɲɲaa bamo feye, “A bware. Okemaa na aketo ne Wuribware a sa mo-ɔ. ²⁸ Mone fɔɲfɔɲ yere mo-ro feye mo a tawe feye n gye mo e gye Kristoo-o, amaa Wuribware a suɲ mo bo gye mo ɲkpre nee. ²⁹ Kristoo du feye okofɔ kuri-o, ne asese ne bo naa mo ase-ɔ du feye mo okofɔ-ɔ. M feraa, n du feye okofɔ kuri mo nyare ne ɔ deere mo kra-ɔ. To, mbeyomɔ mo a ɲu mo a ba, ne mo a nu mo seɲsa-ɔ, ne mo akato a gyi bweeto feye ɲkee do nya mo okofɔ-ɔ. ³⁰ A bware feye Yeesuu e gye ne ɔ waa kedabe, na mo, Yohanee, mo ɲ kii kagyinyii.”

Mò ne do lee Wuribware se-ɔ

³¹ Yeesuu a lee Wuribware se-ɔ se-ɔ, ɔ kyɔ okemaa. ɔko ne baa kowe mo kaye mo-ro-ɔ mo gye kaye mo-ro sese, ne ɔ tawe kaye mo-ro aseɲ, amaa mo ne do lee Wuribware se-ɔ e gye ne ɔ kyɔ bamo pree. ³² Mò e gye ne ɔ tawe keto ne oo ɲu-o na keto ne oo nu-o, amaa nse e gye ne do kore mo aseɲ gyi? ³³ Amaa okemaa ne ɔ kore mo aseɲ-ɔ o gyi-o e ba amo a ɔ bo kaapo feye Wuribware e gye kasentɲ wuye. ³⁴ Mò ne Wuribware a suɲ bo kyɔɲwe-ɔ e gye ne ɔ tawe Wuribware aseɲ, a lee feye Wuribware a sa mo mo kufwiɲɲe timaa-o keyaaleɲ bweeto. ³⁵ Mò se Wuribware a kra mo aseɲ-ɔ se-ɔ, ne do taa keto kema bo waa mo kesare-ro. ³⁶ Amose se-ɔ okemaa ne ɔ kore Wuribware mo gyi-o o gyi-o e nya ɲkra na kuyure ne a moɲ de kee-ɔ, amaa okemaa ne ɔ maa kore mo o gyi-o maa nya ɲkra pree, na Wuribware kaduɲfwii sii mo se.

4

Yeesuu na okyee ne do lee Samariya sweere se-ɔ

¹ Ne Farisii awuye a nu feye asese ne baa yo Yeesuu ase, ne do bo bamo asuu-o a bo kii mo agyasepo-ɔ kyɔɲ Yohanee lee-o. ² Kasentɲ feraa Yeesuu fɔɲfɔɲ moɲ bo asuu-o, amaa mo agyasepo-ɔ ya bo asese asuu.

³ To, Yeesuu a nu aneɲ ne baa tawe-ɔ, ne do lee Yudeya sweere se kiɲɲi yo Galileya sweere se. ⁴ Saɲ ne ɔ yo-ɔ, ne oo ɲu feye a tiri feye ɔ borɔ Samariya sweere se. ⁵ Ne do fo Samariya maɲ ko ne ba tee e Sikaa ne ɔ maa sweere ko ne Yudaa awuye odedaapo Yakubu a taa sa mo gyi Yoscf-ɔ.* ⁶ Mfeɲ ne kitiribu ne ba tee kemo e Yakubu kitiribu-o bo-ɔ. Yeesuu a nare kpone-ɔ se-ɔ, mo a bo fo kitiribu amo ase-ɔ, ne do kyena kemo ase a o kyure. Saɲ amo-ɔ na kyowe a fo mpase.

⁷ Yeesuu a te kitiribu-o ase, mfeɲ-ɔ ne Samariya okyee ko a ba a ɔ bo saa nkyu, ne Yeesuu a tawe gywii mo feye, “Sa mo nkyu a n nuu.” ⁸ Saɲ amo-ɔ, mo agyasepo-ɔ yii maɲ-no a bo ya so ateese.

⁹ Ne okyee-ɔ a lee kanɔ feye, “Fo gye Yudaanyi nee, ne mo-ɔ n gye Samariyani, ne emene se ne fo e tawe feye n sa fo nkyu a fo nuu?” Keto se ne okyee-ɔ a tawe amo-ɔ e gye feye Yudaa awuye na Samariya awuye mo maa nuu atorenkyu koɲko-ro. Aneɲ de ne bo maa gyi eɲɲare koɲko-ro.

¹⁰ To, ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Fo de fo nyi keto timaa ne Wuribware e waa a ɔ sa fo-ɔ nee, beee fo de fo nyi mo ne ɔ ye fo sa mo nkyu-o nee-ɔ, weete fo de a fo tawe gywii mo feye ɔ sa fo nkyu, na ɔ sa fo nkyu ne n sa ɲkra ne m maa lowe-ɔ.”

¹¹ Yeesuu a tawe amo-ɔ, ne okyee-ɔ a tawe gywii mo feye, “Mo nyanpe, fo moɲ de ato a fo bo saa nkyu-o, ne kitiribu-o mo bo keɲ. Ne mfeɲ ne fo e nya nkyu mo ne n sa ɲkra ne m maa lowe-ɔ a fo lee? ¹² Fo nyi feye fo kyɔ ane nana Yakubu aaa? Mò e gye ne do taa kitiribu mo sa ane. Ne mo fɔɲfɔɲ na mo gyi-ana na mo mbo a nuu kemo nkyu-o.”

* 4:5 Kelekaase 33.19; Yosua 24.32.

¹³ Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “ɔkɛmaa ne o nuu nkyu mɔ-ɔ, burufo beɛ ɔ nya mɔ.
¹⁴ Amaa ɔkɛmaa ne o nuu nkyu ne mɔ e sa mɔ-ɔ fɛraa, burufo maa lee nya mɔ pɛɛɛ. Nkyu ne mɔ e sa mɔ-ɔ i sii mɔ eyee-rɔ nee feye kabɔngyi ne ka sa nkyu ne m maa lowe-ɔ. Anɛɛ a nkyu mɔ e gye ne n sa mɔ nkpa na kukyure ne a mɔɛ de keɛ-ɔ.”

¹⁵ Ne ɔkyee-ɔ ye, “Mɔ nyanɛ, sa mɔ nkyu amɔ, na burufo maa lee nya mɔ pɛɛɛ. N gye anɛɛ, mɔ e deɛ ba mfeɛ a m bɔ saa nkyu.”

¹⁶ Ne Yeesuu a tɔwe gywii ɔkyee-ɔ feye, “Nare ya tee fɔ kuri, na fɔ kinɛi ba mfeɛ.”

¹⁷⁻¹⁸ Ne ɔkyee-ɔ ye, “Mɔɛ de kuri.”

Ne Yeesuu a beɛɛɛ mɔ feye, “Fɔ mɔɛ fɔ kpa feye fɔ a tɔwe feye fɔ mɔɛ de kuri, a lee feye fɔ a waareɛ anyare anuu, amaa ɔnyare ne fɔ te mɔ aye mbeyɔmɔ-ɔ mɔɛ gye fɔ kuri kasɛntiɛ. Amɔse-ɔ kasɛntiɛ ne fɔ a tɔwe gywii mɔ-ɔ.”

¹⁹ Ne ɔkyee-ɔ ye, “Mɔ nyanɛ, mɔ a ɛɛ feye fɔ gye Wuribware a akyaamɛɛ-ɔ ɔko. ²⁰ To, amɔ e gye feye fɔ nyi Wuribware mfɛɛɛ-ɔ se-ɔ, fɔ e taare a fɔ gyi asɛɛ ne aa ba anɛ Samariya awuye na mɔne Yudaa awuye mbɔntɔ-rɔ hareɛ lee dedaa-ɔ, na fɔ tɔwe. Hareɛ lee anɛ adɛdaapo a mbeɛ-ɔ se ne anɛ Samariya awuye a lee sun Wuribware kebeɛ mɔ se, amaa mɔne Yudaa awuye fɛraa ye Yerɔsalem maɛ e gye mfeɛ ne asɛɛ sun Wuribware-ɔ. Nse-ana lee e bɔ kɔne?”

²¹ Ne Yeesuu a tɔwe gywii mɔ feye, “ɔpekyee, kɔre mɔ gyi feye saɛ kɔ e ba, ne ɔko maa lee sun Wuribware kebeɛ mɔ se beɛɛ Yerɔsalem maɛ-nɔ. ²² Mɔne Samariya awuye mɔɛ nyi mɔ ne mɔne i sun-o, amaa anɛ Yudaa awuye fɛraa nyi mɔ ne anɛ i sun-o, a lee feye Yudaa awuye-ro ne ɔko ne ɔ mɔrɔwe asɛɛ-ɔ e lee a ɔ ba. ²³⁻²⁴ N gye mfeɛ ne asɛɛ i sun Wuribware-ɔ i tiri, amaa kpa suyo ne bɔ gya se ba sun mɔ-ɔ i tiri. Saɛ e ba, ɔ tɔ-rɔ eba feye asɛɛ i sun Wuribware tɔɛ kɛmaa ne bɔ bɔ-ɔ. Amaa keɛware sun ne Wuribware e kpa a ɔ lee bamɔ ase-ɔ e gye feye bɔ ba nkponɔfwiiri na mfɛɛɛ kpeya bɔ sun mɔ, a lee feye, Wuribware a gye kufwiɛ-o si-o, ɔ kaapo anɛ dimaadi bɔ sun mɔ anɛɛ ne o du-o.”

²⁵ Ne ɔkyee-ɔ a tɔwe gywii mɔ feye, “ɛ nyi feye Masiya ne ba tee e Kristoo-o e ba. Mɔ ya ba, ɔ tɔwe ketɔ kɛmaa a o gywii anɛ.”

²⁶ Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Mɔ e gye mɔ, mɔ e sa seɛsa fɔ ase-ɔ.”

²⁷ Saɛ ne ba sa seɛsa-ɔ, ne Yeesuu agyasepo-ɔ a ba, ne aa kpeɛ bamɔ eyee feye ɔ sa seɛsa ɔkyee ase. Amaa bamɔ ɔko mɔɛ bise ɔkyee-ɔ feye, “Ntɔ ya waa?”, ne bɔ mɔɛ bise Yeesuu mɔ feye, “Emene nee ne fɔ e sa seɛsa fɔ i gywii ɔkyee amɔ?”

²⁸ Ne ɔkyee amɔ a yɔwe mɔ nkyu na kalɔ bɔ yera, ne oo kinɛi yɔ maɛ-nɔ ya tɔwe gywii asɛɛ ne bɔ bɔ mfɛɛ-ɔ feye, ²⁹ “Mɔn' ba bɔ keɛ ɔnyare kɔ ne ɔ tɔwe ketɔ kɛmaa ne mɔ a deɛ waa-ɔ gywii mɔ-ɔ oo. N gye Kristoo nee eɛɛ?” ³⁰ Ne bamɔ pɛɛɛ a kpɔwe lee maɛ-ɔ-rɔ a bɔ ya deɛɛ Yeesuu.

³¹ ɔkyee amɔ a yii maɛ-nɔ-ɔ, ne Yeesuu agyasepo-ɔ a kɔre mɔ feye, “ɔkaapo, kɔre ateese gyi.”

³² Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “N de ateese ne mɔ i gyi, ne mɔne mɔɛ nyi amɔ asɛɛ-ɔ.”

³³ Ne mɔ agyasepo-ɔ a kii ba bise abɛɛ feye, “ɔko a baa mɔ ateese nee beɛɛ?”

³⁴ Ne Yeesuu a tɔwe gywii bamɔ feye, “Mɔ ateese e gye feye ɛ waa ketɔ ne mɔ ne oo sun mɔ bɔ kyɔɛwe kaye mɔ-rɔ-ɔ e kpa-ɔ, na n lowe asun kɛmaa ne ɔ sa mɔ a ɛ waa-ɔ. ³⁵ Mɔne ya tɔwe feye, ‘A saɛ aferi ana pweɛ na yaabraa ketɛɛɛbeɛ deɛ fɔ,’ mɔ-ɔ mɔ e tɔwe mɔ i gywii mɔne feye mɔn' yase akatɔ deɛɛ bɔ kyɔɛwe adɔ-rɔ a mɔn' keɛ. Yaabraa a fɔ etɛɛɛ. ³⁶ Mɔ ne ɔ tɛɛɛ na o swii yaabraa mɔ bɔ tii abɛɛ se a ɔ sa mɔ-ɔ e nya kakɔka, a lee feye yaabraa amɔ gye asɛɛ ne ba nya nkpa na kukyure ne a mɔɛ de keɛ-ɔ. Amɔse-ɔ odwiipo-ɔ na ɔtɛɛɛpɔ-ɔ pɛɛɛ akatɔ i gyi. ³⁷ Keɛpare mɔ gye kasɛntiɛ nee feye, ‘ɔko e gye ne o dwii, ne ɔko mɔ e kpa.’ ³⁸ Mɔ a sun mɔne nee feye mɔn' ya swii yaabraa ne mɔne mɔɛ dwii, ne mɔne mɔɛ dɔ-rɔ-ɔ, bɔ tii abɛɛ se. Bɔko ya kyɔ dwii yaabraa-ɔ dɔ-rɔ, amaa mɔne ya kɔre bamɔ kakɔka ne ba ka a bɔ nya-ɔ.”

³⁹ Ne Samariya awuye bweɛtɔ ne bɔ bɔ maɛ amɔ-rɔ-ɔ a kɔre Yeesuu gyi bɔ lee anɛɛ ne ɔkyee amɔ a tɔwe gywii bamɔ feye Yeesuu a tɔwe ketɔ kɛmaa ne mɔ, ɔkyee-ɔ, a deɛ waa-ɔ gywii mɔ-ɔ se. ⁴⁰ Amɔse-ɔ Samariya awuye-o a ba mɔ ase-ɔ, ne baa kɔre mɔ feye ɔ ba bɔ

kyena bamo ase. Ne Yeessuu a kyena bamo ase nke nnyo. ⁴¹ Asej ne do towe gywii bamo-o se, asese bweeto a bee kore mo gyi. ⁴² Ne baa towe gywii okyee-o feye, “Mbeyomo feraa ane a kore gyi. N gye anej ne fo a towe-o se ne ane a kore gyi, amaa anej ne ane fonfon a nu anej ne do towe-o se. Ane nyi feye mo e gye kaye mo-ro a asese-o omorowo.”

Anej ne Yeessuu a kya kayaagyi ko-o

⁴³ Yeessuu a gyi nke nnyo mfen-o, ne do lee mfen yo Galileya sweere se, ⁴⁴ a lee feye Yeessuu fonfon a towe feye, “Wuribware kyaamee kema, bo maa bu mo mo aye feye ton ko-o.” ⁴⁵ Mo a fo Galileya sweere se-o, asese ne bo bo mfen-o a kore mo gyi, a lee feye, san ne baa yo Yerusalem ya gyi Wuribware-a-kya-ane-yowe a ateese-o mfen-o, baa nu keto kema ne do waa-o.

⁴⁶ Ne oo kinji ba Kana man ne o bo Galileya sweere se-o-ro mfen ne do dee ba nkyu bo buruwi nta-o. San amo-o obrese ko bo-ro ne do lee Kapaaniyum, mfen ne mo gyi nyanse e lo-o. Onyare mo e waa asu o sa owure nee. ⁴⁷ Mo a nu feye Yeessuu a lee Yudeya ba Galileya-o, ne do yo mo ase ya kore mo feye o sa a bo yo Kapaaniyum man-no na o ya kya mo gyi ne o lo o kpa a o wu-o sa mo.

⁴⁸ Ne Yeessuu a towe gywii mo feye, “Mone okemaa maa kore mo o gyi, amo oo nu ato dabe na akpenyeeto ne mo e waa-o pwee.”

⁴⁹ Ne obrese-o ye, “Mo nyanpe, ba a ane yo pwee na mo gyi-o dee wu.”

⁵⁰ Ne Yeessuu a towe gywii mo feye, “Nare, fo gyi-o e kpaare.” Ne obrese-o a kore keto ne Yeessuu a towe-o gyi, ne oo kinji o yo pe.

⁵¹ Mo a kinji o yo pe-o, ne mo ayaafore a gyanjaa mo towe gywii mo feye, “Fo gyi-o maa se o kpaare.”

⁵² Ne oo bise bamo san konko ne mo gyi amo a kol-o a bo-o. Ne baa berjaa mo feye, “Ndee mpase ne anuafwii amo a yowe mo.”

⁵³ Ne kayaagyi-o mo se a nyinji si feye san konko amo dee ne Yeessuu a towe gywii mo feye mo gyi-o e kpaare-o nee. Anej se-o, ne mo aa mo asese pree a kore Yeessuu gyi.

⁵⁴ Amo-o e gye ato dabe nyosepo ne Yeessuu a waa lee san ne do lee Yudeya sweere se ba Galileya sweere se-o.

5

Anej ne Yeessuu a kya onyare ko kepare ko kee-o

¹ Amo-o pree kamee-o, ne Yeessuu a yo Yerusalem man-no, a lee feye san amo-o Yudaawuye de kigyibee ko. ² Kepare ko mo bo Yerusalem man-no, ne ki de nkyu, ke maa kidenbee ne baa pwee bo muruwaa man-o kibunogyi ko ne ba tee kemo e Esanne Kibunogyi-o. Yudaawuye e tee nkyu amo nee feye Betesada. Ki de abrandaye anuu bo muruwaa kemo pree. ³ Abrandaye-o-ro ne atenapo na agyaboo na bamo ne bamo ayaa na asaree a wu, ne bo maa taare a bo nare-o pree da [bo gywii san ne Wuribware kaboo e ba a o bo wure nkyu-o-ro-o. ⁴ Keto se ne bo gywii kepare-o ase-o e gye feye san ko Wuribware kaboo e lee sosu na o bo waa kyuwuri kepare-o-ro. Mo ya waa kyuwuri-o anej o yii-o, amo alopo ne bo da da-o, mo ne o gye nkpee ya lwee nkyu-o-ro-o, amo mo kologyi kema ne o lo-o a lowe puri amo-ro].

⁵ San amo onyare ko mo da mfen dee, ne do lo nsu adusa na mburuwa. ⁶ Yeessuu a nu mo-o, ne do ky pini feye oo di mfen kyee, ne oo bise mo feye, “Fo e kpa feye fo kpaare aaa?”

⁷ Ne alopo-o a lee kan feye, “Mo nyanpe, Wuribware kaboo-o ya bo waa kyuwuri nkyu-o-ro lowe, mon de oko ne o taa mo a o bo waa nkyu-o-ro-o. Amaa mo fonfon e maa se mo e yo, amo oko a bo kyon mo se gye nkpee ya lwee nkyu-o-ro.”

⁸ Ne Yeessuu a towe gywii mo feye, “Koso, taa fo kran na fo nare.” ⁹ Puri amo-ro ne do kpaare, ne do taa mo kran, ne do nare o yii.

Kake nsi amo mo gye kuyure kake. ¹⁰ Ne Yudaawuye abrese ko a towe gywii onyare ne Yeessuu a kya mo-o feye, “Ndoo gye kuyure kake, amose se-o fo mon de kpa feye fo soro kran kake mo.”

¹¹ Ne ɔɔ tɔwe gywii bamo feye, “ɔnyare ne ɔɔ kya mo-ɔ ya tɔwe gywii mo feye, ‘Taa fo kraŋ na fo nare.’”

¹² Ne baa bise mɔ feye, “Nse ya tɔwe gywii fo feye, ‘Koso taa fo kraŋ na fo nare?’”

¹³ Amaa ɔnyare ne Yeessuu a kya mɔ-ɔ moŋ nyi mɔ ne ɔɔ kya mɔ-ɔ, a lee feye, asese a kyɔ mfeŋ bweeto se-ɔ, Yeessuu a lee o yii.

¹⁴ Amo kamee-rɔ-ɔ, ne Yeessuu a ŋu mɔ Wuribware suŋkpa-ɔ, ne ɔɔ tɔwe gywii mɔ feye, “Mbeyomɔ fo a kpaare, amose se-ɔ yɔwe ebɔye kowaa. N gye aneŋ, kotoko e waa fo na ko kyɔ kemɔ-ɔ.” ¹⁵ Ne ɔnyare amo a lee mfeŋ ya tɔwe gywii Yudaa awuye amo feye Yeessuu ya kya mɔ.

¹⁶ Aneŋ se-ɔ, bo lee aneŋ ne Yeessuu a kya ɔko kukyure kake-o si, ne baa lee ba tɔraa mɔ bweeto. ¹⁷ Ne Yeessuu a tɔwe gywii bamo feye, “N se i suŋ asuŋ saŋ kemaa, amose se-ɔ mo-ɔ mo i suŋ saŋ kemaa.” ¹⁸ Aseŋ mɔ ne ɔɔ tɔwe-ɔ a sa ne Yudaa awuye abrese a pee akato feye bo mɔ mɔ. N gye sa ne bo ye oo kye bamo mbraa ne ŋ yere bo sa kukyure kake-o wɔre nee, amaa ɔɔ beɛ tɔwe feye Wuribware e gye mɔ se, amo-ɔ e kaapo feye mɔ aa Wuribware ta nee.

Keyaalɛŋ ne Wuribware mɔ gyi-o de-o

¹⁹ Ne Yeessuu a kya se ɔ beŋŋaa bamo feye, “Mo i gyi mone kasentɛŋ feye mo, Wuribware mɔ gyi-o, maa taare a ŋ waa keto kemaa mo eyee se. Mo e waa keto kemaa ne mo i ŋu feye n se e waa-ɔ nee. Keto ne n se e waa-ɔ ne ŋ gbaa mo e waa, ²⁰ a lee feye n se e kpa mo aseŋ, ne ɔ kaapo mo keto kemaa ne mɔ fɔŋfɔŋ e waa-ɔ. N se e kaapo mo ato dabe dabe a ŋ waa na a kyɔ amo-ɔ, na a kpeŋ mone pɛɛ eyee. ²¹ Feye aneŋ ne Wuribware i kyinŋi bamo ne baa wu-o, na ɔ beɛ sa bamo ŋkpa na kukyure ne a moŋ de kee-ɔ, aneŋ deɛ ne mo, mɔ gyi-o, i kyinŋi ɔkemaa ne ɔ pre mo-ɔ a n lee lowi-ro, na n sa mɔ aneŋ a ŋkpa-ɔ. ²² N se fɔŋfɔŋ maa gyi aseŋ o bu ɔko kepo, amaa ɔɔ sa mo kpa na keyaalɛŋ feye mo e gye ne m bo gyi aseŋ, na m bu kepo. ²³ Wuribware a waa amo-ɔ nee a asese pɛɛ nya bu mɔ gyi-o feye aneŋ ne ba bu mɔ-ɔ. Amose-ɔ ɔkemaa ne ɔ maa bu mo, Wuribware mɔ gyi-o, maa bu Wuribware ne oo suŋ mo bo kyɔŋwe-ɔ nee.

²⁴ Mo i gyi mone kasentɛŋ feye ɔkemaa ne o nu mo aseŋ, ne ɔ kɔre mɔ ne oo suŋ mo-ɔ o gyi-o e nya ŋkpa na kukyure ne a moŋ de kee-ɔ. Kasentɛŋ si o de aneŋ a ŋkpa-ɔ lee saŋ ne ɔɔ kɔre mɔ gyi-o. Wuribware maa bu mɔ ne ɔɔ kɔre mɔ gyi-o kepo. ²⁵ Mo i gyi mone kasentɛŋ feye asese ne bo te mbeyomɔ-ɔ du nee feye bamo ne baa wu-o. Amaa saŋ e ba, saŋ amo a kyɔ fo gbaa, feye, bamo ya nu aseŋ ne mo, Wuribware mɔ gyi-o, e tɔwe-ɔ, ne bamo ya kɔre gyi, ba nya ŋkpa pɔpwee. ²⁶ Wuribware e gye ŋkpa na kukyure ne a moŋ de kee-ɔ kuŋu, aneŋ deɛ ne ɔɔ sa ne mo, mɔ gyi-o, gbaa a kii ŋkpa na kukyure amo kuŋu. ²⁷ Ne ɔɔ sa mo, mɔ gyi-o, kpa feye n gyi asese aseŋ, na m bu bamo kepo beɛ kebeŋ, a lee feye n gye dimaadi mɔ gyi-o deɛ nee.

²⁸⁻²⁹ Amose se-ɔ mone ma sa a amo-ɔ kpeŋ mone eyee. Saŋ ko e ba ne bamo ne baa wu-o pɛɛ i nu mo bore, na bo lee bamo agyeranta-rɔ ba, na bo ma lee wu. Bamo ne baa waa itimaa-o e nya kukyure, na bamo ne baa waa ebɔye-ɔ mɔ kɔre bamo kepo kakoka.”

Yeessuu ayererɔpo

³⁰ Ne Yeessuu a kya se tɔwe feye, “Ma taare a ŋ waa keto kemaa mo eyee se. Mo i gyi aseŋ aneŋ ne n se a kaapo mo-ɔ nee, amose se-ɔ mo i bu kepo beɛ kebeŋ kpa se nee. Bo lee feye n gye keto ne mo fɔŋfɔŋ e kpa-ɔ ne mo e waa, amaa keto ne mɔ ne oo suŋ mo-ɔ e kpa-ɔ wɔre ne mo e waa.

³¹ Feye ɔko kyɔ ɔ moŋ gye ŋkpeɛ bo tɔwe mo aseŋ nee, weete mo a ba mo e tɔwe mɔ-ɔ, mone e tɔwe ne feye seye moŋ bo-rɔ ne a kaapo feye a gye kasentɛŋ nee. ³² Amaa ɔko deɛ ɔ bo-rɔ ne ɔɔ tɔwe mo aseŋ gywii mone, mɔ e gye Yohanee Osuubɔpo-ɔ. ŋ nyi feye aneŋ ne ɔɔ tɔwe mo aseŋ-ɔ moŋ gye kayeba nee. ³³ Mone a kyɔ suŋ mbɔɔ bo kyɔŋwe Yohanee ase feye bo ya bise mɔ mo aseŋ. Mɔ-ɔ mɔ a tɔwe sese ne n gye-ɔ gywii mone. ³⁴ Amaa n gye sese dimaadi ne mo e kpa feye ɔ yere mo-rɔ na mon' ŋu feye mo ato kekaapo-ɔ gye kasentɛŋ nee. Mo e tɔwe amo-ɔ nee a Wuribware nya moɔwe mone. ³⁵ Yohanee deɛ o

du nee feye fetiri ne oko a kyanje, ne o lanje-ro bweeto-o. Katij ko-o-ro-o mone akato a gyi anej ne mone a nu mo kelanjero-o se-o.

³⁶ Amaa n de ato ko ne a yere mo-ro, ne a koj a kyon anej ne Yohanee yere mo-ro-o, ato ne mo e waa-o e gye ato ne n se a sa mo feye n waa-o. Amo e gye ne a towe mo asen, ne a kaapo feye Wuribware ya sun mo. ³⁷ Ne n se Wuribware ne oo sun mo-o gbaa a towe mo asen. N gye feye mo e kaapo feye mone a nu mo bore, beee mone a nu mo akato-ro nee. ³⁸⁻⁴⁰ Amaa keto ne mo e kaapo-o e gye feye n se Wuribware a sa ne baa kyoree mo asen bo waa abwaresen wore-o-ro. Dorj, wore konko-o dee-ro ne mone i suye neenee, na mon' nya nu anej ne mone e nya nkpa na kukyure ne a mon de kee-o. Amo peee gbaa mone maa kore abwaresen-o mone i gyi. Keto ne ke e kaapo feye mone maa kore amo mone i gyi-o e gye feye mone a kine mo ne Wuribware a sun mone ase-o. A lee feye mone mon tee nu feye abwaresen wore-o-ro baa kyoree feye Wuribware i sun mo mone ase. Mo-o mo e gye ne mo e taare a n sa mone nkpa na kukyure ne mone i buwi mone e kpa-o, amaa mone a kine.

⁴¹ To, n gye feye mo e kpa a mon' kyoro mo nee. ⁴² Amaa n nyi asese suyo ne mone gye-o, mone maa kpa Wuribware mone nkpon-ro. ⁴³ N se keyaalen-ro ne mo a ba, amaa mone maa kpa a mon' kore mo gyi. Amaa oko ya ba mo fofon keyaalen bo ba feraa, mone e kore mo a mon' gyi. ⁴⁴ Mone e kpa feye mon' dee kyoro abee, amaa mone maa kpa feye Wuribware ne mo wore kpen e bo-ro-o kyoro mone. Amo e gye keto se ne mone maa taare a mon' kore mo asen-o gyi-o.

⁴⁵ Mone ma kan fa feye mo e gye ne mo e towe mone kunu si ebye a n gywii n se. Wuribware mbraa wore ne ane odedaapo Mosis a kyoree-o ne mone a taa mone temaa peee bo dajjo se-o e gye ne o poro mone. ⁴⁶ Mone a dee kore Mosis gyi nee-o, weete mone a kyoro kore n gbaa mo gyi, a lee feye mo ya kyoree mo asen. ⁴⁷ Amaa mone a mon kore keto ne Mosis a kyoree-o gyi-o si-o, mone maa taare a mon' kore keto ne mo e towe-o gyi.”

6

*Anej ne Yeessu a sa asese nkpen nnuu ateese-o
(Matiyo 14.13-21; Maak 6.30-44; Lukas 9.10-17)*

¹ Amo kamee ne Yeessu a ya ten Galileya kepare dabe-o-ro. Ke pare dabe mo dee ne ba tee e Tibeeriyas. ² Ne asese biribiri a kowe gya mo se, a lee feye baa nu mo akpenyeeto ne o waa bo kya asese ne ba lo-o. ³ Ne Yeessu na mo agyasepo-o a dee kebee ko kafwee ya kyena ba kyure. ⁴ San ne Yudaawuyee i gyi Wuribware-a-kyana-ane-yowe a ateese-o a to-ro.

⁵ Ne Yeessu a deere muruwaa, ne oo nu feye asese biribiri e ba mo ase. Amose se-o ne oo bise Filipino feye, “Mfene ne ane e boru a ane nya ateese ne a fo asese demante mo, na ane so sa bamo?” ⁶ Yeessu a towe amo-o nee a o bo kyoro Filipino-ro kee. Kasentij si mo-o mo kyoro o nyi anej ne o waa-o.

⁷ Ne Filipino a towe gywii mo feye, “Haree okemaa e nya mbegyee mbegyee gbaa, bamo ya ba siidii nkpen nyo (GHC 2,000) bo so bodobodoo, o maa fo bamo.”

⁸ Ne mo agyasepo-o oko ne ba tee mo e Andruu, ne o gye Simon Peetro mo tire-o ye, ⁹ “Kanyassee ko e gye ne o bo mfee ne o de bodobodoo agyi anuu na nkinyi ngyingyi nyo-o. Amo-o e fo asese demante mo aaa?”

¹⁰ Ne Yeessu a towe gywii mo agyasepo-o feye, “Mon' sa a asese-o kyena.” Efa mo bo mfen bweeto. Ne asese a kyena kyena efa-o se. Fo ya kare anyare ne bo bo mfen-o wore bo nkpen nnuu. ¹¹ Ne Yeessu a taa bodobodoo-o, ne so sa Wuribware anse wee se, ne oo ke-ro sa asese ne bo te mfen-o. Anej dee ne so waa nkinyi-o mo. Ne bodobodoo-o na nkinyi-o a waa kokyo.

¹² Bamoo peee a gyi anej ne ba taare-o. San ne baa gyi kpono-o, ne Yeessu a towe gywii mo agyasepo-o feye, “Mon' swii mpupurisee, mone ma sa a n twee.” ¹³ Ne baa swii bodobodoo mpupurisee-o, ne n ya boru ake kudu anyo.

¹⁴ Asese ne bo bo mfeñ-ɔ a ñu akpenyeeto ne Yeesuu a waa-ɔ, ne bo ye, “Kasentij si onyare mo gye Wuribware kyaamee ne ane odedaapo Mosis ye ɔ ba kaye mo-ro-ɔ nee.”

¹⁵ Yeesuu a nyi feye baa waa siraa a bo bo kra mo keyaalen se bo gyi kuwure-o si-o, ne ɔ bee o yii abee-ro mo wore.

Aneñ ne Yeesuu a nare nkyu si-o
(Matiyo 14.22-33; Maak 6.45-52)

¹⁶ Kedeepweta a fo-ɔ, ne Yeesuu agyasepo-ɔ a ba nkyu-ro. ¹⁷ Ne baa lwee koree-ro, ne baa kinji yo kamee-ro ya ten kepare dabe-ɔ-ro Kapaaniyum a kebeya-ɔ. Kanye a fo na Yeesuu mon tee ba mo agyasepo-ɔ ase. ¹⁸ Sañ amo-ɔ, afwii dabe ko mo e waa na a da alanpare. ¹⁹ Mo agyasepo-ɔ mo a pare waa emayerē esa bo yo ena-ro-ɔ, ne baa ñu Yeesuu naa nkyu si ɔ ba mfeñ ne koree-ɔ bo-ɔ. Ne kufu a nya bamo. ²⁰ Mfeñ ne Yeesuu a towe gywii bamo feye, “Mo nee! Monē ma sa a kufu nya monē.” ²¹ Mfeñ ne baa taa mo wore se waa koree-ɔ-ro. Bamo a taa mo waa-ro-ɔ, a mon kyee ne baa dan kidenbe si mfeñ ne ba yo-ɔ.

Aneñ ne asese a buwi kpa Yeesuu-o

²² Kaye ñke-o, asese biribiri a ba Galileya kepare dabe a nnon a bonbe-ɔ ba buwi ba kpa Yeesuu, a lee feye ndee baa ñu aneñ ne Yeesuu a taa bodobodoo, sa Wuribware anse wee se, ne oo ke-ro sa asese, ne baa gyi-o. Amaa bo mon ñu mo ndoo. Ne baa nyinji si feye, Yeesuu na mo agyasepo-ɔ, bamo a pare bo dan mfeñ a kidenbe-o si-o, koree konko wore ne baa bo ba. Ne baa ñu feye ndoo koree-ɔ mon lee ɔ bo-ro. Ne baa pini feye n gye Yeesuu na mo agyasepo-ɔ gye ne bo yii, ɔ mon tii bamo se sañ ne baa yo-ɔ. ²³ Ekoree ne e ya lee Tibeeriyas man-ro-ɔ eko a bo dan mfeñ ne Yeesuu a sa ne bodobodoo amo a waa koky-ɔ. ²⁴ Asese amo a ñu feye Yeesuu na mo agyasepo-ɔ mon bo-ro-ɔ, ne baa lwee ekoree-ɔ-ro yo Kapaaniyum man ase ba buwi ba kpa Yeesuu.

Yeesuu e gye bodobodoo ne ɔ sa ñkpa-ɔ

²⁵ Asese amo a ten kepare dabe amo-ɔ, ne baa ñu Yeesuu mfeñ, ne baa bise mo feye, “ɔkaaporo, nsan mo ne fo a ba mfee?”

²⁶ Ne Yeesuu a towe gywii bamo feye, “Mo i gyi mon kasentij feye, keto se ne mon i buwi mon e kpa mo-ɔ e gye feye mon a gyi bodobodoo-o kpone. Amaa n gye sa ne mon a ñu akpenyeeto ne mo a waa-ɔ se ne mon gya mo se. ²⁷ Monē ma toora mon eyee suñ kusun mon e kpa ateese ne mon i gyi kaye mo-ro, ne a maa kyee na a gyo-o. Amaa mon' suñ kusun kpa ateese ne a maa gyo, ne a sa ñkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ. Ateese mo ne a sa ñkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ, mo, dimaadi mo gyi-o, de a m bo sa mon, a lee feye n se Wuribware ya sa mo aneñ a keyaalen-ɔ.”

²⁸ Ne baa bise mo feye, “Kusun mo ne ane waa na ke pre Wuribware?”

²⁹ Ne Yeesuu a lee kan feye, “Kusun ne Wuribware e kpa feye mon' waa-ɔ e gye feye mon' kore mo ne oo suñ mo bo kyonwe-ɔ gyi.”

³⁰ Ne baa lee kan feye, “Nteto ne fo e waa na a kpen ane eyee, na ane yere ane se bo kore fo gyi? Towe gywii ane. ³¹ Sañ ne Mosis na ane nana-ana te kimukee-ro-o, baa dee gyi ateese ne ba tee e manaa (kaase e kaapo feye Nteto-nee?), feye aneñ dee ne baa kyore abwareseñ wore-ɔ-ro feye,

‘ɔ sa ne ateese a lee so so ba kaase ne baa gyi.’ ”*

³² Ne Yeesuu a towe gywii bamo feye, “N gye Mosis fonfon ya sa mon ateese amo. Aa lee Wuribware ase nee. Na kasentij si, ateese amo mon gye ateese ne aa lee so so ba kaase ne mo e towe amo asen-ɔ. Amaa n se e gye ne ɔ sa mon ateese kasentij ne aa lee Wuribware se-ɔ. ³³ Ateese ne Wuribware e sa mon-ɔ e gye mo ne oo suñ lee Wuribware se feye ɔ bo sa kaye mo-ro a asese-ɔ ñkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ.”

* 6:31 Kelee Igyipiti 16.4; Nihimiya 9.15; Kiliñ 78.24-25.

³⁴ Ne baa tɔwɛ gywii Yeessuu feyɛ, “Anɛ nyanɲɛ, amɔ fɛraa, sa anɛ ateese amɔ kake kemaa.”

³⁵ Ne Yeessuu a tɔwɛ gywii bamɔ feyɛ, “Mɔ ɛ gye ateese ne a sa ŋkpa na kukyure amɔ-ɔ. ɔkɛmaa ne ɔ ba mɔ ase-ɔ, akɔŋ maa nya mɔ pɛɛɛ. Ne ɔkɛmaa ne ɔ kɔɔrɛ mɔ o gyi-o, burufo maa nya mɔ pɛɛɛ. ³⁶ To, mbeyɔmɔ mɔ a tɔwɛ gywii mɔnɛ feyɛ mɔnɛ a ŋu mɔ, amaa mɔnɛ maa kɔɔrɛ mɔ a mɔn' gyi. ³⁷ ɔkɛmaa ne n se a sa mɔ-ɔ ɛ ba mɔ ase. Ma gya mɔ a m bɔ kyɔŋwɛ daa. ³⁸ A lee feyɛ, mɔŋ lee soso ba neɛ a m bɔ waa mɔ fɔŋfɔŋ kepre se kɔtɔkɔ, amaa mɔ a ba neɛ a m bɔ waa amɔ ne a pre mɔ ne oo suŋ mɔ bɔ kyɔŋwɛ-ɔ. ³⁹ Ketɔ ne mɔ ne oo suŋ mɔ-ɔ ɛ kpa-ɔ ɛ gye feyɛ asɛsɛ pɛɛɛ ne ɔɔ bɔ waa mɔ kesareɛ-rɔ-ɔ, bamɔ ɔkɛmaa maa kaŋ fɔ mɔ se, na n kyinɲi bamɔ pɛɛɛ baa ŋkpa-rɔ kake nsi ne kayɛ mɔ ɛ gye kɛɛ-ɔ. ⁴⁰ Ketɔ ne n se ɛ kpa-ɔ ɛ gye feyɛ bamɔ ɔkɛmaa ne ɔ deere mɔ, Wuribware mɔ gyi-o, ne ɔ kɔɔrɛ mɔ o gyi-o ɛ nya ŋkpa na kukyure ne m mɔŋ de kɛɛ-ɔ, na n kyinɲi mɔ lee lowi-ro kake nsi ne kayɛ mɔ ɛ gye kɛɛ-ɔ.”

⁴¹ Ne Yudaawu abresɛ ne baa nu mɔ asɛŋ-ɔ iduŋ a fwii, ne baa tɛɛ feyɛ Yeessuu a tɔwɛ feyɛ, “Mɔ ɛ gye ateese ne aa lee soso ba kaase-ɔ.” ⁴² Ne baa tɔwɛ feyɛ, “ɔnyare mɔ, n gye Yosɛf mɔ gyi ne ba tɛɛ mɔ ɛ Yeessuu-o neɛ bɛɛɛ? Anɛ nyi mɔ se na mɔ nyi. Ne emene se ne mbeyɔmɔ ɔ ye ɔɔ lee soso ba neɛ?”

⁴³ Ne Yeessuu a lee kanɔ feyɛ, “Mɔn' yɔwɛ ketɛɛ. ⁴⁴ ŋ ye ɛɛ ɔkɔ maa taare a ɔ ba mɔ ase, amɔ n se ne oo suŋ mɔ bɔ kyɔŋwɛ-ɔ a baa mɔ mɔ ase, na n kyinɲi mɔ a ɔ ba ŋkpa na kukyure-ro kake ne kayɛ mɔ ɛ gye kɛɛ-ɔ. ⁴⁵ Wuribware akyaamɛɛ bokɔ a kyɔrɛɛ bɔ waa abwaresɛŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ feyɛ, ‘Wuribware ɛ gye ne ɔ kaapo ɔkɛmaa.’* ɔkɛmaa ne o nu n se asɛŋ, ne o suye a ɔ lee mɔ ase-ɔ ɛ ba mɔ ase. ⁴⁶ Mɔnɛ ma fa feyɛ ŋ ye ɔkɔ a kyɔ ŋu n se, amɔ mɔ ne mɔ a lee n se ase ba sweere mɔ se-ɔ wɔrɛ ya ŋu mɔ. ⁴⁷ Mɔ i gyi mɔnɛ kasɛŋtiŋ feyɛ, ɔkɛmaa ne ɔ kɔɔrɛ mɔ o gyi-o ɛ nya ŋkpa na kukyure ne a mɔŋ de kɛɛ-ɔ. ⁴⁸ Mɔ ɛ gye ateese ne a sa ŋkpa-ɔ. ⁴⁹ Mɔnɛ nana-ana a gyi ateese ne aa lee soso ba kaase saŋ ne bɔ te kimukee-ro-o, amaa a mɔŋ sa ne baa kyena nsu pɛɛɛ. ⁵⁰ Amaa ateese kasɛŋtiŋ ne aa lee soso ba kaase-ɔ, anɛŋ a ateese-o, ɔkɛmaa ne o gyi amɔ-ɔ maa wu. ⁵¹ Mɔ ɛ gye ateese ne aa lee soso ba kaase-ɔ. ɔkɛmaa ne o gyi ateese mɔ-ɔ kakyena na kukyure mɔŋ de kɛɛ. Ateese ne n de mɔ ɛ sa mɔ-ɔ ɛ gye mɔ koyowɔregyi. N de mɔ koyowɔregyi mɔ ɛ sa asɛsɛ ne bɔ te kayɛ mɔ-rɔ-ɔ na bɔ nya nya ŋkpa na kukyure ne a mɔŋ de kɛɛ-ɔ.”

⁵² Ne bamɔ ne baa nu asɛŋ ne ɔɔ tɔwɛ-ɔ iduŋ a fwii, ne bamɔ wɔrɛ wɔrɛ a gyiiri ikii feyɛ, “Emene ne ɔnyare mɔ ɛ waa a ɔ taa mɔ koyowɔregyi sa anɛ a anɛ gyi feyɛ ateese?”

⁵³ Ne Yeessuu a tɔwɛ gywii bamɔ feyɛ, “Mɔ i gyi mɔnɛ kasɛŋtiŋ feyɛ mɔnɛ ɛ mɔŋ gyi mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, koyowɔregyi feyɛ ateese-o, ne mɔnɛ ɛ mɔŋ nuu mɔ mbogya, amɔ fɛraa mɔnɛ maa nya ŋkpa. ⁵⁴ ɔkɛmaa ne o gyi mɔ koyowɔregyi feyɛ ateese, ne o nuu mɔ mbogya-ɔ de ŋkpa na kukyure ne a mɔŋ de kɛɛ-ɔ, na n kyinɲi mɔ lee lowi-ro kake ne kayɛ mɔ ɛ gye kɛɛ-ɔ. ⁵⁵ A lee feyɛ mɔ koyowɔregyi ɛ gye ateese kasɛŋtiŋ-o, ne mɔ mbogya mɔ ɛ gye nta kasɛŋtiŋ-o. ⁵⁶ ɔkɛmaa ne o gyi mɔ koyowɔregyi feyɛ ateese, ne o nuu mɔ mbogya-ɔ ɛ kyena mɔ kakɔnɔ-rɔ, na mɔ-ɔ mɔ n kyena mɔ kakɔnɔ-rɔ. ⁵⁷ N se Wuribware ya suŋ mɔ bɔ kyɔŋwɛ. Ne mɔ a ma wu pɛɛɛ-ɔ se-ɔ, ŋ gbaa n de ŋkpa amɔ ne o de-o. Anɛŋ dɛɛ ne ɔkɛmaa ne o gyi mɔ koyowɔregyi feyɛ ateese-o ɛ kyena, na ɔ ma wu pɛɛɛ. ⁵⁸ Amɔ-ɔ ɛ kaapo feyɛ mɔ koyowɔregyi ne n de-o ɛ gye ateese ne aa lee soso ba kaase-ɔ kasɛŋtiŋ. A mɔŋ du neɛ feyɛ ateese amɔ ne aa dɛɛ lee soso ba kaase kimukee amɔ-rɔ, ne kake kemaa anɛ nana-ana a swii gyi-o, a lee feyɛ saŋ kɔ bamɔ ɔkɛmaa a bɔ wu. Amaa ɔkɛmaa ne o gyi ateese ne n de mɔ ɛ sa mɔ-ɔ fɛraa ɛ kyena nsu pɛɛɛ.”

⁵⁹ Saŋ ne Yeessuu a yɔ kebwarekɔrekyan ne ke bɔ Kapaaniyum maŋ-nɔ-ɔ ɔ kaapo kemɔ-rɔ-ɔ ne ɔɔ tɔwɛ amɔ-ɔ.

Aseŋkparegyi ne a sa ŋkpa na kukyure ne a mɔŋ de kɛɛ-ɔ

⁶⁰ Asɛsɛ biribiri ne bɔ gya Yeessuu si-o bokɔ a nu amɔ-ɔ, ne bɔ ye, “Aseŋ mɔ fɛraa bɔ leŋ, ɔkɔ maa taare amɔ-ɔ a ɔ gya se.”

* 6:45 Isaya 54.13.

⁶¹ Yeesuu a ɲu feye baa tɛɛ asɛɲ amɔ se-ɔ, nɛ oo bise bamɔ feye, “Mɔ asɛɲ mɔ maa nya a a nu nee, bɛɛɛ? ⁶² Feye mone a ɲu mɔ, dimaadi mɔ gyi-o, a yɔ sɔsɔ mfeɲ nɛ mɔ a lee ba-ɔ nee, weeteɛ emene nɛ mone e waa? ⁶³ Mone moɲ tɛɛ nu kaase feye asɛɲkparegyi nɛ mɔ a deɲ tɔwe gywii mone-ɔ gye kekpare nɛ kemɔ kaase e gye ɲkpa na kukyure nɛ a moɲ de keɛ-ɔ. N gye sese koyoworegyi asɛɲ nɛ mɔ e tɔwe, amaa mɔ a kaapo mone aneɲ nɛ Wuribware a kufwiɲɛ timaa-o e taare a ɔ sa mone aneɲ a ɲkpa-ɔ nee. ⁶⁴ Amɔ pɛɛɛ gbaa mone bokɔ maa kɔɔre mɔ mone i gyi.” Ketɔ se nɛ Yeesuu a tɔwe aneɲ-ɔ e gye feye ɔ kyo o nyi bamɔ nɛ bɔ maa ba a bɔ bɔ kɔɔre mɔ gyi-o, na mɔ nɛ ɔ ba a ɔ bɔ gyi mɔ kidiburo-o. ⁶⁵ Nɛ Yeesuu a kya se tɔwe feye, “Mfaanɛ se nɛ mɔ a tɔwe gywii mone feye ɔkɔ maa taare a ɔ ba mɔ ase, amɔ n se a sa mɔ kpa fɛraa.”

⁶⁶ Amɔ-ɔ se-ɔ, nɛ asɛɛ nɛ bɔ gya Yeesuu si-o bweeto a kine mɔ se kegya.

⁶⁷ Amose se-ɔ, nɛ oo bise mɔ agyasepo kudu anyɔ-ɔ feye, “Amɔ mone mɔ mone e kpa kelee mɔ ase aaa?”

⁶⁸ Nɛ Simɔɲ Peetroo a lee kanɔ feye, “Anɛ nyarɲɛ, ɔkɔ bee ɔ bɔ-rɔ nɛ anɛ gya mɔ se aaa? Daabii! ɔkɔ moɲ bɔ-rɔ nɛ ɔ tɔwe asɛɲkparegyi nɛ a kaapo anɛ aneɲ nɛ anɛ e nya ɲkpa na kukyure nɛ a moɲ de keɛ-ɔ, amɔ fɔ wɔre. ⁶⁹ A lee feye anɛ saɲ anɛ e kɔɔre fɔ anɛ i gyi, nɛ anɛ nyi feye fɔ e gye keyaafɔre timaa nɛ Wuribware a lee sunɲ bɔ kyɔɲwe-ɔ.”

⁷⁰ Nɛ Yeesuu a lee kanɔ feye, “Mɔ e gye nɛ mɔ a lee mone abɛɛ kudu anyɔ-ɔ feye mon' gya mɔ se, bɛɛɛ? Amaa ɔkɔ bɔ mone-rɔ nɛ ɔ gye ɔbɔnsam mɔ gyi.” ⁷¹ Yudas Kariyotinyi asɛɲ nɛ Yeesuu e tɔwe-ɔ. Mɔ se mɔ e gye Simɔɲ Kariyotinyi. Amaa a bɔ-rɔ feye Yudas gye Yeesuu agyasepo kudu anyɔ-ɔ ɔkɔ, nɛ mɔ-ɔ mɔ i gyi mɔ kidiburo.

7

Yeesuu na mɔ tire-ana

¹ Amɔ-ɔ pɛɛɛ kamɛɛ-ɔ, Galileya sweere se nɛ Yeesuu a kya se ɔ naa ɔ kaapo, a lee feye, mɔ ya narɛ Yudeya sweere se, mfeɲ a abresɛ-ɔ i buwi a bɔ kpa mɔ a bɔ mɔ. ² Nɛ saɲ a tɔ-rɔ feye Yudaa awuye gyi Abwii-ro kekyena a kigyibee-ɔ.† ³ Nɛ Yeesuu mɔ tire-ana a tɔwe gywii mɔ feye, “Lee mfee yɔ Yudeya na fɔ agyasepo nɛ bɔ bɔ mfeɲ-ɔ mɔ nya ɲu akpenyeetɔ nɛ fɔ e waa-ɔ. ⁴ ɔkɔ nɛ mɔ kenyaɛ a dee-ɔ moɲ de kemɔ nɛ ɔ waa-ɔ ɔ kweero. Amose-ɔ fɔ e taare a fɔ waa atɔ dabe, sa a kaye-rɔ asɛɛ pɛɛɛ gyii fɔ.” ⁵ Mɔ tire-ana fɔɲfɔɲ gbaa moɲ kɔɔre mɔ gyi.

⁶ Nɛ Yeesuu a tɔwe gywii bamɔ feye, “Mɔ saɲ moɲ tɛɛ fɔ. Amaa mone fɛraa, mone e taare a mon' yɔ ngyaɲɲɛ-ɔ-rɔ saɲ kemaa nɛ mone e kpa-ɔ. ⁷ Kaye-rɔ asɛɛ maa kisi mone, amaa m fɛraa, ba kisi mɔ, bɔ lee aneɲ nɛ mɔ e tɔwe atɔ nɛ baa waa nɛ a gye ebɔye-ɔ mɔ i gywii bamɔ-ɔ se. ⁸ Mone fɛraa, mon' narɛ ya gyi Abwii-ro kekyena a kigyibee-ɔ. M fɛraa, ma yɔ, a lee feye a moɲ tɛɛ fɔ saɲ nɛ mɔ e yɔ a ɲ ya gyi kemɔ-ɔ.” ⁹ Mɔ a tɔwe amɔ-ɔ, nɛ ɔ kyena Galileya sweere se ɲke kafwee kɔ.

Anɛɲ nɛ Yeesuu a ya gyi Abwii-ro kekyena a kigyibee-ɔ

¹⁰ Mɔ tire-ana a ya gyi Abwii-ro kekyena a kigyibee-ɔ, nɛ Yeesuu mɔ a yɔ, amaa ɔ moɲ gya lamaan se yɔ, oo ywii yɔ nee. ¹¹ Nɛ Yudaa awuye abresɛ-ɔ i buwi ba kpa mɔ, nɛ baa bise ngyaɲɲɛ-ɔ-rɔ asɛɛ feye, “ɲkee mɔ?”

¹² Mɔ asɛɲ sooo nɛ ba ɲwiini lamaan-ɔ-rɔ. Bamɔ bokɔ ye, “ɔ gye sese timaa.”

Bokɔ mɔ ye, “Daabii! ɔnyare amɔ e penna asɛɛ nee.” ¹³ Amaa ɔkɔ moɲ taare tɔwe mɔ kuɲu si asɛɲ bɔ lee kawu si, a lee feye bɔ sere Yudaa awuye abresɛ-ɔ.

¹⁴ Amɔ a fɔ nsɛna na bɔ lowe kigyibee-ɔ, nɛ Yeesuu a yɔ Wuribware sunɲkpa-ɔ kabuno ya lee ɔ kaapo asɛɛ abwaresɛɲ. ¹⁵ Nɛ aa kpeɲ Yudaa awuye abresɛ-ɔ eyee bweeto, nɛ baa tɔwe feye, “Emene nɛ ɔnyare mɔ a waa o nyi ekaapo faanɛɛ, na ɔ moɲ nya kekaapo lee tɔɲ kemaa?”

¹⁶ Nɛ Yeesuu a tɔwe gywii bamɔ feye, “Atɔ mɔ nɛ mɔ e kaapo-ɔ moɲ lee mɔ fɔɲfɔɲ ase, amaa aa lee mɔ nɛ oo sunɲ mɔ bɔ kyɔɲwe-ɔ ase nee. ¹⁷ ɔkɛmaa nɛ o sure si a ɔ waa ketɔ nɛ Wuribware e kpa-ɔ i pini feye ketɔ nɛ mɔ e kaapo-ɔ a lee Wuribware ase nee, bɛɛɛ mɔ

fɔɲfɔɲ keyaalenj ne n de mo e waa. ¹⁸ Okemaa ne ɔ sa seɲsa mɔ fɔɲfɔɲ keyaalenj se-ɔ i buwi ɔ kpa kedabe na wuraa a ɔ sa mɔ eyee nee. Amaa mɔ ne ɔ kpa kedabe na wuraa a ɔ sa mɔ ne oo sunj mɔ-ɔ de kasentɪn, ɔ maa ba ayeba. ¹⁹ Mone e kyoro Mosis ne ɔ kyoree Wuribware a mbraa-ɔ bo sa mone-ɔ, amaa mone koriko gbaa monj gya mbraa-ɔ se. Ne emene se ne mone e kpa a mon' mɔ mo?"

²⁰ Ne laman-ɔ a tɔwe gywii mɔ feye, "Ibrisi te fo se. Nse e gye ne ɔ kpa a ɔ mɔ fo?"

²¹ Ne Yeesuu a lee kan feye, "Mo a kya oko kukyure kake nee, ne aa kperj mone pree eyee. ²² To, Mosis a sa mone Wuribware mbraa ko ne mone adedaapo a kyɔ gya se-ɔ, feye bamo ya kowe kagyinyansee, kake buruwasepo-ɔ bo tej mɔ kotweetu, na kake nsɪn amo e gye kukyure kake gbaa, bo ma kan yowe. ²³ Amose se ne mone i de kpa feye kukyure kake gbaa mon' tej kagyinyansee kotweetu, na mone ma nya kye Wuribware a mbraa ne Mosis a kyoree sa mone-ɔ, ne emene se ne mone idun a fwii mo se feye mo a kya sese kayowore mumwii kukyure kake? ²⁴ Mone ma kan fa feye keto ne oko e waa-ɔ gye ebaye, amaa mon' deere neenee kee pwee, ne mɔ e waa ebaye nee aaa, itimaa nee aaa, mone i ju."

Sese suyo ne asese e fa feye Yeesuu gye-ɔ

²⁵ Asese ne bo bo Yerusalem man-no-ɔ boko a nu anej ne ɔ tɔwe-ɔ, ne bo ye, "N gye onyare mo ne ane abrese e kpa a bo mɔ-ɔ ɔɔ? ²⁶ Mon' deere mɔ a yere ɔ sa seɲsa laman-no, na bo monj tɔwe seye bo kye mɔ. Beee aa waa feye baa ju anej ne o du-o, ne baa sure si feye ɔ gye Kristoo kasentɪn aaa? ²⁷ Kristoo-o ya ba, oko maa pini mfej ne ɔ lee a ɔ ba-ɔ, amaa onyare mo feraa ane nyi mfej ne ɔ lee-ɔ."

²⁸ Sanj ne Yeesuu bo Wuribware sunj kpa a kabuno-o ɔ maa se ɔ kaapo-ɔ, oo nu asen ne baa tɔwe-ɔ, ne ɔ tɔwe kenkenj feye, "Mone e fa feye mone nyi mo na mfej ne mo a lee-ɔ ɔɔ? N gye mo fɔɲfɔɲ keyaalenj se ne mo a ba. Mɔ ne oo sunj mɔ-ɔ de kasentɪn, amaa mone monj nyi mɔ. ²⁹ Amaa m feraa, j nyi mɔ, a lee feye mɔ ase ne mo a lee, ne mɔ-ɔ mo ya bee sunj mo."

³⁰ Ne baa kpa a bo kra Yeesuu, amaa bo monj taare kra mɔ, a lee feye mɔ sanj monj tee fo. ³¹ Amaa asese-ɔ boko a kɔore mɔ gyi, ne baa tɔwe feye, "Kristoo-o ya ba, ɔ waa atɔ ne a kperj eyee-ɔ a ɔ kyonj onyare mo amo-ɔ ne ɔ waa-ɔ ɔɔ?"

Anej ne baa sunj adeeresepo ko feye bo ya kra Yeesuu-o

³² Sanj ne Farisii awuye boko a nu asese-ɔ i jwiini Yeesuu kunu si asen mɔ-ɔ, ne baa sa ne Wuribware alɔɲɔpo abrese-ɔ a sunj Wuribware sunj kpa a adeeresepo ko bo kyonjwe feye bo ya kra Yeesuu.

³³ Ne Yeesuu a tɔwe gywii bamo feye, "Mo e kyena mone ase a n kyee kafwee pwee na n dee kinji yo mɔ ne oo sunj mɔ-ɔ ase. ³⁴ Mone sanj mone e ba a mon' bo buwi kpa mo, na mone ma lee ju mo, a lee feye mfej ne mo e yo-ɔ, mone maa taare a mon' yo mfej."

³⁵ Ne Yudaawuye abrese-ɔ wore wore i bise abee feye, "Ne mfene ne ɔ kpa a ɔ yo, ne ɔ ye ane maa lee ju mɔ-ɔ nee? Amo ɔ yo Griiki awuye emanj se a ɔ ya kaapo ane asese ne baa yo ya kyena mfej-ɔ na Griiki awuye-o abwaresen nee eee? ³⁶ ɔ ye ane i buwi a ane kpa mɔ, na ane ma ju mɔ, na ane ma taare a ane yo mfej ne ɔ yo-ɔ. Amɔ kaase e gye emene?"

Nkyu ne n sa nkpa na kukyure ne a monj de kee-ɔ

³⁷ Kigyibe-ɔ kake lalalowe ne ka gye kake dabe-ɔ, ne Yeesuu a kyuwiro, ne ɔ tɔwe kenkenj feye, "Okemaa ne burufo de mɔ-ɔ, ɔ ba mo ase bo nuu nkyu. ³⁸ Feye anej ne baa kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro, 'Okemaa ne ɔ kɔore mo o gyi-o, nkyu ne n sa nkpa-ɔ e lee mɔ kakpono-ro feye bonj nkyu-o.' " ³⁹ Asej ne Yeesuu e tɔwe mfene-ɔ gye Wuribware a kufwiije timaa-o asej ne bamo ne ba kɔore mɔ a bo gyi-o e nya-ɔ nee. Amaa sanj amo-ɔ bo monj tee nya Wuribware a kufwiije timaa-o, a lee feye Yeesuu monj tee yo Wuribware ase.

Anej ne asese a gyiiri Yeesuu si ikii-o

⁴⁰ Lamaŋ-ɔ-rɔ asese-ɔ bokɔ a nu feye ɔ tɔwe amɔ-ɔ, ne bɔ ye, “Kasentij si, ɔnyare mɔ gye Wuribware kyaamee ne Mosis a tɔwe feye ɔ ba-ɔ nee.”

⁴¹ Ne bamɔ bokɔ mɔ ye, “N gye aneŋ nee. Mò e gye Kristoo ne Wuribware ye o sun a ɔ bɔ kyɔŋwe-ɔ.”

Amaa bamɔ bokɔ ye, “N gye Galileya sweere se ne Kristoo-o e lee, ⁴² a lee feye baa kyɔre waa abwaresen wɔre-ɔ-rɔ feye Kristoo-o e lee Owure Deefid kenana-rɔ, na Betelahem maŋ ne baa kɔwe Deefid mɔ-rɔ-ɔ-rɔ.”

⁴³ Ne asese-ɔ a ke-ro ntun ŋnyɔ ba gyiiri Yeessu si ikii.

⁴⁴ Ne bamɔ bokɔ e kpa a bɔ kra mɔ, amaa kasentij si, bamɔ ɔkɔ moŋ daborɔ mɔ.

⁴⁵ Adeeresepɔ-ɔ a kiŋŋi yɔ Wuribware alɔŋŋɔpɔ abrese-ɔ na Farisii awuye-o ase-ɔ, ne baa bise bamɔ feye, “Emene nee, ne mone moŋ kra mɔ baa?”

⁴⁶ Ne adeeresepɔ-ɔ a lee kanɔ feye, “ɔkɔ moŋ tee tɔwe asen timaa feye aneŋ a ɔnyare mɔ.”

⁴⁷ Ne Farisii awuye-o a bise adeeresepɔ-ɔ feye, “Amɔ ɔ penna mone mɔ mone nee eee?”

⁴⁸ Mone nyi Farisii awuye na maŋ abrese kɔ na baa kɔre mɔ gyi aaa? Mone e taare a mon' kyii bamɔ ɔkɔ kenyaare aaa? ⁴⁹ Asese lanŋyaŋ mɔ feraa ne baa kɔre mɔ gyi-o moŋ nyi Wuribware a mbraa ne Mosis a kyɔre bɔ beya-ɔ, amose-ɔ bamɔ ne Wuribware a da yii. Mone ma beŋŋaa bamɔ.”

⁵⁰ Ne Farisii awuye abrese kɔ ne ɔ de bɔ ŋu Yeessu kanye kɔ-ɔ*, ne ba tee mɔ e Nikodeemus-o, a tɔwe gywii mɔ kosɔbe-ana feye, ⁵¹ “Aneŋ ne ane mbraa-ɔ i gyi-o, ane maa taare a ane bu nyiŋkpaŋ keɔ na ane moŋ nu mɔ kanɔ-rɔ asen, beee ane moŋ ŋu ketɔ ne ɔ waa-ɔ.”

⁵² Ne bɔ ye, “To, fɔ gbaa fɔ a lee Galileya sweere se nee eee? Fɔ ya suye abwaresen wɔre-ɔ, fɔ i ŋu feye Wuribware kyaamee kɔ moŋ tee lee Galileya.”

8

ɔkyee waarepɔ kɔ ne baa kra mɔ kanyarekpa-rɔ-ɔ

[¹ Amɔ-ɔ preee kamee-ɔ, ne ɔkɔmaa yii mɔ lɔŋ-nɔ, ne Yeessu a yɔ Mfɔ-Ayii kebee-ɔ se. ² Kaye ŋke-o, ne Yeessu a kiŋŋi yɔ Wuribware sunkpa a kabuno-o. Ne asese ne bɔ bɔ mfeŋ-ɔ preee a kpɔwe muruwaa mɔ, ne ɔ kyena ɔ kaapɔ bamɔ abwaresen. ³ Mɔ a bɔ mfeŋ-ɔ, ne Wuribware mbraa akaapɔpɔ na Farisii awuye bokɔ a baa ɔkyee waarepɔ kɔ ne baa kra mɔ kanyarekpa-rɔ-ɔ Yeessu ase. Ne baa sa ne ɔ yere lamaŋ-ɔ nsena Yeessu ase. ⁴ Ne bɔ ye, “ɔkaapɔpɔ, ane a kra ɔkyee mɔ kanyarekpa-rɔ nee. ⁵ To, aneŋ ne mbraa ne Wuribware a borɔ Mosis si sa ane-ɔ e kaapɔ-ɔ e gye feye ane daye ɔkɔmaa ne ɔ waa aneŋ a atɔ-ɔ abu mɔ. Mbeyɔmɔ emene ne ane e waa? Ane e kpa a ane nu bɔ lee fɔ ase.” ⁶ Baa tɔwe amɔ-ɔ nee, a bɔ nya nya Yeessu kebɔye, na bɔ nya pɔrɔ mɔ.

Amaa ne oo buŋŋe o de kesareegyɔ ɔ kyɔre sweere. ⁷ Bamɔ a yere mfeŋ-ɔ, ne bɔ maa se ba tɔwe ba gywii mɔ feye o lee kanɔ menaŋ sa bamɔ na bɔ kee. Ne oo kyuwi-ro, ne ɔ tɔwe gywii bamɔ feye, “Mone ɔkɔmaa ne ɔ moŋ tee waa bɔye-ɔ gye ŋkpee twee kibu bɔ da ɔkyee mɔ a ŋ kee.” ⁸ Ne ɔ bee buŋŋe kyɔre sweere.

⁹ ɔkyee a apɔrɔpɔ-ɔ a nu amɔ-ɔ, ne bamɔ preee a brawe-rɔ akɔ akɔ akɔ akɔ bɔ yii. Abrese-ɔ ya gye ŋkpee pwee. Ne bamɔ preee yii yɔwe Yeessu na ɔkyee-ɔ wɔre, na ɔ saŋ ɔ yere lamaŋ-ɔ akatɔ-rɔ. ¹⁰ Ne Yeessu a kyuwi-ro, ne oo bise ɔkyee-ɔ feye, “Ŋkee bamɔ? ɔkɔ moŋ lee saŋ a o bu fɔ keɔ aaa?”

¹¹ Ne ɔkyee-ɔ a lee kanɔ feye, “Mɔ nyaŋpe, ɔkɔ moŋ lee ɔ bɔ-rɔ.”

Ne Yeessu ye, “To, m feraa, ma bu fɔ keɔ. Amose-ɔ nare, amaa lee ndɔ bɔ yɔ, fɔ ma lee ya waa ebɔye.”]

Yeessu e gye kaye-rɔ asese kelanŋerɔ

* 7:50 Yohanee 3.1.

¹² Ne Yeesuu a bee sa seŋsa gywii Farisii awuye ne bo bo mfeŋ-ɔ feye, “N du nee feye kelanherɔ ne ke e lanje-rɔ ke e sa kaye-rɔ asese-ɔ. Ɔkema ne ɔ gya mo se-ɔ maa nare kibugyii-ro. Aneŋ a sese-ɔ de kelanherɔ ne ke e sa njka na kukyure ne a moŋ de kee-ɔ.”

¹³ Ne Farisii awuye-o a tawe gywii mo feye, “Mbeyɔmo fo e tawe fo fɔnfɔŋ eyee se asen nee. Amose se-ɔ ane maa taare a ane koore fo gyi.”

¹⁴ Ne Yeesuu ye, “N gye aneŋ nee. Haree mo e tawe mo fɔnfɔŋ kuŋu si asen gbaa, keto ne mo e tawe-ɔ gye kasentij nee, a lee feye ŋ nyi mfeŋ ne mo a lee-ɔ, ne ŋ nyi mfeŋ ne mo e yo-ɔ. Amaa mone moŋ nyi mfeŋ ne mo a lee-ɔ, na mfeŋ ne mo e yo-ɔ. ¹⁵ Mone feraa, mone e deere kemɔ ne ki te akato se-ɔ nee a mon' bo porɔ ɔko. Amaa m feraa n gye mo kusun nee feye n gyi ɔko asen. ¹⁶ Amaa mo a dee gyi ɔko asen nee, weete mo seŋgyi-o gye kasentij, a lee feye n se ne oo sun mo bo kyonwe kaye m-rɔ-ɔ bo mo ase, ɔ kya mo-rɔ. ¹⁷ Amose-ɔ, abee anyɔ ya tawe asen na bamo ɔko kanɔ moŋ kwee mo kosobe lee si, amo feraa mon' koore gyi feye bamo asen-ɔ gye kasentij. Mone moŋ nyi feye aneŋ ne mbraa ne Wuribware a borɔ Mosis si sa ane-ɔ e kaapo-ɔ nee eee? ¹⁸ To, mo fɔnfɔŋ e tawe mo kuŋu si asen, ne n se ne oo sun mo-ɔ mo e tawe mo kuŋu si asen ɔ bo tii si. Ane abee anyɔ asen maa baare a sa mone aaa?”

¹⁹ Ne baa bise mo feye, “Ŋkee fo se?” Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Mone moŋ nyi mo gbaa, sanbotɔ n se. Mone i nyi mo, amo feraa mone nyi n se.”

²⁰ Mfaanee a asen ne Yeesuu a tawe gywii asese-ɔ Wuribware sunjka a kabuno mfeŋ ne bo de adakaa ne ba tweetwee atanne ba waa-rɔ-ɔ yere-ɔ nee. Amaa ɔko moŋ kra mo, a lee feye mo san-ɔ moŋ tee fo.

Mfeŋ ne Yeesuu ye ɔ yo-ɔ

²¹ Ne Yeesuu a bee tawe gywii bamo feye, “Mo e lee mfee a ŋ yo. Mone i buwi a mon' kpa mo kpone, na mone ma ŋu mo, na mone ebɔye sii mone se a mon' taa bo wu. Mone maa taare a mon' yo mfeŋ ne mo e yo-ɔ.”

²² Amose-ɔ ne Yudaawuye abrese-ɔ a tawe feye, “Ɔ ye, ane maa taare a ane yo mfeŋ ne ɔ yo-ɔ. Amo-ɔ e kaapo nee feye ɔ mo mo eyee aaa?”

²³ Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Mone a lee kaye m-rɔ nee. Amaa m feraa, moŋ lee kaye m-rɔ nee. ²⁴ Amose se ne mo a tawe gywii mone feye mone ebɔye i sii mone se, na mon' taa bo wu. Mone e moŋ koore gyi feye mo e gye ne n gye feraa, mone ebɔye i sii mone se, na mon' taa bo wu.”

²⁵ Ne baa bise mo feye, “Nse ne fo e fa feye fo gye?” Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “N kyɔ moŋ tawe gywii mone aaa? ²⁶ N de asen bweetɔ na n tawe bo lee mone ebɔye se. Mo ne oo sun mo-ɔ e gye kasentij wuye, ne keto ne mo a nu lee mo ase-ɔ wɔre ne mo e tawe mo i gywii kaye-rɔ asese.”

²⁷ Asese ne baa nu mo ase-ɔ moŋ nyi feye mo se Wuribware ne o de. ²⁸ Ne ɔ tawe gywii bamo feye, “Mone ya yase mo, dimaadi mo gyi-o, soso, mone i ŋu feye mo e gye ne n gye. Mfeŋ-ɔ, ne mone i ŋu feye ma waa keto kema mo fɔnfɔŋ eyee se nee. Amaa mo e tawe keto ne n se a tawe e n tawe-ɔ wɔre nee. ²⁹ Mo ne oo sun mo-ɔ bo mo ase, ɔ moŋ yɔwe mo wɔre, a lee feye mo e waa mo kepre san kema.” ³⁰ Asese ne baa nu feye Yeesuu a tawe amo-ɔ bweetɔ a koore mo gyi.

Agyi na anya

³¹ Ne Yeesuu a tawe gywii bamo ne baa koore mo gyi-o feye, “Mone i de keto ne mo e tawe-ɔ-rɔ, ne mone e moŋ yɔwe-rɔ feraa, mone e gye mo agyasepo kasentij si nee. ³² Na mon' gyii kasentij-o, na mo kasentij kekaapo e sa a mon' nya mone eyee.”

³³ Ne bamo bokɔ a lee kanɔ feye, “Ane a lee Abraham kenana-rɔ nee. Ane kyɔ ane moŋ tee kii bokɔ anya. Ne emene se ne fo e tawe e ane e nya ane eyee?”

³⁴ Ne Yeesuu a tawe gywii bamo feye, “Kasentij ne mo i gyi mone-ɔ feye ɔkema ne ɔ waa ebɔye-ɔ gye ebɔye kenya nee. ³⁵ Kenya ya kyee mo nyanpe aye kanɔ njkema, ɔ maa kii ogyi, amaa ogyi feraa gye ogyi nee bo yo na a moŋ de kee. ³⁶ Amose se-ɔ Wuribware mo gyi-o e gye ne mo ya lee mone lee ebɔye-rɔ feraa, kasentij si mone e nya mone eyee.

³⁷ Ɔ nyi damenarjse feye mone e tawe kasentij feye mone a lee Abraham kenana-ɔ-ro nee. Amaa amɔ pɛɛɛ gbaa, mone e kpa feye mon' mɔ mɔ, a lee feye mɔ aserjparegyi mon bɔ mone njkronɔ-ro. ³⁸ Mɔ e tawe ketɔ ne n se a kaapo mɔ-ɔ nee, amaa mone e waa ketɔ ne mone se a tawe gywii mone-ɔ nee.”

³⁹ Ne baa lee kanɔ feye, “Ane se e gye Abraham.”

Ne Yeesuu ye, “Mone dɛɛ mone gye Abraham mɔ gyi-ana kasentij nee, weete mone e waa ketɔ ne ɔ waa-ɔ dɛɛ. ⁴⁰ Ketɔ ne mɔ e waa-ɔ e gye feye n tawe kasentij ne mɔ a nu lee Wuribware ase-ɔ gywii mone, amaa amɔ-ɔ pɛɛɛ gbaa, mone e kpa feye mon' mɔ mɔ nee. Abraham mɔ mon waa aneɲ a atɔ mɔ. ⁴¹ Mone e waa aneɲ ne mone se a waa-ɔ nee.”

Ne baa lee kanɔ feye, “Wuribware wɔre e gye ane se ne ane de-o, ane gye mɔ gyi-ana kasentij nee.”

⁴² Ne Yeesuu a tawe gywii bamɔ feye, “Wuribware dɛɛ ɔ gye mone se kasentij si nee, weete mone e kpa mɔ aserj, a lee feye mɔ a lee Wuribware ase nee ba mfee. Mon ba mɔ fɔnjɔn keyaalerj se nee, amaa mɔ ne oo sunj mɔ-ɔ keyaalerj se ne mɔ a ba. ⁴³ Ne weete njkee ntɛtɔ se ne mone maa nu ketɔ ne mɔ e tawe-ɔ kaase-ɔ nee? A du feye mone maa taare a mon' kɔɔre mɔ aserj ne mɔ e tawe-ɔ gyi nee. ⁴⁴ Mone gye mone se Ɔbɔnsam mɔ gyi-ana nee, amose-ɔ ne mone e kpa a mon' gya ketɔ ne ke e pre mone se-ɔ se. Lee atɔ kemaa kelekaase-ro-ɔ, mone se gye ɔmɔɔpɔ nee, ne ɔ mon tɛɛ yere kasentij a kebegya-ɔ pɛɛɛ, a lee feye kasentij mon bɔ mɔ ase. Mɔ ya ba ayeba, ɔ waa aneɲ ne ɔ kyɔ o du-o nee, a lee feye ɔ gye ɔyɛbapɔ, mɔ e gye njyeba pɛɛɛ kuɲu. ⁴⁵ Amaa m fɛraa, mɔ i gyi kasentij nee, amose se ne mone maa kɔɔre mɔ mone i gyi. ⁴⁶ Mone-ro nse e gye ne ɔ taare a ɔ kaapo mɔ-ro feye mɔ a gyi kepɔ bɔ lee ebɔye kowaa se? Mɔ ya tawe kasentij gywii mone, ntɛtɔ se ne mone maa kɔɔre mɔ aserj mone i gyi? ⁴⁷ Ɔkemaa ne Wuribware e bɔ mɔ-ɔ i nu mɔ aserj. Mone fɛraa, n gye Wuribware e bɔ mone kpa kemaa se, amose se ne mone maa nu mɔ aserj.”

Yeesuu na Abraham

⁴⁸ Ne baa bise Yeesuu feye, “A mon gye kasentij feye fɔ gye Samariyani, ne ibrisi ko te fɔ se aaa?”

⁴⁹ Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Ibriki kemaa mon te mɔ se. Aserj ne mɔ e tawe-ɔ e kaapo nee feye mɔ i bu n se nee. Amaa mone fɛraa mone e saare mɔ nee. ⁵⁰ Ma buwi mɔ e kpa ɔkɔ feye o bu mɔ kedabe nee. Amaa n se e gye ne ɔ kpa feye ɔ bɔnyaa mɔ. Mɔ e gye ne o gyi asese aserj. ⁵¹ Mɔ i gyi mone kasentij feye ɔkemaa ne ɔ gya mɔ kekaapo se-ɔ maa wu daa.”

⁵² Ne baa tawe gywii Yeesuu feye, “Mbeyɔmɔ ane nyi kasentij feye ibrisi te fɔ se. Abraham a wu, ne Wuribware akyaamɛɛ a wu, amaa fɔ fɛraa, fɔ e tawe nee feye ɔkemaa ne ɔ gya fɔ kekaapo-ɔ se-ɔ maa wu daa. ⁵³ Ane se Abraham a wu, amɔ fɔ e kpa a fɔ tawe nee feye fɔ kyɔ Abraham aaa? Ne Wuribware a akyaamɛɛ-ɔ mɔ a wu. Nse ne fɔ e fa feye fɔ gye?”

⁵⁴ Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “N dɛɛ nj ye m bu mɔ eyee kedabe nee, weete mɔ kibu mɔ eyee-ɔ mon de awaase kemaa. Ɔkɔ ne ɔ bɔnyaa mɔ-ɔ e gye n se, mɔ dɛɛ ne mone ye ɔ gye mone se. ⁵⁵ Mone mon nyi mɔ pɛɛɛ, amaa m fɛraa, nj nyi mɔ. Mɔ a dɛɛ tawe feye mon nyi Wuribware nee, amɔ fɛraa mɔ i kii ɔyɛbapɔ feye mone-ɔ. Amaa nj nyi mɔ, ne n gya mɔ kanɔ se. ⁵⁶ Mone se Abraham akatɔ a gyi feye ɔ bɔ nj mɔ keba, ne oo nj feye mɔ a ba, ne mɔ akatɔ a gyi.”

⁵⁷ Ne baa tawe gywii mɔ feye, “Fɔ mon tɛɛ gyi nsu adunuu, ne fɔ ye fɔ a nj Abraham aaa?”

⁵⁸ Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Mɔ i gyi mone kasentij feye mɔ e gye ne n kyɔ n gye pwɛɛ ne baa dɛɛ kɔwe Abraham.” ⁵⁹ Ne baa taa abu a bɔ twee bɔ da mɔ. Amaa Yeesuu a kweɛro bamɔ se sere lee Wuribware sunjpa a kabuno-o mfeɲ.

¹ Yeesuu a naa ɔ yɔ-ɔ, ne oo ɲu ɔnyare ko ne baa kowe mɔ tenapo-ɔ. ² Ne mɔ agyasepo-ɔ a bise mɔ feye, “Ɔkaapɔpɔ, nse ebɔye ya sa ne baa kowe ɔnyare mɔ tenapo? Aa lee mɔ fɔnfɔn ase nee, beee mɔ akowepo ebɔye se aaa?”

³ Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Mɔ akato kibwee-o moɲ lee mɔ ebɔye se beee mɔ akowepo ebɔye se. Wuribware ya sa ne baa kowe mɔ tenapo, a lee feye ɔ kpa a ɔ borɔ tenapo mɔ se lee mɔ keyaalɛɲ bɔ kaapo. ⁴ Kusun amɔ ne Wuribware a sun mɔ bɔ kyɔɲwe feye ɲ waa-ɔ nee. A sarɲ a gye mpase ne mɔ e waa n se kusun, amaa kibugyii ya ba, ɔko maa lee taare a o sun kusun. ⁵ Mɔ a tee m bɔ kaye mɔ-rɔ-ɔ, mɔ e gye kaye-rɔ asesɛ kelɛɲɲerɔ.”

⁶ Yeesuu a tɔwe amɔ-ɔ lowe-ɔ, ne ɔɔ tɔwe akyɔne wee sweere, ne ɔɔ ba akyɔne-ɔ bɔ pɔ ese kafwee, ne ɔɔ ba ese-ɔ bɔ bure ɔnyare amɔ akato. ⁷ Ne ɔɔ tɔwe gywii mɔ feye, “Nare yɔ Silowam kepare-rɔ ya fwee fɔ akato-rɔ.” Kenyare Silowam-o kaase e gye Baa-sun-fɔ. Ne ɔnyare amɔ a ya fwee mɔ akato-rɔ, ne oo kiɲɲi ba, na mɔ akato a buɲɲi.

⁸ Ne tenapo-ɔ akyenabɛɛpɔ na asesɛ ne baa dɛɛ ɲu mɔ pwɛɛ ne amɔ-ɔ a dɛɛ waa-ɔ a bise abɛɛ feye, “N gye tenapo ne ɔ dɛɛ o te ɔ kore ato-ɔ nee eee?”

⁹ Boko ye, “Mɔ nee.”

Ne boko mɔ ye, “N gye mɔ nee. Ɔɔ lee mɔ nee.”

Ne ɔnyare-ɔ fɔnfɔn ye, “Mɔ nee.”

¹⁰ Ne baa bise mɔ feye, “Nteto nee ne mbeyɔmɔ fɛraa fɔ kee?”

¹¹ Ne oo lee kanɔ feye, “ɔnyare ne ba tee mɔ e Yeesuu-o ya waa ese, ne ɔɔ bɔ bure mɔ akato, ne ɔɔ tɔwe gywii mɔ feye ɲ yɔ Silowam kepare-rɔ ya fwee mɔ akato-rɔ. Ne mɔ a yɔ mɔ a deɲ fwee-ɔ, ne mɔ a ɲu feye ɲ kee.”

¹² Ne baa bise mɔ feye, “Mfene ne ɔ bɔ?”

Ne oo lee kanɔ feye, “Moɲ nyi.”

Farisii awuye e deere-rɔ na bɔ nya ɲu anɛɲ ne Yeesuu a kya tenapo-ɔ

¹³ Ne baa taa tenapo ne mbeyɔmɔ mɔ akato a buɲɲi-o yaa Farisii awuye ase a bɔ deere mɔ asɛɲ-ɔ-rɔ. ¹⁴ Kake ne Yeesuu a waa ese bɔ kya tenapo amɔ-ɔ gye kukyure kake nee. ¹⁵ Ne Farisii awuye-o a beɛ bise ɔnyare-ɔ anɛɲ ne mɔ akato a waa buɲɲi-o. Ne ɔɔ tɔwe gywii bamɔ feye, “Ɔɔ taa ese nee bɔ bure mɔ akato, ne mɔ a fwee mɔ akato-rɔ, ne mbeyɔmɔ ɲ kee.”

¹⁶ Ne Farisii awuye-o boko ye, “ɔnyare mɔ ne ɔɔ waa amɔ-ɔ maa taare a ɔ lee Wuribware ase, a lee feye o sun kusun kukyure kake-o.”

Ne boko mɔ ye, “Emene ne ɔnyare ne ɔ gye ebɔye ɔwaapo-ɔ e taare a ɔ waa anɛɲ a akpeɲeyeeto mɔ?” Ne bamɔ wore wore i gyiiri ikii.

¹⁷ Ne Farisii awuye-o a beɛ bise ɔnyare-ɔ feye, “Fɔ ye ɔɔ kya fɔ, ne fɔ akato a buɲɲi, emene ne fɔ e fa mɔ asɛɲ?” Ne ɔnyare-ɔ a lee kanɔ feye, “Ɔ gye Wuribware a akyaameɛ-ɔ ɔko nee.”

¹⁸ Yudaa awuye abrese-ɔ moɲ kɔɔre ɔnyare amɔ asɛɲ-ɔ gyi feye ɔ dɛɛ ɔ gye tenapo nee, ne mbeyɔmɔ mɔ akato a buɲɲi, amɔ bamɔ a tee mɔ akowepo bise bamɔ-rɔ. ¹⁹ Mɔ akowepo-ɔ a ba-ɔ, ne baa bise bamɔ feye, “Mone gyi nee eee? Mone ye mone a kowe mɔ tenapo nee. To, emene ya waa ne ɲkee ɔ kee?”

²⁰ Ne mɔ akowepo a lee kanɔ feye, “Anɛ nyi feye anɛ gyi nee, ne anɛ nyi feye anɛ a kowe mɔ tenapo nee. ²¹ Amaa anɛ moɲ nyi anɛɲ ne aa waa ne ɲkee ɔ kee-ɔ, beee anɛ moɲ nyi mɔ ne ɔɔ kya mɔ, ne ɲkee ɔ kee-ɔ. Mon' bise mɔ. Ɔ moɲ gye keegyɲi nee, ɔ taare a o lee kanɔ sa mɔ eyee.” ²² Keto se ne ɔnyare-ɔ akowepo a tɔwe amɔ-ɔ e gye feye kufu de bamɔ Yudaa awuye abrese-ɔ se, a lee feye baa kyɔ tɔwe feye ɔkɛmaa ne ɔ kɔɔre o gyi feye Yeesuu e gye Kristoo-o, ba gya mɔ a bɔ lee bamɔ kebwarekɔrekyan-nɔ. ²³ Amose se ne ɔnyare-ɔ akowepo ye, “Ɔ moɲ gye keegyɲi, mon' bise mɔ fɔnfɔn.”

²⁴ Ne baa tee ɔnyare ne baa kowe mɔ tenapo-ɔ nyɔsepo baa. Ne baa tɔwe gywii mɔ feye ɔ ka Wuribware keyaa feye ɔ tɔwe kasɛɲɲi. Ne bɔ ye, “Anɛ nyi feye ɔnyare ne ba tee mɔ e Yeesuu-o gye ebɔye ɔwaapo nee.”

²⁵ Ne ɔnyare-ɔ a lee kanɔ feye, “Ɔ gye ebɔye ɔwaapo nee ooo, ɔ moŋ gye ooo, m fɛraa moŋ nyi. Keɔ ne η nyi-o e gye feye n dɛɛ n gye tenapo, amaa mbeyɔmɔ η kee.”

²⁶ Ne baa bise mɔ feye, “Emene ne ɔ waa kya fɔ akato-ɔ?”

²⁷ Ne oo lee kanɔ feye, “Mo a kyɔ tɔwe gywii mone, amaa mone maa nu. Emene se ne mone bee mone gbaa mone e kpa a mon' nu? Mone e kpa a mon' kii mɔ agyasepo nee eee?”

²⁸ Ne baa saare mɔ, ne baa tɔwe gywii mɔ feye, “Fo-ɔ fɔ gye sese amɔ agyasepo nee. Amaa ane fɛraa, ane gye Mosis agyasepo nee. ²⁹ Ane nyi feye Wuribware e gye ne ɔ sa seŋsa gywii Mosis, amaa aneŋ a sese-ɔ fɛraa, ane moŋ nyi mfeŋ ne ɔ lee-ɔ.”

³⁰ Ne ɔnyare amɔ a beŋnaa feye, “Nteto aseŋ mɔ nee? Mone ye mone moŋ nyi mfeŋ ne ɔ lee ba-ɔ, amaa oo buŋŋi mɔ akato. ³¹ Ane nyi feye Wuribware maa nu ebɔye awaapo aseŋ, amɔ bamɔ ne ba bu mɔ, ne ba waa aneŋ ne ɔ kpa feye bɔ waa-ɔ. ³² Lee saŋ ne Wuribware a tweɛ kaye-ɔ, ɔko moŋ tee ηu feye ɔko a buŋŋi mɔ ne baa kowe mɔ tenapo-ɔ akato. ³³ Ɔnyare mɔ dɛɛ ɔ moŋ lee Wuribware ase nee, weeteɛ ɔ maa taare a ɔ waa aneŋ a ato-ɔ.”

³⁴ Ne baa lee kanɔ feye, “Lee saŋ ne fɔ bɔ fɔ nyi kame-ro-o fɔ gye ebɔye ɔwaapo nee. Ne fɔ-ɔ fɔ e kpa a fɔ kaapo ane ato aaa?” Ne baa gya mɔ lee bamɔ kebwarekorekyan-ɔ-ro.

Aneŋ ne Yeesuu a kaapo feye Farisii awuye du nee feye atenapo-ɔ

³⁵ Yeesuu a nu feye baa gya ɔnyare amɔ lee bamɔ kebwarekorekyan-ɔ-ro, ne oo buwi kpa ɔnyare-ɔ. Mɔ a ηu mɔ-ɔ, ne oo bise mɔ feye, “Fo e kɔre dimaadi mɔ gyi-o fɔ i gyi aaa?”

³⁶ Ne ɔnyare amɔ a lee kanɔ feye, “Mo nyanpe, kaapo mɔ dimaadi mɔ gyi-o, na η nya kɔre mɔ gyi.”

³⁷ Ne Yeesuu a tɔwe gywii mɔ feye, “Fo a kyɔ ηu mɔ, mɔ e gye mɔ ne fɔ aa mɔ e sa seŋsa mbeyɔmɔ.”

³⁸ Ne oo lee kanɔ feye, “Mo a kɔre fɔ gyi, mɔ nyanpe.” Ne oo kpuni anjirii suŋ Yeesuu.

³⁹ Ne Yeesuu ye, “Mo a ba kaye mɔ-ro nee na m bɔ gyi asese aseŋ, bu kepo, na atenapo akato buŋŋi, na bamɔ ne bɔ kee-ɔ mɔ kii feye atenapo-ɔ.”

⁴⁰ Farisii awuye ko ne bɔ bɔ mfeŋ-ɔ a nu aneŋ ne ɔ tɔwe-ɔ, ne baa bise mɔ feye, “Kee e. Amɔ-ɔ e kaapo nee feye ane mɔ ane moŋ kee nee eee?”

⁴¹ Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Mone dɛɛ mone moŋ kee nee-ɔ, weeteɛ mone moŋ gye ebɔye awaapo, amaa mone a tɔwe e mone kee-ɔ se-ɔ, mone ebɔye i sii mone se.”

10

Esanne ɔdeeresepo a kekpare-ɔ

¹ Ne Yeesuu ye, “Mo i gyi mone kasentŋ feye, mone nyi feye ane asese e pwɛɛ adenbee kuriikuriise nee, ne ba kpaa bamɔ esanne ba waa-ro kanye. Amose se-ɔ ɔkɛmaa ne ɔ moŋ borɔ kidenbee a kibunogyi-o-ro lweero esanne-ɔ ase, ne ɔ dee kidenbee-o lweero-o gye oyu nee. ² Amaa ɔko ne ɔ borɔ kibunogyi-o-ro a o lweero esanne-ɔ ase-ɔ e gye esanne-ɔ ɔdeeresepo. ³ Mɔ ne ɔ kee kibunogyi-o si-o i buŋŋi kpa a ɔ sa mɔ. Na mɔ a maa se ɔ tee esanne-ɔ anyare ako ako-ɔ, na bɔ pini mɔ bore, na o lee bamɔ kawu. ⁴ Mɔ ya lee bamɔ kawu-o, na ɔ gye bamɔ ηkrɛɛ, na bɔ gya mɔ se, a lee feye bɔ nyi mɔ bore. ⁵ Amaa bɔ maa gya ɔko se, ba sere a bɔ yɔwe sese amɔ nee, a lee feye bɔ moŋ nyi mɔ bore.” ⁶ Amaa Yeesuu a da kekpare mɔ-ɔ, bɔ moŋ nu kemɔ kaase.

⁷ Ne Yeesuu a bee kya se tɔwe feye, “Mo i gyi mone kasentŋ feye m bee n du nee feye esanne a kibunogyi-o. ⁸ Bamɔ ɔkɛmaa ne ɔ daa mɔ eba-ɔ gye oyu nee, amaa esanne-ɔ moŋ gya bamɔ kanɔ se. ⁹ N du nee feye kibunogyi-o. Ɔkɛmaa ne ɔ borɔ mɔ se a o lweero-o maa fɔ, o lweero a ɔ lee na ɔ nya gyirokpa timaa. ¹⁰ Ayu fɛraa i lweero nee a bɔ bɔ ywii, na bɔ mɔ, na bɔ nyera. Amaa m fɛraa, mɔ a ba nee a bɔ nya nya ηkpa na kakatɔgyi na keɔ kemaa ne ki tiri bamɔ-ɔ.

¹¹ Mo dɛɛ dɛɛ mɔ e gye esanne ɔdeeresepo timaa, ne mɔ a waa mɔ eyee siraa feye mɔ e ba a m bɔ wu sa mɔ esanne-ɔ. ¹² Osunpo ne ɔ bɔ mfeŋ, ne ɔ moŋ gye esanne

odeeresepo-ɔ ya ɲu feye ɔfaase e ba, amɔ ɔ sere a ɔ yɔwe esanne-ɔ, a lee feye n gye mɔ e bo esanne-ɔ. Amose-ɔ na ɔfaase-ɔ lwee esanne-ɔ-rɔ, amɔ ɔ kra bamo bokɔ, na bamo ne ba saɲ-ɔ brawe-rɔ. ¹³ Ketɔ se ne osunpo-ɔ e sere a ɔ lee mfen-ɔ e gye feye baa taa mɔ nee a ɔ deere esanne-ɔ se, aneɲ se-ɔ bamo asenɲ moɲ tiri mɔ.

¹⁴⁻¹⁵ Mɔ e gye esanne odeeresepo timaa-o. Aneɲ ne n se nyi mo-ɔ, ne mo-ɔ ɲ nyi n se-ɔ, aneɲ deɛ ne ɲ nyi mo esanne-ɔ, ne bamo mɔ bo nyi mo. Ne mo a waa siraa feye mo i wu a n sa bamo. ¹⁶ Esanne ko mɔ bo-rɔ ne bo gye mo lee, ne bo moɲ tii mfee a esanne-ɔ se. Mo e baa bamo a m ba bo tii bomo-ɔ se. Ba nu mo kanɔ, na bo kii esanne kape koɲko na odeeresepo koɲko lee. ¹⁷ N se e kpa mo asenɲ, a lee feye mo a sure si feye mo i wu a m bo sa asese, na m bee bo kyinɲi lee lowi-ro. ¹⁸ Ɔko maa taare a ɔ mɔ mo, amɔ mo a sa kpa feraa. Mo a lee mo eyee feye mo i wu a m bo sa asese. N de kpa feye ɲ wu, ne m bee n de kpa feye n kyinɲi lee lowi-ro, aneɲ ne n se a tɔwe feye ɲ waa-ɔ.”

¹⁹ Asese-ɔ a nu amo-ɔ, ne baa gyiiri ikii, ne baa ke-ro ntunɲ ɲnyɔ. ²⁰ Ne bamo bweetɔ a tɔwe feye, “Ntɛtɔ nee ne mone i nu ɔnyare mɔ asenɲ? Ibrisi te mɔ se, ne ɔ lo ebɔɲ.”

²¹ Ne bamo bokɔ mɔ a tɔwe feye, “Ɔko ne ibrisi te mɔ se-ɔ maa taare a ɔ sa senɲsa mfaaneɛ. Emene ne ibrisi e waa a ki bunɲi atenapo akato?”

Aneɲ ne baa kine Yeesuu-o

²² Pweerepweere-rɔ Yerusalem awuye de kasu kanɔ ngyanɲe ko ne ba tee ε Wuribware sunkpa a kekpeɛ iyisi-o a ɲke-o.† ²³ Saɲ amɔ ne Yeesuu naa Wuribware sunkpa a abraɲdaye ne ba tee ε Solomɔɲ a abraɲdaye-ɔ-rɔ. ²⁴ Ne asese a kpɔwe muruwaa mɔ, ne baa bise mɔ feye, “ɲke mfene ne fo e kpa feye ane kyena, na ane moɲ nyi aneɲ ne fo du-o? Tɔwe kasenɲiɲ gywii ane. Fo e gye Kristoo-o ooo?”

²⁵ Ne Yeesuu ye, “Mo a kyɔ tɔwe gywii mone, amaa mone moɲ kɔre mo gyi. Atɔ ne n de n se keyaalɛɲ mo e waa-ɔ e tɔwe mo asenɲ. ²⁶ Amaa mone maa kɔre mo a mon' gyi, a lee feye mone moɲ gye mo asese nee. ²⁷ Mo asese feraa i nu mo asenɲ, ne ɲ nyi bamo, ne bo gya mo se. ²⁸ Mo e sa bamo ɲkpa na kukyure ne a moɲ de keɛ-ɔ, amose-ɔ bo maa lee gyi awɔrefɔɔ daa. Ɔko maa taare a ɔ kɔre bamo lee mo kesaree-rɔ. ²⁹ N se ya taa bamo sa mo. Ɔ kyɔ ɔkɛmaa, amose-ɔ ɔko maa taare a ɔ kɔre bamo lee n se kesaree-rɔ. ³⁰ Mo aa n se gye koɲko nee.”

³¹ Ne asese amɔ a bee taa abu na bo twee bo da mɔ mɔ. ³² Ne Yeesuu a tɔwe gywii bamo feye, “Mo a waa asunɲ timaa bweetɔ mone akato-rɔ, amɔ ne n se a sa mo feye ɲ waa-ɔ. Mo asunɲ mɔ-rɔ, kemɔ e gye ne ki kye mone, ne mone e kpa a mon' twee abu bo da mo-ɔ nee?”

³³ Ne baa lee kanɔ feye, “N gye asunɲ timaa si ne ane e kpa a ane twee abu bo da fo, amaa fo maa bu Wuribware bo lee asenɲ ne fo e tɔwe-ɔ se. Sese e gye fo, ne fo e kpa feye fo waa fo eyee feye Wuribware aaa?”

³⁴ Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Baa kyɔreɛ mone fɔɲfɔɲ mbraa wɔre-ɔ-rɔ feye Wuribware a tee asese ko feye mɔ gyi-ana.* ³⁵⁻³⁶ Ane nyi feye aneɲ ne abwaresenɲ wɔre-ɔ a tɔwe-ɔ gye kasenɲiɲ, na ɔko ma taare a ɔ tɔwe asenɲ bo kye wɔre amɔ. Wuribware a tee bamo mɔ gyi-ana, ne ɔ taa mɔ asenɲ sa bamo. To, n se Wuribware ya lee mo sunɲ mo bo kyɔɲwe kaye-rɔ, ne emene se ne mone e tɔwe feye mo a tɔwe feye n gye Wuribware mɔ gyi-o si-o, mo e tɔwe asenɲ mo i kye Wuribware nee? ³⁷ Mo e moɲ waa ketɔ ne n se e kpa feye ɲ waa-ɔ, mone ma kɔre mo gyi. ³⁸ Amaa mo ya waa amɔ ne a pre n se-ɔ feraa, hareɛ mone e maa kɔre mo asenɲ a mon' gyi gbaa, mon' kɔre mo gyi lee atɔ ne mone a ɲu feye mo a waa-ɔ se. Na mon' nya pini, na mon' kɔre gyi feye mo aa n se gye koɲko nee.”

³⁹ Ne baa kpa a bo bee kra Yeesuu, ne ɔ sere lee bamo ase.

⁴⁰ Ne Yeesuu a bee kinɲi ya teɲ Yoodanɲ boɲ-nɔ yɔ mfenɲ ne Yohanee a deɛ bo asese asuu-o, ne ɔ kyena mfenɲ. ⁴¹ Ne asese bweetɔ a ba mɔ ase. Ne baa tɔwe feye, “Yohanee moɲ waa akpeɲyeɛtɔ kemaa. Amaa ketɔ ne Yohanee a tɔwe bo lee Yeesuu si-o gye kasenɲiɲ.” ⁴² Ne asese ne bo bo mfenɲ-ɔ bweetɔ a kɔre mɔ gyi.

* 10:34 Kiliɲ 82.6.

11

Lasarus lowi

¹⁻² Ne ɔnyare kɔ bɔ-rɔ ne ba tee mɔ ɛ Lasarus. Ne mɔ aa mɔ pekyee-ana ne ba tee bamo ɛ Mariya na Maataa-ɔ te Betaniya kamaŋgyii-ro. Mariya mɔ ɛ gye mɔ ne ane ɛ ba a bɔ ɲu feye o twiiri lanpenɔta a ɔ wee ane nyanɔpe Yeessu ayaa se, na ɔ ba mɔ ipwii bɔ kpee-ɔ. Ne Lasarus ɛ lo. ³ Ne mɔ pekyee-ana a kra bɔ kyɔŋwe Yeessu tɔwe feye, “Ane nyanɔpe, fo nyare timaa ɛ lo.”

⁴ Yeessu a nu-o, ne ɔ ye, “Kɔlo mɔ maa baa Lasarus lowi, amaa kaa ba nee a asese nya ɲu feye Wuribware ɛ gye ne ɔ kyɔ ketɔ kemaa, na Wuribware mɔ gyi-o bɔrɔ kemo se bɔ nya kedabe na wuraa.” ⁵ Yeessu ɛ kpa Maataa na Mariya na Lasarus aseɲ. ⁶⁻⁷ Amaa amo peee gbaa, mɔ a nya ɲkra feye Lasarus ɛ lo-ɔ, ɔ kyena mfeɲ ne ɔ bɔ-ɔ ɲke ɲnyɔ bɔ tii si, pwee ne ɔ de tɔwe gywii mɔ agyasepo-ɔ feye, “Mon' sa a ane kiɲɲi yɔ Yudeya sweere se mfeɲ ne Lasarus bɔ-ɔ.”

⁸ Ne mɔ agyasepo-ɔ a bise mɔ feye, “Ɔkaapɔpɔ, Yudaa awuye a kpa a bɔ twee abu bo daye fo mɔ-ɔ, a moɲ tee kyee, ne fo bee fo ɛ yɔ mfeɲ mbeyɔmɔ aaa?”

⁹ Ne Yeessu a tɔwe gywii bamo feye, “Kyɔwe ɛ da edɔɲhwere kudu enyɔ, beee n gye aneɲ nee eee? Amose-ɔ ɔkema ne ɔ naa mpase-ɔ maa da keyaa peee, a lee feye kyɔwe a sa ne tɔɲ kemaa kee-ro. ¹⁰ Amaa mɔ ya nare kanye, ɔ da keyaa a lee feye kelanɲerɔ moɲ bɔ-ro.”

¹¹ Yeessu a tɔwe amo-ɔ, ne ɔ bee ba ako bɔ tii si feye, “Ane nyare Lasarus a di idi, amaa mo ɛ yɔ a n kyinɲi mɔ.”

¹² Ne mɔ agyasepo-ɔ a lee kanɔ feye, “Ane nyanɔpe, mɔ ya di idi feraa, ɔ koso ɲkra na alanɲiya-ro.” ¹³ Ketɔ ne Yeessu ɛ kaapo-ɔ ɛ gye feye Lasarus a wu, amaa mɔ agyasepo-ɔ feraa nyi feye Yeessu ye idi mɔ ne ɔkema i di-o ne Lasarus a di.

¹⁴⁻¹⁵ Ne Yeessu a kaapo-ro gywii bamo feye, “Lasarus a wu. Amaa mone se-ɔ, mo akato a gyi feye mo a moɲ bɔ mɔ ase saɲ amo. Amaa ane ya yɔ mbeyɔmɔ-ɔ, mone ɛ kɔre mo a mon' gyi kasentɲ. Amose se-ɔ mon' sa a ane yɔ mɔ ase.”

¹⁶ Tomas, ne ɔ gye kelenba-ɔ, a tɔwe gywii mɔ beeko-ana agyasepo-ɔ feye, “Mon' sa a ane aa ɔkaapɔpɔ-ɔ a yɔ, ne amo ɛ gye lowi nee na ane aa mɔ a wu.”

Yeessu ɛ gye ne o kyinɲi sese a ɔ lee lowi-ro na ɔ sa mɔ ɲkra

¹⁷ Yeessu a kpa a ɔ fo Lasarus-ana aye-ɔ, oo ɲu feye baa kyɔ pure Lasarus, ne ɲke nna a kyɔɲ gbaa. ¹⁸ Betaniya na Yerusalem ɛ waa emayerɔ enyɔ. ¹⁹ Ne Yudaa awuye bweetɔ a ba Maataa na Mariya ase a bɔ bɔ waa bamo daanekena bɔ lee bamo penyare a lowi-o si. ²⁰ Maataa a nu feye Yeessu ɛ ba-ɔ, ne ɔ lee a ɔ ya gyanɲaa mɔ. Amaa Mariya feraa a sii loɲ-no.

²¹ Ne Maataa a tɔwe gywii Yeessu feye, “Mo nyanɔpe, fo de fo bɔ mfee nee, weetee mo penyare moɲ wu. ²² Amaa haree mbeyɔmɔ gbaa ɲ nyi feye Wuribware ɛ sa fo ketɔ kemaa ne fo ɛ kore-ɔ.”

²³ Ne Yeessu a tɔwe gywii mɔ feye, “Fo penyare i kyinɲi a ɔ lee lowi-ro.”

²⁴ Ne oo lee kanɔ feye, “ɲ nyi feye kake ne ka gye kaye kee-ɔ, o kyinɲi a ɔ lee lowi-ro.”

²⁵ Ne Yeessu a tɔwe gywii mɔ feye, “Mo ɛ gye ne mo i kyinɲi sese a n lee lowi-ro, na n sa mɔ ɲkra na kukyure ne a moɲ de kee-ɔ. Amose se-ɔ ɔkema ne ɔ kɔre mo o gyi-o, haree gbaa mɔ ya wu, ɔ bee o kyinɲi a ɔ bɔ kyena kyure. ²⁶ Ne mɔ i de aneɲ a ɲkra-ɔ, ne mɔ ya kɔre mo gyi, ɔ maa lee gyi awɔrefɔ peee. Fo ɛ kɔre amo-ɔ fo i gyi aaa?”

²⁷ Ne Maataa a lee kanɔ feye, “Mo ɛ kɔre mo i gyi feye fo ɛ gye Kristoo, Wuribware mɔ gyi-o, ne Wuribware ye o suɲ a ɔ bɔ kyɔŋwe kaye-ro-ɔ.”

Aneɲ ne Yeessu a su-o

²⁸ Maataa a tɔwe amo-ɔ, ne oo kiɲɲi ya tee mɔ tire Mariya kerɔ si tɔwe gywii mɔ feye, “Ɔkaapɔpɔ-ɔ bɔ mfee, ɔ tee fo.” ²⁹ Mariya a nu amo-ɔ, ne ɔ koso lee menaɲ a ɔ ya gyanɲaa Yeessu. ³⁰ Yeessu moɲ tee fo maɲ-ɔ-ro, ɔ saɲ ɔ bɔ mfeɲ ne Maataa a gyanɲaa

mò-ò. ³¹ Ne asese ne bọ te Mariya ase ba waa mò daanekena-ò a gya mò se. Saṅ ne baa ṅu feye ò koso menaṅ lee-ò, bọ nyi feye ò yò kegyeranṅa-ò ase a ò ya su nee.

³² Ne Mariya a fọ mfeṅ ne Yeesuu bọ-ò, mò a deṅ ṅu Yeesuu-o, ne oo kpuni anjirii mò akato-rò, ne ò ye, “Mò nyanṅe, fọ dæ fọ bọ mfee nee, weete mọ penyare mọṅ wu.”

³³ Yeesuu a ṅu aneṅ ne Mariya i su-o na asese ne bọ gya mò se-ò i su-o, ne mò bore-rò a duṅwi mò, ne aa waa mò ewe. ³⁴ Ne oo bise bamọ feye, “Mfene ne mone a pure mò?” Ne bọ ye, “Ane nyanṅe, bọ kee.”

³⁵ Ne Yeesuu a su.

³⁶ Ne asese-ò ye, “Mòṅ! kee kekpa demanṅe ne ò kpa mò-ò.”

³⁷ Ne bamọ bokọ ye, “Nee mò ya buṅṅi tenapo a akato-ò, bæe? Ne nteto nee ne ò mọṅ taare kuṅ Lasarus na ò ma wu?”

Aneṅ ne Lasarus a kyinṅi lee lowi-ro-o

³⁸ Yeesuu bore-rò a bee duṅwi mò, ne ò yò kegyeranṅa-ò ase. Baa seri kegyeranṅa amọ kefore-rò nee feye kekyaṅ-ò, ne baa taa kefore bọ kpuse kemọ kanọ feye pone-ò. ³⁹ Ne Yeesuu a tawe gywii bamọ feye, “Mòṅ! taye kefore-ò lee-rò.”

Ne Lasarus mò pekyee Maataa ye, “Mò nyanṅe, ane ya taye kefore-ò, ane i nu sọ baye. Bamọ a pure mò-ò, ndoò ṅke nna nee.”

⁴⁰ Ne Yeesuu a tawe gywii Maataa feye, “N kyọ mọṅ tawe gywii fọ feye, fọ ya kọre mọ gyi, fọ i ṅu aneṅ ne Wuribware a kedabe-ò du-o ooo?”

⁴¹ Ne baa taye kefore-ò lee kegyeranṅa-ò kanọ. Ne Yeesuu a deere soso, ne ò ye, “N se, mọ e sa fọ anse feye fọ a nu mọ kebwarekore. ⁴² ṅ nyi feye fọ kyọ fọ i nu mọ kebwarekore saṅ kema, amaa asese ne bọ bọ mfee-ò se ne mọ a tawe amọ-ò, na bọ nya kọre gyi feye fọ ya suṅ mọ.”

⁴³ Mò a tawe amọ-ò lowe-ò, ne ò tee keṅkeṅ bọ kyọṅwe feye, “Lasarus eee! Lee kegyeranṅa-ò-rò ba!” ⁴⁴ Ne olowipo-ò a lee ba, ò lee na kyefuri ṅure mò asaree na mò ayaa se, na kaprakæ i ṅure mò akato se.

Ne Yeesuu a tawe gywii bamọ feye, “Mòṅ! saṅṅe mò a ò nare.”

Aneṅ ne baa da Yeesuu kuṅu si kikipuni-o

(Matiyo 26.1-5; Maak 14.1-2; Lukas 22.1-2)

⁴⁵ Asese bweeto ne baa ba a bọ bọ waa Mariya daanekena-ò a ṅu akpenyeeto ne Yeesuu a waa-ò, ne baa kọre mò gyi. ⁴⁶ Amaa bamọ bokọ a kinṅi yò Farisii awuye ase ya tawe keto ne Yeesuu a waa-ò gywii bamọ. ⁴⁷ Amose se-ò ne Farisii awuye-o na Wuribware alonṅopo abrese-ò a tee maṅ abrese bọ gyanṅe.

Bamọ a gyanṅe-ò, ne bọ ye, “Emene ne ane e waa? Mòṅ! kee akpenyeeto mọ peee ne onyare mọ e waa-ò. ⁴⁸ Ane ya yowe mò, ne ò kya se mfaanæ, okema e kọre mò o gyi. Na Roma awuye ba bọ yere amọ se, na bọ bwee Wuribware suṅkpa mọ, na bọ kpuri ane maṅ-ò.”

⁴⁹ Ne bamọ-rò oko ne ba tee mò e Kayafas ne ò gye Wuribware alonṅopo brese kasu amọ-rò-ò ye, “Mone mọṅ nyi seye. ⁵⁰ Mone mọṅ nyi feye mone ya sa ne nyinṅkpasè koṅko a wu sa asese peee, a bọ feye mone a sa ne maṅ-ò peee a kpuri aaa?”

⁵¹ Kasentiṅ si feraa, n gye mò fṅfṅ keyaaleṅ se ne ò tawe amọ-ò. Amaa aneṅ ne ò gye Wuribware alonṅopo brese-ò kasu amọ-rò-ò se, ò tawe nee feye Yeesuu e ba a ò bọ wu sa kade-ò. ⁵² Amaa n gye kade-ò wore, amaa na bamọ aa Wuribware asese ne baa brawe-rò-ò tii abe se. ⁵³ Lee saṅ amọ bọ yò, ne baa da kikipuni feye bọ mọ Yeesuu.

⁵⁴ Amose se-ò Yeesuu mọṅ lee tu kpa Yudeya a eman-ò-rò aneṅ ne asese i ṅu mò-ò, amaa ò lee mfeṅ yò toṅ kọ ne a maa kimukee-o yò maṅ kọ ne ba tee e Ifarim-o, mfeṅ ne mò aa mò agyasapo-ò a kyena kafwee.

⁵⁵ Yudaa awuye kigyibee ne ba tee e Wuribware-a-kya-ane-yowe-ò a to-rò, ne asese bweeto a lee bamọ eman se yò Yerusalem maṅ-nọ a bọ gye ṅkpee ya gyee, na bọ fwee bamọ ato buṅse pwee a bọ dæ taare ya gyi ateese-o. N gye aneṅ, bamọ iyisi e nyera bamọ mbo ne baa baa bọ lonṅo Wuribware-ò. ⁵⁶ Ne ba buwi ba kpa Yeesuu, ne baa gyanṅe Wuribware

sunƙpa-ɔ kabuno. Mfeɗ ne baa bise abee feye, “Ane e fa feye ɔ ba kigyibee ma-ro, beee ɔ maa ba aaa?” ⁵⁷ Keta se ne baa tawe aneɗ-ɔ e gye feye Wuribware alɔɗɗo-ɔ na Farisii awuye-o a sa kano feye akemaa ne o nyi mfeɗ ne Yeesuu bo-ɔ, bo tawe gywii bamo, na bo nya ya kra mo.

12

Aneɗ ne okyee ko a twiiri lanɗenta wee Yeesuu ayaa se-ɔ
(*Matiyo 26.6-13; Maak 14.3-9*)

¹ Ɗke nsiye a saɗ a bo gyanɗe gyi Wuribware-a-kya-ane-yowe a ateese-o, ne Yeesuu a yo Betaniya kamaɗgyii, ne Yeesuu a kyinɗi Lasarus lee lowi-ro-o-ro. ² Ne baa waa ateese mfeɗ sa mo. Lasarus mo pekyee, Maataa, e gye ne ɔ waa keta kema ɔ sa bamo gyikpa. Lasarus tii bamo ne bamo aa Yeesuu te ba gyi ateese-o si. ³ Ne Lasarus mo pekyee nyosepo Mariya a taa lanɗenta konekoneso ko prantowa borɔ, ne mo yawo bo leɗ bweeto-ɔ bo twiiri wee Yeesuu ayaa se, ne ɔ taa mo ipwii o de ɔ kpee. Ne lanɗenta-ɔ so konekoneso a kore lɔɗ amo peee-ro.

⁴ Ne Yeesuu agyasepo-ɔ oko ne ba tee e Yudas Kariyotinyi-o, mo e gye ne ɔ ba a ɔ bo gyi Yeesuu kidiburo-o, a tawe feye, ⁵ “Nteto se ne okyee mo a nyera lanɗenta mo ne ba taare a bo fe mo siidii nkpeɗ nna, na bo taa atanne-ɔ bo sa atiripo-ɔ nee?” ⁶ Mo a tawe amo-ɔ, n gye sa ne atiripo asen e gye ne a tiri mo, amaa bo lee aneɗ ne ɔ gye oyuo-o si. Mo ase ne Yeesuu mo aa mo agyasepo-ɔ atanne bo, amaa mo-ɔ mo i ywii amo ako o gyi.

⁷ Ne Yeesuu ye, “Mon! yowe okyee amo! Mon! sa a ɔ waa keta ne ɔ waa-ɔ. A lee feye ɔ taa lanɗenta mo bo beya sa mo, na kake nsi ne mo i wu-o, ɔ taare a ɔ lɔɗɗo mo kayowore, na bo pure mo. ⁸ Na atiripo feraa, mone aa bamo e bo-ro kake kema, amaa m feraa, mo aa mone maa kyena a bo yo.”

Kikpuni ne baa da Lasarus kuru si-o

⁹ Ne asese bweeto a nu feye Yeesuu bo Betaniya kamaɗgyii-ro, amaa n gye Yeesuu wore se ne baa yo mfeɗ, amaa baa yo a bo ya ɗu Lasarus ne Yeesuu a kyinɗi lee lowi-ro-o nee. ¹⁰ Amose-ɔ ne Wuribware alɔɗɗo abrese-ɔ a da Lasarus kuru si kikpuni feye bo mo mo gbaa mo. ¹¹ A lee feye aneɗ mo ne Yeesuu a waa-ɔ se-ɔ, Yudaa awuye-o bweeto a lee ba kine bamo Wuribware alɔɗɗo-ɔ, ne ɗkee ba kore Yeesuu ba gyi.

Aneɗ ne Yeesuu a yo Yerusalem man-no-ɔ
(*Matiyo 21.1-11; Maak 11.1-11; Lukas 19.28-40*)

¹² Kaye ɗke-o, ne asese ne baa ba Wuribware-a-kya-ane-yowe a ateese kigyibee-ɔ-ro-ɔ a nu feye Yeesuu e ba Yerusalem man-no. ¹³ Amose se-ɔ ne baa ɗeri mberɗ aferaa, ne baa ya gyanɗaa mo. Na ba fee-ro feye,

“Mon! sa a ane da Wuribware kakyirele.
Wuribware yure mo ne ɔ ba mo kenyare-ro-ɔ.*
Wuribware yure ane Isireelii sweere se owure.”

¹⁴ Ne Yeesuu a ɗu kakurumagyii ko yere, ne ɔ dee kyena se, feye aneɗ ne abwaresen wore-ɔ a deɗ tawe feye,

¹⁵ “Mone akemaa ne o te Yerusalem man-no-ɔ!
Mon! sa a mone akato gyi.
Mon! kee mone owure a dee kakurumagyii ɔ ba.”*

¹⁶ Saɗ ne ɔ waa amo-ɔ, mo agyasepo-ɔ moɗ nu kaase. Amaa saɗ ne Yeesuu a wu, ne oo kyinɗi o yii Wuribware se-ɔ, ne baa nyinɗi si feye abwaresen wore-ɔ a kyɔ tawe mo asen amo, ne bo ye, “Aneɗ ne ane a waa-ɔ nee.”

* 12:13 Kiliɗ 118.25-26. * 12:15 Sakariya 9.9.

¹⁷ Ne asese ne bo bo Yeesuu ase saŋ ne do tee Lasarus lee kegyeranta-ro, ne oo kyinŋi m̀o lee lowi-ro-o, a lee towe keto ne baa ŋu-o. ¹⁸ Amo ya sa ne asese bweeto a yo ya gyaŋŋaa Yeesuu kpa-ro-o. Baa nu lee bokoro ase feye m̀o ya waa aneŋ a akpenyeeto mo. ¹⁹ Ne Farisii awuye-o e towe ba gywii abee feye, “Mone a ŋu aaa? Ane aseŋ-o maa kpa a a kra peee-o. Mon' kee feye kaye-ro asese peee a gya m̀o se!”

Aneŋ ne Griiki awuye ko a buwi kpa Yeesuu-o

²⁰ Amo Griiki awuye-o bokoro tii bamo ne baa yo Yerusalem maŋ-no ya suŋ Wuribware saŋ ne ba gyi Wuribware-a-kya-ane-yowe a ateese-o si. ²¹ Ne baa ba Filipino ase, ne bo ye, “Obrese, ane e kpa a ane ŋu Yeesuu nee.” (Filipo mo gye Yeesuu agyasepo-o oko, ne do lee Betesayeda maŋ-no Galileya sweere se nee.) ²² Ne Filipino a ya towe gywii Andruu, ne bamo abee anyo a ya towe keto ne asese amo e kpa-o gywii Yeesuu.

²³ Ne Yeesuu a towe feye, “Mo, dimaadi m̀o gyi-o, saŋ a fo feye bo sa mo kedabe na wuraa. ²⁴ Mo i gyi mone kasentij feye keyaabraagi ya sii ato-ro, ke maa waa seye, amaa kemo ya lee da ese-ro feraa, ke e kwee, na kigyi dedaa-o wu na keroowe-o dan kowe ayaabraagi bweeto. ²⁵ Aneŋ dee ne okemaa ne o kpa m̀o fonfon ŋkpa bweeto-o e paŋ mmoo nee. Okemaa mo ne m̀o fonfon ŋkpa aseŋ moŋ tiri m̀o bweeto kaye mo-ro-o e nya ŋkpa na kukyure ne a moŋ de kee-o. ²⁶ Okemaa ne o kpa feye o suŋ sa mo-o, amo feraa o gya mo se, na o nu mo kan. Na m̀o ne o suŋ o sa mo-o ba bo tii mo se, na o yo toŋ kemaa ne mo e yo-o. Okemaa ne o suŋ o sa mo-o, n se Wuribware e bonyaa m̀o.”

Aneŋ ne Yeesuu a towe m̀o lowi aseŋ-o

²⁷ Ne Yeesuu a kya se towe feye, “Mbeyomo mo kakpono-ro a nyera. Amo n towe gywii n se a o kuŋ aseŋ mo ne a kpa a ba mo se-o beee? Daabii! Amo se ne mo a ba. Mo a ba nee a m bo gyi faanee a aworefwo mo, na ŋ wu saŋ konko mo-ro.” ²⁸ Ne do kore kebwarekore feye, “N se, sa a fo nya kenyare dabe na wuraa.”

Puri amo-ro, ne oo nu bore ko lee soso feye, “Mo a nya kenyare dabe na wuraa, na m bee sa a ŋ nya.”

²⁹ Asese ne bo yere mferŋ-o a nu bore-o, ne bamo bokoro ye baa nu nee feye bware a su-ro. Ne bokoro mo ye, “Wuribware kaboo ya sa seŋsa gywii m̀o.”

³⁰ Amaa Yeesuu a towe gywii bamo nee feye, “N gye mo se ne bore mo ne mone a nu m̀o lee soso-o a sa seŋsa, amaa mone se ne do sa na mon' nya nu. ³¹ Mbeyomo e gye saŋ ne Wuribware i gyi kaye-ro asese aseŋ, na o tu Obansam ne bo fo mbeyomo o de kaye-ro asese mfere se keyaaleŋ-o lee m̀o keyaaleŋ-o se. ³² Bamoo ya yase mo soso, mo i gyiiri asese peee a m baa mo ase.” ³³ Mo a towe amo-o, asese e yere amo se a bo bo pini lowi suyo ne o ba a o bo wu-o.

³⁴ Ne asese-o a lee kan feye, “A bo Wuribware mbraa a wore-o-ro feye Kristoo-o e kyena nsu peee. Ne emene se ne fo e towe feye a tiri feye bo yase dimaadi m̀o gyi-o soso? Ne ŋkee, nse e gye dimaadi m̀o gyi ne fo e towe m̀o aseŋ-o nee? Fo fonfon aseŋ ne fo e towe, beee oko-o aaa?”

³⁵ Ne Yeesuu a towe gywii bamo feye, “N du feye kelanŋero-o. Kelanŋero-o e lanŋe mone-ro a ki kyee kafwee. Aneŋ se-o, mon' kya mone kpa se nare nsan ne kelanŋero bo-ro-o, na kibugyii ma nya da mone kpa-ro. A lee feye okemaa ne o naa kibugyii-ro-o moŋ nyi mferŋ ne o yo-o. ³⁶ Amose, mo a saŋ m bo mone ase-o, mon' kore mo gyi, na mon' nya kii asese ne bo te kelanŋero-o-ro-o.”

Aneŋ ne asese ko a kine kokore Yeesuu gyi-o

Yeesuu a towe amo-o kamere-ro, ne do lee mferŋ ya kweero bamo se. ³⁷ Amaa do waa akpenyeeto bweeto, ne bamo akato a ŋu, amo peee gbaa bo moŋ kore m̀o gyi. ³⁸ Aneŋ ne Wuribware kyaamee Isaya ne do dee kyena-o a towe-o a ba-ro kasentij feye,

“Wuribware, oko bo-ro ne do kore aseŋ

ne ane a towe-o gyi aaa?

Ne oko bo-ro ne fo a sa ne oo ŋu aneŋ ne fo e kaapo

fɔ keyaalen deman̄te-ɔ ɔɔɔ?”*

³⁹ Isaya a tɔwe ketɔ se ne bɔ moŋ taare kɔɔre gyi-o, ɔ ye,

⁴⁰ “Wuribware a buŋ bamo akato se,
ne ɔ sa ne bamo anju-ro a waa leŋ,
Lee aneŋ se-ɔ, bamo akato maa buŋŋi a bɔ ŋu ato,
ne bamo mfeere maa sa a bɔ nu aseŋ kaase,
ne bɔ maa nu bamo eyee,
na ɔ taa bamo ebɔye bɔ ke bamo.”*

⁴¹ Ketɔ se ne Isaya a tɔwe amo-ɔ e gye feye oo ŋu Yeessu keyaalen ne kɔ kyɔ-ɔ, ne ɔ tɔwe mɔ aseŋ.

⁴² Amo-ɔ pɛɛɛ gbaa Yuda awuye abrese-ɔ bweetɔ a kɔɔre mɔ gyi, amaa Farisii awuye-o si-o kufu de bamo, amose se-ɔ bɔ moŋ lee amo kawu. Kufu de bamo feye bamo ya tɔwe amo aseŋ kawu si, Farisii awuye-o maa lee sa bamo kpa a bɔ lwee bamo kebwarekorekyan-ɔ-ro. ⁴³ Ba kpa aseɛ nkyoro bɔ kyon Wuribware nkyoro.

Abwareseŋ ne Yeessu yere se o de o bu kepo-ɔ

⁴⁴ Ne Yeessu a yase mɔ bore tɔwe feye, “ɔkɛmaa ne ɔ kɔɔre mɔ o gyi-o, n gye mɔ wore ne ɔ kɔɔre o gyi, amaa ɔ kɔɔre n se ne oo suŋ mo-ɔ gbaa o gyi. ⁴⁵ Aneŋ dɛɛ ne ɔkɛmaa ne o ŋu mo-ɔ i ŋu mɔ ne oo suŋ mo-ɔ. ⁴⁶ Mo a ba kaye-ro feye kelanŋerɔ-ɔ nee, na ɔkɛmaa ne ɔ kɔɔre mɔ o gyi-o ma nya sii kibugyii-ro.

⁴⁷ Amaa ɔkɛmaa ne o nu mɔ aseŋ, ne ɔ maa bu amo-ɔ, n gye mɔ e gye ne mɔ i bu mɔ kepo, a lee feye moŋ ba nee a m bɔ bu kaye-ro aseɛ kepo. Mo a ba nee a m bɔ moŋwee bamo.

⁴⁸ To, sese ne o kine mɔ, ne ɔ maa gya mɔ kanɔ se-ɔ de ɔko ne o bu mɔ kepo-ɔ. Mɔ e gye Wuribware ne mɔ a tɔwe mɔ aseŋ-ɔ. Mɔ e gye ne o bu mɔ kepo. ⁴⁹ N gye mɔ fɔŋfɔŋ keyaalen se ne mɔ a tɔwe, amaa n se ne oo suŋ mo-ɔ ya sa mɔ kanɔ feye n tɔwe. ⁵⁰ Mbeyomɔ ŋ nyi feye ɔkɛmaa ne mɔ ya nu n se kanɔ-ɔ e nya ŋkpa na kukyure ne a moŋ de keɛ-ɔ. Amose-ɔ, ketɔ ne mɔ e tɔwe-ɔ e gye aneŋ ne n se a tɔwe gywii mɔ feye n tɔwe-ɔ.”

13

Aneŋ ne Yeessu a fwee mɔ agyasepo-ɔ ayaa se-ɔ

¹ Amo a saŋ kake koŋko a bɔ gyi Wuribware-a-kya-ane-yɔwe a ateese-o, Yeessu a nyi feye mɔ saŋ-ɔ a fɔ feye ɔ lee kaye mɔ-ro yɔ mɔ se ase-ɔ. ɔ kpa mɔ agyasepo-ɔ aseŋ saŋ kemaa, a lee feye bɔ gye mɔ fɔŋfɔŋ aseɛ kaye mɔ-ro. Ne mbeyomɔ ɔ ba a ɔ bɔ kaapo bamo aneŋ ne ɔ kpa bamo bweetɔ-ɔ.

² Yeessu mɔ aa mɔ agyasepo-ɔ a te ba gyi kedeepwɛta a ateese-o, ɔbɔnsam a kyɔ bɔ lwee bamo ɔko ne ba tee mɔ e Yudas, Simon Kariyotinyi mɔ gyi-o, kakponɔ-ro feye o gyi Yeessu kidiburo. ³ Yeessu mɔ nyi feye mɔ se a sa mɔ keyaalen ketɔ kemaa se, ne o nyi feye ɔ lee Wuribware ase nee, ne ɔ bee ɔ yɔ mɔ ase. ⁴ Amo-ɔ pɛɛɛ gbaa Yeessu a kosɔ teeburi ase yere, ne oo buŋŋi mɔ waagya na kaare ne o buŋ-o, ne ɔ mare brɔdebaa laare-ro. ⁵ Ne oo twiiri nkyu waa kebaa-ro, ne ɔ lee ɔ fwee mɔ agyasepo-ɔ ayaa se, na o de brɔdebaa ne ɔ mare laare-ro-ɔ o de ɔ kpee bamo ayaa se.

⁶ Ne ɔ waa aneŋ-aaa bɔ fɔ Simon Peetroo si, ne Simon Peetroo a bise mɔ feye, “Fɔ gye mɔ nyanpe nee. Ne emene se ne fɔ e kpa a fɔ fwee mɔ ne n gye fɔ agyasepo-ɔ ayaa se?”

⁷ Ne Yeessu a lee kanɔ feye, “Mbeyomɔ fɔ maa nu ketɔ ne mɔ e waa-ɔ kaase, amaa kameɛ-ro fɔ e ba a fɔ bɔ nu kaase.”

⁸ Ne Peetroo a tɔwe gywii Yeessu feye, “Fɔ ma fwee mɔ ayaa mɔ se daal!”

Ne Yeessu ye, “Fɔ e moŋ sa a m fwee fɔ ayaa se, amo fɛraa fɔ maa lee tii mɔ agyasepo-ɔ se.”

* 12:38 Isaya 53.1 (LXX). * 12:40 Isaya 6.10 (LXX).

⁹ Ne Simōn Peetroo a lee kanō feye, “To, mō nyanpe, amō feraa n gye mō ayaa se wōre ne fō e fwee, fwee mō asaree se na mō kunu-ro gbaa bō tii si!”

¹⁰ Ne Yeessu yē, “Ōkēmaa ne ɔ kyō gyee-o mōn de iyisi pēee, amōse se-ɔ, a mōn lēe a tiri feye o gyee, amō ayaa se kefwēe wōre. Mōne pēee ŋkronō-ro mōn lēe n de iyisi, amō mōne-ro ɔkōŋkō wōre.” ¹¹ Ketō se ne Yeessu a tōwe feye, “Mōne pēee ŋkronō-ro mōn lēe n de iyisi, amō mōne-ro ɔkōŋkō wōre”-ɔ e gye feye ɔ kyō o nyi mō ne ɔ kpa a o gyi mō kidiburo-o.

¹² Yeessu a fwee bamō ayaa se lowe-ɔ, ne ɔ taa mō kaare-ɔ na mō waagya-ɔ beē bun, ne oo kiŋŋi ya kyena mō kyenakpa teeburi ase. Ne oo bise mō agyasepo-ɔ feye, “Anēn mō ne mō a waa mōne-ɔ, mōne a nu kaase aaa?” Ne bō mōn taare lee kanō. ¹³ Ne Yeessu a kya se tōwe feye, “To, mōne e tee mō e ɔkaaporo na mōne nyanpe. A bware feye mōne a tee mō anēn, a lēe feye n gye anēn kasentij-no nee. ¹⁴ Feye anēn ne mō ne n gye mōne nyanpe na ɔkaaporo-ɔ a fwee mōne ayaa se-ɔ, anēn dēe ne mōne ne mōne gye mō agyasepo-ɔ mō dēe fwee abee ayaa se. ¹⁵ Mō a waa amō-ɔ bō kaapo mōne nee a mōne mō mōn' dēe waa anēn ne mō a waa sa mōne-ɔ dēe. ¹⁶ Mō i gyi mōne kasentij feye keyaafōre kō mōn bō-ro ne ɔ kyō mō nyanpe. Anēn dēe ne kabōō kō mōn bō-ro ne ɔ kyō mō ne oo sun mō-ɔ. ¹⁷ Mbeyōmō feraa, mōne a ŋu kasentij-o si-o, mōne ya gya kamō se, Wuribware i yure mōne.

¹⁸ N gye mōne pēee asen ne mō e tōwe. Mōne-ro ɔkōŋkō maa nya anēn a ŋyure-o. Mō a lee mōne pēee feye mōn' ba mō kebēgya-ɔ gbaa ooo, ŋ nyi anēn ne mōne ɔkēmaa kakronō-ro du-o. Ne ŋ nyi feye ketō ne baa kyōre waa abwaresen wōre-ɔ-ro bō lēe mōne-ro ɔkōŋkō amō se-ɔ tiri feye a ba kasentij. A lēe feye baa kyōre nee feye,

‘Ōnyare ne ne mō aa mō kesaree da gyare kōŋkō-ro

ane i gyi-o a twee keyaa bō kye mō, taa mō yaa fe.’*

¹⁹ Mō e tōwe amō-ɔ mō i gywii mōne pwēe na a dēe ba, na, amō ya ba-ɔ, mōne ma yōwe kōkōregyi feye mō e gye ne n gye. ²⁰ Mō i gyi mōne kasentij feye ɔkēmaa ne ɔ kra mō ne mō a sun mō-ɔ neene-ɔ a kra mō-ɔ mō neene nee, ne mō ne ɔ kra mō neene-ɔ a kra n se Wuribware neene nee, a lēe feye mō ya sun mō.”

*Anēn ne Yeessu a lee mō ne o gyi mō kidiburo-o kawu-o
(Matiyo 26.20-25; Maak 14.17-21; Lukas 22.21-23)*

²¹ Yeessu a tōwe amō-ɔ lowe-ɔ, ne mō kakronō-ro a nyera, ne oo lee amō kawu tōwe feye, “Mō i gyi mōne kasentij feye mōne-ro ɔkō e ba a ɔ bō gyi mō kidiburo.”

²² Ne agyasepo-ɔ a deere abee na bō nya ŋu mō ne o de-o. ²³ Ne agyasepo-ɔ ɔkō ne Yeessu e kpa mō asen bweētō-ɔ te ɔ gya mō se. ²⁴ Ne Simōn a ba mō kesaree bō tōwe asen gywii mō ne o te ɔ gya Yeessu si-o feye o bise mō feye nse a asen ne ɔ tōwe-ɔ nee.

²⁵ Amōse se-ɔ ne anēn a ɔgyasepo-ɔ a sōn mēraa Yeessu, ne oo kuri bise feye, “Mō nyanpe, nse ne fō de?”

²⁶ Ne Yeessu a lee kanō feye, “Mō e pōōrō bodobodoo kabēgye, na mō ne mō e taa a m bō sa mō-ɔ e gye anēn a sese-ɔ.” Amōse se-ɔ ne ɔ tēn bodobodoo kabēgye, ne ɔ bō pōōrō, ne ɔ taa sa Yudas, Simōn Kariyotinyi mō gyi-o. ²⁷ Yudas a deŋ kōōre bodobodoo-o, ne ɔbōnsam a lwee mō mfēere-ro, ne Yeessu a tōwe gywii mō feye, “Da eyēe se waa ketō ne fō e kpa a fō waa-ɔ!” ²⁸ Bamō pēee ne bō te teeburi ase-ɔ ɔkō mōn nu ketō ne Yeessu e tōwe o gywii mō-ɔ kaase. ²⁹ Yudas a gye ɔkō ne ɔ deere bamō atanne kōree se-ɔ se-ɔ, agyasepo-ɔ bōkō nyi feye Yeessu a tōwe gywii mō nee feye ɔ ya sō ateesee ne a tiri bamō-ɔ nee, beee ɔ tōwe gywii mō nee feye o lee atanne-ɔ akō sa atiripō nee. ³⁰ Yudas a kōōre bodobodoo-o, ne ɔ lēe kawu kaluwa kōŋkō o yii. Saŋ amō-ɔ kyōwe a lowe.

Mbraa pōpwēe-ɔ

³¹ Yudas a lēe-ɔ kamee, ne Yeessu yē, “Mbeyōmō Wuribware e kpa a ɔ sa mō, dimaadi mō gyi-o, kedabe. Na mōn' yere amō se bō ŋu Wuribware kedabe. ³² To, Wuribware e bōro

* 13:18 Kiliŋ 41.9.

mō se a ɔ bō kaapo mō fɔɔfɔɔ kɛdabɛ-ɔ se-ɔ, ɔ bɔrɔ mō eyee se bō kaapo mō, dimaadi mō gyi-o, kɛdabɛ. ɔ kpa a ɔ waa amō-ɔ mbeyɔmɔ.

³³ Mō gyi-ana, anɛɛ nɛ mō a tɔwɛ gywii Yudaa awuye abresɛ-ɔ dɛɛ nɛ mō ɛ tɔwɛ mō i gywii mōnɛ-ɔ feyɛ mō aa mōnɛ ɛ kyena saɲ katiɲ kō nɛɛ, mōnɛ i buwi a mōn' kpa mō, amaa mōnɛ maa taarɛ a mōn' yɔ mfɛɲ nɛ mō ɛ yɔ-ɔ.

³⁴ Mbeyɔmɔ mbraa pɔpɔwɛɛ nɛ n de mō ɛ sa mōnɛ-ɔ ɛ gye feyɛ mōn' dɛɛ kpa abɛɛ asɛɲ. Anɛɛ nɛ mō a kpa mōnɛ asɛɲ-ɔ, anɛɛ dɛɛ nɛ mōn' dɛɛ kpa abɛɛ asɛɲ. ³⁵ Mōnɛ ɛ kpa abɛɛ asɛɲ, amɔ asɛɛ pɛɛɛ i ɲu feyɛ mōnɛ gye mō agyasɛpɔ nɛɛ.”

*Anɛɛ nɛ Yeesuu a tɔwɛ feyɛ Peetroo ɛ swɛɛ feyɛ ɔ mōɲ nyi mō-ɔ
(Matiyo 26.31-35; Maak 14.27-31; Lukas 22.31-34)*

³⁶ Nɛ Simɔɲ Peetroo a bise feyɛ, “Mō nyanɲɛ, mfɛnɛ nɛ fɔ ɛ yɔ?”

Nɛ Yeesuu a lee kanɔ feyɛ, “Fɔ maa taarɛ a fɔ gya mō se yɔ mfɛɲ nɛ mō ɛ yɔ-ɔ mbeyɔmɔ, amaa fɔ saɲ fɔ ɛ gya mō se kamɛɛ-rɔ.”

³⁷ Nɛ Peetroo a bɛɛ bise feyɛ, “Mō nyanɲɛ, ntɛtɔ nɛɛ nɛ ma taarɛ a n gya fɔ se mbembeyɔmɔ? Mō a waa siraa feyɛ mō i wu a n sa fɔ.”

³⁸ Nɛ Yeesuu a bɛɲɲaa mō feyɛ, “Kasɛɲtiɲ nɛ fɔ a waa siraa feyɛ fɔ i wu a fɔ sa mō aaa? Mō i gyi fɔ kasɛɲtiɲ feyɛ, fɔ ɛ swɛɛ iluwi ɛsa feyɛ fɔ mōɲ nyi mō pɛɛɛ na kyanɲarɛ dɛɛ fɔrɛ.”

14

Yeesuu ɛ gye kpa nɛ anɛ ɛ bɔrɔ se a anɛ bɔ yɔ mō se asɛ-ɔ

¹ Nɛ Yeesuu a kya se tɔwɛ gywii mō agyasɛpɔ-ɔ feyɛ, “Mōnɛ ma lɛɛ sa a mōnɛ iduɲ tɛɲɲɛ mōnɛ. Mōn' dɛɛ kɔɔrɛ Wuribwarɛ gyi, na mōn' dɛɛ kɔɔrɛ mō-ɔ gyi. ² A lee feyɛ akyaɲ bweɛtɔ bɔ n se aye, amosɛ se-ɔ mō ɛ gye ɲkɛɛ a ɲ nya lɔɲɲɔ ɛkyɛnakpa sa mōnɛ. Weɛtɛɛ a dɛɛ a mōɲ gye anɛɛ nɛɛ, ma tɔwɛ amō-ɔ a n gywii mōnɛ. ³ Feyɛ mō ya lɔɲɲɔ ɛkyɛnakpa sa mōnɛ-ɔ, mō i kiɲɲi a m ba bɔ taa mōnɛ yaa mō ase, na mōn' nya kyena mfɛɲ nɛ n te-o. ⁴ Mōnɛ nyi anɛɛ nɛ mōnɛ ɛ waa a mōn' yɔ mfɛɲ nɛ mō ɛ ya kyena-ɔ.”

⁵ Nɛ Tomas a tɔwɛ gywii mō feyɛ, “Mō nyanɲɛ, anɛ mōɲ nyi mfɛɲ nɛ fɔ ɛ yɔ-ɔ. Nɛ emɛnɛ nɛ anɛ ɛ waa a anɛ ɲu kpa bɔ yɔ mfɛɲ?”

⁶ Nɛ Yeesuu a bɛɲɲaa mō feyɛ, “Mō-ɔ mō ɛ gye kpa amō. Mō ɛ gye nɛ ɲ kaapo ɔkɔ kasɛɲtiɲ a kpa nɛ ɔ bɔrɔ se, na ɔ nya nya ɲkpa na kukyure nɛ a mōɲ de kɛɛ-ɔ. Anɛɛ se-ɔ, ɔkɔ maa taarɛ a ɔ yɔ n se ase, amɔ ɔ bɔrɔ mō se pɛɛɛ. ⁷ Mōnɛ nyi mō nɛɛ, weɛtɛɛ mbeyɔmɔ mōnɛ nyi n se. Lee mbeyɔmɔ bɔ yɔ, mōnɛ i gyii mō, a lee feyɛ mōnɛ a ɲu mō.”

⁸ Nɛ Filipino a tɔwɛ gywii mō feyɛ, “Mō nyanɲɛ, kaapo anɛ fɔ se-ɔ, kɛtɔ nɛ anɛ ɛ kpa-ɔ pɛɛɛ nɛɛ.”

⁹ Nɛ Yeesuu a lee kanɔ feyɛ, “Filipo, lee kɛdɛdaadɛdaa nɛ mō aa mōnɛ pɛɛɛ a kyena-ɔ. Fɔ saɲ fɔ mōɲ nyi mō aaa? ɔkɛmaa nɛ oo ɲu mō-ɔ, oo ɲu n se nɛɛ. Nɛ emɛnɛ se nɛ fɔ ye ɲ kaapo mōnɛ n se? ¹⁰ Fɔ ɛ kɔɔrɛ fɔ i gyi feyɛ mō aa n se gye kɔkɔɲkɔ, bɛɛɛ? Abwaresɛɲ nɛ mō a tɔwɛ gywii mōnɛ-ɔ mōɲ lee mō ase nɛɛ. Aa lee n se nɛ ɔ bɔ mō ase-ɔ ase nɛɛ. N se bɔ mō ase nɛɛ ɔ waa mō fɔɔfɔɔ kusuɲ. ¹¹ Anɛɛ se-ɔ, mōn' dɛɛ kɔɔrɛ gyi feyɛ mō aa n se gye kɔkɔɲkɔ. Mōnɛ ɛ ma taarɛ a mōn' kɔɔrɛ mō fɔɔfɔɔ asɛɲ gyi, amɔ fɛraa, asuɲ nɛ mō a waa-ɔ se, mōn' kɔɔrɛ mō asɛɲ gyi. ¹² Mō i gyi mōnɛ kasɛɲtiɲ feyɛ ɔkɛmaa nɛ ɔ kɔɔrɛ mō o gyi-o ɛ waa asuɲ nɛ mō ɛ waa-ɔ. ɔ waa akɔ na a kyɔ amō-ɔ, a lee feyɛ mō ɛ yɔ n se ase nɛɛ. ¹³ Mō ya yɔ n se ase, kɛtɔ kɛmaa nɛ mōnɛ kɛmaa ya kɔrɛ mō kɛnyarɛ-rɔ-ɔ, mō ɛ waa a n sa mō, na n se kɛdabɛ nya bɔrɔ mō se bɔ lee kawu. ¹⁴ Amosɛ se-ɔ, mōnɛ ya kɔrɛ kɛtɔ kɛmaa mō kɛnyarɛ-rɔ, mō ɛ waa a n sa mōnɛ.”

Wuribwarɛ a kufwiɲɛ timaa-o nɛ Yeesuu a tɔwɛ feyɛ o de ɔ kyɔɲwɛ anɛ-ɔ

¹⁵ Nɛ Yeesuu a kya se tɔwɛ feyɛ, “Mōnɛ ɛ kpa mō asɛɲ fɛraa, mōn' gya mō mbraa se. ¹⁶ Na ɲ yɛrɛ-rɔ tɔwɛ gywii n se, na ɔ ba ɔkyarɔpɔ bɔ kyɔɲwɛ mōnɛ, na ɔ yɛrɛ mō ayaa-rɔ, na mōnɛ aa mō kyena. ¹⁷ Mō ɛ gye Wuribwarɛ a kufwiɲɛ-o, kasɛɲtiɲ wuye-o. Kayɛ-rɔ asɛɛ maa taarɛ a bɔ buɲɲi bamɔ ɲkɔpɔnɔ-rɔ sa mō, a lee feyɛ bɔ mōɲ kɛɛ mō, nɛ bɔ maa

taare a bō gyii mō. Amaa mōne feraa, mōne e taare a mon' gyii mō, a lee feye o sii mōne ase, na ɔ kyena mōne ηkponɔ-rɔ. ¹⁸ Ma yōwe mōne feye anɔngyi-o, amaa mō e beē kiŋŋi a m ba mōne ase. ¹⁹ A bō waa kafwee-ɔ, kaye-rɔ asese maa lee ηju mō, amaa mōne feraa mōne i ηju mō. Bō lee aneŋ ne mō i kyinŋi a m beē nya ηkpa-ɔ se-ɔ, mōne mō mōne e nya ηkpa na kukyure ne a mōŋ de kee-ɔ. ²⁰ Kake amō ya fō, mōne i ηju feye mō aa n se gye kōkōŋkō, ne mō aa mōne mō gye kōkōŋkō. ²¹ Ɔkema ne ɔ kōore mō mbraa, ne ɔ gya mmō se neenee-ɔ, a kaapo nee feye ɔ kpa mō asen. Ɔkō ne ɔ kpa mō asen-ɔ, n se e kpa mō asen. Na η gbaa, η kpa mō asen, na n sa a o gyii mō.”

²² Ne Yudas (n gye Yudas Kariyotinyi) ye, “Mō nyanpe, emene ya waa se ne fō maa sa a kaye-rɔ asese gyii fō, ne ane wōre e gye ne ane i gyii fō?”

²³ Ne Yeessu a beŋŋaa mō feye, “Ɔkema ne ɔ kpa mō asen-ɔ e gya mō kanɔ se. Na n se kpa mō asen, na mō aa n se ba mō ase bō kyena. ²⁴ Ɔkema mō ne ɔ maa kpa mō asen-ɔ maa gya mō kanɔ se. Asen ne mōne a nu lee mō ase-ɔ mō mōŋ lee mō fōŋfōŋ ase nee, amaa aa lee n se ne oo surj mō-ɔ ase nee.

²⁵ Mō a saŋ m bō mōne ase-ɔ, ne mō a tōwe amō-ɔ gywii mōne. ²⁶ Amaa mōne ya taŋ mō asen-ɔ se, ɔkyarɔpō amō ne ba tee mō ε Wuribware a kufwiŋe timaa-o ne n se de mō ɔ kyōŋwe mō kenya-re-rɔ-ɔ e kaapo mōne ketɔ kema, na ɔ sa a mon' nyinŋi ketɔ kema ne mō a tōwe gywii mōne-ɔ se. ²⁷ Ketɔ ne kō kyɔ-ɔ e gye feye mō e sa mōne kayeyuri. Mō fōŋfōŋ kayeyuri ne n de mō e sa mōne, amaa n gye aneŋ ne kaye-rɔ asese de ba sa-ɔ ne n de mō e sa mōne.

Mōne ma sa a mōne idurj teŋŋe mōne na kufu nya mōne. ²⁸ Mōne a nu feye mō a tōwe gywii mōne feye mō e yō nee, amaa mō i kiŋŋi a m ba mōne ase, beee? Mōne e kpa mō asen feraa, weete mōne akatɔ i gyi feye mō a yō n se ase, a lee feye ɔ kyɔ mō kpa kema se. ²⁹ Mō a tōwe amō-ɔ gywii mōne mbeyomō pwee na a de ba, ne amō-ɔ ya ba-ɔ, na mon' nya kōore ketɔ ne mō a tōwe-ɔ gyi. ³⁰ Ma lee taare a mō aa mōne a sa senja kyee, a lee feye Ɔbansam ne o de kaye-rɔ asese mfere se keyaalēŋ-ɔ e ba, amaa ɔ mōŋ de keyaalēŋ mō se. ³¹ Amaa amō-ɔ pree e ba na kaye-rɔ asese nya ηju feye kasentj si mō e kpa n se asen, ne mō e waa ketɔ kema ne n se a tōwe gywii mō ε η waa-ɔ nee.

To, mon' sa a ane lee mfee.”

15

Yeessu e gye bobe kiyii timaa

¹ Bamō a maa se ba yō-ɔ, ne Yeessu a kya se tōwe feye, “N du nee feye bobe kiyii timaa. N se mō e bō kemō. ² Ɔ kponŋe kayaagyii kema ne ka maa swee agyi-o a ɔ bō twee, na o ηeri ŋyaagyii kō ne n swee agyi-o si, na η nya pōwe swee agyi bweetɔ. ³ Mōne feraa, mō abwareseŋ ne mō a tōwe gywii mōne-ɔ a kyɔ sa ne mōne a teŋ mōne ηyowore lee ebōye-rɔ. ⁴ Kiyii-o ye, ŋyaagyii, mon' kyena mō se neenee, na mō-ɔ η nya kra mōne-rɔ kenken. Kiyii kayaagyii maa taare a ka leŋ kamō eyee se swee agyi, amō kayaagyii-o te kiyii-o si. N du nee feye kiyii-o, mōne mō mōne du feye ŋyaagyii-o. Aneŋ de ne mōne maa taare a mon' swee agyi, amō mōne te mō se.

⁵ ŋ ye eee, n du nee feye bobe kiyii-o, ne mōne mō mōne du feye kemō ŋyaagyii-o. Ɔkema ne o te mō se, ne mō-ɔ n de mō-rɔ kenken-o e swee agyi bweetɔ, a lee feye mōne e mōŋ tii mō se, mōne wōre maa taare a mon' waa seye. ⁶ Amaa mō ne ɔ mōŋ te mō se-ɔ e lee a ɔ lee da, na bō taa mō twee bō kyōŋwe feye kiyii kayaagyii-o, na ka di wōre. Na bō taa kamō bō waa deekpa-rɔ kure. ⁷ Mōne ya kyena mō se, ne mō-ɔ mō mō a kra mōne-rɔ kenken, amō feraa mōne e kōre ketɔ kema ne mōne e kpa-ɔ, mōne e nya. ⁸ Mōne ya swee agyi bweetɔ, n se e nya kedabe, na a beē kaapo feye mōne a kii mō agyasepō-ɔ nee.

⁹ Mō e dee kpa mōne asen feye aneŋ de ne n se e kpa mō asen-ɔ. Mōne feraa mon' dee kyena aneŋ ne a sa a n dee kpa mōne asen-ɔ. ¹⁰ Mōne ya gya mō mbraa se, mō e dee kpa mōne asen, feye aneŋ de ne mō a gya n se mbraa se, ne ɔ saŋ ɔ kpa mō asen-ɔ. ¹¹ Mō a tōwe amō-ɔ gywii mōne nee a mōne akatɔ nya gyi. Mōne kakatōgyi bweetɔ mō e lee mō ase nee. ¹² Mō e tōwe mō i gywii mōne feye mon' dee kpa abee asen feye aneŋ de

ne moŋ kine mone asen kekpa-ɔ. ¹³ Ketɔ ne nyinƙpase e ba a ɔ bo kaapo feye ɔ kpa mɔ nyare-ana asen bweeto-ɔ e gye feye mɔ a wu sa bamo. ¹⁴ Mone ya gya asen ne mo e towe mo i gywii mone-ɔ se, amo feraa a kaapo feye mone gye mo nyare-ana nee. ¹⁵ Ma lee tee mone feye mo ayaafɔre, a lee feye keyaafɔre moŋ nyi ketɔ ne mɔ nyanpe e waa-ɔ. Amaa ŋkee, mo e tee mone feye mo nyare-ana, a lee feye mo a towe ketɔ kema ne mo a nu lee n se ase-ɔ gywii mone. ¹⁶ N gye mone ya lee mo feye ŋ kii mone nyanpe. Amaa mo ya tee mone feye mon' bo kii mo agyasepo-ɔ, na n sun mone bo kyonwe feye mon' ya swee agyi bweeto, agyi ne a maa gyo-o. Mone ya waa amo-ɔ, n se e sa mone ketɔ kema ne mone e kore mo kenya-re-ɔ. ¹⁷ Amose-ɔ mbraa ne n de mo e sa mone-ɔ e gye feye mon' dee kpa abee asen.”

Kikisi ne kaye-ro asese i kisi mone-ɔ

¹⁸ Ne Yeesuu a kya se towe feye, “To, mone ya ŋu feye kaye-ro asese i kisi mone, mon' nyinŋi si feye anen dee ne baa kyɔ dee gye ŋkpee kisi mo. ¹⁹ Mone dee mone tii kaye-ro asese se, ne mone aa bamo asun gye akonko nee-ɔ, weete ba kpa mone asen feye bamo eyee-ɔ. Amaa mo a tee mone lee kaye mo asese-ro. Amose se-ɔ mone moŋ lee mone bo kaye-ro asese a kebegya-ɔ, anen se ne kaye-ro asese i kisi mone-ɔ nee. ²⁰ Mon' nyinŋi ketɔ ne mo a towe gywii mone-ɔ se feye keyaafɔre kema moŋ bo-ro ne ɔ kyɔ mɔ nyanpe.* Amose-ɔ anen ne boko a gya mo kanɔ se-ɔ dee ne ba gya mone lee si. Anen ne boko mo a waa mo aworefo-ɔ mɔ dee ne ba waa mone gbaa mone aworefo. ²¹ Anen ne mone bo mo kebegya-ɔ se-ɔ se ne ba waa mone amo-ɔ pree, a lee feye bo moŋ nyi mɔ ne oo sun mo-ɔ. ²² N dee moŋ ba kaye mo-ro bo towe abwareseŋ gywii kam-ro asese nee, weete n se maa bu bamo boye ne ba waa-ɔ kepo. Anen ne mo a ba-ɔ se-ɔ, bo moŋ lee bo de ketɔ ne ba yere se a bo bo waa boye-ɔ. ²³ Okema ne o kisi mo-ɔ, anen dee ne o kisi n se gbaa. ²⁴ N dee moŋ ba kaye mo-ro bo waa asun ne oko moŋ tee waa amo-ɔ nee, weete n se maa bu bamo boye ne ba waa-ɔ kepo. Anen ne a du-o, baa ŋu ketɔ ne mo a waa-ɔ, ne amo-ɔ pree gbaa bo san ba kisi mo aa n se pree. ²⁵ Amo-ɔ kyɔ a ba anen, na ketɔ ne abwareseŋ wore-ɔ a towe-ɔ nya ba kasentij feye, ‘Kikisi ne baa kisi mo-ɔ moŋ de kaase.’* ²⁶ Okyarɔpo ne ɔ lee n se ase-ɔ e ba. Mɔ e gye Wuribware a kufwiŋe-o, kasentij wuye-o. Mɔ ya ba, mɔ e gye ne ɔ kya mone-ro. Mɔ e sa a ɔ lee n se ase ba mone ase, na ɔ towe mo asen gywii asese. ²⁷ Na mone mo, mon' towe mo asen, a lee feye mone kyɔ mone bo mo ase lee kegyenƙpee-ɔ-ro.”

16

¹ Ne Yeesuu a kya se towe feye, “Mo a towe amo-ɔ gywii mone nee a mone ma nya kinŋi kamee. ² Ba gya mone a bo lee bamo kebarekore akyan-nɔ. San ko e ba a ɔ bo ba, ne okema ne ɔ mɔ mone-ɔ e fa feye, mɔ a waa amo-ɔ, ɔ waa kotoko sa Wuribware nee. ³ Ketɔ se ne ba waa mone amo-ɔ e gye feye bo moŋ nyi n se, anen dee ne bo moŋ nyi mo. ⁴ Amaa mo a towe amo-ɔ gywii mone nee a san-ɔ ya fo feye bo waa ato mɔ, na mon' nya nyinŋi si feye mo a kyɔ towe gywii mone.”

Asun ne Wuribware a kufwiŋe timaa-o e waa-ɔ

Ne Yeesuu a kya se towe feye, “Mo a san m bo mone ase-ɔ se, ne moŋ wuree towe asen mo gywii mone.

⁵ To, mbeyomɔ mo e yo mɔ ne oo sun mo-ɔ ase nee. Amaa mone ko gbaa moŋ taare bise mo feye, ‘Mfene ne fo e yo?’ ⁶ Ne mbeyomɔ feraa ne mo a towe gywii mone-ɔ, aa kon waa mone ewee. ⁷ Mo i gyi mone kasentij feye, mo ya yo, a baare a a sa mone, a lee feye, mo e moŋ yo, okyarɔpo-ɔ maa ba mone ase. Amaa mo ya yo feraa, mo e ba mɔ a m bo kyonwe mone. ⁸ Ne mɔ ya ba-ɔ, ɔ kaapo asese ne bo bo kaye mo-ro-ɔ feye bo gye aboyewaapo. Ne ɔ kaapo bamo feye bo bee baa waa boye feye baa poro mo feye mo e gye aboyewaapo. Ne ɔ bee ɔ kaapo bamo oko ne Wuribware i bu kepo-ɔ, na oko mɔ ne o bu keben-ɔ. ⁹ ɔ kaapo bamo feye bamo e gye ne baa waa boye, a lee feye bo moŋ kore mo

* 15:20 Yohanee 13.16. * 15:25 Kiliŋ 35.19; Kiliŋ 69.4.

gyi. ¹⁰ Ɔ bee ɔ kaapo bamo feye bamo mporo mon gyɛ kasentɪŋ, a lee feye mo ya lee mfee ne mone e mon lee ɲu mo, a kaapo nee feye n se Wuribware ase ne mo a ya. ¹¹ Ne ɔ bee ɔ kaapo bamo feye baa fo kpa bo lee oko ne Wuribware i bu kɛpɔ-ɔ, a lee feye Ɔbonsam ne ɔ saŋ o de bamo mfɛere se keyaalen-ɔ, ne Wuribware a kyɔ gyi mɔ asɛŋ bu mɔ kɛpɔ.

¹² N de asɛŋ bweeto a n tɔwe gywii mone, amaa mbeyomɔ amɔ kunu e waa mone ase kokyɔ. ¹³ Amaa Wuribware a kufwiɲe-o fɛraa, mɔ a gyɛ kasentɪŋ wuye-o si-o, mɔ ya ba, ɔ gyɛ mone ɲkɛɛ a mon' nu ketɔ kemaa kaase. N gyɛ mɔ fɔŋfɔŋ keyaalen se ne ɔ tɔwe asɛŋ a o gywii mone. Amaa ɔ tɔwe amɔ ne oo nu-o nee, na ɔ tɔwe atɔ ne a ba a a bo ba-ɔ. ¹⁴ Ɔ sa mɔ kedabe, a lee feye o nu mɔ asɛŋ ne n de-o, na ɔ tɔwe amɔ gywii mone. ¹⁵ Aseŋ ne n de-o amɔ dɛɛ ne n se mɔ de. Amose se ne mɔ a tɔwe feye Wuribware a kufwiɲe-o i nu mɔ asɛŋ ne n de-o, na ɔ tɔwe gywii mone.”

Ɔwee na kakatɔgyi

¹⁶ Ne Yeesuu a kya se tɔwe feye, “Amo ya waa kafwee, mone maa lee ɲu mo pɛɛɛ. Amaa a bee bo waa kafwee-ɔ, na mon' bee ɲu mo, a lee feye mo e kpa a ɲ ya n se ase nee.”

¹⁷ Ne mɔ agyasɛpɔ-ɔ bokɔ a bise bamo wɔre wɔre feye, “Emene ne amɔ-ɔ kaase e kaapo-ɔ nee? Ɔ tɔwe o gywii ane feye, amɔ ya waa kafwee, ane maa lee ɲu mɔ, amaa a bee bo waa kafwee-ɔ, ane e bee ɲu mɔ. Ne ɔ bee tɔwe feye, ‘a lee feye mo e kpa a ɲ ya n se ase nee.’ ¹⁸ Emene ne ‘a bo waa kafwee’ mɔ kaase e kaapo-ɔ nee? Ane mon' nyi ketɔ ne amɔ-ɔ e kaapo-ɔ!”

¹⁹ Yeesuu a pini feye ba kpa a bo bise mɔ-ɔ se-ɔ, ne ɔ tɔwe gywii bamo feye, “ɲ ye ɛɛɛ, ‘Amo ya waa kafwee, mone maa lee ɲu mo,’ ne m bee ɲ ye ɛɛɛ, ‘Amaa a bee bo waa kafwee-ɔ, na mon' bee ɲu mo.’ Amɔ-ɔ ne mone i bise abɛɛ aaa? ²⁰ Mo i gyi mone kasentɪŋ feye mone i su akyuku na imee, amaa kaye-rɔ asɛɛ fɛraa, a waa bamo kakatɔgyi. A waa mone ewee, amaa mone ewee-ɔ i kyurowi na i kii kakatɔgyi. ²¹ Ɔkyee e kpa a ɔ kowe kayaagyi, amɔ mɔ asɛŋ a waa ewee, a lee feye mɔ awɔrefɔɔ saŋ a fo. Amaa mɔ ya kowe kayaagyi-o, amɔ ɔ taŋ mɔ awɔrefɔɔ se. Na mɔ akatɔ gyi feye ɔ kowe kayaagyi bo waa kaye-rɔ. ²² Aneŋ dɛɛ ne a du mone ase. Mbeyomɔ a maa waa mone kɔne, amaa m bee mo i ɲu mone, na mone akatɔ gyi kyɔŋ se, kakatɔgyi ne oko maa taare a ɔ kɔre lee mone ase-ɔ. ²³ Kake amɔ ya fo, mone maa bise mɔ seye. Amaa mɔ i gyi mone kasentɪŋ feye n se e gyɛ ne ɔ sa mone ketɔ kemaa ne mone e kɔre mɔ mɔ kenya-re-rɔ-ɔ. ²⁴ Haree lee saŋ-ɔ bo fo mbeyomɔ, mone mon' tɛɛ kɔre kɔtɔko mɔ kenya-re-rɔ. Lee ndɔ bo ya, mon' kɔre na mon' nya, na mone akatɔ nya gyi bweeto.”

Yeesuu a kɔ gyi kaye-rɔ ɔyaalenpo se

²⁵ Ne Yeesuu a kya se tɔwe feye, “Mbeyomɔ fɛraa akpare-rɔ ne mo e kaapo mone atɔ mɔ. Amaa saŋ kɔ e ba, ne ma lee ba akpare a m bo kaapo mone. Saŋ amɔ fɛraa, mo e tɔwe n se asɛŋ a ɲ kaapo-rɔ gywii mone. ²⁶ Kake amɔ ya fo fɛraa, n gyɛ mo e gyɛ ne mo e kɔre n se mone kuɲu si kɔtɔko. Mone fɔŋfɔŋ e kɔre mɔ mɔ kenya-re-rɔ, ²⁷ a lee feye n se fɔŋfɔŋ e kpa mone asɛŋ. Ketɔ se ne n se Wuribware e kpa mone-ɔ e gyɛ feye mone e kpa mɔ asɛŋ, ne mone a kɔre gyi feye mɔ a lee mɔ ase nee. ²⁸ Mo a lee n se ase nee, ne mo a ba kaye-rɔ. Ne mbeyomɔ mo e lee kaye-rɔ a ɲ ya n se ase.”

²⁹ Ne mɔ agyasɛpɔ-ɔ a tɔwe gywii mɔ feye, “Eheɛɛŋ, ɲkee fɛraa fo a sa seŋsa, na fo mon' lee fo de akpare fo e waa-rɔ. ³⁰ Ane nyi mbeyomɔ feye fo nyi ketɔ kemaa. Fo nyi ketɔ ne ke bo ane mfɛere-rɔ-ɔ. Amose, a mon' lee a tiri feye oko bise fo seŋbise kemaa. Amɔ-ɔ e gyɛ ne a sa a ane kɔre gyi feye fo a lee Wuribware ase nee.”

³¹ Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Mone e kɔre mɔ mone i gyi aaa? ³² Saŋ e ba, ɔ kyɔ ɔ fo mfee gbaa, saŋ ne mone pɛɛɛ e brawe-rɔ-ɔ, na mon' sere yɔwe mo wɔre kpeŋ bo sii mfee. Na mone ɔkemaa sere yɔ mɔ aye. Amaa kasentɪŋ si, n gyɛ sa ne mo a saŋ mɔ wɔre, a lee feye n se bo mo ase.

³³ Mo a tɔwe amɔ-ɔ gywii mone nee a mon' nya nya kayeeyuri ne ka lee mɔ ase-ɔ. Kaye-rɔ asɛɛ e sa a mon' kpone. Amaa mon' nya wɔre saŋ kemaa, a lee feye mɔ a kɔ gyi Ɔbonsam, kaye-rɔ a ɔyaalenpo-ɔ, se.”

17

Aneḡ ne Yeesuu a koṛe kebwarekoṛe sa m̀ agyasepo-ḡ na Kristoo awuye p̄ēe-ḡ

¹ Yeesuu a t̄we amo-ḡ lowe-ḡ, ne ɔ deere Wuribware se, ne ɔ ye, “N se, mo san-ḡ a fo. Sa mo kedabe na wuraa, na n sa a asese ḡu fo kedabe na wuraa ne fo de-o, ² a lee feye fo ya sa mo keyaalen asese p̄ēe se, na ḡ nya taa ḡkpa na kukyure ne a moḡ de kee-ḡ bo sa bamo p̄ēe ne fo a sa mo-ḡ. ³ Bamo a de ḡkpa na kukyure mo ne a moḡ de kee-ḡ se-ḡ, bo nyi fo, Wuribware, ne fo wore kpen e gye nyanḡe-ḡ, ne bo nyi mo, Yeesuu Kristoo, ne fo a suḡ mo bo kyonwe kaye m̄-ro-ḡ. ⁴ Mo a lowe kusun ne fo a sa mo feye ḡ waa-ḡ se-ḡ, mo a kaapo fo kedabe na wuraa kaye m̄-ro. ⁵ N se, sa a n kyena fo ase mbeyom̄, na ḡ nya kedabe na wuraa ne mo aa fo dee ane de pwee ne ane a dee twee kaye m̄-ro.

⁶ Mo a sa ne mo agyasepo mo ne fo a lee lee kaye m̄-ro sa mo-ḡ p̄ēe a gyii fo. Bo gye fo lee nee, ne fo a taa bamo sa mo. Ne baa nu fo kan̄. ⁷ Mbeyom̄ feraa, bo nyi feye ket̄o kema ne fo a sa mo-ḡ a lee fo ase nee. ⁸ Aseḡ ne fo a bo sa mo-ḡ ne mo a t̄we gywii bamo, ne baa koore amo gyi. Bo nyi feye kasentij si ne mo a lee fo ase ba. Ne baa koore gyi feye fo ya suḡ mo.

⁹ Amose-ḡ, mo e koṛe kebwarekoṛe mo e sa bamo nee. N gye kaye-ro asese p̄ēe ne mo e koṛe mo e sa mbeyom̄, amaa mo agyasepo mo ne fo a sa mo-ḡ ne mo e koṛe kebwarekoṛe mo e sa. ¹⁰ Sese kema ne m bo m̄-ḡ gye fo sese nee, ne sese kema ne fo bo m̄-ḡ mo gye mo sese. Ne mo kedabe a bor̄o bamo se lee kawu. ¹¹ Ne mbeyom̄ mo e ba fo ase. Ma lee kyena kaye-ro. Amaa bamo feraa, bo te kaye m̄-ro nee. N se kpeyaa, mo e koṛe fo feye fo ba fo kenya ne fo a bee sa mo-ḡ keyaalen bo kun bamo, na bo nya waa kokonko, feye aneḡ ne mo aa fo e gye kokonko-ḡ. ¹² Mo a bo bamo ase-ḡ, ne mo a ba kenya amo ne fo a sa mo-ḡ keyaalen bo kun bamo. Aneḡ se-ḡ, bamo okonko moḡ fo, amo odiburopo ne fo a kȳo t̄we feye ɔ fo-ḡ, na aneḡ ne baa kyoree waa abwaresen wore-ḡ-ro-ḡ nya waa kasentij.

¹³ Ne mbeyom̄ mo e ba fo ase nee. Mo e t̄we aseḡ mo kaye m̄-ro nee na bo nya nya mo kakatogyi ne n de-o bamo ḡkpon̄-ro bweet̄o. ¹⁴ Mo a t̄we fo aseḡ gywii bamo, ne kaye m̄-ro asese a kisi bamo, bo lee aneḡ ne bo moḡ tii kaye m̄-ro a asese-ḡ se-ḡ, feye aneḡ dee ne ḡ gbaa moḡ tii kaye m̄-ro a asese-ḡ se-ḡ. ¹⁵ Ma koṛe fo nee feye fo lee bamo lee kaye m̄-ro. Amaa ket̄o ne mo e koṛe fo bweet̄o-ḡ e gye feye fo kun bamo na bo ma lwee ḡbonsam kesaree-ro. ¹⁶ Feye aneḡ ne moḡ tii kaye m̄-ro a asese-ḡ se-ḡ, aneḡ dee ne bamo gbaa bo moḡ tii kaye m̄-ro a asese-ḡ se. ¹⁷ Amose-ḡ, dee sa a bo gyii fo kasentij-o na bo nya ȳwe kaye mo bo sii kam̄e taa bamo eyee bo sa fo kasentij-no, a lee feye fo aseḡ ne fo e t̄we-ḡ gye kasentij. ¹⁸ Mo a suḡ bamo bo kyonwe kaye-ro nee feye aneḡ dee ne fo a suḡ mo bo kyonwe kaye-ro-ḡ. ¹⁹ Mo a kperi bamo se taa mo eyee bo sa fo, na bamo-ḡ bo nya nya taa bamo eyee bo sa fo kasentij-no san kema.

²⁰ Ne mbeyom̄ mo e koṛe kebwarekoṛe mo e sa bamo ne ba koore mo a bo gyi bo lee mo agyasepo mo abwaresen kot̄we-ḡ se. ²¹ Mo kebwarekoṛe e gye feye bamo p̄ēe waa kokonko. Sa a mo aa bamo aa fo waa kokonko. N se, sa a bo waa kokonko feye aneḡ ne mo aa fo gye kokonko-ḡ, na kaye-ro asese nya koore gyi feye fo ya suḡ mo. ²² Mo a sa bamo kedabe na wuraa konko ne fo a sa mo-ḡ dee, na bo nya waa kokonko feye aneḡ ne mo aa fo gye kokonko-ḡ. ²³ Na fo sa a mo aa bamo a tii fo se waa kokonko kpen, na kaye m̄-ro a asese-ḡ nya ḡu feye fo ya suḡ mo, ne fo e kpa bamo aseḡ feye aneḡ ne fo e kpa mo aseḡ-ḡ.

²⁴ N se, agyasepo ne fo a sa mo-ḡ feraa, ne mo e kpa feye bo ba mo ase mfen ne mo e ȳ-ḡ, na bo nya ḡu mo kedabe na wuraa, kedabe na wuraa ne fo a sa mo-ḡ, a lee feye fo a kpa mo aseḡ pwee ne ane a dee twee kaye m̄-ro.

²⁵ N se timaa, kaye m̄-ro a asese-ḡ moḡ nyi fo, amaa ḡ nyi fo. Ne mo agyasepo-ḡ mo bo nyi feye fo ya suḡ mo. ²⁶ Mo a sa ne baa gyii fo. Amaa mo e kya se a n sa a bo gyii fo, na kekpa ne fo de sa mo-ḡ nya sii bamo ḡkpon̄-ro, na mo aa bamo waa kokonko.”

18

Anɛɛ nɛ baa kra Yeesuu-o

(Matiyo 26.47-56; Maak 14.43-50; Lukas 22.47-53)

¹ Yeesuu a kore kebwarekore mɔ lowe-ɔ, nɛ mɔ aa mɔ agyasepo-ɔ a nare ya teɛ Kidroɛ Kemantɛn-nɔ. Baa gyi bane bɔ muruwaa ayii kɔ mfeɛ, nɛ Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepo-ɔ a ya lweero.

² Yudas odiburopo-ɔ mɔ nyi mfeɛ nɛ bane-ɔ bɔ-ɔ, a lee feye Yeesuu mɔ aa mɔ agyasepo-ɔ a gyanɛ mfeɛ iluwi bweetɔ. ³ Amose-ɔ nɛ Yudas a ba mfeɛ. Mɔ aa Roma asoogyaa awuye kɔ na Wuribware sunkpa adeeresepo kɔ nɛ Wuribware alɔɛɛɛ abrese na Farisii awuye a sun-o ya ba. Na bɔ de adɔɛ na ifetiri na eɛɛɛɛ.

⁴ Yeesuu nyi ketɔ kemaa nɛ ke e ba a ke bɔ waa mɔ-ɔ. Amose se-ɔ nɛ ɔ mɛraa se ɔ ya bamo ase, nɛ oo bise bamo feye, “Nse nɛ mone i buwi mone e kpa?”

⁵ Nɛ baa lee kanɔ feye, “Yeesuu Nasaretɛnyi-o.” Nɛ ɔ ye, “Mɔ e bɔ mfee-ɔ.” Yudas odiburopo-ɔ yere bamo nɛ mɔ aa bamo a ba-ɔ ase. ⁶ Yeesuu a tawe gywii bamo feye, “Mɔ e bɔ mfee-ɔ”-ɔ, nɛ baa lwii kamɛ ya lee daye sweere.

⁷ Nɛ Yeesuu a bee bise bamo feye, “Nse nɛ mone i buwi mone e kpa?”

Nɛ bɔ bee bɔ ye, “Yeesuu Nasaretɛnyi-o.”

⁸ Nɛ Yeesuu a lee kanɔ feye, “Mɔ a kyɔ tawe gywii mone feye m bɔ mfee. Mone i buwi mone e kpa mɔ fɛraa, mon' sa a bomo-ɔ nɛ bɔ tii mɔ se-ɔ nare.” ⁹ ɔ tawe amo-ɔ nɛ a ketɔ nɛ ɔ kyɔ tawe-ɔ nya waa kasɛntɛn feye, “N se, moɛ sa nɛ fo asese nɛ fo a sa mo-ɔ ɔkɔkɔ gbaa a fo.”*

¹⁰ Saɛ amo-ɔ Simɔɛ Peetroo de kepaɛ, nɛ oo gyiiri kemo lee kemo kegyafo-ro bɔ nɛ Wuribware alɔɛɛɛ brese a anya-ɔ ɔko kigyisesɛbɔ teɛ. Kenya-ɔ kenyaɛ e gye Malakus.

¹¹ Nɛ Yeesuu a tawe gywii Peetroo feye, “Taa fo kepaɛ-ɔ waa kemo kegyafo-ro! A lee feye a tiri feye n gyi aworefo mɔ, na ɛ wu lowi nɛ n se Wuribware a tawe feye ɛ wu-o.”

Anɛɛ nɛ Yeesuu a yere Hanaa akato-ro-ɔ

¹² Nɛ asoogyaa awuye-o na bamo abrese na Wuribware sunkpa a adeeresepo-ɔ a kra Yeesuu, nɛ baa ɛre mɔ. ¹³ Nɛ baa taa mɔ yaa Hanaa nɛ ɔ gye Kayafas mɔ saa nyanɛ-ɔ ayɛ. Hanaa dɛ ɔ gye Wuribware alɔɛɛɛ brese. Kayafas mɔ e gye Wuribware alɔɛɛɛ brese kasu amo. ¹⁴ Kayafas ya fore waa Yudaawuye abrese-ro feye a bware feye sese kɔkɔ wu sa asese pɛɛɛ.

Anɛɛ nɛ Peetroo a swee feye ɔ moɛ nyi Yeesuu-o

(Matiyo 26.58, 69-70; Maak 14.66-68; Lukas 22.54-57)

¹⁵ Simɔɛ Peetroo na agyasepo-ɔ ɔko a gya Yeesuu si. Anɛɛ a agyasepo-ɔ nyi Wuribware alɔɛɛɛ brese-ɔ damenanɛ, amose se-ɔ nɛ mɔ aa Yeesuu a nare ya alɔɛɛɛ brese a lɔɛ-ɔ kabuno. ¹⁶ Peetroo a sii ɔ bɔ lɔɛ-ɔ kibunogyi-ro-o si-o, mɔ kosobɛ agyasepo nɛ o nyi alɔɛɛɛ brese-ɔ damenanɛ-ɔ a kinɛi ya kibunogyi-o-ro ya sa seɛsa kɔ gywii kakyɛɛɛ nɛ ɔ yere kibunogyi-o-ro-o, nɛ ɔ sa nɛ Peetroo a lweero.

¹⁷ Kakyɛɛɛ nɛ ɔ yere kibunogyi-o-ro-o a bise Peetroo feye, “Nɛ fo gye Yeesuu mɔ agyasepo-ɔ ɔko nɛ ɛ?” Nɛ Peetroo a lee kanɔ feye, “Daabii! N gye bamo ɔko e gye mo!”

¹⁸ Saɛ amo-ɔ afwii bɔ-ro. Anɛɛ se-ɔ nɛ ayaafore na adeeresepo-ɔ a ba adunɛdunɛ bɔ kure deekpa, nɛ baa kya muruwaa ba wore, nɛ Peetroo a ya bamo ase mfeɛ ɔ wore deekpa-ɔ.

Anɛɛ nɛ Hanaa a bise Yeesuu asɛɛ-ɔ

¹⁹ Nɛ Hanaa a bise Yeesuu mɔ agyasepo-ɔ kunu si asɛɛ na mɔ kekaapo-ɔ asɛɛ.

²⁰ Nɛ Yeesuu a lee kanɔ feye, “Saɛ kemaa laman-nɔ nɛ mɔ e tawe abwareɛɛ na mɔ e kaapo ato kebwarekore akyan-nɔ na Wuribware sunkpa mfeɛ nɛ Yudaawuye e gyanɛ-ɔ. Moɛ tɛ tawe kotokɔ bɔ kweero. ²¹ Nɛ emene se nɛ fo i bise mɔ anɛɛ a seɛbise mɔ? Bise asese nɛ mɔ a kaapo bamo-ɔ. Bise bamo ketɔ nɛ mɔ a tawe gywii bamo-ɔ. Bɔ nyi ketɔ nɛ mɔ a tawe-ɔ.”

* 18:9 Yohanee 6.39.

²² Yeesuu a tōwe amō-ɔ, ne adeereɛsepo-ɔ ɔko ne ɔ yere mferɛ-ɔ a da m̀ akatɔ-rɔ kebaa tōwe feye, “Emene se ne fɔ e sa seɛsa aneɲ fɔ i gywii Wuribware ɔlɔɲɔpɔ bɛse-ɔ?”

²³ Ne Yeesuu a beɲɲaa m̀ feye, “Mɔ ya tōwe aseɲ ne amō e moɲ bɔ dan, fɔ tōwe aneɲ a aseɲ-ɔ na ɔkema nu. Ne ketɔ ne m̀ a tōwe-ɔ m̀ e gye kasentɛɲ, ne ntetɔ se ne ɲkee fɔ e da m̀-ɔ nee?”

Aneɲ ne Yeesuu a yere Kayafas akatɔ-rɔ-ɔ
(Matiyo 26.57; Maak 14.53; Lukas 22.66)

²⁴ Amō-ɔ kameɛ-rɔ, ne Hanaa a sa ne baa yaa Yeesuu ya bɔ sa Kayafas, Wuribware ɔlɔɲɔpɔ bɛse-ɔ, na agbarabi saɲ a ɲure m̀.

Aneɲ ne Peetroo a bee swee feye ɔ moɲ nyi Yeesuu-o
(Matiyo 26.71-75; Maak 14.69-72; Lukas 22.58-62)

²⁵ Peetroo saɲ ɔ yere ayaafɔre-ɔ na adeereɛsepo-ɔ ase ɔ wɔre deɛkpa. Ne bamo bokɔ a bise m̀ feye, “Nee fɔ gye Yeesuu m̀ a agyasepo-ɔ ɔko nee ɛ?” Amaa Peetroo a swee feye, “Daabii! N gye bamo ɔko e gye mo!”

²⁶ Ne Wuribware ɔlɔɲɔpɔ bɛse a anya-ɔ ɔko ne Peetroo a ba kepaɲ bɔ ɲe m̀ kesebo teɲ-ɔ m̀ nyipɔ kɔ a bise Peetroo feye, “Nee m̀ a ɲu fɔ bɔ m̀ ase bane-ɔ-rɔ ɛ?” ²⁷ Ne Peetroo a bee tōwe feye, “Daabii!” Puri amō-rɔ, ne kyanɲare a fɔre.

Aneɲ ne Yeesuu a yere Pilat akatɔ-rɔ-ɔ
(Matiyo 27.1-2, 11-14; Maak 15.1-5; Lukas 23.1-5)

²⁸ Ne baa lee Yeesuu lee Kayafas ase yaa Romanyi gominaa ne ba tee m̀ ɛ Pilat-o leɲbu-ro. Saɲ amō-ɔ gyegyaye kese-ro nee. Yudaa awuye abɛse moɲ kpa kulwee Romanyi leɲbu-o-ro a lee feye bɔ ye bamo ya waa aneɲ, iyisi e kyena bamo se, na bɔ ma taare nya kpa gyi Wuribware-a-kya-ane-yɔwe a ateese-o. ²⁹ Amose se-ɔ ne Gominaa Pilat a lee yɔ bamo ase kawu ya bise bamo feye, “Ntɛtɔ bɔye ne ɔnyare m̀ a waa ne mone a baa m̀ mfee?”

³⁰ Ne baa lee kanɔ feye, “ɔ dɛɛ ɔ moɲ waa bɔye nee, weete ane maa baa m̀ fɔ ase.”

³¹ Ne gominaa-o a tōwe gywii bamo feye, “To, mon' taa m̀ kiɲɲi, na mon' ya ba mone fɔɲfɔɲ mbraa bɔ gyi m̀ aseɲ.” Ne baa lee kanɔ feye, “Mone Roma awuye moɲ sa ane kpa feye ane m̀ abɔyewaapo.” ³² Amō-ɔ a ba nee a ketɔ ne Yeesuu a tōwe-ɔ nya waa kasentɛɲ bɔ lee lowi suyo ne ɔ ba a ɔ bɔ wu-o si.

³³ Ne gominaa-o a kiɲɲi yɔ m̀ leɲbu-ro, ne ɔɔ tee Yeesuu baa bɔ yera m̀ akatɔ-rɔ. Ne ɔ ye, “Baa porɔ fɔ feye fɔ a tōwe feye fɔ e gye Yudaa awuye owure-o. Emene ne fɔ i lee kanɔ?”

³⁴ Ne Yeesuu a beɲɲaa m̀ feye, “Seɲbise m̀ a lee fɔ ase nee, bɛɛɛ bokɔ ya tōwe mo aseɲ gywii fɔ aaa?”

³⁵ Ne gominaa-o a beɲɲaa m̀ feye, “Ntɛtɔ ne fɔ e sa seɛsa fɔ i gywii m̀ feye m̀ a gye Yudaanyi-o? Fɔ fɔɲfɔɲ aseɛ na fɔ fɔɲfɔɲ Wuribware ɔlɔɲɔpɔ abɛse ya taa fɔ bɔ waa m̀ kesaree-rɔ. Ntɛtɔ ne fɔ a waa?”

³⁶ Ne Yeesuu a tōwe gywii m̀ feye, “Amo e gye kasentɛɲ feye m̀ e gye owure-o, n gye kaye m̀-ɔ ne m̀ i gyi kuwure. N dɛɛ m̀ i gyi kaye m̀-ɔ kuwure nee, weete m̀ kameɛ-rɔ awuye a kɔ bɔ kuɲ m̀ na m ma lwee Yudaa awuye abɛse-ɔ kesaree-rɔ. Daabii, kuwure ne m̀ i gyi-o moɲ bɔ kaye m̀-ɔ mfee.”

³⁷ Ne gominaa-o a bise m̀ feye, “To, nee fɔ gye owure nee, bɛɛɛ?”

Ne Yeesuu a lee kanɔ feye, “Mɔ kuwure moɲ du feye kuwure ne fɔ i bise m̀ kemo aseɲ-ɔ. Aseɲ koɲko m̀ se dɛɛ ne baa kowe m̀ waa kaye m̀-ɔ na m bɔ tōwe kasentɛɲ-o. ɔkema ne ɔ bɔ kasentɛɲ a kebɛgya-ɔ se-ɔ e gya m̀ kanɔ se.”

³⁸ Ne gominaa-o a bise m̀ feye, “Ntɛtɔ e gye kasentɛɲ?”

Aneɲ ne baa sure si feye bɔ m̀ Yeesuu-o
(Matiyo 27.15-31; Maak 15.6-20; Lukas 23.13-25)

Ne Gominaa Pilat a kin̄ji yɔ kawu lamaan-ɔ ase, ne ɔɔ tɔwe gywii bamo feye, “M feraa, ma taare a η ηu ketɔ ne mo e yere se na m bo bu ɔnyare mo kepo-ɔ. ³⁹ To, ane de ananato ko ne ane e waa ane e sa mone Wuribware-a-kya-ane-yowe ateese kigyibee kemaa-ro-ɔ. Amo e gye feye ane lee asesɛ ne ane a tii bamo tiikpa-ɔ ɔko bo sa mone. Amose-ɔ mbeyomɔ, mone e kpa feye n lee mone Yudaa awuye owure bo sa mone aaa?”

⁴⁰ Ne baa fɛɛ-ro feye, “Daabii! N gye mɔ ne ane e kpa feye fo lee lee tiikpa-ɔ bo sa ane. Lee Bar-Abas bo sa ane!” Bar-Abas mɔ gye bamo ne baa kosɔ ko bo kye Roma abane mar mɔ-ro-ɔ ɔko ne baa kra mɔ tii-o nee.

19

¹ Ne Gominaa Pilat a sa ne mɔ asoogyaa awuye a da Yeessu paara. ² Ne asoogyaa awuye-o a ba iwu bo lo kuwurepa bo bun mɔ, ne baa ba waagya pipee bo bun mɔ feye mɔ a gye owure-o. ³ Ne ba ba mɔ ase ba tɔwe feye, “Ansuma, nana, Yudaa awuye owure!” Ne baa daye mɔ akato-ro abaa kpɔra-ro.

⁴ Ne gominaa-o a bee lee ya tɔwe gywii lamaan-ɔ feye, “Mon' laato a mon' nu. Mo i lee mɔ a m baa mone ase kawu mfee, na mon' nya ηu feye ma taare a η nya ketɔ ne mo e yere kemɔ se a m bo bu mɔ kepo-ɔ.” ⁵ Amose se-ɔ ne Yeessu a lee kawu na o bun iwu kuwurepa-ɔ na waagya pipee-o. Ne gominaa-o a tɔwe gywii bamo feye, “Mon' kee ɔnyare-ɔ nee!”

⁶ Saη ne Wuribware alɔηηɔpo abrese-ɔ na Wuribware surkpa adeeresepo-ɔ a ηu mɔ-ɔ, ne baa fɛɛ-ro tɔwe feye, “Da mɔ bo mera kiyii kpare-abee-ro se! Da mɔ bo mera kiyii kpare-abee-ro se!” Ne gominaa-o a tɔwe gywii bamo feye, “Amo feraa mone fɔfɔη taa mɔ ya da mɔ bo mera kiyii kpare-abee-ro se. M feraa, ma taare a η ηu ketɔ boye ne ɔ waa, ne mo e yere se a m bo bu mɔ kepo-ɔ.”

⁷ Ne lamaan-ɔ a tɔwe bo kyɔηwe mɔ feye, “Ane de mbraa ne η kaapo feye ɔkema ne ɔ ye ɔ gye Wuribware mɔ gyi-o, a bware feye o wu. ɔnyare mɔ ye ɔ gye Wuribware mɔ gyi-o nee. Amose se-ɔ a bware feye o wu.”

⁸ Gominaa-o a nu baa tɔwe amɔ-ɔ, ne kufu ne o de-o a tii si. ⁹ Ne oo kin̄ji yɔ leηbu-o-ro ya bise Yeessu feye, “Mfene ne fo a lee?” Amaa Yeessu moη lee kanɔ. ¹⁰ Ne gominaa-o a bee bise mɔ feye, “Fo maa beηηaa mo nee eee? Nyiηi si feye n de keyaalɛη feye η yowe fo a fo ya kyure, ne n de keyaalɛη feye n da fo bo mera kiyii kpare-abee-ro se.”

¹¹ Ne Yeessu a lee kanɔ feye, “Fo de mo se keyaalɛη a lee feye Wuribware ya taa bo sa fo. Amose se-ɔ, ɔnyare ne ɔ taa mo bo sa fo-ɔ e gye ne ɔ waa boye kyɔη fo.”

¹² Gominaa-o a nu amɔ-ɔ, ne ɔɔ leη eyee ɔ kpa kpa ne ɔ yere se a ɔ bo yowe Yeessu-o. Amaa lamaan-ɔ a fɛɛ-ro bo kyɔηwe mɔ feye, “Fo ya yowe ɔnyare mɔ bo kyɔηwe kwaa, amo feraa fo moη gye fo owure dabe-ɔ mɔ nyare nee! ɔkema ne ɔ ba mɔ eyee a ɔ bo kii owure-o gye owure dabe-ɔ doη nee!”

¹³ Gominaa-o a nu amɔ-ɔ, ne oo lee Yeessu kawu, ne ɔɔ kyena ɔseηgyipo a kagya-ɔ-ro, mfɛη ne Heebrii seηsa-ro ba tee ε Gabataa-ɔ (kaase e kaapo feye Abrandaye). ¹⁴ Ifiyara amɔ, na kyowe a yase kafwee.

Ne gominaa-o a tɔwe gywii lamaan-ɔ feye, “Mon' kee mone owure!”

¹⁵ Ne baa fɛɛ-ro bo kyɔηwe mɔ feye, “Taa mɔ nare ya da mɔ bo mera kiyii kpare-abee-ro se!”

Ne gominaa-o a bise bamo feye, “Mone e kpa feye n da mone owure bo mera kiyii kpare-abee-ro se nee eee?”

Ne Wuribware alɔηηɔpo abrese-ɔ a lee kanɔ feye, “Owure ne ane de-o e gye fo owure dabe ne fo de-o.”

¹⁶ Ne ηkee gominaa-o a ba Yeessu bo sa mɔ asoogyaa awuye feye bo ya da mɔ bo mera kiyii kpare-abee-ro se.

*Aneη ne baa da Yeessu bo mera kiyii kpare-abee-ro se-ɔ
(Matiyo 27.32-44; Maak 15.21-32; Lukas 23.26-43)*

¹⁷ Amose se-ɔ ne baa taa Yeessuu nare, ne ɔɔ ya sorɔ mɔ kiyii kpare-abee-rɔ baa mfeɲ ne Heebrii seɲsa-rɔ ba tee ε Gologotaa-o (kaase e kaapo feye Kolɔɲkorɔɲgyi sweere). ¹⁸ Ne baa da mɔ bɔ mɛra kiyii kpare-abee-rɔ se. Ne baa da anyare anyɔ kɔ mɔ bɔ mɛra ayii kpare-abee-rɔ se, ɔkɔɲkɔ bɔ Yeessuu kigyise si, ne ɔkɔɲkɔ mɔ bɔ mɔ kebena se.

¹⁹ Ne Gominaa Pilat a kyoree bɔ dɔɲɲɔ kowɔretaa kɔ se feye, “Yeessuu Nasarɛtenyi, Yudaa awuye owure-o,” ne ɔɔ sa ne baa taa kemɔ bɔ mɛra kiyii kpare-abee-rɔ-ɔ se. ²⁰ Aneɲ a kawɔretaa-ɔ, baa kyoree kemɔ se Heebrii na Roma na Griiki eseɲsa-rɔ nee. Ne asese bweeto a kare, a lee feye mfeɲ ne baa da Yeessuu bɔ mɛra kiyii kpare-abee-rɔ se-ɔ na maɲ-nɔ moɲ bɔ efo. ²¹ Ne Wuribware alɔɲɲɔpɔ abrese-ɔ a ya tɔwe gywii gominaa-o feye, “Fo ma kyoree feye, ‘Yudaa awuye owure-o,’ amaa kyoree feye, ‘ɔnyare mɔ ye, Mo e gye Yudaa awuye owure-o.’”

²² Ne gominaa a lee kanɔ feye, “Ketɔ ne mɔ a kyoree-ɔ, ma lee kyurowi.”

²³ Amɔ asoogyaa awuye-o a da Yeessuu bɔ mɛra kiyii kpare-abee-rɔ-ɔ se lowe-ɔ, ne baa taa mɔ atɔ buɲse, ne baa ke-ro ntunhare nna, katun kema gye soogyaa kɔɲkɔ kema lee nee. Ne baa bee taa mɔ kaare ne baa lo, ne bɔ moɲ baara-ɔ. ²⁴ Ne baa tɔwe gywii abee feye, “Mone ma sa a ane kyanɲe kaare-ɔ-rɔ, mon' sa a ane waa mpini mpini na mɔ ne o gyi si-o na ka kii mɔ lee.” Aneɲ a aseɲ mɔ a ba nee na ketɔ ne baa kyɔ kyoree waa abwareseɲ wɔre-ɔ-rɔ-ɔ nya waa kaseɲtiɲ feye,

“Ne baa waa mpini mpini
bɔ ke mɔ atɔ buɲse-rɔ sa abee.”*

Aneɲ ne asoogyaa awuye-o a waa-ɔ nee.

²⁵ Yeessuu mɔ nyi na mɔ nyikaase na Mariya ne ɔ gye Kilopas mɔ ka-ɔ na Mariya Magadalanyi yere bɔ mɛraa mfeɲ ne baa da mɔ bɔ mɛra kiyii kpare-abee-rɔ-ɔ se-ɔ. ²⁶ Yeessuu a ɲu mɔ nyi-o na ɔgyasepo ne Yeessuu e kpa mɔ aseɲ bweeto-ɔ yere mfeɲ-ɔ, ne ɔɔ tɔwe gywii mɔ nyi-o feye, “Kee, fo gyi-o nee.” ²⁷ Ne ɔɔ tɔwe gywii mɔ ɔgyasepo-ɔ feye, “Kee, fo nyi-o nee.” Lee mfeɲ-ɔ ne ɔgyasepo-ɔ a taa Yeessuu mɔ nyi-o yaa bɔ kyena mɔ aye.

*Yeessuu lowi
(Matiyo 27.45-56; Maak 15.33-41; Lukas 23.44-49)*

²⁸ Yeessuu a ɲu feye mbeyomɔ fɛraa ketɔ kema a lowe-ɔ, na aseɲ ne baa kyɔ kyoree waa abwareseɲ wɔre-ɔ-rɔ-ɔ nya waa kaseɲtiɲ-o, ne ɔɔ tɔwe feye, “Burufɔ de mɔ.” ²⁹ Kalɔ na nta kɔ yere mfeɲ, ne baa taa ikyikyee bɔ da-rɔ lee bɔ kyena kayii si, yase yaa mɔ kanɔ ase. ³⁰ Yeessuu a kyokywee nta-ɔ, ne ɔɔ tɔwe feye, “Aa lowe.” Ne ɔɔ gyaa kunu bɔ twee-rɔ, ne oo kii Ebware lee.

Aneɲ ne baa yii Yeessuu kekpa keriro-o

³¹ Ne Yudaa awuye abrese-ɔ a bɔ kore Gominaa Pilat feye ɔ sa bamɔ kpa a bɔ ya gye anyare ne baa da bamɔ bɔ mɛra ayii kpare-abee-rɔ se-ɔ ayaa, na bɔ maye bamɔ afuniɲ-o lee ayii kpare-abee-rɔ-ɔ se. Ketɔ se ne baa ya kore kpa-ɔ e gye feye kake nsi amɔ gye Ifiyara, ne bɔ maa kpa feye afuniɲ-o kyena ayii kpare-abee-rɔ-ɔ se Memeneda, a lee feye Memeneda ne ɔ ba-ɔ gye Memeneda kukyure kake dabe. ³² Ne asoogyaa awuye a ya gye ɔnyare gyeɲkpeese na ɔnyasepo ne baa da bamɔ aa Yeessuu bɔ mɛra ayii kpare-abee-rɔ-ɔ se-ɔ ayaa. ³³ Amaa bamɔ a ba Yeessuu ase-ɔ, baa ɲu feye ɔɔ kyɔ wu, amose-ɔ bɔ moɲ lee gye mɔ ayaa. ³⁴ Amaa asoogyaa awuye-o ɔkɔ a yii Yeessuu kekpa keriro. Puri amɔ-rɔ, ne mbogya na nkyu a lee. ³⁵ Sese ne oo ɲu aseɲ mɔ a waa-ɔ e tɔwe amɔ aseɲ o gywii mone ne mone e kare wɔre mɔ-ɔ, na mone gbaa na mon' dee kɔre gyi. Ketɔ ne ɔɔ tɔwe-ɔ gye kaseɲtiɲ nee. ³⁶ Amɔ-ɔ a waa nee na ketɔ ne abwareseɲ wɔre-ɔ a tɔwe-ɔ nya waa kaseɲtiɲ feye,

* 19:24 Kiliɲ 22.18.

“Mò kibowii kòṅkò gbaa maa gyaa-rò.”*

³⁷ Abwaresen wòrè-ò a bee tòwè tòn kò feyè,

“Asese e deere mò nē baa yii kekpa-ò se.”*

Anēn nē baa pure Yeesuu-o

(Matiyo 27.57-61; Maak 15.42-47; Lukas 23.50-56)

³⁸ Amò-ò pèèè kamèè-ò, nē anyarè kò nē ba tee mò ε Yòsef nē òò lee Arimateya maṅ-nò-ò a ya kòrè Gominaa Pilat feyè ò taa Yeesuu kifuniṅ sa mò. Anēn a Yòsef mō gya Yeesuu si ò kweèrò nē, a lee feyè ò sere Yudaa awuye abreè-ò. Nē gominaa-o a sa mò kpa feyè ò ya taa Yeesuu kifuniṅ-o narè. Amòse se-ò nē Yòsef a ya taa kifuniṅ-o o yii. ³⁹ Nikodeemus, nē òò dèè ya ṅu Yeesuu kanye kò-ò,* na Yòsef ya yò ya pure kifuniṅ-o. Bamò a yò-ò, nē Nikodeemus a taa kakyanne na ndwii kò nē baa bò waa abèè-rò-ò. Mmò pèèè a bòrò kyanse. ⁴⁰ Anyarè anyò-ò a taa Yeesuu kifuniṅ-o, nē baa ba kyefuri bò miri mò, nē baa ba ndwii-o na kakyanne-ò bò waa-rò, anēn nē Yudaa awuye ananato-rò ba lònṅò kifuniṅ pwèè na bò dèè pure-o. ⁴¹ Baa gyi banè bò kuṅ ayii kò mēraa mfēn nē baa mō Yeesuu-o. Banè amò-rò nē òkò a ṅeri kefore lee bò feyè kekyaṅ-ò bò waa kegyeraṅta pòpwèè nē bò mōṅ tēè pure òkò kemò-rò-ò. ⁴² Amò a gye feyè kibugyii ya da, na bamò kukyure kake dabè fò-ò, nē anēn a kegyeraṅta-ò maa mfēn-ò se-ò, nē baa pure Yeesuu mfēn.

20

Kegyeraṅta kpaṅkpaṅ-ò

(Matiyo 28.1-8; Maak 16.1-8; Lukas 24.1-12)

¹ Kosiyara gyegyaye kese-ro-o, kaye a mōṅ tēè ke nēèèè-ò, nē Mariya Magadalanyi a yò kegyeraṅta-ò se. Mò a fò mfēn-ò, nē oo ṅu feyè kefore nē baa kuroṅ bò kpuse kegyeraṅta-ò kanò-ò se feyè pòne-ò, baa kyò kuroṅ lee kegyeraṅta-ò kanò-ò-rò. ² Anēn se-ò, nē oo kiṅṅi ò sere ò yò Simōṅ Peetroo na ògyasèpò nē Yeesuu a kpa mò aseṅ bweeto-ò ase, nē òò tòwè gywii bamò feyè, “Baa taa anè nyanpe lee kegyeraṅta-ò-rò, anè mō anè mōṅ nyi mfēn nē baa taa mò yaa bò beya-ò.”

³ Amòse nē Peetroo na ògyasèpò kò amò-ò a yò kegyeraṅta-ò ase. ⁴ Agyasèpò anyò mō sere nē, amaa òkòṅkò-ò sere keṅkeṅ ò kyōṅ Peetroo. Anēn se-ò òò fò kegyeraṅta-ò ase pwèè nē Peetroo a dèè fò. ⁵ Mò a fò-ò, nē oo buṅṅe deere kegyeraṅta-ò-rò kee, nē oo ṅu kyefuri nē baa bò miri Yeesuu kifuniṅ-o da mfēn, amaa ò mōṅ lwee kegyeraṅta-ò-rò. ⁶ Nē Simōṅ Peetroo mō a sii kamèè ba, nē oo lwee kegyeraṅta-ò-rò, nē oo ṅu kyefuri-o da mfēn, ⁷ na kaprakèè nē baa bò ṅure Yeesuu kuṅu-o. Kaprakèè nē baa bò ṅure Yeesuu kuṅu-o na kyefuri-o mōṅ da tòn kòṅkò nē. Kaprakèè-ò a bōò ka da kamò kòkwee. ⁸ Nē ògyasèpò nē òò gye ṅkpèè fò kegyeraṅta-ò ase-ò mō a lweero, nē oo ṅu ketò kēmaa. Amòse nē òò kōrè ketò nē Mariya a tòwè gywii bamò-ò gyi. ⁹ Amò-ò pèèè gbaa bò mōṅ tēè nu anēn nē abwaresen wòrè-ò a tòwè-ò feyè o kyiṅṅi a ò lee lowi-ro-o kaase. ¹⁰ Nē agyasèpò-ò a kiṅṅi bò yii pè.

Anēn nē Yeesuu a lee mò eyèè bò kaapò Mariya Magadalanyi-o

(Maak 16.9-11)

¹¹ Mariya mō yere kegyeraṅta-ò kawu si o su. Mò a saṅ ò maa se o su-o, nē oo buṅṅe deere kegyeraṅta-ò-rò. ¹² Nē oo ṅu Wuribware mbōò ṅnyò kò nē bò buṅ atò fufuri-o tē mfēn nē baa pure Yeesuu-o, òkòṅkò bò ayaa se, nē òkò mō bò aṅu si. Amaa saṅ amò, Yeesuu kifuniṅ-o mōṅ lee ò bò kegyeraṅta-ò-rò.

¹³ Nē baa bise mò feyè, “Òpekyèè, ntetò nē nē fò i su?”

* 19:36 Kelee Igyipiti 12.46; Anyarè kekare 9.12; Kiliṅ 34.20.

* 19:37 Sakariya 12.10.

* 19:39 Yohanee 3.1.

Nē oo lee kanō feyε, “Baa taa mō nyanpe bō de bō yii, nē mōn nyi mfeŋ nē baa taa mō yaa bō beya-ɔ.” ¹⁴ Nē oo buruwaa, nē oo ŋu Yeessuu a yere mfeŋ, amaa ɔ mōn nyi feyε Yeessuu nee.

¹⁵ Nē Yeessuu a bise mō feyε, “Ɖpekyee, ntetɔ nee nē fō i su? Nse nē fō i buwi fō e kpa?”

Ɖkyee-ɔ e fa feyε banε amō ɔdeeresepo nee, nē ɔ tōwe feyε, “Bresε, mfene nē fō a taa mō bō beya? Mō e kore fō tōwe mfeŋ nē fō a taa mō yaa bō beya-ɔ, na ŋ nya ya taa mō.”

¹⁶ Nē Yeessuu a tee mō feyε, “Mariya!”

Nē oo buruwaa mō eyee bō kore Yeessuu a kebegya-ɔ se, nē ɔ ya kpuni anjuri kra mō ayaa-rɔ, nē ɔ tōwe Heebrii bamō seŋsa-rɔ feyε, “Rabuni!” Amō kaase e gye “Mō ɔkaaporo.” ¹⁷ Nē Yeessuu a tōwe gywii mō feyε, “Fō ma kaŋ kra mō-rɔ, a lee feyε mōn tee yɔ soso n se ase. Amose se-ɔ, nare mō kosobee-ana ase ya tōwe gywii bamō feyε mō i kiŋŋi mō e yɔ mō nē ɔ gye n se na mō nyanpe Wuribware-ɔ ase. Na fō tōwe gywii bamō feyε ŋkee fεraa ɔ gye bamō se na bamō nyanpe Wuribware bō tii si.”

¹⁸ Puri amō-rɔ, nē Mariya Magadalanyi a yɔ ya tōwe gywii agyasepo-ɔ feyε, “Mō a ŋu anε nyanpe,” nē ɔ tōwe anεŋ nē Yeessuu a tōwe gywii mō-ɔ gywii bamō.

Anεŋ nē Yeessuu a lee mō eyee bō kaapo mō agyasepo-ɔ

(Maak 16.14; Lukas 24.36-43)

¹⁹ Kake nsi amō gye Kosiyara. Amō kedeeppweta-ɔ, nē Yeessuu agyasepo-ɔ a gyanŋe twee kekyan-nɔ bō bō-rɔ, a lee feyε kufu de bamō bō lee Yudaa awuye abrese-ɔ se. Nē Yeessuu a bō yere bamō nsena-rɔ. Nē ɔ ka bamō kanō feyε, “Eyee yure mone.” ²⁰ Mō a tōwe amō-ɔ kyon-ɔ, nē ɔ ba mō asaree na mō keriro bō kaapo bamō. Nē agyasepo-ɔ akatɔ a ŋi bweetɔ feyε bamō a ŋu Yeessuu.

²¹ Nē Yeessuu a bee tōwe gywii bamō feyε, “Eyee yure mone. To, feyε anεŋ nē n se a suŋ mō bō kyonwe-ɔ, anεŋ deε nē mō i suŋ mone mō e kyonwe.” ²² Nē oo fwii ŋe waa bamō-rɔ tōwe feyε, “Mōn! kɔre Wuribware a kufwiinje timaa-o. ²³ Mone ya taa bokō ebaye bō ke bamō, amō fεraa Wuribware gbaa e ba bamō ebaye a ɔ bō ke bamō. Nē mone e mōn ba bō ke bamō, amō fεraa Wuribware gbaa maa ba a ɔ bō ke bamō.”

Anεŋ nē Tomas a bō kɔre gyi feyε Yeessuu a kyinŋi lee lowi-ro-o

²⁴ Agyasepo kudu anyɔ-ɔ ɔkō nē ba tee mō ε Tomas nē ɔ gye kelenba-ɔ mōn bō bamō ase nsan nē Yeessuu a ba-ɔ. ²⁵ Amose se-ɔ nē agyasepo kō-ɔ a tōwe gywii mō feyε, “Anε a ŋu anε nyanpe.” Amaa Tomas a tōwe gywii bamō feyε, “Amō mō a ŋu mfeŋ nē baa da mō ndangyii asaree-rɔ na n taa mō asareegyi bō daborɔ mfeŋ, na n neŋ mō kesaree bō waa mō keriro pweε na n deε kɔre gyi.”

²⁶ Kadaawokywee bee bō fō-ɔ, nē agyasepo-ɔ a bee bō gyanŋe kekyan-nɔ twee pone-rɔ. ŋkee fεraa Tomas bō bamō ase. Nē Yeessuu a bee bō yere bamō nsena-rɔ ka bamō kanō feyε, “Eyee yure mone.” ²⁷ Nē ɔ tōwe gywii Tomas feyε, “Taa fō kesareegyi bō dɔŋŋo se mfee, na fō deere mō asaree-rɔ. Na fō neŋ fō kesaree bō waa mō keriro, na fō yōwe fō kɔkɔregyi ke-mōn-de-o, na fō kɔre gyi feyε mō a kyinŋi lee lowi-ro.”

²⁸ Nē Tomas a lee kanō feyε, “Mō nyanpe na Wuribware e gye fō!”

²⁹ Nē Yeessuu a tōwe gywii mō feyε, “Anεŋ nē fō a ŋu mō-ɔ se nē fō e kɔre fō i gyi aaa? Bamō nē bō mōn keε mō, nē baa kɔre gyi feyε mō a kyinŋi lee lowi-ro-o de nyure.”

Ketɔ se nē Yohanee a kyoreε anεŋ a worε mō-ɔ

³⁰ Yeessuu a waa akpenjeyeeɔ bweetɔ kō mō agyasepo-ɔ akatɔ-rɔ nē mōn kyoreε waa worε mō-rɔ-ɔ. ³¹ Amaa mō a kyoreε amō-ɔ nee a mōn! dee kɔre gyi feyε Yeessuu e gye Kristoo-o, Wuribware mō gyi-o, na bō lee mone kɔkɔre mō gyi si na mō kenyare na keyaalεŋ se, mōn! dee nya ŋkpa na kukyure nē a mōn de keε-ɔ.

21

Anεŋ nē Yeessuu a lee mō eyee bō kaapo mō agyasepo asunoo kō-ɔ

¹ Amō-ɔ kamεε-rɔ, nē Yeessuu a bee lee mō eyee bō kaapo mō agyasepo-ɔ bokō Tibeeriyas kepare dabe-ɔ keε. Mfaanε nē aa waa. Nē agyasepo kō a gyanŋe mfeŋ. ² Bamō

ne baa gyanne mfeɲ-ɔ e gye Simɔn Peetroo, na Tomas ne ɔ gye kelenba-ɔ, na Nataniyel ne ɔ lee Kana man ne ɔ bo Galileya sweere se-ɔ-rɔ-ɔ, na Sibidii mɔ gyi-ana anyɔ-ɔ, na Yeesuu agyasepo-ɔ-rɔ anyɔ ko. ³ Ne Simɔn Peetroo a tɔwe gywii bamo feye, “Mo e ya kra nkingyi nee.” Ne bo ye, “Ane aa fo e ya.” Ne bamo pɛɛɛ a kyena koree-rɔ ya. Ne kibugyii a da, ne baa twee kisawu aneɲ-aaa. Ne kaye a bo ke na bo mon kra seye.

⁴ Saɲ ne kyɔwe e lee-ɔ, ne Yeesuu yere kyukɛɛ, amaa agyasepo-ɔ mon nyi feye mɔ nee.

⁵ Ne oo bise bamo feye, “Ayaafɔre, mone a kra kotɔko aaa?”

Ne baa lee kanɔ feye, “Ane mon kra kataapogyii konko gbaa.”

⁶ Ne ɔ tɔwe gywii bamo feye, “Mone ya twee mone kisawu-o yaa koree-ɔ kigyise si a kerio, mone e kra nkingyi.” Amose-ɔ ne baa twee kisawu-o bo waa-rɔ, ne bo mon lee taare gyiiri lee, a lee feye baa kra nkingyi bweetɔ.

⁷ Ne agyasepo ne Yeesuu e kpa mɔ asen bweetɔ-ɔ a tɔwe gywii Peetroo feye, “Ane nyanpe nee!” Peetroo a nu feye bamo nyanpe nee-ɔ, ne oo kpuriti waagya laare-rɔ, a lee feye ɔ kyɔ lee mɔ atɔ bunse lee mɔ kayɔwɔre se nee, ne oo fuwi lwee nkyu-o-ro lee ɔ twee ɔ ya kidenbe si. ⁸ Ne agyasepo ne baa saɲ-ɔ a kyena koree-ɔ-rɔ ba pare ba dan kidenbe si, na ba gyiiri kisawu ne nkingyi a borɔ-rɔ-ɔ, a lee feye bamo aa kidenbe si mon lee a bo efo, a saɲ ayaa waa alafa asa na bo dan kidenbe si. ⁹ Bamɔ a fo kidenbe si-o, ne baa nu adunɔdunɔ deekpa na nkingyi tɔ-rɔ, na bodobodoo.

¹⁰ Ne Yeesuu a tɔwe gywii bamo feye, “Mon' taa nkingyi ne mone a den kra-ɔ nko baa.”

¹¹ Ne Simɔn Peetroo a lwee koree-ɔ-rɔ, ne oo gyiiri kisawu-o yaa kidenbe si, na nkingyi adabe adabe a borɔ-rɔ. Mmɔ pɛɛɛ gye kelafa na adunuu na nsa. Haree nkingyi mɔ a kyɔ kanɔ nkemaa-ɔ gbaa ooo, kisawu-o mon kyanne-rɔ. ¹² Ne Yeesuu a tɔwe gywii bamo feye, “Mon' bo gyi.” Amɔ-ɔ pɛɛɛ gbaa agyasepo-ɔ ɔko mon bise mɔ feye, “Fo nse nee?”, a lee feye bo nyi feye bamo nyanpe nee. ¹³ Ne Yeesuu a taa bodobodoo-o, ne ɔ bo sa bamo, aneɲ deɛ ne ɔ waa nkingyi-o gbaa.

¹⁴ Mɔ a kyinɲi lee lowi-ro-o kameɛ-rɔ, kemɔ-ɔ e gye sasɛpo feye Yeesuu a lee mɔ eyee bo kaapo mɔ agyasepo-ɔ.

Kɛtɔ ne Yeesuu a tɔwe gywii Peetroo-o

¹⁵ Bamɔ a gyi lowe-ɔ, ne Yeesuu a tɔwe gywii Simɔn Peetroo feye, “Yohanee mɔ gyi Simɔn, fo e kpa mɔ asen fo kyɔ aneɲ ne fo beɛko-ana mɔ e kpa mɔ asen-ɔ ɔɔ?”

Ne oo lee kanɔ feye, “Mo nyanpe, fo nyi feye mɔ e kpa fo asen e.”

Ne Yeesuu a tɔwe gywii mɔ feye, “Deere mɔ nsannegyii-o si.”

¹⁶ Ne Yeesuu a tɔwe nyɔsepo feye, “Yohanee mɔ gyi Simɔn, fo e kpa mɔ asen aaa?”

Ne Peetroo a bee lee kanɔ feye, “Mo nyanpe, fo nyi feye mɔ e kpa fo asen e.”

Ne Yeesuu a tɔwe gywii mɔ feye, “Deere mɔ esanne-ɔ se.”

¹⁷ Ne Yeesuu a tɔwe sasɛpo feye, “Yohanee mɔ gyi Simɔn, kasentɲi ne fo e kpa mɔ asen aaa?”

A mon waa Peetroo konɛ feye Yeesuu a bee bise mɔ sasɛpo. Aneɲ se ne ɔ tɔwe gywii Yeesuu feye, “Mo nyanpe, fo kyɔ fo nyi ketɔ kemaa. Fo nyi feye mɔ e kpa fo asen.”

Ne Yeesuu a tɔwe gywii mɔ feye, “Deere mɔ esanne-ɔ se. ¹⁸ Mo i gyi fo kasentɲi feye, saɲ ne fo gye kayaafɔregyii-o fo a nyaa fo nkpankaaree ba fe bo ten se ya ton kemaa ne fo e kpa-ɔ. Amaa fo ya kii kenyanbɛɛɛ, fo i teyi asaree-rɔ, na ɔko e gye ne ɔ ba fe a ɔ bo nure fo, na ɔ yaa fo mfeɲ ne fo maa kpa-ɔ.” ¹⁹ Aneɲ a asen mɔ ne ɔ tɔwe-ɔ, Yeesuu e kpa a ɔ kaapo aneɲ ne Peetroo e ba a ɔ bo wu, na a sa a Wuribware nya kedabe-ɔ nee. Ne Yeesuu a tɔwe gywii mɔ feye, “Gya mɔ se.”

Kɛtɔ ne Yeesuu a tɔwe feye ke e waa Yohanee-o

²⁰ Peetroo a kii deere kameɛ, ne oo nu agyasepo ne Yeesuu e kpa mɔ asen bweetɔ-ɔ, mɔ ne ɔ kyena meraa Yeesuu kake nsi ne baa kyena ba gyi, ne oo bise feye, “Mo nyanpe, nse e gye ne o gyi fo kidiburo?”-o. ²¹ Mɔ a nu feye agyasepo amɔ e gya bamo se-ɔ, ne oo kuri bise Yeesuu feye, “Mo nyanpe, ne anyare mɔ mɔ, ntetɔ e gye ne a waa mɔ?”

²² Nē Yeesuu a beɲɲaa m̀ò feyε, “M̀ò ɛ kpa feyε ɔ kyena b̀ò f̀ò saɲ nē m̀ò i kiɲɲi a m ba-ɔ gbaa, a m̀oɲ gyε f̀ò aseɲ. F̀ò f̀eraa, gya m̀ò se de.” ²³ Am̀ose se-ɔ, nē aseɲ am̀ò a saɲɲe-r̀ò ỳò Kristoo awuye ase feyε ɔgyasep̀ò am̀ò maa wu. Amaa Yeesuu m̀oɲ t̀owe feyε ɔgyasep̀ò-ɔ maa wu. Ɔɔ t̀owe nē feyε, “M̀ò ɛ kpa feyε ɔ kyena b̀ò f̀ò saɲ nē m̀ò i kiɲɲi a m ba-ɔ gbaa, a m̀oɲ gyε f̀ò aseɲ.”

²⁴ Ɔgyasep̀ò am̀ò nē Yeesuu a t̀owe m̀ò aseɲ-ɔ dεε ɛ gyε nē oo ɲu am̀ò-ɔ pεεε nē ɔ kyɔrεε b̀ò beya-ɔ. Nē ane nyi feyε ket̀ò nē ɔ t̀owe-ɔ gyε kasɛɲtiɲ.

Aseɲ nē Yeesuu a waa b̀ò gyε kεε-ɔ

²⁵ Mbeyɔm̀ò, aseɲ bweet̀ò b̀ò-r̀ò nē Yeesuu a waa b̀ò tii si. Baa dεε kyɔrεε am̀ò pεεε b̀ò beya ak̀ò ak̀ò nē-ɔ, weete m̀ò ɛ fa feyε am̀ò ewore nē ba kyɔrεε-ɔ maa l̀ò kayε m̀ò-r̀ò gbaa.

Ayaa-rɔ ayerepo-ɔ asuŋ

Aneŋ ne Yeesuu a ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a yɔ toŋ kɛmaa ya tɔwe aseŋ timaa-o

¹ Brese Tiufilus, mo a kyɔ kyoree waa mo wore gyenkpɛese ne mo a kyoree fo-ɔ-ro ketɔ ne Yeesuu a waa, na aseŋ ne ɔ kaapo-ɔ, lee haree saŋ ne ɔ lee mo asuŋ kaase bo fo ŋke nsi ne Wuribware a taa mo yaa sošo-ɔ.

Yeesuu a kyinŋi lee lowi-ro-o kamɛɛ-rɔ a ketɔ ne ɔ waa-ɔ

²⁻³ Saŋ ne Yeesuu a wu-o bo fo saŋ ne Wuribware a taa mo yaa sošo-ɔ gye ŋke aduna. Saŋ amo, ɔ ba Wuribware a kufwiŋe timaa-o eleŋ nee bo kaapo mo aseɛ kudu anyɔ ne oo lee, ne ɔ tee bamo e mo ayaa-rɔ ayerepo-ɔ ketɔ ne ɔ kpa feye bo waa-ɔ. Ne oo lee mo eyee bo kaapo bamo, ne ɔ bee ŋaa, ne ɔ bee lee mo eyee bo kaapo bamo iluwi bweetɔ na ekpa bweetɔ se, na bo ŋu feye kasentiŋ nee mo a wu-o, oo kyinŋi lee lowi-ro. Ne baa ŋu mo, ne bamo aa mo a tɔwe Wuribware a kuwure-o-ro aseŋ. ⁴ Saŋ amo-rɔ ne mo aa bamo a bee ba gyi ateese saŋ ko-ɔ, ne ɔ tɔwe gywii bamo feye, “Mone ma kaŋ lee Yerusalem mfeŋ ne mone bo-ɔ. Amaa mon' gywii Wuribware a kufwiŋe timaa ne n se Wuribware a tɔwe bo beya feye ɔ sa mone-ɔ. ⁵ Nkyu ne Yohanee Osuubɔpo-ɔ a bo bo aseɛ asuu. Amaa ŋke mfene mo-rɔ Wuribware e sa a mo kufwiŋe timaa-o ywee mone se, na ɔ ba kufwiŋe timaa amo bo gyee mone.”

Aneŋ ne Yeesuu yii sošo-ɔ

⁶ Saŋ ko, bamo aa Yeesuu a bee gyaŋŋe-ɔ, ne baa bise mo feye, “Ane nyanpe, amo saŋ moŋ tee fo feye fo kɔɔre kuwure lee Roma awuye ase kinŋaa sa ane Isireelii awuye aaa?” ⁷ Ne Yeesuu a beŋŋaa bamo feye, “Ketɔ kɛmaa eleŋ bo n se kesaree-rɔ nee. Amose-ɔ, a moŋ gye mone aseŋ feye mon' pini nyanpe ko a ketɔ ne ke e waa-ɔ. ⁸ Amaa ketɔ ne mon' pini-o e gye feye Wuribware a kufwiŋe timaa-o ya lwee mone-rɔ, ɔ sa mone keyaalɛŋ na wore, na mon' nare tɔwe atɔ pɛɛɛ ne mone a ŋu feye mo a waa, na aseŋ ne mone a nu feye mo a tɔwe saŋ ne m bo mone ase-ɔ, Yerusalem maŋ-no mfee na ane Yudeya sweere se na Samariya sweere se na ŋkee kaye-rɔ pɛɛɛ mo.”

⁹ Yeesuu a deŋ tɔwe aneŋ lowe-ɔ, ne ɔ lee o yii Wuribware se, na mo ayaa-rɔ ayerepo-ɔ yere ba deere, ne kowore ko a bo mwiire mo se, ne bo moŋ lee bo kee mo. ¹⁰ Bamo a saŋ bo yere ba deere sošo-ɔ, na Yeesuu mo e yɔ, ne puri amo-rɔ anyare anyɔ ko mo ne bo buŋ atɔ fufuri-o a lee bamo se. ¹¹ Ne baa tɔwe gywii ayaa-rɔ ayerepo-ɔ feye, “Galileya sweere se awuye, nteto nee ne mone yere mone e deere awore-rɔ? Yeesuu mo ne ɔ lee mone ase o yii Wuribware ase-ɔ e bee kinŋi a ɔ ba feye aneŋ mo ne mone a ŋu mo na ɔ yɔ Wuribware se-ɔ mo deɛ.”

Ɔko ne oo teere Yudas ayaa-rɔ-ɔ

¹² Ne ayaa-rɔ ayerepo-ɔ a nare mayere kebegya lee Mfo-Ayii kebee-ɔ se kinŋi yɔ Yerusalem maŋ-no. ¹³ Bamo pɛɛɛ, Peetroo, na Yohanee, na Yakubu, na Andruu, na Filipino, na Tomas, na Bar-Tolomiyu, na Matiyo, na Alafiyus mo gyi Yakubu, na Simoŋ Selɔt, na Yakubu mo gyi Yudas, a fo maŋ-ɔ-rɔ, ne baa ya lwee bamo abansoro-ɔ-rɔ. ¹⁴ Kekyan mo-rɔ mfeŋ ne bamo aa akyee ne bo deɛ bo gya Yeesuu si-o na Yeesuu mo nyi Mariya na mo tire-ana e gyaŋŋe saŋ kɛmaa ba kore kebwarekore.

¹⁵ Bo fo ŋke ŋnyɔ ko-ɔ, ne bamo ne baa kɔɔre Yeesuu gyi-o a bo gyaŋŋe. Ba waa aseɛ kelafa na adunyɔ. Ne Peetroo a košo yere, ne ɔ tɔwe gywii bamo feye, ¹⁶ “Mo kosobɛɛ-ana, mone a nyinŋi si feye Yudas Kariyotinyi-o ya kaapo aneŋ ne baa kra Yeesuu-o. Ketɔ ne ɔ waa-ɔ, Wuribware a kufwiŋe timaa-o a kyɔ kaapo ane ɔdedaapo Deefid aneŋ ne ke e ba a ke bo waa-ɔ. ¹⁷ Yudas deɛ o tii ane se nee, ne ane nyanpe a lee mo feye ane aa mo kii mo ayaa-rɔ ayerepo-ɔ.”

¹⁸ (Fo ne fo e kare wore mo-ɔ, nyinŋi si feye Yudas a ba atanne ne oo gyi Yeesuu kidiburo-o nya-ɔ bo ɔɔ sweere sa mo eyee. Sweere amo se deɛ ne ɔ lee da, ne mo

amerotò pèèè a lee. ¹⁹ Nè Yeròsalèm awuye a nu asen amò-ò, nè baa sa sweere amò mfen kenya bamo aye-rò feye Akelédama, kaase e kaapo feye Mbogya sweere.)

²⁰ To, nè Peetroo a kya se tówe feye, “A bò Deefid ilin wòre-ò-rò feye,

‘Mòn’ sa a mò aye kii ketaakpan, na sese ma kyena mfen.’*

Nè a bee a bò-rò feye,

‘Mòn’ sa a òkò yere mò ayaa-rò,
na sese-ò tii ane se waa ane nyanpe kusun.’*

²¹⁻²² Amose-ò, mòn’ sa a ane lee òkò na ò bò tii ane se, na mò gbaa tówe anen nè Yeesuu a kyinjri lee lowi-ro-o asen. Sese amò waa òkò nè ò gya ane aa ane nyanpe Yeesuu si san nè ò naa ò tówe abwaresen kaye-rò, lee haree san nè Yohanee Osuubòpò-ò a bò asese asuu-o bò fò kake nè Yeesuu yii Wuribware se-ò.”

²³ Peetroo a sa senja lowe-ò, nè baa lee abee anyò. Bamo e gye Yoscf nè ba tee mò e Bar-Sabas (nè bò bee ba tee mò e Yusutus-o), na òkò nè ba tee mò e Matiyas-ò.

²⁴⁻²⁵ Nè baa kore kebwarekore feye, “Ane nyanpe, fò e gye nè fò nyi sese kema mfere-rò na kakponò-rò. Amose-ò fò e gye nè fò e kaapo ane abee anyò m-rò mò nè fò a lee feye o kii fò ayaa-rò ayerepò-ò òkò na o teere Yudas ayaa-rò nè mbeyòmò mò borokòne na eboye a yaa mò mfen nè ò nya mò kakòka-ò.”

²⁶ Nè baa lee nyii na bò lee abee anyò amò òkò. Mò nè baa lee-o e gye Matiyas. Nè oo tii ayaa-rò ayerepò kudu kakò-ò se.

2

Anen nè Wuribware a kufwiije timaa-o a ba-ò

¹ San kò, nè kasu kanò kake nè ba tee e Pentikos-ot a fò-ò, nè bamo nè baa kòre Yeesuu gyi-o a gyanje ton konko. ² Mfen nè baa nu elawò kò a lee sosò na i su feye afwii dabe-ò, nè e ya bora lon nè baa gyanje bò te mò-rò-ò-rò. ³ Nè baa nu atò kò feye deekpa-ò a lee sosò, nè oo ke-ro waa agyabren bweetò bò ywee òkema nè o te kekyan amò-rò-ò kunu si. ⁴ Nè Wuribware a kufwiije timaa-o a ywee òkema se. Nè ò sa nè baa lee ba sa esensa banban nè e mon gye bamo aye-rò senja-ò.

⁵ San-ò mò, Yuda awuye bweetò kò mò nè baa tu yò bò te kaye-rò sweere pèèè se-ò a bee ba bò gyanje Yeròsalèm man-nò. ⁶ Bamo a nu elawò amò a lee Yeesuu a akoregyipo a lon-ò-rò-ò, nè bamo-rò bweetò a bò gyanje na bò nu ketò nè ki de bamo-ò. Nè aa kpen bamo eyee, a lee feye bamo a nu bamo nè Wuribware a kufwiije timaa-o a ywee bamo se-ò, òkema e sa bamo aye-rò senja. ⁷ Bò mon nu ketò nè kaa ba-ò kaase, nè bò ye, “Nè asese mò nè ba sa senja mfaanè-ò pèèè gye Galileya sweere se awuye nè e? ⁸ Nè ntetò ya waa se nè ane òkema nè ò bò mfee-ò i nu bamo a sa ane òkema sweere se a senja-ò? ⁹ Anè boko a lee Paatiya sweere se, boko mò a lee Medeya, boko mò Ilam. Nè boko mò a lee Mesopotamiya, na Yudeya, na Kapadokiya, na Pontus, na Asiya esweere se. ¹⁰ Nè boko a lee Firigiya, boko mò Pamfiliya, boko mò Igyipiti, boko a lee Libiya sweere nè ò maa Kireene man-nò-ò, na Roma man-nò. ¹¹ Anè pèèè gye Yuda awuye bèèè asese langyan nè ane gya Yuda awuye kebwaresun a ekpa-ò se. Nè boko mò a lee Kriita kwii si na Arabiya esweere se. Amaa ane mò i nu bamo a de ane òkema sweere se a senja-ò ba tówe atò dabe nè Wuribware a waa-ò!”

¹² Nè eyee a kpen bamo, nè bamo mfere a waa kokyò, nè baa bise abee feye, “Amò-ò kaase e gye emene?”

¹³ Amaa boko fèraa e mose bamo nè Wuribware a kufwiije timaa-o te bamo se-ò nè, na ba tówe feye, “Asese mò pèèè a bwee nè!”

Peetroo abwaresen kotowe

* 1:20 Kili 69.25. * 1:20 Kili 109.8.

¹⁴ Ne ayaa-rò ayerepò kudu anyò-ò a kòsò yere. Ne Peetroo a lee bamò ya bò yere akatò-rò, ne òò sa seńsa gywii asese ne baa gyanje mfeń-ò. Ne òò yase mò bòre-ò tòwe gywii bamò feye, “M beeko-ana Yudaa awuye na òkema na ne o te Yerusalem mfee-ò, mon' lòn ešebò na mon' nu ketò ne amò-ò ne aa ba-ò e kaapo-ò. ¹⁵ Asese mò, n gye sa ne baa bwee feye aneń ne mone e fa-ò. Mbeyomò sań a gye gyegyaye nee, kyòwe mon tɛɛ dań. ¹⁶ Na amò-ò ne Wuribware kyaamee Yowel a tòwe amò aseń abwareseń wòre-ò-rò nee. ¹⁷ ɔ ye,

‘Wuribware ye,

Mfaamee ne mò e waa ńke lalalowe-ò-rò.

Mò e sa a mò kufwiije-o bò ywee òkema se.

Mone gyi-ana, akyee na anyare peee, e tòwe

ketò ne mò i lee a m bò kaapo bamò-ò,

na mone ayaafòre ńu mò atò idee-ro,

na mone anyanbrese ku mò aseń-ò idee.

¹⁸ ń ye, ńke lalalowe amò-rò ne mò e sa

a mò kufwiije-o bò ywee anya gbaa se,

akyee na anyare peee, na bò tòwe ketò kema

ne mò i lee a m bò kaapo bamò-ò.

¹⁹ Mò e kaapo mò keyaaleń awòre-rò na sweere se.

Mone i ńu mbogya na deekpa na ebòoree bweeto.

²⁰ Kibugyii e da mpase, na kiferi pee feye mbogya-ò,

pwee na kake dabe dabe ne mò e ba-ò dee fò.

²¹ Na sań amò, m moròwe òkema

ne o su a ɔ tee mò-ò.* ”

²² Ne Peetroo a kya se tòwe feye, “Isireelii awuye, mone peee a nu Yeessu Nasaretyni aseń, beee? Mò e gye òkò ne Wuribware a borò mò se waa akpenyeeto na atò dabe dabe bweeto mone ase mfee. Mone peee nyi amò-ò, a lee feye mone akatò-rò ne òò waa amò-ò peee. Ne aneń a atò amò e kaapo feye Wuribware a lee mò sun bò kyonwe mone. ²³ Ne Wuribware a kyò kra bò yere kyee feye ba taa Yeessu a bò sa mone, ne mone a sa ne aborokònepo a da mò bò mera kiyii kpare-abe-e-rò se mò. ²⁴ Amaa Wuribware a kyinji mò lee lowi-ro, ne òò kòore mò eyee lee lowi a eleń-ò-rò, a lee feye Wuribware mon sa lowi kra feye ɔ nya mò se keyaaleń. ²⁵ Bò lee feye ane òdedaapo Deefid a kyoree mò aseń waa abwareseń wòre-ò-rò feye,

‘Mò nyanpe, mò a ńu feye fò bò mò ase sań kema.

Aneń ne fò bò mò kigyise si-o si, seye maa tòraa mò.

²⁶ Amose ne mò eyee a yuri mò,

ne mò akatò a gyi mò e tòwe fò kuńu si aseń.

ne n de temaa, a lee feye ń nyi feye,

²⁷ mò a gye fò keyaafòre timaa-o si-o,

fò maa yòwe mò kra a o sii alowipo-rò,

fò maa sa a mò kayòwòre gyo kegyeranta-rò.

²⁸ Fò a kaapo mò kra ne ɔ yaa mò ńkra-rò-ò,

na, mò ya yò fò ase, mò akatò gyi bweeto.* ”

²⁹ Mò kòsobee-ana, mon' nu neenee feye Owure Deefid, ane òdedaapo dabe, mò dee a wu, ne baa pure mò-ò, mò kegyeranta sań ke bò mfee bò fò ndò. Amose-ò n gye mò eyee aseń ne ɔ dee ɔ tòwe-ò. ³⁰ Deefid amò dee ɔ gye Wuribware a kyaamee-ò òkò nee, ne o nyi damenanse feye Wuribware a waa etan feye ɔ sa a mò ananagyi-o òkò gyi kuwure feye

* 2:21 Yowel 2.28-32 (LXX). * 2:28 Kiliń 16.8-11 (LXX).

anẹn ne m̀ò f̀onf̀on a gyi-o dɛɛ. ³¹ Kɛtɔ ne ɔ kyo ɲu feye Wuribware e ba a ɔ b̀o waa, ne ɔ kyoɛ am̀o asen-ɔ e gye feye Wuribware i kyinɲi Kristoo ne ɔ t̀wɛ b̀o beya feye o sun a ɔ b̀o kyonwe-ɔ lee lowi-ro. Kristoo am̀o ne Wuribware mon sa a m̀ò kra sii alowipo-ro. Ne ɔ mon sa a m̀ò kayowore gyo kegyeranta-ro-ɔ. ³² Anɛ pɛɛɛ a ɲu Yeessu am̀o ne m̀o e t̀wɛ m̀ò asen-ɔ m̀ò kikyinɲi lee lowi-ro kameɛ-ro. ³³ M̀ò a kyinɲi lee lowi-ro-o, ne ɔ yɔ soso ya kyena Wuribware kigyise si, na m̀ò aa m̀ò gyi kuwure. Ne Wuribware ne ɔ gye m̀ò se-ɔ a sa m̀ò m̀ò kufwiinje timaa-o ne Yeessu ye ɔ sa m̀ò agyasepo-ɔ. Amose-ɔ kɛtɔ ne m̀one a ɲu, ne m̀one a nu ndɔ-ɔ e gye Wuribware a kufwiinje timaa-o ne Yeessu am̀o a sa ne ɔ b̀o ywee anɛ se-ɔ.

³⁴⁻³⁵ M̀ò ne mbeyom̀o o yii soso, n gye Deefid ya yɔ soso. Amaa Deefid e gye ne ɔ kyoɛ m̀ò ne mbeyom̀o o yii soso-ɔ kunu si asen waa abwareseɲ wɔre-ɔ-ro tɔn kɔ feye,

‘Wuribware a t̀wɛ gywii m̀o nyanpe neɛ ɛ,
Kyena m̀o kigyise si mfee
na n sa a f̀o adon pɛɛɛ m̀o ba f̀o kaase.’* ”

³⁶ Ne Peetroo a t̀wɛ b̀o gye kɛɛ feye, “Amose se-ɔ, m̀one Isireelii awuye nu feye Yeessu m̀o ne baa da m̀ò b̀o m̀era kiyii kpare-abɛɛ-ro se-ɔ e gye m̀ò ne Wuribware a lee feye m̀ò e gye Kristoo, ne o kii ɔkɛmaa m̀ò nyanpe-ɔ.”

³⁷ Saɲ ne asɛɛ pɛɛɛ ne b̀o b̀o mfeɲ-ɔ a nu asen m̀o ne Peetroo a t̀wɛ-ɔ lowe-ɔ, ne aa t̀wɛraa bam̀o ɲkpon-ɔ-ro. Amose ne baa t̀wɛ gywii Peetroo na ayaa-rò ayerepo ne b̀o tii si-o feye, “Anɛ kosobɛɛ-ana, ne emene ne anɛ e waa?”

³⁸ Ne Peetroo a t̀wɛ gywii bam̀o feye, “M̀one ɔkɛmaa nu m̀ò eyee na o kinɲi lee m̀ò ebɔye-ro, na ɔ b̀o asuu Yeessu Kristoo kenyaɛ-ro, na Wuribware taa m̀one ebɔye b̀o ke m̀one, na o ke m̀one m̀ò kufwiinje timaa-o. ³⁹ A lee feye m̀one Isireelii awuye na m̀one gyi-ana na bam̀o ne b̀o te kɛfɔ-ɔ b̀o tii si, ne Wuribware ye ɔ sa m̀one m̀ò kufwiinje timaa-o. Kasɛɲtiɲ fɛraa, ɔkɛmaa ne anɛ nyanpe Wuribware e tee a ɔ baa m̀ò ase-ɔ ne Wuribware e sa m̀ò m̀ò kufwiinje timaa-o.”

⁴⁰ Ne Peetroo a t̀wɛ abwareseɲ gywii bam̀o anɛn-aaa. Ne ɲkee ɔ ye, “Mon' lee m̀one eyee b̀o lee kesebɔgyiiri ne ke e ba ndɔ a kaye m̀o-ro a aborokɔɔnɛpo-ɔ se-ɔ-ro.”

⁴¹ Ne bam̀o bweɛtɔ a kɔɔre Peetroo asen-ɔ gyi, ne baa b̀o asuu mfeɲ. ɲke nsi am̀o, waa asɛɛ ɲkpen nsa ya tii bam̀o ne baa kɔɔre Yeessu ba gyi-o si.

Kristoo akɔɔregyipɔ kakyena-ro

⁴² Lee ɲke nsi am̀o, ne baa lee ba suye abwareseɲ lee ayaa-rò ayerepo-ɔ ase. Ne bam̀o pɛɛɛ a waa kanɔ konko tii abɛɛ se. Ne ɲkee ba gyanɲe ba gyi ateese, na ba kore kebwarekore saɲ kɛmaa. ⁴³ Ne Wuribware a sa Yeessu ayaa-rò ayerepo-ɔ keyaalen ne baa b̀o waa akpenyeɛtɔ bweɛtɔ-ɔ. Anɛn se-ɔ, ne kufu a nya ɔkɛmaa, ne bam̀o ɔkɛmaa a kyoro Wuribware a kedabe-ɔ. ⁴⁴ Ne akɔɔregyipɔ am̀o pɛɛɛ a kya se tii abɛɛ se, ne ɲkee bam̀o ɔkɔ ne m̀ò i de kotɔkɔ, m̀ò beɛkɔ e taare kra-ro. ⁴⁵ Saɲ kɔ na b̀o fe bam̀o m̀potɛɛ pɛɛɛ, na b̀o taa atanɛ-ɔ b̀o tii abɛɛ se. Na b̀o sa ɔkɛmaa kɛtɔ ne ki tiri m̀ò ne ɔ kra-ɔ. ⁴⁶ Na ba gyanɲe Wuribware sunkpa-ɔ kabuno kake kɛmaa, na ba gyanɲe ba gyi abɛɛ aye kakatɔgyi-ro na kakponɔyuri-ro. ⁴⁷ Na ba kyoro Wuribware. Ne maɲ-ɔ-ro asɛɛ pɛɛɛ m̀o akatɔ a gyi bam̀o se. Na Wuribware e sa ne kake kɛmaa ba nya asɛɛ ne Wuribware e morɔwe-ɔ ba tii bam̀o eyee se.

3

Anɛn ne Peetroo a kya kegyabɔɔ kɔ-ɔ

¹ Kake ɲkɔ kyɔwe kikpeerebeɛ, ne kebwarekore saɲ a f̀o-ɔ, ne Peetroo na Yohanee e yɔ Wuribware sunkpa kabuno na b̀o ya kore kebwarekore. ² Saɲ am̀o ɔnyare kɔ ne haree lee m̀ò ɲyaagyi-ro oo kii kegyabɔɔ-ɔ m̀o te Wuribware sunkpa kibunogyi ne ba tee kɛm̀o

* 2:34-35 Kiliɲ 110.1.

ε “Kibunogyi damenanɔse”-ɔ kanɔ. Kake kemaa bɔ sɔ mɔ ba ba mfeŋ, na o te ɔ kɔre bamo ne ba lwee suŋkpa kabuno a bɔ kɔre kebwarekɔre-ɔ atanne. ³ Amose-ɔ, saŋ ne oo ŋu Peetroo na Yohanee i lweero-o, ne ɔ kɔre bamo feye bɔ sa mɔ kɔtɔko. ⁴ Ne baa deere mɔ akato-rɔ, ne Peetroo a tɔwe gywii mɔ feye, “Deere ane!” ⁵ Amose-ɔ, ne ɔ deere bamo, na ɔ fa feye ɔ nya kɔtɔko a ɔ lee bamo ase. ⁶ Amaa Peetroo a tɔwe gywii mɔ ne feye, “Mɔŋ de atanne, amaa mɔ e sa fɔ ketɔ ne n de-o. Yeesuu Kristoo Nasaretenyi-o kenya-re-rɔ, ŋ ye fɔ kɔsɔ nare!” ⁷ Ne ɔ kra mɔ kigyisesaree-rɔ kya mɔ-rɔ bɔ kyuwi-ro. Puri amɔ-rɔ mfeŋ ne kegyabɔ amɔ ayaa a waa leŋ. ⁸ Ne oo fuwi ywee, ne ɔ yere mɔ ayaa se, ne ɔ lee ɔ naa. Ne mɔ aa bamo a lwee Wuribware suŋkpa kabuno, na ɔ naa na o fuwi ɔ ywee, na ɔ kyɔrɔ Wuribware.

⁹ Asese ne bɔ bɔ mfeŋ-ɔ pɛɛɛ a ŋu mɔ a naa na ɔ kyɔrɔ Wuribware. ¹⁰ Saŋ ne baa pini feye kegyabɔ ne o te Kibunogyi damenanɔse-ɔ kanɔ ɔ kɔre atɔ-ɔ, ne eyee a kpeŋ bamo bɔ lee ketɔ ne kaa waa-ɔ se.

Anɛŋ ne Peetroo a tɔwe abwaresɛŋ Wuribware suŋkpa kabuno-o

¹¹ Amɔ kegyabɔ ne Peetroo a kya-ɔ maa lee kpa feye ɔ maye Peetroo na Yohanee. Amose-ɔ, asese a ŋu feye ŋkee ɔ kpaare, ne mɔ aa Peetroo na Yohanee bɔ Wuribware suŋkpa mfeŋ ne ba tee ε Solomɔŋ abranɔdaye-ɔ, ne eyee a kpeŋ bamo, ne baa ŋwɛnanɔ yɔ bamo ase. ¹² Saŋ ne Peetroo a ŋu asese amɔ-ɔ, ne ɔ tɔwe gywii bamo feye, “M beko-ana Isireelii awuye, ntɛtɔ se ne eyee a kpeŋ mone, ne mone e deere ane anɛŋ? Mone e fa feye ane fɔŋfɔŋ keyaaleŋ beɛɛ itimaa ne ane a bɔ sa ne kegyabɔ mɔ a kɔsɔ nare beɛɛ? Yeesuu keyaaleŋ-nɔ ne ane a taare sa ne ɔ kɔsɔ nare. ¹³ Wuribware ne ane i suŋ, ne ane adedaapɔ Abraham na Isak na Yakubu a suŋ-o deɛ ya taa mɔ keyaaleŋ bɔ sa Yeesuu. Yeesuu mɔ deɛ ne mone a taa mɔ bɔ waa Gominaa Pilat kesaree-rɔ feye ɔ mɔ-ɔ. Gominaa mɔ gbaa a kpa a ɔ yɔwe mɔ a ɔ nare ya kyure. ¹⁴ ŋ ye Yeesuu mɔ deɛ ne Wuribware a lee suŋ bɔ kyɔŋwe ane Isireelii awuye ase. Mɔ deɛ e gye Wuribware keyaafɔre ne baa kyɔreɛ waa abwaresɛŋ wɔre-ɔ-rɔ feye ɔ mɔŋ de ebɔye, ne mɔ kakponɔ-rɔ a fwiiri-o. Amaa mone mɔ mone ye gominaa-o sa a bɔ mɔ mɔ, na ɔ yɔwe ɔko ne ɔ waa asɛŋ bɔye, ne ɔ mɔ asese, ne baa tii mɔ-ɔ bɔ kyɔŋwe-ɔ. ¹⁵ Ne mone a mɔ mɔ ne ɔ kaapɔ ane kpa ne ane e gya se, na ane nya ŋkpa na kukyure ne a mɔŋ de keɛ-ɔ. Amaa Wuribware a kyinŋi mɔ lee lowi-ro, ne ane pɛɛɛ a ŋu. ¹⁶ Anɛŋ ne ane a kɔre Yeesuu gyi-o si, ne kegyabɔ mɔ ne mone kee mbeyɔmɔ-ɔ e taare a ɔ nare. Yeesuu kenya-re ne ane a bɔ kya mɔ. Yeesuu ne ane a kɔre mɔ gyi-o kenya-re ne ane a bɔ kya mɔ feye anɛŋ ne mone a ŋu mɔ a kpaare lowe-ɔ.

¹⁷ Mɔ nyare-ana, mbeyɔmɔ ŋ nyi feye mone aa mone agyɛŋkpeɛpɔ pɛɛɛ mɔŋ nyi ketɔ ne mone e waa-ɔ ne se ne mone a waa Yeesuu anɛŋ. ¹⁸ Kasɛntiŋ si, ketɔ ne kaa ba-ɔ ne Wuribware a sa ne mɔ akyaameɛ pɛɛɛ a tɔwe haree lee dedaa-ɔ feye ke e waa. Amɔ e gye feye ɔko ne ba tee mɔ ε Kristoo-o (kaase e kaapɔ feye Wuribware i suŋ mɔ a ɔ bɔ kyɔŋwe-ɔ) e ba kaye mɔ-rɔ, amaa kaye mɔ-rɔ a asese-ɔ e sa a o ŋu asɛŋ. Ne ŋkee Wuribware a sa ne ketɔ kemaa ne baa tɔwe-ɔ a ba-rɔ kasɛntiŋ. ¹⁹ Amose-ɔ mɔŋ' nu mone eyee, na mɔŋ' kiŋŋi lee mone ebɔye-rɔ, na mɔŋ' ba Wuribware ase, na ɔ nya taa mone ebɔye bɔ ke mone. ²⁰ Mone ya waa amɔ-ɔ, ane nyanpe Wuribware e sa a mone ŋkponɔ yuri, na ɔ bee suŋ Kristoo ne oo lee feye ɔ ba mone ase-ɔ bɔ kyɔŋwe. Kristoo mɔ e gye Yeesuu. ²¹ O sii sɔsɔ mfeŋ ne ɔ bɔ-ɔ bɔ fɔ saŋ ne Wuribware e waa ketɔ kemaa neɛneɛ, anɛŋ ne mɔ akyaameɛ timaa ne baa deɛ kyena-ɔ a tɔwe haree lee dedaa-ɔ. ²² A lee feye ane ɔdedaapɔ Mosis a kyɔreɛ feye,

‘Mone nyanpe Wuribware i lee sese ko

a ɔ lee mone akowɛbeɛ-rɔ,

sese ne o du feye mɔ, Mosis-o,

feye ɔ waa mɔ kyaameɛ sa mone,

A bware feye mɔŋ' nu mɔ asɛŋ tɔwese.

²³ Amaa Wuribware i lee ɔkemaa ne ɔ maa nu

anej a kyaamee a kanō-ō a ɔ lee mō asese-rō,
na ɔ gya mō bō kyōjwe.*

²⁴ Akyaamee-ō pree bō tii Samuwel se na bamō ne baa sii kamee ne baa tōwe ketō ne Wuribware a tōwe feye bō tōwe-ō gbaa a tōwe atō ne mbeyōmō a waa mō-ō pree asen.

²⁵ Asen ne Wuribware a tōwe bō borō mō akyaamee-ō se na amō ne ɔ tōwe gywii ane ɔdēdaapo Abraham-ō gye kōkōjko nee. Ketō ne ɔ tōwe gywii Abraham-ō e gye feye,

‘Mō e borō fō ananagi-o si a η yure asese pree
ne bō bō kaye-rō-ō.’*

Asen mō ne Wuribware a tōwe bō beya-ō pree gye mōne ne mōne te ndō-ō lee nee. ²⁶ Ne mbeyōmō Wuribware keyaafōre Yeessu mō ne ɔ gye ηkpee sunj mō bō kyōjwe mōne Isireelii awuye ase, na ɔ bō yure mōne ɔkēmaa, na mon' nya yōwe borōkōne ne mōne de-o.”

4

Anej ne baa kra Peetroo na Yohanee-ō

¹ Peetroo na Yohanee sanj bō yere ba tōwe abwaresen ba gywii asese-ō, ne Wuribware alōjōpō na Wuribware sunjka adeeresepō-ō ɔbrese-ō na Sadukii awuye kō a ba mfenj.

² Ne bamō idunj a fwii, bō lee feye abee anyō-ō e tōwe abwaresen nee feye Yeessu a kyinjji lee lowi-ro, ne ketō e kaapo feye sanj kō e ba ne bamō ne baa wu-o i kyinjji a bō lee lowi-ro.

³ Amose-ō, ne baa kra bamō ya tii, na kaye ya ke-o na bō ηu anej ne ba waa bamō-ō, a lee feye sanj ne baa kra bamō-ō, kyōwe a kyō lowe. ⁴ Amaa bamō ne baa nu Peetroo na Yohanee a atō kēkaapo-ō a kōre Yeessu gyi. Ne mbeyōmō bamō ne baa kōre Kristoo gyi, ne bō gye anyare-ō kanō a waa ηkpej nnuu. Akyeē na nyaagyi bweētō gbaa a kōre gyi.

⁵ Kaye ηke-o, Yudaa awuye agyeηkpeepō na abrese na Wuribware mbraa akaapōpō-ō pree a gyanje Yerōsaleḿ maḅ-nō mfenj. ⁶ Bamō aa Wuribware ɔlōjōpō brese ne ba tee e Hanaa, na mō akōwebee Kayafas, na Yohanee na Alesanda na bamō bōkō ne baa sanj-ō i tii bamō ne baa gyanje-ō se. ⁷ Ne baa sa ne Peetroo na Yohanee a bō yere bamō akatō-rō, ne baa bise bamō feye, “Emene ne mōne a waa kya kegyabō-ō? Ntētō elen ne mōne de, beee nse elen ne mōne a bō kya ɔnyare amō-ō nee?”

⁸ Wuribware a kufwiije timaa-o a sa Peetroo keyaalenj bweētō-ō se-ō, ne ɔ beḅḅaa bamō feye, “Maḅ agyeηkpeepō na abrese, ⁹ ndō fēraa, mōne i bise ane ketō se ne ane a waa kegyabō kedamenanḅe, na anej ne ane a waa kya mō-ō beee? ¹⁰ To, mō e tōwe mō i gywii mōne Isireelii awuye feye Yeessu Kristoo Nasaretenyi elen-nō na kenya-re-rō ne ane a bō kya ɔnyare mō, ne mbeyōmō ɔ kpaare pree, ɔ yere mōne akatō-rō mfee-ō. η ye ee, Yeessu mō ne mōne a da mō bō mera kiyii kpare-abee-rō se, ne Wuribware a kyinjji mō lee lowi-ro-o elen-nō na kenya-re-rō ne ane a bō kya ɔnyare mō. ¹¹ Yeessu amō kunju si asen ne baa kyoree waa abwaresenj wōre-ō-rō feye,

‘Kefore serise kō ne apweepō de bō pwee
ne baa kine kemō bō twee-ō,
ya kōj bō kii kemō ne kaa lenj lōj-ō pree bō yera-ō.’*

¹² ɔkēmaa mōj bō kaye mō-rō ne Wuribware a sa elen a ɔ taare mōrōwe sese, amō Yeessu wōre kpej. Mō wōre e gye ane pree mō ɔmōrōwepō.”

¹³ Ne eyee a kōj kpej agyeηkpeepō-ō na abrese-ō feye Peetroo na Yohanee a nya kakpōnō beḅḅaa bamō anej, na bamō mō bō mōj suye wōre akatō-rō. ηkee ne baa nyinjji si feye abee anyō-ō dēe bō gya Yeessu si nee. ¹⁴ Amaa bō mōj lee taare bise bamō seye,

* 3:23 Mbraa keḅḅesa 18.15, 18-19 (LXX). * 3:25 Keleḅkaase 22.18; 26.4. * 4:11 Kilij 118.22.

a lee feye baa ɲu Peetroo na Yohanee na ɔnyare ne baa kya mɔ-ɔ a yere mfeɲ. ¹⁵ Ne bo ye Peetroo na Yohanee na ɔnyare-ɔ lee seɲgyikpa a kekyaɲ-ɔ-rɔ. Bamɔ a lee kawu-o, ne agyeɲkpeɛpɔ-ɔ na abrese-ɔ wore wore a lee ba tɔwe feye, ¹⁶ “Emene ne ane e waa asese mɔ-ɔ nee? Yerusalem awuye peɛe kyɔ bo nyi feye bamɔ a waa akpeɲeyeeto mɔ, ne ane gbaa ane maa taare a ane gyiiri amɔ ikii. ¹⁷ Amose-ɔ, mon' sa a ane yii bamɔ se feye bo ma lee tɔwe asen Yeesuu kenya-re-rɔ gywii ɔko. N gye aneɲ, ane maa taare a ane kuɲ ɔkema kunu asen-ɔ.” ¹⁸ Ne baa tee bamɔ lweero, ne baa tɔwe gywii bamɔ feye bo ma lee kaapo asese atɔ beɛe tɔwe asen Yeesuu kenya-re-rɔ ɲke ɲko se.

¹⁹ Amaa Peetroo na Yohanee a beɲɲaa bamɔ nee feye, “To, mbeyɔmɔ mone fɔɲfɔɲ lee kemɔ ne ki bware Wuribware ase-ɔ, ane bu mone, beɛe ane bu Wuribware? ²⁰ A lee feye ane feraa, ane maa taare a ane yɔwe asen ne ane a nu, ne ane a ɲu-o kotɔwe.”

²¹ Ne agyeɲkpeɛpɔ-ɔ na abrese-ɔ a bee yii bamɔ se kyɔɲ kegyeɲkpeɛ-ɔ, ne ɲkee baa yɔwe bamɔ. Bamɔ gbaa baa ɲu feye bo maa taare a bo gyiiri Peetroo na Yohanee kesebo, a lee feye asese peɛe a kyɔrɔ Wuribware bo lee ketɔ ne kaa waa kegyabɔ-ɔ se. ²² Kegyabɔ ne baa kya mɔ mɔ-ɔ a gyi kyɔɲ nsu aduna.

Aneɲ ne Kristoo akɔɔregyipɔ-ɔ a kɔre kebwarekɔre na bo nya nya kakponɔ-ɔ

²³ Saɲ ne baa deɲ yɔwe bamɔ-ɔ, ne Peetroo na Yohanee a kiɲɲi yɔ bamɔ beɛko-ana Yeesuu akɔɔregyipɔ ase ya tɔwe gywii bamɔ ketɔ ne Wuribware alɔɲɔpɔ abrese na maɲ abrese-ɔ a tɔwe-ɔ. ²⁴ Bamɔ kɔsɔbeɛ-ana-ɔ a nu-o, ne bamɔ peɛe a gyaɲɲe kyɔrɔ Wuribware feye, “O Nyaɲpe Wuribware, fo ya twee sɔsɔ na kaase na ɔpɔ-ɔ na ketɔ kema ne ke bo-rɔ peɛe-ɔ, ²⁵ ane nyi feye fo a boɔ fo kufwiɲe timaa-o si bo sa ne ane ɔdedaapo Owure Deefid, fo keyaafɔre, a tɔwe e,

‘Nteto se ne nde se awuye iduɲ a fwii,

ne ba da Wuribware na owure ne oo lee-o kuɲu si kikipuni,
na bamɔ mɔ bo maa taare a bo waa seye-ɔ nee?

²⁶ Kaye mɔ-rɔ awure na agyeɲkpeɛpɔ a kere kenaa,
na bo waa kanɔ ko Wuribware na mɔ ne oo lee-o.
Amaa bamɔ mɔ, ba waa kwaa.’*

²⁷ Ne amɔ-ɔ a ba kasenɲi aneɲ, feye Owure Herɔd na Gominaa Pontiyus Pilat na Roma awuye na Yudaa awuye a gyaɲɲe da fo keyaafɔre timaa Yeesuu kuɲu si kikipuni boye. Baa tii abee se, ne baa kra mɔ ne fo a sun bo kyɔɲwe feye ɔ bo moɔwe ane-ɔ. ²⁸ Baa gyaɲɲe waa ketɔ kema ne fo eleɲ-nɔ fo a kyɔ kra fo mfeere feye ke e waa-ɔ. ²⁹ Wuribware, mbeyɔmɔ, kee aneɲ ne ba funte ane-ɔ. Amose-ɔ, sa ane ne ane gye fo ayaafɔre-ɔ kakponɔ, na ane taare bo tɔwe fo asen timaa-o na kufu moɲ de ane. ³⁰ Teyi fo kesaree bo kya alɔpɔ, na fo sa a ane waa atɔ ne a kpeɲ asese eyee-ɔ fo keyaafɔre timaa Yeesuu kenya-re-rɔ.”

³¹ Bamɔ a kɔre kebwarekɔre lowe-ɔ, mfeɲ ne baa gyaɲɲe-ɔ peɛe a leɲkpaɲ nee. Ne Wuribware a kufwiɲe timaa-o a ywee bamɔ se, ne baa nya ɲkponɔ ba tɔwe abwaresenɲ.

Aneɲ ne Yeesuu akɔɔregyipɔ-ɔ a ke bamɔ mpoɲee-rɔ sa abee-ɔ

³² Ne Yeesuu akɔɔregyipɔ-ɔ peɛe a waa koɲko. Bamɔ mfeere na nnɔ peɛe a waa ɲkoɲko. ɔko maa tɔwe feye atɔ ne o de-o gye mɔ wore mɔ lee nee. Amaa ɔko ne mɔ i de kotɔko-ɔ, bamɔ peɛe mɔ i ke-ro nee. ³³ Ne ayaa-rɔ ayerepɔ kudu anyɔ-ɔ a nya Wuribware eleɲ bo tɔwe ane nyaɲpe Yeesuu kikyɲɲi lee lowi-ro asen gywii asese, ne Wuribware a sa bamɔ peɛe ɲyure bweeto. ³⁴ Kotɔko moɲ tiri ɔko bamɔ-rɔ, a lee feye bamɔ ne bo de adɔ beɛe eleɲ-ɔ i fe na bo taa atanne ne baa fe nya-ɔ baa. ³⁵ Na bo taa sa ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ na bamɔ-ɔ bo sa ɔkema aneɲ ne o nyi feye ɔ kpa-ɔ. ³⁶ Bamɔ ne baa fe bamɔ mpoɲee na bamɔ adɔ-ɔ ɔko kenya-re e gye Yɔsef. ɔɔ lee Lewii a kasu-o-ro, ne baa kowe mɔ Kiprus kwii si. Ne ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ a sa mɔ kenjasenyare feye Bar-Nabas, kaase e kaapo feye

* 4:26 Kiliɲ 2.1-2 (LXX).

Ɔko-ne-ɔ-sa-wɔre-ɔ. ³⁷ Ne oo fe mɔ kodɔɔ ne o de-o, ne ɔɔ baa atanne ne ɔɔ nya-ɔ baa bo sa ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ feye bo ke-ro sa atiripɔ-ɔ.

5

Ananias na Safiraa kayeba keba kakɔka

¹ Amaa saɲ ko, ne ɔnyare ko ne ba tee mɔ ε Ananias-o na mɔ ka Safiraa a fe bamo kodɔɔ ko. ² Ne mɔ aa mɔ ka a waa kanɔ, ne ɔɔ teɲ atanne-ɔ kitin lee, ne ɔɔ taa amɔ ne aa saɲ-ɔ yaa bo sa ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ feye bo ke-ro sa atiripɔ-ɔ, ne baa waa feye atanne-ɔ gye amɔ ne baa fe bamo kodɔɔ-ɔ nya-ɔ pɛɛɛ nee.

³ Mfeɲ ne Peetroo a bise mɔ feye, “Ananias, nteto se ne fo a sa ne Ɖbɔnsam a nya fo haree ɔɔ sa ne fo a penna Wuribware a kufwiije timaa-o, bo lee feye fo a teɲ atanne ne fo a fe fo kodɔɔ-ɔ nya-ɔ kitin taa-ɔ nee? ⁴ Fo e bo kodɔɔ-ɔ pwɛɛ ne fo a dɛɛ fe, ne fo a bee fe-o atanne-ɔ fo dɛɛ fo e bo. Ne nteto nee ne fo a waa aneɲ a aseɲ-ɔ? N gye sese ne fo a penna-ɔ, Wuribware ne fo a penna!”

⁵ Ananias a deɲ nu aneɲ ne Peetroo a tɔwe-ɔ lowe-ɔ, puri amɔ-rɔ ne ɔɔ lee da wu. Ne kufu a nya ɔkɛmaa ne oo nu aseɲ mɔ-ɔ. ⁶ Ne ayaafɔre ko a lweero bo ba atɔ bo buɲ mɔ se, ne baa taa mɔ yaa pure.

⁷ Bo fo dɔɲhwereɛ esa-ɔ, ne mɔ ka Safiraa mɔ a bo lweero, na ɔ moɲ nyi keto ne kaa waa mɔ kuri-o. ⁸ Ne Peetroo a bise Safiraa feye, “Gyi kaseɲtin feye mone a fe mone kodɔɔ-ɔ, amɔ atanne ne mone a nya pɛɛɛ-ɔ e gye amɔ-ɔ aaa?” Ne ɔɔ beɲɲaa ε, “Ɖɔɲ, amɔ pɛɛɛ nee!” ⁹ Ne Peetroo a tɔwe gywii mɔ feye, “Nteto nee ne fo aa fo kuri a waa kanɔ mone e kyɔ Wuribware a kufwiije-o-ro mone e kee? Asese ne baa ya pure fo kuri-o i kinɲi ba ba bo bo-rɔ. Amaa bamo dɛɛ bamo e gye ne ba sorɔ fo a bo bee bo lee!”

¹⁰ Puri amɔ-rɔ mfeɲ ne mɔ gbaa a lee da Peetroo ayaa-rɔ mfeɲ wu. Ayaafɔre amɔ a bo lweero-o, baa ɲu mɔ a wu ɔ da, ne baa sorɔ mɔ lee, ne baa ya pure mɔ mɛraa mɔ kuri.

¹¹ Ne kufu a nya asɔree awuye na ɔkɛmaa ne oo nu bamo ilowi-o si-o.

Aneɲ ne ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ a waa akpenyeɛto-ɔ

¹²⁻¹⁴ Ne akɔɔregyipɔ-ɔ pɛɛɛ a gyanɲe Wuribware sunkpa mfeɲ ne ba tee ε Solomɔɲ abraɲdaye-ɔ. Haree asese pɛɛɛ ya bu bamo gbaa ooo, ɔkɛmaa ne ɔ moɲ tii bamo se-ɔ, kufu de mɔ kulwee bamo-rɔ gyanɲekpa mfeɲ. Amaa asese bweeto, akyee na anyare pɛɛɛ ne baa kɔɔre Yeessu gyi-o tii akɔɔregyipɔ-ɔ se saɲ kɛmaa. Ne ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ a waa akpenyeɛto bweeto bo kaapo asese maɲ-ɔ-rɔ. ¹⁵ Bo lee keto ne ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ e waa-ɔ se-ɔ, asese a sorɔ bamo alɔpo bweeto ya bo beya ekran na ekyaakyaa na ebɛere se maɲ-ɔ-rɔ mbore se, na Peetroo ya kyon mfeɲ a mɔ kuyayu dɔɲɲɔ bamo se a bo nya kpaare. ¹⁶ Ne asese bweeto a lee eman ne e maa Yerusalem-ɔ se sorɔ alɔpo na bamo ne ibrisi te bamo se-ɔ baa ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ ase. Ne baa kya bamo pɛɛɛ.

Ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ aseɲ kuɲu

¹⁷ Amɔse-ɔ, ne Wuribware ɔlɔɲɔpo bresɛ-ɔ na mɔ asese ne mɔ aa bamo mpepeyo a tii katun ne ba tee ε Sadukii awuye-o de ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ kokwee, ne bamo idun a fwii bamo se. ¹⁸ Ne baa kra ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ pɛɛɛ yaa tii mfeɲ ne baa tii aborokɔɔneɲ-ɔ. ¹⁹ Amaa kemɔ kanye ne Wuribware kabɔ ko a lee sosɔ bo taye kekyan ne baa tii bamo kemɔ-rɔ-ɔ a pone-ɔ, ne oo lee ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ, ne ɔɔ tɔwe gywii bamo feye, ²⁰ “Mon' nare ya yere Wuribware sunkpa kabuno, na mon' tɔwe ɲkpa na kukyure ne a moɲ de kee-ɔ aseɲ mfeɲ.” ²¹ Ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ moɲ kine, ne baa fo Wuribware sunkpa kabuno gyegyaye kese-ro, ne baa lee abwaresɛɲ-ɔ kekaapo.

Wuribware ɔlɔɲɔpo bresɛ-ɔ na mɔ asese moɲ nyi feye ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ a lee. Ne baa tee Yudaawuye abresɛ-ɔ bo gyanɲe. Ne baa sun bo kyonwe feye bo lee ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ pɛɛɛ baa sen gyikpa mfeɲ. ²² Amaa bamo a yɔ-ɔ, bo moɲ ɲu bamo tiikpa-ɔ se-ɔ, ne baa kinɲi bo tɔwe gywii abresɛ ne baa gyanɲe-ɔ feye, ²³ “Saɲ ne ane a yɔ mfeɲ-ɔ kekyan-ɔ a tii haree baa tweɛ-rɔ, ne asoogyaa awuye yere ba kee se. Amaa ane a taye lweero-o,

ane moŋ ŋu ŋko kemo-rɔ!” ²⁴ Wuribware sunjka adeeresepɔ ɔbrese-ɔ na Wuribware alɔŋŋɔpɔ abrese-ɔ a nu amo-ɔ, ne aa waa bamɔ mfeere, ne kufu de bamɔ feye aseŋ e ba.

²⁵ Ne ɔnyare ko a lweero bamɔ ase mfeŋ, ne ɔ ye, “Mone i nu aaa, asese ne mone a tii tiikpa-ɔ yere ba kaapo asese ato Wuribware sunjka kabuno!” ²⁶ Ne Wuribware sunjka adeeresepɔ ko na bamɔ ɔbrese a yo mfeŋ ya baa ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ. Amaa adeeresepɔ-ɔ moŋ yere bamɔ, a lee feye kufu de bamɔ feye bamɔ ya yere bamɔ, asese ne bo yere ba nu ayaa-rɔ ayerepɔ amo aseŋ mfeŋ-ɔ e twee bamɔ abu.

²⁷ Ne baa baa ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ baa bo yera maŋ agyeŋkpeepɔ-ɔ na abrese-ɔ akato-rɔ. Ne Wuribware alɔŋŋɔpɔ brese-ɔ a towe gywii bamɔ feye, ²⁸ “Nee ane a sa mone mbraa feye mone ma lee kaapo asese ato Yeessu kenya-re-rɔ, amaa mon' deere aneŋ ne mone a waa-ɔ! Mone kekaapo-ɔ a saŋŋe-rɔ lwee Yerusalem maŋ peere-rɔ, ne ŋkee mone e kpa a mon' taa Yeessu lowi bo sorɔ ane.”

²⁹ Ne Peetroo na ayaa-rɔ ayerepɔ ne bo tii si-o peere a beŋŋaa feye, “Wuribware ne ane i bu, n gye sese. ³⁰ Wuribware ne ane Isireelii awuye a suŋ haree lee ane adedaapo mbee se-ɔ e gye ne oo kyinŋi Yeessu lee lowi-ro saŋ ne mone a da mo bo mera kiyii kpare-abee-ro se mo-ɔ kamee-rɔ. ³¹ Wuribware a kyinŋi mo lee lowi-ro yaa mo ya bo kyena mo kigyise si feye mo e gye ane owure na ane ɔmorɔwepɔ, na Isireelii awuye nya nu bamɔ eye, na ɔ taa bamɔ ebaye bo ke bamɔ. ³² Amo aseŋ ne ane a yere ayaa-rɔ ane e towe. Ne Wuribware a kufwiŋe timaa ne Wuribware i ke bamɔ ne ba gya mo kano se-ɔ, e deŋ ɔ bee ɔ yere aseŋ amo ayaa-rɔ.”

³³ Ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ a towe aneŋ-ɔ, ne Wuribware alɔŋŋɔpɔ brese-ɔ na mo asese-ɔ iduŋ a fwii bamɔ se, haree baa kpa feye bo mo bamɔ. ³⁴ Amaa bamɔ-rɔ Farisiinyi ko ne ɔkema i bu, ne ba tee mo e Gamaliilii-o a koso yere nee, ne ɔ sa ne baa lee ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ lee ngyaŋŋe-ɔ-rɔ kafwee. ³⁵ Ne ɔ sa seŋsa gywii bamɔ ne baa gyaŋŋe-ɔ feye, “M beeko-ana Isireelii awuye, mon' sa keto ne mone e kpa a mon' bo waa asese mo-ɔ se. ³⁶ Ne mone a nyinŋi si feye ɔnyare ko ne ba tee mo e Tiyudas-o a de ba saŋ ko, ne ɔ ye mo feraa gye sese dabe nee, ne waa asese alafa ana a gya mo se. Amaa Roma awuye asoogyaa ko a mo mo, ne bamɔ ne bo gya mo se-ɔ a brawe-rɔ, ne mo aseŋ na keto kema a wu. ³⁷ Amo kamee-rɔ ne Yudas Galileyanyi-o a ba kasu ne baa kare asese kamɔ-rɔ-ɔ, ne asese bweeto a gya mo se, ne baa ko Roma awuye-o, ne Roma awuye amo a mo mo gbaa mo, ne bamɔ ne bo gya mo se-ɔ peere a brawe-rɔ. ³⁸ Amose-ɔ mbeyomɔ mo e towe mo i gywii mone feye mone ma waa asese mo seye. Mon' yowe bamɔ! Ne keto ne baa waa mo-ɔ e gye bamɔ foŋfoŋ eleŋ ne baa bo waa, amo feraa a gye kee. ³⁹ Amaa ne amo ya lee Wuribware ase feraa, ane maa taare a ane tii bamɔ kpa, a lee feye mone aa Wuribware e gye ne mone e ko.”

Ne baa gya Gamaliilii a aseŋ-ɔ se. ⁴⁰ Ne baa tee ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ kinŋi baa ngyaŋŋe-ɔ-rɔ, ne baa sa ne baa daye bamɔ kokyokywee, ne baa bee yii bamɔ se feye bo ma lee towe aseŋ gywii asese Yeessu kenya-re-rɔ. Ne ŋkee baa yowe bamɔ bo kyonwe.

⁴¹ Ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ a lee ngyaŋŋe-ɔ-rɔ na bamɔ akato a gyi, a lee feye Wuribware a lee bamɔ sa ne baa kperi Yeessu si gyi ipeere. ⁴² Ne ŋkee kake kema bo naa Wuribware sunjka kabuno na asese elɔŋ-nɔ ba kya se ba kaapo, na ba towe aseŋ timaa feye Yeessu e gye Kristoo ne Wuribware a suŋ bo kyonwe-ɔ aseŋ ba gywii asese.

6

Akyarɔpɔ asunoo aseŋ

¹ Saŋ ko bo fo-ɔ, asese ne bo de ba gya Kristoo aseŋ kekaapo se-ɔ a waa kokyo bweeto. Ne eko a lwee Yuda awuye ne baa kowe bamɔ eman ne ba sa Griiki seŋsa emɔ-ɔ-rɔ na Yuda awuye ne baa kowe bamɔ bamɔ foŋfoŋ aye-ɔ mbonɔ-rɔ. Bamɔ ne ba sa Griiki-ro-o ye akɔregyipo-ɔ i ke ateese-ro kake kema, bamɔ akpenlekyee-ɔ moŋ nya. ² Amose-ɔ ne ayaa-rɔ ayerepɔ kudu anyɔ-ɔ a tee Kristoo aseŋ kekaapo agyasepɔ-ɔ peere bo gyaŋŋe, ne baa towe gywii bamɔ feye, “A moŋ bware feye ane a yowe abwaresen kotowe, na ane i gyi ateese na atanne aseŋ. ³ Amose se-ɔ, ane akosobe, mon' deere mone-rɔ, na mon' lee

abee asunoo ne mone nyi feye bo de Wuribware a kufwiije timaa-o na kanyiasen-ò, na ane sa a bamo e den bo deere asen-ò-rò. ⁴ Na ane feraa ane kusun kii feye ane dee kya se kore kebwarekore, ne ane e towe abwaresen.”

⁵ Ne bamo pree akato a gyi mfeere timaa ne ayaa-rò ayerepo-ò a baa-ò se. Amose-ò, ne baa lee Stifan ne mò kokoregyi-ro bo len-ò, ne o de Wuribware a kufwiije timaa-o bweetò-ò na Filipino na Prokorus na Nikanò na Timò na Paamenas na Nikolas ne ò mọn gye Yudaanyi, ne ò lee Anteyokeya man-nò, ne san ko ò ba o sun Wuribware feye ane ne Yudaa awuye i sun-o. ⁶ Ne akoregyipò-ò a taa bamo ya bo kaapo ayaa-rò ayerepo-ò. Ne bamo-ò baa ba asaree bo dɔnɔ bamo anu si, ne baa kore kebwarekore sa bamo.

⁷ Ane se-ò, ne abwaresen-ò a kya se yo ton kema. Ne akoregyipò ne bo bo Yerusalem man-nò-ò a waa kokyò. Ne Wuribware alonɔpò bweetò a bo kore Yeessu gyi bo tii bamo se.

Ane ne baa kra Stifan-o

⁸ Ne Stifan ne Wuribware a sa nyure na elen-ò a kya alòpò, ne ò waa ato dabe bweetò, ne asese ne baa nu-o eyee a kpen bamo. ⁹ Amò Yudaa awuye ko bo-rò ne bo dee bo gye anya, ne mbeyomò bo gye agyi. Ne bo de bamo fonfon kebwarekorekya ba sun Wuribware kemò-rò. Bamò-ò-rò bokò mọn sure si, ne baa gyiiri Stifan ikii. Bamò bokò gye Yudaa awuye ne baa lee Kireenee na Alesandriya eman-nò na Kilikiya na Asiya esweere se. ¹⁰ Amaa Wuribware a kufwiije timaa-o a sa Stifan kanyiasen-ò se-ò, mò a sa sena-ò, bo mọn lee taare towe seye bo gyiiri mò ikii. ¹¹ Amose-ò, ne baa sa asese ko atanne na bo towe feye, “Ane a nu mò a towe asen o kye Wuribware na ane mbraa ne Wuribware a borò Mosis si bo sa ane-ò.” ¹² Mfaanee ne baa waa bo fwii asese na abrese na Wuribware mbraa akaapopo-ò idun. Ne baa kra Stifan yaa man agyenkreepo-ò na abrese-ò akato-rò. ¹³ Ne baa ba asese ko ne baa bo ba ayeba bo dɔnɔ mò se feye, “San kema onyare mò e towe asen baye o kye Wuribware sunkpa-ò na Wuribware mbraa ne ane a nya lee Mosis ase-ò. ¹⁴ Ane a nu mò a towe feye Yeessu Nasaretenyi-o i bwee Wuribware sunkpa, na o kyuwori mbraa ne Mosis a sa ane-ò pree!” ¹⁵ Ne bamo ne bo te senyikpa mfen-ò pree a kii bamo akato bo yera Stifan si ba deere mò. Ne baa nu feye mò akato-rò du feye Wuribware kabò lee-o.

7

Sena ne Stifan a sa senyikpa-ò

¹ Ne Wuribware alonɔpò brese-ò a bise Stifan e, “Ketò ne ba porò fo kemò se-ò gye kasentij aaa?” ² Ne ò benɔaa feye, “N se-ana na n daa-ana na n tire-ana, mon' nu mọ ase! Pwee ne ane nana Abraham a dee tu ya kyena Hara man-nò-ò, Wuribware, owure dabe-ò, a lee mò eyee bo kaapo mò Mesopotamiya sweere se* mfen ne Kaladeya awuye te-o. ³ Ne ò towe gywii mò feye,

‘Lee sweere mò se na fo yowe fo akowebee
na fo yo sweere ne mọ e kaapo fo-ò se.’*

⁴ Amose-ò, ne ò lee mò sweere-ò se ya kyena Hara. Abraham mò se lowi kamee, ne Wuribware a sa ne Abraham a bee tu bo kyena sweere mò mfee ne mone te mò se-ò.

⁵ San-ò, Wuribware mọn tee taa haree sweere-ò kabegyee gbaa sa Abraham, amaa ò towe bo beya feye ò san ò taa a ò bo sa mò aa mò ananagi. San ne Wuribware a towe asen m-ò, na Abraham mọn de agyi. ⁶ Ketò ne Wuribware a towe gywii mò-ò e gye feye,

‘Fo ananagi e ba a bo bo kii afò sweere banban ko se,
na bo waa mfen awuye-o anya kusun,
na bo waa bamò borokraa nsu alafa ana.

⁷ Amaa mò i gyiiri bamò anyanpe-ò kesebo,

* 7:2 Kaase e kaapo feye Yufraatis na Tigris ebon mbonɔ-rò. * 7:3 Keleekaase 12.1-5.

na kemo kameɛ-rɔ na n lee bamo lee sweere amo se,*
na bo bo sun mo mfee.’

⁸ Amo kameɛ-rɔ ne Wuribware a towe gywii Abraham feye san kema ne mo aa mo ananagi ya kowe gyi nyanse, ne mo ya gyi nke mburuwa-o, bo ten mo kotweetu.* ɔ ye ɔ waa anen na a kaapo feye Wuribware a waa etan sa mo aa mo ananagi. Amose-ɔ, Abraham a kowe mo gyi Isak, ne oo gyi nke mburuwa-o, ne ɔ ten mo kotweetu, ne Isak mo a ten mo gyi Yakubu lee, ne Yakubu mo a ten mo agyi kudu anyo ne bo gye ane nana-ana-ɔ lee.

⁹ Yakubu mo gyi-ana a bo waa ayaafɔre-ɔ, ne baa kisi bamo tire Yosef, ne baa fe mo sa akpakyonpo ko, ne bamo-ɔ a fe mo sa Igyipiti awuye ko, ne bamo-ɔ baa ba mo bo kii kenya.* Amaa Wuribware a gya mo kameɛ. ¹⁰ Ne oo lee mo lee asen-no. San ne baa tee mo Igyipiti owure akato-ro-ɔ, Wuribware a sa ne owure-o akato a gyi mo se, ne ɔ sa ne owure-o a pini Yosef kanyiasen, ne ɔ waa Yosef mo lon-no ayaafɔre-ɔ pɛɛɛ bɛɛɛ na Igyipiti sweere pɛɛɛ odikuroo.*

¹¹ Ne akon a ba Igyipiti na Kanan esweere se, ne baa nu asen bweeto. Ne ane adedaapo-ɔ a kpa ateese kponɛ. ¹² San ne bamo se Yakubu a nu feye abwaye bo Igyipiti-o, ne oo sun mo gyi-ana, ane adedaapo-ɔ, ne baa yo mfen kegyenkɛɛɛɛ, ne baa ya nya abwaye. ¹³ Bamɔ a yo mfen nyɔsepo-ɔ, ne bamo tire Yosef a lee mo eyee bo kaapo bamo feye bamo tire e gye mo, ne Igyipiti owure mo a pini san amo feye Yosef akowɛɛɛ nee.* ¹⁴ Amose-ɔ ne Yosef a kra bo kyonwe mo se Yakubu feye ɔ taa mo kowɛɛɛ-ana pɛɛɛ, na bo ba Igyipiti mo ase mfen.* Bamɔ pɛɛɛ bo asese adusunoo na anuu. ¹⁵ Ne Yakubu-ana a ya kyena Igyipiti mfen anen-aaa, ne bamo pɛɛɛ a bo wu. ¹⁶ Amo-ɔ kameɛ-rɔ, ne baa taa bamo abowii yaa Yakubu aye Sikim mfen ne ɔ deɛ o te-o, ne baa taa yaa bo pure purekpa ne Abraham a soo lee Hamɔ mo gyi-ana ase-ɔ. ¹⁷ Ane adedaapo a kyena Igyipiti sweere se mfen anen-aaa, ne baa waa kokyo bweeto. Ne nke san a fo feye Wuribware lee mo asese lee sweere amo se, feye anen ne ɔ kyɔ towe gywii Abraham bo beya-ɔ. ¹⁸ Amo lalalowe-ɔ, ne mo ne ɔ mon nyi Yosef asen-ɔ a bo gyi kuwure. ¹⁹ Ne ɔ sa ne baa kii mo anya. Ne ɔ penna bamo, ne ɔ waa bamo borakraa, ne ɔ len bamo feye bamo akema ne mo ya kowe gyi nyanse-ɔ, ɔ taa mo yaa bo twee na o wu, na bamo asese ma lee nya waa kokyo.*

²⁰ San mo-ro, ne baa kowe Mosis, kayaagyi popweɛ damenanse. Aferi asa ne baa bera mo lon-no. ²¹ Bamɔ a lee mo lee lon-no taa yaa bo kweerɔ owure-o si-o, ne owure kagyikyeesɛɛ a ya nu mo taa mo yaa bera feye mo fonfon mo gyi-o. ²² Ne baa kaapo mo bamo Igyipiti awuye kanyiasen, ne oo kii sese dabe mo sɛnsa na asun waase-ro.*

²³ San ne Mosis a gyi nsu aduna-ɔ, ne ɔ waa mo mfeere feye ɔ ya kee anen ne ba waa mo aye awuye, Isireelii awuye-o. ²⁴ Ne ɔ ya to feye Igyipitinyi ko e waa Isireeliinyi ko borakraa. Mo a yo mfen a ɔ ya kya mo ayepo-ro-ɔ, ne ɔ mo Igyipitinyi-o bo gyiiri mo kesebo. ²⁵ ɔ fa ne feye mo aye awuye-o i nu kaase feye Wuribware e ba mo nee a ɔ bo kore bamo na bo nya bamo eyee, amaa bo mon nu kaase anen. ²⁶ Kemo kaye nke-o, ne ɔ bee ya nu feye Isireelii awuye anyo wore wore e ko, ne ɔ ya torowe bamo a ɔ lonno bamo mbonno-ro. Mfen ne ɔ ye, ‘Emene nee ne fo aa fo kowɛɛɛ Heebriinyi e ko?’ ²⁷ Amaa mo ne ɔ waa mo beko borakraa-ɔ a nen Mosis nee lee kerisi, ne ɔ ye, ‘Nse ya ba fo bo waa ane odeereseɔ na osengyipo? ²⁸ Fo e kpa feye fo mo mo feye ndee anen ne fo a mo Igyipitinyi-o nee eee?’ ²⁹ Mosis a den nu anen-ɔ, ne ɔ sere lee Igyipiti sweere se ya kyena Midyan sweere se. Mfen ne ɔ kowe agyi anyo.*

³⁰ Nsu aduna kameɛ-rɔ, ne Wuribware kaboo ko a lee mo eyee kiyi ko ne ke e kyweɛ kimukee-ro-o-ro, meraa Sinaa kebee-ɔ bo kaapo Mosis. ³¹ Mosis a nu anen-ɔ, ne mo eyee a kpen mo, ne ɔ son to kiyi-o-ro, na ɔ nya nu anen ne ke e kyweɛ-ɔ nɛnɛɛ. Ne oo nu

* 7:7 Keleekaase 15.13-14. * 7:8 Keleekaase 17.3-8. * 7:9 Keleekaase 37. * 7:10 Keleekaase 41.41-57. * 7:13 Keleekaase 45. * 7:14 Keleekaase 46. * 7:19 Kelee Igyipiti 1.1-14. * 7:22 Kelee Igyipiti 2.1-10. * 7:29 Kelee Igyipiti 2.11-25.

Wuribware bore a tówe feye, ³² ‘Mò e gye Wuribware, nyanpe ne fò nana-ana Abraham na Isak na Yakubu i sun-o.’ Ne kufu a nya Mosis, ne ò yon, ñkee ò maa lee taare a ò deere kiyii ne ke e kywεε-ò. ³³ Ne Wuribware a tówe gywii mò feye, ‘Yere mfeñ. Lee fò asebeta-ò. Mfeñ ne fò yere-ò gye sweere kpeyaa nee. ³⁴ Kasentiñ, mò a ñu aworefò ne mò asese-ò i gyi Igyipiti sweere se-ò. Mò a nu bamò kusu bò lee aneñ ne bamò anya adeeresepò-ò e waa bamò-ò se. Amose-ò mò a ba a m bò kòore bamò lee Igyipiti awuye kesaree-rò, Amose-ò waa menañ, nare, mò i sun fò a m bee bò kyonwe Igyipiti sweere se.’*

³⁵ Amose-ò Mosis mò ne Isireelii awuye-o a kine, ne baa tówe gywii mò feye, ‘Nse ya waa fò ane ògyeñkpeepò na òsenjyipo?’ ne Wuribware a lee feye mò e gye bamò ògyeñkpeepò na òmoròwepò-ò. Ne Wuribware a sun mò mbò-ò òkò ne ò lee mò se kiyii ne ke e kywεε-ò se. ³⁶ Mosis mò dεε ya waa afuto na akpenyeeto Igyipiti sweere se, ne oo lee Isireelii awuye-o lee mfeñ yaa kimukee-ro. Ne ò bee waa afuto na akpenyeeto Òpoo Pipee-o-ro na kimukee-ro mfeñ nsu aduna.* ³⁷ Mosis mò dεε ya tówe gywii Isireelii awuye feye, ‘Wuribware i lee sese kò a ò lee mone akowebεε-rò, sese ne o du feye mò Mosis-o, feye ò waa mò kyaamεε sa mone.’* ³⁸ Mosis dεε na Isireelii awuye ya kpòwe gyanje kimukee-o-ro. Mosis wòre ne ane adedaapo a taare borò se sa senja gywii Wuribware kabò ne ò lee mò se Sinaa kebee-ò se-ò. Mosis mò dεε ne Wuribware a bee borò se tówe asen ne a sa ñkpa-ò gywii ane adedaapo na ane.

³⁹ Amaa ane adedaapo-ò a kine, bò mon bu mò, ne baa lee mò kerì si, ne baa yoròwe feye bò kinñi yò Igyipiti. ⁴⁰ San ne Mosis a bee yò kebee-ò soso-ò, ne baa tówe gywii Mosis mò daa Aaròñ feye, ‘Koso, waa kisi sa ane na ke gye ane ñkpeε. Ònyare Mosis mò ne ò taa ane bò lee Igyipiti sweere se-ò fεraa, ane mon nyi ketò ne ke ya waa mò-ò.’* ⁴¹ San amò ne baa pwεε bamò kisi kò feye kakpenyaree-ò, ne baa mò mbò weε se, ne baa gyi ateese nuu nta, ne baa kyaa bò gyi akato sa bamò kisi amò ne baa waa-ò. ⁴² Amò-ò se-ò ne Wuribware a yòwe bamò asen sa bamò. Ne baa sun akyee-e-kpa-agyi na kiferi na kyòwe kyon Wuribware. Feye aneñ ne Wuribware akyamεε-ò òkò a kyoreε-ò,

‘Isireelii awuye, san ne mone a kaa kimukee-o-ro nsu aduna-ò,

n gye mò, Wuribware, ne mone a mò mbò bò lonjo.

⁴³ Kisi Mòlak sunkpa ne mone a sorò,
na kisi Rifan ne ku du feye kekyee-e-kpa-agyi
ne mone fonfon a ba mone asaree bò waa-ò,
ne mone a sun.

Amose-ò mò e gya mone a ñ yaa anya kusun-no

sweere ne ò bò Babilon man kamεε kefò kefò-ò se.’*

⁴⁴ Wuribware ya kaapo Mosis aneñ ne ò waa Wuribware kyanakpa, mfeñ ne etan a kedakaa-ò yere-rò-ò. Ò ye ò waa mò feye tantee kekyan na bò taare sorò mò ton kεmaa na ò gye bamò kegyeñkpeε kimukee-o-ro-o. ⁴⁵ San ne Mosis a wu-o, ògyeñkpeepò ne ò gya se ònyòsepo-ò, mò e gye Yosua. Yosua mò a gye bamò kegyeñkpeε yaa bamò sweere pòpwεε se, ne Wuribware a kò gyi asese ne bò kyò bò te mfeñ-ò se, mò bamò kpuri. San kεmaa mò ne ane adedaapo naa-ò, bò sò tantee kekyan amò. Ne kaa sii sweere amò se aneñ-aaa bò fò Owure Deefid a mbee-ò se. ⁴⁶ Wuribware a kpa Deefid asen, ne oo yure mò. Ne Deefid a kore mò feye ò sa a ò pwεε kyanakpa ne ba ba a bò bò tee mò ε ‘Sunkpa ne Yakubu nyanpe Wuribware te mò-rò-ò.’ ⁴⁷ Amaa Wuribware mon sure si aneñ. Amo Solomòn, Deefid mò gyi-o, ya bò pwεε sunkpa sa Wuribware.

⁴⁸ Amaa Nyinpen-kyon-atò-pεεε-Bware mon te lon ne sese a pwεε-ò-rò. Feye aneñ ne Wuribware a kyaamεε-ò òkò a tówe-ò,

⁴⁹ ‘Wuribware ye, Soso e gye mò kuwuregya,

* 7:34 Kelee Igyipiti 3. * 7:36 Kelee Igyipiti 7.14 – 13.22. * 7:37 Mbraa kebeesa 18.15. * 7:40 Kelee Igyipiti 32.1. * 7:43 Amos 5.25 (LXX).

ne sweere se gye mo ayaa yerese kpa.
Ne nteto lɔn ne mone e pwee a mon' sa mo-ɔ nee?
Mfene e gye mo kyurekpa?

⁵⁰ N gye mo fɔnfɔn ya tweek atɔ mɔ pɛɛɛ aaa? ”*

⁵¹ Ne Stifan a tɔwe bo gye kee feye, “Kesebɔrɔleŋ awuye, mone gye Yudaawuye akato se nee. Mone nkponɔ-rɔ ferasa, mone mon gye Yudaawuye. Mone den mone du nee feye mone adedaapo-ɔ dɛɛ. Feye bamo-ɔ, mone a kine Wuribware a kufwiŋe timaa-o kanɔ. ⁵² Wuribware kyaamee ko bo-rɔ, ne ɔ ba, ne mone mon waa mɔ aworefɔɔ aaa? Bo mon yɔwe kemɔ bamo ne baa tɔwe feye Wuribware i sun mɔ keyaafɔre timaa Kristoo-o gbaa. Ne mbeyɔmɔ mone a gyi mɔ ne oo sun mɔ-ɔ kidiburo, ne mone a mɔ mɔ. ⁵³ Mone mɔ a nya Wuribware a mbraa-ɔ lee ane adedaapo asaree-rɔ, mbraa mɔ ne Wuribware a boro mɔ mbɔɔ-ɔ se taa bo sa bamo-ɔ. Haree a gye Wuribware a mbraa-ɔ gbaa ooo, mone mɔ mone a kine kegya mmɔ se.”

Anɛn ne baa da Stifan abu-o

⁵⁴ Amɔ bamo ne baa gyanŋe mfeŋ-ɔ a nu keto ne ɔ tɔwe-ɔ lowe-ɔ, ne bamo idun a fwii, ne baa dunwi bamo nnɔ. ⁵⁵ Amaa Stifan de Wuribware a kufwiŋe timaa-o bweetɔ. Amose-ɔ mɔ a deere soso-ɔ, ne oo nu Wuribware se a buŋŋi-ro, ne oo nu Wuribware a kedabe na wuraa-o, ne oo nu feye Yeesuu a yere Wuribware kigyise si. ⁵⁶ Ne ɔ ye, “Mon' deere! ŋ kee soso a buŋŋi-ro, ne ŋ kee dimaadi mɔ gyi-o na ɔ yere Wuribware kigyise si!”

⁵⁷ Ne bamo ne baa gyanŋe mfeŋ-ɔ okemaa a ba mɔ asareegyɔ bo tii mɔ esebɔ, ne baa faa-rɔ kenken, ne bamo pɛɛɛ a sere ya buŋ Stifan si. ⁵⁸ Ne baa lee mɔ lee maŋ-ɔ-rɔ yaa mɔ nlanɔɔ, ne baa tweek mɔ abu. Ne bamo ne baa tweek Stifan abu-o a taa bamo awaagya sa keyaafɔre ko ne ba tee mɔ ε Sɔɔl-ɔ a ɔ kra. ⁵⁹ Ne baa saŋ meraa se ba tweek Stifan abu na ɔ kore kebwarekore ɔ tee ane nyanŋe feye, “Mo nyanŋe Yeesuu, kɔre mɔ kra!” ⁶⁰ Ne oo kpuni anurii, ne ɔ faa-rɔ kenken feye, “Mo nyanŋe, fo ma sa a asese mɔ a boye mɔ sii bamo se!” Mɔ a tɔwe amo-ɔ lowe-ɔ, ne oo wu mfeŋ.

8

Anɛn ne Sɔɔl a sa ne asoree awuye-o a nu asen-ɔ

¹ Ne aa waa Sɔɔl kone feye Stifan a wu.

Lee ŋke nsi ne Stifan a wu-o, ne baa lee ba waa Yerusalem maŋ-nɔ a asoree awuye-o aworefɔɔ na borokɔne. Ne Kristoo akɔreegyɔpo ne bo bo Yerusalem maŋ-nɔ-ɔ pɛɛɛ a brawe-rɔ yɔ Yudeya sweere se na Samariya sweere se saŋ ayaa-rɔ ayerepɔ kudu anyɔ-ɔ wɔre. ² Asese timaa ko ya taa Stifan kifuniŋ-o yaa pure. Ne baa su kale sa mɔ. ³ Amaa Sɔɔl a pee kekato wee asoree awuye-o si kotɔraa. Ne ŋkee ɔ nare bamo elɔn-nɔ a ɔ bo gyanŋe se o gyiiri bamo, haree ɔkyee beee anyare ooo, o tii.

Abwareŋe ne Filipo a tɔwe Samariya sweere se-ɔ

⁴ Ne asoree awuye ne baa brawe-rɔ-ɔ a lweero yɔ ton kemaa ba tɔwe abwareŋe. ⁵ Ne Filipo a lee Yudeya sweere se yɔ Samariya maŋ ko se ɔ tɔwe feye Yeesuu e gye Kristoo ne Wuribware ye o sun a ɔ bo kyonŋwe bamo-ɔ o gywii bamo ne bo bo mfeŋ-ɔ. ⁶ Ne ɔ waa akpenyeeto bo kaapo bamo. Amose se ne asese bweetɔ a gyanŋe a bo nu asen ne ɔ tɔwe-ɔ, ne baa lɔn esebɔ nu mɔ ase neɛneɛ. ⁷ Ne ɔ gya ibrisi bo koso asese bweetɔ se na e fee-rɔ. Ne ɔ kya agyabɔ na bamo ne bamo kesaree beee keyaa a wu-o bweetɔ. ⁸ Amose-ɔ ne kakatɔgyi a ba maŋ-ɔ-rɔ.

⁹ Saŋ-ɔ mɔ, anyare ko mɔ dɛɛ ɔ bo maŋ-ɔ-rɔ mfeŋ, ne ba tee mɔ ε Simɔn, na o de kisiben ɔ waa atɔ ne a kpen eyee-ɔ ɔ kaapo maŋ awuye amɔ. ɔ ye ɔ gye sese dabe nee. ¹⁰ Amose-ɔ pwee ne Filipo a dɛɛ ba maŋ-ɔ-rɔ, lee abrese pɛɛɛ se ya bo fo nyaagyi pɛɛɛ se maŋ awuye amɔ i nu Simɔn amɔ asen neɛneɛ. Bo ye, “Anyare mɔ mon de Wuribware a kedabe-ɔ ɔɔ? N gye mɔ ne Wuribware e tee feye Mo-ɔdabe-ɔ?” ¹¹ Keto se ne baa nu mɔ asen neɛneɛ-ɔ e

* 7:50 Isaya 66.1-2.

gye feye ò ba mò kisiber-ò bò waa akpenyeeto bò kaapo bamò maṅ-ò-rò kyee. ¹² Amaa bamò a nu Filipino a tòwẹ Wuribware a kuwure-ò-ro asey timaa na aneṅ ne Yeesuu Kristoo kenyaare de keyaalen-ò, ne baa kòore gyi, ne bamò akyee na anyare pèee a bò asuu. ¹³ Ne Simòṅ fòṅfòṅ-ò gbaa a kòore asey-ò gyi. Ne ò bò asuu, ne ṅkee ò naa ò gya Filipino si, ne akpenyeeto ne Filipino a waa-ò a kpen mò eyee.

¹⁴ Ayaa-rò ayerepò ne bò bò Yerusalem maṅ-nò-ò a nu feye Samariya awuye-ò a kòore Wuribware a asey-ò gyi-ò, ne baa sun Peetroo na Yohanee bò kyorwe bamò ase. ¹⁵ Bamò a fò mfeṅ-ò, ne baa kòre kebwarekòre sa bamò, na Wuribware nya sa bamò mò kufwiṅe timaa-ò. ¹⁶ A lee feye haree Filipino a bò bamò asuu Yeesuu kenyaare-rò-ò gbaa ooo, Wuribware a kufwiṅe timaa-ò moṅ tɛe ywee bamò òkò se daa. ¹⁷ Ne Peetroo na Yohanee a teyi bamò asaree bò dṅṅò bamò se, ne baa nya Wuribware a kufwiṅe timaa-ò.

¹⁸ Simòṅ a ṅu feye Peetroo na Yohanee a ba bamò asaree bò dṅṅò akòoregyipò ne bò mfeṅ-ò se, ne baa nya Wuribware a kufwiṅe timaa-ò si-ò, ne oo ke Peetroo na Yohanee atanne. ¹⁹ Ne ò ye, “Mòṅ' sa ṅ gbaa mò aneṅ a keyaalen-ò na ṅ gbaa, mò ya ba kesaree bò dṅṅò òkò se, na sese-ò nya Wuribware a kufwiṅe timaa-ò.”

²⁰ Amaa Peetroo a beṅṅaa mò nee feye, “Wuribware sa a fò aa fò atanne lwee deekpa ne oo kure bò beya na ò bò kywɛe ebaye awaapo-ò, a lee feye fò a fa feye fò e taare a fò sò Wuribware aketo-ò. ²¹ Fò moṅ tii ane se, ne fò-ò fò bee fò maa taare a fò waa ane kusun mò, bò lee feye ebaye ne e bò fò kakponò-rò kyò bweeto Wuribware ase. ²² Amose-ò nu fò eyee bò lee fò asey baye mò ne fò a fa-ò se, na fò kòre Wuribware feye ò taa fò asey baye mò bò ke fò. ²³ A lee feye mò a ṅu feye fò kòkwee ne fò de-ò kyò bweeto, ne fò ebaye ne fò de-ò mò kyò fò se.”

²⁴ Amò feraa, ne Simòṅ a tòwẹ gywii Peetroo na Yohanee feye, “Mò e kòre mone nee, mòṅ' kòre Wuribware sa mò, na atò mò ne fò a tòwẹ amò asey-ò pèee ma kan waa mò.”

²⁵ Peetroo na Yohanee a tòwẹ keto ne Yeesuu a waa bamò fòṅfòṅ akato-rò na abwaresen gywii asese-ò lowe-ò, ne baa kiṅṅi yò Yerusalem maṅ-nò. Bamò a kiṅṅi ba yò-ò, ne baa tòwẹ abwaresen gywii Samariya emañ emañ-nò awuye.

Filipo na Itiyopiya krakye bresè kò asey

²⁶ Ne Wuribware kabò kò a lee soso bò tòwẹ gywii Filipino feye, “Waa siraa yò kyòwe tweekpa kebenasaree se ya boro kpa ne ò lee Yerusalem maṅ-nò ò yò Gasa maṅ-nò.” (Mbeyòmò bò moṅ lee bò bò kpa amò, a lee feye òkò moṅ lee o te ifuri amò se.) ²⁷ Ne Filipino a waa siraa, ne ò ywee kpa-ò se. Amò sweere kò ne ba tee mò e Itiyopiya-ò krakye bresè kò ne ò deere bamò wurekyee ne ba tee mò e Kanḍakee-ò atanne se-ò te mò kpaṅa tireelaa kò-rò. Mò a kòore Wuribware gyi-ò si-ò ne ò yò Yerusalem maṅ a ò ya sun Wuribware mò sunkpa-ò mfeṅ. Ne mbeyòmò o kiṅṅi ò yò pè. ²⁸ Mò a te-ro-ò, na ò kare Wuribware kyaamee Isaya a asey ne ò kyoree waa abwaresen wòre-ò-rò-ò kenken ò yò. ²⁹ Mfeṅ ne Wuribware a kufwiṅe timaa-ò a tòwẹ gywii Filipino feye, “Yò tireelaa ne ò gye fò ṅkrɛɛ-ò amò ase, na fò ya nare meraa mò.” ³⁰ Ne Filipino a yò mò ase ya nu feye onyare amò e kare abwaresen wòre-ò-rò kebɛgya ne Wuribware kyaamee Isaya a kyoree-ò. Ne oo bise mò feye, “Fò i nu keto ne fò e kare-ò kaase aaa?” ³¹ Ne Itiyopiya krakye bresè amò a beṅṅaa mò feye, “Emene ne mò e waa a n nu kaase na òkò moṅ kaapo mò?” Ne ò sa ne Filipino a dee lweero kyena mò ase, ne baa kya se ba yò. ³² Wore ne ò kare-ò-rò, Isaya a kyoree nee e,

“Ò waa diṅ feye kasannegyii ne bò de a bò ya maa-ò,
bèee ṅkò sanne ne ba teṅṅe mò ifwii si,
na ò maa su-ò, ò moṅ tòwẹ sɛye.

³³ Ne baa waa mò aworefò na mò asey de kpa
ne bamò mò baa kine bò moṅ taa kasentij sa mò.

Òkò maa taare a ò kaapo mò ananagyi,

bò lee feye baa teṅ mò ṅkpa se, lee mò lee kaye maa-rò.”*

* 8:33 Isaya 53.7-8 (LXX).

³⁴ To, ne oo bise Filipino feye, “Tòwè sese ne kyaamee mò e tòwè m̀d̀ asen-ò gywii m̀d̀, m̀d̀ eyee ne o de beee òkò aaa?” ³⁵ Ne Filipino a kaapo ònyare-ò abwaresen-ò-rò lee mfen ne òd̀ kare-ò tòwè Yeesuu kayowore se asen gywii m̀d̀.

³⁶ Bamò a yò, ne baa ya fò bon kò ase-ò, ne krakyeè amò ye, “Kee, nkyu kò e bò mfee-ò. Ne ntetò se ne ma bò asuu-o nee?” [³⁷ Ne Filipino a tòwè gywii m̀d̀ feye, “Fò ya kòore gyi fò kakponò-rò feraa, fò e taare a fò bò asuu.” Ne òd̀ benhaa feye, “Mò a kòore gyi. Mò a kòore gyi feye Wuribware m̀d̀ gyi-o e gye Yeesuu Kristoo.”] ³⁸ Amò feraa ne krakyeè-ò a sa ne tireelaa ne bò te-ro-o a yere, ne m̀d̀ aa Filipino a lee yò nkyu-o-ro, ne Filipino a bò m̀d̀ asuu. ³⁹ Bamò kedèj lee nkyu-o-ro, ne Wuribware a kufwiije-o a taa Filipino o de o yii. Amòse-ò krakyeè-ò mon lee ñu m̀d̀. Ne òd̀ kya m̀d̀ kpa se yò pè na m̀d̀ akatò a gyi. ⁴⁰ Amaa Filipino bò sa se ò bò Asedòd man-ò, ne òd̀ kya se yò Kayesareya man-ò. Ne òd̀ tòwè asen timaa-o kpa-rò gywii man kèmaa se awuye.

9

Anen ne Sòl a kyurowi m̀d̀ mfeere boye-ò

¹⁻² Bò fò mbeyòm-ò, Sòl san ò yere-rò kenken ò kpa ekpa ne ò nya na ò bò m̀d̀ bamò ne bò gya ane nyanpe Yeesuu a ekpa-ò se-ò. Amòse-ò ne òd̀ yò Wuribware òlòhòpò bresè-ò ase ya kpa ewore ne ee sa m̀d̀ kpa a ò yò Damasikus man-ò ya lwee kebwarekore akyan-ò mfen-ò. San-ò, m̀d̀ ya lweero ya ñu akyee beee anyare ne bò gya Yeesuu a ekpa-ò se mfen-ò, ò taare a ò kra bamò yaa Yerusalem man-ò ya tii.

³ Sòl a yò ò tò Damasikus man-ò-ò, kaluwa kònkò ne kelanjerò kò feye eléelè-ò a lee awore-rò bò wee m̀d̀ se. ⁴ Mfen ne òd̀ lee da sweere, ne oo nu bore kò a tòwè o gywii m̀d̀ feye, “Sòl, ntetò nee ne fò e tòraa m̀d̀ anen?”

⁵ Ne Sòl a bise feye, “Mò nyanpe, fò nse nee?” Ne bore amò a benhaa e, “Mò e gye Yeesuu ne fò e tòraa m̀d̀-ò. ⁶ Amaa, kòsò yò man-ò-rò na òkò kaapo fò ketò ne fò waa mfen-ò.”

⁷ Amaa, asese ne bamò aa m̀d̀ naa kpa-ò-rò mon bunji kanò, ne baa sii yere. Baa nu bore-ò, bamò m̀d̀ bò mon ñu òkò. ⁸ Ne Sòl a kòsò kyuri-ro, amaa m̀d̀ a bunji akatò-ò, ò mon lee ò kee. Amòse-ò ne bamò ne m̀d̀ aa bamò naa-ò a kra m̀d̀ kesaree-rò yaa bò lwee Damasikus man-ò. ⁹ Amò ñke nsa na ò mon kee, na ò mon gyi, ne m̀d̀-ò m̀d̀ mon nuu.

¹⁰ San amò, bamò òkò ne ò gya Yeesuu a ekpa-ò se-ò m̀d̀ bò Damasikus mfen, ne ba tee m̀d̀ e Ananias. Ne ane nyanpe Yeesuu a tee m̀d̀ dee-ro-o feye, “Ananias!” Ne òd̀ benhaa e “Kee mò, mò nyanpe.” ¹¹ Ne ane nyanpe a tòwè gywii m̀d̀ feye, “Waa siraa na fò yò kabore ne ba tee e ‘Kabore kyerarase’-ò se na fò lwee ònyare kò ne ba tee m̀d̀ e Yudas a lòn-ò-rò bise ònyare kò ne òd̀ lee Taasus man-ò ne ba tee m̀d̀ e Sòl-ò se. ò bò mfen ò kore kebwarekore. ¹² Ne oo ñu dee-ro feye ònyare kò ne ba tee e Ananias-o a lweero bò ba m̀d̀ kesaree bò dònjò m̀d̀ se a m̀d̀ akatò nya bee bunji.”

¹³ Ne Ananias a benhaa feye, “Mò nyanpe, asese bweetò a tòwè ònyare m̀d̀ asen gywii m̀d̀, ne m̀d̀ a nu aworefò ne òd̀ bò waa fò asese ne bò bò Yerusalem man-ò-ò asen. ¹⁴ Ne òd̀ nya keyaalèj bò lee Wuribware òlòhòpò abresè ase feye ò ba Damasikus mfee bò kra asese pèee ne ba sun fò-ò.”

¹⁵ Ne ane nyanpe Yeesuu a tòwè gywii m̀d̀ feye, “Yò, a lee feye mò a lee m̀d̀ feye ò waa mò kusun-o, na ò tòwè asen ne n de-o na mò keyaalèj gywii ndè se awuye-o na bamò awure na Yudaawuye-o pèee. ¹⁶ Na mò fònfòj kaapo m̀d̀ aworefò ne o kperi kusun ne ò waa a ò sa m̀d̀-ò se na o gyi-o.”

¹⁷ Amòse se-ò ne Ananias a yò ya lwee lòn ne Sòl bò m̀d̀-ò-ò, ne òd̀ taa m̀d̀ asaree bò dònjò Sòl se, ne ò ye, “Mò kòsòbe Sòl, ane nyanpe Yeesuu fònfòj ne oo lee m̀d̀ eyee bò kaapo fò san ne fò bò kpa-rò fò e ba mfee-ò ya sun mò fò ase. Oo sun mò fò ase nee a fò akatò bee nya bunji feye san-ò anen ne a du-o, na Wuribware a kufwiije timaa-o ywee fò se.”

¹⁸ Puri amɔ-rɔ mfeɲ ne ato kɔ feye ŋkingyi agyafɔ-ɔ a lee Sɔl akatɔgyi-ro lee da, ne mɔ akatɔ a bunɲi waa feye san-ɔ aneɲ ne a kee-ɔ, ne ɔ kɔsɔ yere. Ne ɔ bɔ asuu. ¹⁹ Mɔ a gyi ateese-o kameɛ-rɔ, ne ɔ bee waa keyaalɛɲ.

Aneɲ ne Sɔl a tɔwe abwareseɲ Damasikus maɲ-nɔ-ɔ

Ne Sɔl a gyi ŋke mfeɲ kɔ Kristoo akɔregyipo ne bɔ bɔ Damasikus maɲ-nɔ-ɔ ase. ²⁰ Ne ɔ yɔ mfeɲ a keɔwarekore akyaɲ-ɔ-rɔ ya lee ɔ tɔwe abwareseɲ feye Yeessuu gye Wuribware mɔ gyi-o nee. ²¹ Ne eyee a kpeɲ bamɔ ne ɔ tɔwe asen-ɔ gywii bamɔ-ɔ pɛɛɛ. Ne bɔ ye, “N gye ɔnyare ne ɔ bɔ Yerɔsaleɲ maɲ-nɔ ɔ mɔ aseɛ ne ba sun Yeessuu-o ne eee? ɔ moɲ ba mfeɛ ne feye ɔ ba ɔ bɔ kra Yeessuu asunpɔ ne bɔ bɔ mfeɛ-ɔ na o kiɲaa bamɔ yaa Wuribware alɔɲɔpɔ abrese-ɔ ase ne eee?” ²² Amaa kake kɛmaa mɔ na Sɔl a kekaapo-ɔ-rɔ e waa leɲ ki tii si. Mɔ a kaapo-rɔ neɛneɛ ketɔ se ne Yeessuu e gye Kristoo ne Wuribware a sun bɔ kyɔɲwe kaye-rɔ a aseɛ-ɔ feye ɔ moɲwe bamɔ-ɔ, Yudaawuye ne bɔ bɔ Damasikus mfeɲ-ɔ moɲ taare lee kanɔ kɔ.

²³ Amɔ a kyee, ne Yudaawuye-o a gyaɲɲe kra aneɲ ne ba waa a bɔ mɔ Sɔl-ɔ. ²⁴ Amaa oo nu ketɔ ne Yudaawuye-o a kra-ɔ. Ne ŋkee mpase na kanye bɔ yere maɲ kidenbee a abunogyi-o-ro ba kpa Sɔl a bɔ mɔ. ²⁵ Amaa ŋke ŋkɔ kanye ne bamɔ ne bɔ gya Sɔl se-ɔ a taa mɔ yaa kebaɲsoro kekyan kɔ ne baa pweɛ bɔ mɛraa maɲ a kidenbee-o soso, ne ɔ boɲ mfaɲsereɛ kɔ-rɔ ne baa taa mɔ waa kike dabe kɔ-rɔ, ne baa ba ife bɔ da-rɔ, ne baa kra ife-o-ro yɔwe mɔ-rɔ boye baa bɔ yweɛ sweere. Ne ɔ sere lee mfeɲ bee yɔ Yerɔsaleɲ maɲ-nɔ.

Aneɲ ne Sɔl a kiɲɲi yɔ Yerɔsaleɲ maɲ-nɔ-ɔ

²⁶ Sɔl a fɔ Yerɔsaleɲ maɲ-nɔ-ɔ, ne ɔ kpa a o tii bamɔ ne baa kɔre Yeessuu gyi-o si. Amaa bɔ moɲ kɔre mɔ gyi feye ŋkee o tii bamɔ se, ne kufu a nya bamɔ pɛɛɛ. ²⁷ Ne Bar-Nabas* a ba bɔ yaa mɔ Yeessuu ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ ase. Ne ɔ kaapo bamɔ-rɔ aneɲ ne Sɔl a ŋu ane nyanɲe Yeessuu kpa-rɔ-ɔ na aneɲ ne Yeessuu a sa seɲsa gywii mɔ-ɔ, na aneɲ ne Sɔl a nya kakpɔnɔ kaapo abwareseɲ Yeessuu kenyaɲe-rɔ Damasikus maɲ-nɔ-ɔ. ²⁸ Amɔse se-ɔ ne Sɔl a sii bamɔ ase, ne ɔ nya kakpɔnɔ tɔwe abwareseɲ Yeessuu kenyaɲe-rɔ Yerɔsaleɲ maɲ-nɔ pɛɛɛ. ²⁹ Ne ɔ bee tɔwe abwareseɲ gywii Yudaawuye ne ba sa Griiki seɲsa-ɔ, ne mɔ aa bamɔ a gyiiri ikii bɔ lee abwareseɲ-ɔ se. Amɔse-ɔ ne ba buwi ba kpa ekpa a bɔ mɔ mɔ. ³⁰ San ne Yeessuu akɔregyipo-ɔ a ŋu aneɲ-ɔ, ne baa yaa Sɔl Kayesareya maɲ-nɔ, ne baa ya ba mɔ bɔ kyɔɲwe mɔ aye Taasus ne ɔ bɔ efɔ-ɔ. ³¹ ŋkee fɛraa, bɔ lee aneɲ ne Sɔl a kii Kristoo akɔregyipo ne ɔ moɲ lee ɔ tɔraa Kristoo akɔregyipo, asɔreɛ awuye ne bɔ bɔ Yudeya sweere se na Galileya sweere se na Samariya sweere se-ɔ pɛɛɛ eyee a yuri bamɔ. Ne Wuribware a kufwiɲe timaa-o a sa asɔreɛ awuye-o keyaalɛɲ na wɔre, ne aseɛ bweɛtɔ a bɔ tii bamɔ se, bɔ lee aneɲ ne baa bu ane nyanɲe Yeessuu-o si.

Aneɲ ne Peetroo a yɔ Lidaa na Yopaa e maɲ-nɔ-ɔ

³² Ne Peetroo a nare maɲ kɛmaa ne Yeessuu akɔregyipo-ɔ bɔ-ɔ se ɔ laa bamɔ. Ne san kɔ ɔ yɔ bamɔ ne bɔ bɔ Lidaa maɲ-nɔ-ɔ ase a ɔ ya laa bamɔ. ³³ Mfeɲ ne ɔ yɔ ŋu ɔnyare kɔ ne ba tee mɔ e Iniya, ne mɔ kayɔwɔre pɛɛɛ mɔ a wu, ne ɔ maa taare a ɔ kɔsɔ lee kraɲ se nsu mburuwa-o. ³⁴ Mfeɲ ne Peetroo a tee mɔ kenyaɲe e, “Iniya, Yeessuu Kristoo e gye ne ɔ sa a fɔ kpaare. Kɔsɔ bɔ fɔ kraɲ.” Puri-ro mfeɲ ne Iniya a kɔsɔ kyuwi-ro. ³⁵ Ne aseɛ ne bɔ te Lidaa maɲ-nɔ na Sarɔɲ ifuri si-o pɛɛɛ a ŋu ɔnyare amɔ a kpaare-ɔ, ne baa kɔre Yeessuu gyi, ne baa bɔ gya mɔ ekpa-ɔ se.

³⁶ Amɔ kyee kɔ mɔ bɔ Yopaa maɲ ne mɔ aa Lidaa moɲ bɔ efɔ bweɛtɔ-ɔ-rɔ, ne ɔ kɔre Yeessuu gyi bweɛtɔ. Mɔ kenyaɲe e gye Tabitaa. (Amaa Griiki-ro mɔ kenyaɲe e gye Dɔɔkas, kaase e kaapo feye Kyankporan.) ɔkyee mɔ fɛraa atiripo-rɔ kekyan na kedamenanɲe wɔre dooo ne ɔ naa ɔ waa. ³⁷ San amɔ mɔ, ɔ lɔ, ne oo wu. Ne baa gyee mɔ taa mɔ kifuniɲ-o bɔ beya kebaɲsoro kekyan kɔ-rɔ soso na ba su kale. ³⁸ Amɔse-ɔ Yopaa awuye ne baa kɔre

* 9:27 Ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ asun 4.36.

Yeesuu gyi-o a nu Peetroo si feye ɔ bɔ Lidaa maŋ-nɔ-ɔ, ne baa sun abee anyɔ kɔ mɔ ase feye bɔ ya tɔwe gywii mɔ ε, “Ane e kore fɔ, waa menan ba ane ase.”

³⁹ Ne Peetroo a waa siraa, ne mɔ aa abee anyɔ amɔ a yɔ. Bamɔ a fɔ-ɔ, ne baa yaa Peetroo keban̄sorɔ kekyan̄ ne ɔkyee-ɔ da kemɔ-rɔ-ɔ. Ne akpenlekyee yere muruwaa kifuniŋ-o na ba su. Ne baa ba ekaare ne ɔkyee-ɔ a baara sa atiripɔ san̄ ne o te-o bɔ kaapo Peetroo aneŋ ne ɔkyee-ɔ bware-o.

⁴⁰ Ne Peetroo a sa ne bamɔ pɛɛ a lee kekyan̄-ɔ-rɔ, ne oo kpuni aŋurii, ne ɔ kore kebarekore, ne oo kii ba kifuniŋ-o ase, ne ɔ ye, “Tabitaa, kyin̄ji kyena.” Mfeŋ ne oo buŋji akatɔ. Mɔ a ŋu Peetroo-o, ne oo kyin̄ji kyena. ⁴¹ Ne Peetroo a tɔ mɔ-rɔ, ne ɔ kra mɔ-rɔ kya mɔ-rɔ, ne ɔ koso yere. Ne Peetroo a tee bamɔ ne baa kɔre Yeesuu gyi-o pɛɛ na akpenlekyee-ɔ, ne ɔ ba ɔkyee-ɔ bɔ kaapo bamɔ. ⁴² Okɛmaa ne ɔ bɔ Yopaa maŋ-nɔ-ɔ a nu aseŋ mɔ. Ne asese bweetɔ a kɔre Yeesuu gyi. ⁴³ Ne Peetroo a gyi ŋke kafwee kɔ gban̄seba ne ba tee ε Simɔŋ-ɔ ase Yopaa mfeŋ.

10

Peetroo na Kooniiliyus

¹ San̄ amɔ mɔ, ɔnyare kɔ mɔ bɔ Kayesareya maŋ-nɔ, ne ba tee mɔ ε Kooniiliyus. Mɔ e gye Roma awuye asoogyaa alafa asiye ne ba tee bamɔ ε Italiya asoogyaa-o-ro kelafa ɔbreɛ. ² ɔ gye sese timaa nee fɛɛ. Ne mɔ aa mɔ lɔŋ-nɔ awuye pɛɛ mɔ a moŋ gye Yudaa awuye gbaa ooo, ne ba sun̄ Wuribware. Ne ɔ bee ɔ kya Yudaa awuye atiripɔ-rɔ, na ɔ kore kebarekore san̄ kɛmaa. ³ Kake ŋkɔ, kyɔwe kikpeerebee, ne ɔnyare mɔ a yɔ ya kore kebarekore, ne oo ŋu kotɔkɔ feye dee-ro-o. Wuribware kabɔ kɔ ne oo ŋu neɛɛ-ɔ na oo lweero mɔ ase tee mɔ feye “Kooniiliyus!”

⁴ Na kufu de mɔ, ne ɔ deere Wuribware kabɔ-ɔ, ne oo bise feye, “Ntɛtɛ nee, mo nyan̄pe?”

Ne Wuribware kabɔ amɔ a beŋŋaa mɔ ε, “Wuribware akatɔ a gyi fɔ kebarekore na kedamenan̄se ne fɔ e waa atiripɔ-ɔ se, ne ɔ kpa a ɔ beŋŋaa fɔ. ⁵ Na mbeyɔmɔ sun̄ asese bɔ kyɔŋwe Yopaa maŋ-nɔ, na bɔ ya tee ɔnyare kɔ ne ba tee ε Simɔŋ Peetroo-o. ⁶ ɔ gye gban̄seba ne ba tee mɔ ε Simɔŋ, ne o te ɔpɔ kɛ-ɔ ɔfɔ nee.”

⁷ Ne Wuribware kabɔ-ɔ a lee mfeŋ o yii, ne Kooniiliyus a tee mɔ anya anyɔ na soogyaa koŋkɔ ne ɔ waa kusun̄ ɔ sa mɔ mɔ lɔŋ-nɔ, ne o sun̄ Wuribware-ɔ. ⁸ Ne ɔ tɔwe ketɔ ne kaa waa-ɔ gywii bamɔ, ne oo sun̄ bamɔ bɔ kyɔŋwe Yopaa maŋ-nɔ.

⁹ Kemɔ kaye ŋke-o ne baa yɔ ba tɔ-rɔ Yopaa-o, ne Peetroo a dee bamɔ akyan̄ tɛsɛse amɔ kɔkɔ mpase amɔ a ɔ ya kore kebarekore. ¹⁰ San̄-ɔ akɔŋ de mɔ, ɔ kpa ateese a o gyi. Bamɔ a maa se ba waa ateese-o, ne oo ŋu ketɔ kɔ feye dee-ro-o. ¹¹ Oo ŋu nee feye awɔre-rɔ a buŋji-ro, ne waagya dabɛ kɔ a lee sɔsɔ ɔ ba-rɔ feye bokɔ a de mɔ an̄u ana-ɔ-rɔ, ne ɔ bɔ lee da-rɔ mɔ ase. ¹² Mbɔ na awɔ na akeri na mbogyii ewɔrese ewɔrese mɔ bɔ waagya amɔ-rɔ. ¹³ Ne oo nu bore kɔ a lee sɔsɔ tɔwe gywii mɔ feye, “Peetroo, koso na fɔ mɔ wɔ!”

¹⁴ Amaa Peetroo a beŋŋaa nee ε, “Mɔ nyan̄pe, ma gyi mmɔ daa, a lee feye mɔ a koso-ɔ, moŋ tɛɛ gyi ketɔ ne ane Yudaa awuye mbraa-ɔ ye a gye iyisi ne ba kisi-o.” ¹⁵ Ne bore-ɔ a bee tɔwe nyɔsepo gywii mɔ feye, “Ketɔ ne mbeyɔmɔ Wuribware ye ki bware kigyi-o, fɔ-ɔ fɔ ma kisi kigyil!”

¹⁶ Ne bore amɔ a tɔwe amɔ-ɔ iluwi esa gywii mɔ, ne oo kine kigyi aneŋ dɛɛ, ne atɔ-ɔ pɛɛ a bee kin̄ji yɔ sɔsɔ.

¹⁷ Peetroo a san̄ ɔ fa ketɔ ne oo ŋu-o mfɛɛre-ɔ, na ŋkee ne asese ne Kooniiliyus a sun̄ bamɔ-ɔ a fɔ Simɔŋ lɔŋ ba bɔ yere mɔ kabuno. ¹⁸ Ne baa bise bɔ kyɔŋwe lɔŋ-ɔ-rɔ feye, “ɔfɔ kɔ bɔ lɔŋ mɔ-rɔ mfee ne ba tee mɔ ε Simɔŋ Peetroo aaa?” ¹⁹ Peetroo a san̄ ɔ bɔ kekyan̄-ɔ sɔsɔ mfeŋ ɔ fa ketɔ ne oo ŋu-o mfɛɛre-ɔ, ne Wuribware a kufwiŋe-o a tɔwe gywii mɔ feye, “Nu! Asese asa kɔ bɔ mfee ba kpa fɔ. ²⁰ Amose-ɔ waa siraa na fɔ kporowe yɔ lɔŋ-nɔ, na fɔ aa bamɔ yɔ bamɔ aye, a lee feye mɔ ya sun̄ bamɔ. Fɔ ma kine.” ²¹ Ne Peetroo a

kporowē ya tōwē gywii asēsē asa amō fēyē, “Mō nē mōnē i buwi mōnē ē kpa nēē. Mōnē kpa sē?”

²² Nē bō yē, “To, anē mōj de bōyē kō. Roma soogyaa brēsē Kooniiliyus ya sunj anē fō ase. Ō gye sēsē timaa, nē o sunj Wuribwarē, nē Yudaa awuye mō pēē i bu mō. Wuribwarē kabōō kō a ba mō ase bō tōwē gywii mō fēyē ō tēē fō mō aye, na o nu ketō nē fō de a fō tōwē-ō.”

²³ Amō fēraa, nē Peetroo a sa nē baa lwee lōj-nō, nē ō pōpōrē bamō na bō di a kayē ke. Kayē a ke-o, nē ō waa siraa, nē mō aa bamō na Yopaa awuye bamō nē baa kōrē Yeessu gyi-o bōkō a yō.

²⁴ Kēmō kayē űke-o nē baa fō Kayēsareya maű-nō kyō ya tō fēyē Kooniiliyus na mō kōwēbēē-ana na mō nyarē-ana nē ō tēē-ō a waa siraa bō te bō gywii mō. ²⁵ Peetroo a deű o lwee lōj-ō-rō, nē Kooniiliyus a lēē bō gyaűűaa mō buűűe kpuni aűurii mō akatō-rō sunj mō. ²⁶ Nē Peetroo a tōwē gywii mō ē, “Ō daabii, kōsō yere, mō fōűfōj gye sēsē nēē fēyē fō-ō dēē.”

²⁷ Bamō a lwee lōj-ō-rō-ō na ō sa sēsē Kooniiliyus ase, nē ō ya tō fēyē asēsē bweētō a gyaűűe mfeű. ²⁸ Nē ō tōwē gywii bamō fēyē, “Mōnē fōűfōj nyi fēyē anē Yudaa awuye a mbraa-ō mōj sa kpa fēyē Yudaanyi na ōkō nē ō mōj gye Yudaanyi narē bēē o lwee mō lōj-nō. Amaa mbeyōmō Wuribwarē a kaapō mō fēyē m ma lēē teűűi-ro na m ma lēē tōwē fēyē ōkō de iyisi na ű kperi anēj sē na mō aa mō ma narē. ²⁹ Amōsē sē nē mōnē a sunj tēē mō-ō, nē mōj kine, nē mō a ba-ō nēē. To, mō i bise mōnē fēyē kēmō sē nē mōnē a tēē mō.”

³⁰ Nē Kooniiliyus yē, “To, mōj de bōyē kō. Ndōō űke nna nēē fēyē mō a yō a ű ya kōrē kebwarekōrē mō lōj-nō mpasē, nē mō a ű ōnyarē kō fēyē dee-ro-o na ō yere mō akatō-rō o buű kaarē toresēsē. ³¹ Nē ō yē, ‘Kooniiliyus, Wuribwarē a nu fō kebwarekōrē, nē oo ű kēdamenajse nē fō ē waa atiripō-ō pēē.’ ³² Nē ō yē, ‘Mbeyōmō sunj ōkō Yopaa maű-nō na ō ya tēē ōnyarē nē ba tēē ē Simōj Peetroo-o. Ō gye ōfō ō bō ōnyarē kō nē ba tēē mō ē Simōj Gbaűseba nē o te ōpōō kēē-ō ayē!’ ³³ Amōsē nē mō a sunj tēē fō. Fō a ba-ō, aa waa mō kōnē bweētō. Mbeyōmō anē pēē a gyaűűe anē nyanűe Wuribwarē akatō-rō anē ē kpa a anē nu ketō nē ō yē fō tōwē gywii anē-ō nēē.”

Kētō nē Peetroo a tōwē gywii Kooniiliyus-ana-ō

³⁴ Nē Peetroo a lēē ō tōwē ketō nē o de a ō tōwē-ō. Ō yē, “Mbeyōmō fēraa, Wuribwarē a kaapō mō fēyē bō fō ndōō, mō a waa bōyē fēyē mō a teűűi asēsē-rō-ō. Amaa Wuribwarē ase fēraa, ōkō mōj kweē, nē ō maa bu ōkō ō kyōj ōkō. ³⁵ Na Wuribwarē fēraa, kasuro kēmaa nē fō a lēē kāmō-rō-ō, nē fō ē tēē fō i sunj mō, nē fō ē waa ketō nē ō kpa-ō, ō kpa fō asēj. ³⁶ Amō-ō pēē gbaa Isireelii awuye nē Wuribwarē a taa mō asēj amō bō sa. Nē ō bōrō Yeessu Kristoo si tōwē abwaresēj fēyē Wuribwarē ē kpa a o yuri anē űkponō. Amaa kasēűűj fēraa Yeessu mōj gye anē Yudaa awuye wōrē nyanűe nēē. Ō gye tōj kēmaa awuye nyanűe nēē. ³⁷⁻³⁸ Mō ē kōrē a n gyi fēyē mōnē a nu asēj nē aa ba anē ayē űke mfēnē mō-rō-ō. Saű nē Yohanee Osuubōpō-ō ē tōwē abwaresēj fēyē asēsē nu bamō eyēē, na bō lēē bamō ebōyē-rō, na ō bō bamō asuu-o, nē Wuribwarē a sa Yeessu Nasaretēnyī-o mō keyaalēj na mō kufwiűe timaa-o. M bēē mō ē kōrē a n gyi fēyē mōnē a nu anēj nē Yeessu a gye űkpēē waa mō kusuj Galileya sweērē sē, nē oo muruwi anē sweērē sē pēē-ō. Wuribwarē a gya mō kamēē-ō sē-ō, ō waa itimaa tōj kēmaa nē ō yō-ō, nē ō kya alōpō na bamō nē ōbōnsam te bamō sē-ō. ³⁹ Nē anē pēē a ű ketō kēmaa nē ō waa Yudeya sweērē pēē sē na Yerōsaleű maű-nō-ō. Nē baa ba ndangyīi bō da mō bō mēra kiyīi kpārē-abēē-rō sē mō. ⁴⁰ Nē kēmō kake sasēpō-ō nē Wuribwarē a kyīűűi mō lēē lowi-ro, nē oo lee mō eyēē ifuri. ⁴¹ Amaa n gye ōkēmaa ya ű mō. Anē nē anē gye bamō nē ō kyō lee-o ya ű mō, anē nē anē a ű ketō kēmaa nē Yeessu a waa-ō, nē anē aa mō a gyi ateese, nē anē a nuu nta saű nē oo kyīűűi lēē lowi-ro-o kamēē-rō. ⁴² Nē ō tōwē gywii anē fēyē anē tōwē mō asēj gywii asēsē bō kaapō bamō fēyē mō nē Wuribwarē a lee fēyē ō waa bamō nē bō mōj tēē wu-o na bamō nē baa wu-o pēē ōsējgyipō. ⁴³ Nē Wuribwarē a akyaamēē-ō pēē nē baa dēē kyēna-ō a tōwē mō asēj fēyē Wuribwarē ē taa ōkēmaa mō

ne ò kòrè mò gyi-o èbòye a ò bọ ke mò. Wuribware ẹ bọrọ Yeesuu si na ò taa àkèmaa ne ò kòrè mò a o gyi-o èbòye bọ ke sèsè-ò.”

⁴⁴ Na Peetroo san ò sa seṅsa, ne Wuribware a kufwiije timaa-o a bọ ywee àkèmaa ne ò bọ mfeṅ o nu mò aseṅ-ò se. ⁴⁵ Ne eyee a kpeṅ Yudaa awuye ne baa kòrè Yeesuu gyi, ne bamò aa Peetroo pèèè a lee Yopaa, ne bọ yere mfeṅ-ò, bọ lee aneṅ ne Wuribware a sa ne mò kufwiije timaa-o a ywee bamò ne bọ moṅ gye Yudaa awuye-o gbaa se-ò. ⁴⁶ A lee feye baa nu bamò a sa esenṅsa kò ne bamò aa asese-ò fòṅfòṅ gbaa maa nu emò-rò-ò, na ba kyorò Wuribware a kedabe-ò. ⁴⁷ Ne Peetroo ye, “Asese mò a nya Wuribware a kufwiije timaa-o ne feye ane-ò dèè. Amòse-ò òkò ẹ taare a o kuṅ bamò feye ane ma ba nkyu bọ bọ bamò asuu aaa?” ⁴⁸ Amòse se-ò ne ò sa ne baa bọ bamò asuu Yeesuu Kristoo kenya-re-rò. Ne bọ ye Peetroo kyena bamò ase ṅke ṅnyò kò.

11

Peetroo kumuruwi-ro a ketò ne ò bọ tówè gywii Yerusalem asòrèè awuye-o

¹ Ne Yeesuu ayaa-rò ayerepò-ò na Yudeya sweere se a bamò ne baa kòrè Yeesuu gyi-o pèèè a nu feye bamò ne bọ moṅ gye Yudaa awuye-o gbaa a nu abwaresen-ò, ne baa kòrè amò gyi. ² Amòse-ò san ne Peetroo a yò Yerusalem maṅ-nò, ne bamò ne bọ yere-rò feye bọ teṅṅe bamò ne bọ moṅ gye Yudaa awuye-o atweetu-o pwee na bamò aa bamò dèè taare nare na bọ gyi abèè ase-ò a porò mò feye, ³ “Fò a waa òfò ya sowe bamò ne bọ moṅ teṅṅe atweetu-o aye.”

⁴ Amòse-ò ne Peetroo a tówè ketò ne kaa waa-ò pèèè kegyase kegyase gywii bamò. ⁵ Ò tówè neè è, “San ne m bọ Yopaa maṅ-nò mò ẹ kòrè kebwarekòrè-ò, ne mò a ṅu atò kò feye dee-ro-o a lee sòsò a ba feye bamò a kra waagya anu ana-rò, ne ba yòwe-rò ba lee sòsò ba-rò-ò. Ne ò bọ lee da mò akatò-rò. ⁶ Mò a deere waagya-ò-rò-ò, ne mò a ṅu mbò na awò na akeri na mbogyii. ⁷ Ne mò a nu bọrè kò a lee sòsò tówè gywii mò feye, ‘Peetroo, kòsò yere na fò mò wò.’ ⁸ Amaa mò a beṅṅaa mò ne feye, ‘Mò nyanṅpe, ma gyi mmò daa, a lee feye mò a kòsò-ò, moṅ tee gyi ketò ne ane Yudaa awuye mbraa-ò ye a gye iyisi ne ba kisi-o.’ ⁹ Ne bọrè amò a beè tówè è, ‘Ketò ne mbeyòmò Wuribware ye ki bware kigyi-o, fò-ò fò ma kisi kigyii.’ ¹⁰ Amò-ò a waa iluwi esa, ne ṅkee amò pèèè a beè kiṅṅi yò sòsò. ¹¹ Mfeṅ ne abèè asa kò ne baa sun bamò lee Kayesareya maṅ-nò-ò a fò loṅ ne n te mò-rò-ò. ¹² Ne Wuribware a kufwiije-o a tówè gywii mò feye mò aa bamò a yò na m ma kine. Abèè asiye mò ne baa lee Yopaa maṅ-nò, ne baa kòrè Yeesuu gyi-o ya yaa mò Kayesareya mfeṅ, ne ane pèèè a lwee onyare ne oo sun tee mò-ò a loṅ-ò-rò. ¹³ Ne ò tówè gywii ane aneṅ ne oo ṅu Wuribware kabòò kò a bọ yere mò loṅ-ò-rò-ò. Na aneṅ ne Wuribware kabòò amò a tówè gywii mò è, ‘Sun òkò Yopaa maṅ-nò bọ kyorṅwe onyare kò ne ba tee mò è Simòṅ Peetroo-o ase. ¹⁴ Mò-ò mò ẹ tówè aneṅ ne Wuribware ẹ moròwe fò aa fò loṅ-nò awuye-o a o gywii fò.’ ¹⁵ Amò ẹ gye feye mò a lee mò ẹ tówè aseṅ mò i gywii bamò-ò, a moṅ kyee ne Wuribware a kufwiije timaa-o a bọ ywee bamò se feye kegyenkpèè-ò aneṅ ne ò ywee ane se-ò dèè. ¹⁶ Ne mò a nyiṅṅi ketò ne ane nyanṅpe Yeesuu a tówè-ò se feye, ‘Yohane Osuubòpò-ò de nkyu ò bọ asese asuu, amaa mone fèraa Wuribware a kufwiije timaa-o ẹ ywee mone se. Na Wuribware ba mò kufwiije timaa amò bọ gye mone.’ ¹⁷ A bọ-rò aneṅ feye Wuribware a sa bamò ne bọ moṅ gye Yudaa awuye-o mò kufwiije timaa-o ne feye aneṅ ne ò sa ane ne ane a kòrè ane nyanṅpe Yeesuu Kristoo gyi-o dèè. Amòse-ò nse ẹ gye mò-ò mò ne mò ẹ taare a n tii Wuribware kusun kpa?”

¹⁸ Bamò a nu aseṅ mò pèèè-ò, ne baa yòwe Peetroo keporò, ne baa kyorò Wuribware. Ne bọ ye, “Amò fèraa Wuribware a sa bamò ne bọ moṅ gye Yudaa awuye-o gbaa kpa feye bọ nu bamò eyee, na bọ lee bamò èbòye-rò, na bọ nya ṅkpa na kukyure ne a moṅ de kèè-ò.”

Asòrèè ne a bọ Anteyòkeya maṅ-nò-ò

¹⁹ San ne Yudaa awuye-o a mò Stifaṅ-o, bamò bèèkò-ana Yudaa awuye ne baa kòrè Yeesuu gyi-o a brawe-rò, a lee feye baa lee ba waa bamò aworefòò bweetò. Bamò boko a yò haree Fonikiya sweere se na Kiprus kwii si na Anteyòkeya maṅ-nò ba tówè aseṅ timaa-o

ba gywii Yudaa awuye-o wōre. ²⁰ Amaa bamō bokō ne baa kōwe bamō Kiprus kwii si na Kireenee maŋ-nō-ō a yō Anteyōkeya, ne baa tōwe aseŋ timaa bō lee ane nyanpe Yeesuu kuŋu si gywii bamō ne bō moŋ gye Yudaa awuye-o. ²¹ Bamō a de ane nyanpe a keyaalēŋ-ō se-ō, bamō ne bō moŋ gye Yudaa awuye-o bweētō a kōre aseŋ timaa-o gyi, ne baa gya Yeesuu a kebwaresun-o si.

²² Ne asōree awuye ne bō bō Yerōsaleŋ maŋ-nō-ō a nu amō aseŋ-ō, ne baa sun Bar-Nabas bō kyōŋwe Anteyōkeya mfeŋ. ²³⁻²⁴ Mō a fō, ne oo ŋu aneŋ ne Wuribware a yure asese-ō se-ō, ne mō akatō a gyi. Mō a gye sese timaa, ne ō bee o de Wuribware a kufwiŋe timaa-o bweētō, ne ō kōre Yeesuu gyi bweētō-ō se-ō, ne ō waa asese-ō wōre, ne ō yere bamō se kōkōre feye bō kya se gya ane nyanpe Yeesuu si kasentŋ-no, na bō ma kiŋŋi kamee. Ō saŋ ō bō mfeŋ, ne asese bweētō a bō kōre Yeesuu gyi, ne baa bō tii akōregyipo ne bō kyō bō bō mfeŋ-ō se.

²⁵ Ne Bar-Nabas a kya se yō Taasus maŋ-nō a ō ya buwi kpa Sōl. ²⁶ Mō a ya kpa Sōl ŋu-o, ne ō yaa mō Anteyōkeya. Abee anyō amō a gyi kasu mfeŋ, na bamō aa mfeŋ a asōree awuye-o e gyaŋŋe, ne baa kaapo asese biribiri abwaresen. Anteyōkeya mfeŋ ne baa gye ŋkpe teē bamō ne baa kōre Yeesuu gyi-o kenyaŋ feye Kristoo awuye.

²⁷ Amō saŋ amō Wuribware akyaamee kō mō a lee Yerōsaleŋ yō Anteyōkeya mfeŋ. ²⁸ Ne Wuribware a kufwiŋe-o a sa ne bamō-rō ōkō ne ba tee mō e Agabus-o a kōso yere, ne ō tōwe feye akōŋ dabē kō e kpa a a ba sweere pēee se. (Ne aa ba kasentŋ saŋ ne Roma awuye a owure dabē ne ba tee mō e Kilawudiyus-o a gyi kuwure-o.) ²⁹ Ne Kristoo awuye ne bō te Anteyōkeya-ō a kra feye bamō ōkēmaa e kyōŋwe bamō beeko-ana ne baa kōre Yeesuu gyi, ne bō bō Yudeya sweere se-ō ketō ne baa taare-ō. ³⁰ Kasentŋ mō, ne baa kpa atanē bō sun Bar-Nabas na Sōl, ne baa taa yaa bō sa mfeŋ a asōree abrese-ō.

12

Aneŋ ne Owure Herōd a tii Peetroo tiikpa, ne Wuribware a kōre mō lee mō kesaree-rō-ō

¹ Amō saŋ mō Owure Herōd* a lee ō waa asōree awuye ne bō bō Yerōsaleŋ maŋ-nō-ō bokō borōkraa. ² Ne ō sa ne mō asoogyaa awuye a ba kepaŋ bō mō Yohanee mō daa Yakubu. ³ Mō a ŋu feye Yakubu kemō-ō a waa Yudaa awuye kōne-ō, ne ō bee kra Peetroo. Ō waa amō ŋke ne Yudaa awuye e waa kasu kanō ngyaŋŋe kō ne ba gyi Bodobodoo-ne-yiisi-moŋ-te-ro-o. ⁴ Bamō a kra mō-ō, ne baa tii mō tiikpa, ne baa sa ne asoogyaa awuye ana aneŋ ntun nna a deere mō se. Ne Owure Herōd a waa mō mfeere feye ō sa a bō gyaŋŋe gyi mō aseŋ saŋ ne kasu kanō ngyaŋŋe kō ne ba gyi Wuribware-a-kya-ane-yōwe a ateese-o a lowe-ō. ⁵ Amōse-ō ne baa tii mō. Amaa asōree awuye-o a yere kebwarekōre se kake kēmaa feye Wuribware lee mō lee owure-o kesaree-rō. ⁶ Feye nyanpe ne Owure Herōd ye ō gyaŋŋe asese na o gyi Peetroo aseŋ-ō, kemō ndō kanye na Peetroo da asoogyaa awuye anyō mboŋtō-rō, na baa ŋure mō agbarabi anyō, na asoogyaa awuye kō mō yere kekyan ne baa tii Peetroo kemō-rō-ō kibunogyi-ro.

⁷ Mfeŋ ne Wuribware kabō kō a bō yere Peetroo ase kekyan ne ō bō kemō-rō-ō. Amō a gye kanye gbaa ooo, ne kekyan-ō-rō a laŋŋe-rō. Ne Wuribware kabō amō a leŋkpaŋ Peetroo kebaakpa, ne oo kyiŋŋi. Ne kabō-ō ye, “Waa menaŋ kōso!” Puri amō-rō ne agbarabi ne baa bō da mō asaree-rō-ō a saŋŋe lee da. ⁸ Ne Wuribware kabō-ō ye, “Kere se na fō waa-rō fō asebeta na fō buŋ fō waagya.” Ne Peetroo a waa aneŋ. ⁹ Ne Peetroo a gya mō se lee kekyan-ō-rō, na ō moŋ nyi ketō ne Wuribware kabō-ō e waa-ō, a lee feye aa waa mō feye mō a ku dee-o nee. ¹⁰ Ne baa kyōŋ asoogyaa awuye katun gyeŋkpeese-ō na kanyōsepo-ō se. Ne ŋkee lalalowe-ō, ne baa bō fō pone dabē ne baa ba kegyeretō bō waa, ne o tii kabōre ne ka lwee maŋ-nō-ō. Mfeŋ ne pone amō fōŋfōŋ a buŋŋi, ne baa kyōŋ lee, ne baa borō kabōre kō, ne puri-ro mfeŋ Wuribware kabō amō a ŋaa yōwe Peetroo.

* 12:1 Mō e gye Herōd Agripa gyeŋkpeese-ō nee.

¹¹ Ìkèe fèraa, nẹ Peetroo a pini kẹtò nẹ kaa waa-ò, nẹ ò yẹ, “Mbeyòmò fèraa, mọ a ñu fẹyẹ a gye kasẹnti. Wuribware ya sun mọ kabò-ò fẹyẹ ò bọ lee mọ lee Owure Heròd kesaree-rò, na o lee mọ lee kẹtò kema nẹ Yudaa awuye e kpa fẹyẹ kọ waa mọ-ò-rò.”

¹² Mọ fọnfọ a ñu anẹ nẹ a du bọ sa mọ-ò se-ò, nẹ ò yọ Yohanee Maak mọ nyi Mariya aye, na asese bweeto a gyanje mfeñ kanye amọ ba kọre kebwarekọre ba sa Peetroo. ¹³ Nẹ Peetroo a da lọ a kanọ a pọne-ò se, nẹ bamọ kabre kọ nẹ ba tee mọ e Rosa-o a lee ya kee. ¹⁴ Nẹ oo pini Peetroo bore, nẹ mọ akatọ a gyi bweeto haree ò tar se a o bunji pọne-ò sa Peetroo, nẹ oo kiñi lweero ya tọwe gywii bamọ fẹyẹ Peetroo yere kawu. ¹⁵ Nẹ baa tọwe gywii mọ fẹyẹ, “Fọ e lọ ebọ nẹ eee?” Nẹ ò yere-rò fẹyẹ, “A gye kasẹnti.” Amose-ò nẹ baa beñjaa mọ fẹyẹ, “Wuribware a kabò nẹ Peetroo de, nẹ ka kọ mọ-ò nẹ.” ¹⁶ Sañ mọ pree na Peetroo sañ ò da pọne-ò se. Nẹ ñkèe fèraa baa bọ bunji, nẹ bamọ a ñu mọ-ò, nẹ aa kpeñ bamọ eyee. ¹⁷ Nẹ ò ya mọ kesaree bọ tọwe gywii bamọ fẹyẹ bọ laato, nẹ ò tọwe anẹ nẹ Wuribware a lee mọ lee tiikpa-ò pree gywii bamọ. Nẹ ò yẹ, “Mọn! ya tọwe amọ gywii Yakubu na Kristoo awuye nẹ baa sañ-ò pree.” Nẹ ò lee bamọ ase mfeñ bee yọ tọ kọ.

¹⁸ Kaye a ke-o, nẹ asen a tọ asoogyaa awuye nẹ ba deere tiikpa-ò se-ò. Nteto ya waa Peetroo? ¹⁹ Nẹ Owure Heròd yẹ bọ buwi kpa mọ. Amaa baa kpa mọ kponẹ. Amose se-ò nẹ oo bise asoogyaa awuye-o amọ asen, nẹ ò sa kanọ fẹyẹ bọ mọ bamọ.

Amọ kamee-rò nẹ owure-o a lee Yudeya sweere se ya kyena Kayesareya mañ-nọ kafwee.

Anẹ nẹ Heròd a wu-o

²⁰ Nẹ Owure Heròd duñ a fwii Tiro na Sidọn eman awuye si. Amose-ò nẹ baa kpọwe abee yọ a bọ ya ñu mọ, bọ lee fẹyẹ bamọ ateese gyise pree a lee owure a sweere-ò se nẹ. Pwee nẹ baa yọ-ò, baa tọwe gywii anyare nẹ ò deere owure a lọ-ò-rò a ayaafore-ò se nẹ ba tee mọ e Balasitus-o nẹ, nẹ oo sure si fẹyẹ ò kya bamọ-rò. Nẹ baa yọ owure-o ase ya tọwe gywii mọ fẹyẹ ò sa a mọ duñ yuri.

²¹ Nẹ owure-o a sa kake, nẹ ò tee asese-ò pree baa mọ akatọ-rò. Nẹ oo bun mọ awureto, nẹ ò kyena mọ kawuregya se, nẹ ò sa seña gywii asese-ò. ²² Nẹ asese-ò a kyoro mọ seña sase fere-rò fẹyẹ, “N gye sese e gye nẹ ò sa seña-ò, kisi kọ nẹ.” ²³ Nẹ Wuribware kabò kọ a ba kame-ro kọ bọ da mọ, nẹ asọsọ a gyi mọ ekyoro, nẹ oo wu, a lee fẹyẹ ò mọ kyoro Wuribware fẹyẹ mọ a sa mọ kuwure na kedabe.

²⁴ Sañ amọ asese bweeto maa se ba nu abwareseñ, na ba kọre ba gyi. ²⁵ Nẹ Bar-Nabas na Sól a lowe kẹtò nẹ baa yọ kemọ se-ò, nẹ baa taa Yohanee Maak, nẹ bamọ aa mọ a kiñi yọ Anteyọkeya mañ-nọ.

13

Anẹ nẹ baa lee Bar-Nabas na Sól sun-o

¹ Sañ amọ Anteyọkeya asoree awuye-o boko gye Wuribware akyaaeme na abwareseñ akaapopo. Bamọ anyare e gye Bar-Nabas, na Simeyọ (nẹ ba tee e Ogyigyii-o) na Lukiyus (nẹ ò lee Kireenee mañ-nọ-ò) na Manayen (nẹ baa bera mọ aa Owure Heròd-ò) na Sól. ² Sañ kọ, nẹ ba sun Wuribware na ba kra akọ, nẹ Wuribware a kufwiije timaa-o a tọwe gywii bamọ fẹyẹ, “Mọn! lee Bar-Nabas na Sól sa mọ, na bọ ya sun mọ kusun nẹ mọ a tee bamọ kemọ se-ò.” ³ Nẹ baa meraa se ba kra akọ na ba kọre kebwarekọre, nẹ baa ba asaree bọ dọñ bọ anu si yure bamọ, nẹ baa sun bamọ bọ kyọwe.

Anẹ nẹ Sól a yọ mọ kpa gyeñkpees-ò na ò ya tọwe abwareseñ-ò

⁴ Nẹ Wuribware a kufwiije timaa-o a kaapo Bar-Nabas na Sól, nẹ baa yọ Silukiya mañ-nọ, nẹ baa borọ nkyu si yọ Kiprus kwii si.* ⁵ Bamọ a fọ Salamis mañ-nọ-ò, nẹ baa tọwe abwareseñ Yudaa awuye nẹ bọ bọ mfeñ a kebwarekọre akyan-ò-rò gywii asese. Amọ Yohanee Maak gbaa tii bamọ se ò kya bamọ-rò. ⁶ Nẹ baa ya fọ haree mfeñ nẹ baa tee e Pafos mañ-nọ-ò. Nẹ baa tọ kisiben wuye kọ nẹ ba tee mọ e Bar-Yeesuu-o mfeñ. Griiki

* 13:4 Deere ifotoo nẹ e bọ Abwareseñ wọre-ò kee-ò.

sen̄sa-rò mò ken̄yare e gye Ilimas. Ò gye Yudaanyi nee, ne ò ye mò feraa gye Wuribware kyaamee nee. ⁷ Kisibey wuye amò mò nyare e gye kwii amò se gominaa ne ò yere Roma owure dabe-ò ayaa-rò, ne ba tee mò e Serēgiyus Pòol. Ne gominaa-o de kanyiasen̄, ne ò tee Bar-Nabas na Sòol bò lee feye ò kpa a o nu abwaresen̄. ⁸ Amaa kisibey wuye-o mon̄ sure si sa bamò, a lee feye ò maa kpa feye gominaa-o kòore abwaresen̄-ò gyi. ⁹ Ne Sòol (ne mbeyòmò ba tee mò e Pòol-ò) a deere kisibey wuye amò, na Wuribware a kufwiin̄e timaa-o keyaalen̄ bò mò ase. ¹⁰ Ne ò ye, “Fò, Òbònsam mò gyi! Fò feraa, ketò kemaa ne ki bware-o gye fò òn̄ nee. Fò e penna asese nee san̄ kemaa, ne n̄kee fò i kyurowi Wuribware a kaseñtin̄-o fò i kii kayeba san̄ kemaa! ¹¹ Wuribware i gyiiri fò kesebò. Fò akatò i bwee na fò ma lē n̄u atò bò fò san̄ kò pwēē.” Puri-ro mfen̄ ne aa waa Ilimas feye kibugyii a da mò akatò se-ò, ne mò akatò a bwee. Ne ò lee teyi asaree o buwi ò kpa òkò ne ò kra mò kesaree-rò na ò kaapo mò kpa-ò. ¹² Gominaa amò a n̄u ketò ne kaa waa-ò, ne ò kòore ane nyan̄pe Yeesuu gyi, bò lee feye Pòol a abwaresen̄ kekaapo-ò a tòora mò kakpon̄-ò.

Pòol koyo Anteyòkeya ne a bò Pisidiya sweere se-ò

¹³ Ne Pòol mò aa mò anareberēpo a borò òpoo se lee Pafos yo Pēega man̄ ne ò bò Pamfiliya sweere se-ò-rò. Mfen̄ ne Yohanee Maak a yowe bamò kin̄i yo Yerusalem man̄-nò. ¹⁴ Ne baa kya se lee Pēega mfen̄ ya fò Anteyòkeya ne ò bò Pisidiya sweere se-ò. Kukyure kake a fò-ò, ne baa yo Yudaawuye ne bò bò mfen̄ a kebwarekorekyañ-ò-rò ya kyena. ¹⁵ Feye anen̄ ne bò kyò ba waa-ò, ne bamò ne bò gye kebwaresun̄-o agyen̄kperēpo-ò a kare abwaresen̄-ò. Mosis a mbraa a wore-ò-rò ne baa gye n̄kperē kare, ne baa kare akyaamee-ò òkò a wore-ò-rò bò gya se. San̄ ne baa kare lowe-ò, ne kebwarekorekyañ abrese-ò a sa ne baa tōwe gywii Pòol-ana feye, “Ane kōsobēē-ana, mon̄e i de Wuribware asen̄ kò ne a kaapo ane atò-ò, ane e kpa feye mon̄! tōwe gywii asese mò pēē na bò nu.”

¹⁶ Ne Pòol a koso yere, ne ò ya asese-ò kesaree feye bamò òkemma laato, ne ò mēraa mò sen̄sa se feye, “Mò beeko-ana Isireelii awuye na òkemma ne ò mon̄ gye Isireeliinyi, ne ò bò mfee, ne o sun̄ Wuribware-ò, nu mò ase! ¹⁷ Wuribware ne Isireelii awuye i sun̄-o a lee ane nana-ana, ne ò sa ne baa waa kokyò san̄ ne bò gye anya, ne bò bò Igyipiti sweere se-ò. Ne Wuribware a ba mò keyaalen̄ bò lee bamò lee Igyipiti awuye a asaree-ò-rò. ¹⁸ Ne ò gye bamò kegyen̄kperē kimukee-ro nsu aduna, na oo nyite bamò atò waase. ¹⁹ Ne ò gye bamò kegyen̄kperē yaa Kanañ sweere se, ne oo kpuri nsuro nsunoo asese ne bò te mfen̄-ò, ne ò taa bamò sweere bò kii ane adedaapo-ò lee. ²⁰ Nsu alafa ana na adunuu ne ò bò waa amò-ò pēē lee san̄ ne baa gye n̄kperē yo Igyipiti sweere se-ò.

Amò-ò kamee-rò-ò, san̄ kemaa ne asen̄ e tò bamò, beē adon̄ i tii bamò-ò, amò Wuribware a lee bamò ne ba waa agyen̄kperēpo-ò na bò lee bamò lee asen̄ amò-rò anen̄-aaa bò fò mò kyaamee Samuwel a mbee-ò se. ²¹ San̄ ne bò ye baa kpa owure-o, ne Wuribware a lee ònyare kò ne ba tee e Kis mò gyi Sòol lee Benyamin̄ a kasuro-o-ro feye o kii bamò owure.* Mò a gyi kuwure nsu aduna-ò kamee, ²² ne Wuribware a lee Sòol lee kuwure-o si, ne ò taa Deefid bò kyena se. Mfaan̄e ne Wuribware a tōwe Deefid asen̄, ‘Mò a n̄u feye Yeseē mò gyi Deefid e gye sese ne ò pre mò-ò, a lee feye ò waa ketò kemaa ne mò e kpa feye ò waa-ò.’* ²³ Deefid a kenana-ò-rò ne Wuribware a lee ònyare kò feye o kii Isireelii òmoròwepò, feye anen̄ ne ò kyò tōwe bò beya feye ò waa a ò sa bamò-ò. Òmoròwepò amò e gye Yeesuu. ²⁴ Pwēē ne Yeesuu a lee mò kusun̄-o kaase, Yohanee Osuubòpo-ò a tōwe abwaresen̄ gywii Isireelii awuye pēē feye bò nu bamò eyē na bò kin̄i lee bamò ebōye-rò na bò bò asuu. ²⁵ Na san̄ ne Yohanee Osuubòpo-ò e kpa a ò lowe mò kusun̄-o, ne ò tōwe gywii asese-ò feye, ‘Mōne ya fa feye mò-ò mò e gye òmoròwepò ne Wuribware ye o sun̄ a ò bò kyon̄we mon̄e-ò, mon̄e e fò kpa. N gye mò e gye ònyare amò. Amaa mon̄! nu feye ò bò kamee ò ba na mon̄ fò feye m bun̄ne lee mò asebeta na m fwee mò ayaa se gbaa!’

²⁶ Mò kōsobēē-ana Isireelii awuye, Abraham ananagi, na mon̄e ne mon̄e mon̄ gye Isireelii awuye-o pēē, ne mon̄e i sun̄ Wuribware-ò, ane ne Wuribware a sun̄ bò tōwe

* 13:21 1 Samuwel 9-10. * 13:22 1 Samuwel 13.14.

omorōwepō-ō kuṅu si asen gywii! ²⁷ Bō lee feye asese ne bō bō Yerōsaleṃ maṅ-nō-ō na bamō agyeṅkpeepō-ō moṅ pini feye Yeessuu amō e gye omorōwepō mō. Ne bō bee bō moṅ nu Wuribware akyaamee a asen ne ba kare amō kukyure kake kemaa bamō kebwarekōre akyaṅ-nō-ō feye ba waa Yeessuu borōkraa na bō mō mō-ō kaase. Ne bamō mō baa bu Yeessuu keṛō, ne baa mō mō, na bō moṅ nyi feye bamō a waa aneṅ-ō, baa sa ne Wuribware a akyaamee a asen ne baa tōwe bō lee Yeessuu kuṅu si-o a waa kasentij nee. ²⁸ Haree gbaa bamō a moṅ nya ketō ne ba yere se a bō bō da mō bō mera kiyii kpare-abee-rō se mō-ō, baa tōwe gywii Pilat ne ɔ gye gominaa saṅ amō-ō feye ɔ sa bamō kpa a bō mō mō. ²⁹ Bamō a waa mō ketō kemaa ne abwaresen wōre-ō ye ba waa mō-ō lowe-ō, ne baa lee mō lee kiyii kpare-abee-rō-ō se, ne baa pure mō kegyeraṅta-rō. ³⁰ Amaa Wuribware a kyinṅi mō lee lowi-ro. ³¹ Ne oo lee mō eyee, ne ɔ naa, ne ɔ bee lee mō eyee nke bweetō bō kaapo bamō ne bamō aa mō a lee Galileya sweere se yō Yerōsaleṃ maṅ-nō-ō. Bamō e gye ne mbeyōmō ba tōwe mō awaase na asen ba gywii ane Isireelii awuye ne bō saṅ bō bō bamō aye-ō.

³²⁻³³ Ane mō ane a ba mfee nee feye ane bō tōwe asen timaa-o gywii mone. Ketō ne Wuribware a tōwe gywii ane adedaapo feye ɔ waa-ō, ne ɔ waa sa ane ne ane gye bamō ananagyi-o. Aseṅ timaa mō e gye feye oo kyinṅi Yeessuu lee lowi-ro, feye aneṅ ne baa kyoree waa abwaresen wōre-ō-rō Deefid a kilij nyōsepo-ō-rō,

‘Ndō mō a lee fō bō kaapo kaye feye mō gyi e gye fō,
ne mō-ō, fō se e gye mō.’*

³⁴ Ne Wuribware a kaapo ketō kemaa-rō feye o kyinṅi mō a ɔ lee lowi-ro, na ɔ ma lee sa a o wu na o gyo kegyeraṅta-rō saṅ ne ɔ tōwe bō borō mō kyaamee kō se waa abwaresen wōre-ō-rō feye,

‘Mō, Wuribware, e sa mone nyure kpeyaa
ne m maa lowe-ō, ne mō a tōwe bō beya feye
n de bō sa mone ɔdedaapo Owure Deefid-o.’*

³⁵ Feye aneṅ ne a bee a bō Deefid a ilij-o-ro toṅ kō e,

‘Mō a gye fō keyaafōre timaa-o si-o,
fō ma sa a mō kayōwōre gyo kegyeraṅta-rō.’*

³⁶ Deefid a mbee-ō se, ɔ waa ketō ne Wuribware e kpa-ō nee, ne nkee ɔ bō wu, ne baa pure mō adedaapo-ō ase, ne oo gyo kegyeraṅta-rō. ³⁷ Amaa amō-ō moṅ waa Yeessuu ne Wuribware a kyinṅi mō lee lowi-ro-o.

³⁸⁻³⁹ Mō kōsobee-ana, mō e kpa feye mone ɔkemaa ṅu feye ketō ne Wuribware e kaapo-ō e gye feye Yeessuu mō se dēe ne ɔ borō a ɔ bō taa asese ebōye bō ke bamō. Mbraa ne Wuribware a borō Mosis si taa sa ane-ō maa taare a n lee ane eyee lee ebōye-rō, beee n sa a ane ṅkponō fwiiri. Amaa mbeyōmō, bō lee ketō ne Yeessuu mō a waa-ō se-ō, ɔkemaa ne ɔ kōre mō a o gyi-o, Wuribware e taa mō ebōye peee a ɔ bō ke mō, na ɔ tee mō feye sese timaa.

⁴⁰ Amōse-ō mon' sa se, na ketō ne Wuribware a akyaamee ne baa dēe kyena-ō a tōwe-ō maa nya ba mone se. ⁴¹ Bō ye Wuribware a tōwe feye,

‘Mone ne mone e mose mō mbeyōmō-ō,
mon' ṅu ato ne a kpeṅ mone eyee-ō, na mon' wu.
Bō lee feye ketō ne mō e waa ndō-ō
gye ketō ne mone maa kōre a mon' gyi-o,

* 13:32-33 Kiliṅ 2.7. * 13:34 Isaya 55.3 (LXX). * 13:35 Kiliṅ 16.10.

haree òkò ya kaapò mone-rò gbaa.* ”

Nè Pòl a sa seṅsa-ò bọ gye kèe.

⁴² Amò saṅ nè Pòl na Bar-Nabas e lee kebwarekorekyaṅ-ò-rò-ò, asesè-ò a tówè gywii bamò nē feyè kukyure kake nè ka ba-ò, bọ bēe bọ tówè kètò nè baa tówè-ò asen bēe gywii bamò. ⁴³ Asesè amò a lee ngyaṅṅe-ò-rò-ò kamee-rò, nè Yudaawuye bweeto na bamò nè bọ mọṅ gye Yudaawuye, nè mbeyòmò ba sun Wuribware-ò, bweeto a yò bọ naa bọ gya Pòl na Bar-Nabas se. Nè Pòl na Bar-Nabas a tówè gywii bamò feyè bọ kya se gya Wuribware se na bọ ma kine nyure nè Wuribware a sa bamò-ò.

⁴⁴ Kukyure kake nè kaa gya se-ò, asesè kafwee kò ya saṅ, weete maṅ-ò-rò asesè pèe a yò kebwarekorekyaṅ-ò-rò ya nu abwareseṅ. ⁴⁵ Yudaawuye-o a ṅu feyè asesè bweeto bweeto a ba bamò kebwarekorekyaṅ-ò-rò-ò, nè aa waa bamò gya bweeto, nè aa sa nè bọ mọṅ sure kètò nè Pòl e tówè-ò se, nè baa saare m̀, nè bọ ye ò ba ayeba nē. ⁴⁶ Amaa ṅkee gbaa nè Pòl na Bar-Nabas a nya ṅkponò ba tówè abwareseṅ-ò nē. Nè Pòl ye, “Weete a tiri feyè mone Yudaawuye nè ane a gye ṅkpe tówè abwareseṅ-ò gywii. Amaa mone a tēe kine asen m̀-ò feraa, mone fṅfṅ a kaapò nē feyè mone mọṅ fò feyè mone a nya ṅkpa na kukyure nè a mọṅ de kèe-ò. Amose-ò ane e yowe mone na ane yò nde se awuye-o ase. ⁴⁷ Bọ lee feyè kètò nè Wuribware a tówè waa abwareseṅ wore-ò-rò feyè ane waa-ò nē-ò ye,

‘Mò e sa a fò lanṅe-rò feyè fetiri bọ sa nde se awuye,
na fò nya morowe bamò.* ”

⁴⁸ Amò feraa, bamò nè bọ mọṅ gye Yudaawuye-o a nu aneṅ-ò, nè baa kyorò kètò nè Wuribware a tówè-ò. Nè bamò nè Wuribware a kyò lee feyè bọ nya ṅkpa na kukyure nè a mọṅ de kèe-ò a kii Yeessu akòregyipo.

⁴⁹ Nè Yeessu asen a saṅṅe-rò sweere amò pèe se. ⁵⁰ Nè Yudaawuye-o a sa nè akyye abrese nè ba sun Wuribware-ò na maṅ-ò abrese idun a fwii Pòl na Bar-Nabas se, nè baa lee ba tóraa bamò, nè baa gya bamò lee sweere amò se. ⁵¹ Saṅ nè Pòl na Bar-Nabas e lee maṅ amò-rò-ò, nè baa kponkpaṅ bamò asebeta-rò ese bọ sii mfeṅ bọ kaapò feyè baa yowe maṅ amò-rò asesè asen sa bamò. Nè baa kyorò yò Ikoniyum maṅ-nò. ⁵² Amaa bamò nè baa kòre Yeessu gyi, nè bọ bọ Anteyakeya-ò feraa akatò a gyi asen timaa-o si, nè Wuribware a kufwiṅne timaa-o a kyena bamò ṅkponò-rò.

14

Kètò nè Pòl na Bar-Nabas a waa Ikoniyum-o

¹ Aneṅ dèe ya waa Ikoniyum maṅ-nò. Pòl na Bar-Nabas a yò Yudaawuye kebwarekorekyaṅ-ò-rò mfeṅ ya tówè abwareseṅ. Bọ lee aneṅ nè baa sa seṅsa-ò se-ò, nè Yudaawuye na bamò nè bọ mọṅ gye Yudaawuye-o bweeto a kii Yeessu akòregyipo. ² Amaa Yudaawuye nè bọ mọṅ kòre asen timaa-o gyi-o a sa nè maṅ awuye amò a kisi bamò nè baa kii Yeessu akòregyipo-ò. ³ Amaa haree amò-ò pèe ooo, Pòl na Bar-Nabas a kyena mfeṅ kyee, nè baa waa ṅkponò ba tówè ane nyanpe Yeessu asen. Nè ane nyanpe a sa bamò eleṅ nè baa bọ waa akpeṅyeeto bọ kaapò feyè aneṅ nè baa tówè e Yeessu e kpa feyè ò morowe asesè-ò gye kasentij. ⁴ Nè maṅ-ò a ke-ro. Bòkò gya Yudaawuye nè bọ mọṅ kòre Yeessu gyi-o si, nè bòkò m̀ gya Pòl na Bar-Nabas se. ⁵ Nè bamò nè bọ mọṅ gye Yudaawuye-o bòkò na Yudaawuye-o bòkò na bamò agyenkperepo a waa bamò mfeere feyè bọ waa Pòl na Bar-Nabas borakraa, na bọ tweek bamò abu. ⁶ Pòl na Bar-Nabas a nu amò asen-ò, nè baa sere lee mfeṅ yò Lisitra na Derebee eman nè e bọ Likoniya sweere se-ò na eman nè i muruwa mfeṅ-ò se. ⁷ Nè baa tówè asen timaa-o mfeṅ pèe.

Kètò nè Pòl na Bar-Nabas a waa Lisitra na Derebee-ò

* 13:41 Habakòk 1.5 (LXX). * 13:47 Isaya 49.6.

⁸ Saṅ amò, ònyare kò mò bò Lisitra mfeṅ, nẹ baa kòwẹ mò kegyabòò. Amòse-ò ò mọṅ nare mò ayaa se ṅke ṅkò se. ⁹ Nẹ òò kyena sweere mfeṅ nu aseṅ nẹ Pòl a tòwẹ-ò pẹe. Nẹ Pòl a ṅu feye òò kòore aseṅ-ò gyi, nẹ ò kòore o gyi feye Wuribware e taare a ò kya mò. Amòse-ò nẹ òò deere kegyabòò-ò akatò-rò diṅ. ¹⁰ Nẹ òò tòwẹ kenken feye, “Kòsò yere fò ayaa se.” Mfeṅ nẹ kegyabòò amò a kòsò fuwi ywee, nẹ òò nare mò ayaa se ò kaa.

¹¹ Amò feraa asese bweeto a ṅu ketò nẹ Pòl a waa-ò, nẹ baa lee ba fẹe-rò bamò Likoniya seṅsa-rò feye, “Anẹ ikisi-o a buruwi asese ba anẹ ase!” ¹² Nẹ bò ye Bar-Nabas e gye kisi brese nẹ ba tee kemò e Siyus, nẹ bò ye Pòl mò e gye bamò kisi nẹ ba tee kemò e Hemes, Siyus kyaamee, bò lee feye mò e gye aseṅ-ò òtòwepò òbrese. ¹³ Nẹ Siyus okisipò nẹ mò kisi kekyaṅ yere maṅ-ò nlanbese-ò a ya kpa mò akpeṅnyare na aferaagyi nẹ a de atotoo damenanse-ò baa maṅ-ò kibunogyi-ro feye mò aa mò asese e kpa a bò ba a bò lṅṅò Pòl na Bar-Nabas nẹ feye bamò ikisi-o. ¹⁴ Bar-Nabas na Pòl a nu ketò nẹ asese amò e kpa a bò waa-ò, nẹ baa kyanṅe bamò atò buṅse-rò bò kaapo feye bò maa kpa ketò nẹ asese e kpa a bò waa-ò, nẹ baa ṅwɛɛnaṅ ya yere asese-ò nsena ba fẹe-rò feye, ¹⁵ “Nteto nẹ nẹ mone e waa aneṅ? Anẹ mọṅ gye ikisi nẹ. Anẹ gbaa anẹ gye asese nẹ feye mone-ò dɛ. Anẹ a ba mfee nẹ feye anẹ bò tòwẹ aseṅ timaa bò lee Wuribware kuṅu si gywii mone. Bò lee feye Wuribware mò wore doo i de ṅkpa-ò. Mò ya twee sosò na kaase na ɔpò na ketò kemaa nẹ ke bò emò-rò. Nẹ ikisi feraa mọṅ gye seye, e maa taare a e kya mone-rò. Nẹ mbeyomò Wuribware ye mon' yowe mone ikisi mò kusun, na mon' sun mò wore kpeṅ. ¹⁶ Dedaa-ò, Wuribware a yowe asese pẹe nẹ baa boro ekpa kemaa nẹ ba kpa-ò se. ¹⁷ Amaa saṅ kemaa m-ò, mò e deṅ ò kaapo feye ò bò-rò. Mon' kee aneṅ nẹ o bware-o, a lee feye mò e gye nẹ ò sa mone bware ò lee sosò, nẹ ò sa nẹ mone adòoteese i baare a daṅ a waa kokyò, nẹ mone akatò i gyi.” ¹⁸ Haree Pòl na Bar-Nabas aseṅ demante mò nẹ baa tòwẹ-ò, aa waa leṅ pwee nẹ baa dɛ taare kuṅ asese-ò feye bò ma mò akpeṅnyare-ò bò lṅṅò bamò.

¹⁹ Nẹ Yudaa awuye bokò a lee Anteyokya na Ikoniyum ba Lisitra mfeṅ bò sa nẹ asese-ò a kine Pòl na Bar-Nabas aseṅ nẹ baa gya bamò lee-o si. Nẹ bamò aa asese-ò pẹe a daye Pòl abu, nẹ baa gyiiri mò yaa bò beya maṅ-ò kawu si. Ba fa feye oo wu nẹ, nẹ baa yowe mò. ²⁰ Amaa saṅ nẹ bamò nẹ baa bò kii Yeessu akòoregyipò maṅ amò-rò-ò a ya yere muruwaa mò-ò, nẹ òò kòsò bee kiṅṅi yò maṅ-ò-rò. Kemò kaye ṅke-o, nẹ mò aa Bar-Nabas a yò Derebee maṅ-nò.

Aneṅ nẹ Pòl na Bar-Nabas a kiṅṅi yò bamò aye asoree awuye ase-ò

²¹ Nẹ Pòl na Bar-Nabas a tòwẹ aseṅ timaa bò lee Yeessu kuṅu si Derebee maṅ-nò, nẹ baa nya agyasepò bweeto mfeṅ. Nẹ baa kiṅṅi yò Lisitra na Ikoniyum na Anteyokya nẹ ò bò Pisidiya-o. ²² Nẹ baa sa nẹ Yeessu akòoregyipò-ò a nya bamò kebwaresun-o keyaaleṅ, nẹ baa sa bamò wore feye bò kra bamò kòkòoregyi a kasentiṅ-o-ro kenken. Nẹ baa tòwẹ feye, “A tiri feye anẹ ṅu aseṅ bweeto pwee na anẹ yò sosò mfeṅ nẹ Wuribware i gyi kuwure-o.” ²³ Nẹ baa kra akon, nẹ baa kore kebwarekore. Nẹ baa taa asoree awuye-o bò waa anẹ nyanṅe Wuribware kesaree-rò feye ò deere bamò se. A lee feye Wuribware nẹ baa ba bamò eyee bò dṅṅò se. ²⁴ Bamò a muruwi Pisidiya sweere se-ò kamee-rò, nẹ baa yò Pamfiliya sweere se. ²⁵ Nẹ baa tòwẹ abwaresen Prega maṅ-nò bò fò Ataliya maṅ-nò. ²⁶ Lee mfeṅ nẹ baa kiṅṅi boro nkyu si yò Anteyokya nẹ a bò Siriya sweere se-ò mfeṅ nẹ asoree abrese-ò a dɛ kore kebwarekore taa bamò bò waa Wuribware kesaree-rò feye ò deere bamò se, na o yure bamò, na bò waa mò kusun nẹ mbeyomò baa waa lowe-ò. ²⁷ Saṅ nẹ baa fò Anteyokya mfeṅ, nẹ baa gyanṅe asoree awuye-o pẹe-ò, nẹ baa tòwẹ ketò nẹ Wuribware a boro bamò se waa-ò na aneṅ nẹ oo buṅṅi kpa sa nde se awuye-o na bò kòore mò gyi-o gywii bamò. ²⁸ Nẹ baa kyena mfeṅ a Yeessu akòoregyipò-ò ase kyee.

Yerosalem a ngyanṅe-ò

¹ Nẹ asese kò a lee Yudeya sweere se ba Anteyokya maṅ-nò, na ba kaapo bamò nẹ baa kòore Yeessu gyi mfeṅ-ò feye, “Mone e mọṅ teṅṅe mone atweetu feye aneṅ nẹ mbraa nẹ

ane ɔdedaapo Mosis a bo sa ane Yudaawuyeo e kaapo-ɔ, na mon' kii feye ane Yudaawuyeo pwee na mon' dee kii Kristoo awuye, Wuribware maa morowe mone.”² Ne bamo aa Pɔl na Bar-Nabas a nya amo ikii na a bo leɲ. Amose-ɔ ne baa waa kemo feye Pɔl na Bar-Nabas na Yeesuu akoregyipɔ ko ne bo bo Anteyakeya-ɔ yo Yerusalem man-no na bo ya nu Yeesuu a ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ na asoree abrese ne bo bo mfeɲ-ɔ amo asenɲ.³ Ne asoree awuyeo a sun bamo bo kyonwe.

Bamo a yo bo bo kpa-rɔ-ɔ, ne baa towe aneɲ ne nde se awuye bweeto a ba bo gya Yeesuu a ekpa-ɔ se-ɔ gywii Fonikiya na Samariya esweere se awuye. Ne aa baa Kristoo akoregyipɔ ne bo bo mfeɲ-ɔ kakatɔgyi.

⁴ Bamo a fo Yerusalem man-no-ɔ, ne asoree awuye na ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ na asoree abrese-ɔ a kra bamo neene. Ne Pɔl na Bar-Nabas a towe asun dabe ne Wuribware a borɔ bamo se waa bo kaapo bamo ne bo mon gye Yudaawuyeo gywii bamo.⁵ Amaa bamo ne baa kore Yeesuu gyi-o bokɔ ne bo gya Farisii awuye a ekpa-ɔ se-ɔ a kosɔ yere, ne bo ye, “Bamo ne bo mon gye Yudaawuyeo, ne bamo e kpa a bo gya Yeesuu a ekpa-ɔ se, mon' sa a ane kaapo bamo feye bo teɲɲe bamo atweetu, na bo gya mbraa ne ane ɔdedaapo Mosis a sa ane Yudaawuyeo si, pwee na ane sure si feye ane e kra bamo feye bamo a bo kii Kristoo awuyeo.”⁶ Ne nkee ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ na asoree abrese-ɔ a gyanɲe na bo fa asenɲ amo mfeere.⁷ Ne baa gyiri asenɲ-ɔ ikii kyee. Ne nkee Peetroo a kosɔ yere towe feye “Mo kosobee-ana, mon' nyiɲɲi si feye san-ɔ Wuribware a lee mo lee mone-rɔ feye mo ya gye mone nkrɛe ya towe asenɲ timaa bo lee Yeesuu kuɲu si gywii asese ko ne bo mon gye Yudaawuyeo, ne baa bo kii Yeesuu akoregyipɔ.”⁸ Ne Wuribware ne o nyi ɔkɛmaa mfeere-ɔ a sa bamo mo kufwiɲe timaa-o feye aneɲ ne ɔ sa ane-ɔ dee bo kaapo feye ɔ kpa bamo asenɲ.⁹ Wuribware mon towe feye bo kwee, ne ane mo ane kwee. Ne ɔ taa bamo ebaye bo ke bamo, bo lee feye bamo a kore Yeesuu gyi-o si. Ne bo mon teɲɲe bamo atweetu, ne bo mon gya ane Yudaawuyeo a mbraa-ɔ se pwee ne Wuribware a dee kore bamo.¹⁰ Ne nkee nteto se ne mone e kpa a mon' kyɔ Wuribware-rɔ kee, bo lee feye mone de tsoro ne ane adedaapo na ane fonfon mon taare soro-ɔ mone e gya bamo ne bo mon gye Yudaawuyeo, ne baa kore Yeesuu gyi-o anu si?¹¹ Daabii, a mon bware feye ane sa bamo aneɲ a mbraa-ɔ. Bo lee feye a gye aneɲ ne ane a bo kore Yeesuu gyi-o wore se ne Wuribware a morowe ane Yudaawuyeo. N gye aneɲ ne ane a gya mo mbraa-ɔ se-ɔ se. Aneɲ dee ne ɔ morowe bamo.”

¹² Ne nyanɲe-rɔ pree a waa diɲɲ ba nu aneɲ ne Bar-Nabas na Pɔl e towe aneɲ ne Wuribware a ba bamo bo waa akperyeɲeto bo kaapo bamo ne bo mon gye Yudaawuyeo.¹³ Bamo a sa bamo seɲsa lowe-ɔ, ne Yakubu mo ye, “Mo kosobee-ana, mon' nu mo ase!”¹⁴ Mbeyomɔ ne Simɔɲ Peetroo a kaapo-rɔ aneɲ ne san-ɔ Wuribware a lee bamo ne bo mon gye Yudaawuyeo bokɔ feye bo kii mo asese-ɔ. Mfaanee ne ɔ kaapo feye ɔ deere bamo ne bo mon gye Yudaawuyeo si feye aneɲ ne ɔ deere ane se-ɔ.¹⁵ Wuribware a akyaame-ɔ dee asenɲ ne baa towe-ɔ a waa kokonko feye aneɲ ne baa kyoree waa abwaresenɲ wore-ɔ-rɔ.

¹⁶ ‘Wuribware ye,

Amo-ɔ kamee-rɔ mo i kiɲɲi a m ba
na m bo lonɲo Deefid a kuwure ne kaa ke-ro-o,
na m bee pwee mo man mfeɲ ne oo bwee kii ketaakpan-ɔ
bo yera feye aneɲ ne ɔ dee o du-o,

¹⁷ na sese dimaadi pree ne baa san-ɔ
na nde se awuye ne mo a tee bamo
feye bo bo kii mo asese-ɔ pree nya buwi kpa mo.*

¹⁸ Mo, Wuribware, e gye ne mo e waa ato mo
ne mo a towe amo dedaa-ɔ pree. Mo ya towe.’ ”

* 15:17 Amos 9.11-12 (LXX).

¹⁹ Ne Yakubu a kya se feye, “Mo e fa nee feye ane ma lee tɔraa asese mo ne bo mon gye Yudaa awuye, ne ba ba Wuribware ase-ɔ. ²⁰ Ketɔ ne ki tiri-o e gye feye ane kyoree wɔre tɔwe gywii bamo feye bo ma gyi ateese beee wɔ kiyee ne ikisi asunpo a bo lonjo bamo ikisi-o, a lee feye ane a ateese na kiyee-o a waa iyisi. Na bo ma waa kakyeeekpa na kanyarekpa. Na bo ma wɔ kabɔ ne bo mon teɲ kamo kebɔ-rɔ-ɔ, na bo ma gyi mbogya. ²¹ A lee feye haree dedaa-ɔ sweere peee se kebwarekore akyan bo-rɔ ne ane kosobee-ana Yudaa awuye i sun Wuribware, ne ba kaapo mbraa ne Mosis a sa ane-ɔ kukyure kake kema a mo-rɔ. Ne bamo ne bo mon gye Yudaa awuye-o a nu bamo a kaapo ane a mbraa-ɔ.”

²² Ne ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ na asoree abrese-ɔ na asoree awuye-o peee a sure si, ne baa lee bamo-rɔ anyare ko ne asoree awuye-o i bu-o bo tii Pɔl na Bar-Nabas se a bo nya sun bamo bo kyonwe Anteyokya. Bamɔ anyare e gye Yudas ne bo bee ba tee mo e Bar-Sabas-ɔ na Silas. ²³ Ne baa kyoree wɔre bo sun bamo feye,

“Ane ne ane gye ayaa-rɔ ayerepɔ na asoree abrese mfee-ɔ e gye ne ane e kyoree wɔre mo ane e kyonwe mone ne mone a kɔre Yeesuu gyi, ne mone mon gye Yudaa awuye, ne mone te Anteyokya man-nɔ na Siriya na Kilikiya esweere se-ɔ. Mone gye ane beeko-ana Kristoo awuye, ne ane e ka mone peee kanɔ damenanse. ²⁴ To, ane a nu feye ane asese ko ne baa lee ane ase mfee-ɔ a ba mone ase a bo ba asen ko bo nyera mone mfere bo tɔraa mone. Amaa n gye ane aa bamo kanɔ. ²⁵⁻²⁶ Amose ne ane a gyanje, ne ane peee a sure si lee mbɔ mo sun mone ase. Bamɔ aa ane anyare timaa Bar-Nabas na Pɔl ne baa kperi ane nyanje Yeesuu Kristoo si gyanja lowi kake kema-ɔ e gye ne ba ba. ²⁷ Yudas na Silas ne bo tii si-o e tɔwe ketɔ ne ane a kyoree waa wɔre mo-rɔ-ɔ kanɔ-rɔ a bo bee gywii mone. ²⁸ Ane aa Wuribware a kufwiije timaa-o a sure si feye ane ma lee baa asen tɔraase ko a ane bo donjo mone se, amɔ mbraa mo wɔre kpen. ²⁹ Mone ma kan gyi ateese beee wɔ kabɔ ne baa mo wee ikisi si-o, mone ma kan gyi mbogya, mone ma kan wɔ kabɔ ne bo mon teɲ kamo kebɔ-rɔ-ɔ. Na mone ma waa kakyeeekpa na kanyarekpa. Mone ya taare gya mbraa mo se feraa, mone a waa atɔ. Wuribware yere mone kamee.”

³⁰ Ne baa sun mbɔ-ɔ bo yo Anteyokya. Bamɔ a fo mfen-ɔ ne baa gyanje Kristoo awuye-o peee, ne baa taa wɔre-ɔ sa bamo. ³¹ Kristoo awuye-o a kare wɔre-ɔ, ne bamo akato a gyi bo lee asen-ɔ se. ³² Ne Yudas na Silas ne bo bee bo gye Wuribware akyamee-ɔ a sa senja ne ɔ sa kakponɔ na wɔre bo lee kebwaresun si-o bamo ase kyee. ³³ Bamɔ a kyena bamo ase mfen bo fo san ko-ɔ, ne asoree awuye a sa bamo kpa feye bo yo pe. Ne Yudas a kinji yo bamo ne baa sun bamo-ɔ ase. [³⁴ Ne Silas mo a waa mfere feye o sii Anteyokya mfen.] ³⁵ Ne Pɔl na Bar-Nabas a kyena Anteyokya kafwee, ne bamo aa asese-ɔ bweetɔ a nare tɔwe asen timaa bo lee ane nyanje Yeesuu Kristoo si.

Ane ne Pɔl na Bar-Nabas a brawe abee se-ɔ

³⁶ Amɔ bo fo san ko-ɔ, ne Pɔl a tɔwe gywii Bar-Nabas feye, “Sa a ane kinji ya ka ane akosobee ne ane a tɔwe ane nyanje Yeesuu Kristoo asen gywii bamo-ɔ kanɔ, na ane nya nu ane ne bo te bo du-o.” ³⁷ Ne Bar-Nabas ye, “Yooo,” ne ɔ ye ɔ yɔwɔwe feye bamo aa Yohanee Maak yo. ³⁸ Amaa Pɔl mon fa feye a de kpa ane, bo lee feye ɔ mon kyena bamo ase bo fo bamo kusun-o kee, ne oo kinji yɔwe bamo bo sii Pamfiliya sweere se. ³⁹ Ne baa gyiiri ikii, ne baa brawe abee se, ne Bar-Nabas a sa ne mo aa Maak a taa koree kyena-rɔ yo Kiprus kwii si. ⁴⁰ Ne Pɔl a lee Silas, ne mo aa mo a yo. Ne Kristoo awuye-o a kore kebwarekore na Wuribware gya bamo kamee yaa bamo. ⁴¹ Ne baa yo Siriya na Kilikiya* esweere se a asoree awuye-o ase ya tɔwe abwaresen bo sa bamo a bo kra bamo kebwaresun-o-ro kenkenj.

* 15:41 Deere ifotoo ne e bo Abwaresen wɔre-ɔ kee-ɔ.

16

Anẹj ne Pòol a yò mò kpa nyòsepo-ò na ò ya tówẹ abwaresẹj-ò

¹ Ne Pòol a yò Derebee maṅ-nò kyon yò Lisitra maṅ-nò, mfeṅ ne Kristoonyi kò ne ba tee mò ε Timotii-ò bò-ò. Mò nyi gbaa gye Kristoonyi nee, ne ò bee ò gye Yudaanyi. Amaa Timotii mò se feraa gye Griikinyi nee. ² Timotii bware Kristoo akòregyipo ne bò bò Lisitra na Ikoniyum-ò pèee ase. ³ Pòol a kpa feye mò aa Timotii yò-ò se-ò, ne ò teṅ Timotii kòtweetu. Kètò se ne ò waa anẹj-ò e gye feye Yudaawuye ne bò te mfeṅ-ò nyi feye Timotii mò se gye Griikinyi. Amòse-ò bamò ase Timotii gbaa gye Griikinyi nee.

⁴ Bamò a naa emaṅ amò se-ò na ba kaapo Kristoo awuye-ò mbraa ne ayaa-rò ayerepò-ò na asòree abrese ne bò bò Yerusalem maṅ-nò-ò a kyore sa bamò-ò. Ne baa tówẹ gywii bamò feye bò gya anẹj a mbraa-ò se. ⁵ Amòse-ò ne asòree awuye-ò pèee kòkòregyi a waa kokyò, ne asese bweetu a bò tii bamò se.

Anẹj ne Wuribware a kaapo Pòol dee-ro anẹj ne ò yò Makedoniya sweere se-ò

⁶ Ne baa borò kyon Firigiya na Galatiya esweere se, a lee feye Wuribware a kufwiije timaa-ò moṅ sa bamò kpa feye bò tówẹ abwaresẹj sweere amò pèee ne ba tee ε Asiya-ò si. ⁷ Saṅ ne baa fò Misiya sweere se-ò, ne baa kpa feye bò kii borò kigyise si yò Bitiniya sweere se, aamaa Yeessu a kufwiije-ò moṅ sa bamò kpa. ⁸ Amòse se-ò ne baa kya se borò Misiya sweere se anẹj-aaa, ne baa bò fò opoo kee Trowas maṅ-nò. ⁹ Kemò kanye, ne Pòol a ku dee feye ò deere bò kyonwe Makedoniya sweere se ne ò bò opoo nnon a boṅbe-ò se, na anyare kò yere ò tee mò feye, “Anẹ e kore fò, ba mfee bò kya anẹ-rò.” ¹⁰ Pòol a deṅ ku dee amò-ò, ne anẹ a waa siraa na anẹ yò Makedoniya, a lee feye anẹ a fa mfeere feye Wuribware e gye ne ò tee anẹ feye anẹ yò mfeṅ ya tówẹ asẹj timaa bò lee Yeessu kunju si gywii asese ne bò bò mfeṅ-ò.

Anẹj ne Lidiya a kii Kristoonyi Filipii-ò

¹¹ Ne anẹ a taa koree lee Trowas yò Samotrakee kwii si. Kemò kaye ṅke-ò, ne anẹ a yò Niyapolis maṅ-nò. ¹² Mfeṅ ne anẹ a lee koree-ò-rò ne anẹ a nare ayaa-rò yò Filipii ne ò gye Makedoniya sweere se maṅ dabe-ò se. Roma awuye ya pwee maṅ amò. Ne bamò pèee gya Roma mbraa se. Anẹ a gyi ṅke kafwee kò mfeṅ.

¹³ Anẹ a fò mfeṅ-ò, kukyure kake ne ke gya se-ò, ne anẹ a yò boṅ kee ya buwi kpa Yudaawuye ne bò te maṅ-ò-rò a mfeṅ ne ba gyanṅe ba sun Wuribware-ò. Ne anẹ a tò bamò a kore kebwarekore boṅ kee. Akyee dooo e bò mfeṅ. Ne anẹ a kyena, ne anẹ aa akyee-ò a sa seṅsa. ¹⁴ Akyee amò ne anẹ a sa seṅsa gywii-ò òko kenya e gye Lidiya. Ò gye awaagya timaa ofepò nee, ne ò lee Tiyatira maṅ ne ò bò Asiya sweere se-ò. Òkyee amò i sun Wuribware neenee. Ne Wuribware a buṅji mò mfeere na ò kore asẹj ne Pòol e tówẹ-ò gyi. ¹⁵ Amòse-ò ne Lidiya na mò loṅ-nò awuye pèee a bò asuu. Amò kamee-rò, ne ò tówẹ gywii anẹ feye, “Mone ya fa feye mò a kore Yeessu gyi kasentiṅ feraa, mon' bò sowe mò loṅ-nò.” Ne ò pòpore anẹ, ne anẹ a yò.

Anẹj ne baa tii Pòol na Silas tiikpa Filipii-ò

¹⁶ ṅke ṅko anẹ a yò kebwarekorekpa-ò, ne kenya kakyeesee kò ne kagyaa te mò se-ò, ne amòse-ò ò taare ò tówẹ kètò ne ke e waa nyanṅe-ò a gyanṅaa anẹ. Ò nya atanne bweetu bò lee mò ṅkperi amò-rò sa mò anyanṅe. ¹⁷ Ne ò gya anẹ aa Pòol se ò fèe-rò ò gya se feye, “Asese mò gye Nyinṅkeṅ-kyon-atò-pèee-Bware mò ayaafore nee! Ba tówẹ anẹj ne ò taare a ò móròwe mone-ò ba gywii mone!” ¹⁸ Ò waa anẹj bò gya anẹ se kyee. Ne ṅkee Pòol a nyite kponẹ, ne oo buruwaa tówẹ gywii kagyaa ne ka te kakyeesee amò se-ò feye, “Yeessu Kristoo kenya-rò, ṅ ye fò koso lee kakyeesee amò se!” Puri amò-rò mfeṅ ne kagyaa amò a koso lee kakyeesee amò se.

¹⁹ Amò kakyeesee-ò mò anyanṅe a ṅu feye kpa ne bò yere se ba nya atanne-ò a lowe-ò, ne baa kra Pòol na Silas, ne baa gyiiri bamò yaa iwurekpa. ²⁰ Ne baa yaa bamò Roma awuye asẹgyipo-ò akatò-rò, ne bò ye, “Asese mò gye Yudaawuye nee, ne ba waa asẹj boye anẹ maṅ-ò-rò. ²¹ Ekpa ne i kye anẹ mbraa-ò ne ba kaapo. Anẹ mò, anẹ maa taare a

ane gya bamo ekpa-ò se, na ane waa ketò ne bamo ekpa-ò e kaapo-ò a lee feye ane gye Roma awuye nee.”

²² Amo feraa ne asese ne bo yere mfeñ-ò pèee a tii bamo bæko-ana se, ne baa waa Pòl na Silas aworefò. Ne asengyipo-ò a lee Pòl na Silas awaagya na ekaare, ne baa sa kpa feye bo da bamo kokyokywee. ²³ Bamo a da bamo kokyokywee bweeto lowe-ò, ne baa taa bamo yaa tii, ne bo ye mò ne ò deere tiikpa amo se-ò twee kekyañ-ò-rò nenenè. ²⁴ Bamo a sa mò kanò aneñ-ò se-ò, ne ò taa Pòl na Silas waa kekyañ amo kemo ne ke bo dodo-rò-ò-rò, ne ò da bamo pañ na ekpee mfeñ. Ne ñkee ò twee-rò nenenè.

²⁵ Amo waa kaye nsena-ò, ne Pòl na Silas a kyo lee ba kore kebwarekore na ba waa asoree ilin ba sa Wuribware. Na asese ne bamo gbaa baa tii bamo-ò i nu bamo ase. ²⁶ Puri amo-rò mfeñ ne sweere a lenkpañ kenken, ne aa lenkpañ akyañ ne baa tii bamo amo-rò-ò pèee mò lee amo sosò yaa bo fò kaase. Mfeñ ne akyañ amo a epone-ò pèee a taye, ne agbarabi ne baa bo ñure asese ne baa tii-ò bo kya kekyañ-ò a saññe lee kekyañ-ò se.

²⁷ Ne òdeeresepò-ò a kyinji, ne oo ñu feye akyañ a epone-ò a taye-ò. Ne ò fa nee feye asese-ò pèee a sere lee nee. Amose se-ò ne oo gyiiri mò kepañ lee a ò bo mò mò eyee.

²⁸ Amaa Pòl a faa-rò kenken nee feye, “Fò ma mò fò eyee! Ane pèee bo mfee!” ²⁹ Ne òdeeresepò amo a sa ne baa baa mò fetiri, ne ò waa menañ lwee kekyañ-ò-rò ya kpuni anjirii Pòl na Silas akato-rò na ò yon. ³⁰ Ne oo lee bamo baa kawu, ne oo bise bamo feye, “Abrese, emene ne mò e waa a Wuribware moròwe mò-ò nee?”

³¹ Ne baa benña mò feye, “Fò aa fò lòn-nò awuye ya kòore ane nyañpe Yeessu Kristoo gyi, Wuribware e moròwe mone.” ³² Ne baa tawe abwaresen gywii mò aa mò lòn-nò awuye pèee. ³³ Kemo kanye amo dæ ne òdeeresepò amo a ya ba nkyu bo kpèe bamo elo ne baa nya bo lee aneñ ne mañ asengyipo-ò a da bamo kokyokywee-ò se. Ne baa bo mò aa mò lòn-nò awuye asuu puri amo-rò. ³⁴ Ne ò yaa Pòl na Silas mò lòn-nò ya sa bamo ateese, ne baa gyi. Ne mò aa mò lòn-nò awuye akato a gyi, a lee feye ñkee feraa baa kòore Wuribware gyi.

³⁵ Kemo kaye ñke-o, ne Roma awuye asengyipo-ò a sun purisii awuye ya tawe gywii òdeeresepò-ò e, “Sa a anyare amo kpa a bo nare.” ³⁶ Amose se-ò, ne òdeeresepò amo a tawe gywii Pòl feye, “Asengyipo-ò a sun bo kyonwe feye n taye mone. Amose-ò mon' nare, Wuribware yaa mone damenanse.” ³⁷ Ne Pòl a tawe gywii purisii awuye-o feye, “Ane mon waa kesen boye ko haree baa bu ane kepa, amaa bamo mò baa da ane kokyokywee laman-nò, na ane mò ane gbaa ane gye Roma mañ agyi nee. Ne baa tii ane tiikpa. Ne mbeyomò ba kpa a bo kweero taye ane. Ane maa sure! Roma awuye asengyipo-ò fòñfòñ ba mfee na bo bo lee ane.” ³⁸ Ne purisii awuye-o a ya tawe gywii Roma awuye asengyipo-ò. Bamo a nu feye Pòl na Silas gye Roma mañ agyi nee-ò,† ne kufu a nya bamo, a lee feye baa waa bamo borokraa. ³⁹ Amose se-ò, ne baa ya waa bamo kisiri, ne baa taye bamo, ne baa kore bamo feye bo lee mañ-ò-rò. ⁴⁰ Ne Pòl na Silas a lee tiikpa-ò yo Lidiya lòn-nò. Mfeñ ne bamo aa bamo ne baa kòore Yeessu gyi-o a gyanñe, ne baa tawe asen ne a sa wòre-ò gywii bamo, ne baa nare bo yii.

17

Ketò ne Pòl na Silas a waa Tisalonikaa mañ-nò-ò

¹ Ne Pòl na Silas a borò Amfipolis na Apoloniya emañ-nò, ne baa ba Tisalonikaa mañ-nò. ² Feye aneñ ne Pòl kyo ò waa sañ kema-ò, ò yo kebwarekorekyañ ne Yudaa awuye ne bo te mfeñ-ò de-o-ro. Ne ò kaapo bamo abwaresen, na ò popore bamo feye bo kòore mò asen-ò gyi. Ne baa sa mò kpa nkyureke nsa bo gya abee se. ³ Ne ò kaapo bamo feye baa kyoree waa abwaresen wòre-ò-rò feye òko ne ba tee mò e Kristoo ne Wuribware ye o sun Yudaa awuye ase-ò tiri feye o gyi aworefò, na o wu, na o kyinji lee lowi-ro. Ne ò tawe Yeessu asen gywii bamo. Ne ñkee ò tawe gywii bamo feye, “Yeessu mò e gye Kristoo amo ne Wuribware a sun ane ase-ò.”

⁴ Ne Yudaa awuye bokò a kòore gyi, ne baa tii Pòl na Silas si. Aneñ dæ ne akyye agyenkperepo bokò na Griiki awuye ne ba sun Wuribware-ò bweeto a tii Pòl na Silas si.

⁵ Ne Yudaa awuye-o bokò mò a lee ba ka Pòl na Silas kòkwee, ne baa kpòwe asese ne

bò naa mbore se, ne bọ mọj bọ kọkọrọ-ò bọ gyanjẹ. Ne baa lee ba waa elawo na kusun bọye maṅ-ò-rò. Bamọ a nyi feye Pọl na Silas a bọ sọwe ọnyare kọ ne ba tee mọ ε Yasọj a lọj-ò-rò-ò se-ò, ne baa tii lọj amọ ba kpa bamọ, na bọ lee bamọ baa lamaan-ò-rò. ⁶ Amaa bamọ a mọj ọj bamọ lọj-ò-rò, ne baa gyiiri Yasọj na bamọ ne baa kọre Yeessu gyi-o bọkọ yaa maṅ-ò abrese akatọ-rò, na ba fee-rò feye, “Anyare kọ a ba ane maṅ mọ-rò, ne baa waa asen bọye tọj kẹmaa ne baa bọrọ-ò. ⁷ Ne Yasọj a kọre bamọ bọ waa mọ lọj-nọ. Ba nyera ane mbraa ne Roma owure dabẹ-ò a sa ane-ò nee, a lee feye bọ ye owure kọ bee ọ bọ-rò ne ba tee mọ ε Yeessu.” ⁸ Bamọ a tọwe faanee-ò, ne aa tọraa asese peee ne baa gyanjẹ a bọ nu asen-ò na maṅ-ò abrese-ò, ne baa lee ba waa elawo. ⁹ Ne ọkee maṅ-ò abrese-ò a sa ne Yasọj na mọ beeko-ana a taa atanne kọ bọ beya bamọ ase na ketọ kaapo feye asen ya bee ba, bọ ma lee nya bamọ atanne-ò. Ne baa yọwe bamọ bọ kyọjwe.

Pọl na Silas kọyọ Beroya-o

¹⁰ Kanye a den ọ-ò, ne bamọ ne baa kọre Yeessu gyi-o a ba Pọl na Silas bọ kyọjwe Beroya maṅ-nọ. Bamọ a ọ-ò, ne baa yọ Yudaawuye a kebwarekorekyan-ò-rò. ¹¹ Mfen a asese-ò gye asese timaa bọ kyọ bamọ ne bọ bọ Tisalonikaa maṅ-nọ-ò. Bamọ a nu abwasesen bọ lee Yeessu kunju si-o, ne baa kpa ane asen bweeto, ne baa pee akatọ suye abwasesen wọre-ò-rò asen kake kẹmaa na bọ kee feye asen ne Pọl e tọwe-ò gye kasentij aaa! ¹² Ne Yudaawuye bweeto na Griiki akyee agyenkperpo kọ na Griiki anyare bweeto a kọre asen-ò gyi.

¹³ Amaa san ne Yudaawuye ne bọ bọ Tisalonikaa-o a nu feye Pọl a kaapo abwasesen-ò Beroya gbaa-ò, ne baa sa ne asese ne bọ mọj bọ kọkọrọ-ò a baa asen maṅ-ò-rò bọ kye Pọl. ¹⁴ Puri amọ-rò, ne bamọ ne baa kọre Yeessu gyi-o a yaa Pọl ọpọ kee, amaa Silas na Timotii feraa a sii Beroya mfen. ¹⁵ Ne bamọ ne baa yaa Pọl ọpọ kee-ò a yaa mọ ya bọ ọ haree Atenis maṅ-nọ,† ne baa kiṅji ba Beroya, ne baa taa ọkra lee Pọl ase baa Silas na Timotii feye bọ waa menan ba mọ ase mfen ne ọ bọ-ò.

Ketọ ne Pọl a waa Atenis-o

¹⁶ Pọl san o gywii Silas na Timotii Atenis maṅ-nọ-ò, mọ kakpono-rò a nyera bọ lee anen ne oo ọj ikisi bweeto maṅ amọ-rò-ò se. ¹⁷ Amose se-ò ne mọ aa Yudaawuye na bamọ ne bọ mọj gye Yudaawuye, ne bọ bọ mfen, ne ba sun Wuribware-ò e gyanjẹ bamọ kebwarekorekyan-ò-rò, ne Pọl e kaapo bamọ abwasesen ọ pọpọre bamọ na bọ kọre mọ asen-ò gyi. Ne ọkee kake kẹmaa ọ naa kolonje ne ke maa kegya-rò-ò ọ tọwe abwasesen o gywii bamọ ne ọ tọ mfen-ò. ¹⁸ To, akaaporo kọ mọ bọ mfen. Bamọ bọkọ gye Ipikurus-ot awuye (ne bọ gya ketọ ne Ipikurus-o, ọnyare kọ ne ọ de kyena-ò, a kaapo-ò se-ò). Bọkọ mọ gye Stowaa awuye (ne bọ gya ketọ ne Senoo ne mọ gbaa a de kyena Ipikurus a mbee-ò se-ò a kaapo-ò se). Ne baa lee ba gyiiri Pọl ikii, ne bọkọ ye, “Nteto ne adabedabesen wuye mọ e tọwe nee?” Ne bọkọ mọ ye, “A waa tọj kọ ikisi pọpwee kọ asen ne ọ tọwe-ò.” Ketọ se ne baa tọwe anen-ò e gye feye Pọl e kaapo Yeessu asen, na ọ kaapo feye asese i kyinjia bọ lee lowi-ro. ¹⁹ Amose-ò ne baa yaa Pọl bamọ senyikpa kọ ne ba tee mọ ε Ariyopagus-o. Ne bọ ye, “Ane e kpa feye ọ kaapo ane-rò kekaapo pọpwee mọ ne ọ e kaapo-ò. ²⁰ Asen amọ akọ ne ane i nu feye ọ e tọwe-ò gye asen pọpwee ane ase. Ane mọ ane e kpa feye ane nu amọ kaase.”

²¹ Mbeyọmọ Atenis maṅ agyi-o na afọ ne bọ te mfen-ò, a mọj tiri bamọ feye bọ ba bamọ san peee ba tọwe asen, na ba nu asen pọpwee ne aa ba-ò.

²² Ne Pọl a koso yere senyikpa-ò mfen, ne ọ ye, “Abrese, mọ a ọj feye kpa kẹmaa se mone Atenis awuye mone akatọ i gyi ikisi bweeto kusun si. ²³ Bọ lee feye mọ a nare mone maṅ-ò-rò, ne mọ a deere mfen ne mone i sun mone ikisi-o. Ne mọ a ọj feye bọ lee anen ne mone maa kpa feye mọj! paṅ kisi kọ kusun-o si-o, mone a pwee lọjọkpa kọ bọ yera. Ne mone a kyoree bọ dọjọ afore ne mone a bọ pwee mọ bọ yera-ò se feye, ‘Lọjọkpa mọ gye ọkọ ne ane i sun, ne ane mọj nyi mọ kenyanre-ò lee-o.’ To, mọ ne mone i sun mọ, na mone mọj nyi mọ-ò, ne mbeyọmọ mọ e tọwe mọ asen a n gywii mone-ò. ²⁴ Mọ kenyanre e gye Wuribware. Mọ e gye ne ọ twee kaye na ketọ kẹmaa ne ke bọ kamọ-rò-ò. Mọ e gye

ketò kemaan nyanje, sosò na kaase. Amòse-ò ò mọ́j te isunjkpa akyanj ne asese a pwee-ò-rò. ²⁵ Mò-ò mò maa kpa kotòkò bọ lee ane kusunj ne ane a waa-ò-rò, a lee feye mò e gye ne ò sa okemaa mọ nkpa na ne na ketò kemaan. ²⁶ Ne ò tweek sese dimaadi, ne ò borò sese kọnkọ amọ se bọ waa nsuro asese pree, ne ò sa ne baa kyena kaye-rò pree. Na pwee ne ò dde tweek sese-ò, ò kyo tweek sanj na mfej ne okemaa e kyena-ò. ²⁷ Wuribware a waa faanee nee a bọ nya buwi kpa mò, na sanje bọ nu mò sanj ne ba buwi ba kpa mò-ò. Kasentij mò aa okemaa ase mọj bọ efò. ²⁸ Feye anej ne mone alijwaapo-ò oko a kyoree-ò,

‘Mò ya sa ne ane te, ne ane naa,
ne ò waa ane ketò ne ane gye-ò.’

Ne mone alijwaapo-ò bokò mọ a kyoree feye,

‘Ane gbaa ane gye mò gyi-ana-ò nee.’

²⁹ Ane a tee ane gye Wuribware mò gyi-ana-ò feraa, ane ma fa feye mò kudugyi du nee feye kisi ne nyinkpase ne o nyi-ro-o a ba atanne pipee beee afufuri beee kefore bọ waa-ò. ³⁰ Wuribware a nyite ketò ne baa waa sanj ne bọ mọj nyi Wuribware na mò ekpa-ò. Amaa mbeyomọ sanj a fọ feye ò sa toj kemaan asese kanọ feye bọ nu bamọ eyee, na bọ kinji lee bamọ ebaye-rò. ³¹ A lee feye ò sa kake na onyare kọ ne oo lee-o bọ gyi kaye-rò asese pree asen neenee-ò. Ò ba onyare amọ a kikyinjji lee lowi-ro-o bọ kaapo okemaa amọ-ò.”

³² Sanj ne baa nu Pól a tweek kikyinjji lee lowi-ro asen-ò, ne bamọ bokò a mose mò, ne bamọ bokò mọ ye, “Ane e kpa feye fọ bee tweek amọ gywii ane sanj kọ.” ³³ Ne Pól a lee ngyanje amọ-rò mfej. ³⁴ Ne bamọ bokò a bọ tii Pól si, ne baa kore Wuribware gyi. Bamọ-rò bokò e gye Diyonisius ne ò gye Ariyopagus asen gyipò-ò oko, ne oo nu Pól asen-ò, na okyee kọ ne ba tee mò e Damaris-o, na asese kọ bee.

18

Ketò ne Pól a waa Korintoo man-nò-ò

¹ Amọ-ò kamee-rò-ò, ne Pól a lee Atenis yọ Korintoo man-nò. ² Ne Yudaanyi kọ bọ-rò ne ba tee mò e Akwila, ne baa kowe mò Pontus sweere se-ò. Mò aa mò ka ne ba tee mò e Prisikila-o a tu yọ Italiya sweere ya kyena mfej a manj dabe ne ba tee e Roma-o. Amaa Roma owure dabe Kilawudiyus a sa mbraa feye Yudaan awuye pree ne bọ bọ Roma man-nò-ò lee Roma mfej. Amòse-ò Akwila na Prisikila a tu yọ Korintoo man-nò. Ketò mọj kyee, ne Pól a ba bọ tọ bamọ mfej. Ne ò yọ ya ka bamọ kanọ. ³ Ne ò kyena bamọ ase, ne mò aa bamọ a waa kusunj, bọ lee feye mò aa bamọ e waa kusunj kọnkọ nee. Tanjee akyanj kusunj ne ba waa, amọ ne Pól gbaa e waa ne ò nya atanne o de ò sọ ateese a o gyi. ⁴ Nkee kukyure kake kemaan, ò yọ Yudaan awuye a kebwarekorekyan-ò-rò na ò ya tweek abwaresen gywii Yudaan awuye na bamọ ne bọ mọj gye Yudaan awuye, ne ba gyanje mfej-ò o de ò popore bamọ na bọ kore Kristoo gyi.

⁵ Sanj ne Silas na Timotii a lee Makedoniya sweere se bọ tọ Pól-ò, ne nkee ò yowe ketò kemaan, ne ò naa ò tweek abwaresen kake kemaan o gywii Yudaan awuye-o ò kaapo feye Yeessu e gye Kristoo ne Wuribware ye o sunj a ò bọ kyonwe-ò. ⁶ Amaa bọ fọ sanj kọ-ò, amọ baa kine Pól asen-ò kunu, na ba tweek asen ba kye mò kekaapo-ò, na ba saare mò. Amọ mò-ò mò a kponkpanj mò waagya se ese bọ sii mfej bọ kaapo bamọ feye ò yowe bamọ asen sa bamọ, na ò tweek gywii bamọ feye, “Wuribware ya gyiiri mone kesebo, amọ feraa ketò a lee anej ne mone a kine mọ asen-ò se! Mbeyomọ a mọj lee a gye mọ asen feye n tweek gywii mone. Lee mbeyomọ bọ yọ, mọ e tweek asen timaa bọ lee Yeessu kuru si a n gywii nde se awuye-o nee.” ⁷ Amose se-ò ne ò yọ ya kyena onyare kọ ne ò mọj gye Yudaanyi ne ba tee mò e Tiitus Yusutus, ne o sunj Wuribware-ò a lón-ò-rò. Mò lón-ò gye ne ò maa kebwarekorekyan-ò nee. ⁸ Amaa asese kọ bọ-rò ne baa kore ane nyanje Yeessu gyi. Bamọ oko e gye Krisipus, ne sanj amọ ò dde ò gye kebwarekorekyan-ò ogyenjkpepo-ò,

na m̀d̀ l̀n-̀ǹ awuye-o. Anẹj dẹe ne Korintoo awuye bweeto ne baa nu Pòl asen-ò a kòore gyi, ne baa b̀o asuu.

⁹ Ɔke Ɔko kanye, ne anẹ nyanpe Yeessu a t̀we dee-ro gywii Pòl feye, “Fò ma sere kufu, amaa kya se t̀we abwaresen-ò, na fò ma ỳwe. ¹⁰ A lee feye n gya fò kamee. Ɔko maa taare a ̀ waa fò keb̀oye kema, b̀o lee feye man m̀-̀r̀ asese bweeto gye m̀ asese nee.” ¹¹ Amose-ò ne Pòl a kyena mfen kaapo asese-ò abwaresen kasu na kebegya.

¹² San ne Galiyo a gyi Akaya sweere se mfen a Roma kigominaa-o, ne Yudaawuye-o peee a gyanje, ne baa kra Pòl, ne baa yaa m̀ iwurekpa. ¹³ Ne b̀o ye, “Ɖnyare m̀ e kpa a ̀ popore asese nee a b̀o sun Wuribware anẹj ne a kye anẹ mbraa-ò nee!”

¹⁴ Mfen, ne Pòl e kpa a o lee kan, ne Gominaa Galiyo a t̀we gywii Yudaawuye-o feye, “Amo-ò dẹe a gye kusun b̀oye beee asen b̀oye ko ne ̀ waa nee, weete m̀ i gyi kanyite na n nu mone ase. ¹⁵ Amaa amo a gye asenkpargyi ko na anyare ko kaase na mone f̀nf̀n kebwaresun mbraa-ò feraa, mone f̀nf̀n e gye ne mon' l̀njo amo. Ma waa anẹ a asen-ò sen gyipò!” ¹⁶ Ne ̀ waa bamo b̀o lee iwurekpa mfen. ¹⁷ Ne bamo peee a kra Sostenes ne mbeyom ̀ gye kebwarekorekyan-ò agyenkpepo-ò, ne baa da m̀ sen gyikpa akato-̀ mfen. Amaa a mon t̀raa Galiyo kafonfwee gbaa.

Anẹj ne Pòl a kinji ỳ asore awuye ase Anteyokya-ò

¹⁸ Ne Pòl a kyena Korintoo awuye ne baa kòore Yeessu gyi-o ase Ɔke bweeto. Ne ̀ waa lee mfen, ne m̀ aa Priskila na Akwila a bor̀ nkyu si ba ỳ m̀ aye Siriya sweere se. Pwee ne baa dẹe lee Kenkreya man-̀ lwee kore-̀-̀, ̀ kpe m̀ kuru b̀o lee etan ko ne ̀ waa-ò se. ¹⁹ Ne baa ten ̀po-̀, ne baa fò Ifisus man-̀. Ne ̀ waa ỳ Yudaawuye kebwarekorekyan-̀, ne ̀ waa ya kaapo bamo abwaresen na ̀ popore bamo feye b̀o kòore m̀ asen-ò gyi. ²⁰ Ne asese amo a t̀we gywii m̀ feye ̀ kyena bamo ase kyee, amaa ̀ mon sure si sa bamo. ²¹ Amose-ò san ne ̀ ỳ-̀, ne ̀ waa t̀we gywii bamo feye, “Wuribware ya sure, m be m̀ i kinji a m ba mone ase.” Ne ̀ waa lee Ifisus mfen bor̀ nkyu si o yii. Amaa Priskila na Akwila a sii Ifisus man-̀.

²² San ne ̀ waa fò Kayesareya man-̀-̀, ne ̀ waa ỳ Yerusalem man-̀ ya ka asore awuye-o kan. Ne ̀ waa ỳ Anteyokya.

Anẹj ne Pòl a ỳ m̀ kpa sasepo-ò na ̀ t̀we abwaresen-ò

²³ M̀ a kyee Anteyokya man-̀ kafwee-ò, ne ̀ waa lee mfen bor̀ Galatiya na Firigiya* esweere se ỳ ̀ sa mfen a Kristoo awuye-o wore.

Anẹj ne Priskila na Akwila a kaapo Apolos Wuribware a ekpa-ò-̀-̀

²⁴ San amo Yudaanyi ko ne ba tee m̀ e Apolos, ne baa kowe m̀ Aleksandriya man-̀-̀ a ba Ifisus mfen. Ɖ taare ̀ sa sen sa neene, ne o nyi abwaresen neene. ²⁵ Oo suye anẹ nyanpe Yeessu a asen-ò ekpa-̀ damenanse, ne ̀ waa len m̀ eyee kenken ̀ t̀we abwaresen-ò, na ̀ kaapo Yeessu asen kyekye. Amaa asen-ò mfen ne oo nyi-o e gye asuu suyo ne Yohane a b̀-̀. ²⁶ Ne ̀ waa kakpon t̀we abwaresen kebwarekorekyan-ò-̀ mfen. San ne Priskila na Akwila a nu m̀ asen ne ̀ t̀we-̀, ne baa yaa m̀ bamo l̀n-̀ na ya kaapo m̀ Wuribware a ekpa-̀-̀ kyekye.

²⁷ Ne Apolos a waa m̀ mfere feye ̀ ỳ Akaya sweere se. Amose-ò ne bamo ne baa kòore Yeessu gyi, ne b̀ b̀ Ifisus-o a sure m̀ koy-̀ se, ne baa kyore b̀ kyonwe bamo ne baa kòore Yeessu gyi, ne b̀ b̀ Akaya-ò feye, m̀ ya ba, b̀ kra m̀ neene. San ne ̀ waa ỳ mfen-ò, ̀ kya bamo ne Wuribware a nu bamo ewee-ò ne anẹ se-ò baa b̀ kòore Yeessu gyi-o-ro bweeto. ²⁸ B̀ lee feye ̀ ba ikii lenlen b̀ gyi Yudaawuye a emo-ò se laman-̀, ne ̀ ba abwaresen wore-ò b̀ kaapo feye Kristoo ne baa kyore m̀ asen-ò e gye Yeessu.

19

Anẹj ne Pòl a lee ̀ waa m̀ kusun-o Ifisus

* 18:23 Deere ifotoo ne e b̀ abwaresen wore-ò kee-ò.

¹ Saṅ ne Apolos a lee Ifisus maṅ-nò, ne òò yò Akaya sweere se, ò bò Korintoo maṅ-nò-ò, ne Pòl a kya se bórò Asiya sweere se ya fò Ifisus. Ne òò ya ḡu Yeessuu aseṅ agyasepò bókò. ² Ne oo bise bamò feye, “Saṅ ne mone a kòore Yeessuu gyi-o, Wuribware a kufwiine timaa-o a ywee mone se aaa?”

Ne baa beṅṅaa mò feye, “Ane mon tɛɛ nu gbaa feye Wuribware a kufwiine timaa-o bò-rò.”

³ Ne Pòl a bee bise feye, “To, ne ḡkee ntetò asuu kebò ne mone a bò-ò nee.” Ne bò ye, “Asuu suyo ne Yohanee a bò-ò.”

⁴ Ne Pòl ye, “Yohanee Osuubòpò-ò a tòwe gywii asese feye bò bò asuu bò kaapo feye baa nu bamò eyee, ne baa kiṅṅi lee bamò ebòye-rò. Ne òò tòwe gywii Yudaa awuye-o feye bò kòore mò ne ò ba kamee-rò-ò gyi. Mò e gye Yeessuu-o.” ⁵ Saṅ ne baa nu amò-ò, ne baa bò asuu ane nyanpe Yeessuu kenya-re-rò. ⁶ Ne Pòl a ba mò asaree bò dḡḡḡ bamò se, ne Wuribware a kufwiine timaa-o a ywee bamò se, ne baa sa esenja ne bamò fḡḡḡ maa nu emò-rò-ò, ne baa tòwe aseṅ ne Wuribware a lee bò kaapo bamò-ò. ⁷ Anyare amò e waa feye kudu anyò.

⁸ Kukyure kake kemaa, ne Pòl a yò kebwarekorekyaṅ-ò-rò, na waa aferi asa na ò kaapo abwareseṅ o gywii asese-ò, ne baa gyanḡe mfeṅ-ò, na kufu mon de mò. Ne òò leṅ eyee ò pòpòre bamò feye bò kòore ketò ne òò tòwe bò lee Wuribware a kuwure-o si-o gyi. ⁹ Amaa bamò bókò a waa kesebòròleṅ, ne bò mon sure si na bò kòore aseṅ-ò gyi, ne baa yere ngyanḡe amò-rò mfeṅ tòwe aseṅ bòye bò kye ane nyanpe Yeessuu a ekpa-ò. Amòse se-ò ne Pòl a lee mfeṅ taa bamò ne baa kòore Yeessuu gyi-o yaa mò ase. Na kake kemaa mò aa bamò e gyanḡe ònyare kò ne ba tee mò e Tiranus-o sukuu-ro, ne ò kaapo abwareseṅ-ò-rò, ne ò pòpòre asese feye bò kòore mò aseṅ-ò gyi. ¹⁰ Òò mɛraa se waa mfaanɛ nsu ḡnyò, amòse-ò asese pɛɛɛ ne bò bò Asiya sweere se-ò, haree Yudaa awuye na Griiki awuye pɛɛɛ mò a nu aseṅ timaa bò lee ane nyanpe Yeessuu si.

Aneṅ ne asiben awuye bweeto a bò kòore Yeessuu gyi-o

¹¹ Na Wuribware bò Pòl se ò waa akpenyeeto dabe. ¹² Haree mò anketee na mprakee ne ò dɛɛ o de-o gbaa, baa taa mmò yaa bamò ne ba lò-ò ase, ne bamò alò a lowe. Ne ibrisi a kòso bamò ne i te bamò se-ò se.

¹³⁻¹⁴ Amò Yudaa awuye kò bò-rò ne bamò kusun e gye feye bò nare dee gya ibrisi bò kòso asese se. To, asese asunoo kò bò-rò ne bò gye Wuribware òlḡḡḡ bresɛ kò ne ba tee mò e Sikeeba-o mò gyi-ana, ne ba waa aneṅ a kusun-o. Bamò a ḡu Pòl e gya ibrisi ò kòso asese-ò se-ò, ne baa leṅ eyee feye bò ba ane nyanpe Yeessuu kenya-re bò waa aneṅ ne Pòl e waa-ò. Ne baa tòwe gywii ibrisi ne i te ònyare kò se-ò nee feye, “Mò a sa fò kanò Yeessuu ne Pòl e tòwe mò aseṅ-ò kenya-re-rò, kòso ònyare mò se.” ¹⁵ Amaa ibrisi-o a tòwe gywii bamò nee feye, “ḡ nyi Yeessuu, ne ḡ nyi Pòl aseṅ, ne mone nse-ana e gye mone?” ¹⁶ Ne ònyare ne ibrisi te mò se-ò a lwee bamò-rò, ne òò da bamò kenken kyanḡe bamò ato buḡse-rò. Ne baa sere lee mò lḡḡ-ò-rò mfeṅ, na bamò ḡyowòre se a swɛɛ swɛɛ na n lee mbogya na bókò mò a lee ketebḡburoḡ.

¹⁷ Ne asese ne bò bò Ifisus maṅ-nò-ò a nu amò-ò, ne kufu a nya bamò pɛɛɛ, ne baa bu ane nyanpe Yeessuu kenya-re bweeto. ¹⁸ Ne bamò ne baa kòore Yeessuu gyi-o bweeto a ba lamaan-nò bò tòwe ebòye ne baa waa bò fò kake amò-ò. ¹⁹ Bamò ne bò de asiben ne bò de ba lee ato ba kaapo asese bweeto-ò a swii bamò ewore ne baa kyoree asibenḡḡ waa-rò, ne bò de ba kya asese-ò. Ne baa baa emò, ne baa kywee emò lamaan-nò. Bamò a taa ewore-ò yawò bò tii abee se-ò a gye siidii ḡkpen alafa anuu (GHC 500,000). ²⁰ Bò lee mfaanɛ a ato dabe mò se-ò, ane nyanpe Yeessuu aseṅ a yere kenken, ne aa saṅḡe-rò yò toṅ kemaa.

Aseṅ ne aa ba Ifisus maṅ-nò-ò

²¹ Amò-ò pɛɛɛ kamee-rò-ò, ne Pòl a waa mò mfɛere feye ò bórò Makedoniya na Akaya esweere se, na ò kyon yò Yerusalem maṅ-nò. Ne ò ye, “Mò ya yò mfeṅ, kemò kamee-rò na ḡ yò Roma maṅ-nò.” ²² Amòse-ò ne oo sun mò akya-rò anyò Timotii na Irasitus bò kyonwe Makedoniya, ne mò-ò mò a sii Asiya sweere-ò se kafwee.

²³ Saṅ mǎ dɛɛ nɛ asɛɲ dabe a ba Ifisus bɔ lee Yeessuu a ɛkpa-ò se-ò se. ²⁴ To, maṅ amò-rò mǎ sunṅkpa dabe kò bò-rò, nɛ ba sunṅ kisikyee kò nɛ ba tee kemò ε Aatimis. Nɛ anyare kò bò-rò nɛ baa tee ε Demeetriyus. Ɔ gye bwayepò nee. Nɛ mǎ kusun ɛ gye feye ɔ deere kisikyee a sunṅkpa-ò se o de atanne fufuri ɔ waa kisi akyanṅ ngyingyii o fe. Kusun amò a sa mǎ aa mǎ bæko-ana abwayepò tonò bweeto. ²⁵ Amose se-ò nɛ ɔ tee mǎ bæko-ana abwayepò na bamò nɛ bamò kusun du feye mǎ lee-o bɔ gyanṅ, nɛ ɔ tǔwe gywii bamò feye, “Mò bæko-ana, mone nyi feye anɛ kibaare a lee kusun mǎ-rò nee. ²⁶ Mbeyòmò, mone fɔnfɔn a ṅu, nɛ mone a nu ketò nɛ Pòl amò ɛ waa-ò. Ɔ ye ikisi nɛ sese fɔnfɔn a waa-ò moṅ de keyaalerṅ pɛɛɛ. Nɛ ɔ taare kyurowi asese bweeto mfɛɛɛ Ifisus maṅ-nò mfɛɛ na Asiya sweere se pɛɛɛ. ²⁷ Amose-ò kufu bò-rò feye anɛ kusun mǎ ɛ nya kenyaare bɔye. N gye anɛṅ wɔre, kufu bee kò bò-rò feye anɛ kisi dabe Aatimis a sunṅkpa dabe-ò maa lee ba a ɔ bò kii sɛye, na anɛ kisi dabe mǎ nɛ ɔkɛmaa nɛ ɔ bò Asiya sweere se na kaye-rò pɛɛɛ i sun-o ma lee nya kenyaare!”

²⁸ Asese amò a nu asenṅkparegyi mǎ-ò, nɛ bamò idunṅ a fwii, nɛ baa lee ba fɛɛ-rò feye, “Anɛ Ifisus kisi Aatimis gye kisi dabe.” ²⁹ Nɛ elawò amò a kǔore se maṅ amò pɛɛɛ-rò. Nɛ bamò nɛ bò naa ba waa asɛɲ amò-ò a gyiiri Makedoniya awuye anyò kò nɛ ba tee bamò ε Gayus na Aristaakus, nɛ bamò aa Pòl naa-ò, nɛ baa yaa bamò mfɛɛ nɛ maṅ-ò-rò asese pɛɛɛ ɛ gyanṅ-ò. ³⁰ Nɛ Pòl fɔnfɔn ɛ kpa feye ɔ yò lamaan amò akatò-rò mfɛɛn ya sa seṅsa gywii asese-ò, amaa bamò nɛ ba kǔore Yeessuu ba gyi-o moṅ sure. ³¹ Nɛ sweere amò se a ayaalerṅpò-ò boko nɛ bò gye mǎ nyare-ana-ò a ba ṅkra bɔ kyonṅwe mǎ, kore mǎ feye ɔ ma kanṅ yò lamaan egyanṅekpa amò mfɛɛn, a lee feye kufu de bamò feye boko ɛ mǎ mǎ.

³² Na ngyanṅ-ò-rò pɛɛɛ de elawò bweeto. Bamò boko ɛ fɛɛ-rò ba tǔwe asɛɲ kò, nɛ boko mǎ ɛ fɛɛ-rò ba tǔwe bamò lee, a lee feye bamò boko gbaa moṅ nyi ketò se nɛ baa gyanṅ-ò. ³³ Yudaa awuye nɛ bò te maṅ amò-rò-ò a lee bamò-rò ɔkò nɛ ba tee ε Alesanda-ò feye ɔ yere asese-ò akatò-rò sa seṅsa. Asese amò boko a tee mǎ feye ɔ ba-ò, nɛ ɔ ya bamò kesaree feye bamò pɛɛɛ laato. Nɛ ɔ lee ɔ sa seṅsa o gywii lamaan-ò na bò nya ṅu feye mǎ aa mǎ bæko-ana Yudaa awuye moṅ gyi bɔye. ³⁴ Amaa bamò a pini feye ɔ gye Yudaanyi-o, nɛ bamò pɛɛɛ mǎ a kpòra faa-rò tǔwe asɛɲ kɔṅkò dɔṅhwereɛ enyò feye, “Anɛ Ifisus kisi Aatimis gye kisi dabe!”

³⁵ Nɛ ṅkee maṅ-ò krakyeɛ brɛse a bò yuri lamaan-ò. Nɛ ɔ ye, “Mò kɔsobɛɛ-ana Ifisus awuye, ɔkɛmaa nyi feye anɛ maṅ mǎ ɛ gye kisi dabe Aatimis na mǎ sunṅkpa dabe a ɔdeeresepò-ò, mǎ aa mǎ kefore nɛ kaa lee soso lee da-ò-rò-ò. ³⁶ Ɔkɛmaa maa taare a o gyiiri amò-ò ikii. Amose se-ò mon' yuri eyee, na mone ma waa kebɔye kò. ³⁷ Mone a baa anyare mǎ mfɛɛ, a moṅ gye feye baa ywii lee anɛ sunṅkpa dabe-ò-rò nee bæɛɛ baa tǔwe asɛɲ bɔye kò bò kye anɛ kisi-o nee. ³⁸ Amò ɛ gye feye Demeetriyus na mǎ bæko-ana abwayepò i de ɔkò asɛɲ, anɛ de igominaa na ṅke nɛ anɛ de bò gyi asɛɲ-ò, amose-ò asɛɲ kemaa nɛ bò de-o, bò taa baa mfɛɛn. ³⁹ Amaa ketò kò ɛ bò-rò na kò kyò nɛ mone ɛ kpa fɛraa, amò mon' lɔṅṅò mfɛɛn nɛ maṅ agyi ɛ gyanṅ ba waa mbraa ba sa maṅ-ò. ⁴⁰ Bò lee ketò nɛ kaa waa ndɔ-ò se-ò, kufu bò-rò feye ba tǔwe feye anɛ a baa asɛɲ maṅ-nò. Na anɛ moṅ de kpa feye anɛ a waa anɛṅ a asɛɲ-ò, na anɛ mǎ anɛ maa taare a anɛ tǔwe ketò se nɛ anɛ a waa anɛṅ-ò na anɛ bò kunṅ anɛ eyee.” ⁴¹ Mǎ a tǔwe amò-ò lowe-ò, nɛ ɔ sa nɛ asese-ò pɛɛɛ mǎ a brawe-rò.

20

Anɛṅ nɛ Pòl a lee Ifisus maṅ-nò yò Makedoniya na Akaya esweere se nyɔsepo-ò

¹ To, elawò amò a yɔwe-ò kamɛɛ-rò, nɛ Pòl a tee bamò nɛ baa kǔore Yeessuu gyi-o pɛɛɛ bò gyanṅ, nɛ ɔ tǔwe asɛɲ bò sa bamò wɔre, nɛ ɔ kra bamò feye ɔ yò nee. Nɛ ɔ lee mfɛɛn yò Makedoniya sweere se.

² Nɛ ɔ nare sweere amò se emanṅ se waa bamò wɔre bò lee abwaresɛn-ò se. Nɛ ɔ fò Akaya sweere se. ³ Nɛ ɔ kyena mfɛɛn aferi asa. Ɔ waa siraa feye ɔ taa koreɛ na o kiṅṅi yò Siriya sweere se, nɛ oo ṅu feye Yudaa awuye-o ɛ kpa a bò baa mǎ asɛɲ, amose-ò nɛ ɔ waa mǎ mfɛɛɛ feye o kiṅṅi a ɔ bɔrò Makedoniya bee. ⁴ Mǎ aa Pirus mǎ gyi Sopata

ne òò lee Beroya man-nò-ò, na Aristaakus na Sikundus ne baa lee Tisalonikaa man-nò-ò, na Gayus ne òò lee Derebee man-nò-ò, na Tikikus na Trofimus ne baa lee Asiya sweere se-ò, na Timotii ya yò. ⁵ Ne baa gye ane nkpe ɔpoo se ya gywii ane Trowas man-nò. ⁶ Wuribware-a-kya-ane-yowe a ateese-o kigyi a kyon-ò, ne ane a lee Filipii man-nò borò nkyu si. Bò fò nke nnuu-o, ne ane a tò bamò Trowas, ne ane a gyi kadaawokywee konko mfeɲ.

Aneɲ ne Pòol a yò Trowas lalalowe-ò

⁷ Tò, Memeneda amò kedeepweta-ò, ne ane aa bamò ne ba kòore Yeessuu ba gyi mfeɲ-ò a gyanɲe a ane gyi ane nyanɲe Yeessuu a ateese-o. Ne Pòol a tòwe abwaresen gywii bamò. Ne òò sa seɲsa gywii bamò aneɲ-aaa bò fò kaye nsenà, a lee feye kemò kaye nke-o, ò yò a ò yowe bamò. ⁸ Na ifetiri bweetò e lanɲe kebanɲoroo kekyaɲ ne ane te kemò-rò-ò. ⁹ Ne keyaafòre kò ne ba tee mò e Yutikus-o te mfanɲere se saɲ ne Pòol e sa seɲsa-ò, na idi de mò kafwee, ne lalalowe-ò òò bò di idi. Ne òò lee akyan asa kebanɲoroo lalalowe a kekyaɲ ne ane te kemò-rò-ò a mfanɲere-ò se lee da-rò sweere. Bamò a ya yase mò-ò, òò kyò wu. ¹⁰ Amaa Pòol a yò sweere mfeɲ, ne òò ya di keyaafòre amò se, ne oo powi mò, ne ò yɛ, “Mone ma sa a a tiri mone na ò kee!”

¹¹ Ne Pòol a kiɲɲi yò soso a kekyaɲ ne ane te kemò-rò-ò bee ya gyi bodobodoo. Pòol a sa seɲsa gywii bamò kyee bò fò kyowe keleebee-ò, ne òò yowe bamò o yii. ¹² Ne baa taa keyaafòre amò yaa pe na ò kee, ne bamò nkponò-rò a yuri bamò bweetò.

Aneɲ ne Pòol a lee Trowas yò Mileetus-o

¹³ Ne ane a yò akatò-rò ya taa koree borò nkyu si yò Asos man-nò, mfeɲ ne Pòol e ya lwee ane koree-ò-rò-ò. Mò ya tòwe feye ane waa aneɲ, bò lee feye mò feraa naa sweere nee. ¹⁴ Saɲ ne ane a fò Asos-o, ne ane a taa Pòol ane koree-ò-rò, ne ane a yò Mitileene man-nò. ¹⁵ Kemò kaye nke-o, ne ane a bee borò nkyu si lee mfeɲ ya kyon Kiyos kwii si, ne ane a bee borò nkyu si, ne ane a ya fò Samus kwii si. Ne ane a bò fò Mileetus man-nò. ¹⁶ Ne Pòol a waa mò mfeere feye ò borò nkyu si na ò kyon Ifisus si aneɲ ne ò maa nya a ò nyera saɲ Asiya sweere se-ò. Òò kpa menan a ò fò Yerusalem, mò e taare de, na ò fò Yerusalem pwee na Pentikos kake-o de fò.

Aseɲ ne Pòol a tòwe bò kra Ifisus asoree abrese-ò

¹⁷ Ne Pòol a sa nkra lee Mileetus bò kyonwe Ifisus asoree abrese-ò feye bò ba a bò gyanɲaa mò. ¹⁸ Saɲ ne baa fò Mileetus-o, ne òò tòwe gywii bamò feye, “Mone nyi ketò kemaa ne mò a waa kemò saɲ ne m bò mone ase-ò, haree lee mò kake gyeɲkpeese ne mò a ba Asiya sweere mò se-ò. ¹⁹ Mone nyi feye haree Yudaa awuye a yere bò kye mò, ne baa sa ne mò a gyi aworefò, ne mò a ba akyuku bò kore kebarekore sa bamò ooo, moɲ waa mò eyee feye sese dabe-ò mone ase. Amaa mò a sun kusun nee feye kenya-ò sa ane nyanɲe Yeessuu. ²⁰ Mone nyi feye moɲ ba ketò kemaa ne ke e kya mone-rò bò kweero mone se saɲ ne mò e tòwe na mò e kaapo abwaresen laman-nò na mone elon-nò-ò. ²¹ Mò a yii Yudaa awuye na bamò ne bò moɲ gye Yudaa awuye-o peee se saɲ kemaa feye bò nu bamò eyee, na bò kiɲɲi lee bamò eboye-rò, na bò ba Wuribware ase, na bò kòore ane nyanɲe Yeessuu gyi. ²² Amaa mbeyomò, Wuribware a kufwiɲe timaa-o e tòwe o gywii mò feye ɲ yò Yerusalem, amaa moɲ nyi ketò ne ke e ya waa mò mfeɲ-ò. ²³ Ketò ne ɲ nyi-o e gye feye toɲ kemaa ne mò e yò-ò Wuribware a kufwiɲe timaa-o a yii mò se saɲ kemaa feye ba tii mò Yerusalem, na bò sa a n gyi aworefò. ²⁴ Amaa nkpa beee lowi-o, ketò ne mò e kpa-ò e gye feye mò e lowe mò kusun ne ane nyanɲe Yeessuu a sa mò feye n tòwe aseɲ timaa-o bò lee aneɲ ne Wuribware a ɲu ane ewee se-ò. ²⁵ Mò a nare laa mone peee mò, na mò e tòwe Wuribware a kuwure-o-ro aseɲ mò i gywii mone. Na mbeyomò ɲ nyi feye mone oko maa lee ɲu mò. ²⁶ Amose-ò mò e tòwe mò i gywii mone kakatopee-ro feye ndòò a kake mò mone-rò oko bò-rò ne mò e moɲ nya nkpa na kukyure ne a moɲ de kee-ò, a moɲ lee mò ase. ²⁷ Bò lee feye moɲ ba ketò ne Wuribware a tòwe feye òò waa-ò bò kweero mone se. ²⁸ Amose-ò mon' deere mone eyee se na asese ne Wuribware a kufwiɲe timaa-o a taa bò waa mone kesaree-rò se neenee. Na mon' deere ane nyanɲe Yeessuu asoree ase

se, feye aneḡ ne esanne ɔdeeresepo e deere mò esanne se neene-ò. A lee feye Yeessuu a ba mò fɔḡfɔḡ lowi bò lee bamò lee ɔbansam kesaree-rò sa ne baa kii mò fɔḡfɔḡ asese. ²⁹ Ƴ nyi feye mò a yowe mone m-ò, asese i lwee mone-rò feye aneḡ ne kwaare i lwee esanne-rò, ne mò ya nya bamò, ne ɔ mɔ a ɔ wo-ò. ³⁰ Saḡ kò e ba na mone-rò boko ba ayeba na a sa a bamò beeko-ana ne baa kɔre Yeessuu gyi-o kii bò gya bamò se. ³¹ Amose-ò mon' sa se na mon' nyiḡ si aneḡ ne mò a kyena mone ase nsu nsa-ò. Na mon' nyiḡ si feye kanye na mpase, mò a ba akyukyu bò nyiḡ mone Wuribware a ekpa-ò se. ³² Na mbeyomò, n de mone mò e waa Wuribware kesaree-rò. Ne mone ya kya se gya Wuribware asen-ò se, asen amò ne a kaapo mone aneḡ ne ɔ kpa mone bweetò-ò e taare a a morowe mone. Na a sa a mon' nya keyaalen na Wuribware a nyure ne ɔ tawe bò beya feye ɔ sa mò asese-ò. ³³ Saḡ ne m bò mone ase-ò, mon yorowe kotoko, haree atanne pipee beee afufuri beee awaagya. ³⁴ Mone fɔḡfɔḡ nyi feye asaree mò ne mò a bò waa kusun bò nya keto kema ne mò aa mò anareberepo e kpa-ò. ³⁵ Mò a waa kusun mò kenken bò kaapo mone ne feye a tiri feye ane kya bamò ne bò mon bò len-ò-rò, na ane nyiḡ si aneḡ ne ane nyanpe Yeessuu fɔḡfɔḡ a tawe-ò se, ɔ ye, 'òkò ne o ke atò-ò de nyure ɔ kyò ɔkò ne ba ke mò-ò.' "

³⁶ Pòl a sa senja gywii bamò lowe-ò, ne mò aa bamò a kpuni anurii, ne baa kore kebarekore. ³⁷ Ne bamò okema i su, na o powi mò, na okema e kyokywee mò kedaabon o de ɔ waa mò nare damenanse. ³⁸ Keto se ne a mon waa bamò kone peee-ò e gye feye mò a tawe feye bò maa lee ḡu mò-ò. Ne baa yaa mò ya bò fò mò koree ase.

21

Aneḡ ne Pòl a yò Yerusalem-ò

¹ Ne ḡkee ane aa bamò a gyi ḡkra, na ane i su akyukyu preeprese. Ne ane a lwee koree kò-rò ten ɔpoo-rò yò Kos maḡ ne ɔ bò kwii kò se-ò. Lee mfeḡ ne ane a bee yò ya fò Rodos maḡ ne ɔ bò kwii kò se-ò. Ne ane a lee mfeḡ yò Patara maḡ ne ɔ bò Likiya sweere se-ò-rò. ² Mfeḡ ne ane a nya koree ne ɔ yò Fonikiya sweere se (ne ɔ bò Siriya sweere se-ò), ne ane a lwee mò-rò. ³ Ne ane a fò mfeḡ ne ane kee Kiprus kwii-o, ne ane a borò kigyise si yò Siriya sweere se. Ne ane a ya daḡ Tiro maḡ-nò, a lee feye mfeḡ ne koree amò i lee mò tɔsorò. ⁴ Ne ane a ḡu bamò ne baa kɔre Yeessuu gyi-o boko mfeḡ, ne ane a kyena bamò ase kadaawokywee koḡko. Ne Wuribware a kufwiḡne timaa-o a lee bò kaapo bamò boko feye Pòl ya yò Yerusalem maḡ-nò, ɔ nya asen. Amose-ò ne baa kore mò feye ɔ ma yò mfeḡ. ⁵ Amaa ane saḡ ne ane i gyi bamò ase-ò a fò-ò, ne ane a bee meraa ane kpa se. Ne bamò aa bamò aka na bamò gyi-ana peee mò a yaa ane kpa-rò ya bò fò nkyu-o kanò, ne ane peee mò a kpuni anurii mfeḡ, ne ane a kore kebarekore. ⁶ Ne ane aa bamò a gyi ḡkra, ne ane a bee ya lwee koree-ò-rò, ne bamò mò baa kiḡḡi yò pe.

⁷ Ne ane a bee kya ane kpa-ò se borò nkyu si lee Tiro ya fò Tolomayis maḡ-nò. Ne ane a ka bamò ne baa kɔre Yeessuu gyi mfeḡ-ò kanò, ne ane a kyena bamò ase kake koḡko.

⁸ Ne ḡkee lalalowe-ò, ane a bee lwee koree-ò-rò lee mfeḡ, ne ane a ya daḡ Kayesareya maḡ-nò, Samariya sweere se. Ne ane a kyena Yeessuu asen timaa-o ɔtawepò Filipino ase mfeḡ. Filipino gye akyaròpo asunoo-o ɔkò ne saḡ-ò baa lee bamò Yerusalem feye bò deere ateese na atanne kike-ro si-o. ⁹ O de mò gyi-ana mbregyii ana ne Wuribware a lee feye bò kii mò akyamee boko, na bò dee tawe asen ne o lee ɔ kaapo bamò-ò gywii asese-ò.

¹⁰ Ane a gyi mfeḡ ḡke bweetò-ò, ne Wuribware kyaamee kò ne ba tee mò e Agabus-o a lee Yudeya sweere se ba. ¹¹ Ne ɔ ba ane ase, ne ɔ taa Pòl a laare-rò keresese-ò bò ḡure mò fɔḡfɔḡ ayaa na asaree bò kya abee, ne ɔ ye, "Keto ne Wuribware a kufwiḡne timaa-o a tawe-ò e gye feye mfaanee dee ne Yudaa awuye i ḡure keresese mò wuye Yerusalem maḡ-nò, na bò taa mò bò waa Roma awuye-o kesaree-rò."

¹² Saḡ ne ane a nu amò-ò, ne ane aa bamò ne bò bò mfeḡ-ò a kore Pòl feye ɔ ma yò mfeḡ. ¹³ Amaa ɔ beḡḡaa ane ne feye, "Nteto ne mone e waa-ò nee, mone i su mfaanee na mone e nyera mò kakponò-rò nee eee? N gye bamò kunjura mò wore siraa ne mò a waa a ḡ yò Yerusalem, amò aa lowi, na ḡ kperi ane nyanpe Yeessuu si, na ḡ wu mfeḡ." ¹⁴ Ane

mon taare tawe a o sure si feye o ma yo Yerusalem. Amose-ò ne ane a yowe mò, ne ane ye, “Ane nyanpe a kepre-ò waa.”

¹⁵ Ane a kyena mfeñ bọ fọ sañ kọ-ò, ne ane a sorò ane etosorò, ne ane a kya ane kpa se yo Yerusalem. ¹⁶ Ane aa bamo ne baa kòore Yeessu gyi, ne baa lee Kayesareya mfeñ-ò boko ya yo, ne baa yaa ane onyare ne ane e ya sowe mò lòn-nò-ò aye. Ba tee mò ε Menasò. Ò lee Kiprus kwii si nee, ne o gye bamo ne baa wuree kòore Yeessu gyi-o oko.

Aneñ ne Pòl a ka Yerusalem asoree awuye kanò-ò

¹⁷ Sañ ne ane a fọ Yerusalem mañ-nò-ò, bamo ne baa kòore Yeessu gyi-o a sa ane anse damenanse. ¹⁸ Kemò kaye ñke-o, ne ane aa Pòl a yo a o ya ka Yakubu kanò. Mò a yo-ò, asoree abrese-ò bọ mfeñ. ¹⁹ Ne Pòl a ka bamo kanò, ne o tawe ketò kema a ne Wuribware a borò mò se waa sa nde se awuye bweetò-ò gywii bamo.

²⁰ Bamò a nu mò ase lowe-ò, ne baa kyorò Wuribware. Ne bọ ye, “Ane kosobee Pòl, fọ a ñu aneñ ne ane Yudaawuye ñkpeñ ñkpeñ mfee a kòore Yeessu gyi-o, na aneñ ne baa leñ bamo eyee bọ gya ane mbraa ne ane odedaapo Mosis a sa ane-ò se neene-ò ooo?”

²¹ Baa nu feye fọ e kaapo Yudaawuye ne bọ te nde se awuye-o-ro nee feye bọ yowe mbraa ne Mosis a sa ane-ò dee kegya se, na fọ e tawe fọ i gywii bamo feye bọ ma lee teñje bamo gyi-ana atweetu, na bọ ma lee gya ane adedaaseñ se. ²² A waa dee ba nu feye fọ a ba. Ne emene ne ane e waa a ane bọ kaapo feye ketò ne baa tawe bọ lee fọ kuru si-o gye ayeba-ò nee? ²³⁻²⁴ Ketò ne ane e kpa feye fọ waa-ò e gye feye fọ kya anyare ana kọ ne bọ bọ mfee-ò-rò, ne baa waa Wuribware etañ feye bọ maa see bamo ipwii-o. Amaa baa kọñ waa atò kọ ne a de iyisi-o. Amose-ò a tiri feye bọ kpee bamo iyisi-o na bọ see bamo, na bọ lònñò Wuribware, na bọ dee taare lwee mò sunkpa-ò-rò. To, fọ aa bamo yo a fọ ka atanne ne Wuribware olonhoro e kòore a o dee kpee bamo iyisi-o sa bamo-ò. Amò-ò e gye ne a sa na okema ñu feye asen ne baa tawe gywii bamo feye fọ a tawe-ò mon gye kasentij, na fọ fónfón gbaa gya Mosis a mbraa-ò se. ²⁵ Amaa bamo ne bọ mon gye Yudaawuye, ne baa kòore Yeessu gyi-o feraa, ane a kyò kyore bọ kyonwe bamo-ò feye bọ ma kan gyi ateese beee wò kabò ne baa maw wee ikisi si-o, na bọ ma kan gyi mbogya, na bọ ma kan wò kabò ne bọ mon teñ kamò kebò-rò, na bọ ma waa kakyekpa na kanyarekpa. Aneñ a mbraa mọ baare sa bamo.”

²⁶ Amose-ò kaye ñke-o, ne Pòl a yaa anyare-ò Wuribware alonhoro ase, ne bamo aa Pòl a ya kpee bamo iyisi, na bọ nya fọ Wuribware sunkpa kulweero. Ne o yo Wuribware sunkpa ya tawe ñke ne etañ i gyi-o, na sañ ne ba ba a bọ lònñò Wuribware-ò.

Aneñ ne baa kra Pòl Wuribware sunkpa-ò

²⁷ Amaa ñke nsunoo amò a kpa a m fò-ò, ne Yudaawuye kọ ne baa lee Asiya sweere se-ò a ñu Pòl Wuribware sunkpa kabuno Yerusalem mfeñ. Ne baa wure asese ne bọ bọ mfeñ-ò-rò, ne baa kra Pòl. ²⁸ Ne baa faa-rò feye, “Isireelii awuye, mon' kya ane-rò! Onyare mọ e gye ne o naa ton kema o kaapo asen o kye ane Isireelii awuye na ane mbraa-ò, na o tawe asen boye bọ lee Wuribware sunkpa mọ se. Ne mbeyomò o baa bamo ne bọ mon gye Yudaawuye-o baa Wuribware sunkpa-ò-rò mfee baa bọ waa mò iyisi!”

²⁹ Baa tawe aneñ bọ lee feye baa ñu Trofimus ne o lee Ifisus mañ-nò-ò na Pòl a nare mañ-nò, ne baa fa feye Pòl a yaa mò Wuribware sunkpa mọ-rò nee.

³⁰ Ne asen dabe a ba mañ-ò-rò, ne asese bweetò a ñweenañ lee ton kema bọ gyanje, ne baa ya kra Pòl, ne baa gyiiri mò lee Wuribware sunkpa a kabuno-o. Puri amò-rò, ne Wuribware sunkpa adeeresepò-ò a tii epone-ò na asese-ò ma bee taa asen-ò lweero mfeñ.

³¹ Asese-ò a kpa a bọ maw Pòl-ò, ne oko a ya tawe gywii Roma asoogyaa ogyenkreepò-ò feye Yerusalem awuye peee a baa asen dabe mañ-nò. ³² Puri amò-rò mfeñ ne ogyenkreepò amò a taa asoogyaa awuye kọ na bamo abrese, ne baa waa menañ yo asese kukwii-o amò ase. Sañ ne baa ñu asoogyaa ogyenkreepò-ò na asoogyaa awuye-o, ne baa yowe Pòl keda.

³³ Ne asoogyaa brese-ò a ya kra Pòl, ne o sa kanò feye bọ ba agbarabi anyo bọ ñure mò. Ne ñkee oo bise feye, “Nse e gye onyare mọ, ne ntetò ne o waa?” ³⁴ Ne asese-ò boko a faa-rò ba beñnaa asen kọ, na boko mọ e beñnaa ako, na a kwee. Mfaanee se-ò, asoogyaa

ogyeṅkpeepò-ò moṅ taare ḡu ketò ne kaa baa aseṅ-ò. Amose-ò, ne òò sa kano feye bò taa Pòl dee yaa bò beya asoogyaa awuye kwatase-rò. ³⁵ Ne laman-ò a gya asoogyaa awuye-o si ya fò abeṅberee ne ba kyikye si baa lwee asoogyaa awuye kwatase-ò-rò ase, ne asoogyaa awuye-o a yase Pòl sòrò sòsò, a lee feye asese-ò idunḡ a fwii mò se bweeto. ³⁶ Saṅ ne bò gya se-ò, na ba fεε-rò feye, “Mòṅ! mòò mò.”

Aneṅ ne Pòl a tòwe aseṅ na ò bò lee mò eyee-ò

³⁷ Saṅ ne asoogyaa awuye-o e kpa a bò taa Pòl waa kwatase-ò-rò, ne oo bise asoogyaa ogyeṅkpeepò-ò Griiki-ro feye, “Òbrese, mò e taare a n sa seṅsa gywii fò aaa?”

Ne asoogyaa ogyeṅkpeepò amò ye, “Fò kyò fò i nu Griiki-ro aaa? ³⁸ Amò fεraa n gye fò e gye Igyipitinyi ne saṅ kò òò deε baa aseṅ maṅ-nò, ne òò gye anaapò ḡkpeṅ nna kegyeṅkpeε yò kimukee-ro-o beεε?”

³⁹ Ne Pòl a beṅḡaa feye, “N gye Yudaanyi nee. Baa kòwe mò Taasus maṅ ne ò bò Kilikiya sweere se-ò-rò nee, n gye maṅ dabe kigyi nee. Mò e kore fò nee a fò sa a n sa seṅsa gywii asese-ò.”

⁴⁰ Ne asoogyaa ogyeṅkpeepò-ò a sa mò kpa. Ne Pòl a yere mfeṅ ne ba kyikye ba lwee kwatase-ò-rò-ò se, ne òò ya mò kesaree bò kaapò feye asese-ò laato. Saṅ ne baa laato-ò, ne Pòl a sa bamò aye-rò Heebrii seṅsa gywii bamò.

22

¹ Òò tòwe nee feye, “N se-ana na n daa-ana na n tire-ana na m pekyee-ana, mòṅ! nu mò ase feye mò a yere monε akato-rò mfee mò e tòwe aseṅ mò i lee mò eyee-ò.”

² Bamò a nu feye ò sa bamò Heebrii seṅsa-rò bamò ase-ò, ne baa waa diṅḡ diṅḡ diṅḡ, ne Pòl a kya se feye, ³ “Yudaanyi e gye mò. Taasus maṅ-nò Kilikiya sweere se ne baa kòwe mò. Amaa Yerusalem mfee ne baa bera mò, ne mò a kyena ane òkaapò dabe ne ba tee mò e Gamaliili-o ayaa-rò, ne òò kaapò mò aneṅ ne n gya ane adedaapò a mbraa-ò se neεneε-ò. Ne mò a leḡ mò eyee sunḡ Wuribware feye aneṅ ne mone ne mone bò mfee ndò-ò i sun-o. ⁴ N gye amò wòre, mò a bee waa bamò ne bò gya Yeessu a ekpa-ò se-ò aworefo, ne mò a sa ne baa mòò bamò boko. Na mò e kra anyare na akyee, ne mò a sa ne baa tii bamò. ⁵ Wuribware òḡḡòpò brese-ò na ane abrese-ò peε e taare a bò kaapò feye aseṅ mò ne mò e tòwe-ò gye kasentiṅ nee. Baa kyoreε ewore sa mò feye n taa sa ane beeko-ana Yudaawuye ne bò bò Damasikus maṅ-nò-ò. Amose-ò ne mò a yò mfeṅ na ḡ nya kra asese mò ne bò gya Yeessu a ekpa-ò se-ò ḡure bamò agbarabi, na ḡ kiṅḡaa bamò baa Yerusalem mfee, na bò gyiiri bamò kesebo.”

Aneṅ ne Pòl a tòwe aneṅ ne oo kii Kristoonyi-o

⁶ Ne Pòl a kya se tòwe feye, “ḡke ḡko mpase, mò a yò mò e kpa a m fò Damasikus-o, ne kelaṅḡerò dabe kò ne ku du feye eleeεε-ò a lee sòsò kaluwa koḡko bò muruwaa wee mò se. ⁷ Ne mò a lee da sweere, ne mò a nu bore kò a tòwe feye, ‘Sòl, Sòl! Nteto nee, ne fò e tòraa mò aneṅ?’ ⁸ Ne mò a bise feye, ‘Mò nyanḡe, fò nse nee?’ Ne òò tòwe gywii mò feye, ‘Mò, Yeessu Nasaretenyi-o ne fò e tòraa-ò nee.’ ⁹ Asese ne mò aa bamò naa-ò a ḡu kelaṅḡerò-ò, amaa bò moṅ nu bore ne òò sa seṅsa mò ase-ò. ¹⁰ Ne mò a bise mò feye, ‘Mò nyanḡe, nteto ne fò e kpa feye ḡ waa?’ Ne ane nyanḡe a tòwe gywii mò feye, ‘Kòso na fò yò Damasikus. Òko e tòwe ketò kemaa ne mò e kpa feye fò waa-ò a o gywii fò mfeṅ.’

¹¹ Ne kelaṅḡerò amò a sa ne mò akato a bwee, amose-ò ne mò anarebeepò-ò a kra mò kesaree-rò yaa Damasikus maṅ-nò.

¹² Amò ane beeko Yudaanyi kò mò bò maṅ-ò-rò ne ba tee mò e Ananiyas. Ò gye seε timaa, ne ò gya ane mbraa-ò se neεneε, ne Yudaawuye ne bò bò mfeṅ-ò i bu mò bweeto.

¹³ Ne òò ba mò ase, ne òò yere meraa mò, ne ò ye, ‘Mò kosobeε Sòl, bee ḡu ato.’ Puri amò-rò ne mò akato a buṅḡi, ne mò a deere mò. ¹⁴ Ne ò ye, ‘Wuribware ne ane a sunḡ lee ane adedaapò a mbee-ò se-ò a lee fò nee feye fò pini mò kepre, na fò gyii mò ne Wuribware e tee mò e mò keyaafore timaa, na fò nu mò bore. ¹⁵ A lee feye ketò ne fò waa-ò e gye feye fò tòwe ketò ne fò a ḡu-o na aseṅ ne fò a nu-o gywii òkemma. ¹⁶ Ne nteto se ne fò bee fò

gywii? Kòsò na fò bọ asuu, na fò kòrè Wuribware fèyè Yeesuu kényarè-rò ò bọ kprè fò èbòyè bọ tweek.

¹⁷ Nè mò a kìnjì ba Yerosalem mfèè. Saṅ nè mò è kòrè kèbwarekòrè Wuribware sunkpa-ò, nè aa waa fèyè mò a ku dee-o. ¹⁸ Dee amò-rò mò a ṅu anè nyanṅpè, nè òò tówè gywii mò fèyè, 'Waa menan lèè Yerosalem mfèè, a lèè fèyè mfèè a asèè-ò maa sure asen nè fò è tówè a fò gywii bamò bọ lèè mò kúnju si-o si.' ¹⁹ Nè mò a bènṅaa mò fèyè, 'Mò nyanṅpè, bọ nyi damenanṅse fèyè mò a dèè narè kèbwarekòrè akyan-nò kra asèè nè baa kòòrè fò gyi-o. Nè mò a tii bamò tiikpa, nè mò a da bamò. ²⁰ Na saṅ nè baa mòò Stifan nè kufu mòṅ de mò fèyè ò tówè laman-nò fèyè ò gya fò èkpa-ò sè-ò, na m bọ mfèṅ, nè mò a sure si fèyè bọ mòò mò, nè mò a bèè dèèrè bamò nè baa ya mòò mò-ò awaagya sè sa bamò.' ²¹ Nè anè nyanṅpè yè, 'Narè, a lèè fèyè mò i sun fò kèfò a m bọ kyòṅwè ndè sè awuyè-o asè.' "

Anèṅ nè Pòl a lee bọ kaapò bamò fèyè ò gye Roma maṅ kigyi-o

²² Saṅ nè Pòl è sa sèṅsa-ò, ba laato ba nu, amaa bamò a nu fèyè Pòl yè anè nyanṅpè yè ò yò bamò nè bọ mòṅ gye Yudaa awuyè-o asè-ò, nè baa bèè lèè ba fèè-rò kèṅkèṅ fèyè, "Mòṅ! taa mò narè. Mòṅ! mòò mò! A mòṅ bware fèyè mò a bèè lèè kyèna sweèrè mò sè."

²³ Na ba fèè-rò, na ba lèṅkpaṅ bamò awaagya-rò, na ba tweek èsè ba kyòṅwè sòsò bọ kaapò fèyè bamò idun a fwii Pòl sè bweètò. ²⁴ Nè Roma soogyaa ògyèṅkprèpò-ò a sa kanò fèyè asoogyaa awuyè-o taa Pòl yaa bamò kwatase-ò-rò, nè òò tówè gywii bamò fèyè bọ da mò kòkyòkywèè, na bọ nya ṅu kètò sè nè Yudaa awuyè-o è fèè-rò ba kye mò-ò. ²⁵ Amaa bamò a ṅure mò bọ beya sweèrè, na bọ da mò-ò, nè Pòl a tówè gywii soogyaa brèè nè ò yèrè mfèṅ-ò fèyè, "N gye Roma maṅ kigyi nèè. Nè bọ mòṅ tètè gyi mò asen fèyè mò a waa bòyè kò. A mòṅ da mòṅ mbraa-rò fèyè a gye bòyè fèyè mòṅ è kpa a mòṅ! da mò kòkyòkywèè aaa?"

²⁶ Soogyaa brèè amò a nu anèṅ-ò, nè òò yò asoogyaa ògyèṅkprèpò-ò asè ya bise mò fèyè, "Kètò nè fò è kpa a fò waa ònyarè amò-ò bware aaa? A lèè fèyè ò gye Roma maṅ kigyi nèè!"

²⁷ Amòsè-ò nè soogyaa ògyèṅkprèpò amò a yò Pòl asè ya bise mò fèyè, "Tówè gywii mò, a gye kasèṅtìṅ fèyè Roma maṅ kigyi è gye fò aaa?"

Nè Pòl yè, "Òòṅ."

²⁸ Nè soogyaa ògyèṅkprèpò-ò yè, "Mò a ka atannè dabè pwèè nè mò a dèè kii Roma maṅ kigyi."

Nè Pòl a bènṅaa fèyè, "Amaa m fèraa Roma maṅ agyi a dèṅ kòwè mò-ò sè-ò, n gye Roma maṅ kigyi nèè."

²⁹ Puri amò-rò, nè bamò nè ba kpa kibise mò asen-ò pèèè a lwii kameè lèè Pòl asè. Saṅ nè soogyaa ògyèṅkprèpò-ò a pini fèyè Roma maṅ kigyi nè oo ṅure agbarabi-o, nè kufu a nya mò.

Anèṅ nè baa yaa Pòl maṅ abrèè akatò-rò-ò

³⁰ Amaa soogyaa ògyèṅkprèpò-ò è kpa fèyè o ṅu kètò sè nè Yudaa awuyè-o è pòrò Pòl-ò. Amòsè kèṅmò kayè ṅkè-o, nè òò sa nè baa saṅṅè agbarabi nè baa bọ ṅure Pòl-ò. Nè òò tètè Wuribware alòṅṅòpò-ò na maṅ abrèè-ò pèèè fèyè bọ gyanṅṅè. Nè òò baa Pòl baa bọ yèra bamò akatò-rò.

23

¹ Nè Pòl a dèèrè maṅ abrèè-ò akatò-rò, nè ò yè, "Mò bèèkò-ana Isireelii awuyè! Wuribware asè fèraa, ṅ nyi mò kakpòrò-rò fèyè mòṅ de kèbòyè bọ lèè mò kakyèna-rò hareè bọ fò ndò!"

² Nè Wuribware alòṅṅòpò brèè nè ba tètè mò è Ananiyas-o a sa bamò nè bọ yèrè bọ mèraa Pòl-ò kanò fèyè bọ dayè mò kanò sè abaa.

³ Nè Pòl a tówè gywii mò fèyè, "A waa dèè Wuribware mò è da fò, nnò ṅnyò ṅnyò wuyè. Fò te mfèṅ fò yè fò de mbraa-ò, nè fò i gyi mò asen, na fò-ò fò bèè fò è waa kètò nè ki kye mbraa-ò, a lèè fèyè fò yè bọ da mò!"

⁴ Ne bamò ne bọ yere mēraa Pòl-ò a tówẹ gywii mò fẹyẹ, “Fò ẹ saare Wuribware òlòhòpò brẹsẹ-ò nēe!”

⁵ Ne Pòl a bẹhṅaa fẹyẹ, “Mò bẹeko-ana Isireelii awuye, mọh nyi fẹyẹ ọ gye Wuribware òlòhòpò brẹsẹ-ò nēe. A gye kasentij fẹyẹ abwaresen wòrẹ-ò yẹ, ‘Fò ma tówẹ asen bọye bọ kye fò asese-ò ọgyenkperepò.’* ”

⁶ Saṅ ne Pòl a ṅu fẹyẹ bamò ne bọ bọ ngyanṅe-ò-rò-ò bọkọ gye Sadukii awuye, ne bọkọ mọ gye Farisii awuye-o, ne ọ tówẹ gywii bamò fẹyẹ, “Mò bẹeko-ana Isireelii awuye! N gye Farisiinyi nēe, ne n se na n na gye Farisii awuye nēe. Anen ne mọ a kòrẹ gyi fẹyẹ bamò ne baa wu-o i kyinṅi a bọ lẹe lowi-ro-o si ne ba gyi mọ asen mfẹe-ò!” ⁷ Mò kẹden tówẹ anen-ò, ne Farisii awuye-o na Sadukii awuye-o a lẹe ba kò, ne baa ke-ro, ⁸ a lẹe fẹyẹ Sadukii awuye-o yẹ asese maa kyinṅi a bọ lẹe lowi-ro. Ne bọ bẹe bọ yẹ Wuribware mbọ mọh bọ-rò, ne sese ya wu, mò kayowore na mò kra i wu pẹe. Amaa ne Farisii awuye-o mọ ẹ kòrẹ amọ asa pẹe ba gyi. ⁹ Ne elawo-ò a bẹe tii si, ne Wuribware mbraa akaaporo-ò bọkọ ne bọ bọ Farisii awuye a kẹbegya-ò a koso yere-rò kenken fẹyẹ bọ mọh ṅu Pòl kẹbọye kọ. Ne bọ yẹ, “Anen mọh ṅu ọnyare mọ kẹbọye kọ! Nsanse a gye kasentij nēe fẹyẹ kyenṅanpọ bẹe Wuribware kabọ a sa senja gywii mò!”

¹⁰ Anen ne ikii-o-ro a waa len bweeto-ò se-ò, ne kufu a nya soogyaa ọgyenkperepò-ò fẹyẹ baa kyaye Pòlò-rò. Amose-ò ne ọ sa kanọ fẹyẹ soogyaa awuye-o yọ asese-ò-rò ya lee Pòl lẹe bamò ase, na bọ bẹe taa mò yaa tii bamò kwatase-ò-rò.

¹¹ Kanye amọ-ò, ne anen nyanṅe Yeessu a lee mò eyee bọ kaapo Pòl dee-ro, ne ọ tówẹ gywii mò fẹyẹ, “Fò ma sa a kufu nya fò! Fò a yere bọ sa mọ Yerusalem maṅ-nọ. Anen de ẹ fò ẹ yere a fò bọ sa mọ Roma maṅ-nọ.”

Anen ne baa da Pòl kuṅu si kikipuni-o

¹² Ne kemo kaye ṅke-o gyegyaye, Yudaa awuye bọkọ a gyanṅe kra anen ne ba waa-ò. Ne baa waa etan fẹyẹ bamò ẹ mọh mọ Pòl, bọ maa gyi ateese, anen de mọ ne bọ maa nuu nkyu. ¹³ Bamò ne baa kra asen mọ-ò kyọ asese aduna. ¹⁴ Ne baa yọ Wuribware òlòhòpò-ò na maṅ abrese-ò ase ya tówẹ fẹyẹ, “Anen a gyanṅe waa etan fẹyẹ anen ẹ mọh mọ Pòl, anen maa gyi ateese. ¹⁵ Na mbeyomọ mọn' sun a bọ ya kore Roma soogyaa ọgyenkperepò-ò fẹyẹ ọ bẹe baa Pòl mone akato-rò, na mọn' waa fẹyẹ mone a kpa fẹyẹ mọn' bẹe nu asen bọ lẹe mò kuṅu si nenen-ò. Amaa anen ẹ waa siraa, na anen mọ mò pwee na ọ de fò mfẹe.”

¹⁶ Amaa Pòl mò pekyee mò gyi keyaafore kọ a nu bamò asen ne ba kpa a bọ waa-ò. Amose-ò ne ọ kore kpa yọ mfen ne baa tii Pòl-ò, ne ọ ya tówẹ ketọ ne oo nu-o gywii Pòl.

¹⁷ Ne Pòl a tee soogyaa ọbrese kọ, ne ọ tówẹ gywii mò fẹyẹ, “Yaa keyaafore mọ soogyaa ọgyenkperepò-ò ase. O de asen kọ a ọ tówẹ gywii mò.” ¹⁸ Ne soogyaa brẹsẹ-ò a gye mò kẹgyenkpere yaa mò soogyaa ọgyenkperepò-ò ase ya tówẹ fẹyẹ, “Pòl ne baa tii-o ya tee mọ tówẹ gywii mò fẹyẹ m baa keyaafore mọ fò ase, a lẹe fẹyẹ o de asen kọ a ọ tówẹ gywii fò.”

¹⁹ Ne soogyaa ọgyenkperepò-ò a kra keyaafore-ò kesaree-rò taa mò yaa kerii si ya bise mò fẹyẹ, “Nteto ne fò de a fò tówẹ gywii mò?”

²⁰ Ne ọ yẹ, “Yudaa awuye maṅ abrese-ò a waa kanọ fẹyẹ ba tówẹ a bọ gywii fò nyanṅe fẹyẹ fò baa Pòl bamò akato-rò, na bọ waa fẹyẹ bamò a kpa a bọ nu asen nenen bẹe bọ lẹe Pòl kuṅu si-o. ²¹ Amaa fò ma kòrẹ bamò gyi, a lẹe fẹyẹ bọ kyọ asese aduna, ne ba kweero a bọ gywii Pòl. Baa waa etan fẹyẹ bọ maa gyi, ne bọ maa nuu, amọ baa mọ Pòl pwee. Baa waa siraa lowe pẹe, na bọ gywii anen ne fò-ò fò ẹ tówẹ-ò nēe.”

²² Ne soogyaa ọgyenkperepò-ò yẹ, “Mọ a nu. Mbeyomọ fò de kpa fẹyẹ fò nare, amaa fò ma kan tówẹ gywii ọkọ fẹyẹ fò a tówẹ asen-ò gywii mọ.”

Anen ne baa yaa Pòl Gominaa Feelis ase-ò

²³ Keyaafore amọ a yii-o, ne soogyaa ọgyenkperepò-ò a tee mò abrese anyọ, ne ọ yẹ, “Mọn' taa soogyaa awuye alafa anyọ, na ekpana adeepo adusunoo na akpa awuye alafa anyọ, na mone aa bamò waa siraa lẹe mfẹe ndọ kanye saṅ ne asese ẹ kpa a bọ di-o yọ

* 23:5 Kelee Igyipiti 22.28.

Kayesareya man-nò. ²⁴ Mòn' kpa kpanja kò sa Pòol a ò dee, na mòn' kunj m̀d̀ n̄en̄e yaa b̀o f̀o Gominaa Feelis ase.”

²⁵ N̄e soogyaa ògyeṅkpeepo-ò a kyoree wore sa bamo a b̀o yaa feye,

²⁶ “Mò, Kilawudiyus Lisiyas, e gye n̄e n de wore m̀o m̀o e kyorwe Brese Gominaa Feelis. Mò e ka f̀o kanò. ²⁷ Yudaa awuye ya kra ònyare m̀o n̄e n de m̀o e kyorwe f̀o ase-ò feye ba kpa a b̀o m̀o m̀d̀. N̄e m̀o a nu feye ò gye Roma man kigyi n̄e, amose n̄e m̀o aa m̀o asoogyaa awuye a ya kore m̀d̀. ²⁸ Mò a kpa feye n nu ketò se n̄e ba porò m̀d̀-ò se-ò, n̄e m̀o a taa m̀d̀ yaa bamo man abrese-ò ase. ²⁹ Amaa m̀o a ḡu feye ò m̀oṅ waa ketò n̄e ke e kaapo feye b̀o m̀o m̀d̀ beee b̀o tii m̀d̀-ò. Bamò f̀oṅf̀oṅ mbraa-ò aseṅ n̄e b̀o de ba porò m̀d̀. ³⁰ N̄e m̀o a ḡu feye baa da m̀d̀ kunju si kikpuni. Amose-ò n̄e puri amò-rò n̄e m̀o a fa m̄feere feye m̀o e baa m̀d̀ a m̀ b̀o kyorwe f̀o ase. Mò a tawe gywii bamò n̄e ba porò m̀d̀-ò feye b̀o baa m̀d̀ aseṅ n̄e b̀o de-o f̀o ase.”

³¹ N̄e asoogyaa awuye-o a waa ketò n̄e bamò ògyeṅkpeepo-ò a tawe-ò. N̄e baa m̄eraa se kanye amò, n̄e baa taa Pòol yaa f̀o haree Antipatris man-nò. ³² Kemò kaye ḡke-o n̄e asoogyaa awuye n̄e b̀o naa sweere-ò a kiṅṅi yò Yerusalem yowe bamò n̄e ba dee ekpanja-ò feye bamò aa Pòol a yò. ³³ N̄e baa taa aneṅ-aaa ya lweero Kayesareya, n̄e baa taa wore-ò sa gominaa-o, n̄e baa taa Pòol b̀o waa m̀d̀ kesaree-rò.

³⁴⁻³⁵ N̄e gominaa-o a kare wore-ò, n̄e oo bise Pòol sweere kebegya n̄e ò lee kemò se-ò. M̀d̀ a ḡu feye ò lee Kilikiya sweere se-ò, n̄e ò ye, “Bamò n̄e f̀o aa bamò de aseṅ-ò ya ba, m̀o i nu f̀o ase.” N̄e ò sa kanò feye asoogyaa awuye taa Pòol yaa gominaa a kolòṅ dabe n̄e Owure Heròd kò n̄e ò dee kyena-òṭ a pwee-ò-rò ya yere deere m̀d̀ se.

24

Aneṅ n̄e Yudaa awuye-o a porò Pòol gominaa-o akatò-rò-ò

¹ To, kemò ḡke n̄nuu kamee, n̄e Wuribware òlòṅṅòpò brese Ananiyas na man abrese kò na lòyaa kò n̄e ba tee m̀d̀ e Teretulus-o a lee Yerusalem ba Kayesareya m̄feṅ. N̄e baa yò gominaa-o akatò-rò ya tawe bamò kanò se aseṅ n̄e b̀o de b̀o kye Pòol-ò. ² N̄e gominaa-o a tee Pòol m̀o baa, n̄e Teretulus a lee aseṅ n̄e bamò aa Pòol de-o kotowe kaase tawe feye, “Brese Feelis, f̀o kanyiasen̄ n̄e f̀o de f̀o e deere ane se-ò se, ane a nya kayeyuri kyee, n̄e atò bweeto i kyuwori a baa atò timaa ane sweere m̀o se. ³ An̄e a sure nkyuwori amò se toṅ kemaa na san kemaa, n̄e aa waa ane kòne bweeto bweeto. ⁴ To, ma kpa a ḡ kra m̀one b̀o kyena m̄fee kyee, amaa m̀o e kore m̀one n̄e feye mòn' nu ane aseṅ katiṅ m̀o. ⁵ An̄e a ḡu n̄e feye ònyare m̀o gye sese b̀oye, n̄e ò sa n̄e aa fii ane-ò. Ò naa ò baa Yudaa awuye wore wore n̄e b̀o b̀o kaye m̀o-rò-ò p̄ee aseṅ. N̄e ò bee ò gye bamò n̄e b̀o gya Yeessu Nasaret̄enyi a ekpa-ò se-ò agyeṅkpeepo-ò òkò. ⁶ N̄e ò waa Wuribware sunkpa n̄e ò b̀o Yerusalem man-nò-ò iyisi, [n̄e ane a kra m̀d̀, n̄e ane a kra feye ane e baa ane mbraa-ò a ane b̀o gyi m̀d̀ aseṅ. ⁷ Amaa, n̄e Lisiyas, soogyaa ògyeṅkpeepo-ò, a ba, n̄e ò b̀o taa m̀d̀ eleṅ se lee ane ase. N̄e Lisiyas a sa kanò feye bamò n̄e m̀d̀ aa bamò de aseṅ-ò ba f̀o ase.] ⁸ F̀o ya bise ònyare m̀o, f̀o f̀oṅf̀oṅ i nu a f̀o b̀o lee m̀d̀ ase ketò se n̄e ane aa m̀d̀ de aseṅ n̄e ane e porò m̀d̀-ò.” ⁹ N̄e Yudaa awuye n̄e bamò aa Teretulus a ba-ò a ba bamò n̄nò b̀o waa-rò feye m̀porò-ò p̄ee gye kasent̄iṅ n̄e.

Aneṅ n̄e Pòol a kya kanò gominaa-o akatò-rò-ò

¹⁰ N̄e ḡkee gominaa-o a sa Pòol kpa feye ò tawe m̀d̀ aseṅ. N̄e Pòol ye, “Òbrese, ḡ nyi feye f̀o a gyi aseṅ sweere m̀o se kyee. Amose-ò m̀o akatò a gyi feye m̀o a yere f̀o akatò-rò m̄fee m̀o e kya kanò. ¹¹ Feye aneṅ n̄e f̀o f̀oṅf̀oṅ a ḡu-o, a m̀oṅ kyò ḡke kudu ḡnyò n̄e feye m̀o a yò Yerusalem a ḡ ya sun Wuribware m̀d̀ sunkpa m̄feṅ. ¹² Amaa m̀o aporòpò-ò m̀oṅ ḡu m̀o m̄feṅ na m̀o aa òkò i gyiiri ikii, n̄e b̀o m̀oṅ ḡu m̀o a sa n̄e asese a baa aseṅ kò kebarekore akyaṅ-ò-rò beee man-ò-rò toṅ kò. ¹³ N̄e bamò m̀o b̀o maa taare a b̀o kaapo feye aseṅ n̄e b̀o ye m̀o a waa-ò gye kasent̄iṅ. ¹⁴ Amaa m̀o a sure si f̀o akatò-rò m̄fee feye bamò n̄e b̀o gya Yeessu Nasaret̄enyi a ekpa-ò se-ò òkò e gye m̀o. Haree gbaa bamò a tawe

feyɛ anɛn a ɛkpa-ò gye kayeba nee ooo, mo-ò mɔ, ɛkpa amò dɛɛ sɛ nɛ m bɔ mɔ i sun Wuribware nɛ anɛ Yudaawuyɛ a sun hareɛ lɛɛ dɛdaa-ò. Amaa n gbaa mɔ ɛ kɔɔrɛ mbraa nɛ anɛ ɔdɛdaapo Mosis a kyɔrɛ na ketɔ kemaa nɛ Wuribware akyaamɛɛ-ò a kyɔrɛ waa abwaresɛn wɔrɛ-ò-rɔ-ò mɔ i gyi. ¹⁵ Ketɔ nɛ mɔ a kɔɔrɛ Wuribware gyi, nɛ n gywii kemɔ-ò, nɛ bɔmɔ-ò gbaa bɔ gywii. Amò ɛ gye feyɛ asɛsɛ pɛɛɛ, atimaa na abɔyɛ-ò, i kyinɛnɛ a bɔ lɛɛ lowi-ro. ¹⁶ Amosɛ-ò san kemaa nɛ nyi mɔ kakponɔ-rɔ feyɛ mon waa bɔyɛ kɔ bɔ kye Wuribware bɛɛɛ sɛsɛ.

¹⁷ To, mɔ a lɛɛ Yerusalem-ò nsu kanɔ nkɔ nee, nɛ mɔ a kinɛnɛ yɔ mɛnɛn a nɛ ya taa atanne sa mɔ asɛsɛ nɛ ba wu kitiri-o, na n lɔnɛnɔ Wuribware mɔ sunkpa mɛnɛn. ¹⁸ Bamò a nɛ mɔ Wuribware sunkpa-ò mɛnɛn-ò, mon lɛɛ n de iyisi, a lɛɛ feyɛ san amò mɔ a kyɔ sa nɛ Wuribware ɔlɔnɛnɔ a kpɛɛ mɔ iyisi-o, nɛ anɛn sɛ-ò mɔ kayowɔrɛ a tɛn, nɛ kpa da sa mɔ feyɛ nɛ yɔ mɛnɛn. Asɛsɛ bweɛtɔ gbaa mon bɔ mɔ asɛ hareɛ ba waa ɛlawɔ. ¹⁹ Mò a bɔ Wuribware sunkpa-ò mɛnɛn-ò, nɛ Yudaawuyɛ kɔ nɛ baa lɛɛ Asiya sweere sɛ-ò a ba. Bamò ɛ gye nɛ weeteɛ bɔ ba fɔ akatɔ-rɔ mɛfɛɛ, nɛ mɔ aa bamò i de asɛn na bɔ tɔwɛ. ²⁰ Bɛɛɛ fɔ sa a asɛsɛ mɔ nɛ bɔ yɛrɛ mɛfɛɛ-ò tɔwɛ kebɔyɛ nɛ mɔ a gyi kemò kepɔ san nɛ baa yaa mɔ man abresɛ-ò akatɔ-rɔ. ²¹ Amò kesɛn kɔnkɔ kpɛn nɛ mɔ a sure feyɛ mɔ a yɛrɛ bamò akatɔ-rɔ tɔwɛ feyɛ, ‘Anɛn nɛ mɔ a kɔɔrɛ gyi feyɛ asɛsɛ nɛ baa wu-o i kyinɛnɛ a bɔ lɛɛ lowi-ro si, nɛ ba gyi mɔ asɛn mɛfɛɛ ndɔ-ò.’ ”

²² Nɛ gominaa-o nɛ ɔ kyɔ nu Yeesuu a ɛkpa-ò kɛkaapo-ò kaasɛ nɛnɛnɛ-ò a sa nɛ baa yɔwɛ asɛn-ò kigyi. Nɛ ɔ tɔwɛ gywii bamò feyɛ, “Lisiyas, soogyaa ɔgyɛnkɛrɛpo-ò, ya ba, mɔ ɛ fa monɛ asɛn-ò mɛfɛɛrɛ.” ²³ Nɛ ɔ sa soogyaa bresɛ nɛ ɔ deere Pɔl sɛ-ò kanɔ feyɛ ɔ taa mɔ yaa deere mɔ sɛ nɛnɛnɛ, amaa ɔ sa a ɔ nya mɔ eyɛɛ nare kafweɛ feyɛ sɛsɛ nɛ bɔ mon tii mɔ-ò, na ɔ sa a mɔ nyare-ana sa mɔ ketɔ nɛ ki tiri mɔ-ò.

Pɔl na Feelis na Durusiilaa asɛn

²⁴ Nkɛ mɛnɛn kɔ kamɛɛ, nɛ Gominaa Feelis a tɛɛ mɔ ka nɛ ɔ gye Yudaanyi, nɛ ba tɛɛ mɔ ɛ Durusiilaa-o feyɛ ɔ bɔ nu Pɔl asɛn. Nɛ oo sun tɛɛ Pɔl baa, nɛ ɔ sa mɔ kpa feyɛ ɔ sa sɛnsa gywii bamò. Nɛ ɔ tɔwɛ gywii bamò ketɔ nɛ Kristoo Yeesuu kɔkɔregyi gye-ò. ²⁵ Amaa Pɔl a maa sɛ ɔ tɔwɛ kɛdamɛnɛnɛ, na anɛn nɛ sɛsɛ kra mɔ eyɛɛ, na anɛn nɛ Wuribware ɛ ba a ɔ bɔ gyi asɛsɛ asɛn nkɛ nkɔ-ò asɛn-ò, nɛ kufu a nya gominaa-o, nɛ ɔ yɛ, “Mbeyɔmɔ fɔ ɛ taare a fɔ yɔ. Mò ya nya mɔ eyɛɛ, m bɛɛ mɔ i sun a n tɛɛ fɔ.” ²⁶ Amaa ɔ fa feyɛ Pɔl ɛ sa mɔ atanne na ɔ nya mɔ eyɛɛ lɛɛ tiikpa. Bɔ lɛɛ anɛn sɛ-ò, san kemaa o sun ɔ tɛɛ Pɔl na mɔ aa mɔ sa sɛnsa.

²⁷ Amò a fɔ nsu nɛnɔ-ò, nɛ ɔnyarɛ kɔ nɛ ba tɛɛ mɔ ɛ Prakiyus Feesitus-o a bɔ teere Feelis gyi kigominaa. Feelis a yɔ-ò, bɔ lɛɛ anɛn nɛ ɔ kpa feyɛ Yudaawuyɛ-o kpa mɔ asɛn-ò sɛ-ò, ɔ mon sa a bɔ lee Pɔl lɛɛ mɛnɛn nɛ baa tii mɔ-ò.

25

Anɛn nɛ gominaa pɔpweɛ-ò a gyi Pɔl asɛn-ò

¹ San nɛ Feesitus a ba Kayɛsareya man-nɔ bɔ gyi mɛnɛn a sweere-ò sɛ kigominaa-o, kemò nkɛ nsa nɛ ɔ lee mɛnɛn yɔ Yerusalem man-nɔ na ɔ ya ka Yudaawuyɛ agyɛnkɛrɛpo-ò kanɔ. ²⁻³ Mɛnɛn nɛ Wuribware alɔnɛnɔ abresɛ-ò na Yudaawuyɛ agyɛnkɛrɛpo-ò a baa bamò aa Pɔl a asɛn nɛ bɔ de-o Feesitus asɛ, bɔ kɔrɛ mɔ feyɛ o lee Pɔl baa Yerusalem, bɔ lɛɛ feyɛ baa kra feyɛ bɔ mɔ Pɔl kpa-rɔ bɔ kweɛrɔ. ⁴ Nɛ gominaa-o a bɛnɛnɛn bamò feyɛ, “Baa tii Pɔl Kayɛsareya na mɔ fɔnɔnɛn i kinɛnɛ a nɛ yɔ mɛnɛn mbeyɔmɔ. ⁵ Mon' sa a mɔ aa monɛ agyɛnkɛrɛpo yɔ Kayɛsareya, nɛ ɔnyarɛ amò ya waa monɛ kebɔyɛ kɔ, na mon' tɔwɛ.” ⁶ Nɛ gominaa-o a bɛɛ gyi nkɛ mburuwa bɛɛɛ kudu bamò asɛ, nɛ ɔ dɛɛ yɔ Kayɛsareya.

Kemò kayɛ nkɛ-o, nɛ ɔ kyɛna mɔ sɛngyikpa a kyɛnakpa-ò, nɛ ɔ sa kanɔ feyɛ bɔ baa Pɔl. ⁷ San nɛ Pɔl a ba-ò, nɛ Yudaawuyɛ nɛ baa lɛɛ Yerusalem ba-ò a yɛrɛ muruwa mɔ, nɛ baa lɛɛ ba pɔrɔ mɔ feyɛ ɔ waa asɛn bɔyɛ bweɛtɔ. Amaa bɔ mon taare nya kesɛn kɔ bɔ kaapo feyɛ a gye kasɛntin.

⁸ Amaa Pòol a kya kanò nee feye, “Mòḡ waa asenḡ bòye kò bò kye ane Yudaawu ye awu ye a mbraa-ò. Ne mòḡ sa ne Wuribware sunḡkpa-ò a waa iyisi, ne mòḡ tòwe asenḡ bòye kò mò bò kye Roma awu ye owure dabe-ò na mò keyaalenḡ ne o de-o.”

⁹ Amaa gominaa-o a kpa feye Yudaawu ye awu ye kpa mò asenḡ-ò se-ò, ne oo bise Pòol feye, “Fò e kpa feye fò yò Yerusalem, na asese ya gyi fò asenḡ mò akato-rò mfenḡ aaa?”

¹⁰ Ne Pòol ye, “Roma òsenḡyipo ne ò yere Roma owure dabe-ò ayaa-rò e gye fò, ne fò akato-rò ne ḡ yere. Mò a gye Roma maḡ kigyi-o si-o, kpa da feye fò gyi mò asenḡ mfee. Fò fḡḡḡḡ a ḡu feye mòḡ waa Yudaawu ye-ò bòye kò. ¹¹ Ne mò ya kye mbraa-ò, ne mò ya waa kotokò ne a kaapo feye bò mào mò-ò, ma tòwe feye bò yòwe mò. Amaa asenḡ ne bò ye mò a waa bò kye bamò-ò a mòḡ gye kasenḡḡḡḡ si-o, fò mòḡ de kpa feye fò taa mò sa bamò, na bò nya kpa fò asenḡ. Mò e kpa feye Roma owure dabe-ò e gye ne o gyi mò asenḡ.”

¹² Ne gominaa-o na mò kamee-rò awu ye a ya ba aḡu bò sunḡ abee, ne baa sa mò mfeere-ò pwee ne ò bò beḡḡaa Pòol feye, “Fò ye ane owure dabe-ò ne fò e kpa feye o gyi fò asenḡ. Amose, mò ase ne fò e yò.”

Aneḡ ne Gominaa Feesitus a baa Pòol Agripa na Beronikee ase-ò

¹³ Ketò mòḡ kyee, ne Yudaawu ye owure ne ba tee mò e Agripa-o* na mò pekyee Beronikee a ba Kayesareya maḡ-nò a bò bò ka gominaa-o kanò. ¹⁴ Bamò a kyee mfenḡ kafwee-ò, ne gominaa-o a kaapo owure-o Pòol asenḡ-ò-rò. Ò ye, “Ònyare kò bò mfee, ne Feelis a tii mò yòwe mò bò beya-rò bò fò mbeyòmò. ¹⁵ Saḡ ne mò a yò Yerusalem-ò, Yudaawu ye a Wuribware alḡḡḡḡḡ-ò na maḡ abrese-ò a baa mò asenḡ mò ase, ne bò ye m bu mò kepo. ¹⁶ Amaa mò a tòwe gywii bamò feye ane Roma awu ye feraa ane mòḡ de sese ne baa baa mò asenḡ-ò ane e sa bokò pwee na bamò ne mò aa bamò de asenḡ-ò de gyanḡḡe na ò kya kanò. ¹⁷ Saḡ ne baa ba mfee-ò, mòḡ lee gywii, amaa kemò kaye ḡke-o, ne mò a kyena mò senḡyikpa, ne mò a sa kanò feye bò baa ònyare-ò. ¹⁸ Ne bamò ne mò aa bamò de asenḡ-ò a kosò yere, amaa bò mòḡ tòwe feye ò waa asenḡ bòye ne weete mò a fa feye ba tòwe-ò. ¹⁹ Ketò ne bamò aa mò de-o pwee e gye ikii kò bò lee aneḡ ne bamò fḡḡḡḡ i sunḡ Wuribware-ò se, na bò lee ònyare kò ne oo wu, ne ba tee mò e Yeessu-o si, amaa Pòol feraa ase, ò ye ò saḡ o te. ²⁰ N deḡ mòḡ nyi aneḡ ne mò e waa, na ḡ nya asenḡ amò-rò nu-o. Amose-ò ne mò a bise Pòol feye ò kpa a ò yò Yerusalem, na bò ya gyi asenḡ aaa. ²¹ Amaa Pòol mòḡ sure. Ò ye mò a gye Roma maḡ kigyi-o si-o, o de kpa feye ò tòwe gywii mò feye ḡ yaa mò ane owure dabe-ò ase, na ò ya gyi mò asenḡ. Amose-ò ne mò a sa kanò feye bò deere mò se bò fò saḡ ne mò e nya a ḡ yaa mò ane owure dabe-ò ase-ò.”

²² Ne Agripa a tòwe gywii gominaa-o feye, “Mò e kpa feye mò fḡḡḡḡ nu ònyare amò kanò-rò asenḡ.” Ne gominaa-o a beḡḡaa feye, “Nyaḡe fò i nu mò kanò-rò asenḡ.”

²³ Kemò kaye ḡke-o, ne gominaa-o na Owure Agripa na mò pekyee-ò na bamò ne ba da nkyirele bò gya bamò se-ò na asoogyaa agyenḡkpeepò na maḡ agyenḡkpeepò a bò lwee lamaanḡ a kekyaḡ dabe ne ba gyanḡḡe kemò-rò-ò-rò. Ne gominaa-o a sa kanò, ne soogyaa awu ye a baa Pòol mfenḡ. ²⁴ Ne gominaa-o ye, “Nana Agripa na bamò ne bò bò mfee-ò, mone a ḡu ònyare ne Yudaawu ye bamò aa mò de asenḡ, ne baa baa mò asenḡ mò ase-ò. Mfee na Yerusalem ne baa kore mò feye n deere bamò asenḡ-nò, na ba fee-rò feye m mào mò. ²⁵ Amaa mòḡ taare ḡu ketò ne ò waa ne ke e kaapo feye n sa a bò mào mò-ò. Ne mò a tòwe feye o de kpa feye ò tòwe gywii mò feye ḡ yaa mò ane owure dabe-ò ase, na o gyi mò asenḡ-ò se-ò, mò a fa feye mò e yaa mò mò ase. ²⁶ Amaa mòḡ de kesenḡ konḡḡo ne mò e yere se a m bò kyoree mò asenḡ yaa ane owure dabe-ò. Amose ne mò a baa mò mone ase, fò fḡḡḡḡ Nana Agripa ase, na ane ya bise mò asenḡ-ò-rò lowe-ò, na ḡ nya nya kotokò kyoree. ²⁷ A lee feye mò ase, a mòḡ bware feye fò a taa sese ne fò a tii mò-ò bò kyorwe ane owure dabe-ò ase, na fò mòḡ taare kaapo ketò suyo beee bòye suyo ne bò ye ò waa-ò.”

26

Aneḡ ne Pòol a kya kanò Agripa akato-rò-ò

* 25:13 Mò e gye Heròd Agripa nyòsepo-ò nee.

¹ Ne Owure Agripa a tòwe gywii Pòol feye, “Mbeyòmò feraa, ane a sa fò kpa, tòwe fò asen.” Ne Pòol a teyi kesaree, ne ò ye, ² “Nana Agripa, mò kurju bò dan feye ndò mò a yere fò akatò-rò mò e kya kanò bò lee asen pèee ne Yudaa awuye ye mò a waa-ò se. ³ Bò lee feye fò nyi Yudaa awuye adedaasen-ò na bamò ikii-ro damenanse. Amòse-ò mò e kòrè fò nee feye fò gyi kanyite, na fò nu mò ase. ⁴ To, Yudaa awuye pèee nyi mò kakyena-rò haree lee mò nyaagyi-ro. Bò nyi anen ne mò fònfò ayè mò a kyena bòrò-ò, na anen ne mò a bee bò kyena Yerusalem bòrò-ò. ⁵ Bamò e kaa bò gyi kasentij feraa de, bò nyi haree lee sañ-ò feye mò a gye sese ne n dèe n tii Farisii awuye-o si. Ne mone nyi feye Farisii awuye-o gye asese ne bò gya ane mbraa-ò na ane ananato kemaa se-ò nee. ⁶ Ne mbeyòmò n gye sa ne mò a waa bòye ne ñ yere fò akatò-rò mò e kya kanò. Amaa ketò se ne ñ yere mfee-ò e gye feye mò a kòrè mò i gyi feye Wuribware a sun omoròwepò ne ò tòwe bò beya gywii ane adedaapo feye o sun bò kyonwe bamò-ò. ⁷ Ketò konko ne ane asese a nsuro kudu nyò-ò a kòrè gyi feye ane e nya ne a kperi amò se ane i sun Wuribware mpase na kanye-o. Na bò lee mò kòkòregyi mò se ne Yudaa awuye e porò mò-ò. ⁸ Ntètò se nee, ne mone Yudaa awuye ne mone bò mfee-ò maa taare a mon' kòrè gyi feye Wuribware i kyinji allowipò a ò lee lowi-ro-o nee? ⁹ Ñ gbaa, mò fònfò a dèe fa feye mò e gya ekpa kemaa ne mò e taare-ò se, na ñ waa asen bò nyera Yeessu Nasaretenyi a kenya-re-ò. ¹⁰ Anen ne mò a waa Yerusalem-ò nee. Mò a nya keyaalen bò lee Wuribware alonjòpò-ò ase, ne mò a tii Wuribware asese bweetò, na sañ ne baa bu bamò kèpò-ò, mò a sure si feye bò mòò bamò. ¹¹ Iluwi bweetò mò a nare kebwarekore akyañ-nò gyanje se mò e sa ne amò abrese-ò i gyiiri bamò ne bò gya Yeessu a ekpa-ò se kesebò. Ne mò a leñ bamò, na bò taa Yeessu kenya-re bò da yii. Mò dun a fwii bamò se, haree gbaa mò a yò kèfò kèfò eman kò se ya waa bamò aworefò.”

Anen ne Pòol a tòwe anen ne oo kii Kristoonyi-o

¹² Ne Pòol a kya se tòwe feye, “Eman amò òko e gye Damasikus. Ne mò a nya keyaalen lee Wuribware alonjòpò abrese-ò ase yò mfen-ò. Kasentij, bamò fònfò ya sa mò kanò feye m baa Yeessu akòregyipò-ò Yerusalem, na bò gyiiri bamò kesebò. ¹³ Nana, mpase kò ne mò a ñu kelanjerò kò ne kò kyò kyòwe kelanjerò-ò a lee awore-rò bò wee muruwaa mò aa asese ne mò aa bamò naa-ò se. ¹⁴ Ne ane pèee a lee da sweere, ne mò a nu bore kò ane Heebrii senja-rò feye, ‘Sòl, Sòl! Ntètò nee ne fò e tòraa mò anen? Kayaagyi ne ò ye ò maa nu mò se asen-ò mon nyi feye ò waa mò eyee nee.’ ¹⁵ Ne mò a bise feye, ‘Mò nyanje, fò nse nee?’ Ne ò benja feye, ‘Mò e gye Yeessu ne fò e tòraa-ò. ¹⁶ Mbeyòmò koso yere, a lee feye mò a lee fò se nee a n lee fò a fò sun kusun sa mò. Na fò ya tòwe anen ne fò a ñu mò ndò-ò asen na ketò ne mò e ba a m bò kaapo fò nyanje na kraye-ò gywii asese pèee. ¹⁷⁻¹⁸ Mone ayè awuye bèee bokò ya sa ne asen a tò fò, mò i lee fò a n lee asen-ò-rò. Mbeyòmò nde se awuye-o ase ne mò i sun fò. Na fò nya sa a bamò akatò bunji, na bò nya nu mò asen-ò kaase, na bò nya lee Òbansam a kuwure ne ku du feye kibugyi-o-ro, na bò bò tii Wuribware a kemò ne kaa lanje-rò-ò se. Na bamò ya kòrè mò Yeessu gyi, Wuribware taa bamò ebòye bò ke bamò. Na bamò gbaa bò nya tii bamò ne bò lee anen ne baa kòrè mò gyi-o si-o, Wuribware a lee bamò feye bò kii mò fònfò asese-ò se.’ ”

Anen ne Pòol a tòwe mò kusun asen-ò

¹⁹ Ne Pòol a kya se tòwe feye, “Nana Agripa, mò a gya mò ne ò lee sosò, ne oo lee mò eyee bò kaapo mò-ò kanò se. ²⁰ Ne mò a gye ñkpee yò Damasikus, ne mò a yò Yerusalem man-nò na Yudeya sweere pèee, na ñkee nde se awuye-o ase. Ne mò a tòwe gywii bamò feye bamò okemaa nu mò eyee, na bò kinji lee bamò ebòye-rò, na bò ba Wuribware ase, na bò waa kedamenanse ne ke e kaapo feye baa nu bamò eyee, ne baa kinji lee ebòye-rò-ò.

²¹ Mò abwaresen kotòwe gywii bamò ne bò mon gye Yudaa awuye-o si, ne Yudaa awuye a kra mò sañ ne m bò Wuribware sunkpa kabuno Yerusalem-ò, ne ba kpa a bò mòò mò. ²² Amaa Wuribware a kya mò-rò, ne mò a yere kenken bò fò ndò mò e tòwe abwaresen mò i gywii asese pèee haree aware na asese langyan. Ketò ne mò e tòwe feye ke e ba a

ke bọ waa-ò dɛɛ ne Wuribware akyaamɛɛ ne baa dɛɛ kyɛna-ò na anɛ mbraa ɔsarpɔ Mosis a tɔwɛ feyɛ ke ɛ waa-ò. ²³ Bọ yɛ, Kristoo ne Wuribware yɛ o sun-ò ɛ ba na m̀ asɛɛ sa a o gyi awɔrɛfɔɔ, na bọ m̀ m̀, na m̀ ɛ gye ne ɔ gye ɲkprɛ a o kyinɲi lee lowi-ro. Na m̀-ò m̀ tɔwɛ asɛɛ timaa a kelanɲerɔ m̀ gywii m̀ fɔɲfɔɲ asɛɛ Yudaa awuye na ndɛ se awuye-o.”

²⁴ Pɔɔl a maa se ɔ kya kanɔ mfaanɛɛ-ò, ne gominaa-o a faa m̀ se feyɛ, “Pɔɔl, fɔ ɛ lo ebɔɲ neɛ. Fɔ atɔ ne fɔ nyi bweɛtɔ-ò a waa fɔ ebɔɲ!”

²⁵ Ne Pɔɔl a beɲɲaa feyɛ, “Ɔbɛɛ! Ma lo ebɔɲ neɛ. Ketɔ ne m̀ ɛ tɔwɛ-ò gye kasɛɲtin neɛ. ²⁶ Nana Agripa, m̀ ɛ taare a n sa sɛɲsa fɔ asɛ, na kufu mɔɲ de m̀, a lee feyɛ fɔ nyi am̀-ò pɛɛɛ asɛɲ. M̀ ɛ kɔɔrɛ a n gyi feyɛ fɔ nyi ketɔ ne ke ɛ yɔ se anɛ maɲ-ò-rɔ-ò damenɲɛ, a lee feyɛ ɔkɛmaa a ɲu asɛɲ m̀ pɛɛɛ ne aa ba-ò. ²⁷ Nana, fɔ a kɔɔrɛ Wuribware akyaamɛɛ ne baa dɛɛ kyɛna-ò gyi bɛɛɛ? ɲ nyi feyɛ fɔ a kɔɔrɛ bam̀ gyi!”

²⁸ Ne Agripa a tɔwɛ gywii Pɔɔl feyɛ, “Fɔ ɛ fa feyɛ saɲ kafwɛɛ m̀ ne anɛ a gyi mfeɛ-ò-rɔ, fɔ ɛ taare a fɔ sa a ɲ kii Kristoonyi aaa?”

Ne Pɔɔl a beɲɲaa feyɛ, ²⁹ “Hareɛ ketɔ a kyee, bɛɛ ketɔ mɔɲ kyee ooo, m̀ ɛ kɔrɛ kebwarekɔrɛ neɛ feyɛ fɔ aa bam̀ ne m̀ne i nu m̀ asɛ ndɔɔ-ò kii ketɔ ne n gye-ò, am̀ ekpɛɛ m̀ ne baa da m̀-ò.”

³⁰ Ne owure-o na gominaa-o na owure m̀ pekyyɛ-ò na bam̀ ne baa saɲ-ò pɛɛɛ a kɔsɔ lee kekyarɔ-ò-rɔ. ³¹ Bam̀ a lee mfeɲ-ò, ne baa tɔwɛ gywii abɛɛ feyɛ, “Ɔnyare m̀ mɔɲ waa ketɔ kɛmaa ne ke ɛ kaarpɔ feyɛ bọ m̀ m̀ bɛɛɛ bọ tii m̀-ò.” ³² Ne owure-o a tɔwɛ gywii gominaa-o feyɛ, “Ɔnyare m̀ dɛɛ ɔ mɔɲ tɔwɛ feyɛ ɔ kpa feyɛ owure dabe-ò gyi m̀ asɛɲ neɛ, weɛteɛ anɛ dee a anɛ yɔwɛ m̀ a ɔ nare.”

27

Anɛɲ ne Pɔɔl a lee ɔ yɔ Roma maɲ-nɔ-ò

¹ Saɲ ne baa fa mfeɛrɛ feyɛ anɛ taa kɔrɛɛ bɔrɔ nkyu si yɔ Italiya sweɛrɛ se-ò, ne baa baa Pɔɔl na asɛɛ kɔ ne bam̀ gbaa baa tii-o bọ waa soogyaa bɛɛɛ kɔ ne ba tɛɛ m̀ ɛ Yuliyus ne ɔ bọ asoogyaa katun kɔ ne ba tɛɛ ɛ “owure asoogyaa katun”-o kesareɛ-rɔ. ² Ne anɛ a lwee kɔrɛɛ kɔ ne ɔ lee Adramitiyɔɲ maɲ-nɔ, ne ɔ waa siraa ɔ yɔ edanɲkpa ne ɛ bọ Asiya sweɛrɛ se-ò. Ne anɛ a mɛraa se anɛ ɛ yɔ kɔrɛɛ-ò-rɔ-ò, ɔnyare kɔ ne ɔ lee Tisalonikaa maɲ-nɔ ne ɔ bọ Makedoniya sweɛrɛ se-ò, ne ba tɛɛ m̀ ɛ Aristaakus tii anɛ se. ³ Kayɛ ɲke-o, ne anɛ kɔrɛɛ-ò a ya dan Sidɔɲ maɲ se. Yuliyus a bware-o si-o, ne ɔ sa Pɔɔl kpa mfeɲ feyɛ ɔ lee kɔrɛɛ-ò-rɔ ya ɲu m̀ nyare-ana, na bọ sa m̀ ketɔ ne ki tiri m̀-ò.

⁴ Ne anɛ a bɛɛ kya se lee mfeɲ. Bọ lee feyɛ anɛ kɔrɛɛ-ò ɛ gyanɲaa afwii se-ò, ne anɛ kɔrɛɛ-ò a kwayɛ bɔrɔ Kiprus kwii a kerio-o, na afwii maa nya da gyanɲaa anɛ-ò. ⁵ Ne anɛ kɔrɛɛ-ò a bɔrɔ ɔ yɔ kyɔwɛ twɛɛkpa a kerio-o bɔyɛ na ɔ gyanɲaa afwii, ne ɲkee Kilikiya na Pamfiliya ɛsweɛrɛ bọ anɛ kigyise si a kerio-o anɛ-aaa bọ fɔ Mira maɲ ne ɔ bọ Likiya sweɛrɛ se-ò. ⁶ Anɛ kɔrɛɛ-ò a fɔ mfeɲ ne ɔ yɔ-ò se-ò, ne soogyaa bɛɛɛ-ò a taa anɛ waa kɔrɛɛ banɲan-nɔ. Kɔrɛɛ am̀ a lee Alesandriya maɲ-nɔ neɛ, ne ɔ waa siraa ɔ kpa a ɔ yɔ Italiya sweɛrɛ se. ⁷ Ne anɛ kɔrɛɛ-ò a nare bɔyɛ bɔyɛ ɲke bweɛtɔ, ne anɛ a ba kekponɛ bọ fɔ Kanidus maɲ se. Ne anɛ kɔrɛɛ-ò ɛ kpa a ɔ yɔ kyɔwɛ twɛɛkpa a kerio-o. Amaa afwii a gyanɲaa anɛ-ò se-ò, ne anɛ a kii bɔrɔ kebena se a kerio-o, ne anɛ a tɛɲ ɔpɔɔ-rɔ yɔ ya fɔ Kriita kwii. Ne anɛ a kyɔɲ Salamoneɛ maɲ mfeɲ ne anɛ ɛ yɔ kyɔwɛ twɛɛkpa a kerio-o na sweɛrɛ bọ anɛ kigyise si, na afwii-o ma nya da anɛ bweɛtɔ. ⁸ Am̀-ò pɛɛɛ gbaa ooo, anɛ a nare bɔyɛ, ne aa waa leɲ sa anɛ pwɛɛ ne ɲkee anɛ dɛɛ ya dan danɲkpa ne ba tɛɛ ɛ “Mfeɲ a ekɔrɛɛ danɲkpa timaa-o” ne ɔ maa maɲ kɔ ne ba tɛɛ ɛ Laseya-ò.

⁹ Bọ fɔ mbeyɔm̀, anɛ a kyɔ nyera saɲ bweɛtɔ kpa-rɔ se-ò, ketɔ a yuri-ro, ne afwii kebɛɛ a fɔ. Bɔɔ a kyɔ kyɔɲ ne anɛ a lwee Kabɔɔgyii-ro. Anɛ se-ò kufu de anɛ feyɛ anɛ a afwii-o ɛ sa a kɔrɛɛ buɲ. Am̀-ò ne Pɔɔl a tɔwɛ asɛɲ kpeya m̀ gywii bam̀ feyɛ, ¹⁰ “M̀ nyare-ana, m̀ a ɲu feyɛ mbeyɔm̀ anɛ ya kya anɛ kpa-ò se, asɛɲ bɔyɛ ɛ ba. Kɔrɛɛ-ò i buɲ na ɛtɔsɔrɔ ne ɛ bọ-rɔ-ò fɔ, na asɛɛ bɛɛ wu am̀ se.” ¹¹ Amaa ɔkɔ ne ɔ deɛrɛ kɔrɛɛ-ò se-ò na kɔrɛɛ wuye yɛ bọ kya bam̀ kpa-ò se. Am̀-ò ne soogyaa bɛɛɛ-ò a nu ketɔ ne baa

tòwè-ò yòwè Pòól lee-o. ¹² Danjka amò mfeṅ mọṅ bọ danj feyè bọ kyena, a lee feyè san amò afwii è da mfeṅ bweētò. Amòsè-ò asèsè-ò bweētò, a bware bamò asè feyè bọ kya bamò kpa-ò sè nkyu-o si, na bamò è taare a bọ fọ danjka kọ nẹ ba tee ε Fonikii nẹ ò bọ danj sa bamò a bọ kyena aferi asa bées ana nẹ afwii è da bweētò-ò. Fonikii gye ekoree danjka Kriita kwii si nẹ, nẹ a bọ kyòwè twèekpa kigyise si a kerio na kyòwè twèekpa kebena sè a kerio.

Anẹ nẹ afwii a tọ anẹ ọpọ-ò sè-ò

¹³ Nẹ afwii kafwèe kọ a lee kyòwè lee kpa kigyise si a kerio ba a kyaare, nẹ asèsè-ò a fa feyè ba taare a bọ waa anẹ nẹ baa kra-ò. Amòsè-ò nẹ baa saṅṅè koree-ò bẹe bọ dọṅṅò ọpọ sè, nẹ baa kya sè ba yò kyòwè twèekpa a kerio, nẹ Kriita kidenbe si bọ bamò kigyise si feyè anẹ nẹ bọ kyò bọ naa-ò.

¹⁴ Amaa ketò mọṅ kyee, nẹ afwii dabè kọ nẹ aa lee kyòwè lee kpa kebena-ò sè-ò a da lee kidenbe si. ¹⁵ Nẹ aa bọ da koree-ò. Bamò a ma taare a bọ ba koree bọ gyanṅaa afwii-o na bọ yò akatò-rò, amòsè-ò nẹ baa kii koree-ò, na afwii-o nya da lee bamò kamèe na a neṅ koree-ò, nẹ a neṅ mọ lee kidenbe asè ya kẹfò kẹfò, nẹ baa yòwè ketò kemaa, nẹ afwii amò de koree-ò ò yò. ¹⁶ Nẹ anẹ a bọrò Kawuda kwii kamèe, nẹ ntèere a yase kakoreegyii nẹ ba gyiiri san kemaa-ò lee nkyu-ro bọ waa koree-ò-rò a lee feyè alanjpare-ò è da kamò bweētò. Baa kponè pwèe nẹ baa dèe waa amò. ¹⁷ Nẹ baa ba ife dabè sòswèe bọ ṅure muruwaa koree-ò fọṅfọṅ na ò ma nya bwee-ro. Nẹ kufu de bamò feyè ba lwee aporò kọ nẹ a bọ nkyu-o kaase-ò-rò, na bamò koree sii-ro. Aporò mọ maa Libiya sweere sè a kidenbe-o nẹ. Amòsè-ò nẹ baa lee waagya nẹ ò kya koree soso nẹ mọ afwii-o a sa nẹ koree naa-ò, na afwii-o nya taa koree-ò yaa tọṅ kọ. ¹⁸ Afwii dabè amò mọṅ yòwè, amòsè-ò kemò kaye ṅke-o, nẹ baa lee ba lee etosorò nẹ è bọ koree-ò-rò-ò èkò bọ twèe nkyu-o-ro. ¹⁹ Nẹ kake nẹ ka bẹe ka gya sè-ò, baa lee koree-rò atetòmọṅta-ò akò bọ twèe. ²⁰ ṅkee, waa ṅke kanò ṅkò na anẹ maa ṅu kyòwè bées kekyèe-è-kpa-agyi, na afwii maa sè a kya bweētò. ṅkee fèraa, nẹ anẹ abaa-rò a yòrè. Anẹ mọṅ lèe kòrè gyi feyè sèyè è lèe taare a a mọròwè anẹ.

²¹ Ketò a kyee na òkò mọṅ tètè taare gyi ateese, nẹ Pòól a koso yere, nẹ ò yè, “Mò nyarè-ana, mone a dèe nu mò asen nẹ, nẹ mone mọṅ baa koree-ò lee Kriita kwii nẹ, weete asen dabè na kenyerà mọ bẹe a mọṅ tọ anẹ. ²² Amaa mbeyòmò fèraa mò è kore mone nẹ feyè mon' waa kakponò! Mone òkò maa wu daa, amò koree wòrè è gye nẹ ò fò. ²³ A lee feyè ndee kanye Wuribware, nyanṅpe nẹ mò i sun-o, a sun mọ kabòò kọ mò ase. ²⁴ Nẹ ò bọ tòwè feyè, ‘Pòól! Fọ ma sa a kufu nya fò. Kanò ṅkemaa, fò è fò Roma awuye owure dabè-ò akatò-rò. Wuribware bware, nẹ ò kpa fò asen, nẹ oo nu fò kebwarekore-ò. Amòsè-ò bamò nẹ fò aa bamò bọ koree-ò-rò òkò maa wu.’ ²⁵ Amòsè-ò, mò nyarè-ana, mon' waa kakponò! A lee feyè mò a kòrè Wuribware gyi feyè ò waa anẹ mọ nẹ ò tòwè gywii mò-ò. ²⁶ Amaa anẹ è danj kwii si pwèe.”

²⁷ Kemò ṅke kudu nna-ò kanye, nẹ afwii a neṅ anẹ koree-ò yaa kyòwè twèekpa a kerio bọ tẹṅ Ọpọ Dabè-ò-rò. Kake kudu nnasèpò-ò bọ fọ kayè nsena-ò, nẹ aa waa ntèere-ò feyè anẹ è tò-rò kidenbe si-o. ²⁸ Amòsè-ò, nẹ baa waa kidebu, nẹ baa ba fe sòswèe bọ kya kemò, nẹ baa yòwè-rò waa nkyu-o kaase, na bọ de fe-o-ro. Nẹ baa ṅu feyè amò a nkyu-o kaase gye ayaa kelafa na adunyo kenj. Amò a bẹe waa kafwèe-ò, nẹ baa bẹe waa anẹ dèe, nẹ baa ṅu feyè ṅkee fèraa a bọ kenj ayaa adukpanò. ²⁹ Nẹ kufu de bamò feyè koree-ò è nare aforè sè na o bwee-ro, amòsè-ò nẹ baa ba koree amò kamèe adebu dabè ana nẹ baa ba agyerètò bọ waa, nẹ a sa nẹ ò yere-ò bọ waa mọ kaase, na ò nya yere. Nẹ baa kore bamò ikisi feyè kayè ke menaṅ. ³⁰ Nẹ ntèere-ò è kpa feyè bọ sere lee koree-ò-rò. Amòsè-ò nẹ baa ba ife bọ kya kakoreegyii-o, nẹ baa yòwè-rò bọ dọṅṅò nkyu si, nẹ baa waa feyè bamò a kpa a bọ lweero ya waa akatò-rò a adebu dabè nẹ a sa nẹ koree-ò è yere-ò. ³¹ Amaa Pòól a tòwè gywii asoogyaa brèe na asoogyaa-o nẹ feyè, “Ntèere-ò mò è mọṅ sii kyena koree mọ-rò fèraa, anẹ pèeè i wu.” ³² Amòsè-ò nẹ asoogyaa-o a tẹṅṅè ife nẹ kakoreegyii de-ro-o, nẹ kakoreegyii-o a sere ka yii.

³³ Bọ fọ gyegyayè kese-ro-o, nẹ Pòól a kore bamò òkemaa feyè bọ gyi ateese. Ò yè, “Mone a gywii afwii na alanjpare-ò na a yuri-o, mone mọṅ gyi sèyè. ³⁴ Amòsè-ò mò è

kore mone nee feye mon¹ gyi ateese. N gye aneḡ, mone i wu. Mone oko kipwiigyi gbaa maa fo, sarḡoto lowi ne mone i wu.” ³⁵ Pɔl a tawe aneḡ lowe-ō, ne ɔ taa bodobodoo, ne ɔ sa Wuribware anse bamo akato-ro mfeḡ wee se, ne ɔ teḡḡe-ro, ne ɔ lee o gyi. ³⁶ Ne bamo pɛɛ a waa kakpono, ne bamo okemaa gbaa a gyi ateese. ³⁷ Ane ne ane bo koree-ō-ro-ō bo asese alafa anyo na adusunoo na asiye. ³⁸ Okemaa mo a gyi kpone-ō ne baa lee etosoro na ayu ne a bo koree-ō-ro-ō pɛɛ bo twee nkyu-o-ro na koree-ō ma lee nya waa dwii bweeto.

Aneḡ ne koree-ō a bwee-ro, ne oo mwiire-o

³⁹ Kaye ḡke-o, nteere-ō a pini feye sweere moḡ bo efo, amaa bo moḡ taare pini mo kenyaare. Baa ḡu feye opoo ekɛkeɛ se kisipu bo mfeḡ bweeto, amose-ō ne baa fa feye bamo e taare ba ya dan mfeḡ. ⁴⁰ Amose-ō, ne baa teḡ ife ne ii ḡure adebu dabe ne a sa ne koree-ō e yere-ō, ne aa lwee nkyu-o kaase, ne baa sarḡe ife ne ii ḡure aban dabe ne bo de bo leḡ koree-ō. Ne baa yase waagya kagyinyii ne ɔ bo koree-ō akato-ro-ō na afwii-o nya neḡ ane yaa akato-ro. Ne ane a waa feye ane e dan kidenbe si. ⁴¹ Ne koree-ō a ya dan ese kipireḡ ko ne ke bo nkyu-o-ro-o si, ne koree-ō akato-ro a sii ese-ō-ro, ne ḡke koree-ō maa lee yo akato-ro. Ne alanḡpare dabe a da koree-ō kameɛ aneḡ-aaa, ne ɔ bo bwee-ro kyikpuri kyikpuri.

⁴² Ne asoogyaa awuye-o a fa feye ba mo bamo ne baa tii bamo ba yaa bamo owure dabe-ō ase-ō, na bo ma nya tweɛ ya lee kidenbe si na bo sere. ⁴³ Amaa soogyaa brese-ō e kpa feye ɔ morowe Pɔl. Amose-ō ne obrese-ō ye bo yowe aneḡ kowaa. Ne ɔ ye bamo ne bo nyi etwee-ō gye ḡkpeɛ fuwi ywee nkyu-o-ro, na bo tweɛ yo kidenbe si. ⁴⁴ Na bamo ne baa sarḡ-ō mo kra iyii banḡese na koree-ō abweese-ō-ro, na e nya taa bamo yaa kidenbe si. Mfaaneɛ ne ane pɛɛ a bo morowe ane eyee ya fo kidenbe si.

28

Bamo a fo Melita kwii-o, keto ne baa waa-ō

¹ Saḡ ne ane a fo kidenbe si ḡkpa na alanḡiya-o, ne ane a dɛɛ nu feye kwii ne ane bo mo se-ō, ne ba tee e Melita. ² Mfeḡ a asese-ō gye asese timaa, ne baa waa ane kedamenanḡse bweeto. Bware a lee keba-ō, ne afwii a kra ane, amose-ō ne baa kure deekpa, ne bo ye ane bo wore. ³ Ne Pɔl a kpa gyakee, ne oo lee ngya-ō ḡko ako ɔ waa deekpa-ō-ro. Mo a de ɔ waa-ro-ō, ne deekpa-ō kiperḡer a lee kowɔ kagyosarḡ-ō kak-ō-ro, ne kaa ba kemo eyee bo keete Pɔl kesaree duḡ. ⁴ Kwii amo se a asese-ō a ḡu kowɔ amo Pɔl kesaree se-ō, ne baa lee ba tawe ba gywii abee feye, “Onyare mo a mo asese. Haree mo a moḡ wu nkyu-o-ro gbaa ooo, mo ebaye ne ɔ waa-ō e mo mo a e bo ka koko.” ⁵ Amaa Pɔl a kpokpaa kemo nee bo waa deekpa-ō-ro, na ke moḡ waa mo seye. ⁶ ḡke bo gywii nee a Pɔl puḡḡe beɛ ɔ teḡ lee da wu. Amaa baa gywii kpone bo moḡ ḡu seye mo eyee se, ne baa kyurowi bamo mfere, ne bo ye, “ɔ gye kisi nee!”

⁷ Amo kwii amo se owure ne ba tee mo Pubiliyus-o de mo sweere ko mɛraa mfeḡ ne ane e wore deekpa-ō. Ne ɔ yaa ane mo loḡ-no. ḡke nsa ne ane a gyi mo aye mfeḡ-ō, ɔ kra ane damenanḡse. ⁸ Saḡ amo Pubiliyus mo se e lo fekyu, na ɔ koo mo kame-ro. Ne Pɔl a yo onyare amo ase mo kekyan-no, ne ɔ kore kebwarekore, ne ɔ ba mo asaree bo dḡḡo mo se, ne ɔ kpaare. ⁹ Amo-ō se-ō, ne alɔpo ne bo bo mfeḡ-ō pɛɛ a ba mo ase, ne ɔ kya bamo. ¹⁰⁻¹¹ Amose-ō baa bu ane bweeto baa ke ane ato bweeto mfeḡ.

Aneḡ ne Pɔl a bo fo Roma maḡ-no-ō

Ne ane a gyi aferi asa kwii amo se. Saḡ a fo ne ane e kpa a ane kya ane kpa se-ō, ne ane a nya koree banban ko. Ne Melita awuye-o a taa ato bweeto ne a tiri ane kpa-ō se-ō bo waa ane koree-ō-ro. Koree amo ne ba tee e “Bwaye na Ata”-ō a lee Aleksandriya maḡ-no. Ne ɔ bo yere kwii amo se kebee ne afwii bo-ro, ne a maa nya a a tu kpa nkyu si-o. ¹² Ne ane a mɛraa ane kpa se. Ne ane a dan Siirakus maḡ se, Sikiliya kwii si. Ne ane a gyi ḡke nsa mfeḡ. ¹³ Ane a lee mfeḡ-ō, ne ane a ya dan Regiyum maḡ se, Italiya sweere se. Kemo kaye ḡke-o, ne afwii ko a lee kyowe leekpa a kerio kigyise si ba a kyaare, ne ane a yo se.

Kemò kaye ñke-o, ne ane a dan Putiyoli man se. ¹⁴ Ne mfeñ a asese ne baa kòrè Yeesuu gyi-o ye ane kyena bamò ase kadaawòkywee kòñkò. Lee mfeñ ne ane a kya ane kpa-ò se bòrò ayaa-rò yò Roma a kerì-o.

¹⁵ Ne Kristoo awuye ne bò bò Roma man-nò-ò a nu feye ane e ba-ò, ne bamò boko a gyanña ane man kò ne ba tee ε Apiyus kegya-rò-ò, ne boko mò a gyanña ane man kò ne ba tee ε Afò-ēsowekpa-esa se. San ne Pòl a ñu bamò-ò, ne ò sa Wuribware anse, ne ñkee wòrè a nya mò.

Ketò ne Pòl a waa Roma man-nò-ò

¹⁶ San ne ane a fò Roma man-nò-ò, ne baa sa Pòl kpa feye ò ya kyena mfeñ ne ò kpa-ò, amaa baa lee soogyaanyi kò ne ò deere mò se, na ò ma nya sere-ò. ¹⁷ Amò ñke nsa kamée, ne Pòl a gyanña Yudaawuye abrese ne bò bò Roma-o, na ò nya tòwe ketò se ne ò ba-ò gywii bamò. Ne ò ye, “Mò beeko-ana Isireelii awuye, mone a nu aneñ ne baa taa mò lee Yerusalem bò baa mfee, na bò gyi mò asen-ò. Mfeñ a awuye-o a porò mò feye mò a waa bòye bò kye ane Isireelii awuye na ekpa ne ane adedaapo a kaapo ane-ò. Ne baa tii mò, ne baa taa mò sa Roma agyenkperepò ne bò bò Yerusalem mfeñ-ò. Amaa mon waa bòye kò daa. ¹⁸ Bamò a bise mò asen lowe-ò, ne ba kpa a bò yòwe mò, a lee feye bò mon ñu bòye kò ne mò a waa, ne a kaapo feye bò mò mò-ò. Amaa Yudaawuye mon sure feye bò yòwe mò a n nare. ¹⁹ Ñkee kpa kema mon lee ò bò-rò ne mò e gya se, amò mò kòtòwe gywii bamò feye bò yaa mò Roma owure dabe-ò ase, na ò ya nu mò asen. Aneñ se ne baa baa mò mfee. Mon ba mfee a m bò tòwe kesen kò bò kye ane aye awuye nee. ²⁰ Amose ne ñ ye ñ ñu mone, na mò aa mone a tòwe kemò asen. Kasentij si feraa, ketò se ne baa da mò ekpee-ò e gye feye mò a kòrè Kristoo ne ane Isireelii awuye de mò temaa feye Wuribware i sun na ò bò mòròwe ane-ò gyi nee.”

²¹ Ne baa beñña mò feye, “To, ane mon nya ewore kò bò lee Yudeya sweere se bò lee fò kunju si, ne ane sese kò mò mon lee mfeñ bò tòwe fò kunju si asen beee asen bòye kò gywii ane. ²² Amaa ane e kpa a ane ñu fò mfeere, a lee feye ane ñi feye ton kema ane asese e tòwe asen ba kye Yeesuu a ekpa mò ne fò gya se-ò.”

²³ Amose-ò ne bamò aa Pòl a sa kake. Kake amò a fò-ò, ne asese bweetò a ba mfeñ ne Pòl bò-ò. Ne ò kaapo bamò Wuribware a kuwure-o si asen lee gyegyaye ya bò fò kanye. Ne ò kare abwareseñ wòrè-ò-rò ton kò gywii bamò bò kaapo aneñ ne Mosis mbraa osapo-ò na Wuribware akyaamée ne baa dèe kyena-ò a tòwe Kristoo, omoròwepò ne ò ba-ò, asen-ò. Ne ò kaapo bamò-rò, na bò nya nu kaase feye Yeesuu amò dèe e gye Kristoo-o. ²⁴ Ò taare kyuròwi bamò boko mfeere, amaa bamò boko mò mon kòrè asen-ò gyi. ²⁵ Amaa san ne baa brawe-rò ba yò, na bamò wòrè wòrè i gyiiri asen ne baa nu-o ikii-o, ne Pòl a tòwe gywii bamò feye, “Kasentij ne Wuribware a kufwiine timaa-o a sa ne Wuribware kyaamée Isaya a tòwe gywii mone adedaapo-ò. ²⁶ Ò ye,

‘Yò ya tòwe gywii asese amò feye,
Mone ya nu mò asen kpòra-rò iluwi bweetò gbaa,
mone maa nu amò kaase.
Mone bee mone e deere asen-ò-rò
na mon' fa amò mfeere kpone,
mone maa nu kaase.’*

²⁷ Ne Isaya a kya se tòwe feye Wuribware ye amò-ò a waa aneñ,

‘A lee feye bamò anju-ro bò len,
ne baa tii bamò esebo,
ne baa bun bamò akatò se.
N gye aneñ, bamò akatò i bunji a bò ñu atò,
na bamò esebo mò taye a bò nu asen,

* 28:26 Isaya 6.9 (LXX).

na bọ nu amọ kaase, na bọ nu bamọ eyee,
na ńkee mọ, Wuribware, nya taa bamọ ebaye bọ ke bamọ.* ”

²⁸ Ne Pọl a tawe bọ gye kee feye, “Amose-ò, mọ e kpa a mon' ńu feye ane ńe Yudaawu-ọ mọ nu-ọ si, Wuribware ye ane tawe ase ń timaa bọ lee Yeesuu kuu si gywii nde se awu-ọ bọ lee ane ńe ọ mọ tawe bamọ-ọ se. Mọ e kọre a n gyi feye amọ kunu e waa bamọ kọne.”

[²⁹ Mọ a sa seńsa lowe-ò, ne Yudaawu-ọ a brawe-rò, na bamọ wọre wọre i gyiiri ase ńe baa nu-ọ ikii, ne aa waa leń.]

³⁰ Ne Pọl a kpa kekyan mfeń kyena-rò nsu ńnyọ, na ọ ka kemọ kọkọ. Ne asese bweeto naa mọ ase ba ka mọ kanọ mfeń, ne mọ akatọ a gyi bamọ se. ³¹ Ne ọ tawe abwareseń bọ lee Wuribware a kuwure-ọ si, na ọ kaapọ ane nyanpe Yeesuu Kristoo aseń. Ne ọ nya mọ eyee tawe abwareseń ane ńe ọ kpa-ọ gywii okemaa, na kufu mọ de mọ, a lee feye oko mọ kuu mọ feye ọ ma tawe.

* 28:27 Isaya 6.10 (LXX).

Roma awuye

Wore ne Pɔɔl a kyɔrɛɛ bɔ kyɔŋwe Roma maŋ-nɔ Kristoo awuye-o

¹ Mo, Pɔɔl, ne n gye Kristoo keyaafɔre ne Wuribware a tee mo feye m bɔ kii mɔ ayaa-ro ayerepo-ɔ ɔko na η nya tɔwe mɔ asen timaa-o e gye ne mo e kyɔrɛɛ wore mo mo e kyɔŋwe mone ne mone gye Wuribware asese ne mone te Roma maŋ-nɔ-ɔ.

²⁻³ To, asen amɔ ne baa kyɔrɛɛ-ɔ ye ane nyanpe Yeesuu Kristoo gye sese dimaadi nee, ne ɔ bee lee Wuribware se ba. Ketɔ ne ane a bɔ ηu feye ɔ gye sese dimaadi-o e gye feye bamo a kowe mɔ lee Owure Deefid a kenana-ɔ-ro. ⁴ Amaa kpa ko mo se-ɔ, ketɔ ne ke e kaapo feye ɔ gye Wuribware mɔ gyi-o e gye feye Wuribware a kufwiŋne timaa-o a ba Wuribware keyaalen bɔ kyinŋi mɔ lee lowi-ro. ⁵ Kristoo mo dɛɛ ne mo a moŋ fo feye Wuribware e tee mo gbaa ooo, ne ɔ sa ne Kristoo a tee mo feye m bɔ kii mɔ ayaa-ro ayerepo-ɔ ɔko. Oo lee mo nee feye Kristoo kenya-re-ro m bɔ tee asese lee nde se awuye-o ase, na bɔ bɔ kɔɔre mɔ gyi gya mɔ kan-ro asen se. ⁶ Mone ne mone te Roma maŋ-nɔ mfeŋ-ɔ gbaa tii bamo ne Wuribware a tee feye bɔ bɔ kii Yeesuu Kristoo asese-ɔ se.

⁷ Wuribware e kpa mone asen, ne ɔ tee mone na mon' nya kii mɔ fɔŋfɔŋ asese. Mo e kore kebwarekore nee feye ane se Wuribware na ane nyanpe Yeesuu Kristoo yure mone na bɔ sa mone kayeyuri.

Anɛŋ ne Pɔɔl a kore kebwarekore feye Wuribware sa mɔ kpa na ɔ ya Roma nya ya tɔwe asen timaa-o

⁸ Ketɔ ne ke gye ηkpeɛ-ɔ e gye feye, mone Roma awuye si, mo e sa Wuribware anse Yeesuu Kristoo kenya-re-ro, a lee feye kaye-ro asese pɛɛɛ e tɔwe anɛŋ ne mone a kɔɔre Kristoo gyi-o asen. ⁹ N de mo kakponɔ pɛɛɛ mo i suŋ mo e sa Wuribware, na mo e tɔwe Wuribware mɔ gyi-o kuŋu si asen timaa. Wuribware gbaa nyi feye a gye kasentij feye saŋ kemaa ne mo e kore kebwarekore-ɔ, mo i nyinŋi mone se. ¹⁰ Mo e kore Wuribware nee feye mɔ ya sure si, ηkee fɛraa ɔ sa mo kpa a η nya taare bɔ ka mone kanɔ. ¹¹ Bɔ lee feye mo e yɔrɔwe keboŋu mone, na η nya sa a mon' nya ηyure ne η ya lee Wuribware a kufwiŋne timaa-o ase-ɔ ηko. Na a nya sa a mon' nya keyaalen mone kokɔɔregyi-o-ro. ¹² Ketɔ ne mo e tɔwe-ɔ e gye feye mo kokɔɔregyi-o e waa mone wɔre, na mone mo mone kemo-ɔ mo waa mo wɔre anɛŋ dɛɛ.

¹³ Mo kosɔbɛɛ-ana, mo e kpa a mon' ηu feye mo a kra keboka mone kanɔ kyee. Amaa bɔ fo haree mbeyɔmɔ gbaa kotɔko saŋ ki tii mo kpa. Mo e kpa nee feye n sa a mone bokɔ gbaa kii Kristoo awuye kasentij feye anɛŋ ne mo a sa ne asese ne bɔ moŋ gye Yudaawuye feye mone-ɔ bokɔ gbaa a kii-o. ¹⁴ A lee feye Wuribware a taa bɔ dɔŋŋɔ mo se feye n tɔwe asen timaa-o gywii asese pɛɛɛ. Haree bamo ne ba sa mone aye-ro-ɔ, bɛɛɛ ba sa senja banban ooo, bɛɛɛ bɔ nyi wɔre, bɛɛɛ bɔ moŋ nyi ooo, a tiri feye n tɔwe gywii bamo. ¹⁵ M fɛraa mo e yɔrɔwe bweɛtɔ feye m bɔ tɔwe asen timaa-o gywii mone gbaa mone ne mone te Roma maŋ-nɔ-ɔ.

¹⁶ A moŋ de mo ipeere feye η yere tɔwe asen timaa bɔ lee Kristoo kuŋu si, a lee feye, mo ya tɔwe, ne asese ya kɔɔre Kristoo gyi, Wuribware e morɔwe bamo. Yudaawuye-o ya gye ηkpeɛ nu amɔ. Ne bamo ne bɔ moŋ gye Yudaawuye-o a gya se. ¹⁷ Asen timaa mo e kaapo anɛŋ ne Wuribware e sa a asese kii asese timaa mɔ ase-ɔ nee. ɔ tee bamo asese timaa mɔ akatɔ-ro saŋ ne ba gye ηkpeɛ a bɔ bɔ kii Kristoo awuye-o. Na bamo a maa se ba kɔɔre mɔ ba gyi-o, ɔ tee bamo asese timaa bɔ fo bamo ηkpa keɛ. Feye anɛŋ ne baa kyɔrɛɛ waa abwareseŋ wɔre-ɔ-ro-ɔ,

“ɔko ne ɔ kɔɔre Wuribware gyi-o e nya ηkpa,
a lee feye Wuribware e tee mɔ feye sese timaa.”*

* 1:17 Habakɔk 2.4.

Asese pɛɛɛ a waa bɔye

¹⁸ Abwaresɛɛɛ-ɔ dɛɛ bɛɛ a kaapo anɛɛɛ ne Wuribware, mɔ ne ɔ bɔ soso-ɔ, duɲ a fwii ɛbɔye awaapo pɛɛɛ na aborokɔɔnɛɛɛ pɛɛɛ ne bɔ de ɛkpa bɔye ba tii bokɔ keboɲu kasɛɛɛɛɛ-ɔ kra-ɔ sɛ. ¹⁹ A moɲ gye feye bɔ moɲ nyi Wuribware a kasɛɛɛɛɛ-ɔ neɛ. A lee feye Wuribware a kyɔ lee kamo bɔ kaapo bamɔ. ²⁰ Ne bɔ bɛɛ bɔ moɲ de ketɔ ne ba yere sɛ na bɔ bɔ tɔwe feye bɔ moɲ nyi anɛɛɛ ne o du-o. A lee feye, bamɔ a moɲ taare ɲu Wuribware fɔɲfɔɲ gbaa ooo, hareɛ lee saɲ ne Wuribware a tweɛ kaye-ɔ, baa ɲu atɔ pɛɛɛ ne ɔ waa, ne a kaapo anɛɛɛ ne o du-o, na mɔ keyaalenɛɛɛ dabe ne ke bɔ-rɔ bɔ yɔ nsu pɛɛɛ-ɔ.

²¹ Lee saɲ-ɔ, bamɔ a nyi Wuribware-ɔ gbaa ooo, bɔ maa bu mɔ kedabe. Ne bɔ bɛɛ bɔ maa sa mɔ aɲsɛ. Ne ɲkee bamɔ mfɛɛɛɛ moɲ lee waa kyɛkyɛɛ, ne bɔ moɲ lee ba taare nu kasɛɛɛɛɛ-ɔ kaase. ²² Bɔ ye bɔ nyi asɛɛɛ neɛ, amaa bamɔ mɔ bɔ moɲ lee bɔ de mfɛɛɛɛ neɛ. ²³ Ne baa yɔwe kusɛɛɛ Wuribware ne ɔ bɔ-rɔ nsu pɛɛɛ-ɔ na mɔ kedabe. Ne ɲkee ba sunɛɛɛ atɛtɛmɔɲta ne bamɔ fɔɲfɔɲ a waa, ne a du feye sɛsɛ bɛɛɛ kabogyii bɛɛɛ kabɔ-ɔ. Amɔ-ɔ pɛɛɛ gye atɔ wuse neɛ.

²⁴ Bamɔ a du anɛɛɛ-ɔ sɛ-ɔ, Wuribware a yɔwe bamɔ asɛɛɛ sa bamɔ. Amɔsɛ-ɔ mbeyɔmɔ bɔ gya bamɔ fɔɲfɔɲ ɲyɔrɔwe bɔye sɛ neɛ, ne ba waa abɛɛ apeesɛɛɛɛɛ. ²⁵ Ne baa yɔwe kusɛɛɛ Wuribware ne ɔ gye kasɛɛɛɛɛɛ wuye-o, ne baa kɔɔre kayɛba gyi. Kayɛba amɔ e gye feye bɔ sunɛɛ atɔ ne Wuribware a tweɛ-ɔ yɔwe Wuribware ne ɔ tweɛ amɔ-ɔ. Weetee a tiri feye ɔtweɛɛɛɛ-ɔ nya nkyɔrɔ ndɔɔ na nsu pɛɛɛ. Amɛye.

²⁶⁻²⁷ M bɛɛ mɔ e tɔwe-rɔ feye, bamɔ a waa anɛɛɛ-ɔ sɛ-ɔ, Wuribware a yɔwe bamɔ asɛɛɛ sa bamɔ. Amɔsɛ-ɔ mbeyɔmɔ ɲyɔrɔwe ne n de ipeere-o dooo si ne bɔ gya. A de kpa feye anyare kpa akyɛɛ, na akyɛɛ mɔ kpa anyare. Amaa asɛɛ mɔ fɛraa, ba waa apeesɛɛɛɛɛ. Bamɔ akyɛɛ-ɔ e yɔrɔwe abɛɛ bweɛtɔ, ne anyare-ɔ mɔ du anɛɛɛ dɛɛ, hareɛ gbaa ɔnyare na mɔ kosɔbɛɛ ɔnyare i di feye ɔkyɛɛ na ɔnyare-ɔ. Wuribware i gyiiri bamɔ kesɛbɔ bɔ lee anɛɛɛ a ɛbɔye amɔ sɛ.

²⁸ M bɛɛ mɔ e tɔwe-rɔ a n gywii mɔne feye bɔ lee anɛɛɛ ne ba kine kusure si feye a bware feye bɔ ɲu Wuribware a kasɛɛɛɛɛ-ɔ si-o, Wuribware a yɔwe bamɔ asɛɛɛ sa bamɔ. Ne bɔ lee anɛɛɛ sɛ-ɔ, bɔ moɲ de mfɛɛɛɛɛ timaa, ne ba waa atɔ ne a moɲ bɔ danɛ-ɔ. ²⁹ Ne ba waa borokɔɔnɛɛ na ɛbɔye ɛwɔrɛɛ ɛwɔrɛɛ, ne bɔ de nyasepee. Ne ba ka abɛɛ kɔkweɛ. Ne ba mɔ abɛɛ. Ne ba kpa ɛkɔ. Ne bɔ de ayɛba na kikisi. ³⁰ Ne bɔ de kasɛɛgyi na ba tɔwe bamɔ bɛɛkɔ-ana kuɲu si asɛɛɛ bɔye, ne hareɛ gbaa ba kisi Wuribware asɛɛɛ. Ne ba fɛera bamɔ bɛɛkɔ-ana, ne ba kaapo bamɔ ɛyɛɛ, ne ba kyɔrɔ bamɔ ɛyɛɛ. Na ba fa mfɛɛɛɛ saɲ kemaa na bɔ keɛ ɛbɔye ne ba nya a bɔ waa bɔ tii ɛdɛdaa-ɔ sɛ-ɔ. Ne bɔ bɛɛ bɔ maa bu bamɔ akowɛɛɛ. ³¹ Bɔ moɲ lee bɔ nyi ketɔ ne ki bware-o. Bamɔ ya tɔwe asɛɛɛ, amɔ ba bɛɛ lanɲɛ kanɔ. Bɔ maa kpa ɔkɔ asɛɛɛ, ne ba kine kenɲare kigyi, ne bɔ maa su ɔkemaa sɛ. ³² Hareɛ bamɔ a nyi feye Wuribware a mbraa-ɔ ye bamɔ ne ba waa anɛɛɛ-ɔ bware feye bɔ mɔɔ bamɔ-ɔ gbaa ooo, bɔ saɲ bɔ maa sɛ ba waa ɛbɔye amɔ, na bɔ yere bokɔ ne bamɔ gbaa ba waa anɛɛɛ-ɔ-rɔ.

2

Wuribware i gyi asese asɛɛɛ asɛɛɛ neɛneɛ

¹ Amɔ a gye anɛɛɛ-ɔ sɛ-ɔ, ɛmɛne sɛ ne fɔ i bu fɔ bɛɛkɔ keɛɔ? Fɔ ne fɔ a ba fɔ ɛyɛɛ bɔ waa ɔsɛɛgyipɔ fɔ i bu fɔ bɛɛkɔ keɛɔ-ɔ gbaa a gyi keɛɔ, a lee feye atɔ ne fɔ bɛɛkɔ-ɔ e waa-ɔ dɛɛ ne fɔ gbaa fɔ e waa. ² Anɛ nyi feye Wuribware fɛraa, kasɛɛɛɛɛ a ɛkpa-ɔ sɛ ne ɔ gya o gyi bamɔ ne ba waa anɛɛɛ a atɔ-ɔ asɛɛɛ neɛneɛ. ³ Amaa fɔ sɛsɛ dimaadi wɔre ya gyi asɛɛɛ ne ba waa anɛɛɛ a atɔ-ɔ asɛɛɛ, na fɔ fɔɲfɔɲ mɔ e waa anɛɛɛ a atɔ-ɔ, amɔ fɔ e fa feye Wuribware maa gyi fɔ asɛɛɛ aaa? ⁴ Bɛɛɛ ɲkɔ fɔ e fa feye Wuribware a kedamenanɲɛ-ɔ moɲ gye sɛye neɛ ɛɛɛ? Amɔ fɔ maa bu anɛɛɛ ne Wuribware a nyite fɔ-ɔ neɛ ɛɛɛ? Ketɔ sɛ ne Wuribware e waa kedamenanɲɛ-ɔ e gye feye ɔ kpa a fɔ nu fɔ ɛyɛɛ neɛ, na fɔ lee fɔ ɛbɔye-rɔ.

⁵ Amaa fɔ i de kesɛbɔrɔlɛɛɛ, ne fɔ e moɲ kyurɔwi fɔ mfɛɛɛɛ, amɔ fɛraa fɔ nyi feye fɔ a waa fɔ ɛyɛɛ siraa fɔ gywii kake ne mɔ kadunɲwii-o e lee kawu, na ɔ bɔ gyi asɛɛɛ asɛɛɛ kasɛɛɛɛɛ si, na o gyiiri bamɔ kesɛbɔ-ɔ neɛ.

⁶ Kake nsi amọ-ọ, “Ketọ nẹ ọkẹmaa e waa-ọ,
kemọ nẹ Wuribware e ba a ọ bọ ka mọ kọkọ.”*

⁷ Bọkọ nẹ ba gyi kanyite, nẹ bọ maa se ba waa itimaa, ba deere Wuribware feye mọ e gye nẹ ọ sa bamọ kedabe na kenyaře-ọ e nya nkpa na kukyure nẹ a moṅ de kee-ọ a bọ lee mọ ase. Anẹ a asese mọ nẹ Wuribware e sa anẹ a nkpa na kukyure-o. ⁸ Amaa bọkọ fẹraa de nyasepee, nẹ ba kine kowaa ketọ nẹ ki bware-o, nẹ ba waa ebaye. Wuribware duṅ i fwii bamọ se. ⁹ Ọ baa bamọ nẹ ba waa ebaye-ọ asen na bamọ nkpono-ro nyera bamọ. Mọ fṅfṅ asese Yudaawuye-o nẹ o gyiiri kesebọ pwee na ọ dẹe gyiiri bamọ nẹ bọ moṅ gye Yudaawuye-o lee. ¹⁰ Amaa ọ sa ọkẹmaa nẹ ọ waa itimaa-o kedabe na kenyaře na kayeyuri. Yudaawuye-o nẹ ọ sa pwee na ọ dẹe sa bamọ nẹ bọ moṅ gye Yudaawuye-o. ¹¹ A lee feye Wuribware fẹraa, ọ maa gyi asen kekpa se.

¹² Bamọ nẹ Wuribware moṅ sa bamọ mọ mbraa-ọ, nẹ ba waa ebaye-ọ, Wuribware i lee bamọ a ọ lee mọ ase. Amaa n gye mbraa amọ nẹ Wuribware e ba a ọ bọ gyi bamọ asen na o bu bamọ kẹpọ. Amaa Yudaawuye nẹ Wuribware a sa bamọ mọ mbraa-ọ mọ, nẹ ba waa baye-ọ fẹraa, mbraa amọ nẹ ọ ba a ọ bọ gyi bamọ asen na o bu bamọ kẹpọ.

¹³ N gye bamọ nẹ ba ba esebọ kpankpan a bọ bọ nu mọ mbraa-ọ asen-ọ nẹ Wuribware e tee feye asese timaa. Amaa bamọ nẹ bọ gya mbraa-ọ se-ọ nẹ ọ tee feye bọ gye asese timaa. ¹⁴ Nde se awuye-o moṅ de Yudaawuye a mbraa-ọ. Amaa nẹ bamọ mfere ya sa bamọ feye bọ waa ketọ nẹ Yudaawuye a mbraa-ọ ye a bware-o, amọ fẹraa, haree bamọ a moṅ nyi Yudaawuye a mbraa-ọ gbaa ooo, ketọ e kaapo nee feye mbraa amọ asen bọ bamọ aṅu-ro. ¹⁵ Anẹ a asese-ọ kakyena-ro e kaapo nee feye Wuribware a kyoree ketọ nẹ Yudaawuye a mbraa-ọ a tawe feye bọ waa-ọ bọ waa bamọ aṅu-ro. Nẹ a sa nẹ san kọ bamọ mfere-ro a du bamọ feye, “Mone a waa nenenen.” San kọ mọ nẹ n kaapo bamọ feye, “Mone a waa ebaye.” ¹⁶ Amose-ọ, anẹ dẹe nẹ asen timaa nẹ mọ e tawe-ọ e kaapo feye ketọ e waa kake nsi nẹ Wuribware e boro Yeessu Kristoo si na ọ bọ gyi ketọ nẹ ke bọ asese pree mfere-ro-ọ asen nee.

Anẹ nẹ Yudaawuye-o e fọ bamọ fṅfṅ mbraa-ọ

¹⁷ Amaa fọ nẹ fọ e tee fọ eyee feye Yudaanyi kasentij-o fẹraa nyi feye fọ ya gya Wuribware a mbraa-ọ se, ọ tee fọ feye sese timaa. Na fọ e kaapo fọ eyee feye fọ gye Wuribware sese nee. ¹⁸ Fọ nyi ketọ nẹ ke e pre Wuribware-ọ, nẹ mọ mbraa-ọ e kaapo fọ nẹ fọ i lee ketọ nẹ ki bware-o. ¹⁹ Fọ ye fọ gye tenapo kayii-ro krapo nee, nẹ fọ gye bamọ nẹ bọ te kibugyii-ro-o fetiri. ²⁰ Nẹ fọ ye fọ gye bamọ nẹ bọ moṅ nyi seye-ọ ogyenkpeepo, nẹ fọ gye nyaagyi akaaporo, nẹ fọ ye kanyiasen na kasentij bọ mone mbraa nẹ mone a nya lee Wuribware ase-ọ-ro. ²¹ To, fọ a ye fọ nyi kemọ nẹ ki bware, nẹ fọ gye bọkọ ogyenkpeepo na akaaporo-ọ, ntọ se nẹ fọ maa kaapo fọ eyee ato timaa? Fọ a ye bọkọ ma kan ywii-o, fọ fṅfṅ-ọ fẹraa maa ywii aaa? ²² Fọ a ye onyare ma waa kakyekpa, amaa fọ fṅfṅ-ọ fẹraa maa waa kakyekpa aaa? Fọ i kisi ikisi kusun, amaa fọ fṅfṅ moṅ naa fọ i ywii fọ e lee ikisi-ro aaa? ²³ Fọ e kaapo fọ eyee feye mbraa-ọ gye fọ lee nee. Amaa fọ moṅ nyi feye fọ ya fọ mbraa-ọ, a kaapo nee feye fọ maa bu Wuribware nee eee? ²⁴ Amose se nẹ baa kyoree waa abwareseṅ wore-ọ-ro feye,

“Bọ lee anẹ nẹ mone moṅ gya Wuribware a mbraa-ọ se-ọ,
nde se awuye e tawe abuseṅseṅ ba kye mọ kenyaře-ọ.”*

²⁵ Fọ gye Yudaanyi, fọ ya gya Wuribware a mbraa-ọ se, fọ kotweetu keten de fọ tonọ. Amaa bamọ ya ten fọ kotweetu, nẹ fọ ya fọ mbraa-ọ, amọ fẹraa fọ kotweetu keten-ọ moṅ de tonọ bọ sa fọ. ²⁶ Amaa nẹ bamọ nẹ bọ moṅ tenje bamọ atweetu-o ya gya Wuribware a mbraa-ọ se, Wuribware e tawe feye bọ du nee feye bamọ nẹ baa tenje atweetu, nẹ bọ gya mọ mbraa-ọ se-ọ. ²⁷ Na bamọ nẹ bọ moṅ tenje bamọ atweetu, nẹ bọ gya mọ mbraa-ọ

* 2:6 Kilij 62.12; Anas na akpare 24.12. * 2:24 Isaya 52.5 (LXX); Isikiyel 36.22.

se-ɔ taare koso yere na bo poro fo Yudaanyi ne Wuribware a sa mo mbraa-ɔ, ne baa ten fo kotweetu-o ne fo mon gya mbraa-ɔ se-ɔ.

²⁸⁻²⁹ N gye oko ne ɔ waa akato se feye ɔ gye Yudaanyi-o e gye Yudaanyi kasentij. Yudaanyi kasentij e gye oko ne oo lee ebaye lee mo kakpono-ro-ɔ. Wuribware ase feraa, n gye kotweetu keten fonfon e gye kotweetu keten-ɔ. Amaa kemo keten kasentij-o e gye ebaye kilee lee kakpono-ro. Nteto e gye ne aa sa ne amo-ɔ e ba anen? N gye Wuribware a mbraa-ɔ se kegya e gye ne a sa ne amo-ɔ e waa anen. Amose-ɔ Wuribware a kufwiije timaa-o ya waa oko mfaanee, amo sese-ɔ e nya nkyoro a ɔ lee Wuribware ase. N gye sese dimaadi ase.

3

Ebaye ne ane e waa na Wuribware waa ane damenanse aaa?

¹ Amo e gye anen feraa, nteto keto timaa ne Yudaawuye de bo kyon asese langyan? Bamō atweetu ketenke-ɔ de bamō tonō aaa? ² Kasentij, Yudaawuye-o a nya nyure kyon sese kema. Keto gyenkpese ne baa nya-ɔ e gye feye Wuribware a sa ne baa nu mo mfeere. ³ Amose-ɔ, amo Yudaawuye-o boko mon bo-ro ne bo mon gya mo kan-ɔ se aaa? Kasentij feraa, boko bo-ro. Anen se-ɔ, amo-ɔ a kaapo ne feye Wuribware maa lee waa keto timaa ne ɔ tawe bo beya feye ɔ waa a ɔ sa bamo-ɔ ɔɔ? ⁴ Daabii daa! Haree sese kema e gye yebapo gbaa, Wuribware feraa de kasentij san kema. Feye anen ne Deefid a kyore Wuribware kunu si asen waa abwaresej wore-ɔ-ro-ɔ,

“Amose-ɔ fo ya tawe feye mo a waa baye, fo de kasentij.

Ne fo ya tawe feye mo a gyi kepo, mo a nu kaase.”*

⁵ Mbeyoma, nsanse oko i gyiiri Wuribware ikii feye ane dimaadi borokone e kaapo damenanse feye Wuribware kpen e gye otimaa, ne asese pree gye ebaye awaapo Wuribware ase. Amo feraa, ɔ ye, Wuribware ya kperi bamo ebaye se gyiiri bamo keseba, ɔ mon waa neene. ⁶ Amaa sese maa taare a ɔ tawe anen. Ne Wuribware e mon gye otimaa nee, weete emene se ne ɔ taare a ɔ waa na o gyi kaye mo-ro asese asen neene-ɔ nee? ⁷ Anen a sese-ɔ bee ɔ tawe feye, “Amo e gye feye mo kayeba ne n de-o e sa ne ba nu feye Wuribware wore dooo e gye kasentij wuye, ne ka sa ne ɔ nya kedabe na wuraa, ne emene se ne Wuribware bee o bu mo kepo feye n gye obayewapo? ⁸ Amose-ɔ ne emene se ne m ma waa baye, na asese nya nu feye Wuribware gye otimaa?” Asese ko bo-ro ne baa saare mo poro mo feye mo a tawe anen a asen mo. Ba ba ayeba nee. A bware feye Wuribware gyiiri anen a asese amo keseba.

Sese kema mon gye otimaa

⁹ To, amo nyere Yudaawuye-o asen bo boko lee nee beee? Daabii! N gye anen nee, a lee feye mo a kyō kaapo mone anen ne ebaye de Yudaawuye-o fonfon na bamo ne bo mon gye Yudaawuye-o si keyaalen-ɔ. ¹⁰ Feye anen ne baa kyore waa abwaresej wore-ɔ-ro-ɔ,

“Oko mon bo-ro ne ɔ waa ekpeyaa,
sese konko gbaa mon bo-ro.

¹¹ Oko mon bo-ro ne o nu asen kaase.

Oko mon bo-ro ne o buwi ɔ kpa Wuribware.

¹² Bamō pree mon de kasentij,

borokone na asen baye dooo ne bo gya se.

Oko mon bo-ro ne ɔ waa ekpeyaa,

sese konko gbaa mon bo-ro.”*

¹³ “Bamō asen tawese kema gye kanoten ne ka mo-ɔ.

Bamō nno-ro asen ne bo de ba penna boko.”*

* 3:4 Kili 51.4 (LXX). * 3:12 Kili 14.1-3; Kili 53.1-3 (LXX). * 3:13 Kili 5.9 (LXX).

“Bamō nnō bō ya nēē fēē, n du nēē fēyē kōwō abwanō-ō,
nē mmō asēj tōwēsē ē mōō, fēyē kōwō kēbwēē-ō.”*

¹⁴ “Bamō nnō ē lōj asēsē,

nē bō maa sa sējsa kpeyaa, amō ēbōyē.”*

¹⁵ “Bō bō saa na asēsē nē baa gyi kēbēj-ō kēmōō.

¹⁶ Bamō enarekpa pēē-rō tōnyera dooō nēē.

¹⁷ Bō mōj nyi kayēyuri a ekpa-ō.”*

¹⁸ “Bō mōj lēē bō de Wuribwarē bō tēē sēyē,

nē bō mōj sērē mō anyō sē.”*

¹⁹ Mbeyōmō, anē a jū asēj nē Wuribwarē a mbraa-ō a tōwē-ō. M pōrō bamō nē bō yē bō gya mmō sē-ō fēyē baa waa ēbōyē, nē bō mōj de kanō yayēsē. Kasējtij si, kayē-rō pēēē ōkō maa taarē a o lee Wuribwarē kanō fēyē ō gya mō mbraa-ō sē nēēnēē. ²⁰ Ōkō ya tōwē fēyē, anēj nē ō gya Wuribwarē a mbraa-ō sē-ō ō gye sēsē timaa, amō ō ba ayēba nēē. A lēē fēyē mbraa-ō ē gye nē n sa nē sēsē dimaadi i jū fēyē ō waa bōyē sanj kēmaa.

Kētō nē kē ē sa a Wuribwarē tēē anē fēyē asēsē timaa-o

²¹ Amaa jkēē fēraa Wuribwarē a lee anēj nē ō waa asēsē na bō kii asēsē timaa mō ase-ō bō kaapo anē. Hareē abwarēsēj a wōrē-ō-rō, mō mbraa-ō na akyaamēē nē baa dēē kyēna-ō a tōwē amō asēj-ō gbaa oōō, n gye mō mbraa-ō nē o de ō waa amō-ō. ²²⁻²⁴ To, kētō nē Wuribwarē a tōwē-ō ē gye fēyē asēsē bōkō mōj kwēē bōkō-rō. Bamō pēēē gye kōkōjko nēē, a lēē fēyē asēsē pēēē a waa bōyē, nē bō mōj fō fēyē Wuribwarē kyōrō bamō. Anēj dēē nē Wuribwarē bēē ō yē sēsē kō mōj kwēē, nē ōkō kwēē, a lēē fēyē ō tēē ōkēmaa nē ō kōrē Yeesuu Kristoo a o gyi-o fēyē sēsē timaa. N gye atanne nē ōō kōrē bō lēē anē ase pweē nē ōō dēē waa amō-ō. Amaa anēj nē oo jū anē ēwēē-ō sē nē ōō sa nē Yeesuu Kristoo fōjōjō a kii ōkō nē ōō mōrōwē anē nē ōō sa nē anē a nya anē ēyēē lēē ēbōyē-rō-ō. ²⁵⁻²⁶ Kristoo Yeesuu mō dēē nē Wuribwarē a lee sa anē, nē Kristoo a ba mō fōjōjō mbogya bō lōjō sēsē na Wuribwarē kēbōjtō-rō. Sēsē ya kōrē amō-ō gyi, a waa kusuj timaa a a bō sa mō. Wuribwarē a waa amō-ō nēē bō kaapo fēyē o gyi asēj kpa sē nēē. Dēdaa dēdaa-ō nē sēsē a lēē ēbōyē kōwaa, nē oo nyite mō, nē mbeyōmō fēraa ō yē bamō nē ba kōrē Yeesuu ba gyi-o gye asēsē timaa-o.

²⁷⁻²⁸ Amō a gye anēj-ō sē-ō, anē de kētō nē anē ē kaapo ēyēē kēmō sē-ō ōō? Daabii! Amaa anē a gya Wuribwarē a mbraa-ō pēēē sē nēēnēē nēē-ō, weetee anē de kētō kō a anē kaapo ēyēē kēmō sē. Amaa kētō nē Wuribwarē ē tōwē mbeyōmō-ō ē gye fēyē anē kōrē Kristoo gyi. A lēē fēyē ō maa tēē anē fēyē asēsē timaa bō lēē anēj nē anē gya mō mbraa-ō sē-ō sē. Amaa ō tēē anē fēyē asēsē timaa bō lēē anēj nē anē ē kōrē Kristoo anē i gyi-o si nēē.

²⁹⁻³⁰ Amō Yudaa awuye wōrē asēj i tiri mō aaa? Nde sē awuye-o asēj mōj tiri mō aaa? Kasējtij si fēraa, Wuribwarē kōjko ē bō-rō, nē ō bō-rō sa asēsē pēēē, hareē bamō a gye Yudaa awuye, asēsē nē ba tējē bamō atweetu-o, bēēē ndē sē awuye, asēsē nē bō maa tējē-ō oōō. Ōkēmaa mō asēj tēē a tiri Wuribwarē-ō sē-ō, ō yē ōkēmaa mō nē ō tēē ō kōrē Kristoo o gyi-o gye sēsē timaa nēē.

³¹ Amō Yeesuu kōkōrēgyi mō yē anē ma lēē gya Wuribwarē a mbraa-ō sē nēē ēēē? Daabii! Anē sanj anē ē tōwē fēyē mō mbraa-ō bware.

4

Abraham a kōrē Wuribwarē gyi-o, ōō tēē mō fēyē sēsē timaa

¹ To, mon' sa a anē dēere Abraham nē ō gye Yudaa awuye kēnana-rō ōbrēsē-ō kuju si asēj. ² Amō ē gye kasējtij fēyē sēsē ē taarē a ō kaapo mō ēyēē bō lēē mō asuj timaa si, amō fēraa Abraham a dēē nya kōtōkō nē ō yērē sē na ō bō kaapo mō ēyēē-ō. Amaa

* 3:13 Kiliñ 140.3. * 3:14 Kiliñ 10.7 (LXX). * 3:17 Isaya 59. 8; Ajasē na akpare 1.16. * 3:18 Kiliñ 36.1.

Abraham moŋ nya aneŋ Wuribware akato-rɔ. ³ Mone ya deere abwaresen wore-ɔ-rɔ, mone i ŋu baa kyoree waa mo-rɔ feye,

“Abram a kore Wuribware a asen-ɔ gyi-o si-o,
Wuribware a kore mo waa-rɔ feye ɔ gye sese timaa.”*

⁴ Mbeyomɔ, sese ya waa kusun, ne mo ya nya atanne, a moŋ gye feye baa ke mo nee. A gye mo kusun-o kakaka nee. ⁵ Amaa Wuribware e taare a ɔ sa aboyewaapo keben. Amose-ɔ akemaa ne mo e moŋ taa mo eyee bo doŋɔ mo asun timaa-o si, ne mo ya taa mo eyee bo doŋɔ mo, Wuribware, kokoregyi-o si feraa, Wuribware e towe feye aneŋ ne ɔ kore mo gyi-o si-o, ɔ gye sese timaa. ⁶ Aneŋ dee ne ane odedaapo Owure Deefid gbaa a kyoree feye akemaa ne mo ya kore Wuribware gyi, Wuribware e tee mo feye sese timaa na O-de-nyure, na sese-ɔ moŋ taare kaapo feye ɔ waa kusun timaa kema bo nya aneŋ a kenyare-ɔ. ɔ ye,

⁷ “ɔko ne Wuribware a yowe mo ebaye
bo ke mo-ɔ akato i gyi fee.
ɔko ne mo nyanpe i bun mo borokone
ne ɔ waa-ɔ se-ɔ de nyure.

⁸ A waa kane a bo sa sese
ne Wuribware maa bise mo ebaye se nyanpe ko-ɔ.”*

⁹ Mbeyomɔ, amo bamo ne baa tenne bamo atweetu-o, a kaapo feye ane Yudaa awuye-o wore e gye ne ba nya aneŋ a nyure-o? Daabii! Bamo ne bo moŋ tenne-ɔ peee tii si. A lee feye mo a kyɔ towe feye, bo lee aneŋ ne Abraham a kore Wuribware gyi-o si ne Wuribware a kore mo waa-rɔ tee mo feye sese timaa. ¹⁰ Abraham a ten mo kotweetu-o kamee, ne Wuribware ye ɔ gye sese timaa, beee mo a moŋ tee ten-ɔ nee eee? Mo a moŋ tee ten-ɔ nee. Wuribware ye ɔ gye sese timaa pwee. ¹¹ Ne Wuribware a towe gywii mo feye ɔ ten mo kotweetu bo kaapo feye ɔ kyɔ kore Wuribware gyi. Wuribware a waa amo-ɔ nee na Abraham nya kii bamo ne bo moŋ tenne atweetu-o gbaa bamo ogyenkpeepo. Haree bamo a moŋ tenne bamo atweetu-o gbaa ooo, ba kore Wuribware ba gyi, amose-ɔ ne Wuribware e tee bamo e asese timaa. ¹² Aneŋ dee ne ɔ gye boko ne baa tenne bamo atweetu-o ogyenkpeepo. Bamo ne ba kote aneŋ ne Abraham a gya Wuribware se, ne ɔ kore gyi pwee ne ɔ dee ten mo kotweetu-o gbaa e taare a bo tee Abraham feye bamo ogyenkpeepo.

¹³ N gye Wuribware a mbraa-ɔ ne Abraham a gya se-ɔ se ne Wuribware a towe bo beya feye ɔ taa kaye peee a ɔ bo sa mo aa mo ananagyi. Amaa aa lee aneŋ ne ɔ kore Wuribware gyi-o si. Mfaanee se ne Wuribware a towe feye ɔ gye sese timaa. ¹⁴ Amo e gye kasentij feye bamo ne bo gya mo mbraa-ɔ se-ɔ ne Wuribware e taa kaye a ɔ sa, amo feraa ane kokore Wuribware gyi-o moŋ de seye bo sa ane. Ne a bee a kaapo feye Wuribware a kyurowi keto ne ɔ ye ɔ sa Abraham-ɔ. ¹⁵ Bo lee feye keto konko ne Wuribware a mbraa-ɔ a towe bo beya-ɔ e gye feye Wuribware i gyiiri ebaye awaapo kesebɔ. Amaa mbraa e moŋ bo-rɔ, a kaapo feye ɔko mo moŋ gye mbraa okyepo.

¹⁶ Keto ne mo e towe-ɔ e gye feye Wuribware a towe bo beya feye ɔ tee asese feye asese timaa feye aneŋ ne ɔko i ŋu ɔko ewee ke mo kotoko-ɔ. Amaa a tiri feye asese kore Wuribware gyi pwee na ɔ dee tee bamo feye asese timaa. Asese mo asen ne mo e towe-ɔ nee? Bamo ne ba kase Abraham-rɔ-ɔ ne n de. Yudaa awuye ne bo de mbraa ne Wuribware a sa bamo-ɔ na bamo ne ba kore Wuribware ba gyi feye aneŋ ne Abraham a kore gyi-o ne n de. A lee feye Abraham e gye bamo peee ogyenkpeepo. Kasentij, a du nee feye mo a gye bamo peee bamo se-ɔ. ¹⁷ Feye aneŋ ne baa kyoree waa abwaresen wore-ɔ-rɔ-ɔ,

* 4:3 Kelekaase 15.6. * 4:8 Kilij 32.2.

“Wuribware ye,

Mo e sa na fo kii esweere bweeto se awuye bamo se.”*

Wuribware ase feraa, Abraham e gye ane se, a lee feye do kore Wuribware gyi, Wuribware ne do sa bamo ne ba wu-o nkpa-o, ne do towe ato ne a kaa a waa-o feye amo a kyoo waa-o.

¹⁸ Haree temaa feye do kowe kayaagyi a lowe-o gbaa ooo, Abraham mon yowe eyee-ro feye do maa kowe gyi. Ne bo lee ane se-o, ne oo kii esweere bweeto se awuye bamo se, feye ane de ne Wuribware a kyoo towe bo beya feye,

“Deere soso na fo kare akyee-e-kpa-agyi-o.

Ane ne fo ananagyi e waa kokyo-o nee.”*

¹⁹ Abraham a nu feye oo gyi waa nsu kelafa, ne do bere bweeto. Ne do bee nu san amo feye mo ka Sara mo a waa keyeebese na do mon tee kowe. Amaa amo pree gbaa ooo do mon yowe mo kokoregyi-o-ro. ²⁰ Do yere keyaa konko kore gyi feye Wuribware e waa keto ne do towe bo beya feye do waa a do sa mo-o. San amo gbaa ne mo kokoregyi-o a tii si-o nee. Mo kokoregyi-o a waa le-o se-o, ne do meraa se kyoro Wuribware na mo kedabe-o. ²¹ Do kore gyi lowe pree feye Wuribware de le-o ne do taare a do waa keto ne do towe bo beya feye do waa-o. ²² Mfaanee se ne baa kyoree waa abwarese-o-ro feye, “Wuribware a kore mo waa-ro feye do gye sese timaa.”

²³⁻²⁴ To, mbeyomo, n gye Abraham wore ne baa kyoree ase amo bo sa. Amaa baa kyoree bo beya sa ane gbaa ane nee. A lee feye ane gbaa ane ya kore Wuribware na ane ne oo kyinji ane nyanpe Yeessu Kristoo lee lowi-ro-o gyi, do towe feye ane gbaa ane gye asese timaa. ²⁵ Wuribware a sa kpa feye bo mo mo na do kpee ane eboye bo twee. Ne oo kyinji mo lee lowi-ro na do nya tee ane feye asese timaa.

5

Wuribware a tee ane feye asese timaa-o si-o, kayeyuri bo ane aa mo kebon-to-ro

¹ Ane ne ane e kore ane nyanpe Kristoo ane i gyi-o si ne Wuribware a tee ane feye asese timaa. Amose se-o ne ane nyanpe a baa kayeyuri ane aa Wuribware kebon-to-ro. ² Ane ne ane a kore Yeessu Kristoo gyi-o si, ne ane a bo nu nyure mo ne do sa ane-o. Ne mbeyomo ane akato a gyi ane e deere akato-ro ane gywii san ne ane e nya kedabe na wuraa mo ase-o. ³ Ane a nu ase mbeyomo bo lee ane ne ane a kore Kristoo gyi-o gbaa ooo, mon' sa a ane akato gyi. A lee feye ane nyi feye aworefo ne ane i gyi-o e gye ne a sa ne ane e nya kanyite. ⁴ Ne ane i de kanyite, amo a kaapo nee feye ane de daa timaa. Ne ane i de daa timaa, amo ane e nya temaa feye ane e nya kedabe mo ase. ⁵ Ane i de temaa feraa, ipeere maa gyi ane feye ane a kore mo gyi. A lee feye Wuribware a kufwiije timaa ne do sa ane-o a sa ne ane a nu kekpa demante ne do kpa ane-o.

⁶ To, mone a nu aaa? Wuribware a kpa ane haree san ne ane mon taare yowe eboye kowaa-o. Amaa mo a fa feye san a fo-o, ne oo sun Kristoo feye do bo wu sa aboyewaapo. ⁷ Oko kuwu sa sese timaa bo le-o fee. Amaa nsanse oko feraa e taare a o wu sa ane a sese-o. ⁸ Amaa Wuribware a kaapo ane ne do kpa ane ase bweeto-o, a lee feye do sa ne Yeessu a bo wu sa ane san ne ane gye aboyewaapo-o.

⁹ Yeessu a wu, ne mo mbogya a wee sweere-o se-o, ne Wuribware a tee ane feye asese timaa. Yeessu a waa amo-o se-o, amo kukun feraa ne do maa taare a o kun ane na Wuribware dun maa fwii ane se aaa? ¹⁰ San-o ane aa Wuribware kebon-to-ro a te-o-ro. Amaa Wuribware fonfon a sa ne mo gyi Kristoo lowi ne oo wu-o a lon-o ane aa Wuribware kebon-to-ro. Mbeyomo ane aa Wuribware a bee waa kan-o se-o, Kristoo kanyena ne o te-o e sa ne Wuribware e morowe ane do lowe. ¹¹ Keto ne ke bee ki tii si-o e gye feye ane

* 4:17 Kelekaase 17.5. * 4:18 Kelekaase 15.5.

nyanjpe Yeesuu Kristoo a sa ne ane akato a gyi Wuribware ase, bo lee ane ne do lonjo ane aa Wuribware keborjto-ro-o se.

Ane ne Adam kwee, ne Yeesuu Kristoo mo kwee-o

¹² To, sese korjko ne ba tee mo e Adam-o se ne boye a yere bo ba kaye-ro. Ane se-o lowi mo a bee ba. Bo lee ane ne Adam a waa boye-o se, sese dimaadi e waa boye. Ne bo lee amo se-o, akemaa i wu. ¹³ Asese e waa eboye kaye mo-ro pwee ne Wuribware a dee sa Yudaawuye mo mbraa-o. Amaa pwee ne baa dee nya mbraa amo-o, oko maa taare a o towe san amo feye oko feraa gye mbraa okyepo.

¹⁴ Amo-o pree gbaa, lowi de asese se keyaalen lee Adam mbee se bo fo san ne Mosis a nya Wuribware a mbraa-o sa Yudaawuye-o. Adam a fo mbraa korjko ne Wuribware a sa mo-o. Asese ne baa ba kamee-ro-o mon nya mbraa ko lee Wuribware forfor ase. Amo-o pree gbaa baa waa boye, ne ane se-o lowi de bamo se keyaalen. Ekpa ko se-o Adam kwee, ne ekpa ko se mo-o, o du nee feye mo ne o ba-o. Mo ne o ba-o mo e gye Kristoo.

¹⁵ Mbeyomo, Wuribware ketee ane feye asese timaa-o e waa ato dabe a kyoko keto ne Adam a boye-o a sa ne kaa ba-o. Ane ne sese korjko a waa boye-o se-o, asese bweeto a wu. Amaa ane ne sese korjko, Yeesuu Kristoo, a wu-o si-o, asese bweeto a nya nyure. Wuribware a nu asese bweeto ewee, ne do tee bamo feye asese timaa. ¹⁶ Mon' bee nu feye keto ne Adam a waa-o na keto ne Kristoo a waa-o kwee. Sese korjko a waa boye luwi korjko, ne Wuribware a bu mo kepoo. Amaa mbeyomo feraa, haree asese bweeto a waa boye bweeto gbaa ooo, Wuribware a sa bamo keben. ¹⁷ Bo lee Adam a boye korjko mo se bee, lowi a nya sese se keyaalen. Amaa bo lee lowi ne sese korjko amo Kristoo a wu-o si, bamo ne Wuribware a nu bamo ewee bweeto, ne o ye bo gye asese timaa-o, pree i gyi kuwure kebanse bamo kakyena popwee-o-ro.

¹⁸ Katin-o e gye feye, bo lee sese korjko boye korjko ne do waa-o se-o, Wuribware a bu asese pree kepoo. Amaa bo lee Yeesuu Kristoo feraa keto timaa korjko dabe ne do waa-o se-o, mo kuwu sa ane-o ne mo e kaapo, akemaa a nya kpa feye Wuribware sa mo nkpa na kuyure ne a mon de kee-o na o tee mo feye sese timaa. ¹⁹ Sese korjko ke-mon-bu Wuribware a sa ne asese bweeto a kii aboyewaapo-o, amaa sese korjko mo kibu Wuribware a sa asese bweeto a kii asese timaa Wuribware ase.

²⁰ Keto se ne Wuribware a sa mo asese mo mbraa-o e gye feye o kpa nee feye bo nya nu ane ne bamo eboye kyoo-o. Amaa bamo ne baa nu ane ne bamo eboye kyoo bweeto, ne baa nu bamo eyee-o, Wuribware i nu bamo ewee bweeto. ²¹ To, nkee feraa ane a nu feye eboye a nya keyaalen asese se-o se ne ba wu. Amaa bo lee ane ne Wuribware a nu asese ewee-o se mo-o, o tee bamo feye asese timaa. Ne o bo ane nyanjpe Yeesuu Kristoo si o sa ane nkpa na kuyure ne a mon de kee-o.

6

Boye mon lee o de ane se keyaalen

¹ To, amo n ye ane bee kya se waa boye nee, na Wuribware dee nu ane ewee ane bo yo aaa? ² Daabii! A mon gye ane! Boye a tee o mon lee o de ane se keyaalen-o, aa waa nee feye boye a wu-o, ne nkee emene se ne ane e taare a ane bee kya se dee waa eboye ane kakyena-ro? ³ Mon mon nyi feye bamo ya bo ane asuu, ne ane ya tii Kristoo a kokowebere-o se, amo ane aa mo a kii asese korjko nee eee? ⁴ Bamoo ya bo ane asuu, a du nee feye ane a wu, ne baa pure ane-o, feye ane ne Kristoo a wu, ne baa pure mo-o. Ne a bee a du nee feye ane a kyinji lee lowi-ro, ne ane te kakyena popwee-o, feye ane ne ane se Wuribware a ba mo keyaalen na kedabe bo kyinji Kristoo lee lowi-ro-o.

⁵ Ane aa mo a tee kii asese korjko mo lowi-ro-o si-o, ane aa mo i kii asese korjko mo kuwu kyinji lee lowi-ro-o-ro. ⁶ Ane bee ane nyi feye a du nee feye bamo a da ane bo mera Kristoo a kiyii kpare-abee-ro se-o na bo nya kpee ane kuru si eboye bo tweek, na ane nya lee ane eyee lee eboye-ro. ⁷ Boye du nee feye ane ne nyanjpe de mo kenya keyaalen-o. Amaa lowi i lee kenya-o, mo nyanjpe mon lee o de mo se keyaalen.

⁸ Amò a tɛɛ a du feyɛ anɛ a wu lowi kɔŋkɔ nɛ Kristoo a wu-o si-o, anɛ ɛ kɔɔrɛ anɛ i gyi feyɛ anɛ aa mò dɛɛ ɛ gye nɛ anɛ ɛ kyɛna. ⁹ Anɛ nyi feyɛ Wuribware a tɛɛ kyiŋŋi Kristoo lɛɛ lowi-ro-o si-o, Kristoo maa lɛɛ wu. Lowi moŋ lɛɛ o de mò sɛ keyaalenɛ. ¹⁰ Amosɛ-ɔ, Kristoo a wu-o si-o, ɔɔ kɔ bɔyɛ gyi si lowɛ. Amaa mbeyɔmɔ mò a kyiŋŋi lɛɛ lowi-ro-o, ɔɔ nya mò eyɛɛ na o suŋ sa Wuribware soso.

¹¹ Anɛŋ dɛɛ nɛ mone gbaa mon' ŋu feyɛ mone a kɔ gyi bɔyɛ sɛ lowɛ, nɛ oo kii ketɔ wusɛ. Nɛ mbeyɔmɔ fɛraa mone bɔ Kristoo Yeesuu si mone i suŋ mone ɛ sa Wuribware. Amaa Wuribware sɛ kegya fɛraa, mon' fa kemɔ feyɛ kɛ gye ketɔ nɛ kɛ moŋ wu, nɛ kɛ gye ketɔ timaa-o, bɔ lɛɛ feyɛ mone gye Kristoo kɔkɔwɛbɛɛ-rɔ asɛsɛ nɛɛ. ¹² Mone ma sa a ɛbɔyɛ kɔɔrɛ mone anɛ, na a sa a mon' gya atɔ bɔyɛ nɛ mone ɛ kpa-ɔ sɛ. ¹³ Mone ma ba mone nyowɔrɛ toŋ kemaa bɔ waa ɛbɔyɛ. Mone a tɛɛ mone du feyɛ asɛsɛ nɛ Wuribware a kyiŋŋi lɛɛ lowi-ro ba ŋkpa-rɔ-ɔ sɛ-ɔ, mon' taa mone eyɛɛ sa Wuribware, na mon' ba mone eyɛɛ bɔ suŋ asuŋ timaa sa mò. ¹⁴ Bɔyɛ moŋ lɛɛ ɔ gye mone nyanɲɛ, mbraa-ɔ mɔ moŋ de mone elɛŋ. Amò Wuribware a nyure-o ɛ gye nɛ n de mone sɛ keyaalenɛ.

Mbeyɔmɔ anɛ gye Wuribware anya nɛɛ

¹⁵ To, amò mone ɛ fa feyɛ ŋ yɛ anɛ de kpa feyɛ anɛ waa ɛbɔyɛ, bɔ lɛɛ anɛŋ nɛ Wuribware a mbraa-ɔ moŋ de anɛ sɛ keyaalenɛ, nɛ Wuribware a nyure-o ɛ gye nɛ n de anɛ sɛ keyaalenɛ-ɔ ɔɔ? Daabii daa! ¹⁶ Mò ɛ kɔɔrɛ a n gyi feyɛ mone nyi feyɛ sɛsɛ ya fe mò eyɛɛ sa ɔkɔ, amò ɔkɔ amò a kii sɛsɛ-ɔ mò nyanɲɛ, nɛ a tiri feyɛ ɔ gya mò nyanɲɛ-ɔ kanɔ sɛ. Mone ya gya bɔyɛ sɛ, Wuribware ɛ gya mone a ɔ lɛɛ mò asɛ nsu pɛɛɛ. Amaa mone ya gya Wuribware kanɔ sɛ fɛraa, ɔ sa a mon' kii asɛsɛ timaa. ¹⁷ Amaa mon' sa a anɛ sa Wuribware anɛsɛ feyɛ, hareɛ saŋ kɔ mone a dɛɛ mone du feyɛ bɔyɛ anya a gye mone-ɔ, nɛ mone a suŋ sa bɔyɛ feyɛ mone nyanɲɛ-ɔ gbaa ooo, mbeyɔmɔ fɛraa mone a nu abwaresɛŋ-ɔ lɛɛ bɔkɔ ase, nɛ mone a lee mone mme-ro gya amò sɛ. ¹⁸ Amosɛ sɛ-ɔ, mone a kɔɔrɛ mone eyɛɛ lɛɛ ɛbɔyɛ ase. Nɛ ŋkee fɛraa mone ɛ waa itimaa, ba emɔ bɔ kii mone nyanɲɛ pɔpɔwɛɛ.

¹⁹ Anɛ kake kemaa kakyɛna-rɔ nɛ mò ɛ deere n de mò ɛ tɔwɛ amò-ɔ, bɔ lɛɛ feyɛ, mò ya tɔwɛ amò abresɛ-rɔ, mone maa taare a mon' nu kaase. Saŋ-ɔ mone a ba mone eyɛɛ bɔ waa atɔ nɛ aa sa nɛ mone ŋkponɔ-rɔ a waa iyisi-o, nɛ mone borokɔɔne a waa kɔkyɔ. Amaa ŋkee fɛraa mon' deɛ waa itimaa na mone ŋkponɔ-rɔ nya fwiiri waa parepare.

²⁰ Saŋ nɛ bɔyɛ gye mone nyanɲɛ-ɔ, mone moŋ gya ɛkpa timaa si. ²¹ Ntɛtɔ tonɔ nɛ mone a nya lɛɛ anɛŋ a atɔ amò, nɛ ŋkee fɛraa amò kowaa de mone ipeere-o nɛɛ? Weetee anɛŋ a atɔ mɔ ɛ sa a Wuribware gya mone lɛɛ mò asɛ nsu pɛɛɛ, na mon' yɔ lowi-ro. ²² Amaa mbeyɔmɔ mone a tɛɛ kɔɔrɛ mone eyɛɛ lɛɛ bɔyɛ ase, nɛ mone a kii Wuribware anya-ɔ fɛraa, ketɔ nɛ mone ɛ nya-ɔ ɛ gye feyɛ Wuribware ɛ sa a mone ŋkponɔ-rɔ fwiiri na mon' nya ŋkpa na kukyure nɛ a moŋ de kɛɛ-ɔ. ²³ Amosɛ sɛ-ɔ mone ya waa bɔyɛ, mone kakɔka ɛ gye feyɛ Wuribware ɛ gya mone a ɔ lɛɛ mò asɛ nsu pɛɛɛ. Amaa Wuribware bɔ anɛ nyanɲɛ Kristoo Yeesuu si nɛɛ o ke anɛ ŋkpa na kukyure nɛ a moŋ de kɛɛ-ɔ.

7

Mbraa maa taare a ŋ nyure sɛsɛ nɛ oo wu-o

¹ Mò kɔsɔbɛɛ-ana, nɛ mone nyi mbraa-ɔ, mone i nyiŋŋi si feyɛ sɛsɛ ɛ saŋ o te ŋkpa-rɔ wɔrɛ nɛ mbraa-ɔ de mò sɛ keyaalenɛ aaa? ² Mon' sa a anɛ taa ɔkyɛɛ waarepɔ bɔ kaapo asɛŋ mɔ-rɔ. Mbrea-ɔ yɛ ɔkyɛɛ mò kuri ɛ tɛɛ ɔ bɔ-rɔ fɛraa, mò kuri kesareɛ dɔŋ mò sɛ. Amaa ɔkyɛɛ mò kuri ya wu fɛraa, awaareyɛ mbraa moŋ lɛɛ n dɔŋ mò sɛ. ³ Amaa mò kuri ɛ saŋ o te, nɛ mò ya kine mò ya waareɛ ɔnyare banban, amò fɛraa ɔɔ waa kanyarekpa nɛɛ. Amaa mò kuri ya wu fɛraa, o de kpa feyɛ ɔ ya waareɛ ɔnyare banban, ɔ moŋ waa kanyarekpa.

⁴ Amosɛ-ɔ, mò kɔsɔbɛɛ-ana, feyɛ anɛŋ nɛ ɔnyare nɛ oo wu-o moŋ lɛɛ o de mò ka sɛ keyaalenɛ-ɔ, anɛŋ dɛɛ nɛ mbraa-ɔ moŋ lɛɛ n de mone sɛ keyaalenɛ. Amosɛ-ɔ nɛ mbeyɔmɔ mone de kuri pɔpɔwɛɛ, ɔkɔ nɛ Wuribware a kyiŋŋi mò lɛɛ lowi-ro-o. Mone bɔ Kristoo keyaalenɛ-ɔ kaase-ɔ nɛɛ na mon' deɛ waa atɔ timaa bɔ sa Wuribware. ⁵ Saŋ-ɔ ɛbɔyɛ kemaa

ne ane fɔɔfɔɔ e kpa-ɔ ne ane a waa. Mbraa-ɔ ya tɔwe feye kemo-ɔ na kemo-ɔ moɔn bware, amo kemo dɛe kemo ne ane nkpono mo e kpa kowaa. Amose-ɔ ane dɛe ane e waa ebɔye bweeto, ne e ya sa ne ane e ya lowi ne ɔ moɔn de kee-ɔ-rɔ. ⁶ Mbeyomɔ ane a nya ane eyee lee mbraa amo se. M moɔn lee n de ane-rɔ, a lee feye ane keborogyi dedaa-ɔ a gye kee. Ane moɔn lee ane gya dedaa a mbraa ne baa kyoree waa wore-ɔ-rɔ-ɔ se. Mbeyomɔ ane te kakyena porwee-rɔ ane gya Wuribware a kufwiije timaa a ekpa-ɔ se.

Ane nyi mbraa-ɔ, nkee ne ane i nyi feye ane e waa ebɔye bweeto

⁷ Amo mo a tɔwe aneɔ-ɔ, n ye Wuribware a mbraa-ɔ fɔɔfɔɔ moɔn bo dan nee eee? Daabii daa! Amaa keto ne mo e tɔwe-ɔ e gye feye mbraa-ɔ e gye ne n ya kaapo mo keto ne ebɔye gye-ɔ. Mbraa-ɔ dɛe m moɔn tɔwe feye, “Fo ma sa a fo akato pee fo beeko ato se,”* nee weete moɔn nyi feye aneɔ a tɔyɔrɔwe-ɔ gye bɔye. ⁸ Amaa mo a nyi feye nyasepee gye bɔye-ɔ se-ɔ, bɔye ne ɔ bo mo kakpono-rɔ-ɔ a sa ne mo tɔyɔrɔwe a tii si. Amaa aneɔ a mbraa-ɔ dɛe m moɔn bo-rɔ nee weete bɔye du nee feye ato ne aa wu, ne a moɔn lee a de keyaalɛɔ-ɔ. ⁹⁻¹⁰ Saɔ ne moɔn nyi mbraa-ɔ, n nyi feye mo kakyena-rɔ bware nee. Amaa mo a bo gyii mbraa-ɔ, ne mo a pini feye mo a dɛe waa ebɔye mo kakpono-rɔ, ne ma taare a n kii sese timaa. A dɛe a du nee feye mbraa-ɔ e gye ne n ya baa mo lowi-o. Mbraa-ɔ bo-rɔ a n kaapo asese aneɔ ne ba kyena nsu peee-ɔ nee. Amaa m fɛraa, mo a nyi feye mbraa-ɔ a kaapo mo nee feye a bware feye Wuribware lee mo lee mo ase nsu peee. ¹¹ Aa waa nee feye nyɔrɔwe bɔye-ɔ a ba Wuribware a mbraa-ɔ bo penna mo moɔ mo-ɔ. ¹² Mbeyomɔ mbraa-ɔ toɔn kemaa gye kasɛntij ne m bware kpa kemaa se. ¹³ Amaa keto a waa nee feye ato timaa amo a sa mo lowi-o. Amaa kasɛntij fɛraa, a moɔn du aneɔ. Mo nyɔrɔwe bɔye ne m bo mo kakpono-rɔ-ɔ ya sa mo lowi-o. Keto ne mo e kaapo-ɔ e gye feye mbraa-ɔ a kaapo mo feye kasɛntij si bɔye moɔn bo dan peee-ɔ, ne mo fɔɔfɔɔ moɔn bware. Amose se-ɔ, ne mo temaa ne n de feye mo kakyena-rɔ i gyi Wuribware akato-ɔ a lowe.

¹⁴ Mbeyomɔ ane nyi feye Wuribware a kufwiije-o ya sa Wuribware a mbraa-ɔ. Amaa m fɛraa, mo a gye sese dimaadi-o si-o, ne bɔye a waa mo mo kenya. ¹⁵ Mo fɔɔfɔɔ maa nu keto ne ki de mo-ɔ kaase. Mo e kpa feye n waa keto ne ki bware-o, mo-ɔ maa taare a n waa. Nkee keto ne mo i kisi-o gbaa ne mo e waa. ¹⁶ Mo a waa keto ne mo i kisi-o si-o, a kaapo nee feye mo a sure si feye Wuribware a mbraa-ɔ bware. ¹⁷ N gye mo kepre se ne mo e waa bɔye. Amaa bɔye ne ɔ bo mo kakpono-rɔ-ɔ e gye ne ɔ sa ne mo e waa bɔye. ¹⁸ N nyi feye keto timaa ko moɔn bo mo kakpono-rɔ, a lee feye sese dimaadi e gye mo. Haree mo kakpono-rɔ mo e kpa feye n waa itimaa gbaa ooo, ma taare a n waa. ¹⁹ Ma taare a n waa keto timaa ne mo e kpa kowaa-ɔ. Amaa bɔye ne ma kpa-ɔ fɛraa ne mo e waa. ²⁰ Amo a tee a gye feye mo e waa keto ne weete moɔn lee mo e kpa feye n waa-ɔ, amo fɛraa amo-ɔ a kaapo nee feye n gye mo e gye ne n lee mo e waa amo. Amaa bɔye ne ɔ bo mo kakpono-rɔ-ɔ e gye ne ɔ sa ne mo e waa bɔye.

²¹ To, keto ne mo a nyi-o e gye feye saɔ kemaa ne mo e kpa a n waa itimaa-o, amo ebɔye i lwii mo kamee. ²² A bo mo kakpono-rɔ kɔne feye n nu Wuribware a mbraa-ɔ. ²³ Amaa mo a bee nyi feye mbraa ko bee n waa kusuj mo mfɛere-rɔ ne n kye mbraa ne mo kakpono-rɔ n nyi feye m bware-o. Mo nyɔrɔwe bɔye-ɔ e ko n gyi mo nyɔrɔwe timaa-o si. Ne n ya tii mo waa-rɔ. ²⁴⁻²⁵ Amose-ɔ mo a fa mfɛere nyi feye n gya Wuribware a mbraa-ɔ se, amaa mo nyɔrɔwe bɔye-ɔ e sa ne n gya ekpa bɔye se. O, sese bɔye feye mo a du mo-ɔ! Mo nyɔrɔwe bɔye e sa ne mo aa Wuribware keborɔ-rɔ e teɔn-o nsu peee. Nse e gye ne ɔ moɔrɔwe mo-ɔ nee? Mo e sa Wuribware anse feye mo a bo ane nyanpe Yeessu Kristoo si ne ɔ taare ɔ moɔrɔwe mo.

8

Moɔn' sa a Wuribware a kufwiije timaa-o nya keyaalɛɔ moɔn nkpono-rɔ

¹ Kasɛntij, Wuribware maa porɔ bamo ne bo bo Kristoo Yeessu a kokowebɛe-ɔ-rɔ-ɔ. ² Keto se ne ɔ maa waa aneɔ-ɔ e gye feye mbraa amo ne n ya lee Wuribware a kufwiije

* 7:7 Kelee Igyipiti 20.17; Mbraa kebeesa 5.21.

timaa-o ase-ɔ e sa ne ane e nya nkpa pɔpwɛ Kristoo a kɔkɔwɛbɛɛ-ɔ-rɔ. Ne ɲ ya sa ne mɔ e kɔɔrɛ mɔ eyɛe mɔ e lee mbraa ne n sa ne mɔ e waa ebɔye ne, bɔ lee aneɲ se-ɔ, Wuribware gya mɔ lee mɔ ase a ɔ yaa mɔ bɔ waa lowi-ro nsu pɛɛɛ. ³ Bɔ lee ane ɲyɔrɔwe bɔye se-ɔ, Wuribware a mbraa-ɔ maa taare a n sa ne ane i kii asese timaa. Amaa Wuribware fɛraa e taare. Oo suɲ mɔ fɔɲfɔɲ mɔ gyi-o, ne ɔ bɔ kyena feye ane sese dimaadi-o dɛɛ. Haree Kristoo a mɔɲ waa bɔye-ɔ gbaa ooo, ɔ taa mɔ eyɛe bɔ lɔɲɲ Wuribware bɔ lee ane ebɔye se, na Wuribware nya bu dimaadi mɔ aa mɔ ebɔye pɛɛɛ keɔ. ⁴ Wuribware a waa aneɲ nee, na ane ne ane gya Wuribware a kufwiije a ekpa-ɔ se-ɔ, ne ane mɔɲ lee ane gya ɲyɔrɔwe bɔye se-ɔ, nya gya atɔ pɛɛɛ ne mɔ mbraa-ɔ ye a bware-o si.

⁵ Bamɔ ne bɔ gya bamɔ ɲyɔrɔwe bɔye se-ɔ, de bamɔ mfɛɛrɛ bɔ dɔɲɲ bamɔ ayɔrɔwɛtɔ bɔye amɔ se nee. Amaa bamɔ ne bɔ gya Wuribware a kufwiije a ekpa-ɔ se-ɔ fɛraa mfɛɛrɛ dɔɲ atɔ ne Wuribware a kufwiije-o e kpa feye bɔ waa-ɔ se nee. ⁶ ɔkɔ ne o de mɔ mfɛɛrɛ bɔ dɔɲɲ mɔ ayɔrɔwɛtɔ bɔye se-ɔ, Wuribware e gya mɔ lee mɔ ase yaa mɔ bɔ waa lowi-ro nsu pɛɛɛ. Amaa ɔkɔ ne o de mɔ mfɛɛrɛ bɔ dɔɲɲ Wuribware a kufwiije-o na mɔ ekpa-ɔ se-ɔ e nya nkpa na kayeeyuri. ⁷ ɔkɔ ne ɔ taa mɔ mfɛɛrɛ bɔ dɔɲɲ ayɔrɔwɛtɔ bɔye se-ɔ yere bɔ kye Wuribware nee. Sese-ɔ maa bu Wuribware a mbraa-ɔ. Kasɛɲtiɲ, ɔ maa taare. ⁸ Bamɔ ne ba sa ne bamɔ ɲyɔrɔwe bɔye de bamɔ se keyaalɛɲ-ɔ maa taare a bɔ waa Wuribware kepre.

⁹ Amɔse-ɔ Wuribware a kufwiije-o e bɔ sese kakponɔ-rɔ, sese-ɔ mɔɲ gya mɔ fɔɲfɔɲ ɲyɔrɔwe bɔye se. ɔ gya Wuribware a kufwiije a ekpa-ɔ se nee. Amaa Kristoo a kufwiije-o e mɔɲ bɔ sese kakponɔ-rɔ, sese-ɔ mɔɲ gye Wuribware sese nee. ¹⁰ Kristoo e bɔ mɔne ɲkponɔ-rɔ fɛraa, haree, bɔ lee mɔne ebɔye se, amɔ i bware feye Wuribware gya mɔne lee mɔ ase yaa mɔne bɔ waa lowi-ro nsu pɛɛɛ gbaa ooo, mɔne a kyɔ nya nkpa na kukyure ne a mɔɲ de keɛ-ɔ, a lee feye Wuribware a tee mɔne feye asese timaa. ¹¹ Ketɔ ne kɔ kyɔ-ɔ e gye feye amɔ a gye feye Wuribware ya kyinɲi Kristoo lee lowi-ro, ne Wuribware a kufwiije-o te mɔne ɲkponɔ-rɔ-ɔ se-ɔ, a kaapɔ nee feye Wuribware a kufwiije amɔ dɛɛ i kyinɲi mɔne ɲyɔwɔrɛ a ɔ lee lowi-ro.

¹² Aneɲ se-ɔ, mɔ kɔsɔbɛɛ-ana, a tiri feye ane waa kɔtɔkɔ. Amaa n gye kɛmɔ e gye feye ane gya ane ɲyɔrɔwe bɔye se. ¹³ M beɛ mɔ e tɔwe-rɔ feye, mɔne ya kyena gya mɔne ɲyɔrɔwe bɔye ne mɔne e kpa-ɔ se, Wuribware e gya mɔne a ɔ lee mɔ ase yaa mɔne bɔ waa lowi-ro nsu pɛɛɛ. Amaa mɔne ya sa ne Wuribware a kufwiije-o a mɔ ɲyɔrɔwe bɔye ne mɔne de-o, amɔ fɛraa mɔne e nya nkpa na kukyure ne a mɔɲ de keɛ-ɔ. ¹⁴ Bamɔ ne Wuribware a kufwiije-o e gye bamɔ ɲkpeɛ-ɔ pɛɛɛ gye Wuribware mɔ gyi-ana nee. ¹⁵ Mbeyɔmɔ, haree Wuribware a kufwiije-o a bɔ mɔne-ɔ gbaa ooo, ɔ maa sa ne mɔne sere mɔ, feye aneɲ ne kenya sere kɛmɔ nyanɲɛ-ɔ. Amaa Wuribware a kufwiije-o a sa ne mɔne a kii Wuribware mɔ gyi-ana. Amɔse-ɔ aa lee mɔ se ne ane e tee Wuribware feye “Ane se.” ¹⁶ Wuribware a kufwiije-o na ane ɲkponɔ a waa kanɔ nee sure si feye ane gye Wuribware mɔ gyi-ana. ¹⁷ Ane a tee ane gye mɔ gyi-ana-ɔ se-ɔ, ane kanɔ tii kapɔtɛɛ ne oo lee bɔ yera kerɔ si sɔsɔ-ɔ se, kapɔtɛɛ amɔ dɛɛ ne Kristoo i gyi kamɔ kɔne-ɔ. Amaa pwɛ na ane kanɔ dɛɛ tii si-o, a tiri feye ane kanɔ gbaa tii Kristoo a awɔrɛfɔɔ ne oo gyi amɔ-ɔ se. Na ane nya nya mɔ kɛdabe na wuraa ne a bɔ sɔsɔ-ɔ akɔ.

Aneɲ ne Wuribware a kufwiije-o e kya ane-rɔ-ɔ

¹⁸ Awɔrɛfɔɔ mɔ ne ane i gyi bɔ lee aneɲ ne ane gya Kristoo a ekpa-ɔ se mbeyɔmɔ-ɔ fɛraa, fɔ ya deere kɛdabe na wuraa ne Wuribware e ba a ɔ bɔ sa ane-ɔ, awɔrɛfɔɔ amɔ gye kafwee nee. ¹⁹ Ketɔ kemaa ne Wuribware a twee-ɔ e kɔkɔse ke e kpa a ku ɲu bamɔ ne Wuribware i lee feye bɔ gye mɔ gyi-ana-ɔ nee. ²⁰ Lee haree saɲ-ɔ, ketɔ kemaa ne Wuribware a twee-ɔ ɲkra e gye feye ke kyena saɲ kafwee na ke nyera. A mɔɲ gye feye ketɔ kemaa ya da kɛmɔ eyɛe se feye ke e waa aneɲ. Amaa aa lee Wuribware ase nee. Temaa mɔ bɔ-rɔ saɲ kemaa. ²¹ A lee feye saɲ kɔ e ba na Wuribware sa a sweere na sɔsɔ na ketɔ kemaa ne ɔ twee-ɔ ma lee nyera. Amaa ɔ sa a ketɔ kemaa kyurowi waa keɔpwɛɛ,

na ke taare kyena nya kemo eyee nsu peee, feye ane ne Wuribware mo gyi-ana-o e nya kedabe na kukyure nsu peee-o.

²² Mbeyom a ne a nyu feye keto kema ne Wuribware a twee-o eyee mon twee kemo, ne ki i kenji feye okyee a kee o kpa a o kowe-o. ²³ N gye ato amo wore e gye ne a kenji. Amaa ane ne ane a nya Wuribware a kufwiije-o, ne a kaapo feye Wuribware e sa ane keto dabe ko kamee-ro-o, ane gbaa ane i gyi aworefao ane gywii sa ne Wuribware e ba na o bo kore ane lee kaye mo-ro taa ane yaa mo ase, na ane kii mo gyi-ana kasentij-o nee.

²⁴ Amaa ane sa ane gywii kake ne Wuribware e morowe ane a o lowe-o. Temaa mo ne ane de bweeto. Keto ne fo a nya-o fo mon de temaa fo lee fo gywii kemo. Emene se ne fo bee fo de temaa fo gywii keto ne fo a kyoo nya-o? ²⁵ Amaa amo a gye feye ane sa ane gywii kake amo-o se-o, Wuribware e den o kaapo ane kanyite kigy na ane temaa nya waa kokyoo.

²⁶ Keto ne Wuribware a kufwiije-o bee o waa o sa ane-o e gye feye o kya ane-ro kebwarekore-ro bo lee ane ne ane mon bo len-o se. Ane a mon nyi ane ne weete ane kore kebwarekore-o se-o, Wuribware a kufwiije-o e kore Wuribware o sa ane. O de asenkparegyi ne ane maa taare a ane towe-o nee o de o su o kore Wuribware o sa ane.

²⁷ Ne Wuribware ne o kee ane nkpono-ro-o nyi mo kufwiije-o mfeere. A lee feye mo kufwiije-o e kore kebwarekore nee feye Wuribware sa mo asese keto ne mo Wuribware fofonj e kpa feye bo nya-o.

²⁸ Amose se-o, ane nyi feye keto kema-ro Wuribware gya mo asese kamee, ne o sa ne keto kema i buruwi kitimaa ke e sa bamo ne ba kpa mo asen-o. Bamo ne Wuribware a lee feye bo waa keto ne oo kra feye bo waa-o ne n de. ²⁹ Bamo dee bamo ne Wuribware a kyoo nyi feye ba kii mo fofonj asese-o se-o, oo sa ne bamo kakra e gye feye bo kii mo gyi-ana, na bo kii feye mo gyi Yeesuu-o, na mo-o mo nya kii bamo daa brese. ³⁰ Mo a sa ne baa kra ane-o se-o, ne oo bo tee bamo feye bo gya mo se kaye mo-ro. Mo a tee bamo, ne baa gya mo se-o, ne oo bee tee bamo feye asese timaa. Ne nkee, mo a tee bamo feye asese timaa-o si-o, ne oo kyoo sa bamo mo kedabe-o koko. ³¹ Amo e gye ane feraa, Wuribware a tee o gya ane kamee-o se-o, nse e gye ne o taare a o waa kotoko bo kye ane? ³² Wuribware gbaa maa taare a o waa kotoko bo kye ane, a lee feye o mon kine kesa ane mo gyi-o fofonj gbaa. Mo a tee lee mo gyi-o feye o yere ane peee ayaa-ro na o wu sa ane-o, ne nteto se ne o maa sa ane nyure ne n tiri ane-o peee a o bo tii si? ³³⁻³⁴ Nse e bo-ro ne o taare a o poro asese ne Wuribware a lee feye bo gye mo asese-o? Wuribware ya tee bamo feye asese timaa, nse e gye ne o taare a o towe feye baa waa boye? Oko mon bo-ro, a lee feye Kristoo Yeesuu ne oo wu, ne Wuribware a kyinji mo lee lowi-ro ne mbeyom o te Wuribware kigyise si-o e gye ne o lonjo ane aa Wuribware kebonto-ro o sa ane. ³⁵ Lalalowe-o e gye feye, kotoko bo-ro ne ke e taare a ke nyera kekpa ne Kristoo e kpa ane-o oo? Aworefao e gye ne a taare aaa, beee kasenju, beee toora, beee akon, beee ketebonburon kenare, beee asen boye ya to ane, beee nkoo lowi? Seye mon bo-ro daa. ³⁶ Feye ane ne baa kyoree waa abwaresej wore-o-ro-o feye oko e sa senja o gywii Wuribware o ye,

“Bo lee ane ne ane gya fo se-o se,
ba kpa a bo mo ane sa kema.

Ba waa ane feye esanne ne ba mo ba wo-o.”*

³⁷ Amose-o ny ye asen mo ko ya to ane, Kristoo ne mo a kpa ane asen-o se ne oo wu sa ane-o e sa a ane lee amo-ro, na seye mon waa ane. ³⁸⁻³⁹ M bee ny ye eee mo e kore a n gyi feye seye maa taare na a ten kekpa ne, bo lee Kristoo Yeesuu si, ke bo ane aa Wuribware kebonto-ro-o-ro. Seye mon bo-ro! Mo ya towe! Haree lowi beee ane kakyena-ro anje gbaa, haree Wuribware mboo beee Obonsam kamee-ro awuye, haree keto kema ne ke e waa ane mbeyom, beee ke e ba a ke bo waa ane-o, haree akyee-e-kpa-agyi ne boko ye a

* 8:36 Kili 44.22.

de keyaalerj soso-ɔ, beɛɛ bamo ne bo de keyaalerj kaase-ɔ gbaa ooo, bamo ko maa taare a bo tej kekpa ne ane nyanpe Kristoo Yeessu a baa ane aa Wuribware keboŋto-ro-ɔ-ro.

9

Wuribware ya waa keto ne ɔ kpa-ɔ, kemo ne ane de a ane towe?

¹⁻² To, mo fɔŋfɔŋ asese, Yudaawuye, ne bamo asen tiri mo-ɔ asen ne mo e kpa a m bo towe-ɔ. Kasentij ne mo e towe. N gye Kristoonyi, ne ma ba ayeba. Ne Wuribware a kufwiije timaa-o ne o nyi mo mfeere-ɔ gbaa yere mo-ro feye mo fɔŋfɔŋ asese, Yudaawuye-o, mo i su mo e kore Wuribware mo e sa bamo feye ɔ sa a bo kii Kristoo awuye. Bamo kicine Kristoo si, mo kame-ro a nyera mo san kema. ³ Kasentij, a deɛ a taare na a waa nee weete bamo se Wuribware da mo yii na o lee mo lee Kristoo a kokowebese-ɔ-ro nsu peɛɛ, na ɔ nya bo morowe bamo. ⁴ Wuribware asese e gye bamo. Bamo ne Wuribware a ba bo waa mo agyi-o nee. Bamo ne dedaa-ɔ Wuribware a lee mo kedabe-ɔ ifuri bo kaapo bamo kimukee-ro. Bamo ne Wuribware a pini feye mo asese, ne bamo mo baa pini mo feye bamo nyanpe. Bamo deɛ bamo ne Wuribware a taa mo mbraa-ɔ bo sa na bo gya mmo se. Bamo deɛ ne Wuribware a kaapo bamo ane ne ba waa tantee kekyan ne ba taare a bo bo sun mo kemo-ro-ɔ, na atetomɔŋta ne ba ba a bo bo sun mo-ɔ na mbo ne ba ba a bo bo lɔŋɔ mo-ɔ. Bamo deɛ bamo bee ne Wuribware a towe bo beya feye ɔ sa bamo bamo fɔŋfɔŋ sweere. ⁵ Bamo adedaapo Abraham na Isak na Isireelii deɛ bo gye asese dabe nee. Bamo kasuro amo deɛ ne baa kowe Kristoo. Wuribware, owure dabe-ɔ, nya kedabe na nkyoro nsu peɛɛ. Ameye.

⁶ Mbeyomɔ, Isireelii awuye a kine Kristoo-o si-o, η ye a kaapo nee feye keto ne Wuribware a towe bo beya feye ɔ sa bamo-ɔ ɔ maa lee sa bamo aaa? Daabii! Keto ne mo e towe-ɔ e gye feye ɔ maa sa bamo ne bo moŋ gye Isireelii awuye kasentij mo ase-ɔ keto-ɔ. ⁷ N gye Abraham a kenana-ɔ-ro agyi-o peɛɛ e gye Abraham mo gyi-ana kasentij. Ane e kare abwaresen wore-ɔ-ro feye Wuribware a towe gywii Abraham feye,

“Fo gyi Isak si ne fo e borɔ a fo nya ananagi.”*

⁸ Amo-ɔ e kaapo nee feye n gye bamo ne baa kowe bamo feye ane ne ba kowe dimaadi peɛɛ-ɔ e gye Wuribware mo gyi-ana. Ananagi ne Wuribware a towe bo beya feye ɔ sa Abraham-ɔ e gye ne bo gye Abraham ananagi kasentij-o. ⁹ Keto ne Wuribware a towe bo beya gywii Abraham-ɔ e gye feye,

“Su-a-ba san mo se mo i kinji a m ba fo ase,
na fo ka Sara kowe onyare.”*

¹⁰ Ane deɛ ne Wuribware bo-ro ɔ waa mo kusun ne Sara mo gyi amo ne ba tee mo e Isak-ɔ a dan, ne ɔ waaree okyee ko ne ba tee e Rebeeka-ɔ, ne baa kowe alenba anyare. Obrese-ɔ ne ba tee e Isawu, ne ba tee kagyngyii-o feye Yakubu. ¹¹⁻¹³ Pweɛ ne baa deɛ kowe bamo-ɔ, na pweɛ ne nyaagi amo a deɛ waa ebaye beɛɛ itimaa-o, Wuribware a towe gywii Rebeeka feye,

“Bamo-ro obrese e ba a ɔ bo sun kagyngyii-o.”*

Ne abwaresen wore-ɔ-ro mo Wuribware a towe nyaagi amo asen feye,

“Mo a lee Yakubu kpa mo aa mo kenana-ro asen,
ne mo a kisi Isawu na mo kenana-ro.”*

* 9:7 Keleekaase 21.12. * 9:9 Keleekaase 18.10. * 9:11-13 Keleekaase 25.23. Heebrii awuye ananatɔ e kaapo feye alenba-ro oko ne ɔ gye nkpeɛ lee mo nyi kame-ro-o, mo e gye obrese. * 9:11-13 Malakii 1.2-3.

Amo-ɔ pɛɛɛ ɛ kaapo nɛɛ feyɛ n gye kedamenanɛɛ nɛ sɛsɛ ɛ waa-ɔ ɛ gye nɛ ki tiri. Amaa ketɔ nɛ amo-ɔ ɛ kaapo-ɔ ɛ gye feyɛ Wuribware ya lee ɔko feyɛ ɔ ba mɔ ase, nɛ mɔ ya kine ɔko mɔ, anɛ moŋ de amo kɔko a anɛ tɔwe.

¹⁴ Amo-ɔ ɛ kaapo feyɛ ketɔ nɛ Wuribware ɛ waa-ɔ moŋ bware nɛɛ ɛɛɛ? Daabii daa! ¹⁵ A lee feyɛ Wuribware a tɔwe gywii anɛ ɔdɛdaapo Mosis feyɛ,

“Mɔ i su ɔkɛmaa nɛ mɔ ɛ kpa-ɔ se, na ŋu mɔ ɛwɛɛ.”*

¹⁶ Amosɛ se-ɔ, Wuribware ya sa sɛsɛ nyure, a moŋ gye feyɛ sɛsɛ-ɔ a kpa mmo-ɔ se nɛ ɔɔ nya, bɛɛɛ ɔɔ waa kusun kɔ pwɛɛ nɛ ɔɔ dɛɛ nya. Wuribware a ŋu sɛsɛ-ɔ ɛwɛɛ nɛɛ se nɛ ɔɔ sa mɔ. ¹⁷ Abwaresɛŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ baa bɛɛ kyɔrɛɛ feyɛ Wuribware a tɔwe gywii Igyipiti owure feyɛ,

“Ketɔ se nɛ mɔ a sa nɛ fo a kii owure-o ɛ gye feyɛ
mɔ ɛ kpa feyɛ ŋ kaapo mɔ keyaalen nɛɛ
na kɛ sa mɔ kenyaɛ dabe kayɛ pɛɛɛ-rɔ.”*

¹⁸ Amosɛ-ɔ amo-ɔ ɛ kaapo nɛɛ feyɛ Wuribware i ŋu ɔkɛmaa nɛ ɔ kpa-ɔ ɛwɛɛ, nɛ ɔ waa bamɔ nɛ ɔ maa kpa-ɔ kuŋuroleŋ.

Wuribware de kpa feyɛ o ŋu ɔko nɛ ɔ kpa-ɔ ɛwɛɛ

¹⁹ Amɔ mone ɔko ɛ tɔwe feyɛ, “Amo ɛ gye feyɛ ɔko maa taare a o kyurowi ketɔ nɛ Wuribware a kra feyɛ ɔ waa-ɔ, amo fɛraa, nɛ emene se nɛ Wuribware ɛ porɔ ɔko?”

²⁰ Amaa, mɔ nyare, nɛ ɛ gye fo-ɔ fo nɛ fo ɛ beŋnaa Wuribware aneŋ? Emene nɛ gyare ɛ taare a ɔ tɔwe gywii ɔpwɛɛrɔ feyɛ, “Emene se nɛ fo a pwɛɛ mɔ aneŋ?”* ²¹ ɔpwɛɛrɔ de kpa a ɔ waa kabori aneŋ nɛ ɔ kpa-ɔ. ɔ taare a ɔ ba kabori koŋko-ɔ bo pwɛɛ taŋa bɛɛɛ gyare.

²² Amosɛ se-ɔ Wuribware ɛ kpa feyɛ ɔ kaapo mɔ kaduŋfwii, bɛɛɛ o ŋu sɛsɛ ɛwɛɛ, kemɔ nɛ anɛ de a anɛ tɔwe? Mɔ ya kra mɔ duŋ, nɛ mɔ ɛ moŋ kaapo mɔ keyaalen, nɛ o nyite bamɔ nɛ ba fwii mɔ duŋ, nɛ bo bware kemɔ-ɔ, anɛ moŋ de amo kɔko a anɛ tɔwe. ²³ Oo nyite bamɔ bo lee aneŋ nɛ ɔ kpa feyɛ o ŋu asɛɛ kɔ ɛwɛɛ-ɔ se. Aneŋ a asɛɛ amɔ nɛ oo lee kyee feyɛ ɔ kaapo bamɔ mɔ kedabe-ɔ. ²⁴ Asɛɛ amɔ ɛ gye anɛ foŋfoŋ anɛ eyee. Haree anɛ a gye Yudaa awuye bɛɛɛ anɛ moŋ gye ooo, anɛ nɛ oo lee feyɛ anɛ ba mɔ ase.

²⁵ Feyɛ aneŋ nɛ Wuribware a borɔ mɔ kyaameɛ Hoseya si tɔwe-ɔ,

“Mone nɛ mɔ a dɛɛ tee ɛ ‘Mone-moŋ-gye-mo-asɛɛ’-ɔ,
mɔ ɛ tɔwe mɔ i gywii mone feyɛ ‘Mone-e-gye-mo-asɛɛ.’

Mɔ i lee mɔ kekpa a m bo kaapo mone
nɛ mɔ a dɛɛ tee ɛ ‘Ma-lɛɛ-kpa-mone-asɛɛ’-ɔ.”*

²⁶ “Toŋ kemaa nɛ baa dɛɛ tɔwe gywii bamɔ
feyɛ bo moŋ gye Wuribware asɛɛ-ɔ,
saŋ kɔ ɛ ba na ba tee mfeŋ a asɛɛ-ɔ
feyɛ Wuribware nɛ mɔ wɔrɛ dooo i de ŋkpa-ɔ mɔ gyi-ana.”*

²⁷ Nɛ Wuribware kyaameɛ Isaya gbaa a kyɔrɛɛ Yudaa awuye-o asɛɛ feyɛ,

²⁸ “A gye kasɛŋtiŋ feyɛ Isireelii awuye kyɔ
feyɛ ɔpoo kɛɛ kesɛpu-o mbeyɔmɔ,
amaa asɛɛ kafweɛ i kiŋŋi a bo ba mɔ ase,
a lee feyɛ o gyi kasɛŋtiŋ a o bu bamɔ kepo menaŋ,
na ɔ sa kana feyɛ ba kpuri.”*

* 9:15 Kelee Igyipiti 33.19.

* 9:17 Kelee Igyipiti 9.16 (LXX).

* 9:20 Isaya 45.9.

* 9:25 Hoseya 2.23.

* 9:26 Hoseya 1.10.

* 9:28 Isaya 10.22-23 (LXX).

²⁹ Ne Isaya a bee kyoree ton ko feye,

“N gye feye Bo-elen-ɔ-kyon-ɔ-kemaa-Bware
a morowe asese-ɔ bokɔ se sa ane,
weete Yerosalem man peee i kpuri,
feye aneɲ ne Sodom na Gomora eman a kpuri-o.”*

³⁰ Amose-ɔ keto ne kaa ba-ɔ e gye feye nde se awuye-o a nya keto ne bo mon buwi kpa-ɔ, amaa Yudaa awuye-o feraa mon nya keto ne baa buwi kpa-ɔ. Nde se awuye-o ne Wuribware a tee feye asese timaa, a lee feye baa kore Yeesuu Kristoo gyi. ³¹ Amaa Yudaa awuye-o feraa, Wuribware mon tee bamo feye asese timaa, a lee feye bamo akato a pee mo mbraa-ɔ kegyase se, na bo nya waa bamo eyee asese timaa. ³² Nteto se ne bo mon taare pre Wuribware? A lee feye baa kpa ne feye bo ba mo mbraa-ɔ kegyase kyekyee bo waa bamo eyee asese timaa mo ase. Kefore ko a di bamo kpa-ro-ɔ, ne baa daye ayaa kemo se lee da. Kemo e gye feye bo mon kore Yeesuu Kristoo gyi. ³³ Feye aneɲ ne Wuribware a tawe mo abwaresen wore-ɔ-ro ton ko-ɔ,

“Mon' kee, n de kefore mo e beya Yerosalem man-no,*
na asese daye ayaa kemo se na bo lee da.*
ɔkema mo ne ɔ kore kemo a o gyi-o
ipeere maa gyi mo, daa.”*

10

Aneɲ ne Yudaa awuye-o a fo Wuribware se a kpa-ɔ

¹ Mo kosobe-ana, mo e kpa feye mon' nyu feye mo kone se na mo kebarekore e gye feye Wuribware morowe mo asese Yudaa awuye-o. ² Mo e taare a nyere bo sa bamo feye ba sun Wuribware kenken. Amaa bo mon nyi kpa ne ɔ gye kasentiɲ, ne bo borɔ se bo sun mo-ɔ. ³ Baa kine kuɲu aneɲ ne Wuribware e waa ne ɔ sa ne nyirkpase i kii sese timaa-o. Bo mon sure feye ba gya Wuribware a kpa ne ɔ ba a ɔ bo tee bamo asese timaa-o si. ⁴ Ne nkee Wuribware a borɔ Kristoo si kaapo feye mo mbraa-ɔ a fo mmo kee, ne m mon lee de ane se keyaalen, na ɔkema ne mo ya kore Kristoo gyi, Wuribware e tee mo feye sese timaa.

⁵ Mbeyomɔ, ane Wuribware a mbraa-ɔ kegyase na ane nya kii asese timaa-o asen, ane mbraa ɔsapo Mosis a kyoree feye,

“Sese kema ne ɔ gya Wuribware mbraa-ɔ se-ɔ
e nya nkpa, ɔ maa wu.”*

⁶ Amaa fo e kpa feye Wuribware tee fo feye sese timaa, n gye ato ne a bo len-ɔ ne fo e waa pwee na ɔ dee tee fo aneɲ a sese-ɔ. N gye feye fo ke-mon-tawe feye, “Nse ne ane e nya a ɔ yo sosɔ?”* feye aneɲ ne baa kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro ton ko-ɔ, na fo fa feye fo feraa fo e ya baa Kristoo kaase. ⁷ N gye fo kebee tawe feye, “Nse e gye ne o lwee sweere-ro?” feye aneɲ ne abwaresen wore-ɔ-ro ton ko ne baa kyoree-ɔ, na fo fa feye fo feraa fo e ya kyinɲi Kristoo lee lowi-ro-o. ⁸ Daabii! Keto ne abwaresen wore-ɔ a tawe-ɔ e gye feye,

“Wuribware asen don mone nno se mone e tawe,
ne a bo mone mferere-ro.”*

* 9:29 Isaya 1.9 (LXX). * 9:33 Isaya 28.16 (LXX). * 9:33 Isaya 8.14. * 9:33 Isaya 28.16. * 10:5 Kɔlɔɲɲɔ mbraa 18.5. * 10:6 Mbreaa kebeesa 30.13. * 10:8 Mbreaa kebeesa 30.14.

Abwaresen amo ne ane e tawe amo asen san kema feye mon' kore gyi-o. ⁹ Amo katin-o e gye feye abwaresen wore-o ye, fo ya lee fo kan-rɔ tawe laman-nɔ feye, “Kristoo gye mo nyanpe,” ne fo a kore gyi fo kakpon-rɔ feye Wuribware a kyinji Kristoo lee lowi-ro, amo feraa Wuribware e morowe fo. ¹⁰ Amose-o fo ya kore amo gyi, Wuribware e tee fo feye sese timaa. Fo ya lee amo tawe keto ne fo e kore fo i gyi-o laman-nɔ, Wuribware e morowe fo. ¹¹ Feye anen ne baa kyoree waa abwaresen wore-o-rɔ-o,

“Okemaa mo ne o kore mo a o gyi-o
ipeere maa gyi mo, daa.”*

Kasentij okemaa kema. ¹² A lee feye mbeyomɔ Yudaa awuye-o mon lee bo kwee, ne bamo ne bo mon gye Yudaa awuye-o mo kwee, Wuribware e gye bamo okemaa mo nyanpe, ne o yure okemaa ne o su a o tee mo-o. ¹³ Feye anen ne baa bee kyoree waa abwaresen wore-o-rɔ-o,

“Wuribware e morowe okemaa ne o su a o tee mo-o.”*

¹⁴ Ne mbeyomɔ, emene ne oko e waa a o tee Wuribware feye o morowe mo, amo oo kore mo gyi pwee? Ne emene ne o waa a o kore mo gyi, amo oo nu abwaresen pwee? Ne emene ne o waa a o nu abwaresen-o, amo abwaresen akaaporo a yo mo ase pwee? ¹⁵ Ne emene ne abwaresen akaaporo-o e waa a o yo mo ase, amo baa sun mo bo kyorwe pwee? Feye anen ne baa kyoree waa abwaresen wore-o-rɔ-o,

“Mon' kee bamo ne bo de asen timaa ba baa-o,
na mon' sa a mone akato gyi.”*

¹⁶ Amaa n gye okemaa ya kore asen timaa-o kra-rɔ. Feye anen ne Wuribware kyaamee Isaya a kyoree-o. O ye,

“Wuribware, oko bo-rɔ ne oo kore asen
ne ane a tawe-o gyi aaa?”*

¹⁷ Amose-o, amo katin e gye feye, sese ya nu abwaresen-o, o taare a o kore gyi. Ne oko mo e mon tawe Kristoo asen, oko maa nu haree gbaa o kore a o gyi.

¹⁸ Amo asese i gyiri ikii feye bo mon tee nu asen timaa-o ooo? Daabii! Baa nu. Feye anen ne baa kyoree waa abwaresen wore-o-rɔ-o,

“Ese kema se awuye a nu amo bore,
ne amo asen a fo kaye-rɔ ton kema.”*

¹⁹ Amo Yudaa awuye-o e taare a bo gyiri ikii feye bamo feraa bo mon nu keto ne Wuribware a tawe-o kaase aaa? Daabii! A lee feye dedaa-o bamo mbraa osapo Mosis a waa kilij feye bamo keseborolen se ne Wuribware ye,

“Amose-o mo e ba kasuro ko ne ka mon bo kokoro-o
a m bo sa a bo ka kokee.
Mo e ba kasuro awuye ne bo mon nyi asen-o
a m bo fwii bamo dun.”*

²⁰ Ne Isaya a bee kyoree kaapo-rɔ feye Wuribware ye,
“Mo a lee mo eyee bo kaapo

* 10:11 Isaya 28.16 (LXX). * 10:13 Yowel 2.32. * 10:15 Isaya 52.7. * 10:16 Isaya 53.1 (LXX). * 10:18 Kilij 19.4 (LXX). * 10:19 Mbraa kebeesa 32.21.

bamō ne bō kyō bō maa bise mō se-ō.
 Kadē ne kamō se awuye kyō bō maa su ba tēē mō-ō
 ne mō a tōwē gywii fēyē,
 ‘Mōn’ keē mō, mō ē bō mfēē-ō.’ ”*

²¹ Amaa Yudaawuye-o aseñ-ō Isaya a kya se tōwē fēyē Wuribware yē,

“Mō fōñfōñ aseē fēraa, mō a teyi asareē sañ kemaa
 bō tēē bamō fēyē bō ba mō ase a η kōrē bamō.
 Amaa bamō ešēbō-rō a waa lēñ,
 ne bō de katōmaabu.”*

11

Yudaawuye ne Wuribware a lee bō kii mō fōñfōñ aseē-ō aseñ

¹ Anēñ se-ō, amō ketō ne mō ē tōwē-ō ē kaapo fēyē Wuribware a kine mō fōñfōñ aseē Yudaawuye-o nee eēē? A mōñ gye anēñ pēēē. Kee ε, η gbaa, Yudaanyi ē gye mō. Mō nana ē gye Abraham, ne mō a lee Benyamīñ a kasuro-o-ro-o. ² Daabii, Wuribware mōñ kine mō fōñfōñ aseē Yudaawuye-o, bamō ne oo lee bamō bō kii mō fōñfōñ aseē lee hareē dedaa-ō. Mōn’ nu anēñ ne baa kyōrē Wuribware kyaamēē Iliya aseñ waa abwareseñ wōrē-ō-rō-ō. Iliya ē pōrō mō fōñfōñ aseē Yudaawuye-o o gywii Wuribware neē fēyē,

³ “O Wuribware, fō aseē Isireelii awuye a ba apañ
 bō mōō fō akyaamēē-ō, ne baa bwee fō elōññōkpa-ō.
 Mō wōrē ya sañ ne n gye fō kyaamēē,
 ne mbeyōmō baa yere eyēē ba kpa a bō mōō η gbaa mō.”*

⁴ Amaa mōn’ nu anēñ ne Wuribware a beññaa-ō. Ō yē,

“Mō a lee Isireelii awuye ηkpeñ nsunoo kerī si sa mō eyēē
 ne bō mōñ kpuni añurii kisi Baal akatō-rō.”*

⁵ Anēñ dēē ne mbeyōmō Wuribware aseē kō a sañ, ne oo ηu bamō ewēē, ne oo lee bamō sa mō eyēē. ⁶ Oo su bamō se neē se ne oo lee bamō. N gye fēyē baa waa asuñ timaa kō neē. A dēē a gye bamō asuñ timaa si neē, weetee mō kusu bamō se-ō mōñ de kaase.

⁷ Ketō ne kaa waa-ō ē gye fēyē Yudaawuye-o a deere deere kpa anēñ ne ba bōrō se na bō waa Wuribware kepre-ō kpōne. Amaa bōmō-rō bamō ne Wuribware a lee sa mō eyēē-ō wōrē ya pre mō. Ne bamō ne baa sañ-ō fēraa a kii kešēbōrōlēñ awuye. ⁸ Fēyē anēñ ne baa kyōrēē waa abwareseñ wōrē-ō-rō-ō,

“Amaa, bō fō ndōō, anēñ a atō mō ne ōō waa ne baa ηu-o,
 ō mōñ sa a bō nu amō kaase
 a bō taa bō waa bamō mfēere-rō.”*

⁹ Fēyē anēñ ne Owure Deefid a kyōrēē waa mō ilin a wōrē-ō-rō-ō,

“O Wuribware, mō adōñ-ō ya gyaññe
 a bō gyi kasu kanō ateese,
 na fō sa a a kpare bamō ebōrē-rō.
 na a da bamō kigyī fēyē katēē a da kabō-ō.”

¹⁰ Buñ bamō akatō se na bō ma nya taare ηu,

* 10:20 Isaya 65.1 (LXX).

* 10:21 Isaya 65.2 (LXX).

* 11:3 1 Awure 19.10, 14.

* 11:4 1 Awure 19.18.

* 11:8 Mbraa Kebeesa 29.4.

na fò sa a bamo ɛlaare nya bamo gya,
na bò ma taare kosò nare ntĩntĩ.”*

¹¹ Amò ketò e kaapo feye bamo a lee da-ɔ, bò maa lee taare a bò kosò nee eee? Daabii daa! Bamo a waa ɛbɔye-ɔ se-ɔ, Wuribware a kyon bamo se, ne ɔɔ ya sa nde se awuye-o kpa na bò borɔ se ba mò ase na ɔ mɔrɔwe bamo. Mfaanɛɛ ne ɔɔ waa ne Yudaa awuye-o kɔkwee a kosò. ¹² To mbeyɔmɔ-ɔ, Yudaa awuye a bɔye-ɔ a sa ne Wuribware a yure nde se awuye bweetɔ. Ketò ne kaa fò Yudaa awuye-o si-o a kii ketò timaa ne ki de tonɔ-ɔ bò sa nde se awuye-o. Amosɛ se-ɔ, Wuribware kikine Yudaa awuye-o gbaa ya baa kaye mɔ-rɔ asɛse nyure-o, saɓbotò bamo kikiɲi ba Wuribware ase-ɔ e gye ne ke maa baa ane pɛɛɛ nyure aaa?

Anɛɲ ne Yudaa awuye katɔ maabu a sa ne Wuribware a yure nde se awuye-o

¹³⁻¹⁴ Mone ne mone moɲ gye Yudaa awuye-o mɔ, mon' lɔɲ eɛebɔ na mon' nu ketò ne mɔ e kaapo mbeyɔmɔ-ɔ nɛɛnɛɛ. Mone se ne Wuribware a taa kusun mɔ sa mɔ feye ɲ yere mò ayaa-rɔ waa. Bò lee anɛɲ a kusun mɔ ne ɔɔ taa sa mɔ-ɔ se, ne mɔ e kaapo mɔ eyee, na a nya waa mɔ fɔɲfɔɲ asɛse Yudaa awuye gya, na bò buwi kpa ketò ne nde se awuye-o a nya-ɔ, na Wuribware nya mɔrɔwe bamo boko. ¹⁵ Wuribware kikine Yudaa awuye-o a sa ne mò aa kaye-rɔ asɛse ne baa saɲ-ɔ a waa kanɔ. Anɛɲ se-ɔ, Wuribware ya bee kɔre Yudaa awuye-o, a waa nee feye bamo a kyinɲi lee lowi-ro-o.

¹⁶ Mon' sa a ane taa feye sɛse ya taa bodobodoo kebegya sa Wuribware, amò kebegya ne kaa saɲ-ɔ saɲ ke gye Wuribware lee nee. Anɛɲ dɛɛ ne kiyii ileɲ e gye Wuribware lee, ne kemò nyaagyii gbaa gye Wuribware lee. ¹⁷ Mbeyɔmɔ, Yudaa awuye-o du nee feye kɔdɔ-rɔ kiyii ne Wuribware a ɲeri kemò nyaagyii-o ɲko bò twee, bò lee anɛɲ ne ɲ ya wu-o si-o. Mone ne mone moɲ gye Yudaa awuye-o mɔ du nee feye kiyii suyo amò dɛɛ ne kemò fɛraa ke yere efa-rɔ-ɔ, ne Wuribware a ɲe kemò nyaagyii kakonko yaa bò kyena kemò ne ke yere kɔdɔ-rɔ-ɔ se, ne kaa kyinɲi dan-ɔ. Amosɛ-ɔ mbeyɔmɔ mone e nya mone ateese mone e lee kɔdɔ-rɔ a kiyii a ileɲ amò ase nee. ¹⁸ Amò-ɔ se-ɔ, mone ma kaapo mone eyee. Mon' nyinɲi si feye n gye mone ne mone gye nyaagyii-o e gye ne mone de kiyii-o ileɲ-no bò yera. Amaa ileɲ-o e gye ne i de mone-rɔ bò yera.

¹⁹ Amaa mone ɔko e tɔwe feye, “Wuribware a ɲeri nyaagyii-o nee na ɔ nya taa mɔ bò kyena se.” ²⁰⁻²¹ Kasɛntin nee! Anɛɲ ne bò moɲ kɔre gyi-o si, ne Wuribware a ɲeri bamo bò twee. Fò fɛraa, anɛɲ ne fò a kɔre gyi-o si, ne fò te kiyii-o si. Amosɛ-ɔ, fò maa kaapo fò eyee feye fò moɲ gye Yudaanyi. Fò ma trasii Yudaa awuye. Amaa sa se, a lee feye anɛɲ ne Wuribware moɲ yɔwe nyaagyii gyeɲkpɛɛɛ-ɔ, anɛɲ dɛɛ ne ɔ maa yɔwe mmò ne oo ɲe lee efa-rɔ a kiyii-o si baa bò kyena kɔdɔ-rɔ a kemò-ɔ se-ɔ. Mò a moɲ yɔwe Yudaa awuye-o, ne ntetɔ se ne ɔ yɔwe fò ne fò moɲ gye Yudaanyi-o?

²² Deere nɛɛnɛɛ na fò ɲu anɛɲ ne Wuribware a ɲu fò ewɛɛ-ɔ, na anɛɲ ne mò akatɔ a pee-o. Mò akatɔ a pee wee bamo ne baa lee da-ɔ se. Amaa fò fɛraa, oo ɲu fò ewɛɛ. Fò ya kya se sure si feye o ɲu fò ewɛɛ fò kakyena-rɔ, Wuribware maa ɲe fò a ɔ bò twee. ²³ Anɛɲ dɛɛ ne Yudaa awuye-o ya kɔre gyi, ne Wuribware bee ɔ taa bamo a ɔ bò kyena mò kiyii-o si. A lee feye o de keyaalɛɲ a ɔ waa anɛɲ. ²⁴ Wuribware a taa fò lee efa-rɔ a kiyii-o si baa bò kyena ndɔ-rɔ a kiyii-o si. Ne kɔdɔ-rɔ a kiyii-o nyaagyii fɛraa ne ɔ maa taare a ɔ taa bò kyena kɔdɔ-rɔ a kiyii-o si aaa?

Saɲ ne Wuribware e mɔrɔwe Yudaa awuye-o asɛɲ

²⁵ Mò kosɔbɛɛ-ana, mɔ e kpa feye mon' nu asɛɲ tirise mɔ kaase, na mone ma nya kaapo mone eyee. Amò e gye feye Yudaa awuye-o anu-ro e waa leɲ nee, na a bò fò saɲ ne nde se awuye, ne Wuribware nyi feye ba ba a bò kii Kristoo awuye-o pɛɛɛ a fò kanɔ. ²⁶ Amò kamɛɛ-rɔ na Wuribware mɔrɔwe Yudaa awuye-o pɛɛɛ. Feye anɛɲ ne baa kyɔrɛɛ waa abwaresɛɲ wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ,

* 11:10 Kiliɲ 69.22-23 (LXX).

“Ɖmorɔwɛpɔ e lee Siyɔŋ maŋ-no a ɔ ba,
na ɔ bɔ lee borɔkɔɔne pɛɛɛ lee Yakubu a ananagyi-o-ro.

²⁷ Mɔ ya lee bamɔ ebɔye-ɔ, amɔ-ɔ e gye
etaŋ ne mɔ aa bamɔ e waa-ɔ nee.”*

²⁸ Mbeyɔmɔ, anɛ ya beɛ deere, anɛ i ŋu feye bamɔ kikine asen timaa-o kɔkɔregyi a sa ne baa kii Wuribware adon, ne kaa baa mone kitimaa. Amaa kpa kɔ se mɔ-ɔ, Wuribware saŋ ɔ kpa bamɔ asen, a lee feye mɔ ya lee bamɔ feye bɔ kii mɔ asese, ne ɔ tɔwe bɔ beya feye ɔ sa bamɔ adedaapɔ atɔ dabe. ²⁹ Wuribware ya sa kɔtɔkɔ, ɔ beɛ ɔ maa kɔre kemɔ. Anɛŋ deɛ ne mɔ e kpa a ɔ tee ɔkɔ feye ɔ ba mɔ ase, ɔ maa kyurowi mɔ mfɛɛɛ feye ɔ tee sese-ɔ.

³⁰ Saŋ kɔ weete mone deɛ mone maa bu Wuribware. Amaa bɔ lee anɛŋ ne Yudaa awuye-o gbaa moŋ bu Wuribware-ɔ se-ɔ se, ne oo ŋu mone ne mone moŋ gye Yudaa awuye-o ewee, ne ɔ taa mone ebɔye bɔ ke mone. ³¹ Yudaa awuye a kii katɔmaabu awuye-o si-o, Wuribware a yɔwe bamɔ asen sa bamɔ, na bamɔ ya nu bamɔ eyee, na ɔ nya ŋu bamɔ ewee taa bamɔ ebɔye bɔ ke bamɔ, feye anɛŋ ne oo ŋu mone ewee-ɔ deɛ. ³² A lee feye Wuribware a tɔwe feye asese pɛɛɛ gye ebɔye awaapɔ nee, na ɔ nya ŋu asese pɛɛɛ ewee.

³³ Oo! Wuribware nyi atɔ, ne o nyi asen feɛ!
Nse e gye ne ɔ taare a o ŋu mɔ mfɛɛɛ?
Nse e gye ne ɔ taare a o ŋu mɔ ekpa-rɔ?

³⁴ Feye anɛŋ ne baa kyɔreɛ waa abwaresen wɔre-ɔ-rɔ-ɔ,

“Nse gbaa i nyi Wuribware mfɛɛɛ?
Ɖse mɔ ya deɛ ka mɔ asen?”*

³⁵ “Nse e gye ne ɔ taare a o ke mɔ atɔ,
na mɔ-ɔ mɔ ke sese-ɔ ketɔ bɔ teere?”*

³⁶ Ketɔ kɛmaa a lee Wuribware ase nee.
Mɔ se ne ketɔ kɛmaa bɔ-rɔ.

Na lalalɔwe-ɔ ketɔ kɛmaa beɛ kiŋŋi yɔ mɔ ase.

Amɔse se-ɔ Wuribware nya kedabe na wuraa nsu pɛɛɛ. Amɛye.

12

Kristoo awuye kebɔregyi ne ki bware sa bamɔ-ɔ

¹ Mɔ kosɔbɛɛ-ana, mbeyɔmɔ mone a ŋu anɛŋ ne Wuribware a ŋu mone ewee bweɛtɔ, ne ɔ morɔwe mone-ɔ. Anɛŋ-ɔ se-ɔ, mɔ e kɔre mone ne feye mon' taa mone eyee pɛɛɛ bɔ sa Wuribware. N gye mone lowi ne ɔ kpa, amaa ɔ kpa ne feye mon' kyena kakyena timaa ne ka pre mɔ-ɔ. Na mon' lee mone mme-ro suŋ mɔ. ² Mone ma lee kase kakyena ne kaye mɔ-rɔ asese te-o-ro. Amaa mon' yɔwe mone eyee bɔ sa Wuribware a o kyurowi mone na mone mfɛɛɛ, na mon' nya kii feye mɔ-ɔ. Anɛŋ ne mone e borɔ se na mon' taare bɔ ŋu ketɔ ne ki bware-o, na ketɔ ne ke e pre Wuribware-ɔ, na kpa ne o bware ekpa pɛɛɛ-rɔ-ɔ. Amɔ-ɔ pɛɛɛ gye ketɔ ne Wuribware e kpa-ɔ.

³ N de Wuribware ne oo ŋu mɔ ewee-ɔ, ne ɔ tee mɔ feye m bɔ suŋ mɔ-ɔ, mɔ e tɔwe mɔ i gywii mone pɛɛɛ feye mone ɔkɔ ma kaŋ fa feye ɔ kyɔ ketɔ ne ɔ gye-ɔ. Amaa kemɔ ne ki tiri-o e gye feye, mon' sa a mone ɔkɛmaa ŋu feye mɔ kɔkɔregyi na keyaalɛŋ ne Wuribware a sa mɔ-ɔ e gye mɔ lee. ⁴ Anɛ nyɔwɔre de abegya bweɛtɔ, amaa kebɛgya kɛmaa na kemɔ kusun waase. ⁵ Anɛŋ deɛ ne anɛ asɔreɛ awuye gye Kristoo a kɔkɔwɛɛ-ɔ-rɔ asese, ne anɛ pɛɛɛ gye asese kɔŋkɔ, a lee feye anɛ du ne feye Kristoo a kayɔwɔre-ɔ kebɛgya nee. ⁶ Ne anɛ ɔkɛmaa keyaalɛŋ kweɛ mɔ beɛkɔ lee-ro. A lee feye

* 11:27 Isaya 59.20-21 (LXX); Isaya 27.9; Yeremɛya 31.33-34.
41.11.

* 11:34 Isaya 40.13 (LXX).

* 11:35 Yobu

ɔkɛmaa na m̀ ketɔ ne Wuribware a sa m̀-ɔ. Amosɛ-ɔ mon' sa a ane ɔkɛmaa ba m̀ keyaalen-ɔ bɔ waa kusun feye aneɲ ne Wuribware a sa m̀-ɔ. Ɔko ne ɔ tɔwe ketɔ ne Wuribware a lee bɔ kaapo m̀-ɔ, mon' sa a ɔ ba m̀ kɔkɔregyi ne o de-o bɔ tɔwe amɔ. ⁷Ɔko ne ɔ taare a ɔ kya bɔko-rɔ-ɔ, mon' sa a ɔ ba m̀ keyaalen ne o de-o bɔ kya bamɔ-rɔ. Aneɲ dɛɛ ne ɔko ne ɔ kaapo abwaresɛɲ-ɔ waa, na ɔ ma waa worɔgya. ⁸Na ɔko ne m̀ gbaa e waa asɛɛ wɔrɛ-ɔ waa aneɲ dɛɛ. Ɔko ne ɔ taare na m̀ aa m̀ bɛɛko-ana ke atɔ timaa ne o de-o-ro-o waa aneɲ, na ɔ ma kpa kɛmɔ kakɔka. Ɔko ne ɔ gye asɔrɛɛ a agyɛnkɛrɛpɔ-ɔ ɔko-ɔ ba m̀ elɛɲ pɛɛɛ bɔ waa kusun kɛɲkɛɲ. Ɔko ne m̀ e taare a ɔ kya m̀ bɛɛko-ana ne asɛɲ a tɔ bamɔ-ɔ-rɔ kya-rɔ na ɔ ma tɛɛ.

⁹Mon' lee mone mme-ro kpa abɛɛ asɛɲ. Mon' kine ketɔ kɛmaa ne ke gye bɔye-ɔ. Na mon' kra ketɔ kɛmaa ne ki bware-o-ro kɛɲkɛɲ. ¹⁰Mon' kpa abɛɛ feye aneɲ ne akowɛbɛɛ e kpa abɛɛ-ɔ. Ɔkɛmaa bu m̀ bɛɛko kedabe kyɔɲ m̀ eyɛɛ. ¹¹Mone ma waa worɔgya. Mon' lɛɲ eyɛɛ waa kusun ne mone e waa mone e sa ane nyanɲɛ-ɔ. ¹²Mon' sa a temaa ne mone de feye mone e yɔ sosɔ-ɔ sa mone kakatɔgyi. Aseɲ ya tɔ mone, na mon' waa kanyite. Mone ma yɔwe sarɲ kɛmaa kɛbwarekɔrɛ. ¹³Asɔrɛɛ agyi-o ɔko i wu kitiri, mon' kya m̀-ɔ. Na mon' kra afɔ damenɲɛ mone elɔɲ-nɔ.

¹⁴Ɔko ya waa mone awɔrɛfɔɔ, mon' tɔwe gywii sɛɛ-ɔ feye, “Wuribware yure fɔ.” Mone ma kanɲ da m̀ yii. ¹⁵Ɔko ne m̀ akatɔ ya gyi, mon' sa a a waa mone gbaa mone kɔne. Ne ɔko mɔ ne m̀ kakɔnɔ-rɔ ya nyɛra, mon' sa m̀ kakɔnɔkya. ¹⁶Mon' kyɛna kayɛɛyuri-ro, na mon' waa kanɔ kɔɲko. Mone ma dɛɛ bu mone eyɛɛ asɛɛ dabe. Amaa mon' baa mone eyɛɛ kaase, na mone aa awɔrɔba dɛɛ nare. Mone ma kaapo mone eyɛɛ.

¹⁷Ɔko ya waa mone bɔye, mone ma ba bɔye bɔ ka m̀ kɔkɔ. Mon' dɛɛ waa ketɔ ne ɔkɛmaa kee feye ki bware-o. ¹⁸Mone e taare de, mon' waa ketɔ kɛmaa ne ke e sa a mon' taare kyɛna abɛɛ ase kayɛɛyuri-ro-o. ¹⁹Mɔ kɔsobɛɛ-ana, mone ma ba donɲdaa bɔ kɔ ɔko. Amaa mon' yɔwe m̀ bɔ sa Wuribware. M̀ e gye ne o gyiiri ebɔye awaapo kɛsɛbɔ. Feye aneɲ ne baa kyɔrɛɛ waa abwaresɛɲ wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ,

“Wuribware ye,

Mɔ e gye ne m̀ e ba donɲdaa na m bɔ kɔ sa mone.

Mɔ e gye ne m̀ e ka mone adɔɲ kɔkɔ a n sa mone.”*

²⁰Amaa ketɔ ne mon' waa-ɔ e gye ketɔ ne baa bɛɛ kyɔrɛɛ waa abwaresɛɲ wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ feye,

“Akɔɲ i de fɔ don, sa m̀ ateese a o gyi.

Burufɔ i de m̀, sa m̀ nkyu a o nuu.

Fɔ ya waa m̀ aneɲ,

fɔ e ba ipeere a fɔ bɔ mɔɔ m̀.”*

²¹Amosɛ se-ɔ, mone ma sa a ebɔye nya mone se keyaalen. Amaa mon' ba kedamenɲɛ bɔ gyi ebɔye se.

13

Aneɲ ne ane bu bamɔ ne bɔ de ane se keyaalen kaye mɔ-rɔ-ɔ

¹Mone ɔkɛmaa bu bamɔ ne bɔ de mone se keyaalen-ɔ. A lee feye keyaalen kɛmaa ne sɛɛ de ɔ deere man se-ɔ a lee Wuribware ase nee. Wuribware e gye ne ɔɔ sa man ayaalenɲɔ-ɔ keyaalen ne bɔ de-o. ²Amosɛ se-ɔ, ɔko ne ɔ waa kɔtɔkɔ o kye bamɔ ne bɔ de man keyaalen-ɔ i kye ketɔ ne Wuribware a kra bɔ yɛra-ɔ nee. Ne a kaapo feye sɛɛ-ɔ e kpa m̀ eyɛɛ kɛsɛbɔgyiiri nee. ³Ɔkɛmaa ne ɔ waa itimaa-o mon sere bamɔ ne ba deere m̀ se-ɔ. Amaa bamɔ ne ba waa ebɔye-ɔ e gye ne bɔ sere bamɔ. Ntɛtɔ ne fɔ e waa na fɔ ma nya sere bamɔ? Waa ketɔ ne ki bware-o, na bɔ kyɔrɔ fɔ, a lee feye ba kperi mone se

* 12:19 Mbraa kɛbɛsa 32.35. * 12:20 Anɲɛ na akpare 25.21-22 (LXX).

bɔ gye Wuribware ayaafɔre ba waa kusun ba kpa mone itimaa. Amaa mone ya waa boye, amo feraa mon' sere bamo, a lee feye n gye kwaa se ne keyaalen-ɔ bo bamo kesaree-ro. ⁴Bo gye Wuribware ayaafɔre nee, ne bo yere mo ayaa-ro ba gyiiri eboye awaapo kesebo. ⁵Amose se-ɔ mon' dee bu bamo ne bo de man keyaalen-ɔ. Mone ma bu bamo bo lee aneɛ ne Wuribware dun i fwii mone se-ɔ se wore. Amaa mon' bee bu bamo bo lee aneɛ ne mone nyi mone mfeere-ro feye aneɛ i bware feye mon' waa-ɔ se.

⁶Amose se ne a bee a bware feye mon' dee ka etweetwee na ileripoo. A lee feye bamo ne bo de man keyaalen-ɔ akato a pee bamo kusun-o si. Kusun amo ne ba waa-ɔ gye Wuribware lee nee. ⁷Amose-ɔ mon' ka keto ne ki bware-o bo sa bamo ne bo de mone se keyaalen-ɔ. Mon' ka etweetwee eworese eworese ne ba kore-ɔ peee, na mon' bu bamo kedabe ne baa sa bamo-ɔ.

Aneɛ ne mon' bu abee-ɔ

⁸Mone ma kan kra oko koka na ki di mone mbonro-ro. Keto ne ki di mone mbonro-ro-ɔ e gye kekpa. A bware feye mon' dee kpa abee asen. A lee feye oko ne ɔ kpa mo kosobe asen-ɔ a gya Wuribware a mbraa-ɔ peee se nee. ⁹Mon' nyinji si feye mbraa-ɔ ye,

“Fo ma kan waa kakeekpa beee kanyarekpa a fo nyera awaareye,
fo ma kan mo sese,
fo ma kan ywii,
fo maa kan sa a fo akato pee oko ato se.”*

Mbraa mo na mmɔ ne ɛ ya san-ɔ peee katin e gye feye,

“Kpa fo beeko asen feye aneɛ ne fo e kpa fo eyee-ɔ.”*

¹⁰Mone i de kekpa mone nkrono-ro, mone maa waa mone beeko-ana boye. Amose se-ɔ mone e kpa mone beeko-ana, a kaapo nee feye mone gya Wuribware a mbraa-ɔ peee se.

¹¹Keto se ne mo e tawe amo-ɔ peee-ɔ e gye feye mo e kpa a mon' pini nee feye san a fo feye mon' kyinji lee idi-ro. A lee feye kake ne Kristoo e ba na ɔ bo morowe ane-ɔ a to-ro kyon san ne ane a lee bo kore mo gyi-o. ¹²Kanye kebee a kyon, kaye kike a to-ro. Amose se-ɔ mon' sa a ane yowe ato ne asese ne bo te kibugyii-ro-o e waa-ɔ kowaa. Mon' sa a ane taa keyaalen ne Wuribware a sa ane feye ane bo kyena kakyena timaa na ane bo ko eboye. Amose-ɔ, mon' sa a ane kyena feye aneɛ ne a bware sa bamo ne bo te kelanhero-ro-ɔ. ¹³Amose-ɔ ane ma dee gyi ateese bweeto bweeto beee ane bwee. Ane ma waa kakeekpa na kanyarekpa beee kipurima. Ane ma kpa oko beee ane ka ane beeko-ana kokwee. ¹⁴Keto ne mon' waa-ɔ e gye feye mon' sa a Kristoo nya mone se keyaalen, na mone ma lee nya fa aneɛ ne mone e waa a mon' nya ato boye ne mone e kpa-ɔ mfeere.

14

Wuribware wore e gye ne o de kpa feye ɔ poro fo kosobe

¹Mbeyomɔ, mone kosobe ne mo kokoregyi mon bo len-ɔ asen, aneɛ a sese-ɔ, mon' kra mo neenee, na mone aa mo ma kan gyiiri keto ne mo kokoregyi mon bo len kemoro-ro-ɔ asen ikii. ²Oko e tawe feye o de kpa feye o gyi keto kema. Oko ne mo kokoregyi mon bo len-ɔ i kisi kiye kema. ³Oko ne o gyi keto kema-ɔ ma kan trasii oko ne oo kine kiye kema kowo-ɔ. Oko ne oo kine kiye kema kowo-ɔ mo ma kan trasii oko ne ɔ wo-ɔ mo, a lee feye Wuribware a kore aneɛ a sese-ɔ. ⁴Oko de kpa feye ɔ poro oko keyaafore aaa? Daabii! Keyaafore-ɔ mo nyanpe dooo e gye ne ɔ taare a ɔ tawe feye ɔ waa ato beee ɔ mon waa ato. Kasentini si ɔ nya nkyoro, a lee feye ane nyanpe e gye ne o de kpa feye ɔ tawe feye ɔ waa ato.

* 13:9 Kelee Igyipiti 20.13-15, 17; Mbraa kebeesa 5.17-19, 21.

* 13:9 Kolonjo mbraa 19.18.

⁵ Sese kọ e fa feye kake kọ gye kake dabe ka kyọ kakọ. Ne ọkọ mọ e fa feye ọke-o pree ta abee se. Mon' sa a bamọ ọkema taa kemọ ne mọ mfere a sa mọ feye ke gye-ọ. ⁶ Ọkema ne o bu kake kọ ọ kyọ kakọ-ọ e waa ane ne na ọ nya bu ane nyanpe Yeesuu. Ọkema mọ ne o gyi ketọ kema-ọ e waa ane ne na ọ nya bọ bu ane nyanpe, a lee feye sese-ọ e kore kebwarekore ọ wee mọ ateese si pwee ne ọ dee gyi. Ọkema ne o kine kiyee kowo-ọ mọ i kine ne na ọ nya bọ bu ane nyanpe, a lee feye mọ gbaa e kore kebwarekore ọ wee se pwee ne ọ dee gyi mọ ateese. ⁷ N gye ane wore eyee ne ane te bọ sa. Ane dee ne ane lowi mon gye ane wore lee. ⁸ Ane i te, ane te bọ sa ane nyanpe Yeesuu nee. Ne ane ya wu mọ, ane a wu bọ sa ane nyanpe nee. Ane se-ọ haree ane te beee ane a wu ooo, ane nyanpe e bọ ane.

⁹ Ane se ne Kristoo a wu. Oo wu nee, ne ọ bee kyinji lee lowi-ro, na ọ nya kii bamọ ne baa wu-o na bamọ ne bọ sa bọ te-o bamọ nyanpe. ¹⁰ Amose-ọ, ne ọkee nteto se ne fọ e poro beee fọ i trasii fọ kosobe-ọ nee? Ọ feye ane pree e yere Wuribware akato-ro mọ senyikpa-ọ. ¹¹ Kee e, baa kyoree waa abwaresej wore-ọ-ro feye,

“Wuribware ye, Mọ a bọ-ro-ọ se-ọ, ọ ye,
 ọkema i kpuni anjirii mọ ayaa-ro
 na o sure si feye mọ e gye nyanpe.”*

¹² Amọ-ọ e kaapo nee feye Wuribware i bise ane ọkema asej, na ọkema lee kanọ sa mọ eyee gywii Wuribware.

Mon' dee nyite abee

¹³ Amose-ọ mon' sa a ane dee yowe abee keporo. Mon' sa a ane ma lee waa ane kosobe Kristoonyi ketọ ne ke e sa a ọ waa boye-ọ. ¹⁴ Mọ a gye ane nyanpe Yeesuu a asese-ọ ọko-ọ, mọ e kore a n gyi feye kotako mon boro ne ke gye iyisi kemọ eyee se. Amaa ne ọko e fa feye kotako gye iyisi ato feraa, ke gye bọ sa sese amọ fonfon nee. ¹⁵ Amose-ọ, ketọ ne fọ i gyi-o e sa ne fọ kosobe dunj i fwii fọ se feraa, amọ feraa a kaapo nee feye fọ mon lee fọ e kpa mọ asej. Fọ ma sa a ketọ ne fọ i gyi-o nyera ọko ne Kristoo a kperi mọ se wu-o. ¹⁶ Amose ne ọ ye, haree fọ e fa feye ateese kọ bware kigyi gbaa ooo, amọ kigyi ya sa ne bokọ e poro fọ feye fọ e waa ebaye, amọ feraa yowe amọ kigyi. ¹⁷ A lee feye ane e tawe ane kitii Wuribware a kuwure-o si asej, ketọ ne ane i gyi beee ane i nuu-o asej mon tiri. Ketọ ne ki tiri-o e gye feye ane a de kedamenanse na kayeyuri na kakatogyi ne amọ pree a lee Wuribware a kufwiije timaa-o ase-ọ. ¹⁸ Ọko ne o sunj Yeesuu kpa mọ se-ọ asej e pre Wuribware, na asese gbaa kyoro mọ.

¹⁹ Ane se-ọ mon' sa a ane lej eyee waa ketọ ne ke e baa kayeyuri asese kakyena-ro-ọ na ketọ kema ne ke e sa ne asese e kya abee-ro-ọ. ²⁰ Mone ma sa a Wuribware kusun nyera bọ lee ateese kọ se. A gye kasentij feye ateese pree mọ bware. Amaa a mon bware feye mon' gyi ateese kọ ne a sa a mone kosobe Kristoonyi lwee ebaye-ro-ọ. ²¹ A mon bware feye mon' wọ kiyee kema beee mon' nuu nta kema ne n sa a mone kosobe lwee ebaye-ro-ọ.

²² Ane ne mone e kore amọ-ọ asej mone i gyi-o gye mone aa Wuribware wore kpej mboroto-ro asej nee. Ọko ne o gyi kotako ne ke maa waa mọ mfere-ro feye ke mon bware-o de nyure. ²³ Amaa ketọ ne fọ i gyi-o, ne fọ e mon nyi feye ki bware beee ke mon bware, amọ feraa Wuribware i bu fọ kepo, a lee feye n gye fọ kokoregyi-o e gye ne kaa sa ne fọ i gyi. Amose se-ọ sese e ma kore a o gyi feye ketọ ne ọ waa-ọ bware, amọ feraa ọ waa boye nee.

15

¹ Amose-ọ, ane ne ane e kore Kristoo ane i gyi kenken-o dee nyite bamọ ne bamọ kokoregyi mon kyọ bọ lee ane ne ba kisi kotako se. Na ane dee waa ketọ ne ki i gyi bamọ akato-ọ. Ane ma waa ketọ ne ki i gyi ane wore akato-ọ. ² Ane ọkema dee waa ketọ

* 14:11 Isaya 45.23 (LXX).

ne ki i gyi m̀d̄ k̄os̄ob̄ee Kristoonyi akat̄o-ɔ, na ke nya waa m̀d̄ dan̄, na ɔ kya m̀d̄-r̄o, aneɲ ne m̀d̄ k̄ok̄ōregyi e nya a k̄o waa k̄okȳo-ɔ. ³ Ɔɲu feye Kristoo gbaa, n̄ gye ket̄o ne ke e pre m̀d̄ f̄oɲf̄oɲ-ɔ ne ɔo waa. Ɔo waa feye ɔk̄o ne ɔo kȳoree Wuribware kuɲu si aseɲ waa abwareseɲ w̄ore-ɔ-r̄o-ɔ,

“Asaagi ne baa tu wee Wuribware se-ɔ
a lan̄ɲe a gya m̀d̄ se mbeȳom̄o.”*

⁴ Mbeȳom̄o ket̄o kemaa ne ke b̄o abwareseɲ w̄ore-ɔ-r̄o lee haree dedaa-ɔ, baa kȳoree b̄o kaapo ane nee, na ane nya ɲu aneɲ ne Wuribware a kya bam̄o ne baa taare gyi aworefo-ɔ-r̄o kanyite-o-ro-o. Aneɲ a ato kekare-ɔ e sa ane w̄ore na temaa. ⁵ Amo a tee a gye feye Wuribware e gye ne ɔ sa m̄one kanyite na w̄ore-ɔ, am̄o feraa ane e kore m̀d̄ nee feye ɔ sa a mon' nyite abee, feye aneɲ ne Kristoo Yeesuu a nyite bok̄o-ɔ. ⁶ Aneɲ-ɔ na m̄one nno nya twee abee se, na mon' waa kan̄o kȳoro Wuribware ne ɔ gye ane nyanɲe Yeesuu Kristoo m̀d̄ se-ɔ. ⁷ Aneɲ se-ɔ, m̄one ma kine abee, feye aneɲ d̄ee ne Kristoo gbaa moɲ kine m̄one-ɔ. Na Wuribware nya nkȳoro na wuraa.

Aneɲ ne abwareseɲ w̄ore-ɔ a t̄owe feye nde se awuye e kȳoro Wuribware-ɔ

⁸ Ket̄o ne m̀d̄ e kaapo-ɔ e gye feye Kristoo a ba feye ɔ b̄o waa kusun̄ b̄o sa Yudaa awuye-o nee, na ket̄o ne Wuribware a t̄owe b̄o beya feye ɔ waa a ɔ sa bam̄o adedaapo-ɔ nya waa kasent̄iɲ. ⁹ Mfaanee se-ɔ, na nde se awuye taare kȳoro Wuribware b̄o lee aneɲ ne mbeȳom̄o oo ɲu bam̄o ewee-ɔ se. Feye aneɲ ne baa kȳoro Wuribware m̀d̄ abwareseɲ w̄ore-ɔ-r̄o-ɔ,

“Amose-ɔ, m̀d̄ e kȳoro fo a n̄ gywii nde se awuye,
na ɲ waa ilin̄ b̄o daa fo bam̄o akat̄o-r̄o.”*

¹⁰ Ne baa bee kȳoree feye, “Nde se awuye,
mon' b̄o tii Wuribware aseɛ-ɔ se kȳoro m̀d̄.”*

¹¹ Ne baa bee kȳoree feye,
“Nde se awuye eee, mon' ba a ane kȳoro Wuribware.
Aseɛ p̄eee m̄o, mon' waa ilin̄ b̄o daa m̀d̄.”*

¹² Mon' bee kee ket̄o ne Isaya a kȳoree-ɔ,

“Yeese m̀d̄ kenanagyi ɔk̄o e ba a ɔ b̄o ba.
M̀d̄ e gye ne ɔ k̄oso na ɔ deere
nde se awuye p̄eee se
na b̄o b̄o k̄ore m̀d̄ gyi.”*

¹³ M̀d̄ e kore kebwarekore nee feye aneɲ ne m̄one e k̄ore Wuribware m̄one i gyi-o si-o, Wuribware ne ɔ sa ne m̄one e k̄ore m̄one i gyi feye m̄one e ȳo soso-ɔ sa m̄one kakat̄ogyi bweeto na kayeeyuri, na Wuribware a kufwiin̄e timaa a keyaal̄eɲ-ɔ nya sa a m̄one temaa-ɔ dee tii si bweeto.

¹⁴ M̀d̄ k̄os̄ob̄ee-ana, a moɲ gye feye ma k̄ore m̄one m̀d̄ i gyi nee se ne m̀d̄ e kȳoree aseɲ m̄o m̀d̄ e kȳon̄we m̄one. Amaa m̀d̄ a k̄ore gyi nee feye m̄one e waa abee kedamenan̄se san̄ kemaa, ne m̄one de kanyiasen̄ ne m̄one e taare m̄one de kam̄o m̄one e kaapo abee ato. ¹⁵⁻¹⁶ Amaa m̀d̄ a kȳoree aseɲ m̄o b̄o kȳon̄we m̄one len̄len̄ nee na a nya nyiɲɲi m̄one ket̄o ne m̄one kȳo m̄one nyi-o si. M̀d̄ e taare a ɲ waa aneɲ, a lee feye Wuribware ya sa m̀d̄ kpa feye ɲ kii Yeesuu Kristoo keyaaf̄ore, na ɲ waa kusun̄ sa m̄one ne m̄one moɲ gye

* 15:3 Kiliɲ 69.9. * 15:9 2 Samuw̄el 22.50; Kiliɲ 18.49. * 15:10 Mbraa kebeesa 32.43. * 15:11 Kiliɲ 117.1. * 15:12 Isaya 11.10 (LXX).

Yudaa awuye-o. Feye aneḡ ne Wuribware ɔlɔḡḡɔpɔ kusun e gye feye ɔ ba kabɔ a ɔ bɔ lɔḡḡɔ Wuribware-ɔ, mɔ kusun e gye feye n tɔwe abwaresen gywii mone ne mone mon gye Yudaa awuye-o. Na ḡkee n taare taa mone bɔ sa Wuribware. Mɔ akato i gyi na ɔ kɔɔre ketɔ ne n de bɔ sa mɔ-ɔ, a lee feye Wuribware a kufwiinje timaa-o e gye ne ɔ kpee iyisi ne i te mone se-ɔ, na mon' nya waa asese ne bɔ bware Wuribware ase-ɔ.

¹⁷ Amose-ɔ n de kpa feye, mɔ a gye Kristoo sese-ɔ se-ɔ, ḡ kaapo mɔ eyee bɔ lee ketɔ ne mɔ a waa sa Wuribware-ɔ se. ¹⁸⁻¹⁹ Amaa mɔ e dan dun nee na n tɔwe kemɔ ne Kristoo a yere mɔ se waa sa ne nde se awuye-o a bɔ bu Wuribware-ɔ, na mɔ asen tɔwese, na mɔ awaase, na akpeneyeeto ne mɔ a waa-ɔ, na Wuribware a kufwiinje timaa a keyaalen-ɔ, na aneḡ ne Kristoo a bɔ waa amɔ pɛɛɛ-ɔ. Amose-ɔ mɔ kenare kaa lee Yerusalem ya bɔ fo Ilirikum sweere se-ɔ, mɔ a tɔwe asen timaa amɔ ne a gye Kristoo kuḡu si asen-ɔ gywii mfeḡ ton kɛmaa awuye-o lowe. ²⁰ Mɔ a kpa nee feye san kɛmaa n tɔwe asen timaa-o ton kɔ ne bɔ mon tɛɛ nu Kristoo kenare se-ɔ. Mɔ ya waa aneḡ, san-ɔ a mon gye feye ɔkɔ a talii ne ɔ da-ɔ se ne mɔ e pwee mɔ e gya se. ²¹ Mɔ e waa amɔ-ɔ nee, feye aneḡ ne baa kyɔɔre waa abwaresen wore-ɔ-rɔ-ɔ,

“Na bamɔ ne bɔ mon tɛɛ ya tɔwe mɔ asen-ɔ
gywii bamɔ-ɔ nya ḡu mɔ,
na bamɔ ne bɔ mon tɛɛ nu-o mɔ
nu amɔ kaase.”*

Mfeḡ ne Pɔɔl a kra feye ɔ beɛ ɔ yɔ-ɔ

²² Bɔ lee aneḡ ne mɔ a tu kpa bweetɔ ya tɔwe abwaresen-ɔ gywii asese bweetɔ-ɔ se, ne bɔ fo mbeyɔmɔ, mon tɛɛ taare nya kpa bɔ ka mone kanɔ. ²³⁻²⁴ Amaa mbeyɔmɔ fɛraa, mon lee n de kusun esweere amɔ se a ḡ waa. Amose-ɔ amɔ a gye nsu kanɔ ḡkɔ nee feye mɔ a kpa kebonu mone ne mon tɛɛ taare-ɔ se-ɔ, mɔ e kyon mɔ e yɔ Spaniya sweere se mɔ e borɔ mone aye, na ḡ ka mone kanɔ. Na mɔ ya bɔ gyi akato mone ase kafwee, na mon' nya taare kya mɔ-rɔ, na n kya mɔ kpa-ɔ se. ²⁵ Amaa mbeyɔmɔ fɛraa mɔ e kpa feye ḡ yɔ Yerusalem maḡ-nɔ ya kya Wuribware asese ne bɔ bɔ mfeḡ-ɔ-rɔ. ²⁶ Ketɔ se ne mɔ e yɔ mfeḡ-ɔ e gye feye asɔree asese ne bɔ bɔ Makedoniya na Akaya esweere se-ɔ a da bamɔ eyee se feye ba kyonwe Kristoo awuye ne ba wu kitiri, ne bɔ bɔ Yerusalem maḡ-nɔ-ɔ atanne. ²⁷ Bamɔ fɔḡfɔḡ ya da bamɔ ḡkponɔ se kra aneḡ a asen-ɔ. Amaa kasentɔḡ fɛraa, a kyɔ a tiri feye bɔ sa Yudaa awuye atiripɔ amɔ kotɔkɔ. A lee feye nde se awuye-o a borɔ Yudaa awuye si nya ḡyure ne ḡ ya lee soso-ɔ. Amose-ɔ nenfo a bware feye bɔ beɛ sa bamɔ kaye mɔ-rɔ atɔ ne Wuribware a bɔ yure bamɔ-ɔ akɔ. ²⁸ Mɔ ya ḡu feye atanne-ɔ a lwee bamɔ kesaree-rɔ, na ḡkee, n kya se yɔ Spaniya sweere se. Amaa mɔ e yɔ, mɔ e borɔ a ḡ ka mone kanɔ. ²⁹ ḡ nyi feye mɔ ya bɔ ka mone kanɔ, a waa deɛ n de Kristoo ḡyure pɛɛɛ a m baa mone.

³⁰ Mɔ kɔsobɛɛ-ana, mone a gya ane nyanpe Yeessu Kristoo ne Wuribware a kufwiinje timaa-o a sa ne mone e kpa mɔ asen-ɔ se-ɔ, mɔ e kɔre mone nee feye mon' deɛ kya mɔ-rɔ kɔre kebarekore kenken sa mɔ. ³¹ Mon' gye ḡkpee kɔre kebarekore feye Wuribware lee mɔ lee bamɔ ne bɔ bɔ Yudeya sweere se, ne bɔ maa kɔɔre Kristoo ba gyi-o kesaree-rɔ. Na mon' kɔre nyɔsepo feye Yerusalem asɔree asese-ɔ kɔɔre atanne ne n de mɔ e yaa bamɔ-ɔ. ³² Mɔ ya waa amɔ-ɔ pɛɛɛ lowe, mɔ mfeere i di mɔ. Na Wuribware ya sure, m ba mone ase bɔ ka mone kanɔ kyekyeɛ, na ane waa abɛɛ wore.

³³ Mbeyɔmɔ, mɔ e kɔre kayeyuri sapɔ-ɔ Wuribware nee feye ɔ gya mone pɛɛɛ kameɛ. Ameye.

16

Kanɔka

¹ Mɔ e kɔre mone nee feye ane pekyee Fiibii ya ba mone ase, mon' kra mɔ neɛneɛ. ɔ gye akyarɔpɔ-ɔ ɔkɔ nee, ne ɔ waa kusun ɔ sa asɔree awuye ne bɔ bɔ Kenkreya maḡ-nɔ-ɔ.

* 15:21 Isaya 52.15 (LXX).

² Mɔn' kra m̀d̀ nɛɛnɛɛ anɛ nyanpɛ kɛnyarɛ-rɔ, feyɛ anɛɲ nɛ a bware bɔ sa Wuribware asɛsɛ feyɛ bɔ waa-ɔ. Na, m̀d̀ ɛ kpa kɛtɔ kemaa bɔ lɛɛ mɔnɛ asɛ, mɔn' kya m̀d̀-rɔ na ɔ nya kɛmɔ, a lɛɛ feyɛ ɔ gye nyarɛ timaa asɛsɛ bweɛtɔ asɛ na mɔ asɛ.

³ Mɔ ɛ ka Prisikila na Akwila nɛ bɔ gye mɔ bɛɛkɔ-ana, nɛ anɛ ɛ waa Kristoo Yeessuu kusun-ɔ kanɔ. ⁴ Baa kperi mɔ sɛ bɔ dee a bɔ mɔɔ bamɔ. N gye mɔ wɔrɛ ɛ gye nɛ mɔ ɛ sa bamɔ anɛsɛ. Ndɛ sɛ awuye-o-ro asɔrɛɛ awuye pɛɛɛ nɛ mɔ i sun mɔ ɛ sa-ɔ gbaa ɛ sa bamɔ anɛsɛ na kɔwaa.

⁵ Mɔ ɛ ka asɛsɛ nɛ ba gyanɲɛ ba waa asɔrɛɛ bamɔ lɔɲ-nɔ-ɔ kanɔ.

Mɔ ɛ ka mɔ nyarɛ timaa Ipeenitus kanɔ. M̀d̀ ya gye ɲkɛɛ kii Kristoonyi Asiya sweɛrɛ pɛɛɛ sɛ.

⁶ Mɔ ɛ ka Mariya nɛ oo sun kɛɲkɛɲ sa mɔnɛ-ɔ kanɔ.

⁷ Mɔ ɛ ka mɔ kɔwɛbɛɛ-ana Andrunikus na ɔkyɛɛ Yuniya kanɔ. Mɔ aa bamɔ nɛ baa dɛɛ tii saɲ kɔ-ɔ. Bɔ gye Kristoo ayaa-rɔ ayɛrɛpɔ-ɔ bokɔ, nɛ bɔ de kɛnyarɛ timaa. Baa daa mɔ gbaa ikii Kristoo awuye.

⁸ Mɔ ɛ ka Ampriyas kanɔ. ɔ gye mɔ kɔsɔbɛɛ Kristoonyi, nɛ mɔ ɛ kpa m̀d̀ asɛɲ bweɛtɔ.

⁹ Mɔ ɛ ka Orabanus, mɔ bɛɛkɔ nɛ mɔ aa m̀d̀ mɛpɛpɛyɔ a waa Kristoo kusun-ɔ kanɔ.

Mɔ ɛ ka mɔ nyarɛ timaa Staakis kanɔ.

¹⁰ M bɛɛ mɔ ɛ ka Apilees kanɔ. Oo gyi awɔrɛfɔɔ bɔ lɛɛ anɛɲ nɛ ɔ gya Kristoo a ɛkpa-ɔ sɛ-ɔ sɛ, nɛ ɔɔ lɛɛ amɔ-rɔ feyɛ Kristoonyi kasɛɲtin-ɔ.

Mɔ ɛ ka Aristobulus lɔɲ-nɔ awuye kanɔ damɛnanɛsɛ.

¹¹ Mɔ ɛ ka mɔ kɔwɛbɛɛ Hɛrɔdɛyɔɲ kanɔ.

Mɔ ɛ ka Naakisus lɔɲ-nɔ awuye nɛ bɔ gye anɛ nyanpɛ Yeessuu Kristoo asɛsɛ-ɔ kanɔ.

¹² Akyɛɛ anyɔ mɔ, Trifiinaa na Trifoosa i sun kɛɲkɛɲ ba sa anɛ nyanpɛ. Mɔ ɛ ka bamɔ anyɔ amɔ kanɔ nɛɛnɛɛ.

M bɛɛ mɔ ɛ ka anɛ nyarɛ timaa Pɛɛsis kanɔ. M̀d̀ gbaa bɛɛ ɔ gye ɔkyɛɛ kɔ nɛ ɔɔ waa kusun kɛɲkɛɲ sa anɛ nyanpɛ-ɔ.

¹³ Mɔ ɛ ka Rufus kanɔ damɛnanɛsɛ. Anɛ nyanpɛ a lee m̀d̀ kpa m̀d̀ asɛɲ bweɛtɔ. Mɔ ɛ ka m̀d̀ nyi gbaa kanɔ. ɔɔ kra mɔ feyɛ anɛɲ nɛ n na ɛ kra mɔ-ɔ.

¹⁴ Mɔ ɛ ka asɛsɛ mɔ kanɔ, Asin̄kritus na Fɛlɛɛgɔɲ na Hɛɛmɛs na Patrobas na Hɛɛmas na anɛ kɔsɔbɛɛ-ana pɛɛɛ nɛ bɔ bɔ bamɔ asɛ-ɔ.

¹⁵ M bɛɛ mɔ ɛ ka asɛsɛ mɔ gbaa kanɔ, Filologus na Yuliya na Niriyus na m̀d̀ pɛkyɛɛ na Olimp̄as na Wuribware asɛsɛ pɛɛɛ nɛ bɔ bɔ bamɔ asɛ-ɔ.

¹⁶ ɲkɛɛ, mɔn' ka abɛɛ kanɔ damɛnanɛsɛ sa mɔ. Kristoo asɔrɛɛ asɛsɛ pɛɛɛ ɛ ka mɔnɛ kanɔ.

Pɔɔl a asɛɲ-ɔ lalalɔwe

¹⁷ Mɔ kɔsɔbɛɛ-ana, mɔ ɛ kɔrɛ mɔnɛ nɛɛ feyɛ mɔn' sa asɛɲ awuye-o si. Mɔn' dɛɛ kwayɛ bamɔ nɛ ba nyera asɛsɛ mbɔɲtɔ-rɔ, nɛ ba sa a mɔn' turi kɛtɔ nɛ mɔnɛ ɛ kɔrɛ mɔnɛ i gyi-o-ro-o, na bamɔ nɛ ba kaapɔ atɔ nɛ a kye amɔ nɛ mɔnɛ a kyɔ suye-o. ¹⁸ N gye anɛ nyanpɛ nɛ anɛɲ a asɛsɛ-ɔ i sun. Bɔ gya kɛtɔ nɛ bamɔ fɔɲfɔɲ ɛ kpa-ɔ sɛ nɛɛ. Bɔ de bamɔ nnɔrɔkɔnɛ-ɔ ba penna asɛsɛ nɛ bamɔ mfɛɛrɛ maa krɛɛ ikyurowi-o nɛɛ. ¹⁹ Mbɛyɔmɔ a bɔ mɔ kɔnɛ feyɛ ɔkɛmaa a kyɔ nu anɛɲ nɛ mɔnɛ fɛraa mɔnɛ yɛrɛ-rɔ kɛɲkɛɲ, nɛ mɔnɛ gya abwareɛɲ-ɔ sɛ-ɔ. Amaa mɔ ɛ kpa feyɛ mɔnɛ kanyiasɛɲ nɛ mɔnɛ de-o sa a mɔn' gya kɛtɔ nɛ kɛ gye kitimaa-o si, na mɔn' kwayɛ kɔwaa kɛtɔ nɛ kɛ gye bɔyɛ-ɔ. ²⁰ A saɲ kafwɛɛ, kayɛyuri sapɔ-ɔ Wuribware ɛ sa a mɔn' kyikyɛ ɔbɔnsam sɛ. Mɔ ɛ kɔrɛ kɛbwarekɔrɛ feyɛ anɛ nyanpɛ Yeessuu yure mɔnɛ.

²¹ Mɔ bɛɛkɔ Timotii nɛ mɔ aa m̀d̀ mɛpɛpɛyɔ ɛ waa Kristoo kusun-ɔ ɛ ka mɔnɛ kanɔ. Mɔ kɔwɛbɛɛ-ana Lukiyus na Yasɔɲ na Sosipata gbaa ɛ ka mɔnɛ kanɔ.

²² Mɔ, Tɛrɛtiyus, nɛ mɔ a kyɔrɛɛ wɔrɛ mɔ sa Pɔɔl-ɔ ɛ ka mɔnɛ kanɔ anɛ nyanpɛ kɛnyarɛ-rɔ.

²³ Gayus nɛ mɔ, Pɔɔl, n te m̀d̀ lɔɲ-nɔ-ɔ ɛ ka mɔnɛ kanɔ. Kristoo awuye nɛ bɔ bɔ mfɛɛ-ɔ pɛɛɛ ɛ gyanɲɛ m̀d̀ ayɛ nɛɛ ba waa asɔrɛɛ.

Irasitus ne ɔ gye man kusun ɔdeereɛpo mfee-ɔ na ane kosobeɛ Kwaatus e ka mon kanɔ.

[²⁴ Mo e kore kebwarekore feye ane nyanpe Yeesuu Kristoo yure mon.]

²⁵ ŋkee mon' sa a ane kyoro Wuribware, a lee feye mo e gye ne ɔ taare na ɔ sa mon keyaaleɛ na mon' bo kya se kore aɛɛn timaa bo lee Yeesuu Kristoo kunu si ne mo e towe-ɔ gyi. Aɛɛn timaa mo, Wuribware a taa amo bo kweero hareɛ pweɛ ne ɔ deɛ tweɛ kaye.

²⁶ Amaa mbeyomɔ Wuribware, mo ne o te nsu pɛɛɛ-ɔ, a sa kanɔ feye aɛɛn timaa mo ne mo akyaameɛ ne baa deɛ kyena-ɔ a bee kyoreɛ amo aɛɛn waa abwareɛɛn wɔre-ɔ-ro-ɔ lee ifuri, na kaye-ro aɛɛɛ pɛɛɛ nya nu amo aɛɛn, na bo kore gyi, na bo gya amo se.

²⁷ Wuribware gye akonko nee kpen. Mo dooo e gye Kanyiasen-pɛɛɛ-kunu-Bware. Mon' sa a ane bore Yeesuu Kristoo si bu Wuribware kedabe nsu pɛɛɛ. Ameye.

1 Korintoo awuye

Wore gyenkpεεε ne Pɔl a kyoreε bo kyorwe Korintoo man-nɔ Kristoo awuye-o

¹⁻² Mɔ, Pɔl, ne Wuribware a lee feye η kii Kristoo Yeesuu a ayaa-rɔ ayerepo-ɔ ɔko na ane kosobeε Sɔstenes e gye ne ane e kyoreε wore mɔ ane e kyorwe Wuribware asoreε awuye ne bo bo Korintoo man-nɔ-ɔ. Kasentij, Wuribware a tee mone feye mon' kyena kakyena timaa, na mon' bo kii mɔ asese Yeesuu Kristoo kokowεε-ɔ-rɔ, feye ane ne oo lee asese boko ne bo te toj kema-ɔ sa mɔ eyee bo lee feye ba tee Yeesuu Kristoo feye bamo nyanpe-ɔ. Mɔ e gye bamo nyanpe feye ane ne ɔ gye ane lee-o. ³ Ane e kore kebwarekore feye ane se Wuribware na ane nyanpe Yeesuu Kristoo yure mone, na bo sa mone kayeyuri.

Hyure ne Korintoo awuye a kyɔ nya-ɔ

⁴ Mone Korintoo awuye si, mɔ e sa Wuribware anse sanj kema, a lee feye Wuribware a borɔ Kristoo Yeesuu si bo yure mone bweeto. ⁵⁻⁶ Mɔ a ba bo tawe asen timaa bo lee Kristoo kuɔ si gywii mone-ɔ, kamεε-rɔ mone a yere asen amo-rɔ kenken, ne Wuribware a sa ne mone a nu mɔ asen kaase neεneε, ne ɔ sa mone keyaalen feye mon' kaapo mɔ asen gywii boko. ⁷ Kasentij mone monj kine kokore aketo ne aa lee Wuribware a kufwiije timaa-o ase-ɔ ako. Ane se-ɔ mbeyomɔ mone gywii wore se sanj ne ane nyanpe Yeesuu Kristoo bee ɔ ba-ɔ. ⁸ Ane nyanpe Yeesuu Kristoo e gye ne ɔ sa mone keyaalen a ɔ ya bo fo keε, na kake nsi ne ɔ bee ɔ ba-ɔ na ɔko ma taare porɔ mone ebaye kowaa se. ⁹ To, Wuribware a denj tee mone waa mɔ gyi, ane nyanpe Yeesuu Kristoo, a kokowεε-ɔ-rɔ-ɔ, ane e taare a ane kore mɔ gyi feye ɔ maa yowe mone a ɔ nare.

Ane ne asoreε agyi a keke-ro-o

¹⁰ To, mɔ kosobeε-ana, n de ane nyanpe Yeesuu Kristoo kenya mɔ e kore mone feye mone maa keke-ro, amaa mon' waa kokonko, na mon' waa kanɔ konko mone mfere na asen kema ne mone e fa amo asen-ɔ-rɔ. ¹¹ Keto se ne mɔ e tawe amo-ɔ e gye feye ɔkyee ko ne ba tee mɔ ε Kilowi a akowεε-ɔ a bo tawe gywii mɔ feye mone wore wore e ko. ¹² Keto ne mɔ e kaapo-ɔ e gye feye mone akema keto ne ɔ tawe-ɔ kweε mɔ beko asoreε kigyi lee si. Mone-rɔ ɔko ye, “N gya Pɔl se nee.” ɔko mɔ ye, “M fεraa, n gya Apolos si nee.”* ɔko mɔ ye “M fεraa, n gya Peetroo si nee.” Ne ɔko mɔ ye, “M fεraa, n gya Kristoo si nee.”

¹³ Abaa! Emene ne ba waa a bo ke Kristoo-ro kyikpuri kyikpuri? Mɔ, Pɔl, ne baa da bo mera kiyii kpare-abεε-rɔ se sa mone aaa? Beεε mɔ, Pɔl, kenya-rɔ ne baa bo mone asuu aaa? Daabii! ¹⁴ Mɔ e sa Wuribware anse feye mɔ fɔnfɔn a monj bo mone-rɔ ɔko asuu, amɔ Krisipus na Gayus. ¹⁵ Feye mɔ a dεε bo mone bweeto asuu nee, weete mone bweeto dee tawe feye mɔ fɔnfɔn kenya ne mɔ a bo bo mone asuu. ¹⁶ O, mɔ a nyinji si feye mɔ a bo Stifan na mɔ lon-nɔ awuye asuu, amaa ma taare a η nyinji si feye mɔ a bo boko mɔ asuu beεε monj bo. ¹⁷ Kusun ne Kristoo a sunj mɔ feye η waa-ɔ e gye feye n tawe asen timaa-o gywii asese. Ane a abwaresen kotawe-ɔ tiri a kyɔ feye mɔ a bo asese asuu-o. Ne mɔ abwaresen kotawe-ɔ-rɔ, ɔ monj sunj mɔ nee feye n tawe anyiasenjen nee. A dεε a gye ane nee weete n gye ane ne Kristoo a wu kiyii kpare-abεε-rɔ se-ɔ ya sa ne mone a gya mɔ se, amaa mɔ kanyiasen se.

Ane ne kaye-rɔ asese e fa feye Wuribware asen maa sa kanyiasen-ɔ

¹⁸ Kasentij, mbeyomɔ keto ne ane e kaapo bo lee Kristoo kuwu kiyii kpare-abεε-rɔ se-ɔ du nee feye kanyiasen a monj bo amo-rɔ-ɔ sa boko ne bo maa nya ηkpa na kuyure ne a monj de keε-ɔ. Amaa bamo ne Wuribware dee ɔ morowe-ɔ ase fεraa kpa amo se ne

* 1:12 Ayaa-rɔ ayerepo-ɔ asun 18.24.

Wuribware bɔ o de m̀de keyaalen-ɔ o suŋ m̀de kusun-ɔ nee. ¹⁹ Feyɛ anɛŋ nɛ baa kyɔrɛɛ waa abwaresɛŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ,

Wuribware yɛ, “Mɔ ɛ nyera kanyiasɛŋ nɛ anyiasɛŋpɔ-ɔ de-o, mɔ ɛ sa a bamɔ atɔ kinyi pɛɛɛ waa kwaa.”*

²⁰ Amɔ a gye anɛŋ-ɔ, kayɛ mɔ-rɔ a anyiasɛŋpɔ na ikii agyiiripɔ timaa-o na mbraa akaapɔpɔ-ɔ a kii feyɛ bamɔ a mɔŋ nyi asɛŋ-ɔ. ²¹ Aa prɛ Wuribware nɛ o nyi asɛŋ ɔ kyɔ bamɔ pɛɛɛ-ɔ feyɛ kayɛ mɔ-rɔ a asɛɛ-ɔ ma ba bamɔ kanyiasɛŋ a bɔ bɔ gyii m̀de. Amaa fɛraa aa gyi Wuribware akatɔ feyɛ m̀de a ba abwaresɛŋ nɛ anɛ a tɔwɛ-ɔ nɛ anyiasɛŋpɔ-ɔ yɛ a mɔŋ de kaase-ɔ bɔ mɔrɔwɛ bamɔ nɛ baa bɔ kɔrɛ Kristoo gyi-o. ²² M̀de fɔŋfɔŋ asɛɛ Yudaawuye-o yɛ, “Waa akpɛŋyɛɛtɔ kɔ bɔ kaapɔ pwɛɛ na anɛ dɛɛ kɔrɛ gyi feyɛ Yeesuu ɛ gye Kristoo.” M̀nɛ fɔŋfɔŋ asɛɛ Griiki awuye-o mɔ yɛ, “Ba kanyiasɛŋ bɔ kaapɔ fɔ asɛŋ-ɔ kaase.” ²³ Amaa anɛ fɛraa, anɛ ɛ tɔwɛ anɛŋ nɛ Wuribware a suŋ Kristoo, nɛ oo wu kiyii kpare-abɛɛ-rɔ sɛ-ɔ. Yudaawuye fɛraa maa taare a bɔ kɔrɛ gyi feyɛ Wuribware a waa anɛŋ a atɔ-ɔ. A du nee feyɛ kefɔrɛ nɛ ba da keyaa kemɔ sɛ ba lee ba da-ɔ. Griiki awuye fɛraa asɛ, anɛ abwaresɛŋ kɔtɔwɛ-ɔ du nee feyɛ amɔ a mɔŋ de kaase-ɔ. Bɔ maa taare a bɔ nu ketɔ sɛ nɛ a bware feyɛ ɔkɔ wu kiyii kpare-abɛɛ-rɔ sɛ-ɔ kaase. ²⁴ Amaa bamɔ nɛ Wuribware a tee feyɛ bɔ ba m̀de asɛ-ɔ fɛraa, bɔ gye Yudaawuye bɛɛɛ bɔ gye Griiki awuye nee ooo, abwaresɛŋ nɛ anɛ ɛ tɔwɛ-ɔ ɛ gye feyɛ bɔ bɔrɔ Kristoo si bɔ ŋu Wuribware keyaalen na kanyiasɛŋ. ²⁵ Amɔsɛ sɛ-ɔ, ɔkɔ ya fa feyɛ Wuribware mɔŋ nyi asɛŋ ooo, m̀de-ɔ m̀de kanyiasɛŋ kyɔ nyiŋkpasɛ lee-o. Nɛ ɔkɔ ya fa feyɛ Wuribware mɔŋ bɔ lɛŋ ooo, m̀de-ɔ m̀de keyaalen kyɔ nyiŋkpasɛ lee.

²⁶ Mbeyɔmɔ, mɔ kɔsɔbɛɛ-ana, mɔŋ' nyiŋŋi anɛŋ nɛ m̀nɛ dɛɛ m̀nɛ du saŋ nɛ Wuribware a tee m̀nɛ feyɛ mɔŋ' bɔ kii m̀de asɛɛ-ɔ sɛ. M̀nɛ-rɔ kafwɛɛ kɔ nɛ asɛɛ ɛ tee feyɛ anyiasɛŋpɔ. M̀nɛ-rɔ kafwɛɛ kɔ nɛ baa sa keyaalen maŋ-ɔ-rɔ. M̀nɛ-rɔ kafwɛɛ kɔ ɛ gye awure akowɛbɛɛ. ²⁷ Amaa Wuribware a ba atɔ nɛ a bɔ kayɛ mɔ-rɔ, nɛ asɛɛ ɛ fa amɔ feyɛ a mɔŋ de kaase-ɔ bɔ sa nɛ ipeere a nya anyiasɛŋpɔ-ɔ. Nɛ ɔ bɛɛ ba atɔ nɛ a bɔ kayɛ mɔ-rɔ, nɛ asɛɛ yɛ a mɔŋ de elɛŋ-ɔ bɔ sa nɛ ipeere a nya ayaalenpɔ-ɔ. ²⁸ Anɛŋ dɛɛ nɛ Wuribware a ba kayɛ mɔ-rɔ a atɔ nɛ asɛɛ maa bu feyɛ a gye kɔtɔkɔ-ɔ bɔ gya atɔ nɛ ba fa feyɛ a gye adabɛ-ɔ bɔ twɛɛ. Nɛ ɔ bɛɛ ba atɔ nɛ kayɛ-rɔ a asɛɛ-ɔ ɛ tee feyɛ a mɔŋ gye sɛyɛ-ɔ bɔ gya atɔ nɛ bɔ yɛ a gye adabɛdabɛ-ɔ bɔ twɛɛ. ²⁹ Amɔsɛ-ɔ ɔkɔ maa taare a ɔ kaapɔ m̀de eyɛɛ Wuribware akatɔ-rɔ. ³⁰ Wuribware ɛ gye nɛ ɔ sa nɛ m̀nɛ a tii Kristoo kɔkɔwɛbɛɛ sɛ. Amɔsɛ nɛ anɛ Kristoo awuye asɛ, ketɔ nɛ Kristoo a waa sa anɛ-ɔ ɛ kaapɔ anɛŋ nɛ Wuribware a kanyiasɛŋ-ɔ mɔ du-o. Bɔ lee feyɛ ɔ waa anɛ asɛɛ timaa, nɛ oo lee anɛ sa m̀de eyɛɛ, nɛ ɔ kɔrɛ anɛ, nɛ anɛ a nya anɛ eyɛɛ. ³¹ Amɔsɛ sɛ-ɔ, feyɛ anɛŋ nɛ baa kyɔrɛɛ waa abwaresɛŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ,

“Sa a ɔkɔ nɛ ɔ kaapɔ m̀de eyɛɛ-ɔ kaapɔ eyɛɛ feyɛ o nyi mɔ, Wuribware.”*

2

Kanyiasɛŋ kasɛŋtɛŋ nɛ ka lee Wuribware a kufwiije-o asɛ-ɔ

¹ Mɔ kɔsɔbɛɛ-ana, m fɛraa, mɔ a bɔ tɔwɛ abwaresɛŋ gywii m̀nɛ-ɔ, mɔŋ ba asɛŋkparegyi dabɛ dabɛ na kanyiasɛŋ nɛ mɔ a bɔ tɔwɛ. ² Amaa mɔ a fa mfɛɛrɛ feyɛ mɔ a bɔ m̀nɛ asɛ-ɔ, mɔ ɛ ba mɔ mfɛɛrɛ a m bɔ dɔŋŋɔ Yeesuu Kristoo dooo si na ketɔ sɛ nɛ oo wu kiyii kpare-abɛɛ-rɔ sɛ-ɔ sɛ. ³ Mɔ a ba m̀nɛ asɛ-ɔ na mɔ kayɔwɔrɛ-rɔ du mɔ yɔrɛyɔrɛ, na mɔ ɛ fa mfɛɛrɛ kufu si. ⁴ Mɔ a kaapɔ abwaresɛŋ-ɔ, mɔŋ ba nyiŋkpasɛ kanyiasɛŋ na asɛŋkparegyi nɛ a pɔpɔrɛ-ɔ nee bɔ kaapɔ m̀nɛ. Amaa mɔ sɛŋsa sasɛ-rɔ nɛ Wuribware a kufwiije timaa-o a lee m̀de keyaalen-ɔ bɔ pɔpɔrɛ m̀nɛ. ⁵ Amɔsɛ-ɔ, m̀nɛ a

* 1:19 Isaya 29.14 (LXX). * 1:31 Yɛrɛmɛya 9.24.

bò kòòrè Kristoo gyi-o, mone kòkòòregyi-o moṅ yere nyiṅkpase kanyiasen se nee, amaa Wuribware keyaalen se ne ke yere.

⁶ Amò-ò pèèè gbaa ooo, asen ne ane e tòwe ane i gywii bamò ne bọ gye akòòregyipo kasentij-o gye kanyiasensen kasentij. Amaa a moṅ gye kanyiasen ne ka gye ndò a kaye mò lee-o nee, bèèè asese ne bọ gye agyēṅkpèèpo ndò-ò lee-o nee. Anen a kanyiasen ne ka du feye bamò lee amò-ò maa lōṅṅ sēye. ⁷ Amaa ketò ne ane e tòwe kemò asen-ò e gye Wuribware a kanyiasen ne kaa kweero haree lee san ne ò tweek kaye-ò, ne mbeyomò kaa lee ifuri-o. Amò e gye feye ò kra mfèere feye ane Kristoo akòòregyipo-ò e nya kedabe na wuraa. ⁸ Ndò a kaye mò-rò a ayaalenpo-ò òkōṅkò gbaa moṅ nyi anen a kanyiasen-ò. Bò dèè bọ nyi Wuribware a kanyiasen amò nee-ò, weete ba pini Yeessu feye mò e gye kaye-rò a asese-ò nyanpe dabe, ne bọ maa da mò a bọ bọ mēra kiyii kpare-abèè-rò se. ⁹ Feye anen ne Wuribware kyaamē kò a kyoree waa abwaresen wòrè-ò-rò,

“Òkò moṅ tēe ṅu, òkò moṅ tēe nu, òkò moṅ tēe pini
ketò ne Wuribware a waa siraa
sa bamò ne ba kpa mò asen-ò.”*

¹⁰ Anen a atò-ò ne Wuribware a borò mò kufwiije timaa-o si lee amò bọ kaapo ane. Wuribware a kufwiije-o e deere ketò kemaa-rò. Wuribware mfèere ne ḡ kweero-ò gbaa, mò kufwiije-o e deere-rò. ¹¹ Nse i nyi nyiṅkpase mfèere, amò sese amò kufwiije. Anen dèè ne Wuribware a kufwiije-o wòrè e gye ne ò taare a o pini Wuribware mfèere. ¹² Mbeyomò n gye kaye mò-rò a kanyiasen-ò ne ane de ane ḡkponò-rò, amaa Wuribware a kufwiije timaa ne ò bọ kyōṅwe ane feye ane taare ṅu atò ne Wuribware a sa ane mò kepre se-ò. ¹³ Amose se-ò ane e sa senja, ane moṅ de asenkpāregyi ne ane a suye lee anyiasenpo ase-ò ane e waa-rò, amaa amò ne aa lee Wuribware a kufwiije-o ase ne ane de ane e waa-rò. Ane e kaapo atò ne aa lee Wuribware na mò kufwiije-o ase-ò kaase ane i gywii bamò ne baa nya mò kufwiije-o bamò ḡkponò-rò-ò nee.

¹⁴ Nyiṅkpase ne ò gya kaye mò-rò asen se-ò maa taare a o sure atò ne ane e tòwe bọ lee Wuribware a kufwiije-o si-o si. Ò fa feye anen a atò mò moṅ de kaase. Kasentij si ò maa taare a ò kòòrè anen a atò-ò gyi, a lee feye Wuribware a kufwiije-o si dooo ne ò borò na ò taare nu amò kaase. ¹⁵ Sese ne Wuribware a kufwiije-o te mò kakponò-rò-ò e taare a o nu atò mò pèèè kaase, amaa òkò ne mò kufwiije-o moṅ te mò-rò-ò maa taare a o ṅu ketò ne ke bọ anen a sese-ò kakponò-rò-ò. ¹⁶ Baa kyoree abwaresen wòrè-ò-rò feye,

“Nse i nyi Wuribware mfèere,
na ò taare a ò ka mò asen?”*

Amaa ane ne Wuribware a kufwiije-o te ane-rò-ò fēraa, ane e taare a ane ṅu Kristoo mfèere.

3

Mone ma nyera Wuribware sunjpa-ò

¹ Mò kòsòbèè-ana, mò a gye ḡkpèè ba mone ase mò e tòwe abwaresen-ò, moṅ taare sa senja gywii mone feye anen ne mò e sa senja mò i gywii asese ne Wuribware a kufwiije-o bọ bamò ḡkponò-rò-ò. Mò a sa senja gywii mone nee feye mone a gye kaye mò-rò asese ne baa deṅ kowè bamò waa Kristoo kòkòwèbèè-rò-ò. ² San amò mone moṅ taare nu abrese-rò kekaapo kaase, feye anen ne keegy kagyinyii maa taare a o gyi ateese-o. Amaa mone a taare nu atò ne a moṅ bọ leṅ-ò kaase, anen ne keegy kagyinyii e taare a ò nyapo-ò. Haree mbeyomò gbaa mone maa taare a mon' nu abrese-rò kekaapo kaase. ³ A lee feye mone san mone gya atò ne bamò ne bọ moṅ gye Kristoo awuye-o e waa-ò se. Ketò ne mò e tòwe-ò e gye feye kòkwee na ekò bọ mone mbōṅtò-rò. Amò-ò maa kaapo nee feye mone

* 2:9 Isaya 64.4. * 2:16 Isaya 40.13 (LXX).

saŋ mone bo kaye ma kaase, ne mone gya kamɔ asen se aaa? ⁴ Mone-ro oko ya kosɔ ɔ ye, “N gya Pɔl se nee,” na mɔ beeko asoree kigyɔ ma tawe feye, “M feraa n gya Apolos si nee.” Amo-ɔ maa kaapo nee feye mone gya ato ne bamo ne bo moŋ gye Kristoo awuye-o gya se-ɔ se aaa?

⁵ Mon' kee ε, nse e gye mo, Pɔl? Ne nse e bee ɔ gye Apolos? Ane moŋ gye ayaafɔre ne mone a borɔ ane se bo kɔre ane nyanpe Kristoo gyi-o nee eee? Wuribware e gye ne ɔ sa okemaa na mɔ kusuŋ ne ɔ waa ɔ sa mɔ-ɔ. ⁶ Oko i dwii atɔdwii, ne oko ma e wee se nkyu. Amose se-ɔ Wuribware ya bo yera feye mo, Pɔl, e gye ne mo a gye nkpe tawe abwaresen gywii mone, ne amo kamee-ro Apolos a ba, ne ɔ bo kaapo mone Wuribware a asenkparegyi-o bweetɔ. Amaa Wuribware e gye ne ɔ sa ne atɔdwii-o e kwee dan. Wuribware e gye ne ɔ sa ne mɔ asenkparegyi-o i tii si mone nkpono-ro. ⁷ Amose se-ɔ, mɔ ne o dwii-o na mɔ ne ɔ wee se nkyu-o moŋ de kedabe bweetɔ. Amaa mɔ ne ɔ sa ne atɔ dwiise amo e kwee, ne a dan-ɔ e gye ne o de kedabe bweetɔ ɔ kyɔ bamo peee. Aneŋ a sese-ɔ e gye Wuribware. ⁸ Mɔ ne o dwii-o na mɔ ne ɔ wee se nkyu-o de kana koŋko bamo asuŋ-no nee. Bamɔ okemaa e nya mɔ kakaka aneŋ ne oo suŋ borɔ-ɔ se nee. ⁹ Ane gye Wuribware asuŋpo, ne ane peee i suŋ mɔ kodɔ-ro. Mone du nee feye Wuribware kodɔ-ɔ.

¹⁰⁻¹¹ M bee taa feye mone Kristoo awuye du nee feye Wuribware loŋ-ɔ. Wuribware a sa mo kanyiasen feye ŋ kii ɔpweɛpo brese, ne mo a ba kanyiasen amo bo da Wuribware loŋ talii. Ne oko ma a bo pwee bo gya talii-o si, Yeesuu Kristoo e gye talii-o. Oko moŋ de kpa feye ɔ pwee Wuribware a loŋ-ɔ bo gya talii banban se. Amaa okemaa sa se aneŋ ne o suŋ a ɔ sa Wuribware-ɔ, feye aneŋ de ne sese sa se ba ato ne a maa kywee-ɔ bo pwee loŋ bo yera talii-o si. ¹² Aneŋ a ato ma ne a maa kywee-ɔ gye atanne pipee beee afufuri beee abu yawo lense. Amaa ayii na tenperen na ketaara e taare a a kywee. ¹³ Saŋ ko e ba a ɔ bo ba ne ane peee i ŋu atetomonta ne asese a bo pwee-ɔ. Saŋ amo e gye kake nsi ne Kristoo i kiŋi a ɔ ba-ɔ. Kake nsi amo ɔ ba deekpa nee ɔ bo kyɔ nyiŋkpasε kemaa kusuŋ-no kee. ¹⁴ Ketɔ ne nyiŋkpasε a pwee-ɔ e saŋ ke gya talii-o si, na ke moŋ kywee, amo feraa ɔ nya mɔ kakaka. ¹⁵ Amaa ne deekpa-ɔ ya kywee ketɔ ne ɔ pwee-ɔ, amo feraa oo suŋ kwaa nee. Amaa mɔ fɔŋfɔŋ feraa, Wuribware i lee mɔ. O du nee feye onyare ne mɔ loŋ peee a kywee, ne ɔ sere lee loŋ-ɔ-ro ɔ kpa mɔ kuŋu ŋkpa-ɔ.

¹⁶ Mon' sa a m bee taa feye mone Kristoo awuye peee du nee feye Wuribware suŋkpa ne mɔ kufwiŋne timaa-o te-ro-o. ¹⁷ Amose se-ɔ, okemaa ne ɔ kpa feye ɔ nyera Wuribware suŋkpa-ɔ, Wuribware e nyera mɔ. A lee feye Wuribware suŋkpa-ɔ moŋ de iyisi. M bee mo e tawe feye mone du nee feye Wuribware suŋkpa-ɔ.

¹⁸ Amose se-ɔ, mone ma sa a oko penna mɔ eyee. Oko e bo mone-ro ne ɔ fa feye o nyi asen kaye ma-ro, amo feraa, sese-ɔ yuri eyee, na o kii feye kayaagyi-o, na ɔ nya kii onyiasenpo kasentij si. ¹⁹ A lee feye ketɔ ne kaye ma-ro asese ye ke gye kanyiasen-ɔ, Wuribware feraa maa tee kemɔ ε kanyiasen.

Feye aneŋ ne baa kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro,

“Ne ɔ kra bokɔ ne bo ye bamo akato a ten-ɔ mɔ katεε-ro.”*

²⁰ Baa bee kyoree waa abwaresen wore-ɔ-ro feye,

“Wuribware nyi anyiasenpo mfεre,
ne o nyi feye m maa waa kotoko.”*

²¹ Emene se ne mone e kaapo mone eyee sese dimaadi si? A lee feye ketɔ kemaa gye mone lee nee. ²² Mo, Pɔl, na Apolos, na Peetroo, ane peee i kperi mone se nee ane e waa Wuribware kusuŋ. Amose-ɔ kaye ma peee bo-ro bo sa mone nee. Haree mone te beee

* 3:19 Yobu 5.13. * 3:20 Kiliŋ 94.11.

mone i wu ooo, haree mbeyom̄ b̄eεε kameε-r̄o ooo, ket̄o kemaa ne ki te-o te b̄o sa mone.
²³ Ket̄o se ne a du aneη-̄o e gye feye Kristoo e b̄o mone, ne Wuribware m̄o e b̄o Kristoo.

4

Aneη ne Kristoo si Wuribware ayaa-r̄o ayerepo a kii feye b̄o moη nyi asen-̄o

¹ Amose se-̄o, ane Kristoo ak̄ooregyip̄o p̄eεε a b̄o Kristoo kaase-̄o se-̄o, m̄o e kpa a mon' fa mo, P̄ool, na Apolos mf̄ere feye ane e gye Kristoo ayaaf̄ore ne Wuribware a lee m̄o akweer̄ot̄o b̄o kaapo-̄o. ² Ket̄o ne k̄o kȳo, ne ki tii si-o e gye feye aneη a ayaaf̄ore-̄o kaapo feye Wuribware e taare a ̄o k̄ore bam̄o gyi. ³ Amaa m f̄eraa, kan̄o ηk̄emaa ne mone b̄eεε bok̄o e t̄owe m̄o kuηu si asen-̄o a moη tiri m̄o bweet̄o. Kaseηtij si ma gyi m̄o f̄oηf̄oη asen. ⁴ Moη nyi ket̄o ne ba taare a b̄o por̄o m̄o kem̄o se-̄o. Amaa am̄o-̄o maa kaapo nee feye kaseηtij ne m̄o a t̄owe-̄o, a lee feye ̄ok̄o ne o gyi m̄o asen-̄o e gye ane nyanpe Kristoo. ⁵ Amose se-̄o, mone ma gyi ane b̄eεε ̄ok̄o asen bu m̄o kepo, na kake ne Wuribware i gyi ̄ok̄emaa asen-̄o moη tee fo. Kake nsij am̄o e gye saη ne ane nyanpe i kiηji a ̄o b̄o ba-̄o. M̄o e gye ne o lee ket̄o ne k̄o kweer̄o kibugyii-ro-o kawu a ̄o b̄o kaapo. M̄o e gye ne o lee asese mf̄ere kawu. Ne ̄ok̄o ne m̄o ya waa at̄o, Wuribware e gye ne ̄o kȳor̄o m̄o.

⁶ Mbeyom̄, m̄o kos̄obeε-ana, m̄o aa Apolos kenyaere ne m̄o a b̄o t̄owe asen b̄o kaapo mone, na mon' nya ηu feye mone ma waa ket̄o ne baa kȳoreε waa abwaresen wore-̄o-r̄o-̄o kȳoη se. Mfaaneε ne mone ̄ok̄o maa kaapo m̄o eyee m̄o kos̄obeε k̄o se, na o bu ̄ok̄o m̄o tosoo. ⁷ Ne nteto gbaa e gye ne a sa ne mone bok̄o ye mone kȳo bok̄o? N gye Wuribware ase ne mone a nya ket̄o kemaa ne mone de-o lee aaa? ̄oη. M̄o ase ne mone a nya ket̄o kemaa ne mone de-o. Ne emene se ne mone e kaapo mone eyee?

⁸ O, m̄o a ηu feye m̄o aa Apolos asen moη tiri mone. Ne ane e b̄o-r̄o ooo, ane moη b̄o-r̄o ooo, mone de ket̄o kemaa ne mone e kpa-̄o. Mone a kȳo kii at̄o awuye, mone a kii awure Wuribware a kuwure-o-ro, amaa ane moη tii mone se. Am̄o-̄o d̄eε a gye kaseηtij nee, weeteε m̄o e kpa, na ane aa mone nya tii ab̄eε se gyi kuwure. ⁹ A du nee feye mone a kii agyeηkpeεpo, ne Wuribware a sa ne ane ne ane gye m̄o ayaa-r̄o ayerepo-̄o a sii kameε-̄o, feye aneη ne Roma awuye de isoori ngyaηηe k̄o, ne bam̄o ne ba lwee boη-no a b̄o soori isoori-o-ro, bam̄o ne ba sa ne ba k̄o ab̄eε a b̄o m̄o-̄o a sii kameε-̄o. Ne a du feye kaye-r̄o asese p̄eεε na Wuribware a mb̄o ne b̄o b̄o sos̄o-̄o te soorikpa mf̄eη ba deere ane, na b̄o ηu aneη ne ane e waa-̄o.

¹⁰ A b̄eε a du nee feye mone ye aneη ne ane e t̄owe Kristoo kuηu si asen timaa-o, a kaapo nee feye ane moη nyi asen, amaa mone f̄eraa mone nyi asen, ne mone nyi ket̄o kemaa ne ke gye Kristoo at̄o-̄o wee! Ane a p̄o, amaa mone f̄eraa mone b̄o leη wee! Asese maa bu ane, amaa mone f̄eraa ba bu mone wee! ¹¹ B̄o fo nd̄o a kake m̄o, ane i wu ak̄oη na burufo nee. Aprakeε ne ane i bur̄. Asese e da ane. Ane moη de ane f̄oηf̄oη el̄oη. ¹² Ane f̄oηf̄oη asaree ne ane de ane i sur̄ ane e kpa atanne ane i gyi. Asese ya saare ane, am̄o ane e kore Wuribware feye o yure bam̄o. Bam̄o e waa ane aworefo, am̄o ane e waa kanyite. ¹³ Asese ya sa seηsa b̄o kye ane, am̄o ane e baa ane eyee kaase ane i lee kan̄o. Ane a kii akpaf̄eε asese ase b̄o fo nd̄o a kake-o.

¹⁴ Moη kȳoreε at̄o m̄o b̄o waa mone ipeere nee. Amaa m̄o a waa nee a m b̄o yii mone se feye m̄o gyi-ana ne m̄o e kpa bam̄o asen bweet̄o-̄o. ¹⁵ η nyi damenape feye akaapopo b̄o mone-r̄o, na b̄o nyi asen bweet̄o. Amaa haree mone i de akaapopo ηkpeη ηkpeη ne ba kaapo mone Kristoo asen-̄o gbaa, mone moη de ase bweet̄o. Kaseηtij si m̄o ya kii mone se Kristoo k̄ok̄oweb̄eε-r̄o nsaj ne m̄o a b̄o t̄owe abwaresen gywii mone-̄o. ¹⁶ Amose se-̄o, m̄o e kore mone nee feye mon' kase m̄o kakyena-̄o-r̄o. ¹⁷ Amose se-̄o, m̄o i sur̄ Timotii m̄o e kȳoηwe mone. A du nee feye m̄o a gye m̄o gyi ne m̄o e kpa m̄o asen-̄o Kristoo koweb̄eε-r̄o-̄o, ne m̄o e k̄ore m̄o i gyi. M̄o e gye ne o nyiηji mone se aneη ne n te Kristoo kakyena-r̄o-̄o. M̄o kakyena am̄o na kam̄o ne m̄o e kaapo asoreε asoreε-r̄o toη kemaa-̄o gye kak̄oηk̄o nee.

¹⁸ Mone bok̄o e fa feye ma lee kiηji a m ba mone ase-̄o se-̄o. Amose-̄o mone a waa akatoleη. ¹⁹ Amaa ane nyanpe ya sure si, a maa kyee m̄o e ba mone ase. Mf̄eη-̄o ne m̄o i

ηu akatoleη awuye mō feye bamō asuη waase kyō bamō asen̄kparegyi aaa. ²⁰ Mone e kpa a mon' kaapo feye mone tii Wuribware a kuwure-o si, n gye sen̄sa kesa wore e gye ne a kaapo amo, amo mone de Wuribware keyaalen̄ mone kakyena-ro. ²¹ Amose se-o, kemo ne mone e kpa? N taa kokyokywee ba bo da mone beee η kpa mone asen̄ na η yuri eyee ba mone ase aaa?

5

Mon' gya eb̄oye owaapo ko lee mone asoree-o-ro

¹ Mbeyom̄ asen̄ ko bee a bo-ro. Mo a nu feye mone asoree agyi-o-ro oko a waa abusen̄to ko ne bamō ne bo maa suη Wuribware-o gbaa maa waa aneη a ato-o. Ketō ne mo e kaapo-o e gye feye o kpa mō seka. ² Amo e gye aneη feraa, emene ne mone e waa a mon' kaapo mone eyee? Ketō ne mon' waa-o e gye feye mon' sa a ipeere nya mone, na mon' su. Mon' gya aneη a sese ne o waa aneη a ato-o lee mone asoree-o-ro. ³⁻⁵ Haree mo f̄oηf̄oη a moη bo mone ase-o gbaa ooo, mone asen̄ bo mo kakpono-ro fee. N dee m bo mone ase nee, weete ane nyanpe Yeessu kenya-ro mo a kyō bu mō ne o waa aneη a ato-o kepo. Mon' gyan̄ne, na mon' taa feye m bo mone ase. Mone ya gyan̄ne, mon' ba ane nyanpe Yeessu Kristoo keyaalen̄ ne mone de-o bo towe feye mone e ba aneη a onyare-o a mon' bo waa Obansam kesaree-ro. Mfeη-o ne o gyi aworefo, na kake nsi ne ane nyanpe i kin̄ji a o ba-o, na o nya morowe mō kra.

⁶ Ato mō a gye aneη-o se-o, a moη bware feye mon' kaapo mone eyee. Abrese ya towe feye, “Yiisi kafon̄fwee e gye ne o sa a bodobodoo peee tin̄.” ⁷ Kaase e kaapo feye oko eb̄oye e taare a i tii si, na ηkee asese bweeto waa eb̄oye. Amose se-o, mon' gya eb̄oye owaapo ne o bo mone-ro-o lee mone-ro, na mon' bee nya kyena, na boye ko ma sa a mone peee waa iyisi. A du nee feye saη ne Yudaa awuye i gyi Wuribware-a-ky-a-ane-yowe a ateese-o, * ba gye ηkpee lee yiisi peee ne o bo bamō el̄oη-ro-o bo tweek. Na bo bo mō kasannegyii-o wō. Kristoo du nee feye kasannegyii amo, ne o yowe mō eyee sa ane, ne baa mō mō. ⁸ Amose se-o, aneη dee ne Yudaa awuye i lee yiisi a bo lee bamō el̄oη-ro-o, ne ba wō Bodobodoo-ne-yiisi-moη-te-ro-o, aneη dee ne ane lee kikisi na eb̄oye ne e ya saη e bo ane ηkpono-ro lee haree dedaa-o bo tweek, na ane waa itimaa, na ane gyi kasent̄in̄.

⁹ Wore ko ne mo a kyō kyoree bo kyowwe mone-o-ro, mo a towe nee feye mone aa bamō ne bo de kakyekpa beee kanyarekpa beee kipurima-o ma nare. ¹⁰ Mo a towe aneη-o, n gye kaye mō-ro asese ne bo de kakyekpa beee kanyarekpa-o, beee ba puri-o, beee bamō ne bamō akato a pee atanne se-o, beee bamō ne bo de apoo-o, beee ba suη ikisi-o ne n de. Feye aneη a asese-o ne n dee n de nee-o, amo feraa a tiri feye mon' lee kaye mō-ro. ¹¹ Ketō ne mo e kpa a n towe-o e gye feye mone aa mō ne o tee mō eyee feye Kristoonyi-o, ne o de kakyekpa-o, beee o puri-o, beee mō akato a pee atanne se-o, beee o saare asese-o, beee o gye otabweepo-o, beee apoo wuye-o beee o suη ikisi-o, ma kaη nare. Mone aa aneη a sese-o ma kaη kyena gyi gyare koηko-ro gbaa. ¹² Amaa asese ne bo moη tii asoree-o se-o feraa, a moη gye ane asoree awuye kusuη nee feye ane gyi bamō asen̄. Amaa bamō ne bo bo asoree-o-ro-o feraa, a gye mone kusuη kyekyee feye mon' gyi bamō asen̄. ¹³ Wuribware e gye ne o gyi bamō ne bo moη tii asoree awuye-o si-o asen̄. Amose se-o, feye aneη ne baa kyoree waa abwareseη wore-o-ro-o,

“Mon' lee aneη a sese-o lee mone-ro,

na boye-o teη tebo mone mboηto-ro.”*

6

Kristoo awuye ma kaη taa abee yo sen̄gyikpa

¹ Asen̄ ko bee a bo-ro. Amo e gye feye mone-ro oko na mō beeko Kristoonyi ya nya asen̄, amo mone e taa asen̄-o a mon' yaa osen̄gyipō ne o maa suη Wuribware-o ase, na o

* 5:7 Kelee Igyipiti 12.1-20. * 5:13 Mbraa kebeesa 22.22 (LXX).

gyi asen-ɔ sa mone. Amɔ ipeere moŋ de mone feye mone a waa aneŋ aaa? Emene se ne mone maa sa a mone asoree awuye bokɔ deere asen-ɔ-rɔ? ² Mone moŋ nyi feye san ko e ba a ɔ bo ba, na Wuribware sa mone ne mone gye mɔ asesɛ-ɔ kpa feye mon' bo gyi kaye mɔ-rɔ asesɛ asen aaa? Aneŋ se-ɔ, amɔ mone fɔnfɔŋ maa taare a mon' gyi nsengyii ne m bo mone mboŋtɔ-rɔ-ɔ ɔɔɔ? ³ Mone moŋ nyi feye ane Kristoo awuye i gyi Wuribware mbɔɔ asen aaa? Sanbotɔ asen ne a bo ane kakyena-rɔ sweere mɔ se-ɔ ne ane maa taare a ane gyi aaa? ⁴ Mone ya nya aneŋ a nsengyi amɔ, emene se ne mone de mone e twee bamo ne bo moŋ tii asoree se-ɔ akatɔ-rɔ? ⁵ Ipeere moŋ de mone aaa? Mone moŋ de onyiasenpo koŋko mone-rɔ ne ɔ taare a ɔ lɔŋŋɔ nsengyi ne m bo mɔ beeko-ana Kristoo awuye mboŋtɔ-rɔ-ɔ ɔɔɔ? ⁶ Ne mone e sa ne Kristoonyi e taa mɔ kosobee Kristoonyi ɔ yaa sengyikpa, bamo ne bo moŋ gye Kristoo awuye-o ase feye bo gyi bamo asen! Abaa!

⁷ Mon' sa a m bise mone feye mone a tee mone de abee mone naa sengyikpa-ɔ, a maa kaapo nee feye ɔbɔnsam a ko gyi mone se aaa? Fo kosobee Kristoonyi ya waa fo boye, beee oo ywii fo atɔ, fo ya nyite mɔ, a bo feye fo a yaa mɔ sengyikpa. ⁸ A moŋ bware feye mone a waa bokɔ boye. A moŋ bware feye mone Kristoo awuye wɔre wɔre gbaa a waa abee boye, na mone i ywii abee atɔ.

⁹⁻¹⁰ Mone moŋ nyi feye abɔyewaapo maa taare a bo tii Wuribware a kuwure-o si aaa? Mone ma kan sa a ɔko penna mone asen mɔ se. Asese suyo ne bo maa taare a bo tii Wuribware a kuwure-o si-o e gye bamo ne ba sun ikisi-o na bamo ne ba waa kanyarekpa na kakyeeekpa-ɔ, na bamo ne ba puri-o, na ɔnyare na mɔ kosobee ɔnyare ne ba di feye ɔkyee na ɔnyare-ɔ, na bamo ne ba ywii-o, na bamo ne bo de nyasepee-o, na bamo ne bo gye atabweepo-ɔ, na bamo ne ba saare asesɛ-ɔ, na apoo wuye-o. ¹¹ Nsan-ɔ aneŋ dee ne mone bokɔ dee mone du. Amaa ane nyanpe Yeessu Kristoo kenya-re-rɔ, Wuribware a kufwiije-o a kpee mone ebɔye bo twee, ne ɔ taa mone bo sa Wuribware, ne oo lee mone lee mporɔ-rɔ.

Mone nyowɔre du nee feye Wuribware sunkpa-ɔ

¹² Mone bokɔ e tɔwe feye, “Ane de kpa feye ane waa ketɔ kemaa ne ane e kpa-ɔ.”

To, amaa feraa n gye ketɔ kemaa ne mone de kpa feye mon' waa-ɔ e gye ne ke e kya mone-rɔ beee mone beeko-ana-rɔ. Ij ye ee, fo i de kpa feye fo waa kotɔko, ne kemɔ i de fo se keyaalɛŋ, amɔ feraa yɔwe kemɔ kowaa. ¹³ Mone dee mone e tɔwe feye, “Ateese bo-rɔ bo sa kame nee, ne kame mɔ bo-rɔ bo sa ateese.” To, amaa san ko e ba a ɔ bo ba, ne Wuribware e nyera ateese-o na kame-o mpepeyo. Kebegya ko mɔ se bee, kayowɔre-ɔ moŋ te bo sa kakyeeekpa na kanyarekpa na kipurima nee, amaa mon' sa a ane taa ane nyowɔre bo sun ane nyanpe, na mɔ-ɔ mɔ deere ane nyowɔre se bo teere. ¹⁴ Wuribware a ba mɔ keyaalɛŋ bo kyiiŋi ane nyanpe lee lowi-ro. Aneŋ se-ɔ, aneŋ dee ne o kyiiŋi ane a ɔ lee lowi-ro. ¹⁵ Mbeyɔmɔ, mone nyi feye mone gye Kristoo kokowebee-rɔ asesɛ nee. A du nee feye mone nyowɔre a kii Kristoo kayowɔre-ɔ kebegya dee-ɔ. Aneŋ se-ɔ, amɔ a bware feye m ba mɔ kayowɔre ne ka gye Kristoo a kayowɔre a kebegya-ɔ dee-ɔ bo di opurimakyye ase aaa? Daabii daa! A ma ba aneŋ daa! ¹⁶ Mone moŋ nyi feye ɔko ne mɔ aa opurimakyye ya di, amɔ mɔ aa mɔ nyowɔre a kii kokonko nee eee? Aneŋ ne baa kyoree waa abwareseŋ wɔre-ɔ-rɔ-ɔ feye,

“ɔnyare e waaree ɔkyee,

na mɔ aa mɔ ka a waa kanɔ kyena kii kokonko.”*

¹⁷ Amaa ɔko ne o tii Kristoo si-o, Kristoo na sese amɔ e borɔ Wuribware a kufwiije-o si na bo bo waa kanɔ koŋko.

¹⁸ Amose se-ɔ, mone ma waa kakyeeekpa na kanyarekpa na kipurima. Ebɔye ne e koŋ i tii si ne sese e waa-ɔ maa waa kayowɔre-ɔ iyisi. Amaa mɔ ne ɔ waa kakyeeekpa na kanyarekpa-ɔ e sa ne mɔ fɔnfɔŋ kayowɔre e waa iyisi Wuribware ase. ¹⁹ Mone moŋ nyi

* 6:16 Keleekaase 2.24.

feyɛ mɔnɛ nyowɔrɛ du nee feyɛ Wuribware sunkpa ne Wuribware a kufwiinge timaa-o te-ro-o ooo? O te mɔnɛ nkponɔ-rɔ a lee feyɛ Wuribware ase ne mɔnɛ a nya mɔ lee. Kasentij si, n gye mɔnɛ e bo mɔnɛ nyowɔrɛ, amaa Wuribware e bo. ²⁰ A lee feyɛ ɔ sɔ mɔnɛ yawo leɲɛ. Anɛɲ se-ɔ, mɔn' ba mɔnɛ nyowɔrɛ bo waa anɛɲ ne asɛɛ e nya a bo ɲu anɛɲ ne mɔnɛ te-o, na bo kyɔrɔ Wuribware.

7

Awaareye asɛɲ

¹ Mbeyɔmɔ mɔ e kpa a n lee sɛɲbise ne mɔnɛ a bise mɔ mɔnɛ wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ kanɔ. Kemɔ ne ke gye nkprɛ-ɔ bo lee awaareye asɛɲ se. Mɔ e fa feyɛ ɔnyare e mɔɲ waaree, ɔ waa atɔ. ² Amaa a bware feyɛ ɔnyare kemaa nya mɔ ka, na ɔkyee kemaa mɔ nya mɔ kuri, na bo ma kyɔ mɔnɛ-rɔ kee a mɔn' waa kakyee kpa na kanyare kpa na kipurima. ³ ɔnyare ma kine feyɛ mɔ aa mɔ ka maa di, anɛɲ dɛɛ ne mɔ ka mɔ ma kine feyɛ mɔ aa mɔ kuri maa di. ⁴ ɔnyare kayowɔrɛ mɔɲ gye mɔ fɔɲfɔɲ lee nee, mɔ ka e bo kamɔ. Anɛɲ dɛɛ ne ɔkyee kayowɔrɛ mɔɲ gye mɔ fɔɲfɔɲ lee, mɔ kuri e bo kamɔ. ⁵ Amɔse se-ɔ mɔnɛ ma kaɲ kine kidi kekyee na kenyaɛ kpa mɔ se, amɔ mɔnɛ a kyɔ gye nkprɛ waa kanɔ sure si feyɛ mɔnɛ ma di, na mɔn' nya nya saɲ kafwee a mɔn' bo tii mɔnɛ kebwarekɔrɛ se fɛraa. Amɔ kameɛ-rɔ na mɔnɛ aa mɔnɛ ka-ana beɛ di. Mɔnɛ ya kyee kebeɛ ya di mɔnɛ ka-ana ase, ɔbɔnsam e kyɔ mɔnɛ-rɔ a mɔn' nya waa bɔye, a lee feyɛ mɔnɛ maa taare a mɔn' kra mɔnɛ eyee. ⁶ Anɛɲ a atɔ mɔ ne mɔ e tɔwe mɔ i gywii mɔnɛ-ɔ mɔɲ gye mbraa ne ɲ ya lee Wuribware ase-ɔ, amaa a gye atɔ kɔ ne mɔ e sa mɔnɛ kpa feyɛ, amɔ e pre mɔnɛ, mɔn' waa. ⁷ Kasentij si, weeteɛ mɔ e kpa feyɛ asɛɛ pɛɛ kyena bo yɔ na bo mɔɲ waaree, feyɛ anɛɲ ne mɔ-ɔ mɔɲ waaree pɛɛ-ɔ. Amaa a maa taare a baare sa ɔkɛmaa. Wuribware a sa anɛ ɔkɛmaa na ketɔ ne o nyi ewaa bweɛtɔ, ne kɔ kwee mɔ beɛkɔ lee-ro-o.

⁸ Amɔse se-ɔ, ɲ ye bamɔ ne bo mɔɲ waaree-ɔ na akyee ne bo gye akpenlekyee-ɔ a bware feyɛ bo ma lee waaree. ⁹ Amaa bamɔ e ma taare a bo kra bamɔ eyee, amɔ fɛraa bo waaree. Mɔnɛ ya waaree, a bware a kyɔɲ feyɛ mɔnɛ a te, na mɔnɛ mɔɲ waaree, na mɔnɛ saɲ mɔnɛ gywii feyɛ mɔn' waaree. ¹⁰ Awaareepɔ-ɔ mɔ, n de mbraa kɔ a m bo sa mɔnɛ, n gye mɔ ase ne ɲ ya lee, amaa anɛ nyanɲɛ Kristoo ase ne ɲ ya lee. Mbɛraa-ɔ e gye feyɛ ɔkyee ma kine mɔ kuri. ¹¹ Amaa mɔ ya kaɲ kine mɔ kuri, ɔ ma kaɲ kpa anyare, amaa ɔ sa a mɔ aa mɔ kuri a beɛ lɔɲɔ bamɔ mɔbɔɲtɔ-rɔ. Anɛɲ dɛɛ ne ɔnyare mɔ ma kine mɔ ka.

¹² Mɔ-ɔ, n de asɛɲ a n tɔwe gywii awaareepɔ-ɔ, a mɔɲ gye mbraa ne ɲ ya lee anɛ nyanɲɛ ase-ɔ nee. Amɔ e gye feyɛ, ɔnyare ya kii Kristoonyi, ne mɔ ka mɔɲ tɛɛ kii Kristoonyi, ne ɔkyee-ɔ ya sure si feyɛ mɔ aa mɔ kyena a bo bo yɔ, ɔ ma kaɲ kine ɔkyee-ɔ. ¹³ Anɛɲ dɛɛ ne ɔkyee ya kii Kristoonyi ne mɔ kuri mɔɲ tɛɛ kii Kristoonyi, ne mɔ ya sure si feyɛ mɔ aa mɔ kyena a bo bo yɔ, amɔ fɛraa ɔ ma kaɲ kine mɔ kuri-o. ¹⁴ Ketɔ se ne amɔ-ɔ gye anɛɲ-ɔ e gye feyɛ Kristoonyi ɔkyee-ɔ a sa ne mɔ kuri ne ɔ mɔɲ gye Kristoonyi-o mɔɲ lee o de iyisi Wuribware ase. Anɛɲ dɛɛ ne Kristoonyi ɔnyare-ɔ a sa ne mɔ ka ne ɔ mɔɲ gye Kristoonyi-o mɔ mɔɲ lee o de iyisi Wuribware ase. N gye anɛɲ, bamɔ gyi-ana de iyisi. Amaa amɔ-ɔ se-ɔ, bamɔ gyi-ana mɔɲ de iyisi Wuribware ase.

¹⁵ Amaa feyɛ ɔnyare-ɔ beɛɛ ɔkyee-ɔ ne ɔ mɔɲ gye Kristoonyi-o, ne mɔ e kpa a ɔ yɔ, ɔ sa a ɔ nare. Anɛɲ a asɛɲ mɔ ne mɔ e tɔwe mbeyɔmɔ-ɔ maa ɲure ɔkɔ ne oo sii o te mɔ wɔrɛ-ɔ nee. A lee feyɛ Wuribware a tee anɛ nee feyɛ anɛ bo kyena kayeeyuri-ro. ¹⁶ Fɔ, ɔkyee, fɔ aa fɔ kuri e saɲ mɔnɛ te abɛɛ ase, fɔ e taare a fɔ tɔwe feyɛ o kperi fɔ se a o kii Kristoonyi aaa? Beɛɛ fɔ, ɔnyare, fɔ aa fɔ ka e mɔɲ brawe abɛɛ se, fɔ e taare a fɔ kaapɔ feyɛ o kperi fɔ se a o kii Kristoonyi aaa?

Mɔn' kyena anɛɲ ne mɔnɛ dɛɛ mɔnɛ te, ne Wuribware a tee mɔnɛ feyɛ mɔn' bo gya mɔ se-ɔ

¹⁷ Amɔse se-ɔ, ɲ ye sɛɛ kyena anɛɲ ne Wuribware a sa mɔ feyɛ ɔ kyena-ɔ. ɔ kyena feyɛ anɛɲ ne ɔ kyɔ o te, ne Wuribware a tee mɔ feyɛ ɔ bo gya mɔ se-ɔ. Mbɛraa mɔ ne mɔ e kaapɔ asɔrɛ-ɔ pɛɛɛ. ¹⁸ ɔkɛmaa ne baa tɛɲ mɔ kotweɛtu pwɛɛ ne Wuribware a dɛɛ tee mɔ-ɔ ma leɲ eyee feyɛ o buɲ mɔ kotweɛtu alɔpane-ɔ se. ɔkɛmaa mɔ ne bo mɔɲ tɛɲ mɔ

kotweetu pwεε ne Wuribware a dεε tee m̀-ɔ bee ɔ ma buwi kpa feye bɔ ten m̀ kotweetu. ¹⁹ Haree ba ten fɔ kotweetu bεεε bɔ moŋ ten ooo, a moŋ gye atɔ ne a tiri-o. Ketɔ ne ki tiri-o e gye feye fɔ gya Wuribware a mbraa-ɔ se. ²⁰ M bee mo e tɔwe aneŋ ne mo a tɔwe-ɔ dεε feye okemaa kyena aneŋ ne ɔ dεε o te, ne Wuribware a tee m̀-ɔ. ²¹ Fɔ e dεε fɔ gye kenya nsan amɔ, fɔ ma sa a aneŋ a atɔ-ɔ tɔraa fɔ. Amaa fɔ e nya kpa feye fɔ e kɔre fɔ eyee, fɔ waa aneŋ. ²² Oko ne ɔ dεε ɔ gye sese kenya-ɔ san ne ɔ bɔ kii Kristoonyi-o, a du nee feye m̀ a bɔ kii ane nyanpe Kristoo ogyi-o, a lee feye ɔ nya m̀ eyee lee ebɔye-rɔ. Aneŋ dεε ne m̀ ne ɔ gye kaye m̀-ɔ ogyi-o san ne ɔ bɔ kii Kristoonyi-o ma lee tɔwe feye ɔ gye ogyi, a lee feye ane nyanpe a tee m̀ feye ɔ bɔ kii m̀ kenya. ²³ A lee feye Kristoo a ɔɔ mone pεεε yawɔ lenlenɛ, ne mone a kii m̀ anya. Amose-ɔ mone ma lee kii sese dimaadi anya. ²⁴ Amose se-ɔ, mo kosobεε-ana, mon' sa a okemaa kyena aneŋ ne ɔ kyɔ ɔ dεε o te, ne Wuribware a tee m̀-ɔ.

Awaareye asen nkyase

²⁵ Mbeyɔmɔ mo i lee mone senbise bɔ lee mbregyii si kanɔ. Moŋ de mbraa bɔ lee aneŋ a asen mɔ se bɔ lee ane nyanpe Kristoo ase, amaa mo e tɔwe amɔ se asen timaa a n gywii mone. Mo a gye oko ne ane nyanpe a yure-o si-o, mone e taare a mon' kɔre mo gyi, ma penna oko. ²⁶ Mo e kɔre mo i gyi feye a bware sa sese feye ɔ kyena aneŋ na ɔ ma waaree, a lee feye mbeyɔmɔ ane i ŋu asen bweetɔ kaye m̀-ɔ. ²⁷ Onyare i de ka, ɔ ma kan kine m̀, amaa onyare e moŋ tee waaree, ɔ ma lee buwi kpa ka. ²⁸ Onyare ya waaree, ɔ moŋ waa bɔye nee. Kabregyii mɔ ya waaree, ɔ moŋ waa bɔye. Amaa mo e kpa nee feye asen ne bamɔ ne ba waaree-ɔ i ŋu-o, mone ma ŋu amɔ.

²⁹ Mo kosobεε-ana, ketɔ ne mo e kaapo-ɔ e gye feye san moŋ lee ɔ kyɔ na kaye gye kee. Lee mbeyɔmɔ bɔ yɔ, anyare waarepo kyena feye bamɔ a moŋ de aka-ɔ. ³⁰ Sunle-ana kyena feye bamɔ akatɔ a gyi-o. Bamɔ ne bamɔ akatɔ a gyi-o kyena feye bamɔ kakyena-rɔ a moŋ bɔ kɔne-ɔ. Bamɔ ne baa ɔɔ atetomɔŋta-ɔ kyena feye n gye bamɔ e bɔ atetomɔŋta ne baa ɔɔ-ɔ. ³¹ Bamɔ ne bɔ gye ayawogyipo-ɔ kyena feye bamɔ atetomɔŋta a moŋ tiri-o. Ketɔ se ne mo a tɔwe amɔ-ɔ pεεε-ɔ e gye feye aneŋ ne kaye mɔ du mbeyɔmɔ-ɔ ka kyon ka yɔ nee. ³² Mo e kpa feye mon' lee mone eyee lee asen-nɔ. Mbeyɔmɔ onyare ne ɔ moŋ tee waaree-ɔ, ane nyanpe a asuŋ-o tiri m̀, ne ɔ len eyee feye ɔ waa ketɔ ne ki i gyi ane nyanpe akatɔ-ɔ. ³³ Amaa onyare ne ɔ waaree-ɔ de m̀ eyee o biri kaye m̀-ɔ atetomɔŋta nee, ne ɔ len eyee ɔ waa m̀ ka na m̀ akatɔ gyi. ³⁴ Amose se-ɔ, ɔ kpa a ɔ ba akatɔ anyɔ bɔ deere prantowa-rɔ. Okyee ne ɔ moŋ waaree-ɔ bεεε kabregyii ne ɔ moŋ waaree-ɔ, ane nyanpe asen tiri m̀, ne ɔ taa m̀ kakponɔ pεεε na m̀ kayowɔre pεεε sa ane nyanpe. Amaa okyee waarepo fεraa, kaye m̀-ɔ atetomɔŋta asen tiri m̀, ne ɔ len eyee a ɔ waa m̀ kuri na m̀ akatɔ gyi.

³⁵ N gye sa ne mo e tɔwe amɔ-ɔ na mone kakyena-rɔ waa len sa mone. Amaa mo e kpa mone kedamenanɛ nee. Ketɔ ne mo e kpa-ɔ pεεε e gye feye mon' waa atɔ ne a bware-o, na mon' taa mone ŋkponɔ pεεε bɔ suŋ ane nyanpe.

³⁶ Feye onyare ne baa kere okyee sa m̀-ɔ fεraa, m̀ e ma taare a ɔ kra m̀ eyee, ne okyee-ɔ e kpa a ɔ dan kyon awaareye se fεraa, amɔ fεraa, onyare-ɔ waaree okyee-ɔ. Amɔ-ɔ moŋ gye bɔye. ³⁷ Ŋkee fεraa bamɔ ya kere okyee sa onyare, ne onyare-ɔ ya waa m̀ mfεere feye ɔ maa waaree okyee-ɔ, oko e ma yere m̀ feye ɔ taa okyee-ɔ, ne m̀ e taare a ɔ kra m̀ eyee, ne m̀ ya tɔwe feye ɔ maa waaree, amɔ fεraa ɔ waa atɔ. ³⁸ Amose se-ɔ, okemaa ne ɔ waaree-ɔ a waa atɔ. Amaa oko ne ɔ moŋ waaree-ɔ a waa atɔ kyon oko ne ɔ waaree-ɔ.

³⁹ Mbeyɔmɔ okyee ne ɔ waaree-ɔ moŋ bɔ m̀ eyee na m̀ kuri san o te. Amaa m̀ kuri ya wu fεraa, o de kpa feye ɔ bee waaree oko ne ɔ kpa-ɔ. Amaa a tiri feye Kristoonyi ne ɔ waaree. ⁴⁰ Amaa mo e kɔre a n gyi feye m̀ ya kyena na ɔ moŋ lee waaree pεεε, ne m̀ akatɔ i gyi bweetɔ. Aneŋ ne m fεraa mo e fa-ɔ nee. Ne ŋ nyi feye Wuribware a kufwiŋe-o e gye ne ɔ sa mo aneŋ a mfεere-ɔ.

8

Bɔ lee ateese bɛɛɛ mbɔ nɛ ba mɔɔ ba sa ikisi-o

¹ Mbeyɔmɔ mɔ i lee mɔnɛ sɛnɔbise nɛ mɔnɛ a bise bɔ lee ateese bɛɛɛ mbɔ nɛ ba mɔɔ ba sa ikisi-o kanɔ. Mone e tɔwe feye mone nyi asɛn, nɛ mone pɛɛɛ nyi feye kisi mɔn gye sɛye. Mbeyɔmɔ, fɔ i de kanyiasɛn wɔrɛ, a mɔn kyɔ, a lee feye kanyiasɛn e sa nɛ sɛsɛ e kaapɔ mɔ eɛɛ. Amaa fɔ e kpa fɔ bɛɛkɔ Kristoonyi asɛn fɛraa, fɔ e kya mɔ-rɔ na ɔ waa lɛn mɔ kɔkɔɔregyi-ro. ² Amosɛ sɛ-ɔ, ɔkɔ e fa feye o nyi kɔtɔkɔ, amɔ fɛraa kɛtɔ nɛ o nyi-o wɔrɛ mɔn kyɔ. ³ Amaa sɛsɛ e kpa Wuribware asɛn, Wuribware e taa mɔ feye ɔ gye mɔ sɛsɛ nɛɛ.

⁴ To, bɔ lee mbɔ nɛ ba mɔɔ ba sa ikisi-o asɛn. Anɛ pɛɛɛ nyi feye kɛtɔ nɛ ba tɛɛ feye ikisi-o mɔn de keyaalɛn kayɛ mɔ-rɔ, a lee feye bɔ mɔn kɛɛ, nɛ anɛ nyi feye Wuribware fɛraa ɔ gye ɔkɔnɔkɔ kperɛ nɛɛ. ⁵ A gye kasɛntɛn feye atɔ bweɛtɔ bɔ-rɔ nɛ asɛsɛ e tɛɛ feye ikisi, nɛ ba tɛɛ anɛn a atɔ-ɔ feye bamɔ nyanɔpɛ, nɛ ba sun ɛmɔ feye ɛmɔ a gye Wuribware fɔnɔfɔn-ɔ. Anɛn a ikisi mɔ, bɔ ye amɔ akɔ bɔ sweere mɔ sɛ, nɛ akɔ mɔ bɔ sɔsɔ. ⁶ Amaa anɛ Kristoo awuye fɛraa, anɛ asɛ, anɛ sɛ Wuribware gye ɔkɔnɔkɔ kperɛ nɛɛ, mɔ wɔrɛ nɛ anɛ i sun, anɛ maa sun ikisi. Wuribware e gye nɛ ɔ tweɛ kɛtɔ kɛmaa, nɛ anɛ bɔ-rɔ sa mɔ. Nɛ anɛ de nyanɔpɛ kɔnɔkɔ, mɔ e gye Yeessuu Kristoo. Mɔ sɛ nɛ Wuribware a bɔrɔ bɔ tweɛ kɛtɔ kɛmaa, nɛ anɛ nɔkpa a lee mɔ ase.

⁷ Amaa n gye ɔkɛmaa e gye nɛ o nyi amɔ-ɔ pɛɛɛ. Asɛsɛ kɔ a sun ikisi kyɛɛ, nɛ mbeyɔmɔ dɛɛ nɛ baa yɔwɛ ɛmɔ kusun. Anɛn a asɛsɛ-ɔ ya gyi ikisi si ateese, bɔ san ba fa amɔ mfɛɛrɛ nɛɛ feye ikisi si ateese nɛɛ. Amosɛ sɛ-ɔ, amɔ bamɔ idun e tɛnɔnɛ bamɔ, na bamɔ nɔkɔnɔ-rɔ waa iyisi. ⁸ Mbembeyɔmɔ Wuribware mɔn tɔwe feye anɛ gyi ateese kɔ na a nya gyi mɔ akatɔ. Anɛ e mɔn gyi, anɛ sɛye mɔn fɔ, nɛ anɛ ya gyi mɔ nɛɛ aaa, anɛ maa nya sɛye Wuribware akatɔ-rɔ. ⁹ Amaa kɛtɔ nɛ mɔ e tɔwe-ɔ e gye feye, hareɛ gbaa mone ya tɔwe feye mone de kpa feye mɔn' gyi ikisi si ateese a lee feye ikisi mɔn gye sɛye, mɔn' deere nɛnɛɛ, a lee feye mone ya gyi, a taare a sa a ɔkɔ nɛ mɔ kɔkɔɔregyi mɔn kyɔ-ɔ gyi, na ɔ lee ɔ waa ɛbɔye. ¹⁰ Feye ɔkɔ nɛ mɔ mfɛɛrɛ maa kreɛ ikyurowi-o ya nɔ feye fɔ nɛ fɔ ye fɔ de kanyiasɛn-ɔ te kisi ase fɔ i gyi ateese, amɔ fɔ mɔn nyi feye a waa mɔ wɔrɛ a o tii fɔ sɛ a mɔn' deɛ gyi ikisi si ateese aaa? ¹¹ Mfaanɛ a kanyiasɛn mɔ nɛ fɔ ye fɔ de-o e sa a fɔ bɛɛkɔ nɛ mɔ kɔkɔɔrɛ Kristoo gyi-o mɔn bɔ lɛn-ɔ yɔwɛ mɔ kɔkɔɔrɛ Kristoo gyi bɛɛ ya sun ikisi. Fɔ mɔn nyi feye Kristoo a kperi fɔ aa mɔ pɛɛɛ sɛ wu, nɛ bɔ lee anɛn nɛ fɔ e waa-ɔ sɛ, fɔ e kpa feye fɔ bɛɛkɔ lwee awɔrɛfɔw deɛkpa-rɔ aaa? ¹² Mone e waa anɛn, amɔ-ɔ a kaapɔ nɛɛ feye mone e waa mone bɛɛkɔ-ana Kristoo awuye ɛbɔye nɛɛ. Nɛ mone bɛɛ mone e sa nɛ bamɔ nɛ bamɔ kɔkɔɔregyi mɔn kyɔ-ɔ a kɔkɔɔregyi-o tɛn sɛ. Mone ya waa mone kɔsɔbɛɛ-ana ɛbɔye anɛn-ɔ, kɛtɔ e kaapɔ nɛɛ feye mone e waa Kristoo gbaa ɛbɔye nɛɛ. ¹³ Amosɛ sɛ-ɔ, kɛtɔ nɛ mɔ e tɔwe-ɔ e gye feye kɛtɔ nɛ mɔ i gyi-o e sa a mɔ bɛɛkɔ Kristoonyi waa ɛbɔye, amɔ fɛraa, ma lɛɛ wɔ kiyɛɛ pɛɛɛ. Mɔ ya waa amɔ-ɔ, mɔ e sa a mɔ bɛɛkɔ Kristoonyi waa bɔye.

9

Kristoo ayaa-rɔ ayɛrɛpɔ de kpa feye bɔ kɔɔrɛ ateese

¹⁻³ To, bɔ lee ateese asɛn sɛ bɛɛ. Mone-rɔ bɔkɔ maa bu mɔ feye n gye Yeessuu ayaa-rɔ ayɛrɛpɔ-ɔ ɔkɔ, nɛ bɔ ye a mɔn bware feye mɔ a nya ateese na nkyu bɔ lee anɛn a kusun-o si-o. Mɔ i bise mone feye mɔn de kpa feye n waa kɛtɔ kɛmaa aaa? A gye kayɛba feye n gye anɛ nyanɔpɛ Yeessuu a ayaa-rɔ ayɛrɛpɔ-ɔ ɔkɔ aaa? Daabii! Kɛtɔ nɛ kɛ e kaapɔ feye n gye-ɔ e gye feye mɔ a ba mɔ fɔnɔfɔn akatɔ anyɔ bɔ nɔ mɔ. Nɛ kɛtɔ nɛ kɔ kyɔ-ɔ e gye feye mɔ fɔnɔfɔn a ba mone asɛ bɔ kaapɔ mone abwareɛnɛn, nɛ mone a kɔɔrɛ amɔ gyi. Amosɛ-ɔ, hareɛ bɔkɔ e ma kɔɔrɛ a bɔ gyi feye n gye Yeessuu a ayaa-rɔ ayɛrɛpɔ-ɔ ɔkɔ, mone bweɛtɔ fɛraa, mone e kɔɔrɛ mɔ a mɔn' gyi, bɛɛɛ? Amosɛ sɛ-ɔ, ɔkɔ ya gyiiri mɔ asɛn mɔ ikii, anɛn nɛ mɔ e bɛnɔnɔ mɔ. ⁴ Nɛ m bɛɛ mɔ e bɛnɔnɔ anɛn a asɛsɛ-ɔ feye anɛ ya waa ayaa-rɔ ayɛrɛpɔ a kusun amɔ, mɔ aa mɔ narebɛɛrɔ Bar-Nabas de kpa feye anɛ nya ateese na nkyu lee anɛ kusun amɔ nɛ anɛ i sun-o si. ⁵ Nɛ anɛ bɛɛ anɛ de kpa feye anɛ ɔkɛmaa

waaree okyee ne o gye Kristoonyi-o, na m̀ e yo kpa na m̀ aa m̀ ka yo, feye ane ne ane nyanpe Yeesuu a ayaa-ro ayerepo ne baa san-o bokō na Yeesuu m̀ tire-ana na Peetroo e waa-o. ⁶ Beee mone e kaapo nee feye mo aa Bar-Nabas wore feraa e gye ne ane waa kusun bō sō ane ateese aaa?

⁷ N taa soogyaanyi asen bō kaapo mone e. Soogyaanyi e gye ne o ka m̀ fɔɔfɔɔ ateese kōkō aaa? Beee n gye ane de ne o dōdōpo i gyi ateese ne o nya a o lee m̀ ndō-ro-o ako aaa? Beee n gye ane ne enaate odeeresepeo i nuu kenypō ne o nya a o lee m̀ enaate-o ase-o kōkō aaa?

⁸ Kaye-ro atō ne mo a tōwe bō kaapo mone-o nee. Amaa Wuribware a mbraa-o gbaa a tōwe ane de. ⁹ Feye ane ne Wuribware a tōwe gywii ane odedaapo Mosis feye o kaapo ane-o, o ye,

“Fō i de naate fō i kyikye yaabraa se fō i lee ayaabraagyi-o,
fō ma kan ɲure m̀ kanō se, na o ma nya amō akō wo.”*

Amo enaate asen dooo ne Wuribware e tōwe-o dō? ¹⁰ Mō a tōwe amō-o, n gye ane ne o de aaa? Kasentij si ane dimaadi ne o kyoree amō-o sa, feye okō ne o banje iferi-o na okō mō ne o forowe abwaye-o pree i sun ba kpa bamō ateese lee kodō amō-ro a bō gyi nee. ¹¹ Ane asun e gye feye ane dwii atōdwii waa mone-ro, abwaresen kotōwe-o asen ne n de-o. Feye ane ne o dōdōpo i gyi m̀ kodō-ro ateese ne o nya-o akō-o, ane ya kaapo mone abwaresen, ne ane ya kore ateese na ane gyi, amō-o e kaapo nee feye ketō ne ane e kore-o kyō bweetō aaa?

¹² Bokō i de kpa feye bō kōre ane a atō-o lee mone ase, amō feraa, ane ne ane gye Yeesuu a ayaa-ro ayerepo-o de kpa bweetō ane kyon bamō. Amaa ane moɲ gya amō se. Ketō ne ane e kpa-o e gye feye a bware sa ane feye ane gyi aworefō, na kotōko ma nya taare kun Kristoo kunu si asen timaa-o kotōwe, na a nya yo akatō-ro. ¹³ M bee taa Wuribware kusun asen bō kaapo mone. Wuribware alɔɔɔpo e waa bamō kusun lɔɔɔkpa ne o bō Wuribware sunkpa-o. Ne bō lee ane se-o, asese ya baa mbō beee ateese a bō bō lɔɔɔ Wuribware, alɔɔɔpo amō e nya ayee na ateese amō akō a bō gyi.* ¹⁴ Ane de ne ane nyanpe a sa mbraa feye bamō ne ba tōwe Yeesuu Kristoo kunu si asen timaa-o nya bamō ateese gyise lee ane a kusun-o-ro.

¹⁵ Amaa m bee mō e tōwe-ro, m feraa mō a ba mone ase-o, moɲ nya mō ateese na nkyu ne weete n de kpa feye ɲ nya-o lee mone ase. Amaa mone ma fa feye mō a kyoree amō-o nee na ɲkee ɲ nya kōre kotōko mone ase. Mō ya wu, a bō feye mō a waa ane. Mō ya waa ane, amō feraa ma lee taare a ɲ kaapo mō eyee feye mō i sun mō e sa mone na m ma kōre sɛye. ¹⁶ Mō asen timaa-o kotōwe-o maa kaapo mō nee feye ɲ kaapo mō eyee, a lee feye Kristoo e gye ne o yere mō feye n tōwe asen timaa-o. Mō ya yōwe, o gyiiri mō kesebō. ¹⁷ Mō ya waa ane a kusun-o, na okō moɲ yere mō feye ɲ waa, amō feraa mō e nya kakōka. Amaa Wuribware ya taa kusun mō waa mō asare-ro, amō feraa mō e waa kusun amō ne o sa mō feye ɲ waa-o dooo nee. ¹⁸ Amose se-o, ntetō e gye mō kakōka kaye m-ro mfee? Mō kakōka e gye feye n de kpa feye n de asen timaa-o mō e sa okemaa na ma kōre bamō sɛye. Amaa haree mō a de kpa feye ɲ kōre ateese lee okō ase gbaa ooo, mō-o ma kōre.

¹⁹ Ne m bee n de kpa feye ɲ kine bokō nno kegyase, amaa mō e waa mō eyee feye mō a gye okemaa kenya-o, na ɲ nya taare sa a asese bweetō kii Kristoo awuye. ²⁰ Mō ya yo Yudaa awuye ase, n te feye Yudaanyi-o na ɲ nya nya Yudaa awuye. Amaa feraa haree mō ne n gye Yudaanyi-o, mō a moɲ lee n gya bamō mbraa ne bō gya se-o se, ne haree mō a kii Kristoonyi gbaa ooo, mō ya yo bamō ase, mō e taa mō eyee bō waa mbraa amō kaase nee a ɲ nya nya bamō. ²¹ Ane de ne mō e kpa a ɲ nya bamō ne bō moɲ gye Yudaa awuye-o, amō, mō ya yo bamō ase, mō e kyena nee feye bamō-o, na ma gya Yudaa awuye mbraa-o se. Amō-o e kaapo nee feye mō a kye Wuribware a mbraa-o dō? Daabii, n gye

* 9:9 Mbraa kebeesa 25.4.

* 9:13 Kɔlɔɔɔ mbraa 6.16, 26; Mbraa kebeesa 18.1.

anɛɲ nɛɛ. N gya Kristoo mbraa sɛ nɛɛ. ²² Feyɛ asɛsɛ kɔ ya kɔɔrɛ Kristoo gyi, nɛ bɔ lɛɛ bamo kɔkɔɔregyi-o a moɲ kyɔ-ɔ sɛ-ɔ, nɛ ba kisi kigyi ateesɛ kɔ, m fɛraa, mo ya yɔ bamo ase, ma gyi ateesɛ kɛmaa nɛ ba kisi kigyi-o. Amo katiɲ ɛ gye feyɛ asɛsɛ kɛmaa nɛ mo ɛ tɔ-ɔ, amɔ mo i kii nɛɛ feyɛ bamo, na ɲ nya ba ɛkpa ɛwɔrɛsɛ ɛwɔrɛsɛ bɔ sa a Wuribware moɔwɛ bamo boko. ²³ Mfaanɛɛ nɛ mo ɛ waa, nɛ mo ɛ nya mo ɛ tɔwɛ asɛɲ timaa-o, na mo-ɔ mo ɛ nya amɔ sɛ nyure.

²⁴ M bɛɛ taa kayɛ mɔ-rɔ atɔ bɔ kaapo mone. Asɛsɛ bweɛtɔ ɛ sɛrɛ ɛnaɲ, amaa ɔkoɲko wɔrɛ ɛ gye nɛ o gyi si. Amosɛ sɛ-ɔ, mo ɛ tɔwɛ mo i gywii mone feyɛ mon' ɲwɛɛnaɲ anɛɲ nɛ mone ɛ nya a mon' gyi si nya ketannebu-o. ²⁵ ɔkɛmaa nɛ ɔ ɲwɛɛnaɲ-ɔ ɛ kya sɛ ɔ ɲwɛɛnaɲ kake kɛmaa nɛɛ, na ɔ taarɛ kra mɔ ɛyɛɛ ketɔ kɛmaa-rɔ. Ketannebu nɛ ɔko nɛ ɔ ɲwɛɛnaɲ a o gyi si-o ɛ nya-ɔ ɛ gye atɔ kɔ nɛ bɔ de afera ba lo ba bɔɔ kuriikurii feyɛ kuwurepa-ɔ bɔ de ba kyɛna mɔ kuɲu si-o. Amaa mone fɛraa mone sɛrɛ mone ɛ kpa kuwurepa nɛ kɛ bɔ Wuribware sɛ, nɛ kɛ maa nyɛra-ɔ nɛɛ. ²⁶⁻²⁷ Amosɛ sɛ-ɔ, n gye sa nɛ n sɛrɛ kwa. M bɛɛ taa feyɛ n du nɛɛ feyɛ ɔko nɛ ɔ da akuɲtiɲ-o, amaa n gye afwii nɛ mo ɛ da. Mo ɛ da mo fɔɲfɔɲ kayɔwɔrɛ nɛɛ, na n taarɛ ɲu ketɔ nɛ kɛ bɔ mo kakponɔ-rɔ-ɔ. N gye anɛɲ, mo nɛ mo ɛ tɔwɛ asɛɲ timaa-o mo i gywii boko-ɔ moɲ fo feyɛ ɲ nya ketannebu Wuribware sɛ.

10

Kɛtɔ sɛ nɛ anɛ yɔwɛ ikisi kusun-o

¹ Mo kɔsɔbɛɛ-ana, mo ɛ kpa a mon' nyiɲɲi ketɔ nɛ kaa waa Yuda awuye adɛdaapo-ɔ sarɲ nɛ bɔ gya Mosis si-o, na anɛɲ nɛ Wuribware a kuɲ bamo-ɔ, na anɛɲ nɛ oo gyiiri bamo kɛsɛbɔ bɔ lɛɛ bamo ɛbɔyɛ sɛ-ɔ sɛ. Wuribware kowɔrɛ a ba kaasɛ bɔ kuɲ bamo, nɛ kaa gye bamo ɲkprɛɛ kimukee-ro mferɲ sarɲ kɛmaa. Nɛ kaa bɛɛ gye bamo ɲkprɛɛ, nɛ baa taarɛ tɛɲ ɔpoo Pipee-o-ro sweɛrɛ wɔrɛsɛ sɛ.* ² Ketɔ nɛ kaa waa bamo kowɔrɛ-ɔ kaasɛ na ɔpoo-ɔ-rɔ du nɛɛ feyɛ bamo a bɔ bamo asuu-o, nɛ asuu kɛbɔ mɔ ɛ kaapo feyɛ bɔ gya Mosis si. ³ Bamo prɛɛ a gyi ateesɛ nɛ aa lɛɛ Wuribware sɛ ba-rɔ-ɔ.* ⁴ Bamo prɛɛ a nuu nkyu nɛ ɲ ya lɛɛ kɛfɔrɛ-rɔ tɔɲ kɛmaa nɛ baa yɔ-ɔ. Kasɛɲtiɲ si, n gye kɛfɔrɛ-ɔ ya sa bamo nkyu, amaa Kristoo fɔɲfɔɲ.* ⁵ Amaa amɔ-ɔ prɛɛ gbaa, Wuribware akatɔ moɲ gyi bamo bweɛtɔ sɛ, amosɛ sɛ-ɔ nɛ bamo ɔkɛmaa a wu kpa-rɔ lɛɛ kimukee kuɲu mɔ ya kya nnoɲ a kuɲu-o si. ⁶ Mbeyɔmɔ ketɔ nɛ kaa waa bamo-ɔ i yii anɛ sɛ feyɛ anɛ ma kpa atɔ nɛ a moɲ bɔ daɲ-ɔ, ⁷ na anɛ ma sunɲ ikisi feyɛ bamo-ɔ. Kake ɲko nɛ baa seri kisi atɔ kɔ nɛ a du feyɛ kakprɛɲnyarɛɛ-ɔ, nɛ baa sunɲ amɔ. Feyɛ anɛɲ nɛ baa kyɔrɛɛ abwaresɛɲ wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ.

“Nɛ baa kyɛna gyi, nɛ baa nuu,
nɛ ɲkɛɛ baa kɔsɔ ba kyaa ba sa kisi-o,
na ba soori ba gyi bamo akatɔ.”*

⁸ Bɛɛ, anɛ ma waa kakyɛekpa na kanyarɛkpa feyɛ anɛɲ nɛ Isireelii awuye amɔ a waa-ɔ. Bamo a waa anɛɲ a atɔ-ɔ sɛ-ɔ, bamo ɲkprɛɲ adunyɔ na nsa a wu kake koɲko.* ⁹ Anɛ ma tɔwɛ feyɛ Wuribware moɲ bware, feyɛ anɛɲ nɛ bamo boko a waa, nɛ Wuribware a sunɲ awɔ bɔ duɲwi duɲwi bamo mɔ-ɔ.* ¹⁰ Anɛ bɛɛ anɛ ma kaɲ tɛɛ feyɛ anɛɲ nɛ bamo boko a waa nɛ Wuribware a sunɲ mɔ mbɔɔ-ɔ ɔko feyɛ ɔ bɔ mɔɔ bamo-ɔ.

¹¹ Amo prɛɛ nɛ aa waa bamo-ɔ nɛ Mosis a kyɔrɛɛ waa abwaresɛɲ wɔrɛ-ɔ-rɔ na anɛ nɛ anɛ te mbeyɔmɔ-ɔ ma lɛɛ waa anɛɲ a ɛbɔyɛ-ɔ. Bɔ lɛɛ feyɛ anɛ te mbeyɔmɔ a kayɛ mɔ nɛ ka kpa a ka gye kɛɛ-ɔ-rɔ. ¹² Amosɛ sɛ-ɔ, mɔ nɛ ɔ fa feyɛ ɔ yɛrɛ kɛɲkɛɲ-o, na ɔ maa waa bɔyɛ-ɔ, sa sɛ na ɔ ma nya lwee kowaa ɛbɔyɛ-rɔ. ¹³ Sarɲ kɛmaa nɛ ɔbɔnsam ɛ kyɔ mone-rɔ a ɔ kɛɛ-ɔ bɛɛɛ asɛɲ ya tɔ mone, mon' nyiɲɲi si feyɛ anɛɲ a atɔ-ɔ ɛ tɔ sɛsɛ sarɲ kɛmaa. Amaa Wuribware maa lanɲɛ mɔ kanɔ. ɔ maa sure asɛɲ nɛ a kyɔ mone, nɛ mone maa taarɛ a

* 10:1 Kelee Igyipiti 14.21-22. * 10:3 Kelee Igyipiti 16.13-35. * 10:4 Kelee Igyipiti 17.1-7; Anyarɛ kekare 20.1-13. * 10:7 Kelee Igyipiti 32.6. * 10:8 Anyarɛ kekare 25.1-9. * 10:9 Anyarɛ kekare 21.5-6.

mon' lee amo-rɔ-ɔ tɔ mone. Wuribware e kaapo mone kpa ne mone e borɔ se a mon' bo lee amo-rɔ-ɔ. Mfaanɛ ne mone e taare a mon' nya kanyite aworefɔɔ-rɔ.

¹⁴ Amose se-ɔ, mɔ akosobɛɛ timaa, mon' yowe ikisi kusun. ¹⁵ Ɔ nyi feye mone nyi asen, amose se-ɔ mon' deere ketɔ ne mɔ a tɔwe-ɔ-rɔ sa mone eyee. ¹⁶ Ane Kristoo awuye ya gyanje feye ane gyi ateese ne ba gyi ba nyinji ane nyanje na mɔ lowi-o, ane e taa kotorenkyu na nta nee, ne ane e sa Wuribware anse ane e wee se. Ne ane ya nuu kemo-rɔ, aa waa nee feye ane pɛɛɛ i nuu Kristoo mbogya-ɔ. Aneɲ dɛɛ ne ane ya ke bodobodoo-ro ane i gyi, ne a du feye ane pɛɛɛ i gyi Kristoo koyoworegyi-o. ¹⁷ A lee feye bodobodoo konko kpenj e bo-rɔ ne ane pɛɛɛ i ke-ro ngyingyii ngyingyii ane e wo. Amo-ɔ e kaapo nee feye, haree ane e kyɔ bweeto nee ooo, ane mɔ ane de kanɔ konko.

¹⁸ Mon' sa a a taa Isireelii awuye bo tɔwe asen. Bamɔ ya mɔɔ kabɔ bo lonje Wuribware, ne baa wo kiyee-o, a kaapo nee feye bamɔ pɛɛɛ e waa kanɔ ba sun Wuribware. Aneɲ-ɔ e kaapo nee feye bamɔ aa bamɔ kosobɛɛ-ana na Wuribware de kanɔ konko nee. ¹⁹ Mbeyɔmɔ, mone Kristoo awuye ya wo kiyee ne baa mɔɔ sa kisi-o, a monj bware. Mɔ kotɔwe aneɲ-ɔ e kaapo feye ateese bɛɛɛ mbɔ ne ba mɔɔ ba sa kisi-o de tonɔ aaa? Ne m bee mɔ e kaapo feye kisi de keyaalenj bɛɛɛ ke kee aaa? ²⁰ Daabii! Ketɔ ne mɔ e kaapo-ɔ e gye feye n gye Wuribware bɛɛɛ ikisi ne ikisi asunjo e mɔɔ aneɲ a mbɔ-ɔ ba sa. Ba fa feye ba sun ikisi kasentij si nee. Amaa Ɖbɔnsam na mɔ kameɛ-ro awuye ne ba sun. Mbeyɔmɔ ma kpa feye mon' kii Ɖbɔnsam asunjo. ²¹ Mone maa taare a mon' nuu ane nyanje Yeesuu a nta-ɔ na mon' bee nuu Ɖbɔnsam a nta-ɔ. Mone maa taare a mon' gyi ane nyanje a ateese-o na mon' bee gyi Ɖbɔnsam lee-o. ²² Mone ya waa aneɲ, mone e sa a ane nyanje duɲ fwii mone se. Mone bo leɲ mone kyɔ mɔ aaa?

²³ Amaa mone bokɔ e tɔwe feye, “Ane de kpa feye ane gyi ateese kɛmaa.” To, a gye kasentij, amaa n gye ateese kɛmaa kigyɛ e bo dan, n gye ateese kɛmaa kigyɛ mɔ e gye ne ke e kya bokɔ-ro. ²⁴ Ɖko ma kan waa ketɔ ne ke bo dan sa mɔ wore-ɔ. Ɖkɛmaa leɲ eyee waa ketɔ ne ke e kya mɔ bɛɛko-rɔ-ɔ. ²⁵ To, mone de kpa feye mon' sɔɔ kiyee ne ba fe kegya-rɔ-ɔ. Haree atɔ mɔ asen e tɔraa mone gbaa ooo, mone ma kan bise mfenj ne kiyee amɔ a lee ba-ɔ. ²⁶ A lee feye baa kyɔrɛɛ abwaresenj wore-ɔ-ro feye,

“Sweere mɔ ne ɔ da-ɔ, na mɔ ketɔ kɛmaa mɔ,
Wuribware e bo.”*

²⁷ Feye sese ne ɔ monj gye Kristoonyi-o ya nyinji fo ateese, ne fo e kpa a fo ya gyi, amɔ fɛraa gyi ketɔ kɛmaa ne oo nyinji fo a fo bo gyi-o. Haree mfenj ne ateese amɔ a lee-ɔ asen e tɔraa fo gbaa ooo, fo ma kan bise mfenj ne ateese amɔ a lee-ɔ. ²⁸ Amaa ɔko ya tɔwe gywii fo feye, “Kisi si ateese nee,” amɔ fɛraa fo ma kan gyi amɔ. ²⁹ N gye mone kunu si ne mɔ e tɔwe amo-ɔ. Amaa sese ne ɔ tɔwe gywii mone feye kisi si ateese nee-ɔ se ne mɔ e tɔwe aneɲ. Fo ya gyi, fo e taare a fo sa a o lwee ebɔye-rɔ. Mone ɔko e tɔwe feye, “Mɔ i de kpa feye n gyi ketɔ kɛmaa, ne nkee nteto se ne ɔko e tɔwe amɔ asen ne a tiri mɔ?” ³⁰ Ɖko bee ɔ tɔwe feye, “Mɔ ya sa Wuribware anse wee ateese ne mɔ i gyi-o si, ne nkee emene se ne ɔko ya porɔ mɔ amɔ kigyɛ si, ne a tiri mɔ?”

³¹ Mɔ i lee amo-ɔ kanɔ feye ketɔ kɛmaa ne fo e waa-ɔ, haree fo i gyi nee bɛɛɛ fo i nuu nee bɛɛɛ ketɔ kɛmaa nee ooo, waa na asese nya kyɔrɔ Wuribware. ³² Amaa fo ma kan waa ketɔ ne ke e sa a Yudaa awuye bɛɛɛ bamɔ ne bo monj gye-ɔ bɛɛɛ Wuribware asoree awuye idun fwii fo se-ɔ. ³³ Mon' kase mɔ kakyena-ɔ-rɔ. Ma kpa ketɔ ne ke e kya mɔ wore-rɔ-ɔ, amaa mɔ e leɲ eyee mɔ e kpa a asese akatɔ gyi ketɔ kɛmaa ne mɔ e waa-ɔ se nee, na Wuribware morɔwe bamɔ.

11

¹ Amose se-ɔ mon' kase mɔ-ro feye aneɲ dɛɛ ne mɔ e kase Kristoo-ro-o.

Aneɲ ne akyee waa san ne ba waa asoree-ɔ

* 10:26 Kiliɲ 24.1.

² Mone a waa ato feye mone a nyiŋŋi aneŋ ne mo kakyena-ro du-o si, ne mone a gya abwaresen kekaapo ne mo a kaapo mone-o se. ³ To, mbeyomɔ bo lee akyee kuŋu si asen ne mo e kpa a mon' nu kaase feye, akyee kuŋu e gye anyare, ne anyare kema kuŋu gye Kristoo, ne Kristoo kuŋu gye Wuribware. ⁴ Amose-o anyare kema ne o kore kebwarekore beee o tawe keto ne Wuribware a lee bo kaapo mo-o, ne o de ato o buŋ mo fɔŋfɔŋ kuŋu si-o de ipeere o mɔo mɔo eyee nee. ⁵ Ne akyee kema mo ne o kore kebwarekore beee o tawe keto ne Wuribware a lee bo kaapo mo-o, ne sɛye moŋ buŋ mɔo kuŋu si-o de ipeere o mɔo mɔo eyee nee. Mɔo ya waa amo-o, a kaapo nee feye akyee ne oo see mɔo ipwii pɛɛ bo tweek-o bo mɔo. ⁶ Mɔo e ma buŋ mɔo kuŋu si, mon' sa a bo see mɔo ipwii. Amaa amo a gye apeeresen sa akyee feye o see mɔo ipwii-o si-o, mon' sa a o buŋ mɔo kuŋu si.

⁷ Keto se ne anyare ma buŋ mɔo kuŋu si-o e gye feye Wuribware a tweek mɔo nee feye aneŋ ne mɔo fɔŋfɔŋ du-o dɛɛ, na bo borɔ mɔo se bo ŋu Wuribware a kedabe-o. Amaa akyee ne ba borɔ se a bo bo ŋu anyare-o kedabe. ⁸ A moŋ gye feye akyee ne Wuribware a bo tweek anyare, amaa anyare gyeŋkpɛɛɛ-o kibowii ne Wuribware a bo tweek akyee gyeŋkpɛɛɛ-o. ⁹ A bee a moŋ gye feye akyee se ne Wuribware a tweek anyare. Amaa anyare se ne o tweek akyee. ¹⁰ Amo katiŋ e gye feye akyee buŋ mɔo kuŋu si, na a kaapo feye mɔo kuri de mɔo se keyaalen, na a kaapo feye o bonyaa Wuribware mbɔo. ¹¹ Amaa a moŋ gye ane nyanpe kepre nee feye anyare te na akyee moŋ bo mɔo ase. Aneŋ dɛɛ a moŋ gye mɔo kepre nee feye akyee i te na anyare moŋ bo mɔo ase. Amo-o dɛɛ a du mfaanɛɛ nee, weetee kenana i muri. ¹² Keto ne mo e tweek-o e gye feye akyee a lee anyare kayowɔre-ro nee, amaa akyee e gye ne o kowe anyare. Ne Wuribware e sa bamo pɛɛ ŋkpa.

¹³ Mone fɔŋfɔŋ a deere-o, a bware feye akyee kore kebwarekore, na o moŋ taa sɛye bo boŋ mɔo kuŋu si aaa? ¹⁴⁻¹⁵ A moŋ gye kasentiŋ feye asese ne bo bo toŋ kema-o e tweek feye a gye ipeere bo sa anyare feye mo a de ipwii soswee aaa? Amaa akyee i de ipwii soswee, a sa ne o waa dan, n gye aneŋ nee eee? Wuribware a sa akyee ipwii nee feye i kii mɔo kyiimu. ¹⁶ Amaa oko e kpa a o gyiiri amo-o ikii fɛraa, mo e beŋŋaa sese-o feye akyee kibun anu si-o gye ane ananato nee, ne Wuribware asoree awuye gya se.

*Anɛ nyanpe a ateese ne ba gyanŋe ba gyi ba nyiŋŋi mɔo-o asen
(Matiyo 26.26-28; Maak 14.22-24; Lukas 22.17-20)*

¹⁷ Mbeyomɔ asen ko bee a bo-ro, ne n de a n tawe gywii mone, a lee feye aneŋ ne mone e gyanŋe asoree-ro-o maa sa ne mo e kyoro mone. Kasentiŋ, mone e waa ato boye mone kyon kitimaa. ¹⁸ Kemɔ ne ke gye ŋkpɛɛ-o e gye feye mo a nu feye mone ya yo asoree, mone i ke-ro ntun si ntun si mone wore wore nee. A du feye amo-o gye kasentiŋ. ¹⁹ Mo e kɔore mo i gyi feye a tiri feye ikii ba mone mboŋto-ro, na e taare sa a okema ŋu bamo ne bamo lee gye kasentiŋ, na bamo ne bamo lee moŋ gye kasentiŋ-o. ²⁰ To, mone ya gyanŋe mone i gyi ane nyanpe a ateese-o, mon' nyiŋŋi mɔo ne mone i gyi mɔo ateese-o. ²¹ Amaa mone fɛraa mone ya gyanŋe, mone okema i gyi mɔo wore nee. Na mone bokɔ mo e bwɛɛ, na mone bokɔ mo te na akon de bamo. ²² Abaa! Mone moŋ de mone fɔŋfɔŋ elon ne mone e kyena-ro, na mon' gyi, na mon' nuu pweɛ na mon' dɛɛ yo asoree-o ooo? Mfaanɛɛ-o a kaapo nee feye mone a maa bu Wuribware asoree agyi ne bo gye atiripo-o se-o, mone maa bu Wuribware asoree. Emene ne mo e tweek amo-o asen a n gywii mone-o nee? N kyoro mone aaa? Ma kyoro mone, daa!

²³ To, ane nyanpe Yeessu fɔŋfɔŋ ase ne mo a nya abwaresen kekaapo mo lee, ne mo a kyɔ tawe amo asen gywii mone feye ane nyanpe Yeessu a gyi bodobodoo kanye ko ne Yudas Kariyotinyi a gyi mɔo kidiburo-o. ²⁴ Ne o sa Wuribware anse, ne o teŋŋe bodobodoo-o-ro tweek feye, "Mo koyowɔregyi ne n de mo e sa mone-o nee, na mon' dee bo nyiŋŋi mo." ²⁵ Aneŋ dɛɛ ne, bamo a gyi lowe-o, ne o taa nta kotorenkyu borɔ, ne o tweek feye, "Kotorenkyu na nta mo yere bo sa etan popweɛ ne Wuribware e ba mo mbogya a o bo tii emo kan-o nee. Saŋ kema ne mone ya gyanŋe mone e kpa a mon' nuu mmo, mon' waa aneŋ ne mo e waa mbeyomɔ-o, na mon' bo nyiŋŋi mo." ²⁶ Amose se-o, saŋ kema ne mone ya gyanŋe a mon' gyi bodobodoo mo, na mon' nuu nta mo, mone e tweek

mone gywii abee ketō se ne ane nyanpe a wu-o nee. Na mon' dee waa ane bō fō saṅ ne o bee o kiṅṅi a o ba-o.

²⁷ Amo-o se-o fokō ne fō ya gyi ane nyanpe bodobodoo nuu mō nta-o katōmaabu-ro, amo fēraa o waa bōye o bō kye ane nyanpe koyoworegyi na mō mbogya-o nee. ²⁸ Pwē na oḱo bō gyi ane a bodobodoo amo, na o nuu nta amo-o, amo-o o gye ṅkpēe deere mō fōṅfōṅ kakpono-rō kee. ²⁹ Oḱo ya wō ane a bodobodoo-o, ne oo nuu ane a nta-o, ne o moṅ nu kaase feye a yere bō sa Kristoo koyoworegyi nee, amo fēraa o sa ne Wuribware i bu mō kepo. ³⁰ Amose se-o ne mone-rō bweetō moṅ bō leṅ, ne ba lō, ne bamō bokō gbaa a wu. ³¹ Amaa ane ya ṅu ane ṅu-ro na ṅkpono-rō pwē ne ane e deē yō ane nyanpe a ateese kigyi-o-ro, amo fēraa Wuribware moṅ de kpa ne o yere se a o bō bu ane kepo-o. ³² Amaa amo e gye feye Wuribware e gye ne o bu ane kepo, na o gyiiri ane keṣebō mbeyōmō, a du nee feye o bera ane, na ane ma tii kepo kibu na keṣebōgyiiri ne o sa a kaye-rō asese ebōye awaapo i ṅu-o si, saṅ ne o ba a o bō gyi asese pēe aseṅ-o.

³³ Amose se-o, mō kōsobee-ana, mone ya bō gyanpe a mon' gyi ane nyanpe a ateese-o, mon' dee kpa abee ṅu pwē na mon' deē gyi ateese-o. ³⁴ Aḱoṅ i de oḱo, mon' sa a o gye ṅkpēe gyi mō lōṅ-nō pwē. N gye ane, Wuribware i bu mone kepo.

Bō lee aseṅ ne a saṅ, ne mone a bise mō amo-rō-o, mō ya ba mō e sa mone amo se mbraa.

12

Aketō ne Wuribware a kufwiije timaa-o i ke-o aseṅ

¹ Mbeyōmō, mō kōsobee-ana, n de aseṅ kō a n tōwe gywii mone bō lee aketō ne Wuribware a kufwiije timaa-o i ke-o kuṅu si. ² Mō e kpa a mon' ṅu feye pwē ne mone a bō kii Kristoo awuye-o, atō kō e yaa mone ikisi ase saṅ kēmaa, ne mone i suṅ emō. Amaa mone moṅ nu aseṅ kēmaa lee emō ase. ³ M bee mō e kpa a ṅ kaapo mone ane ne, oḱo ya tōwe Kristoo kuṅu si aseṅ, mone e taare a mon' ṅu mfeṅ ne mō aseṅ-o e lee-o. Sese ya da Yeesuu yii, n gye Wuribware a kufwiije timaa-o ya sa ne o sa seṅsa. Amaa sese-o ya tōwe ε, “Yeesuu gye mō nyanpe nee” fēraa, a kaapo nee feye Wuribware a kufwiije timaa-o ya sa ne o sa mfaanē a seṅsa-o.

⁴ Mbeyōmō aketō ne Wuribware a kufwiije timaa-o i ke-o bō-rō eworese eworese, amaa amo pēe mō a lee Wuribware a kufwiije-o deē ase nee. ⁵ Asuṅ eworese eworese bō asoree-rō ne Kristoo awuye e waa, amaa nyanpe koṅkō ne ba suṅ ba sa. Mō e gye Kristoo. ⁶ Oḱēmaa naa kpa eworese eworese se o de aketō ne Wuribware a kufwiije timaa-o a ke mō-o o de o suṅ o sa Wuribware. Amaa Wuribware koṅkō-o deē ya sa bamō oḱēmaa na atō ne o nyi ewaa-o. ⁷ Mbeyōmō ketō ne Wuribware a kufwiije-o a sa mmo-o bēe mmo-o, a bware bō sa ane pēe. ⁸ Wuribware a kufwiije-o e sa sese kō keyaaleṅ ne o taare a o nu atō ne Wuribware a bō kweero bokō se-o kaase, na o kaapo amo-rō. Oḱo mō, o sa mō keyaaleṅ feye o ṅu kasentiṅ-o, na o kaapo kamō-rō. ⁹ Wuribware a kufwiije-o deē e gye ne o sa ne bokō e kōre ba gyi kebaṅse, ne bokō mō, o sa keyaaleṅ feye bō bō kya alōpo. ¹⁰ Bokō mō, Wuribware a kufwiije-o e sa bamō keyaaleṅ ne bō de ba waa akpeṅyeetō. Bokō mō, o sa keyaaleṅ ne bō de ba tōwe ketō ne Wuribware a lee bō kaapo bamō-o. Bokō mō, Wuribware e sa bamō mō kufwiije feye bō bō pini feye Wuribware a kufwiije-o bēe kagyaa e gye ne ka te oḱo se. Bokō mō, o sa bamō keyaaleṅ feye bō sa seṅsa kō ne bamō fōṅfōṅ maa nu mō-rō-o. Bokō mō, o sa bamō keyaaleṅ feye bō bō kaapo ane a seṅsa-o kaase. ¹¹ Wuribware a kufwiije-o deē e gye ne o de bamō o suṅ asuṅ, ne o ke oḱēmaa mō aketō ne o bō waa asuṅ sa Wuribware-o.

Kayowore a ke-ro ke-ro bweetō

¹² N taa feye nyiṅkpase kayowore a ke-ro ke-ro bweetō, amaa kamō pēe mō gye kayowore koṅkō-o deē nee. Ane deē ne Kristoo asoree-o a ke-ro ke-ro bweetō, amaa amo pēe mō gye aḱoṅkō nee. ¹³ Ane Kristoo awuye deē ne saṅ ne baa bō ane asuu-o, baa bō ane bō waa kayowore koṅkō-rō. A moṅ tiri feye ane gye Yudaawuye bēe ane moṅ

gye Yudaa awuye, anya bεεε agyi, ane a kōore Wuribware a kufwiije kōjko-ɔ dεε nee waa ane nkpono-rɔ.

¹⁴ Nyingkase kayowore mon gye kōkōjko, kaa ke-ro ke-ro nee. ¹⁵ Feye keyaapapaa ya tōwe feye, “Mō a mon gye kesaree-ɔ se-ɔ, mon tii kayowore-ɔ se,” emene ne mō kōtōwe ane-ɔ e sa a a waa kasentij? ¹⁶ Bεεε kesebɔ ya tōwe feye, “Mō a mon gye kekato-ɔ se-ɔ, mon tii kayowore-ɔ se,” emene ne mō kōtōwe ane-ɔ e sa a a waa kasentij? ¹⁷ Feye kayowore-ɔ pεεε gye kekato nee-ɔ, weete emene ne ka waa a ka nu ketō kemaa? Ne kayowore-ɔ pεεε gye kesebɔ nee, weete emene ne ka waa a ka nu sɔ? ¹⁸ Amaa kasentij si Wuribware ya ba kayowore-ɔ kebɛgya kemaa bō kyena kamō kyenakpa mō kepre se. ¹⁹⁻²⁰ Kayowore ne ka de kebɛgya kōjko wōre-ɔ mon gye kayowore nee, amaa abɛgya abɛgya e gye ne a tii abεε se, ne a waa kayowore mumwii. ²¹ Amose se-ɔ, kekato maa taare a ke tōwe gywii kesaree feye, “Fō asen mon tiri mō.” Ne kunju maa taare a ke tōwe gywii ayaapapaa feye, “Mone asen mon tiri mō.”

²² Amose-ɔ fō ya deere, fō i ŋu feye ane maa taare a ane kyena, na ane kayowore abɛgya abɛgya ne a mon bō leŋ-ɔ mon te ane se. ²³ Kasentij si kayowore abɛgya abɛgya amō ne ane deere se neεneε. Ane kayowore mfeŋ ne ipeere si a mon da kawu-o ne ane i bu bweeto. ²⁴ Amaa ane kayowore mfeŋ ne a bō dan kedee-ɔ asen mon tiri ane bweeto. Wuribware a ba kayowore abɛgya abɛgya bō kya abεε se kpa kō se nee feye ane bu kayowore abɛgya kō ne a mon bō leŋ-ɔ bweeto. ²⁵ ɔ waa amō-ɔ nee a kayowore nya waa kano kōjko, na kayowore kebɛgya kemaa nya deere kamō bεεkō se. ²⁶ Kayowore kebɛgya kō i ŋu asen, amō abɛgya ne a saŋ-ɔ pεεε i ŋu asen nee. Feye bamō ya kyorō kayowore-ɔ kebɛgya kō, amō abɛgya ne aa saŋ-ɔ pεεε akato a gyi.

²⁷ Aneŋ dεε ne mone du-o nee. Mone pεεε a tii abεε se mone gye Kristoo kayowore nee, ne okemaa gye kamō kebɛgya kō. Aneŋ a kayowore-ɔ e gye asoree-ɔ. ²⁸ Asoree-ro Wuribware a lee asese bō gya abεε se neεneε nee. Bamō ne bō gye nkpe-ɔ e gye mō ayaa-ro ayerepo, bamō ne bō gya se nyɔsepo-ɔ e gye akyaameε, asasepo-ɔ e gye akaaropo, bokō mō e gye bamō ne ba waa akpenyeeto-ɔ, bokō mō e gye bamō ne ba kya alɔpo-ɔ, bokō mō e gye bamō ne ba kya bokō-ro-ɔ, bokō mō e gye bamō ne ba deere asen ne a bō asoree-ro se kake kemaa-ɔ, bokō mō e gye bamō ne bō de keyaalen a bō sa senja kō ne bamō fōfōŋ maa nu mō-ro-ɔ. ²⁹⁻³⁰ N gye okemaa e gye mō ayaa-ro ayerepo bεεε mō kyaameε bεεε mō akaaropo. N gye okemaa e gye ne ɔ taare a ɔ waa akpenyeeto, bεεε ɔ kya alɔpo, bεεε ɔ sa senja kō ne mō fōfōŋ maa nu mō-ro-ɔ. N gye okemaa e gye ne ɔ taare a ɔ kaapo aneŋ a senja-ɔ kaase. ³¹ Amō e gye aneŋ gbaa ooo, a bware feye okemaa kore Wuribware a kufwiije-o feye ɔ sa mō aketo m-ro kemō ne ki tiri bweeto-ɔ.

Mbeyomō mō e kpa a ŋ kaapo mone ketō ne ke bō dan kō kyō amō pεεε-ɔ.

13

Aneŋ ne ane kpa abεε-ɔ

¹ Haree mō i de keyaalen esensa kesa-ro ne a gye asese lee,
bεεε Wuribware mbɔɔ ne bō bō soso-ɔ lee nee ooo,
ne mō e ma kpa mō bεεkō asen,
n du nee feye ankore kpankpan ne o de elawo-ɔ.

² Mō i de keyaalen a m bō tōwe
ketō ne Wuribware a lee bō kaapo mō-ɔ,
ne mō i nu atō ne Wuribware a taa
bō kweero bokō se-ɔ kaase,
ne mō kōkōregyi kyō, haree gbaa
mō e taare a n sa a kebee
koso lee mfeŋ ne ke dεε ke yere-ɔ,
ne mō e ma kpa mō bεεkō asen,
amō fεraa mon gye seye.

³ Haree gbaa mō ya swii mō atetomōŋta

pɛɛɛ bɔ ke atiripɔ,
 bɛɛɛ mɔ a sa ne baa kywɛɛ mɔ deɛkpa-rɔ mɔɔ,
 amɔ fɛraa mɔŋ nya sɛyɛ.
⁴ Ɔkɛmaa ne ɔ kpa mɔ bɛɛkɔ asɛŋ-ɔ
 de kanyite, ne ɔ bɛɛ o bware.
 Ɔ maa ka kɔkwɛɛ,
 ne ɔ bɛɛ ɔ maa kaapɔ mɔ eyɛɛ.
⁵ Ɔ mɔŋ de akatɔlɛŋ,
 ne ɔ bɛɛ ɔ maa saare bɔkɔ.
 Ɔ maa yɛrɛ bɔkɔ fɛyɛ bɔ waa kɛtɔ ne ɔ kpa-ɔ.
 Mɔ dur maa fwii, ne ɔ mɔŋ de ɔkɔ dɔŋdaa.
⁶ A mɔŋ bɔ mɔ kɔnɛ fɛyɛ sɛsɛ a waa bɔyɛ-ɔ,
 amaa sɛsɛ ya waa itimaa fɛraa, a bɔ mɔ kɔnɛ.
⁷ Ɔkɛmaa ne ɔ kpa mɔ bɛɛkɔ asɛŋ-ɔ
 i nyite mɔ kɛtɔ kɛmaa-rɔ.
 Ɔ kɔɔrɛ mɔ bɛɛkɔ o gyi atɔ kɛmaa-rɔ.
 O de mɔ tɛmaa-rɔ fɛyɛ mɔ bɛɛkɔ ma waa
 kɛtɔ ne ke mɔŋ bɔ daŋ-ɔ,
 ne mɔ kanyite-o mɔŋ de kɛɛ.
⁸ Kɛkpa maa lowɛ, kɛkpa mɔŋ de kɛɛ.
 Amaa keyaalenɛ ne bɔ de ba tɔwɛ
 kɛtɔ ne Wuribware a lee bɔ kaapɔ bamɔ-ɔ,
 na keyaalenɛ ne bɔ de ba sa sɛŋsa kɔ
 ne bamɔ fɔŋfɔŋ maa nu mɔ-rɔ-ɔ ɛ gyɛ kɛɛ.
 Anɛ kanyiasɛŋ pɛɛɛ ɛ kyɔŋ.
⁹ Anɛ maa taarɛ a anɛ gyii kɛtɔ kɛmaa mbɛyɔmɔ.
 Anɛ maa taarɛ a anɛ tɔwɛ kɛtɔ ne ke ɛ ba-ɔ pɛɛɛ.
¹⁰ Amaa kake nsinɛ ne anɛ i ŋu mɔ
 ne ɔ bɔ daŋ ɔ kyɔŋ kɛtɔ kɛmaa-ɔ kɛba-ɔ,
 kake nsinɛ amɔ kɛtɔ kɛmaa
 ne ke mɔŋ bɔ daŋ kyɛkyɛɛ-ɔ ɛ lowɛ.
¹¹ Mɔ a gyɛ keegyɛ-o, mɔ sɛŋsa na mɔ mfɛɛrɛ
 na anɛŋ ne mɔ ɛ fa m bɔ atɔ sɛ-ɔ
 gyɛ keegyɛ lee nɛɛ,
 amaa mɔ a bɔ kii keyaafɔrɛ-ɔ,
 mɔ a yɔwɛ ayaagyisɛŋ-ɔ.
¹² Kayɛ mɔ-rɔ atɔ du nɛɛ fɛyɛ mbɔrɛŋ-ɔ.
 A du nɛɛ fɛyɛ anɛ a dɛrɛ diki
 ne ɔ mɔŋ kɛɛ-rɔ nɛɛnɛɛ-ɔ.
 Amaa kake nsinɛ ne Yeesuu ɛ ba-ɔ,
 anɛ i ŋu mɔ akatɔ-rɔ.
 Kɛtɔ ne ŋ nyi mbɛyɔmɔ-ɔ gyɛ kafwɛɛ kɔ nɛɛ.
 Amaa kake nsi amɔ-ɔ mɔ i gyii kɛtɔ kɛmaa,
 fɛyɛ anɛŋ ne Wuribware nyi mɔ mbɛyɔmɔ-ɔ.
¹³ Akɛtɔ pɛɛɛ ɛ kyɔŋ, amɔ akɛtɔ asa kprɛŋ,
 amɔ ɛ gyɛ kɔkɔrɛgyi na tɛmaa na kɛkpa.
 Amaa amɔ asa-rɔ,
 kɛmɔ ne ke gyɛ bresɛ-ɔ ɛ gyɛ kɛkpa.

¹ Amose se-ɔ, mo e kpa feye mon' leŋ eyee kenken, na mon' nya kekpa mone nkpono-ro. Amaa keto ne ki tii si, ne mon' buwi kpa-ɔ e gye aketo ne a lee Wuribware a kufwiine-o ase-ɔ. Keyaalen ne mon' buwi kpa aketo-ro peee e gye aketo ne bo de ba towe keto ne Wuribware e kpa a o lee bo kaapo asese-ɔ. ² Oko ne ɔ sa sejsa ko ne ɔ maa nu mo-ro-ɔ maa sa o gywii asese nee. ɔ sa o gywii Wuribware nee. Oko maa nu keto ne ɔ towe-ɔ kaase. ɔ towe asen kweerose ne aa lee Wuribware a kufwiine-o ase-ɔ nee, amaa ɔ maa nu amo kaase. ³ Amaa oko ne ɔ towe keto ne Wuribware a lee bo kaapo mo-ɔ e towe keto ne oo nu-o o gywii asese nee. Ne a kya bamo-ro, ne ba kore ba gyi bweeto, ne a sa bamo nkponokya. ⁴ Oko ne ɔ sa sejsa ko ne mo fonfon maa nu mo-ro-ɔ e kya mo wore eyee-ro nee. Amaa oko ne ɔ towe abwaresen-ɔ e kya mo beeko-ana asoree agyi-ro nee. ⁵ Mo e yorowe feye mone okemaa taare sa sejsa ko ne mo fonfon maa nu mo-ro-ɔ. Amaa a bware feye mone de keyaalen ne bo de ba towe keto ne Wuribware a lee bo kaapo bamo-ɔ. Oko ne ɔ towe keto ne Wuribware a lee bo kaapo mo-ɔ kyo oko ne ɔ sa sejsa ko ne mo fonfon maa nu mo-ro-ɔ, amo Wuribware a bee sa mo keyaalen feye ɔ bo kaapo keto ne mo fonfon e towe-ɔ-ro gywii asese. Mo e taare a ɔ waa amo feraa, ɔ kya mo beeko-ana asoree agyi-o-ro.

⁶ Mbeyoma, mo kosobe-ana, mo ya ba mone ase, ne mo e sa sejsa ko ne mo fonfon maa nu mo-ro-ɔ mo i gywii mone, nto ton gbaa ne mone e nya a mon' lee mo ase? A maa taare a a sa mone seye peee, amo mo a towe keto ne Wuribware a lee bo kaapo mo-ɔ, beee mo a ba kanyiasen ne ɔ sa mo-ɔ bo kaapo mone abwaresen-ɔ. ⁷ Mon' sa a ane taa feye atetomonta ne a mon de nkpa-ɔ feye kokoyetin beee kabere mfaanee. Bam o mon da kokoyetin-o si neenee, nse e gye ne ɔ taare a o pini feye kilin mo ne bo de kemo ba waa-ɔ nee? ⁸ Ane de ne oko ne ɔ fore kenaa-ro kabere-ɔ e mon fore kam neenee, emene ne oko mo e waa na o nu kaase waa siraa na ɔ yo kenaa-ɔ-ro-ɔ nee? ⁹ Ane de ne mone gbaa mone du. Mone ya sa sejsa ko ne mone fonfon maa nu mo-ro-ɔ, emene ne ba waa a bo nu asen ne mone e towe-ɔ kaase? Mone gye ne mone e sa sejsa mone i gywii afwii nee. ¹⁰ Mo e kore a n gyi feye esensa bweeto bo kaye mo-ro, ne emo peee de kaase. ¹¹ Amaa mo e ma nu oko sejsa, mo aa mo a kii af abee ase nee. ¹² Ane de ne a du mone gbaa mone ase. Mone a de wore feye mone e nya aketo eworese eworese a mon' lee Wuribware a kufwiine-o ase-ɔ, mon' buwi kpa amo ne a kya asoree agyi-o-ro, na bo nya kokoregyi bweeto-ɔ. ¹³ Amose se-ɔ, oko ne ɔ sa sejsa ko ne mo fonfon maa nu mo-ro-ɔ kore Wuribware feye ɔ sa mo keyaalen, na ɔ bo kaapo keto ne ɔ towe-ɔ kaase. ¹⁴ Mo ya ba sejsa ne ma nu mo-ro-ɔ bo kore kebwarekore, mo e kore kebwarekore mo kakpono-ro wore nee. Amaa mo mfere-ro feraa seye mon te-ro. ¹⁵ Nteto ne ɔ waa? Mo e ba mo kakpono na mo mfere a m bo kore kebwarekore, na m ba mo kakpono na mo mfere bo waa ilin. ¹⁶ Fo ya kore kebwarekore sejsa ko ne mone maa nu mo-ro-ɔ, ne fo ya sa Wuribware anse, emene ne fo beeko-ana asoree agyi ne fo aa bamo i sur-o e waa a bo nu towe feye "Ameye" wee asen ne fo a towe-ɔ se? Kpa ko mon bo-ro ne ba taare a bo yere mo se gyii kemo ne fo e towe amo-ɔ. ¹⁷ Haree gbaa fo ya kore kebwarekore, ne fo a sa anse neenee, fo sejsa-ɔ mon kya fo beeko-ana asoree agyi-o-ro.

¹⁸ Mo e sa Wuribware anse feye mo e sa sejsa ko ne mo fonfon maa nu mo-ro-ɔ iluwi bweeto n kyo mone okemaa. ¹⁹ Amaa mo ya ba asore-ro bo towe asenkparegyi anuu lee mo mfere-ro bo kaapo mone ato, a bo feye mo a sa asenkparegyi nkpen kan nkpo ne mo aa mone maa nu mo-ro-ɔ. ²⁰ Amose se-ɔ mo kosobe-ana, mone ma lee fa asen amo mfere feye mone a gye nyaagyi-o, amaa mon' sa a mone kanyiasen waa feye abrese lee-o. Amo-ɔ peee gbaa ooo, mon' sa a mone kefa mfere boye waa kafwee feye nyaagyi ngyingyii lee-o. ²¹ Abwaresen wore-ɔ-ro, baa kyore feye,

"Wuribware ye, 'Mo e sa a af ne ba lee kefo-ɔ
ba bamo fonfon sejsa bo towe mo asen gywii mo asese.
Amo-ɔ peee gbaa ooo, bo maa nu mo asen.' ”*

* 14:21 Isaya 28.11-12.

²² Amo-ɔ e kaapo nee feye Wuribware de bamo ne ba sa seɲsa ne ɔko maa nu kaase-ɔ o yii bamo ne baa kine kunu Wuribware aseɲ-ɔ se. Amaa Wuribware de bamo ne ba tawe ketɔ ne Wuribware a lee bo kaapo bamo-ɔ ɔ kya bamo ne ba kɔre ba gyi-o-ro. ²³ Amaa mone asoree agyi ya gyanɲe mone e waa asoree, ne mone peee e sa eseɲsa ne mone ɔko maa nu emo-rɔ-ɔ, ne ɔko ne ɔ moɲ gye asoree kigyi-o ya bo lweero, ne o nu aneɲ ne mone e sa eseɲsa ne mone maa nu emo-rɔ-ɔ, ɔ maa fa feye mone peee e lo eboɲ nee eee? ²⁴ Amaa ne mone okemaa e tawe ketɔ ne Wuribware a lee bo kaapo mone-ɔ, ne ɔko ne ɔ moɲ gye asoree kigyi-o ya lweero, ne o nu ketɔ ne mone e tawe-ɔ kaase, mone aseɲkparegyi e kaapo mo feye ɔ gye eboɲe ɔwaaapo nee. Na ketɔ ne okemaa e tawe-ɔ sa a o nu mo eyee, na o ɲu mo boɲe ne ɔ waa-ɔ. ²⁵ Na mo mfere ne ɲ kweero-ɔ lee mmɔ eyee kawu. Na o kpuni anurii suɲ Wuribware, ɲkee o lee kanɔ-rɔ a ɔ tawe feye, “Kaseɲtiɲ si Wuribware bo mone ase mfee.”

²⁶ Amose se-ɔ mo kosobe-ana, emene ne n tawe? Mone ya gyanɲe a mon' waa asoree, mon' waa ketɔ kemaa ne ke e sa a mone peee nya kya abee-rɔ, na mone kokoregyi nya waa kokyo-ɔ. Nyiɲkpare ko de kilij, ne ɔko mo de kotoko a ɔ kaapo. ɔko mo, Wuribware a lee mo mfere bo kaapo mo feye ɔ tawe gywii ase. ɔko mo, ɔ waa siraa feye ɔ sa seɲsa ko ne mo fɔɲfɔɲ maa nu mo-rɔ-ɔ. ɔko mo, ɔ waa siraa feye ɔ kaapo aneɲ a seɲsa-ɔ-rɔ. ²⁷ Feye asese ko e kpa a bo sa seɲsa ne bamo ɔko maa nu mo-rɔ-ɔ, mon' sa a asese anyo beee bo ma kyɔɲ asa, na bo sa seɲsa. Amaa bamo peee ma kan kpɔra sa seɲsa. ²⁸ Na mon' sa a abee koɲko kaapo aneɲ a seɲsa-ɔ-rɔ. Amaa ne ɔko e moɲ bo-rɔ a ɔ kaapo eseɲsa-ɔ kaase, amo feraa bamo ne ba kpa a bo sa aneɲ a eseɲsa-ɔ waa diɲɲ, na bo sa seɲsa bamo ɲkponɔ-rɔ gywii Wuribware.

²⁹ Bamɔ ne Wuribware a lee mo mfere bo kaapo-ɔ feraa, mon' sa a abee anyo beee asa wɔre sa seɲsa, na mon' sa a bamo ne baa saɲ-ɔ deere bamo aseɲkparegyi-ro neene. ³⁰ Ne saɲ amo Wuribware ya lee kotoko bo kaapo ɔko ne o te o nu aseɲ-ɔ, mon' sa a mo ne ɔ sa seɲsa-ɔ laato, pwee na mo ne o te-o koso sa seɲsa. ³¹ Mone peee de kpa feye mon' dee tawe ketɔ ne Wuribware a lee bo kaapo mone okemaa-ɔ, na mon' kaapo abee Wuribware aseɲ, na mon' waa abee wɔre, amaa mon' waa amo-ɔ kegyase kegyase. ³² Bamɔ ne ba tawe ketɔ ne Wuribware a lee bo kaapo bamo-ɔ de keyaaleɲ feye bo yowe bamo fɔɲfɔɲ eseɲsa. ³³ A lee feye Wuribware maa kpa aseɲ, amo kayeyuri.

³⁴ Akyee waa diɲɲ asoree-rɔ. Mfaanee ne a kyɔ a du asoree-ɔ peee-rɔ mfeɲ ne Wuribware asese e gyanɲe-ɔ. Feye aneɲ ne Yudaa awuye a mbraa-ɔ e tawe-ɔ, bo moɲ de kpa feye bo sa seɲsa asoree-rɔ. Akyee bo asoree-ɔ kaase nee. ³⁵ Amaa kotoko e bo-rɔ ne ɔkyee e kpa a o bise, mon' sa a o gywii, na bamo ya yo pe, na o bise mo kuri. A de ipeere feye ɔkyee a sa seɲsa asoree-rɔ.

³⁶ Emene aaa? Mone Korintoo awuye ye abwareseɲ a lee mone ase nee eee? Mone wɔre ne Wuribware a taa mo aseɲ-ɔ bo sa aaa? ³⁷ ɔko ne ɔ tawe feye o de keyaaleɲ a ɔ tawe ketɔ ne Wuribware a lee bo kaapo mo-ɔ, beee ɔ ye Wuribware a kufwiije-o gya mo kamee-ɔ, mon' sa a o sure si feye ketɔ ne mo e kyore mo e kyɔɲwe mone-ɔ gye mbraa ne ɲ ya lee ane nyanpe ase-ɔ nee. ³⁸ Amaa ne ɔko e ma sure aseɲ ne mo a tawe-ɔ se, amo feraa mon' yowe mo aseɲ sa mo.

³⁹ Amose se-ɔ, mo kosobe-ana, katiɲ e gye feye mon' kokose nya keyaaleɲ bo tawe ketɔ ne Wuribware e kpa a o lee bo kaapo-ɔ. Amaa mone maa tii ɔko kpa feye ɔ ma sa seɲsa ko ne mo fɔɲfɔɲ maa nu mo-rɔ-ɔ. ⁴⁰ Amaa mon' waa ketɔ kemaa neene na kpa timaa si.

15

Kristoo kikyijji lee lowi-ro aseɲ

¹ Mbeyɔmo mo kosobe-ana, mo e kpa a ɲ nyiɲɲi mone Yeessu Kristoo kuɲu si aseɲ timaa ne mo a bo tawe gywii mone-ɔ se, aneɲ a aseɲ timaa ne mone a kɔre gyi, ne mone a sure amo se, ne mone a kra amo-rɔ-ɔ. ² Mone ya dee kra aseɲ timaa mo de-rɔ, Wuribware e dee moɲwe mone, amo mone kokore amo gyi moɲ waa seye mone ɲkponɔ-rɔ feraa.

³ Atò ne bọkọ a kaapọ mọ-ọ dẹe ne mọ-ọ mọ a kaapọ mone-ọ. Atò kekaapọ ne a tiri bweetọ-ọ e gye feye Kristoo a wu nee a ọ taare kpere ane ebaye bo twee, feye ane dẹe ne baa tawe abwaresen wore-ọ-rọ-ọ. ⁴ Kemo ne ke gye konyosepo-ọ e gye feye baa pure mọ, ne kake sasepo-ọ ne Wuribware a kiyinji mọ lee lowi-ro, feye ane dẹe ne baa tawe abwaresen wore-ọ-rọ-ọ. ⁵ Amọ kamee-ro ne Kristoo a lee mọ eyee bo kaapọ Peetroo, ne ọ bee lee mọ eyee bo kaapọ mọ ayaa-ro ayerepo kudu anyo-ọ. ⁶ Ne oo lee mọ eyee bo kaapọ mọ agyasepo alafa anuu san kọkọ. Asese mọ-ro kafwee a wu, amaa bamo-ro bọkọ mọ san bo bọ-ro mbeyomọ. ⁷ Ne oo lee mọ eyee bo kaapọ Yakubu, ne amọ kamee-ro ne oo lee mọ eyee bo kaapọ mọ ayaa-ro ayerepo-ọ pree. ⁸ Ne lalalowe-ọ, oo lee mọ eyee bo kaapọ mọ, mọ ne n du feye kayaagi popwee ne baa kowe mọ, na mọ kokowebee a kyọ kyọ pwee ne ba dẹe kowe mọ-ọ. ⁹ Mọ e gye ayaa-ro ayerepo-ọ-ro pree keegy. Kasentij si, mọ fọ feye ọ kii ayaa-ro ayerepo, a lee feye mọ a dẹe waa Wuribware asoree awufe. ¹⁰ Amaa Wuribware a ọ mọ ewee, ne ọ sa ne mọ a kii ketọ ne n gye mbeyomọ-ọ. Ọ mọ ọ mọ ewee kwaa nee, a lee feye mọ a san kenken sa mọ kyọ mọ ayaa-ro ayerepo-ọ okemaa. Amọ-ọ pree gbaa n gye mọ fọfọ keyaalen nee, Wuribware keyaalen ne mọ a bo waa. ¹¹ Amose se-ọ, haree mone a nu asen timaa-o lee mọ ase nee ooo, beee bamo ase nee ooo, amọ pree gye akonko nee. A gye ketọ ne ane pree e tawe-ọ nee. Ne a gye atọ kọkọ ne mone e kore mone i gyi-o nee.

¹² To, Wuribware kiyinji Kristoo lee lowi-ro ne ane ayaa-ro ayerepo pree e tawe ane i gywii asese-ọ. Amọ e gye ane feraa, ne emene se ne mone bọkọ e tawe feye bamo ne baa kyọ wu-o maa lee kiyinji a bo lee lowi-ro? ¹³ Ketọ ne mone e tawe-ọ dẹe ke gye kasentij nee, weete a kaapọ nee feye Wuribware mọ kiyinji Kristoo lee lowi-ro. ¹⁴ Ne amọ e gye kasentij feye Wuribware mọ kiyinji Kristoo lee lowi-ro feraa, abwaresen ne ane e tawe-ọ gye kwaa nee, ne mone mọ mone a kore gyi kwaa. ¹⁵ Ketọ ne kọ kyọ, ne amọ-ọ bee a kaapọ-ọ e gye feye ane abwaresen kotawe feye Wuribware a kiyinji Kristoo-o gye kayeba nee. ¹⁶ A lee feye, bamo ne baa wu-o e ma lee kiyinji a bo lee lowi-ro feraa, a kaapọ nee feye Wuribware mọ kiyinji Kristoo lee lowi-ro, amose se-ọ ne ane gye ayebapo nee. ¹⁷ Ne amọ e gye kasentij feye Wuribware mọ kiyinji Kristoo lee lowi-ro, amọ feraa mone kokoregyi-o maa sa mone seye, ne mone bee mone san mone te mone ebaye-ro. ¹⁸ Ne a dẹe a gye kasentij nee ooo, amọ feraa a kaapọ feye bamo ne baa kore Kristoo gyi, ne baa wu-o a wu pree nee, na bo ma lee kiyinji lee lowi-ro. ¹⁹ Ne amọ e gye feye kaye mọ-ro dooo ne ane i de temaa Kristoo si, amọ feraa ane asen e waa ewee a a kyọ okemaa kaye mọ-ro.

²⁰ Amaa kasentij-o e gye feye Wuribware a kiyinji Kristoo lee lowi-ro. Wuribware a kiyinji Kristoo lee lowi-ro, ne mọ a ma lee wu-o si-o, a kaapọ nee feye san e fọ feye ọ bee o kiyinji bamo ne baa kore Kristoo gyi, ne baa wu-o a ọ lee lowi-ro ane dẹe. ²¹ Mone nyi feye sese gyekpese, Adam, ne Wuribware a tewe-ọ a waa baye. Amose ne sese kọkọ se, mọ e gye Adam, ne lowi a ba kaye mọ-ro, na sese dimaadi ma lee taare kyena nsu pree. Ane dẹe ne sese kọkọ se, mọ e gye Kristoo, ne bamo ne baa wu-o e bee kiyinji a bo lee lowi-ro. ²² Ane a gye asese feye Adam-ọ se-ọ, ane i wu. Amaa ane a bo kii Kristoo lee-o si-o, ane ya wu, ane bee ane i kiyinji a ane kyena mọ ase nsu pree. ²³ Amaa n gye feye bamo pree i kiyinji luwi kọkọ nee. Ane i kiyinji kegyase kegyase. Wuribware a kyọ gye ọkpere kiyinji Kristoo bo kaapọ feye bamo ne bo gya se, ne o kiyinji-o e gye Kristoo awuye, Kristoo kebo ba nyosepo-ọ. ²⁴⁻²⁵ Na kaye gye kee. Keyaalen kema ne okemaa de-o, Kristoo e kore a ọ lee mọ ase. A tiri feye Kristoo kyena kuwure si bo fọ san ne ọ kọ a o gyi mọ adon se, na ọ taa bamo bo waa mọ kuwure-o kaase-ọ. ²⁶ Na ọkee o kiyinji mọ kuwure-o bo sa mọ se Wuribware. Adon lalalowe ne ọ kọ na o gyi mọ se, na okọ ma lee wu daa-ọ e gye lowi fọfọ. ²⁷ Mbeyomọ, mfen ne ane a kare abwaresen wore-ọ-rọ feye,

“Fọ a sa ne atọ pree bo mọ kuwure kaase.”*

* 15:27 Kiliy 8.6; Kiliy 110.1.

Wuribware moŋ tii ketɔ ne ke bɔ mɔ kɛsaree-rɔ se, a lee feye Wuribware ya sa ne ketɔ kɛmaa a lwee Kristoo kɛsaree-rɔ. ²⁸ Amaa saŋ ne Wuribware mɔ gyi Kristoo a nya ketɔ kɛmaa se keyaalen-ɔ, ɔ taa mɔ eyee a ɔ bɔ waa mɔ se Wuribware kɛsaree-rɔ, na Wuribware deere ketɔ kɛmaa se.

²⁹ To, bɔ lee kiyiŋŋi lee lowi-ro bee-ɔ, asese ko bɔ-rɔ ne ba kɔɔre ba gyi feye a bware feye bɔ bɔ bamo asuu bɔ yera bamo anyipɔ ne baa kyɔ wu-o ayaa-rɔ. Kɛmɔ e gye bamo temaa-ɔ nee? Amɔ e gye kasɛntiŋ feye bamo ne baa wu-o maa lee kiyiŋŋi a bɔ lee lowi-ro, ne ntetɔ se ne ŋkee aneŋ a asese-ɔ, ba bɔ bamo asuu a bɔ bɔ yera bamo ne baa wu-o ayaa-rɔ? ³⁰ Bɛɛɛ kuwu kiyiŋŋi-o deɛ ke gye kayeba nee, amɔ fɛraa ane ne ane e tɔwe aseŋ timaa-o ane i gywii asese-ɔ du nee feye ane a moŋ nyi aseŋ-ɔ. Ane ya kperi kayeba se gyi awɔrefɔɔ kake kɛmaa, kakɔka timaa mɔ ne ane e nya? ³¹ Kasɛntiŋ si mɔ e gyaŋŋaa lowi kake kɛmaa. Ma ba ayeba. Aneŋ deɛ ne mɔ e kaapo mɔ eyee mone se, a lee feye mbeyomɔ mone tii ane nyaŋpe Yeessu Kristoo kokowɛbɛɛ se nee. ³² Saŋ ko mɔ e leŋ mɔ eyee mɔ i lee kaduŋfwii awuye ne bɔ du feye mbɔ kpeŋse-ɔ kanɔ Ifisus maŋ-nɔ mfee, ne mɔ a gyi awɔrefɔɔ bamo kɛsaree-rɔ. Mɔ ya gyi awɔrefɔɔ, ne mɔ e moŋ kɔɔre gyi feye Kristoo a kiyiŋŋi lee lowi-ro, ntetɔ ne mɔ a nya? Amaa a deɛ a gye kasɛntiŋ nee feye bamo ne baa wu-o maa lee kiyiŋŋi a bɔ lee lowi-ro nee-ɔ, amɔ fɛraa mon' sa a ane gya aseŋ ne bokɔ a tɔwe bɔ beya-ɔ se feye,

“Mon' sa a ane gyi, na ane nuu,
a lee feye, nyaŋpe ko, ane i wu.”*

³³ Mone ma kaŋ sa a ɔko penna mone. Abrese ye, “Aanaŋpɔ boye e gye ne ba nyera bamo kosobɛɛ-ana mfɛere timaa.” ³⁴ Mon' nu mone eyee, na mon' kiŋŋi lee mone ebɔye-rɔ. A gye ipeere sa mone feye mɔ a tɔwe feye mone bokɔ saŋ mone moŋ nyi Wuribware-ɔ.

Aneŋ ne Wuribware ya kiyiŋŋi sese lee lowi-ro, ne mɔ kayowɔre i kii-o

³⁵ Mone-rɔ ɔko i bise mɔ feye, “To, emene ne bamo ne baa wu-o e bee waa a bɔ kiyiŋŋi ba ŋkpa-rɔ? Ntɛtɔ kayowɔre ne ba nya?” ³⁶ Fɔ moŋ nyi seye. Fɔ ya dwii atɔ dwiise bɔ waa sweere-rɔ, a maa kweɛ, amɔ atɔ dwiise ne fɔ a dwii waa sweere-rɔ-ɔ a wu pwɛɛ na kepopwɛɛ deɛ kweɛ. ³⁷ N gye kiyii ne kaa dan lowe-ɔ ne fɔ i dwii. Kɛmɔ kigyi koŋko ne fɔ i dwii feye abwaye bɛɛɛ ketɔ kɛmaa. ³⁸ Amaa Wuribware e gye ne ɔɔ sa ne atɔ dwiise ko kweɛ kokɔ-rɔ.

³⁹ Nyiŋkpase kayowɔre kweɛ mbɔ lee-ro. Mbogyii lee kweɛ. Ne ŋkiŋgyi lee mɔ bee ŋ kweɛ.

⁴⁰ Ketɔ kɛmaa mɔ ne ke bɔ sweere mɔ se-ɔ kweɛ kɛmɔ kosobɛɛ-rɔ. Aneŋ deɛ ne akyee-e-kpa-agyi ne a bɔ sosɔ-ɔ kweɛ sweere mɔ se atɔ-rɔ. Ne kekyee-e-kpa-agyi kɛmaa kweɛ kɛmɔ kosobɛɛ-rɔ ne ki de kɛmɔ fɔŋfɔŋ dan. Ne kaye mɔ-rɔ atɔ mɔ de amɔ fɔŋfɔŋ dan. ⁴¹ Kyɔwe de mɔ fɔŋfɔŋ dan, ne kiferi de kɛmɔ fɔŋfɔŋ dan, ne kekyee-e-kpa-agyi kɛmaa de kɛmɔ fɔŋfɔŋ dan ne ɔ kwee-ɔ.

⁴² Mfaaneɛ deɛ ne a waa saŋ ne bamo ne baa wu-o i kiyiŋŋi a bɔ ba ŋkpa-rɔ. Bamɔ ya pure sese ne oo wu-o, mɔ kayowɔre a kii kifuniŋ, na ku gyo sweere-rɔ. Wuribware ya kiyiŋŋi kifuniŋ ba ŋkpa-rɔ, ɔ maa lee wu daa. ⁴³ Bamɔ ya pure sese, mɔ elɛŋ a lowe, ne mɔ kifuniŋ bee ke moŋ bɔ dan. Ne mɔ ya bee kiyiŋŋi ba ŋkpa-rɔ, amɔ fɛraa amɔ mɔ kayowɔre popwɛɛ ne o de-o bɔ dan, ne ka bee ka bɔ leŋ.

⁴⁴ Bamɔ ya pure sese, kifuniŋ ne ki de ayeegyɛ na abowii ne baa pure, ne mɔ ya bee kiyiŋŋi lee lowi-ro, amɔ sese-ɔ e nya kayowɔre popwɛɛ, na mɔ kra bee bɔ kyena kamo-rɔ.

⁴⁵ Baa kyɔreɛ abwareseŋ wɔre-ɔ-rɔ feye,

“Wuribware a tweek sese gyiŋkpɛɛɛ Adam,
ne oo kii nyiŋkpase, ne ɔɔ kyena.”*

* 15:32 Isaya 22.13. * 15:45 Keleekaase 2.7.

Amaa Kristoo, ne ba tee m̀ feye Adam lalalowe-ɔ, a yɔ sɔsɔ ya kii ɔkɔ ne ɔ sa ɲkpa-ɔ. ⁴⁶ A lee feye amɔ nyiɲkpase de m̀ kayowɔre ne ka de ayeegyɪ na abowii-o pwɛɛ na ɔ dɛɛ taare nya m̀ kayowɔre ɔpɔwɛɛ. ⁴⁷ Adam ne ɔ gye ɲkɔre-ɔ, ɛse ne Wuribware a bɔ pwɛɛ m̀, ɛse-rɔ ne ɔ lee ba. Amaa Adam nyɔsepɔ ne m̀ e gye Kristoo-o fɛraa a lee Wuribware se nee. ⁴⁸ Anɛ sese dimaadi, anɛ a gye kaye-rɔ asese-ɔ se-ɔ, anɛ du nee feye m̀ ne ɔ lee ɛse-rɔ ba-ɔ. Bamɔ ne bɔ gye Wuribware se asese-ɔ du nee feye m̀ ne ɔ lee Wuribware se-ɔ. ⁴⁹ Bɔ fɔ mbeyɔmɔ, anɛ sese dimaadi de kayowɔre ne ka du feye sese ne ɔ lee ɛse-rɔ-ɔ lee-o. Amaa kake nsi ne anɛ i kyɪɲɲi a anɛ lee lowi-ro-o, anɛ ne anɛ e kɔɔre Kristoo anɛ i gyi-o e nya kayowɔre ne ka du feye m̀ ne ɔ lee Wuribware se-ɔ lee-o.

⁵⁰ Mɔ kɔsɔbɛɛ-ana, kemɔ ne mɔ e kaapɔ-ɔ e gye feye sese dimaadi e saɲ o te m̀ kayowɔre ne ka de ayeegyɪ na abowii-o-ro, ɔ maa taare a o tii Wuribware a kuwure ne ke bɔ sɔsɔ-ɔ se, a lee feye ketɔ ne ki i wu-o maa taare a ki tii atɔ ne a maa wu daa-ɔ se.

⁵¹⁻⁵² Mon' nu asɛɲ kweɛrɔse mɔ nɛɛnɛɛ, n gye anɛ pɛɛɛ e gye ne anɛ i wu. Amaa Wuribware kabere ya su kake ne kaye e gye keɛ-ɔ, feye mɔ a tɔwe asɛɲ mɔ-ɔ, anɛ pɛɛɛ i kyurɔwi puri-ro puri-ro. Saɲ ne anɛɲ a kabere-ɔ i su-o, Wuribware i kyɪɲɲi bamɔ ne baa wu-o, na bɔ ma lee wu daa. Na anɛ pɛɛɛ kyurɔwi. ⁵³ Ketɔ ne kaa gyo-o i kyɪɲɲi a ke ba ɲkpa-rɔ, na ke ma lee gyo pɛɛɛ. Na ketɔ ne kaa wu-o kyena, na ke ma lee wu daa. ⁵⁴ Amɔ-ɔ ya ba, ketɔ ne baa kyɔrɛɛ waa abwareseɲ wɔre-ɔ-rɔ-ɔ e ba kasɛɲtiɲ feye,

“Mfɛɲ ne Nyɔɲpe Wuribware e nyɛra lowi.”*

⁵⁵ Amɔse se-ɔ, feye anɛɲ ne anɛ mɔ anɛ a beɛ kare abwareseɲ wɔre-ɔ-rɔ-ɔ,

“Lowi, fɔ e taare a fɔ nya dimaadi si keyaalenɲ aaa?

Lowi, fɔ de kpa feye fɔ duɲwi sese mɔɔ aaa?”*

⁵⁶ Kaye mɔ-rɔ, lowi saɲ o de keyaalenɲ a ɔ mɔɔ asese. Wuribware a mbraa-ɔ e kaapɔ anɛ feye anɛ gye abɔyɛwaaɔpɔ nee-ɔ se-ɔ, a bware feye Wuribware gyiiri anɛ kesebɔ, na ɔ mɔɔ anɛ. ⁵⁷ Amaa mon' sa a anɛ sa Wuribware aɲse, a lee feye m̀ e gye ne ɔ bɔrɔ anɛ nyɔɲpe Yeesuu Kristoo si, ne ɔ sa ne anɛ a nya lowi na ɛbɔye se keyaalenɲ.

⁵⁸ Amɔse se-ɔ, mɔ kɔsɔbɛɛ-ana, mon' yere kenkenɲ mone kɔkɔɔreɲgyi-ro. Na mon' waa wɔre mone kusurɲ ne mone i surɲ mone e sa anɛ nyɔɲpe-ɔ-rɔ saɲ kemaa, a lee feye asurɲ kɔ moɲ bɔ-rɔ ne mone i kperi anɛ nyɔɲpe se a mon' waa, na mon' waa amɔ kwaa.

16

Bɔ lee tweetwee ne baa twee sa bamɔ beɛko-ana Kristoo awuye-o

¹ Ketɔ ne mone a kyɔrɛɛ bɔ kyɔɲwe mɔ bɔ lee atanne ne mon' tweetwee bɔ kya anɛ beɛko-ana Kristoo awuye ne bɔ bɔ Yerɔsalem maɲ-nɔ na Yudeya sweere se-ɔ-rɔ asɛɲ. Mon' waa anɛɲ ne anɛ a tɔwe gywii asɔree asɔree awuye ne bɔ bɔ Galatiya sweere se-ɔ feye bɔ waa-ɔ sa bamɔ. ² Kosiyara kemaa mone ɔkemaa kemaa, atanne ne ɔ nya-ɔ, o lee amɔ-rɔ akɔ bɔ kweɛrɔ. M̀ ya nya bweɛtɔ, o lee na a kyɔ, ne m̀ ya nya kafwee, o lee kafwee. Mone ya waa mfaanɛɛ a atɔ-ɔ, mɔ ya ba, a moɲ lee a tiri feye n nare mone se kɔɔre atanne, a lee feye a kyɔ a da toɲ koɲko sa mɔ. ³ Mɔ ya ba-ɔ, asese kemaa ne mone a gyanɲe lee feye bamɔ ne mone i surɲ a mon' bɔ kyɔɲwe mfɛɲ-ɔ, mɔ e sa bamɔ ewore ne ee sa bamɔ kpa feye bɔ taa atanne ne mone a tweetwee nya-ɔ yaa Yerɔsalem maɲ-nɔ. ⁴ Ne amɔ i bware feye ɲ yɔ, amɔ fɛraa mɔ aa bamɔ e taare a anɛ yɔ.

Ketɔ ne Pɔl a kra kowaa-ɔ

⁵ Mɔ e bɔrɔ Makedoniya sweere se, na m bɔ ba mone ase, a lee feye a tiri feye m bɔrɔ mfɛɲ pwɛɛ. ⁶ Nsaɲse mɔ ya ba, mɔ i kyee mone ase kafwee. Saɲse mɔ e kyena mone ase afwii kebee mɔ pɛɛɛ, na mon' taare kya mɔ-rɔ a n kya mɔ kpa-ɔ se yɔ toɲ kɔ baɲbaɲ ne

* 15:54 Isaya 25.8. * 15:55 Hoseya 13.14 (LXX).

mò e lee mone ase a η yə-ə. ⁷ Mò e kpa kunu mone. N gye feye η ηu mone na n kyon. Ane nyanpe ya sure, n de temaa feye mò i gyi ηke bweetə mone ase. ⁸ Mò e kyena Ifisus man-nə mfee a Pentikos kake-o bə fo. ⁹ Haree adon bweetə a bə mfee gbaa ooo, kpa da sa mò mfee feye η waa asun dabe ne amə asen tiri kowaa-ə.

¹⁰ Timotii ya ba mone ase, mon' sa a mò akatə gyi mone ase, a lee feye o sun ə sa ane nyanpe nee feye mò-ə de. ¹¹ Oko ma kan trasii mò, amaa mon' kya mò-rə a ə kya mò kpa se ηkpa na alanfiya-ro, na ə taare kinji ba mò ase, a lee feye mò aa ane kosobee-ana ne mò e deere kpa.

¹² Mbeyomə ane kosobee Apolos asen. San kemaa mò e waa mò wəre feye mò aa ane kosobee-ana amə ba bə ka mone kanə, amaa ə mon sure si feye ə ba san mə se. Amaa mò ya kan bə nya kpa, ə ba mone ase.

Kanəka ne ka gye kee-ə

¹³ Mon' sa se, mon' yere mone kokoregyi-o-ro kenken, mon' waa ηkponə, na mon' waa elen mə. ¹⁴ Mon' ba kekpa bə sun mone asun peee.

¹⁵ Mò kosobee-ana, mone nyi Stifan* na mò ka-ana na mò gyi-ana asen. Bamə e gye ne baa gye ηkpee kii Kristoo awuye Akaya sweere se. Ne baa lee bamə eyee feye bə dee sun bə kya mfen a Wuribware asese-ə-rə. ¹⁶ Mò e kore mone nee feye mon' gya anen a asese-ə kanə se. Na mon' bu okemaa ne o tii bamə se bamə kusun-no-o anen de. ¹⁷⁻¹⁸ Mò akatə a gyi Stifan na Footunaatus na Akayikus keba se. Mone a mon bə mò ase-ə, bamə e gye ne bə yere mone ayaa-rə, ne baa gyi mò akatə feye anen ne baa gyi mone akatə-ə. Mfaanee a asese-ə bware sa kebonyaa.

¹⁹ Asoree asoree ne a bə Asiya sweere se-ə awuye e ka mone kanə. Akwila na Prisikila na asoree agyi ne ba gyanne bamə ayə ba waa asoree-ə de ane nyanpe ba ka mone kanə.

²⁰ Ane kosobee-ana peee ne bə bə mfee-ə e ka mone kanə. Mon' gywaa abee.

²¹ Mò fanfan kesaree ne mò a bə kyoree kanəka mə, “Mò, Pəol, e ka mone kanə.”

²² Okemaa ne ə maa kpa ane nyanpe Yeesuu Kristoo asen-ə, Wuribware da mò yii. η ye, “Maranata!” Kaase e kaapo feye, “O ane nyanpe, ba!”

²³ Mò e kore kebwarekore feye ane nyanpe Yeesuu Kristoo yure mone.

²⁴ Mò kekpa sii mone peee ase Kristoo Yeesuu kenya-re-rə.

*

16:15 1 Korintoo 1.16.

2 Korintoo awuye

Wore nyɔsepo ne Paol a kyoreε bo kyonwe Korintoo man-nɔ Kristoo awuye-o

¹ Mo, Paol, ne Wuribware a lee feye η kii Kristoo Yeesuu ayaa-ro ayerepo-ɔ ɔko na ane kosobεε Timotii e gye ne ane e kyoreε wore ma ane e kyonwe mone ne mone gye Wuribware asoreε asese ne bo bo Korintoo man-nɔ-ɔ na Wuribware asese peεε ne bo bo Akaya sweere se-ɔ.

² Ane e kore kebwarekore feye ane se Wuribware na ane nyanpe Yeesuu Kristoo i yure mone, na bo sa mone kayeyuri.

Asej ya to ane, Wuribware e kya ane-ro

³ Mon' sa a ane kyoro Wuribware, ane nyanpe Yeesuu Kristoo mo se, a lee feye ɔ gye eweɛnyuro ne ɔ sa ane kakponokya-ɔ. ⁴ Asej ya to ane, mo e gye ne ɔ sa ane kakponokya. Ne ane mo ane de kakponokya deε ne ane a nya lee mo ase-ɔ ane e kya boko ne bamo gbaa, asej a to bamo-ɔ ηkpono. ⁵ Hareε gbaa aworefɔo suyo ne Kristoo a gyi-o a to ane bweeto ooo, kakponokya ne ane a nya lee mo ase-ɔ gbaa kyɔ bweeto. ⁶ Ane a aworefɔo amo a to ane, a lee feye ane kusun e gye feye ane kaapo mone ane ne Kristoo e kpa a o yuri mone ηkpono-ro, na ɔ morowe mone-ɔ. Amose se-ɔ, Kristoo ya kya ane ηkpono, ne ane e taare na ane mo ane kya mone ηkpono, na mon' nyite gyi aworefɔo konko deε ne ane i gyi-o. ⁷ Kasentij si, ane e kore ane i gyi feye mone ya gyi aworefɔo bo lee ane ne mone gya Kristoo a ekpa-ɔ se-ɔ se, ɔ sa mone kakponokya deε ne ɔ sa ane-ɔ.

⁸ Ane kosobεε-ana, ane e kpa feye mon' ηu aworefɔo demante ne ane a gyi Asiya sweere se-ɔ. Saη ko, asej dabe ne aa to ane-ɔ a waa kokyɔ bweeto, hareε gbaa ane moη lee ane nyi ane ne ane e waa amo-ɔ, ne aa sa ne kite ne ane te-o moη lee ki de ane wore. ⁹ Ane a fa feye ane e kpa a ane wu-o, ηkpa kemaa moη lee m bo-ro. Amaa amo-ɔ a waa nee a ane ma taa ane eyee bo donno ane fonfon eyee se, amaa na ane taa eyee bo donno Wuribware se, a lee feye ɔ taare a o kyinji bamo ne baa wu-o ba ηkpa-ro. ¹⁰ Ane i dee a ane wu, amaa oo lee ane lee lowi-ro, ne ɔ bee o lee ane. Ne mone ya kore kebwarekore bo tii ane lee si, amo feraa ane de temaa bweeto feye Wuribware dee lee ane. ¹¹ Mone ya dee kore Wuribware feye ɔ kya ane-ro, ne mo ya nu mone kebwarekore-ɔ, ne oo yure ane, amo feraa mone e taare a mon' sa mo anse na kusun. Ne mone bweeto ya kore ane a kebwarekore-ɔ, mone bweeto deε e taare a mon' sa mo anse.

Mo ya sure si, mo a sure si nee

¹² To, boko bo-ro ne baa lwee mone-ro, ne baa towe feye kakyena ne ane a bo kyena mone ase-ɔ na ane ne ane a kaapo mone abwaresen-ɔ a kaapo nee feye ane gye nno ηnyo ηnyo awuye. Mo i lee bamo kanɔ feye ane e taare a ane kaapo eyee feye ane ne ane a waa boko na mone-ɔ gye kpa se. Ane moη ba kanyiasen bo penna mone. Asej peεε ne ane a towe gywii mone-ɔ a kaapo nee feye ane i bu Wuribware, ne ane gye kasentij awuye ne Wuribware dooo ya sa ane keyalen feye ane a waa keto ne ane a waa-ɔ. ¹³⁻¹⁴ Beεε ayebapo amo a towe feye ane ya kyoreε ewore bo kyonwe mone-ɔ, ane a kyoreε ato ne mone maa taare a mon' nu kaase-ɔ waa-ro aaa? A moη gye kasentij. Mbeyomɔ feraa mone i nu ane kaase kafwee kafwee nee, amaa mone saη mone e ba a mon' bo nu ane kaase lowe, na kake ne ane nyanpe Yeesuu Kristoo e ba-ɔ, mone e taare a mon' kaapo mone eyee ane se, feye ane ne ane e kaapo ane eyee mone se-ɔ deε.

¹⁵ Amose se-ɔ, bo lee ane ne mo a kore gyi feye mone akato a gyi ane se-ɔ se, ne mo a gye ηkpeε kra siraa feye m bo ka mone kanɔ iluwi enyo. ¹⁶ Keto ne mo e kra-ɔ e gye feye weete mo a kra siraa feye mo e yo Makedoniya sweere se, ne mo e borɔ a m bo ka mone kanɔ, na mo ya bee lee Makedoniya, na m bee borɔ ka mone kanɔ, na mon' taare kya mo-ro, na η yo Yudeya sweere se. Amo-ɔ peεε gbaa ne mo a towe-ɔ, mo-ɔ moη ba. ¹⁷ Mo a kra siraa feye mo e ba, ne moη ba-ɔ. A kaapo nee feye n gye seεε ne ɔ maa waa

ketò ne òò tówè-ò nee eee? Amò mone e fa feye mò ya tówè feye mò e waa kotòkò, n du nee feye ane ne kaye m-ò asese ne bamò ya tówè ε, “Òò, mò a nu,” ne amò-ò a kaapo nee feye bò mone sure si-o nee eee?

¹⁸ Wuribware a de kasentij-o si-o, ketò ne ane e tówè ane i gywii mone-ò mone gye òò na daabii kanòlee sanj kònkò nee. ¹⁹ Sanj ne mò aa Silobaanus na Timotii a ba bò tówè Yeesuu Kristoo, Wuribware mò gyi-o, asen gywii mone-ò, ane mone kaapo feye ò gye sese kò ne, mò ya tówè asen, ne ò bee o kyurowi kanò-ò. ²⁰ Amaa fèraa atò bweetò ne Wuribware a tówè bò beya feye ò waa-ò, Kristoo e gye ne ò waa ane a atò-ò. Amose se ne mò kenya-re-ò ane e kòore se feye Ameye-ò (kaase e kaapo feye “Òò, Wuribware, sa a a waa ane”), na Wuribware nya kedabe na wuraa. ²¹⁻²² Bò lee feye Wuribware ya tówè bò beya feye ò sa ane aa mone keyaalen, na ane taare kòore Kristoo gyi kenken. Mò ya bee kyanhe ane nkyanee, na ketò nya kaapo feye mò e bò ane. Ketò ne mò e kaapo-ò e gye feye òò sa ne mò kufwiije timaa-o a lwee ane nkponò-rò, na ane nya ñu feye kasentij si sanj e fò feye ò ba, na ò yaa ane mò ase. A bee a du nee feye òkò a taa atanne bò beya kaase sa òkò mò, na ketò ne sese amò e kpa a o fe-o, ò yòwè kife bò fò sanj ne mò ne òò ba atanne bò beya kaase-ò e baa atanne ne aa sanj-ò, na ò dèe kòore ketò ne òò sòò sese amò ase-ò.

²³ To, mone tée tówè ketò se ne mone ba mone ase-ò. A du feye mò a nu baa tówè feye mone a waa bòye kò nee weete mò i gyiiri mone kesebò mò se. Ma ba ayeba nee. Wuribware den o nyi feye mò a waa mfèere feye ma ba, na m ma faa mone se. ²⁴ Bò lee feye mone mone gye ane anya bèee ayaafòre ne ane lenj mone feye mon' kòore Kristoo gyi. Ñ nyi feye mone kòkòoregyi kyò ke bò lenj. Amaa amò a gye feye ane aa mone i sunj kusun ane e sa Kristoo-o si-o, ane e kpa ketò ne ke e waa mone kòne-ò dooo nee.

2

¹ Amose se-ò, mò a waa mò mfèere feye ma ba mone ase sanj amò, a lee feye a sa a mone akatò ma gyi. ² Mò ya sa ne mone akatò mone gyi, ne ñkee nse e gye ne ò sa a mò-ò mò akatò gyi? Amò mone ne mò a sa ne mone akatò mone gyi-o dooo. ³ Amose se ne mò a kyore wòre kò bò kyowè mone tówè ketò se ne mone ba-ò gywii mone. Ne mò a bee tówè asen ne mò aa mone de-o na, m bò ba-ò, mone a kyò lenj ketò kemaa. Mò a nyi ane ne mone du-o si-o, ne mò a kòore gyi feye, mò akatò ya gyi, mone fònfò akatò mò i gyi dèe. ⁴ Mò a kyore mone wòre amò-ò, aa tòraa mò, ne mò kakponò-rò a nyera. Mò a kyore wòre amò-ò na akyuku e gyaa. N gye sa ne mone kpa feye mone akatò gyi. Amaa mò a kpa nee feye mon' gyii ane ne mò e kpa mone pèee mò asen-ò nee.*

Mone' taa òkò ne òò waa bòye, ne oo nu mò eyee-ò bòye bò ke mò

⁵ Wòre amò-rò ne mò a kyore mone òkò ne òò waa bòye-ò asen. Ane a bòye ne òò waa-ò a sa ne mò akyuku a gyaa. Amaa n gye mò fònfò ne òò waa bòye bò kye. Mò e fa feye mone asore awuye ne òò sa ne ipeere a mòò, ne ane se-ò, mone nkponò-rò a nyera. Amaa mbeyòmò ma kpa feye mon' pee akatò wee mò se, na a mone de kee. ⁶ Bò lee feye mone bweetò a fa mfèere feye mon' gyiiri mò kesebò, ne mone a gya mò lee mone asore-ò-rò. Ne mbeyòmò mò a ñu feye mò kesebògyiiri ne mone a gyiiri mò-ò a baare. ⁷ Amose-ò, sanj a fò feye mon' taa bò ke mò, na mon' yuri mò kakponò. N gye ane, mò asen e waa ewee, na mò temaa pèee lowe. ⁸ Amose se-ò, mò e kore mone nee feye mon' kaapo mò feye mone e kpa mò bweetò. ⁹ Ketò se ne mò a kyore wòre amò-ò e gye feye mò e kyò mone-rò mò e kee nee feye mone i bu mò ketò kemaa-rò, bèee mone maa bu mò. ¹⁰ Mone ya taa òkò ebòye bò ke mò, amò fèraa mò-ò mò e taa mò ebòye a m bò ke mò. Ne kotòkò e bò-rò ne a tiri feye mò fònfò taa bò ke, mone se-ò mò a taa bò ke mò Kristoo akatò-rò, ¹¹ na a taare kunj Òbansam, na ò ma taare nya ane se keyaalen. Ane nyi neene ane ne Òbansam e kpa a ò penna ane-ò.

Ane ne Pòol mone nya kayeyuri Trowas man-ò-ò

* 2:4 Wore ne Pòol de-o mone gye 1 Korintoo awuye wòre-ò, amaa òkò ne òò fò-ò.

¹² Saŋ ne mo a yo Trowas maŋ-nɔ feye mo e ya tɔwe Kristoo kuŋu si asen timaa-o, mo a ŋu feye ane nyanpe Yeesuu a buŋji kpa sa mo feye ŋ waa mɔ kusun. ¹³ Amaa na mo mfeere moŋ da, a lee feye moŋ ŋu ane kosobee Tiitus. Amose-o, ne mo a kra asese ne bo bo mfeŋ-o, ne mo a meraa se yo Makedoniya sweere se.

Ane gye Kristoo kamee-ro awuye na mɔ ayaa-ro ayerepo

¹⁴ Mon' sa a ane sa Wuribware aŋse, a lee feye o naa o kaa o kaapo feye Kristoo a ko gyi ɔbɔnsam se. Mɔ e gye ɔgyeŋkpeero, ne ane gye mɔ kamee-ro awuye. O de ane o tɔwe mɔ kuŋu si asen toŋ kema. Mɔ kuŋu si asen mɔ du nee feye so konekonese-o. ¹⁵⁻¹⁶ Ane du nee feye nyonku ne Kristoo e kywee o sa Wuribware-o. Mɔ so e gya kone kone sa bamo ne Wuribware e sa ŋkpa na kukyure ne a moŋ de kee-o. Amaa mɔ so gye kebwee sa bamo ne bo maa nya ŋkpa amo-o. Nse e gye ne o fo feye o yere mfaanee a yerekra-o? ɔko moŋ bo-ro. ¹⁷ Amaa ane ne Wuribware a ba aneŋ a kusun-o bo booro, a lee feye ane gye kasentij awuye. Asese ko bo-ro ne baa ba mone-ro, ne ba fe Wuribware asen feye bamo a gye ayawogyipo-o. Ane mo ane moŋ du aneŋ. Ane a tee ane yere Wuribware ayaa-ro-o se-o, Kristoo kenya-re-ro, ane e tɔwe mɔ asen kasentij-no nee, na ane nyi feye o kee keto ne ane e waa-o, ne o nu keto ne ane e tɔwe-o.

3

Aneŋ ne etan popwee-o kyo ededaa-o

¹ Mo e koore a n gyi feye mone bokɔ e poro mo feye asen ne mo a den tɔwe-o e kaapo feye ane e kaapo ane eyee. Daabii! Ane moŋ lee ane e kpa feye oko kyoree wore ko ne o kaapo feye ane a waa ato timaa-o, feye aneŋ ne bokɔ e kpa-o. A moŋ tiri feye ane kyoro ane eyee gbaa. A bee a moŋ tiri feye mone gbaa mon' kyoro ane. ² A lee feye aneŋ ne mone fonfon kyo mone du-o e kaapo okema aneŋ ne ane fonfon du-o. Mone a bo koore Kristoo gyi-o, a du nee feye mɔ a kyoree mɔ mbraa bo doŋŋo mone ŋkpono se-o. Ne okema e taare deere mone akato se ŋu aneŋ ne mone ŋkpono-ro du-o. ³ Ne aneŋ ne mone gya Kristoo a ekpa-o se-o e kaapo nee feye aneŋ ne abwaresen-o kekaapo bo dan. N gye pɛen ne Kristoo a bo kyoree mone ŋkpono se-o. N gye sekan ne o bo kyanhe afore se kyoree-o. Amaa Wuribware ne mɔ wore kpen te-o kufwiŋe-o ya ba mɔ fonfon kesaree bo kyoree bo doŋŋo mone ŋkpono se.

⁴ Ane e taare a ane tɔwe aneŋ a asen-o bo lee ane kuŋu si, a lee feye kusun ne ane e waa-o-ro, Wuribware dooo si ne ane bo Kristoo si ane de ane eyee ane e doŋŋo. ⁵ Seye moŋ bo ane-ro ne ane e yere amo se ane e tɔwe feye amo-o e gye ne a sa ne ane e taare ane e waa kusun mɔ. Ane kanyiasen ne ane de-o a lee Wuribware ase nee. ⁶ Mɔ e gye ne o sa ne ane a kii etan popwee asofowo. Etan dedaa-o na mɔ mbraa-o ne Wuribware a sa Mosis feye o kyoree bo beya sa Isireelii awuye-o. Mbreaa-o i bu ane okema kepo, na a bware feye ane wu, amaa Wuribware a kufwiŋe timaa-o e sa ane ŋkpa na kukyure ne a moŋ de kee-o.

⁷ Mon' sa a ane fa aneŋ ne kusun ne Wuribware a kufwiŋe-o i sun-o kyo Wuribware a mbraa-o lee-o kedabe na mɔ kelanhero. Wuribware ya kyoree mɔ mbraa bo doŋŋo afore serise panpesanpan anyo se kebee ko se, ne oo lee mɔ kedabe na mɔ kelanhero kawu saŋ amo bo kaapo Mosis. Saŋ ne Mosis a kporowe lee kebee-o se-o, ne mɔ akato-ro e tore se bweeto, ne Isireelii awuye moŋ taare deere mɔ. Amaa kamee-ro-o, kotorese amo a yowe.* ⁸⁻⁹ Aneŋ ne Mosis akato-ro a tore se saŋ ne mɔ aa Wuribware e sa senso-o, a kaapo nee feye kusun ne Mosis a waa-o kyo kedabe. Amo-o pɛee gbaa Mosis kusun e gye feye o kaapo bamo Wuribware a mbraa-o. Ne mbraa amo i bu asese pɛee kepo. Amo e gye feye aneŋ a kusun amo gye kedabe, saŋbotɔ kusun ne Wuribware a kufwiŋe-o a bo booro ane-o e gye ne a moŋ kyo kedabe aaa? A lee feye ane kusun e gye feye ane kaapo asese aneŋ ne Wuribware e sa asese keben-o. ¹⁰ Kasentij si, fo ya deere aneŋ ne Mosis a kusun-o gye kedabe-o, ne fo ya bee deere aneŋ ne ane kusun-o gye kedabe-o, a du feye

* 3:7 Kelee Igyipiti 24.12; 34.1-4, 29, 33.

Mosis a kusur-*o* moŋ læ ke gye kedabe-*o*. ¹¹ Kedabe ne kaa kyor-*o* dæ e ke gye kedabe nee, ne kemo ne ke maa kyor pæe-*o* m^o e?

¹² Am^o a tæe a waa ane wore demante m^o-*o*, kufu moŋ de ane. ¹³ Amose-*o*, a moŋ tiri feye ane a taa kotoko bo buŋ ane akato se, na ane tawe abwaresen gywii mone. Amaa Mosis akato-ro a tore se-*o* se, ne do taa kapraxe bo buŋ mo akato se, na Isireelii awuye ma nya ŋu saŋ ne mo akato-ro e tore se, ne a yowe-*o*. ¹⁴ To, bo fo ndoo a kake m^o, Isireelii awuye du nee feye oko a taa kapraxe bo buŋ mo akato se, na o ma nya ŋu seye-*o*. Saŋ kema a ne ba gyanhe bamo kebarekore akyan-no ba nu oko e kare o lee Mosis mbraa a wore-*o*-ro gywii bamo-*o*, a du nee feye mpraxe-*o* a sii bamo akato se-*o*, ne bo maa ŋu seye, ne bo maa nu seye. Kristoo dooo si ne bamo ya bor^o, ne mpraxe-*o* e lee bamo akato se. ¹⁵ Haree bo fo ndoo a kake m^o, oko ya kare Mosis a wore-*o*-ro gywii bamo, amo-*o* a du nee feye mpraxe-*o* a buŋ bamo akato se-*o*. ¹⁶ Amaa bamo oko ya kii bo gya ane nyanpe Yeessu si, amo Wuribware i lee kapraxe-*o* a o lee mo akato se. ¹⁷ Mbeyom^o, ane nyanpe e gye Wuribware a kufwiije-*o*, ne mfer ne ane nyanpe a kufwiije-*o* bo-*o*, mfer ne ane a nya ane eyee lee mbraa dedaa-*o* se. ¹⁸ Ane feraa, ane moŋ taa mpraxe ko bo buŋ ane akato se. Amose-*o*, a du nee feye ane a yere Wuribware akato-ro, ne mo kelanhero demante-*o* a wee ane se, ne ane akato-ro e tore se mo kelanhero-ro feye diki-*o*. Kepar^o m^o e kaapo nee feye ane nyanpe, ne o gye Wuribware a kufwiije-*o*, maa se o sa ne ane mfer^o na ŋkpono-ro e waa feye mo lee-*o* kake kema.

4

Mone a sa ne ane i gyi aworefoo kanyite-ro

¹ Ane feraa, haree ane a moŋ fo feye ane waa asofowo kusur m^o gbaa ooo, Wuribware a taa bo waa ane kesare-ro. Amose-*o*, ane maa yowe eyee-ro. ² Asese ko bo mone-ro ne bamo ya por^o ane feye ane bo ekpa boye se ane de bo waa ane asofowo kusur, mo i lee bamo kano feye ane a kine ekpa boye kebor^o se bo waa ane kusur. Ane maa penna asese, ne ane bee ane maa kyurwi Wuribware asen-*o*. Kpa ne ane bo se, ne ane e kpa feye okema sure si mo mfer^o-ro feye ane e waa neene-*o* e gye feye ane e tawe kasentij-*o* laman-no, ne ane nyi feye Wuribware kee ket^o ne ane e waa-*o*, ne o nu asen ne ane e tawe-*o*. ³ Mone-ro boko ya tawe feye abwaresen ne ane e tawe-*o* e kweero, mo i lee kano feye aa kweero bamo ne bo maa nya ŋkpa na kukyure ne a moŋ de kee-*o* se dooo nee. ⁴ Bo maa nya ŋkpa amo, a lee feye bo maa kore Kristoo ba gyi. Bo maa kore mo ba gyi, a lee feye a du feye Obansam, ne o de kaye m^o-ro asese mfer^o se keyaalen-*o*, a sa ne baa kii atenapo, na bo ma taare a bo nu abwaresen-*o* kaase-*o*. Bam^o ya nu kaase, ba ŋu feye asen timaa ne ane e tawe-*o* e kaapo ane ne Kristoo de kedabe na wuraa-*o*. Bo lee feye bamo ya deere Kristoo, ba ŋu feye o gye oko ne do lee Wuribware kpa kema se. ⁵ Ane maa tawe ane fofof^o eyee asen nee, amaa ane e tawe Yeessu Kristoo asen nee, feye o gye mone okema na ane okema nyanpe, n gye ane e gye mone anyanpe. Amo e gye feye ane a kperi Yeessu si baa ane eyee kaase waa feye ane a gye mone ayaafore-*o*. ⁶ Feye ane ne Wuribware a twee ket^o kema-*o*, ne do tawe feye, “Kelanhero lanhe kibugyii-ro,”* ane dæ ne oo buŋi ane akato, ne ane a ŋu feye mo akato-ro e tore se, ne ane a bo gyii feye o de Wuribware a kedabe-*o*.

⁷ To, a du nee feye Wuribware a ba mo kapote-*o* bo waa nlo-ro-*o*. Ket^o ne mo e kaapo-*o* e gye feye ane nyowore du nee feye nlo ne m moŋ bo len-*o*, amaa Wuribware keyaalen bo mm^o-ro, na okema nya ŋu feye ane keyaalen demante-*o* moŋ lee ane fofof^o ase nee, kaa lee Wuribware ase nee. ⁸ Amose-*o* asese ko ya waa ane borakraa bo lee ane ne ane e tawe abwaresen-*o* se, bo maa taare a bo sa a ane yowe ane kusur. Ba toraa ane, amaa ane maa yowe eyee-ro. ⁹ Ane i gyi aworefoo, amaa Wuribware maa sere a o yowe ane. Ba daye ane ba da sweere, amaa bo maa taare a bo mo ane. ¹⁰ Ane a naa eman se eman se-*o*, ane i ŋu asen ne Kristoo a ŋu pwee ne baa dæ mo mo-*o* dæ. Aseŋ mo pæe a waa ane nee na asese nya ŋu feye saŋ ne ane e kpa a ane kperi Yeessu si wu-*o*, mo ŋkpa na keyaalen

* 4:6 Keleekaase 1.3.

saŋ a bɔ ane nyowɔre-rɔ. ¹¹ Ane i kperi Yeessu si ane e gyanŋaa lowi kake kema, na ɔ taare kaapo feye o te, ne mɔ e den ɔ sa ane keyaalɛŋ. ¹² Amɔ katiŋ e gye feye ane lowi kegyanŋaa kake kema-ɔ a sa ne mone a nya ŋkpa na kukyure ne a moŋ de kee-ɔ.

¹³ Amɔ-ɔ pɛɛɛ gbaa, ane moŋ yɔwe ane Kristoo kɔkɔɔregyi, ne aneŋ se-ɔ ane maa se ane e tɔwe Wuribware aseŋ, feye aneŋ ne Deefid a kyɔɔɛ waa abwaresen wɔre-ɔ-rɔ, “Saŋ ne mɔ a tɔwe bore-rɔ feye eyee-rɔ bɔ mɔ gya kebanse-ɔ gbaa, mɔ a kɔɔre Wuribware gyi.”* ¹⁴ Ketɔ ne ane nyi, ne ane e tɔwe kemo aseŋ-ɔ e gye feye Wuribware a kyinŋi ane nyanŋpe Yeessu baa ŋkpa-rɔ, ne aneŋ se-ɔ kaye ya gye kee, o kyinŋi ane aa mone a ɔ yaa soso feye Yeessu-o, na ɔ baa ane aa mone mɔ akato-rɔ. ¹⁵ Mone se ne ketɔ kema e waa ane, na, Wuribware a maa se ɔ moɔwe asese bweeto bweeto-ɔ, na bɔ sa Wuribware anse, na bɔ kyoro mɔ kedabe ne o de-o.

Kaye mɔ-rɔ moŋ gye ane aye nee

¹⁶ Amose-ɔ, haree ane nyowɔre a moŋ bɔ leŋ, ne ane e kpa a ane wu gbaa ooo, ane abaa-rɔ moŋ yɔre. Ketɔ ne kɔ kyɔ-ɔ e gye feye Wuribware e gye ne ɔ sa ane wɔre na keyaalɛŋ popwɛɛ kake kema. ¹⁷ Aseŋ ne a tɔ ane-ɔ moŋ kyɔ, ne a maa kyee, amaa a sa a ane nya wuraa na kedabe ne a moŋ de kee-ɔ pɛɛɛ Wuribware ase, na a kyɔ aseŋ ne ane i ŋu mbeyɔmɔ-ɔ bweeto. ¹⁸ Amose se-ɔ, ane akato dɔŋ atɔ ne a bɔ akato-rɔ-ɔ se nee. N gye atɔ ne bɔ kee-ɔ se ne ane akato dɔŋ, amɔ atɔ ne bɔ moŋ kee, ne a bɔ Wuribware se-ɔ se ne ane akato dɔŋ. A lee feye atɔ ne bɔ kee amɔ-ɔ maa kyee. Amaa amɔ ne bɔ moŋ kee-ɔ e gye ne a taare a a gyi nsu pɛɛɛ.

5

¹ A lee feye ane ya wu, ane e nya kyenakpa Wuribware ase soso. Ane kayowɔre du nee feye tanŋee kekyaŋ ne baa ba waagya bɔ waa-ɔ nee, ne waagya-ɔ ya kyanŋe-rɔ, ne tanŋee kekyaŋ amɔ a lee da-ɔ, amɔ ane ɔkema e nya soso a kekyaŋ ne ane e ya kyena-rɔ-ɔ. N gye asese ya waa kekyaŋ amɔ, amaa Wuribware ya waa bɔ yera sa ane. ² Pwɛɛ na ane dɛɛ fɔ mfeŋ-ɔ, ane i su ane e kpa kulwee ane ɔpe popwɛɛ amɔ ne ɔ bɔ soso-ɔ. ³ Ketɔ ne mɔ e kaapo-ɔ e gye feye kekyaŋ ne ane ɔkema e nya soso-ɔ gye kayowɔre popwɛɛ ne ane kra e ya kyena-rɔ-ɔ. ⁴ Ane a saŋ ane de kaye mɔ-rɔ a koyowɔregyi-o, ane kakyena-rɔ e tɔɔraa ane. Amaa n gye sa ne ane e kpa feye ane wu, na ane paŋ ŋkpa pɛɛɛ. Ketɔ ne ane e kpa-ɔ e gye feye kakyena ne ane te mbeyɔmɔ-ɔ i kyuwowi a ka kii kakyena ne ka moŋ de kee-ɔ. Na ane kaye mɔ-rɔ a nyowɔre-ɔ kyuwowi kii nyowɔre ne n kyena nsu pɛɛɛ-ɔ. ⁵ Kasentiŋ, ketɔ se ne Wuribware a tweɛ ane-ɔ e gye feye kakyena ne ane te kaye mɔ-rɔ-ɔ ya kyon, ne ane e ya kyena Wuribware ase nsu pɛɛɛ. Ne ɔɔ sa ne Wuribware a kufwiinŋe timaa-o a bɔ kyena ane ŋkponɔ-rɔ, na ane ŋu feye kasentiŋ ane ya wu, ɔ yaa ane mɔ ase.

⁶ Wuribware a kufwiinŋe-o a bɔ ane ase-ɔ se, ane de temaa saŋ kema feye ane e yɔ Wuribware se. Ane a te kaye mɔ-rɔ-ɔ, a kaapo nee feye ane moŋ tɛɛ fɔ ane aye soso mfeŋ ne ane nyanŋpe Yeessu te-o. ⁷ Ane a naa-ɔ, ane moŋ kee mfeŋ ne ane e yɔ-ɔ. Amaa ane e kɔɔre ane i gyi feye Wuribware e gye ne ɔ gye ane ŋkɔɔɛ. ⁸ Ane Kristoo ayaa-rɔ ayerepo feraa, m bee mɔ e tɔwe feye ane de temaa bweeto, ne ane e yorɔwe bweeto feye ane yɔwe ane nyowɔre bɔ sii sweere mɔ se, na ane yɔ pe ane nyanŋpe Yeessu ase. ⁹ Amose se-ɔ, ane e leŋ eyee nee, na mɔ akato nya gyi, haree ane te kaye mɔ-rɔ beɛɛ ane yii pe ooo. ¹⁰ A lee feye mfeŋ-ɔ ne ane pɛɛɛ e yere Kristoo a senŋyikpa-ɔ. Na ane ɔkema nya ketɔ ne mɔ a kyena kaye mɔ-rɔ ne ɔɔ waa-ɔ kakɔka, haree ke gye kitimaa beɛɛ kebɔye ooo.

Ane kusun e gye feye ane tɔwe aneŋ ne Wuribware bɔ Kristoo si ɔ lonŋɔ mɔ fonŋon na nyinŋkpasɛ mbonŋtɔ-rɔ-ɔ

¹¹ A lee aneŋ ne ane Kristoo ayaa-rɔ ayerepo sere Wuribware se, ne ane a leŋ eyee ane e popɔre asese feye bɔ gya mɔ se. Wuribware e gye ne o nyi ane ŋkponɔ-rɔ neɛneɛ, ne n de temaa feye mone ɔkema gbaa nyi ane mone ŋkponɔ-rɔ aneŋ dɛɛ. ¹² Mone ma kan fa feye ane bee ane leŋ eyee ane de ane e popɔre mone nee, na mon' nya ŋu aneŋ ne ane bware-o. Daabii, ane e kpa a mon' nya ketɔ ne mone e yere kemo se a mon' bɔ kaapo

* 4:13 Kiliŋ 116.10 (LXX).

mone eyee ane se-o nee. Mfeɲ-o na mon' taare beɲɲaa bamo ne ba poro ane, ne ba kaapo bamo eyee-o, feye keto ne ke bo sese akato se-o dooo ne ba deere, ne bo maa deere keto ne ke bo sese kakpono-ro-o. ¹³ Ane aporo-o ya porore ane feye aneɲ ne ane e towe-o, ane e lo eboɲ, amo feraa mon' taa feye Wuribware se ne ane a kperi ane e lo eboɲ-o. Amaa amo a gye feye ane maa lo eboɲ-o se-o, amo feraa bo lee mone se-o ne ane du mfaanee. ¹⁴ A lee feye Kristoo kekpa ne o kpa ane-o e gye ne ke e yere ane ne ane e towe kemo asen. Keto ne ane e towe, ne ane a kore kemo gyi kenken-o e gye feye Kristoo a wu bo sa asese pree-o, bamo ya kore Kristoo gyi, a du nee feye bamo kakyena dedaa a lowe-o. ¹⁵ Keto se ne Kristoo a wu sa asese pree, ne Wuribware a kyinɲi mo lee lowi-ro baa nkpa-ro-o e gye feye, bamo a san bo te nkpa-ro-o, bo ma lee kyena bamo eyee se, amaa bo kyena sa Kristoo.

¹⁶ Amose se-o, ane Kristoo ayaa-ro ayerepo maa lee deere sese akato-ro dooo pwee na ane dee ɲu aneɲ ne o du-o. San ko ane a deere Kristoo aneɲ dee nee, pwee ne ane a dee kore mo gyi, amaa ane moɲ lee ane e waa aneɲ. ¹⁷ Okemaa ne o bo Kristoo a kebegya-o se-o a kii sese porwee nee. Mo kakyena dedaa-o a gye kee, ne do lee o te kakyena porwee. ¹⁸ Wuribware ya waa amo-o pree, do boro Kristoo si bo loɲɲo ane aa mo mboɲto-ro, ne ane gye mo akyaropo asen mo kotowe-ro. ¹⁹ Ane asuɲ e gye feye ane towe feye, Wuribware a boro Kristoo si bo loɲɲo mo aa kaye mo-ro asese mboɲto-ro, na o ma nya ba bamo eboye bo ka bamo koko. Ne do taa mboɲto-ro kolonɲo mo asen kotowe bo waa ane kesaree-ro.

²⁰ Amose se-o ane yere Kristoo ayaa-ro nee. A du nee feye Wuribware a bo ane se o kore mone-o. Amose se-o, ane yere Kristoo ayaa-ro ane e kore mone feye mone aa Wuribware waa kan. ²¹ Kristoo dee o moɲ de boye. Amaa Wuribware a sa ne baa mo mo feye mo a gye oboye waapo-o, ne oo ɲu kesebogyiiri ne ane yere bo sa-o, na ane boro mo lowi-o si nya ane eyee, na Wuribware waa ane feye ane a gye asese timaa-o.

6

¹ Amose-o, ane ne ane i suɲ ane e sa Wuribware-o, ane e kore mone nee feye ato dabe ne do waa sa mone-o ma twee kwaa. ² Mon' nu keto ne Wuribware a towe mo abwareseɲ wore-o-ro-o feye,

“Amo a fo san feye ɲ ɲu mone ewee-o,
mo a nu mone kan.
Kake nsin ne mo a waa mfeere feye m morowe mone-o,
ne mo a kya mone-ro.”*

Mo e towe mo i gywii mone feye ndoo a kake mo e gye san ne Wuribware i ɲu mone ewee, na o morowe mone-o.

Aworefo ne Pooɲ na mo beeko-ana Yeesuu a ayaa-ro ayerepo-o a gyi-o

³ M bee mo i lee bamo ne ba poro ane kebeye ko se-o kan feye bo nu aneɲ ne ane i suɲ abwareseɲ kotowe kusun-o. Ane moɲ waa kotoko ne kaa sa ne asese a lwee eboye-ro-o, a lee feye ane maa kpa feye oko ɲu kusun-o-ro kebeye ko.

⁴ Ane a kaapo feye ane gye Wuribware ayaafore, bo lee feye kanyite-ro ne ane a gyi aworefo ɲu asen na toora keto kema ne kaa waa ane-o-ro.

⁵ Baa da ane, ne baa tii ane,
ne asese akwii akwii a wore ane.
San ko ane a suɲ kpone bweeto,
ne ane moɲ nya san di idi,
ne ane a nare akonɲ.

⁶ Aworefo demante mo ne ane a gyi-o gbaa ooo,
ane a ba itimaa na kanyiasen na kanyite
na kedamenanɲe bo ka ane adon koko.

* 6:2 Isaya 49.8.

Asese a ɲu Wuribware a kufwiije timaa-o
a sunj kusunj ane kakyena-ro, ne baa ɲu feye
kekpa ne ane e kpa bokɔ aseɲ-o gye kasentij.

⁷ Baa nu ane a gyi kasentij,
ne baa ɲu Wuribware keyaalenj ne o de-o.

Kasentij kigyi ne ane a bo waa ane adontɔ
ne ane de ane e ko bamo ne ba ko ane-o,
ne ane de ane e ko ane e koore ane eyee.

⁸ Bokɔ i bu ane, bokɔ mo maa bu ane peee-o.
Bokɔ e kyoro ane, bokɔ mo e poro ane
feye ane e waa eboye.

Ane i gyi kasentij, amaa bokɔ e poro ane
feye ane gye apennapo nee.

⁹ Bo monj de ane ba tee sɛye,
amaa ane kenyare a yo tonj kema.

Ba fa feye ane e kpa a ane wu nee,
amaa ane saɲ ane te.

Ba gyiiri ane kesebo,
amaa bo monj taare mo ane.

¹⁰ Ba ɲu feye ane i gyi aworefoɔ bweetɔ,
amaa ane akato a gyi saɲ kema.

Bo kee kitiri ne ane i wu-o,
amaa ane e sa ne bokɔ e nya nyure.

Ba fa feye ane monj de sɛye,
amaa ane de keto kema.

¹¹ Korintoo awuye, ane i gyi mone kasentij feye ane monj taa sɛye bo kweero mone se. ¹² N gye ane e gye ne ane monj buɲɲi ane ɲkpono-ro kpa mone, amaa mone e gye ne mone monj buɲɲi mone lee-ro kpa ane. ¹³ Mo e sa senja mo i gywii mone nee feye mone a gye mo gyi-ana-o. Ane a tee buɲɲi ane ɲkpono-ro kpa mone-o, mone mo, mon' buɲɲi mone ɲkpono-ro kpa ane.

Mone ma kaɲ sa a mone aa bamo ne bo monj de kokoregyi-o waa konko

¹⁴ Mone ma kaɲ sa a mone aa bamo ne bo monj koore Kristoo gyi-o waa konko. A lee feye kedamenanɛ na daa boye kpa ntosenj? Kelanɲero na kibugyii e taare a a kyena saɲ konko aaa? ¹⁵ Kristoo na ɔbonsam e taare a bo waa kanɔ aaa? ɔkoregyipɔ na ɔko ne ɔ monj koore gyi-o kpa ntosenj? ¹⁶ Wuribware aye na ikisi aye e taare a a tii abee se waa kokonko aaa? Daabii peee! Ane Kristoo awuye ɲkpono-ro ne Wuribware ne mo wore doo i de ɲkpa-o a towe feye ɔ kyena. Feye aneɲ ne Wuribware a towe mo abwaresenj wore-o-ro-o,

“Mo e kyena bamo-ro, na mo aa bamo nare saɲ kema mo.
Mo i kii bamo nyanpe, na bamo mo bo kii mo asese.”*

¹⁷ Amose se-o, Wuribware a towe mo wore-o kebegya ko-ro feye,

“Mo asese, mon' daree lee bamo-ro mfeɲ,
na mon' kyena kokwee!
Mone e ma daboro keto kema ne ki de iyisi-o,
amo feraa mo e koore mone.”*

¹⁸ Ne baa bee kyoree waa abwaresenj wore-o-ro feye,

* 6:16 Kolɔɲɲo mbraa 26.12; Yeremeya 32.38; Isikiyel 37.27.

* 6:17 Isaya 52.11.

“Bò-elen-ò-kyon-ò-kemaa-Bware ye, ‘Mone e tee mo feye mone se, na mo-ò mō n tee mone feye mo agyi nyanse na akyeese.’ ”*

7

¹ Mō kosobee-ana, Wuribware a tee tawe bō beya feye ò waa atō mfaanee-ò, mon' sa a ane lee ane eyee lee ketō kemaa ne ke e waa ane nyowore na nkponò iyisi-o-ro, na mon' sa a ane nya nkponòfwiiri, na ane bu Wuribware, na ane sere mò.

Anej ne ketō ne Tiitus a tawe gywii Pòl-ò a waa mò wòre-ò

² M bee mò e tawe feye mon' buñi mone nkponò-rò kpa ane. Ane mon' waa òkò bōye, ne ane mon' nyera òkò mō, ane mon' sisii òkò. ³ Ma tawe amò-ò a m bō porò mone nee. Feye anej ne mò a dēe tawe-ò, ane a kpa mone asen bweeto-ò se-ò, ane a waa siraa feye ane aa mone kyena, beee ane aa mone wu. ⁴ Mō e kòore mone mò i gyi. Mone se, mò e kaapo mò eyee. Mone se, n de wòre bweeto. Haree asen a tō ane-ò gbaa ooo, mò akatò a gyi.

⁵ Haree gbaa ane a yò Makedoniya sweere se-ò, ane mon' nya kayeeyuri. Kasentij si, asen bweeto a tō ane tōn kemaa ne ane a yò-ò. Ane a gyi aworefo, ne kufu a nya ane, ne ane nkponò-rò a nyera. ⁶ Amaa Wuribware e gye òkò ne ò sa sese ne mò abaa-rò a yòre-ò wòre-ò. Ne ò sa ne Tiitus a waa ane wòre. ⁷ A lee feye, mò a lee mone ase ba ane ase-ò, ne ane a nu mò kanò-rò asen feye mone a waa mò wòre. Ò tawe gywii ane feye mone akatò a pee mone e kpa a mon' ñu mò. Ne ò bee tawe gywii ane feye ketō ne mò a kyoree bō lee òbōyewaapo ne ò bō mone-rò-ò se-ò a sa ne mone nkponò a nyera. Ne ò ye amò-ò preee gbaa ooo, mone san mone bō mò kebēgya-ò. Amose se-ò, mò akatò a bee gyi mbeyomò kyon san-ò.

⁸ Haree gbaa mò wòre a sa ne a mon' waa mone kōne ooo, mon' nu mò eyee feye mò a kyoree mò. Kegyenkpe-ò mò a nu mò eyee, a lee feye mò a ñu feye wòre-ò-rò asen a nya mone gya. Amaa aa nya mone gya san katinj kō nee. ⁹ Aa waa mò kōne mbeyomò. N gye feye anej ne mone akatò mon' gyi-o si ne aa waa mò kōne. Amaa ketō se ne aa waa mò kōne-ò e gye feye mone kusu a sa ne mone a kyurowi lee mone ebōye-rò. Wuribware a ba mone kusu-o bō waa kitimaa sa mone. Anej se-ò, ketō ne ane a waa-ò mon' waa mone tōraa. ¹⁰ Kusu ne Wuribware de ò sa ne òkò kakponò-rò i kyurowi-o dēe e gye ne ke e sa a ò nya nkpa na kukyure ne a mon' de kee-ò. Anej a kusu-o bware. Amaa kusu ne asese ne bō bō kaye mō-rò-ò i su-o e sa a asese na Wuribware mbonjō-rò nyera nsu preee. ¹¹ Mon' deere ketō ne Wuribware a ba mone kusu-o bō waa-ò, mon' kee anej ne ñkee fēraa mone akatò a pee-o. Mone a kōkōse mone e kpa a mon' kya kanò. Mone iduj a fwii òbōyewaapo-ò se. Ne kufu a nya mone feye mò bōye ne ò waa-ò a kyanhaa mone. Mone awaase a kaapo anej ne mone e kpa mò asen-ò. Ne mone a kaapo anej ne wòre de mone kowaa ketō ne ki bware-o, na mon' gyiiri òbōyewaapo-ò kesebò-ò. Kpa kemaa se mone a lee mone eyee lee keporò ne mò a porò mone asen mò se-ò-rò. ¹² Emene se ne mò a kyoree wòre amò? Kasentij si mone-rò òkò a waa òkò mō bōye. Amaa n gye bamò se ne mò a kyoree wòre amò. Mō a kyoree wòre-ò nee a mon' nya deere mone nkponò-rò, na mon' tawe gywii Wuribware feye kasentij si mone san mone e kpa mò asen.

¹³ Amose se-ò, amò-ò preee ne aa ba-ò a sa ane wòre mfee. Ketō ne ki tii si, ne a sa ne ane akatò a gyi-o e gye feye mone a waa Tiitus wòre, ne mone a sa ne mò akatò a gyi. ¹⁴ Pwēe ne ò dēe ba mone ase-ò, mò a kyò kaapo mò eyee mone se, ne mone mon' sa a ipeere nya mò mò ase. Anej ne ketō kemaa ne mò a tawe gywii mone-ò gye kasentij, anej dēe ne eyee ne mò a kaapo mone se gywii Tiitus-o mò a waa kasentij. ¹⁵ San ne Tiitus a ba mone ase-ò, kufu a nya mone, ne mone a kōkōse kra mò neenee, ne mone a waa siraa waa ketō kemaa ne ò tawe gywii mone feye mon' waa-ò. Mò ya nyiñi amò-ò se, amò kekpa ne ò kpa mone asen-ò a tii si. ¹⁶ M fēraa, aa waa mò kōne bweeto feye mò e taare a ñ kòore mone gyi ketō kemaa-rò.

* 6:18 2 Samuēl 7.14.

8

Bō lee kōkōore atanne tweetwee bō sa atiripō ne bō bō Yudeya sweere se-ɔ

¹ Amose-ɔ mbeyɔmɔ, mō kōsobee-ana, ane e kpa feye mon' ŋu aneŋ ne Wuribware kekpa a suŋ kusuŋ asoree awuye ne bō bō Makedoniya sweere se-ɔ ŋkponɔ-rɔ-ɔ. ² Haree asen bweeto e taare a a tō bamo, ne bō dɛe bō gye atiripō gbaa ooo, kōne ne aa waa bamo kōne-ɔ a sa ne ba da bamo ŋkponɔ se ba ke boko atanne. ³⁻⁴ Mō e tōwe mō i gywii mone feye baa den sa ane atanne bweeto feye aneŋ ne baa taare-ɔ. Kasentij si, baa sa ane atanne bweeto kyon aneŋ ne baa taare-ɔ. Bamō fɔŋfɔŋ kepre se, baa kore ane feye ane yowe bamo a bō nya nya kpa a bō kya Wuribware asese ne bō bō Yudeya sweere se-ɔ-rɔ. ⁵ Ketɔ ne baa waa-ɔ, ane mōŋ fa feye ba waa aneŋ. Kasentij si, baa waa aneŋ ne Wuribware e kpa feye bō waa-ɔ, amō e gye feye baa gye ŋkpre taa bamo eyee bō sa ane nyanpe Yeesuu, ne baa taa sa ane mō ane.

⁶ Bō lee aneŋ ne Makedoniya asoree awuye-o a kōkōse kōore tweetwee, na bō bō ke atiripō-ɔ se, ne mō a nyiŋŋi si feye suŋno mone Korintoo asoree awuye gbaa a gye bamo ŋkpre kpa feye mon' kōore tweetwee sa atiripō-ɔ, amaa bō fō ndɔ, mone mōŋ tɛe kōore lowe. Amose-ɔ, mō a kore Tiitus feye ɔ ba mone ase, na ɔ nya se kya se kōore tweetwee amō lowe, a lee feye mō ya gye ŋkpre kore mone feye mon' kōore tweetwee-ɔ. ⁷ Mone kyɔ mone gye atɔ awuye ekpa bweeto se. Mone kōkōoregyi, mone kanyiasen kebo sa senja nɛnɛɛ, mone kanyiasen pɛɛ kyɔ. ŋ nyi aneŋ ne mone akatɔ i pee mone i suŋ Wuribware-ɔ, na aneŋ ne mone e kpa mō asen-ɔ. Amose se-ɔ, mō e kpa a mon' kaapo aneŋ ne mone e kpa atiripō-ɔ.

⁸ Ma yere mone nee feye mon' waa amō-ɔ, amaa mō a kaapo mone aneŋ ne Makedoniya asoree awuye-o akatɔ a pee a bō bō kya atiripō-rɔ-ɔ nee, na ŋ yere amō se ŋu aneŋ ne mone kekpa-ɔ den ke gye kasentij-o nee. ⁹ Mone kyɔ mone nyi kekpa suyo ne ane nyanpe Yeesuu Kristoo e kpa mone-ɔ, na aneŋ ne oo ŋu mone ewee-ɔ. Haree mō a de ketɔ kemaa soso gbaa ooo, ne mone se, ɔ yowe mō ketɔ kemaa bō sii mfen, ne ɔ ba sweere mō se mfee, ne oo kii otiripō, na ɔ yere mō kitiri amō se bō sa a mon' nya nyure bweeto.

¹⁰ Amose se-ɔ, ketɔ ne mō e ka mone asen kemō se-ɔ nee. Suŋno mone ya gye ŋkpre tōwe feye mone e kpa a mon' sa atanne. Kasentij si mō ne mone a gye ŋkpre esa. ¹¹ Amose se-ɔ, mō e kore mone feye mon' lowe amō kowaa, na kepre ne kaa pre mone, ne mone a bō lee kaase-ɔ nya waa kyɛkyɛ. Ketɔ ne mone de-o e gye ne ke e kaapo aneŋ ne mon' waa-ɔ. ¹² Mone ya da mone ŋkponɔ se ke atanne, Wuribware e kōore mone ketɔ ne mone i ke-o si. Mō e den o nyi ketɔ ne mone de-o na aneŋ ne mone e taare a mon' ke, na a waa mō kōne-ɔ.

¹³ Anē maa kpa a kitiri kra mone, na a taare kya boko mō-rɔ, amaa ane e kpa feye ɔkemaa nya mō kebegya-ɔ nee. ¹⁴ Mbeyɔmɔ a saŋ mō fɛraa, mone a de bweeto-ɔ se-ɔ, mon' baa kanɔ ŋkemaa ne mone de-o bō kya bamo ne bō de kafwee-ɔ-rɔ, ne bamo ya bō nya bweeto, ne mone mō mone i de kafwee, na bō taare kya mone-rɔ. Mfaanɛ ne mone ya waa ne ketɔ kemaa e waa kyɛkyɛ. ¹⁵ A waa feye aneŋ ne baa kyoree waa abwaresen wɔre-ɔ-rɔ bō lee ateese ne Wuribware a sa Isireelii awuye kimukee-ro si-o feye,

“Boko a swii bweeto, boko mō kafwee.

Bamo a ba kyunputij bō krawe-ɔ,
mō ne oo swii bweeto-ɔ na mō ne oo swii kafwee-ɔ pɛɛ mō
a nya aneŋ ne aa fō mō-ɔ.”*

¹⁶ Mō e sa Wuribware anse feye ɔ sa ne Tiitus e kpa mone kekpa kōŋkō amō dɛe ne mō e kpa mone-ɔ. ¹⁷ Tiitus a sure kowaa ketɔ ne mō e kpa feye ɔ waa-ɔ se. Ne ɔ bee ɔ kōkōse mō fɔŋfɔŋ kepre se ɔ kpa a ɔ kya-rɔ, ne ɔ waa mfɛere feye ɔ ba mone ase. ¹⁸ Mō aa ane kōsobee kō ne asoree-ɔ pɛɛ asese e kyoro bō lee aneŋ ne o suŋ ɔ tōwe asen timaa bō lee Yeesuu kuŋu si-o e gye ne ba ba. ¹⁹ Kasentij si asoree asoree amō dɛe asese ya lee mō

* 8:15 Kelee Igyipiti 16.18.

feyε o kii ane kosobεε ane kpa mō ne ane e yō mō-ō-rō. Ane de atanne mō ane e yaa asεε ne ba wu kitiri-o, na bō nya kyōrō Wuribware, na a kaapo ane ne ane e kpa a ane kya bamō-rō-ō. ²⁰ Ane e kpa feyε ane aa asεε amō taa atanne yaa atiripō-ō nee, na ōkō ma nya pōrō ane bō lee ane ne ane e deere atanne dabε mō se ane bō-ō. ²¹ Ane e sa ketō ne ki bware-o si bweetō, n gye Wuribware a kebεgya-ō se wōre, amaa na asεε a kebεgya-ō se.

²² Ane bεε ane de ane kosobεε kō, ne oo lee mō eyee bō kaapo ane iluwi bweetō na ekpa bweetō se feyε o suη Wuribware wōre se nee. Mbeyōmō o de wōre asεη mō se bweetō, a lee feyε o de mōne tēmaa bweetō. ²³ Tiitus fεraa, mō e gye ne o tii mō se, ne ane i suη kusuη mōne kuηu si, amōse se-ō ō yere mō ayaa-rō. Asεε anyō ne bamō aa Tiitus e yō-ō fεraa, bō yere asōree asōree ne a bō Makedoniya sweere se-ō ayaa-rō nee. Bō gye asεε timaa, ne bamō kebōrōgyi timaa e sa ne asεε e kyōrō Kristoo. ²⁴ Amōse se-ō, mōn' lee mōne kekpa bō kaapo asεε mō. Mfaanεε ne ane aa asōree asεε-ō i ηu feyε ane de kpa feyε ane eyee kekaapo feyε mōne e kōkōse mōne e kpa a mōn' ke atiripō-ō atanne-ō mōη gye kayεba nee.

9

Pōl e kya se ō tōwe tweetwee ne ba kōre a bō bō sa atiripō-ō asεη

¹ Kasεηtiη si, a mōη tiri feyε n kyōrεε mōne tweetwee mō ne mōne de mōne e sa Wuribware asεε ne bō bō Yudeya sweere se-ō asεη. ² A lee feyε η nyi feyε mōne e kpa kekya bamō-rō nee. Ne n deη mō e kaapo mō eyee mōne se mō e kaapo Makedoniya awuye-o mō e tōwe mō i gywii bamō feyε lee suηno mōne ne mōne bō Akaya sweere se-ō a waa siraa feyε mōne e sa atanne, amōse-ō mōne wōre a sa ne bamō bweetō a waa kōtōkō bō lee tweetwee amō se. ³ Amaa mō i suη mō kosobεε-ana mō e kyōηwe mōne ase, na ane eyee kekaapo-ō ma buruwi asεηkparegyi kwaa, amaa mōn' waa siraa waa aneη ne mōne a tōwe feyε mōne e waa-ō. ⁴ N gye aneη, Makedoniya asōree awuye ne mō aa bamō e yō Yudeya sweere se-ō ya ba mōne ase, ne baa ηu feyε mōne mōη waa siraa, amō fεraa ane aa mōne pεεε, ipeere e nya ane, na a kaapo feyε ane a kōre mōne gyi kwaa. ⁵ Amōse se ne mō a fa feyε a tiri feyε η kōre mō kosobεε-ana mō feyε bō gye mō ηkpεε ba bō ka mōne kanō, na bō kōre atanne ne mōne a tōwe bō beya feyε mōne e sa-ō bō beya, na aa lee mōne kekpa se ne mōne a sa, amaa n gye sa ne ane e leη mōne nee.

⁶ Abrese ya da kekpare feyε, “Ōkō ne o dwii atō dwiise kafwee-ō, amō ya fō kekpabee, ō nya amō kafwee nee. Ne ōkō ne o dwii amō bweetō-ō e nya amō bweetō nee.” ⁷ Mōne ōkēmaa sa aneη ne ō fa mō mfεere-rō feyε ō sa-ō. Mōn' sa a a lee mō fōηfōη kakpōnō-rō, na a ma ba feyε baa leη mōne. A lee feyε Wuribware e kpa mō ne o ke ōkō kōtōkō na a mōη bō mō gya kakpōnō-rō-ō. ⁸ Wuribware e taare a ō sa mōne ηyure bweetō, na mōn' nya nya ketō ne ki tiri mōne-ō kpa kēmaa se, na ηkō saη na mōn' bō waa kedamenanse ewōrese ewōrese sa bōkō. ⁹ Feyε aneη ne baa kyōrεε waa abwaresεη wōre-ō-rō-ō,

“Ō da kakpōnō se o ke atiripō atō, na a mōη bō mō gya.

ō maa yōwe kedamenanse kōwaa pεεε.”*

¹⁰ Wuribware e deη ō sa ōdōpō atō dwiise na ateese gyise. Amōse-ō mōne ya waa bōkō kedamenanse, Wuribware e sa mōne ateese gyise ne a tiri mōne-ō, na ō sa a mōne adōrōtō tii si, na mōn' taare ba amō bō kya se waa kedamenanse bweetō. ¹¹ Ō sa a mōn' kii atō awuye kpa kēmaa se, na mōn' taare dee ke saη kēmaa, na a mōη bō mōne gya ηkpōnō-rō. Na Yudeya sweere se a asōree a atiripō-ō sa Wuribware anse bō lee atanne ne mōne a bō bōrō ane se bō ke bamō-ō.

¹² Atanne mō ne mōne i ke-o, a maa kya Wuribware asεε wōre-rō nee, amaa a baa Wuribware anse kesa bweetō bō tii si. ¹³ Ketō ne kō kyō-ō e gye feyε mōne ya ke atanne-ō, a kaapo feyε mōne e kōre Kristoo kuηu si asεη timaa-o mōne i gyi bweetō, na bō ηu feyε

* 9:9 Kilij 112.9.

mone e waa ketō ne mone ye mone e kōore mone i gyi-o neenee. Na bō lee aneñ se na aneñ ne mone e kpa kike bamō na okemaa bō tii si-o, na a moñ bō mone gya kakponō-rō-ō se-ō, bō sa Wuribware añse. ¹⁴ Amose-ō, bamō ya kore kebwarekore sa mone, ba kpa mone bweetō bō lee nyure demañte ne Wuribware a yure mone-ō se. ¹⁵ Moñ' sa a ane sa Wuribware añse bō lee nyure demañte amō ne ò sa mone-ō se. Ane maa taare a ane tōwe nyure amō bō fō kee.

10

Aneñ ne Pōol a lee o lee mō aporōpō kanō-ō

¹⁻² To, mō, Pōol, e kpa a ñ kore mone aseñ kō se. Mone bokō ye mō e bō mone ase, n de kufu, amaa mō i yii, ne mō ya kyoree wōre bō kyōñwe mone, amō mō i pee akatō mō e wee mone se. Amose se-ō mō e kore mone feye moñ' nyiññi aneñ ne Kristoo a yuri mō eyee, ne o bware-o si, na, mō ya ba mone ase, mone maa lee waa ketō ne ke e sa a m pee akatō wee mone se-ō. N gye aneñ, mō ya ba, kufu maa nya mō feye m pee akatō wee mone bokō ne ba pōrō ane ba tōwe feye ane te feye aneñ ne kaye mō-rō asese te-o. ³ A bō-rō feye ane te kaye mō-rō feraa, amaa ane mō ane mfereere moñ du feye kaye mō-rō asese lee-o. Ane kakyena-rō du nee feye ane a kō kenaa-ō. ⁴ Amaa adonñtō ne ane de ane e kō kenaa amō-ō moñ gye kaye mō-rō a amō-ō. Aneñ a adonñtō ne ane de ane e kō-ō bō leñ, ne a taare a a kō kaye mō-rō a borokōone-ō gyi si, a lee feye Wuribware ya bō sa ane. ⁵ Ane i kpuri ayeba kekaapo. Na ane sa a okemaa ne ò kaapo eyee, ne ò sa señsa o kye Wuribware a kanyiasenñ-ō pō. Ne ane i kyurōwi asese mfereere, ne ane e sa ne ba bu Wuribware. ⁶ Amose se-ō ane ya ba mone ase, ne mone bweetō a bu ane ketō kemaa-rō, amō feraa ane e taare a ane gyiiri bamō ne baa sañ, ne bō maa bu ane-ō kesebō.

⁷ A gye feye akatō se wōre kpeñ ne mone e deere mone i gyi okō aseñ-ō se-ō, moñ' sa a okō ne ò tōwe feye Kristoo e bō mō-ō ñu feye ane mō Kristoo e bō ane feye mō a bō sese amō-ō. ⁸ Kasenñtiñ ne mone e tōwe feye mō e kaapo mō eyee bweetō keyaalenñ ne ane de mone se-ō se. Amaa ane nyanñpe moñ sa ane aneñ a keyaalenñ-ō nee feye ane bō lee mone kōkōregyi si, amaa ò sa ane nee a ane taare sa a mone kōkōregyi tii si. Amose se-ō, ipeere moñ de mō keyaalenñ-ō se. ⁹ Mō e tōwe aneñ nee na moñ' nya ñu feye moñ de mō ewore mō i funñte mone nee. ¹⁰ Mone bokō e tōwe nee feye mō ewore ne mō a bō kyōñwe mone-ō emō-rō bō leñleñ, amaa mō fññfñ e bō mone ase, moñ bō leñ, ne mō señsa maa kaapo seye. ¹¹ Mō i yii aneñ a asese ne ba tōwe aneñ-ō se feye ketō ne mō e tōwe mō ewore-rō mō e kyōñwe mone na moñ bō mone ase-ō, mō ya ba, aneñ ðee ne mō e waa.

¹² Kasenñtiñ nee feye kufu de ane, feye ane taa ane eyee bō biri bamō ne ba fa feye bō gye asese dabē-ō. Ba bu bamō eyee na abee, amaa bō maa bise a bō kee feye ketō ne ba waa-ō i gyi Wuribware akatō. Amō-ō gye aseñ ke-moñ-nyi nee. ¹³⁻¹⁴ Wuribware a sa ane kpa ne ane a ba mone ase bō tōwe Kristoo kuñu si aseñ timaa-o gywii mone. Amose-ō, ane de kpa feye ane kaapo ane eyee feye ane abwaresenñ kotōwe a sa ne mone a bō kōore Yeesuu gyi. Ane a moñ ba mone ase-ō, amō feraa a moñ bware feye ane kaapo eyee mone kuñu si. ¹⁵ Amose se-ō, ane maa kaapo ane eyee ketō ne bokō a waa-ō se, na ane ñaye ketō ne ki bware-o si. Tema ne ane de-o e gye feye mone kōkōregyi a maa se ke e ðañ-ō, ane e taare a ane waa asuñ mone-rō kyōñ aneñ ne ane a kyō waa-ō. ¹⁶ Na ane nya tōwe aseñ timaa-o emañ ne e bō mone aye kamee-rō-ō. Mfaanee ne ane maa nya a ane kaapo ane eyee kotōko ne okō a waa, ne ke gye mō wōre lee-o si. ¹⁷ Feye aneñ ne baa kyoree waa abwaresenñ wōre-ō-rō-ō,

“Sa a okō ne ò kaapo mō eyee-ō
kaapo eyee feye o nyi mō, Wuribware.”*

* 10:17 Yere meya 9.24.

¹⁸ Sese e kaapo m̀ò eyee m̀ò awaase se, amaa ane nyanpe Wuribware dooo e denj o nyi feye ɔ waa ato, beee ɔ moŋ waa.

11

Pɔɔl e kaapo aneŋ ne boko ne bo ye bo gye Kristoo ayaa-rɔ ayerepo-ɔ e ba ayeba-ɔ

¹ Mone ya kɔɔre bamo ne ba popɔre mone ba tɔwe feye moŋ nyi asen-ɔ gyi, mo e kore mone nee feye mon' nyite mo kafwee bo lee mo ke-moŋ-nyi-aseŋ-ɔ se, na mon' nu mo asen bo fo kee. ² Mo a kpa mone asen feye aneŋ ne Wuribware e kpa mone asen-ɔ se-ɔ, ma lee kpa feye mon' kpa ɔko asen, amɔ Kristoo wɔre kpen. Mone du nee feye kabregyii ne ɔ moŋ tee ŋu ɔnyare, ne mo a kpa m̀ò bo yera ɔnyare koŋko kpen, ne m̀ò e gye Kristoo fɔŋfɔŋ-ɔ. ³ Kufu de mo feye boko i kyurowi mone mfeere, na mon' kine Kristoo kegya se. Ma kpa feye boko e penna mone, feye aneŋ ne Ɖbɔnsam a buruwi kowɔ, ne ɔ waa kanɔrɔkɔne bo penna ɔkyee gyenkpɛese Hawa ne Wuribware a twee-ɔ, feye ɔ ma lee gya Wuribware kanɔ se-ɔ. ⁴ Keto ne mo e kaapo-ɔ e gye feye boko a ba mone-rɔ, ne bo ye bo gye Kristoo ayaa-rɔ ayerepo. Ne mone a kra bamo neenee, amaa m fɛraa, mone moŋ lee mone de mo mone e tee sɛye. Bamɔ ato kekaapo bo lee Yeessu kuŋu si kwee ato kekaapo ne ane a bo kaapo mone-ɔ-rɔ. Aneŋ de ne ato ne ba kaapo bo lee Wuribware a kufwiŋe timaa-o na asen timaa-o si kwee amɔ ne ane a kaapo mone-ɔ-rɔ. Ne mone a kɔɔre bamo ato kekaapo gyi yɔwe ane ato kekaapo-ɔ bo twee. ⁵⁻⁶ Ne mone i biri mo aa aneŋ a asese-ɔ seŋsa sase, ne mone a bee tɔwe feye baa suye esenja neenee, amaa m fɛraa, mo seŋsa sase maa loŋŋɔ sɛye. Amaa mo e kɔɔre a n gyi feye aneŋ a asese ne mone i bu bamo feye bamo a gye Yeessu ayaa-rɔ ayerepo timaa-o moŋ kyɔ mo kpa kemaa se. Keto ne ko kyɔ-ɔ e gye feye n de Kristoo asen kanyiasen n kyɔ bamo. Bo fo ndɔɔ, ne mo a kaapo mone amɔ-ɔ-rɔ san kemaa na kpa kemaa se.

⁷ Aseŋ ko bo-rɔ ne mone e porɔ mo amɔ se. Amɔ e gye feye mo a tɔwe abwaresen gywii mone-ɔ, moŋ kɔɔre ateese na mo dikpa atanne mone ase beee kotɔko lee mone ase, ne mone e tɔwe feye a kaapo nee feye moŋ gye Yeessu ayaa-rɔ ayerepo kasentij. A gye kasentij feye mo a baa mo eyee kaase, amaa mo a waa aneŋ nee a Wuribware nya yase mone. Mo a waa bɔye nee eee? ⁸ Mo a bo mone ase mo i suŋ-o, mo a nya atanne lee eman eman asɔree ko asese ase nee. A du nee feye mo a kɔɔre bamo tweetwee mo i suŋ mo e kya mone-rɔ-ɔ. ⁹ Mo a bo mone ase-ɔ, ne mo e kpa atanne, moŋ deere mone akatɔ-rɔ. Mo kosobee-ana ne baa lee Makedoniya asɔree asɔree-rɔ-ɔ a baa mo keto kemaa mo ne mo e kpa-ɔ. Moŋ ba mo eyee bo doŋŋɔ mone se, na a waa mone tɔɔraa kpa kemaa se. Aneŋ ne mo a dee waa nsan-ɔ dee ne m bee mo e waa mbeyɔmɔ. ¹⁰ Mo i gyi Kristoo a kasentij-o nee feye mo ya tɔwe feye ɔko moŋ bo mone Akaya eman-ɔ-rɔ mfeŋ ne o kuŋ mo kpa feye m ma kaapo mo eyee aneŋ a kasentij-o si. ¹¹ Mo a tɔwe amɔ-ɔ, a kaapo nee feye ma kpa mone asen aaa? Daabii! Wuribware nyi feye mo e kpa mone asen.

¹² Mo e dee kine kɔkɔɔre atanne kemaa lee mone ase bo sa mo eyee, na bamo ne mone e tee e ayaa-rɔ ayerepo-ɔ ma nya sɛye a bo yere se bo kaapo bamo eyee feye ane aa bamo ta nee. ¹³ Aneŋ a asese-ɔ moŋ gye ayaa-rɔ ayerepo kasentij. Bo moŋ gye asuŋpo kasentij. Ba waa akatɔ se nee feye bo gye Kristoo ayaa-rɔ ayerepo-ɔ. ¹⁴ Amɔ-ɔ moŋ gye ato ne a kpen eyee-ɔ. Ɖbɔnsam fɔŋfɔŋ gbaa e taare a ɔ waa m̀ò eyee feye Wuribware kabɔ e gye ne ɔ sa seŋsa o gywii asese. ¹⁵ Amose se-ɔ, ne Ɖbɔnsam ayaafɔre ya waa bamo akatɔ se feye bo gye Wuribware ayaafɔre, a moŋ gye ato dabe ko nee. Bamɔ lalalowe e gye feye Wuribware i gyiiri bamo kesebo bo lee keto ne baa waa-ɔ se.

Pɔɔl e kaapo m̀ò eyee bo lee awɔrefɔɔ ne oo gyi-o si

¹⁶ M bee mo e tɔwe mo i gywii mone feye ɔko ma kanj fa feye n gye sese ne ɔ moŋ nyi asen-ɔ nee. Amaa mone e kpa a mon' fa mo kuŋu si feye moŋ nyi asen fɛraa, mon' kɔɔre gyi aneŋ de, na n taare kaapo mo eyee kafwee. ¹⁷ Kasentij si fɛraa, n gye aneŋ ne ane nyanpe Yeessu e kpa feye n tɔwe-ɔ ne mo e tɔwe mbeyɔmɔ. Eyee kekaapo asen mɔ-rɔ-ɔ n denj mo e sa seŋsa nee feye ɔko ne ɔ moŋ nyi asen-ɔ. ¹⁸ Asese bweeto a tee bo bo mone-rɔ,

ne ba kaapo bamo eyee feye aneη ne kaye m̄-r̄o asese e kaapo bamo eyee-̄o se-̄o, η gbaa m̄o e kaapo m̄o eyee. ¹⁹ M̄one a t̄ee m̄one nyi asen̄ bweeta-̄o, m̄o e fa feye m̄one i nyite m̄o ne m̄on̄ nyi asen̄-̄o bweeta. ²⁰ Kasen̄tin̄ si, bamo ne m̄one i bu bamo kedabe feye bamo a gye Yeessu ayaa-r̄o ayerepo-̄o ya waa m̄one bor̄okraa feye m̄one a gye anya-̄o, m̄one i nyite bamo. Bamo ̄oko ya k̄ore m̄one atanne p̄ee, b̄ee o gyi m̄one, b̄ee ̄o waa m̄o eyee kedabe m̄one-r̄o, b̄ee ̄o da m̄one es̄eb̄o-r̄o abaa, m̄one maa t̄owe seye. ²¹ Ne m̄one ye aneη a bor̄okraa ne ba waa m̄one-̄o e kaapo ne feye b̄o gye ayaalen̄po, amaa ane f̄eraa, ane m̄on̄ b̄o len̄. Ipeere de m̄o mbeȳom̄o feye ane a m̄on̄ ba aneη a daa b̄oye-̄o b̄o kaapo feye ane de m̄one se keyaal̄en̄.

Mbeȳom̄o f̄eraa m̄o e dee sa sen̄sa feye m̄o a m̄on̄ nyi asen̄-̄o. Feye kufu e m̄on̄ de asese amo ̄oko kekaapo m̄o eyee kot̄oko se f̄eraa, η gbaa kufu m̄on̄ de m̄o kekaapo m̄o eyee ket̄o kon̄ko amo se dee. ²² Asese amo ne b̄o ye b̄o gye Yeessu ayaa-r̄o ayerepo-̄o e kaapo bamo eyee feye b̄o gye Heebrii awuye kasen̄tin̄. Amo-̄o maa kaapo seye, a lee feye aneη dee ne m̄o-̄o n gye Heebriinyi. B̄o bee b̄o ye b̄o gye Isireelii awuye. Aneη dee ne m̄o-̄o n gye Isireeliinyi. ²³ B̄o bee b̄o ye b̄o gye ane ̄odedaapo Abraham ananagyi. Amo-̄o maa kaapo seye, a lee feye aneη dee ne m̄o-̄o n gye Abraham kenanagyi. B̄o bee b̄o ye b̄o gye Kristoo ayaaf̄ore. Ma k̄ore a n gyi aneη. Amaa bamo e gye Kristoo ayaaf̄ore f̄eraa, η gbaa n gye m̄o keyaaf̄ore n kȳo bamo. M̄o bee m̄o e k̄ore m̄one feye mon' nyite m̄o feye m̄o a lo eb̄on̄-̄o, a lee feye m̄o bee m̄o e kpa a η kaapo m̄o eyee kafwee. B̄o ye baa sun̄ Kristoo kusun̄ ken̄ken̄. M̄o f̄eraa m̄o a sun̄ Kristoo kusun̄ ken̄ken̄ kȳon̄ bamo. Ne m̄o a gyi aworef̄o b̄o lee aneη a kusun̄-o si kȳon̄ bamo. Mon' nu asen̄ ne m̄o e t̄owe-̄o. Baa tii m̄o iluwi bweeta kȳon̄ bamo. Baa da m̄o akȳokywee na paara iluwi bweeta, ne ma taare a n t̄owe amo kan̄o gywii m̄one. Ne lowi asen̄ a t̄o m̄o iluwi bweeta. ²⁴ Yudaawuye a kra m̄o iluwi inuu daye m̄o paara iluwi adusa na akpan̄o. ²⁵ Roma awuye a kra m̄o iluwi esa ba akȳokywee b̄o daye m̄o. Kake ηko bok̄o a t̄wee abu b̄o da m̄o. Iluwi esa ne k̄oree ne n te-ro m̄o i tu kpa ̄opo se-̄o a nyera, ne oo bun̄ m̄o. Ne amo-r̄o kok̄on̄ko f̄eraa gbaa mpase na kanye p̄ee na m̄o nkyu-o-ro p̄wee ne baa dee b̄o lee m̄o. ²⁶ M̄o ekpa kutu bweeta-r̄o, m̄o a lwee asen̄-n̄o b̄o lee nkyu nkyu si, b̄o lee ayu si, b̄o lee m̄o f̄on̄f̄on̄ asese Yudaawuye na asese ko m̄o se. Aneη a t̄o m̄o eman̄ se na mb̄ore se na ̄opo se. M̄o a nya asen̄ lee asese ne b̄o ye b̄o gye Kristoo awuye, amaa ne ba ba ayeba nee-̄o. ²⁷ M̄o a sun̄ Kristoo ken̄ken̄, ne iluwi bweeta gbaa, m̄on̄ taare nya kpa di idi. Ak̄on̄ na burufo a nya m̄o. M̄o a pan̄ ateese na ato bun̄se iluwi bweeta, ne ak̄on̄ na afwii a nya m̄o bweeta. ²⁸ Ket̄o ne ki tii amo-̄o p̄ee se-̄o e gye feye kake kema ket̄o ne m̄o e kpa na m̄o mf̄ere d̄on̄ se-̄o e gye as̄oree-̄o p̄ee kedeere se, na asen̄ ne a b̄o as̄oree-̄o p̄ee-r̄o ne a t̄orraa m̄o-̄o. ²⁹ Amo ya ba feye as̄oree a awuye-o ̄oko kok̄oregyi e m̄on̄ b̄o len̄, amo m̄o-̄o m̄o i su m̄o e sa m̄o. Bamo ̄oko ya lwee eb̄oye-r̄o, amo m̄o kakpon̄o-r̄o a nyera.

³⁰ Amo i tiri feye η kaapo m̄o eyee, amo f̄eraa m̄o e kaapo m̄o eyee ato amo ne a kaapo feye m̄on̄ b̄o len̄-̄o, na mon' nya m̄ose m̄o. ³¹ Ane nyan̄pe Yeessu Kristoo m̄o se Wuribware, m̄o ne ane e kȳoro nsu p̄ee-̄o, nyi feye ma ba ayeba b̄o lee asen̄ m̄o ne m̄o a t̄owe, ne m̄o e ba a m̄o t̄owe-̄o p̄ee se nee. ³² Saη ne m̄o a ȳo Damasikus man̄-n̄o-̄o, gominaa ne ̄o b̄o owure Aretas kaase mf̄en̄-̄o a ba akȳon̄po b̄o yera yera man̄ amo mbunogyii-o p̄ee-r̄o feye weete b̄o kra m̄o. ³³ Amaa m̄o a bor̄o aban̄sor̄o kekyan̄ ko ne baa p̄wee kiden̄bee-o soso-̄o mf̄ans̄ere-r̄o, ne m̄o nyare-ana ko a taa m̄o waa kike dabe ko-r̄o, ne baa ba ife b̄o da-r̄o, ne baa kra ife-o-ro ȳowe m̄o-r̄o baa b̄o yera sweere. Ne m̄o a nya kpa sere gominaa-o kesaree-r̄o η yii.*

12

Aleebokaap̄ot̄o ko ne Wuribware a lee b̄o kaapo P̄ool-̄o

¹ M̄o e dee kaapo m̄o eyee, amaa a maa sa m̄o ton̄o ko. ηkee f̄eraa m̄o e t̄owe aleebokaap̄ot̄o ko ne ane nyan̄pe Yeessu a lee b̄o kaapo m̄o-̄o asen̄ a n gywii m̄one. ² Nsu

* 11:33 Ayaa-r̄o ayerepo-̄o asun̄ 9.25.

kudu nna ne η ya kyorη-ɔ, ne Wuribware a taa mo yaa soso soso mo ase. Mo a yo-ɔ, mo kayowore ne n de-o ne mo a bo yo ooo, beee mo kra a lee mo kayowore-ro pwee ne mo a dee yo ooo, mon nyi, amo Wuribware dooo e deη o nyi. ³⁻⁴ M beee mo e towe feye η nyi nee feye η yii Wuribware se soso soso. M beee mo e towe feye mo a yo-ɔ, mo kayowore beee n gye mo kayowore ne mo a bo yo ooo, amo Wuribware dooo e deη o nyi. Mo a ya nu asen konekonesee ne asenkparegyi maa nya a a kaapo-ro-ɔ, ato ne sese dimaadi mon de kpa feye ɔ towe amo asen-ɔ. ⁵ Mo e kaapo mo eyee bo lee keto ne kaa waa mo san amo-ɔ se, amaa m beee ma lee kaapo mo eyee, amo bo lee aneη ne mon bo leη-ɔ se nee. ⁶ N dee mo e kpa a η kaapo mo eyee nee-ɔ, weete mon kii oko ne ɔ mon nyi asen-ɔ, a lee feye a gye kasentij nee, weete mo e towe. Amaa ma lee kaapo mo eyee bo lee aleebokaapoto amo se, a lee feye a mon bware feye oko kyoro mo bo lee ato ne ɔ mon ηu feye mo a waa-ɔ, beee asen ne ɔ mon nu lee mo ase-ɔ se. ⁷ Amaa Wuribware a sa Obansam kaboo ko kpa feye ɔ taa kotoko ne ku du feye wu-o bo yii mo kayowore, na ka nya mo gya, na m ma nya bu mo eyee kedabe bo lee ato timaa ne Wuribware a lee bo kaapo mo-ɔ se. ⁸ Iluwi esa ne mo a kore ane nyanpe feye o kyuwu wu mo lee mo se. ⁹ Amaa oo lee kan nee feye, “Kekya ne mo e kya fo-ro-ɔ a baare. A lee feye san ne fo mon lee fo bo leη-ɔ ne mo e kaapo mo keyaalen-ɔ bweeto fo ase.” Amose se-ɔ, a bo mo kone a kyɔ keto kema feye mo a kaapo mo eyee aneη ne mon bo leη-ɔ se, na Kristoo keyaalen nya sii mo se. ¹⁰ Mo e mon bo leη, beee bamo ya saare mo, beee bamo ya poro mo, beee mo ya gyi aworefɔɔ, beee asen kema ya to mo, a bo mo kone, a lee feye Kristoo si ne mo i ηu asen amo pree. A waa mo kone, a lee feye mo e mon bo leη, Wuribware e gye ne ɔ sa mo keyaalen.

Kekpa demante ne Pɔɔl e kpa Kristoo awuye ne bo te Korintoo man-no-ɔ

¹¹ Mo a waa mo eyee feye mo a mon nyi asen-ɔ, amaa mone ya sa ne mo e waa aneη. Mone e gye ne mon' dee kyoro mo, a lee feye haree gbaa mo a mon gye seye mone ase-ɔ, bamo ne mone i bu feye bamo a gye Yeesuu ayaa-ro ayerepo timaa-o mon fo mo. ¹² San ne mo aa mone te-o, ne mo a waa akpenyeeto bweeto-ɔ, mo a nyite aworefɔɔ bweeto kigy-ro-o. Ato mo e kaapo nee feye n gye Yeesuu ayaa-ro ayerepo. ¹³ Mo a yo eman eman se ya towe abwaresen, ne baa bo kii Kristoo akoregyipo, ne baa lee ba waa asoree-ɔ, nteto nyure e bo-ro ne baa nya ne mone feraa mone mon nya? Kemo e gye feye mone mon nya kpa ka mo ateese na dikpa koko. Mone e fa feye, mo a mon sa a mon' ka amo koko-ɔ, a mon bware, amo feraa mo e kore mone nee feye mon' taa mo ebaye bo ke mo.

¹⁴ Mbeyom mo a waa siraa feye mo e ba a m bo ka mone kan sasepo. Mone ma sa a a toora mone. N gye mone ateese na mone atanne ne mo e kpa, amaa mone fɔfɔη ne mo e kpa. N gye nyaagi ngyingyi e gye ne ba deere bamo akowepo se, amaa akowepo e gye ne ba deere bamo nyaagi si. N gye aneη nee eee? Mone akowepo e gye mo. ¹⁵ Mo ya kpone mone se, ne mo a nyera keto kema ne n de-o na n taare kya mone-ro, weete a waa mo kone. Mo a kpa mone bweeto-ɔ se-ɔ, mone e kpa mo kafwee aaa? ¹⁶ Amaa mone boko e towe feye, “To, Pɔɔl fɔfɔη mon leη ane, ne ane a sa mo kotoko, amaa ɔ ba mo kanyiasen bo penna ane, na ɔ kore atanne lee ane ase.” ¹⁷ Mone e towe nee feye mo a borɔ mbɔɔ ne mo a sun mone ase-ɔ oko se gyi mone kpa ko se aaa? ¹⁸ Mone e kaapo nee feye Tiitus ya bo gyi mone se aaa? Kasentij nee feye mo ya kore Tiitus feye ɔ bo ka mone kan. Ne mo a beee sun ane kosobee-ana-ɔ oko feye mo aa Tiitus ba mone ase. Amaa a maa taare a a waa nee feye Tiitus a bo gyi mone se, a lee feye mo aa mo de kan korjo, ne ane akema e waa keto ne mo kosobee e waa-ɔ.

¹⁹ To, mo e kore a n gyi feye mone e fa nee feye wore mo ne ane a kyore bo kyorwe mone-ɔ pree-ro, ane e kpa a ane kya kan mone akato-ro. N gye aneη nee. Ane a kyore wore mo-ɔ, ane i nyiηi si feye Wuribware i nu ane asen towe kema, na ane nyi feye Kristoo e deη ɔ bo ane. Mo anyare timaa, keto kema ne ane a kyore-ɔ, ane a kyore na mone Kristoo kokoregyi nya waa leη nee. ²⁰ Amaa kufu de mo feye, mo ya ba mone ase, nsanse ma ηu mone e waa keto ne ki i gyi mo akato-ɔ, na amose-ɔ mone ma ηu mo e waa keto ne ki i gyi mone akato-ɔ. Kufu de mo feye mo e ba a m bo ηu eko na kokwee keka

mone mbor̄nt̄o-r̄o, ne mone idur̄j a fwii abee se, ne mone a keke-ro ntur̄j ntur̄j si, na mone e sa eser̄sa mone kye abee, na mone i kyii abee, na mone e waa akat̄olej na kat̄omaabu. ²¹ Kufu de mo feye mo ya bee ba mone ase, Wuribware e kaapo mo feye mo eyee kekaapo mone se gye kayeba, na ipeere nya mo mone ebaye se. Ne kufu de mo feye mo e to asese bweeto ne baa dee waa ebaye, ne bo monj nu bamo eyee lee ebaye amo-ro-o. Ne a maa waa mo kane feye mo a nu anej a ato-o. Ebaye ne mo e kaapo-o e gye kakyeeeka na kanyarekpa na ato baye kema ne a tii si-o.

13

Paal i yii bamo se o gye kee

¹ Kem-o e gye mo sasepo feye mo e ba a m bo ka mone kan. Mo i yii mone se feye oko ya waa baye, mo i gyi mo asen. Amaa ma bu oko kero gyegaa gyegaa. Feye anej ne abwaresen wore-o e kaapo-o,

“Abrese ma bu oko kero, amo abee anyo beee asa a yere-ro
towe feye baa nu kasentij si feye sese amo a waa ebaye.”*

² Mo a ba mone ase lalalowe mo-o, mo a yii mone se, ne mbeyomo m bee mo i yii mone se, na monj bo mone ase mo, feye mo ya ba, ma su bamo ne baa waa ebaye kyee-o na okema ne o bee o tii si, ne oo waa ebaye-o se. ³ Amo-o e kaapo mone neene feye Kristoo e gye ne o bo mo se o sa senja. Kristoo ya deere ane asen-no, kufu monj de mo feye o gyiiri oko ne oo waa baye-o keseba. ⁴ Mone bokoo i gyiiri ikii feye, san ne Kristoo a kyena feye sese dimaadi kaye mo-ro mfee-o, o monj kwaye kuwu kyii kpare-abee-ro se. Kasentij, amaa Wuribware a kyinjji mo lee lowi-ro, ne bo lee anej se-o, o te o de Wuribware a keyaalenj-o o sunj kusunj mone-ro. Anej dee ne ane e sa kpa feye asese waa ane anej a borakraa-o. Amo-o peee gbaa ane de keyaalenj ne Kristoo a sa ane-o ane e deere mone se. ⁵ Mon' gyi mone fonjon asen mon' deere kee feye mone san mone gya Kristoo si nee, beee mone monj gya mo se. Mone monj nyi feye Kristoo bo mone ase aaa? Mo e monj bo mone ase, a kaapo nee feye mone monj gye Kristoo awuye kasentij. ⁶ Mo e kore mo i gyi feye mone i nu feye ane feraa ane gye Kristoo awuye kasentij. ⁷ Mbeyomo, ane e kore kebwarekore nee feye mone ma lee waa ato baye. Mo a towe anej-o, n gye feye ane e kpa a ane kaapo feye ane kkyena timaa e kaapo nee feye ane a waa ato. Keto wore ne ane e kpa-o e gye feye, haree oko e ma kyoro ane gbaa ooo, mone feraa, mone ya waa keto ne ki bware-o, a bo ane kane. ⁸ A lee feye keto kema ne kasentij e kaapo-o, ane maa taare a ane towe asen baye bo kye kamo. Ane bo kasentij a kebega-o se nee san kema. ⁹ Mone e bo lej, ne ane feraa ane ya pa, keto bo ane kane. Keto ne ane e kore kebwarekore kem se-o e gye feye mon' lonjo keto kema ne ke monj bware-o. ¹⁰ Keto ne m bo mo e kyoree amo-o peee mo e kyonwe mone, na, mo ya ba, a monj lee a tiri feye m ba mo keyaalenj bo pee akato wee mone se. Keyaalenj mo ne Kristoo a sa mo-o monj gye nee feye n taa bo lee mone kokoregyi si, amaa n taare sa a mon' nya kokoregyi bweeto.

Kanaka

¹¹ Mo kosobee-ana, keto ne n de mo e gye kee-o e gye feye mon' kyena kane kane. Mon' lej eyee lonjo keto kema ne ke monj bware-o. Mon' kya abee-ro. Mon' waa kan konjo. Mon' kyena kayeyuri-ro. Na Wuribware ne o kpa ane asen, ne o sa kayeyuri-o gya mone kamee. ¹² Mon' ka abee kan. ¹³ Wuribware asese peee ne bo bo mfee-o e ka mone kan. ¹⁴ Mo e kore kebwarekore feye ane nyanpe Yeesuu Kristoo yuri mone, na Wuribware kpa mone asen, na mo kufwiije timaa-o kyena mone njpron-ro.

* 13:1 Mbraa kebeesa 19.15.

Galatiya awuye

Wore ne Pɔɔl a kyoree bo kyonwe Kristoo awuye ne bo bo Galatiya sweere se-o

¹⁻² Mo, Pɔɔl, ne Wuribware kekpa se, n gye Yeessu Kristoo a ayaa-ro ayerepo-o oko-o na mo kosobee-ana peee ne mo aa bamo bo mfee-o e gye ne ane e kyoree wore mo ane e kyonwe mone asoree awuye ne mone bo Galatiya sweere se-o. Mo e kpa feye mon' nu feye n gye nyinkpase ya sa ne mo a kii Yeessu ayaa-ro ayerepo. N gye nyinkpase mo ne baa sun bo kyonwe mo ase, ne do bo sa sejsa gywii mo, ne do sa ne mo a kii Yeessu ayaa-ro ayerepo. Mo keyaaleh a lee Yeessu Kristoo na mo se Wuribware ne oo kyinji mo lee lowi-ro-o ase nee.

³ Ane se Wuribware na ane nyanpe Yeessu Kristoo yure mone, na bo sa mone kayeyuri. ⁴ Yeessu Kristoo e gye ne oo wu sa ane, ne oo lee ane lee ane eboye-ro, ne do kore ane lee kaye mo-ro a eboye-o-ro. Ane se Wuribware ya sa ne do waa amo-o. ⁵ Wuribware nya kedabe na wuraa nsu peee. Ameye.

Aseh timaa-o maa kyurowi daa

⁶ N de mone asen ko a n towe bo lee mone kunu si. A kpen mo eyee feye mone a kyo kine Kristoo, amaa mo a kpa mone asen-o se, do tee mone feye mon' gya mo se. Ne mone a bee yo mone gya ato kekaapo ko ne ayebapo ko e tee feye asen timaa-o si. ⁷ Kasentij si, asen timaa ko mon lee a bo-ro bo tii amo-o ne ane a kaapo bo lee Kristoo kunu si-o. Amaa asese ko a lwee mone-ro, ne ba toora mone ba kpa feye bo nyera asen timaa amo. ⁸ Amaa mo e towe mo i gywii mone feye oko nee ooo, ane nee ooo, beee Wuribware kaboo ko nee ooo, ne mo ya bo towe asen ko ne do tee feye Kristoo kunu si asen timaa-o gywii mone, ne amo e kwee amo ne ane a towe gywii mone-o-ro, amo feraa Wuribware gyiiri mo kesebo. ⁹ Keto ne ane a kyo towe gywii mone-o, ne m bee mo e towe mo i gywii mone-o e gye feye oko e gye ne mo ya towe asen ko ne do tee feye Kristoo kunu si asen timaa-o gywii mone, na a kwee amo ne mone a gye nkpe nu, ne mone a kore gyi-o-ro-o, amo feraa Wuribware gyiiri mo kesebo.

¹⁰ Oko bo-ro ne mo ya towe feye mo e gye ne n de kanorokone mo e penna asoree awuye, o penna mo eyee nee. Aseh ne mo a towe-o a sa ne mone akato a gyi aaa? Wuribware ne mo e kpa a mo akato gyi mo se. Mo e kpa feye mo asen gyi sese akato nee-o, weete ma lee taare a n kii Kristoo keyaafore.

Aneh ne Wuribware a tee Pɔɔl feye o bo gya mo se-o

¹¹ Mo kosobee-ana, mo i gyi mone kasentij feye asen timaa bo lee Kristoo kunu si ne mo a towe gywii mone-o mon lee nyinkpase kunu-ro nee. ¹² Mon kore amo lee nyinkpase ko ase nee, beee n gye sese ko mo ya towe amo gywii mo. Amaa Yeessu Kristoo fonfon ya lee amo bo kaapo mo. ¹³ To, mone a kyo nu aneh ne weete n dee n te nsan ne n gya Yudaawuye a mbraa-o se-o. Ne mo a waa Wuribware asoree awuye aworefoo bweeto, ne mo a kya se kpuri bamo. ¹⁴ Ne mone a nu aneh ne n yere-ro n gye mo kosobee-ana Yudaawuye a kebwaresun-o-ro nkpe-o, ne mo akato a pee kegya mo nana-ana ananato se-o.

¹⁵ Amaa pwee ne baa kowe mo-o, a kyo a bo Wuribware kone feye o nu mo ewee, na o lee mo sa mo eyee. ¹⁶ Ne oo lee mo gyi-o bo kaapo mo feye n taare towe mo asen timaa-o gywii bamo ne bo mon gye Yudaawuye-o. Mo a tee mo-o, mon yo sese ko ase a o kaapo mo abwaresen-o. ¹⁷ Beee n gye Yerusalem man-no ne mo a yo ya ka bamo ne Wuribware a lee feye bo kii mo ayaa-ro ayerepo ne baa gye mo nkpe eba-o kanoo. Amaa mo a deh tee mo-o, puri amo-ro ne mo a yo Arabiya sweere se, ne amo kamee, mo a kinji ba Damasikus man-no. ¹⁸ Nsu nsa kamee, ne mo a yo Yerusalem na mo aa Peetroo sa sejsa, ne mo a kyena mo ase nke kudu nnuu. ¹⁹ Amaa mo a bo mfeh-o, mon nu Yeessu a ayaa-ro ayerepo-o oko bo tii Peetroo si, amo Yakubu ne o gye ane nyanpe mo tire-o. ²⁰ Wuribware ne o bo sos-o nyi feye keto ne mo a kyoree mo-o gye kasentij nee.

²¹ Amo kamεε-rɔ-ɔ mo a yo Siriya na Kilikiya εsweere se. ²² Saɲ amo-ɔ asɔree agyi ne bo bo Yudeya sweere se-ɔ moɲ nyi sese suyo ne n gye-ɔ. ²³ Amaa baa nu nee feye ɔko ne ɔ dεe sa ne baa gyi awɔrefɔ-ɔ e tɔwe asen timaa amo dεe ne saɲ-ɔ weete o tii amo kpa-ɔ. ²⁴ Bamɔ a nu aneɲ a asen-ɔ, ne baa kyɔrɔ Wuribware bo lee ketɔ ne kaa waa mo-ɔ se.

2

Ketɔ ne kaa ba nsan ne Pɔɔl na Bar-Nabas a yo Yerɔsalem maɲ-nɔ-ɔ

¹ Nsu kudu nna kamεε, mo a kiɲi yo Yerɔsalem-ɔ, mo aa Bar-Nabas na Tiitus ya yo. ² Ketɔ se ne mo a yo-ɔ e gye feye Wuribware ya kaapo mo feye η yo mfeɲ. Mo a bo mfeɲ-ɔ, ne mo a tee asɔree abrese-ɔ pεε bo gyaɲɲe keri si, ne mo a kaapo bamo asen timaa ne mo e tɔwe mo i gywii bamo ne bo moɲ gye Yudaawuye-o. Ketɔ se ne mo a waa amo-ɔ e gye feye moɲ kpa feye η ηu feye kusun ne mo a waa lee kegyeɲkpeε-ɔ bo fo ndɔ a kake mo-ɔ twee. ³ Mo kosɔbeε Tiitus ne mo aa mo naa-ɔ gye Griikinyi nee, amaa bamo mo bo moɲ leɲ mo feye bo teɲ mo kotweetu, feye aneɲ ne ane Yudaawuye e waa-ɔ. ⁴ Asese ko bo-rɔ ne ba tɔwe feye a tiri feye bo waa mo aneɲ a atɔ-ɔ. Aneɲ a asese-ɔ ye bo gye Kristoo awuye nee, amaa bamo mo bo gye ayebapo nee. Ba kyɔɲɲɔ ane ba kee nee a bo nya ηu aneɲ ne Kristoo a kya ane yɔwe-ɔ, na bo nya bee sa a ane kii anya. ⁵ Amaa ane moɲ sure sa bamo kpa kemaa se, na kasenɲiɲ ne ka bo asen timaa-o-ro-o ma nya nyera sa mone ne mone moɲ gye Yudaawuye-o.

⁶ Bamo gbaa ne mfeɲ a asɔree awuye-o nyi feye bo gye bamo agyeɲkpeεpo-ɔ moɲ taa kotɔko bo tii mo abwaresen ne mo a kaapo-ɔ se. Kasenɲiɲ si haree bo gye agyeɲkpeεpo beε bo moɲ gye nee ooo, a moɲ tiri mo, a lee feye Wuribware fεraa, ɔ maa deere sese akato se. ⁷ Amaa baa ηu feye Wuribware ya lee mo feye n tɔwe asen timaa bo lee Kristoo kuɲu si gywii bamo ne bo moɲ gye Yudaawuye-o, feye aneɲ ne ɔ kyɔ lee Peetroo feye ɔ tɔwe asen timaa-o gywii Yudaawuye-o. ⁸ Kasenɲiɲ si, Wuribware ne ɔ sa ne Peetroo a kii mo ayaa-rɔ ɔyεrepo sa Yudaawuye, ne ɔ ba mo bo waa asun dabe dabe sa bamo-ɔ dεe ya ba mo bo kii mo ayaa-rɔ ɔyεrepo sa bamo ne bo moɲ gye Yudaawuye-o, ne ɔ ba mo bo waa asun dabe dabe sa bamo. ⁹ Ne Yakubu na Peetroo na Yohanee ne mfeɲ a asɔree awuye-o ye bo gye bamo agyeɲkpeεpo-ɔ a ηu feye Wuribware ya ba aneɲ a kusun mumwii mo bo boɔrɔ mo. Aneɲ se-ɔ ne baa gywaa mo aa Bar-Nabas, na a taare kaapo feye ane aa bamo pεε gya kpa koɲko se nee. Ne baa sure si feye mo aa Bar-Nabas ya tɔwe asen timaa-o gywii bamo ne bo moɲ gye Yudaawuye-o, na bamo mo bo sii mfeɲ ya tɔwe amo gywii Yudaawuye-o. ¹⁰ Ketɔ koɲko kpeɲ ne baa tɔwe gywii ane-ɔ e gye feye ane nyiɲɲi atiripo ne bo bo bamo-rɔ-ɔ se. Amo-ɔ mo dεe ne saɲ kemaa mo e leɲ eyeε feye η waa.

Aneɲ ne Pɔɔl a tɔwe feye Peetroo a waa boye-ɔ

¹¹ Amaa kamεε-rɔ-ɔ ne Peetroo a ba Anteyakeya maɲ-nɔ mfeɲ ne ɔ waa ketɔ ne ke moɲ bo daɲ-ɔ, amose-ɔ ne mo a yii mo se. ¹² Ketɔ ne kaa ba-ɔ e gye feye saɲ ne Peetroo a yo mfeɲ-ɔ, ne oo tii bamo ne bo moɲ gye Yudaawuye-o si o gyi ateese. Amaa asese ko ne Yakubu a sun saɲ ko-ɔ a ba. Peetroo a ηu bamo-ɔ, ne ɔ yɔwe mo aa bamo ne bo moɲ gye Yudaawuye-o ateese kigyi, a lee feye kufu de mo ketɔ ne Yudaawuye ne bo gya bamo mbraa-ɔ se kyεkyεε-ɔ e ba a bo bo tɔwe bo lee mo kuɲu si-o. ¹³ Mfeɲ-ɔ ne Kristoo awuye ne bo gye Yudaawuye-o a kii nnɔ ηnyɔ ηnyɔ awuye feye aneɲ ne Peetroo a waa-ɔ dεe. Aneɲ se-ɔ kufu a nya Bar-Nabas ne mo gbaa a tii bamo se waa feye bamo-ɔ. ¹⁴ Amaa m fεraa, mo a ηu feye baa fo kpa, ne baa kine kasenɲiɲ a kekaapo-ɔ, ne mo a kosɔ kyuwiro bamo akato-rɔ sa seɲsa gywii Peetroo feye, “Fo gye Yudaanyi, amaa fo te aneɲ ne bamo ne bo moɲ gye Yudaawuye-o te-o. Ne emene se ne fo e kpa feye Kristoo awuye ne bo moɲ gye Yudaawuye-o kyena feye Yudaawuye-o nee?

¹⁵ Kasenɲiɲ si, ane akowεpo dεe bo gye Yudaawuye nee, amose se-ɔ ane gbaa ane gye Yudaawuye nee, ane moɲ gye asese ne ane Yudaawuye e tee bamo ε ebɔye awaapo-ɔ.

¹⁶ Amaa ane nyi feye ɔko maa taare a ɔ tɔwe feye aneɲ ne ɔ gya Wuribware a mbraa-ɔ

se-ɔ se-ɔ, Wuribware e tɔwe feye ɔ gye sese timaa nee. Amaa ane ya kɔɔre Kristoo Yeesuu wɔre gyi fɛraa, Wuribware e tɔwe feye ane gye asese timaa. A tiri feye ane Yudaawuye gbaa a kɔɔre Kristoo gyi na, ane kɔkɔɔregyi si, Wuribware tɔwe feye ane gye asese timaa. Amaa ɔko mon bo-ro ne ɔ taare a ɔ tɔwe feye ane ne ɔ gya Wuribware a mbraa-ɔ se-ɔ se-ɔ, ɔ gye sese timaa nee. ¹⁷ Ketɔ ne fo a waa-ɔ e kaapo feye ane Yudaawuye ne, bo lee ane Kristoo kɔkɔɔregyi dooo si, ane e kpa feye Wuribware e tee ane feye asese timaa-o e waa boye. Amose-ɔ fo e kaapo feye Kristoo a kaapo ane ekpa boye. Amaa ane mon gye kasentij pɛɛɛ. ¹⁸ Mbeyɔmɔ mo ya kaapo san ko feye Wuribware a mbraa-ɔ kegyase mon de tonɔ, ne amo kamɛɛ mo a nu mo eyee tɔwe feye a bware feye n gya mbraa-ɔ se, amo fɛraa mo e kaapo feye mo mbraa-ɔ kicine kegyase gye boye.

¹⁹ Wuribware a mbraa-ɔ fɛraa, η ya kaapo mo nee feye a bware feye η wu. Amose se-ɔ mo a taa mɔ mbraa-ɔ nee feye η ya mɔ mo nee, na n kyena bo sa Wuribware. ²⁰ A du nee feye bamo a da mo bo mɛra kiyii kpare-abɛɛ-ro se mfeη ne Yeesuu Kristoo a wu-o. Ne ketɔ a kii feye m fɛraa, mon lee n de ηkpa, amaa Kristoo e gye ne o te mo kakponɔ-ro-ɔ. A gye kasentij feye mo kayɔwɔre san ka te, amaa mbeyɔmɔ n te kakyena popwɛɛ mo e kɔɔre Wuribware mɔ gyi-o mo i gyi, a lee feye mɔ e gye ne ɔ kpa mo asen, ne oo wu sa mo. ²¹ Ane se-ɔ, mon sure si feye Wuribware a dɛɛ ηu ane ewɛɛ bo twee nee. Amaa sese e taare a ɔ kaapo feye Wuribware e tee mɔ sese timaa bo lee ane ne ɔ gya Wuribware a mbraa-ɔ se-ɔ, amo fɛraa a kaapo nee feye Kristoo a wu nee bo twee. Mo asen a lowe,”

3

Kɔkɔɔre Yeesuu gyi na mbraa kegyase asen

¹ Mone Galatiya awuye mon nyi asen. Bɛɛɛ ɔko e gye ne ɔ kyɔ mone aaa? Mone mon nyinji si feye ane a kaapo mone-ro nɛnɛɛ ane ne baa da Yeesuu Kristoo bo mɛra kiyii kpare-abɛɛ-ro se-ɔ ɔɔɔ? ² To, mon' sa a m bise mone senbise mɔ. Kpa mo se ne mone a nya Wuribware a kufwiije-o? Bo lee ane ne mone a gya mɔ mbraa-ɔ se-ɔ se aaa, bɛɛɛ mone a nu asen timaa bo lee Kristoo kunu si ne mone a kɔɔre amo gyi-o si aaa? ³ Mone mon nyi asen. Kegyenkpɛɛ-ɔ mone a taa mone eyee bo dɔηηɔ Wuribware a kufwiije-o si, amaa mbeyɔmɔ fɛraa mone e fa feye a tiri feye mon' ba mone fɔηfɔη keyaalen bo waa, na mone ηkponɔ-ro nya fwiiri. ⁴ Wuribware a yure mone bweeto bo twee nee bɛɛɛ? Daabii, mon kɔɔre gyi feye oo yure mone bo twee nee. ⁵ Nto se ne Wuribware a sa mone mɔ kufwiije-o ane ne ɔ ba ɔ waa akpenyeeto mone-ro-ɔ nee? Ane ne mone gya kemo ne mɔ mbraa-ɔ e kaapo-ɔ se nee eee? Bɛɛɛ ηko ane ne mone a nu abwaresen-ɔ, ne mone a kɔɔre amo gyi-o si nee eee?

⁶ Mon' nyinji ane ɔdedaapo Abraham se. Baa kyɔrɛɛ abwaresen wɔre-ɔ-ro feye,

“Abraham a kɔɔre Wuribware a asen-ɔ gyi, ne ane se-ɔ
Wuribware a kɔɔre mɔ waa-ro feye ɔ gye sese timaa.”*

⁷ Amo-ɔ e kaapo nee feye Abraham mɔ gyi-ana kasentij e gye bamo ne ba kɔɔre Wuribware ba gyi-o. ⁸ Abwaresen wɔre-ɔ-ro ane bee ane e kare feye Wuribware a fa mɔ mfeere feye san ko e ba, ne bamo ne bo mon gye Yudaawuye-o ya kɔɔre mɔ gyi, ɔ tee bamo feye asese timaa. Ane timaa mɔ ne Wuribware a tɔwe gywii Abraham-ɔ feye,

“Na fo se-ɔ ne mo i yure kaye-ro asese pɛɛɛ.”*

⁹ Abraham a kɔɔre ketɔ ne Wuribware a tɔwe gywii mɔ-ɔ gyi, ane se-ɔ ne Wuribware a yure mɔ. Ane dɛɛ ne Wuribware i yure ɔkɛmaa ne ɔ kɔɔre mɔ a o gyi-o.

¹⁰ Amaa bamo ne ba kɔɔre ba gyi feye bamo ya gya Wuribware a mbraa-ɔ se, Wuribware e tee bamo feye asese timaa-o, kasentij si, Wuribware a kyɔ da bamo yii, a lee feye baa kyɔrɛɛ waa abwaresen wɔre-ɔ-ro feye,

* 3:6 Keleekaase 15.6. * 3:8 Keleekaase 12.3; 18.18; 22.18.

“Ɔkɛmaa nɛ o kine kibu mbraa-ɔ asɛŋkparegyi-o,
nɛ ɔ maa gya mmɔ ɛkpa sɛ-ɔ, Wuribware ɛ loŋ m̀.” *

¹¹ Kɛtɔ nɛ anɛ nyi-o dooo ɛ gye feyɛ ɔko maa taare a ɔ yere Wuribware akatɔ-rɔ tɔwɛ feyɛ m̀ ɛ fɛraa m̀ a gya m̀ mbraa-ɔ sɛ-ɔ sɛ-ɔ, ɔ gye sɛsɛ timaa nɛɛ. A lɛɛ feyɛ baa kyɔrɛɛ waa abwaresɛŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ feyɛ,

“Ɔko nɛ ɔ kɔrɛ Wuribware gyi-o ɛ nya ŋkpa
a lɛɛ feyɛ Wuribware ɛ tɛɛ m̀ feyɛ sɛsɛ timaa.” *

¹² Amaa n gye kɔkɔrɛ Wuribware gyi si nɛ m̀ mbraa-ɔ ɛ kaapo feyɛ anɛ gya m̀ mbraa-ɔ sɛ. A gye asuŋ si. A lɛɛ feyɛ baa kyɔrɛɛ waa abwaresɛŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ feyɛ,

“Sɛsɛ kɛmaa nɛ ɔ gya m̀ asɛŋ-ɔ sɛ,
nɛ o bu m̀ mbraa-ɔ ɛ nya ŋkpa, ɔ maa wu.” *

¹³ Nɛ baa bɛɛ kyɔrɛɛ waa abwaresɛŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ feyɛ,

“Sɛsɛ kɛmaa nɛ baa m̀ m̀ taa m̀ kifuniŋ bɔ sɔwɛ kiyii si-o,
a kaapo nɛɛ feyɛ Wuribware a loŋ m̀ nɛɛ” *

Anɛŋ dɛɛ nɛ Wuribware a mbraa-ɔ ɛ loŋ bamɔ nɛ ba kine kegya mmɔ sɛ-ɔ. Amaa Kristoo a taa m̀ fɔŋfɔŋ kayɔwɔrɛ bɔ sa lowi, nɛ ɔ bɔ kɔrɛ anɛ lɛɛ kɔloŋ nɛ kaa dɔŋŋɔ anɛ sɛ bɔ lɛɛ anɛŋ nɛ anɛ maa taare a anɛ gya Wuribware a mbraa-ɔ sɛ. Nɛ ɔ taa kɔloŋ amɔ bɔ dɔŋŋɔ m̀ fɔŋfɔŋ kayɔwɔrɛ sɛ. ¹⁴ Ɔ kɔrɛ anɛ nɛɛ, na m̀ sɛ-ɔ bamɔ nɛ bɔ moŋ gye Yudaawuye-o nya ŋyure nɛ Wuribware a tɔwɛ bɔ beya feyɛ o de ɔ sa Abraham-ɔ, na anɛ ya kɔrɛ Yeesuu Kristoo gyi, anɛ nya nya m̀ kufwiŋɛ timaa nɛ ɔ tɔwɛ bɔ beya feyɛ ɔ sa anɛ-ɔ.

¹⁵ M̀ kɔsɔbɛɛ-ana, moŋ! sa a m ba asɛŋ m̀ nɛ a kya sɛ m̀-ɔ bɔ kaapo m̀ asɛŋ-ɔ kaasɛ. Amɔ ɛ gye feyɛ, abɛɛ anyɔ kɔ ɛ gye nɛ bamɔ ya nu abɛɛ kaasɛ kra bamɔ kikpuni kɔ bɔ beya, moŋ kɔrɛ gyi feyɛ sɛsɛ pɔpwɛɛ kɔ ɛ taare a ɔ nyera kɛmɔ, nɛ ɔ maa taare a ɔ ba akɔ bɔ tii si m̀. A lɛɛ feyɛ bamɔ anyɔ amɔ kpeŋ ɛ gye bamɔ asɛŋ. ¹⁶ Mbeyɔmɔ, Wuribware maa sɛ ɔ tɔwɛ o gywii Abraham feyɛ ɔ sa m̀ aa m̀ kɛnanagyi kɔtɔko. * M̀ a tɔwɛ feyɛ ananagyi-o, m̀ kɛnanagyi kɔŋko nɛ o de. Kɛmɔ ɛ gye Kristoo. ¹⁷ Wuribware a tɔwɛ bɔ beya feyɛ ɔ waa kɔtɔko a ɔ sa Abraham nsu alafa ana na adusa pwɛɛ nɛ ɔ dɛɛ ba m̀ mbraa-ɔ bɔ sa m̀ asɛsɛ. Amɔsɛ-ɔ m̀ mbraa-ɔ nɛ ŋ ya ba kameɛ-rɔ-ɔ maa taare a n sanŋɛ asɛŋ nɛ baa kyɔ da amɔ kikpuni-o-ro, na n tɛŋ asɛŋ nɛ baa tɔwɛ bɔ beya-ɔ-rɔ. ¹⁸ Amaa amɔ i tiri feyɛ anɛ gya Wuribware a mbraa-ɔ sɛ na anɛ nya nya ŋyure nɛ ɔ tɔwɛ bɔ beya feyɛ ɔ sa Abraham-ɔ, amɔ fɛraa a kaapo nɛɛ feyɛ n lɛɛ gye kɛtɔ nɛ Wuribware a tɔwɛ bɔ beya-ɔ sɛ, nɛ anɛ ɛ nya ŋyure amɔ. Amaa anɛŋ nɛ Wuribware a kyɔ tɔwɛ bɔ beya feyɛ o yure Abraham-ɔ sɛ nɛ Abraham a nya ŋyure amɔ.

¹⁹ To, amɔ ɛ gye anɛŋ fɛraa, nɛ ntɛtɔ nɛɛ nɛ Wuribware a taa m̀ mbraa-ɔ bɔ sa m̀ asɛsɛ-ɔ? Ɔ sa m̀ mbraa-ɔ nɛɛ na asɛsɛ nya gyii atɔ nɛ a moŋ bware feyɛ bɔ waa-ɔ. M̀ mbraa m̀ bɔ-rɔ nɛɛ bɔ fɔ san nɛ Abraham kɛnanagyi Kristoo ɛ ba-ɔ, anɛŋ a sɛsɛ-ɔ m̀ dɛɛ nɛ Wuribware a tɔwɛ feyɛ o yure m̀. Wuribware a taa m̀ mbraa-ɔ bɔ sa m̀ mbɔɔ feyɛ bɔ taa bɔ waa sɛsɛ kɛsareɛ-rɔ, Mosis nɛ m̀ ɛ kaapo-ɔ, m̀ ya lɔŋŋɔ Wuribware na m̀ asɛsɛ-ɔ mbɔŋtɔ-rɔ. ²⁰ Mbeyɔmɔ, ɔko nɛ Wuribware a bɔrɔ m̀ sɛ sa m̀ asɛsɛ m̀ mbraa-ɔ yere m̀ aa bamɔ mbɔŋtɔ-rɔ. Amaa Wuribware ya tɔwɛ gywii ɔko bɔ beya feyɛ ɔ waa kɔtɔko a ɔ sa m̀, a moŋ tiri feyɛ ɔ nya mbɔŋtɔ-rɔ ɔyɛrɛpɔ, a lɛɛ feyɛ Wuribware gye m̀ wɔrɛ kpeŋ nɛɛ.

* 3:10 Mbraa kɛbɛsa 27.26 (LXX). * 3:11 Habakɔk 2.4. * 3:12 Kɔloŋŋɔ mbraa 18.5. * 3:13 Mbraa kɛbɛsa 21.23. * 3:16 Kɛlɛkaasɛ 12.7; 24.7.

²¹ To, amò mò e tòwè nē feyē Wuribwarē a mbraa-ò i kye asen̄ nē ò tòwè bò beya-ò òò? Daabii! N gye anen̄ nē pɛɛɛ. Mbreaa nē Wuribwarē a sa m̀ asēsē-ò feyē bò gya sē-ò e sa nē baa nya n̄kpa nē-ò, weeteē bamò mbraa a kegyase-ò e sa a Wuribwarē tēē bamò feyē asēsē timaa. ²² Amaa anē e karē abwaresēn̄ wōrē-ò-rò feyē eb̄oyē a kòrē kayē-rò asēsē pɛɛɛ an̄u. Amò a gye anen̄-ò sē-ò, amò asēsē wōrē nē ba kòrē Yeesuu Kristoo ba gyi-ò, bamò kòkòrēgyi-ò si-ò, ba nya ketò nē Wuribwarē a tòwè feyē ò sa Abraham-ò.

²³ Amaa pwɛɛ nē aa dɛɛ fò sān̄ nē Wuribwarē a lee anen̄ nē anē kòrē Kristoo gyi-ò bò kaapò anē-ò, anē dɛɛ anē du nē feyē asēsē nē ba tii bamò-ò. ²⁴ Bɛɛɛ Wuribwarē a mbraa-ò du nē feyē òdeeresepò nē baa lee m̀ feyē ò deere anē sē bò fò sān̄ nē Kristoo e ba-ò. M̀ ya ba-ò, ò tēē anē feyē asēsē timaa, a lee feyē anē e ba a anē bò kòrē m̀ gyi. ²⁵ Kasen̄tij si, sān̄ amò a kyò ba, amòsē sē-ò Wuribwarē a mbraa-ò m̀n̄ lɛɛ n de anē sē keyaalēn̄.

M̀n̄ pɛɛɛ gye Wuribwarē m̀ gyi-ana nē

²⁶ A lee feyē m̀n̄e ya kòrē Kristoo Yeesuu gyi, amò fɛraa m̀n̄e pɛɛɛ gye Wuribwarē m̀ gyi-ana nē. ²⁷ M̀n̄e òkɛmaa nē baa bò m̀ asuu-ò, nē anen̄ sē-ò, oo tii Kristoo kòkòwɛɛ sē-ò a kii nē feyē Kristoo-ò. A du nē feyē m̀n̄e a bun̄ awaagya pɔpɛɛ-ò. ²⁸ Amò-ò a tɛɛ a gye anen̄-ò sē-ò, m̀n̄e maa lɛɛ taarē a m̀n̄' tòwè feyē m̀n̄e bòkò gye Yudaawuye nē, nē bòkò m̀ m̀n̄ gye Yudaawuye. M̀n̄e maa lɛɛ taarē a m̀n̄' tòwè feyē m̀n̄e bòkò gye agyi, nē bòkò m̀ gye anya nē. M̀n̄e maa lɛɛ taarē a m̀n̄' tòwè feyē m̀n̄e bòkò gye anyarē, nē bòkò fɛraa gye akyɛɛ. Kristoo Yeesuu kòkòwɛɛ-rò fɛraa, m̀n̄e gye asēsē kɔ̄n̄kò kpēn̄ nē. ²⁹ Ketò nē kò kyò ki tii si-ò e gye feyē m̀n̄e a tii Kristoo kòkòwɛɛ sē-ò, m̀n̄e gye Abraham ananagyi nē, amòsē sē-ò m̀n̄e e nya ketò nē Wuribwarē a tòwè feyē ò sa Abraham-ò.

4

¹ To, m̀ e kya sē a n̄ yerē asen̄ kɔ̄n̄kò m̀ sē dɛɛ bò tòwè asen̄. Sɛsɛ ya wu, m̀ gyi e gye nē o gyi m̀ kapɔtɛɛ. Amaa kayaagyi amò e sān̄ ò gye kagyinyii, nē haree m̀ i kii nyan̄pe kamɛɛ-rò gbaa ooo, ò m̀n̄ kyò kenya nē kii sun̄ m̀-ò. ² M̀ a sān̄ ò gye kayaagyi-ò, anya e gye nē ba deere m̀ sē pwɛɛ na ò dɛɛ bò fò sān̄ nē m̀ sē a bò yera sa m̀ feyē ò ba bò gyi m̀ kapɔtɛɛ-ò. ³ Anen̄ dɛɛ nē sān̄ kò anē m̀ anē dɛɛ anē du feyē n̄yaagyi-ò, a lee feyē ketò nē kayē-rò asēsē e kaapò-ò a nya anē sē keyaalēn̄. ⁴ Amaa sān̄ nē Wuribwarē a ba bò yera-ò a fò-ò, nē oo sun̄ m̀ gyi Yeesuu bò kyon̄wɛ kayē m̀-ò, nē ò sa nē òkyɛɛ a kowɛ m̀. Yudaanyi a kowɛ m̀-ò sē-ò, nē ò baa mbraa nē Wuribwarē a sa Yudaawuye-ò kaase. M̀ a gye sɛsɛ-ò sē-ò, nē ò gya mbraa amò sē. ⁵ Wuribwarē a sa nē aa waa anen̄ nē, na m̀ gyi-ò nya taa m̀ eyɛɛ bò kòrē anē lee keyaalēn̄ nē mbraa amò de anē sē-ò-rò, na ò kaapò feyē anē pɛɛɛ gye Wuribwarē m̀ gyi-ana kasen̄tij nē.

⁶ Ketò nē ò waa bò tii si, na a kaapò feyē m̀n̄e gye m̀ gyi-ana-ò e gye feyē oo sun̄ m̀ gyi a kufwiin̄e-ò bò kyon̄wɛ feyē ò bò kyena anē n̄kpon̄-ò. Mfɛn̄-ò nē o te ò tē feyē, “N sē, n sē.” ⁷ Amòsē sē-ò m̀n̄e òkɛmaa m̀n̄ lɛɛ ò gye kenya, amaa ò gye ogyi nē. Nē fò kɛmaa m̀ a gye ogyi-ò si-ò, Wuribwarē e sa a fò gyi m̀ kapɔtɛɛ.

P̀ol ye sān̄-ò bamò akatò a gyi feyē m̀ a bò bamò ase

⁸ Sān̄-ò m̀n̄e m̀n̄ nyi Wuribwarē. Ikisisēn̄ na atò nē a m̀n̄ gye Wuribwarē lee-ò dooo ya kòrē m̀n̄e an̄u. ⁹ Amaa mbeyòmò fɛraa m̀n̄e a bò gyii Wuribwarē. Bɛɛɛ n tòwè feyē Wuribwarē nyi m̀n̄e, nē oo pini m̀n̄e feyē m̀ gyi-ana. To, mbeyòmò fɛraa, nē emene nē nē m̀n̄e e kpa a m̀n̄' kin̄ji ya gya atò kɛkaapò nē a maa taarē a a sun̄ asun̄ kɛmaa, nē a m̀n̄ de keyaalēn̄ a a kya m̀n̄e-rò-ò sē? Emene sē nē m̀n̄e bē m̀n̄e e kpa feyē a nya m̀n̄e sē keyaalēn̄? ¹⁰ M̀ a nu feyē m̀n̄e gya Yudaawuye a mbraa nē n̄ ye m̀n̄' waa n̄ke kò na aferi kò na sān̄ kò na nsu kò n̄tima-ò si. ¹¹ M̀n̄e asen̄ bò m̀ gya. Amò-ò a kaapò feyē ketò nē m̀ a dēn̄ kpone kaapò m̀n̄e-ò, m̀ a waa bò tweek nē eee?

¹² M̀ kòsobɛɛ-ana, m̀ e kore m̀n̄e nē feyē m̀n̄' deere m̀ sē, kyena anen̄ nē n te-ò, feyē anen̄ m̀ nē m̀ a deere anen̄ nē m̀n̄e te-ò si kyena-ò. N gye sa nē m̀n̄e a waa m̀ b̄oye kò pɛɛɛ, nē emene sē nē m̀n̄e a taa anen̄ a daa-ò? ¹³ M̀n̄e nyi feyē ketò sē nē m̀

a gye ηkpee bo tawe abwaresen gywii mone-ɔ e gye feye san amo-ɔ mo e lo nee. ¹⁴ Amaa mo kolɔ amɔ a tɔraa mone fee, amɔ mo mone mon kporan mo se. Kasertin si, mone a kra mo neene feye mo a gye Wuribware a mbɔɔ-ɔ ɔko-ɔ, beee mo a gye Kristoo Yeessu fɔnfɔn-ɔ. ¹⁵ San amɔ fɔraa mone akato a gyi feye mo a bo mone ase. Amaa mbeyɔmɔ fɔraa nteto ya ba se ne mone a kyurowi mone mfɛere lee mo se? I nyi feye san amɔ mone e taare nee-ɔ, weete mone e waa keto kema a mon' sa mo. Weete gbaa mone i lee mone fɔnfɔn akatɔgyi gbaa a mon' sa mo. ¹⁶ Aneɲ ne mo a gyi kasertin gywii mone-ɔ se ne mo a kii mone don aaa?

¹⁷ Asese ne ba tɔraa mone ba kaapo ayeba asen mone-rɔ-ɔ de temaa feye ba nya mone a bo baa bamo kebegya-ɔ se. Amaa keto ne bo yere kemo se ba waa amo-ɔ mon bo dan. Keto ne ba kpa a a bo waa-ɔ e gye feye ba kpa ane aa mone a brawe abee se nee, na mon' nya gya bamo se. ¹⁸ Mbeyɔmɔ amɔ e gye ato timaa ne ɔko e kaapo, amɔ fɔraa a de kpa feye mon' waa wɔre gya mo se. Mo e bo mone ase gbaa na mon bo-rɔ ooo, a de kpa feye mon' waa aneɲ. ¹⁹ Amaa mo gyi-ana ne mo e kpa bamo asen bweetɔ-ɔ, n du nee feye ɔkyee ne ɔ kpa a ɔ kowe, ne o duɲwi, ne a bo mo gya bweetɔ-ɔ. Mo i gyi aworefɔ aneɲ-aaa η ya bo fo san ne mone mfɛere i kyurowi a η kii feye Kristoo lee-o. ²⁰ Mo e kpa feye weete m bo mone ase mbeyɔmɔ, na m beee kyurowi mo asenkparegyi ne mo e tawe a n gywii mone-ɔ. Aneɲ ne a du mbeyɔmɔ-ɔ mo mfɛere mon da a η ηu aneɲ ne mo e sa senja a n gywii mone bo lee aneɲ a asen mo se-ɔ.

Hagaa na Sara

²¹ To, mone asese ne mone ye mone e kpa a mon' gya Wuribware a mbraa-ɔ se-ɔ, mon' laato a mon' nu aneɲ ne mbraa amɔ deɛ a tawe-ɔ. ²² Baa kyoreɛ Wuribware a mbraa wɔre-ɔ-rɔ feye Abraham de agyi nyanse anyɔ, bamo-rɔ ɔko mo nyi gye kenya nee, ne ɔkonko ne ɔɔ san-ɔ mo nyi gye ogyi nee. ²³ ɔkyee ne ɔ gye kenya-ɔ a nya kame, ne ɔ kowe aneɲ ne ba kowe sese kema-ɔ deɛ. Amaa ɔkyee ne ɔ gye ogyi-o fɔraa, mo a mon taare kowe-ɔ se-ɔ, ɔɔ nya kame kowe keegyɔ, a lee feye Wuribware ya tawe bo beya feye a waa aneɲ. ²⁴⁻²⁵ Aseɲ mo du nee feye kekpare-ɔ. Akyee anyɔ mo, Hagaa, ɔkyee ne ɔ gye kenya-ɔ, na Sara, ɔkyee ne ɔ gye ogyi-o, yere bo sa etan enyɔ ne Wuribware a waa bo beya mo aa mo asese mbonɔ-rɔ-ɔ. Hagaa yere bo sa Sinaa kebee-ɔ Arabiya sweere se mfɛɲ ne Mosis na Isireelii awuye a sure si feye ba gya Wuribware a mbraa-ɔ se-ɔ. Aneɲ a ɔkyee mo ne ba tee ε Hagaa-ɔ agyi ne ɔ kowe-ɔ, bo gye anya nee feye mo-ɔ. Mbeyɔmɔ Yerusalem man na Yudaa awuye-o du nee feye Sinaa kebee a asen-ɔ. Bamɔ pɛɛ du nee feye anya-ɔ, a lee feye bo san bo gya aneɲ a mbraa-ɔ se. ²⁶ Amaa man ne bo beee ba tee ε Yerusalem ne ɔ bo soso-ɔ fɔraa, asen kwee. A lee feye man amɔ asese mon gye anya nee. Ane Kristoo awuye gye man amɔ asese nee. Ne aneɲ a man amɔ du nee feye ane nyi-o. ²⁷ Baa kyoreɛ waa abwaresen wɔre-ɔ-rɔ feye,

“ɔleɲmanpo, fo ne fo mon kowe daa-ɔ,
ba kakatɔgyi bo faa-rɔ kenken,
fo ne fo mon tee duɲwi daa-ɔ,
a lee feye fo ne fo kuri a sere yowe fo-ɔ
e nya nyaagyi a fo kyon
mo ne ɔ san o te mo kuri aye-ɔ.” *

²⁸ Mbeyɔmɔ mo kosobeɛ-ana, Wuribware a tawe aneɲ a asen amɔ bo beya sa Abraham-ɔ se-ɔ, mone gye Abraham mo gyi-ana feye aneɲ deɛ ne Sara mo gyi Isak gye Abraham mo gyi-o nee. ²⁹ San amɔ-ɔ mo gyi ne baa kowe mo feye aneɲ ne ba kowe sese kema-ɔ a waa mo ne Wuribware a kufwiɲe-o a sa ne baa kowe mo-ɔ aworefɔ. Aneɲ a aworefɔ ne ane i gyi ndɔ-ɔ. ³⁰ Nteto ne baa kyoreɛ waa abwaresen wɔre-ɔ-rɔ feye Abraham waa-ɔ nee? Bo ye,

* 4:27 Isaya 54.1.

“Gya ɔkyee ne ɔ gye kenya-ɔ na m̀d̀ gyi-o b̀o kyɔŋwe.
A moŋ de kpa feye ɔkyee ne ɔ gye kenya-ɔ m̀d̀ gyi nyanse-ɔ
i gyi m̀d̀ se kapotee, haree kamo kebega gbaa.
ɔkyee ne ɔ gye ogyi-o m̀d̀ gyi nyanse-ɔ
e gye ne o gyi kapotee-ɔ peee.” *

³¹ Amose se-ɔ mo kosobee-ana, ane moŋ gye ɔkyee ne ɔ gye kenya-ɔ m̀d̀ gyi-ana, amaa ane gye ɔkyee ne ɔ gye ogyi-o m̀d̀ gyi-ana nee.

5

Yeesuu Kristoo a morɔwe mone nee na mon' nya mone eyee

¹ Kristoo a morɔwe ane nee a kasentij si ane nya ane eyee. Aneŋ se-ɔ mon' leŋ eyee, na mone ma lee sa a ɔko sa a mon' kii mbraa ne Wuribware a sa Yudaa awuye-o anya bee. ² Mon' nu, mo Pɔɔl, mo i gyi mone kasentij feye mone ya sa bamo kpa feye b̀o tenje mone atweetu, a kaapo nee feye keto ne Kristoo a waa-ɔ maa lee kya mone-rɔ. ³ M bee mo i yii mone se feye mone okemaa ya gya ayeba amo se, ne ɔɔ sa ne baa ten m̀d̀ kotweetu, amo feraa a kaapo nee feye oo kii Yudaanyi nee, ne a tiri feye ɔ gya Yudaa awuye a mbraa ne ŋ ya saŋ-ɔ peee se kyeekyee. ⁴ Okemaa ne ɔ tawe feye m̀d̀ ya gya Wuribware a mbraa-ɔ se, Wuribware e tee m̀d̀ e sese timaa-o a ten m̀d̀ eyee lee Kristoo ase, ne oo kine nyure ne Wuribware e kpa a o yure m̀d̀-ɔ. ⁵ Ane feraa, Wuribware a kufwiije timaa-o e gye ne ɔ kya ane-rɔ, na ane kɔre gyi feye ane de temaa ane gywii saŋ ne Wuribware e tee ane lamar-nɔ feye asese timaa-o. ⁶ A lee feye ane a tee tii Kristoo Yeesuu a kokowebee-ɔ se-ɔ, haree baa tenje ane atweetu beee b̀o moŋ tenje ooo, a moŋ gye ato ne a tiri peee-ɔ. Keto ne ki tiri-o e gye feye ane kɔre Kristoo gyi, na ane kekpa ne ane e kpa ane kosobee-ana-ɔ kaapo feye ane kokɔregyi-o b̀o leŋ.

⁷ Weete saŋ ko-rɔ mone Galatiya awuye dee mone e waa ato neenee. Ne nse ya fore waa mone-rɔ feye mon' yɔwe kasentij-o kegyase? ⁸ ŋ nyi feye n gye Wuribware ne ɔ tee mone feye mon' b̀o gya m̀d̀ se-ɔ ya waa aneŋ. ⁹ Abrese ya tawe feye, “Yiisi kafɔŋfwee e gye ne ɔ sa a bodobodoo peee tij.”

¹⁰ To, ane nyanpe e sa ne mo e kɔre mo i gyi feye mone i sure aseŋ ne mo a tawe-ɔ se, na keto ne ki tii si-o e gye feye Wuribware i gyiiri ɔko ne ɔ tɔraa mone-ɔ kesebo.

¹¹ Amo m maa se mo e tawe abwaresen-ɔ nee feye atweetu ketenje tiri nee-ɔ, weete nto se ne Yudaa awuye-o saŋ ba waa mo aworefɔ-ɔ nee? Ne aneŋ a kekaapo-ɔ e b̀o dan, amo feraa weete mo ya tawe feye Kristoo a wu kiyii kpare-abee-rɔ-ɔ se sa asese peee, bamo iduŋ maa fwii mo se. ¹² Mo e kpa feye bamo peee ne ba tɔraa mone-ɔ, b̀o lee bamo awee b̀o tii bamo atweetu ketenje-ɔ se. ¹³ Mo kosobee-ana, mone feraa, Wuribware a tee mone feye mon' nya mone eyee lee aneŋ a mbraa-ɔ se. Amaa mone ma kan tawe feye, “To, ŋkee feraa ne Wuribware a mbraa-ɔ a moŋ lee n de ane se keyaalen-ɔ se-ɔ, ane e taare a ane waa keto kema ne ane e kpa-ɔ.” Keto ne mon' waa-ɔ e gye feye mon' ba mone eyee suŋ abee, na mon' kpa abee aseŋ, na mon' kya abee-rɔ. ¹⁴ Wuribware a mbraa-ɔ peee kuŋu e gye mbraa ne ŋ ye, “Kpa fo beeko aseŋ feye aneŋ ne fo e kpa fo eyee-ɔ.” * ¹⁵ Amaa mone daa i du feye mbo kpense ne ba kra bamo kosobee-ana mbo ne ba duŋwi bamo nyowore ba kyaye-rɔ-ɔ lee-o feraa, mone i kpuri abee. Amose se-ɔ mon' sa se.

Wuribware a kufwiije timaa-o na kinyiŋkpasegyio

¹⁶ Amose se-ɔ mo e tawe mo i gywii mone feye mon' sa a Wuribware a kufwiije timaa-o deere mone se, na mone ma lee nya waa ato boye kema ne mone fɔŋfɔŋ ŋkponɔ e kpa-ɔ. ¹⁷ Keto ne ane ŋkponɔ e kpa feye ane waa-ɔ kwee keto ne m̀d̀ kufwiije-o e kpa feye ane waa-ɔ-rɔ. Ato anyɔ mo gye adon nee, amose se-ɔ mone moŋ de kpa feye mone e waa keto kema ne mone e kpa-ɔ. ¹⁸ To, Wuribware a kufwiije-o e deere mone se, n lee gye m̀d̀ mbraa-ɔ e gye ne n deere mone se.

* 4:30 Keleekaase 21.10. * 5:14 Kɔlɔŋŋɔ mbraa 19.18.

¹⁹ Mbeyom̄o ket̄o ne ane ḡkpon̄o e sa ne ane e waa-ɔ, ɔkemāa e taare a o ḡu feye a mon̄ bo daḡ. Ket̄o ne mo e towe kem̄o aser̄-ɔ e gye kanyarekpa na kakyeēkpa na kayu na kipurima na aser̄ boye kem̄a ne a tii si-o. ²⁰ A mon̄ bware feye mon̄' sun̄ ikisi, na mon̄' ba asiber̄ bo kȳo asesē beeē bo waa ket̄o kem̄a. Ne a beē a mon̄ de kpa feye mon̄' kisi abeē, na mon̄' k̄o, na mon̄' ka k̄okweē, na mon̄' waa kaduḡfwii na gyik̄ore. A mon̄ de kpa feye mon̄' k̄o, na mon̄' teḡḡe-r̄o, na mon̄' ke abeē-r̄o ntun̄ si mon̄e e sa seḡsa mon̄e i kye abeē. ²¹ A mon̄ de kpa feye mon̄e de mon̄e kos̄obēe-ana kikisi. A mon̄ bware feye mon̄' bweē, na mon̄' gyi a mon̄' nuu nta bwēeto, beeē mon̄' waa ket̄o kem̄a ne ku du aneḡ-ɔ. Mo a kȳo gye ḡkpēe yii mon̄e se, ne m beē mo e towe feye bam̄o ne bo te aneḡ a kakyena boye-ɔ-r̄o-ɔ maa nya kpa a bo tii Wuribwarē a kuwure-o si.

²² Amaa Wuribwarē a kufwiije-o e gye asesē ḡkpēe ket̄o kem̄a-r̄o, am̄o feraa ba kpa bam̄o kos̄obēe-ana aser̄, na bam̄o akatō gyi, na bam̄o iduḡ yuri. Bo de kanyite sa bam̄o kos̄obēe-ana, ne ba waa bam̄o kos̄obēe-ana itimaa na kedamenan̄se, ne bo de kaser̄tin̄ sa bam̄o kos̄obēe-ana. ²³ Ba baa bam̄o eyeē kaase, ne ba deerē bam̄o eyeē se neenēe. Aneḡ a daa-ɔ bo daḡ. Mbraa ko mon̄ bo-r̄o ne n towe feye aneḡ a ato-ɔ mon̄ bo daḡ. ²⁴ Bam̄o ne bo gya Kristoo Yeesuu si-o a kine bam̄o daa boye-ɔ na mferē boyē kefa ne ḡ nya lee bam̄o ḡkpon̄o-r̄o-ɔ. A du nee feye bam̄o a da bam̄o eyeē bo mera kiyii kpare-abeē-r̄o se-ɔ, ne baa taa bam̄o mferē boyē bo wu-o. ²⁵ Wuribwarē a kufwiije-o a gye m̄o ne ɔ sa ane kakyena popwēe-ɔ se-ɔ, ane sa a ɔ deerē ane se. ²⁶ Ane ma waa akatōleḡ. Ane ma fwii ane kos̄obēe-ana iduḡ, ne ḡkee ane ma waa ket̄o ne ke e m̄o ane kos̄obēe-ana ḡyowore-ɔ.

6

Mon' deḡ waa itimaa

¹ Mo kos̄obēe-ana ne mon̄e gya Wuribwarē a kufwiije timaa-o si neenēe-ɔ, mon̄e ya ḡu ɔko e waa boye, mon̄' kaapō m̄o kpa timaa-o. Amaa mon̄e e kpa a mon̄' waa am̄o-ɔ, mon̄' baa mon̄e eyeē kaase sēse am̄o ase. N gye aneḡ, mon̄e e sa a ɔbonsam kȳo mon̄e-r̄o keē ba mon̄e bo waa eboye-r̄o. ² ɔkemāa kya m̄o kos̄obēe-r̄o ket̄o kem̄a-r̄o. Mon̄e ya waa am̄o-ɔ, am̄o feraa mon̄e e waa ket̄o ne Kristoo a towe gywii mon̄e feye mon̄' waa-ɔ nee. ³ ɔkemāa ne ɔ fa feye ɔ gye sēse dabe-ɔ, na m̄o-ɔ mon̄e gye seye-ɔ e penna m̄o eyeē nee. ⁴ Mon̄' sa a mon̄e ɔkemāa deerē m̄o f̄ḡf̄ḡ kakyena-r̄o keē aneḡ ne ka du-o. Ne m̄o ya ba m̄o mferē bo deerē m̄o f̄ḡf̄ḡ kakyena-r̄o, ne ɔ mon̄ bo deerē bok̄o lee feraa, m̄o i de kot̄oko ne ɔ yerē kem̄o se a ɔ bo kaapō eyeē-ɔ, o ḡu. ⁵ A lee feye ket̄o ne sēse kem̄a e waa-ɔ, kem̄o kak̄oka d̄ēe ne ɔ nya.

⁶ Amaa a bware feye bam̄o ne ba suye abwarēseḡ-ɔ sa bam̄o akaaporo-ɔ ato timaa kem̄a m̄o ne bo de-o ako.

⁷ ɔko ne ɔ fa feye ɔ taare a ɔ penna Wuribwarē-ɔ e penna m̄o eyeē nee. Ket̄o kem̄a ne sēse i dwii-o, kem̄o d̄ēe kem̄o ne ɔ nya. ⁸ M̄o ne o dwii ato boye-ɔ e nya aboyē nee. Amaa m̄o ne o dwii ato timaa-o e nya atimaa. Aneḡ d̄ēe ne m̄o ne ɔ gya ket̄o ne m̄o kak̄pon̄o e kpa-ɔ se-ɔ e fō p̄ēē. Amaa m̄o ne ɔ gya Wuribwarē a kufwiije timaa-o si-o e nya ḡkpa na kuyure ne a mon̄ de kee-ɔ lee Wuribwarē a kufwiije-o ase. ⁹ Amosē se-ɔ mon̄e ma sa a anē kpon̄e itimaa kowaa se. Ane e mon̄e kin̄ḡi kam̄ē feraa, saḡ ko e ba ne ane e nya anē itimaa kak̄oka. ¹⁰ Amosē se-ɔ saḡ kem̄a ne ane e nya kpa-ɔ, a bware feye anē waa ɔkemāa itimaa. Amaa anē gye ḡkpēe waa anē kos̄obēe-ana Kristoo awuye itimaa pwēe.

M̄o aser̄ lalalowe

¹¹ Mbeyom̄o feraa, mo f̄ḡf̄ḡ asarēe ne n de mo e kyorēe worē m̄o mo e gyē kee. Mon̄' keē ak̄yorēegȳi dabē ne mo e kyorēe-ɔ. ¹² Nt̄etō asesē e gyē bam̄o ne bo maa sē ba towe feye bo teḡḡe mon̄e atwēetu-o? Ba kpa feye bok̄o kyorō bam̄o nee. Amaa bo maa kpa feye ɔko waa bam̄o aworēfō bo lee ket̄o ne ane e kaapō bo lee Kristoo kuwu kiyii kpare-abeē-r̄o se-ɔ se-ɔ nee. ¹³ Am̄o p̄ēēē gbaa, aneḡ a asesē m̄o d̄ēe ne baa teḡḡe bam̄o atwēetu-o mon̄e gya mbraa ne Wuribwarē a sa Yudāa awuye-o p̄ēēē se. Amaa bo deḡ ba kpa a mon̄'

teṅṅe mone atweetu, na bo nya taare kaapo bamo eyee feye baa sa ne mone a waa mone nyowore mfaanee a ato-o nee.

¹⁴ M feraa, ma kaapo mo eyee keto kema se, amo bo lee aneṅ ne ane nyanpe Yeesuu Kristoo a wu kiyii kpare-abee-ro se-o se-o wore. Mo a wu aneṅ a lowi-o si-o, kaye ma-ro nyorowe boye mon lee m bo mo kone. N du nee feye ḡ ya wu-o. ¹⁵ A lee feye haree baa teṅṅe ane atweetu, beee bo mon teṅṅe ooo, a mon gye ato ne a tiri-o. Keto ne ki tiri-o e gye feye Kristoo a waa ane asese popwee. ¹⁶ Bamo ne bamo feraa bo te aneṅ a kakyena popwee ma-ro-o, mo e kore kebwarekore feye Wuribware e sa bamo kayeyuri, na o yure bamo. Bamo ne bo gye Wuribware asese kaseṅtiṅ-o ne mo e kore mo e sa-o.

¹⁷ Amo ne a gye kee-o e gye feye mone ma lee sa a oko bee toora mo, a lee feye mo e taare a ḡ kaapo mone alpane ne a te mo kayowore se ne a kaapo feye Yeesuu e bo mo-o.

¹⁸ Mo kosobe-ana, mo e kore kebwarekore feye ane nyanpe Yeesuu Kristoo yure mone. Ameye.

Ifisus awuye

Wore ne Pɔɔl a kyoree bo kyonwe Ifisus man-no Kristoo awuye-o

¹ Mo, Pɔɔl, ne Wuribware a lee feye η kii Kristoo Yeessu a ayaa-ro ayerepo-o oko Yeessu kunu si asen timaa-o kotowe-ro-o e gye ne mo e kyoree wore mo mo e kyonwe mone ne mone gye Wuribware asese ne mone te Ifisus man-no, ne mone e kore Kristoo Yeessu mone i gyi, ne mone gya mo se-o. ² Mo e kore kebwarekore nee feye ane se Wuribware na ane nyanpe Yeessu Kristoo yure mone, na o sa mone kayeyuri.

Nyure ne Wuribware na Kristoo a sa ane-o

³ Mon' sa a ane kyoro ane nyanpe Yeessu Kristoo mo se Wuribware, a lee feye o borɔ mo kufwiine timaa-o si sa ane ne ane gye Kristoo asese-o nyure ne η ya lee soso-o, ne ane eyee a yuri ane. ⁴⁻⁵ Kasentij pwee ne Wuribware a dee twee kaye-o, o kyɔ lee ane feye ane borɔ Kristoo si bo kii mo asese. Wuribware a kpa ane asen bweeto-o se-o, mo akato a gyi ane se, ne o fa mo mfere feye o borɔ Yeessu Kristoo si a o sa a ane kii mo gyi-ana tii mo kokowebere-o se. Ne o bee lee ane feye ane ηkpono fwiiri na, ane ya yere mo akato-ro, na oko ma nya poro ane feye ane a waa kebɔye ko.

⁶ Nyure amo pree ne o borɔ mo gyi Yeessu ne o kpa mo asen bweeto-o se ke ane, na ane nya kyoro mo kedamenanse na mo kedabe. ⁷ Kristoo a wu-o si, ne Wuribware a taare ba Kristoo mbogya bo kore ane lee Obansam kesare-ro, ne ane a nya ane eyee. Mfaanee a kpa-o se ne o borɔ taa ane ebɔye bo ke ane. Amo-o pree e kaapo ane ne mo nyure ne o sa ane-o kyɔ bweeto-o nee. ⁸⁻⁹ Nyure-o ηko e gye feye o sa ane kanyiasen pree na ane bo ηu keto ne o fa haree lee san-o feye o waa-o. ¹⁰ Keto ne o fa, ne mo akato a gyi feye o waa-o e gye feye san ya fo, a bware feye o sa a keto kema ne ke bo soso na kaase-o pree bo tii abee se, na Kristoo gyi amo se pree kuwure. ¹¹⁻¹² Katij e gye feye Kristoo si ne Wuribware a borɔ lee ane feye ane kii mo asese. Ne Wuribware e gye ne o kra mo mfere ane ne keto kema e waa-o se-o, mo e gye ne haree lee dedaa-o oo lee ane feye ane kakyena-ro sa a o nya nkyoro na kedabe na wuraa. A lee feye ane ya gye ηkpee kore Kristoo gyi.

¹³ Mone Ifisus awuye gbaa, mone a bo tii Kristoo a kokowebere-o se san ne mone a nu Wuribware asen ne a gye kasentij, ne a gye asen timaa-o, ne a kaapo ane ne Wuribware e taare a o morowe mone-o. San ne mone a kore asen timaa-o gyi-o, ne o sa mone Wuribware a kufwiine timaa-o ne o tawe bo beya feye o sa mone-o. Mo kufwiine-o ne o bo dɔnɔ mone se bo kaapo feye mone gye mo asese, feye ane ne sese ya soo ato, ne o nywee amo, na okema nya ηu feye mo e bo-o. ¹⁴ Wuribware a kufwiine timaa ne ane de-o bee o du nee feye Wuribware a taa atanne bo beya kaase bo kaapo feye o sa ane-o. Amose-o a kaapo nee feye kake ηko o ba, na o bo taa keto ne o sa o sa-o. O taa ane a o yaa mo ase feye ane ne o kyɔ tawe bo beya-o. Na Wuribware bee nya nkyoro na kedabe na wuraa.

Ane ne Pɔɔl a kore kebwarekore sa Ifisus awuye-o

¹⁵ Amaa m feraa, mo a nu asen konekonese ko feye mone san mone e kore ane nyanpe Yeessu mone i gyi. Ne mone bee mone e kpa Wuribware asese pree asen. ¹⁶ Lee san ne mo a yere bo nu asen ma-o, mo η tee yowe kesa Wuribware anse bo sa mone. San kema ne mo e kore kebwarekore-o, mo i nyiηi si mo e tawe mone asen mo i gywii Wuribware. ¹⁷ Keto ne mo e kore kemo se kebwarekore mo e sa mone-o e gye feye Wuribware ne o gye ane se dabe-o na ane nyanpe Yeessu Kristoo mo se-o sa mone mo kufwiine timaa-o, na o nya sa mone kanyiasen, na o nya lee ane ne o du-o kawu bo kaapo mone. Mfaanee ne mone i gyii mo neene. ¹⁸ M bee mo e kore kebwarekore feye mone akato buηi, na mon' nu temaa ne o sa mone-o kaase, na mon' ηu feye o tee mone bo kii mo fɔfɔ lee, na mon' bee ηu nyure dabe ne o tawe bo beya feye o sa mo asese-o. ¹⁹⁻²⁰ M bee mo e kore kebwarekore nee feye mon' ηu ane ne Wuribware a keyaaleη ma kyɔ na ane ne

ke e waa kusur-o, keyaalen ne o de kemɔ ɔ sa ne ane e kɔre mɔ ane i gyi-o. Keyaalen mɔ dɛe ne Wuribware a bɔ kyinɔi Kristoo lee lowi-ro, ne ɔ yaa mɔ soso ya bɔ kyena mɔ kigyisesaree se, na ɔ nya nya ketɔ kɛmaa se keyaalen-ɔ. ²¹ Ne Wuribware a sa ne Kristoo a gyi sese kɛmaa na ketɔ kɛmaa ne ki de keyaalen soso na kaase na kaye mɔ-rɔ na kamɔ ne ka ba-ɔ-rɔ-ɔ kuwure. Ne ɔ sa ne Kristoo kenyaare kyɔ kenyaare kɛmaa. ²² Ne Wuribware a taa ketɔ kɛmaa baa Kristoo kaase, ne ɔ bee sa ne oo kii asoree-ɔ-rɔ ketɔ kɛmaa owure. ²³ Kristoo du nee feye kuɔu-o, ne ane asoree awuye mɔ e gye mɔ kayowɔre. Aneɔ se-ɔ ɔ bɔrɔ asoree-ɔ se ɔ kaapo mɔ keyaalen, ne ɔ kɔre kaye mɔ-rɔ peee atɔ kpa kɛmaa se a ɔ lowe.

2

Aneɔ ne Wuribware e kpa ane asen bweetɔ-ɔ

¹ To, saɔ-ɔ mone gye abɔyewaapo nee. Amose-ɔ, mone dɛe mone moɔ de kakyena porwee. ² Nsaɔ amɔ, amɔ mone gya kaye mɔ-rɔ asese a ekpa-ɔ se. Ne mone i bu ɔko ne ɔ gye afwii-ro owure-o. ɔbɔnsam, ne ɔ gye ibrisi peee-rɔ ɔbrese-ɔ, asen ne mo e tɔwe. Mɔ e gye ne mbeyɔmɔ ɔ maa se ɔ waa kusur bɔye bamɔ ne bɔ maa bu Wuribware-ɔ nkponɔ-rɔ. ³ Ane gbaa ane dɛe ane tii bamɔ ne bɔ gya dimaadi kepre se-ɔ se, ne ane a dɛe waa asen bɔye ne ane nyorɔwe na ane mfere e kpa-ɔ. Bamɔ a kowe ane aneɔ-ɔ se-ɔ, ane gbaa ane dɛe ane tii bamɔ ne Wuribware duɔ i fwii si-o si nee.

⁴⁻⁵ Saɔ ne ane dɛe ane gya ekpa bɔye se-ɔ, ane moɔ de kakyena porwee. Mbeyɔmɔ fɛraa, Wuribware a kyinɔi Kristoo lee lowi-ro-o si-o, ne ane a nya kakyena porwee. Wuribware a ɔu ane ewee bweetɔ, ne ɔ kpa ane asen bweetɔ-ɔ se, ne ɔ waa aneɔ. Oo su ane se nee se, ne ɔ mɔrɔwe ane. ⁶ A du nee feye Wuribware a kyinɔi ane lee lowi-ro, feye aneɔ ne oo kyinɔi Kristoo-o. Ne a bee a du feye mɔ a sa ne ane a yɔ ya kyena mɔ ase Wuribware se feye ane a gye kokowebɛe koɔko-rɔ asese-ɔ. ⁷ ɔ waa amɔ-ɔ bɔ yɛra nsu peee nee, na a kaapo aneɔ ne oo su ane se bweetɔ, na aneɔ ne ɔ kpa ane ne ane bɔ mɔ kokowebɛe-ɔ-rɔ-ɔ asen bweetɔ-ɔ. ⁸ Oo su ane se bweetɔ nee se, ne saɔ ne ane a kɔre Kristoo gyi-o, ne ɔ mɔrɔwe ane. Ane kokowere mɔ gyi-o gbaa maa lee ane fɔɔfɔɔ keyaalen se. Wuribware e gye ne ɔ sa ne ane e kɔre ane i gyi. ⁹ Amose-ɔ n gye asuɔ timaa ne ane a waa-ɔ se ne ɔ mɔrɔwe ane. A dɛe a gye aneɔ nee, weete boko e taare a bɔ kaapo bamɔ eye. ¹⁰ Mɔ e gye ne ɔ twee ane, ne ɔ bɔrɔ Kristoo Yeessu si bee loɔɔ ane, na ane taare waa itimaa ne oo lee ane feye ane waa-ɔ.

Kristoo ya waa Yudaa awuye na bamɔ ne bɔ moɔ gye Yudaa awuye-o asese koɔko

¹¹⁻¹² Amose-ɔ mɔ e kpa feye moɔ¹ nyinɔi si feye saɔ ko-ɔ mone moɔ tii Kristoo a kokowebɛe-ɔ se. Ne mone akowepo mɔ moɔ gye Yudaa awuye. Aneɔ se-ɔ mone dɛe mone moɔ tii Wuribware asese se. Yudaa awuye de mbraa ko feye bɔ tenɔe bamɔ atweetu. Aneɔ se-ɔ, ba saare mone ne mone moɔ gye Yudaa awuye-o feye mone moɔ tenɔe mone atweetu. (Amaa sese kayowɔre se asen wɔre nee.) Ne mone bee mone moɔ tii Yudaa awuye a kasuro-o si. Amose-ɔ mone kanɔ dɛe ka moɔ bɔ atɔ ne Wuribware a tɔwe bɔ beya feye ɔ sa mɔ asese-ɔ-rɔ. Mone dɛe mone moɔ de koɔko temaa kaye mɔ-rɔ, ne mone dɛe mone aa Wuribware kebɔɔtɔ-rɔ bɔ efo. ¹³ Kasentij saɔ-ɔ mone bɔ kefo, amaa mbeyɔmɔ fɛraa mone a tɔ mɔ-rɔ. Kristoo mbogya ne ɔ ya twiiri wee sweere saɔ ne oo wu-o a loɔɔ mone aa Wuribware kebɔɔtɔ-rɔ, ne ɔ ya sa ne mone a bɔ lwee Kristoo Yeessu a kokowebɛe-ɔ-rɔ. ¹⁴ Kristoo fɔɔfɔɔ ya baa kayeeyuri Yudaa awuye na bamɔ ne bɔ moɔ gye Yudaa awuye-o mɔɔtɔ-rɔ. Amɔ-ɔ du nee feye mɔ a bwee kidenbee ne ke bɔ Yerusalem maɔ-nɔ, ne ki i kuɔ bamɔ ne bɔ moɔ gye Yudaa awuye-o na bɔ ma nya lwee Wuribware sunkpa-ɔ-rɔ-ɔ. ¹⁵ Saɔ ne Kristoo a wu-o, ɔ ten mbraa peee ne ɔ ya sa ne Yudaa awuye na bamɔ ne bɔ moɔ gye Yudaa awuye-o i kisi abee-ɔ-rɔ. ɔ waa aneɔ nee na asese ntun ɔnyɔ amɔ nya kii asese koɔko, na bɔ waa mɔ asese, na bɔ nya kyena kayeeyuri-ro. ¹⁶ Kristoo a wu kiyii kpare-abee-rɔ-ɔ se nee bɔ lee ndɔɔ ne m bɔ asese ntun ɔnyɔ amɔ kebɔɔtɔ-rɔ-ɔ. Ne ɔ ba bamɔ bɔ tii abee se, ne baa kii koɔko, ne ɔ loɔɔ bamɔ peee na Wuribware

kebonṭo-rò. ¹⁷ Ne òò bọ tọwẹ abwaresen gywii mone ne mone aa Wuribware kebonṭo-rò bọ efò-ò, na ane Yudaa awuye ne ane te ane bene Wuribware-ò feye ane asese ntun ḡnyò mọ kyena kayeeyuri-ro. ¹⁸ Òò waa mfaanee nee na ane asese ntun ḡnyò mọ nya borò mò se kii asese koṅko ne ane bọ Wuribware a kufwiije timaa-o si ane e yò Wuribware ase-ò.

¹⁹ Amose-ò mone mon lẹe mone gye afò. Mone tii bamò ne Wuribware e tee bamò feye mò asese-ò se, ne mone bee mone tii Wuribware a kokowebee-ò se, ne mone pree a kii Wuribware a maṅ-ò-rò awuye. ²⁰⁻²² A du nee feye mone a gye aforẹ ne Wuribware de ò pwee mò sunṅpa ò yera-ò. Kristoo fṅfṅ e gye talii gyenṅkpees. Kristoo a ayaa-rò ayerepo-ò na Wuribware akyaamee mọ ne o de ò gya Kristoo si. Ne mone ne o de ò gya bamò-ò se na mò sunṅpa-ò nya fe, sunṅpa amò a kyò kii mfeṅ ne Wuribware e borò mò kufwiije-o si o te, ne ane dee ane i sun ane nyanṅpe Kristoo-o.

3

Anen ne Wuribware a lee akweeroseṅ ko bọ kaapo Pòol-ò

¹ Mọ, Pòol, gye Kristoo Yeessu sese ne baa tii-o nee. Ketò ne mò e kaapo-ò e gye feye aa lee kusun ne mò e waa mò e sa mone ne mone mon gye Yudaa awuye-o si ne baa tii mò.

² Mọ e kòore a n gyi feye mone a nu feye mò kesaree-rò ne Wuribware a taa abwaresen kotòwẹ bọ lee anen ne oo ḡny mone ewee-ò asen bọ waa. Mone se ne oo kperi taa amò sa mò. ³⁻⁴ Wuribware a lee ketò ne saṅ-ò kaa kweerò-ò bọ kaapo mò. Amò asen wore ne mò a den kyoree kafwee bọ kyonwe mone-ò. Mone ya kare amò-ò damenṅse, mone e taare a mon' ḡny anen ne mò a nu ketò ne Wuribware a bọ kweerò bọ lee Kristoo kuṅu si asen-ò kaase. ⁵ Saṅ-ò Wuribware mon lee atò kweerose mọ bọ kaapo sese dimaadi. Amaa mbeyomò feraa Wuribware a ba mò kufwiije-o bọ lee amò bọ kaapo mò ayaa-rò ayerepo na mò akyaamee-ò. ⁶ Ketò ne oo lee bọ kaapo-ò e gye feye bamò ne bọ mon gye Yudaa awuye-o a bọ tii Yudaa awuye-o si, ne bamò pree a kii asese koṅko. Na bọ nya nya ḡnyure ne Wuribware e sa-ò na ketò ne Wuribware a tọwẹ bọ beya feye ò borò Kristoo Yeessu si na ò bọ sa mò asese-ò.

⁷ Aseṅ timaa bọ lee Yeessu kuṅu si kotòwẹ-rò ne Wuribware a sa ne Yudaa awuye na bamò ne bọ mon gye Yudaa awuye-o a bọ waa kanò. Amaa mò, Pòol, ne Wuribware a ba mò keyaaleṅ-ò bọ yure mò, ne òò waa mò mò keyaafore. ⁸ Haree mò a gye Wuribware a asese-ò-rò kayaagyi-o gbaa ooo, mò ne òò sa ḡnyure, na ḡ nya tọwẹ asen timaa-o gywii bamò ne bọ mon gye Yudaa awuye-o. Ketò ne ò ye n tọwẹ-ò e gye feye Kristoo kuṅu si asen timaa kyò bweetò, ne n gye amò pree ne ane e taare a ane nu kaase-ò. ⁹⁻¹⁰ Oo sun mò nee feye m bọ lee ketò ne kọ kweerò, ne ò fa kemò mfere feye ò waa-ò, na m bọ kaapo asese, na bọ ḡny kemò awaase. Haree lee saṅ ne ane otweepo Wuribware a twee kaye-ò, ne òò ba ketò ne ò kpa feye ò waa-ò bọ kweerò akemaa se, na mbeyomò Wuribware mbòò ne bọ bọ soso-ò nya suye, na bọ nu Wuribware a kanyiasen-ò agyigyi-ro agyigyi-ro lee ketò ne ò bọ mò asoree se ò waa-ò kaase. ¹¹ Anen nyanṅpe Yeessu Kristoo si ne Wuribware a borò bọ waa ketò ne ò fa mò mfere saṅ kemaa feye ò waa-ò. ¹² Kristoo ne ane e kòore mò ane i gyi-o si, ne ane e nya ḡkponò ane e kore Wuribware atò, na kufu mon de ane. ¹³ Amose se-ò mò e kore mone nee feye mone ma yore mone abaa-rò bọ lee anen ne mò i ḡny asen tiikpa mfee-ò se. Mone feraa, mone e taare a mon' kaapo mone eyee gbaa bọ lee anen ne mò i ḡny asen m-ò se, a lee feye mone se ne mò a kperi, ne mò i ḡny asen m.

Anen ne Pòol a kore kebwarekore sa Ifisus awuye-o

¹⁴⁻¹⁵ Saṅ kemaa ne mò ya fa ketò ne Wuribware a waa sa mone-ò mfere, amò mò a kpuni anurii kore ane se ne ò bọ soso-ò kebwarekore. Mò ya sa ne ketò kemaa ne ke bọ soso beee kaase-ò te kemò fṅfṅ kokowebee-rò. ¹⁶ Ketò ne mò e gye ḡkpee mò e kore feye Wuribware sa mone lee mò kapotee dabe-ò-rò-ò e gye feye ò borò mò kufwiije timaa-o si bọ sa mone wore. ¹⁷ Ketò nyosepo ne ki tii si-o e gye feye mò e kore kebwarekore nee feye mone a kòore Kristoo mone i gyi-o si-o, ò bọ kyena mone ḡkponò-rò. Kesasepo-ò mò e kore kebwarekore nee feye kekpa ne mone e kpa asese asen-ò se, mone kkyena-rò

baare feye aneñ ne kiyii ileñ i lwee sweere-rò kyεkyε-ò. ¹⁸ Na mone aa Wuribware a asese ne baa sañ-ò nya ba kpa mò se bò nya eleñ bò ñu aneñ ne Kristoo a kekpa-ò kyò-ò. Mò kekpa-ò kyò bweetò bweetò, haree gbaa ane moñ nyi kemò kanò. ¹⁹ Haree ane a ma taare a ane nu Kristoo a kekpa-ò kaase lowe gbaa ooo, mò e kore kebwarekore nee feye ò sa a mon' ñu aneñ a kekpa-ò, na ñkee mò fñfñ keyaalen nya kòore mone ñkponò.

²⁰⁻²¹ Mon' sa a ane kyorò Wuribware, a lee feye ò taare a ò ba mò keyaalen-ò bò waa kusun ane ñkponò-rò. Ne ò bee ò sa ane atò ò kyorò amo ne ane e kore mò-ò beee amo ne ane e fa mfεere feye ane e kpa-ò. Mò e kore kebwarekore nee feye Wuribware boro asoree se na Yeesuu Kristoo si nya kedabe na wuraa nsu peee na a moñ de kee-ò. Ameye.

4

Asoree du nee feye Kristoo kayowore-ò

¹ Mò ne baa kperi kusun ne mò e waa mò e sa ane nyanpe Yeesuu-o si tii mò-ò e kore mone nee feye, Wuribware a tee mone feye mon' kyena kakyena timaa-o si-o, mon' leñ eyee kyena aneñ. ² Mon' dee baa mone eyee kaase, na mon' bu atò, na mon' nya kanyite. Mone a kpa abee asen-ò se-ò, mon' dee nyite abee. ³ Mon' leñ eyee sa a kayeyuri ba mone kakyena-rò, na mon' nya waa kanò konko ne Wuribware a kufwiine timaa-o a sa mone-ò. ⁴ A lee feye kayowore konko e bò-rò. Kamò e gye asoree-ò. Ne Wuribware a kufwiine timaa-o konko mò kpen e bò-rò. Aneñ dee ne Wuribware se ne ane de temaa feye ane e yò-ò gye akonko nee kpen. ⁵ Nyanpe konko wore kpen ne ane de. Atò ne ane e kòore ane i gyi-o gye akonko nee. Asuu ne baa bò ane-ò gye akonko nee. ⁶ Wuribware gye akonko kpen nee, akemaa mò mò se nee. Ane ne o de ò waa mò kusun, ne o te ane akemaa mò kakponò-rò.

⁷ Amaa kanyiasen ne Wuribware a bò sa ane akemaa-ò kwee abee-rò feye aneñ ne Kristoo a ke-rò bò sa ane-ò. ⁸ Feye aneñ ne baa kyoree waa abwaresen wore-ò-rò-ò,

“Mò a yò Wuribware se sosò-ò, ò taa adon ne ò kra-ò bò yò.

Ne ò sa akemaa na ketò ne o nyi ewaa neene-ò.”*

⁹ Mbeyomò, “ò yò sosò” mò kaase e gye emene? Kaase e gye feye pwee ne ò dee yò sosò-ò, ò ba sweere na sweere kaase gbaa. ¹⁰ Amose-ò òkò ne ò ba sweere-ò se dee ya yò sosò sosò sosò awore-rò kamεe yò Wuribware se, na ò taare yò kebare kemaa kaye-rò peee. ¹¹ Mò ya sa ane akemaa mò na mò kanyiasen. Ò sa ne bokò a kii mò ayaa-rò ayerepo, bokò mò mò akyaamee, bokò mò mò asen timaa-o atòwepò, na bokò mò mò asofowò na akaapopo ne ba deere asoree awuye si, na ba kaapo bamò atò-ò. ¹² Ò waa amo-ò nee bò waa Wuribware asese peee siraa, na bò waa Kristoo awuye kusun, na asoree ne a gye Kristoo kayowore-ò nya dan ñkpa na alanfiya-ro. ¹³ Mfaanee ne ane peee e nya a ane waa kanò konko Wuribware mò gyi-o kokoregyi-o-ro. Na ane bee waa kanò konko gyii mò. Na ane kii asese ne baa nya Kristoo keyaalen-ò.

¹⁴ Na ane ma lee kii nyaagi ne asese de kayeba ba penna bamò kanyiasen-nò, ne ba sa ne bamò mfεere e yò mfee, na m ba mfee feye aneñ ne afwii e da yò mfee na a ba mfee, ne a sa ne alanpare e da a yò kebare kemaa se. ¹⁵⁻¹⁶ Amaa a tiri feye bò ba kekpa bò kaapo abee kaseñtiñ asen, na ane nya dan, na ane waa feye Kristoo ketò kemaa-rò. A lee feye Kristoo du nee feye sese kunu ne ke gye mò kayowore peee keyaalen-ò. Sese kayowore ekyakpa-ò e gye ne a de sese kayowore ton kemaa-rò bò kya abee se, ne a sa sese keyaalen. Kayowore ton kemaa i de alanfiya, ne sese e dan. Amose-ò Kristoo awuye ya kpa abee asen ba kekpa bò waa bamò akemaa kusun, ba dan, na bò waa feye Kristoo-o dee.

Mon' lee mone ekpa dedaa-rò, na mon' kii asese popwee

¹⁷ Amose-ò, n de ane nyanpe Yeesuu kenyaare-ò mò e kore mone feye mone ma lee sa a mone kakyena-rò waa feye aneñ ne bamò ne bò maa sun Wuribware a kamò-ò

* 4:8 Kiliñ 68.18.

du-o. Mfaanɛɛ a asɛsɛ-ɔ mɔŋ de mfɛɛrɛ. ¹⁸⁻¹⁹ Nɛ bɔ bɛɛ bɔ maa nu Wuribware a asɛsɛ a kakyɛna-ɔ-rɔ kaasɛ. Amɔsɛ-ɔ bamɔ kakyɛna-rɔ mɔŋ du feyɛ Wuribware a asɛsɛ-ɔ lee-ɔ. Kɛtɔ sɛ nɛ bɔ maa nu kaasɛ-ɔ ɛ gye feyɛ bamɔ anju-ro bɔ lɛŋ. Nɛ bɔ mɔŋ lɛɛ bɔ de ipɛere. Nɛ bɔ de daa bɔyɛ feyɛ kakyɛkpa na kanyarɛkpa na kipurima na kayu-ana-ɔ, na bɔ maa taarɛ a bɔ yɔwɛ.

²⁰⁻²¹ Amaa ŋ nyi feyɛ mɔnɛ fɛraa mɔnɛ mɔŋ suye amɔ-ɔ kɔkɔ lɛɛ Kristoo asɛ, saŋ nɛ mɔnɛ a nu mɔ asɛŋ, nɛ mɔnɛ a lɛɛ kegya mɔ sɛ-ɔ, nɛ baa kaapɔ mɔnɛ mɔ kasɛŋtiŋ asɛŋ-ɔ. ²² Kɛtɔ nɛ mɔnɛ a nu-o ɛ gye feyɛ mɔn' yɔwɛ mɔnɛ kakyɛna dɛdaa-ɔ na kɛnarɛgyi bɔyɛ-ɔ, a lɛɛ feyɛ kayɔrɔwɛ bɔyɛ maa lɔŋŋɔ mɔnɛ ŋkɔnɔ-rɔ. ²³⁻²⁴ Na mɔn' sa a Wuribware sa mɔnɛ mfɛɛrɛ ɔpɔwɛɛ, na mɔn' kii asɛsɛ ɔpɔwɛɛ nɛ bamɔ ŋkɔnɔ-rɔ a fwiiri, nɛ ba waa itimaa kasɛŋtiŋ si feyɛ Wuribware-ɔ.

²⁵ Amɔsɛ-ɔ ɔkɛmaa yɔwɛ mɔ bɛɛkɔ kɛpɛnna, na mɔn' dɛɛ gyi abɛɛ kasɛŋtiŋ, a lɛɛ feyɛ anɛ pɛɛɛ gye asɔrɛɛ kɔŋkɔ asɛsɛ nɛɛ. ²⁶ Mɔnɛ iduŋ ya fwii gbaa ooo, mɔnɛ ma waa bɔyɛ.* Amaa mɔn' sa a mɔnɛ iduŋ yuri pɔwɛɛ na kyɔwɛ dɛɛ twɛɛ. ²⁷ N gye anɛŋ, mɔnɛ ɛ sa ɔbɔnsam kpa na o lwee mɔnɛ ŋkɔnɔ-rɔ. ²⁸ ɔkɔ nɛ mɔ ɛ gye oyɛ, ɔ yɔwɛ mɔ kayu-o, na ɔ lɛɛ ba mɔ asarɛɛ bɔ waa kusɔŋ timaa nɛ ki de kasɛŋtiŋ-o. Na mɔ atannɛ nɛ ɔ nya-ɔ-rɔ, ɔ nya taarɛ lee amɔ-rɔ akɔ bɔ sa atiripɔ.

²⁹ Mɔnɛ ma lɛɛ sa a asɛŋkɔpɛrɛgyi bɔyɛ lee mɔnɛ nnɔ-rɔ. Amaa kɛtɔ nɛ mɔn' waa-ɔ ɛ gye feyɛ mɔn' tɔwɛ asɛŋ kɔpɛyaa nɛ a kya mɔnɛ bɛɛkɔ-ana-rɔ, nɛ a bware bɔ sa kɛtɔ nɛ mɔnɛ ɛ tɔwɛ kɛmɔ asɛŋ saŋ amɔ-ɔ. Na kɛtɔ-ɔ nya waa ŋyure bɔ sa ɔkɛmaa nɛ o nu-o. ³⁰ Mɔnɛ ma sa a Wuribware a kufwiinɛ timaa-o kame-ro nyɛra, a lɛɛ feyɛ kufwiinɛ nɛ Wuribware a bɔ dɔŋŋɔ mɔnɛ sɛ bɔ kaapɔ feyɛ mɔnɛ gye mɔ asɛsɛ. A du nɛɛ feyɛ sɛsɛ a sɔɔ atɔ, nɛ ɔ nywɛɛ amɔ, na ɔkɛmaa nya ŋu feyɛ mɔ ɛ bɔ-ɔ, na ɔ yɔwɛ bɔ bɛya bɔ fɔ saŋ nɛ ɔ bɛɛ ba a ɔ bɔ kɔɔrɛ amɔ-ɔ. ³¹ Mɔnɛ ma lɛɛ waa nyanɔnyan na kaduŋfwii, na mɔnɛ ma lɛɛ da atɔ menanɔ menanɔ, na mɔnɛ ma lɛɛ kpa ɛkɔ, na mɔnɛ ma lɛɛ kyii asɛsɛ, ŋkɛɛ mɔnɛ ma lɛɛ kisi asɛsɛ. ³² Kɛtɔ nɛ mɔn' waa-ɔ ɛ gye feyɛ mɔn' dɛɛ su abɛɛ sɛ, na mɔn' taa ɛbɔyɛ bɔ ke abɛɛ feyɛ anɛŋ nɛ Wuribware a ba Kristoo lowi bɔ taa mɔnɛ ɛbɔyɛ bɔ ke mɔnɛ-ɔ.

5

Kristoo awuye kyɛna kelanɔŋɔ-rɔ

¹ Amɔ a tɛɛ a du mfaanɛɛ nɛ mɔnɛ a tɛɛ kii Wuribware mɔ gyi-ana nɛ ɔ kpa bamɔ asɛŋ bweɛtɔ-ɔ sɛ-ɔ, mɔn' dɛɛ kasɛ mɔ-rɔ. ² Mɔn' dɛɛ kpa abɛɛ asɛŋ mɔnɛ kakyɛna-rɔ feyɛ anɛŋ nɛ Kristoo a kpa anɛ asɛŋ, nɛ ɔ ba mɔ fɔŋfɔŋ kayɔwɔrɛ bɔ lɔŋŋɔ anɛ aa Wuribware kɛbɔŋtɔ-rɔ, nɛ Wuribware akatɔ a gyi anɛŋ a kɔlɔŋŋɔ-ɔ sɛ-ɔ. ³ Amaa mɔnɛ a gye Wuribware asɛsɛ-ɔ sɛ-ɔ, a mɔŋ bware feyɛ mɔnɛ ɔkɔ waa kakyɛkpa bɛɛɛ kanyarɛkpa bɛɛɛ kipurima bɛɛɛ o de nyasɛpɛɛ. ⁴ A bɛɛ a mɔŋ bware feyɛ mɔn' tɔwɛ anyɛrasɛŋ, bɛɛɛ mɔn' sa ɛsɛŋsa nɛ ɛ mɔŋ de kanyiasɛŋ-ɔ. Ŋkɛɛ mɔn' yɔwɛ isoori bɔyɛ, amaa Wuribware nɛ mɔn' dɛɛ sa mɔ anɔsɛ. ⁵ Mɔ i yii mɔnɛ sɛ feyɛ ɔkɛmaa nɛ ɔ waa kakyɛkpa bɛɛɛ kanyarɛkpa-ɔ bɛɛɛ o puri-o bɛɛɛ o de nyasɛpɛɛ-o maa taarɛ a o tii Kristoo na Wuribware a kuwure-o si. Nyasɛpɛɛ du nɛɛ feyɛ sɛsɛ a yɔwɛ Wuribware, nɛ o suŋ atɛtɔmɔŋta-ɔ.

⁶ Mɔnɛ ma sa a ɔkɔ ba ayɛba bɔ pɛnna mɔnɛ, a lɛɛ feyɛ Wuribware duŋ i fwii ɔkɛmaa nɛ ɔ waa anɛŋ a ɛbɔyɛ-ɔ sɛ, na ɔ ba bɔ gyiiri mɔ kɛsɛbɔ. ⁷ Amɔsɛ-ɔ mɔnɛ aa anɛŋ a asɛsɛ-ɔ ma narɛ. ⁸ Saŋ kɔ-ɔ a dɛɛ a du nɛɛ feyɛ kibugyii a bɔ mɔnɛ ŋkɔnɔ-rɔ-ɔ. Amaa mbɛyɔmɔ fɛraa, a du nɛɛ feyɛ anɛ nyanɔpɛ a kelanɔŋɔ-ɔ a bɔ mɔnɛ ŋkɔnɔ-rɔ-ɔ. Nɛ kɛ ɛ lanɔŋɛ asɛsɛ akatɔ-rɔ. Amɔsɛ-ɔ mɔn' dɛɛ narɛ feyɛ asɛsɛ nɛ ba lanɔŋɛ-rɔ kayɛ mɔ-rɔ-ɔ. ⁹ Kelanɔŋɔ ɛ bɔ mɔnɛ ŋkɔnɔ-rɔ, mɔnɛ ɛ waa itimaa na kɛdamɛnanɔsɛ, nɛ mɔnɛ i gyi kasɛŋtiŋ. ¹⁰ Na mɔn' dɛɛ buwi kpa atɔ nɛ a pɛrɛ anɛ nyanɔpɛ Yeesuu-o. ¹¹ Kibugyii a atɔ bɔyɛ-ɔ fɛraa mɔŋ de tɔnɔ kɛmaa. Mɔnɛ ma tii bamɔ nɛ ba waa anɛŋ a atɔ bɔyɛ mɔ-ɔ sɛ. Kɛtɔ nɛ mɔn' waa-ɔ ɛ gye feyɛ mɔn' dɛɛ kɔsɔ yɛrɛ lamanɔ-nɔ, na mɔn' dɛɛ tɔwɛ gywii bamɔ feyɛ kɛtɔ nɛ ba waa-ɔ mɔŋ bware. ¹² Kasɛŋtiŋ si fɛraa ɛbɔyɛ nɛ ba waa ba kweɛrɔ-ɔ

* 4:26 Kilin 4.4.

mon̄ bə pɛɛɛ. Anɛɲ sɛ-ɔ, ɛmɔ asɛɲ kɔtɔwɛ gbəa de ipɛɛɛ. ¹³⁻¹⁴ Amaa mon̄ kɛkyɛnagyi nɛ mon̄ tɛ kɛmɔ kɛlan̄ɲɛrɔ-rɔ-ɔ ɛ gye nɛ kɛ ɛ kaapɔ bamɔ anɛɲ nɛ bamɔ ɛbɔyɛ-ɔ mon̄ bɔ dan̄-ɔ. A lɛɛ fɛyɛ kɛlan̄ɲɛrɔ-rɔ nɛ asɛɛ i ɲu kɛtɔ kɛmaa nɛɛnɛɛ. Fɛyɛ anɛɲ nɛ Wuribware a tɔwɛ kilij mɔ-rɔ-ɔ. ɔ yɛ,

“Idi wuyɛ ɛɛɛ, kyin̄ɲi kyɛna lɛɛ lowi-ro,
na Kristoo a kɛlan̄ɲɛrɔ-ɔ nya wɛɛ fɔ sɛ.”

¹⁵ Amosɛ-ɔ mon̄' sa mon̄ kɛborɔgyi si. Mon̄' kine kɛgya kanyiasɛɲ kɛ-mon̄-de ɛkpa sɛ. Amaa mon̄' gya ɛkpa nɛ i de kanyiasɛɲ-ɔ sɛ. ¹⁶ Na mon̄' ba mon̄ sən̄ bɔ waa kusun̄ timaa, a lɛɛ fɛyɛ mbɛyɔmɔ fɛraa ɛbɔyɛ dooo ya bɔrɔ-rɔ. ¹⁷ Amosɛ-ɔ mon̄' gyii kanyiasɛɲ, na mon̄' lɛɲ ɛyɛɛ nu kɛtɔ nɛ Wuribware ɛ kpa fɛyɛ mon̄' waa-ɔ kaasɛ.

¹⁸ Mon̄ɛ ma nuu nta bwɛɛ, a lɛɛ fɛyɛ a sa a mon̄ɛ ma taarɛ kra mon̄ɛ ɛyɛɛ. Na mon̄ɛ ma taarɛ a mon̄' kuɲ mon̄ɛ ɛyɛɛ fɛyɛ mon̄ɛ maa lweɛ ɛbɔyɛ-rɔ. Amaa mon̄' dɛɛ sa a Wuribware a kufwiin̄ɛ timaa-o ɛ gye nɛ ɔ kyɛna mon̄ɛ ɲkponɔ-rɔ. ¹⁹⁻²⁰ Mon̄ɛ ya waa anɛɲ, nɛ mon̄ɛ ya waa Deefid ilij na asɔrɛɛ ilij ɛwɔrɛɛ ɛwɔrɛɛ, mon̄ɛ de asɛɲkparegyi mon̄ɛ ɛ kaapɔ abɛɛ atɔ, nɛ mon̄ɛ bɛɛ mon̄ɛ de mon̄ɛ mfɛɛrɛ mon̄ɛ ɛ kyɔrɔ anɛ nyan̄ɲɛ. Na mon̄' dɛɛ sa anɛ sɛ Wuribware an̄sɛ kɛtɔ kɛmaa-rɔ anɛ nyan̄ɲɛ Yeesuu Kristoo kɛnyarɛ-rɔ sən̄ kɛmaa.

Anyarɛ na bamɔ ka-ana asɛɲ

²¹ Mon̄ɛ pɛɛɛ, mon̄ɛ a bu Kristoo-o si-o, mon̄' bu abɛɛ. ²² Mon̄ɛ akyɛɛ waarɛɛpɔ-ɔ dɛɛ bu mon̄ɛ kuri-ana fɛyɛ anɛɲ nɛ mon̄ɛ i bu anɛ nyan̄ɲɛ Yeesuu-o. ²³ Mon̄ɛ nɛ mon̄ɛ gye akyɛɛ-ɔ, mon̄' dɛɛ waa anɛɲ bɔ lɛɛ fɛyɛ mon̄ɛ akuri ɛ bɔ mon̄ɛ ba dɛɛrɛ mon̄ɛ sɛ, fɛyɛ anɛɲ dɛɛ nɛ Kristoo ɛ bɔ asɔrɛɛ-ɔ nɛ o kuɲ amɔ nɛ ɔ dɛɛrɛ amɔ sɛ-ɔ. ²⁴ Amosɛ sɛ-ɔ akyɛɛ-ɔ dɛɛ bu bamɔ akuri kɛtɔ kɛmaa-rɔ, fɛyɛ anɛɲ nɛ asɔrɛɛ awuyɛ i bu Kristoo-o.

²⁵ ɲkɛɛ mon̄ɛ nɛ mon̄ɛ gye anyarɛ-ɔ mɔ, mon̄' dɛɛ kpa mon̄ɛ ka-ana fɛyɛ anɛɲ nɛ, Kristoo a kpa asɔrɛɛ awuyɛ asɛɲ-ɔ sɛ-ɔ, nɛ oo wu bɔ sa bamɔ-ɔ. ²⁶ Kristoo a wu sa asɔrɛɛ nɛɛ na ɔ nya taa amɔ bɔ waa mɔ ɔkɔfɔ, na ɔ ba asuu kɛbɔ bɔ gyɛɛ ɔkɔfɔ kayɔwɔrɛ, na ɔ ba mɔ abwareɛɛɲ bɔ kɛɛ ɔkɔfɔ kakponɔ-rɔ. ²⁷ Na ɔ taa mɔ yaa mɔ aye, na o buɲ mɔ atɔ timaa nɛ a bɔ dan̄-ɔ, na nduwii na alɔpanɛ mon̄ɛ tɛ mɔ sɛ, na mɔ kayɔwɔrɛ mon̄ɛ nyɔɲwɛ nyɔɲwɛ, nɛ mɔ kakponɔ-rɔ a fwiiri. ²⁸ Anɛɲ nɛ ɔnyarɛ kpa mɔ ka-ɔ nɛɛ. ɔ kpa mɔ fɛyɛ anɛɲ nɛ ɔ kpa mɔ fɔɲfɔɲ ɛyɛɛ-ɔ. ɔkɔ nɛ ɔ kpa mɔ ka-ɔ ɛ kpa mɔ fɔɲfɔɲ ɛyɛɛ nɛɛ. ²⁹ ɔnyarɛ kɔ bɔ-rɔ nɛ o kisi mɔ fɔɲfɔɲ ɛyɛɛ aaa? Daabii daa! ɔ bɛra mɔ fɔɲfɔɲ ɛyɛɛ nɛɛ, nɛ ɔ dɛɛrɛ mɔ fɔɲfɔɲ ɛyɛɛ sɛ nɛɛnɛɛ fɛyɛ anɛɲ dɛɛ nɛ Kristoo ɛ dɛɛrɛ asɔrɛɛ-ɔ sɛ-ɔ. ³⁰ Anɛ ɛ gye asɔrɛɛ-ɔ, nɛ asɔrɛɛ-ɔ mɔ du nɛɛ fɛyɛ Kristoo kayɔwɔrɛ-ɔ. ³¹ Nɛ baa kyɔrɛɛ waa abwareɛɛɲ wɔrɛ-ɔ-rɔ fɛyɛ,

“Amosɛ-ɔ ɔnyarɛ ɛ lɛɛ mɔ sɛ na mɔ nyi lɔɲ-nɔ, na ɔ waarɛɛ,
na mɔ aa mɔ ka a waa kanɔ kyɛna kii kɔkɔɲkɔ.”*

³² Asɛɲ dabɛ timaa kɔ bɔ asɛɲ mɔ nɛ mɔ a gye ɲkɛɛ tɔwɛ-ɔ-rɔ. Amaa Kristoo na asɔrɛɛ-ɔ asɛɲ wɔrɛ nɛ mɔ a tɔwɛ. ³³ Kɛtɔ nɛ mɔ ɛ tɔwɛ-ɔ ɛ gye fɛyɛ ɔnyarɛ kɛmaa dɛɛ kpa mɔ ka nɛɛnɛɛ, fɛyɛ anɛɲ nɛ ɔ kpa mɔ fɔɲfɔɲ ɛyɛɛ-ɔ, na ɔkyɛɛ mɔ dɛɛ bu mɔ kuri.

6

ɲyaagyi na bamɔ akowɛpɔ, na anya na bamɔ anyan̄ɲɛ asɛɲ

¹ Mon̄ɛ nɛ mon̄ɛ gye ɲyaagyi-o mɔ, mon̄' dɛɛ gya mon̄ɛ akowɛpɔ nno sɛ, a lɛɛ fɛyɛ anɛɲ ɛ gye nɛ a bware fɛyɛ Kristoo awuyɛ ɲyaagyi waa. ² Wuribware a mbraa kudu nɛ baa kyɔrɛɛ waa abwareɛɛɲ wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ ɲkɔ yɛ,

“Bu fɔ sɛ na fɔ nyi.”*

* 5:31 Keleɛkaasɛ 2.24. * 6:2 Mbraa kɛbɛɛsa 5.16.

Mbraa amō-rō pɛɛɛ mmō-ɔ se ne Wuribware a gye ŋkpɛɛ tōwe asɛŋ bō tii si bō beya. ³ Kɛtō ne ɔ tōwe bō tii si-o e gye feye,

“Waa anɛŋ na kɛtō kemaa nya baare sa fō,
sweere mō se, na fō nya kedaŋkyee mfee.”*

⁴ Na mone ne mone gye akowepo-ɔ mō, mone ma waa ketō ne ki i fwii mone agyi iduŋ-o. Amaa mon' ba kebera timaa na kekaapo timaa ne kaa lee anɛ nyanpe Yeesuu ase-ɔ bō kra bamo.

⁵ Mone ne mone gye anya-ɔ mō, mon' dee gya mone nyanpe-ana ne bō bō sweere mō se-ɔ nnō se. Mon' dee sere bamo, na mon' lee mone mme-ro surj bamo, feye anɛŋ ne mone i surj mone nyanpe Kristoo-o. ⁶ Mone ma surj bamo akato se wore. Mon' surj bamo feye Kristoo anya a gye mone, ne mone e waa kekemaa Wuribware kepre se-ɔ. ⁷ Mon' pee akato waa mone kusurj feye n gye sese ne mone e waa mone e sa-ɔ, amaa anɛ nyanpe Yeesuu ne mone e waa mone e sa-ɔ. ⁸ Mon' ŋu feye sese e gye kenya ooo bɛɛɛ mō e gye gyi ooo, ne mō ya waa itimaa, anɛ nyanpe Yeesuu e ka mō itimaa amō kōkō nee.

⁹ Mone ne mone gye anya a anyanpe-ɔ mō, mon' dee kra mone anya anɛŋ dɛɛ, na mon' yōwe keda bamo kufu feye mone i gyiiri bamo kesebō. Mon' nyinŋi si feye nyanpe kōŋko ne mone aa bamo de soso. Mō fɛraa, ɔ maa gyi asɛŋ kekpa se.

Mon' buŋ Wuribware atō ne a kuŋ mone eyee-ɔ

¹⁰ ŋkee mō kosobɛɛ-ana, mon' sa a mone keyaalenj lee anɛ nyanpe Yeesuu a keyaalenj dabɛ-ɔ ase. ¹¹ Feye anɛŋ ne soogyaanyi i buŋ kekyanŋe atō a ɔ bō kuŋ mō kayowore kenaa-rō-ɔ, mon' nya keyaalenj pɛɛɛ ne Wuribware e sa mone, na mon' nya taare yere kenkenj bō kye Ōbansam a kanyiasɛŋ-ɔ. ¹² Mon' ŋu feye n gye sese dimaadi ne anɛ e kō. Anɛ e kō bamo ne bō dɛɛ bō gye Wuribware mbɔɔ, ne mbeyōmō bō gya Ōbansam se-ɔ, a lee feye bō de keyaalenj soso ba sa ne asesɛ e waa ebōye kibugyii a ŋke mō-rō-ɔ nee. ¹³ Amose-ɔ mon' buŋ atō pɛɛɛ ne Wuribware e sa mone a mon' buŋ bō kuŋ eyee-ɔ. Na ɔdɔŋ ya tii mone, na mon' nya taare kuŋ mone eyee, na mon' nya yere kenkenj ya bō kɛɛ.

¹⁴ Mon' yere kenkenj. Mon' gyi kasɛŋtinj. Amō e gye mone brekaa ne ɔ da mone elaa-re-rō-ɔ. Mon' waa itimaa. Emō e gye kekyanŋe kaare ne mone e bō kuŋ mone akaŋ-nō-ɔ. ¹⁵ Na mon' dee tōwe kayeyuri asɛŋ timaa-o. Amō e gye mone asebeta. ¹⁶ Kɛtō ne mone e kōre mone i gyi-o tiri bweetō. Kemō e gye akunyeetō ne mone de mone asaree-rō bō duŋ Ōbansam a deekpa aŋɛngyi ne ɔ twee mone-ɔ. ¹⁷ Mone nyi feye Wuribware a morōwe mone. Amō-ɔ kinyi-o e gye kekyanŋe kepa ne mon' taa buŋ bō kuŋ mone aŋu-o. Na mon' nu Wuribware asɛŋ ne mō kufwiinje timaa-o de na ɔ bō sa mone-ɔ. Asɛŋ amō e gye mone kepaŋ ne mone de a mon' bō kō-ɔ.*

¹⁸ Mon' waa amō-ɔ pɛɛɛ kebwarekore-rō. Na mon' dee kore kebwarekore saŋ kemaa. Mon' sa a Wuribware a kufwiinje timaa-o dee gye mone ŋkpɛɛ saŋ kemaa ne mone e kore kebwarekore-ɔ. Amose-ɔ mon' kyinŋi lee idi-ro, na mone ma yōwe eyee-rō. Mon' kore kebwarekore sa Wuribware asesɛ pɛɛɛ saŋ kemaa. ¹⁹ Na mon' kore kebwarekore sa ŋ gbaa mō feye Wuribware sa mō kanō a n tōwe asɛŋ, na mō ya lee asɛŋ timaa-o kawu, kufu moŋ de mō. ²⁰ Anɛŋ ne Kristoo a lee mō feye ŋ waa mō ayaa-rō ɔyerepo-ɔ se ne baa tii mō. Mon' kore kebwarekore sa mō feye n taare tōwe asɛŋ timaa-o anɛŋ ne a bware-o, na kufu moŋ de mō.

Kanōka

²¹ Tikikus, anɛ kosobɛɛ timaa na asoreɛ ɔkyarōpo ne anɛ e kōre mō anɛ i gyi-o, e ba mone ase, na ɔ bō tōwe asɛŋ ne a waa mō ase mfee-ɔ gywii mone. Anɛ aa mō e gye ne anɛ e waa anɛ nyanpe Yeesuu a kusurj-o. ²² Mō i surj mō mō e kyōŋwe mone ase na ɔ nya tōwe anɛŋ ne anɛ du-o, na mone ŋkponō nya di mone mme-ro.

* 6:3 Mbraa kebeesa 5.16. * 6:17 Deere fotoo ne ɔ bō Ayaa-rō ayeerepo-ɔ asurj 10-ro-o.

²³ Anẹ kọsọbẹe-ana-ọ fẹraa, mọ e kọrẹ anẹ se Wuribware na anẹ nyanpẹ Yeesuu Kristoo kebwarekọrẹ fẹyε bọ sa mone kayeeyuri na kekpa na kọkọrẹgyi. ²⁴ M bẹe mọ e kọrẹ kebwarekọrẹ fẹyε Wuribware yure bamọ nẹ ba kpa anẹ nyanpẹ Yeesuu Kristoo asej kasenti-ọ.

Filipii awuye

Wore ne Pɔl a kyoreε bo kyorwe Filipii man-nɔ Kristoo awuye-o

¹ Mo, Pɔl, na Timotii ne ane gye Kristoo Yeesuu ayaafɔre-ɔ e gye ne ane e kyoreε wore ma ane e kyorwe mone asoreε abrese na akyarɔpɔ na asese pɛεε ne bo gya Kristoo Yeesuu si, ne bo te Filipii man-nɔ-ɔ.

² Mo e kore ane se Wuribware na ane nyanpe Yeesuu Kristoo nee feye bo sa mone nyure na kayeyuri.

Kɛbwarekore ne Pɔl e kore ɔ sa Filipii awuye-o

³ Saɲ kɛmaa ne mo ya fa mone mfɛre, amɔ mone se-ɔ mo e sa Wuribware anse.

⁴⁻⁵ Aneɲ dɛe ne saɲ kɛmaa ne mo e kore kɛbwarekore mo e sa mone pɛεε-ɔ ne mo akato i gyi, a lee feye mone a kya mo-rɔ Yeesuu Kristoo kuɲu si aseɲ timaa kotɔwe kusur-o-ro lee haree kake nsi ne mone a kɔre aseɲ timaa-o gyi-o bo fo mbeyɔmɔ. ⁶ Wuribware a gye ne ɔ lee kusur timaa mɔ kɔwaa mone nkɔnɔ-rɔ-ɔ se-ɔ, mo e kɔre a n gyi feye ɔ sa a mon' kya se aneɲ bo fo kake ne kusur-o e fo kɛε, ne Yeesuu Kristoo i kiɲɲi a ɔ ba-ɔ.

⁷ Mone aseɲ bo mo kakɔnɔ-rɔ saɲ kɛmaa. Aneɲ se-ɔ, a bware feye ɲ kpa mone aseɲ bweɛtɔ, a lee feye haree mo a da tiikpa feye mo a da mbeyɔmɔ, bɛεε saɲ ne mo a dɛe nya mo eyee ɲ yere-rɔ mo e kaapo aseɲ timaa-o gbaa ooo, Wuribware a sa mo aa mone kusur na nyure koɲko nee. ⁸ Wuribware fɔɲfɔɲ nyi feye mo kekpa ne mo e kpa mone-ɔ a lee Kristoo Yeesuu fɔɲfɔɲ ase nee, ne a gye kasɛɲɲɲ.

⁹ Ketɔ ne mo e kore kɛbwarekore-ɔ e gye feye mone kekpa ne mone de-o dee tii si. Na ke kya se tii si aneɲ, na mon' nya ɲu ketɔ ne Wuribware e kpa-ɔ lowe. Na mon' bee nya ɲu ketɔ ne ki bware-o na ketɔ ne ke gye kɛbɔye-ɔ nɛnɛε. ¹⁰ Aneɲ ne mone e taare, na mon' bo ɲu ketɔ ne ke gye kitimaa-o, na mone nkɔnɔ-rɔ nya fwiiri, na ɔko ma taare nya kotɔko yere se bo porɔ mone kake nsi ne Yeesuu Kristoo i kiɲɲi a ɔ ba-ɔ. ¹¹ Mfaanɛε dɛe ne Yeesuu Kristoo e sa a mon' waa asur timaa. Mone kɛborɔgyi i bware aneɲ, Wuribware e nya kedabe na nkyorɔ.

Pɔl ye ɲkpa ooo ɔ kpa, lowi ooo ɔ kpa

¹² Mo kosɔbɛε-ana, mbeyɔmɔ mo e kpa a mon' ɲu feye ketɔ ne kaa waa mo mfɛε-ɔ a sa ne aseɲ timaa-o kotɔwe a yɔ akato-rɔ. ¹³ Ketɔ ne ke gye nkɔnɔ-rɔ e gye feye asoogyaa awuye ne ba deere mo se Roma owure dabe a tiikpa-ɔ mfɛε-ɔ na ɔkɛmaa ne ɔ bo man mɔ-rɔ-ɔ nyi feye aneɲ ne mo e waa Kristoo kusur-o si wore kpen ne baa tii mo.

¹⁴ Kenyɔsepɔ-ɔ e gye feye mo a bo tiikpa-ɔ se-ɔ, Kristoo awuye ne bo te man mɔ-rɔ-ɔ a nya nkɔnɔ ba tɔwe abwaresɛɲ, na kufu moɲ de bamo, na ba nya nkɔnɔsee kake kɛmaa ba tii si.

¹⁵⁻¹⁶ Kasɛɲɲɲ fɛraa, kikisi ne bokɔ i kisi mo-ɔ na kokwee se ne ba tɔwe Kristoo aseɲ aneɲ. Amaa bamo bokɔ fɛraa e tɔwe Kristoo aseɲ, na kufu moɲ de bamo, a lee feye ba kpa mo aseɲ, ne bo nyi damenanse feye a gye aneɲ ne ɲ yere Wuribware ayaa-rɔ mo e tɔwe mɔ aseɲ timaa-o si ne n da tiikpa mɔ mfɛε. ¹⁷ Amɔ bamo ne ba kisi mo-ɔ e tɔwe Kristoo aseɲ ba kpa kenyaɛ ba sa bamo eyee. Ne ba fa nee feye bamo e waa aneɲ, ba sa a mo kakɔnɔ-rɔ nyera bo tii aseɲ bweɛtɔ ne mo i ɲu tiikpa mfɛε-ɔ se.

¹⁸ Amaa a moɲ gye aseɲ ko ne a tiri-o. Ketɔ ne ki tiri-o e gye feye bamo e tɔwe aseɲ-ɔ ekpa timaa si bɛεε ebɔye se, Kristoo aseɲ ne ba tɔwe. Aneɲ bo mo kɔne. ¹⁹ Amaa mo akato i gyi a bo tii si, a lee feye ɲ nyi feye Wuribware e ba mone kɛbwarekore-ɔ na Yeesuu Kristoo a kufwiɲɲ timaa-o na ɔ bo lee mo lee tiikpa mfɛε. ²⁰ Amaa ketɔ ne mo e kpa, ne n de kemɔ temaa-ɔ e gye feye ma waa kotɔko ne ke e sa a n gyi ipeere daa-ɔ. N de temaa feye aneɲ ne mo a nya wore saɲ kɛmaa-ɔ, mo e kya se a n dee nya mɔ aneɲ, na Wuribware nya taa mo eyee pɛεε, haree amɔ e gye mo ɲkpa-rɔ bɛεε mo lowi-ro ooo bo sa a Kristoo nya kenyaɛ dabe. ²¹ A lee feye Kristoo wore kpen ne n te bo sa. Ne mo-ɔ mo ya wu, mo

e nya nkpa soso ne m bware n kyorŋ mfee a mmɔ-ɔ. ²² Sɛɛ n kyena na n deɛ waa kusurŋ sa Kristoo, na ŋ nya asese bweɛtɔ sa mɔ nee, bɛɛɛ ŋ wu nee ooo, moŋ nyi. ²³ Ŋkpa ooo, lowi ooo, mɔ e kpa. Amaa mɔ e yorɔwe feye n lee nkpa mɔ-rɔ yɔ Kristoo ase. Amɔ e gye ne weeteɛ a bware nɛnɛɛ. ²⁴ Amaa mone se-ɔ, mɔ ite e gye ne a bware. ²⁵ Anɛŋ ne a bware bɔ sa mone-ɔ se-ɔ, mɔ e kɔɔre a n gyi feye mɔ e kyena mone ase a m bɔ yɔ, na ŋ nya kya mone-rɔ a mon' dan kɔkɔɔregyi-ro, na mone akatɔ gyi Kristoo awuye kakyena-ɔ-rɔ. ²⁶ Anɛŋ se-ɔ, mɔ ya ba mone ase, bɔ lee mɔ se-ɔ, mone akatɔ i gyi, na mon' kyorɔ Kristoo Yeesuu.

²⁷⁻²⁸ Mone fɛraa, ketɔ kemaa ya waa mɔ gbaa ooo, mon' deɛ kyena feye Kristoo awuye-o, anɛŋ ne a bware bɔ sa Kristoo kuŋu si asɛŋ timaa-o. Ne mone ya taare waa mfaanɛɛ fɛraa, hareɛ gbaa mɔ ya nya mɔ eyee ba bɔ ka mone kanɔ, bɛɛɛ moŋ nya ooo, mɔ i nu feye mone de kanɔ koŋko mone yere-rɔ kenkerŋ, ne mone a waa kanɔ mone e kɔ mone e sa Wuribware a kaseŋtiŋ-o, na mone moŋ sere mone adɔŋ. Anɛŋ se-ɔ, Wuribware e gye ne ɔ ba amɔ-ɔ a ɔ bɔ kaapo mone adɔŋ-ɔ nɛnɛɛ feye bɔ maa nya nkpa na kukyure ne a moŋ de keɛ-ɔ, amaa mone fɛraa, mone e nya anɛŋ a nkpa na kukyure-o. ²⁹ Ketɔ se ne mɔ e tɔwe amɔ-ɔ pɛɛɛ-ɔ e gye feye, a moŋ gye feye Wuribware a sa mone kpa wɔre ne feye mon' deɛ kɔɔre Kristoo gyi. Amaa ɔ bɛɛ sa mone kpa ne feye mon' deɛ kperi Kristoo si ŋu asɛŋ. ³⁰ ɔ tɛ mone ne feye mon' bɔ kɔ ɛkɔ ne mone a deɛ ŋu feye n deɛ mɔ e kɔ, ne mone i nu feye n sarŋ mɔ e kɔ emɔ mbeyɔmɔ-ɔ.

2

Mɔn' keɛ anɛŋ ne Kristoo a baa mɔ eyee kaase-ɔ

¹⁻² Mbeyɔmɔ mɔ kosɔbɛɛ-ana, mɔ e kɔɔre a n gyi feye mone i sure si feye mone a gye Kristoo asese-ɔ se-ɔ, ɔ kya mone-rɔ, ne mɔ kekpa ne ɔ kpa mone-ɔ e sa mone wɔre. M bɛɛ mɔ e kɔɔre a n gyi feye mone e tɔwe feye mone aa Wuribware a kufwiinje timaa-o de kanɔ, ne mone e kpa mone kosɔbɛɛ-ana, ne mone i su bamɔ se. Amɔ e gye anɛŋ fɛraa, mon' waa atɔ mɔ, na mɔ akatɔ nya gyi feye mone de kanɔ, ne mone mfɛɛre gye nkɔŋko, ne mone e kpa abɛɛ asɛŋ. ³ Mone kɔ ma kan waa ketɔ ne ke e kaapo feye ɔ kpa kenyaɛ a ɔ sa mɔ eyee, na ɔ kaapo mɔ eyee-ɔ. ɔkɛmaa baa mɔ eyee kaase mɔ kosɔbɛɛ ase, na ɔ deɛ fa feye mɔ bɛɛkɔ bɔ mɔ. ⁴ ɔkɛmaa ma waa ketɔ ne ki i gyi mɔ wɔre akatɔ-ɔ, amaa ɔ waa ketɔ ne ki i gyi mɔ kosɔbɛɛ gbaa akatɔ-ɔ. ⁵ ɔkɛmaa sa a mɔ mfɛɛre waa feye Kristoo lee-o. Feye anɛŋ ne baa kyɔɔre Kristoo kuŋu si asɛŋ waa kilin mɔ-rɔ-ɔ,

⁶ “Ketɔ kemaa-rɔ, o du nee feye Wuribware-ɔ.

Amaa mɔ-ɔ mɔ moŋ waa mɔ mfɛɛre
feye ɔ ba mɔ fɔŋfɔŋ elɛŋ

na ɔ bɔ sa a mɔ aa Wuribware deɛ kii kɔkɔŋko.

⁷ Ketɔ ne ɔ waa-ɔ e gye feye ɔ baa mɔ eyee kaase nee,

ne ɔ taa dimaadi koyowɔregyi,

ne oo kii nyinƙpase,

ne ɔ waa feye ɔko kenya-ɔ.

⁸ Hareɛ mɔ a bɔ kii sese dimaadi-o,

ne ɔ baa mɔ eyee kaase bɔ bu Wuribware kpa kemaa se.

Hareɛ amɔ a gye mɔ lowi ne Wuribware a kpa-ɔ

ne nkɛe oo wu kiyii kpare-abɛɛ-rɔ se.

⁹ Amɔse-ɔ ne Wuribware a sa mɔ kedabe

ne kɔ kyɔ kedabe kemaa-ɔ.

Ne ɔ sa mɔ kenyaɛ

ne kɔ kyɔ kekɛmaa-ɔ.

¹⁰ Anɛŋ se-ɔ, bamɔ ya nu Yeesuu kenyaɛ se,

amɔ ketɔ kemaa na ɔkɛmaa ne ɔ bɔ soso

na sweere mɔ se na sweere-ɔ kaase-ɔ

i kpuni anjirii mɔ ayaa-rɔ.

¹¹ Na bamo pɛɛɛ faa-ro tɔwe feye
Yeesuu Kristoo e gye bamo nyanpe,
na bo kyoro mo se Wuribware.”

Mone du nee feye kiferi ne ke e lanje-ro kibugyii-ro-o

¹² Amose-o, mo anyare timaa, a tiri feye haree mo a mon bo mone ase-o gbaa, mon' dee kya se bu mo feye anej ne mone a bu mo san ne m bo mone ase-o. Mon' dee bu Wuribware, na mon' sere mo, na mon' dee waa asun kenken sa mo, na mon' nya kaapo feye do kyoro morawe mone. ¹³ A lee feye Wuribware e gye ne do waa kusun kema mone nkpono-ro. Mo e gye ne do sa ne mone nkpono e kpa mo kusun-o kowaa, ne mo gbaa e kya mone kemo kowaa-ro. ¹⁴ Mon' waa keto kema na mone ma tee, na mone ma gyiri ikii. ¹⁵⁻¹⁶ Mfaanee ne mone e taare a mon' lee ebaye-ro, na oko ma taare poro mone, na mon' kii Wuribware mo gyi-ana ne bo mon' de ebaye, ne bamo nkpono-ro a fwiiri-o. Mone a te ndoo a kaye mo-ro a asese ne bo de mfere baye na apoo-o-ro-o si-o, mone e gye ne mon' kra abwaresej ne a sa nkpa na kukyure ne a mon' de kee-o-ro, na mon' bo kaapo anej a asese-o. Mone e gye ne mon' lanje-ro feye anej ne kiferi e lanje-ro kanye-o. Mone ya waa mfaanee feraa, mone se-o, mo e taare a nkpa mo eyee Kristoo akato-ro kake nsi ne do bee o kinji a do ba-o, na a kaapo feye mo, Poo, mon' sun kusun kenken sa mone bo tewe. ¹⁷ Mone Kristoo kokoregyi ne mone de-o du nee feye mone a de kaboo mone e mo mone e lanje Wuribware-o. Ne Wuribware e kpa feye nkpa mfe, a bo mo kone, a lee feye mo ya wu, mo nkpa du nee feye nta ne baa twiiri wee kaboo ne bo de bo lanje Wuribware-o se-o. ¹⁸ Anej dee ne mone gbaa, mon' sa a a waa mone kone, na mone akato gyi feye mo-o.

Timotii na Ipafradiitus

¹⁹ N de temaa feye ane nyanpe Yeesuu e sa kpa na n sun Timotii mone ase nke mfene mo-ro, na do nya bo tawe mone asen gywii mo, na wore nya nya mo. ²⁰ Mo wore e gye sese ne mo mfere du feye mo lee-o. Ne kasentij si mone asen mo tiri mo bweeto. ²¹ Amaa bamo ne baa san-o feraa, Yeesuu Kristoo asen mon' tiri bamo, amoo amoo ne a gye bamo lee-o wore kpen. ²² N nyi feye mone fofon kyoro mone nyi anej ne Timotii du-o. Mo aa mo a waa asen timaa-o kotawe kusun nee feye sese na mo gyi-o. ²³ Amose-o, n de temaa feye mo ya nu keto ne ke e ba mo se-o, mo i sun mo na m bo kyowwe mone ase. ²⁴ Amaa mo e kore a n gyi feye keto ma kyee, ane nyanpe e sa mo kpa feye m ba mone ase.

²⁵ Mbeyomo mo e fa feye a tiri feye m ba ane kosobe Ipafradiitus bo kyowwe mone. Mo aa mo ya waa kusun, ne ane gye Kristoo kusun-o-ro asoogya, ne mone a taa mo feye mone kaboo sun bo kyowwe mo ase, na do dee kya mo-ro san kema ne a tiri mo-o. ²⁶ Mbeyomo keto se ne n de mo mo e kyowwe mone-o e gye feye o nyinji mone bweeto. Aa toora mo bweeto feye mone a nu feye do lo. ²⁷ Kasentij si feraa do lo haree o dee a o wu. Amaa Wuribware a nkpa mo ewee na nkpa mo ewee. Bo lee feye do dee wu nee, weete mo i su a m bo tii mo aworefao ne mo i gyi tiikpa mfe-o se. ²⁸ Amose-o mo akato a gyi feye mo a de mo mo e kyowwe mone, a lee feye mone ya bee nkpa mo, mone akato i gyi, na bo lee anej se-o, a sa a mo asen ne mo i nkpa-o kwaase. ²⁹ Amose-o mon' kore mo kakatogyi-ro, na mon' sa mone nyanpe Kristoo ane na kusun. Anej a asese ne bo du feye mo-o bware feye mon' bu bamo. ³⁰ A lee feye do waa siraa feye o wu a do bo sa Kristoo a kusun-o. Ne kasentij mo a ba a do bo kya mo-ro anej ne mone fofon gbaa maa taare a mon' kya mo-ro-o, ne oo dee a o wu.

3

Anej ne Poo a yii bamo ne ba tenje atweetu-o si-o

¹ Mo kosobe-ana, pwee na n dee tawe mo asen-o bo gye kee-o, mo e tawe a n gywii mone feye bo lee anej ne mone gye ane nyanpe asese-o se-o, mon' sa a mone akato gyi. Keto maa toora mo feye m bee kyore keto ne mo a kyoro kyore bo kyowwe mone-o, a lee feye a kun mone, na a lee mone lee ebaye-ro.

² Mò i yii mone se feye mon' sa Yudaa awuye kò ne mò e tee bamò e igyono na ebaye awaapo na nyoware ateherepo-ò se. Bamò ne bò ye a tiri feye bò teññe Kristoo awuye pree atweetu-o ne n de. ³ Ane e gye ne ane e taare a ane tawe feye baa teññe ane atweetu kasentij, n gye bamò, a lee feye ane feraa Wuribware a kufwiñje timaa-o e gye ne ò kya ane-rò, ne ane i sun Wuribware ane ñkponò-rò kasentij-no-o. Amose-ò, ane maa kyoro ane eyee bò lee ketò ne baa waa ane nyoware-ò se. Amaa ane e kyoro Kristoo. Mò ne ane e sa kedabe.

⁴ N dæe mò e kpa nee, bò lee mò kayoware se-ò, mò e taare a n kyoro mò eyee, a lee feye n de ketò se ne n kyoro mò eyee-ò kyon sесе kema. ⁵ Mon' nu. Bamò a kowe mò-ò, kake buruwasepo-ò ne baa teñ mò kotweetu. Isireeliinyi e gye mò. Ne mò a lee Benyamij a kasu-o-ro. Mò akowepo gye Heebrii awuye kasentij nee. Ne mò a gya ane mbraa ne Wuribware a sa ane Yudaa awuye-o si feye aneñ ne Farisii awuye-o a gya se-ò. ⁶ Ne mò a kpa Wuribware a mbraa amò aseñ bweetò, haree mò a waa asoree awuye aworefoò. Ne mò a gya mbraa amò se pree aneñ ne òkò maa taare a ò porò mò feye ma gya mmo se-ò. ⁷ Amaa sañ-ò n dæe ñ ye amò pree gye asun timaa ne a pre Wuribware-ò, amò mò mbeyomò feraa mò a taa nee feye mò a waa bò twee nee, a lee feye n gya Kristoo si. ⁸⁻⁹ A lee feye ñ nyi feye mò i nyi mò nyanje Kristoo Yeessu, a kyò kaye mò-rò ketò kema. Kasentij, bò lee mò se-ò, ketò kema ne n dæe n de-o a fo. Ne mò a taa amò feye a gye igyini nee, na ñ nya bò gyii Kristoo, na ñ kii mò sесе. Ma lee taare a n tawe feye n gye sесе timaa bò lee aneñ ne mò a gya Wuribware a mbraa-ò se-ò se. Amaa mò kesese timaa-o a lee Wuribware ase nee. Ketò se ne n de kemò-ò e gye feye mò e kore Kristoo mò i gyi. ¹⁰ Ketò ne mò e kpa-ò e gye feye n gyii Kristoo, na ñ nya keyaalen ne Wuribware a ba bò kyinji Kristoo lee lowi-ro-o kòkò. Ne mò e kpa a ñ ñu aseñ ne Kristoo a ñu-o, na ñ wu feye aneñ ne oo wu-o. ¹¹ Na Wuribware ya sure, na ò sa a ñ gbaa n kyinji lee lowi-ro yo ñkpa-rò.

Kristoonyi kakyena-rò du nee feye mò a sere enañ-ò

¹² N gye sa ne ñ ye mò a kyò nya atò mò pree nee bæe mò a kyò kii sесе timaa lowe nee. Amaa m maa enañ se kenken, na ñ nya gya atò mò pree kra, na a kii mò lee feye aneñ dæe ne Kristoo Yeessu a kra mò, ne ò sa ne mò a kii mò sесе-ò. ¹³ Mò kosobee-ana, mon' fa feye mò a kyò nya atò mò ne mò e kpa-ò. Amaa ketò ne mò e waa-ò e gye feye n tarj amò ne mò a yowe bò sii kamæe-ò pree se, na ñ ñwæenaj kenken gya amò ne a bò akatò-rò-ò. ¹⁴ N sere enañ se mò e yò kee nee, na ñ ya nya ketannebu. Kemò e gye feye Wuribware tee mò feye m borò Kristoo Yeessu si ya kyena mò ase sosò.

¹⁵ To, ane pree ne ane mon' lee ane gye nyaagyi kòkòregyi-o-ro-o sure ketò ne mò a den tawe mò-ò se. Ne òkò mò e ma sure si, Wuribware e gye ne o lee-ro, na ò bò kaapo mò.

¹⁶ Kanò ñkema ooo, mon' sa a ane dee gya ekpa ne ane a kyò gya se bò fo mbeyomò-ò se.

¹⁷ Mò kosobee-ana, mon' kase mò-rò. Na mon' kase bamò ne bò gya ane tkaapo a ekpa-ò se-ò-rò. ¹⁸ Ketò se ne mò e tawe amò-ò e gye feye ane bokò bò-rò ne bamò kakyena-rò e kaapo feye bò mon' sure ane atò kekaapo-ò se. Baa kine kunu aseñ ne ane e kaapo bò lee Kristoo kuwu kiyii kpare-abee-rò-ò se-ò. Mò a kyò tawe bamò aseñ gywii mone iluwi bweetò. Amaa mbeyomò n de akyuku nee mò e tawe mò i gywii mone.

¹⁹ Bamò ñkpa kee-ò, ba yò aworefoò deekpa-rò nee. A lee feye ba kpa ateese bò kyò aneñ ne ba kpa Wuribware-ò. Atò ne weetee bò peere-o, ne bamò feraa ba kaapo eyee amò se. Kaye mò-rò atò wore aseñ mfere ne bamò feraa ba fa. ²⁰ Amaa ane feraa ane gye Wuribware se agyi nee, ne ane gywii ane omorowepo na nyanje Yeessu Kristoo kelee sosò ba-ò. ²¹ Mò ya ba, o kyuwow ane nyoware mò ne m mon' bò leñ-ò, na ò bò buruwi nyoware ne n tore se, ne ñ kpen eyee feye mò lee-o. Keyaalen ne ò ba a ò bò waa amò-ò dæe ne ò ba a ò bò baa atò pree mò kaase.

¹ Amose se-ɔ, mɔ kɔsɔbɛɛ-ana ne mɔ e kpa mone asen bweetɔ, ne mɔ e kpa mone kebeenju, ne mone kakyena-rɔ bɔ mɔ kɔne, ne ka sa ne mɔ e kaapo mɔ eyee-ɔ, ɲ ye, mon' yere ane nyanpe a kebegya-ɔ se kenken.

² Mbeyɔmɔ, mɔ e kore mone akyee, fɔ Yodiya na fɔ Sintikee, nee feye mone a tee mone gye sese na mɔ kowebɛɛ ane nyanpe a kokowebɛɛ-ɔ-rɔ se-ɔ, mon' waa kanɔ. ³ Ne m bee mɔ e kore fɔ Sisigoo (fɔ kenyaare kaase e kaapo feye Nareberpo-kasentɪŋ) feye fɔ kya akyee-ɔ-rɔ, a lee feye baa waa kusun kenken sa ne asese a nu asen timaa-o. Sosɔ ne Wuribware de wɔre kɔ ne ɔ kyɔreɛ bamɔ ne ba nya ɲkpa na kukyure ne a mon de keɛ-ɔ anyare waa-rɔ. Akyee amɔ na Kelemens na bamɔ ne mɔ aa bamɔ a waa kusun-o anyare bɔ wɔre amɔ-rɔ.

⁴ Mon' sa a mone akato gyi san kemaa, a lee feye mone gye ane nyanpe Kristoo asese nee. M bee ɲ ye, mon' sa a mone akato gyi.

⁵ Mon' sa a akemaa ɲu feye mone a yuri mone eyee. A san kafwee, ane nyanpe i kinji a ɔ ba. ⁶ Mone ma sa a kotɔko asen tɔɔraa mone. San kemaa ne mone e kore kebwarekore-ɔ, mon' sa Wuribware anse. ⁷ Mone ya waa amɔ-ɔ, Wuribware e sa mone mɔ kayeyuri. Mɔ kayeyuri-o kyɔ bweetɔ haree gbaa ane maa taare a ane nu kamɔ kaase lowe. Ka kyena mone ɲkponɔ na mfere-rɔ, na mon' nya kya se kii Kristoo Yeesuu asese.

⁸ Mɔ kɔsɔbɛɛ-ana, ɲkee mon' dee fa atɔ timaa ne a de kenyaare-ɔ mfere na atɔ ne a gye kasentɪŋ, ne a sa sese kedabe, ne a bware, ne a mon de iyisi, ne a gyi akato, ne a sa ne ba kyɔrɔ sese-ɔ. ⁹ Na mon' dee waa atɔ peɛ ne mɔ a kaapo mone, na amɔ ne mone a ɲu feye mɔ a waa-ɔ. Na kayeyuri sapɔ-ɔ Wuribware gya mone kameɛ.

Pɔal a sa bamɔ anse feye bamɔ a ke mɔ atɔ-ɔ

¹⁰ Mbeyɔmɔ, mone a bee sa ne mɔ kakyena ne n te bɔ sa Wuribware-ɔ a waa kɔne, a lee feye mbeyɔmɔ mone a bee kaapo ane ne mone e kpa mɔ asen-ɔ. ɲ nyi feye mone e kpa mɔ asen san kemaa, amaa aa kyee feye mone a nya kpa bɔ kaapo feye mone e kpa mɔ asen. ¹¹ N gye kotɔko ne mɔ e kpa-ɔ se ne mɔ e tɔwe amɔ-ɔ, a lee feye ɲ nyi feye ketɔ kemaa ne n de-o a baare sa mɔ. ¹² San kɔ, mon de seye, san kɔ mɔ, n de atɔ bweetɔ. Ton kemaa ne m bɔ san kemaa-ɔ, ɲ nyi ane ne mɔ e kra mɔ eyee-ɔ. Haree mɔ ya nya gyi kponɛ, bɛɛ akon i de mɔ ooo, a bware. Haree n de bweetɔ, bɛɛ n de kafwee ooo, a bware. ¹³ A lee feye Kristoo e gye ne ɔ sa mɔ keyaalɛ ne, ketɔ kemaa ya tɔ mɔ, ne mɔ e taare n de keyaalɛ-ɔ, mɔ i gyi kemɔ se.

¹⁴ Amaa mone a waa atɔ feye mone a kya mɔ-rɔ san ne asen a tɔ mɔ-ɔ. ¹⁵ Mɔ aa mone peɛ nyi damenanse feye san ne ane a lee Yeesuu kunu si asen timaa-o kotɔwe mone Makedoniya sweere se-ɔ, ne baa gya mɔ lee mferɛ-ɔ se, mone dooo e gye asoree awuye ne mone a kya mɔ-rɔ. San amɔ-ɔ, mone ya nya kotɔko, mɔ deɛ mɔ ya nya, ne mɔ ya nya nyure, mone deɛ mone ya nya. ¹⁶ Kasentɪŋ si, san ne m bɔ Tisalonikaa man-nɔ, ne ketɔ a tiri mɔ bweetɔ-ɔ, mone e gye ne mone a kya mɔ-rɔ iluwi kanɔ ɲko. ¹⁷ A mon gye feye m bee mɔ e kpa a mon' sa mɔ atanne nee. Ketɔ ne ki gyi mɔ akato-ɔ e gye feye san kemaa ne mone e sa mɔ kotɔko-ɔ, Wuribware e sa ne mone kapoteɛ ne o de ɔ sa mone sosɔ-ɔ i tii si. ¹⁸ Amose-ɔ mɔ e kpa a mon' nu feye ketɔ ne mɔ a nya lee mone ase-ɔ gbaa kyɔ ketɔ ne ki tiri mɔ-ɔ. Mɔ a nya ketɔ ne mone a taa sa Ipafradiitus na ɔ bɔ kyonwe mɔ-ɔ. Aa baare sa mɔ. Ketɔ ne mone a bɔ kyonwe mɔ-ɔ du nee feye alɔnɔtɔ ne a bɔ kɔne, ne a gyi Wuribware akato, ne ɔ kɔre-ɔ. ¹⁹ Ne kotɔko e bɔ-rɔ ne ki tiri mone, Wuribware e den ɔ sa mone, a lee feye nyure ne ane a bɔrɔ Kristoo Yeesuu si nya-ɔ kyɔ bweetɔ. ²⁰ Mon' sa a ane se Wuribware nya kedabe na wuraa nsu peɛɛ. Ameye.

²¹ Mɔ e ka mone akemaa ne ɔ gya Kristoo Yeesuu si-o kanɔ. Ane kɔsɔbɛɛ-ana ne bɔ bɔ ase-ɔ peɛɛ mɔ e ka mone kanɔ. ²² Wuribware asese ne bɔ gye Roma owure dabe a lɔn-ɔ-rɔ awuye-o na Wuribware a asese ne bɔ tii si bɔ bɔ mfee-ɔ e ka mone kanɔ.

²³ Mɔ e kore kebwarekore feye ane nyanpe Yeesuu Kristoo yure mone. Ameye.

Kolosii awuye

Wore ne Pɔɔl a kyoreɛ bo kyonwe Kolosii man-no Kristoo awuye-o

¹⁻² Mo, Pɔɔl, ne Wuribware a lee mo feye η kii Kristoo Yeesuu a ayaa-ro ayerepo-o oko na ane kosobeɛ Timotii e gye ne ane e kyoreɛ wore mo ane e kyonwe Wuribware asese ne mone te Kolosii man-no, ne ane aa mone a yere Yeesuu Kristoo kokoregyi si kii akowebeɛ-o. Mo e kore kebwarekore feye ane se Wuribware yure mone, na o sa mone kayeyuri.

Aneη ne Pɔɔl a kore kebwarekore sa bamo-o

³ Saη kemaa ne ane e kore ane nyanpe Yeesuu Kristoo mo se Wuribware kebwarekore-o, mone se-o ane e sa mo anse. ⁴ A lee feye ane a nu aneη ne mone e kore Wuribware mone i gyi-o, na aneη ne mone e kpa Wuribware asese asen-o. ⁵ Keto se ne mone e waa amo-o e gye feye mone gywii keto timaa ne Wuribware a taa bo beya soso gywii mone-o nee. Saη ne oko a tawe Wuribware kasentij-o gywii mone-o, ne mone a nu amo asen. ⁶ Aseη timaa bo lee Yeesuu kuηu si mo deɛ e gye ne a saηje-ro a yo sweere mo se toη kemaa, ne a baa nyure. Aneη deɛ ne aa kya se sa mone nyure mone kakyena-ro lee haree kake ne mone a nu asen-o, ne mone a nu kaase, ne mone a sure si feye kasentij ne Wuribware a ηu mone ewee. ⁷ Ipafras ne ane e kpa mo asen bweeto-o ase ne mone a suye amo-o lee. Ane aa mo e gye ne ane e waa kusuj konko ane e sa Kristoo. Ne ane e kore mo ane i gyi mo kusuj ne o kperi mone se o waa o sa Kristoo-o-ro. ⁸ Mo ya tawe kekpa ne Wuribware a kufwiije timaa-o a sa mone-o asen gywii ane.

⁹ Amose-o lee haree kake ne ane a nu mone asen-o, ane moη tee yowe kokore kebwarekore sa mone. Keto ne ane gye ηkpeɛ ane e kore-o e gye feye Wuribware a kufwiije-o sa mone kanyiasen, na mon' nya nu keto ne ke e pre mo-o kaase lowe. ¹⁰ Mfaane ne mone kakyena-ro i baare a ka sa ane nyanpe kpa kemaa se, na mo akato gyi ane se, na mon' nya kyena kakyena ne ka sa a mon' dee waa kedamenanse, na mone Wuribware kigyii waa kokyo bo tii si-o. ¹¹ Nyosepo-o ane e kore kebwarekore nee feye Wuribware taa mo keyaalen dab-o bo sa mone keyaalen, na mon' nya taare nyite aworefɔɔ kemaa ne mone i gyi bo lee aneη ne mone gya Kristoo a ekpa-o se-o se. ¹² Amo-o ya ba aneη feraa, mone e ba kakatogyi a mon' bo sa ane se Wuribware anse, a lee feye o sa ne mone a fo feye mon' yo mo ase. Na mon' ya nya ato timaa ne o taa bo beya, na o bo sa mo asese mfeη ne mo kelanjer-o e lanje-ro-o. ¹³ A lee feye keto ne o waa-o e gye feye Wuribware a lee ane lee kibugyii ne ki de ane keyaalen-o-ro, ne o sa ne ane a tii mo gyi ne o kpa mo asen bweeto-o kuwure-o si. ¹⁴ Ane deɛ ane gye Dbansam anya nee, ne Kristoo a kore ane lee Dbansam ase, ne ane a nya ane eyee, ne o sa ne Wuribware a taa ane ebeye bo ke ane.

Aneη ne Kristoo du-o na keto ne o waa sa ane-o

¹⁵ Ane ya den ηu Kristoo,

amo ane a ηu Wuribware
ne oko moη tee ηu-o nee.

Mo a gye Wuribware mo gyi wore kpen-o si-o,

mo e den o gyi keto kemaa
ne Wuribware a twee-o se kuwure.

¹⁶ Mo se ne Wuribware a bor-o

twee keto kemaa ne ane kee-o
na keto kemaa ne ane moη kee-o
ne ke bo soso na kaase-o.

Wuribware mbɔɔ ne o sa bamo

keyaalen eworese eworese-o gbaa,

mò se ne Wuribware a borò twee bamo.
Kasentij si mò se ne Wuribware a borò twee ketò kema, ne ò taa amo pɛɛe bɔ sa mò.

¹⁷ O te pwee ne Wuribware a dɛɛ twee ketò kema.

Mò e gye ne ò deere ketò kema se,
ne ò sa ne a du kyɛkyɛ.

¹⁸ Kristoo amo e gye asoree kuɲu.

Asoree awuye du nee feye

bamo a gye mò kayoware-ò,

a lee feye mò ya lee asoree kaase.

Mò ya bee gye ɲkɛɛ kyɲɲi lee lowi-ro,

ne mò wɔre e gye ne o kii ketò kema owure.

¹⁹ A gye Wuribware kepre feye

Yeesuu de keyaalen ne mò, Wuribware fɔɲfɔɲ, de-o,

²⁰ na ò nya ba mò lowi

ne oo wu kiyii kpare-abɛɛ-ro se-ò

bɔ lɔɲɔ Wuribware na ketò kema

ne ke bɔ soso na sweere-ò keɔɲɔ-ro,

na ò bee nya baa kayeyuri bamo keɔɲɔ-ro.

Fo e kpa Wuribware se koyò, amo fɛraa kɔre gyi kenken

²¹ Mone mɛɛɛɛ na awaase bɔye-ò se-ò, mone aa Wuribware a teɲ-nò saɲ kɔ, ne mone a kii mò adɔɲ. ²² Amaa mbeyɔmɔ fɛraa Kristoo a taa mò eyee bɔ sa mone, ne oo wu bɔ lɔɲɔ mone aa Wuribware keɔɲɔ-ro, na ò nya sa a mon' fo Wuribware akatò-ro, na mone ɲkɔnɔ-ro fwiiri, na mone moɲ de bɔye kɔ, na bɔ yere amo se porò mone. ²³ Amaa mone maa taare a mon' yere Wuribware akatò-ro, na mone ma gyi keɔ, amo mone a kya se kɔre Kristoo gyi fɛraa. Na mon' yere kenken feye kidenbee ne ba pwee kemò nɛɛɛɛ-ò. Na mone ma sa a òkò lee mone lee temaa ne mone de feye mone e yò Wuribware se, ne mone asɛɛ timaa bɔ lee Yeesuu kuɲu si-o kunu a sa mone-ò-ro. Asese eworese eworese kema ne bɔ bɔ toɲ kema-ò a nu asɛɛ timaa mɔ. Na mɔ, Pɔɔl, mɔ e gye Wuribware keyaafɔre ne mɔ e tɔwe asɛɛ timaa-o.

Asɛɛ kweɛɛɛɛ ne Wuribware a lee bɔ kaapo-ò e gye feye Kristoo bɔ ane ase

²⁴ Na mbeyɔmɔ mɔ awɔrefɔɔ mɔ ne mɔ i gyi bɔ lee aneɲ ne mɔ e waa kusun mɔ e sa Kristoo-o si-o bɔ mɔ kɔne, a lee feye mone se ne mɔ i gyi amo. Awɔrefɔɔ ne a saɲ, na weete Kristoo gyi-o ne mɔ i gyi-o. Ketò ne mɔ e kaapo-ò e gye feye mone asoree awuye e gye mò kayoware, ne mone ne mɔ i gyi awɔrefɔɔ mɔ e sa. ²⁵ Mɔ, Pɔɔl, ne Wuribware a sa ne mɔ i sun mɔ e sa asoree-ò, ne ò taa abwareseɲ pɛɛɛ kɔtɔwe gywii asese kusun-o bɔ sa. ²⁶ Wuribware a ba abwareseɲ mɔ bɔ kweɛɛɛ kenana kema se kyee, ne mbeyɔmɔ ò bɔ lee bɔ kaapo mò asese. ²⁷ Kasentij si, ò kra mò mɛɛɛɛ feye o lee mò asɛɛ kweɛɛɛɛ mɔ a ò bɔ kaapo mò asese. Asɛɛ mɔ bɔ dwii, ne a kɛɛɛ eyee, ne a gye kaye-ro asese pɛɛɛ asɛɛ. Asɛɛ kweɛɛɛɛ mɔ katiɲ e gye feye Kristoo bɔ mone ase, ne mò se-ò mone de temaa feye mone e nya kedabe soso. ²⁸ Amo-ò se ne ane e tɔwe Kristoo asɛɛ ane i gywii asese pɛɛɛ. Ne ane de kanyiasɛɛ pɛɛɛ ne ane de-o ane i yii asese se, na ane e kaapo òkema, na ane nya sa a òkema kii Kristoonyi kasentij. ²⁹ Amose se ne m maa se n de keyaalen dabe ne ò sa mɔ-ò mɔ e waa mò kusun kenken-o nee.

2

¹ Mɔ e kpa a mon' ɲu aneɲ ne mɔ a sun kenken sa mone Kolosii awuye na Lodikiya awuye na bamo ne bɔ moɲ tee ɲu mɔ-ò. ² Mɔ e waa amo-ò nee na mon' nya nya wɔre, na mon' nya kpa abɛɛ asɛɛ, na mon' waa kanò kɔɲkɔ. Mfaanɛɛ ne mone kanyiasɛɛ i tii si bɔ fo saɲ ne mone i nu Wuribware kanyiasɛɛ kweɛɛɛ-ò kaase, na mon' kɔre kamo gyi lowe. ³ Kristoo fɔɲfɔɲ e gye Wuribware kanyiasɛɛ kweɛɛɛ-ò. Kristoo fɔɲfɔɲ ase ne

mone e taare a mon' nya kanyiasen pree, na mon' nu Wuribware ato kweerose-o kaase lowe. A lee feye a gye ato damenanse na ato timaa nee.

⁴ Mo e tawe amo-o mo i gywii mone nee, na oko ma nya taa kayeba kanyiasen bo penna mone. ⁵ Haree mo a mon' bo mone ase-o gbaa ooo, mone asen bo mo mfeere-ro. Mo akato a gyi feye mo a nu feye mone yere mone Kristoo kokoregyi-o-ro kenken, na mone ma yo mfee mone e ba mfee.

Mon' sa apennapo ne bo de dimaadi kanyiasen-o se

⁶ Amose-o mone a tee kore Kristoo feye o gye mone nyanpe-o feraa, mon' gya mo se anen ne a kaapo feye mone gye mo asese-o. ⁷ Na mone gbaa mon' dee nya keyaalen lee Kristoo ase feye anen ne kiyii e nya kem o ateesee ke e lee sweere-o, na feye anen ne lon ne baa pwae bo yera afore se-o de keyaalen-o, na anen ne mone a kore keto ne mone a suye lee ane ase-o gyi-o nya tii si, na a waa mone kone.

⁸ Amaa mon' sa apennapo-o se. Mon' sa asese ne bo de dimaadi kanyiasen na ayeba ba penna mone, na mon' nya kii bamo agyasepo-o se. A lee feye bamo kanyiasen-o mon' lee Kristoo ase nee. Kaa lee ananato ne kaye mo-ro asese e kaapo-o ase nee.

⁹ Kristoo ne o bo kii sese dimaadi-o e gye ne o de Wuribware a keyaalen-o pree, ¹⁰ ne nkee mo keyaalen a bo kyena mone nkpono-ro. Mo e gye Wuribware a mbao pree ne bo de keyaalen soso-o bamo nyanpe.

¹¹ Keto ne ko ky-o e gye feye Kristoo ya bee tenne mone atweetu. N gye sa ne n ye mo fonfon ya kra sekan bo tenne mone atweetu. Amaa mo ya lee mone lee mone ebaye-ro.

¹² Keto ne ko ky amo-o e gye feye, san ne baa bo mone asuu-o, a du nee feye bamo a pure mone aa Kristoo kegyeranta-ro-o. Anen ne mone a kore gyi feye Wuribware a ba mo elen bo kyinji Kristoo lee lowi-ro si, ne san ne bamo a bo mone asuu, ne mone a koso lee nkyu-o-ro-o, a du nee feye mone aa Kristoo a kyinji ba kakyena popwee-ro. ¹³ San-o mone dee mone du nee feye asese ne baa wu-o. A lee feye mone a dee mone te ebaye-ro-o, a du nee feye mone a wu-o. Amaa Wuribware a sa mone kakyena popwee feye anen ne oo sa Kristoo-o dee. Ne oo taa ane ebaye bo ke ane-o nee. ¹⁴ A du nee feye mo a ten asenkparegyi ne a bo Mosis a mbraa wore-o-ro, ne aa kaapo feye ane dee ane gye ebaye awaapo-o. Ne a du feye mo a taa wore-o lee-ro, ne oo da mo bo mera mo kiyii kpare-abee-ro-o se-o. ¹⁵ Kristoo a wu kiyii kpare-abee-ro-o se-o se-o, ne oo ko gyi Wuribware a mbao baye ne bo dee bo de keyaalen soso-o se, ne oo kra bamo, ne oo nure bamo, ne o gye nkpee, na bo gya se, na ipeere de bamo.

¹⁶ Amose se-o mone ma sa a oko yere keto ne mone i gyi na kem o ne mone i nuu-o si, na o nya poro mone. Mone bee mone ma sa a oko tawe gywii mone feye a tiri feye mon' gya oferi popwee kake gyenkreese a mbraa-o se-o, beee anen ne mon' bu kuyure kake-o, beee mon' gyi kasu kan nyanne kema. ¹⁷ A lee feye Wuribware a sa Yudaa awuye anen a mbraa-o feye bo gya se, na bo nyinji si san kema feye oko e kpa a o ba. Mbrea amo du nee feye oko kuyayay ne ke gye mo nkpee-o. Mo ne o ba-o, mo e gye Kristoo. ¹⁸ Amose-o, oko ya tawe feye mon' baa mone eyee kaase, na mon' sun Wuribware mbao ne bo bo soso-o, mone ma kan kore gyi, na a kun mone Wuribware se koyo. Sese suyo yere kotoko ne o ye Wuribware a lee bo kaapo mo dee-ro-o si nee ne o tawe anen. Ne sese-o e kaapo mo eyee amo se, amaa mo-o mo mon' gye seye, a lee feye mo mfeere a lee kaye mo-ro nee. ¹⁹ Anen a sese-o a kine Kristoo, ne o mon' lee o tii Kristoo si. Amaa Kristoo mo du nee feye sese kunu-o (ne ane Kristoo awuye-o mo gye mo kayowore.) Abowii na ekyakpa na akiini e gye ne a de ane kunu-ro bo kya ane nyowore se. Kpa mo se ne Wuribware gya se o sa ne kayowore e dan. Anen dee ne Kristoo e sa ne mo asoree e dan.

²⁰⁻²¹ To, mone kikii Kristoo akoregyipo a sa ne mone a nya mone eyee lee ananato ne kaye-ro asese e kaapo-o se. A du feye mone a wu Kristoo a lowi ne oo wu-o. Ne emene se ne mone kakyena-ro san ka du feye mone a gye kaye mo-ro asese-o nee? Mone gya akisito bweeto se. Amo ako e gye feye, "Mone ma kra keto mo-ro, mone ma gyi keto mo, mone ma daboro keto mo na kem-o na kem-o." ²² Akisito mo pree, sese ya gyi amo beee mo

ya nuu amo, keto a denj lowe nee. Sese dimaadi ya sa asese akisitō mō pɛɛɛ. ²³ Akisitō mō du nee feye kanyiasenj bō amō-rō, a lee feye a lenj asese ne ba buɲɲe ba sunj Wuribware mbōō, na ba baa bamō eyee kaase, ne a sa ne ba waa bamō eyee aworefōō. Amaa kaseɲtinj feraa a moɲ de keyaalenj asese mfeere bōye se na bamō nyorōwe se.

3

¹ Amaa mone feraa, mone a nya kakyena pɔpweɛ. A du feye mone a yōwe mone kakyena dedaa-ɔ bō sii kegyeranta-rō, ne mone a kyinji lee lowi-ro feye Kristoo-o. Amose-ɔ, mon' dee kpa atō ne a bō Wuribware se mfeɲ ne Kristoo te kuwuregya se Wuribware kigyise si-o. ² Mone ma kanj taa mone mfeere bō dɔɲɲo kaye mō-rō atō se, amaa mon' taa mone mfeere bō dɔɲɲo atō ne a bō sosō-ɔ se. ³ Mone kakyena dedaa-ɔ a wu, ne baa pure kamō, ne Kristoo a taa mone kakyena pɔpweɛ-ɔ bō kweero Wuribware ase, ne ɔ deere se neɛneɛ ɔ sa mone. ⁴ Kristoo e gye mfeɲ ne ane kakyena pɔpweɛ mō ne ane te-ro-o a lee-ɔ. Mō kebo kinji lee sosō bee ba-ɔ, mone e yō mō ase, na mō kedabe na wuraa-o bō kii mone lee.

Anɛɲ ne Kristoo awuye kyena-ɔ

⁵ Amose-ɔ mon' yōwe keborōgyi ne mone deɛ mone bō kemō-rō-ɔ bō twee. Amō ako e gye kakyee kpa na kanyarekpa na ayusenj mfeere bōye na nyasepee. (Nyasepee mō du nee feye fō a sunj kaye-rō atō fō e yōwe Wuribware-ɔ.) ⁶ Wuribware duɲ i fwii bamō ne ba waa atō mō-ɔ se. ⁷ Mone kakyena dedaa-ɔ-rō, atō mō se ne mone a gya.

⁸ Amaa mbeyōmō feraa, mon' yōwe mone keborōgyi bōye ne mone de-o, na mone ma lee sa a mone iduɲ fwii, na mone ma lee nya kinjtinj. Na mone ma lee kisi abee, na mone ma lee sa seɲsa bō kye mone kosobee-ana beee mon' saare bamō. ⁹⁻¹⁰ Mone ma kanj ba abee ayeba. Mon' yōwe amo pɛɛɛ kowaa, a lee feye mone du nee feye sese a buɲ mō aprakeɛ, ne o buɲɲi, ne ɔ taa awaagya pɔpweɛ buɲ-o. Mone okemaa a kii sese pɔpweɛ ne mone ɔtweero Wuribware maa se o kyurōwi mone, na mon' nya lee Kristoo saɲ kemaa mō. Mfaaneɛ ne mone e yere se, na mon' bō gyii mō lowe. ¹¹ Mone a maa se mone i kyurōwi, na mon' nya kii feye Kristoo-o si-o, a kaapo nee feye Kristoo awuye pɛɛɛ ta. Ɔko moɲ lee ɔ kwee. Griiki awuye moɲ kwee, ne Yudaa awuye kwee, ne bamō ne ba tenje atweetu-o moɲ kwee, ne bamō ne bō moɲ tenje-ɔ kwee. Haree sweere ko se asese na ɔko se asese ooo, beee mone seɲsa gye ɔkoɲko beee ɔ moɲ gye ooo, beee bō gye anya beee bō gye agyi ooo, ɔko moɲ lee ɔ kwee. Amō Kristoo wore e gye ne ɔ kyō bamō kemaa. Kristoo bō bamō pɛɛɛ ase.

¹² Mone gye asese ne Wuribware a lee feye mon' kii mō lee-o nee. Ne ɔ kpa mone asenj bweeto. Amose se-ɔ mon' dee waa atō kpeyaa. Mon' ɲu abee ewee, na mon' waa mone beeko-ana kedamenanɲe. Na mon' dee baa eyee kaase sa abee. Na mon' dee bu atō, na mon' waa kanyite. ¹³ Ɔko ya waa fō kemaa kesenj ko, fō ma beɲɲaa mō. Saɲ kemaa ne ɔko ya waa fō asenj, fō taa mō ebōye bō ke mō. Mon' taa bokō ebōye bō ke bamō feye anɛɲ ne ane nyanje a taa mone lee bō ke mone-ɔ. ¹⁴ Keto ne ke bee ki tiri-o e gye feye mon' dee kpa abee asenj, a lee feye kekpa e gye ne ke e sa ne asese e waa kanō koɲko lowe. ¹⁵ Kristoo a tee mone feye mon' bō kyena kayeyuri-ro, na mon' waa kanō koɲko-ɔ se-ɔ, mon' waa keto kemaa ne ɔ tōwe-ɔ, na o yuri mone ɲkponō. Na mon' sa mō anɲe saɲ kemaa. ¹⁶ Kristoo asenj-ɔ de atō timaa amō-rō. Ne mone ya sa ne aa sii mone ɲkponō-rō mone e taare a mon' ba kanyiasenj bō kaapo abee anɛɲ ne mone e waa kedamenanɲe-ɔ, na anɛɲ ne mone i kine ebōye kowaa-ɔ. Na mon' ba ilin eworese eworese bō kyoro Wuribware. Na mon' sa a keto ne mone de mone e sa Wuribware anɲe-ɔ a lee mone ɲkponō-rō. ¹⁷ Amose-ɔ keto kemaa ne mone e waa-ɔ beee mone e tōwe-ɔ, mon' waa kemō, na mon' tōwe kemō, ane nyanje Yeessu kenya-re-rō. Na mon' borō Yeessu si bō sa ane se Wuribware anɲe.

¹⁸ Akyee ne mone a waaree-ɔ, mon' dee bu mone akuri. Anɛɲ e gye ne a bware feye Kristoo akyee waa.

¹⁹ Anyare ne mone ma mone a waaree-o ma, mon' dee kpa mone aka asen, na mone ma waa bamo daa boye.

²⁰ Mone ne mone gye nyaagyi-o ma, mon' gya mone akowepo nno se kpa kema se, a lee feye a bware feye Kristoo awuye nyaagyi waa anen.

²¹ Na mone ne mone gye akowepo-o ma, mone ma waa keto ne ki i fwii mone agyi idun-o. N gye anen, bamo abaa-ro e yore.

²² Mone ne mone gye anya-o ma, mon' dee bu mone anyanpe ne bo bo kaye ma-ro-o kpa kema se. Mone ma sun bamo akato se wore, amaa mon' lee mone mme-ro bo sun bamo, a lee feye Wuribware ne mone i sun. ²³ Anen se-o kusun kema ne mone e waa mone e sa bamo-o, mon' lee mone mme-ro waa, na mon' waa mone mfeere feye n gye sese ne mone e waa mone e sa, amaa ane nyanpe Kristoo ne mone e waa mone e sa. ²⁴ Amo a gye ane nyanpe Kristoo ne mone i sun-o si-o, mo e gye ne o ka mone koka. Mo kapotee ne o kpa bo beya mo asese-o kaka ne o sa mone. ²⁵ Amaa oko ne mo-o mo ya waa boye, Wuribware ma e ka mo eboye-o koka, a lee feye o gyi akema asen neenee nee. Amaa o maa gyi amo kekpa se nee.

4

¹ Hkee mone ne mone gye anyanpe-o ma, mon' dee kra mone anya neenee, na mone ma waa bamo borokone. Mon' nyinji si feye mone gbaa mone de nyanpe ne o bo soso-o.

A tiri feye asese peee dee gya asen ma se

² Mbeyoma mo e towe a n gywii mone peee feye mon' dee kore kebwarekore. Mone ma di idi. Mone e kore kebwarekore, na mon' sa Wuribware anse. ³ Na mon' kore kebwarekore sa ane gbaa ane feye Wuribware sa a ane nya kpa dee towe Kristoo kasentij asen ne Wuribware a lee bo kaapo ane-o. Aa lee asen amo kotowe se ne baa tii mo mfee-o. ⁴ Amose-o, mon' kore kebwarekore feye n towe asen amo kpa timaa si, na asese nya nu amo kaase neenee.

⁵ Mon' gyii anen ne mone aa bamo ne bo mon' gye Kristoo awuye-o e kyena-o. Na mone ya nya bamo bo gyanje kafwee, mon' sa senja gywii bamo. ⁶ Mon' dee sa senja ne o bo kone-o gywii bamo. Na oko ya bise mone asen, mon' gyii anen ne mone e sa mo kano kpeyaa-o.

Kanoka

⁷ Mbeyoma n de ane kosobe timaa Tikikus, ne o gye asoree okyarpo ne ane e kore mo ane i gyi-o, mo e kyonwe mone ase na o bo towe mo asen peee gywii mone. Anen aa mo e gye ne ane e waa ane nyanpe Yeessu a kusun-o. ⁸ Mo i sun mo e kyonwe mone ase nee, na o nya towe anen ne ane du-o asen gywii mone, na mone hkonon nya di mone mme-ro. ⁹ M bee mo i sun ane kosobe timaa Onisimus ne ane e kore mo ane i gyi-o. O gye mone aye wuye nee. Bamo abee anyo-o e towe keto ne ke e waa mfee-o a bo gywii mone.

¹⁰ Aristaakus ne o bo mo ase tiikpa mfee-o e ka mone kano. Anen dee ne Maak ne o gye Bar-Nabas mo kowebere-o e ka mone kano. (Mone a kyon nu feye n ye mo ya ba, mon' kra mo damenanse.) ¹¹ Yosua Yusutus gbaa e ka mone kano. Mo aa abee asa ma e waa kusun ane e towe Wuribware a kuwure-o asen. Bamo ne bo gye Yudaa awuye-o bweeto a kore Yeessu gyi. Amaa bamo-ro abee asa amo wore e gye ne mo aa bamo e waa Wuribware a kuwure-o asen kotowe kusun ma. Ne bamo ya sa mo kakponokya bweeto.

¹² Mone beeko asoreenyi Ipafras gbaa e ka mone kano. Mo gbaa e waa kusun o sa Kristoo Yeessu nee. San kema o kore kebwarekore kenken o sa mone feye Wuribware sa a mon' yere-ro kenken kore Kristoo gyi feye asese ne bo bo len kebwaresun-o-ro-o. O bee o kore kebwarekore feye mon' nu keto ne Wuribware e kpa feye mon' waa-o, na mone ma gyiiri mo asen ikii. ¹³ Mo fonfon a nu anen ne o waa kusun kenken sa mone Kolosii awuye na asoree awuye ne bo bo Lodikiya man-no na Hirapolis man-no-o. ¹⁴ Lukas ne o gye dokotaa, ne ane e kpa mo asen bweeto-o na Deemas e ka mone kano.

¹⁵ Mɔn' ka Kristoo awuye ne bɔ bɔ Lodikiya maŋ-nɔ-ɔ kanɔ. Na mɔn' bee ka ɔkyee Nimfa na Kristoo awuye ne ba gyaŋŋe ba waa asɔree mɔ lɔŋ-nɔ-ɔ kanɔ.

¹⁶ Mone ya kare wɔre mɔ mone asɔree-rɔ, na mɔn' sa a bɔ bee kare mɔ Lodikiya asɔree-ɔ-rɔ mɔ. Aneŋ dɛɛ ne mone gbaa mɔn' kare wɔre ne mɔ a kyɔree bɔ kyɔŋwe Lodikiya awuye-o.*

¹⁷ Na mɔn' tɔwe gywii Aakipus feye ɔ waa kusun ne ane nyaŋpe a sa mɔ feye ɔ waa-ɔ.

¹⁸ To, ŋkee mɔ, Pɔɔl, n de mɔ fɔfɔŋ kesaree mɔ e kyɔree aseŋkparegyi mɔ mɔ e ka mone kanɔ. Mone ma taŋ se feye n saŋ n da tiikpa mfee. Wuribware yure mone.

* 4:16 Wɔre mɔ a fɔ nee.

1 Tisalonikaa awuye

Wore gyenkpɛɛɛ ne Pɔl a kyoreɛ bo kyonwe Tisalonikaa man-no Kristoo awuye-o

¹ Mo, Pɔl, na Silobaanus na Timotii e gye ne ane e kyoreɛ wore mo ane e kyonwe mone ne mone bo Tisalonikaa man-no, ne mone gye asoreɛ awuye, ne mone gye ane se Wuribware na ane nyanpe Yeessu Kristoo asese-o. Ane e kore Wuribware feye o sa mone nyure na kayeyuri.

Tisalonikaa asoreɛ awuye kokoregyi na bamo asu timaa

²⁻³ Saɲ kɛmaa ne ane e kore kebwarekore-o, mone se-o, ane e sa ane se Wuribware anse na kusun, a lee feye ane i nyinji aneɲ ne mone kedamenanɛ a kaapo feye mone a kore Wuribware gyi-o si, na aneɲ ne mone kusun kenken a kaapo feye mone e kpa ane nyanpe Yeessu Kristoo-o. Na ane bee ane nyinji si feye temaa ne mone de Kristoo-ro-o e sa ne mone yere kenken mone i gywii mo keboba-o.

⁴⁻⁵ Ane kosobeɛ-ana, keto ne ke e kaapo feye Wuribware e kpa mone asen, ne oo lee mone feye mon' kii mo asese-o e gye feye, saɲ ne ane a ba mone ase bo tawe asen timaa bo lee Yeessu Kristoo kunu si gywii mone-o, n gye senja kwaa ne ane a den sa, a lee feye ane abwaresen kotowe-ro, Wuribware a sa ane mo kufwiinje timaa-o na mo keyaalen. Ne o bee sa ne ane a kore asen ne ane a tawe-o gyi bweeto. Ne mone bee mone nyi damenanɛ feye ane kakyena ne ane a bo kyena mone ase-o a kaapo mone ekpa timaa, na mon' gya se. ⁶ Aneɲ se-o, mone a kase ane kakyena-ro na ane nyanpe Yeessu lee-o-ro-o. Na aworefɔo demante ne mone beko-ana amanɲyi a sa ne mone a gyi-o gbaa ooo, mone a bo kore abwaresen-o kra-ro. Ne Wuribware a kufwiinje timaa-o a sa ne mone akato a gyi. ⁷ Amose-o, ne bamo ne baa bo kore Yeessu gyi eman ne e ya saɲ e bo mone Makedoniya na Akaya esweere se-o-ro a kase mone Wuribware kokoregyi-o-ro. ⁸⁻⁹ N gye Makedoniya na Akaya esweere se awuye dooo ne, bo lee mone kakyena se, ba nu abwaresen-o. Amaa bee bo lee mone kokore amo gyi-o si, toɲ kɛmaa awuye a nu amo asen. Amose se-o ane mon lɛɛ ane de mone asen kɛmaa ane e tawe, a lee feye asese ne bo bo mfen-o a kyɔ tawe aneɲ ne ane a bo tawe abwaresen gywii mone, ne mone a kore amo gyi-o asen, na aneɲ ne mone a yawe mone ikisi si kegya, ne mone a kore Wuribware ne mo wore e gye kasentij wuye, ne o te bo yo nsu pɛɛɛ-o gyi-o, ¹⁰ na aneɲ ne mbeyom mone i gywii mo gyi ne o lee sosɔ a o ba-o. Wuribware mo gyi Yeessu e gye mo ne oo kyinji lee lowi-ro-o. Mo gyi-o dɛɛ e gye ne o ba, na o bo morowe ane lee Wuribware a kesebogyiiri ne o ba a o bo gyiiri aboyewaapo-o-ro.

2

Pɔl asuɲ waase Tisalonikaa man-no

¹ Ane kosobeɛ-ana, mone fonfon a nu feye ane a bo tawe abwaresen gywii mone-o, ane mon tawe bo tweɛ. ² Ne mone bee mone nyi aneɲ ne Filipii man-no awuye a saare ane, ne baa sa ne ane a gyi aworefɔo pweɛ ne ane a dɛɛ kyon ba mone ase-o. Ne asese bweeto a kpa feye bo gya ane-o gbaa ooo, Wuribware a kya ane-ro, sa ane nkponoseɛ ne ane a bo tawe mo asen timaa-o gywii mone, mone aye Tisalonikaa. ³ Aseɲ amo mon gye ayeba beɛɛ nkɔ mpenna. Ane mon fo kpa amo kotowe-ro, ne ane mon de mfɛɛɛɛ boye ko ane e ka mone asen ane yera ekpa timaa si neɛ. ⁴ Wuribware fonfon ya deere nu feye ane gye asese timaa, ne o taare a o taa asen timaa-o kotowe kusun bo waa ane kesaree-ro. Amose-o keto ne Wuribware e kpa feye ane tawe-o ne ane e tawe. N gye keto ne ke e sa a asese kpa ane asen-o ne ane e waa. Amaa keto ne ke e pre Wuribware-o ne ane e waa. A lee feye Wuribware wore e gye ne o nyi sese kɛmaa mfɛɛɛɛ, ne o nyi feye n gye ntimaa beɛɛ mbɔye. ⁵ Aneɲ dɛɛ ne mone bee mone nyi feye saɲ ne ane a bo tawe abwaresen gywii mone-o, ane mon bo waa mone kanorokone neɛ beɛɛ ane mon penna mone kpa

atɔ na atanne. Wuribware ne ɔ bɔ sɔsɔ-ɔ gbaa nyi feye n gye aneɲ ne ane a bɔ waa-ɔ nee. ⁶⁻⁷ Mone beɛ mone nyi feye hareɛ ane a gye asese ne ane bɔ dwii, ne ane beɛ ane gye Kristoo a ayaa-rɔ ayerepɔ-ɔ se-ɔ, weeteɛ ane e taare a ane kɔɔre kɔtɔkɔ bɔ lee mone ase. Amaa ane mɔ ane a ba mone ase-ɔ, ane moɲ bɔ sun ane e kpa mone beɛe ɔkɔ nkyɔrɔ nee. Ane a ba-ɔ, ane a baa ane eyee kaase nee feye aneɲ ne trapɔ i yuri eyee ɔ nyapɔ mɔ kayaagyi pɔpweɛ-ɔ na aneɲ ne ɔ deere mɔ gyi-ana se-ɔ. ⁸ Kasentɪɲ ane a kpa mone asen-ɔ se-ɔ, n gye Wuribware kuɲu si asen timaa-o dooo ne ane a kpa feye mon' nu bɔ lee ane ase, amaa ane a kpa feye ane teɲ ane nkpa se sa mone bɔ tii si. ⁹ Ane kosɔbɛɛ-ana, mone a taɲ se feye ane a waa ane fɔɲfɔɲ kusun kɔ mpase na kanye, ne ane a nya ane ateese na atanne aaa? Ane a waa aneɲ nee a mone ma nya tɔwe feye ane abwaresen kebotowe-ɔ a taa kekponɛ bɔ dɔɲɲɔ mone se.

¹⁰ Ane nyi feye mone fɔɲfɔɲ na Wuribware e yere ane-rɔ feye, saɲ ne ane a ba mone ase mfeɲ ne mone a bɔ kɔɔre Yeessu gyi-o, ane a kyena kakyena timaa ne ka bware-o, sa ne mone ɔkɔ moɲ nya ane kuɲu si kebɔye kɔ bɔ pɔrɔ ane. ¹¹ Ane e fa feye mone nyi aneɲ ne ane a kra mone feye aneɲ ne sese e kra mɔ gyi-ana-ɔ. ¹² Ne ane a beɛ waa mone wore, ne ane a yuri mone nkponɔ, ne ane a kaapɔ mone aneɲ ne mon' waa na mone kakyena-rɔ gyi Wuribware akatɔ-ɔ, a lee feye mɔ e gye ne ɔ tɛ mone feye mon' bɔ tii mɔ kuwure-o si, na mon' nya mɔ kedabe-ɔ kɔkɔ.

¹³ Ketɔ se ne ane beɛ ane e sa Wuribware aɲse saɲ kema-ɔ e gye feye saɲ ne ane a bɔ tɔwe abwaresen gywii mone-ɔ, ane a ɲu feye mone moɲ nu amɔ feye sese ase ne aa lee, amaa mone a nu amɔ nee feye Wuribware ase ne aa lee. Amose-ɔ mone a kɔɔre gyi-o si-o, aa kyurɔwi mone kakyena-rɔ. ¹⁴ Ane kosɔbɛɛ-ana, ketɔ ne kaa waa asese ne bɔ gya Kristoo Yeessu si Wuribware asɔree ne a bɔ Yudeya sweere se-ɔ deɛ ya waa mone-ɔ. Bɔ lee feye awɔrefɔɔ ne Yudaa awuye a sa ne baa gyi-o deɛ ne mone aye awuye a sa ne mone i gyi-o. ¹⁵ Yudaa awuye amɔ ne bɔ bɔ mfeɲ-ɔ deɛ ya mɔ Wuribware akyaameɛ bokɔ, ne baa beɛ bɔ mɔ ane nyanpe Yeessu, ne nkɛe baa gya ane mɔ ane lee bamɔ ase bɔ kyɔɲwe. Wuribware maa kpa aneɲ ne baa waa-ɔ. Baa waa ɔkɛmaa mɔ borokɔne. ¹⁶ Ne baa gya ane feye ane ma ya tɔwe gywii bamɔ ne bɔ moɲ gye Yudaa awuye-o aneɲ ne Wuribware e taare a ɔ mɔrɔwe bamɔ-ɔ. Na Yudaa awuye mɔ saɲ ba waa ebɔye ba dɔɲɲɔ abɛɛ se ba tii edɛdaa-ɔ se. Ne nkɛe fɛraa, Wuribware kaduɲfwii a sii bamɔ se.

Pɔɔl kebeɛkpa bamɔ kanɔka-rɔ kɔyɔ asen

¹⁷ Ane kosɔbɛɛ-ana, ane fɛraa, saɲ ne asese kɔ a gya ane feye ane lee mone ase-ɔ, ketɔ moɲ kyee, ne aa waa ane gya bweɛtɔ feye ane a yɔwe mone. Hareɛ ane fɔɲfɔɲ a moɲ bɔ mone ase gbaa ooo, mone asen saɲ a bɔ ane nkponɔ-rɔ. ¹⁸ Kasentɪɲ ane a yɔrɔwe kebee bɔ ka mone kanɔ. Mɔ, Pɔɔl, fɔɲfɔɲ a kpɔra-rɔ waa aniya na ɲ kiɲɲi bɔ ka mone kanɔ, amaa ɔbɔnsam a sa ne ane moɲ nya keyaa. ¹⁹ Ketɔ se ne ane e kpa a ane bɔ ka mone kanɔ-ɔ e gye feye ane de mone tema ane kyɔɲ ɔkɛmaa. Na bɔ lee mone se-ɔ, ane nyi feye ane akatɔ i gyi, na ane taare kaapɔ ane eyee ane nyanpe Yeessu Kristoo ase kake nsi ne ɔ beɛ o kiɲɲi a ɔ ba-ɔ. ²⁰ Kasentɪɲ fɛraa mone a sa ne ane akatɔ a gyi, ne bɔ lee mone se-ɔ, ane e taare a ane kaapɔ ane eyee.

3

¹⁻³ Ne nkɛe fɛraa ane a nyiɲɲi mone bweɛtɔ, hareɛ gbaa ane maa lee taare a ane kyena, na ane moɲ ɲu mone. Bɔ lee aneɲ se-ɔ, ne ane a waa ane mfɛere feye mɔ, Pɔɔl, na Silobaanus sii Atenis maɲ-nɔ, na ane sun Timotii mone ase. Timotii gye ane kosɔbɛɛ-ana-ɔ ɔkɔ nee, ne ane aa mɔ pɛɛɛ e waa Wuribware a kusun-o ane e tɔwe Kristoo kuɲu si asen timaa-o. To, mbeyɔmɔ ane a sun mɔ mone ase feye ɔ bɔ kya mone-rɔ, na mon' taare yere mone kebwaresun-o-ro kenken. Na ɔ beɛ sa mone wore, na mon' taare deɛ kɔɔre Kristoo gyi, na mone ɔkɔ ma kaɲ kiɲɲi kameɛ, bɔ lee feye ane nyi aneɲ ne mone i ɲu asen bweɛtɔ-ɔ. Mone fɔɲfɔɲ nyi damenaɲse feye a gye Wuribware kepre feye mon' kperi mɔ se, na mon' gyi awɔrefɔɔ aneɲ. ⁴ A lee feye saɲ ne ane a ba mone ase-ɔ, ane moɲ ɲu amɔ-ɔ gbaa, ne ane a kyɔ tɔwe gywii mone feye mone e ba a mon' bɔ ɲu asen

lee asese ase. Ne mone a nu feye amo a waa kasentij mɔ. ⁵ Amo-ɔ pɛɛɛ se ne mɔ a moŋ lee mɔ i nu mone se, ne mɔ i nyiŋŋi mone-ɔ, ne mɔ a suŋ Timotii feye ɔ bo kee feye mone saŋ mone e kɔɔre Kristoo mone i gyi kenken bɛɛɛ. A lee feye mɔ a foŋ se feye nsanŋe ɔbɔnsam a kyɔ mone-rɔ kee, ne mone a yɔwe kebwaresuŋ-o, ne ane kekprone demanŋe ne ane a kprone mone se-ɔ a twee.

⁶ Amaa mbeyɔmɔ Timotii a lee mone ase baa ane asen kɔnekɔnesɛ feye mone kɔkɔɔregyi-o na mone kekpa-ɔ saŋ a kyɔ. ɔ bo bee tɔwe gywii ane feye mone saŋ mone i nyiŋŋi ane, haree gbaa mone e kpa feye ane aa mone a bee ŋu abɛɛ feye ane ne ane gbaa ane e kpa-ɔ dɛɛ. ⁷ Amose-ɔ mfee a asese-ɔ a tɔɔraa ane, na ba waa ane awɔrefɔɔ gbaa ooo, ane a nu feye mone saŋ mone e kɔɔre Kristoo mone i gyi-o a waa ane wɔre fɛɛ. ⁸ Ŋkee fɛraa ane a nu feye mone saŋ mone yere kenken bo sa ane nyanŋpe-ɔ se-ɔ, sɛye moŋ lee a tɔɔraa ane. Anɛ e da, ane i di idi. ⁹ Amose-ɔ ane ne mone a sa ne ane akato a gyi nɛɛnɛɛ Wuribware akato-rɔ-ɔ se-ɔ, ane e sa mɔ aŋse na kusuŋ bweetɔ. ¹⁰ Kanye na mpase pɛɛɛ ane e kɔre Wuribware feye ane aa mone a bee ŋu abɛɛ, na ane nya sa mone ketɔ ne ke saŋ ki tiri feye mon' nya, na mon' taare kɔɔre Kristoo gyi lowe-ɔ.

¹¹ Anɛ e kɔre ane se Wuribware fɔŋfɔŋ na ane nyanŋpe Yeessuu nee feye bo loŋŋo ekpa-rɔ, na ane nya ba mone ase bo ŋu mone. ¹² Anɛ e kɔre kebwarekore feye ane nyanŋpe sa a ane ne mone e kpa abɛɛ na asese pɛɛɛ-ɔ bee tii si, na kekpa-ɔ waa kɔkyɔ feye ane ne ane e kpa mone asen-ɔ dɛɛ. ¹³ Anɛ nyanŋpe Yeessuu sa mone wɔre, na ɔkɔ ma taare nya mone kunu si kebɔye kɔ tɔwe ane se Wuribware akato-rɔ, saŋ ne ane nyanŋpe na mɔ asese i kiŋŋi a bo ba-ɔ.

4

Kakyena ne ka pre Wuribware-ɔ asen

¹ Mbeyɔmɔ ane kosɔbɛɛ-ana, mone a suye kakyena timaa ne ka pre Wuribware-ɔ lee ane ase. Mone a nu ane kanɔ. Amaa ane de ane nyanŋpe Yeessuu ane e kɔre mone nee feye mon' waa amo ne a kyɔ amo-ɔ. ² A lee feye mone moŋ taŋ atɔ ne ane nyanŋpe Yeessuu a sa ane, ne ane a kaapo mone-ɔ se. ³ Amo e gye feye Wuribware e kpa nee feye mone ŋkprɔnɔ-rɔ fwiiri, na mone ma kaŋ waa kakyɛekpa bɛɛɛ kanyarekpa. ⁴⁻⁵ Ketɔ ne mone anyare waa-ɔ e gye feye mone ɔkɛmaa mɔ kra mɔ eyee lee akyee ase, na mɔ aa mɔ ka dooo e gye ne bo di kekyee na kenyaare. Mone ɔkɔ na ɔkyee ma di, na ɔ kpa mɔ yɔwe-rɔ, feye ane ne bamɔ ne bo moŋ nyi ane ne ba suŋ Wuribware-ɔ e waa-ɔ. A tiri feye ɔkɔ ya waaree ɔkyee, na ɔ kra mɔ nɛɛnɛɛ ane ne a pre Wuribware na sese-ɔ.

⁶ Amose, fo kɛmaa mɔ i de fo ka, kra mɔ nɛɛnɛɛ, fo maa lee ya kpa fo bɛɛkɔ mɔ ka, na ɔ lee mɔ kuri kamɛɛ. Anɛ a kyɔ tɔwe asen mɔ pɛɛɛ gywii mone, ne ane a yii mone se, na a bo lenlen, feye ane nyanŋpe i gyiiri bamɔ ne ba waa ane a ebɔye-ɔ kesebɔ. ⁷ Bo lee feye Wuribware moŋ tee ane nee feye ane bo waa kakyɛekpa bɛɛɛ kanyarekpa. Amaa ɔ tee ane feye ane bo kii asese timaa ne bo moŋ de iyisi-o. ⁸ Anɛ se-ɔ, n gye sese ne ɔkɛmaa ne oo kine asen mɔ-ɔ a kine, amaa Wuribware ne ɔ sa mone ɔkɛmaa mɔ kufwiije timaa-o ne oo kine.

⁹ Mbeyɔmɔ, mone fɔŋfɔŋ abɛɛ kekpa asen-ɔ fɛraa, a moŋ tiri feye ane bee tɔwe amo asen, a lee feye Wuribware fɔŋfɔŋ ya kaapo mone kekpa ne mon' bo kpa abɛɛ-ɔ. ¹⁰ Kasentij si fɛraa, mone e kpa mone kosɔbɛɛ-ana ne bo bo Makedoniya sweere se-ɔ pɛɛɛ asen. Amaa ane e kɔre mone nee feye mon' sa a ane a kekpa-ɔ bee tii si. ¹¹ Na mon' nya mɛɛɛre waa diŋŋ kyena kayeeyuri-ro, na mone ma taa mone nnɔ waa asese asen-nɔ, na mon' deere mone fɔŋfɔŋ asuŋ si waa kenken, na mon' kyena mone eyee se, feye ane ne ane a kyɔ kaapo mone feye mon' waa-ɔ. ¹² Mone ya waa mfaanɛɛ, mone maa lee nare mone akosɔbɛɛ se mone e kpa ateese na nkyu, na bamɔ ne bo maa kɔɔre Kristoo ba gyi-o nya bu mone.

Anɛ nyanŋpe kikiŋŋi ba-rɔ asen

¹³ Na mbeyɔmɔ, ane e kpa feye mon' ŋu keto ne, asese ya wu, ne ke e waa bamo-ɔ. Na mone ma nya su bamo nle feye ane ne bamo ne bo mon de temaa feye bamo ya wu ba yo Wuribware se-ɔ i su-o. ¹⁴ Ane ne ane a kɔre gyi feye Yeessu a wu, ne ɔ bee kyinŋi lee lowi-ro-o, ane de ne ane e kɔre ane i gyi feye bamo ne baa kɔre Yeessu gyi, ne baa wu-o, Wuribware e yaa bamo mɔ aa Yeessu ase, na kake ŋko bamo mpepeyo lee soso ba.

¹⁵ Keto ne ane nyanpe a kaapo ane-ɔ de ne ane e kaapo mone mbeyɔmɔ. Amo e gye feye ane ne ane te ane kee saŋ ne ane nyanpe e ba-ɔ maa gye bamo ne baa kyɔ wu-o ŋkrɛɛ. ¹⁶ Amaa ane nyanpe e faa kenken nee, na bo nu Wuribware kabɔ bresɛ-ɔ bore, na Wuribware kabere dabe-ɔ su, na ane nyanpe fɔŋfɔŋ lee soso ba. Na bamo ne baa kɔre Wuribware gyi, ne baa wu-o gye ŋkrɛɛ kyinŋi lee lowi-ro. ¹⁷ Na Wuribware krowe bamo aa ane ne ane saŋ ane te saŋ amo-ɔ bo gyanhe awore-ro ya gyanhaa ane nyanpe. Na lee saŋ amo-ɔ, ane ya kyena ane nyanpe ase nsu pɛɛɛ. ¹⁸ Amose-ɔ, mon' dee ba asenjkparegyi mɔ bo waa abee wɔre.

5

Mon' waa siraa gywii saŋ ne Yeessu i kinŋi a ɔ ba-ɔ

¹ Ane kosobɛɛ-ana, mbeyɔmɔ, a mon lee a tiri feye ane a bee kyɔre tɔwe gywii mone saŋ ne amo-ɔ ne ane a tɔwe amo asen-ɔ pɛɛɛ e waa-ɔ. ² A lee feye mone fɔŋfɔŋ nyi damenanse feye ane nyanpe a kake amo ne o de ɔ ba amo-ɔ i fu ane-ro nee feye ane ne oyu e kweero ɔ ba o ywii kanye-o nee. ³ Saŋ ne asese pɛɛɛ mɔ e fa feye kayeyuri a ba kaye-ro, ne kufu mon lee ke bo-ro-ɔ, ne asen dabe dabe e ba akɛmaa se. Aseŋ amo i puruwe bamo feye kakowe a kra danpokyee puri-ro, ne o ŋu gya-ɔ. Amose-ɔ bamo akɛmaa maa nya mɔ eyee pɛɛɛ, akɔ maa lee. ⁴ Amaa ane kosobɛɛ-ana, mone mon te kibugyii-ro. Ane se-ɔ kake ne ane nyanpe de ɔ ba-ɔ maa puruwe mone feye oyu-o. ⁵ Mone pɛɛɛ mɔ gye asese ne bo bo kelanhero-ro-ɔ nee. Ane Kristoo agyasepo-ɔ fɛraa, ane mon bo kibugyii-ro. ⁶ Amose-ɔ, ane ma di idi feye bokɔ-ɔ. Ane ma di idi, na ane bee ane ma bwee bweeto. ⁷ A lee feye kanye ne bamo ne ba kpa idi-o i di idi, ne bamo ne ba bwee-ɔ mɔ mɔ e bwee. ⁸ Amose-ɔ ane fɛraa ane a bo kelanhero-ro-ɔ se-ɔ, ane ma bwee. Ane sa a kekpa na kokɔregyi ne ane de-o kɔre ane ŋkronɔ, na temaa ne ane de feye Wuribware e morowe ane-ɔ kɔre ane mfɛɛɛ, na a kuŋ ane feye ane ne soogyaa i buŋ mɔ kekyanse kaare-ɔ o kuŋ mɔ kekan na kekyanse kepa mɔ o kuŋ mɔ kuŋu-o. ⁹ Bo lee feye Wuribware mon lee ane nee a o bu ane kepo, na o gyiiri ane kesɛbo. Amaa oo lee ane nee a ɔ nya suŋ ane nyanpe Yeessu Kristoo na ɔ bo morowe ane. ¹⁰ Yeessu a wu sa ane. Ane se-ɔ, saŋ ne ɔ bee o kinŋi a ɔ ba-ɔ, ne ane ya wu bɛɛɛ ane kee gbaa ooo, ane e yo a ane ya kyena mɔ ase. ¹¹ Amose-ɔ, mon' dee ba amo-ɔ bo waa abee wɔre, na mon' kya abee-ro, feye ane ne mone maa se mone e waa mbeyɔmɔ-ɔ.

Aseŋ-ɔ lalalowe na kanɔka

¹² Ane kosobɛɛ-ana, aseŋ ne a tii si-o e gye feye ane e kore mone nee feye mon' bu asoree agyenjkpɛɛpo ne bo bo mone-ro ba deere mone se, na ba kaapo mone ane ne mon' kyena kakyena timaa-o-ro. ¹³ Na bo lee kusun ne ba waa ba sa mone-ɔ se-ɔ, mon' bu bamo neene feye bo gye mone abrese, na mon' kpa bamo aseŋ bweeto. Na mone wɔre wɔre-ɔ, mon' sa a kayeyuri ba mone kakyena-ro.

¹⁴ ŋkee ane e kpa feye mon' dee neŋ bamo ne worogya de bamo Wuribware kusun-no-o etebɔ. Na mon' dee waa bamo ne bamo mfɛɛɛ mon da, ne idun e tenhe bamo-ɔ wɔre, na mon' kya bamo ne bo mon bo len-ɔ-ro, na mon' waa kanyite sa akɛmaa. ¹⁵ Oko ya waa mɔ beko boye, mone ma sa a mɔ beko-ɔ mɔ waa boye bo teere. Amaa mon' len eyee waa abee na asese pɛɛɛ kedamenanse saŋ kɛmaa.

¹⁶ Mon' sa a mone akato gyi saŋ kɛmaa. ¹⁷ Mon' dee kore kebwarekore kake kɛmaa. ¹⁸ Na aseŋ kɛmaa mɔ ya to mone ne amo e gye aboye bɛɛɛ akpeyaa ooo, mon' sa Wuribware anse feye amo a ba aneŋ, a lee feye aneŋ ne Wuribware a bore Yeessu si bo kaapo ane-ɔ, ne ɔ kpa feye ane waa.

¹⁹ Mone ma tii kpa ne Wuribware a kufwiine timaa-o e boron mone se a o ba mone bo waa asun-o. ²⁰⁻²² Okemaa ne mo ya bo tawe asen ko gywii mone, ne o ye aa lee Wuribware ase nee, mone ma kine, na mon' gya mo asen-o bo twee. Amaa mon' deere asen-o-ro neenee, na mon' kee feye kasentij nee ne aa lee Wuribware ase beee. Na mon' taa atimaa-o, amaa mon' kine ebaye kema.

²³ Ane e kore kayeyuri sapo-o Wuribware ane e sa mone feye o kpee mone peee iyisi. Na o sa a mone nkpono fwiiri lee mone ekra na nyowore lee baye kema-ro bo fo kake nsi ne ane nyanpe Yeesuu bee o kinji a o ba-o. ²⁴ Wuribware e waa anen, a lee feye mo fonfon ya tee mone, o de kasentij, o maa lanje mo kan daa.

²⁵ Ane kosobe-ana, mone gbaa mon' dee kore kebarekore sa ane. ²⁶ Mon' ka asore-ro awuye-o peee kan damenase. ²⁷ Ane nyanpe kenya-ro se-o, mo e kore nee feye mon' kare wore mo gywii asore awuye-o peee. ²⁸ Mo e kore kebarekore feye ane nyanpe Yeesuu Kristoo yure mone.

2 Tisalonikaa awuye

Wore nyɔsepo ne Pɔl a kyɔreɛ bo kyɔɔwe Tisalonikaa maɲ-nɔ Kristoo awuye-o

¹⁻² Mo, Pɔl, na Silobaanus na Timotii e gye ne ane e kyɔreɛ wore mo ane e kyɔɔwe mone ne mone bo Tisalonikaa maɲ-nɔ, ne mone gye asɔreɛ awuye, ne mone gye ane se Wuribware na ane nyanɔpe Yeessu Kristoo asese-ɔ. Ane e kore kebwarekore ane e sa mone feye ane se Wuribware na ane nyanɔpe Yeessu Kristoo sa mone nyure na kayeyuri.

Yeessu Kristoo keba nyɔsepo-ɔ asen

³ Ane kosɔbeɛ-ana, mone se-ɔ, a tiri feye ane sa Wuribware aɲse saɲ kema. A bware feye ane a waa aneɲ, a lee feye aneɲ ne mone a kɔre Kristoo gyi-o na kekpa ne mone e kpa abeɛ-ɔ i tii si saɲ kema. ⁴ Ne mone Yeessu kokɔregyi na abeɛ kekpa mo se, ne ane feraa ane e kaapo ane eyee asɔreɛ kema-rɔ. Na ane e tɔwe ane i gywii bamo feye awɔrefɔɔ suyo ne mone i gyi na asen demaɲte ne mone i ɲu bo lee aneɲ ne mone gya Kristoo a ekpa-ɔ se-ɔ gbaa ooo, mone saɲ mone de ɲkponɔ mone e kɔre Kristoo mone i gyi kenken.

⁵ Amo-ɔ peɛe e kaapo-rɔ neɛneɛ feye aneɲ ne Wuribware i gyi asese asen-ɔ gye kasentɲ. Na bo lee aneɲ se-ɔ, o ɲu feye mone a fo feye mon' tii Wuribware kuwure ne mone a kperi kemo se mone i gyi awɔrefɔɔ-ɔ se. ⁶ Amo a gye feye Wuribware e waa ketɔ ne ki bware-o si-o, ɔ sa a bamo ne ba waa mone awɔrefɔɔ-ɔ ɲu asen. ⁷ Na ɔ sa a eyee tweɛ mone aa ane peɛe, saɲ ne ane nyanɔpe Yeessu na mɔ mbɔ e lee sosɔ a bo bo ba sweere-ɔ. Mbɔ amo de Wuribware a keyaalɛɲ-ɔ, na agyabreɲ a muruwaa bamo aa Yeessu. ⁸ Na Yeessu ba doɲdaa bo ko bamo ne ba kine Wuribware-ɔ na bamo ne bo maa gya ane nyanɔpe Yeessu Kristoo kuɲu si asen timaa-o si-o. ⁹ Ketɔ ne Wuribware e waa a ɔ bo gyiiri bamo kesebo-ɔ e gye feye ɔ gya bamo a ɔ lee mɔ ase ne peɛe, na ɔ bee gya bamo lee mɔ kelanɲerɔ ne ke e kaapo mɔ kedabe-ɔ ase, na ɔ mɛraa bamo kikpuri si nsu peɛe. ¹⁰ Kake dabe ne Yeessu e ba, na ɔ bo nya kedabe na wuraa na nkyɔrɔ lee asese ne ba kɔre mɔ ba gyi-o ase-ɔ ne atɔ mo peɛe e ba aneɲ. Mone gbaa mone tii bamo ne ba sa Yeessu kedabe na wuraa na nkyɔrɔ kake amo-ɔ se. A lee feye mone gbaa mone a kɔre asen timaa ne ane a tɔwe gywii mone-ɔ gyi.

¹¹ Amose ne saɲ kema ane e kore Wuribware ane e sa mone feye ɔ sa a mon' gya ekpa timaa si, emo ne i bware bo sa kakyena timaa ne ɔ tee mone feye mon' bo kyena-ɔ. Ne ane bee ane e kore Wuribware saɲ kema ane e sa mone feye ɔ ba mɔ elɛɲ-ɔ bo sa a itimaa na kusun ne mone e kpa kowaa-ɔ baare damenaɲse sa mone, a lee feye mone Kristoo kokɔregyi e gye ne ke e sa ne mone e waa aneɲ a kusun timaa-o. ¹² Bo lee amo se ne ane e kore amo-ɔ, na mone kakyena-rɔ nya sa a bo kyɔrɔ ane nyanɔpe Yeessu, na mɔ-ɔ mɔ sa a bo kyɔrɔ mone aneɲ dɛɛ. Wuribware na ane nyanɔpe Yeessu Kristoo nyure e gye ne n sa a amo-ɔ peɛe ba aneɲ.

2

ɔborokɔɔnepo-ɔ keba asen

¹⁻² To, mo e kpa a n tɔwe asen bo lee saɲ ne ane nyanɔpe Yeessu Kristoo e ba, na ane Kristoo awuye gyanɲe gyanɲaa mɔ-ɔ. Ane kosɔbeɛ-ana, ane e kore mone ne feye mone ma yɔwe mone eyee sa ɔko, na ɔ tɔwe gywii mone feye kake ne ane nyanɔpe de ɔ ba-ɔ a kyɔ fo, na a sa a mone mfɛere waa biribiri, beɛe ayonɲeyonɲe deɛ mone. Mo a kɔre gyi feye ɔko a kosɔ tɔwe atɔ ne ɔ ye Wuribware a lee bo kaapo mɔ feye Yeessu a kyɔ kinɲi ba-ɔ asen gywii mone. Beɛe ɔko mo a tɔwe gywii mone feye ane fɔɲfɔɲ a da mɔ kesebo feye Yeessu a kyɔ ba. Beɛe ɔko mo ye ane fɔɲfɔɲ a kyɔreɛ waa ane ewore-ɔ ɔko ne ane a bo kyɔɔwe mone-ɔ-rɔ aneɲ. Ba ba ayeba nee. ³ Mone ma sa a ɔko penna mone kpa kema se. A lee feye pwɛɛ na ane nyanɔpe dɛɛ ba-ɔ, asese bweɛtɔ e yɔwe kebwaresun, na bo yere bo kye Wuribware, na ɔko ne ba tee mɔ e ɔborokɔɔnepo-ɔ lee ifuri. ɔborokɔɔnepo amo,

a waa dæe o lwee aworefoɔ deekpa-rɔ. ⁴ Mò dæe mò e gye ne mò fëraa yere bɔ kye ketɔ kemaa ne asese i sun-o, haree Wuribware beee kisi, na ɔ kaapo mò eyee feye ɔ kyɔ ɔ kyɔn ketɔ kemaa. Na ɔ kyena Wuribware sunkpa fɔnfɔn tee mò eyee feye Wuribware.

⁵ Mone a tan se feye mo a tɔwe amɔ-ɔ pɛɛ gywii mone san ne m bɔ mone ase-ɔ ɔɔɔ? ⁶⁻⁷ Mone fɔnfɔn nyi ketɔ ne ki i kuɔ ɔborokɔɔnɛpɔ-ɔ keba mbeyɔmɔ-ɔ. Mò san ya fɔ, ne ɔ ba. Haree mbeyɔmɔ gbaa ebɔye bɔ kaye mɔ-rɔ, amaa e ya kweerɔ. Amaa ketɔ ne ke e waa-ɔ maa waa, amɔ san ne baa lee ɔkɔ ne mbeyɔmɔ o kuɔ ɔborokɔɔnɛpɔ amɔ keba-ɔ lee-rɔ pwɛɛ. ⁸ San ne ɔkɔ ne o kuɔ mɔ-ɔ a lee-ɔ, ne ɔborokɔɔnɛpɔ amɔ e lee ifuri. Amaa ane nyanpe Yeessu e gye ne mò ya ba, ne san amɔ ɔ ba mò kanɔ-rɔ afwii na mò kotɔrese-ɔ na ɔ bɔ mɔɔ ɔborokɔɔnɛpɔ-ɔ. ⁹ Pwɛɛ na Yeessu dæe ba-ɔ, ɔborokɔɔnɛpɔ-ɔ e ba ɔbɔnsam eleɔ na ɔ bɔ waa akpenyeeto eworese eworese ne a penna asese-ɔ. ¹⁰ Na ɔ borɔ ekpa bɔye kemaa mɔ ne ɔ nya-ɔ se bɔ penna bamɔ ne bɔ maa nya nkpa na kukyure ne a moɔ de kee-ɔ. Bɔ maa nya nkpa na kukyure amɔ bɔ lee aneɔ ne baa kine kasentɔn-o kekpa-ɔ se. N gye aneɔ se, weete Wuribware a morɔwe bamɔ. ¹¹ Amɔse-ɔ ne Wuribware a sa ne ba nu, na ba kɔre ayeba aseɔ ba gyi. ¹² Amɔ lalalowe-ɔ e gye feye Wuribware i bu bamɔ ne bɔ moɔ kɔre kasentɔn-o gyi, ne ebɔye kɔwaa bɔ bamɔ kɔne-ɔ keɔ.

Mone e gye asese ne Wuribware fɔnfɔn a lee-o

¹³ Amaa mone fëraa, mo kosɔbe-ana, mone se-ɔ, a tiri feye ane sa Wuribware anse, a lee feye ane nyanpe Wuribware e kpa mone aseɔ, ne oo lee mone haree san ne ɔ tweekaye-ɔ feye mon' kɔre kasentɔn-o gyi, na Wuribware a kufwiine timaa-o nya sa mone nkponɔfwiiri. Mfaanɛ ne ɔ morɔwe mone. ¹⁴ San ne ane a bɔ tɔwe aseɔ timaa bɔ lee Yeessu kuɔ si gywii mone-ɔ, Wuribware a tee mone feye mon' nya nyure ne ɔ kyɔ lee mone feye mon' nya-ɔ, na mon' bee nya ane nyanpe Yeessu Kristoo kedabe-ɔ kɔkɔ. ¹⁵ Amɔse-ɔ ane kosɔbe-ana, mon' kra kasentɔn ne ane a bɔ kaapo mone-ɔ-rɔ kenken. Abwareseɔ ne ane a ba kanɔ bɔ tɔwe bɔ kaapo mone-ɔ, na amɔ ne ane a kyɔre amɔ ewore bɔ kyɔnwe mone-ɔ ne n de. ¹⁶⁻¹⁷ Na nkɛ ane e kore Wuribware feye ane nyanpe Yeessu Kristoo na ane se Wuribware sa mone wɔre na keyaalen, na mon' nya dee waa ketɔ ne ki bware-o, na mon' dee tɔwe aseɔ ne a bware-o san kemaa. A lee feye bamɔ ya kpa ane aseɔ, ne baa sa ane nkponɔ na temaa ne a moɔ de kee-ɔ.

3

Aneɔ ne mon' kore Wuribware sa ane-ɔ

¹ Nkɛ ane kosɔbe-ana, mon' kore Wuribware sa ane feye ane nya eyee neɛneɛ yo tɔn kemaa menaɔ menaɔ ya tɔwe ane nyanpe kuɔ si aseɔ, na a nya sanne-rɔ ya fɔ tɔn kemaa, na bamɔ ne ba nu amɔ-ɔ kɔre kra-rɔ gya amɔ se feye mone-ɔ. ² Mon' bee kore Wuribware feye o lee ane lee asese bɔye na aborokɔɔnɛpɔ kesaree-rɔ, a lee feye n gye ɔkemaa ne o nu aseɔ-ɔ e gye ne ɔ kɔre a o gyi.

³ Amaa mone fëraa, ane nyanpe a gye kasentɔn gyipɔ-ɔ se-ɔ, ɔ sa mone keyaalen, na o kuɔ mone lee mone lee ɔbɔnsam kesaree-rɔ. ⁴ Ane fëraa, ane nyanpe a sa ne ane a kɔre gyi feye mbeyɔmɔ mone e waa ketɔ ne ane a bɔ sa mone feye mon' waa-ɔ, na mone e kya se a mon' waa aneɔ mɔ bɔ yo.

⁵ Nkɛ ane e kore ane nyanpe ne feye ɔ kaapo mone, na mon' nyu aneɔ ne Wuribware e kpa mone aseɔ bweeto-ɔ, na aneɔ ne Kristoo a gyi kanyite aworefoɔ-rɔ-ɔ.

Mone ma waa worɔgya

⁶ Mbeyɔmɔ, ane kosɔbe-ana, ane i yii mone se ane nyanpe Yeessu Kristoo kenya-re-rɔ feye mone ya nyu mone kosɔbe Kristoonyi kɔ ne o de worɔgya, ne ɔ moɔ gya ekpa ne ane a kaapo mone-ɔ se, mone aa mò ma nare. ⁷ Mone fɔnfɔn nyi damenanse feye a tiri feye mon' kase aneɔ ne ane a ba mone ase bɔ kyena-ɔ-rɔ. Ane moɔ waa worɔgya. ⁸ Aneɔ dæe ne mone nyi feye ane moɔ kyaare mone kɔre ateese gyi, ane a sɔɔ gyi nee. Amaa ane a sun ane fɔnfɔn kusun mpase na kanye nee, kpa atanne bɔ bera ane eyee, na ane ma nya taa tɔraa bɔ dɔnɔ mone se. ⁹ A moɔ gye feye ane moɔ de kpa feye ane kɔre ateese lee

mone ase. Amaa ane a waa aneḡ nee na mon' nya gya ane ekpa-ɔ se. ¹⁰ A lee feye saḡ ne ane bo mone ase-ɔ, ane a da kekpare ko feye, “Okemaa ne ɔ maa kpa kusur-o, bo ma sa mo ateese a o gyi.”

¹¹ Amaa mbeyomɔ ane a nu feye boko bo mone-ro, ne bo de worogya. Bo maa waa asur kemaa, amɔ asese aseḡ-no kenare lweero dooo. ¹² Aneḡ a asese-ɔ, ane de ane nyaḡpe Yeesuu Kristoo kenyare ane e kore bamo nee feye bo kyuwori bamo anaregyi-o, na bo waa diḡḡ, na bo sur kusur kpa kotoko bo kee bamo eyee.

¹³ Amaa mone, ane kosobee-ana-ɔ feraa, mone ma towe feye mone a krone na itimaa beee kedamenanḡse kowaa se. ¹⁴ A taare a a waa feye oko bo-ro mfeḡ ne mo feraa maa gya aseḡ ne ane a kyoree wore ma-ro bo kyorḡwe mone-ɔ se. Amo e gye aneḡ feraa, amɔ mon' sa aneḡ a sese-ɔ se, na mone aa mo ma lee kraa seye, na ipeere nya nya mo. ¹⁵ Amaa mone ma kaḡ taa sese-ɔ bo kii mone doḡ. Mon' ka mo aseḡ kpeyaa feye mone kosobee-ɔ.

Aseḡ lalalowe ne ane de ane e kra mone-ɔ

¹⁶ Ane e towe a ane bo gye kee feye ane e kore Wuribware ane e sa mone feye ane nyaḡpe Yeesuu fḡḡḡ ne ɔ gye kayeyuri sapo-ɔ sa mone kayeyuri saḡ kemaa na keto kemaa-ro. Ane nyaḡpe gya mone peee kamee. ¹⁷ Amaa mbeyomɔ mo, Pɔl, fḡḡḡ de mo kesaree mo e kyoree lalalowe a aseḡ ma mo e kyorḡwe mone nee feye mo e ka mone peee ma kanɔ. Mfaanee ne mo e kyoree mo e gye mo ewore peee kee. Na a kaapo feye wore-ɔ a lee mo ase nee.

¹⁸ Mo e kore kebwarekore feye ane nyaḡpe Yeesuu Kristoo yure mone peee.

1 Timotii

Wore gyeŋkpeεεε ne Pɔɔl a kyoreε bo kyonwe Timotii-o

¹⁻² Mo, Pɔɔl, ne ane omorowepo Wuribware na Kristoo Yeesuu ne o gye ane tema, ne do tawe feye η kii Kristoo Yeesuu a ayaa-ro ayerepo-o oko-o e gye ne mo e kyoreε wore mo mo e kyonwe fo, Timotii. Mo a taa fo bo kii mo gyi nee, a lee feye mo ya kya fo-ro, ne fo a kore Kristoo gyi. Mo e kore kebwarekore mo e sa fo feye ane se Wuribware na ane nyanpe Kristoo Yeesuu i yure fo, na bo morowe fo, na bo sa fo kayeyuri.

Aneη ne Pɔɔl i yii Timotii si feye o sa ayeba akaapopo se-o

³ Mo e kore fo, mo e kpa feye fo kyena Ifisus man-no mfeη feye aneη ne mo a kyɔ tawe gywii fo san ne mo a yo Makedoniya sweere se-o. Keto se ne η ye fo kyena mfeη-o e gye feye asese ko bo mfeη a asore-o-ro ne bo gye ayeba akaapopo, na fo tawe gywii bamo a bo yowe aneη a ato kekaapo-o. ⁴ Na fo bee tawe gywii bamo a bo yowe itee kunu na bamo kenana-ro adedaasen soswee soswee-o, a lee feye aneη amo e gye ne a ba asese ikii kigyiri, ne a bee a maa kya oko-ro a o ηu aneη ne Wuribware e kpa feye mo asese kyena, na bo ηu mo kusun waa-o. Amo Wuribware kokoregyi wore kpeη e gye ne ke e taare a ke sa a ane gyii ewaa mo kepre. ⁵ Aneη ne kekpa e waa a ke ba bamo mbort-ro se, ne η ye fo sa kan a bo yowe aneη a ato-o. Na bo nya mfere timaa abee se, na bo lee mme-ro kpa abee, na bamo kokoregyi nya waa kokyɔ. ⁶ Amo-o kekaapo ne boko a fo kpa, lee laakare lee amo ba gyiri ikii ne e mon de ton ko-o-ro. ⁷ Ba kpa a bo kii Wuribware mbraa akaapopo, amaa bamo fonfon mon nyi asen ne ba pee ato ba tawe-o, bo maa nu amo asenkparegyi kaase.

⁸ Mbeyomo ane nyi feye Wuribware a mbraa-o bware sa ane, amo sese ne o kaapo mmo-o mon kaapo kaase kyekyeε feraa. ⁹ Ane bee ane nyi feye Wuribware mon ba mo mbraa bo sa nee feye n kye asese timaa, amaa o ye n kye bamo ne baa kye mo mbraa-o nee, na bamo ne bo maa bu mo-o, na bamo ne ba sa sena ba kye mo-o, na bamo ne ba waa ebaye eworese eworese-o, na bamo ne ba kine feye ba sun mo-o, na bamo ne ba kyii mo kenyaε kwaakwa-a-o, na bamo ne ba mo bamo se-ana na bamo nyi-ana na asese ne bo tii si-o, ¹⁰ na bamo ne bo de kakyekpa na kanyarekpa-o, na onyare na onyare ne ba kpa abee ba di feye kekyee na kenyaε-o, na bamo ne ba kra bamo kosobeε-ana ba kii anya-o, na bamo ne ba ba ayeba-o, na bamo ne ba ba ayeba iwurekpa-o, na bamo ne ba waa ato kema ne a kye kasentij kekaapo-o. ¹¹ Aneη ne mbraa-o e kaapo-o na aneη ne asen timaa dabε ne Wuribware ne o gye nyure peεε kunu-o a taa bo sa mo-o e kaapo-o gye kokonko nee.

Aneη ne Pɔɔl a sa Wuribware anse bo lee ewee ne oo ηu mo-o se-o

¹² Mo e sa ane nyanpe Kristoo Yeesuu anse feye mo a sa mo keyaalen, ne do kore mo gyi, lee mo feye n sun sa mo. ¹³ Nsan-o, mo a deε sa sena bo kye Kristoo, ne mo a saare mo, ne mo a waa asese ne bo gya mo ekpa-o se-o aworefo, ne mo a waa akatolen. Amo-o peεε gbaa Kristoo a ηu mo ewee, a lee feye nsan amo, ma kore mo mo i gyi, amose-o mon nyi feye mo e waa ebaye nee. ¹⁴ Kasentij, ane nyanpe Kristoo Yeesuu a ηu mo ewee bweeto bweeto, ne do bee sa ne mo a kore mo gyi, ne mo a kpa mo asen. ¹⁵ Aseη ko bo-ro, ne a gye kasentij, ne a bware feye asese peεε kore amo gyi lowe, amo e gye feye Kristoo Yeesuu a ba kaye mo-ro a o bo morowe ebaye awaapo nee. Mo-o n deε n gye ebaye awaapo ogyenkperepo nee. ¹⁶ Amaa keto se ne Yeesuu Kristoo a ηu mo ewee, ne do morowe mo-o e gye feye o kpa a o bo kaapo aneη ne o nyite ebaye awaapo bweeto-o nee. Na o nya sa a bamo ne kameε-ro ba ba a bo bo kore mo gyi-o nya ηkpa na kukyure ne a mon de keε-o. ¹⁷ Amose se-o, mon' sa a ane bonya Wuribware, na ane kyoro mo, na a mon de keε, a lee feye mo kuwure-o mon de keε, ne mo fonfon gbaa maa bere na o wu, amaa ane mon keε mo feraa, mo-o mo wore kpeη e gye Wuribware. Ameye.

18-19 Mbeyɔmɔ mo gyi Timotii, n de mbraa ko ne mo e kpa a m bo sa fo, na fo taare lɔŋŋo ketɔ kemaa asɔree-ɔ-rɔ mfeɲ. Nyiŋŋi si feye saŋ-ɔ Wuribware akyaaamee ko a tɔwe fo kuɲu si aseɲ feye fo e deɲ fo i kii Kristoo soogyaanyi, na fo ko sa mɔ. Amɔse-ɔ, aneɲ ne baa tɔwe feye fo waa-ɔ se, ba fo Kristoo kɔkɔregyi na kakpɔnɔfwiiiri bo ko ɔbɔnsam kenaa kenken. Fo ma kaɲ waa feye asese ko ne baa sa ne mfeere boye a boɔo bamo aɲu-ro-o, ne bo lee aneɲ se, bamo kebwaresuɲ-no kɔkɔregyi a fo bamo se-ɔ. 20 Anyare anyɔ ne bo du aneɲ-ɔ, e gye Himiniyus na Alesanda ne mo a gya lee mfeɲ a asɔree-ɔ-rɔ-ɔ, na a nya kaapo bamo kanyiasen, na bo ma lee tɔwe aseɲ boye bo kye Wuribware.

2

Aneɲ ne asɔree agyi suɲ Wuribware-ɔ

¹ To, ketɔ ne ke gye ŋkrɛe ne mo e kore fo feye fo waa-ɔ e gye feye, saɲ ne asɔree agyi e kore kebwarekore-ɔ, na fo sa a bo sa Wuribware aɲse, na bo kore sa asese pɛɛɛ. ² Bo kore Wuribware sa bamo ne bo de mone se keyaaleɲ-ɔ, awure na maɲ agyeɲkrɛɛpo-ɔ, na ane nya kayeeyuri a ane bo suɲ Wuribware, na ane bu Wuribware kpa kemaa se. ³⁻⁴ Amɔ e gye ne a bware, ne a gyi ane ɔmorɔwɛpo Wuribware akato, a lee feye ɔ kpa feye ɔ morɔwe ɔkɛmaa, na ɔ sa a bo gyii mɔ kasɛntiɲ-o. ⁵ Kasɛntiɲ mɔ e gye feye Wuribware gye ɔkoɲko kpeɲ nee, ne mboɲtɔ-rɔ ɔyerepo mɔ gye ɔkoɲko, ne ɔ bo Wuribware na dimaadi mboɲtɔ-rɔ. Kristoo Yeessuu wɔre e gye aneɲ a sese-ɔ. ⁶ Mɔ e gye ne ɔ ba mɔ eyee bo kii alɔŋŋɔ bo lɔŋŋo Wuribware, na ɔ nya kɔɔre asese pɛɛɛ lee ɔbɔnsam kesaree-rɔ. Kristoo keba kaye mɔ-rɔ a kaapo nee feye saɲ a fo feye Wuribware e kpa a ɔ morɔwe asese pɛɛɛ. ⁷ Aneɲ se deɛ ne Wuribware a lee mo suɲ mo bo kyɔɲwe feye m bo waa mɔ kabɔ na mɔ ayaa-rɔ ɔyerepo, na m bo kii asese ne bo moɲ gye Yudaa awuye-o ɔkaapɔpo, na n tɔwe abwaresen gywii bamo a bo kɔɔre gyi, na bo gyii kasɛntiɲ-o. Ma ba ayeba nee. Kasɛntiɲ ne mo e tɔwe!

⁸ M bee mo e kpa feye, toɲ kemaa ne anyare e yase asaree ba kore kebwarekore-ɔ, bo kore na bamo kuɲu si moɲ de boye ko, na kaduɲfwii na ikii moɲ bo bamo eyee-rɔ na keboɲtɔ-rɔ. ⁹ Mo e kpa feye akyee ma buɲ ato ne a sa a asese deere bamo bweɛtɔ-ɔ, beɛɛ a kaapo feye ba kaapo bamo eyee-ɔ. Amaa bo baa bamo eyee kaase, na bo gyii aneɲ ne a bware feye bo buɲ bamo ato-ɔ. Bo ma ɲure bamo ipwii aɲuregyi atimaa atimaa ba atetɔmɔnta damenaɲse ewɔrese ewɔrese bo sɔwe sɔwe-rɔ. Bo ma buɲ ato timaa feye atanne pipee ato beɛɛ atanɲyi toresese yawo leɲse bo kaapo bamo eyee. ¹⁰ N gye ato buɲse timaa kibuɲ damenaɲse-ɔ ne asese de bo bonyaa akyee, amaa bo lee aneɲ ne ba waa kedamenaɲse, ne bo gya ekpa timaa ne akyee ne ba suɲ Wuribware-ɔ gya se-ɔ se.

¹¹ Saɲ kemaa ne asese e kaapo abwaresen-ɔ, akyee waa diɲɲ a bo suye amɔ, na bo bu asɔree agyeɲkrɛɛpo-ɔ. ¹² Ketɔ se ne mo a tɔwe amɔ-ɔ e gye feye, moɲ sa kpa feye akyee kaapo ato, beɛɛ bo nya anyare se keyaaleɲ, amaa bo waa diɲɲ. ¹³ Bo lee feye saɲ ne Wuribware a twee sese-ɔ, ɔnyare-ɔ ne ɔ gye ŋkrɛe twee pweɛ ne ɔ deɛ twee ɔkyee-ɔ mɔ. ¹⁴ Saɲ ne ɔbɔnsam a waa mɔ eyee feye kɔwɔ, ne ɔ ba a ɔ bo penna bamo-ɔ, n gye ɔnyare-ɔ ne ɔ penna bo waa ebɔye-rɔ, amaa ɔkyee-ɔ ne ɔ waa aneɲ. ¹⁵ Amaa ɔkyee ya yere-rɔ kɔɔre Yeessuu gyi, ne ɔ kpa mɔ kɔsɔbeɛ-ana, ne o te bo sa Wuribware, ne mɔ ya baa mɔ eyee kaase, Wuribware e morɔwe mɔ, ne ɔ kowe nyaagyi ŋkpa na alanfiya-ro.

3

Asɔree abrese aseɲ

¹ A gye kasɛntiɲ nee feye bamo a tɔwe feye ɔkɛmaa ne ɔ kpa feye o kii asɔree ɔbrese-ɔ, ɔ kpa kusuɲ timaa nee. ² To, mɔ ne o bware feye ɔ waa asɔree ɔbrese-ɔ e gye ɔko ne ɔ gye sese timaa-o, ne o de ka koɲko kpeɲ-o, na ɔko ne o de mfeere, ne o nyi mɔ eyee ekra neɛneɛ, ne mɔ kakyena-rɔ bo daɲ-ɔ, na ɔko ne ɔ kra afɔ mɔ aye neɛneɛ-ɔ, na ɔ taare a ɔ kaapo abwaresen neɛneɛ-ɔ. ³ ɔko ne a bware feye ɔ waa asɔree ɔbrese-ɔ e gye mɔ ne ɔ moɲ gye ɔtabweɛpo-ɔ, ne mɔ duɲ maa fwii mɔ beɛko-ana se-ɔ, amaa ne o yuri mɔ eyee-ɔ, ne ɔ maa kpa ekɔ-ɔ, ne mɔ akato maa pee atanne se-ɔ. ⁴ Asɔree ɔbrese e gye ɔko ne ɔ taare

o deere m̀o ka na m̀o gyi-ana se neenee, ne m̀o gyi-ana i bu m̀o kpa kema se-o. ⁵ A lee feye oko e ma taare a o deere m̀o fɔɔfɔɔ lɔɔ-nɔ awuye si, emene ne o waa a o taare deere Wuribware a asoree asese-o se? ⁶ A moɔn bware feye bo taa oko ne o moɔn kii Kristoonyi kyee-o bo waa asoree obrese. N gye aneɔ, o kaapo m̀o eyee, na Wuribware bu m̀o kepo feye aneɔ ne oo bu Obansam kepo-o. ⁷ Asoree kebrese bware bo sa oko ne kawu si asese peee e bonyaa m̀o-o nee. N gye aneɔ, o lee a o lee da Obansam a katere ne o swee bo beya m̀o-o-ro, na ipeere gyi m̀o.

Asoree akyaropo asen

⁸ A bware feye asoree akyaropo mo nya daa timaa, na bo gya kasentij ekpa se, na bo ma waa nno nyɔ nyɔ awuye, na bo ma waa atabweepo, na bamo akato ma pee atanne se. ⁹ Bo kore ato ne ane asoree awuye e kore ane i gyi-o gyi kasentij si, ato ne aa kweero, ne mbeyomo Wuribware a lee bo kaapo ane-o. ¹⁰ Aneɔ a asoree akyaropo-o, fo deere bamo keborogyi-ro pwee, ne seye e ma tii kpa, amo feraa na fo sa bamo kpa a bo waa asoree akyaropo. ¹¹ Aneɔ de ne bamo ka-ana mo* nya daa timaa, na bo ma kyii bamo beeko-ana. A bware feye bo nya mfeere, na bo gyi kasentij keto kema-ro. ¹² A tiri feye asoree akyaropo kema gye sese ne o de ka kɔɔko kpen-o, ne o taare o deere m̀o gyi-ana na m̀o lɔɔ-nɔ awuye si neenee-o.

¹³ Aneɔ se-o m̀o ya waa Wuribware kusun neenee, asese e bonyaa m̀o bweeto, na o taare towe Kristoo Yeesu kuɔ si asen lamaan-nɔ, na kufu moɔn de m̀o.

Kasentij dabe-o

¹⁴ Mo a den kyoree wore mo bo kyonwe fo-o feraa, n de temaa feye mo e ba a m bo ny fo mbeyomo. ¹⁵ Ne mo ya kan kyee nee aaa, amo feraa wore mo e sa a fo gyii aneɔ ne ane Kristoo awuye ba daa timaa bo kyena Wuribware a lɔɔ-o-ro-o, kaase e kaapo feye Wuribware ne m̀o wore dooo i de nkpa-o asoree-o. Asoree mo e gye ne a sa ne kasentij-o yere. ¹⁶ Kasentij mo ne kaa de kweero, ne mbeyomo ane a nu kamo kaase-o kyɔ bweeto.

Kamo e gye feye, oo lee m̀o eyee
 feye sese dimaadi-o bo kaapo ane.
 Ne Wuribware a kufwiije timaa-o a kaapo
 aneɔ ne o pre Wuribware-o.
 Ne Wuribware mbɔ-o a ny m̀o.
 Ne kaye-ro asese a nu m̀o kuɔ si asen timaa kotowe,
 ne baa kore m̀o gyi.
 Ne lalowe-o oo kinji ya kyena
 m̀o kedabe-o-ro Wuribware se.

4

Sa ayeba akaapopo se

¹ To, Wuribware a kufwiije timaa-o a kaapo ane feye san ko e ba na asese ko kine kasentij-o, na bo gya ayeba ne Obansam e kaapo-o se. ² Aneɔ a ato kekaapo-o a lee ayebapo na nno nyɔ nyɔ awuye ase nee. Aneɔ a asese-o mfeere a wu feye sese kayowore toɔ ko ne kaa wu-o. ³ Aneɔ a asese-o e kaapo feye a moɔn de kpa feye oko waaree, ne bo bee ba kisi ateese ko kigyi. Wuribware mo a twee ateese mo nee a bamo ne ba kore m̀o ba gyi, ne bo nyi kasentij-o nya gyi amo, na bo sa m̀o anse. ⁴ A lee feye keto kema ne Wuribware a twee-o bo dan, aneɔ se-o bamo ya nya aneɔ a ato-o, bo sa Wuribware anse, na bo ma kan kine amo kigyi. ⁵ Amose se-o, Wuribware a towe feye, ane ya sa m̀o anse na kusun wee ateese kema se, ateese-o e waa atimaa a sa ane a ane gyi.

Aneɔ ne a bware feye Timotii waa-o

* 3:11 Boko ye akyee mo e gye asoree akyaropo.

⁶ Fò ya kaapo fò bæko-ana asoree agyi, amo fò i kii Kristoo Yeesuu okyaropo timaa. Na fò bò kaapo feye fò a nu kasentij ne ane a kore gyi, ne fò a gya kamò se lee haree san-ò. ⁷ Amaa fò ma ba fò mfere bò dɔnɔ itee ne e maa sa mfere timaa-o si. Suye kakyena timaa ne ka gyi Wuribware akato-ò. ⁸ Fò i soori fò e sanje eyee-rò kake kema, a bware, amaa fò ya suye ane ne fò e kyena na a gyi Wuribware akato-ò, a bware fee keto kema-rò, a lee feye sese kema ne ò waa amo-ò de nkpa na nyure lee mbeyomò bò yò nsu pree. ⁹ Ane a asen-ò gye kasentij, amose-ò asese pree taa feye a gye kasentij, na bò kore amo gyi. ¹⁰ Keto se ne ane e len ane eyee ane i sur kenken-o e gye feye ane a ba ane temaa pree bò dɔnɔ Wuribware ne mò wore doo i de nkpa-ò, ne ò gye okema omorwepo-ò se. Amaa kasentij si feraa, ò morowe bamò ne ba kore mò ba gyi-o nee.

¹¹ Sa bamò mbraa mò, na fò kaapo ane a ato mò. ¹² Fò ma kan sa a oko nya fò kuju si kesen kotowe, na, fò a gye keyaafore-ò se, a sa a bò ma bu fò, amaa baa fò eyee kaase fò senja sase-rò na fò kakyena-rò, na bò kote fò. Sa a fò kakponò-rò fwiiri, na fò kokoregyi waa kokyo, na fò lee kame-ro kpa akoregyipò-ò asen, na bò nya suye amo-ò pree lee fò ase, na bò dee ba ane a daa timaa-o bò kyena. ¹³ Pwee na n dee ba fò ase-ò, nya san a fò bò kare abwaresen wore-ò gywii asoree agyi-o laman-nò, na fò tawe abwaresen, na fò kaapo bamò Wuribware asen. ¹⁴ Nyinji si feye san-ò asoree abrese kò a ba asaree bò dɔnɔ fò kuju si yure fò, ne Wuribware a borò mò akyaamee kò se tawe feye ò sa fò aketo kò, na fò taare waa mò kusur. Amose-ò, fò ma kine aketo amo, na fò ma waa worogya. ¹⁵ Dee fa amo-ò mfere, na fò dee waa ato, na okema ny ane ne fò a yò se fò kebwaresur-o-ro-o. ¹⁶ Amaa sa fò kakyena-rò na keto kema ne fò e kaapo-ò se. Dee kya se gya ekpa mò se kenken, a lee feye fò ya waa ane, fò e morowe fò fɔnfɔn eyee na bamò ne bò gya fò kano se-ò.

5

Abrese na akpenlekyee asen

¹ Mbeyomò, fò ma kan ba akato bò saa anyanbese-ò, amaa yuri ase sa senja gywii bamò feye fò se-ana-ò. Waa ayaafore-ò feye ane ne fò e waa fò fɔnfɔn fò daa-ana-ò dee. ² Na fò waa akyeebre-ò feye ane ne fò e waa fò nyi-o dee, na fò taa kakponò timaa bò kra akyeere na mbregyii-o feye ane ne fò e kra fò pekyee-ana-ò dee.

³ Bamò ne bò gye akpenlekyee kasentij, ne bò te bamò eyee se, ne bò mon de bokò a bò deere bamò se-ò feraa, ny bamò ewee bu bamò, na fò deere bamò se neenee. ⁴ Amaa kpenlekyee kò e gye ne mò i de agyi bæe nkò anana, amo feraa a bware feye agyi na anana-ò waa ane ne abwaresen-ò e kaapo feye bò waa sa bamò akowebere-ò. Bamò ya waa amo-ò, amo-ò a kaapo ne feye kedere ne bamò akowepo a deere bamò nsan ne bò gye nyaagyi-o, amo kòkò ne ba ka ba teere mbeyomò-ò. Amo mfaane-ò mò e gye ne a gyi Wuribware akato-ò. ⁵ Kpenlekyee kasentij ne ò mon de oko ne ò deere mò se-ò taa mò temaa bò dɔnɔ Wuribware se nee, na ò meraa se kore kebwarekore mpase na kanye feye Wuribware kya mò-rò. ⁶ Amaa kpenlekyee ne ò te ò waa keto ne ò kpa-ò e nyera mò eyee, ò du nee feye mò a wu-o. ⁷ Sa asoree agyi-o mbraa bò lee ane a ato mò se, na oko ma nya porò kpenlekyee a agyi-o na anana-ò amo-ò se. ⁸ Amose-ò oko e ma deere mò fɔnfɔn asese se, fɔnfɔn mò len-nò asese, a du nee feye mò a kine feye ò ma lee kore Wuribware a o gyi-o. Ane a sese a ebaye-ò gbaa kyò mò ne ò kyò ò maa kore o gyi-o lee.

⁹⁻¹⁰ Okyee kema ne ò gye kpenlekyee, ne oo gyi nsu adusiye, ne ò bò asoree-ò-rò, ne ò mon lee mò kuri kamee-ò doo kenye ne fò kyoree waa asoree wore-ò-rò feye ò gye asoree kpenlekyee. Amo ne a bee a tii si-o e gye feye a tiri feye asese nyi kpenlekyee amo feye ò waa itimaa. Ane a kpenlekyee-ò, a bware feye ò gye mò ne ò bera mò nyaagyi neenee, ne ò dan o de daa timaa-o. A bee a tiri feye ò waa oko ne ò kra afò neenee mò aye, ne ò fwee Wuribware asese ayaa se, ne ò kya bamò ne asen e to bamò-ò-rò, ne mò akato i pee kusur kema timaa mò ne ke bò-rò-ò se.

¹¹ Amaa fò ma kan taa akpenlekyee ne bò mon bere-ò anyare bò tii amo ne a bò asoree a wore-ò-rò-ò se. A lee feye bamò a bò kii akpenlekyee, ne baa tawe bò beya bamò aa

Kristoo mbɔŋtɔ-rɔ feyɛ bɔ maa lɛɛ waareɛ-ɔ, ketɔ maa kyee na bamɔ mfɛere kyurowi, ba yɔrɔwɛ awaareyɛ. ¹² Amɔ ya ba anɛŋ, amɔ baa waa bɔyɛ bɔ lɛɛ anɛŋ nɛ baa lanɛŋ kano feyɛ bɔ maa lɛɛ gya Kristoo si-o si. ¹³ Ŋkee daa nɛ baa nya-ɔ ɛ gye feyɛ bɔ maa lɛɛ sun asun kɛmaa, amɔ kulwee asɛsɛ ɛlɔŋ-nɔ lɛɛ, na asɛsɛ kikyii, na bɔ maa gyi bamɔ ayaa-rɔ asɛŋ, na ba tɔwɛ asɛŋ nɛ a mɔŋ bware-o. ¹⁴ Amɔ-ɔ sɛ-ɔ, mɔ ɛ tɔwɛ mɔ i gywii anɛŋ a akpenlekyee nɛ bɔ mɔŋ tɛɛ kii akyeɛbrese-ɔ feyɛ bɔ beɛ waareɛ, na bɔ kɔwɛ nyaa gyi, na bɔ deere bamɔ ɛlɔŋ sɛ, na bɔ ma sa a anɛ adɔŋ nya kpa tɔwɛ bamɔ kuŋu si asɛŋ bɔyɛ. ¹⁵ A lɛɛ feyɛ akpenlekyee kɔ a kyɔ taa bamɔ eyee sa ɔbɔnsam. ¹⁶ Lalalɔwɛ, ɔkyee nɛ ɔ gye Kristoonyi-o i de akpenlekyee mɔ kɔkɔwɛbɛɛ-rɔ, amɔ fɛraa ɔ kya bamɔ-rɔ, na bɔ ma nya taa kekɔnɛ bɔ dɔŋŋɔ asɔrɛɛ agyi si. ɔkyee-ɔ ya waa anɛŋ fɛraa, asɔrɛɛ awuye ɛ taare a bɔ ŋu deere akpenlekyee nɛ bɔ mɔŋ de akrapo-ɔ.

¹⁷ To, mbɛyɔmɔ, asɔrɛɛ abresɛ mɔ, bamɔ ya sun kusun timaa feyɛ anɛŋ nɛ abresɛ sun-o, amɔ fɛraa asɔrɛɛ agyi sa bamɔ kakɔka iluwi ɛnyɔ ɛnyɔ kano sɛ. Asɔrɛɛ abresɛ nɛ ba pee akatɔ kenken ba tɔwɛ abwaresɛŋ, na ba kaapo asɛsɛ abwaresɛŋ-ɔ asɛŋ nɛ mɔ ɛ tɔwɛ-ɔ. ¹⁸ A lɛɛ feyɛ baa tɔwɛ abwaresɛŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ feyɛ,

“Fɔ i de naatɛ fɔ i kyikye yaabraa sɛ fɔ i lee ayaabraa gyi-o,
fɔ ma kan ŋure mɔ kano sɛ, na ɔ ma nya amɔ akɔ wɔ.”*

Ketɔ nɛ ke beɛ ki tii si-o ɛ gye feyɛ,

“ɔkɛmaa nɛ o sun kusun-o de kakɔka.”*

¹⁹ ɔkɔ ya pɔrɔ ɔbresɛ kesɛŋ kɔ sɛ gywii fɔ, fɔ ma kan nu mɔrɔ amɔ, amɔ abɛɛ anyɔ bɛɛɛ asa a pɔrɔ kesɛŋ amɔ sɛ pwɛɛ na fɔ dɛɛ kɔrɛ gyi.* ²⁰ Amaa asɔrɛɛ abresɛ-ɔ ɔkɔ ɛ maa sɛ ɔ waa ɛbɔyɛ, tɛɛraa mɔ asɔrɛɛ agyi-o akatɔ-rɔ, na a nya yii bamɔ nɛ baa saŋ-ɔ sɛ.

²¹ Wuribware na Kristoo Yeesuu na Wuribware mbɔɔ timaa nɛ oo lee feyɛ mɔ kameɛ-rɔ awuye-o kenyaɛ-rɔ nɛ mɔ ɛ tɔwɛ amɔ mɔ i gywii fɔ feyɛ fɔ gya mbraa mɔ nɛ mɔ a tɔwɛ-ɔ sɛ, fɔ ma kan tenji-ro, na fɔ deere akatɔ-rɔ waa kɔtɔkɔ kekpa sɛ. ²² Fɔ ma kan kɔkɔsɛ feyɛ fɔ ɛ ba asareɛ a fɔ bɔ dɔŋŋɔ ɔkɔ kuŋu si yure mɔ ba mɔ bɔ kii asɔrɛɛ abresɛ-ɔ ɔkɔ. N gye anɛŋ, nɛ anɛŋ a sɛsɛ-ɔ ɛ gye ɔbɔyɛwaaɔ, ba pɔrɔ fɔ. Amɔsɛ-ɔ, lee fɔ eyee lee ɛbɔyɛ kɛmaa kɔwaa-rɔ.

²³ ɛhɛɛŋ, mɔ a beɛ nyinɛŋi amɔ-ɔ sɛ. Fɔ a taare fɔ ɛ lɔ kame-ro menaŋ menaŋ-ɔ sɛ-ɔ, fɔ ma lɛɛ nuu nkyu wɔrɛ, amaa nuu nta kafweɛ, na n taare kya fɔ kame-ro.

²⁴ To, beɛ bɔ lɛɛ anɛŋ nɛ fɔ i lee fɔ eyee a fɔ lee bɔkɔ ɛbɔyɛ-rɔ-ɔ asɛŋ. Asɛsɛ kɔ ɛbɔyɛ maa kweɛrɔ, amɔsɛ-ɔ, asɛsɛ nyi bamɔ ɛbɔyɛ nɛ baa waa-ɔ asɛŋ pwɛɛ na ɔkɔ dɛɛ taa bamɔ yaa asɔrɛɛ abresɛ-ɔ akatɔ-rɔ, na asɛŋ-ɔ kigyi dɛɛ fɔ. Amaa bɔkɔ fɛraa bamɔ ɛbɔyɛ ɛ kweɛrɔ nɛɛ, nɛ kameɛ-rɔ pwɛɛ na ɛ dɛɛ lee kawu. ²⁵ Amɔsɛ-ɔ anɛŋ dɛɛ nɛ kusun timaa kɛmaa ɛ lee ifuri, nɛ kemɔ ya kweɛrɔ gbaa, ke ɛ lee kawu.

6

Anya asɛŋ

¹ Anya a kebegya-ɔ sɛ fɛraa, bɔ bu bamɔ anyanɛ kpa kɛmaa sɛ, na ɔkɔ ma nya tɔwɛ asɛŋ bɔyɛ bɔ kye Wuribware kenyaɛ na anɛ atɔ kekapaɔ-ɔ. ² Anya nɛ bɔ bɔ Kristoo awuye anyanɛ kesareɛ-rɔ-ɔ ma kan fa feyɛ bamɔ aa bamɔ anyanɛ a kii Kristoo awuye-o si-o, ba ba bamɔ akatɔ a bɔ bɔ saa bamɔ. Ketɔ nɛ bɔ waa-ɔ ɛ gye feyɛ bɔ sun anɛŋ a anyanɛ-ɔ gbaa nɛɛnɛɛ, a lɛɛ feyɛ bamɔ nɛ ba sun ba sa-ɔ gye Kristoo awuye nɛ Wuribware ɛ kpa bamɔ asɛŋ-ɔ nɛɛ. Kaapo bamɔ, na fɔ sa a bɔ nu anɛŋ a asɛŋ amɔ kaase.

Bamɔ nɛ ba kaapo eyee-ɔ, nɛ bamɔ akatɔ a pee atanne sɛ-ɔ asɛŋ

* ^{5:18} Mbreaa kebeɛsa 25.4. * ^{5:18} Lukas 10.7. * ^{5:19} Mbreaa kebeɛsa 19.15.

³⁻⁴ Ɔko e bo asoree-ɔ-rɔ, ne mɔ ya kaapo kekaapo ne ko kwee kemo ne ane e kaapo-ɔ-rɔ, ne mɔ e mon sure kasentij ne ane nyanpe Yeesuu Kristoo a kaapo-ɔ se, ne ɔ bee ɔ maa kɔre ketɔ ne ke gye kebwaresun-o o gyi-o gye kesebɔrɔleɗ wuye nee, ne ɔ bee ɔ mon nyi seye. Aneɗ a sese-ɔ e lo ebɔɗ nee, ne o de ikii ɔ maa nu asen kaase. Aneɗ se-ɔ, mɔ e gye ne ɔ sa a bokɔ ne bamo mfere mon du kyekyee, ne bo mon de kasentij-o i gyiri ikii, ne ba ka kokwee, ne ba kpa ekɔ, ne ba saare asese, ne bo naa ba tɔwe nseɗɗe bamo kosobee-ana kamee. ⁵ Bokɔ mfere e gye feye kebwaresun gye kpa ko ne ba taare a bo bo-rɔ se bo nya atanne-ɔ nee.

⁶ Kasentij si feraa, kebwaresun de tonɔ, amaa bamo ne bamo akato i gyi ato kafwee ne bo kyɔ bo de-o si-o e gye ne ba nya tonɔ amo. ⁷ Bamɔ ya kowe sese, ɔ mon de seye o tii mɔ eyee se ɔ ba kaye mɔ-rɔ, ne aneɗ de ne, mɔ ya wu, ɔ mon de seye o tii mɔ eyee se ɔ yo. ⁸ Amose se-ɔ, ane i de ateese gyise na ato bunse, a baare sa ane. ⁹ Amaa okemaa ne ɔ kpa feye o kii ato wuye-o, Ɔbɔnsam e kyɔ mɔ-rɔ a ɔ kee. Na mfere ke-mon-de na mfere boye kefa kra mɔ katɛ-rɔ, na a sa a nkee ɔ pan ketɔ kemaa. ¹⁰ A lee feye katannekpa e gye ebɔye peee mɔ kuɗu, amo aa ebɔye e naa. Bokɔ a kpa atanne bweetɔ-ɔ se-ɔ, baa yɔwe Kristoo kokɔregyi-o. Amo lalalowe-ɔ, bamo nkponɔ maa yuri bamo, ne duɗ e teɗɗe bamo.

Aseɗ ne a gye kee-ɔ

¹¹ Amaa fo, Timotii, ne fo gye Wuribware sese-ɔ, fo ma gya amo-ɔ se, kwaye amo. Keto ne fo waa-ɔ e gye feye fo leɗ eyee waa itimaa, na fo sun Wuribware, na fo kɔre mɔ gyi, na fo kpa fo beko-ana, na fo nya kanyite, na fo yuri fo eyee. ¹² Kristoonyi kakyena du nee feye sese a ko kenken o buwi ɔ kpa Wuribware a ekpa timaa-o, na fo da enaɗ se a fo nya nkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ. Nkpa amo ne Wuribware a tee fo feye fo bo kɔre, saɗ ne fo a lee tɔwe asese akato-rɔ feye fo a kii Kristoonyi-o. ¹³⁻¹⁴ Mo e tɔwe mo i gywii fo, Wuribware ne ɔ sa ketɔ kemaa nkpa-ɔ akato-rɔ, na Kristoo Yeesuu akato-rɔ, Yeesuu ne kufu mon nya mɔ feye ɔ yere Gominaa Pontiyus Pilat akato-rɔ gyi kasentij bo lee mɔ fonfon kuɗu si-o, ne n de, mo e tɔwe mo i gywii fo feye fo gya mo mbraa-ɔ se, na fo ma lwii kamee, na ɔko ma porɔ fo mmo se. Na fo waa aneɗ bo fo kake nsi ne ane nyanpe Yeesuu Kristoo bee ɔ ba kaye mɔ-rɔ-ɔ. ¹⁵ Yeesuu keba amo-ɔ, Wuribware e gye ne ɔ tɔwe feye saɗ a fo feye ɔ ba pwee na ɔ de ba, Wuribware ne ɔ gye nyure peee kuɗu-o, owure ne keyaalɗ peee bo mɔ kesaree-rɔ-ɔ, ne ɔ gye awure peee-rɔ owure-o na anyanpe peee-rɔ nyanpe-ɔ. ¹⁶ Mɔ wɔre kpen e gye ne ɔ maa wu. O te kelanɗerɔ-rɔ nee, ne ketɔ a lanɗe-rɔ ke e tore, ɔko maa taare a ɔ deere mɔ. Ne ɔko mon tee ɗu mɔ, aneɗ de ne ɔko maa taare a o ɗu mɔ. Ane bonnyaa mɔ, mɔ e gye ɔdabe ne ɔ bo leɗ nsu peee. Ameye.

¹⁷ Tɔwe gywii ato awuye feye bo ma kan kaapo bamo eyee, na bo ma ba eyee bo dɔɗɗo ato se, a lee feye ato e fo. Amaa bo ba temaa bo dɔɗɗo Wuribware se, mɔ e gye ne o bunɗi kakponɔ-rɔ ɔ sa ane ketɔ kemaa, na ane akato nya gyi. ¹⁸ Bee tɔwe gywii bamo feye bo waa itimaa, na bo sa a bamo kedamenanɗe fo feye aneɗ ne bamo ato ta-ɔ de, na bo bunɗi bamo nkponɔ-rɔ ke ato. ¹⁹ Bamɔ ya waa amo-ɔ, ba nya kotɔko a bo bo beya sa bamo eyee, n gye atanne feraa nee, amaa a gye kapotee ne ba yere se a bo bo nya nkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ kasentij.

²⁰ Timotii, deere ketɔ ne Wuribware a taa bo waa fo kesaree-rɔ-ɔ se neenee. Na fo kwaye esensa na ikii na ato kekaapo ne bokɔ e tee feye kanyiasen-ɔ. A lee feye a maa kaapo kanyiasen ko peee, ne a bee a mon lee Wuribware ase. ²¹ Aneɗ a sese-ɔ ye bamo feraa, bo de kanyiasen amo, amaa baa waa aneɗ ne baa fo kasentij-o na kokɔregyi a ekpa-ɔ se-ɔ.

Wuribware yure fo.

2 Timotii

Wore nyɔsepo ne Paol a kyoreε bo kyorwe Timotii-o

¹⁻² Mo, Paol, ne Wuribware a lee feye η kii Kristoo Yeesuu a ayaa-rɔ ayerepo-ɔ ɔko, na n tɔwe ηkpa ne Wuribware a tɔwe bo beya feye ɔ yere Kristoo Yeesuu si a ɔ bo sa asese-ɔ e gye ne mo e kyoreε wore mo mo e kyorwe fo, Timotii, ne mo e kpa fo asen bweetɔ, ne mo a taa fo bo kii mo gyi-o. Mo e kore kebwarekore mo e sa fo feye ane se Wuribware na ane nyanpe Kristoo Yeesuu yure fo, na ɔ morɔwe fo, na ɔ sa fo kayeyuri.

Ajse na wore kesa

³ Saη kemaa ne mo e kore kebwarekore mpase na kanye-o, mo e kore mo e sa fo, na fo se, mo e sa Wuribware ajse. Saη kemaa n de kakponɔ korɔko mo i suη Wuribware, feye aneη ne n nana-ana a waa-ɔ deε. ⁴ Mo a nyiηji si aneη ne fo a su nsaj ne ane a brawe abee se-ɔ. Aneη se-ɔ mo e kpa feye m bee ηu fo, na mo akatɔ bee nya gyi. ⁵ Mo a bee nyiηji kokɔregyi ne fo nana kyeese Lowis na fo nyi Yunis a kɔre Wuribware gyi-o si, ne mo a nyiηji kokɔregyi kasentiη ne η nyi feye fo de-o si. ⁶ Aneη se-ɔ, mo i nyiηji fo se feye saη-ɔ mo a ba asareε bo dɔηηɔ fo kuηu si yure fo, ne Wuribware a sa fo aketɔ ko, na fo taare waa mɔ kusuη. Amose-ɔ, fo ma kine aketɔ amo, na fo ma sa a kufu nya fo. ⁷ Ketɔ se ne mo a tɔwe amo-ɔ e gye feye kufwiine timaa ne Wuribware a sa ane-ɔ maa sa a ane kii afupo, amaa ɔ sa ane keyaalen, na ane kpa abee asen, na ane taare kra ane eyee.

⁸ Amose-ɔ fo ma peere kotɔwe ane nyanpe kuηu si asen gywii asese na aneη ne fo a bo kɔre ane nyanpe gyi-o. Aneη ne baa tii mo bo lee aneη ne n gya Yeesuu Kristoo si-o si-o, fo ma sa a ipeere nya fo, na fo tɔwe feye fo moη nyi mo. Ketɔ ne a bware feye fo waa-ɔ e gye feye fo ba keyaalen ne Wuribware e sa fo-ɔ, na mo aa fo gyi aworefoɔ ne ba sa ne Yeesuu kuηu si asen timaa atɔwepo i gyi-o. ⁹ A lee feye Wuribware e gye ne ɔ morɔwe ane, ne ɔ tee ane feye ane bo kyena neεεε sa mɔ. N gye sa ne ane a waa ketɔ timaa ko sa mɔ neε ne ɔ waa amo-ɔ sa ane, amaa ɔ kyɔ fa amo mfere ne feye ɔ morɔwe ane. Kasentiη si pweε ne ɔ deε tweε kaye mɔ gbaa-o, Kristoo Yeesuu si ne ɔ yere bo morɔwe ane. ¹⁰ Ane deε ane moη nyi amo-ɔ, amo bo fo saη ne ane nyanpe Kristoo Yeesuu a ba kaye mɔ-rɔ bo lee amo kaase bo kaapo ane-ɔ. Kristoo e gye ne ɔ ko gyi lowi si, ne ɔ yere asen timaa kekaapo se bo lee ηkpa na kukyure ne a moη de keε-ɔ bo kaapo ane. ¹¹ Aseη timaa mɔ se ne Wuribware a lee mo feye η kii mɔ kabɔ na mɔ ayaa-rɔ ayerepo, na η kii mɔ ɔkaapopo tɔwe asen timaa-o gywii asese. ¹² Ketɔ se ne mo i gyi aworefoɔ-ɔ neε, amo-ɔ pree gbaa ipeere moη de mo. A lee feye η nyi mɔ ne mo a kɔre mɔ gyi-o, ne η nyi feye ɔ taare a ɔ deere ketɔ ne ɔ bo waa mo kesareε-rɔ-ɔ se ya bo fo saη ne Kristoo bee ɔ ba-ɔ.

¹³ Fo, Timotii, feraa, kra kasentiη asen ne mo a waa bo kaapo fo feye fo waa-ɔ-rɔ kenken. Na fo ma kaη kine kokɔregyi na kekpa ne Kristoo a bo sa ane-ɔ. ¹⁴ Amaa sa a Wuribware a kufwiine timaa-o ne o te ane ηkponɔ-rɔ-ɔ deere atɔ timaa ne ɔ taa bo boɔrɔ fo-ɔ se.

¹⁵ Fo nyi feye bamo ne bo bo Asiya sweere se-ɔ pree a sere yɔwe mo. Figeelus na Heemogenes tii bamo se. ¹⁶ Amaa Onisiforus feraa, mo e kore Wuribware feye ɔ morɔwe mɔ asese, a lee feye mɔ ya nare mo ase sa mo kakponɔkya iluwi bweetɔ. Ipeere moη nya mɔ bo lee aneη ne baa tii mo-ɔ se. ¹⁷ Aneη se-ɔ, mɔ a deη bo fo Roma maη-nɔ-ɔ, ne oo pee akatɔ buwi bo ηu mo. ¹⁸ Fo nyi damenanse atɔ demante ne ɔ waa sa mo Ifisus maη-nɔ-ɔ. Mo e kore kebwarekore feye saη ne ane nyanpe Yeesuu i gyi asese pree asen-ɔ, o ηu mɔ ewεε.

2

Waa siraa feye fo i gyi aworefoɔ Yeesuu si

¹ Mo gyi, fo feraa sa a Yeesuu Kristoo ba mɔ nyure-o bo sa fo keyaalen. ² Atɔ ne fo a nu mo e tɔwe amo laman akatɔ-rɔ-ɔ, fo taa amo asen kotɔwe deε bo boɔrɔ asese ne fo e kɔre bamo fo i gyi-o, na bamo mɔ bo nya nya gyii amo kotɔwe taa ya tɔwe gywii boko.

³ Amaa waa siraa feye fō i n̄u asen̄ feye anen̄ n̄e mō i n̄u-o d̄ee, a lee feye fō gye Kristoo Yeesuu soogyaanyi timaa n̄ee. ⁴ Soogyaanyi maa yō kenaa-rō-ō ɔ nyōn̄ ɔ kee kamee, a lee feye ɔ kpa a ɔ kō na mō ɔgyen̄kper̄e akatō gyi mō se. ⁵ Anen̄ d̄ee n̄e ɔn̄w̄eenan̄pō e mōn̄ gya kōn̄w̄eenan̄ a mbraa-ɔ se, ɔ maa taare a ɔ n̄w̄eenan̄ gyi si nya ketannebu. ⁶ Anen̄ d̄ee n̄e ɔd̄ɔpō n̄e ɔ mōn̄ bō wōr̄ɔgya-ɔ ad̄ɔteese i wuree baare, na ɔ nya gyi. ⁷ Fa ketō n̄e mō e tōwe mō i gywii fō-ɔ mf̄eere, a lee feye ane nyan̄pe e sa a fō nu amō-rō p̄ee n̄ee.

⁸ Fō ma tan̄ Yeesuu Kristoo asen̄ se, feye ɔ lee Owure Deefid a kenana-ɔ-rō n̄ee, n̄e mō a wu-o, n̄e Wuribware a kyin̄n̄i mō lee lowi-ro. Amō e gye mō kun̄u si asen̄ timaa n̄e mō e tōwe-ɔ. ⁹ Asen̄ timaa mō kekaapo se n̄e mō i gyi awōref̄ɔ mō mbeȳmō. N̄e baa kperi amō se da mō ekp̄ee, tii mō feye mō a gye eb̄oye ɔwaa-ɔ. Amaa bō maa taare a bō da Wuribware asen̄ ekp̄ee. ¹⁰ Amose se n̄e mō i nyite mō i gyi awōref̄ɔ deman̄te mō e sa bamō n̄e Wuribware a lee feye bō gye mō gyi-ana-ɔ, na Kristoo Yeesuu nya mōr̄ɔwe bamō, sa bamō kedabe na wuraa Wuribware se, na a mōn̄ de kee. ¹¹ Kiliñ mō n̄e ba waa-ɔ gye kasent̄in̄ n̄ee feye,

“An̄e ya kperi mō se wu,
amō f̄eraa ane e kyena mō ase.

¹² An̄e ya nya kanyite gyi awōref̄ɔ,
amō f̄eraa ane mō ane i kii awure mō ase.

N̄e ane ya kine mō f̄eraa,
mō-ɔ mō i kine ane.

¹³ Amaa n̄e ane ya yōwe mō kōkōregyi gbaa ooo,
mō f̄eraa de kasent̄in̄, ɔ maa taare a o kine ane,
a lee feye mō e bō ane,
n̄e emene n̄e ɔ waa kine mō eyee.”

Yōwe asen̄ gyegaa n̄e a mōn̄ de tōn̄-ɔ ikii kigyiri

¹⁴ Amose se-ɔ d̄ee nyin̄n̄i mōne asoree agyi asen̄ mō se, na fō yii bamō amō se tōwe feye Wuribware i n̄u atō kemaa n̄e sese e waa-ɔ. Yii bamō se feye bō ma kan̄ kyena kwaa ba gyiri ikii ba kpa asen̄kparegyi kaase a bō nu. Anen̄ a atō mō mōn̄ de tōn̄ kemaa, n̄e kasent̄in̄ si a nyera bamō n̄e ba nu amō-ɔ. ¹⁵ Len̄ eyee ken̄ken̄ sun̄ fō kusun̄, na Wuribware mō akatō gyi ketō n̄e fō e waa-ɔ se, na anen̄ a kusun̄ n̄e fō a waa fō e sa mō-ɔ se-ɔ, fō ma gyi ipeere. Wuribware asen̄ gye kasent̄in̄, amose-ɔ kaapo amō kyekyee. ¹⁶ Lee fō kanō lee es̄en̄sa b̄oye n̄e e mōn̄ gye Wuribware asen̄-ɔ kesa-rō, a lee feye anen̄ a es̄en̄sa-ɔ e sa n̄e as̄e i kyurowi bamō mf̄eere ba lee Wuribware ase. ¹⁷ Anen̄ a atō kekaapo b̄oye amō du n̄ee feye l̄o n̄e o gyo ɔ kōte-ɔ. Anyare anyō kō n̄e ba kaapo anen̄ a atō-ɔ e gye Himiniyus na Filetus. ¹⁸ Baa yōwe kasent̄in̄ a ekpa-ɔ, n̄e n̄kee ba kaapo feye as̄e kikyin̄n̄i lee lowi-ro a kyō ba kyōn̄. Anen̄ a asen̄ mō se-ɔ, baa sa n̄e as̄e kō a yōwe kōkōregyi.

¹⁹ Amaa Wuribware a da mō asen̄-ɔ talii n̄ee bō yera kpur̄, n̄e ɔ kyoree bō beya feye,

“An̄e nyan̄pe nyi bamō n̄e bō gye mō lee-o,”* n̄e

“ɔkemaa n̄e ɔ tōwe feye ane nyan̄pe e bō mō-ɔ,
amō f̄eraa, ɔ yōwe mō eb̄oye kōwaa.”

²⁰ Mōn̄' sa a ane taa feye atō wuye l̄n̄-n̄o o de ketō kemaa n̄e bō de at̄et̄mōn̄ta bō waa-rō-ɔ. Anen̄ a atō mō atanne pipee n̄e baa bō waa amō akō, n̄e akō mō atanne fufuri n̄e baa bō waa amō. N̄kee akō ayii n̄e baa bō seri, n̄e akō mō kabori n̄e baa bō pw̄ee. Amō akō, atō timaa n̄e bō de ba waa-rō, akō mō atō bor̄ɔbor̄ɔ n̄e bō de ba waa-rō. ²¹ Anen̄ se-ɔ sese bor̄ɔbor̄ɔ ya lee mō eyee lee eb̄oye-rō, o kii feye ketō n̄e bō de atō timaa-o ba waa-rō-ɔ, na o kii ɔkpeyaa, o de ketō waase bō sa l̄n̄ wuye-o. ²² Amose se-ɔ, Timotii, kwaye ayaaf̄ore a ayōr̄ow̄etō b̄oye-ɔ. Na fō gya itimaa na kayeyuri ekpa se, na fō kra fō

* 2:19 Anyare kekare 16.5 (LXX).

kòkòoregyi-o-ro kenkenj. Fò aa asese ne ba kpa abee, ne bò de kakponofwiiri ba su ba kpa Wuribware kekya-rò-ò a dee nare. ²³ Amaa m bee mò e tawè mò i gywii fò feye fò ma berɲaa asen gyegaa ne a mon de kaase-ò, a lee feye asen toritori anen e ba ikii na ekò. ²⁴ Òkò ne o sun ò sa ane nyanpe Yeessuu-o ma kan kò ekò. Amaa ketò ne ò waa-ò e gye feye o yuri eyee, na ò baa mò eyee kaase sa asese peee, ne mò e kaapo abwaresen-ò mò, ò nya kanyite, na ò kaapo amò neenee. ²⁵ O yuri ase lɲɲò mò aporòpò ne bò yere bò kye mò-ò bò yera ekpa timaa si, na Wuribware ya sure, bò nu bamò eyee, gyii kasentij-o. ²⁶ Na nkee bò gyii asen, na bò nya nya bamò eyee lee Òbònsam kesaree-rò, a lee feye mò e gye ne ò da bamò katèe-rò, ba bamò bò kii anya ne ba waa ketò ne ò kpa-ò.

3

Kaye ya tò-rò egye kee a ketò ne ke e ba-ò

¹ Mò gyi Timotii, ɲu feye san ne kaye ya tò-rò egye kee-ò, kakyena-rò e waa len fèe. ² San amò asese e kpa bamò wòre dooo katonya nee, na bò pee akatò ba kpa atanne kebanse, na ba kaapo eyee, bò de katòmaabu kebanse. Tòsaare e waa kòkyò, bò maa lee bu bamò akowepò kafonfwèe se gbaa. Bò maa bu Wuribware, bò maa gyi akpeyaa. Òkò ya waa bamò kedamenanse gbaa, a maa borò bamò akatò daa. ³ Sese maa lee lee kame-ro a ò kpa mò kòsobee, anen de ne òkò maa ɲu òkò ewee. Tòkyii na kenyaneyera na ekò kekpa na daa bòye dooo e gye ne a ba san amò. Nkee ba kisi ketò kemaa ne ki bware-o. ⁴ Na bò gyi kidiburo bò de asese anu ba da abee, na bò waa kunuroleɲ na akatoleɲ ba bu bamò eyee bò kyon bamò kòsobee-ana. Bamò akatò i gyi kaye-rò atò se fèe bò kyon Wuribware. ⁵ Na anen a asese-ò e waa akatò se feye bamò a gya kebwaresun-o si neenee-ò. Amaa bamò kakyena-rò e kaapo feye bò mon de Wuribware a keyaalen-ò. Anen a asese mò-ò, lee fò eyee lee bamò-rò, kwaye bamò. ⁶ San amò anyare mò bokò i lwee asese elon-nò ba kpa akyee ba nya bamò se keyaalen. Anen a akyee ne ba nya bamò mfaanèe-ò e gye akyee ne bò maa taare ba kra bamò eyee, sa ne ebòye a kii bamò se tòsorò dwiidwiise, ne bamò mfèere a lee ketò kemaa se, bò gya bamò nyorowe bòye eworese eworese se-ò. ⁷ Anen a akyee mò e gye ne ba pee akatò san kemaa ba suye atò-ò, amaa bamò mò bò maa taare a bò ɲu kasentij-o kaase gyii kamò daa. ⁸ Fò a nu anen ne anyare kò ne ba tee bamò e Yanès na Yambras ne baa de kyena-ò a tawè asen bò kye ane òdèdaapo Mosis-o. Anen de ne bomò-ò gbaa ne mò e tawè bamò asen-ò e sa senja ba kye kasentij-o. Bamò anu a nyera, ne kebwaresun ne ba sun-o gye kwaa nee.

⁹ Anen se-ò, ketò kemaa ne ba waa-ò maa kya se a ke bò yò anen sa bamò, a lee feye bamò kayeba-ò e lee ifuri, na òkemaa ɲu feye bò mon nyi asen, feye anen ne baa ɲu Yanès na Yambras lee-o.

Dee kaapo kasentij kekaapo

¹⁰ Amaa fò, Timotii, fèraa, fò nyi mò atò kekaapo, ne fò a gya mò se ɲu anen ne mò kakyena-rò du-o, ɲu ketò ne n gye-ò. Fò a ɲu anen ne n de Yeessuu kòkòoregyi-o-ro-o, ne fò a ɲu mò kanyite na kekpa ne mò e kpa asese asen-ò. Ne fò a ɲu aworefò demante ne mò a gyi-o na boròkraa peee ne baa bò waa mò-ò. ¹¹ Ne fò a bee ɲu anen ne mò a gyi aworefò Anteyòkeya na Ikoniyum na Lisitra eman-nò-ò. Anen a kasentij suyo mò ne mò a nyite kamò-ò, Wuribware a lee mò lee kamò peee-rò. ¹² Kasentij si fèraa òkemaa ne ò kpa a ò gya Kristoo Yeessuu si, na ò taare kyena waa Wuribware kepre-ò fèraa i ɲu asen, na ò nya kikisi asese ase. ¹³ Ebòye awaapo na ayebapo e dee lee bòye-rò ya lwee mfen ne a mon bò-ò-rò, na bò dee ba asese ayeba, na bokò mò ba bamò ayeba. ¹⁴ Amaa fò fèraa, fò ma kan yowè kasentij ne fò a kòore gyi-o-ro na kamò ekpa timaa ne fò a suye-o. Na fò nyinɲi bamò ne bò de bò gye fò akaapopò timaa-o si. ¹⁵ Na fò nyinɲi si feye nsan ne fò gye keegy-i-o, fò kyò fò nyi abwaresen wòre-ò-rò asen. Abwaresen wòre amò e gye ne ò kaapo fò anen ne fò e kòore Kristoo Yeessuu a fò gyi-o, na anen ne ò taare a ò moròwe fò-ò. ¹⁶ Wuribware a taa mò kufwiinje timaa-o bò kyena asese kò-rò nee, ne ò kaapo bamò mò mfèere, ne baa kyoree mmò bò waa abwaresen wòre-ò-rò. Amose se-ò fò e taare a fò taa

bɔ kaapo asɛsɛ kasɛntɪŋ-o, na fɔ bɔ yii bamɔ sɛ feyɛ bɔ ma waa bɔyɛ, na fɔ bɔ kaapo bamɔ kpa timaa-o, na fɔ bɔ kaapo bamɔ a bɔ kyɛna nɛnɛnɛ. ¹⁷ Mfaanɛ nɛ ɔkɔ nɛ ɔ gya Wuribware sɛ-ɔ ɛ nya ketɔ kemaa nɛ ɔ kpa-ɔ a ɔ bɔ waa asunj kemaa nɛ a gye atimaa-o.

4

Dee tɔwɛ abwaresɛŋ saŋ kemaa

¹ Ŋkee fɛraa n de Wuribware na Kristoo Yeesuu nɛ mɔ ya ba kayɛ mɔ-rɔ a ɔ bɔ gyi kuwure, na o gyi bamɔ nɛ baa wu-o na bamɔ nɛ bɔ keɛ-ɔ asɛŋ, mɔ ɛ kɔrɛ fɔ lɛŋlɛŋlɛŋ feyɛ ² fɔ lɛŋ eyɛɛ dee pee akatɔ tɔwɛ abwaresɛŋ-ɔ saŋ kemaa. Yɛrɛ-rɔ kɛŋkɛŋ tɔwɛ amɔ, fɔ ma sɛrɛ kufu. A mɔŋ de feyɛ saŋ amɔ-rɔ bware, bɛɛɛ ɔ mɔŋ bware, kya sɛ tɔwɛ amɔ bɔ tɛɛraa bamɔ lɔŋŋɔ bamɔ bɔ yɛra kpa timaa si, na fɔ waa bamɔ wɔrɛ. Amaa fɔ a kaapo bamɔ abwaresɛŋ-ɔ, waa kanyite, yuri asɛ, ba amɔ bɔ bɛra bamɔ. ³ Ketɔ sɛ nɛ mɔ a tɔwɛ amɔ-ɔ gywii fɔ-ɔ ɛ gye feyɛ saŋ kɔ ɛ ba nɛ asɛsɛ maa lɛɛ kpa kunu kɛkaapo timaa nɛ kɛ gye kasɛntɪŋ-o. Amaa ketɔ nɛ ba waa-ɔ ɛ gye feyɛ ba gya bamɔ fɔŋfɔŋ kɛkpa sɛ nɛɛ, na bɔ kɔrɔwɛ akaapɔpɔ bweɛtɔ bɔ gyanŋɛ, na anɛŋ a akaapɔpɔ mɔ tɔwɛ ketɔ nɛ anɛŋ a asɛsɛ-ɔ ɛ kpa feyɛ bɔ nu-o wɔrɛ gywii bamɔ. ⁴ Kasɛntɪŋ-o asɛŋ maa lɛɛ lwee bamɔ kɛsɛbɔ-rɔ, na bɔ kine kamɔ kɛgyasɛ, kɔɔrɛ ayɛba itee gyi. ⁵ Amaa fɔ, Timotii, fɛraa, dee kra fɔ eyɛɛ nɛnɛnɛ kpa kemaa sɛ. Waa siraa nyite gyi awɔrɛfɔɔ. Waa kusunj nɛ asɛŋ timaa-o ɔtɔwɛpɔ ɛ waa-ɔ, na fɔ waa asunj pɛɛɛ nɛ anɛ nyanŋpɛ a tɛɛ fɔ feyɛ fɔ bɔ waa-ɔ, na fɔ ma yɔwɛ.

⁶ M fɛraa, mɔ lowi saŋ a tɔ-rɔ. Kasɛntɪŋ si mɔ ŋkpa du nɛɛ feyɛ nta nɛ bɔ de ba twiiri weɛ kabɔ nɛ bɔ de bɔ lɔŋŋɔ Wuribware-ɔ sɛ-ɔ. ⁷ Kristoonyi kakyɛna-rɔ du nɛɛ feyɛ ɔkɔ a sɛrɛ ɛnaŋ-ɔ. Mɔ a sɛrɛ anɛŋ a ɛnaŋ-ɔ lowɛ, nɛ mɔ a kyɛna kakyɛna timaa-o bɔ fɔ kɛɛ, na n saŋ n de mɔ Kristoo kɔkɔɔrɛgyi-o-ro kɛŋkɛŋ. ⁸ Amɔsɛ sɛ-ɔ mbɛyɔmɔ itimaa kuwurepa bɔ-rɔ nɛ anɛ nyanŋpɛ Yeesuu nɛ ɔ gye ɔsɛntɪŋgyipɔ-ɔ a taa bɔ bɛya kerɪ si sɔsɔ sa mɔ. Kake nsi nɛ o kɪŋŋi a ɔ ba-ɔ nɛ ɔ taa kemɔ a ɔ bɔ sa mɔ, a lɛɛ feyɛ mɔ a taarɛ lowɛ ɛnaŋ-ɔ, nɛ mɔ a kyɛna kakyɛna timaa-o bɔ tɔrɔwɛ. Anɛ nyanŋpɛ a taa anɛŋ a kuwurepa mɔ bɔ bɛya kerɪ si sa asɛsɛ pɛɛɛ nɛ bamɔ akatɔ a pee ba kpa feyɛ bɔ ŋu mɔ kikiŋŋi ba-ɔ.

Asɛŋ nɛ Pɔɔl a tɔwɛ bɔ gye kɛɛ-ɔ

⁹ Timotii, fɔ ma kyɔkyɔɔ keyaa, mɔ ɛ kpa feyɛ fɔ da eyɛɛ sɛ ba mɔ asɛ mɛnaŋ, ¹⁰ a lɛɛ feyɛ, Deemas a kpa kayɛ mɔ-rɔ atɔ bweɛtɔ-ɔ sɛ-ɔ, ɔ sɛrɛ yɔwɛ mɔ o yii Tisalonikaa maŋ-nɔ, nɛ Krɛsɛkɛns mɔ yii Galatiya sweɛrɛ sɛ, nɛ Tiitus mɔ yii Dalamatiya sweɛrɛ sɛ. ¹¹ Amɔ Lukas wɔrɛ ɛ gye nɛ mɔ aa mɔ bɔ mfɛɛ. Fɔ ɛ ba, fɔ aa Maak ba, a lɛɛ feyɛ mɔ ɛ gye nɛ ɔ taarɛ a ɔ kya mɔ-rɔ mɔ kusunj kowaa-rɔ. ¹² Tikikus fɛraa, mɔ a sunj mɔ bɔ kyɔŋwɛ Ifisus maŋ-nɔ. ¹³ Fɔ ɛ ba, na fɔ kɔɔrɛ mɔ waagya nɛ mɔ a yɔwɛ bɔ sii Kaapus ayɛ Trowas maŋ-nɔ-ɔ baa. Na fɔ bɛɛ taa mɔ ɛwɔrɛ baa. ɛmɔ nɛ baa ba kabɔ wɔrɛ bɔ waa-ɔ ɛ gye nɛ ɛmɔ asɛŋ tiri mɔ bweɛtɔ. ¹⁴ Alesanda nɛ ɔ gye Ifisusnyi, nɛ ɔ gye danyan bwayɛpɔ-ɔ a waa mɔ bɔyɛ bweɛtɔ. Anɛŋ sɛ-ɔ, anɛ nyanŋpɛ Yeesuu ɛ ka mɔ kɔkɔ bɔ lɛɛ ketɔ nɛ ɔ waa-ɔ sɛ. ¹⁵ Fɔ gbaa dee sa mɔ sɛ, a lɛɛ feyɛ mɔ ya tii anɛ kpa kɛŋkɛŋ feyɛ anɛ ma tɔwɛ abwaresɛŋ-ɔ.

¹⁶ Kɛgyɛŋkrɛɛsɛ nɛ baa baa mɔ iwurekpa, na ŋ kɔsɔ yɛrɛ lee mɔ apɔrɔpɔ a mɔrɔ-ɔ kanɔ-ɔ, nɛ mɔŋ nya yɛrɛrɔpɔ kɔŋkɔ gbaa, bamɔ pɛɛɛ a kpaŋ mɔ sɛ. Mɔ ɛ kɔrɛ Wuribware feyɛ ɔ ma kaŋ pɔrɔ bamɔ amɔ-ɔ sɛ. ¹⁷ Amaa anɛ nyanŋpɛ Yeesuu a yɛrɛ mɔ-rɔ, nɛ ɔ sɛ sa mɔ keyaalɛŋ feyɛ n tɔwɛ abwaresɛŋ kyɛɛkyɛ gywii bamɔ nɛ bɔ mɔŋ gye Yudaawɛ, nɛ bɔ bɔ mfɛŋ ba nu mɔ asɛŋ-ɔ. Anɛ nyanŋpɛ ya kɔɔrɛ mɔ lɛɛ lowi-ro. ¹⁸ ɔ bɛɛ o lee mɔ, na asɛŋ bɔyɛ kemaa nɛ a ba mɔ sɛ-ɔ kwayɛ mɔ, na ɔ yaa mɔ sɔsɔ mfɛŋ nɛ o gyi kuwure-o ŋkpa na alanfiya-ro. Wuribware nya kɛdabɛ na wuraa nsu pɛɛɛ. Amɛyɛ.

¹⁹ Mɔ ɛ ka Priska* na mɔ kuri Akwila kanɔ damɛnaŋsɛ. Nɛ m bɛɛ mɔ ɛ ka Onisiforus akowɛbɛɛ kanɔ. ²⁰ Irasitus a sii Korintoo maŋ-nɔ, amaa mɔ a yɔwɛ Trofimus bɔ sii Mileetus maŋ-nɔ, a lɛɛ feyɛ ɔ lɔ nɛɛ. ²¹ Waa mɛnaŋ ba pweɛ na afwii dɛɛ taye. Yubulus na Pudens na Linus na ɔkyɛɛ Kilawudiya na anɛ abɛɛkɔ Kristoo awɛyɛ pɛɛɛ ɛ ka fɔ kanɔ.

* 4:19 Bɛɛɛ Prisikila.

²² Kετo ne ki tii tebo-o gye feyε mo e kore kebwarekore nee feyε ane nyanpe Yeesuu gya fo kra kameε, na o yure fo aa asoree agyi-o peεε.

Tiitus

Wore ne Pɔɔl a kyoree bo kyonwe Tiitus-o

¹⁻⁴ Mo, Pɔɔl, ne n gye Wuribware keyaafɔre na Yeesuu Kristoo a ayaa-ro ayerepo-o oko-o e gye ne mo e kyoree wore mo mo e kyonwe fo, Tiitus, ne mo a taa fo bo kii mo gyi lee san ne fo a bo kɔre kebwaresun ne η gbaa mo i sun-o gyi-o.

Wuribware ya lee mo sun mo bo kyonwe feye n kya asese ne oo lee sa mo eyee-o-ro, na bo bo kɔre mo gyi, na bo nu kasentij-o kaase bo lee kpa ne ba borɔ se a bo bo kyena sun mo-o. Na amo se, bo nya temaa feye ba nya ηkpa na kukyure ne a mon de kee-o. ηkpa mo, Wuribware ne o maa ba ayeba-o ya tɔwe bo beya feye o ba a o bo sa ane pwee ne o de tɔwe kaye-o. Ane amɔrowepo Wuribware san a fo-o, ne oo lee mo kasentij-o bo kaapo asese abwaresen kotɔwe-ro. Ne o taa bo waa mo kesaree-ro feye n tɔwe amo kaapo-ro a bo nu-ro. Tiitus, mo gyi kasentij, mo e kore ane se Wuribware na ane amɔrowepo Kristoo Yeesuu feye bo yure fo, na bo sa fo kayeyuri.

Asese suyo ne ba taare a bo waa asoree abrese-o

⁵ Ketɔ se ne mo a yɔwe fo bo sii Kriita kwii si-o e gye feye fo waa ketɔ kema ne ane mon waa lowe-o, kra kemɔ bo yera kyekyee. Na fo lee bokɔ bo kii abrese mfer η eman-o asoree pree-o-ro. Na fo nyinji mbraa ne mo a bo sa fo-o se feye, ⁶ sese ne a bware feye o waa asoree obrese-o e gye mo ne man ne o te mo-ro-o asese maa tɔwe mo kuju si asen baye ba porɔ mo-o. A bware feye mo ne o waa asoree obrese-o de ka konko kpen nee, na mo agyi mo gye Kristoo awuye, ne asese nyi bamo feye bo mon nyera, bo de kesebɔrɔlen, bo maa bu atɔ-o. ⁷ A mon bware feye mo ne o waa asoree obrese-o gye oko ne mo kuju si de mporɔ-o, a lee feye mo e gye ne o deere Wuribware kusun-o si. Asoree obrese kema ne fo lee-o ma waa sese ne o de kesebɔrɔlen, ne o de kadunfwii menan menan, ne o gye otabweepo na ekɔ okpapo, ne o de kakatopee o mon gya ekpa timaa si o kpa atɔ-o. ⁸ Lee oko ne o kra afɔ mo ayee neene, ne o kpa itimaa kowaa, ne o bu mo eyee, ne o gye nyinkpase timaa ne mo kame-ro mon de iyisi-o, ne o nyi mo eyee ekra neene-o. ⁹ A bware feye o yere kasentij ne ane a kaapo mon-o-ro kenken, na o nya ba kamɔ kekaapo bo sa asese bokɔ wɔre, na o kaapo bamo ne ba gyiiri kasentij-o ikii-o feye baa fo kpa.

¹⁰ Ketɔ se ne mo e tɔwe amo-o e gye feye asese bweeto bo-ro ne bo maa bu asoree abrese-o, ne bo de sena ne o mon de kesenkparegyi-o ba penna bokɔ. Mo e tɔwe Yudaa awuye ko ne bo gye Kristoo awuye-o asen nee. ¹¹ A tiri feye fo sa a ane a asese-o buj bamo nno, a lee feye bamo kekaapo atɔ ne a mon bware-o e nyera lon-no akowebee ki i lee bamo mfere ke e lee kasentij ne baa kɔre gyi-o. Ane a asese-o e waa amo-o nee bo de bo penna asese ba kpa katonya. ¹² Kriitanyi ko ne o gye bamo fonfon laagyipo ko, ne o de kyena-o a tɔwe bamo asen, o ye, Kriita awuye gye ayebapo kasentij, bo de daa baye fee, ne bo gye aworogyapo na ateekpapo kebanse. ¹³ Bamɔ kuju si asen amo ne o tɔwe-o gye kasentij. Amose-o waa menan teeraa bamo a bo yɔwe ane a daa-o. Bo gya kasentij-o si, kɔre kamɔ gyi, ¹⁴ na bo ma benhaa Yudaa awuye amo na bamo itee na ayeba ne ba kaapo-o, a lee feye ane a asese-o a kine kegya Wuribware a kasentij a ekpa-o se. ¹⁵ Yudaa awuye amo e kaapo feye ateese ko mon bware kigyi. Amaa kasentij si feraa, ateese ko mon bo-ro ne a gye ateese baye sa bamo ne bamo mme-ro mon de iyisi-o. Amaa ateese kema de iyisi sa bamo ne bamo mme-ro de iyisi, ne baa kine kasentij-o kokɔregyi-o, a lee feye bamo mfere mon bo dan, ne bo de daa baye. ¹⁶ Bo ye bo nyi Wuribware, amaa ane ne bo te bo bo-o e kaapo feye ba penna nee, baa kine mo. Bamɔ asen mon bo Wuribware kɔne kafonfwee se. Bo de kesebɔrɔlen fee, bo mon gya Wuribware a ekpa-o se, ane se-o, a mon de kpa feye fo taa kusun damenanse sa bamo a bo waa.

2

Anɛɛ nɛ a bware feyɛ asɔrɛɛ awuyɛ waa bamo kakyɛna-rɔ-ɔ

¹ Amaa fo, Tiitus, fɛraa, dɛɛ kaapo asɔrɛɛ awuyɛ-o, na bɔ kyɛna kakyɛna nɛ ka bware bɔ sa kɛbwaresun kasɛntin-o. ² Kaapo anyanbrɛsɛ-ɔ anɛɛ nɛ ba kra bamo eyɛɛ, na asɛsɛ nya bu bamo-ɔ. Sa a bɔ nya kokɔrɛgyi kasɛntin-o, na bamo kɛkpa waa kokyɔ, na bɔ nyite awɔrɛfɔɔ kɛmaa. ³ Anɛɛ dɛɛ nɛ fo dɛɛ kaapo akyɛɛbrɛsɛ-ɔ anɛɛ nɛ bɔ kyɛna kakyɛna kpɛyaa-ɔ. Bɔ ma kyii ɔko tɛɛ mɔ kanɔ, na bɔ bɛɛ bɔ ma waa atabwɛɛpɔ. ⁴ Na bɔ lɛɛ anɛɛ sɛ, bamo mɔ bɔ taarɛ na bɔ kaapo akyɛɛpɛ kpa nɛ ba bɔrɔ sɛ a bɔ bɔ kpa bamo kuri-ana na bamo gyi-ana asɛɛ-ɔ, ⁵ na bɔ kaapo bamo anɛɛ nɛ bɔ gyii eyɛɛ ɛkra nɛnɛɛ, na bɔ ma waa kanyarɛkpa, na anɛɛ nɛ ba kii aka timaa-o, na bɔ bu bamo akuri, na bɔ dɛɛ waa kɛdamɛnanɛsɛ, na bamo akatɔ pee bamo lɔɛn-nɔ asun si. N gye anɛɛ, asɛsɛ kɔ ɛ nya kpa a bɔ sa sɛnsa bɔ bɔ kye Wuribware a asɛɛ-ɔ. ⁶ Anɛɛ dɛɛ nɛ fo dɛɛ tɔwɛ gywii ayaafɔrɛ-ɔ, na bɔ yuri eyɛɛ dɛɛ bu atɔ kpa kɛmaa sɛ.

⁷ Amaa fo, Tiitus, fɛraa, kra fo daa timaa-ro bɔ yɔ, amɔ anɛɛ-ɔ ɛ kaapo asɔrɛɛ awuyɛ-o anɛɛ nɛ a bware feyɛ bɔ kyɛna-ɔ. Kɛtɔ nɛ fo ɛ kaapo-ɔ, sa a kɛ kaapo feyɛ fo gye kasɛntin wuyɛ. Na fo pee akatɔ tɔwɛ abwaresɛɛ-ɔ. Na fo sa a asɛɛkparegyi timaa dɛɛ lɛɛ fo kanɔ. ⁸ Kɛbɔyɛ kɔ ɛ mɔɛ lɛɛ fo sɛnsa sasɛ kɛmaa-rɔ, amɔ fɛraa ɔko maa taarɛ a ɔ pɔrɔ fo kɔko sɛ. Anɛɛ-ɔ ipɛɛrɛ ɛ nya fo adɔɛ. Bɔ maa taarɛ a bɔ nya kɔko yɛrɛ sɛ bɔ pɔrɔ fo.

⁹ To, anya fɛraa, tɔwɛ gywii bamo feyɛ bɔ bu bamo anyanpɛ kpa kɛmaa sɛ, na bɔ lɛɛ eyɛɛ waa kɛtɔ nɛ ki i gyi bamo anyanpɛ akatɔ-ɔ. Bamɔ nyanpɛ-ana ya tɔwɛ asɛɛ nɛ a kye bamo, bɔ ma kan bɛɛnɛɛ ba kanɔ bɔ yii bamo. ¹⁰ Nkɛɛ bɔ ma kan ywii, na a sa a bamo nyanpɛ-ana kɔrɛ bamo gyi kɛtɔ kɛmaa-rɔ. Bamɔ ya waa mfaanɛɛ, nɛ bamo nyanpɛ-ana i nɔ feyɛ anɛ kɛkaapo anɛ ɔmɔrɔwɛpɔ Wuribware a asɛɛ-ɔ bɔ dan.

Kɛtɔ sɛ nɛ Wuribware a sun Kristoo bɔ kyɔɛwɛ feyɛ ɔ bɔ kɔrɛ anɛ-ɔ

¹¹ Kɛtɔ sɛ nɛ mɔ a tɔwɛ amɔ-ɔ ɛ gye feyɛ Wuribware a lɛɛ bɔ kaapo anɛ feyɛ ɔ kpa a o nɔ sɛsɛ kɛmaa ɛwɛɛ, na ɔ mɔrɔwɛ mɔ. ¹² N gye sa nɛ kokɔrɛgyi wɔrɛ sɛ nɛ ɔ kpa a ɔ mɔrɔwɛ anɛ, amaa ɔ kpa a ɔ kaapo anɛɛ nɛ anɛ yɔwɛ asɛɛ bɔyɛ na atɔ nɛ kayɛ mɔ-rɔ asɛsɛ i pee akatɔ ba kpa-ɔ, na anɛ nya taarɛ dɛɛrɛ anɛ eyɛɛ sɛ, na anɛ waa itimaa, na anɛ sun Wuribware. Mfaanɛɛ ɛ gye nɛ a bware feyɛ anɛ kyɛna kayɛ mɔ-rɔ. ¹³ Anɛ tɛ anɛ dɛ tɛmaa anɛ gywii kakatɔgyi kake amɔ nɛ anɛ nyanpɛ na ɔmɔrɔwɛpɔ dabɛ, Yeesuu Kristoo, i kiɛɛɛ a ɔ ba kɛlanɛrɔ na mɔ kɛdabɛ na keyaalen-ɔ-rɔ. ¹⁴ Yeesuu Kristoo mɔ dɛɛ ya ba mɔ fɔɛfɔɛ kayɔwɔrɛ bɔ lɔɛnɔ anɛ aa Wuribware kɛbɔɛtɔ-rɔ. Mfaanɛɛ nɛ ɔ lɛɛ anɛ lɛɛ kakyɛna bɔyɛ-rɔ, sa nɛ anɛ a kii mɔ fɔɛfɔɛ asɛsɛ. Nɛ nkɛɛ ɔ kpa feyɛ ɔ sa a anɛ nkɔrɔnɔ fwiiri, na anɛ akatɔ pee dɛɛ waa kɛdamɛnanɛsɛ.

¹⁵ Amɔsɛ sɛ-ɔ, ba keyaalen nɛ mɔ a sa fo-ɔ pɛɛɛ, na fo bɔ tɔwɛ asɛɛ mɔ, na fo bɔ waa asɛsɛ wɔrɛ feyɛ bɔ gya Kristoo a ɛkpa-ɔ sɛ, na fo bɔ yii bamo sɛ feyɛ bɔ ma lɛɛ gya ɛbɔyɛ a ɛkpa-ɔ sɛ. Fo ma kan waa anɛɛ nɛ a sa a ɔko bu fo tosoo bɔ lɛɛ fo a gye keyaafɔrɛ-ɔ sɛ.

3

Anɛɛ nɛ Kristoo a kɔrɛ anɛ lɛɛ kakyɛna bɔyɛ nɛ anɛ dɛɛ anɛ tɛ-o-ro-o

¹ To, nyinɛɛ Kristoo awuyɛ nɛ bɔ bɔ mɛnɛ-ɔ sɛ feyɛ bɔ bu abanɛ na kɛbrɛsɛ na agyɛnkɛɛpɔ, na bɔ dɛɛ sun kusun timaa kɛmaa nɛ ɔkɛmaa nɛ o de bamo sɛ keyaalen-ɔ ɛ kpa feyɛ bɔ waa-ɔ. ² Na fo bɛɛ tɔwɛ gywii bamo feyɛ bɔ ma kan tɔwɛ asɛɛ bɔyɛ kɔ bɔ kye ɔko. Bɔ yɔwɛ ɛko kɛkpa, na bɔ baa bamo eyɛɛ kaasɛ, yuri eyɛɛ bɔ sa asɛsɛ san kɛmaa. ³ Anɛ gbaa anɛ dɛɛ anɛ mɔɛ nyi asɛɛ, nɛ anɛ maa bu atɔ, nɛ bɔko a pɛnna anɛ bɔ gya ɛbɔyɛ ɛkpa sɛ. Nɛ anɛ a gyi anɛ eyɛɛ, nɛ kayɔrɔwɛ bɔyɛ ɛwɔrɛsɛ ɛwɔrɛsɛ na mɛɛrɛ bɔyɛ dooo a bɔrɔ anɛ anɔ-ro. Anɛ a ka kokwɛ kisi bɔko, nɛ bɔko mɔ a kisi anɛ. ⁴ Amaa nsan nɛ anɛ ɔmɔrɔwɛpɔ Wuribware a lɛɛ mɔ kɛdamɛnanɛsɛ kɔwaa na mɔ kɛkpa-ɔ bɔ kaapo anɛ-ɔ, nɛ oo lɛɛ anɛ lɛɛ amɔ pɛɛɛ-rɔ. ⁵ N gye sa nɛ anɛ a waa atɔ timaa kɔ sɛ nɛ nɛ nɛ ɔ mɔrɔwɛ anɛ, amaa anɛɛ nɛ oo nɔ anɛ ɛwɛɛ kpa anɛ asɛɛ-ɔ sɛ nɛ ɔ waa anɛɛ, nɛ ɔ ba mɔ kufwiinɛ timaa-o bɔ kpɛɛ iyisi nɛ ɛ dɔɛ anɛ sɛ-ɔ, bɛɛ bɔ kɔwɛ anɛ, waa anɛ asɛsɛ

porwɛɛ. ⁶ Ketɔ nɛ anɛ ɔmɔrɔwɛpɔ Yeesuu Kristoo a waa-ɔ sɛ-ɔ, nɛ Wuribware a sa anɛ mɔ kufwiinjɛ timaa-o bweɛtɔ. ⁷ Oo ŋu anɛ ɛwɛɛ nɛɛ, nɛ ɔɔ mɔrɔwɛ anɛ, nɛ anɛ mɔŋ lɛɛ anɛ gye ɔbɔyɛwaapɔ, na anɛ nya kii mɔ akɔwɛbɛɛ anɛ de tɛmaa feyɛ anɛ i gyi mɔ kapɔtɛɛ nɛ ka gye ŋkpa na kukyure nɛ a mɔŋ de kɛɛ-ɔ.

⁸ Abɛsɛ a tɔwɛ feyɛ, “Mfɛŋ nɛ a tiri bwayɛpɔ-ɔ, mfɛŋ nɛ ɔ dayɛ-ɔ.” Bɔ maa pɛnna. Amɔsɛ sɛ-ɔ pɛɛ akatɔ kaapɔ atɔ mɔ pɛɛɛ nɛ mɔ a tɔwɛ-ɔ kpɔra-rɔ, na bamɔ nɛ ba kɔɔrɛ Wuribware ba gyi-o mfɛɛrɛ nya ba amɔ sɛ nɛɛnɛɛ, na bɔ nya ba akatɔ bɔ dɔŋŋɔ itimaa kɔwaa sɛ. Awaasɛ timaa bware fɛɛ, nɛ amɔ kɔwaa de tɔnɔ bɔ sa ɔkɛmaa. ⁹ Anɛŋ sɛ-ɔ kwayɛ asɛŋ bɔrɔbɔrɔɔ nɛ ba tɔwɛ amɔ ba yɔ akatɔ-rɔ ba lwii kameɛ. Ba gyiiri Yudaawuyɛ mbraa-ɔ sɛ ikii na bamɔ kɛnana-rɔ adɛdaasɛŋ sɔswɛɛ sɔswɛɛ-ɔ ikii. Lee fɔ kanɔ lɛɛ anɛŋ a ikii-o-ro, a lɛɛ feyɛ ɛ mɔŋ bware, nɛ ɛ mɔŋ de tɔnɔ kɔ. ¹⁰ ɔkɛmaa nɛ o de mɔ kanɔ bɔ waa anɛŋ a ikii-o-ro, yii mɔ sɛ kegyɛŋkpɛɛɛ, nɛ mɔ ya bɛɛ dɔŋŋɔ sɛ, na fɔ bɛɛ yii mɔ sɛ, nɛ mɔ ɛ ma yɔwɛ, amɔ fɛraa, na fɔ yɔwɛ mɔ asɛŋ sa mɔ. ¹¹ Na fɔ ŋu feyɛ anɛŋ a sɛsɛ-ɔ kyɔ o de daa bɔyɛ nɛɛ. Nɛ mɔ fɔŋfɔŋ ɛbɔyɛ a bu mɔ ɛyɛɛ kɛpɔ feyɛ ɔ gye ɔbɔyɛwaapɔ kasɛŋtɪŋ.

Aseŋ nɛ Pɔɔl a tɔwɛ bɔ gye kɛɛ-ɔ

¹² Mɔ i sunj Aatamas bɛɛɛ Tikikus fɔ ase. Nɛ sɛsɛ amɔ ya fɔ fɔ ase, na fɔ waa mɛnɔŋ gyaŋŋaa mɔ Nikopolis maŋ-nɔ, a lɛɛ feyɛ mɔ a waa mfɛɛrɛ feyɛ, kɛkyaaɛ ya fɔ, mfɛŋ mɔ ɛ ya kyɛna. ¹³ Lɛŋ ɛyɛɛ na kanɔ ŋkɛmaa sɛ fɔ taarɛ kya Seenas lɔɔyaa-ɔ na Apolos-ro, na bɔ kya bamɔ kpa sɛ. Na fɔ kya bamɔ-rɔ a bɔ nya ketɔ kɛmaa nɛ ki tiri bɔ sa bamɔ kpa-ɔ kutu-ro-o. ¹⁴ Kristoo awuyɛ mfɛɛrɛ dɛɛ di itimaa kɔwaa sɛ, na bɔ dɛɛ waa bɔ kya bamɔ nɛ a tiri feyɛ bɔ kya bamɔ-ɔ-rɔ. Bɔ ma waa awɔrɔgyapɔ, na bɔ nya taarɛ kii asɛsɛ nɛ bɔ bɔ kɔkɔrɔ-ɔ.

¹⁵ Bamɔ nɛ bɔ bɔ mɔ ase-ɔ pɛɛɛ ɛ ka fɔ kanɔ. Ka anɛ bɛɛkɔ-ana Kristoo awuyɛ kanɔ. Mɔ ɛ kɔrɛ kɛbwarekɔrɛ feyɛ Wuribware yure mɔnɛ pɛɛɛ.

Filemōḡ

Wore ne Pōol a kyoree bo kyonwe Filemōḡ-ō

¹⁻² Mō, Pōol, ne n gya Kristoo Yeessuu si-o ne mō e tōwe mō kunu si asen timaa-o, ne baa kperi amō se tii mō-ō, na ane kosobee Timotii e gye ne ane e kyoree wore mō ane e kyonwe fō, Filemōḡ. Ane nyare timaa e gye fō, ne ane aa fō e waa kusun ane e sa Kristoo. Amaa n gye fō wore ne ane e kyoree ane e kyonwe. Ane e kyoree ane e kyonwe fō aa asoree awuye ne ba gyanḡe fō lōḡ-nō-ō, na ane pekyee Apiya, na Aakipus ne ō waa Kristoo kusun feye soogyaanyi a kō kenaa-rō feye ane-ō dee. ³ Mō e kore ane se Wuribware na ane nyanḡe Yeessuu Kristoo feye bo sa mone nyure na kayeyuri.

Filemōḡ a kekpa na kōkōregyi ne o de-o

⁴ Filemōḡ, saḡ kemaa ne mō e kore kebwarekore-ō, mō i nyinḡi fō se, ne mō e sa Wuribware anse saḡ kemaa, ⁵ a lee feye mō a nu aneḡ ne fō e kpa Wuribware asese peee asen-ō, na aneḡ ne fō maa se fō e kōre ane nyanḡe Yeessuu fō i gyi kenken-o. ⁶ Mō e kore kebwarekore nee feye worōgya ma kaḡ nya fō, na fō nya taare dee tōwe fō Kristoo kōkōregyi-o asen gywii bōkō, na a sa a fō-ō fō gyii atō timaa peee ne ane a nya lee Kristoo ase-ō lowe. ⁷ Mō kosobee, kekpa ne fō e kpa Wuribware asese peee-ō a sa ne mō akatō a gyi fee, ne wore a nya mō bweeto, a lee feye fō ya sa ne bamō mme-ro a yuri bamō.

Onisimus asen

⁸⁻¹⁰ To, mbeyōmō mō e kpa a ḡ kore fō kotakō. Weete ane peee a gye Kristoo asese-ō se-ō, mōḡ sere feye n tōwe gywii fō feye n sa kanō a fō waa ketō ne a tiri feye fō waa-ō, na mōḡ kore fō. Amaa bo lee aneḡ ne fō e kpa mō asen-ō se ne ḡ ye mō e kore fō. Amose-ō kenyanbese feye mō a du mō-ō, ne baa bee tii mō bo lee Yeessuu kunu si asen se-ō, mō e kore fō mō e sa mō gyi Onisimus. Ketō se ne mō e tee mō e mō gyi-o e gye feye saḡ ne n da tiikpa mfee-ō, ne mō a sa ne oo gyii Yeessuu Kristoo. ¹¹ Onisimus kaase e gye feye, “ō-bo-kōkōrō.” Ō dee ō gye fō kenya, ne ō sere lee fō ase-ō. Saḡ ne oo sun sa fō-ō, ō mōḡ bo kōkōrō. Amaa ḡkee fēraa mō kenyaḡe mōḡ lee ke gye kayēba nee, a lee feye mō ase mfee, oo kii sese ne ō bo kōkōrō-ō. Ne mō e kōre a n gyi feye, mō ya ba fō ase, o kii sese ne ō bo kōkōrō-ō bo sa mō aa fō mpeyo.

¹² To, mbeyōmō mō i kinḡaa mō mō e kyonwe fō. Amaa a nyaa mō kame-ro feye mō a kinḡaa mō mō e kyonwe fō. ¹³ Kasentḡi si, weete mō e kpa feye ḡ kra mō bo sii mō ase mfee, na ō nya yere fō ayaa-rō kya mō-rō tiikpa mfee. ¹⁴ Ma kpa feye ḡ kra mō bo sii, na fō mōḡ nyi amō asen. Amose-ō ma yere fō nee feye fō kya mō-rō. Amaa mō e kpa nee feye ketō ne fō e waa fō e sa mō-ō, fō da fō kakponō se waa. ¹⁵ A mōḡ kyee, ne ō sere lee fō ase. Nsanḡe Wuribware ya sa ne aa ba aneḡ, feye fō aa mō a brawe abee se kafwee, na ō bee kinḡi ba bo yuri eyee kyena fō ase bo yō, na ō ma lee sere. ¹⁶ Amaa mbeyōmō fō maa lee kōre mō kra feye kenya ne ō dee ō gye-ō. ḡkee fēraa ō bo kenya. Kra mō feye mone peee a bo Kristoo a kōkōwebee-ō-rō. Ō gye sese timaa bweeto mō ase. Mō ya ba fō ase, o kii kenya timaa na kōwebee timaa ane nyanḡe a kōkōwebee-ō-rō.

¹⁷ Amose-ō fō i nyi feye mō aa fō e waa kusun kōḡkō ane e sa Kristoo nee, amō fēraa kōre mō kra neene feye aneḡ ne fō e kra mō neene-ō. ¹⁸ Mō a dee ō bo fō ase-ō, ne mō ya waa fō bōye kō yōwe bo ke mō, ne mō ya ywii fō atanne, fō tōwe amō kanō bo kyonwe mō. ¹⁹ ḡu feye mō fōḡfōḡ kesaree ne mō a bo kyoree asenḡparegyi mō. Amaa fō ma taḡ se feye fō fōḡfōḡ de mō kōkō kō, a lee feye mō se ne fō-ō fō a nya fō eyee lee Ōbansam kesaree-rō.

²⁰⁻²¹ Mō beko Kristoonyi, ketō ne mō e kpa fō ase-ō peee e gye feye fō waa ketō ne mō e tōwe mō i gywii fō-ō, na mō kame-ro nya yuri mō. A lee feye ane peee gye Kristoo awuye nee. Amaa mō a nyi feye fō i bu mō-ō se-ō, ne mō a kyoree fō wore mō. ḡ nyi feye fō e waa amō ne a kyō amō-ō gbāa a fō sa mō. ²² Wore mō ya lwee fō kesaree-rō, na fō buwi kpa

kɛkyan̄ kɔ̄ bɔ̄ yera mɔ̄. A leē feyē n de tɛmaa feyē Wuribwarē i nu mɔ̄nɛ̄ kɛbwarēkɔ̄-ɔ̄, na ɔ̄ sa a bɔ̄ leē mɔ̄ leē tiikpa mfēē, na bɔ̄ sa a m ba mɔ̄nɛ̄ asē.

²³ Ipafras̄ nɛ̄, bɔ̄ leē anɛ̄ŋ nɛ̄ mɔ̄ gbaā gyā Kristoō Yeesuū si-ō si, baā tii mɔ̄ aā mɔ̄-ɔ̄ ē kā fɔ̄ kanɔ̄. ²⁴ Maak̄ nā Aristaakus̄ nā Deemas̄ nā Lukas̄ nɛ̄ bɔ̄ gyē mɔ̄ bɛ̄kɔ̄-anā Kristoō kusun̄ awaapɔ̄-ɔ̄ gbaā ē kā fɔ̄ kanɔ̄ damen̄an̄sɛ̄.

²⁵ ŋkeē mɔ̄ ē kɔ̄rɛ̄ kɛbwarēkɔ̄rɛ̄ feyē anɛ̄ nyan̄pɛ̄ Yeesuū Kristoō yurē mɔ̄nɛ̄.

Heebrii awuye

Wore ne oko a kyoree bo kyowwe Yudaawuye ne bo bee ba tee bamo feye Heebrii awuye ne baa bo kii Kristoo awuye-o

Anen ne Yeesuu kyo Wuribware a mboo-o

¹ Dedaa-o, iluwi bweeto na ekpa bweeto se, ne Wuribware a sa sejsa gywii ane adedaapo-o, mo akyaamee-o se ne oo bo boroo. ² Amaa ndoo a nke mo-ro ne kaye a to-ro egye kee-o feraa, mo gyi Yeesuu si ne oo boroo sa sejsa gywii ane. Anen se ne baa waa mo gyi amo kuju si kilij ko feye,

“Mo ne Wuribware a boroo se bo twee kaye.

Mo ne Wuribware a lee feye lalalowe-o

o taa ato peee mo o bo booro.

³ Wuribware a kelanhero dabe-o

bo mo se nee ke e lanhero-ro.

oo lee Wuribware keto kemaa-ro.

Mo asen dabe-o ne o de o sa

ne ato peee mo e yo se kyekyee.

oo kpee asese iyisi.

Ne nkee o yii sooo, mfen ne oo kyena

Nyinkpen-o-kyo-bamo-peee-kedabe kigyisesaree se,

ne mo aa mo i gyi kuwure.”

⁴ Amose ne ane i nu feye anen ne Wuribware a sa mo gyi-o kenya dabe ne ko kyo mo mboo-o lee-o, anen dee ne oo sa mo gyi-o kedabe kyow mo mboo-o. ⁵ Amose ne abwaresej wore-o-ro, Wuribware a tawe mo gyi-o wore kpen kuju si asen feye,

“Ndoo mo a lee fo bo kaapo feye mo gyi e gye fo.

Ne mo-o, fo se e gye mo.”*

N gye mo mboo-o oko asen ne oo tawe anen. Ne oo bee tawe mo fanfan mo gyi amo kuju si asen abwaresej wore-o-ro toj ko feye,

“oo tee mo feye mo se,

na mo-o mo tee mo feye mo gyi.”*

⁶ Amaa san ne Wuribware e kpa feye o baa mo gyi-o kaye-ro-o, o ye,

“Wuribware a mboo-o, mon! bo sun mo.”*

⁷ Amaa mo mboo-o kuju si asen, o ye,

“oo sa ne mo mboo-o i kii feye afwii,

na mo ayaafore feye deekpa agyabren.”*

⁸ Abwaresej wore-o-ro, a bo-ro feye Wuribware a tawe gywii mo gyi-o feye,

“O Wuribware, kuwure ne fo i gyi-o,

ke moj de kee.

* 1:5 Kilij 2.7. * 1:5 2 Samuwel 7.14; 1 Nkowekyase 17.13. * 1:6 Mbraa kebeesa 32.43 (LXX). * 1:7 Kilij 104.4 (LXX).

Fo kuwureyii-o e kaapo feye

kasentij ne fo de fo e kee fo asese se.

⁹ Fo maa kpa ebaye, amo itimaa wore dooo.

Amose ne fo nyanpe Wuribware a sa ne fo kuwure-o kenyare a dee kyon fo abeeko lee-o,

ne oo yure fo, sa ne fo akato a gyi kyon bamo peee.”*

¹⁰ Wuribware a bee tawe gywii mo gyi-o waa mo wore-o-ro feye,

“Ata peee keleekaase-o, fo ya twee kaye na kamo-ro keto kema.

Fo asaree ne fo a bo waa sosu na mo keto kema.

¹¹ Amo peee mo i kpuri fonfon fonfon, amaa fo feraa fo i sii.

Amo peee mo i wu a nyera, feye ane ne waagya i wu-o.

¹² Fo e boo amo peee feye waagya ne fo i kyurowi, na fo bee taa oko buo-o.

Amaa fo feraa, fo e gye fo. Ane ne fo du-o dee ne fo du.

Fo maa kyurowi kake nko se, fo bo-ro bo yo nsu peee.”*

¹³ Ne baa bee kyoree waa abwaresen wore-o-ro feye Wuribware ye,

“Kyena mo kigyise si mfee

na n sa a fo adon peee mo ba fo kaase.”*

Amo-o peee ne Wuribware a tawe-o mon gye mo mbao-o kuru si asen, amaa mo fonfon mo gyi-o.

¹⁴ To, ne nkee nse-ana e gye Wuribware a mbao-o nee? Bo du nee feye afwii-o, ne bo gye Wuribware ayaafore, ne ba sun ba sa mo, ne o sun bamo feye bo nare kya bamo ne o kpa a o morowe bamo-o-ro.

2

¹ Amose-o, Wuribware mo gyi-o a tee o kyoo Wuribware a mbao-o se-o, amo feraa ane pee akato gya mo kekaapo ne ane a nu-o si damenajse, na ane ma nya fo kpa. ² Dedaa-o, Wuribware a mbao-o se ne Wuribware a boru bo sa mo mbraa-o, ne m maa taare a n kyurowi. Amose-o, akema ne o mon gya mmu se-o a nya mo katomaabu-o kakaka. ³ Amo a waa ane-o se-o, ne ane ne ane te ndoo-o ya kine asen timaa ne a kaapo ane feye Wuribware e morowe ane-o, emene e waa ne o maa gyiri ane kesebo? Abwaresen mo ne a kaapo ane ne Wuribware e kpa a o morowe ane-o ne ane nyanpe Yeessu a gye nkrere tawe. Ne bamo ne bamo fonfon a nu mo a tawe-o a bee tawe-ro gywii ane. ⁴ Bamo a tawe asen timaa mo-o, ne Wuribware a yere bamo-ro waa akpenyeeto eworese eworese bo kaapo feye bamo kekaapo-o e gye kasentij. Nkee ne oo boru mo kufwiije timaa-o si sa mo sese kema na mo aketo ane ne Wuribware e kpa-o.

Keto se ne Yeessu a kii sese dimaadi-o

⁵ Amaa kaye mo ne ka ba a ka bo ba, ne mo e tawe kamo asen-o, n gye mo mbao-o ne Wuribware a taa kamo bo booro feye bo kee kamo se. ⁶ Feye ane ne baa kyoree waa abwaresen wore-o-ro ton ko-o,

“O Wuribware, nse e gye dimaadi, ne mo asen tiri fo-o nee?

Dimaadi mo gyi e gye nse, ne fo kee mo se?

⁷ Ne fo a kyon amo se, sa ne kafwee ne fo mbao-o kyoo mo,

ne fo a bonyaa mo, sa mo kedabe na wuraa.

⁸ Ne fo a sa ne o gyi ata peee kuwure,

ne kemoo kekema bo mo kaase.”*

* 1:9 Kiliy 45.6-7.

* 1:12 Kiliy 102.25-27 (LXX).

* 1:13 Kiliy 110.1.

* 2:8 Kiliy 8.4-6 (LXX).

Mbeyom̄, m̄ a t̄ee t̄owe feye ɔ taa at̄o p̄ee b̄o waa s̄ese a kuwure-o kaase-ɔ, a kaapo nee feye ket̄o kemaa ne ɔ taa b̄o waa kem̄o kaase. Amaa nd̄o a kaye m̄o f̄eraa, ane mon̄ lee ɲu ket̄o kemaa feye ke b̄o s̄ese a kuwure-o kaase. ⁹ Amaa ket̄o ne ane a ɲu-o e gye feye Yeesuu kwee ane dimaadi ne baa san̄-ɔ-r̄o, b̄o lee feye Wuribware a sa ne san̄ kafwee ne Yeesuu a kyena feye s̄ese dimaadi kaye m̄o-r̄o-ɔ, m̄o mb̄o-ɔ a kyon̄ m̄o kedabe. Amaa kamee-r̄o ne ɔ sa m̄o kedabe na wuraa na bonyaa sos̄o. Yeesuu a nya ane a kedabe na wuraa-o, a lee feye oo gyi aworefōo wu sa akemaa. B̄o lee ane ne Wuribware a su asese se-ɔ, ne Yeesuu a wu ane a lowi-o.

¹⁰ Mbeyom̄ Nyinkpen̄-twee-at̄o-p̄ee-Bware a kpa feye s̄ese dimaadi ne ɔ twee-ɔ bweeto nya kedabe na wuraa sos̄o-ɔ se-ɔ, a bware feye ɔ bor̄o aworefōo ne Yeesuu a gyi-o si sa ne kpa kemaa se Yeesuu a kii s̄ese dimaadi agyenkpepo na omorowe. ¹¹ Yeesuu ne ɔ gye akpeyaa-ɔ na bam̄o ne ɔ sa ne ba kii akpeyaa-ɔ gye se konko agyi nee. Amose ne ipeere mon̄ de m̄o ketee bam̄o m̄o kowebee-ana. ¹² Feye ane ne ɔ t̄owe abwaresej wore-ɔ-r̄o-ɔ,

“M̄o i lee fō kenyare a n gywii m̄o aye awuye.
Na ɲ waa ilin̄ b̄o kyoro fō
mf̄e ne asese e gyan̄e ba sun̄ fō-ɔ.”*

¹³ Ne ɔ bee t̄owe ton̄ ko feye,

“M̄o e taa m̄o eyee a m̄o b̄o d̄on̄jo m̄o se.”*

ɔ bee t̄owe ton̄ ko feye,

“Kee e, m̄o aa agyi ne Wuribware a sa m̄o-ɔ b̄o mfee.”*

¹⁴ Agyi am̄o a gye asese dimaadi-o si, Yeesuu gbaa a kii s̄ese dimaadi. Amose-ɔ aa sa ne m̄o lowi ne oo wu-o si, ɔ ko gya ɔb̄ansam ne o de keyaalen̄ a ɔ m̄o-ɔ. ¹⁵ Ne ɔ sa ne bam̄o p̄ee ne lowi kufu de ki de bam̄o se keyaalen̄ lee san̄ ne baa kowe bam̄o-ɔ b̄o fō san̄ ne baa lee gya m̄o se-ɔ a nya bam̄o eyee. ¹⁶ Kasent̄in̄, n̄ gye Wuribware a mb̄o-ɔ ne ɔ morowe. Abraham a ananagi-o ne ɔ morowe. ¹⁷⁻¹⁸ Amose ne a tiri feye ɔ lee m̄o beeko-ana s̄ese dimaadi kpa kemaa se-ɔ. Oo ɲu asen̄, ne ɔb̄ansam a kyɔ m̄o-r̄o kee kpone-ɔ se-ɔ, mbeyom̄ m̄o e den̄ ɔ taare a ɔ kya bam̄o ne ɔb̄ansam e kyɔ bam̄o-r̄o ɔ kee-ɔ-r̄o. B̄o lee aworefōo ne oo gyi-o si, m̄o e gye ne ɔ fō feye o kii kasent̄in̄ Wuribware ɔlon̄jo b̄rese ne o su m̄o asese se-ɔ, na ɔ nya ba m̄o fon̄fon̄ mbogya b̄o kpe ane eb̄oye, na ɔ lon̄jo ane aa Wuribware kebon̄to-r̄o.

3

Ane ne Yeesuu kyɔ Mosis-o

¹ M̄o kosobe-ana ne mon̄e gye Wuribware asese ne ɔ tee mon̄e feye mon̄' b̄o kore mon̄e sos̄o a ɲyure-o, mon̄' sa a ane taa ane m̄f̄ere b̄o d̄on̄jo Yeesuu si. M̄o e gye oko ne Wuribware a sun̄ kaye m̄o-r̄o feye ɔ b̄o yere m̄o ayaa-r̄o. Ne Wuribware a bee sun̄ m̄o feye ɔ b̄o kii ane s̄ese dimaadi na Wuribware m̄on̄to-r̄o ɔlon̄jo b̄rese. ² ɔ sa ne Wuribware ne oo lee m̄o-ɔ a kore m̄o gyi, feye ane de ne Mosis a sa ne Wuribware a kore m̄o gyi san̄ ne ɔ deere Wuribware asese se-ɔ. ³ Amaa Yeesuu e gye ɔdabe, ne a bware feye b̄o bonyaa m̄o, sa m̄o wuraa kyon̄ Mosis, feye ane de ne s̄ese ne ɔ bonee kabuno-o de bonyaa ɔ kyɔ kabuno-o fon̄fon̄-ɔ. ⁴ Kabuno kemaa de oko ne ɔ bonee kam̄o-ɔ. Oko ne ɔ bonee kabuno gyen̄kpeese, ne ɔ twee ket̄o kemaa b̄o tii si-o e gye Wuribware. ⁵ Wuribware a taa Mosis ne ɔ kore m̄o gyi-o feye ɔ deere m̄o kabuno si. M̄o asese Isireelii awuye ne n̄ de. Mosis ne ɔ gye m̄o keyaafore-ɔ kusun̄ e gye feye ɔ t̄owe at̄o ne Wuribware

* 2:12 Kiliñ 22.22. * 2:13 Isaya 8.17. * 2:13 Isaya 8.18.

i lee a ɔ bɔ kaapo asese san ko-ɔ asen. ⁶ Amaa Yeesuu feraa mon gye keyaafɔre, ɔ gye Wuribware fɔnfɔn mɔ gyi kasentij nee. Ne Wuribware ne ɔ gye kabuno ɔbresɛ-ɔ a ta mɔ gyi-o feye ɔ deere mɔ kabuno-o pɛɛ se, a lee feye ɔ kɔre mɔ o gyi. Ane feraa ane-ɔ, ane ya gywii ane kɔyɔ Wuribware se, ne ane de kemo temaa-ɔ, ne ane e mon yɔre abaa-ro, ne ane ya waa wɔre ya bɔ tɔrowe, amɔ feraa ane gbaa ane e taare a ane tee ane eyee feye Wuribware a kabuno amɔ dɛɛ agyi. ⁷ Mon' nu ketɔ ne Wuribware a kufwiije timaa-o a tɔwe abwaresen wɔre-ɔ-ro-ɔ feye,

⁸ “Ndɔɔ, mone ya nu mɔ, Wuribware, e sa senja mɔ i gywii mone, mone ma waa kɛsebɔrɔlɛn kine mɔ kanɔ se kegya,

feye anen ne baa waa kimukee-ro
mfɛn ne ba tee ε ‘Baa-kine-mɔ-kegyase’-ɔ,
na mfɛn ne ba tee ε ‘Baa-kyɔ-mɔ-ro-kee’-ɔ.

⁹ Mfɛn, nsu aduna mone nana-ana a kyɔ mɔ-ro,
ne baa nɔ ketɔ ne mɔ a waa-ɔ.

¹⁰ Amose ne mɔ duɔ a fwii bamɔ se,
ne mɔ a tɔwe feye, ‘Bamɔ mfɛre na nkronɔ a lee mɔ se,
ne baa kine kigyii mɔ mbraa-ɔ, yɔwe mɔ ekpa-ɔ se kegya.

¹¹ Amose-ɔ ne mɔ a ba kadunfwii bɔ waa etan,
feye bɔ maa ba mɔ kyurekpa-ɔ daa.’ ”*

¹² Amose se-ɔ, mɔ kɔsɔbɛɛ-ana, mon' sa se. Mone-ro ɔko ma kan sa a ebɔye bɔro mɔ kakronɔ-ro, na o kine kɔkɔre gyi, na o kinji kameɛ, feye ɔ ma lee gya Wuribware ne mɔ wɔre dooo i de nkpa-ɔ se. ¹³ Amaa mon' dee waa abɛɛ wɔre kake kemaa, na ebɔye ma nya sa a mon' waa kɛsebɔrɔlɛn. A lee feye bamɔ ya tɔwe feye, “Mone ya nu Wuribware e sa senja o gywii mone ndɔɔ,” ndɔɔ e kaapo feye kaye mɔ-ro a nke-o. San san ɔ bɔ-ro feye ane gya Wuribware kanɔ se. ¹⁴ Amaa ane ya kya se kɔre ketɔ ne ane a lee kaase ane e kɔre ane i gyi-o wɔre gyi, amɔ feraa ane kanɔ tii Kristoo ketɔ kemaa si. ¹⁵ Mon' bee nu abwaresen wɔre-ɔ-ro mfɛn ne a tɔwe feye,

“Ndɔɔ, mone ya nu mɔ, Wuribware, e sa senja o gywii mone,
mone ma waa kɛsebɔrɔlɛn kine mɔ kanɔ se kegya,
feye anen ne baa waa kimukee-ro.”*

¹⁶ Ntɛtɔ asese ya kine Wuribware kanɔ se kegya-ɔ nee? Asese kɔnkɔ-ɔ dɛɛ ne Mosis a gye bamɔ kegyenkpeɛ lee Igyipiti sweere se-ɔ nee. ¹⁷ Ne nse-ana se ne Wuribware duɔ a fwii nsu aduna-ɔ nee? Bamɔ ne baa waa bɔye, ne, bɔ lee anen se, baa wu san ne bɔ naa kimukee-o-ro-o. ¹⁸ Ne nse-ana ne Wuribware a waa etan feye bɔ maa ba mɔ kyurekpa-ɔ nee? Bamɔ ne baa kine kegya mɔ se-ɔ nee. ¹⁹ Amose-ɔ ane a nɔ feye bamɔ a yɔwe kɔkɔre gyi-o si-o, bɔ mon taare yɔ mɔ kyurekpa-ɔ.

4

Kukyure ne Wuribware a tɔwe bɔ beya feye ɔ sa mɔ asese-ɔ

¹ Mbeyɔmɔ, kpa a san ɔ da sa ane feye ane nya Wuribware a kukyure ne ɔ tɔwe bɔ beya feye ɔ sa ane-ɔ se-ɔ, mone-ro ɔko ma waa pan anen a kukyure amɔ. ² Ane a nu asen timaa-o ne feye anen dɛɛ ne ane nana-ana-ɔ a nu amɔ-ɔ. Amaa bamɔ asen timaa ne baa nu-o mon baa bamɔ kitimaa ko, bɔ lee feye bɔ mon kra-ro nɛnɛɛ, kɔre amɔ gyi kasentij. ³ Amaa ane feraa, ane ya kɔre gyi, ane e yɔ kyurekpa ne Wuribware a tɔwe mɔ asen san ne ɔ tɔwe feye,

“Amose-ɔ ne mɔ a ba kadunfwii bɔ waa etan,

* 3:11 Kiliɔ 95.7-11 (LXX). * 3:15 Kiliɔ 95.7-8 (LXX).

feyε bō maa ba mō kyurekpa-ō daa”-ō.*

N gye sa ne ɔ mon tɛɛ lɔŋŋɔ kyurekpa amo nee se ne ɔ tɔwe aneŋ. Kasentɪŋ si fɛraa haree lee saŋ ne ɔ twee kaye-ɔ lowe-ɔ, ne ɔ kyɔ lɔŋŋɔ mfeŋ bō yɛra. ⁴ Bō lee feyε abwaresen wɔre-ɔ-ro tɔŋ kō yɛ,

“To, amo Wuribware a kyɔ lowe mō kusun-ɔ pɛɛɛ,
amose-ɔ kake sunoosepɔ, oo kyure.”*

⁵ Mbeyɔmɔ, Wuribware a tɔwe feyε,

“Bō maa ba mō kyurekpa-ō daa”-ō,

mō soso a kyurekpa-ɔ aseŋ ne ɔ tɔwe. ⁶ Bamō ne baa gye ŋkɛɛ nu aseŋ timaa bō lee kyurekpa amo se-ɔ mon yɔ mfeŋ, a lee feyε baa kine bō mon kɔɔre Wuribware a aseŋ-ɔ gyi. Amaa Wuribware a sa bokō ne baa ba kameɛ-ro-ɔ kpa feyε bō yɔ kyurekpa amo. ⁷ Amose ne ɔ beɛ sa kake pɔpweɛ ne ka gye kaye mɔ-ro a ŋke-ɔ, a lee feyε ɔ bɔrɔ Deefid si tɔwe feyε,

“Ndɔɔ, mone ya nu mō, Wuribware, e sa seŋsa mō i gywii mone,
mone ma waa keɛbɔrɔleŋ, kine mō kanɔ se kegya.”*

Ne lee mbee ne ane Isireelii nana-ana-ɔ a kyena kimukee-o-ro-o si bō fō Deefid a mbee-ɔ se, a gye saŋ sɔswee.

⁸ Mbeyɔmɔ, bamō ne baa kine Wuribware kegyase-ɔ a wu kimukee-o-ro, ne Yosuwaa a gye bamō gyi-ana kegyeŋkɛɛ ya bō fō sweere ne Wuribware a kine kebosa bamō ne baa kine mō-ɔ se. Amaa sweere amo dɛɛ ɔ gye kyurekpa ne Wuribware a kine keɛsa bamō-ɔ nee, weete Wuribware beɛ ɔ mon lee bɔrɔ Deefid si tɔwe kake pɔpweɛ kō aseŋ kameɛ-ro. ⁹ Amō-ɔ e kaapɔ ne feyε Wuribware aseɛ saŋ bō de kukyure kō ne ku du feyε, Wuribware a twee kaye mō ŋke nsiye-ro-o, kukyure ne oo kyure kemō kake sunoosepɔ-ɔ. ¹⁰ Amose se-ɔ, ɔkɛmaa ne ɔ yɔ Wuribware a kyurekpa-ɔ i kyure a ɔ lee mō fɔŋfɔŋ kusun si, feyε aneŋ dɛɛ ne Wuribware a kyure mō lee si. ¹¹ Aneŋ se-ɔ, mon' sa a ane leŋ eyee keŋkeŋ, na ane nya taare yɔ Wuribware a kyurekpa amo. Mon' sa a ane ɔkō ma kaŋ kine Wuribware se kegya, na seɛ-ɔ fō, feyε aneŋ ne ane nana-ana amo a waa keɛbɔrɔleŋ fō-ɔ.

¹² Bō lee feyε abwaresen-ɔ bō-ro ne amo-ro de keyaalɛŋ. Ne amo aseŋ i lwee seɛ-ro a kyon aneŋ ne gyimbeenyo sekaŋ i furi lwee kiyeegy-i-ro. Abwaresen-ɔ e taare a o lwee seɛ mfeɛre-ro yɔ mō kayowɔre-ro na abowii-ro waa kusun, sa a seɛ amerosen na kudugyi lee ifuri. ¹³ Kɔtɔkō mon bō-ro ne Wuribware a twee, ne ɔ mon kee kemō-ro. O ŋu ketɔ kɛmaa, atɔ pɛɛɛ da ifuri si mō ase nee. Mō-ɔ mō akatɔ-ro ne ŋke ŋkō ane pɛɛɛ i lee ketɔ kɛmaa ne ane a waa-ɔ kanɔ.

Yeesuu gye Wuribware ɔlɔŋŋɔpɔ bresɛ dabe-ɔ nee

¹⁴ Amose-ɔ mon' sa a ane kra ane kebwaresun-o-ro keŋkeŋ, a lee feyε ane de Wuribware ɔlɔŋŋɔpɔ bresɛ dabe ne ɔ gye Wuribware mō gyi Yeesuu, ne o yii soso ɔ bō Wuribware ase mbeyɔmɔ. ¹⁵ ɔ gye Wuribware ɔlɔŋŋɔpɔ bresɛ dabe, ne o ŋu ane ewee mfeŋ ne ane mon bō leŋ ane e waa atɔ ane kebwaresun-o-ro-o. Kasentɪŋ si Yeesuu gye seɛ ne ɔbɔnsam a kyɔ-ro kee ekpa kɛmaa se, feyε aneŋ dɛɛ ne ɔ kyɔ ane-ro ɔ kee-ɔ nee. Amaa kɔkyɔrɔkeɛ demaŋte pɛɛɛ-ɔ ooo, ɔ mon waa bɔye, daa. ¹⁶ Bō lee aneŋ ne Yeesuu e gye aneŋ a ɔlɔŋŋɔpɔ mɔ-ɔ se, kufu mon de ane feyε ane yɔ Nyiŋkɛŋ-eweeŋupɔ ase. Mon' sa a ane yɔ mō ase, na o ŋu ane ewee, kya ane-ro, sa ane ketɔ kɛmaa ne ki tiri ane-ɔ.

* 4:3 Kiliŋ 95.11. * 4:4 Keleekaase 2.2. * 4:7 Kiliŋ 95.7-8 (LXX).

5

¹ Amaa Wuribware ɔlɔŋɔpɔ bresɛ kɛmaa* nɛ ba deere anyɪŋkpasɛ-rɔ lee-o fɛraa, ba lee mɔ nɛ fɛyɛ ɔ yɛrɛ asɛsɛ-ɔ ayaa-rɔ taa bamɔ akɛtɔ na mbɔ nɛ ba baa-ɔ sa Wuribware bɔ lɔŋɔ ɛbɔyɛ kɛmaa. ² Ɔ taare o nyite bamɔ nɛ bɔ mɔŋ nyi sɛyɛ-ɔ, nɛ baa fɔ kpa-ɔ, bɔ lɛɛ fɛyɛ mɔ fɔŋfɔŋ gbaa, n gye ɛkpa kɛmaa-rɔ nɛ ɔ waa atɔ kɛbwareɛsuŋ-no. ³ Amosɛ sɛ nɛ, mɔ ɛ lɔŋɔ Wuribware, a tiri fɛyɛ ɔ lɔŋɔ ɛbɔyɛ kɔlɔŋɔ asɛsɛ-ɔ kuŋu si, na mɔ gbaa mɔ lee-o si bɔ tii si.

⁴ Ɔkɛmaa mɔŋ de kpa fɛyɛ ɔ yɛrɛ anɛŋ a yɛrɛkpa dabɛ amɔ waa Wuribware ɔlɔŋɔpɔ bresɛ mɔ ɛyɛɛ sɛ. Wuribware ɛ gye nɛ o lee sɛsɛ fɛyɛ ɔ bɔ kii mɔ ɔlɔŋɔpɔ bresɛ, fɛyɛ anɛŋ nɛ oo lee Aarɔŋ-ɔ dɛɛ. ⁵ Kristoo gbaa anɛŋ dɛɛ nɛɛ. N gye mɔ fɔŋfɔŋ ya da mɔ ɛyɛɛ sɛ yɛrɛ Wuribware ɔlɔŋɔpɔ bresɛ yɛrɛkpa dabɛ amɔ. Wuribware ɛ gye nɛ ɔ bɔ sa mɔ. Fɛyɛ anɛŋ nɛ ɔ tɔwɛ mɔ abwareɛŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ,

“Ndɔɔ mɔ a lee fɔ bɔ kaapɔ fɛyɛ mɔ gyi ɛ gye fɔ.
Nɛ mɔ-ɔ, fɔ sɛ ɛ gye mɔ.”*

⁶ Nɛ abwareɛŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ tɔŋ kɔ ɔ bɛɛ tɔwɛ fɛyɛ,

“Fɔ i kii Wuribware ɔlɔŋɔpɔ nsu pɛɛɛ,
fɛyɛ anɛŋ nɛ Marikii-Sadukii a kii-o dɛɛ.”*

⁷ Kɛbɛɛ nɛ Yeesuu te kayɛ mɔ-rɔ-ɔ, akyuku nɛ ɔ bɔ kɔrɛ Wuribware nɛ o nyi fɛyɛ ɔ taarɛ a o lee mɔ lɛɛ lowi-ro-o. Nɛ anɛŋ nɛ oo bu Wuribware-ɔ sɛ-ɔ, Wuribware mɔ a nu mɔ kɛbwarekɔrɛ-ɔ. ⁸ Amaa hareɛ Yeesuu a gye Wuribware mɔ gyi-o gbaa ooo, ɔ mɔŋ kwayɛ sɛsɛ dimaadi a awɔrɛfɔ-ɔ. Kasɛŋtiŋ si, mɔ a gye sɛsɛ dimaadi-o si-o, mɔ awɔrɛfɔ gyisɛ-ɔ-rɔ nɛ oo suye kibu Wuribware kpa kɛmaa sɛ. ⁹ Mfaanɛɛ nɛ ɔ waa ketɔ kɛmaa nɛ a tiri fɛyɛ ɔ waa, na o kii sɛsɛ nɛ o bware fɛyɛ mɔ ɛ gye nɛ ɔ mɔrɔwɛ bamɔ nɛ bɔ gya mɔ kanɔ sɛ-ɔ nsu pɛɛɛ-ɔ. ¹⁰ Nɛ Wuribware mɔ a lee mɔ fɛyɛ o gyi Wuribware ɔlɔŋɔpɔ kɛbresɛ fɛyɛ Marikii-Sadukii-o dɛɛ.*

Mɔŋ' sa a anɛ Kristoo awuye a kɔkɔrɛgyi-o tii si

¹¹ Anɛ de atɔ bweɛtɔ na anɛ tɔwɛ bɔ lee asɛŋ mɔ sɛ, amaa anɛ ɛ kaapɔ mɔnɛ-rɔ, a bɔ lɛŋ sa mɔnɛ, a lɛɛ fɛyɛ mɔnɛ maa nu atɔ kɛkaapɔ kaasɛ mɛnaŋ. ¹² Mɔnɛ a kii Yeesuu akɔrɛgyipɔ kyɛɛ-o si-o, weeteɛ mɔnɛ a kyɔ kii abwareɛŋ akaapɔpɔ. Amaa a saŋ a tiri fɛyɛ mɔn' nya ɔkɔ nɛ ɔ kaapɔ mɔnɛ abwareɛŋ-nɔ atɔ gyeŋkpɛsɛ-ɔ. Mɔnɛ ma kpa ateese, amɔ kɛnyapɔ. ¹³ Ɔkɔ nɛ ɔ taa kɛnyapɔ bɔ kii mɔ ateese-o saŋ ɔ gye keegyɛ nɛɛ. Nɛ sɛsɛ amɔ bɛɛ ɔ maa nu itimaa asɛŋ kɛkaapɔ-ɔ kaasɛ. ¹⁴ Fɛyɛ anɛŋ nɛ bamɔ nɛ baa daŋ-ɔ i gyi ateese-o, anɛŋ dɛɛ nɛ bamɔ nɛ baa daŋ bamɔ kɔkɔrɛgyi-ro-o a suye kyɛɛ kipini ketɔ bɔyɛ na kitimaa.

6

Bamɔ nɛ ba kiŋŋi kamɛɛ-ɔ ɛ nya kɛsɛbɔgyiiri

¹ Amosɛ sɛ-ɔ, anɛ yɔwɛ Kristoo asɛŋ kɛkaapɔ ngyingyɛ ngyingyɛ-o bɔ sii kamɛɛ, na mɔn' sa a anɛ dɛɛ nu abresɛtɔ kɛkaapɔ. Atɔ mɔ a gye atimaa gbaa ooo, a mɔŋ tiri fɛyɛ anɛ bɛɛ suye amɔ iluwi ɛnyɔ ɛnyɔ. Amɔ nɛ n de-o ɛ gye asɛŋ nɛ a kaapɔ fɛyɛ anɛ nu anɛ ɛyɛɛ, na anɛ kiŋŋi lɛɛ kɛbɔrɔgyi nɛ kɛ ɛ baa kɛsɛbɔgyiiri nsu pɛɛɛ-ɔ, na anɛ kɔrɛ Wuribware gyi-o. ² A mɔŋ lɛɛ a tiri fɛyɛ anɛ dɛɛ kaapɔ asuu kɛbɔ asɛŋ kpɔra-rɔ, bɛɛɛ asarɛɛ kɛbɔdɔŋɔ ɔkɔ kuŋu si yure mɔ asɛŋ, bɛɛɛ kikiyɛŋŋi lɛɛ lowi-ro asɛŋ, bɛɛɛ anɛŋ nɛ Wuribware i gyi asɛsɛ pɛɛɛ asɛŋ-ɔ asɛŋ, bɛɛɛ anɛŋ nɛ bamɔ kakɔka i gyi nsu pɛɛɛ-ɔ asɛŋ. ³ Mɔn' sa a anɛ nɛ anɛ a daŋ kɔkɔrɛgyi-ro-o yɔwɛ amɔ-ɔ kusuye, nɛ, Wuribware ya sure, mɔ ɛ nya a ŋ kaapɔ mɔnɛ anɛŋ nɛ anɛ ɛ kya sɛ a anɛ suye yɔ akatɔ-rɔ-ɔ.

* 5:1 Deere fotoo nɛ ɔ bɔ Kelee Igyipiti 39-rɔ-ɔ. * 5:5 Kiliŋ 2.7. * 5:6 Kiliŋ 110.4. * 5:10 Keleekaase 14.18.

⁴⁻⁵ Ketō se ne mō e tōwe amō-ɔ pɛɛɛ-ɔ e gye feye a bō leŋ fɛe bō sa bamō ne baa dɛɛ nu kaase kōɔre Wuribware gyi, ne baa kiŋŋi kameɛ bō maa lɛɛ kōɔre ba gyi-o kɛbɛɛ bō nyiŋŋi bamō kōkōɔregyi-o-ro. Anɛŋ a asɛsɛ-ɔ a dɛɛ nya Wuribware a nyure-o ŋkō, ne bamō nno dɛɛ n tii bamō ne baa nya kōtōkō lɛɛ Wuribware a kufwiŋŋe timaa-o asɛ-ɔ se. Aketō ne baa nya-ɔ se, ne baa ŋu anɛŋ ne abwaresɛŋ-ɔ asɛŋ bō kōnɛ-ɔ, ne bamō akatō a gyi akpɛŋyɛɛtō ne aa kaapō feye saŋ pɔpweɛ e kpa a ɔ ba-ɔ se. ⁶ Bamō ya kiŋŋi kameɛ, ɔkō kikiŋŋaa bamō baa maa lɛɛ baare, a lɛɛ feye amō ya ba anɛŋ, a du nee feye bamō a bɛɛ mō Wuribware mō gyi-o kiyii kpare-abɛɛ-rō se, ne baa waa mō ipeere lamarŋ-nō-ɔ.

⁷ Sweere ya nuu mbwarekyu ne ŋ weɛ mō se saŋ kemaa-ɔ, ne ɔ sa ne adɔteese a baare sa adɔpō-ɔ, a kaapō nee feye Wuribware a yure sweere amō. ⁸ Amaa mō ya kwɛɛ efa na iwu fɛraa, ɔ moŋ de tōnō. Ne a bware feye Wuribware loŋ mō. Na lalalowe-ɔ, deɛkpa bō kywɛɛ efa na iwu amō.

⁹ Mō anyare timaa, hareɛ anɛ a tōwe bōkō asɛŋ anɛŋ-ɔ gbaa ooo, mōne fɛraa, anɛ e kōɔre anɛ i gyi feye Wuribware a kaapō feye oo yure mōne, feye anɛŋ ne oo yure sweere timaa amō-ɔ. Anɛ e kōɔre anɛ i gyi feye ketō ne mōne e waa-ɔ bware, ne mōne kakyɛna-rō bɛɛ ka kaapō feye Wuribware a kyō mōrōwe mōne. ¹⁰ Wuribware a de kasɛŋtiŋ-o si-o, ɔ maa taŋ mōne se. O nyi anɛŋ ne mōne a suŋ sa mō-ɔ na anɛŋ ne mōne a kpa mō-ɔ se. Anɛŋ ne mōne a kya mōne abɛɛkō Kristoo awuye-ro, ne mōne saŋ mōne e kya bamō-rō-ɔ se ne ɔ yere bō ŋu anɛŋ a kɛkpa-ɔ. ¹¹ Anɛ e kpa feye mōn' kya se pee akatō gya Wuribware a ɛkpa-ɔ se ya bō fō saŋ ne mōne e nya soso a kyenakpa ne mōne temaa dɔŋ se feye mōne e nya-ɔ. ¹² Mōne ma waa worōgya. Mōn' kote anyitepō ne baa kōɔre Wuribware gyi-o, ne mbeyōmō baa nya ketō ne Wuribware a tōwe bō beya feye ɔ sa bamō-ɔ.

Mōn' sa a anɛ kra ketō ne Wuribware a tōwe bō beya feye ɔ sa anɛ-ɔ-rō kenken

¹³ Saŋ ne Wuribware a tōwe bō beya feye o yure anɛ nana Abraham-ɔ, ne ɔ waa ɛtaŋ bō dɔŋŋō kemō ne ɔ tōwe bō beya-ɔ se. Ne ɔkō a moŋ bō-rō ne ɔ kyō mō-ɔ se-ɔ, ne ɔ ba mō fōŋfōŋ kenyaŋe bō waa ɛtaŋ amō. ¹⁴ Kee ketō ne ɔ tōwe-ɔ e gye feye,

“Mō i yure fō, na n sa a fō ananagyi waa kōkyō.”*

¹⁵ Abraham a waa kanyite-o si-o, ɔ nya ketō ne Wuribware a tōwe bō beya feye ɔ sa mō-ɔ.

¹⁶ Asɛsɛ e kpa a bō waa ɛtaŋ, ɔkō ne ɔ kyō bamō-ɔ kenyaŋe ne ba ba a bō bō waa ɛtaŋ-ɔ, ne ɛɛ sa ne ikii kemaa ne e bō-rō-ɔ e lowe. ¹⁷ Anɛŋ dɛɛ ne Wuribware a kpa a ɔ kaapō bamō ne ɔ tōwe bō beya feye ɔ sa bamō kōtōkō-ɔ feye ɔ maa kyurowi mō kanō-ɔ, ɔ waa amō se ɛtaŋ, na ikii pɛɛɛ lowe. ¹⁸ Atō anyō mō, abwaresɛŋ-ɔ na mō ɛtaŋ-ɔ, atō ne a maa kyurowi-o, e kaapō nee feye Wuribware maa taare a ɔ ba kayeba. Amō e gye ne a sa anɛ wōre bweɛtō, a lɛɛ feye anɛ e sere ɛnaŋ anɛ e lɛɛ kaye mō-rō anɛ e kpa a anɛ nya nyure ne n da anɛ akatō-rō-ɔ nee. ¹⁹ Nyure mō ne m maa paŋ anɛ-ɔ temaa se ne anɛ yere kenken, ne n sa anɛ kameroyuri. Anɛ a bōrō kyōŋ waagya kuŋsɛ-ɔ ya lwee suŋkpa dōdō-rō a kɛkyan ne ɔ bō soso-rō-ɔ, ne anɛ a nya anɛŋ a nyure-o. ²⁰ Kasɛŋtiŋ fɛraa Yeesuu fōŋfōŋ e gye ne oo lwee dōdō-rō a kɛkyan-ɔ gye anɛ ŋkpɛɛ, ne ɔ yere anɛ ayaa-rō ɔ kōre Wuribware ɔ sa anɛ, bō lɛɛ feye oo kii Wuribware ɔlɔŋŋōpō brɛse nsu pɛɛɛ feye Marikii-Sadukii-o dɛɛ.

7

Wuribware ɔlɔŋŋōpō Marikii-Sadukii asɛŋ

¹ Anɛ a karɛ abwaresɛŋ wōre-ɔ-rō feye dedaa-ɔ owure kō e dɛɛ ɔ bō-rō ne ba tee mō feye Marikii-Sadukii.* ɔ gye Saɛm maŋ owure nee. Ne ɔ bɛɛ ɔ gye Nyiŋkpeŋ-kyōŋ-atō-pɛɛɛ-Bware-ɔ ɔlɔŋŋōpō. Amō saŋ amō anɛ nana Abraham a ya kō kenaa gya awure ana kō. Mō a yō kiŋŋi ɔ ba-ɔ, ne Marikii-Sadukii a lɛɛ bō gyaŋŋaa mō yure mō. ² Ne Abraham mō a ke atō pɛɛɛ ne ɔ kōɔre lɛɛ kenaa-ɔ-rō-ɔ-rō kudu kudu, ne ɔ taa kɛkɛmaa-rō karɛ kōŋkō sa Marikii-Sadukii.

* 6:14 Keleɛkaase 22.17. * 7:1 Keleɛkaase 14.18-20.

To, kenyaŕe Marikii-Sadukii-o kaase e gye feye “Mo-owure-gye-seŕe-timaa.” Maŕi ne ɔ gye mɔ se owure-o ma kenyaŕe e gye Salem. Kenyaŕe amo kaase e gye “Eeye-a-yuri.” Amose-ɔ mɔ kuwure kenyaŕe e gye “Nana Eeye-a-yuri.”³ Abwaseseŕi wɔre-ɔ-ro ane moŕi kaŕe Marikii-Sadukii mɔ se beee mɔ nyi beee mɔ ananagyi beee mɔ kɔkɔwe beee mɔ lowi aseŕi. O du nee feye Wuribware mɔ gyi-o, a lee feye mɔ ɔlɔŕiŕo kebrese kigyi-o moŕi de kee.

⁴ Ne ŕkee moŕe a ŕu aneŕi ne Marikii-Sadukii amo gye seŕe dabe-ɔ ɔɔ? A lee feye Abraham ne ɔ gye ane nana, ne mɔ kenyaŕe bo dwii-o a sa mɔ kenaa-ɔ-ro ato ntunŕe kudu-ro katunŕe koŕko.

⁵ Mbeyɔma ane Isireelii awuye a nsuro-o, kamo ne ba lee Wuribware ɔlɔŕiŕo ba lee kamo-ro-ɔ e gye Lewii a kasuro-o. Ne Wuribware mbraa da feye Lewii a kasuro awuye amo kɔre bamo beeko-ana Isireelii awuye ase keto kema ntunŕe kudu-ro katunŕe koŕko, na bo nya nya bamo kusun si ateese na nkyu, lee nsuro peee awuye ne bamo nana gbaa ma gye Abraham-ɔ. ⁶ Amaa ɔnyare ma feraa moŕi lee Lewii a kasuro-o-ro. Amaa mɔ-ɔ ma a kɔre ato ntunŕe kudu-ro katunŕe koŕko lee Abraham ase yure mɔ ne weete Wuribware a waa etan tɔwe aseŕi bo beya sa mɔ-ɔ. ⁷ Ikii kyɔ e moŕi bo-ro, ɔko ne o yure-o kyɔ ɔko ne ɔ kɔre nyure amo-ɔ kebrese. ⁸ Bo lee feye Wuribware ɔlɔŕiŕo amo a kebegya-ɔ se, bamo ne ba kɔre ato ntunŕe kudu-ro katunŕe koŕko-ɔ gye aseŕe ne ba wu-o. Amaa Marikii-Sadukii feraa a kebegya-ɔ se, seŕe ne abwaseseŕi wɔre-ɔ e tɔwe mɔ aseŕi feye a du feye ɔ saŕi o te-o ya kɔre ato amo ntunŕe kudu-ro katunŕe koŕko-ɔ. ⁹⁻¹⁰ Mo e fa feye mo e taare a n tɔwe feye saŕi ne Marikii-Sadukii a bo gyanŕaa Abraham-ɔ, Lewii amo ne bo moŕi tee kɔwe-ɔ saŕi ɔ bo mɔ nana Abraham kame-ro. Amose-ɔ, Lewii ne weete o de kpa feye ɔ kɔre ato ntunŕe kudu-ro katunŕe koŕko-ɔ a bee boŕo Abraham se ka amo sa Marikii-Sadukii.

Aneŕi ne Yeessu du feye Marikii-Sadukii-o

¹¹ To, saŕi-ɔ ane Isireelii awuye a kɔre gyi feye Wuribware ɔlɔŕiŕo ne bo gye Lewii a kasuro awuye-o e taare a bo sa a ane ŕkponɔ-ro fwiiri Wuribware ase. Amaa ane a penna ane eyee, a lee feye Wuribware ye a tiri feye ɔlɔŕiŕo banban ba. ɔlɔŕiŕo banban amo maa lee Lewii a kasuro-o-ro. Mɔ ɔlɔŕiŕo kebrese moŕi lee Aarɔŕi ne ɔ gye ɔlɔŕiŕo brese gyenŕkpeese-ɔ lee-o, amaa ku du nee feye Marikii-Sadukii lee-o. ¹² Amose-ɔ, a kaapo nee feye Wuribware ya lee seŕe banban feye ɔ bo kii ɔlɔŕiŕo brese, amo feraa ɔ bee o kyurowi koŕkoŕo kusun na kemo mbraa-ɔ. ¹³ ɔlɔŕiŕo banban amo ne ane a kaŕe mɔ kunu si aseŕi abwaseseŕi wɔre-ɔ-ro e gye ane nyanŕe Yeessu. Ne mɔ-ɔ ma a lee kasuro ne kamo-ro ɔko moŕi tee kii ɔlɔŕiŕo daa-ɔ-ro nee. ¹⁴ ɔkema ma nyi feye Yeessu a lee Yuda a kasuro-o-ro nee. Amaa Mosis a kyore Mbraa a wɔre-ɔ-ro-ɔ feye Yuda a kasuro-o awuye moŕi de kpa feye bo kii aneŕi a ɔlɔŕiŕo-ɔ, amo Lewii awuye dooo.

¹⁵ Ane ya deere Yeessu ne o du feye mɔ a gye Marikii-Sadukii nyɔsepo-ɔ, ane i ŕu keto ne ane e tɔwe kemo aseŕi-ɔ-ro neene. ɔ gye ɔlɔŕiŕo nee, amaa mɔ-ɔ mɔ kwee Lewii a boŕo-ɔ-ro. ¹⁶ To, emene se ne Yeessu de kpa feye o kii aneŕi a ɔlɔŕiŕo-ɔ, na ɔ moŕi lee Lewii a kenana-ɔ-ro-ɔ nee? Mɔ keyaaleŕi ne o de-o a lee mɔ foŕfoŕi ŕkpa ne m moŕi de kee-ɔ ase. ¹⁷ Feye aneŕi ne Wuribware a tɔwe gywii mɔ abwaseseŕi wɔre-ɔ-ro-ɔ,

“Fo i kii Wuribware ɔlɔŕiŕo nsu peee

feye aneŕi ne Marikii-Sadukii a kii-o dee.”*

¹⁸ Mfee feraa Wuribware a yɔwe koŕkoŕo mbraa dedaa-ɔ bo beya kerii si. A lee feye m moŕi loŕiŕo seye. ¹⁹ Kasenŕiŕi si feraa, mbraa amo maa taare a n sa a ɔko kakponɔ-ro fwiiri lowe. Mbeyɔma Wuribware a sa ane temaa timaa ne ane e ba a ane bo soŕi tɔ mɔ-ro-ɔ.

²⁰ Keto ne ki tii si, ne ko kyɔ-ɔ e gye feye, saŕi ne Wuribware a waa Yeessu ɔlɔŕiŕo-ɔ, ɔɔ waa etan. Amaa Lewii awuye-o ɔko a bo kii ɔlɔŕiŕo-ɔ feraa, Wuribware moŕi waa

* 7:17 Kiliŕi 110.4.

etan̄ bō dōn̄hō sē. ²¹ Amaa etan̄ nē Wuribware a waa bō taa Yeessuu bō kii ɔlōn̄hōpō. Ɔ tōwē gywii mō nēē fēyē,

“Ma kwayē mō etan̄ nē mō a waa-ɔ,
ma kyurowi mō kanō nē mō a tōwē-ɔ,
fēyē fō i kii mō ɔlōn̄hōpō nsu pēē.”*

²² Etan̄ mō nē Wuribware a waa sa Yeessuu-o bō etan̄ nē ɔ waa sa Mosis san̄ nē ɔ sa Isireelii awuye mō mbraa-ɔ pēē-ɔ, a lēē fēyē etan̄ mō maa wu daa.

²³ Ketō ban̄ban̄ kō bō-rō nē kaa bēē sa nē Wuribware ɔlōn̄hōpō dedaa-ɔ kweē, nē ɔpōpwē-ɔ kweē. Lewii a ɔlōn̄hōpō-ɔ gye asēsē nēē, nē bamō ɔkēmaa i wu, nē ɔ maa lēē taarē a ɔ kya kusun̄-o si. Amōsē nē bamō bweētō a kii Wuribware ɔlōn̄hōpō-ɔ. ²⁴ Amaa Yeessuu a tēē o te bō yō nsu pēē-ɔ sē-ɔ, mō kōlōn̄hō kusun̄-o maa lēē mō asē a kē bēē yō sēsē ban̄ban̄ kō mō asē. ²⁵ Ɔ taarē a ɔ mōrōwē bamō nē ba bōrō mō sē ba ba Wuribware asē-ɔ, na bō ma lēē fō. A lēē fēyē o te san̄ kēmaa ɔ kōrē kebwarekōrē ɔ sa bamō.

²⁶ Anēn̄ a ɔlōn̄hōpō-ɔ ē gye nē o bware bō sa anē. Mō a bware-o si-o, mō kakpōnō-rō a fwiiri. Ɔkō maa taarē a o n̄u mō bōyē kō. Nē ɔ kweē anē nē anē gye ebōyē awaapō-ɔ-rō. Nē o yii sōsō sōsō Wuribware sē. ²⁷ Ɔlōn̄hōpō brēsē kēmaa nē ɔ gye Lewiinyi-o ē gye n̄kpēē a ɔ lōn̄hō Wuribware bō lēē mō fōn̄fōn̄ ebōyē-ɔ sē pwēē na ɔ dēē bēē lōn̄hō Wuribware bō lēē mō asēsē mō lee-o si. Yeessuu fēraa, ɔ mōn̄ du anēn̄. Mō eyēē nē ɔ bō sa Wuribware luwi kōn̄kō, na Wuribware lee asēsē pēē ebōyē, na a lōwē. ²⁸ Katiñ-o ē gye fēyē mbraa-ɔ ē kaapō anēn̄ nē ba lee ɔkō, na ɔ bō kii Wuribware ɔlōn̄hōpō brēsē-ɔ. Amaa anēn̄ a ɔlōn̄hōpō-ɔ mōn̄ bō lēn̄, bō lēē anēn̄ nē ɔ gye sēsē dimaadi-o si. Amaa etan̄ nē Wuribware a waa kamēē-rō-ɔ a kaapō anēn̄ nē oo lee mō gyi Yeessuu bō kii ɔlōn̄hōpō brēsē-ɔ nēē. Na bō lēē anēn̄ nē mō kakpōnō-rō a fwiiri lōwē-ɔ sē-ɔ, mō ɔlōn̄hōpō kebēsē-ɔ sii mō sē nsu pēē.

8

Yeessuu ē gye etan̄ pōpwēē-ɔ Wuribware ɔlōn̄hōpō brēsē

¹ Mbeyōmō, amō katiñ ē gye fēyē Wuribware ɔlōn̄hōpō brēsē nē anē ē tōwē mō asēn̄-ɔ ē gye ɔkō nē anē kyō anē de-o. Mō ē gye Yeessuu. Mō ē gye nē o te Nyin̄kpeñ-ɔ-kyō-bamō-pēēē-kēdabē kigyise si sōsō a kuwure-o si-o. ² Ɔ gye ɔlōn̄hōpō Wuribware sun̄kpa-ɔ-rō nēē. Mfēn̄ du nēē fēyē Wuribware sun̄kpa nē Mosis a ba tan̄tēē kēkyan̄ bō waa, na bō taarē sōrō narē kimukee-ro-o nēē. Amaa Wuribware sun̄kpa nē ɔ bō sōsō-ɔ ē gye sun̄kpa kasēntiñ nē anē nyan̄pē Yeessuu a pwēē-ɔ.

³ Wuribware ɔlōn̄hōpō brēsē kēmaa kusun̄ ē gye fēyē ɔ ba ateese na mbō bō lōn̄hō Wuribware. Anēn̄ dēē nē a tiri fēyē anē ɔlōn̄hōpō brēsē-ɔ gbaa mō ba kōtōkō bō lōn̄hō Wuribware. ⁴ Ɔ san̄ ɔ dēē ɔ bō sweerē mō sē mbeyōmō nēē, weetee ɔ maa waa ɔlōn̄hōpō, a lēē fēyē ɔlōn̄hōpō san̄ bō bō-rō ba lōn̄hō Wuribware fēyē anēn̄ nē mbraa-ɔ ē kaapō-ɔ.

⁵ Mbeyōmō ba dēerē anēn̄ nē ba sun̄ Wuribware mō sun̄kpa nē ɔ bō sōsō-ɔ-rō-ɔ sē nēē ba sun̄ mō mfēē a mmō-ɔ-rō. Amōsē nē Wuribware a yii Mosis si fēyē ɔ sa sē na ɔ ba tan̄tēē kēkyan̄-ɔ bō waa Wuribware sun̄kpa-ɔ fēyē anēn̄ nē ɔ kaapō mō Sinaa kēbēē-ɔ sē-ɔ.*

⁶ Mbeyōmō, kusun̄ nē Wuribware a bō sa Yeessuu-o kyō kēmō nē ɔ bō sa mō ɔlōn̄hōpō-ɔ. Anēn̄ dēē nē etan̄ pōpwēē nē Wuribware a bōrō Yeessuu si waa sa mō asēsē-ɔ gye etan̄ dabē ē kyōn̄ edēdaa nē Wuribware a bōrō Mosis si waa-ɔ. Ketō sē nē epōpwēē-ɔ gye edabē-ɔ ē gye fēyē Yeessuu yērē asēsē na Wuribware mbōn̄tō-rō, nē n̄kēē mbeyōmō atō nē Wuribware a tōwē bō beya fēyē ɔ waa a ɔ sa mō asēsē-ɔ bēē a gye adabē a kyōn̄ adēdaa-ɔ.

⁷ Etan̄ gyēn̄kpēēsē amō a dēē baare lōwē nēē, weetee a mōn̄ lēē a tiri fēyē Wuribware bēē ba epōpwēē kō bō teere. ⁸ Amaa anē a karē abwareseñ wōrē-ɔ-rō fēyē Wuribware a n̄u mō asēsē kēbōyē kō, fēyē anēn̄ nē a tōwē-ɔ,

* 7:21 Kiliñ 110.4. * 8:5 Keleē Igyipiti 25.40.

Wuribware ye,

“San̄ kō e ba ne mō e waa etan̄ popwεε
na m bō beya mō aa Isireelii a kasuro-o awuye
na Yudaā a kasuro-o awuye mbōntō-rō.

⁹ Etan̄ ne mō e waa-ō moñ du feye
etan̄ ne mō a waa sa bamō nana-ana,
san̄ ne mō a kra bamō kesaree-rō
lee bamō lee Igyipiti sweere se-ō.

Baa yōwe etan̄ amō kegyase,
amōse-ō ne mō a yōwe bamō aseñ sa bamō.

¹⁰ San̄ amō ya fō, etan̄ ne mō e waa na m bō beya
mō aa Isireelii awuye pεεε mbōntō-rō-ō, mfaanεε ne i du.

Mō e taa mō mbraa a m bō waa bamō mfeere-rō,
na n kyoreε mmō bō waa bamō añu-ro,
na η kii bamō nyan̄pe, na bō kii mō asese.

¹¹ A maa lee ba feye oko beε ɔ lee kaapo
mō kosobεε beεε mō kowebεε feye,
‘Kpa mō se ne fō e borō na fō gyii Wuribware,’
a lee feye bamō pεεε,
abrese ooo, nyaagyi ooo i gyii mō.

¹² A lee feye mō e taa bamō ebōye a m bō ke bamō,
na m ma lee nyiñji bamō aseñ bōye-ō se.”*

¹³ Wuribware a tεε tōwe feye ɔ waa etan̄ popwεε-ō, amō fεraa a kaapo nee feye ɔ ye
egyēñkpeεse-ō a waa ededaa, ne e ya wu. Ketō kemaa ne kaa waa kededaa, ne kaa wu-o
mō maa kyee, na ke fō pεεε.

9

Anēñ ne Wuribware sun̄kpa-ō-rō du-o

¹ Mon' sa a anē deere etan̄ dedaa a kebwaresun̄ a mbraa-ō. San̄ amō-ō sese ya waa
Wuribware sun̄kpa ne bō de-o. ² Ketō ne ke gye ñkpeε-ō e gye tantee ne ba bō waa kanō
se a kekyañ ne ba tee mfeñ feye kekyañ kpeyaa-ō. * Kekyañ amō-rō mfeñ, ifetiri yerese kpa
yere, ne ifetiri isunoo yere yere se e kywεε. Ne teeburi yere mfeñ, ne bodobodoo ne bō
de ba beya sun̄kpa-ō dōñ se. ³ Waagya kō ne baa bō kuñ dōdō-rō a kekyañ-ō. Dōdō-rō a
kekyañ amō ne ba tee feye kekyañ kpeyaa kpeyaa-ō. ⁴ Kemō-rō mfeñ ne lōññokpa ne baa
ba atanne pipee bō mēra mēra se-ō ne ba kywεε nyon̄ku mō se-ō bō. Wuribware etan̄ a
kedakaa-ō yere mfeñ nee, ne baa ba atanne pipee bō mēra mēra kemō se. Ne atanne pipee
kalō kō ne ka de gyaye-ō yere kedakaa-ō-rō. Ne ateese kō ne ba tee feye “Nteto-nee?” bō
kalō-ō-rō. Ateese amō ne Wuribware a sa bamō lee soso kake kemaa kimukee-ro. Kedakaa
amō-rō dεε ne Aarōñ yii nareseε ne ɔ kwεε-ō daa-rō.* Kedakaa amō-rō dεε ne aforē
anyō ne Wuribware a kyoreε mbraa kudu-o bō dōññō se Sinaa kebeε-ō se kimukee-o-ro
mfeñ-ō bō. ⁵ Ne aban̄ban̄ awuye kō ne baa ba atanne pipee bō waa-ō yere kedakaa amō
añu anyō. Ne baa ba bamō aban̄ban̄ bō buñ Nyiñkpeñ-ewεεñupō a kotorese-ō se, na o te
mō kuwuregya-ō se mfeñ.* Amaa anē moñ de san̄ na anē bō kaapo atō mō-rō akō akō.

⁶ Bamō a lōññō ketō kemaa bō yere anēñ-ō, Wuribware alōññōpō e taare na bō dee
nya lwee kanō se a kekyañ-ō-rō kake kemaa waa bamō asun̄. ⁷ Amaa dōdō-rō a kekyañ-ō
fεraa, Wuribware ɔlōññōpō bresε-ō wōre e gye ne o de kpa feye o lwee kemō-rō, ne o
lwee kemō-rō luwi kōñkō kasu kemaa, ne o de mō fōñfōñ kuñu si ebōye kolōññō kabō a
mbogya-ō o lweero mfeñ. Anēñ dεε ne ɔ waa asese-ō pεεε kuñu si a ebōye ne baa waa

* 8:12 Yeremeya 31.31-34 (LXX). * 9:2 Deere fotoo ne ɔ bō Kelee Igyipiti 27-ro-o. * 9:4 Anyare
kekare 17.1-10. * 9:5 Deere fotoo ne ɔ bō Kelee Igyipiti 25-ro-o.

na bo moŋ nyi-o.* ⁸ Mbeyom̄, Wuribware a kufwiiŋe timaa-o de amo-ɔ pɛɛɛ ɔ kaapo nee feye kpa moŋ tee di bo sa asese-ɔ feye bo lwee kekyan kpeyaa kpeyaa-ɔ-ro, na tantee sunkpa-ɔ san ɔ yere. ⁹ Amo-ɔ pɛɛɛ gye kekaapo ne a yere bo sa ndɔ a mbee mɔ se-ɔ nee. Aseŋ ne ane a towe-ɔ pɛɛɛ e kaapo nee feye ateese ne ane de ane i ke Wuribware, na mbo ne ane de ane e loŋŋo mɔ-ɔ maa taare a a sa a ane ne ane i sun mɔ-ɔ ŋkpono-ro fwiiri. ¹⁰ Dedaa-ro a Wuribware kolŋŋo mɔ-ɔ pɛɛɛ gye kigy na kunuu na kefwee na kayoware se ato aseŋ nee. Amo-ɔ pɛɛɛ bware bo fo san ne Wuribware e waa mbraa popwee-ɔ dooo nee.

Aneŋ ne Kristoo kusun feye Wuribware ɔloŋŋopo bresɛ-ɔ kwee-ɔ

¹¹ Amaa mbraa popwee timaa mɔ a kyɔ ba. Kristoo e gye mmo ɔloŋŋopo bresɛ. Mɔ e gye ne oo lwee tantee kekyan ne ke bo soso, ne ke bo dan ko kyon sweere mɔ se a kemɔ-ɔ-ro. Ne ke bware ko kyɔ kemɔ ne asese a waa-ɔ, a lee feye ke moŋ tii ato ne Wuribware a twee kaye mɔ-ro-ɔ se. ¹² Mɔ kulweero mfeŋ-ɔ, ne ɔ kyon lwee kekyan kpeyaa kpeyaa-ɔ. Pwee ne ɔ dɛɛ lweero, n gye eteere na nnaategyii mbogya ya wee sweere. Amaa mɔ fɔŋfɔŋ mbogya ne ŋ ya wee sweere san ne baa da mɔ bo mera kiyii kpare-abee-ro se-ɔ, ne ŋ ya kpee asese ŋkpono-ro iyisi. Mfaanɛ ne ɔ borɔ se luwi konko dooo bo morowe ane nsu pɛɛɛ. Ketɔ ne ko kyɔ ne ki tii si-o e gye feye, mɔ a lweero-o, a moŋ lee a tiri feye ɔ bee waa. ¹³ Mbraa dedaa a mbee-ɔ se-ɔ, teere na kpeŋnyare mbogya na kanaatebree ne baa kywee-ɔ nsɔ ne ba bo ŋonyan asunpo-ɔ se bo kpee bamo iyisi. Bamɔ ya waa mfaanɛ-ɔ, amɔ bamɔ nyoware wore ne baa loŋŋo. ¹⁴ Kee ketɔ ne amo-ɔ e waa-ɔ, sanbotɔ Kristoo a mbogya-ɔ, a lee feye mmo fɛraa n taare a ŋ kpee ane ŋkpono-ro lee ane asun baye ne a yaa ane mfeŋ ne kesebogyiiri maa lowe-ɔ, na ane nya taare bo sun Wuribware ne mɔ wore dooo i de ŋkpa-ɔ. Bo lee feye Kristoo, oko ne ɔ moŋ de ebaye-ɔ, a borɔ Wuribware a kufwiiŋe timaa-o, ne mɔ wore kpeŋ te nsu pɛɛɛ-ɔ se nee, ba mɔ eyee bo loŋŋo Wuribware.

¹⁵ Aneŋ se-ɔ, Kristoo e gye ane aa Wuribware mboŋto-ro ɔyerepo ne Wuribware a borɔ mɔ se waa etan popwee-ɔ bo sa asese-ɔ. Na bamɔ ne Wuribware a tee feye bo bo kyena mɔ ase nsu pɛɛɛ-ɔ nya taare nya kakyena popwee mɔ ne ɔ towe bo beya feye ɔ sa bamɔ a bo kyena-ɔ. Mɔ fɔŋfɔŋ lowi ne ɔ bo kɔɔre asese kinjaa bamɔ baa, ne ɔ sa ne baa nya bamɔ eyee, ne baa lee ebaye ne baa waa san ne bo bo etan dedaa-ɔ kaase-ɔ-ro.

¹⁶⁻¹⁷ To, mbeyom̄, pwee na sese dɛɛ wu-o, ɔ kyoree mɔ kanɔ se aseŋ, na oko ne ɔ kaa o gyi mɔ kapotee-ɔ kenyaare a ɔ bo waa wore-ro. Amaa a tiri feye bo taare kaapo feye oo wu pwee na aneŋ a wore-ɔ-ro aseŋ dɛɛ taare waa kusun. Sese-ɔ e san o te, amɔ wore-ɔ gye kwaa nee. ¹⁸ Aneŋ dɛɛ ne etan gyenkpɛese ne Wuribware a waa sa sese-ɔ moŋ waa kusun, amɔ baa mɔ mbo na bo ba mbogya-ɔ bo tii etan-ɔ kanɔ pwee. ¹⁹ San ne Mosi a kyoree Wuribware a mbraa-ɔ pɛɛɛ waa wore-ro, ne ɔ kare gywii asese-ɔ pɛɛɛ lowe-ɔ, ne ɔ taa kokoyaa kapesii na kyipee. Ne ŋkee ɔ ba nnaategyii na eteere mbogya bo waa nkyu-ro, ne amo pɛɛɛ a lwee abee-ro. Ne ɔ taa kokoyaa kapesii na kyipee bo da mbogya na nkyu-o-ro, ne ɔ bo ŋonyan mbraa wore-ɔ na asese-ɔ se. ²⁰ Ne ɔ ye, “Mbogya ne n tii monɛ aa Wuribware mboŋto-ro a etan-ɔ kanɔ-ɔ nee. A kaapo nee fɛɛ monɛ a sure si feye monɛ e gya etan-ɔ mbraa se.”* ²¹ Aneŋ dɛɛ ne ɔ bee ba mbogya-ɔ bo ŋonyan Wuribware a tantee kekyan-ɔ na atetomɔŋta pɛɛɛ ne ba ba bo bo sun bamɔ kebwaresun-o si. ²² Kasɛŋtin si fɛraa mbraa amo-ro, mbogya ne bo de ba loŋŋo ato bweetɔ. Ne aneŋ dɛɛ ne kabɔ mbogya e moŋ wee sweere, Wuribware maa ba oko ebaye a ɔ bo ke mɔ.

²³ N gye Wuribware sunkpa ne ɔ bo sweere mɔ se-ɔ ne Kristoo a lweero. Amaa Wuribware sunkpa ne ɔ bo soso-ɔ ne baa deere se bo waa mɔ ne ɔ bo sweere se-ɔ bo yera. Amose-ɔ, ato ne a bo soso-ɔ fɛraa e kpa kolŋŋo ne ko kyon sweere se lee-o. ²⁴ N gye Wuribware sunkpa ne baa deere soso a amo-ɔ se waa sweere se ne Kristoo a lweero. Soso-ɔ fɔŋfɔŋ ne oo lweero. Mfeŋ ne ŋkee ɔ yere ane ayaa-ro ɔ sa ane kanɔ se seŋsa o gywii Wuribware. ²⁵ Wuribware ɔloŋŋopo bresɛ-ɔ e taa kabɔ mbogya, ne o lwee kekyan kpeyaa kpeyaa-ɔ-ro kasu kasu. Amaa Kristoo fɛraa moŋ lweero ya ba mɔ eyee bo loŋŋo

* 9:7 Kolŋŋo mbraa 16.11-17. * 9:20 Kelee Igyipiti 24.8.

Wuribware iluwi bweeto bweeto ko. ²⁶ A lee feye, amo ya ba aneḡ, amo a kaapo nee feye do deḡ wu iluwi bweeto lee saḡ ne Wuribware a twee kaye mo-o nee. Amaa aneḡ ne do waa-o e gye feye mbeyomdo ne kaye e kpa a ka fo kee-o, luwi koḡko ne oo lee mo eyee ifuri bo loḡḡo Wuribware, na o nya lee asese kuḡu si ebaye bo twee. ²⁷⁻²⁸ ḡ ye, luwi koḡko ne Kristoo a taa mo eyee bo loḡḡo Wuribware, na o nya lee asese bweeto kuḡu si ebaye, feye aneḡ ne sese kema a i wu luwi koḡko, na kemo kamee-ro, o yere Wuribware akato-ro a o lee keto kema ne do waa-o aseḡ kan-o. Keto ne ko ky-o e gye feye Kristoo e ba nyosepo. Mo ya ba, n gye asese ebaye ne o ba na o bo lee. Amaa o ba nee na o bo morowe bamo ne bo gywii mo keba-o.

10

Yeesuu a taa mo eyee bo loḡḡo Wuribware luwi koḡko, ne aa lowe

¹ Mbeyomdo, mbraa ne ḡ kaapo Wuribware kolohḡo aseḡ-o e kaapo ato timaa ne a ba a bo ba-o nee. Mbraa-o du nee feye diki-o. Ne ane ya deere, ane i ḡu feye oko e ba kamee. Bamo a loḡḡo Wuribware aneḡ-aaa nsu si nsu si, na a moḡ de kee-o se-o, a maa taare a a fwiiri bamo ne ba ba na bo bo suḡ Wuribware-o ḡkpono-ro. ² Aneḡ a kolohḡo-o dee ke e taare a ke sa a asuḡpo-o ḡkpono-ro fwiiri nee, weete bamo mfeere maa waa bamo feye bamo ebaye a sii bamo se. Na Wuribware kolohḡo lowe. ³⁻⁴ Akpeḡnyare na eteere mbogya a tee a maa taare a a lee ebaye-o se-o, kasu kema a kolohḡo-o i nyiḡḡi asese se feye bamo ebaye a sii bamo se.

⁵⁻⁶ Amose ne saḡ ne Kristoo e kpa a o ba kaye mo-ro-o, ne do towe gywii Wuribware feye,

“Fo maa kpa ayu mpu kolohḡo lee mo ase,
ne fo akato moḡ gyi mbo kokywee bo loḡḡo se.

Ebaye kolohḡo moḡ waa fo kane.

Amaa sese dimaadi kayowore ne fo a sa mo,
na m bee bo sa fo.

⁷ Ne mo a berḡaa feye, ‘O Wuribware, kee mo.

Baa towe mo aseḡ fo mbraa wore-o-ro.

Mo a ba a m bo waa fo kepre.’ ”*

⁸ Mon' ḡu feye do gye ḡkpee towe nee feye Wuribware maa kpa ayu mpu kolohḡo beee mbo kokywee kolohḡo beee ebaye kolohḡo. Haree mbraa-o a kaapo feye bo waa amo ooo, do towe amo-o peee. ⁹ Ne do bee towe bo tii si feye,

“O Wuribware, kee mo,
mo a ba a m bo waa fo kepre.”

Keto ne o kaapo-o e gye feye o sa a bo yowe kolohḡo dedaa-o, na o waa keto popwee ne Wuribware e kpa feye o waa-o. ¹⁰ Wuribware kepre e gye feye Yeesuu Kristoo a taa mo eyee bo loḡḡo Wuribware luwi koḡko, ne aa lowe, na a lee ane kuḡu si ebaye.

¹¹ Wuribware olohḡopo kema yere kake kema nee o waa mo kolohḡo kusuḡ. Na o loḡḡo Wuribware iluwi enyo enyo. Aneḡ a kolohḡo-o maa taare a ki lee ebaye bo twee daa. ¹² Amaa ane olohḡopo Yeesuu mo feraa, saḡ ne do loḡḡo Wuribware luwi koḡko amo bo lee ebaye-o, kolohḡo ko moḡ lee ke bee ki tiri bo fo ndoo. Amose ne do ya kyena Wuribware kigyisaree se. ¹³ Mfeḡ ne o te na Wuribware baa Yeesuu Kristoo adoḡ peee mo kuwure-o kaase. ¹⁴ Katiḡ e gye feye mo a ba mo eyee bo loḡḡo Wuribware luwi koḡko mo bo sa ne bamo ne o maa se o waa bamo akpeyaa-o ḡkpono-ro a fwiiri.

* 10:7 Kiliḡ 40.6-8 (LXX).

¹⁵ Wuribware a kufwiije timaa-o gbaa a sa ne ane a nu feye amo-o gye kasentij. Feye ane ne ane a kyɔ tɔwe feye Wuribware a borɔ mɔ kufwiije timaa-o si sa ne baa kyɔre waa abwaresej wɔre-o-ro-o,

¹⁶ “San amo ya fo, etan ne mo e waa na m bo beya mo aa bamo mborɔ-ro-o, mfaanee ne i du. Mo e taa mo mbraa a m bo waa bamo mfeere-ro, na n kyɔre mmɔ bo waa bamo anu-ro.”*

¹⁷ Ne ɔ bo kya se feye,

“Ma lee nyinji bamo asej boye na borokɔne-o se.”*

¹⁸ Wuribware a tee taa bamo eboye bo ke bamo-o se-o, kolɔnɔ ne ki lee eboye-o mon lee ki tiri.

Mon' kra mone kokɔregyi-o-ro kenken bo yo

¹⁹ Ane se-o, mo kosobee-ana, Yeesuu mbogya ne n ya wee sweere se-o se-o, ane ma lee sa a kufu nya ane Wuribware ase keba. Mon' sa a ane lwee Wuribware sunkpa a kekyan kpeyaa kpeyaa-o-ro. ²⁰ A lee feye waagya ne baa bo kun kekyan kpeyaa kpeyaa-o-ro ne Yeesuu a kyan-ro, na ane taare lweero. Waagya amo yere bo sa Yeesuu fonfon kayowore ne baa tenne-ro, ne oo wu-o. Mfaanee ne Yeesuu a sa ane kra popwee na ane borɔ se yo Wuribware ase, a lee feye ɔ bee ba nkpa-ro o te nsu peee. ²¹⁻²² Mbeyɔmɔ, ane Wuribware asesee-o a tee ane de ɔlɔnɔpo dabe ne ɔ deere ane se-o se-o, Yeesuu ne oo wu, ne ɔ bee ba nkpa-ro-o ne n de-o, mon' sa a ane ba kasentij bo sɔn tɔ Wuribware-ro. Amaa ane a yo mɔ ase-o, mon' sa a ane kpee iyisi ne i te ane nkpon-ro-o, na mon' sa a ane yere ane kokɔregyi-o-ro kenken, a lee feye bamo a bo ane asuu-o, a kaapo nee feye Wuribware a kyɔ lee ane eboye, ne e maa lee tɔraa ane mfeere. ²³ Mon' sa a ane yere keyaa konko. Mone a bo asuu-o, temaa ne mone a nya feye mone e yo Wuribware ase-o, mon' kra mɔ-ro kenkenken, bo lee feye Wuribware a tee tɔwe bo beya feye ɔ sa ane kotako-o se-o, ɔ maa kyurowi mɔ kanɔ. ²⁴ Na mon' sa a ane dee kra ekpa ne ane e borɔ se, na ane bo waa abee wɔre, na ane bo kra abee asej, na ane bo waa asun timaa-o. ²⁵ Mone ma sa a ane yowe kegyanɔne sun Wuribware, feye ane ne san kema boko e waa-o. Amaa mon' sa a ane dee gyanɔne sa abee wɔre. A tiri feye ane deere se, na ane pee akato waa amo-o, a lee feye kake ne Kristoo i kinji a ɔ ba-o a tɔ-ro.

²⁶ Ane ya bo nu Wuribware a kasentij-o, ne ane e san ane e waa eboye ane kepre se, amo feraa, kolɔnɔ ko mon lee ko bo-ro ne ke e taare na ki lee ane kunu si eboye bo twee. ²⁷ Amo ya ba ane feraa, amo kufu kakyena ne ane e kyena ane gywii Wuribware, na ɔ bo bu ane kepe, na ɔ yaa ane mɔ kedeekekpetekii ne ɔ ba a ɔ bo kywee mɔ adɔn-o-ro. ²⁸ Oko ne oo kine mbraa ne Wuribware a borɔ Mosis si sa ane-o se kegya-o, ne abee anyɔ beee asa ya kosɔ yere senyikpa-o, yere-ro feye ɔ waa ane, a kyɔ baare feye senyipo-o bu mɔ kepe, na ɔ sa kanɔ feye bo mɔ mɔ, na ɔ ma su mɔ se. ²⁹ Ane se-o, oko ne ɔ twee keyaa a ɔ bo kye Wuribware mɔ gyi-o, ne Wuribware i gyiiri kesebɔ bweetɔ. A lee feye ɔ mon de Yeesuu mbogya ne ɔ bo tii etan-o kanɔ, ne n ya lee mɔ iyisi-o, ɔ tee seye, ne ɔ bee ɔ saare Wuribware a kufwiije timaa ne ɔ de nɔ mɔ ewee-o. ³⁰ Ane nyi ane ne o du-o, Wuribware ne ɔ tɔwe feye,

“Mo e gye ne mo e ba dondaa na m bo ko sa mone.

Mo e gye ne mo e ka mone adɔn kokɔ a n sa mone.”*

Ne ɔ bee tɔwe feye,

* 10:16 Yere meya 31.33. * 10:17 Yere meya 31.34. * 10:30 Mbreaa kebeesa 32.35.

“Wuribware i gyi m̀d̀ asesε asen̄.”*

³¹ A b̀ kufu feye ɔkɔ a lwee ɔsen̄gyipɔ Wuribware ne m̀d̀ wɔre dooo i de ɲkpa-ɔ asen̄-nɔ, ne ɔ nya m̀d̀ kra kesaree-rɔ, gyiiri m̀d̀ kesebɔ.

³² An̄e i nyin̄ɲi m̀ne se saɲ ne m̀ne a lee kaase gyii Wuribware a ekpa-ɔ, ne oo buɲɲi m̀ne akatɔ, ne m̀ne a b̀ gyii m̀d̀ ekpa-ɔ. Mon' nyin̄ɲi si feye bamɔ ne b̀ maa bu Wuribware-ɔ a tɔɔraa m̀ne bweɛtɔ-ɔ gbaa ooo, m̀ne a yere ken̄ken̄. ³³ Saɲ kɔ baa saare m̀ne, waa m̀ne awɔrefɔɔ laman̄-nɔ. Saɲ kɔ m̀ m̀ne a kya bamɔ ne baa ɲu asen̄ feye m̀ne-ɔ-rɔ. ³⁴ Ne m̀ne a kya bamɔ ne baa tii-o-ro. Bamɔ a kɔɔre m̀ne kapɔεε-ɔ, m̀ne mɔɲ sa ne aa tɔɔraa m̀ne, na mon' taa b̀ waa asen̄, a lee feye m̀ne nyi feye m̀ne de atɔ Wuribware se na a kyɔ amɔ, ne a bee a gyi nsu pεεε.

³⁵ An̄eɲ se-ɔ, m̀ne ma sa a m̀ne abaa-rɔ yɔre, a lee feye wɔre kowaa e sa kakɔka dabe. ³⁶ Mon' nya kanyite, na mon' nya waa ketɔ ne Wuribware e kpa-ɔ, na mon' nya nya ketɔ ne Wuribware a tɔwe b̀ beya feye ɔ sa m̀ne-ɔ. ³⁷ Feye an̄eɲ ne Wuribware a tɔwe m̀d̀ abwaresen̄ wɔre-ɔ-rɔ-ɔ,

“A saɲ kafwee, ɔkɔ ne ɔ ba-ɔ e ba, ɔ maa kyee.

³⁸ ɔkɔ ne ɔ kɔɔre Wuribware gyi-o e nya ɲkpa a lee feye Wuribware e tee m̀d̀ feye sese timaa.

Amaa m̀d̀ ya kin̄ɲi kameε fεraa,
m̀d̀ akatɔ maa gyi m̀d̀ se.”*

³⁹ Amaa an̄e aa m̀ne fεraa, an̄e mɔɲ gye asesε ne ba kin̄ɲi kameε, na b̀ ya fɔ-ɔ. An̄e gye asesε ne ba kɔɔre ba gyi feye Wuribware e mɔrɔwe an̄e-ɔ nee.

11

Adedaapo kɔ ne baa kɔɔre Wuribware gyi ken̄ken̄-o asen̄

¹ To, ne ntetɔ e gye kɔkɔɔregyi? Kɔkɔɔregyi e gye feye an̄e a kɔɔre gyi feye an̄e e nya atɔ ne an̄e de temaa feye an̄e e nya, ne mbeyɔmɔ an̄e akatɔ mɔɲ kee amɔ-ɔ. ² Adedaapo-ɔ kɔkɔɔregyi si ne bamɔ asen̄ a pre Wuribware.

³ An̄e kɔkɔɔregyi nee se ne an̄e a nu kaase feye Wuribware kanɔ-rɔ asen̄kparegyi ne ɔ tɔwe b̀ twee kaye pεεε, sɔsɔ na kaase. Kɔkɔɔregyi si ne an̄e nyi feye an̄eɲ ne aa ba. Amɔse-ɔ n gye kaye m̀d̀ ketɔ ne ɔ b̀ twee atɔ ne an̄e kee kaye-rɔ pεεε-ɔ.

⁴ Mon' sa a an̄e taa Adam m̀d̀ gyi-ana Abel na Kayin̄ b̀ kaapo an̄eɲ ne kɔkɔɔregyi du-o.* Ntɛtɔ se ne Abel a kɔlɔɲɲɔ ne ɔ lɔɲɲɔ Wuribware-ɔ a baare yɔwe Kayin̄ a kemo-ɔ? Ketɔ se ne Abel a kɔlɔɲɲɔ amɔ a gyi Wuribware akatɔ-ɔ e gye feye Abel a kɔɔre Wuribware gyi bweɛtɔ. Ne Wuribware ye ɔ waa atɔ. Amaa haree Abel a wu-o gbaa ooo, ndɔɔ na ndɔɔ m̀d̀ kɔkɔɔregyi-o saɲ ke e kaapo an̄e feye an̄e gbaa an̄e nya an̄eɲ a kɔkɔɔregyi-o.

⁵ Ntɛtɔ se ne Inɔk mɔɲ wu, ne Wuribware a deɲ yase m̀d̀ yaa Wuribware se-ɔ nee?*

Ne ɔkɔ mɔɲ lee ɲu m̀d̀. A kaapo nee feye ɔ kɔɔre Wuribware gyi kasent̄ɲ nee. Ne abwaresen̄ wɔre-ɔ a tɔwe feye Inɔk a waa Wuribware kepre, pwεε ne Wuribware a dεε yaa m̀d̀ sɔsɔ. ⁶ Kasent̄ɲ si fεraa ɔkɔ maa taare a ɔ waa Wuribware kepre, amɔ sese-ɔ a kɔɔre m̀d̀ gyi kasent̄ɲ pwεε. Bɔ lee feye ɔkεmaa ne ɔ kɔre kebwarekore-ɔ, a tiri feye ɔ gye ɲkpreε kɔɔre gyi feye Wuribware b̀-ɔ, ne ɔ bee ɔ sa bamɔ ne ba pee akatɔ ba buwi ba kpa m̀d̀-ɔ kakɔka dabe timaa.

⁷ Mon' kee an̄eɲ ne Nowaa kɔkɔɔregyi du-o. Wuribware a yii m̀d̀ se feye ɔ sa a nkyu borɔ twee kufwiiri dabe sweere m̀d̀ se-ɔ.* Ne Nowaa a nu sa m̀d̀, ne ɔ gya m̀d̀ kanɔ-ɔ se baara koreε dabe b̀ mɔrɔwe m̀d̀ eyee na m̀d̀ ka na m̀d̀ gyi-ana na bamɔ aka. M̀d̀ a waa amɔ-ɔ, ne kufwiiri-o a twee kasent̄ɲ si-o, ne ɔ b̀ kaapo feye kaye-rɔ asesε ne baa saɲ,

* 10:30 Mbraa kebeesa 32.36; Kiliɲ 135.14. * 10:38 Habakɔk 2.3-4 (LXX). * 11:4 Keleekaase 4.1-5. * 11:5 Keleekaase 5.18-24. * 11:7 Keleekaase 5.28-9.29.

ne bɔ moŋ kɔɔre Wuribware gyi-o a waa bɔye. Amose-ɔ, kakɔka timaa ne Nowaa a nya-ɔ e gye feye Wuribware a tee mɔ feye sese timaa, a lee feye ɔ kɔɔre mɔ gyi.

⁸ Ne nteto se ne saŋ ne Wuribware a tee Abraham tɔwe gywii mɔ feye ɔ ya sweere ko ne ɔ tɔwe bɔ beya feye ɔ sa mɔ aa mɔ ananagyi-o si, ne haree Abraham a moŋ nyi mfeŋ ne ɔ ya-ɔ gbaa ooo, ne ɔ gya Wuribware a kan-ɔ se? * Aa lee aneŋ ne ɔ kɔɔre Wuribware gyi-o si. ⁹ Nteto se ne oo sure si feye ɔ ya kii ɔfɔ sweere ne Wuribware a tɔwe bɔ beya feye o de ɔ sa mɔ-ɔ se? Ne ɔ ya kyena tantee kekyan-nɔ mfeŋ. Aneŋ dɛe ne mɔ gyi Isak na Isak mɔ gyi Yakubu ne bamo gbaa Wuribware a tɔwe bɔ beya feye o de sweere-ɔ ɔ sa bamo-ɔ gbaa a kyena aneŋ a tantee akyan-ɔ-ro. Aneŋ ne Abraham a kɔɔre Wuribware gyi kasentŋi-o si ne ɔ waa amɔ-ɔ pɛɛɛ. ¹⁰ Ne ŋkee oo nyite o gywii maŋ ne Wuribware e ba a ɔ bɔ pwɛɛ soso, na ɔ lɔŋŋo mɔ damenanɔse, na maŋ amɔ yere nsu pɛɛɛ-ɔ.

¹¹ Emene se ne saŋ ne Abraham a bere-ɔ, ne mɔ ka Sara ne mɔ gbaa a bere, ne ɔ gye ɔleŋmarpo-ɔ a taare kowe kayaagyi? Bɔ lee aneŋ ne Wuribware a tɔwe bɔ beya gywii Abraham feye mɔ ka e kowe kayaagyi, ne Abraham a kɔɔre keto ne ɔ tɔwe-ɔ gyi-o si.*

¹² Amose-ɔ, ɔnyare koŋko mɔ ne bɔ ye ɔ tɔ-ro iwu gbaa-ɔ kayaagyi ya baa kenana ne kemɔ-ro asese kyɔ feye awo-re-ro akyee-e-kpa-agyi na ɔpo kee a kesepu-o.

¹³ Abraham na mɔ gyi-ana a wu, na bɔ moŋ tee nya sweere timaa ne Wuribware a tɔwe bɔ beya feye ɔ sa bamo-ɔ. Amaa haree aneŋ gbaa ooo, baa saŋ kɔɔre Wuribware a aseŋ tɔwe-ɔ gyi. A waa nee feye bamo a nya sweere amɔ ne bɔ kee mɔ a da bamo akato-ro-ɔ. Bɔ moŋ gyiiri ikii feye afo e gye bamo kaye mɔ-ro. ¹⁴ Aneŋ a asese-ɔ e kaapo nee feye ba buwi ba kpa sweere ne o kii bamo foŋfoŋ lee-o nee. ¹⁵ N gye sweere ne baa koso mɔ se-ɔ se ne ba buwi ba kpa. A dɛe a gye mɔ nee-ɔ, weetee kpa saŋ ɔ da sa bamo a bɔ kiŋŋi ya. ¹⁶ Sweere ko ne ɔ kyɔ mmo-ɔ aseŋ ne ba kaapo, ne ba kpa mɔ bweetɔ. Mɔ e gye Wuribware se foŋfoŋ-ɔ. Amose ne ipeere moŋ de Wuribware kikii bamo nyanpe, ne ɔ lɔŋŋo kyenakpa soso bɔ yera bamo.

¹⁷⁻¹⁸ Nteto ya waa se ne Wuribware a tɔwe gywii Abraham feye ɔ taa mɔ gyi Isak mɔ bɔ lɔŋŋo Wuribware-ɔ, ne Abraham a waa siraa feye ɔ gya mɔ kan-ɔ se? * Wuribware e kyɔ mɔ-ro ɔ kee nee. Haree Isak a gye mɔ gyi koŋko wore kpeŋ-o, ne Wuribware a tɔwe mɔ aseŋ feye, “Isak si ne fo e boɔ a fo bɔ nya ananagyi-o si-o” gbaa ooo,* Abraham a waa siraa feye ɔ gya Wuribware a kan-ɔ se. Aa lee aneŋ ne Abraham a kɔɔre keto ne Wuribware a tɔwe bɔ lee mɔ ananagyi-o si-o gyi-o si. ¹⁹ O nyi feye Wuribware e taare na o kyinŋi Isak lee lowi-ro. Kasentŋi si, Wuribware a kuŋ mɔ, na ɔ ma ba mɔ sekan bɔ mɔ mɔ gyi-o, a du nee feye Abraham a kɔɔre mɔ lee lowi ase-ɔ.

²⁰ Emene se ne, saŋ ne Isak amɔ dɛe a bere-ɔ, ne ɔ taare tɔwe bɔ beya feye mɔ gyi-ana Yakubu na Isawu e nya nyure nyanpe ko? * Aa lee aneŋ ne ɔ kɔɔre keto ne Wuribware a tɔwe-ɔ gyi-o si.

²¹ Yakubu mɔ, mɔ a ya kyena Igyipiti sweere se kyee, ne ɔ kpa a o wu-o, emene ne ɔ waa taare tɔwe bɔ beya feye mɔ gyi Yosɛf mɔ gyi-ana e nya nyure? * Mɔ gbaa, aa lee aneŋ ne ɔ kɔɔre keto ne Wuribware a dɛe tɔwe bɔ beya bɔ gywii mɔ nana Abraham-ɔ gyi-o si. Ne ɔ ba mɔ kayii nasesese bɔ leŋ eyee na o te, ne ɔ gya kuŋu bɔ twee-ro suŋ Wuribware.

²² Ne saŋ ne Yosɛf mɔ e kpa a o wu-o, emene ne ɔ waa taare tɔwe saŋ ne Isireelii awuye e ba a bɔ bɔ lee Igyipiti sweere se-ɔ aseŋ? * Aa lee aneŋ ne mɔ gbaa a kɔɔre keto ne Wuribware a tɔwe bɔ beya gywii mɔ nana Abraham-ɔ gyi-o si. Aneŋ se-ɔ, ne ɔ tɔwe feye saŋ amɔ ya fo, na bɔ taa mɔ abowii yaa Kanan, mɔ foŋfoŋ sweere se, ya pure.

²³ Ne Mosis akowepo mɔ, nteto se ne, saŋ ne baa kowe mɔ-ɔ, ne baa taa mɔ bɔ kweero Igyipiti awuye owure-o si aferi asa? * Bɔ moŋ beŋŋaa owure ne ɔ ye bɔ mɔ nyanagyi

* 11:8 Keleekaase 12.1-3. * 11:11 Keleekaase 17.15-22; 18.10-15; 21.1-7. * 11:17-18 Keleekaase 22.1-19.

* 11:17-18 Keleekaase 21.12. * 11:20 Keleekaase 27.27-40. * 11:21 Keleekaase 47.29-31; 48.8-20. * 11:22

Keleekaase 50.24-25. * 11:23 Kele Igyipiti 2.1-10.

nyan̄se p̄p̄w̄e p̄ēe-ɔ. Aa lee anēn̄ ne baa k̄ɔre Wuribware gyi-o si. Bam̄o a ɲu feye ɔ gye gyi k̄o ne o tiri-o, ɔ b̄o dan̄ m̄o mp̄p̄w̄e-r̄ɔ, ne baa taa m̄o b̄o kwēeɔ owure-o si.

²⁴ Ne owure amo f̄n̄f̄n̄ m̄o gyi kyeese a b̄o ɲu kayaagyi Mosis mfēn̄ ne baa taa m̄o b̄o kwēeɔ-ɔ, ne oo su m̄o se, ne ɔ b̄era m̄o feye m̄o f̄n̄f̄n̄ m̄o gyi-o. Amo-ɔ p̄ēe gbaa ooo, nt̄ēt̄o se ne Mosis m̄o, m̄o a dan̄ keyaaf̄re-ɔ, ne oo kine feye b̄o tee m̄o feye owure m̄o gyi kyeese m̄o gyi-o? Aa lee anēn̄ ne ɔ k̄ɔre Wuribware gyi-o si. ²⁵ ɔ waa m̄o m̄f̄ēre nee feye, m̄o ya gyi aw̄ōf̄ɔ̄ k̄ōk̄o ne Igyipiti owure-o a taa b̄o d̄ōn̄ɔ̄ m̄o f̄n̄f̄n̄ asese se-ɔ, a b̄o feye m̄o a kyena k̄one ne ɔ maa kyee-o-ro o gyi b̄oye. ²⁶ ɔ ye, bam̄o ya kperi Kristoo si saare m̄o, a de ken̄yare a kyɔ m̄o a nya Igyipiti sweere se a kap̄ōe-ɔ p̄ēe. M̄o akato d̄ōn̄ nyan̄e k̄o a ket̄o ne ɔ ba a ɔ b̄o nya-ɔ se nee.

²⁷ Nt̄ēt̄o se gbaa ne ɔ fa m̄f̄ēre feye ɔ k̄ōs̄o a ɔ lee Igyipiti sweere se? N gye owure a kadun̄fwii-o ne ɔ sere. Amaa aa lee anēn̄ ne ɔ k̄ɔre Wuribware gyi-o si.* ɔ maa se ɔ yɔ akato-r̄o nee feye sabee-ooo m̄o a taare a ɔ ya ɲu Wuribware, Wuribware ne ɔ gye ɔk̄o ne ɔk̄o maa taare a o ɲu m̄o-ɔ. ²⁸ Ket̄o a kyee, ne oo k̄īn̄ɔ̄ yɔ Igyipiti sweere se, na ɔ nya lee Isireelii awuye lee owure a kesare-ɔ-r̄o. Pw̄ēe ne ɔ d̄ēe gye bam̄o kegyēk̄p̄ēe lee mfēn̄-ɔ, nt̄ēt̄o se bee ne ɔ sa ne Isireelii awuye a gyi Wuribware-a-kyana-ye-ye a ateese-o, ne baa ba nsannegyii mbogya b̄o ɲonyan̄ bam̄o mbunogyii si? Aa lee anēn̄ ne ɔ k̄ɔre Wuribware gyi-o si, Wuribware ne ɔ t̄owe gywii m̄o feye m̄o e mōn̄ waa anēn̄, kab̄ō ne o sūn̄ feye ɔ b̄o m̄o sweere amo se a bregyi kemaa-ɔ e m̄o Isireelii awuye a b̄om̄o-ɔ a ɔ b̄o tii si.

²⁹ Emene ne Isireelii awuye-o amo d̄ēe a waa nare tēn̄ ɔp̄oo Pipee-o-ro feye bam̄o a naa sweere wōrēe se-ɔ nee? Aa lee anēn̄ ne baa k̄ɔre ket̄o ne Wuribware a t̄owe-ɔ gyi-o si-o, ne Wuribware a sa ne afwii a lēn̄ nkyu-o b̄o yera kebena se na kigyise si, ne kpa a di, ne baa taare nare sweere tēn̄-n̄o kyon̄. Amaa Igyipiti awuye ne baa sere gya bam̄o se feye b̄o kra bam̄o-ɔ f̄eraa a kpa a b̄o nare tēn̄-n̄o-ɔ, nkyu-o a k̄īn̄ɔ̄ b̄o mwiire bam̄o se m̄o.*

³⁰ Nt̄ēt̄o ya waa se ne, sān̄ ne Isireelii awuye-o a nare muruwaa Yerikoo mān̄ ɲke nsunoo-o, ne kiden̄bee ne mān̄-ɔ awuye a pw̄ēe b̄o muruwaa mān̄-ɔ a lee da?*

³¹ Ne nt̄ēt̄o se ne, sān̄ ne Isireelii awuye-o a lwee Yerikoo-ro ya m̄o m̄o-ɔ asese-ɔ, ne baa m̄o kes̄ēb̄ōr̄ōlēn̄ awuye ne baa kine Wuribware-ɔ ye-ye Rahab opurimakeye-ɔ?*

³² N kya se t̄owe amo ak̄o bwēēt̄o b̄o tii si aaa? Sān̄ mōn̄ kyɔ sa mō na n t̄owe Gidiyōn̄ na Barak na Sams̄ōn̄ na Yifita na Deefid na Samuwel na Wuribware akyaamee a k̄ōk̄ōregyi-o asen̄. ³³⁻³⁴ B̄o lee anēn̄ ne asese m̄o a k̄ɔre Wuribware gyi-o si-o, baa taare k̄o k̄ɔre esweere, ne b̄ok̄o m̄o a gyi asese asen̄ kasent̄in̄, ne b̄ok̄o m̄o a nya at̄o ne Wuribware a t̄owe b̄o beya feye ɔ sa bam̄o-ɔ. Bam̄o b̄ok̄o m̄o a būn̄ afaase n̄o se, ne b̄ok̄o m̄o a dūn̄ adēk̄p̄ēstekii agyabren̄, b̄ok̄o m̄o a yɔ ken̄aa-r̄o k̄o lee. B̄o mōn̄ b̄o lēn̄, amaa baa nya keyaal̄en̄ ken̄aa-r̄o k̄o gya bam̄o ad̄ōn̄ anaap̄o-ɔ. ³⁵ Akyee k̄o m̄o ak̄owēēe a kyin̄ɔ̄ lee lowi-ro.

Asese k̄o m̄o, baa waa bam̄o b̄ōr̄ōkraa, amaa bam̄o-ɔ b̄o mōn̄ p̄ō, na bam̄o ne ba waa bam̄o b̄ōr̄ōkraa-ɔ nya ye-ye bam̄o. B̄o ye, bam̄o ya wu, ne bam̄o ya kyin̄ɔ̄ lee lowi-ro nya ɲkpa ne n kyɔ mm̄o-ɔ, a b̄o. ³⁶ Baa saare b̄ok̄o m̄o, ne baa da bam̄o epaara, ne baa kra bam̄o ya tii da bam̄o ekp̄ēe. ³⁷ Ne b̄ok̄o m̄o, baa ba abu beee ap̄an̄ b̄o m̄o, haree baa ba sōyaa b̄o tēn̄ bam̄o-r̄o at̄in̄ anyo. B̄ok̄o m̄o a wu kitiri, ne baa ɲu asen̄, ne baa gyi t̄ōraa. Teere beee sanne ewore e gye bam̄o awaagya. ³⁸ Ne b̄ok̄o m̄o a nare kaa kimukee-ro na abee se, ne baa kyena eb̄o-r̄o na aman̄tan̄-n̄o. Anēn̄ a asese-ɔ d̄ēe b̄o gye asese timaa b̄o kyon̄ bam̄o bēēk̄o-ana asese ne b̄o d̄ēe b̄o b̄o kaye-r̄o sān̄ amo-ɔ.

* 11:27 Kelee Igyipiti 12.31-51. * 11:29 Kelee Igyipiti 13.17-22. * 11:30 Yosua 6. * 11:31 Yosua 2; 6.22-25.

³⁹ Aseɛe mɔ pɛɛɛ a nya kenyaɛe dabe sa bamo eyee, bo lee aneɲ ne baa koore Wuribware gyi-o si nee. Haree aneɲ gbaa ooo, saɲ ne bo te kaye ma-ro-o, bo moɲ nya kyenakpa ne Wuribware a towe bo beya feye o sa Abraham na mo ananagyi-o. ⁴⁰ Keto se ne aa ba aneɲ-o e gye feye Wuribware a kpa keto timaa ko bo yera bamo soso. Kemo e gye feye ane ne ane te ndoo-o na bamo ne baa de kyena saɲ-o pɛɛɛ tii abee se ya kyena soso a kyenakpa ne o bware o kyon kyenakpa kema-o.

12

Mone i gyi aworefo, amo a kaapo feye Wuribware e bera mone nee

¹ Aseɛe bweeto ma bo-ro ne baa yere bamo kokoregyi-o-ro kenken. Na ane feraa-o, ndoo a du nee feye aseɛe amo a muruwaa ane ba deere aneɲ ne ane e sere enaɲ-o. Aneɲ se-o, mon' sa a ane lee ato na ebaye ne e sa ne ane maa taare a ane sere neɛneɛ-o, na ane pee akato sere ane enaɲ ne Wuribware a sa ane feye ane sere-o. ² Mon' sa a ane deere Yeessu ne mo feraa a kyɔ gye ane nkpeɛ yɔ o yere enaɲ-o kee-o o gywii ane-o. Bo lee feye oo deere akato-ro, ne oo nu kane ne o nya nyanje ko-o. Oo gyi kanyite nu kayeegya na lowi kiyii kpare-abee-ro se, na a moɲ tiri mo feye aneɲ a lowi-o de ipeere beee o moɲ de. Amaa mbeyomo o te Wuribware kigyisesaree se, na mo aa Wuribware i gyi kuwure. ³ Mon' deɲ deere aneɲ ne Yeessu a nu aseɲ na kikisi lee aboyewaapo ase-o. Mone ya taare waa aneɲ, mone abaa-ro maa yore, na mone temaa lowe. ⁴ Mone e ko ebaye, amaa mone moɲ tee fo mfeɲ ne a tiri feye mon' ko wu-o. ⁵ Nsanse mone a taɲ aseɲ ne a bo abwareseɲ wore-o-ro ne Wuribware a towe amo gywii mone feye mo gyi-ana-o se. O ye,

“Mo gyi, yuri eyee na fo nu Wuribware kebera,
ne mo ya gyiiri fo kesebo, fo ma sa a fo abaa-ro yore.

⁶ Nu feye bamo ne o kpa aseɲ-o ne o bera,
oko ne o gye mo gyi-o ne o gyiiri kesebo.”*

⁷ Amose-o, mon' nu feye aseɲ ma ne mone i nu mbeyomo-o, Wuribware de o bera mone nee. O waa mone nee feye mone a gye mo gyi-ana-o. Kayaagyɛ ko bo-ro ne mo se maa gyiiri mo kesebo aaa? ⁸ Okemaa ne Wuribware e bera mo-o i nu aseɲ. Amaa Wuribware e moɲ bera fo, a kaapo feye n gye mo gyi kaseɲtiɲ e gye fo, amo kebaworegyi dooo. ⁹ Ane se-ana ne ane de bamo kaye ma-ro mfee-o gbaa i gyiiri ane kesebo, ane mo ane i bu bamo, saɲboto Wuribware ne o gye okemaa mo se-o, ne ane ma yuri eyee a ane bo sa, na ane nya nkpa na kukyure ne a moɲ de kee-o oo? ¹⁰ Ane se-ana e bera ane kafwee aneɲ ne ba fa feye a bware-o. Amaa Wuribware feraa e bera ane ane kibaare si nee, na ane nya baare feye mo-o. ¹¹ Bamo e bera ane, a bo gya. A moɲ bo ane kane. Amaa kamɛɛ-ro okemaa ne oo nu aneɲ a kebera-o i baare, na o kii sese timaa.

Mon' sa se na mone ma lwii kamɛɛ

¹² Amose-o mon' leɲ eyee, na mone ma lee sa a mone abaa-ro yore. ¹³ Mon' sa a mone ekpa pɛɛɛ waa kyekyee, na bamo ne bo moɲ bo leɲ bamo kokoregyi-o-ro-o nya nu taare nare se.* ¹⁴ Mon' leɲ eyee na bamo ne mone aa bamo te-o kyena kayeeyuri-ro. Na mon' kyena kakyena timaa, a lee feye oko maa taare a o nu Wuribware, amo mo kakpono-ro a fwiiri feraa. ¹⁵ Mone oko ma waa paɲ Wuribware a nyure-o. Mone okemaa ma sa a kikisi lwee mo kakpono-ro daɲ feye kiyii preeprese ko ne ke e daɲ, ne ki de kemo kebwee-o ke e ba aseɲ-o. N gye aneɲ, aseɛe bweeto i kii aseɛe boye. ¹⁶ Mone ma sa a mone oko waa kakyekpa beee kanyarekpa. Mone ma sa a oko kine Wuribware nyure, feye aneɲ ne Isawu a waa-o. Mone i nyiɲɲi si feye kake nkɔ, mo a lee efa-ro ba pe na akon de mo-o, oo ba mo kebrese-o bo kyeeri epo gyare konko mo tire Yakubu ase aaa? ¹⁷ Amo kamɛɛ-ro nee mone i nyiɲɲi si feye oo kpa feye mo se yure mo, ne mo se a kine. Ne haree mo a

* ^{12:6} Aɲasɛ na akpare 3.11-12 (LXX). * ^{12:13} Aɲasɛ na akpare 4.26 (LXX). * ^{12:16} Keleekaase 25.29-34.

nu m̀ò eyee, ne ɔ ba akyuku bo kore m̀ò se-ɔ gbaa ooo, kpa mon leɛ ɔ bo-ro, na ɔ bo kyurowi ketɔ ne ɔ waa-ɔ.

¹⁸ Mone ne mone te ndɔɔ a kake m-ɔ ya sɔn tɔ Wuribware-ro, a mon bo leɛ sa mone, feye aneɛ ne aa waa sa Isireelii awuye ne baa kyena Mosis a mbee-ɔ se-ɔ. Bamɔ feraa, Wuribware a funte bamɔ. Bamɔ a sɔn bamɔ eyee tɔ Wuribware-ro-ɔ, ne ɔ ye bo ba Sinaa kebee-ɔ kaase. Ne deekpa agyabren a lee kemo-ro. Ne kibugyii a da, ne afwii dabe a kya. ¹⁹ Ne baa nu kabere dabe ko kusu, na bore ko a sa seɛsa. Ne kufu a nya asese-ɔ, ne baa kore feye bo ma leɛ nu bore-ɔ. ²⁰ Bo mon kpa kunu Wuribware a tawe gywii bamɔ feye, “ɔkema ne ɔ daborɔ kebee amɔ-ɔ, haree amɔ e gye kabɔ gbaa ooo, mon! twee abu bo daye m̀ò m̀ɔ.”* Bo ye amɔ-ɔ bo leɛ sa bamɔ. ²¹ Atɔ amɔ a waa kufu bweetɔ, haree gbaa Mosis ye eyee a yon m̀ò.*

²² Amaa mone ndɔɔ a asese-ɔ feraa, mone keba Wuribware ase bo kone fee. Siyɔn kebee ne mone a sɔn tɔ-ro mbeyom-ɔ ne ba tee e Yerusalem man ne ɔ bo soso-ɔ na Wuribware ne m̀ò wore dooo i de nkpa-ɔ aye. Mfeɛ-ɔ Wuribware mbɔɔ nkpen nkpen a gyanne ba gyi akatɔ. ²³ Asoree awuye a bee gyanne mfeɛ, bamɔ ne Wuribware a kyoree bamɔ anyare bo beya soso, ne ɔ tee bamɔ okema m̀ò bregyi-o ne n de. Mone a ba Asese-pree-ɔsen gyipɔ-Bware ase. Mone a ba mfeɛ ne asese timaa ekra ne Wuribware a sa ne bamɔ nkpon-ro a fwiiri lowe-ɔ te-o. ²⁴ Ne nkee mone a bee ba Yeessuu, ne ɔ yere etan popwee asese na Wuribware mbɔntɔ-ro-ɔ-ro ase, etan ne ɔ ba m̀ò mbogya ne ɛ ya wee sweere-ɔ bo tii kan-ɔ. Yeessuu a mbogya amɔ a wee sweere-ɔ, ɛ ya sa ne asese a nya nyure. Amaa Abel ne m̀ò daa Kayin a m̀ɔ-ɔ a mbogya ne ɛ ya wee sweere-ɔ a ba nlon.

²⁵ Amose-ɔ, mon! deere damenanse. Mone ma kine kunu m̀ò ne ɔ sa seɛsa o gywii mone-ɔ. Bamɔ ne baa kyena nsan-ɔ a kine Wuribware ne ɔ sa seɛsa gywii bamɔ kaye m-ro-ɔ kan se kegya. Bo lee aneɛ se-ɔ, bo mon taare kwaye kesebogyiiri-o. Amɔ ane feraa, ane ya kine m̀ò ne ɔ sa seɛsa o gywii ane ɔ lee soso-ɔ, ne ane e taare a ane kwaye kesebogyiiri-o ooo? ²⁶ San amɔ Wuribware bore-ɔ a lenkpan sweere. Amaa ndɔɔ feraa ɔ tawe bo beya feye,

“M bee mo e lenkpan sweere na soso gbaa.”*

²⁷ M̀ò a tawe feye “M bee mo e lenkpan”-ɔ, ɔ kaapo ane damenanse ne feye ɔ lenkpan atɔ ne ɔ twee-ɔ, na o lee amɔ, na ketɔ ne ke maa lenkpan-ɔ wore nya san nsu pree.

²⁸ Amose-ɔ, mon! sa a ane sa Wuribware anse feye ane e ya gyi Wuribware a kuwure-o soso, mfeɛ ne ane e nya yerekpa ne ɔ maa lenkpan-ɔ, a lee feye ɔ mon de kee. Na mon! sa a ane bu Wuribware, na ane ba kufu bo sun m̀ò, aneɛ ne a gyi m̀ò akatɔ-ɔ. ²⁹ Mone ma sa a ane tan se feye Wuribware du ne feye deekpa agyabren ne a taare a a kywee ketɔ kema-ɔ.*

13

Aneɛ ne ketɔ bware feye mone Kristoo awuye-o waa-ɔ

¹ Mon! dee kpa abee feye sese na m̀ò kowebese-ɔ. ² Mone ma yowe afɔ kekra neene. Bokɔ ne baa kra afɔ neene-ɔ a kra Wuribware a mbɔɔ-ɔ bokɔ, na bo mon nyi gbaa. ³ Mon! nyinɛi bamɔ ne baa tii-o si feye sabee-ooo mone aa bamɔ ne baa tii-o. Mon! bee nyinɛi bamɔ ne ba tɔraa bamɔ-ɔ se feye sabee-ooo mone aa bamɔ ne ba tɔraa-ɔ.

⁴ Mone okema dee bu awareye. Na anyare na bamɔ ka-ana ma kan lee abee kamee, a lee feye Wuribware i bu okɔ ne ɔ waa kakyekpa na kanyarekpa-ɔ kepo.

⁵ Mone ma waa katannekpa bweetɔ. Amaa mon! sa a ketɔ ne mone de-o pre mone, a lee feye Wuribware e gye ne ɔ tawe feye,

“Ma yowe mone-ro, aneɛ deɛ m̀ò ne ma kine mone.”*

* 12:20 Kelee Igyipiti 19.12-13. * 12:21 Mbraa kebeesa 9.19. * 12:26 Hagayi 2.6 (LXX). * 12:29 Mbraa kebeesa 4.24. * 13:5 Mbraa kebeesa 31.6.

⁶ Mon' sa a ane idun waa see, na ane tawe ane ne abwaresen wore-o a tawe-o feye,

“Wuribware e gye mo akyaropo,
amose-o kufu mon de mo anyo se.
Sese dimaadi maa taare a o waa kebaye ko
bo kye mo, daa.”*

⁷ Mon' nyinhi mone asoree agyenkreepo ne baa tawe abwaresen-o gywii mone-o se. Mon' nyinhi ane ne baa kyena-o se na ane ne baa wu-o si, na mon' kote ane ne baa kore Wuribware gyi-o. ⁸ Ane ne Yeessu Kristoo du ndee-o dee ne o du ndoo den bo yo nsu pree. ⁹ Amose-o mone ma sa a oko ba mo kekapo ne ke gye mone ase ofo-o bo sa a mon' fo. Keto ne mo e kaapo-o e gye feye ateese ko kikisi kigyi kegyase maa sa a ane nya keyaalen kebwaresun-no. Ane a mbraa-o maa kya bamo ne bo gya mmo se-o-ro. Amaa a bware ne feye ane taa mfeere bo donno nyure ne Wuribware e sa ane-o se.

¹⁰ Ane de ane fonfon lonlonkpa. Amo e gye kiyii kpare-abee-ro ne Yeessu a wu kemo se-o. Ne bamo ne bo san ba lonlon Wuribware feye ane ne mbraa dedaa-o a kaapo-o mon de kpa feye bo nya nyure ne ane a nya bo lee ane ne Yeessu a wu-o si-o nko. ¹¹ Wuribware donno brese ya mo mbo bo lonlon Wuribware, na o nya taa asese ebaye bo ke bamo-o, o de mbo-o mbogya wore nee o yo Wuribware sunkpa a keyan kpeyaa kpeyaa-o-ro. Ne o taa mbo-o fonfon o yaa man-o nlanbe o ya kywee pree. ¹² Ane dee ne baa mo Yeessu Yerusalem man nlanbe. Ne mo mbogya ne n ya wee sweere-o a kpee mo asese ebaye, ne n ya sa ne baa kii akpeyaa. ¹³ Amose-o, mon' sa a ane yowe ane kanyena dedaa-o bo sii, na ane gya Yeessu si, ya gyi ipeere ne oo gyi san ne oo wu kiyii kpare-abee-ro-o se-o ane dee. ¹⁴ A lee feye sweere se mfee ane mon de man ko, na o ma gye kee. Amaa ane feraa ane e deere san ne ane i lwee man ne o bo soso, ne o maa gye kee-o-ro akato-ro nee.

¹⁵ Amose-o, Wuribware kolonlon mon lee ko bo-ro, amo san kema ane e boroo Yeessu si kyoro Wuribware, tawe ane ne mo kenyare bo dwii-o. Ane a nkyoro-o e lee akema ne o nya kakpono, na o tawe laman-no feye mo e gye mo nyanpe. ¹⁶ Mone ma kan yowe kedamenanse kowaa. Mone aa mone beko-ana dee ke keto kema ne mone de-o-ro. Ane a Wuribware kolonlon-o i gyi mo akato fee.

¹⁷ Mone ma kan waa mone asoree agyenkreepo-o akatolen, mon' bu bamo kebrese-o, a lee feye kake nko ba lee ane ne ba deere mone se-o kan Wuribware ase. Mone ya bu bamo ane, bamo akato i gyi. Mone e mon waa ane feraa, a maa waa bamo kone, na a sa a mon' pan ato timaa ko ne a de ton-o-o.

¹⁸ Nkee mon' bee kore kebwarekore sa ane san kema, a lee feye ane e kore ane i gyi feye keto ko mon bo-ro ne oko e taare a o yere se bo poro ane. San kema keto ne ki bware-o dooo ne ane e kpa kowaa. ¹⁹ Keto ne ke bee ki tiri-o e gye feye mon' kore kebwarekore sa mo, na n nya kinhi ba mone ase nke mfene mo-ro.

Wore mo asen ne a tii tebo-o

²⁰⁻²¹ Nkee ane e kore kebwarekore a ane sa mone. Keto se ne ane e kore Wuribware-o e gye feye mo e gye ne o sa kayeyuri. Ane ne oo kyinhi ane nyanpe Yeessu ne o gye Wuribware asese odeeresepo-o lee lowi-ro si-o ne ane e kore mo. Ne o ba Yeessu mbogya bo tii etan ne e mon de kee-o kan. Ane e kore mo ne feye o sa mone keto timaa kema ne ki tiri mone-o, na mon' nya taare waa mo kepre. Ane feraa, ane e kore mo ne feye o boroo Yeessu Kristoo si ba ane bo waa keto ne o kpa-o. Na Yeessu Kristoo nya nkyoro nsu pree. Ameye.

²² Mo kosobe-ana, mo e kore mone ne feye mon' ba kanyite bo nu mo wore mo-ro asen, a lee feye wore mo ne n de mo e kyonwe mone-o asen e sa mone wore, o mon bo eswee bweeto ko.*

* 13:6 Kiliñ 118.6-7 (LXX). * 13:22 Ane mon nyi sese ne o kyore wore mo-o kenyare.

²³ Mò ẹ kpa feyẹ mon' nu feyẹ baa lee anẹ kọsọbẹe Timotii lee tiikpa. Mò ya ba ẹke mfene mọ-rọ, mọ aa mò ẹ ba na anẹ bọ ka mone kanọ.

²⁴ Mon' ka mone asoree agyerkpeero-ọ na Wuribware asesẹ-ọ pẹe mọ kanọ. Kristoo awuye ne baa lee Italiya sweere se-ọ ẹ ka mone kanọ.

²⁵ Wuribware yure mone pẹe.

Yakubu

Wore ne Yakubu a kyore bo kyonwe Kristoo awuye ko-o

¹ Mo, Yakubu, ne n gye Wuribware na ane nyanpe Yeessu Kristoo keyaafare-o e ka Wuribware asese ne baa lee Yudaa awuye a nsuro kudu nyo-o-ro, ne baa brawe-ro bo bo ton kema kaye ma-ro-o peee kana.

Kokoregyi na kanyiasen

² Mo kosobe-ana, asen eworese eworese ya to mone bo lee anen ne mone gya Kristoo a ekpa-o se-o, ne anen se-o, mone akisipo a sa ne mone a gyi aworefao-o, mon' sa a mone akato gyi, ³ bo lee feye mone nyi feye anen a asen-o ya to mone, ne mone e san mone e kore Kristoo mone i gyi, o sa mone kanyite, na mone ma lee lwii kame mone kokoregyi-o-ro.

⁴ N gye amo peee nee. Mone ya waa kanyite asen-no san kema, ne mone e mon yowe kanyite-o, mone nkpono-ro i fwiiri, na mon' kii Kristoo awuye kasentij, na mone ma pan Kristoo a nyure-o nko. ⁵ Anen a nyure-o nko e gye kanyiasen. Mone oko ne mo e mon de anen a kanyiasen-o, o kore kebwarekore, na Wuribware sa mo kamo, a lee feye Wuribware de kakpono o ke okema ato, na o maa tee.

⁶ Mone okema ya kore kebwarekore, o kore gyi feye Wuribware e sa mo keto ne o kpa-o, a lee feye mo ne o maa kore o gyi-o du nee feye afwii a da kelankpare ki i muruwi-ro apo se-o. ⁷⁻⁸ Oko ne o du mfaanee, ne o maa taare a o fa keto ne o kpa-o na o kra kemo-ro kenken-o maa nya seye a o bo lee ane nyanpe Yeessu ase.

Atiripo na ato awuye asen

⁹ Oko bo mone-ro ne kitiri de mo aaa? Sese-o sa a mo akato gyi, a lee feye mbeyomo o gye sese dabe Wuribware ase. ¹⁰ Mone oko e gye ato wuye, mo gbaa sa a mo akato gyi, a lee feye ato wuye gye keegy Wuribware ase, ne mo aa mo ato e kyon menan, feye anen ne efa-ro keferaagyi kototoo maa kyee na ko kponje-o. ¹¹ Kyowe e kywe keferaagyi-o a o mo, na kemo atotoo kponje, na amo dan nyera-o. Anen dee ne ato wuye i wu, na o maa se o sun kusun-o.

Mfene ne asen na aworefao a lee?

¹² M bee mo e tawe mo i gywii mone feye oko ne o gyi aworefao bo lee anen ne o kore Kristoo o gyi-o si, ne o nu asen-o, ne mo ya san o kore Yeessu o gyi kenken, o de nyure, a lee feye o nya nkpa na kuyure ne a mon de kee, ne Wuribware a tawe bo beya feye o de o sa bamo ne ba kpa mo-o. ¹³ Oko ne o gyi anen a aworefao-o, ne o nu anen a asen-o ma kan tawe feye Wuribware e gye ne o de amo o ky mo-ro o kee feye o waa boye, beee o maa waa. A lee feye okema maa taare a o ky Wuribware-ro a o waa boye, anen dee ne Wuribware mo maa ky oko ma-ro a o waa boye. ¹⁴ To, mfene ne mone nyi feye anen a kokyoreke a lee? Sese nyorowe boye gye ne n gyiiri mo n lee ekpa timaa si. ¹⁵ Kayorowe boye ya nya kame, ka kowe eboye kowaa. Ne eboye kowaa ya nya kame, ee kowe lowi.

Mfene ne keto timaa a lee?

¹⁶ Amose se-o, mo kosobe timaa-ana, mone ma sa a oko penna mone tawe feye kokyoreke a lee Wuribware ase. ¹⁷ Sosu ne ato timaa peee mo a lee. Aa lee ane se Wuribware ase. Mo ya twee kyowe na oferi na akyee-e-kpa-agyi. Mbeyomo, anen a sosu a ato mo i kyurowi san kema. Feye kyowe a lee, ne o twee-o. Amaa Wuribware feraa maa kyurowi daa. ¹⁸ N gye amo peee nee. Wuribware e kpa ane asen. Ane a nu baa tawe Wuribware a kasentij ne ane a kore kamo gyi-o, ne o sa ane kanyena popwee. A du nee feye ane ne ane a wuree kore gyi-o a kii abrese Kristoo a kokowebere-o-ro-o.

Kunu na kowaa

19-20 Amose se-ɔ, mo kosɔbɛɛ timaa-ana, mon' nyinɔ si feye ɔkɛmaa bunɔɔ mɔ eɛɛba a o nu asen nɛnɛɛ, amaa ɔ ma waa kanɔberi na kadunfwii menan, a lee feye ɔkɛmaa maa taare a ɔ ba kadunfwii bo waa Wuribware kusun. 21 Amose se-ɔ ɔkɛmaa yowe mɔ daa boye na kusun boye kɛmaa ne o de-o, na ɔ taa mɔ eyee sa Wuribware, na ɔ kɔre asen ne Wuribware a bo waa mɔ kakpono-ro-ɔ gyi, a lee feye amo e gye ne a morowe mɔ. 22 ɔkɛmaa ne o nu abwaresen, na mɔ-ɔ mɔ mon de amo ɔ waa asun timaa-o e penna mɔ eyee nee. 23-24 ɔkɛmaa ne o nu abwaresen, ne ɔ mon gya amo se-ɔ, du nee feye sese ne ɔ deere mɔ akato-ro diki-ro, ne mɔ ya taa diki-o bo beya, ne puri amo-ro ɔ tan anen ne mɔ akato-ro du-o si-o. 25 Amaa ɔkɛmaa ne o nu Wuribware asen, ne ɔ maa tan asen ne o nu si-o, ne ɔ gya amo se san kɛmaa-ɔ, Wuribware i yure mɔ mɔ ketɔ waase kɛmaa-ro. A lee feye Wuribware a mbraa timaa amo e gye ne a sa a ane nya ane eyee lee ebɔye-ro. 26 ɔko ne mɔ ya tawe feye ɔ gya Wuribware se nɛnɛɛ, ne mɔ-ɔ mɔ mɔ e ma taare ɔ kra mɔ eyee lee esensa boye kesa gywii mɔ kosɔbɛɛ-ana se, amo fɛraa mɔ kebwaresun-o mon gye sɛye Wuribware ase, ne ɔ bee ɔ penna mɔ eyee. 27 Ketɔ ne ane se Wuribware ye ke gye kebwaresun timaa-o e gye feye ɔkɛmaa deere anɔngyi na akpenlekyee ne ba gyi awɔrefɔ-ɔ se, na ɔkɛmaa kra mɔ eyee lee kaye ebɔye ne ee nyera mɔ-ɔ se.

2

Mone ma tenji-ro

1 Mo kosɔbɛɛ-ana, mone a kɔre Yeesuu Kristoo ne ɔ gye wuraa wuye na ane nyanpe dabe-ɔ gyi-o si-o, mone ma kan tenji-ro pwɛɛ na mon' deɛ ny anen ne a bware feye mon' kra ɔko-ɔ. 2 Mon' sa a ane taa feye ato wuye ne o bun ato timaa, ne atanne kapini te mɔ kesaree-ro-ɔ a ba mone asoree ngyanɔre-ro, ne otiripo mɔ a bun mɔ aprakɛɛ ba mone ngyanɔre-ro. 3 Mone ya bu ato timaa wuye-o, ne mone ye, “Kyena kyenakpa timaa mɔ”, amaa ne mone ya tawe gywii otiripo-ɔ feye, “Yere mfen”, beɛɛ “Kyena sweere mɔ ase mfee”, 4 mone ya waa anen, a kaapo nee feye mone i tenji-ro nee. Ne mone bee mone i gyi asen kekpa se. 5 Mo kosɔbɛɛ timaa-ana, mon' nu feye bamo ne kaye-ro asese i bu bamo atiripo-ɔ, Wuribware fɛraa i bu bamo ato awuye nee, a lee feye ba kɔre Wuribware ba gyi bweetɔ, ne bo tii kuwure ne Wuribware a tawe bo beya feye ɔ sa bamo ne ba kpa mɔ-ɔ se. 6 Amo-ɔ pɛɛɛ gbaa ooo mone maa bu atiripo, ne mone bee mone mon de bamo mone e tee sɛye. N gye ato awuye e gye ne bo naa ba yaa mone iwurekpa, na ba waa mone awɔrefɔ-ɔ ɔɔ? 7 Bamɔ e gye ne ba tawe asen boye ba kye Kristoo na mɔ kɛnyare timaa ne asese a bo tee mone feye Kristoo awuye-o.

8 ɔkɛmaa ne ɔ gya Wuribware a kuwure a mbraa ne m bo abwaresen wɔre-ɔ-ro ne nyɛ, “Kpa fo beeko asen feye anen ne fo e kpa fo eyee-ɔ,”* se-ɔ e waa ato timaa nee. 9 Amaa ɔkɛmaa ne o tenji-ro ɔ deere sese kayowɔre se pwɛɛ deɛ waa kotoko sa mɔ-ɔ e waa ebɔye nee, ne mbraa-ɔ mɔ i bu mɔ kepɔ. 10 ɔkɛmaa ne o kye Wuribware a mbraa-ɔ nkɔnkɔ kpen-o pini feye oo gyi kepɔ, a lee feye mbraa pɛɛɛ a waa nkɔnkɔ. 11 Wuribware ne ɔ ye, “Fo ma waa kakyekpa na kanyarekpa”-ɔ deɛ ya tawe feye, “Fo ma mɔ sese.”* Ne ɔkɛmaa e mon waa kakyekpa, ne mɔ e gye sese ne ɔ mɔ-ɔ, ɔ san ɔ gye mbraa-ɔ oforo nee. 12 Amose-ɔ mon' sa a mone sena na mone awaase waa feye asese ne Wuribware e ba mɔ mbraa ne n sa a mon' nya mone eyee lee ebɔye-ro-ɔ a ɔ bo gyi mone asen-ɔ. Na mɔ mbraa amo i bu mone kepɔ. 13 A kaapo feye Wuribware ne ɔ gye ɔsenjyipo-ɔ maa su ɔkɛmaa ne ɔ mon su mɔ kosɔbɛɛ se-ɔ se, amaa mɔ ne o su sese se-ɔ mon sere senjyipo-ɔ kufu. Eweɛ kuɔ kyɔ kepɔ kibu keyaalɛn.

Kokɔregyi na kemɔ kusun

14 Mo kosɔbɛɛ-ana, ɔko e ye ɔ kɔre Wuribware gyi, na mɔ-ɔ mɔ maa waa ketɔ ne ke e kaapo feye ɔ kɔre gyi-o, nto tonɔ ne ɔ nya? Anen a kokɔregyi-o e morowe mɔ aaa? 15 Mon' sa a ane taa feye ane beeko-ana Kristoo awuye ɔko mon de ato bunse na ato gyise.

* 2:8 Kɔlɔnɔ mbraa 19.18.

* 2:11 Kelee Igyipiti 20.13-14; Mbraa kebeɛsa 5.17-18.

¹⁶ Kεtɔ timaa mɔ ne fɔ a waa feye fɔ a tɔwe gywii mɔ feye, “Wuribware yure fɔ, na ɔ sa a fɔ gyi neenee”, na fɔ-ɔ fɔ mɔn sa mɔ ateesee? Ne ketɔ timaa mɔ ne fɔ a beɛ waa feye kpankpan-nɔ afwii ya ba, na fɔ tɔwe gywii mɔ feye, “Wuribware sa a afwii ma nya fɔ”, na fɔ-ɔ fɔ mɔn sa mɔ atɔ bunse? ¹⁷ Amose-ɔ fɔ e mɔn ba fɔ kɔkɔregyi bɔ waa kemɔ kusun, amɔ kaa wu nee. ¹⁸ Amaa mone ɔkɔ e tɔwe feye ɔkɔ bɔ-rɔ ne ɔ kɔre Wuribware o gyi, ne ɔkɔ mɔ e waa itimaa. To, sese-ɔ kaapo mɔ aneɲ ne ɔ taare a ɔ kɔre gyi, na ɔ ma waa itimaa-o, na mɔ-ɔ mɔ m ba mɔ itimaa bɔ kaapo mɔ feye mɔ e kɔre Wuribware mɔ i gyi. ¹⁹ Mone ɔkɔmaa e kɔre o gyi feye Wuribware kɔnkɔ e bɔ-rɔ aaa? Mone ya kɔre waa-rɔ fɛraa, a bware. Mon' pini feye ibrisi pɛɛ gbaa e kɔre ii gyi feye Wuribware bɔ-rɔ, ne emɔ kesere mɔ-ɔ se-ɔ, ee yɔn bake bake bake. ²⁰ Mfɛɛre ke-mɔn-de wuye e gye ne ɔ fa feye ɔ taare a ɔ kɔre Wuribware gyi, na ɔ ma waa itimaa o tii si. Amaa aneɲ a sese-ɔ pini feye mɔ kɔkɔregyi-o gye kwaa nee.

²¹ Mon' kee ane nana Abraham ε, n gye mɔ itimaa ya sa ne Wuribware a tee mɔ ε sese timaa aaa? A lee feye Wuribware ye Abraham taa mɔ gyi kɔnkɔ kpeɲ Isak yaa mɔ bɔ lɔnɔ Wuribware. Kasɛntɪn si, ɔ mɔn kine kegya mɔ kanɔ se. Ne Wuribware dɛɛ ɔ mɔn kun mɔ feye ɔ ma waa nee, weeteɛ ɔ kyɔ mɔ mɔ gyi-o. ²² To, amɔ fɛraa ɔkɔmaa nɔ feye Abraham a ba mɔ Wuribware kɔkɔregyi-o na mɔ kekpa ne ɔ kpa a ɔ waa ketɔ kɔmaa ne Wuribware a tɔwe gywii mɔ feye ɔ waa-ɔ bɔ waa abɛɛ-rɔ. Bɔ lee aneɲ se-ɔ, ɔkɔmaa a nɔ feye mɔ kɔkɔregyi-o gye kɔkɔregyi kasɛntɪn. ²³ Aneɲ se-ɔ, abwaresɛn wɔre-ɔ-rɔ asɛn ne baa tɔwe-ɔ a ba kasɛntɪn feye,

“Abraham a kɔre Wuribware a asɛn-ɔ gyi-o si-o,
Wuribware a kɔre mɔ waa-rɔ feye ɔ gye sese timaa,”*
ne ɔ tee mɔ ε mɔ nyare.*

²⁴ Ne nkeɛ fɛraa ɔkɔmaa a nɔ feye sese asun timaa ne ɔ waa-ɔ se ne Wuribware e kɔre mɔ o gyi, amaa n gye mɔ kɔkɔregyi-o si wɔre.

²⁵ M beɛ taa opurimakyee Rahab* ne ɔ dɛɛ kyena-ɔ bɔ kaapo mone atɔ. Mon' kee feye Wuribware a tee mɔ ε sese timaa bɔ lee mɔ kedamenanɛ se, a lee feye san-ɔ Isireelii awuye a sun akyɔnɔpɔ kɔ na bɔ ywii lwee mɔ maɲ Yɛrikoo-ro nɔ aneɲ ne ba taare a bɔ kɔre maɲ-ɔ kpuri-o. Ne Rahab a pini bamɔ mfɛɛre, ne ɔ kra bamɔ neenee, ne ɔ kya bamɔ-rɔ, ne baa lee asɛn-nɔ bɔrɔ kpa pɔpwɛ kɔ yɔ pɛ. ²⁶ Amose se-ɔ aneɲ ne kayɔwɔre e mɔn de kra, ne kaa wu-o, aneɲ dɛɛ ne kɔkɔregyi e mɔn de asun timaa, ne kaa wu.

3

Mon' sa mone kanɔ-rɔ asɛn tɔwɛɛ se

¹ Mɔ kosɔbɛɛ-ana, mone ɔkɔ e kpa a o kii abwaresɛn ɔkaapɔpɔ, ɔ sa mɔ eyee se. A lee feye ɔsɛngyipɔ Wuribware i bise ane ne ane gye abwaresɛn akaapɔpɔ-ɔ asɛn a ɔ kyɔn ɔkɔmaa, na ane lee kanɔ gywii mɔ. ²⁻³ Ane dimaadi pɛɛ e fɔ kpa san kɔmaa. Amaa ɔkɔ ne ɔ maa fɔ kpa mɔ seɲsa sase-rɔ-ɔ gye sese timaa kɔ ne ɔ taare a ɔ kra mɔ eyee feye aneɲ ne ane de kebreka ane e waa kpana kanɔ-rɔ a o bu ane, na ɔ nya yɔ mfeɲ ne ane e kpa-ɔ. ⁴ Mon' beɛ kee aneɲ ne koreɛ e kyɔ kedabe, ne afwii demanɛ da kanɔ nkɔmaa, katɛɛɛ kɔnkɔ e taare ba kebaɲ bɔ kii mɔ yaa kebare kɔmaa ne ɔ kpa-ɔ. ⁵ Aneɲ dɛɛ ne kanɔ gye kataapɔ gyinyii nee. Ne ka kyɔrɔ kamɔ eyee feye kaa waa atɔ dabe dabe. Amaa nɛ e taare a ɔ bɛra kamɔ?

Mon' beɛ kee aneɲ ne kepon kyɔ, ne kafugyee e taare a ka kywɛɛ kemɔ-ɔ. ⁶ Kanɔ beɛ ka du ne feye deekpa ne ɔ kywɛɛ sese kayɔwɔre-rɔ ɔ nyɛra kamɔ-ɔ. Ne ka sa ne ɔ waa ebɔye, ne ee sa ne mɔ kayɔwɔre-ɔ pɛɛ i kii iyisi-o. Ka sa ne mɔ kacyena-rɔ e kywɛɛ deekpa, deekpa ne ɔbɔnsam fɔnɔn a kure-o. ⁷⁻⁸ Sese e taare a ɔ bɛra ketɔ kɔmaa, feye aneɲ ne ɔ kyɔ bɛra mbɔ na mbɔgyii na nkɔngyi-o. Amaa ɔkɔmaa mɔn tee taare bɛra

* 2:23 Keleekaase 15.6.

* 2:23 Isaya 41.8; 2 Nkɔwekyase 20.7.

* 2:25 Yosuwaa 2, 6.22-25.

kanɔ. Kanɔ mɔ beɛ ka du nee feye kebweɛ ne ɔkɛmaa maa taare a o lee lee kayɔwɔrɛ-rɔ-ɔ. ⁹ Kanɔ amɔ ne ɔkɛmaa de ɔ sa mɔ nyanɲe Wuribware ne ɔ gye ane pɛɛɛ ane se-ɔ anse, ne ɔkɛmaa de kanɔ amɔ dɛɛ ɔ da sese yii, na Wuribware mɔ ya twee sese kɛmaa feye mɔ eyee-ɔ. ¹⁰ Aseɲkparegyi ne a sa anse-ɔ na amɔ ne a da yii-o pɛɛɛ a lee kanɔ koɲko mɔ-rɔ dɛɛ nee. Mɔ kosɔbɛɛ-ana, mone ma sa a a ba aneɲ. ¹¹ Nkyu kɔnekɔnɛse na mpreepreese maa da n lee bɔ koɲko-rɔ. ¹² Mɔ kosɔbɛɛ-ana, kukutiyii maa swɛɛ kenyanɲkɲeɲ, ne kidodobiyii mɔ maa swɛɛ akuti, aneɲ dɛɛ ne kitiribu koɲko maa lee nkyu preepreese na ɲkɔnekɔnɛse san koɲko.

Wuribware se kanyiasɛɲ

¹³ Ɔko bɔ mone-rɔ ne ɔ fa feye o de kanyiasɛɲ, na o nu aneɲ kaase aaa? Sese-ɔ ba mɔ kakyɛna timaa na asuɲ timaa bɔ kaapo feye ɔ gye ɔwɔrɔba na onyiasɛɲpo. ¹⁴ Amaa mɔ ya tɔwe feye o de kanyiasɛɲ, ne mɔ fɛraa mɔ kuɲu-ro bɔ leɲ, ne o kisi ɔkɛmaa ne mɔ aa mɔ mfɛɛɛ maa waa koɲko-ɔ, ɔ moɲ de seye a ɔ bɔ kaapo mɔ eyee, ne ɔ gye ɔyɛbapo nee. ¹⁵ Aneɲ a kanyiasɛɲ-ɔ moɲ lee Wuribware se, ka gye kaye-rɔ lee nee. Ka gye ketɔ ne Wuribware a kufwiɲɛ timaa-o maa kpa-ɔ, ne kaa lee Ɖbɔnsam ase. ¹⁶ Bɔ lee feye toɲ kɛmaa ne aneɲ a kuɲuroleɲ na kikisi-o bɔ-ɔ, mfɛɲ dɛɛ ne ikii na ebɔye kɛmaa bɔ. ¹⁷ Amaa mon' nu aneɲ ne kanyiasɛɲ ne kaa lee sosɔ-ɔ du-o. Mone i de aneɲ a kanyiasɛɲ-ɔ, mone ɲkɲɔnɔ i fwiiri, na mon' nya kayeeyuri, na mon' yuri eyee, na mon' bu atɔ, na mon' ɲu bɔko ewɛɛ, na mon' waa itimaa. Na mone ma lee teɲɲi-ro, na mone ma lee kii nno ɲnyɔ ɲnyɔ awuye. ¹⁸ Amose se ne bɔ ye mɔ ne o dwii kɔne-ɔ e gye ne o ɲu kɔne.

4

Ketɔ se ne mone maa nya ketɔ ne mone e kpa-ɔ

¹ Mfɛɲ ne ɛko ne e bɔ mone mboɲto-rɔ-ɔ a lee? E ya lee mone mfɛɛɛ bɔye ne m bɔ mone anu-ro-o-ro nee. A du feye mone ɲyɔrɔwe bɔye a kɔ mone mfɛɛɛ timaa gyi si-o. ² Mone e kpa atɔ, amaa mone maa nya amɔ, amose se ne mone e kpa ɔko a mon' mɔɔ. Mone e kpa ketɔ tirise kɔ, amaa mone maa taare a mon' nya, amose se ne mone i gyiiri ikii, na mone e kɔ. Mone ma nya ketɔ ne mone e kpa-ɔ, a lee feye mone maa tɔwe mone i gywii Wuribware. ³ Ne mone mɔ, ne mone ya tɔwe ketɔ ne mone e kpa-ɔ gywii Wuribware, ne mone e moɲ nya, a kaapo nee feye ketɔ se ne mone e kpa ketɔ amɔ-ɔ moɲ bɔ daɲ, bɔ lee feye mone e kpa ketɔ ne ke e sa mone wɔrɛ kakyɛna-rɔ kɔne-ɔ. ⁴ Mone moɲ nyi feye, mone ya kine kegya Wuribware a ɛkpa-ɔ se, a du feye mone a lee mɔ kamɛɛ-ɔ ɔɔɔ? Ne mone moɲ nyi feye mone akato ya pee kaye-rɔ atɔ kenya se, mone gye Wuribware mɔ adɔɲ nee eee? Ɖkɛmaa ne ɔ taa mɔ eyee bɔ dɔɲɲɔ kaye mɔ na kamɔ asese se-ɔ a waa mɔ eyee Wuribware mɔ dɔɲ nee. ⁵ Bɛɛɛ mone e taa abwaresɛɲ wɔrɛ-ɔ feye ɔ moɲ gye seye aaa? A lee feye baa kyɔrɛɛ waa mɔ-rɔ feye, Mfɛɛɛ ne Wuribware a bɔ waa ane anu-ro-o e kpa atɔ n kyɔɲ Wuribware. ⁶ Amaa kekya-rɔ ne Wuribware a kya ane-rɔ-ɔ kyɔ nee fɛɛ. Feye aneɲ ne baa kyɔrɛɛ waa abwaresɛɲ wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ,

“Wuribware i kine mɔ ne ɔ kaapo mɔ eyee-ɔ,
amaa ɔ kya mɔ ne ɔ gye ɔwɔrɔba-ɔ-rɔ.”*

⁷ Amose se-ɔ, mon' taa mone eyee bɔ dɔɲɲɔ Wuribware se. Mone ya kine kegya Ɖbɔnsam se, mone i ɲu feye ɔ sere a ɔ lee mone ase. ⁸ Mon' soɲ tɔ Wuribware-rɔ, na mɔ-ɔ mɔ soɲ tɔ mone-rɔ. Mone ebɔye awaapo na nno ɲnyɔ ɲnyɔ awuye, mon' yɔwe ebɔye kɔwaa, na mon' kpɛɛ mone ɲkɲɔnɔ-rɔ iyisi. ⁹⁻¹⁰ Mon' nu mone eyee, na mon' sa a mone emase na mone kɔne kigyi kii kusu, a lee feye mone ya baa mone eyee kaase, Wuribware e yase mone sosɔ.

Mone ma porɔ mone kosɔbɛɛ-ana

* 4:6 Anasɛ na akpare 3.34 (LXX).

¹¹ Mò kòsobèè-ana, mone ma porò abèè. Òkèmaa nè ò porò m̀d̀ kòsobèè-ò a kye Wuribware a mbraa-ò n̄e, ò mon̄ l̄e ò gye òkò nè ò gya mbraa-ò s̄-ò. A du n̄e f̄ȳe m̀d̀ a t̄w̄e ε mbraa-ò mon̄ b̀d̀ dan̄, nè oo kii mbraa òs̄apò-ò. ¹² Wuribware w̄or̄e m̀d̀ e gye mbraa òs̄apò na òs̄en̄gyipò. M̀d̀ w̄or̄e e gye nè ò gye òmor̄w̄epò na ònyerapò. F̀ò nyi f̄ȳe n̄s̄e e gye f̀ò nè f̀ò-ò f̀ò e porò f̀ò kòsobèè?

Mone ma kaapo mone eyee

¹³ Mon' nu m̀d̀ ase, mone nè mone e t̄w̄e f̄ȳe, “Nyañe ane e ỳd̀ man̄ k̀d̀ se a ane ya kyena kasu waa kusur̄ a ane nya atanne bweeto”-ò. ¹⁴ F̀ò nyi nd̄ò, f̀ò nyi nyañe aaa? Mone ñkpa du n̄e f̄ȳe eb̄òr̄e-ò, nè ēe l̄e, nè puri-ro e ya b̄e ñaa-ò. ¹⁵ Aneñ nè mon' t̄w̄e-ò e gye f̄ȳe, “Wuribware ya sure, nè ane e b̀d̀ ñkpa-r̀, ane e waa kem̀-ò b̄ēe kem̀-ò.” ¹⁶ Amaa mbeỳm̀d̀ mone e kaapo eyee, nè mone maa bu at̀, nè am̀d̀ p̄ēe m̀d̀ k̀waa gye b̀ȳe n̄e. ¹⁷ Am̄os̄e s̄e-ò òkèmaa nè o nyi ket̀d̀ nè ki bware-o, nè o kine k̀waa kem̀-ò e waa b̀ȳe n̄e.

5

At̀ awuye asen̄

¹ To mbeỳm̀d̀, at̀ awuye-o, mon' nu m̀d̀ ase. Mon' su akyukyu na imee, a l̄e f̄ȳe, mone a gyi k̀ne gyegya-ò s̄e-ò, nd̄epweta mone e kp̄ne. ² Mone kap̄t̄e i muri, na akan̄kan̄ bwii mone awaagya p̄ēe. ³ Mone atanne i gyi ñk̄ant̄ene. Aneñ a ñk̄ant̄ene am̀-ò e gye nè ñ kaapo f̄ȳe mone a taa mone atanne b̀d̀ beya, nè mone mon̄ ba am̀d̀ b̀d̀ waa asur̄ timaa. Mone ya ñu mone kap̄t̄e a nyera aneñ, mone idur̄ e t̄er̄ñe mone. Mone a kpa aneñ a at̀-ò b̀d̀ d̄er̄ñ̄ ab̄ēe s̄e, na mon' nya b̀d̀ gyi akat̀d̀ bweeto. Amaa nd̄ò a ñke lalalowe m̀d̀ nè mone i ñu mone kes̄eb̀gyiiri. ⁴ At̀ awuye! Mon' nu mone apafoẁ a t̄e, a l̄e f̄ȳe mone mon̄ ka bam̀d̀ k̀k̀. B̀-el̄eñ-ò kȳon̄-òkèmaa-Bware a nu bam̀d̀ nè baa kpa mone ad̄òr̄òt̀-ò kusu. ⁵ Mone a gyi k̀ne kaye m̀d̀-ò bweeto, na mone mon̄ nyi f̄ȳe mone e kp̄ne s̄os̄o. Mone a dan̄ adabe, f̄ȳe òkò a de naate ò b̄era b̀d̀ f̀ò san̄ nè ò dan̄ t̄e mf̀-ò, na ò m̀d̀ m̀d̀ ẁ-ò. Kake ñkò Wuribware i gyiiri mone kes̄eb̀ a ò m̀d̀ mone. ⁶ Ket̀d̀ nè k̀d̀ kỳ-ò e gye f̄ȳe mone a porò kaser̄t̄in̄ awuye nè mone kỳd̀ bam̀d̀ el̄eñ-ò s̄e-ò, nè mone a m̀d̀ bam̀d̀.

Kanyite na kebwarekore

⁷ Mò kòsobèè-ana, mon' waa kanyite b̀d̀ f̀ò san̄ nè ane nyañe Yeesuu e ba-ò. Mon' kee aneñ nè keḡȳere s̄e òd̄òpò e nya kanyite o gywii kek̄yaare a bware-ò d̄ēe ba, na o dwii m̀d̀ ad̄òr̄òt̀ na a waa-ò. ⁸ Aneñ d̄ēe nè òkèmaa nya kanyite gywii kake nsi nè ane nyañe Yeesuu i kin̄ñi a ò ba-ò, na ò ȳere ken̄ken̄, a l̄e f̄ȳe kake am̀d̀ a t̀-ò eba.

⁹ Mò kòsobèè-ana, mone ma sa a nsen̄sen̄mon̄sen̄ b̄ēe ket̄ēe l̄wee mone mbon̄t̀-ò, na Wuribware ma nya bu mone kep̀. Òs̄en̄gyipò-ò k̄eba a t̀-ò. Ò kpa a o lee m̀d̀ eȳe ifuri. ¹⁰ Mò kòsobèè-ana, mon' nyiñi Wuribware a akyaam̄e nè baa t̄w̄e asen̄ ane nyañe ken̄yare-ò gywii ane ad̄edaapo-ò, nè b̀d̀ l̄e aneñ s̄e-ò, ane ad̄edaapo a waa bam̀d̀ bor̄akraa-ò s̄e. Am̀d̀ p̄ēe gbaa baa gyi aneñ a awor̄ef̄ò-ò-ò kanyite. Mone òkèmaa gya bam̀d̀ kanyite ken̄ya a ekpa-ò s̄e. ¹¹ B̀d̀ de ñyure, a l̄e f̄ȳe baa taare gyi asen̄ kun̄u-ro kanyite. Mone òkèmaa a nu Yobu nè ò d̄ēe kyena-ò asen̄ nè baa kyor̄e waa abwarēsen̄ w̄or̄e-ò-ò-ò s̄e.* Mon' nyiñi si f̄ȳe baa ywii b̄ēe baa kyw̄e m̀d̀ kap̄t̄ēe p̄ēe, nè m̀d̀ gyi-ana p̄ēe a wu, nè ñkee m̀d̀ kayow̄ore p̄ēe a waa el̀. Am̀d̀ p̄ēe gbaa oo gyi m̀d̀ awor̄ef̄ò-ò kanyite. Nè ñkee ane nyañe Wuribware a sa m̀d̀ kak̄ka timaa kam̄e-ò. Am̀d̀ p̄ēe e kaapo mone aneñ nè ane nyañe gye òkò nè o ñu ew̄e, nè s̄ēe asen̄ b̄ēe a dur̄ m̀d̀-ò-ò.

¹² Mò kòsobèè-ana, ket̀d̀ nè ke b̄ēe ki tiri-o e gye f̄ȳe òkò e kpa a ò t̄w̄e asen̄ b̀d̀ beya, ò ma kan̄ waa et̄an̄. Òkò ma kan̄ ba s̄os̄o b̄ēe sweere b̄ēe ket̀d̀ k̄ema b̀d̀ waa et̄an̄ f̄ȳe ò waa kot̄okò. M̀d̀ lee e gye f̄ȳe, “Òñ, m̀d̀ e waa”, b̄ēe “Daabii, ma waa”, na Wuribware ma nya gyi m̀d̀ asen̄ bu m̀d̀ kep̀.

* 5:11 Yobu.

¹³ To, mọ kọsọbẹe-ana, ọkọ bọ mọne-rọ ne asen kọ a tiri mọ aaa? Amo e gye anen feraa, sese-ọ kọre kebwarekọre. Ne ọkọ mọ akatọ a gyi aaa? Mọ-ọ mọ waa ilin bọ daa Wuribware. ¹⁴ Ọkọ ne ọ lọ mọne-rọ-ọ mọ sun tee asoree abrese, na bọ bọ kọre kebwarekọre sa mọ, na bọ taa mfo bọ dwee mọ kunu-ro ane nyanpe Yeesuu kenya-re-rọ. ¹⁵ Ne bamọ ya kọre gyi feye Wuribware e kya mọ-rọ feraa, ọlọpọ-ọ e kpaare, na ane nyanpe bee sa mọ keyaalen, na ọ taa mọ ebaye ne ọ waa-ọ bọ ke mọ. ¹⁶ Amose se-ọ ọkema tawe mọ ebaye gywii mọ kọsọbẹe, na mon' kọre kebwarekọre sa abee a mon' nya kpaare, a lee feye sese timaa kebwarekọre bọ len, ne ki i sun kusun kasentij. ¹⁷ Mon' kee Wuribware kyaamee Iliya ne ọ dde kyena-ọ. Ọ gye sese nee feye ane-ọ. Mọ mọ mọ a kọre kebwarekọre kasentij si feye bware ma ba, na Wuribware gyiiri owure baye na mọ asese kesebọ, ne ewore a yere nsu nsa na aferi asiye.* ¹⁸ Mọ a bee kọre amọ kamee-rọ feye bware ba-ọ, bware a ba, sa ne ketọ dwiise kema mọ a baare neene.*

¹⁹⁻²⁰ Mọ kọsọbẹe-ana, lalalowe-ọ e gye feye ọkema ya fọ kpa timaa-o si, ne mọ kọsọbẹe ya kinnaa mọ baa, mon' nyinji si feye ọkọ ne o lee ọbayewaapo a ọ lee baye-rọ-ọ i lee mọ kra a ọ lee aworefo deekpa kesebogiyiri-o-ro, ne ọ sa a Wuribware bun ọbayewaapo a ebaye bweeto-ọ se.

* 5:17 1 Awure 17.1. * 5:18 1 Awure 18.41-46.

1 Peetoo

Wore gyejkrεεε ne Peetoo a kyoreε bo kyonwe Kristoo awuye ko-ɔ

¹ Mo, Peetoo, ne n gye Yeessu Kristoo a ayaa-ro ayerepo-ɔ ɔko-ɔ e gye ne mo e kyoreε wore mo mo e kyonwe mone asese ne Wuribware a lee sa mo eyee, ne mbeyom mo ne a brawe-ro kii afɔ mone te te Pontus na Galatiya na Kapadokiya na Asiya na Bitiniya esweere se-ɔ. ² Mone tii asese ne ane se Wuribware a fa mfere ne oo lee sa mo eyee, ne mo kufwiije timaa-o a lee mone bo yera keri si feye mon' surj mo-ɔ se, na bo lee ane ne Kristoo a wu, ne mo mbogya a wee sweere, ne Wuribware a ba mo lowi-o bo kpee mone eboye-ɔ lee mone eyee se, na mon' taare gya Yeessu Kristoo si kasentij-no. Mo e kore Wuribware feye ɔ sa mone nyure na kayeyuri bweeto.

Mon' waa kanyite mone aworefɔ kigy-ro

³ Mon' sa a ane sa Wuribware ne ɔ gye ane nyanje Yeessu Kristoo mo se-ɔ anse, bo lee ane ne oo ny ane ewee bweeto-ɔ se. Keto ne mo e kaapo-ɔ e gye feye oo kyijji Yeessu Kristoo lee lowi-ro. Mfaanε se ne ɔ yere bo sa ane kakyena popwee kaye ma-ro mfee, ne ɔ sa ane temaa ne ɔ sa ane wore-ɔ. ⁴ Temaa mo ne mone de-o e gye feye mone e nya nyure ne Wuribware a bo beya soso sa mone-ɔ. Nyure mo du ne feye kapoteε ne ka maa gyi nkanjene, beεε ka maa gyo-o. Ka maa nyera, ne ka maa kpa. ⁵ Ane dεε ne mone a kore Wuribware gyi-o si-o, o de mo keyaalɛ a ɔ bo deere mone se bo fo kake nsi ne kaye e gye keε-ɔ. Kake nsi amo ne ɔ ba a ɔ bo lee mone lee kaye ma, na asej kema-ro yaa mone ya bo kyena mo ase.

⁶ Amo-ɔ pεεε se-ɔ, mo e kpa feye mone akato gyi, hareε mbeyom gbaa mone i gyi aworefɔ bweeto bo lee ane ne mone a gya Kristoo si-o. ⁷ A lee feye mone ya taare gyi ane a aworefɔ-ro kanyite, ne mone moj yowe mone kokoregyi-ro, a du ne feye bamo a de atanne pipee ba to deekpa-ro, na iyisi nya lee-ɔ. Amaa mone kokoregyi de tonɔ ko kyɔ atanne pipee ne a taare a a nyera-ɔ. Kokyo-mone-ro-kee ma e gye ne ke e kaapo feye mone de mone kokoregyi-ro kenken. Amose se-ɔ kake nsi ne Kristoo i lee mo eyee a ɔ bo kaapo ane-ɔ, ɔ bonyaa mone, na ɔ kyoro mone, na ɔ sa mone kedabe na wuraa. ⁸⁻⁹ Hareε gbaa mone a moj tee ny Kristoo-o, mone e kpa mo asej. Hareε gbaa mone a moj kee mo mbeyom-ɔ, mone e kore mo mone i gyi, ne mone akato a gyi bweeto. Mone kakatogyi mo ne ɔko maa taare a ɔ ba asejparegyi bo towe ane ne ka du-o. Keto se ne mone akato a gyi-o e gye feye mone e kore mone i gyi kenken feye mone ya wu, mone ekra e yo a e ya kyena Wuribware ase.

¹⁰ Ane ne Wuribware e morowe mone, na ɔ yaa mone mo ase-ɔ asej ma ne mo akyameε ne baa dεε kyena-ɔ a meraa se yuri ase buwi-ro kenken. Baa towe keto ne ane ewee se, Wuribware a lee bo kaapo ane ne ane te ndo-ɔ. ¹¹ Amose se-ɔ ne baa lej eyee ba buwi ba kpa sarj ne amo-ɔ e ba a a bo ba-ɔ na ane ne a du-o. Kristoo a kufwiije ne ke bo bamo nkrono-ro-ɔ a lee aworefɔ ne a to Kristoo-o bo kaapo bamo, na amo kameε kedabe na wuraa ne ɔ ba a ɔ bo nya-ɔ. ¹² Bamo a buwi-ro yo akato-ro-ɔ, Wuribware a kufwiije timaa-o a lee bo kaapo bamo feye bo moj sa senja gywii bamo asese ne bo te bamo mbee-ɔ se, amaa ane ndo a asese-ɔ ne ba sa ba gywii. Abwaresen ma dεε ne mone a nu lee bamo ne baa towe Yeessu kunu si asej timaa-o gywii mone-ɔ ase. Wuribware a kufwiije timaa ne Wuribware a surj lee soso-ɔ dεε ya borɔ bamo se sa senja. Amo-ana e gye ato ko ne Wuribware a mbɔ-ɔ gbaa e yorowe feye weete bo nu amo kaase.

Mon' dee kyena kakyena timaa

¹³ Bo lee ato mo ne mo a towe mbeyom-ɔ se-ɔ, mon' lee mone mfere lee keto ne ke e sa a mon' yowe Wuribware kusun-o si. Mon' kra mone eyee neεneε. Mon' kra mone temaa-ro kenken, na mon' nya nya nyure ne ny kii mone lee kake nsi ne Kristoo i lee mo eyee a ɔ bo kaapo asese pεεε-ɔ. ¹⁴ Mbeyom mone a tee mone i bu mone se Wuribware-ɔ,

mone ma lee kinji ya gya mone nyorowe baye ne mone dɛɛ mone gya se nsan ne mone dɛɛ mone mon' nyi seye-ɔ se. ¹⁵ Amaa ketɔ ne ki bware-o e gye feye mon' waa itimaa feye aneɲ ne Wuribware ne ɔ tee mone-ɔ e waa itimaa-o, na ɔko ma nya porɔ mone bo lee kebaye ko se. ¹⁶ Feye aneɲ ne baa kyoreɛ abwaresen wore-ɔ-rɔ-ɔ,

“Wuribware ye, ‘Mon' teɲ mone eyee lee iyisi si,
na mon' kii akpeyaa bo sa mo,
a lee feye baye ko mon' te mo se.’ ”*

¹⁷ Wuribware fɛraa maa gyi sese asen kekpa se, ɔ gya ketɔ ne sese e waa-ɔ se nee o gyi mɔ asen. Amose se-ɔ mone e kore kebwarekore ne mone ya tee mɔ feye “Ane se”, mon' sere mɔ, na mon' bu mɔ san kafwee mɔ ne mone i gyi kaye mɔ-rɔ-ɔ, a lee feye mone gye afo ne mone a ba kaye mɔ-rɔ mone i tu kpa mone kyon-ɔ. ¹⁸⁻¹⁹ Mone nyi ketɔ mumwii ne ɔ bo kore mone lee kakyena baye ne mone adedaapo-ɔ a kyena-rɔ, ne mone a bo lweero-o. A mon' gye atɔ ko ne a taare a a nyera feye atanne pipee beɛɛ afufuri-o. Amaa Yeesuu Kristoo a mbogya-ɔ ne ɔ bo kore mone, a lee feye o du nee feye kasannegyii ne ka de alanfiya, ne ka mon' gye kalɔpwee-ɔ, ne mɔ mbogya de tonɔ bweeto-ɔ. ²⁰ Haree pweɛ ne Wuribware a dɛɛ twee kaye-ɔ, ɔ fa mfere feye a bware feye Kristoo wu aneɲ a kpa mɔ se. Amaa ndɔɔ a nke mɔ-rɔ, ne kaye mɔ e ba kamɔ keɛ-ɔ-rɔ wore, ne mone se ne Wuribware a kperi lee Kristoo ifuri sweere mɔ se, ne ɔ kyena sese ase. ²¹ Kristoo si ne mone e kore Wuribware mone i gyi. Kristoo a wu-o, ne Wuribware a kyinji mɔ lee lowi-ro, ne ɔ sa mɔ kedabe na wuraa. Amose ne mbeyomɔ mone e kore Wuribware mone i gyi, ne mone de temaa feye mone e yo Wuribware se. ²² Mone kebokore mɔ gyi-o kamɛɛ, ne mone a mɛraa se mone gya kasentij-o si. Mone a maa se mone gya se-ɔ, a kaapo ne feye mone a kpeɛ ebaye lee mone eyee se. Amose se-ɔ mbeyomɔ mone de kekpa kasentij sa mone kosobeɛ-ana. Amose se-ɔ, n ye ɛɛɛ, mon' lee mone mme-ro kpa abɛɛ asen. ²³ Ketɔ se ne a du aneɲ-ɔ e gye feye baa bee kowe mone nee. N gye sese dimaadi e gye mone se, amaa Wuribware ne ɔ maa wu-o ya ba mɔ asenkparegyi ne a mon' de keɛ, ne a sa mone nkpa-ɔ bo kowe mone nyɔsepo.

²⁴⁻²⁵ Feye aneɲ ne baa kyoreɛ waa abwaresen wore-ɔ-rɔ-ɔ,

“Asese dimaadi pɛɛɛ du nee feye efa-rɔ aferaagyi-o,
ne bamo kedabe du feye aferaagyi amo atotoo-ɔ.
Efa-ɔ i wu, na atotoo-ɔ mɔ kroɲɲe lee daye-rɔ,
amaa Wuribware a asen-ɔ fɛraa bo-rɔ nsu pɛɛɛ.”*

Wuribware asen mɔ e gye amo-ɔ nee? Amo e gye mɔ asen timaa ne ba kyɔ tɔwe gywii mone-ɔ.

2

Mone gye Wuribware asese nee

¹ Amose se-ɔ mon' yowe ebaye na mpenna na nnɔ nyɔ nyɔ na kokweɛ na tɔkyii na esensa kesa bo kye mone kosobeɛ-ana. ² Feye aneɲ ne nyaagyi porweɛ e kpa kenypɔ timaa-o, mone gbaa mon' taa abwaresen bo kii mone ateese, na mon' nya dan feye asese ne Wuribware a morowe-ɔ. ³ Abwaresen wore-ɔ ye, “Fo ya taa fo eyee sa mɔ, fo i nu kone feɛ.”* Mɔ e kore a n gyi feye aneɲ ne mone du-o. ⁴ Mon' ba ane nyanpe Yeesuu ase. Mɔ e gye mɔ ne Wuribware e tee ɛ, “Kefore ne ke de nkpa-ɔ.” Asese a kine mɔ tɔwe feye ɔ mon' de ketɔ waase timaa ko. Amaa ne Wuribware fɛraa a lee mɔ tɔwe feye o de tonɔ sa mɔ. ⁵ Aneɲ dɛɛ ne mon' sa a Wuribware taa mone feye afoɛ ne a de nkpa-ɔ, na ɔ bo pweɛ mɔ lon' mfeɲ ne mɔ kufwiɲe timaa-o e kyena-rɔ-ɔ. Mon' sa a ɔ ba mone bo kii mo alɔɲɲo ne oo lee feye bo sun' mɔ-ɔ. Kolɔɲɲo ne ɔ kpa-ɔ e gye itimaa na nkponɔfwiiri

* 1:16 Kolɔɲɲo mbraa 11.44-45; 19.2.

* 1:24-25 Isaya 40.6-8 (LXX).

* 2:3 Kiliɲ 34.8.

ne mone bɔ Yeesuu Kristoo si mone e sa Wuribware-ɔ. Aneɲ a koɔɔɲɔ-ɔ e pre mɔ. ⁶ Feyɛ aneɲ ne baa kyɔɔɛ waa abwareseɲ wɔre-ɔ-rɔ-ɔ,

“Wuribware ye,
 ‘Mon' kee, n de kefore mo e beya Yerusalem man-nɔ,
 kefore yawo lenlenɛ ne mo a lee-o, kefore-rɔ kefore,
 ne ke e nya a ke bɔ da talii kasentɲ-o.
 ɔkɛmaa ne ɔ kɔɔre kemɔ a o gyi-o,
 ipeere maa gyi mɔ, daa.’ ”*

⁷ Mbeyɔmɔ, aneɲ a kefore mɔ gye atɔ mumwii mone ne mone gye akɔɔregyipo-ɔ ase, a lee feye a gye Kristoo kuɲu si aseɲ ne ɔ tɔwe-ɔ. Amaa bamɔ ne bɔ maa kɔɔre Kristoo ba gyi-o nu feye,

“Kefore serise ko ne apwɛɛpɔ de bɔ pwɛɛ,
 ne baa kine kemɔ bɔ tweɛ-ɔ,
 ya koɲ bɔ kii kemɔ ne kaa len len-ɔ pɛɛɛ bɔ yera-ɔ.”*

⁸ Ne baa bee kyɔɔɛ feye,

“Kaa kii kefore ne asese e da ayaa kemɔ se-ɔ nee,
 ba lee a bɔ lee da gyɛɛ eyee-rɔ.”*

Ketɔ se ne ba daye ayaa-ɔ e gye feye bɔ maa bu Wuribware a aseɲ-ɔ. Amɔ e kaapo nee feye ketɔ ne ke e waa bamɔ ne bɔ maa kɔɔre Kristoo ba gyi-o e gye feye o gyiiri bamɔ kesebɔ.

⁹ Amaa mone fɛraa, mone gye asese ne Wuribware a lee sa mɔ eyee-ɔ nee. Mone gye alɔɲɲɔpɔ ne mone i suɲ ane owure Wuribware. Mone gye asese ne mone de ɲkponɔfwiiri mone i suɲ Wuribware. Ne ɲkee mone gye Wuribware asese nee. Mone kusun e gye feye mon' tɔwe Wuribware ne oo lee mone lee kibugyii-ro baa bɔ kyena mɔ kelanɲɛrɔ-rɔ-ɔ a asun dabe-ɔ gywii boko. ¹⁰ Saɲ-ɔ mone moɲ gye Wuribware asese, amaa mbeyɔmɔ fɛraa, mone gye mɔ lee. Aneɲ dɛɛ ne saɲ-ɔ mone dɛɛ mone moɲ nyi aneɲ ne Wuribware i ɲu asese eweɛ-ɔ, amaa mbeyɔmɔ fɛraa, mone a ɲu feye Wuribware a ɲu mone eweɛ.

¹¹ Mɔ anyare timaa, mɔ e kɔre mone nee feye mon' ɲu feye mone gye afɔ nee, ne mone a ba kaye mɔ-rɔ mone te. Amɔse se-ɔ mone ma kan sa a mfɛɛɛɛ bɔye ne m bɔ mone ɲkponɔ-rɔ-ɔ, ne ɲ kpa a ɲ nyera mone ekra-ɔ ko gyi mone se. ¹² Mon' sa a mone atɔ waase kemaa waa dan mone aa bamɔ ne bɔ maa suɲ Wuribware-ɔ mboɲtɔ-rɔ, na bɔ ma taare pɔrɔ mone feye mone gye ebɔye awaapo, amaa bɔ ɲu mone atɔ waase timaa-o, na bɔ yere amɔ se kyɔrɔ Wuribware kake nsi amɔ ne ɔ ba-ɔ.

Mon' bu bamɔ ne bɔ de keyaalen kaye mɔ-rɔ-ɔ

¹³ Amɔse se ne ane nyanpe se, mon' bu sese kemaa ne baa sa mɔ keyaalen-ɔ haree owure dabe ne ɔ kyɔ ɔkɛmaa-ɔ nee ooo, ¹⁴ beɛɛ mɔ gominaa ne oo suɲ bɔ kyɔɲwe feye o gyiiri ebɔye awaapo kesebɔ, na ɔ kyɔrɔ bamɔ ne ba waa itimaa-o nee ooo. ¹⁵ A gye Wuribware kekpa nee feye mone itimaa kowaa-ɔ duɲ bamɔ ne bɔ maa sa seɲsa kanyasen-ɲɔ-ɔ nno. ¹⁶ Mon' kyena feye agyi-o, na saɲ koɲko amɔ-rɔ dɛɛ mone te feye Wuribware anya-ɔ. Amɔse se-ɔ mone ma kan tɔwe feye mone a gye agyi-o si, mone de kpa feye mon' waa bɔye. ¹⁷ Mon' bu atɔ. Mon' kpa mone abeeko akɔɔregyipo-ana pɛɛɛ aseɲ. Mon' sere Wuribware, na mon' bu owure dabe-ɔ.

Anyaa waa kanyite awɔrefɔɔ kigy-ro

* 2:6 Isaya 28.16 (LXX). * 2:7 Kiliɲ 118.22. * 2:8 Isaya 8.14.

¹⁸ Mone ne mone gye anya beee ayaafore-o, mon' sere mone nyanpe-ana, na mon' bu bamo neenee. N gye anyanpe ne bo bware, ne bo gye asese timaa-o wore, amaa bamo ne bamo asen bo len, ne bo de asen boye na daa boye-o peee mo anen dee ne mon' bu bamo. ¹⁹ Fo nyanpe ya gyiiri fo kesebo, na fo mon nu boye ko ne fo a waa-o, amo feraa sa a fo mfeere yo Wuribware ase, mo e gye ne o kyoro fo. ²⁰ Fo nyanpe ya da fo bo lee boye ne fo a waa-o se, ne fo a nya kemo kanyite, emene ne fo e waa na fo nya fo kanyite-o nkyoro? Amaa fo ya waa itimaa, ne mo ya da fo, ne fo ya nya kanyite, Wuribware e gye ne o kyoro fo. ²¹ A lee feye anen a kanyena mo se ne o tee mone feye mon' bo nu asen. Mon' kee anen ne Kristoo a gyi aworefao sa mone-o, ne o kaapo mone aworefao suyo ne oo gyi-o, na mon' yere mo ayaa-ro gyi amo anen dee. ²² Feye anen ne baa kyoree bo lee Yeessu kunu si abwaresej wore-o-ro-o,

“O mon waa borokoono ko,
ne oko mon nu mo kan-ro kesen boye ko.”*

²³ Bamo a saare mo-o, mo feraa mon saare bamo bo teere. Bamo a waa mo aworefao-o, o mon tawe gywii bamo feye o waa bamo aworefao a o bo teere. Amaa o taa mo asen waa Wuribware ne o gyi asen peee neenee-o asaree-ro nee.

²⁴ Yeessu fonfon a soro ane eboye san ne oo wu kiyii kpare-abee-ro se-o, na eboye kowaa ma lee waa ane kone, na wore nya ane itimaa kowaa-ro. Feye anen ne baa bee kyoree waa abwaresej wore-o-ro-o,

“Mo kayowore kowaa elo-o a baa ane alanfiya.

²⁵ Mone du nee feye esanne ne baa fo-o,”*

amaa mbeyamo feraa mone a kinji ba mone esanne odeeresejo Yeessu ne o deere mone ekra se-o ase.

3

Dkyee na mo kuri asen

¹⁻² Anen dee ne fo ne fo gye dkyee waareepo-o, bu fo kuri. Fo ya waa amo-o, ne fo kuri e mon tee gya Wuribware asen se, ne oo nu feye fo i bu ato, ne fo de kakponofwiiri, mfen-o ne mo mfeere i kyurowi a n yo Kristoo a kebegya-o, na fo mon tee tawe fo kokoregyi-o gbaa asen gywii mo.

³ N gye sa ne mo e tawe feye fo kayowore se ne o deere a o bo kyurowi ba Kristoo a kebegya-o, n taa feye n gye fo kunu si ipwii damenanse, beee fo eseb-ro mpini si, beee fo keb-ro agyito si, beee fo asaree-ro mpini si, beee fo awaagya timaa ne fo bun-o si ne o kyurowi. ⁴ Amaa sese suyo ne fo gye fo kakpono-ro-o i tiri. Fo dan e gye feye fo a yuri fo eyee, ne fo de daa timaa. Anen a daa-o bware Wuribware akato-ro, ne a bo dan a ky feye fo a bun waagya damenanse, a lee feye o maa taare a o nyera. ⁵ Mfaanee ne akyee ne baa dee kyena nsan-o, ne baa kore Wuribware gyi-o a bo waa bamo eyee dan. Baa bu bamo kuri-ana. ⁶ Mon' sa a ane deere Sara ne o gye ane nana Abraham mo ka-o a keto ne o waa-o. Oo bu mo kuri, ne o tee mo feye mo nyanpe. Amose se-o, mone akyee waareepo-o, mone ya waa neenee, ne mone e mon waa mone eyee kufu, amo feraa mone du nee feye anen ne Sara du-o dee. ⁷ Anen dee ne fo, anyare ne fo a waaree-o, waa. Ba kanyiasen bo kra fo ka, fo aa mo mpepeyo a kanyena-o-ro. Bonyaa mo, a lee feye, haree gbaa mo a mon bo len feye fo ooo, fo aa mo mpepeyo ne Wuribware a sa nkpa na kukyure ne a mon de kee-o. Fo e mon waa anen, mone kebwarekore e waa len a ke bo sa mone.

Mon' waa siraa feye mone i gyi aworefao itimaa kowaa-ro

⁸ Nkee mone peee kyena kayeyuri-ro, na mon' waa kan konko, na mon' su abee se. Mon' kra abee feye kokowebee konko-ro agyi-o. Mon' kpa abee asen, na mon' yuri mone

* 2:22 Isaya 53.9. * 2:25 Isaya 53.5-6.

eyee. ⁹ Ɔko ya waa mone bɔye, beɛe ɔ saare mone, mone ma kaɲ waa mɔ bɔye, beɛe mon' saare mɔ bɔ teere. Amaa ketɔ ne mon' tɔwe-ɔ e gye feye, “Wuribware yure fɔ,” a lee feye nyure ne Wuribware a tee mone feye mon' bɔ kɔre. ¹⁰ Feye aneɲ ne baa kyoree waa abwareseɲ wɔre-ɔ-rɔ-ɔ,

“Ɔko ne mɔ e kpa ɲkpa na kedankyee,
na kakyena-rɔ waa kɔne sa mɔ,
seɛe-ɔ yɔwe kayeba eba
na eseɲsa keɛa bɔ kye aseɛe.

¹¹ Na o buwi keɲkeɲ kpa ekpa
ne e baa kayeyuri aseɛe mborɲɔ-rɔ-ɔ.

¹² Wuribware akatɔ dɔɲ aseɛe timaa si,
ne ɔ lɔɲ eɛeɔ o nu bamɔ keɔwarekɔre.
Amaa ebɔye awaapo feraa,
o lee mɔ akatɔ a ɔ lee bamɔ se.”*

¹³ Amose se-ɔ, fɔ i de wɔre fɔ e waa itimaa, nse e gye ne ɔ waa fɔ bɔye? ¹⁴ Amaa haree gbaa fɔ ya waa ketɔ ne ki bware-o, ne fɔ ya gyi awɔrefɔɔ kemɔ se, fɔ de nyure. Feye aneɲ ne baa kyoree waa abwareseɲ wɔre-ɔ-rɔ-ɔ,

“Fɔ ma kaɲ sere ketɔ ne ba sere-ɔ,
amaa mone ma sa a kufu nya mone amo se.”*

¹⁵ Amaa mon' sa a Kristoo kii nyanɲpe mone kakyena-rɔ kpa kemaa se. Mon' dee waa siraa saɲ kemaa feye mone e beɲɲaa ɔkemaa ne o bise mone ketɔ se ne mone temaa dɔɲ Kristoo si-o. ¹⁶ Amaa mon' dee yuri eyee, na mon' ba kanɔ timaa bɔ beɲɲaa seɛe-ɔ. Mon' tii ebɔye kowaa kpa, na mone mfɛere ma nya porɔ mone. Mfaanɛ se, bokɔ ya saare mone, ne baa sa eseɲsa bɔ kye kakyena timaa ne mone te feye Kristoo awuye-o, ipeere e nya bamɔ bɔ lee bamɔ fɔɲfɔɲ aseɲkparegyi ne baa tɔwe-ɔ se. ¹⁷ Feye Wuribware e kpa feye mon' gyi awɔrefɔɔ bɔ lee itimaa ne mone e waa-ɔ se, a bɔ daɲ a kyɔ feye mone a gyi awɔrefɔɔ bɔ lee bɔye kowaa se.

¹⁸ Mon' deere feye Kristoo fɔɲfɔɲ gbaa ne ɔ gye seɛe timaa-o a wu sa mone ne mone deɛ mone gye abɔyewaapo-ɔ. Oo wu luwi koɲko nee bɔ lee mone ebɔye kowaa se, na ɔ baa mone Wuribware ase. Baa mɔɔ mɔ, amaa Wuribware a kufwiɲe-o a kyirɲi mɔ lee lowi-ro. ¹⁹ Ɔɔ borɔ Wuribware a kufwiɲe timaa amo se nee ya tɔwe abwareseɲ gywii bamɔ ne bamɔ ekra da tiikpa-ɔ. ²⁰ Aneɲ a aseɛe mɔ e gye bamɔ ne bɔ moɲ bu Wuribware, ane ɔdɛdaapo Nowaa a mbee-ɔ se-ɔ. Mbee amo ne Wuribware a nya kanyite sa bamɔ saɲ ne Nowaa e waa mɔ koree dabe-ɔ. Amaa kufwiiri a twee-ɔ, aseɛe kafɔɲfwee ko ne bɔ gye abɛ aburuwa-o wɔre ya lwee koree-ɔ-rɔ. Aneɲ se-ɔ ne Wuribware a ba aneɲ a nkyu ne ɲ ya mɔɔ aseɛe bweetɔ-ɔ bɔ moɲwɔ abɛ aburuwa amo. ²¹ Aneɲ a nkyu mɔ yere bɔ sa asuu keɔ ne ke e moɲwɔ ane-ɔ. ²² Mbeyɔmɔ, bamɔ ya bɔ fɔ asuu, n gye fɔ iyisi kefwee lee fɔ kayowɔre se e gye kemɔ kaase. Amaa kemɔ kaase e gye feye fɔ a kpeɛ fɔ kakponɔ-rɔ, ne fɔ mfɛere a moɲ lee m porɔ fɔ, ne fɔ a taa fɔ eyee bɔ waa Wuribware kesaree-rɔ. Ne a bee a gye feye Wuribware de Yeessu Kristoo a kikyirɲi lee lowi-ro-o ɔ moɲwɔ fɔ. Kristoo a ba ɲkpa-rɔ, ne o yii Wuribware se yɔ o te Wuribware kigyise si, na mɔ aa Wuribware i gyi Wuribware se a kuwure-o. Mfeɲ Wuribware mbɔɔ pɛɛɛ a kɔre mɔ feye bamɔ owure-o.

4

Aneɲ ne mone a yɔwe mone kakyena bɔye-ɔ bɔ twee-ɔ

¹ Kristoo kayowɔre a ɲu awɔrefɔɔ. Amose se-ɔ mone gbaa, mon' nya mfɛere koɲko deɛ feye mɔ-ɔ. Mone ya waa aneɲ, ne mone e nya keyaaleɲ. A lee feye ɔko ne mɔ kayowɔre

* 3:12 Kiliɲ 34.12-16 (LXX). * 3:14 Isaya 8.12.

i ɲu awɔrɛfɔɔ-ɔ mɔŋ lɛɛ ɔ kpa ɛbɔyɛ kɔwaa. ² Amosɛ sɛ-ɔ anɛŋ a sɛsɛ-ɔ, mɔ ɲkɛ nɛ ɲ ya saŋ mɔ kayɛ mɔ-rɔ mɛɛ-ɔ, ɔ maa lɛɛ gya daa bɔyɛ nɛ asɛsɛ gya sɛ-ɔ sɛ. Amaa ɔ gya Wuribware kepre sɛ nɛɛ. ³ Mɔnɛ a kyɔ nyɛra saŋ bweɛtɔ kyɛna fɛyɛ anɛŋ nɛ bamɔ nɛ bɔ maa suŋ Wuribware-ɔ tɛ-o pɔwɛ nɛ mɔnɛ a dɛɛ bɔ kii Kristoo awuyɛ. Mɔnɛ a kyɛna kanɔ ɲkɛmaa nɛ mɔnɛ ɛ kpa-ɔ, mɔnɛ gya mɔnɛ fɔŋfɔŋ kepre sɛ. Mɔnɛ a nyɛra mɔnɛ saŋ bweɛtɔ mɔnɛ i gyi atɛsɛ, na mɔnɛ i nuu nta bweɛtɔ saŋ kɛmaa, na mɔnɛ ɛ bwɛɛ, na mɔnɛ ɛ waa apeeresɛŋ nɛ ikisi asuŋpɔ ɛ waa-ɔ. ⁴ Nɛ mbɛyɔmɔ a kpreŋ anɛŋ a sɛsɛ-ɔ ɛyɛɛ fɛyɛ mɔnɛ mɔŋ lɛɛ mɔnɛ tii bamɔ sɛ mɔnɛ ɛ waa anɛŋ a kusuŋ bɔyɛ-ɔ. Amosɛ sɛ nɛ ba saarɛ mɔnɛ. ⁵ Amaa kake ɲkɔ ba lee ketɔ kɛmaa nɛ baa waa-ɔ kanɔ Wuribware akatɔ-rɔ, a lee fɛyɛ ɔ waa siraa fɛyɛ o gyi bamɔ nɛ bɔ keɛ-ɔ na bamɔ nɛ baa wu-o asɛŋ, na o gyiiri ɛbɔyɛ awaapɔ kɛsɛbɔ.

⁶ Ketɔ sɛ nɛ bamɔ nɛ baa wu-o a nu asɛŋ timaa-o nɛɛ. Amosɛ-ɔ Wuribware a tɔwɛ fɛyɛ bɔ wu fɛyɛ anɛŋ nɛ asɛsɛ pɛɛɛ i wu-o, na bamɔ ɛkra nya ɲkpa na kukyure Wuribware asɛ. ⁷ Ketɔ kɛmaa ɛ kpa a ke fɔ keɛ, amosɛ sɛ-ɔ mɔn' buŋŋi mɔnɛ mɛɛrɛ-rɔ, na mɔn' kra mɔnɛ ɛyɛɛ nɛnɛɛ, na mɔn' nya dɛɛ kɔrɛ kɛbwarekɔrɛ. ⁸ Ketɔ nɛ ki tiri bweɛtɔ-ɔ ɛ gye fɛyɛ mɔn' kpa abɛɛ asɛŋ kasɛŋtiŋ si, a lee fɛyɛ baa kyɔrɛɛ waa abwaresɛŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ fɛyɛ, “Kɛkpa i buŋ ɛbɔyɛ bweɛtɔ sɛ nɛɛ.”*

⁹ Fɛyɛ fɔ bɛɛkɔ Kristoonyi i tu kpa, nɛ mɔ ya ba fɔ lɔŋ-nɔ, kra mɔ nɛnɛɛ, na fɔ ma tɛɛ. ¹⁰ Wuribware a sa ɔkɛmaa na mɔ akɛtɔ. Amosɛ sɛ-ɔ, mɔn' sa a ɔkɛmaa taa mɔ akɛtɔ bɔ kya bɔkɔ-rɔ. Keyaalɛŋ kɛmaa nɛ Wuribware a bɔ sa mɔnɛ ɔkɛmaa-ɔ, ɔ taa kɛmɔ bɔ kya mɔ kɔsɔbɛɛ-ana-rɔ. ¹¹ Fɛyɛ mɔnɛ-rɔ ɔkɔ nɛ mɔ ya kɔsɔ kyuwɛ-ro a ɔ sa sɛŋsa, ɔ tɔwɛ asɛŋkparegyi nɛ aa lee Wuribware asɛ-ɔ. Na ɔkɔ nɛ ɔ kya bɔkɔ-rɔ-ɔ ba mɔ keyaalɛŋ nɛ Wuribware a sa mɔ-ɔ bɔ kya bamɔ-rɔ. Bɔ waa ketɔ nɛ ba waa-ɔ na, Yeesuu Kristoo si-o, Wuribware nya nya kɛdabɛ na wuraa, a lee fɛyɛ Kristoo ɛ bɔ keyaalɛŋ na kɛdabɛ na wuraa nsu pɛɛɛ. Amɛyɛ.

Mɔnɛ ma sa a awɔrɛfɔɔ nɛ mɔnɛ i gyi kayɛ mɔ-rɔ-ɔ kpreŋ mɔnɛ ɛyɛɛ

¹² Mɔ anyarɛ timaa, mɔnɛ ma sa a a kpreŋ mɔnɛ ɛyɛɛ, na mɔnɛ ma fa fɛyɛ a gye sɛŋpɔwɛ kɔ, fɛyɛ asɛŋ lɛŋlɛŋsɛ a tɔ mɔnɛ, nɛ aa sa nɛ mɔnɛ a gyi awɔrɛfɔɔ. ¹³ Ketɔ nɛ mɔn' waa-ɔ ɛ gye fɛyɛ mɔn' sa a mɔnɛ akatɔ gyi fɛyɛ awɔrɛfɔɔ nɛ Kristoo a gyi-o mɔnɛ i gyi amɔ akɔ dɛɛ, na mɔnɛ akatɔ nya gyi bweɛtɔ kake nsi nɛ Kristoo i lee mɔ kɛdabɛ a ɔ bɔ kaapɔ asɛsɛ-ɔ. ¹⁴ Bamɔ ya saarɛ mɔnɛ bɔ lee anɛŋ nɛ mɔnɛ gye Kristoo awuyɛ-o si, a kaapɔ nɛɛ fɛyɛ Wuribware i yurɛ mɔnɛ, nɛ mɔ kufwiɛŋ timaa nɛ ki de kɛdabɛ na wuraa-o gya mɔnɛ kamɛɛ. ¹⁵ Amaa mɔnɛ ya gyi awɔrɛfɔɔ bɔ lee anɛŋ nɛ mɔnɛ gye ɛbɔyɛ awaapɔ-ɔ sɛ, n taa fɛyɛ fɔ a mɔɔ sɛsɛ, bɛɛɛ fɔ gye oyɛ, bɛɛɛ fɔ gye odiburoɔ, bɛɛɛ fɔ gye ɔkɔ nɛ o lweɛ asɛsɛ asɛŋ-nɔ-ɔ, amɔ fɛraa Wuribware maa yurɛ fɔ. ¹⁶ Amaa fɔ ya gyi awɔrɛfɔɔ bɔ lee anɛŋ nɛ fɔ gye Kristoonyi-o si, fɔ ma sa a ipɛrɛ nya fɔ, amaa kyɔrɔ Wuribware fɛyɛ fɔ a de Kristoo kɛnyarɛ.

¹⁷ Mɔn' keɛ kake-o a kyɔ fɔ fɛyɛ Wuribware i gyi kayɛ-rɔ asɛsɛ asɛŋ, na o gyiiri abɔyɛwaaɔ kɛsɛbɔ. Amɔ ɛ gye anɛ nɛ anɛ gye Wuribware fɔŋfɔŋ a sɛsɛ-ɔ nɛ ɔ gye ɲkɛɛ a ɔ sa a anɛ gyi anɛŋ a awɔrɛfɔɔ-ɔ fɛraa, amɔ fɛraa nɛ bamɔ nɛ bɔ mɔŋ gye mɔ asɛsɛ-ɔ, ɛmɛnɛ nɛ a waa bamɔ? Mɔn' fa fɛyɛ a waa lɛŋ a sa bamɔ nɛ bɔ mɔŋ kɔɔrɛ Wuribware a asɛŋ timaa-o gyi-o. ¹⁸ Fɛyɛ anɛŋ nɛ baa kyɔrɛɛ waa abwaresɛŋ wɔrɛ-ɔ-rɔ-ɔ,

“Amɔ ɛ kaa a waa lɛŋ sa Wuribware asɛsɛ
pɔwɛɛ na ɔ dɛɛ ba bɔ mɔrɔwɛ bamɔ,
ɛmɛnɛ nɛ a waa ɛbɔyɛ awaapɔ
na bamɔ nɛ bɔ maa bu Wuribware-ɔ?”*

* 4:8 Anɔsɛ na akpare 10.12. * 4:18 Anɔsɛ na akpare 11.31 (LXX).

¹⁹ Amose se-ɔ, amo e gye Wuribware kepre feye mon' gyi aworefɔɔ, amo feraa mon' dee waa itimaa, na mon' taa mone nkpa bo bɔɔrɔ mone ɔtweɛpɔ-ɔ kesaree, a lee feye mɔ feraa maa lanje mɔ kanɔ a ɔ yowe mone, daa.

5

Mon' seŋ eyee ya bo fo kee

¹ Mbeyomɔ n de kotokɔ a n tawe gywii mone ne mone gye asoree abrese-ɔ. Ŋ gbaa n gye asoree ɔbrese nee, ne n gye ɔko ne oo ŋu aneŋ ne Kristoo a gyi aworefɔɔ-ɔ, ne n gye ɔko ne ɔ nya Kristoo kedabe na wuraa ne kake nkɔ o lee a ɔ bo kaapo asese-ɔ kɔko. ²⁻³ Mon' deere mone asoree agyi si feye mone a gye esanne adeeresepɔ ne mone e deere mone esanne se-ɔ. Mone ma kaŋ suŋ aneŋ a kusun-o feye bamo a yere mone-ɔ, amaa mon' waa kemo kepre se. N gye feye mone e kpa a mon' nya atanne se nee ne mone e waa kusun amo, amaa mone kepre se ne mone e waa kemo. Mone ma waa mone eyee anyanpe na asese dabe bamo ne mone kee se-ɔ ase. Mone ya waa mone kusun kepre se, ne mone a yuri mone eyee mfaanee, mone kakyena amo e kaapo bamo aneŋ ne bo kyena-ɔ. ⁴ Ne Kristoo ne ɔ gye abrese-ɔ-rɔ peee ɔbrese-ɔ, ne ɔ gye esanne ɔdeeresepɔ brese-ɔ ya ba, ɔ sa mone kuwurepa ne ke maa nyera-ɔ.

⁵ Aneŋ dee ne a du mone ne mone a saŋ-ɔ ase. Mon' bu mone asoree abrese. Kasentij si, mone peee mon' bu abee, na mon' suŋ sa abee, a lee feye aneŋ ne baa kyoree waa abwaresen wore-ɔ-rɔ-ɔ e gye feye,

“Wuribware i kine mɔ ne ɔ kaapo mɔ eyee-ɔ,
amaa ɔ kya mɔ ne ɔ gye ɔworɔba-ɔ-rɔ.”*

⁶ Amose se-ɔ, mon' baa mone eyee bo waa Wuribware kesaree dabe-ɔ-rɔ, na saŋ ya fo, na ɔ yase mone se. ⁷ Mon' taa mone aseŋ peee bo dɔŋŋɔ Wuribware se, a lee feye mɔ e gye ne ɔ deere mone se.

⁸ Mon' yuri mone eyee, na mon' deere mone eyee se neenee, na mon' sa se, a lee feye mone dɔŋ ɔbɔnsam-ɔ naa o su o muruwi-ro feye ɔfaase a kpa ɔko a ɔ kra wo-ɔ. ⁹ Mon' kɔ mɔ, na mon' sa a mone kɔkɔregyi waa leŋ, na mon' nyiŋŋi si feye mone abeeko akɔregyipɔ-ana ne bo bo kaye mɔ-rɔ-ɔ peee i gyi aworefɔɔ mɔ dee ne mone i gyi-o nee.

¹⁰ Amaa mone ya gyi aworefɔɔ yɔ akatɔ-rɔ kafwee-ɔ, Wuribware ne o ŋu ɔkɛmaa ewee-ɔ e deere mone se, na ɔ sa mone eleŋ, na ɔ sa a mon' yere keŋkeŋ. A lee feye ɔ tee mone feye mone nno te kedabe na wuraa ne ɔ bo sa Kristoo ne a moŋ de kee-ɔ-rɔ. ¹¹ Wuribware a keyaalɛŋ-ɔ sii si bo yɔ nsu peee. Ameye.

¹² Mo a sa ne Silobaanus a kyoree kaworetij mɔ sa mo. Mɔ e gye mo kosobee ne ŋ nyi feye mo e taare a ŋ kɔore mɔ gyi-o. Ketɔ se ne mo a kyoree kaworetij mɔ e gye feye m bo sa mone wore, na ŋ yere-rɔ feye ketɔ ne mo a tawe bo lee aneŋ ne Wuribware e kpa a ɔ sa mone nyure-o gye kasentij. Amose-ɔ mon' yere mone kɔkɔregyi-ro keŋkeŋ.

¹³ Mone abeeko akɔregyipɔ-ana ne bo te Babilɔŋ maŋ-nɔ mfee, ne Wuribware a lee bamo sa mɔ eyee bo tii mone se-ɔ e ka mone kanɔ. Maak ne mo e tee mɔ feye mo gyi-o mɔ e ka mone kanɔ.

¹⁴ Mon' ka abee kanɔ Kristoo kekpa-rɔ.

Mo e kore kebwarekore feye kayeyuri ba mone peee ne Kristoo bo mone-ɔ ase.

* 5:5 Anasɛ na akpare 3.34 (LXX).

2 Peetroo

Wore nyosepo ne Peetroo a kyoree bo kyonwe Kristoo awuye ko-o

¹ Mo, Simon Peetroo, ne n gye Yeessu Kristoo a ayaafore-o oko na mo ayaa-ro ayerepo-o oko-o e gye ne mo e kyoree wore mo mo e kyonwe bamo ne Wuribware na ane omorowepo Yeessu Kristoo itimaa si, baa bo kore ato timaa ko asen gyi feye ane-o. ² Mo e kore kebwarekore feye mone a maa se mone i gyii Wuribware na ane nyanpe Yeessu-o, Wuribware yure mone, na o sa mone kayeyuri bweeto.

Ane ne Wuribware a tawe bo beya feye o kya ane-ro, na ane kii feye mo-o

³ Ane a tee gyii Wuribware, ne o tee ane feye ane bo nya mo kedabe-o koko, na ane kase mo kedamenanse kowaa-ro-o se-o, o yere mo keyaalen dab-o-ro bo sa ane keto kema na ki tiri ane-o, na ane bo kyena kakyena ne ka gyi mo akato-o. ⁴ Mo a bware-o si-o, o tawe bo beya feye o sa ane aketo ko ne a ky, ne a bo dan-o. Aketo mo se ne ane e yere a ane bo kii feye Wuribware-o, na ane ma bo kii feye eboye awaapo ne bamo nyorowe boye a nyera kaye mo-o.

⁵ Amose se-o, mone e kore mo mone i gyi, amaa mone e kpa a mon' kii feye mo-o, mon' len eyee waa itimaa, na mon' gyii Wuribware neenee. ⁶ Na mon' deere mone eyee se, na mon' waa kanyite. Na mon' sun Wuribware kasentij-no. ⁷ Na mon' waa mone abeko Kristoo awuye feye mone aa bamo peee a lee kokowebee konko-ro-o. Lalalowe e gye feye mon' kpa abee.

⁸ Mone ya waa ane a ato mo bweeto bweeto, mone kigyii ane nyanpe Yeessu Kristoo maa waa kwaa. Ane a ato amo e kya mone-ro a mon' kyena kakyena timaa ne ka de ton sa Wuribware-o. ⁹ Amaa mone okemaa e mon' buwi kpa ane a ato mo, a kaapo ne feye o mon' kee keto ne ke bo akato-ro ke e ba-o. Mo akato a bwee, ne o tan se feye Wuribware a kpee eboye ne o dee waa-o bo twee.

¹⁰ Amose se-o, mo kosobee-ana, mon' len eyee kenken, na mon' nya nu kasentij feye Wuribware mon' tee mone lee mone sa mo eyee kwaa nee. Mone ya waa ane a ato ne mo a tawe-o peee feraa, mone maa lee lwii kamee.

¹¹ Na hkee mon' tii ane nyanpe na omorowepo Yeessu Kristoo a kuwure ne ke mon' de kee-o se. Mfen ne o ba kakatogyi a o bo kore mone baa mo ase.

¹² Amose se-o haree mone i nyi feye ato mo ne mo e tawe amo asen-o e gye kasentij gbaa ooo, ne mone e kore amo mone i gyi bweeto gbaa ooo, mo e dee nyinji mone amo se. ¹³ Kasentij si, mo a san m bo hkpa-o, a bware feye n nyinji mone asen mo se. ¹⁴ A lee feye n nyi feye mo san a fo, na n wu lowi ne ane nyanpe Yeessu Kristoo a tawe gywii mo feye mo i wu-o. ¹⁵ Amose se ne n sa se neenee feye, mo ya wu, kpa bunji sa mone, na mon' nyinji asen mo se san kema.

Ane ne Peetroo a nu Kristoo a kedabe na wuraa-o kebee-o se-o

¹⁶ Boko bo-ro ne bo ye ane abwarenen kotowe gye ayeba itee. Amaa n gye ayeba itee ne ane a yere se tawe gywii mone feye Yeessu Kristoo de keyaalen, ne o bee o kinji a o ba. Ane fonfon a nu mo kedabe na wuraa-o nee. ¹⁷ Yeessu mo se Wuribware fonfon ya bonyaa mo, ne o sa mo kedabe na wuraa san ne Nyinkpen-o-kyo-bamo-peee-kedabe-na-wuraa a tawe lee soso bo kyonwe feye,

“Mon' kee mo gyi timaa ne mo e kpa mo asen bweeto,
ne mo akato a gyi mo se-o.”*

¹⁸ Ane fonfon a nu ane a bore-o a lee soso o ba san ne ane aa mo bo Wuribware a kebee timaa-o si-o.

* 1:17 Matiyo 17.5; Maak 9.7; Lukas 9.35.

¹⁹ Kεtɔ ne ane a ηu, ne ane a nu-o si-o, ane e kɔre ketɔ ne Wuribware a akyaamee ne baa dε kyena-ɔ a tɔwe-ɔ gyi bweetɔ. A bware feye mon' nu ketɔ ne baa tɔwe-ɔ neenee, a lee feye bɔ kyɔ ba tɔwe abwaresen-ɔ akɔ pwεe ne Kristoo a dε bɔ kyena ane ηkponɔ-rɔ, ne ɔ waa ketɔ kemaa kyεkyε-ɔ. Bɔ du nee feye fetiri a lanne kibugyii-ro bɔ fɔ gyegyaye kyɔwe kelebeε-ɔ. ²⁰ Amɔ pεεε kameε-ɔ, mɔ e kpa a η nyinji mone se feye ɔkɔ mon bɔ-rɔ ne ɔ taare a ɔ kaapo ketɔ ne Wuribware a akyaamee amɔ a kyɔreε waa abwaresen wɔre-ɔ-rɔ-ɔ kaase, na Wuribware a kufwiinε timaa-o mon kya mɔ-rɔ. ²¹ Ketɔ se ne amɔ-ɔ du aneη-ɔ e gye feye, saη kemaa ne aneη a asese mɔ a tɔwe ketɔ ne Wuribware a lee bɔ kaapo bamɔ-ɔ, n gye bamɔ fɔnfɔη kepre se ne baa sa seηsa. Amaa Wuribware a kufwiinε timaa-o ya kyena bamɔ se, ne Wuribware a bɔrɔ bamɔ se sa seηsa.

2

Mon' sa ayεbapo ne bɔ ye bɔ gye Wuribware akyaameε-ɔ se (Yudas 3-16)

¹ Dεdaa-ɔ, ayεbapo kɔ bɔ-rɔ ne bɔ ye bɔ gye Wuribware a akyaameε-ɔ bɔkɔ, ne baa lwee asese-rɔ bɔ tii Wuribware a akyaameε kasentɔn-o si. Aneη dεε ne akyaameε ayεbapo i lwee mone-rɔ. Ba ywii a bɔ lwee mone mbonɔ-rɔ, na bɔ ba ayεba atɔ kekaapo ne ke e sa a mone kɔkɔreεgyi ba kaase-ɔ. Ba kine bamɔ nyanne Yeesuu ne oo, wu na ɔ kɔreε bamɔ lee ɔbɔnsam kesareε-rɔ-ɔ. Amɔse se-ɔ Wuribware e nyera bamɔ menaη. ² Asese bweetɔ e gya bamɔ ekpa ne i de apeeresen-ɔ se, na a sa a asese bɔkɔ nyera kasentɔn a kpa-ɔ kenarye. ³ Ayεba akaapɔpɔ amɔ a de apoo-o si-o, ba tɔwe itee kɔ, na bɔ penna mone kɔreε mone atanne gyi. Amaa Wuribware ne ɔ gye bamɔ seηgyipɔ-ɔ mon di idi, o gywii nee, na ɔ bɔ kpuri bamɔ.

⁴ Mon' nyinji si feye Wuribware mon ηu mɔ fɔnfɔη mbɔ ne baa waa εbɔye-ɔ ewεε. ɔ da bamɔ paη na ekpεe, ne ɔ twee bamɔ bɔ kyɔnwe kibugyii-ro sweere kaase, mfεη ne bɔ gywii kake ne o gyi kaye-rɔ asese pεεε aseη-ɔ. ⁵ Wuribware beε ɔ mon ηu asese ne baa dεε kyena dεdaa-ɔ, ne baa kine kibu mɔ-ɔ ewεε. ɔ sa ne kufwiiri a twee, ne nkyu a mwiire bamɔ se mɔ bamɔ. Amaa ɔ mɔrɔwe Nowaa ne ɔ tɔwe abwaresen feye asese waa itimaa-o, na asese asunoo kɔ beε bɔ tii si saη amɔ.

⁶ Mon' beε keε Sɔdɔm na Gomora emaη awuye ne Wuribware a kine bamɔ, ne ɔ kywεε emaη-ɔ na asese-ɔ pεεε muri waa nsɔ-ɔ.* ɔ ba bamɔ nee bɔ kaapo ketɔ ne ke e waa bamɔ ne ba kine mɔ-ɔ. ⁷⁻⁸ Amaa Lɔt fεraa e gye ɔnyare timaa kɔ, ne ɔ dεε o te asese bɔye amɔ-rɔ nee, ne kake kemaa daa bɔye na bɔrɔkɔne ne o ηu ba waa-ɔ, na o nu ba waa-ɔ pεεε e tɔraa mɔ bweetɔ, a lee feye ɔ gye seεε timaa nee. Amɔse ne Wuribware a kpuri aneη a emaη-ɔ, ne ɔ mɔrɔwe Lɔt.

⁹ Amɔ-ɔ pεεε e kaapo feye Wuribware nyi aneη ne o lee asese timaa a ɔ lee awɔrefɔ-rɔ-ɔ, na aneη ne o tii asese bɔye a ɔ bɔ kyena ηu kesεbɔgyiiri bɔ fɔ kake nsi ne o gyi kaye-rɔ asese pεεε aseη-ɔ. ¹⁰ ɔ tɔraa bamɔ ne ba kpa εbɔye kɔwaa-ɔ, na aneη se-ɔ bamɔ ηkponɔ-rɔ mon fwiiri-o, ne bɔ maa bu ɔkεmaa.

Aneη a asese-ɔ de katɔmaabu na kurɔrolen, ne kufu mon de bamɔ feye bɔ sa seηsa bɔ kye Wuribware mbɔ gbaa. ¹¹ Hareε gbaa Wuribware mbɔ a de keyaalεη bweetɔ bɔ kyɔ ayεba akaapɔpɔ mɔ ooo, bɔ mon de asaagy ba pɔrɔ mbɔ bɔye-ɔ Wuribware akatɔ-rɔ. ¹² Amaa akaapɔpɔ mɔ e sa seηsa ba kye ketɔ ne bɔ maa nu kaase-ɔ. Bamɔ mfεere du nee feye mbɔ kpεηse lee-o, ne bɔ maa fa mfεere feye asese-ɔ. Bɔ du nee feye mbɔ ne baa kɔwe bamɔ a seεε nya kra mɔ-ɔ. Bamɔ-ɔ ba wu feye mbɔ-ɔ. ¹³ Wuribware e ka bamɔ εbɔye ne baa waa-ɔ kɔkɔ. Bamɔ akatɔ i gyi ateese kigy na nta bweetɔ kunuu si kake kemaa hareε lamaη-nɔ gbaa. Mone aa bamɔ ya gyanne a mon' gyi ateese gbaa ooo, ba penna mone, na bɔ mase mone. Bɔ du nee feye iyisi ne i te mone iteeburi si-o. ¹⁴ Bɔ naa bɔ gya akyeε se nee. Bamɔ εbɔye mon de keε. Ba waa aneη a akyeε ne bɔ maa taare a bɔ nyite-o nnɔrɔkɔne, na bamɔ aa bamɔ nya di. Aneη a apoo awuye amɔ nyi aseη atanne kekpa-rɔ fεε. Amaa Wuribware a da bamɔ yii. ¹⁵ Ne ηkee baa yɔwe kpa kyεrarase, ne bɔ gya Biilam

* 2:6 Keleεkaase 19.

ekpa se.* Biilam mō ne ɔ gye Beyɔɔ mō gyi-o gye akyaameɛ-ɔ ɔko ne ɔɔ dɛɛ kyena, ne ɔɔ dɛɛ kpa kowaa bɔye a ɔ nya nya atanne-ɔ. ¹⁶ Mone nyi aneɲ ne mō fɔɲfɔɲ kuruma ne ɔ gye kabɔ ne ɔ maa sa seɲsa-ɔ a sa seɲsa feye seɛ-ɔ tɔwe gywii mō nyanɲe feye ɔɔ waa bɔye-ɔ. Ne ɔɔ sa ne ɔɔ yɔwe kowaa feye mfɛere ke-moɲ-de wuye-o.

¹⁷ Aneɲ a ayebapo-ɔ bee bɔ du nee feye atiribu ne a wɔre-rɔ-ɔ, beɛɛ awɔre ne afwii e da amɔ a naa-ɔ. Wuribware a yɔwe kibugyii demaɲte kɔ bɔ beya, na ɔ ba bɔ ka bamo kɔkɔ. ¹⁸ Asese kɔ bɔ-rɔ ne baa sere lee bamo beɛko-ana kakyena bɔye-rɔ-ɔ, ne ayebapo amɔ e kpa a bɔ bee gyiiri bamo yaa kameɛ bee ya bɔ lwee ebɔye-rɔ. Bɔ de adabedabeseɲ na nseɲɲe ne mfɛere moɲ bɔ mmɔ-rɔ-ɔ ba penna aneɲ a asese-ɔ. Ba tɔwe ba gywii bamo nee feye nyɔrɔwe bɔye ne bɔ saɲ bɔ de-o bɔ daɲ. ¹⁹ Ayeba akaapɔpɔ mɔ a tɔwe bɔ beya feye ba sa a asese mɔ nya bamo eyee, amaa bamo fɔɲfɔɲ gbaa gye bɔye anya nee. A lee feye, ɔko i de ɔko se keyaalenɲ, seɛ amɔ gye mō ne o de mō se keyaalenɲ-ɔ kenya nee. ²⁰ N taa feye ɔko a bɔ gyii ane nyanɲe na ɔmorɔwepɔ Yeesuu Kristoo, ne amose-ɔ oo lee mō eyee lee ebɔye ne e waa kaye mɔ-rɔ asese iyisi-o-ro. Seɛ amɔ ne mō ya sa ne aneɲ a bɔye-ɔ a bee nya mō se keyaalenɲ feye bamo a kra mō kisawu-ro-o, aneɲ ne o kii-o bee a kyɔɲ aneɲ ne ɔ dɛɛ o du-o. ²¹ ɔ dɛɛ ɔ moɲ ba bɔ gyii kpa timaa-o nee-ɔ, weetee a bɔ feye mō a bɔ gyii mbraa timaa ne Wuribware a sa mō-ɔ, ne ɔɔ kɔɔre kra-rɔ, ne ɔɔ bee kine mmɔ se kegya. ²² ɔ sa ne akpare mɔ a waa kasentij feye,

“Gyono a kpuu bee taa gyi,”*

na “Prako ne baa gyee mō-ɔ a kiɲɲi ba bɔ peere apɔrɔ-rɔ.”

3

Anɛ nyanɲe a kikiɲɲi ba-ɔ i fu asese-rɔ

¹ Mɔ anyare timaa, mmɔ-ɔ e gye mɔ wɔre nyɔsepo ne mɔ a kyɔreɛ bɔ kyɔɲwe mone-ɔ. Ewɔre enyɔ-ɔ-rɔ peɛɛ, mɔ a leɲ eyee feye ɲ nyiɲɲi mone se feye mon' dɛɛ nya mfɛere timaa. ² Ewɔre amɔ-rɔ, mɔ a nyiɲɲi mone aseɲ ne Wuribware fɔɲfɔɲ a akyaameɛ ne baa dɛɛ kyena-ɔ a tɔwe-ɔ se, ne mɔ a bee nyiɲɲi mone ane nyanɲe na ɔmorɔwepɔ Yeesuu a mbraa ne mone a nu lee mō ayaa-rɔ ayerepo ne baa ba mone ase-ɔ se. ³⁻⁴ Mon' nyiɲɲi amɔ-ɔ se neɛneɛ feye kaye-ɔ e ba kamɔ ɲke lalalowe-ɔ, asese kɔ e ba a bɔ bɔ ba, na bɔ bɔ gya bamo ebɔye ekpa dooo si. Na bɔ saare bokɔ tɔwe feye, “Yeesuu a tɔwe bɔ beya feye ɔ ba, ne ɔɔ ba aaa? ɲkee mō? Mon' kee, lee haree ane nana-ana mbee se, seye moɲ tee waa ne ketɔ kemaa du aneɲ ne ke dɛɛ ku du-o dɛɛ nee lee saɲ ne Wuribware a tweɛ kaye-ɔ.” ⁵ Aneɲ a asese-ɔ deɲ bɔ nyi kasentij-o, ne baa kine kamɔ, feye dedaa-ɔ Wuribware a sa kanɔ nee bɔ tweɛ sosɔ na sweere, ne nkyu a buɲ sweere se. Ne ɲkee oo ke nkyu na sweere-rɔ, ne ɔɔ sa ne sweere a yase bɔ di bɔ kyɔɲwe mfɛe, ne nkyu mɔ a di bɔ kyɔɲwe mfɛe. ⁶ Ne bɔ bee bɔ maa kpa a bɔ nyiɲɲi si feye saɲ-ɔ nkyu ne Wuribware a bee bɔ mwiire sweere se nyera mō mɔɔ ebɔye awaapo peɛɛ.

⁷ Mō kanɔ-rɔ aseɲ tɔweɛ dɛɛ ne Wuribware bee o de ɔ deere mbeyɔmɔ a sosɔ na sweere-ɔ se bɔ fɔ kake nsi ne ɔ ba deekpa a ɔ bɔ nyera amɔ peɛɛ kpuri asese ne oo gyi aseɲ bu kepo-ɔ bɔ lee bamo Wuribware kikine si.

⁸ Mɔ anyare timaa, mone ma kanɲ taɲ amɔ-ɔ se feye ane nyanɲe Yeesuu ase fɛraa kake koɲko du nee feye nsu kakpeɲ-ɔ, ne nsu kakpeɲ mɔ du feye kake koɲko-ɔ. Mmɔ peɛɛ ta nee. ⁹ Amose se-ɔ n gye sa ne ane nyanɲe de yuri mō kikiɲɲi ba-rɔ feye aneɲ ne bokɔ e tɔwe-ɔ. Mone ne o nyite. ɔ maa kpa feye ɔko kpuri, amaa ɔ kpa nee feye ɔkemaa nu mō eyee, na o kiɲɲi lee mō ebɔye-rɔ.

¹⁰ Amaa kake ne ane nyanɲe i kiɲɲi a ɔ ba-ɔ i fu mone-rɔ feye oyu-o. Saɲ amɔ-ɔ, deekpa dabɛ kɔ e kywɛɛ kyɔwe na kiferi na akyee-e-kpa-agyi, na ɔ sa a a ɲerawe, na sosɔ waa elawo kenkenɲ giri giri giri kpunɲ kpunɲ kpunɲ kpunɲ, na ɔ ɲaa. Aneɲ dɛɛ ne deekpa e kywɛɛ sweere na ketɔ kemaa ne ke bɔ mō se-ɔ. ¹¹ Ketɔ kemaa a tee ki kpuri mfaaneɛ-ɔ, ntɛtɔ

* 2:15 Anyare kekare 22. * 2:22 Anɲasɛ na akpare 26.11.

asese ne mon' kii? Mon' kyena kakyena timaa, na mon' surj Wuribware kasentij-no. ¹² Mon' sa a a waa mone kane feye Wuribware kake amo e ba. Amaa mon' dee waa anej ne mone e taare a mon' waa, na ka nya ba menaj-o. Kake amo-o, soso e kywee a o kpuri, na kipepenjerawey kyowe na kiferi na akyee-e-kpa-agyi. ¹³ Ane gywii keto ne Wuribware a tawe bo beya feye o waa-o nee. Kemo e gye feye o tweee soso popwee na sweere popwee, mferj-o ne okemaa i kii sese timaa.

¹⁴ Amose-o mo anyare timaa, mone e kokose mone e kpa mo keba-o, mon' lej eyee kyena kakyena timaa anej ne Wuribware maa taare a o nya kotoko se yere bo poro mone-o. Na mone ma sa a mone aa mo mbortoro-oro terj-oro. ¹⁵ Ane nyanpe i nyite okemaa, na o morowe mo. Anej dee ne ane kosobe timaa Paul a ba kanyiasen ne Wuribware a sa mo-o bo kyoree bo kyorwe mone-o nee. ¹⁶ Mo e tawe anej a ato-o asen, anej ne o kyoree amo asen mo ewore-oro-o nee. Mo ewore-o-oro, o kyoree ato ko ne amo kaase kunu bo lej-o. Asese ko ne bo mon' nyi seye, ne bamo mfeere e yo mfee m ba mfee-o a kyurowi keto ne o tawe-o feye anej dee ne bamo fofofoj i kyurowi keto ne ke bo abwaresen wore ne o sarj-o-oro torj ko-o. Amo-o se, bamo fofofoj e sa a Wuribware gyiiri bamo keseba.

¹⁷ Mo anyare timaa, keto ne ki tii teb-o e gye feye mbeyomo mone a tee mone nyi ato mo se-o, mon' sa mone eyee se. Mone ma kan gya ekpa boye ne katomaabu awuye e gya se-o se, a lee feye ba sa a mon' yowe kasentij a ekpa-o, na mone ma lee yere kenken mone kokoregyi-ro. ¹⁸ Amaa mon' dee meraa se buwi kpa anej ne mone e waa, na mon' gyii ane nyanpe na omorowepo Yeesuu Kristoo na mo nyure-o neenee-o. Bonyaa na kedabe na wuraa kii mo lee, lee mbeyomo bo yo nsu peee. Ameye.

1 Yohanee

Wore gyenkpεεε ne Yohanee a kyoreε bo kyonwe Kristoo awuye ko-ɔ

Anε fɔnfɔn a ɲu mɔ ne ba tee mɔ ε “Abwaresen-ne-a-sa-ɲkpa-ɔ”

¹⁻² Mon' lon ezebɔ, na mon' nu anε asen, a lee feye mɔ ne anε e kyoreε mɔ kunu si asen-ɔ, anε a ba anε fɔnfɔn ezebɔ bo nu mɔ asen nee, ne anε a ba anε fɔnfɔn akato bo ɲu mɔ, ne anε a ba anε fɔnfɔn asareε bo daborɔ mɔ kee. ɔ bo-ro pwεε ne Wuribware a dεε twee kaye-ɔ. Mɔ ne ba tee ε “Abwaresen-ne-a-sa-ɲkpa-ɔ.” ɔ gye ɲkpa kunu, ne mɔ fɔnfɔn de ɲkpa na kukyure ne a moɲ de keε-ɔ. ɔ dεε kyena anε se Wuribware ase soso. Amaa mɔ a lee mɔ eyee bo kaapo anε sweere se mfee-ɔ, ne anε a ɲu mɔ. Na anε yere-ro feye kasentij ne ɔ ba kaye m-ro. ³ Keto se ne anε e tɔwe ato ne anε a ɲu-o na asen ne anε a nu-o e gye feye anε e kpa a anε aa mone tii kokowεεε koɲko se nee. Kasentij si, anε aa mone na anε nyanpe Wuribware na mɔ gyi Yeessu Kristoo bo kokowεεε koɲko-ro nee. ⁴ Anε e kyoreε amo-ɔ nee a anε kakatogyi-o ma lowe daa.

Mon' sa a anε nare kelanjerɔ-ro

⁵ To, mon' nu asen mɔ ne anε a nu lee Wuribware mɔ gyi-o ase-ɔ. Amo-ɔ e gye feye Wuribware e gye kelanjerɔ kunu, ne mɔ aa kibugyii maa taare a bo kyena abεε ase. ⁶ Anε se-ɔ, anε ya tɔwe feye anε aa Wuribware a waa kanɔ koɲko, ne anε e waa asun boye mɔ, amɔ fεraa a kaapo nee feye anε a ba ayεba nee. Anε kigyi boye-ɔ e kaapo nee feye anε e penna anε eyee na bokɔ. A du nee feye anε a te kibugyii-ro-o. ⁷ Amaa anε ya waa itimaa, a du nee feye anε a te kelanjerɔ-ro-ɔ, feye anε ne Wuribware te kelanjerɔ-ro-ɔ. Ne anε ya waa itimaa, a kaapo nee feye anε aa anε bεεko-ana Kristoo awuye a waa koɲko, na Yeessu mbogya ne ɲ ya twiiri weε sweere sarɲ ne oo wu-o deε kpεε anε boye kemaa lee anε se.

Mon' sa a anε tɔwe anε ebɔye gywii Wuribware

⁸ Anε ya tɔwe feye anε moɲ de ebɔye, amɔ fεraa anε e penna anε eyee, ne anε moɲ gya Wuribware kasentij a ekpa-ɔ se. ⁹ Anε ya tɔwe anε ebɔye gywii Wuribware fεraa, anε e kɔore a anε gyi feye ɔ taa anε ebɔye a ɔ bo ke anε, feye anε ne ɔ tɔwe bo beya-ɔ, na mɔ a bware-o si-o, ɔ ten anε ɲyowɔre a ɔ lee ebɔye kemaa ne anε a waa-ɔ-ro. ¹⁰ Amaa anε ya tɔwe feye anε kyɔ anε moɲ waa boye, amɔ fεraa anε de Wuribware anε i kii oyεbapo nee, ne mɔ abwaresen-ɔ moɲ tεε nya anε kakyena se keyaalen, a lee feye Wuribware ye ɔkemaa a waa boye.

2

¹ Mo agyi timaa, mo e kyoreε amo-ɔ mo e kyonwe mone nee a mon' taare kun mone eyee lee ebɔye kowaa se. Amaa ɔko ya kan waa boye nee aaa, anε de ɔko ne ɔ yere anε ayaa-ro anε se Wuribware ase ɔ tɔwe anε asen-ɔ, mɔ e gye Yeessu Kristoo ne ɔ gye Otimaa-o. ² Mɔ e gye ne ɔ ba mɔ fɔnfɔn kayowɔre bo lonɲo Wuribware. N gye anε wɔre ebɔye se ne ɔ waa anε, amaa oo lee mɔ eyee bo yera feye o lee kaye-ro asεε pεεε ebɔye-ɔ nee.

ɔkemaa ne ɔ ye ɔ kpa Wuribware-ɔ, ɔ sa a ɔ gya mɔ kanɔ se

³ Anε e kpa a anε ɲu feye kasentij si anε nyi Wuribware fεraa, a tiri feye anε gya mɔ kanɔ se. ⁴ ɔko ya tɔwe feye o nyi mɔ, ne mɔ e moɲ gya mɔ kanɔ se, ɔ ba ayεba nee, ɔ moɲ gya Wuribware kasentij a ekpa-ɔ se. ⁵⁻⁶ Amaa ɔko ne mɔ akato ya pee Wuribware kanɔ se kegya, a kaapo nee feye Wuribware bo mɔ kakponɔ-ro, ne mɔ kekpa a waa kemɔ kusun mɔ kakponɔ-ro lowe. Katij-o e gye feye ɔko e kpa a o ɲu feye mɔ aa Wuribware bo abεε-ro, amɔ fεraa ɔ den kyena kakyena suyo ne Kristoo a kyena-ɔ dεε.

Mon' sa a anε kpa abεε

⁷ Mò anyare timaa, mbraa m̀ n̄ m̀ e kyor̄e m̀ e kyor̄we m̀n̄-ɔ̄ m̀n̄ gye s̄n̄p̄w̄e. M̀n̄ a nu mm̀ l̄e an̄ ase l̄e keḡȳn̄k̄p̄e-ɔ̄. Mbraa am̀ na abwarēs̄n̄ n̄ an̄ a t̄w̄e gywii m̀n̄ l̄e keḡȳn̄k̄p̄e-ɔ̄ gye ak̄n̄k̄o n̄e. ⁸ Am̀ p̄e gbaa ooo, ket̄o n̄ ke e kaapō feye mbraa n̄ m̀ e kyor̄e m̀ e sa m̀n̄-ɔ̄ gye m̄p̄w̄e, n̄ n̄ de kaase kas̄n̄t̄i-ɔ̄ e gye feye Kristoo a lee m̀ kekpa ifuri, n̄ kaye m̀-ɔ̄ a as̄e n̄ ba ba ayeba, n̄ ba penna bok̄o-ɔ̄ kan̄ a lee si, n̄ m̀n̄ n̄ m̀n̄ gya kas̄n̄t̄i a ekpa-ɔ̄ s̄-ɔ̄ kan̄ a tii si, feye an̄ n̄ kaye i ke, n̄ gyeḡȳe kȳw̄e e l̄e-ɔ̄, n̄ kibuḡȳi e kyor̄ ki yii-o.

⁹ Ɔk̄ema n̄ ɔ̄ ye ɔ̄ gya mbraa am̀ se, na o kisi m̀ k̄os̄b̄e-ɔ̄ e ba ayeba n̄e. A du n̄e feye m̀ a san̄ ɔ̄ naa kibuḡȳi-ro-o. ¹⁰ Ɔk̄ema m̀ n̄ ɔ̄ kpa m̀ k̄os̄b̄e as̄n̄-ɔ̄, a du n̄e feye m̀ a naa kel̄an̄n̄-ɔ̄. Am̄s̄e-ɔ̄ ket̄o k̄ema a kee-ro kȳe kȳe-ɔ̄, ɔ̄ maa daye keyaa a ɔ̄ l̄e da. Ɔ m̀n̄ l̄e ɔ̄ waa eb̄oye n̄ m̀ e kaapo-ɔ̄. ¹¹ Amaa Ɔk̄ema n̄ o kisi m̀ k̄os̄b̄e-ɔ̄ du n̄e feye Ɔk̄o n̄ ɔ̄ naa ɔ̄ laye kibuḡȳi-ro-o. Kibuḡȳi-o a waa m̀ feye tenapō, n̄ ɔ̄ maa taare a o n̄u m̀ kpa.

M̀n̄ a l̄e kaye-ro as̄e a keb̄eḡya-ɔ̄ s̄e ȳo Wuribware keb̄eḡya s̄e

¹² M̀ agyi timaa, ket̄o s̄e n̄ m̀ e kyor̄e m̀ e kyor̄we m̀n̄-ɔ̄ e gye feye Kristoo a wu sa m̀n̄-ɔ̄ s̄-ɔ̄, Wuribware a taa m̀n̄ eb̄oye b̄o ke m̀n̄. ¹³ M̀n̄ ab̄r̄e m̀, ket̄o s̄e n̄ m̀ e kyor̄e m̀ e kyor̄we m̀n̄-ɔ̄ e gye feye m̀n̄ nyi Yeessu, m̀ n̄ ɔ̄ kȳo ɔ̄ b̄o-ro p̄w̄e n̄ Wuribware a d̄e t̄w̄e kaye-ɔ̄. M̀n̄ ayaaf̄ore m̀, ket̄o s̄e n̄ m̀ e kyor̄e m̀ e kyor̄we m̀n̄-ɔ̄ e gye feye m̀n̄ a k̄o gyi Ɔb̄ansam s̄e. ¹⁴ M̀ agyi timaa, m̀ e kyor̄e m̀ e kyor̄we m̀n̄ a l̄e feye m̀n̄ nyi an̄ s̄e Wuribware. Ab̄r̄e, n̄ ye eee, m̀ e kyor̄e m̀ e kyor̄we m̀n̄ a l̄e feye m̀n̄ nyi Yeessu, m̀ n̄ ɔ̄ kȳo ɔ̄ b̄o-ro p̄w̄e n̄ Wuribware a d̄e t̄w̄e kaye-ɔ̄. Ayaaf̄ore, n̄ ye eee, m̀ e kyor̄e m̀ e kyor̄we m̀n̄ a l̄e feye m̀n̄ b̄o l̄e, n̄ abwarēs̄n̄ b̄o m̀n̄ n̄k̄p̄on̄-ro, n̄ m̀n̄ a k̄o gyi Ɔb̄ansam s̄e.

¹⁵ M̀n̄ p̄e, m̀n̄' nu m̀ ase, m̀n̄ ma kan̄ taa m̀n̄ kekpa b̄o sa kaye-ɔ̄ na ket̄o k̄ema n̄ ke b̄o kaye-ɔ̄-ro-ɔ̄. M̀n̄ ya taa m̀n̄ kekpa b̄o sa kaye-ro a at̄o-ɔ̄, a kaapō n̄e feye m̀n̄ maa kpa an̄ s̄e Wuribware as̄n̄. ¹⁶ Ayor̄w̄et̄o n̄ kaye-ro as̄e e yor̄w̄e-ɔ̄ m̀n̄ l̄e an̄ s̄e Wuribware ase. Aa l̄e kaye-ro a as̄e-ɔ̄ f̄n̄f̄n̄ n̄k̄p̄on̄-ro n̄e. Kakȳekpa na kanyarekpa na kat̄onya na kyor̄w̄e na eȳe kekapō n̄ n̄ de. ¹⁷ Kaye m̀ na kamo as̄e a ayor̄w̄et̄o-ɔ̄ p̄e e kpa a a gye kee. Amaa Ɔk̄ema n̄ ɔ̄ waa Wuribware kep̄e-ɔ̄ de n̄kpa na kukyure n̄ a m̀n̄ de kee-ɔ̄.

M̀n̄' sa bamo n̄ b̄o gye Kristoo ad̄n̄-ɔ̄ s̄e

¹⁸ M̀ agyi timaa, m̄ be m̀ e t̄w̄e m̀ i gywii m̀n̄ feye kaye e kpa a ka gye kee. Baa t̄w̄e gywii m̀n̄ feye san̄ n̄ kaye e kpa a ka gye kee-ɔ̄, Ɔk̄o n̄ ba t̄e m̀ e Kristoo m̀ d̄n̄-ɔ̄ e ba kaye-ro. Amaa mb̄eȳom̄ as̄e b̄w̄et̄o b̄o-ro n̄ baa lee bamo eȳe kawu feye b̄o gye Kristoo ad̄n̄. An̄ s̄e-ɔ̄, an̄ a pini feye kaye e kpa a ka gye kee n̄e. ¹⁹ An̄ a as̄e-ɔ̄ d̄e ba t̄w̄e feye b̄o gye Kristoo awuye, n̄ b̄o d̄e b̄o tii as̄r̄e as̄r̄e s̄e. N̄ n̄kee baa l̄e an̄ as̄r̄e-ɔ̄-ro. B̄o d̄e b̄o gya Kristoo a ekpa-ɔ̄ s̄e kas̄n̄t̄i si n̄e, weete b̄o maa kine an̄e.

²⁰ Amaa m̀n̄ f̄eraa, Kristoo a sa n̄ m̀ kufwīn̄ timaa-o a yw̄e m̀n̄ Ɔk̄ema s̄e b̄o kaapō feye m̀ e gye n̄ ɔ̄ b̄o m̀n̄. Am̄s̄e-ɔ̄ m̀n̄ p̄e nyi kas̄n̄t̄i-ɔ̄. ²¹ N̄ gye an̄ n̄ m̀n̄ m̀n̄ nyi kas̄n̄t̄i-ɔ̄ si n̄ m̀ e kyor̄e m̀n̄ am̄-ɔ̄, amaa an̄ n̄ m̀n̄ nyi kam̄-ɔ̄ s̄e. N̄ m̀n̄ be m̀n̄ nyi feye m̄f̄e n̄ kas̄n̄t̄i b̄o-ɔ̄, kayeba m̀n̄ b̄o-ro. ²² Am̀ e gye an̄ n̄ f̄eraa, em̄ene n̄ an̄ e waa a an̄ n̄u m̀ n̄ ɔ̄ gya kas̄n̄t̄i a ekpa-ɔ̄ s̄e-ɔ̄ na m̀ n̄ ɔ̄ gye ɔ̄ȳebapo-ɔ̄? Ɔȳebapo-ɔ̄ e gye m̀ n̄ o kine kot̄w̄e feye Yeessu e gye n̄ ɔ̄ gye Kristoo n̄ Wuribware a sun̄ b̄o kyor̄we kaye m̀-ɔ̄. S̄e-ɔ̄ gye Kristoo m̀ d̄n̄. A kaapō n̄e feye oo kine an̄ s̄e Wuribware na m̀ gyi-o m̄p̄eȳo. ²³ B̄o l̄e feye an̄ s̄e Wuribware e b̄o Ɔk̄o kakp̄on̄-ro, em̄ene n̄ s̄e-ɔ̄ e taare a o kine Wuribware m̀ gyi-o? Amaa Ɔk̄o e ma kine kot̄w̄e laman̄-n̄ feye Yeessu gye Wuribware m̀ gyi-o, a kaapō n̄e feye Wuribware te m̀ kakp̄on̄-ro.

²⁴ Am̄s̄e s̄e-ɔ̄ m̀n̄ f̄eraa, at̄o n̄ m̀n̄ a nu an̄ a kaapō l̄e san̄ n̄ m̀n̄ a b̄o k̄ore Kristoo gyi-o, m̀n̄' sa a a kȳena m̀n̄ n̄k̄p̄on̄-ro. M̀n̄ ya waa an̄ n̄ f̄eraa, m̀n̄ aa

Yeesuu na mò se Wuribware e kya se a mon' waa kanò kòjko. ²⁵ Mon' nyinji si feye ketò ne Yeesuu fònfò a tawè bò beya feye ò sa ane-ò e gye ñkpa na kukyure ne a mon' de kee-ò.

²⁶ Ñkee feraa, ketò ne mò a kyoree bò lee bamò ne ba penna mone-ò asen a baare. ²⁷ Mone feraa, mò a kyò tawè feye san kò Wuribware a kufwiije timaa-o a ywee mone se bò kaapo feye mò e gye ne ò bò mone. San kemaa ne mò kufwiije timaa-o tɛɛ o te mone ñkponò-rò-ò, a mon' tiri feye òkò kaapo mone abwaresen-ò, a lee feye mò kufwiije timaa-o e gye ne ò kaapo mone anen ne ketò kemaa du-o. Ne atò ne ò kaapo-ò gye kasentij, n gye ayeba ne ò kaapo. Mon' bu ketò ne mò kufwiije timaa-o e kaapo mone-ò, na mone aa Kristoo dee waa kanò kòjko.

Anè gye Wuribware mò gyi-ana nee

²⁸ Mò agyi timaa, m beè mò e tawè mò i gywii mone feye mon' sa a Kristoo dee kyena mone ñkponò-rò, na kake nsi ne ò lee a ò ba, na ane bò yere mò akatò-rò-ò, ipeere ma mɔɔ ane, na ane taare nya wɔre. ²⁹ Mone nyi damenanse feye Wuribware a gye otimaa-o si-o, òkemaa ne ò gye sese timaa-o gye Wuribware mò gyi-ana-ò òkò nee.

3

¹ Mon' kee kekpa demante ne ane se Wuribware e kpa ane-ò. Anen ne ò kpa ane asen bweetò-ò se-ò, ò tee ane nee feye mò gyi-ana. Kasentij si mɔ, ane gye mò gyi-ana nee. Amaa kaye mɔ-rò asesè mon' nyi ane, a lee feye bò mon' nyi Wuribware. ² Mò anyare timaa, ndɔɔ a ñke mɔ ne ane te kaye mɔ-rò mfee-ò, ane gye Wuribware mò gyi-ana nee. Amaa ane mon' tɛɛ ñu ketò ne ane e ba a ane bò kii nyanje kò-ò. Amaa ketò ne ane nyi-o e gye feye, Kristoo ya lee soso ò ba, ane òkemaa e nya kayowore popwee feye mò lee-o, a lee feye san amò ane i ñu mò na anen ne ò den o du-o dee.

Wuribware mò gyi-ana maa kya se a bò waa ebaye

³ Òkemaa ne o de temaa mɔ feye o ñu Kristoo kikinji ba, na kufu mon' de mò-ò maa kun mò eyee a ò lee ebaye-rò aaa? A lee feye Kristoo mon' de baye kemaa. ⁴ Òkemaa ne ò waa ebaye-ò i gyi kepò feye mò a kye Wuribware a mbraa-ò, a lee feye Wuribware a mbraa-ò kikye kemaa gye baye nee. ⁵ Mone nyi damenanse feye Kristoo a ba kaye mɔ-rò-ò, ò ba nee a ò bò lee ane ebaye lee ane se. Mon' nyinji si feye ò mon' de baye kemaa. ⁶ Òkemaa ne ò kya se a ò sa a Kristoo kyena mò kakponò-rò-ò maa kya se a ò waa baye. Òkemaa mɔ ne ò kya se a ò waa baye-ò a kaapo nee feye ò mon' tɛɛ ñu anen ne Kristoo du-o beee ò mon' tɛɛ gyii mò.

⁷ Mò agyi timaa, mone ma sa a òkò penna mone. Mon' nu mò ase. Òkemaa ne ò waa ketò ne ki bware-o gye sese timaa nee feye anen ne Kristoo gye sese timaa-o. ⁸ Òkemaa mɔ ne ò kya se a ò waa ebaye-ò a kaapo nee feye ò gye Òbansam mò gyi nee, a lee feye Òbansam a waa ebaye haree pwee ne Wuribware a dee twee kaye mɔ-ò. Bò lee feye ketò se ne Wuribware mò gyi-o a ba kaye mɔ-rò-ò e gye feye ò bò nyera atò baye pɛɛɛ ne Òbansam a waa-ò fònfò. ⁹ Òkemaa ne ò gye Wuribware mò gyi-ana-ò òkò-ò maa kya se a ò waa ebaye, a lee feye Wuribware ñkpa bò mò kakponò-rò. Ne anen ne Wuribware gye mò se-ò se-ò, anen a sese-ò maa taare a ò kya se waa ebaye. ¹⁰ Katij-o e gye feye ketò ne ke e sa ne Wuribware mò gyi-ana kwee Òbansam a bomò-ò-rò-ò e gye feye òkemaa kemaa ne ò maa waa itimaa san kemaa, ne ò maa kpa mò kosobeɛ asen-ò mon' gye Wuribware mò gyi-ana-ò òkò nee. Ò gye Òbansam mò gyi-ana-ò òkò nee.

Mon' sa a Wuribware mò gyi-ana kpa abee

¹¹ M beè mò e tawè asen ne mone a nu haree lee san ne mone a bò kɔɔre Kristoo gyi-o a n gywii mone. Amò e gye feye ane kpa abee. ¹² Anè ma kan' waa feye Kayin ne ò dee kyena-ò.* Mò kemɔò mò tire Abel a kaapo feye ò gye Òbansam mò gyi-ana-ò òkò nee. Ketò se ne Kayin a mɔò mò tire-o e gye feye mò fònfò keborogyi na mò awaase mon' bò dan, amaa mò tire-o lee-o feraa bò dan.

* 3:12 Keleekaase 4.

¹³ Amose se-ɔ mo kosobee-ana, kaye-ro asese ya kisi mone, mone ma sa a a kpeɲ mone eyee. ¹⁴ Ane feraa, ane nyi feye a du nee feye ane a kyinɲi lee lowi-ro ba nkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ-ro-ɔ nee. Ane nyi feye ane de aneɲ a nkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ, a lee feye ane e kpa ane kosobee-ana asen. Okemaa e maa kpa mo kosobee asen, a du nee feye mo a mon tee nya kakyena popwee amo-ɔ. ¹⁵ Okemaa ne o kisi mo kosobee-ɔ gye amawo nee. Ne mone nyi damenanse feye amawo kemaa mon de nkpa na kukyure ne a mon de kee-ɔ.

¹⁶ Mo e towe a n gywii mone aneɲ ne ane e taare a ane nyi aneɲ ne kekpa du-o. Amo e gye feye Yeesuu Kristoo a wu sa ane. Amose se-ɔ a bware feye ane mo ane wu sa ane kosobee-ana. ¹⁷ M bise mone feye oko e gye ato wuye, ne mo kosobee mo i wu kitiri, ne ato wuye e mon buɲɲi mo kakpono bo kya otiripo-ɔ-ro, emene ne ato wuye-o e waa a ɔ towe feye ɔ kpa Wuribware asen? ¹⁸ Mo agyi timaa, mone ma sa a ane senja wore e gye ne ɔ kaapo feye ane e kpa ane kosobee-ana. Mon' sa a ane awaase kaapo feye ane e kpa ane kosobee-ana kasentɲi si. ¹⁹ Mfaanee e gye aneɲ ne ane e waa a ane nyi feye ane gya kasentɲi a ekpa-ɔ se-ɔ. Mfaanee ne ane bee ane e taare a ane ya yere Wuribware akato-ro, na duɲ maa ten ane kpa kemaa se. ²⁰ Amaa ane ya deere ane nkpono-ro nyi feye ane a waa boye, mon' sa a ane nya temaa feye ɔ taa ane eboye a ɔ bo ke ane, a lee feye Wuribware ke-mon-nyi-asen-ɔ e gye ane dimaadi kanyiasen. Mo e gye ne mo ya deere ane nkpono-ro, o nyi keto kemaa, ne o nyi keto kemaa.

²¹ Kebegya ko se mo bee-ɔ, mo anyare timaa, ane nkpono ya di ane, ne ane ya nyi feye ane mon waa boye, amo feraa mon' sa a ane yere Wuribware akato-ro, na kufu mon de ane. ²² Na ane nya keto kemaa ne ane e kore feye ɔ sa ane-ɔ bo lee mo ase, a lee feye ane gya mo kanɔ se, ne ane e waa keto ne ke e pre mo-ɔ. ²³ Mon' nu keto ne Wuribware ye ane waa-ɔ. Kemo e gye feye ane kore mo gyi Yeesuu Kristoo gyi. Na ane kpa abee feye aneɲ ne Yeesuu a towe gywii ane feye ane waa-ɔ. ²⁴ Okemaa ne ɔ gya Wuribware kanɔ se-ɔ, a kaapo nee feye mo aa Wuribware de kanɔ konko, ne Wuribware te mo kakpono-ro. Ne emene ne ane e waa a ane nyi feye Wuribware bo ane nkpono-ro? Keto ne ane e ba a ane bo nyi-o e gye feye ɔ sa ne mo kufwiɲe timaa-o a bo kyena ane nkpono-ro.

4

Mon' kine kegya apennapo ne bo ye bo gye Wuribware akyamee-ɔ se

¹ Mo anyare timaa, asese bweeto a sanɲe-ro borɔ kaye-ro ton kemaa, na ba towe feye bo gye Wuribware akyamee nee. Bo ye Wuribware a kufwiɲe timaa-o e borɔ bamo se ɔ towe keto ne Wuribware a lee bo kaapo bamo-ɔ o gywii mone. Mon' sa bamo se, na mone ma nu bamo kanɔ-ɔ, amo mone a deere bamo asen-ɔ-ro neene, na mon' kee feye kasentɲi ne aa lee Wuribware ase beee, pwee na mon' dee kore gyi. ² Mon' nu, mfaanee ne mone e ba a mon' bo pini feye Wuribware a kufwiɲe-o e gye ne ɔ borɔ oko se ɔ towe asen, beee n gye mo kufwiɲe-o nee. Mon' bise sese-ɔ feye ɔ koso a ɔ yere lamaro-ɔ a ɔ towe feye Yeesuu Kristoo a kii sese dimaadi ba kaye mo-ro, beee ɔ maa towe aneɲ. ³ Mo e mon sure si feye ɔ koso a ɔ yere towe feye ɔ kore o gyi feye Yeesuu a ba aneɲ, a kaapo nee feye aneɲ a sese-ɔ asen mon lee Wuribware ase nee, ɔ gye Kristoo mo don, ne ɔ borɔ mo se ɔ sa senja. Ane a kyɔ kaapo mone feye pwee na Kristoo mo don dee ba kaye mo-ro, ane i nyi mo a waa mo kusun boye asese nkpono-ro. Amose-ɔ mon' nyi feye ɔ lee ɔ waa mo kusun kaye mo-ro asese nkpono-ro.

⁴ Mo agyi timaa, mone feraa, mone mon sure apennapo amo kegyase daa. Mone a gya bamo lee mone ase, a lee feye Wuribware mo gyi-ana e gye mone, ne mo kufwiɲe timaa ne o te mone nkpono-ro-ɔ keyalen kyɔ Kristoo mo don ne ɔ waa mo kusun kaye-ro a asese a nkpono-ro-ɔ lee-o. ⁵ Apennapo amo e towe kaye-ro asen wore nee, a lee feye bo gye kaye-ro asese nee. Ne kaye-ro asese gya bamo asen se. ⁶ Ane feraa, Wuribware mo gyi-ana e gye ane. Okemaa ne o nyi Wuribware-ɔ gya ane asen se. Okemaa mo ne ɔ mon gye Wuribware mo gyi-ana-ɔ oko-ɔ mon gya ane asen se. Amo-ɔ ne ane e ba a ane bo pini

ɔkɔ ne Wuribware a kufwiije timaa-o e borɔ mɔ se ɔ tɔwe asen-ɔ, na ɔkɔ mɔ ne Kristoo mɔ dɔn-ɔ e borɔ mɔ se ɔ tɔwe asen-ɔ.

Anɛn ne Wuribware kekpa du-o

⁷ Mɔ anyare timaa, mon' sa a anɛ kpa abɛɛ, a lee feye kekpa a lee Wuribware ase nee. Ɔkɛmaa ne ɔ kpa mɔ kosɔbɛɛ asen-ɔ gye Wuribware mɔ gyi-ana-ɔ ɔkɔ nee, ne o nyi Wuribware. ⁸ Ɔkɛmaa mɔ ne ɔ maa kpa mɔ kosɔbɛɛ asen-ɔ mon' nyi Wuribware, a lee feye kekpa kuɔu e gye Wuribware. ⁹ Mfaanɛɛ ne Wuribware a kaapo kekpa demante ne ɔ kpa anɛ-ɔ. Amɔ e gye feye oo sun mɔ gyi kɔnko kpen bɔ kyɔnwe kaye mɔ-rɔ, na mɔ lowi-o si-o, anɛ nya nkpa na kukyure ne a mon' de kɛɛ-ɔ. ¹⁰ Kekpa ne mɔ e kaapo-ɔ mon' gye kekpa ne anɛ e kpa Wuribware-ɔ. Kekpa ne mɔ e tɔwe kemɔ asen-ɔ e gye feye Wuribware a kpa anɛ asen-ɔ se-ɔ, ne oo sun mɔ gyi-o bɔ kyɔnwe kaye mɔ-rɔ feye ɔ bɔ ba mɔ fɔnfon kayɔwɔre bɔ lɔnɔ Wuribware, na ɔ nya taa anɛ ebaye bɔ ke anɛ. ¹¹ Mɔ anyare timaa, Wuribware e kpa anɛ asen mfaanɛɛ fɛraa, mon' sa a anɛ kpa abɛɛ. ¹² Ɔkɔ mon' tɛɛ nɔ Wuribware fɛraa, amaa anɛ e kpa abɛɛ, a kaapo nee feye Wuribware bɔ anɛ nkponɔ-rɔ, ne mɔ kekpa a waa kemɔ kusun anɛ nkponɔ-rɔ lowe.

¹³ Anɛ nyi kasentij feye anɛ aa Wuribware te abɛɛ ase, a lee feye mɔ ya ba mɔ kufwiije-o bɔ sa anɛ. ¹⁴ Ne anɛ e tɔwe ketɔ ne anɛ fɔnfon akatɔ a nɔ-o anɛ i gywii mone. Anɛ a nɔ feye anɛ se Wuribware a sun mɔ gyi-o, na ɔ bɔ kii kaye mɔ-rɔ a asesɛ-ɔ ɔmorɔwɛpɔ. ¹⁵ Ne ɔkɛmaa mɔ ne ɔ tɔwe laman-nɔ feye Yeesuu gye Wuribware mɔ gyi-o nee-ɔ, mɔ aa Wuribware te abɛɛ ase. ¹⁶ Mfaanɛɛ ne anɛ fɔnfon a bɔ gyii kekpa ne Wuribware e kpa anɛ-ɔ. Ne bɔ lee anɛn ne ɔ kpa anɛ asen-ɔ se-ɔ, anɛ a taa anɛ eyee bɔ dɔnɔ mɔ se.

M bee mɔ e tɔwe feye Wuribware e gye kekpa kuɔu. Ɔkɛmaa ne ɔ sa ne kekpa bɔ mɔ kakponɔ-rɔ-ɔ, mɔ aa Wuribware i te abɛɛ ase. ¹⁷ Ketɔ se ne Wuribware e kpa feye mɔ kekpa waa kemɔ kusun anɛ nkponɔ-rɔ lowe-ɔ e gye feye kake nsi ne Wuribware i gyi kaye-rɔ a asesɛ-ɔ pɛɛɛ asen-ɔ, anɛ e nya a anɛ yere mɔ akatɔ-rɔ, na kufu mon' de anɛ. A lee feye haree anɛ e san anɛ te kaye mɔ-rɔ mfee gbaa ooo, anɛ kakyena-rɔ du feye Kristoo lee-o. ¹⁸ Kufu na kekpa maa taare a a kyena abɛɛ ase, a lee feye ɔkɔ e kpa Wuribware asen kpa kemaa se, ɔ mon' sere seye. Ɔkɔ mɔ ne kufu de mɔ-ɔ fɛraa, a kaapo nee feye ɔ sere feye Wuribware i gyiiri mɔ kesɛbɔ. Wuribware kekpa mon' tɛɛ waa kemɔ kusun mɔ kakponɔ-rɔ lowe.

¹⁹ Ketɔ se ne anɛ e kpa Wuribware na anɛ kosɔbɛɛ-ana asen-ɔ e gye feye Kristoo ya gye nkpeɛ kpa anɛ asen. ²⁰ Ɔkɔ ya tɔwe feye ɔ kpa Wuribware asen, ne o kisi mɔ kosɔbɛɛ, amɔ fɛraa ɔ gye ɔyɛbapɔ nee. Mɔ e ma kpa mɔ kosɔbɛɛ ne mɔ fɔnfon akatɔ i nɔ-o, emene ne ɔ waa a ɔ tɔwe feye ɔ kpa Wuribware ne ɔ mon' kee mɔ-ɔ? ²¹ A lee feye ketɔ ne Kristoo a tɔwe feye anɛ waa-ɔ e gye feye ɔkɛmaa ne ɔ ye ɔ kpa Wuribware asen-ɔ kpa mɔ kosɔbɛɛ gbaa asen.

5

Anɛn ne anɛ e taare a anɛ kɔ gyi kaye-rɔ ebaye se-ɔ

¹ Ɔkɛmaa ne ɔ kɔɔre o gyi feye Yeesuu e gye Kristoo ne Wuribware a sun bɔ kyɔnwe kaye mɔ-rɔ-ɔ gye Wuribware mɔ gyi-ana-ɔ ɔkɔ nee. Mbeyɔmɔ, ɔkɔ ne ɔ kpa sesɛ kɔ asen-ɔ maa kpa sesɛ amɔ mɔ gyi asen anɛn dɛɛ aaa? ² Ne emene ne anɛ e ba a anɛ bɔ pini feye anɛ e kpa Wuribware mɔ gyi-ana-ɔ asen? Amɔ e gye feye anɛ e kpa Wuribware asen, ne anɛ e gya mɔ mbraa-ɔ se, anɛ e kaapo nee feye anɛ e kpa mɔ gyi-ana-ɔ asen anɛ i tii si. ³ Anɛ ya tɔwe feye anɛ e kpa Wuribware asen, amɔ fɛraa anɛ kegya mɔ mbraa-ɔ se-ɔ e kaapo nee feye anɛ maa ba ayeba nee. Mɔ mbraa-ɔ mon' bɔ leɔ sa anɛ. ⁴ A lee feye Wuribware mɔ gyi kemaa de mɔ keyaalɛn ɔ kɔ o gyi kaye-rɔ asen bɔye se. Amaa anɛ keyaalɛn ne anɛ de-o mɔ a lee anɛ kɔkɔɔregyi ase nee. ⁵ Nse e gye ne ɔ taare a ɔ kɔ gyi kaye-rɔ asen bɔye se? Amɔ sesɛ ne ɔ kɔɔre o gyi feye Yeesuu e gye Wuribware mɔ gyi-o.

⁶ To, ntetò atò ɛ gye nɛ a kaapɔ feye Yeesuu Kristoo ɛ gye Wuribware m̀d̀ gyi-o? Kegyɛnkɛɛ-ɔ ɛ gye feye Wuribware b̀ore a lee soso su sarɛ nɛ baa b̀o Yeesuu asuu-o. Nyasepɔ-ɔ ɛ gye anɛn nɛ Yeesuu a wu sa anɛ-ɔ. Sasepɔ-ɔ ɛ gye kusun nɛ Wuribware a kufwiinje timaa-o ɛ waa anɛ nkɔnɔ-rɔ. Nɛ Wuribware a kufwiinje-o m̀d̀ maa taare a ɔ ba ayɛba. ⁷⁻⁸ Amosɛ sɛ-ɔ m̀d̀ ayɛrɛrɔpɔ b̀o asa. Amɔ asa m̀d̀ ɛ gye Wuribware a kufwiinje-o na Yeesuu nkyu kɛbɔbɔ asuu-o na Yeesuu a mbogya-ɔ. Atò asa m̀d̀ pɛɛɛ ɛ t̀wɛ Yeesuu kuɛu si asɛn kɔnkɔ nɛɛ. ⁹ Anɛ ɛ k̀ɔrɛ nyinɛkpasɛ asɛn t̀wɛsɛ anɛ i gyi, amɔ Wuribware nɛ m̀d̀ asɛn gye kasɛntin-o nɛ anɛ ma k̀ɔrɛ a anɛ gyi aaa? Atò asa m̀d̀ nɛ a t̀wɛ Yeesuu kuɛu si asɛn-ɔ a lee Wuribware f̀ɔnɛf̀ɔn nɛ ɔ yɛrɛ m̀d̀ f̀ɔnɛf̀ɔn m̀d̀ gyi asɛn-nɔ-ɔ asɛ nɛɛ. ¹⁰ Ɔkɛmaa nɛ ɔ k̀ɔrɛ Wuribware m̀d̀ gyi-o o gyi-o nyi damɛnanɛsɛ feye asɛn m̀d̀ gye kasɛntin. Anɛn nɛ Wuribware b̀o m̀d̀ kakɔnɔ-rɔ-ɔ ɛ kaapɔ nɛɛ feye atò m̀d̀ pɛɛɛ gye kasɛntin. Ɔkɛmaa m̀d̀ nɛ ɔ maa k̀ɔrɛ asɛn nɛ Wuribware a t̀wɛ nɛ ɔ b̀o kaapɔ feye asɛn-ɔ gye kasɛntin-o o gyi-o a sa nɛ Wuribware a kii ɔyɛbapɔ, a lee feye ɔ m̀ɔn k̀ɔrɛ ketɔ nɛ Wuribware a t̀wɛ b̀o lee m̀d̀ gyi-o kuɛu si-o gyi. ¹¹ Kɔtɔkɔ sarɛ kɔ b̀o-rɔ nɛ kɛ ɛ kaapɔ feye ketɔ nɛ Wuribware a t̀wɛ b̀o lee m̀d̀ gyi-o kuɛu si-o gye kasɛntin. Kɛmɔ ɛ gye feye Wuribware a sa anɛ nkpa na kukyure nɛ a m̀ɔn de kɛɛ-ɔ. M̀d̀ gyi-o si nɛ ɔ b̀ɔrɔ sa anɛ nkpa amɔ. ¹² Ɔkɛmaa nɛ Wuribware m̀d̀ gyi-o b̀o m̀d̀ kakɔnɔ-rɔ-ɔ a kyɔ nya nkpa amɔ. Ɔkɛmaa m̀d̀ nɛ Wuribware m̀d̀ gyi-o m̀ɔn b̀o m̀d̀ kakɔnɔ-rɔ-ɔ m̀ɔn de nkpa amɔ.

Asɛn nɛ a tii tɛbɔ-ɔ

¹³ M̀d̀ ɛ kyɔrɛɛ wɔrɛ m̀d̀ m̀d̀ ɛ kyɔnɔwɛ m̀ɔnɛ nɛ m̀ɔnɛ gye Wuribware m̀d̀ gyi ak̀ɔrɛgyipɔ-ɔ nɛɛ a m̀ɔn! nya nɛ kasɛntin feye m̀ɔnɛ de nkpa amɔ na kukyure nɛ a m̀ɔn de kɛɛ-ɔ.

¹⁴ Kɛmɔ nɛ kɔ kyɔ-ɔ ɛ gye feye kufu m̀ɔn lɛɛ ki de anɛ feye anɛ ɛ k̀ɔrɛ Wuribware kɔtɔkɔ. A lee feye anɛ nyi damɛnanɛsɛ feye anɛ ya k̀ɔrɛ m̀d̀ kɔtɔkɔ, nɛ anɛ i nyi feye kɛ ɛ prɛ m̀d̀-ɔ, o nu a ɔ sa anɛ. ¹⁵ Amɔ ɛ gye feye o nu a ɔ sa anɛ, amɔ fɛraa anɛ nyi feye ketɔ kɛmaa nɛ anɛ ɛ k̀ɔrɛ-ɔ, ɔ sa anɛ.

¹⁶ Fɔkɔ ya nɛ fɔ kɔsɔbɛɛ ɛ waa b̀ɔyɛ kɔ, nɛ fɔ nyi feye b̀ɔyɛ amɔ gye ɔkɔ nɛ ɔ maa sa a Wuribware kine m̀d̀ nsu pɛɛɛ-ɔ, k̀ɔrɛ Wuribware sa m̀d̀, na a nya sa a Wuribware m̀ɔrɔwɛ m̀d̀. Anɛn a sɛsɛ-ɔ ɛ gye ɔkɔ nɛ m̀d̀ b̀ɔyɛ maa sa a Wuribware kine m̀d̀ nsu pɛɛɛ-ɔ. B̀ɔyɛ kɔ b̀o-rɔ nɛ ɔ sa a Wuribware kine m̀d̀ nsu pɛɛɛ, amaa ma t̀wɛ feye a bware feye fɔ k̀ɔrɛ Wuribware b̀o lee anɛn a b̀ɔyɛ-ɔ sɛ. ¹⁷ B̀ɔyɛ kɛmaa nɛ ɔkɔ ɛ waa-ɔ, sɛsɛ-ɔ a waa b̀o kye Wuribware nɛɛ. Amaa ketɔ nɛ m̀d̀ ɛ kaapɔ-ɔ ɛ gye feye n gye b̀ɔyɛ kɛmaa ɛ gye nɛ ɔ sa a Wuribware kine ɔb̀ɔyɛwaapɔ-ɔ nsu pɛɛɛ.

¹⁸ Anɛ nyi damɛnanɛsɛ feye Wuribware m̀d̀ gyi-ana-ɔ ɔkɛmaa maa kya sɛ a ɔ waa ɛb̀ɔyɛ, a lee feye Wuribware m̀d̀ gyi Yeesuu Kristoo ɛ gye nɛ o lee m̀d̀ a ɔ lee ɛb̀ɔyɛ-rɔ, na Ɔb̀ɔnsam ma nya waa m̀d̀ sɛyɛ.

¹⁹ Anɛ bɛɛ anɛ nyi feye kayɛ-rɔ asɛsɛ pɛɛɛ mfɛɛrɛ b̀o Ɔb̀ɔnsam kɛsareɛ-rɔ. Amaa amɔ pɛɛɛ gbaa ooo, anɛ gye Wuribware m̀d̀ gyi-ana nɛɛ.

²⁰ Anɛ bɛɛ anɛ nyi kasɛntin si feye Wuribware m̀d̀ gyi Yeesuu Kristoo a ba kayɛ m̀d̀-rɔ, nɛ ɔ sa anɛ kanyiasɛn, na anɛ nya gyii Wuribware. M̀d̀ wɔrɛ kɛnɛ ɛ b̀o-rɔ, ikisi fɛraa m̀ɔn gye sɛyɛ. Anɛ aa Wuribware nɛ m̀d̀ wɔrɛ kɛnɛ ɛ b̀o-rɔ-ɔ de kanɔ kɔnkɔ feye anɛn nɛ anɛ aa m̀d̀ gyi Yeesuu Kristoo de kanɔ kɔnkɔ-ɔ. Wuribware ɛ gye Wuribware. M̀d̀ wɔrɛ kɛnɛ ɛ b̀o-rɔ. Ikisi fɛraa m̀ɔn gye sɛyɛ. M̀d̀ wɔrɛ ɛ bɛɛ ɔ gye nkpa na kukyure nɛ a m̀ɔn de kɛɛ-ɔ kuɛu. ²¹ Amosɛ sɛ-ɔ, m̀d̀ agyi timaa, n yɛ, m̀ɔn! lee m̀ɔnɛ eyɛɛ lee ikisi si.

2 Yohanee

Wore nyɔsepo ne Yohanee a kyoree bo kyohwe Kristoo awuye ko-ɔ

¹ Mo ne n gye asoree abrese-ɔ e gye ne mo e kyoree wore mo mo e kyohwe fo, okyeebrese ne Wuribware a lee sa mo eyee-ɔ, na fo gyi-ana ne kasentij si mo e kpa mone asen-ɔ.* N gye mo wore e gye ne mo e kpa mone asen, amaa bamo ne bo nyi kasentij amo-ɔ pree gbaa e kpa mone asen. ² A lee feye ane de kasentij-o-ro, ne ka sii ane nkpono-ro nsu pree. ³ Ane ya kya se gya kasentij a ekpa-ɔ se, ne ane e kpa abee, ane se Wuribware na mo gyi Yeesuu Kristoo i yure ane, na bo morowe ane, na bo sa a ane eyee yuri ane.

⁴ Mo a nu feye fo gyi-ana-ɔ boko a gya kasentij a ekpa-ɔ se feye ane ne ane se ne ɔ bo soso-ɔ a den kaapo feye ane gya se-ɔ, mo akato a gyi amo se fee. ⁵ Amose-ɔ, okyeebrese, mon' sa a ane dee kpa abee asen. Amo-ɔ mon gye mbraa popwee ko ne mo e kyoree mo e sa fo. Amaa a gye mbraa ne ane kyɔ ane nyi lee san ne ane a kore Yeesuu Kristoo gyi-o dee nee. ⁶ Ne keto ne ke e kaapo feye ane e kpa abee kasentij-o e gye feye ane bu mo mbraa-ɔ. M bee mo i nyinji mone se feye mone a nu mbraa mo lee kegyenkpee-ro. Amo e gye feye ane ne mone te-o dee kaapo feye mone e kpa abee.

⁷ Mo e kpa a η yii mone se feye mon' sa apennapo ko se. Keto ne mo e kaapo-ɔ e gye feye asese bweeto bo-ro ne ba penna boko feye bo gye Kristoo awuye, amaa bo maa sure si feye, san ne Yeesuu a ba kaye mo-ro-ɔ, oo kii sese dimaadi, ne o de kayowore feye ane-ɔ. Ane a asese-ɔ a sanne-ro borɔ kaye-ro bo naa ba penna boko. Mon' nu feye okemaa ne o kine kokoregyi feye baa kowe Yeesuu feye sese dimaadi-o gye apennapo, ne ɔ bee ɔ gye Kristoo adon. ⁸ Mone e mon sa ane a asese-ɔ se, keto kemaa ne mone a sur kusur kpa lee Wuribware ase-ɔ e fo mone se. Mone ya kine kunu bamo ayeba feraa, mone e nya mone kakaka, na kamɔ kakɔ maa fo. ⁹ Mon' nyinji si feye okemaa ne ɔ mon gya kekaapo ne Kristoo a kaapo ane-ɔ se-ɔ, ne ɔ kaapo ato ne a kwee-ɔ, Wuribware mon bo mo kakpono-ro. Oko ne ɔ kya se ɔ gya Kristoo kekaapo-ɔ se-ɔ feraa, ane se Wuribware na mo gyi Yeesuu bo mo kakpono-ro. ¹⁰ Amose se-ɔ oko ya ba mone ase, ne mo kekaapo-ɔ kwee Kristoo a kekaapo-ɔ-ro, mone ma kan kore mo bo kii mone ofo mone aye. Mone ma kan bee kore mo kanaka gbaa. ¹¹ Okemaa ne mo ya kore ane a sese-ɔ kanaka, beee ɔ tawe gywii mo feye, “Ebware gya fo kamee”-ɔ, a kaapo nee feye oo kii mo nareberpo ebaye kemaa ne ɔ waa-ɔ-ro nee.

¹² N san n de asen bweeto a n tawe gywii mone, amaa ma lee kyoree a m bo waa wore mo-ro bo kyohwe mone. Keto ne mo e waa-ɔ e gye feye Wuribware ya sure, mo e ba a m bo ka mone kanɔ, na ane kyena se sa senja, na ane pree akato nya gyi.

¹³ Okyeebrese, fo tire ne Wuribware a lee sa mo eyee feye mo a lee fo dee-ɔ mo gyi-ana e ka fo kanɔ.

* 1:1 Boko e kore ba gyi feye okyeebrese na mo gyi-ana-ɔ yere bo sa asoree ko awuye.

3 Yohanee Wore sasepo ne Yohanee a kyoree-o

¹ Mo ne n gye asoree obrese-o e gye ne mo e kyoree wore mo mo e kyonwe fo, Gayus ne fo gye mo nyare timaa, ne kasentij si mo e kpa fo asen-o. ² Mo nyare timaa, mo e kore kebwarekore feye keto kema na se damenajse sa fo, na fo taare nya keyaalen kyena, feye anen ne mo e kore a n gyi feye fo e kore Kristoo fo i gyi kenken-o. ³ Mo akato a gyi feye ane kosobee-ana Kristoo awuye ko a bo tawe gywii ane anen ne fo maa se fo gya kasentij a ekpa-o se-o. Kasentij si, n nyi feye fo gya anen a ekpa-o se san kema. ⁴ Seye mon lee a bo mo kane a ky feye mo a nu feye mo gyi-ana gya kasentij a ekpa-o se-o.

⁵ Mo nyare timaa, kusun ne fo e waa fo e sa fo abeeko Kristoo awuye-o, haree bamo ne bo gye afo-o gbaa e kaapo ne feye fo gye kasentij wuye. ⁶ Ane kosobee-ana amo ne fo a kya bamo-ro-o a tawe fo kekpa ne fo e kpa bamo-o gywii asoree agyi ne bo bo asoree mo-ro mfee-o. Mo e kore fo ne feye bamo ya bee ba fo aye, fo da fo kakpono se kya bamo-ro, na bo kya bamo kpa se. Fo ya waa anen feraa, a waa Wuribware kane. ⁷ A lee feye baa kperi Yeesuu Kristoo si na mo kusun-o si-o, ne bo maa se ba tu kpa, ne bo mon sure feye bamo ne bo maa kore Kristoo ba gyi-o sa bamo kotoko. ⁸ Amose-o, ane a gye Kristoo awuye-o si-o, a bware feye ane kya anen a asese-o-ro, na a kaapo feye ane aa bamo e waa kasentij-o kekaapo a kusun-o nee.

⁹ San ko, mo a kyoree kaworetij ko bo kyonwe fo abeeko asoree agyi. Amaa Diotrifis ne o ye o gye bamo ogyenkpepo-o mon benjaa mo. ¹⁰ Amose-o, mo ya ba mone ase, mo e tee mone a m bo gyanje, na n tawe keto kema ne o waa-o. O tawe asen boye, na o ba ayeba bo lee ane kunu si. Amaa amo-o maa baare a sa mo. O kine kokore ane kosobee-ana amo feye afo. Ne bamo ne ba kpa a bo kore bamo-o mo, o tii bamo kpa, ne o gya bamo o lee asoree-o-ro.

¹¹ Mo nyare timaa, fo ma gya anen a asen boye-o se, amaa fo gya ekpa ne e bo dan-o se. Okema ne o waa itimaa-o gye Wuribware mo gyi-ana-o oko nee. Okema mo ne o de daa boye-o mon nyi Wuribware nee. ¹² Demeetrius feraa, okema e tawe mo kunu si asen timaa. Mo kanya timaa ne o te-o bee ka kaapo feye o gye sese timaa. Ne ane fonfon, ane e tawe mo kunu si asen timaa ane i tii si. Ne mone nyi damenajse feye ane i gyi kasentij san kema nee.

¹³ N san n de asen bweeto a n tawe gywii fo, amaa ma lee kyoree a m bo waa wore mo-ro bo kyonwe fo. ¹⁴ Keto ne mo e waa-o e gye feye, Wuribware ya sure, a maa kyee mo e ba a ane sa senja abee ase.

¹⁵ Eware gya fo kamee. Fo nyare-ana e ka fo kano. Na fo-o, fo ka ane nyare-ana kano ako sa mo.

Yudas Wore ne Yudas a kyore-ɔ

¹ Mo, Yudas, Yeessuu Kristoo keyaafɔre ne n gye Yakubu mɔ tire-o e gye ne mɔ e kyore wɔre mɔ mɔ e kyɔŋwe mone ne ane se Wuribware e kpa mone asen-ɔ. Ne oo lee mone feye mon' kii mɔ asese ne Yeessuu Kristoo e deere mone se neene-ɔ.

*Mon' sa ayebapo ne bo ye bo gye Wuribware a akyaame-ɔ se
(2 Peetroo 2.1-22)*

² Mo e kore Wuribware feye ɔ sa mone nyure na kayeyuri na kekpa, na a dee tii si san kema.

³ Mo anyare timaa, weete mɔ a leŋ eyee nee feye n kyore ane ne Wuribware a morɔwe mone na ane-ɔ asen bo kyɔŋwe mone. Amaa mɔ a nyu feye a tiri feye n kyore bo kore mone feye mon' yere kasentɔŋ a kekaapo ne mone a kɔre gyi-o-ro kenken. A lee feye Wuribware ya bo bɔɔrɔ mɔ asese luwi kɔŋko, na ɔ ma lee kyurowi kamɔ, na ɔko mon de kpa feye o kyurowi. ⁴ Ketɔ se ne mɔ e tɔwe amɔ-ɔ e gye feye asese bokɔ ne bo maa bu Wuribware-ɔ a ywii lwee mone-rɔ. Asese mɔ e kpa nee feye bo kyurowi Wuribware asen-ɔ kaase nee. Bo ye Wuribware a tee morɔwe bamɔ-ɔ se-ɔ, bo de kpa feye bo waa kakyeekpa na kanyarekpa kema ne ba kpa-ɔ. Ne baa bee kine Yeessuu Kristoo ne ɔ gye ane nyanpe na ane owure wɔre dooo-o. A bo Wuribware a wɔre-ɔ-rɔ kyee feye Wuribware i gyiiri ane a asese-ɔ kesebɔ.

⁵ Kegyenkpe-ɔ, mon' nyinŋi si feye ane adedaapo a bo kyena Igyipiti sweere se kyee, ne nkee mfeŋ a owure-o a sa ne baa kii mɔ anya. Ne Wuribware a lee bamɔ lee owure-o kesaree-rɔ. Wuribware a tee bamɔ feye mɔ fɔŋfɔŋ asese-ɔ gbaa ooo, bamɔ a kine kegya mɔ se-ɔ, ne ɔ mɔ bamɔ bweetɔ. ⁶ Na mon' bee kee Wuribware mbɔ ko ne baa kine mɔ keyaleŋ ne ɔ bo sa bamɔ-ɔ kebɔwaa kusun-o, ne baa lee bamɔ fɔŋfɔŋ ekyenakpa soso. Wuribware a da bamɔ paŋ na ekpee, na ɔ ma sanŋe bamɔ. Ne oo tii bamɔ bo waa kibugyii-ro sweere kaase mfeŋ ne bo te bo gywii, na ɔ bo gyi bamɔ asen bu bamɔ kepɔ-ɔ. ⁷ Mon' bee nyinŋi ketɔ ne kaa waa asese ne bo bo Sɔdɔm na Gomora eman-ɔ-rɔ-ɔ na eman ko ne e maa mfeŋ-ɔ se.* Ane ne Wuribware mon su mbɔ amɔ se, ne oo gyiiri bamɔ kesebɔ-ɔ dee ne oo gyiiri eman amɔ awuye-o kesebɔ. Bo lee feye ebɔye suyo ne eman awuye amɔ a waa-ɔ e gye feye baa waa kakyeekpa na kanyarekpa haree gbaa anyare na mɔ kosobee anyare a di feye ɔkyee na anyare-ɔ. Mbeyɔmɔ Wuribware e kywee bamɔ deekpa ne ɔ maa dun-o-ro. Ketɔ ne kaa waa bamɔ-ɔ e gye ne ki i yii ane se feye ane ma kaŋ waa ane a atɔ-ɔ.

⁸ Aneŋ dee ne asese ne baa lwee mone-rɔ-ɔ du. Bo lee idee ne ba ku-o si-o bo de kakyeekpa na kanyarekpa. Ne bo lee ane se-ɔ, ba waa bamɔ eyee iyisi. Ne bo maa bu ɔkema. Haree gbaa ba sa senja ba kye Wuribware mbɔ ne bo bo soso-ɔ. ⁹ Wuribware kabɔ brese ne ba tee mɔ ε Maakel-ɔ gbaa mon ba asaagi bo porɔ ɔbɔnsam. San ne ane ɔdedaapo Mosis a wu-o, Maakel na ɔbɔnsam a ko baa kpa mɔ ne ɔ taa Mosis kifuniŋ-o. Na Wuribware kabɔ brese amɔ gbaa mɔ mon taare tɔwe kebɔye ko bo kye ɔbɔnsam, amaa ɔ tɔwe nee feye, “Sa a Wuribware yii fo si.” ¹⁰ Amaa asese amɔ e saare bamɔ ne ba waa ketɔ kema ne bo maa nu kemɔ kaase-ɔ. Amaa bamɔ mfere du nee feye mbo kpenje lee-o, ne bo maa fa mfere feye asese-ɔ. Atɔ ne bo nyi-o e gye ne a nyera bamɔ.

¹¹ Ba nyu asen fee. Bo bee bo du nee feye Kayin ne ɔ mɔ mɔ tire-o.* Bo du nee feye Biilam ne oo kperi atanne se waa bɔye-ɔ.* Ba waa ketɔ ne Koora a waa Mosis-o. ɔ ye ɔ maa lee gya Mosis si. Lowi suyo ne Koora a wu-o dee ne bamɔ gbaa ba wu.*

* 1:7 Kelekaase 19. * 1:11 Kelekaase 4. * 1:11 Anyare kekare 22. * 1:11 Anyare kekare 16.

¹² Saŋ ne mone aa asese ma a ya kyena a mon' gyi ateese ne Kristoo awuye-o e gyanje ba gyi, ne a kaapo feye ba kpa abee-o, bo du nee feye iyisi ne i te teeburi si-o. Ba gyi, na ba nuu, na bo maa beŋnaa oko. Bo bee bo du nee feye awore ne afwii e da amo a naa, ne a maa baa bware-o. Ne bo bee bo du feye kiyii ne kemo agyi kiteebee bo fo-o, ne ke mon swee-o. Kemo a tee wu-o si-o, asese e ya kyuwi kiyii-o bo twee nee, na kiyii-o wu peee.

¹³ Bo du nee feye ooo se alaŋkpare dabe ne a da akpafee a kyonwe kidenbe si-o. Akpafee ma du nee feye bamo fonfon ebaye-o. Ne bo bee bo du feye akyee-e-kpa-agyi ko ne aa sowe keyaa-o. Wuribware a yowe kibugyii demante ko bo beya, na o ba bo ka bamo koko.

¹⁴⁻¹⁵ Onyare ko ne ba tee mo e Inak, ne o gye Adam kenana-ro osiyeseo-o* ya towe aneŋ a asese-o kuŋu si asen feye, "Kee e, ane nyanpe Wuribware na mo mbao nkpen nkpen e ba a bo bo gyi okemaa asen. O bu asese boye peee ne bo maa bu Wuribware-o kero. A lee feye baa waa ato boye, ne baa bee towe asen boye bo kye Wuribware." ¹⁶ Ŋ ye asese amo e tee saŋ kemaa, na ba poro bamo beeko-ana, na bo gya keto ne bamo wore wore e kpa-o se, na ba kaapo bamo eyee, na ba towe kanorokone asen ba kpa ato ba sa bamo eyee.

¹⁷⁻¹⁸ Mo anyare timaa, amaa mone feraa, mon' nyinji si feye ane nyanpe Yeesuu Kristoo a ayaa-ro ayerepo-o a kyoo towe gywii mone feye kaye e kpa a ka gye kee a nke-o-ro, asese e saare boko, na boko ma gya ekpa ne ba kpa-o se, na bo ma bu Wuribware.

¹⁹ Amose-o asese amo dee e gye ne ba sa ne asese mboroto-ro e tenje-ro. Bamo mfeere don kaye ma-ro ato se nee. Wuribware a kufwiije timaa-o mon bo bamo ase.

²⁰ Mo anyare timaa, mon' dee sa a kokoregyi ne mone e kore asen timaa bo lee Yeesuu Kristoo kuŋu si mone i gyi-o tii si. A lee feye aa lee Wuribware ase nee, ne a bware. Na mon' dee ba Wuribware a kufwiije timaa-o elen bo kore kebwarekore. ²¹ Na mon' dee kyena kalyena timaa ne ka pre Wuribware-o. Na mon' nya kanyite gywii saŋ ne ane nyanpe Yeesuu Kristoo e ba a o bo morowe mone lee mone lee kaye ma-ro, na o sa mone nkpa na kukyure ne a mon de kee-o.

²² To, Kristoo awuye ko bo-ro ne bamo ase kokore Kristoo gyi bo len, ne aneŋ se-o bamo mfeere mon tee waa nkoko. Amose-o mon' nyu bamo ewee, na mon' kya bamo-ro.

²³ Boko ma bo-ro ne ba waa ebaye. Mon' kinjaa bamo lee kpa ne o yo deekpa ne o maa dun-o-ro. Amaa mon' sa se, na mon' kisi bamo awaagya gbaa ne bamo ebaye a waa amo iyisi-o.

²⁴⁻²⁵ Ŋkee, mon' sa a ane kyoro Wuribware, ne mo wore kpen e bo-ro, ne do boro ane nyanpe Yeesuu Kristoo si bo morowe ane-o. A lee feye o taare a o deere mone se, na mone ma lwee ebaye-ro. Na o nya tee mone baa mo ase mfer ne a lanje-ro-o, na mon' ya yere mo akato-ro na mone mon de iyisi beee boye, na mone akato gyi bweeto. Mo wore kpen e gye owure dabe, mo wore i de keyaalen, mo wore e gye obrese haree pwee ne do dee twee kaye ma. Mo wore e bo nkyoro na bonjaa, ndee na ndoo na nsu peee. Ameye.

* 1:14-15 Keleekaase 5.18-24.

Aleebokaapoto

Asej ne Yeesuu Kristoo a lee bo kaapo Yohanee dee-ro-o

Keto ne Yeesuu Kristoo a lee bo kaapo Yohanee-o

¹ Wore ma-ro a asej-o e gye ato ne Wuribware a lee bo kaapo Yeesuu Kristoo feye mo-o ma lee bo kaapo Wuribware ayaafore-o. Ne Kristoo ma a suj Wuribware kaboo ko bo kyonwe mo, Yohanee ne n gye mo ayaafore-o oko-o, ase feye o ya lee amo bo kaapo mo, na n nya nu ato ne a maa lee kyee, na a ba-o. ² Ne mo, Yohanee ma, mo a kyoree keto ne mo a nu-o peee bo beya, ne n yere asej ma-ro peee feye aa lee Wuribware ase nee. Ne Yeesuu Kristoo fofon yere-ro feye a gye kasentij. ³ Oko ne o kare keto ne mo a kyoree wore ma-ro-o a o gywii asese-o na bamo ne ba nu wore ma asej, ne ba gya amo se-o e nya nyure, a lee feye sa n a to-ro feye asej ma peee ba-ro feye anej ne mo a kyoree-o.

Kanaka ne Yohanee de o sa asoree asunoo ko-o

⁴⁻⁶ Mo, Yohanee, e gye ne mo e kyoree wore ma mo e kyonwe asoree asunoo ko ne a bo Asiya sweere se-o awuye. Mo e kore kebwarekore feye Wuribware ne mo e gye ne o mon de keleekaase, ne o sa n o te, ne o mon de kee-o, na Wuribware a kufwiije timaa ne o de akato asunoo, ne o yere Wuribware kuwuregya-o akato-ro-o, na Yeesuu Kristoo ne o gye yererapo kasentij, ne Wuribware a gye nkpee kyinji mo lee lowi-ro, ne o sa ne oo kii kaye ma-ro aware peee-ro owure-o yure mone, na bo sa mone kayeyuri. Mon' sa a ane kyoro Yeesuu Kristoo ne mo a kpa ane asej-o se-o na anej ne oo wu sa ane, ne mo mbogya a wee sweere-o se-o, oo lee ane sa mo eyee feye ane nya kedabe na wuraa feye aware, na ane suj mo se Wuribware feye mo alonjapo. Yeesuu kenyare bo dwii. Mo kedabe na mo keyaalen mon de kee. Mon' sa a ane kyoro mo. Ameye. ⁷ Feye anej ne baa kyoree waa abwaresen wore-o-ro-o,

“Mon' kee o naa aware-ro o ba! Okemaa i nu mo.*

Bamo ne baa yii mo kekpa-o gbaa i nu mo.*

Kaye ma-ro asese i nu bamo eyee,

bo lee keto ne baa waa mo-o se, na bo su.

Anej ne keto e ba-o nee.”

⁸ Nyanpe Wuribware ye, “Mo e gye ne mo a waa keto kemaa, ne m bee mo e sa a keto kemaa gye kee. Mo e gye ne mon de keleekaase, ne n sa n te, ne mon de kee. Mo e gye Bo-elen-o-kyon-okemaa-Bware.”*

Anej ne Yeesuu Kristoo a towe gywii Yohanee feye o kyoree wore ma-o

⁹ Mo e gye mone kosobe Yohanee, ne mo aa mone i nyite ane i gyi awarefo konko, bo lee anej ne ane tii Yeesuu Kristoo a kuwure-o si-o si. Bo lee anej ne mo a towe abwaresen, ne mon kine kotowe laman-no feye n gya Yeesuu Kristoo si-o si, ne baa kra mo baa bo kyena Patimos kwii si mfee. ¹⁰ Kadaawokywee-ro kake ne ka gye Kosiyara ne ane bee ane e tee kam o e ane nyanpe a kake-o, ne Wuribware a kufwiije timaa-o a ywee mo se, ne mo a nu bore ko a faa-ro kenken su feye kabere-o mo kamee. ¹¹ Ne bore amo ye, “Kyoree keto ne fo i nu-o, na fo taa wore-o bo kyonwe eman isunoo-o-ro a asoree-ro-o awuye-o. Eman-o anyare e gye Ifisus na Simirina na Peggamum na Tiyatira na Saridis na Filadelfeya na Lodikiya.”

¹² Ne mo a nyon a n kee mo ne o sa sensa o gywii mo-o. Mo a nyon kee-o, ne mo a nu atanne pipee ifetiri isunoo yere atanne pipee eyeresekpa se. ¹³ Ifetiri-o eyeresekpa amo nsena ne mo a nu oko ne o du feye dimaadi mo gyi,* na o bun kaare soswee ne o fo mo

* 1:7 Daniyel 7.13.

* 1:7 Sakariya 12.10.

* 1:8 Isaya 44.6.

* 1:13 Daniyel 7.13.

ayaa kaase-ɔ, na atanne pipee keresese teɲ m̀ò kekəɲ-nɔ-ɔ. ¹⁴ Ne m̀ò kuɲu na m̀ò ipwii a fwiiri parepare, ne m̀ò akato du feye deekpa agyabren-ɔ. ¹⁵ Ne m̀ò ayaapapaa e tore se feye kayowaa damenanse ne baa kpiine kamɔ-ɔ, ne m̀ò bore i su feye awuriwuri-ɔ. ¹⁶ Ne o de akyee-e-kpa-agyi asunoo m̀ò kigyisesaree-rɔ. Ne kepaɲ gymbeenyo yayase ko kuɲu ase te m̀ò kanɔ-rɔ. Ne m̀ò akato-rɔ e tore se preepree feye mpase kyowe-ɔ. ¹⁷ Mo a ɲu m̀ò-ɔ, ne mo a lee da m̀ò ayaa-rɔ feye sese ne oo wu-ɔ. Ne ɔ ba m̀ò kigyisesaree bo doɲɲo mo se towe feye, “Fo ma sa a kufu nya fo. Mo e gye ɔko ne keto kema keleekaase na m bo-rɔ-ɔ, ne keto kema ya gye kee, m bo-rɔ-ɔ. ¹⁸ Mo wore kpeɲ e gye ne n de ɲkpa. Ikisi moɲ gye seye. Mo a dɛe wu, amaa mbeyomɔ n de ɲkpa na kukyure ne a moɲ de kee-ɔ. N de lowi na akyeɲaɲpo-rɔ keyaalenɲ.

¹⁹ ɲkee fɛraa, kyoree ato ne fo i ɲu-o na amo ne a ba mbeyomɔ-ɔ na amo ne a ba a a bo ba-ɔ bo beya. ²⁰ Nu mo ase, akyee-e-kpa-agyi asunoo ne fo kee mo kigyisesaree-rɔ-ɔ yere bo sa asoree asunoo amo mbɔɔ. Ne atanne pipee ifetiri a eyeresekpa ne fo kee-ɔ yere bo sa asoree asunoo amo.”

2

Aseɲ ne Yeessu ye Yohanee kyoree bo kyorɲwe Ifisus maɲ-nɔ asoree awuye-o

¹ Ne ɔ ye n kyoree bo kyorɲwe fo ne fo gye kabɔɔ ne fo e deere Ifisus maɲ-nɔ asoree awuye-o si-o feye,

“Aseɲ mɔ a lee ɔko ne o de akyee-e-kpa-agyi asunoo m̀ò kigyisesaree-rɔ, ne ɔ naa ɔ laa atanne pipee ifetiri a eyeresekpa isunoo-o. ² ɲ nyi ato ne fo a waa-ɔ, ne ɲ nyi aneɲ ne fo a suɲ kusɲ leɲleɲse-ɔ, ne ɲ nyi feye fo maa nyite ebɔye awaapo ne bo bo mone-rɔ-ɔ, ne fo a kyɔ asese ne bo ye bo gye Yeessu a ayaa-rɔ ayerepo-ɔ-rɔ kee, ne fo a ɲu feye bo moɲ gye, ne fo a ɲu feye bo gye ayebapo. ³ ɲ nyi damenanse feye fo a kperi mo se nyite gyi aworefɔɔ, ne fo abaa-rɔ moɲ yore.

⁴ Amaa n de fo aseɲ ko, ne amo e gye feye fo moɲ lee fo e kpa mo aseɲ mbeyomɔ feye nsan-ɔ. ⁵ Amose se-ɔ nyiɲɲi si aneɲ ne fo a dɛe kpa mo aseɲ bweeto-ɔ, amaa mbeyomɔ fo kekpa a yuri-ro-o si. Nu fo eyee, na fo kiɲɲi lee fo ebɔye-rɔ, na fo waa keto ne fo a dɛe waa nsan-ɔ. Fo e moɲ nu fo eyee, na fo lee fo ebɔye-rɔ, amo fɛraa mo e ba fo ase a m bo taa fo fetiri-o na m̀ò yeresekepa-ɔ lee m̀ò yerekpa. ⁶ Amaa keto ne mo e kyoro fo kemɔ se-ɔ e gye feye fo i kisi Nikolas awuye ato ne ba waa-ɔ aneɲ dɛe ne mo-ɔ mo i kisi ato ne ba waa-ɔ. ⁷ Amose-ɔ ɔkema ne o de esebo-ɔ, o nu aneɲ ne Wuribware a kufwiɲe-o e towe o gywii asoree asunoo a awuye-o. ɔkema ne ɔ ko ɔbansam a o gyi si-o, mo e sa m̀ò kpa feye o gyi kiyii ne ke e sa ɲkpa, ne ke yere Wuribware a bane-ɔ-rɔ-ɔ agyi.”*

Aseɲ ne Yeessu ye Yohanee kyoree bo kyorɲwe Simirina maɲ-nɔ asoree awuye-o

⁸ Ne Yeessu ye n kyoree aseɲ mɔ bo kyorɲwe fo ne fo gye kabɔɔ ne fo e deere Simirina maɲ-nɔ asoree awuye-o si-o feye,

“Nu aseɲ mɔ ne mo e towe mo i gywii fo-ɔ. Mo e gye ɔko ne keto kema keleekaase na m bo-rɔ-ɔ, ne keto kema ya gye kee, m bo-rɔ-ɔ. Mo e gye ɔko ne mo a wu, ne mo a kyiɲɲi lee lowi-ro-o. ⁹ ɲ nyi fo atɔraasenɲ, ne ɲ nyi feye fo i wu kitiri, amaa kasentɲ si fɛraa, Wuribware ase fo gye ato wuye nee! ɲ nyi aseɲ bɔye ne Yudaa awuye ne bo bo mone maɲ-ɔ-rɔ-ɔ e towe ba kye fo-ɔ. Amo-ɔ e kaapo nee feye bo moɲ gye Yudaa awuye kasentɲ, amaa bo gya ɔbansam a ekpa-ɔ se nee. ¹⁰ Fo ma sa a kufu nya fo aworefɔɔ ne fo e ba a fo bo gyi-o si. Nu mo ase! ɔbansam e kyɔ mone-rɔ a ɔ kee feye mone ɔko abaa-rɔ e yore aaa. ɔ sa a bo tii mone bokɔ tiikpa, na mon' ɲu aseɲ ɲke kudu. Amo e gye lowi gbaa, ɔko ne m̀ò ya kra mo kasentɲ-o-ro, mo e sa m̀ò kuwurepa, na a kaapo feye o de ɲkpa na kukyure ne a moɲ de kee-ɔ. ¹¹ Amose-ɔ ɔkema ne o de esebo-ɔ, o nu aneɲ ne Wuribware a kufwiɲe-o e towe o gywii asoree asunoo a awuye-o. ɔkema ne ɔ ko a o gyi ɔbansam se-ɔ, keseboɲgyiiri nyosepo-ɔ maa lee waa m̀ò seye.”

* 2:7 Keleekaase 2.9.

Asej ne Yeesuu ye Yohanee kyoree bo kyorwe Peggamum man-no asoree awuye-o
¹² Ne Yeesuu ye n kyoree bo kyorwe fo ne fo gye kaboo ne fo e deere Peggamum man-no asoree awuye si-o feye,

“Asej ma a lee oko ne o de kepan gymbeenyō yayase-ɔ ase nee. ¹³ Asej ne n de mo e baa fo-ɔ nee. Ɔ nyi mfej ne fo aa fo asese te-o. Mfej ne Ɖbansam te mō kuwure-o si-o ne fo te. Amo-ɔ pree gbaa ooo, fo de kasentij sa mo, ne fo moj yowe kokore mo gyi, haree lee san ne baa maa Antipas fo man-ɔ-rɔ-ɔ, fo man ne ɔ gye Ɖbansam aye-ɔ. Antipas ma moj yore abaa-rɔ, ɔ kore mo gyi kasentij si bo fo mō lowi-ro. ¹⁴ Amaa asej kafwee ko bo-rɔ ne mo e poro fo amo se, amo e gye feye boko bo fo-rɔ ne ba waa feye anej ne Biilam* ne ɔ de kyena-ɔ a waa-ɔ. Ɖ kaapo Mowabi Owure Biilak anej ne ɔ gye Isireelii awuye nkree yaa bo waa ebaye-rɔ-ɔ. Baye-ɔ e gye feye baa wo mbo ne baa maa wee ikisi si-o, ne baa waa kakyekpa na kanyarekpa. ¹⁵ Anej de ne boko bo fo-rɔ ne bo gya ekpa baye ne Nikolas awuye gya se-ɔ se. ¹⁶ Kijji lee fo ebaye-rɔ mbeyoma. Fo e moj kijji lee fo ebaye-rɔ feraa, mo e ba mbeyoma a m bo ba mo kepan ne ki te mo kan-rɔ-ɔ bo ko anej a asese-ɔ.

¹⁷ Amose-ɔ okema ne o de esebɔ-ɔ, o nu anej ne Wuribware a kufwiije-o e tawe o gywii asoree asunoo a awuye-o. Okema ne ɔ ko a o gyi Ɖbansam se-ɔ, mo e sa mō bodobodoo ne ɔ lee sosɔ, ne ba tee ε ‘Nteto-nee’, ne mo a taa bo kweero-ɔ, na ɔ wo. M bee mo e sa mō kibu fufuri ne mo a kyoree mō kenyare porwee bo dɔhɔ se-ɔ, ne oko moj nyi kenyare amo, ama mō ne ɔ nya anej a kibu amo-ɔ wore-ɔ.”

Asej ne Yeesuu ye Yohanee kyoree bo kyorwe Tiyatira man-no asoree awuye-o
¹⁸ Ne Yeesuu ye n kyoree asej ma bo kyorwe fo ne fo gye kaboo ne fo e deere Tiyatira man-no asoree awuye si-o feye,

“Nu asej ne mo e tawe mo i gywii fo-ɔ. Mo e gye Wuribware mō gyi-o. Mo akato-ro du feye deekpa agyabren-o, ne mo ayaapapaa e tore se feye kayowaa ne baa kpiine kam-ɔ. ¹⁹ Ɔ nyi itimaa suyo ne fo a waa-ɔ, na kekpa ne fo e kpa Wuribware na fo abeeko Kristoo awuye-o, na anej ne fo a kore mo gyi lowe-ɔ, na anej ne fo a kya fo abeeko Kristoo awuye-ro-o, na anej ne fo a nyite gyi aworefo-ɔ. Ɔ nyi feye fo e waa ato fo kyō kegyenkree-ɔ.

²⁰ Amaa n de fo asej ko, amo e gye feye fo e sa okyee ko ne ɔ tee mō eyee feye Wuribware a kyaame-ɔ oko, ne ba tee mō ε Yesebel-ɔ* kpa feye ɔ kaapo mo asese-ɔ ekpa baye, na o kyurowi bamo yaa bo waa kakyekpa na kanyarekpa-rɔ, na kowo mbo ne baa maa wee ikisi si-o. ²¹ Mo a sa mō san feye ɔ bo nu mō eyee lee kanyarekpa na ebaye ne i tii si-o si, amaa ɔ moj bejja mo. ²² Amose-ɔ mo e twee mō a m bo da mō mpaa se, na o di mmo se gyi aworefo bweeto. Na bamo ne bamo aa mō a di kpa abee-ɔ e moj nu bamo eyee, na bo kijji lee bamo ebaye-rɔ, na bo kine mō, mo i gyiiri bamo kesebɔ bweeto. ²³ Mo e maa mō gyi-ana pree. Mfaanee ne mo i yii asoree pree agyi ne mo e kyoree mo e kyorwe-ɔ se feye mo e gye oko ne ɔ taare a o ɔu keto kema, ne o nyi okema mfeere na keto ne ɔ kpa-ɔ, ne mo e ba okema awaase a m bo ka mō koko. ²⁴⁻²⁵ Amaa mone ne mone a san ne mone bo Tiyatira man-no-ɔ feraa, mone moj gya okyee baye amo ebaye ato kekaapo mo se, mone feraa mone moj nyi keto ne boko e tee ε Ɖbansam a akweero-ɔ dabe-ɔ. Mo e tawe mo i gywii mone feye ma lee taa kekpono ko a m bo dɔhɔ mone se, ama mon' kra keto ne mone de-o-ro kenken bo fo san ne mo e ba-ɔ.

²⁶⁻²⁷ Okema ne ɔ ko a o gyi Ɖbansam se-ɔ, ne ɔ kya se a ɔ waa keto ne mo e kpa-ɔ ya bo fo kee-ɔ, mo e sa mō keyaalen ne mo a nya lee n se ase-ɔ de koko,

‘na o gyi eman eman se keyaalen

* 2:14 Anyare kekare 22. * 2:20 2 Awure 9.30-37.

na ɔ bɔ gyiiri emɔ awuye kesebo
bɔ bwee bamɔ waa kyikpuri kyikpuri kyikpuri,
feyɛ ɔkɔ a da kalo bwee-ro-o.*

²⁸ Na m beɛ sa mɔ kekyee-e-kpa-agyi ne ba tee feyɛ ɔtore-ɔ. ²⁹ Amose-ɔ ɔkɛmaa ne o de esebɔ-ɔ, o nu anɛɲ ne Wuribware a kufwiije-o e tɔwe o gywii asɔree asunoo a awuye-o.”

3

Aseɲ ne Yeessuu ye Yohanee kyɔree bɔ kyɔɲwe Saridis maɲ-nɔ asɔree awuye-o

¹ Ne Yeessuu ye n kyɔree bɔ kyɔɲwe fɔ ne fɔ gye kabɔɔ ne fɔ e deere Saridis maɲ-nɔ asɔree awuye si-o feyɛ,

“Nu aseɲ ne mɔ e tɔwe mɔ i gywii fɔ-ɔ. Mɔ e gye mɔ ne o de Wuribware a kufwiije timaa-o na mɔ akatɔ asunoo-o, ne mɔ e gye mɔ ne o de akyee-e-kpa-agyi asunoo-o mɔ kesaree-rɔ-ɔ. ɲ nyi ketɔ ne fɔ a waa-ɔ. Fɔ de kenya feyɛ fɔ de ɲkpa, amaa mɔ e tɔwe feyɛ fɔ du ne feyɛ fɔ a wu-o. ² Amose se-ɔ kyɔɲɲi, na fɔ sa a fɔ kɔkɔregyi-o waa leɲ, na ke ma nya lowe. A lee feyɛ mɔ a ɲu feyɛ ketɔ ne fɔ a waa-ɔ moɲ tee baare Wuribware ase. ³ Anɛɲ se-ɔ, nyɔɲɲi ketɔ ne baa kaapo fɔ na ketɔ ne fɔ a nu-o si gya amɔ se, na fɔ nu fɔ eyee. Fɔ e moɲ kyɔɲɲi kyena fɛraa, mɔ i fu-ro a m ba feyɛ oyɔ a ba kanye-o, na fɔ moɲ nyi nsɔɲ ne mɔ e ba-ɔ.

⁴ Amaa asese kafwee kɔ bɔ fɔ maɲ-nɔ, ne bɔ moɲ de iyisi, amose se-ɔ mɔ e sa bamɔ atɔ buɲse fufuri, na mɔ aa bamɔ nare, a lee feyɛ baa fɔ anɛɲ kɔwaa. ⁵ ɔkɛmaa ne ɔ kɔ a o gyi ɔbɔnsam se-ɔ, mɔ e sa mɔ atɔ buɲse fufuri a o buɲ, ne ma kɔree mɔ kenya a n lee wɔre ne mɔ a kyɔree bamɔ ne bɔ de ɲkpa na kukyure ne a moɲ de kee-ɔ anyare waa-rɔ-ɔ-rɔ.* Na n taa mɔ bɔ kaapo n se Wuribware na mɔ mbɔɔ-ɔ feyɛ ɔ gye mɔ sese.

⁶ Amose-ɔ ɔkɛmaa ne o de esebɔ-ɔ, o nu anɛɲ ne Wuribware a kufwiije-o e tɔwe o gywii asɔree asunoo a awuye-o.”

Aseɲ ne Yeessuu ye Yohanee kyɔree bɔ kyɔɲwe Filadelfeya asɔree awuye-o

⁷ Ne Yeessuu ye n kyɔree bɔ kyɔɲwe fɔ ne fɔ gye kabɔɔ ne fɔ e deere Filadelfeya asɔree awuye si-o, feyɛ,

“Nu aseɲ ne n de mɔ e baa fɔ-ɔ. Mɔ e gye ɔkɔ ne mɔ kenya bɔ dwii-o, ɔkɔ ne ɔ gye kasɛɲɲi wuye-o. Mɔ e gye ɔkɔ ne o de Yudaa awuye ɔdedaapo dabe Owure Deefid a safowa-ɔ.* Mɔ ya taye pone-ɔ, ɔkɔ maa taare a o tii, ne mɔ ya tii, ɔkɔ maa taare a ɔ taye. ⁸ Kee ε, mɔ a taye pone-ɔ sa fɔ a fɔ lweero borɔ kyɔɲ, na ɔkɔ ma taare a o tii. Haree gbaa fɔ a de keyaalɛɲ kafwee-ɔ, ɲ nyi atɔ timaa ne fɔ e waa-ɔ. ɲ nyi feyɛ fɔ a gya mɔ kanɔ se, ne fɔ a kya se fɔ e kɔɔre mɔ fɔ i gyi, ne fɔ moɲ kine asese kigyii feyɛ fɔ gye Kristoonyi. ⁹ Mɔ a ɲu feyɛ Yudaa awuye kɔ bɔ fɔ maɲ-ɔ-rɔ, ne bɔ yere bɔ kye fɔ. Amaa bɔ moɲ gye Yudaa awuye kasɛɲɲi, a lee feyɛ bɔ gya ɔbɔnsam a ekpa-ɔ se. Nu feyɛ mɔ e sa a bɔ bɔ gyɔɲɲɔ fɔ ayaa-rɔ, na bɔ buɲɲi nno laman-nɔ tɔwe feyɛ baa waa fɔ bɔye, na fɔ ne mɔ e kpa aseɲ. ¹⁰ Fɔ a gya mɔ kanɔ se feyɛ mɔ a tɔwe feyɛ fɔ nyite gyi awɔrefɔɔ-ɔ se-ɔ, mɔ-ɔ mɔ i kuɲ fɔ a n lee kɔkyorɔkee ne ke e ba kaye-rɔ asese pɛee se tɔɲ kɛmaa-ɔ.

¹¹ Mɔ e ba mbeyɔmɔ, amose se-ɔ kra ketɔ ne fɔ de-o-ro kenken, na ɔkɔ ma nya kuɲ fɔ a fɔ paɲ kenya fɔ kuwurepa-ɔ. ¹² ɔkɛmaa ne ɔ kɔ a o gyi ɔbɔnsam se-ɔ, mɔ e taa mɔ a ɲ yaa Wuribware sunkpa ne ɔ bɔ sosɔ-ɔ, na ɔ ma lee lee mfeɲ daa. Mfeɲ-ɔ, o kii ne feyɛ kebeɲɲi ne ke yere ntɔɲɲi ke e leɲ mɔ sunkpa a potoo-o.* Mɔ e kyɔree Wuribware kenya na Wuribware a maɲ-ɔ kenya a m bɔ dɔɲɲɔ mɔ se. Maɲ mɔ ne ba tee ε Yerusalem ne ɔ lee Wuribware ase sosɔ mfeɲ a ɔ ba kaase mfee-ɔ. Na m beɛ

* 2:26-27 Kiliɲ 2.9 (LXX). * 3:5 Kelee Igyipiti 32.32. * 3:7 Isaya 22.22. * 3:12 1 Awure 7.15-22.

Baye ko moŋ te mō se ooo!
 Baye ko moŋ te mō se eee!*

Fo e gye ne fo moŋ de keleekaase,
 ne fo saŋ fo te, ne fo moŋ de kee.”

⁹⁻¹⁰ Mbo mo de bonyaa na aŋse keŋa ilin kowaa bo kyoro mō ne o te kuwuregya-ɔ se, ne mō kakyena moŋ de kee-ɔ. Saŋ kema na ba waa aneŋ-ɔ, abreŋe adunyo na ana-ɔ i kpuni aŋurii a bo suŋ mō ne o te kuwuregya-ɔ se, ne mō kakyena moŋ de kee-ɔ. Ba buŋŋi bamo awurepa nee bo beya kuwuregya-ɔ akato-ro, na bo towe feye,

¹¹ “Ane nyanpe Wuribware, fo a fo feye
 fo nya kedabe na kenyare na keyaalen,
 a lee feye fo ya twee keto kema,
 na fo kepre se ne amo peee a ba, ne a bo-ro.”

5

Wore na kasannegyii

¹ Ne mo a ŋu mō ne o te kuwuregya-ɔ se-ɔ de wore soswee ko ne baa bo mō feye kraŋ mō kigyisesaree-ro, ne akyoregyi doŋ mō abegya anyo peee se-ɔ. Ne baa ba ife isunoo bo ŋure ŋure si, ne baa taa kema bo mera mera akpuni ne baa da-ɔ se. ² Ne mo a ŋu Wuribware kaboo dabe ko, ne do faa-ro kenken towe feye, “Nse ya fo feye ɔ teŋŋe akpuni mo, na o buŋŋi wore mo-ro?” ³ Amaa oko moŋ bo soso beee sweere se beee sweere kaase, ne mō e gye ne ɔ taare a o buŋŋi wore mo-ro deere-ro-ɔ. ⁴ Ne mo a su bweeto, bo lee aneŋ ne bo moŋ nya oko ne do fo feye o buŋŋi wore mo-ro deere-ro-ɔ. ⁵ Ne abreŋe-ɔ oko a towe gywii mo feye, “Fo ma su. Kee oko ne do fo feye ɔ teŋŋe wore-ɔ se a akpuni asunoo ne baa bo ŋure wore-ɔ se-ɔ, na o buŋŋi-ro. Mō anyare e gye Yudaa-a-kasuro-a-ofaase-ɔ* na Owure-Deefid-mō-kenanagyi-o.* Mō e gye ne do ko gyi Obansam se-ɔ se-ɔ, mō e gye ne o buŋŋi wore-ɔ-ro.”

⁶ Mo a bee deere kuwuregya ne mbo nna-ɔ na abreŋe-ɔ a muruwaa-o, ne mo a ŋu kasannegyii yere kemō nsena akato-ro.* Ne mo a ŋu alpane ko ne a kaapo feye baa mo mō, amaa ɔ bee ɔ kee-ɔ. O de akyore asunoo na akato asunoo ne a yere bo sa Wuribware a kufwiiŋe a akato asunoo ne a kee keto kema ne ke e waa kaye mo-ro-ɔ. ⁷ Ne kasannegyii-o a ya koore wore-ɔ lee mō ne o te kuwuregya-ɔ se-ɔ kigyisesaree-ro. ⁸ Kasannegyii-o a waa aneŋ-ɔ, ne mbo nna-ɔ na abreŋe adunyo na ana-ɔ a kpuni aŋurii kamō ayaa-ro. Bamō okema de ikwanŋyi na atanne pipee kakyangegyii ne nyonku a boŋ kamō kakema-ɔ. Nyonku mo yere bo sa Wuribware aseŋe kebwarekore. ⁹ Ne baa waa kilin popwee bo sa kasannegyii-o feye,

“Fo a fo feye fo taa wore-ɔ,
 na fo teŋŋe teŋŋe akpuni-o,
 a lee feye fo e gye kasannegyii ne baa mo-ɔ,
 ne fo a ba fo mbogya ne ŋ ya wee sweere-ɔ
 bo koore aseŋe bweeto na bo nya bamō eyee,
 na bo kii Wuribware aseŋe.
 Aneŋ a aseŋe-ɔ a lee kasuro kema-ro
 na maŋ kema-ro na kade kema se,
 ne ba sa esensa kema-ɔ.
¹⁰ Ne fo a sa bamō kedabe feye awure,
 ne fo a sa ne baa kii alonŋoro
 ne ba suŋ Wuribware-ɔ,

* 4:8 Isaya 6.3. * 5:5 Keleekaase 49.9. * 5:5 Isaya 11.1, 10. * 5:6 Kelee Igyipiti 12.2, 6.

na bō gyi kuwure sweere se mfeñ.”

¹¹ Ne mō a beē deere, ne mō a nu Wuribware mbōo ḡkpeñ ḡkpeñ na akpeñdu akpeñdu si.* Na bō yere muruwaa kuwuregya-ō, bamō aa mbō nna-ō na abrese-ō. ¹² Na ba waa ilinj kenken feye,

“Kasannegyii ne baa mō-ō a fō feye
ō nya keyaalen na kapotee
na kanyiasen na eleñ
na bonyaa na wuraa na nkyoro.”

¹³ Ne mō a nu ketō kemaa ne Wuribware a twee, ne ke bō sosō-ō na sweere se-ō na sweere kaase-ō na apoo-ro-ō e waa ilinj feye,

“Fō ne fō te kuwuregya-ō se-ō na fō, kasannegyii-o,
mone a fō feye mon' nya nkyoro na bonyaa
na wuraa na keyaalen deñ bō yō nsu peee.”

¹⁴ Ne mbō nna-ō a kōore se feye, “Ameye!” Ne abrese-ō a kpuni anjirii sunj mō ne o te kuwuregya-ō se-ō na kasannegyii-o mpepeyo.

6

Ketō ne kaa waa sañ ne kasannegyii-o a teñḡe akpuni asunoo-o-ro asiye-o-ro-o

¹ Ne mō a ḡu kasannegyii-o a teñ kikpuni ne ke gye ḡkpeee akpuni asunoo-o-ro-o, ne mō a nu feye mbō nna-ō oko a su feye bware a su-ro-o tōwe feye, “Ba!” ² Ne mō a deere, ne mō a ḡu kpaña fufuri kō a bō yere. Mō odeepe-ō de keta, ne baa sa mō kuwurepa na o buñ. Ne o deee kpaña-ō feye onaapo-ō, na o ya kō gyi mō adon se.*

³ Ne kasannegyii-o a teñ kikpuni nyōsepo-ō-ro. Ne mō a nu kabō nyōsepo-ō a tōwe feye, “Ba!” ⁴ Ne kpaña kō a beē lee ba. O gye opipee nee. Ne baa sa mō odeepe-ō keyaalen a o baa kenaa sweere-ō se, na asese nya mō abee. Baa sa mō kpañ dabe a o bō kō.

⁵ Ne kasannegyii-o a teñ kikpuni sasepo-ō-ro. Ne mō a nu kabō sasepo-ō a tōwe feye, “Ba!” Ne mō a deere, ne mō a ḡu kpaña gyigyii kō. Kpaña amō odeepe de nsanya mō kesaree-ro. ⁶ Ne mō a nu bore kō a lee mbō nna-ō nsena tōwe feye, “Mon' sa a abwaye na yaabraa kenya waa leñ, na amō yawō waa leñ. Amaa mone ma nyera mfo ayii na bobee ayii ne bō de amō agyi ba waa nta-ō.”

⁷ Ne kasannegyii-o a teñ kikpuni nasepo-ō-ro. Ne mō a nu kabō nasepo-ō a tōwe feye, “Ba!” ⁸ Ne mō a deere, ne mō a ḡu kpaña kō ne mō kayowore du feye kyaase mfo-ō. Kpaña amō a odeepe-ō kenyaere e gye “Lowi.” Ne oko ne ba tee mō e “Akyenaporo-ro”-ō gya mō se. Ne baa ke sweere-ō-ro ntun nna, ne baa sa bamō katun konko se keyaalen feye bō ba kpañ na akon na alogyi na mbō kpeñse bō mō mfeñ a asese-ō.

⁹ Ne kasannegyii-o a beē teñ kikpuni nuusepo-ō-ro. Ne mō a ḡu feye asese ne baa mō bō lee aneñ ne baa tōwe abwaresen-ō se, ne bō moñ kinji kebwaresun kamee-ō ekra bō lonḡokpa ne o bō Wuribware akato-ro sosō mfeñ-ō kaase. ¹⁰ Ne baa fee-ro kenken feye, “O Nyanpe Wuribware na Baye-kō-moñ-te-mō-se-na-kasentij-Bware, nsañ mō ne fō i gyi asese ne bō te sweere mō se-ō asen, na fō bu bamō kepo, na fō gyiiri bamō kesebō bō lee aneñ ne baa mō ane-ō se?” ¹¹ Ne baa sa bamō okemaa kyefuri kaare, ne baa tōwe gywii bamō feye, “Sañ kō e ba a o bō ba mbeyomō, ne asese peee ne ba ba a bō bō mō feye aneñ ne baa mō mone-ō, ba mō bamō a bō lowe, amose-ō mon' nya kanyite bō fō sañ amō.”

¹² Ne mō a ḡu kasannegyii-o a teñ kikpuni siyesepe-ō-ro, ne sweere a leñkpañ kenken, ne kyowē a kii kigyigyii tun tun tun, ne oferi a kyurowi kii opipee kōo feye mbogya-ō.*

* 5:11 Daniyel 7.10. * 6:2 Sakariya 1.8; 6.2. * 6:12 Yowel 2.30-31; Isaya 13.10.

¹³ Ne akyee-e-kpa-agyi a maye lee soso lee daye sweere se potoo potoo potoo, feye afwii dabē kō a kya, ne ayii agyi burbur a lee daye-rō-ō. ¹⁴ Ne soso a bō feye bamō a bō kraŋ-ō, ne kebee kēmaa na kwii kēmaa a lee amo yerekpa.*

¹⁵ Mfeŋ-ō ne kaye mō-rō a awure na agyēŋkpeepō na anaapō abrese na atō awuye na ayaaleŋpō na anya na agyi na asese-ō pēee a sere ya kweero ebō-rō na afore ne a da abee-rō-ō kaase. ¹⁶ Ne ba fēe-rō ba tee ba kyōŋwe abee na afore feye, “Mōn' lee da ane se, na mōn' taa ane bō kweero mō ne o te kuwuregya-ō se-ō se na kasannegyii a kaduŋfwii-ō si.* ¹⁷ Bamō kaduŋfwii ne ka ba kufu-o kake a fō-ō, nse e gye ne o taare a o kuŋ bamō?”

7

Isireelii awuye ŋkpeŋ kelafa na aduna na ana

¹ Amō-ō kamee-ō ne mō a ŋu Wuribware mbō nna a yere kaye apore ana-ō se, ne baa kra kaye mō-rō a afwii-o pēee, na a ma nya kyaare sweere se na apō se na kiyii kēmaa se. ² Ne mō a ŋu Wuribware kabō kō a lee kyōwe leekpa o ba, na o de Wuribware ne mō wōre dooo i de ŋkpa-ō yireeŋsaa ne o ba a bō kyaŋ Wuribware asese nkyanee-ō. Ne o tee keŋkeŋ bō kyōŋwe mbō nna ne Wuribware a sa bamō keyaaleŋ feye bō nyera sweere-ō na apō-ō. ³ Ne kabō amo ye, “Mōne ma nyera sweere na apō na ayii bō fō saŋ ne ane a kyaŋ Wuribware asese nsekpeeno se nkyanee-ō.” ⁴ Ne baa tōwe asese ne baa kyaŋ bamō nsekpeeno-ō kanō gywii mō. Bō ye bō bō ŋkpeŋ kelafa na aduna na ana lee Isireelii awuye a nsuro-o pēee. ⁵⁻⁸ Kasuro kēmaa de asese ŋkpeŋ kudu ŋnyo, ne baa kyaŋ bamō nsekpeeno se nkyanee. Nsuro amo bō kudu ŋnyo, ne bamō anyare e gye Yudaa na Rubiŋ na Gad na Asere na Nafatalii na Manasee na Simeyōŋ na Lewii na Isakaa na Saburōŋ na Yosef na Benyamij.

Asese bweetō bweetō ne ōkō maa taare a o ŋu bamō kanō-ō

⁹ Amō-ō kamee-rō, a mōŋ kyee, ne mō a ŋu asese bweetō bweetō Wuribware se. ōkō maa taare a o ŋu bamō kanō. Ne baa lee kasuro kēmaa-rō na maŋ kēmaa-rō na kade kēmaa se, ne ba sa eseŋsa kēmaa, na bō yere kuwuregya-ō na kasannegyii-o akatō-rō bō buŋ buŋ kyefuri ekaare, ne bō de de kabeŋ aferaa bamō asaree-rō. ¹⁰ Ne baa fēe-rō keŋkeŋ feye,

“Ane nyanpe Wuribware ne o te kuwuregya-ō se-ō
na kasannegyii-o e gye ne baa morowe ane.”

¹¹ Na Wuribware mbō pēee yere muruwaa kuwuregya-ō na abrese-ō na mbō nna-ō. Ne baa kpuni anjirii kuwuregya-ō akatō-rō suŋ Wuribware. ¹² Ne baa tōwe feye,

“Ameye. Nkyoro na wuraa na kanyiasen
na anse na bonjaa na keyaaleŋ gye
ane nyanpe Wuribware lee nee nsu pēee. Ameye.”

¹³ Ne abrese-ō ōkō a bise mō feye, “Asese mō ne bō buŋ kyefuri ekaare, ne bō yere kuwuregya-ō akatō-rō-ō, mfene ne baa lee?”

¹⁴ Ne ŋ ye “Mōŋ nyi. Fō e gye ne fō nyi.”

Ne o tōwe gywii mō feye, “Bamō e gye asese ne baa kperi Yeesuu si gyi aworefoō bweetō, ne bamō abaa-rō mōŋ yore, ne baa ba kasannegyii-o mbōgya bō fwee bamō ekaare, ne e ya fwiiri pareparepare.”

¹⁵ Amose se-ō ne bō yere Wuribware a kuwuregya-ō
akatō-rō mō soso a suŋkpa-ō mfeŋ,
ba suŋ mō mpase na kanye, na bō ma yōwe daa.
Mō ne o te kuwuregya-ō se-ō e kyena bamō ase,

* 6:14 Isaya 34.4. * 6:16 Hoseya 10.8.

na o kuṅ bamo, na bo ma gyi aworefo.

¹⁶ Akon maa lee nya bamo. Burufo maa lee nya bamo.

Kyowe maa lee da bamo, na o kywee bamo ayaa-ro.

¹⁷ A lee feye kasannegyii ne o yere kuwuregya-o nsena akato-ro-o

e gye ne oo kii bamo odeeresepo,

na o kpa bamo yaa atiribu

ne amo-ro a nkyu-o maa lowe-o ase, na bo ya nuu.*

Na Wuribware kpee bamo akyuku pree.”*

8

Keto ne kaa waa saṅ ne kasannegyii-o a teṅ kikpuni lalalowe-o-ro-o

¹ Kasannegyii-o a teṅ kikpuni sunoosepo-o-ro, ne soso a waa diṅ dṅhweree kebega.

² Ne mo a ṅu Wuribware mboo nsunoo ne bo yere mo akato-ro-o, ne baa sa bamo okemaa kabere.

³ Kaboo ko ne o de atanne pipee kakyansegyii-o a bo yere atanne pipee loṅṅokpa ko a o bo kywee nyonku-o. Loṅṅokpa mo yere kuwuregya-o akato-ro. Ne baa sa mo nyonku bweeto. Ne oo taa bo waa mo kakyansegyii-o-ro feye o bo tii kebwarekore ne Wuribware asese e kore mo-o se. Ne oo taa kakyansegyii-o bo dṅṅo loṅṅokpa-o se.

⁴ Ne ṅkee Wuribware kaboo-o a yere Wuribware akato-ro na o de kakyansegyii-o mo kesaree-ro, ne nyonku eboree na Wuribware asese a kebwarekore-o e yo Wuribware ase. ⁵ Ne Wuribware kaboo-o a taa kakyansegyii-o, ne oo ṅwee deekpa lee loṅṅokpa-o bo waa-ro, ne oo twee bo kyonwe sweere se. Ne bware a su-ro gburi gburi gburi, ne eleele a gyi melele melele melele, ne sweere a lenkpaṅ kpuṅ kpuṅ kpuṅ.

Keto ne kaa waa saṅ ne Wuribware a mboo nsunoo-o a fore bamo mbere-o

⁶ Ne Wuribware a mboo nsunoo amo ne bamo okemaa de kabere-o a waa siraa feye bo fore. ⁷ Kaboo gyeṅkpreese-o a fore mo kam-o, ne anyiṅkpenkyukuriigy na deekpa na mbogya a lee soso wee sweere se. Fo ya ke sweere-o ntun nsa, mo katun konko ayii na efa a kywee fuuu.

⁸ Ne kaboo nyosepo-o a fore mo kabere-o. Ne ato ko ne a du feye kebee dabe ko ne deekpa e kywee kemo-o a lee da apoo-ro tukum. Ne fo ya ke apoo-ro ntun nsa, mo katun konko a kii mbogya, ⁹ ne mo katun konko amo a ṅkingyi-o na mo-o a wu, ne mo katun konko amo a ekoree-o a mwiire.

¹⁰ Ne kaboo sasepo-o a fore mo kabere-o. Ne kekyee-e-kpa-agyi dabe ko ne ku du feye poo-ro-o a kywee bo lee da sweere se. Ne fo ya ke kaye-ro ebon na atiribu pree-ro ntun nsa, ¹¹ amo katun konko nkyu a waa preepree. Ne asese ne baa nuu nkyu amo-o bweeto a wu. Kekyee-e-kpa-agyi amo kenya e gye “Preepree.”

¹² Ne kaboo nasepo-o a fore mo kabere-o. Ne oko ne mon ṅu mo-o a da kyowe na kiferi na akyee-e-kpa-agyi. Ne fo ya ke kyowe-ro ntun nsa na kiferi-ro ntun nsa na akyee-e-kpa-agyi-ro ntun nsa, amo kekemaa katun konko a da kibugyii turum. Ne fo ya ke mpase-ro ntun nsa, mmo katun konko mon de kelanṅero. Ne fo ya ke kanye-ro ntun nsa, kam katun konko-ro kiferi na akyee-e-kpa-agyi mon lee.

¹³ Ne mo a deere, ne mo a ṅu kabogyii ko ne oo lee olun dabe dabe-o, ne o fuwi awore-ro, na o su kenken feye, “A waa len bweeto a a sa kaye-ro asese, saṅ ne Wuribware a mboo nsunoo-o-ro nsa ne baa saṅ-o e fore bamo mbere-o.”

9

¹ Ne Wuribware a kaboo nuusepo-o a fore mo kabere-o. Ne mo a ṅu kekyee-e-kpa-agyi ko, na kaa lee soso bo lee da sweere. Ne baa sa kemo kemaṅtan looris e safowa-o. ² Ne oo taye kemaṅtan amo kan a pone-o, ne eboree a lee kemo-ro feye kedeekpretekii a eboree-o. Ne eboree-o a bun kyowe na awore se sa ne kibugyii a da. ³ Ne akyanṅanka

* 7:17 Yeremeya 2.13. * 7:17 Isaya 25.8.

a lee eboree-o-ro ba sweere se, ne baa sa bamo kebwee feye agyapureepu-o. ⁴ Ne baa tawe gywii bamo feye bo ma kan tenje efa na ayii na keferaagyi kema. Amaa baa sa bamo kpa feye bo dunwi sweere se a asese ne bo mon de Wuribware a nkyanee-o bamo nsakpeeno-o. ⁵ Bo mon sa bamo kpa feye bo maa asese, amaa bo dee dunwi bamo ane-aaa aferi anuu. Akyankyanka amo ya dun fo, a bo gya nee feye gyapureepu-o. ⁶ Aferi anuu, ne akyankyanka amo maa se ba dunwi bamo-o, ba buwi a bo kpa lowi, bamo-o bo maa nya. Ba kpa feye bo wu, bamo-o bo maa wu, amaa lowi e lee bamo ase.

⁷ Akyankyanka-o du nee feye ekpana ne baa waa siraa a bo yaa kenaa-ro-o. Bamo anu si de ato ko ne a du feye atanne pipee awurepa-o, ne bamo akato-ro du feye asese lee-o. ⁸ Bamo ipwii du nee feye akyee lee-o, ne bamo abwan du feye ofaase lee-o. ⁹ Ne bo de kelyanse ekaare ne bo de ba kun bamo akan-no kenaa-ro-o. Ne bamo abanban mo i su nee feye ekpana bweeto a gyiiri itireelaa ne bo de bo naa kenaa-ro. ¹⁰ Bo de nte ne bo de ba dunwi feye agyapureepu-o. Ne bo de kpa feye bo dee dunwi asese ane-aaa aferi anuu. ¹¹ Bo de owure ne o deere bamo se-o. O dee o gye Wuribware a mbao-o oko nee, ne o waa boye. Ne mbeyomo mo e gye ne o deere kema tan loorise-o se. Heebrii senja-ro mo kenarye e gye Abadon, ne Griiki senja-ro mo e gye Apoliyon, kaase e kaapo feye Onyepo.

¹² To, afuto gyekpeese a kyon. Anyo mo bo akato-ro a ba.

¹³ Ne kaboo siyesepe-o a fore mo kabere-o. Ne mo a nu bore ko a su lee atanne pipee lonhokpa ne o yere Wuribware akato-ro-o a apore ana-o-ro. ¹⁴ Ne bore amo a tawe gywii kaboo siyesepe ne o de kabere-o feye, "Sanje Wuribware a mbao nna ne baa hure bamo Yufraatis bon kee-o." ¹⁵ Ne baa sanje mbao nna amo ne baa hure bamo-o. Baa waa siraa sa bamo donhwere mo dee na kake mo dee na kiferi mo dee na kasu mo dee-o na bo maa asese bweeto. Fo ya ke kaye-ro asese-ro ntun nsa, mbao amo e maa katu konko. ¹⁶ Ne baa tawe anaapo ne bo te te ekpana se-o kan gywii mo, bo bo akpenke alafa anyo.

¹⁷ Ekpana na bamo adepe ne mo a nu-o de kelyanse ekaare ne bo de ba kun bamo akan-no kenaa-ro, ne e ya pee feye deekpa-o, ne e bee i du agyigyii feye eboree-o, ne e bee i du kakaduro feye kafirowuta-o. Ne ekpana-o anu du feye afaase anu-o. Ne deekpa na eboree na kafirowuta e lee bamo nno-ro. ¹⁸ Ne deekpa na eboree na kafirowuta ne aa lee bamo nno-ro-o a maa asese bweeto bweeto. Fo ya ke kaye-ro asese-ro ntun nsa, bamo katu konko a wu. ¹⁹ Ekpana-o elej peee bo bamo nno-ro nee na bamo nte-ro. Ne awo anu te bamo nte-o si, ne a taare a a dunwi asese.

²⁰ Ne sese dimaadi ne baa san, ne ato mo mon maa bamo-o, bo san bo mon nu bamo eyee kinji lee bamo ebore-ro. A kaapo nee feye bo mon yowe kusun Obonsam na ikisi ne baa ba atanne pipee na afufuri, na kayowaa na kefore na kiyii bo waa-o. Ane a ato mo mon kee, ne a maa nu asen, ne a mon naa. ²¹ Ane a asese-o mon nu bamo eyee a bo yowe asese kemoo, na bamo kakpe na asibense, na bamo kakyekpa na kanyarekpa kowaa, na bamo kayu.

10

Wuribware kaboo na wore kagyingyi ne o de-o asen

¹ Ne mo a bee nu Wuribware kaboo dab ko a lee soso o ba kaase, na kowore a muruwaa mo, na nyinkpentaliili bo mo kunu si, ne mo akato-ro du feye kyowe-o, ne mo ayaa du feye deekpa agyabren-o. ² Ne oo bunji wore boose kagyingyi ko ne o de mo kesaree-ro-o-ro. Ne o ba mo kigyiseyaa bo yera opoo se, ne o ba mo kebenayaa-o bo yera sweere se. ³ Ne o faa-ro kenken feye ofaase a su-o. Mo a faa-ro kamee-ro-o, ne bware a su-ro gburi gburi iluwi isunoo bo kore mo se. ⁴ Bware a su-ro lowe-o, ne mo e kpa a n kyoree keto ne bware amo a tawe-o. Amaa ne mo a nu bore ko a lee soso tawe feye, "Keto ne bware amo a tawe iluwi isunoo-o, fo ma kan lee kemo tawe kawu, fo ma kyoree bo beya."

⁵ Ne Wuribware kaboo ne mo a nu na o yere opoo se, ne o bee o yere sweere se-o a yase mo kigyisesaree bo kyoo soso. ⁶ Ne o waa Wuribware etan feye, a maa kye, Wuribware e sa a keto kema gye kee. Ne o ye, "N de Wuribware ne mo kalyena mon de kee, ne o twee

soso na keto kema a ne ke bo mfeɲ-ɔ na sweere na keto kema a ne ke bo mɔ se-ɔ na ɔpoo na keto kema a ne ke bo mɔ-ro-ɔ kenyaɗe mo e waa etan feye, a maa kyee, Wuribware e sa a keto kema a gye kee. ⁷ Amaa Wuribware kaboo sunoosepo-ɔ ya fore mɔ kabere-ɔ, Wuribware e waa keto ne ɔ kra feye ɔ waa, ne mbeyomɔ aa kweero-ɔ, feye aneɲ ne ɔ kyɔ tɔwe gywii mɔ ayaafɔr, ne bo gye mɔ akyaamee ne baa dee kyena-ɔ.”

⁸ Ne bore ne mo a dee nu feye oo su lee soso-ɔ a tɔwe gywii mo feye, “Ya kɔre wɔre lee Wuribware kaboo ne ɔ yere ɔpoo se, ne ɔ bee ɔ yere sweere se-ɔ kesaree-ro.”

⁹ Ne mo a yo Wuribware kaboo-ɔ ase ya tɔwe gywii mɔ feye ɔ taa wɔre kagyinyii-o sa mo. Ne ɔ ye, “Kɔre na fo wo. Wɔre mo aseɲ bo kɔne feye gyabweekyu-o, amaa fo ya nu amo kaase, a waa fo preepree.”* ¹⁰ Mo a kɔre wɔre amo mo e wo-ɔ, ne aa waa mo kan-ro kɔne kɔne feye gyabweekyu-o. Amaa mo a deɲ wo lowe-ɔ, ne aa waa mo kame-ro preepree. ¹¹ Ne baa tɔwe gywii mo feye, “Aa bee fo feye fo tɔwe keto ne Wuribware a lee bo kaapo fo feye ke e waa asese ne baa lee kasuro kema-ro na kade kema se, ne ba sa eseɲsa kema-ɔ na bamo awure.”

11

Akyaamee anyo-ɔ

¹ Ne baa sa mo kayii ne bo de ba kare atɔ-ɔ. Ne baa tɔwe gywii mo feye, “Koso na fo kare Wuribware sunkpa na lɔɲɔkpa ayaa, na fo kare bamo ne ba sun Wuribware mfeɲ-ɔ. ² Amaa fo ma kan kare Wuribware sunkpa a kabuno gyeɲkpees-ɔ ayaa, yɔwe mfeɲ bo beya, a lee feye baa taa mfeɲ bo sa bamo ne bo maa sun Wuribware-ɔ. Ba waa keto kema a bɔye bɔye Wuribware a maɲ-ɔ-ro aferi aduna na anyo.

³ Mo e ba mo akyaamee anyo ko a m bo kyɔɲwe mfeɲ, na baa mare aprakee bo teɲ bamo elaa-re-ro. Na bo tɔwe abwareseɲ nke kakpeɲ na alafa anyo na adusiye maɲ amo-ro.” ⁴ Mfɔ ayii anyo na mferitoree nyɔ ne ɲ yere Kaye-ro-asese-pees-bamo-Nyanpe akato-ro-ɔ yere bo sa akyaamee anyo amo.* ⁵ ɔdoɲ kema a ne ɔ kpa a ɔ tɔraa bamo-ɔ, amo deekpa e lee bamo nno-ro ɔ kywee mɔ. Mfaanee a kpa-ɔ se, ne ba bore se a bo bo mɔ ɔkema a ne ɔ tɔraa bamo-ɔ. ⁶ Saɲ ne ba tɔwe abwareseɲ-ɔ, bo de eleɲ feye bo tii kpa, na bware ma ba. Ne bo bee bo de eleɲ, na bo kyurowi eboɲ-no nkyu peee bo kii mbogya. Ne bo bee bo de eleɲ feye bo baa aseɲ kema a ne ba kpa-ɔ sweere mo se.

⁷ Bamɔ ya lowe bamɔ abwareseɲ kotɔwe, kabɔ kpeɲse ko e lee kemaɲtaɲ looris-ɔ-ro a ɔ ba, na ɔ bo ko Wuribware akyaamee anyo amo, na o gyi bamo se, na ɔ mɔ bamo. ⁸ Na bamo afuniɲ di maɲ dabe amo mfeɲ ne baa da bamo nyanpe Yeesuu bo mera kiyii kpare-abee-ro-ɔ a alɔɲde-ɔ se. Maɲ amo keɲasenyare e gye Sɔdɔm, ne bo bee ba tee mɔ e Igyipiti-o. ⁹ Ne asese ne baa lee kasuro kema-ro na maɲ kema-ro na kade kema se, ne ba sa eseɲsa kema-ɔ e deere bamo afuniɲ-o nke nsa na kebegya, na bo kine kipure bamo. ¹⁰ Na bamo akato gyi bamo anyo lowi si, na bo ke abee atɔ. A lee feye Wuribware akyaamee anyo mo ne baa tɔwe abwareseɲ-ɔ a taa aworefɔ bweetɔ bo doɲɲo asese ne bo bo kaye mɔ-ro-ɔ se.

¹¹ ɲke nsa na kebegya kamee-ɔ, na Wuribware kyinɲi bamo lee lowi-ro. Na kufu nya asese peee ne ba ɲu bamo-ɔ. ¹² Na Wuribware akyaamee anyo amo nu bore ko e faa-ro a ɔ lee soso, na ɔ tɔwe gywii bamo feye, “Mon! ba soso mfee.” Bamɔ adɔɲ e yere a bo deere, na bo ɲu feye kowore i buɲ akyaamee anyo-ɔ se, na ba yo soso. ¹³ Puri amo-ro dee ne sweere e leɲkpaɲ kpuɲ kpuɲ kpuɲ. Fo ya ke maɲ-ɔ-ro ntun kudu, katun koɲko i kpuri. Na asese ɲkpeɲ nsunoo wu. Na kufu nya asese peee ne ba saɲ-ɔ. Na bo kyoro Wuribware ne ɔ gye soso a owure-o bo lee mɔ kedabe ne o de-o si. ¹⁴ To, afuto ne a gya se nyɔsepo-ɔ a kyɔɲ. Amaa asasepo-ɔ e ba mbeyomɔ.

Kabere sunoosepo-ɔ

¹⁵ Ne Wuribware kaboo sunoosepo-ɔ a fore mɔ kabere-ɔ, ne eboɲ a su soso keɲkeɲ feye,

* 10:9 Isikiyel 3.3.

* 11:4 Sakariya 4.3, 11-14.

“Kaye-rɔ keyaalen pɛɛɛ gye anɛ nyanpe
Wuribware na Kristoo lee nee mbeyomɔ.
Na Wuribware gyi kuwure nsu pɛɛɛ.”

¹⁶ Ne abresɛ adunyɔ na ana ne bɔ te te ηwuregya-ɔ se Wuribware akato-rɔ-ɔ a kpuni
anjurii sunj Wuribware tɔwe feye,

¹⁷ “Bɔ-elen-ɔ-kyon-ɔkema-Bware,
fo ne fo mon de keleekaase na kegyekeɛ-ɔ,
ane e sa fo anse feye fo a kɔre fo keyaalen-ɔ,
ne fo a lee kaase fo i gyi fo kuwure-o.

¹⁸ Bɔ fo mbeyomɔ, nde se awuye idunj a fwii fo se.
Amaa mbeyomɔ, sanj a fo feye
fo kaapo bamo fo kadunfwii.
Sanj a bee fo feye fo gyi bamo ne baa wu-o asen,
na fo ka fo ayaafore kɔkɔ, fo akyaameɛ-ɔ,
na fo asese ne fo a lee sa fo eyee-ɔ,
na abresɛ na nyaagyi ne ba sunj fo-ɔ.
Ne sanj a bee fo feye fo kpuri
bamo ne ba nyera sweere-ɔ.”

¹⁹ Ne Wuribware sunjka ne ɔ bɔ soso-ɔ a taye, ne mo a ηu Wuribware a etanj kedakaa-ɔ
mɔ sunjka-ɔ mfenj. Ne elɛɛɛ a gyi melɛ melɛ melɛ, ne bware a su-ro gburi gburi
gburi, ne sweere a lenkpanj kpuj kpuj kpuj, ne anyinjkpenkyukuriigy a ba sweere wɔre
wɔre wɔre.

12

Ɔkyee na danjyam asen

¹ Ne mo a ηu afuto dabe ko soso. Ɔkyee ko bɔ-rɔ ne kyɔwe bɔ mɔ kameɛ, ne ɔ sa ne ɔ
tore se. Na kiferi bɔ mɔ ayaa kaase, ne o buj kuwurepa na akyee-e-kpa-agyi kudu anyo
te te si. ² O de kame, ne ɔ kpa a ɔ kowe. Ne mɔ kudunwi a sa ne oo su.

³ Ne mo a bee ηu afuto ko soso. Mo a ηu kabɔ dabe dabe ko ne ku du feye danjyam
pipee-o, ne o de anu asunoo na akyore kudu, ne kuwurepa buj buj anu-o kekema se.
⁴ Fo ya ke soso a akyee-e-kpa-agyi-o-ro ntun nsa, danjyam-ɔ a ba mɔ kate bɔ gyiiri katun
konko lee soso twee bɔ kyonwe sweere se. Ne ɔ yere ɔkyee amo akato-rɔ, na mɔ ya denj
kɔwe a ɔ nya wɔ mɔ kayaagyi-o puri-ro. ⁵ Ne ɔkyee amo a kowe gyi nyanse, ne ɔ ba a ɔ
bɔ ba mɔ keyaalen bɔ deere kaye-rɔ asese pɛɛɛ se, na ɔ ma su ɔko se. Amaa ne baa ηwaa
kayaagyi-o taa yaa Wuribware ase mfenj ne o te mɔ kuwuregya-ɔ se-ɔ. ⁶ Ne ɔkyee-ɔ a sere
yo kimukee-ro mfenj ne Wuribware a kyɔ lonjo bɔ yera mɔ-ɔ. Mfenj ne ba deere mɔ se
ηke kakpenj na alafa anyo na adusiye.

⁷ Ne kenaa a ba soso mfenj. Wuribware kabɔ bresɛ ne ba tee mɔ ε Maakel-ɔ na mɔ
kameɛ-rɔ awuye-o, na danjyam-ɔ na mɔ kameɛ-rɔ awuye-o a ko kenaa. ⁸ Ne Wuribware
a mbɔ-ɔ a ko gyi danjyam-ɔ na mɔ kameɛ-rɔ awuye-o gyi si, ne baa gya bamo lee soso
mfenj. ⁹ Danjyam-ɔ anasenyare e gye “Kɔwɔ-ne-ɔ-penna-sese-dɛdaa-ɔ,” na “ɔbɔnsam”
na “Setane” na “Kaye-rɔ-asese-pɛɛɛ-ɔ-pennapo.” Baa twee mɔ aa mɔ kameɛ-rɔ awuye-o
bɔ kyonwe sweere se. ¹⁰ Ne mo a nu bore a su kenkenj lee soso feye,

“ηkee fɛraa, anɛ nyanpe Wuribware a bɔ morɔwe mɔ asese,
na o gyi mɔ kuwure-o,
ne Kristoo ne oo lee-o a nya keyaalenj.
Kee, baa twee mɔ ne ɔ dɛɛ yere Wuribware ase
ɔ porɔ anɛ kosobɛɛ-ana feye baa waa bɔye-ɔ
bɔ kyonwe sweere se.

¹¹ Anẹ kọsọbẹẹ-ana amọ a kọ gya mọ.
 Ketọ sẹ nẹ baa taare gya mọ-ọ ẹ gye feye
 kasannegyii-o a wu, nẹ mọ mbogya a wee sweere,
 nẹ baa yere bamọ asej timaa-o kọtowe-rọ kejkej,
 nẹ bọ ye kasannegyii-o si kegya, nẹ bamọ ya wu,
 a bọ kikine mọ na bọ kyena.

¹² Amose-ọ, soso na mone nẹ mone te mfej-ọ,
 mon' sa a mone akato gyi.
 Amaa mbeyomọ a waa lej a bọ sa asese
 na ketọ kemaa nẹ ke bọ sweere sẹ na ọpoo-rọ-ọ.
 A lee feye Ọbansam a lee soso ba mone ase sweere sẹ.
 Kadunfwii nẹ o de mbeyomọ-ọ kyọ bweetọ,
 a lee feye o nyi damenajise feye
 mọ san monj lee ọ kyọ.”

¹³ Danjyam-ọ a bọ sa sẹ feye baa twee mọ bọ kyọjwe sweere sẹ-ọ, nẹ ọọ meraa sẹ ọ sere ọ gya ọkyee nẹ ọọ kowe gyi nyanse-ọ. ¹⁴ Nẹ baa sa ọkyee-ọ abanjbanj kọ nẹ a du feye oluj lee-o, na ọ nya fuwi yọ mọ kweerokpa kimukee-ro mfej nẹ ba deere mọ sẹ nsu nsa na kebegya, na danjyam nẹ mọ kejasenyare bee ke gye “Kowọ”-ọ ma nya kra mọ. ¹⁵ Nẹ danjyam-ọ a kpuu nkyu lee mọ kan-rọ, nẹ kufwiiri a twee, na ke nya taa ọkyee-ọ nare. ¹⁶ Amaa nẹ sweere a kya ọkyee-ọ-rọ, a lee feye sweere a nuu nkyu nẹ ọ ya lee danjyam-ọ kan-rọ-ọ pẹe. ¹⁷ Nẹ danjyam-ọ duj a fwii ọkyee-ọ sẹ, nẹ ọọ yọ ya kọ ọkyee-ọ mọ gyi-ana pẹe. Bamọ ẹ gye bamọ nẹ bọ gya Wuribware a mbraa-ọ sẹ, nẹ bọ de Yeessu a asej-ọ-rọ ba tawe amọ kejkej. ¹⁸ Nẹ danjyam-ọ a yere ọpoo kee.

13

Kabo kpejise nẹ kaa lee ọpoo-rọ-ọ

¹ Nẹ mọ a ọj kabọ kpejise kọ a lee ọpoo-rọ ka ba, na ka de akyore kudu na ọj asunoo, na awurepa buj buj akyore-ọ kekemaa sẹ. Nẹ baa kyoree kejasenyare nẹ ke ẹ kaapo feye kabọ amọ na Wuribware ta-ọ bọ kyena kamọ ọj-o kekemaa sẹ. ² Kabọ nẹ mọ a ọj-o du feye mpase wuye, nẹ kamọ ayaapapaa du feye puroj dabe lee-o. Nẹ kamọ kanọ du feye ọfaase lee-o. Nẹ ọjkee danjyam-ọ a taa mọ fọfọj kuwure na mọ keyaalenj bweetọ nẹ o de-o bọ sa mpase wuye-o. ³ Kabọ amọ a ọj-o kọkọjko du feye bamọ a ọj ke mọ kepan-ọ, amaa kemọ lọ-ọ a kyọ wu. Nẹ kaye-rọ asese pẹe eyee a kpej bamọ, nẹ baa gya mpase wuye-o si. ⁴ Nẹ asese a sunj danjyam amọ, a lee feye ọọ taa mọ keyaalenj-ọ bọ sa mpase wuye-o. Nẹ baa sunj mpase wuye-o gbaa tawe feye, “Nse ẹ gye nẹ ọ ta feye mpase wuye mọ? Nse ẹ gye nẹ ọ taare a ọ kọ gya mọ? Ọkọ monj bọ-rọ!” ⁵ Nẹ mpase wuye-o a nya kpa tawe adabedabesej kaapo mọ eyee, na ọ saare Wuribware tawe feye mọ aa mọ ta. Nẹ Wuribware a sa nẹ mpase wuye-o keyaalenj amọ monj kyọ aferi aduna na anyọ, na ọ waa mọ kepre. ⁶ Nẹ ọọ da Wuribware yii, nẹ ọọ bee da mọ kenjare na mfej nẹ o te-o na bamọ nẹ bọ bọ soso-ọ pẹe yii. ⁷ Kpa da feye mọ aa Wuribware asese kọ, na o gyi bamọ sẹ. Nẹ ọọ nya asese nẹ baa lee kasuro kemaa-rọ na manj kemaa-rọ na kade kemaa sẹ, nẹ ba sa esenja kemaa-ọ sẹ keyaalenj. ⁸ Na kaye-rọ asese pẹe sunj mpase wuye-o, amọ ọkemaa nẹ kasannegyii nẹ baa mọ-ọ a kyoree mọ kenjare waa wọre nẹ ọ kaapo ọkemaa nẹ o de ọkpa na kuyure nẹ a monj de kee-ọ-rọ pwee nẹ Wuribware a dee twee kaye-ọ. ⁹ Mon' lọj esebọ a mon' nu!

¹⁰ Bamọ nẹ bọ bware sa kekra-ọ,
 adọj ẹ kra bamọ a bọ yaa anya kusuj-no.
 Bamọ nẹ bọ bware sa kepan-ọ,
 kepan-no nẹ ba wu.*

* 13:10 Yere meya 15.2.

Amo-ɔ pɛɛɛ bware feye Wuribware asese nyite aworefo-ɔ, na bo sa a bamo kokoregyi-o waa leɲ.

Kabo kpenɛ ne kaa lee sweere-ɔ

¹¹ Ne mo a bee nu kabo kpenɛ ko, na ka daree sweere-ɔ. Ka de akyore anyo feye sanne lee-o, ne ka sa senɛa feye dankyam-ɔ. ¹² Ne kaa kperi mpase wuye-o na mo keyaalɛ se yere kaye-ɔ asese pɛɛɛ feye bo sun mpase wuye amo ne baa ne mo anu-o kokorko ne kemɔ lo-ɔ a wu-o. ¹³ Kabo amo gbaa a waa afuto na akpenyeeto bweeto. Ne amo ako e gye feye kaa sa ne deekpa a lee soso ba sweere asese akato-ɔ. ¹⁴ Ne kaa penna kaye-ɔ asese pɛɛɛ bo lee akpenyeeto ne kaa yere mpase wuye-o ayaa-ɔ waa-ɔ se. Ne kabo-ɔ a towe gywii kaye-ɔ asese pɛɛɛ feye bo ba kefore bo seri kotoko ne kaa lee mpase wuye ne baa ne mo kuɲu koriko ne kemɔ lo-ɔ a wu-o. ¹⁵ Ne kabo amo a nya kpa, ne kaa fwii ne waa kefore ne kaa lee mpase wuye-o emorobo-ɔ, ne kaa nya nkpa. Ne kaa sa kano feye bo mo akema ne oo kine kamɔ kusuɲ-o. ¹⁶ Ne kabo amo a yere abrese na nyaagy, na ato awuye na atiripo, na agyi na anya, feye bo kyan bamo agyiselokwe-ɔ beee bamo nsɛkreɛno nkyanee. ¹⁷ Ōko moɲ de kpa feye o fe ato beee ɔ soɔ ato, amo baa kyan mo kigyiselokwe-ɔ beee mo kasɛkreɛno kakyanee. Kakyanee amo e gye kabo amo kenyaɛ beee akyoregyi ne a yere bo sa mo kenyaɛ-ɔ. ¹⁸ Ōko i de kanyiasɛ, ɔ taare a o nu kabo amo akyoregyi-o kaase, a lee feye a yere bo sa nyinkpase kenyaɛ nee. Akyoregyi amo e gye alafa asiye na adusiye na asiye (666).

14

Kasannegyii-o na mo anareberɔ

¹ Ne mo a deere, ne mo a nu kasannegyii-o yere Siyɔɲ kebee-ɔ se. Mo aa anyare nkpen kelafa na aduna na ana (144,000) ne baa kyore mo aa mo se anyare bo doɲɲo bamo nsɛkreɛno se-ɔ e yere mfeɲ. ² Ne mo a nu bore ko a su lee soso feye awuriwuri-o, beee feye bware a su-ro gburi gburi-o. Bore amo a bee su nee feye kwangyi adapo ko a da ikwangyi ba soori-o. ³ Ne anyare nkpen kelafa na aduna na ana amo yere kuwuregya-ɔ na mo nna-ɔ na abrese-ɔ akato-ɔ ba waa kilin popwee ko ne oko moɲ bo-ɔ ne ɔ taare a o suye-o, amo anyare nkpen kelafa na aduna na ana amo ne kasannegyii-o a morowe bamo lee kaye-ɔ asese pɛɛɛ-ɔ wɔre. ⁴ Bamo a gye anyare ne bo moɲ nyi akyee-ɔ se-ɔ, bamo mfaane-ɔ e gye ne bo gya kasannegyii-o se toɲ kema ne ɔ yɔ-ɔ. Bamo ne ɔ gye nkpe morowe, ne ɔ taa bamo bo waa Wuribware na mo fɔɲfɔɲ kesare-ɔ-ɔ nee. ⁵ Bo moɲ tee ba ayeba kake nkɔ se. Ne bo bee bo moɲ de kebɔye ko.

Wuribware mbɔ nsa ko

⁶ Ne mo a bee nu Wuribware kabɔ ko, na o fuwi afwii-ro, ne baa sun mo bo kyɔɲwe feye ɔ towe asɛɲ timaa bo lee nkpa na kuyure ne a moɲ de kee-ɔ se gywii asese ne baa lee kasuro kema-ɔ na maɲ kema-ɔ na kade kema se, ne ba sa esɛnsa kema-ɔ. ⁷ Ne ɔ faa-ɔ towe feye,

“Mon' bu Wuribware, na mon' kyoro mo kedabe-ɔ,
a lee feye san a fo feye o gyi sese dimaadi asɛɲ.
Mon' sun mo ne ɔ tweek soso na kaase
na ɔpo na ebɔɲ-no nkyu-o.”

⁸ Ne Wuribware kabɔ nyɔsepo a gya kabɔ gyɛnkpeese-ɔ se, na ɔ towe feye, “Baa kpuri opurimakyee dabe ne ba tee mo e Babilɔɲ-ɔ. Mo ya sa ne kaye-ɔ asese pɛɛɛ kpa mo asɛɲ bweeto, na bo moɲ taare kine mo, feye anɛɲ ne ɔtabwepo maa taare a o kine nta-ɔ.”

⁹ Ne Wuribware kabɔ sasɛpo a gya kabɔ gyɛnkpeese-ɔ na kanyɔsepo-ɔ se, na ɔ towe kenken feye, “A waa leɲ a sa akema ne o sun mpase wuye-o na kefore serise ne kaa lee mo-ɔ, na mo ne baa kyan kabo-ɔ kakyanee-ɔ bo doɲɲo mo kasɛkreɛno beee mo kigyiselokwe-ɔ se-ɔ. ¹⁰ Wuribware duɲ a fwii bamo se, ne o gyiiri bamo kesɛbo. A du nee

feyɛ anɛŋ a sɛsɛ-ɔ a nuu nta lɛŋlɛŋsɛ-ɔ. Anɛŋ a nta-ɔ ɛ waa pɛɛpɛɛ m̀d̀ kame-ro. Ba ba kafiɛwuta a b̀d̀ dɛɛ b̀d̀ kywɛɛ bam̀, na ka ma duŋ, Wuribware a mbɔɔ-ɔ na kasannɛgyii-o akato-rɔ, na b̀d̀ gyi awɔɛfɔɔ bweɛtɔ. ¹¹ Dɛɛkpa am̀ nɛ ɔ kywɛɛ bam̀-ɔ ɛbɔɔrɛɛ ɛ yɔ sɔsɔ, na ɛ maa yɔwɛ kake ŋkɔ sɛ daa. ɔkɛmaa nɛ o suŋ kabɔ-ɔ na kɛtɔ serisɛ nɛ kaa lɛɛ m̀d̀-ɔ, bɛɛɛ ɔkɛmaa nɛ baa kyanŋ kabɔ-ɔ kakyanɛɛ b̀d̀ dɔŋŋɔ m̀d̀ sɛ-ɔ maa nya m̀d̀ ɛyɛɛ a ɔ lɛɛ dɛɛkpa-ɔ-rɔ kanye na mpasɛ pɛɛɛ.”

¹² Am̀-ɔ sɛ-ɔ, Wuribware asɛsɛ pɛɛɛ nɛ b̀d̀ gya m̀d̀ mbraa sɛ-ɔ, nɛ ba kya sɛ ba kɔɔrɛ Yeesuu ba gyi-o, kɛtɔ nɛ m̀d̀ ɛ tɔwɛ-ɔ ɛ gye fɛyɛ b̀d̀ nyite gyi awɔɛfɔɔ.

¹³ Nɛ m̀d̀ a nu bɔɛ kɔ a lɛɛ sɔsɔ tɔwɛ fɛyɛ,

“Kyɔɔrɛ fɛyɛ,
‘Bam̀ nɛ ba wu lɛɛ mbɛyɔm̀ b̀d̀ yɔ, na b̀d̀ mɔŋ yɔwɛ
anɛ nyanŋɛ Yeesuu si kɛgya-ɔ ɛ nya ŋyure.’ ”

Nɛ Wuribware a kufwiinɛ-o a bɛŋŋaa fɛyɛ,

“Kasɛŋtiŋ nɛɛ. Bam̀ asuŋ kɛŋkɛŋ nɛ baa waa-ɔ sɛ-ɔ,
ba nya am̀ kukyure kɔnɛ, a lɛɛ fɛyɛ
Wuribware i nyinŋi asuŋ timaa nɛ baa waa-ɔ sɛ.”

Sweere sɛ adɔɔrɔtɔ kɛkpa

¹⁴ Nɛ m̀d̀ a dɛɛrɛ, nɛ m̀d̀ a ŋu kɔwɔrɛ fufuri. ɔkɔ te kɔwɔrɛ-ɔ sɛ, na o du fɛyɛ anɛ dimaadi-o,* na o buŋ atanɛ pipee kuwurepa, na o de loogyi yayasɛ kɔ m̀d̀ kɛsarɛɛ-rɔ.

¹⁵ Nɛ Wuribware kabɔɔ kɔ a lɛɛ Wuribware suŋkpa sɔsɔ mfɛŋ, nɛ ɔ faa-rɔ kɛŋkɛŋ b̀d̀ kyɔŋwɛ m̀d̀ nɛ o te kɔwɔrɛ-ɔ sɛ-ɔ fɛyɛ, “Taa fɔ loogyi-o b̀d̀ tɛŋŋɛ fɔ adɔɔrɔtɔ, a lɛɛ fɛyɛ adɔɔrɔtɔ-ɔ kɛkpabɛɛ a fɔ, nɛ sweere sɛ a atɔ-ɔ pɛɛɛ m̀d̀ a pee, nɛ aa fɔ fɛyɛ fɔ kpa am̀.”

¹⁶ Mfɛŋ-ɔ, nɛ m̀d̀ nɛ o te kɔwɔrɛ-ɔ sɛ-ɔ a tɛyi m̀d̀ loogyi-o b̀d̀ kyɔŋwɛ sweere sɛ, nɛ ɔ tɛŋŋɛ m̀d̀ sɛ a atɔ-ɔ pɛɛɛ.

¹⁷ Nɛ m̀d̀ a bɛɛ ŋu Wuribware kabɔɔ kɔ a lɛɛ Wuribware suŋkpa mfɛŋ, na m̀d̀-ɔ m̀d̀ de loogyi yayasɛ anɛŋ dɛɛ. ¹⁸ Nɛ Wuribware kabɔɔ kɔ nɛ m̀d̀-ɔ m̀d̀ ɛ dɛɛrɛ lɔŋŋɔkpa a dɛɛkpa-ɔ sɛ-ɔ a lɛɛ lɔŋŋɔkpa-ɔ asɛ ba, nɛ ɔ faa-rɔ kɛŋkɛŋ b̀d̀ kyɔŋwɛ Wuribware kabɔɔ nɛ o de loogyi yayasɛ-ɔ tɔwɛ fɛyɛ, “Ba fɔ loogyi-o b̀d̀ tee kayɛ-rɔ a bobɛ ayii agyi-o, a lɛɛ fɛyɛ aa pee.”* ¹⁹ Am̀sɛ sɛ-ɔ nɛ Wuribware kabɔɔ-ɔ a tɛyi m̀d̀ kɛsarɛɛ b̀d̀ kyɔŋwɛ sweere sɛ, nɛ oo tee bobɛ agyi-o, nɛ ɔ twɛɛ am̀d̀ waa kɛmanŋan dabe nɛ kɛ b̀d̀ Yerosalem nlanbɛɛ-ɔ-rɔ, na Wuribware nya sa a b̀d̀ kyikye am̀d̀ sɛ, na kɛtɔ kaapo fɛyɛ m̀d̀ duŋ a fwii abɔyɛwaaɔ sɛ. ²⁰ Am̀sɛ sɛ-ɔ nɛ baa kyikye kyikye bobɛ agyi am̀d̀ sɛ kɛmanŋan dabe-ɔ-rɔ, nɛ mbogya a lɛɛ bweɛtɔ b̀d̀ waa fɛyɛ kufwiiri-o, nɛ kɛm̀d̀ eswɛɛ a fɔ ɛmayɛrɛ alafa anyɔ, nɛ kɛm̀d̀ kɛŋ i mwiirɛ sɛsɛ sɔswɛɛ kɛmaa m̀d̀.

15

Anɛŋ nɛ asɛŋ asunoo nɛ a gye kɛɛ-ɔ a lɛɛ a waa-ɔ

¹ Nɛ m̀d̀ a ŋu afutɔ dabe dabe kɔ sɔsɔ nɛ a kyɔ, nɛ a kɛŋ ɛyɛɛ-ɔ. Wuribware mbɔɔ nsunoo nɛ ɔkɛmaa de asɛŋ kɔŋkɔ-ɔ yɛrɛ. Am̀d̀ ɛ gye lalalɔwɛ lee-o, a lɛɛ fɛyɛ am̀d̀ ya lowɛ, Wuribware kaduŋfwii ɛ lowɛ. ² Nɛ m̀d̀ a ŋu kɛtɔ nɛ ku du fɛyɛ ɔpɔɔ, nɛ ɔ da diŋŋ, nɛ ɔ tɔrɛ sɛ fɛyɛ diki-o, na ɔ kywɛɛ fɛyɛ dɛɛkpa-ɔ. Asɛsɛ kɔ yɛrɛ ɔpɔɔ am̀d̀ kɛɛ. M̀d̀ a ŋu fɛyɛ b̀d̀ gye bam̀ nɛ baa kine kusuŋ mpasɛ wuye-o na m̀d̀ kɛtɔ serisɛ nɛ kaa lɛɛ m̀d̀-ɔ, nɛ baa kine fɛyɛ b̀d̀ kyanŋ m̀d̀ kɛnyarɛ kakyanɛɛ b̀d̀ dɔŋŋɔ bam̀ sɛ-ɔ. Nɛ b̀d̀ yɛrɛ b̀d̀ de ikwanŋyi nɛ Wuribware a sa bam̀-ɔ. ³ Nɛ ba waa kilinŋ nɛ ku du fɛyɛ kilinŋ nɛ Wuribware keyaafɔrɛ Mosis a waa b̀d̀ kye Igyipiti awuye-o.* Kɛ gye kilinŋ nɛ kasannɛgyii-o a sa bam̀-ɔ, nɛ ba waa. Ba waa nɛɛ fɛyɛ,

* 14:14 Daniyɛl 7.13. * 14:18 Isaya 63.3; Yowɛl 3.13. * 15:3 Mbraa kɛbɛɛsa 32.1-43.

“Bo-elen-ɔ-kyon-ɔ-kemaa-Bware,
 kee anen ne fo kyɔ, ne fo awaase e kpen eyee-ɔ.
 Emaɲ emaɲ pɛɛɛ Owure,
 kee anen ne fo ekpa bware, ne e gye kasentɲi-o.
⁴ Wuribware, nse e gye ne ɔ maa sere fo,
 ne o kine kokyoro fo bo lee kedabe ne fo de-o si?
 Fo wore e gye ɔkpeyaa,
 a lee feye kaye-ro asese pɛɛɛ e ba
 a bo bo kpuni anurii fo ayaa-ro,
 na bo sun fo, a lee feye baa ɲu
 feye fo awaase gye kasentɲi nee.”

⁵ Amo-ɔ kamee-ɔ ne mo a ɲu Wuribware sunkpa ne ɔ bo soso-ɔ. Ne kekyan ne etan a kedakaa-ɔ yere-ro-ɔ a taye.* ⁶ Ne Wuribware a mbɔ nsunoo ne bo de asen asunoo-o a lee sunkpa-ɔ-ro, na bo bun kyefuri ekaare pareparepare ne e tore se-ɔ, ne baa ba atanne pipee ekeresese bo ten ten akan se. ⁷ Ne mbɔ nna-ɔ-ro ɔko a sa Wuribware a mbɔ-ɔ ɔkema atanne pipee kakanseyii. Nkanyseyii-o kakema, nta preepreese ya borɔ, ne ɲ yere bo sa Wuribware ne ɔ maa wu daa-ɔ kadunfwii. ⁸ Ne Wuribware kedabe na keyaalen a sa ne eboree a borɔ mɔ sunkpa-ɔ, na ɔko mon taare lweero mfen bo fo san ne Wuribware mbɔ nsunoo-o a baa asen asunoo-o lalalowe pwee-ɔ.*

16

Ketɔ ne kaa waa san ne Wuribware mbɔ nsunoo-o a twiiri nta preepreese-ɔ lee nkanyseyii-o-ro-o

¹ Ne mo a nu bore ko a lee Wuribware sunkpa-ɔ-ro ɔ sa sena o gywii Wuribware mbɔ nsunoo-o feye, “Mon' ya twiiri nta preepreese ne ɲ yere bo sa Wuribware a kadunfwii-o, ne m bo nkanyseyii isunoo-o-ro-o wee sweere se.”

² Ne kabɔ gyenkreese-ɔ a ya twiiri mɔ lee-o wee sweere se. Ne elo dabe gyagyase a tenne asese ne bo de mpase wuye-o kenya bamo nsekreeno se beee bamo agyiselokwee-ro-ɔ, ne ba sun ketɔ serise ne kaa lee mpase wuye-o.

³ Ne kabɔ nyɔsepo-ɔ a twiiri mɔ lee-o wee ɔpo se. Ne nkyu a kii feye mbogya kuri-o. Ne ketɔ kema ne ke bo nkyu-o-ro-o a wu.

⁴ Ne kabɔ sasapo-ɔ a twiiri mɔ lee-o wee ebon na atiribu pɛɛɛ-ro, ne amo-ro nkyu-o pɛɛɛ a kii mbogya. ⁵ Ne mo a nu Wuribware kabɔ ne ɔ deere nkyu pɛɛɛ se-ɔ a towe feye,

“Fo a gyi asese asen kpa se,
 fo ne fo gye Baye-ko-mon-te-mo-se-Bware-ɔ,
 ne fo a kyena lee haree dedaa-ɔ.”

⁶ A lee feye bamo ya sa ne Wuribware asese
 na mɔ akyaamee mbogya a twiiri wee.
 Amose se-ɔ fo a sa bamo mbogya feye bo nuu.
 Amo ne a bware feye bo sa bamo-ɔ de ne baa nya-ɔ.”

⁷ Ne mo a nu bore ko a lee lonkpa-ɔ feye,

“Eheeh, Bo-elen-ɔ-kyon-ɔ-kemaa-Bware!
 Fo asen kigy bu asese kero gye kasentɲi!”

⁸ Ne kabɔ nasepo-ɔ a twiiri mɔ lee-o wee kyowe se, ne baa sa kyowe kpa feye mɔ agyabren na kipepen kywee asese. ⁹ Ne kyowe kipepen a kywee bamo. Ne baa da

* 15:5 Kelee Igyipiti 25.10-22; 26.1-35. * 15:8 Kelee Igyipiti 40.34-35; 1 Awure 8.10.

Wuribware yii, a lee feye m̀de e gye ne o de asen m̀de se keyaalɛn. Amaa b̀de mon kinji lee bamo ebaye-r̀de, na b̀de kyoro Wuribware a kedabe-ɔ.

¹⁰ Ne kaboo nuusepo-ɔ a twiiri m̀de lee-o wee mpase wuye a kawuregya-ɔ se. Ne kibugyii a da m̀de sweere-ɔ se, ne asese a dujiwi bamo nno b̀de lee anen ne a b̀de bamo gya-ɔ se. ¹¹ Ne baa da Wuribware ne ɔ b̀de sosɔ-ɔ yii b̀de lee bamo elo na anen ne bamo nyowore b̀de bamo gya-ɔ se. Amaa b̀de mon kinji lee bamo ekpa baye ne b̀de gya se-ɔ se.

¹² Ne kaboo siyesepo-ɔ a twiiri m̀de lee-o wee Yufraatis bon-ɔ se. Ne bon-ɔ pɛɛɛ a wore-r̀de fonfonfon, na awure ne ba lee kyowe leekpa a kebɛgya-ɔ nya nya kpa bor-r̀de kyon. ¹³ Ne mo a nu ibrisi esa ko ne i du feye aprem-ɔ, ne emo okemaa a lee dankyam-ɔ kan-r̀de na mpase wuye-o kan-r̀de, na oko ne ɔ ba ayeba feye ɔ gye Wuribware a akyaame-ɔ oko nee-ɔ kan-r̀de. ¹⁴ Anen a ibrisi mo mon b̀de dan pɛɛɛ, amaa ee taare a e waa ato ne a kpen eyee, ne a sa a kufu nya asese-ɔ. Ne ibrisi amo e kaa e yo kaye-ro awure-o pɛɛɛ ase, na e kpowe bamo b̀de gyanje a b̀de waa siraa gywii kake dabe ne bamo aa Bo-elen-ɔ-kyon-okemaa-Bware e ko kenaa-ɔ.

¹⁵ Ne mo a nu bore ko a tawe feye, “Mon' laato a mon' nu! Mo i fu-ro a m ba feye oyu-o! Okemaa ne ɔ kra idi a ɔ kyena kee m̀de ato bunse se, na ɔ ma nya nare ketebonburon na ipeere nya m̀de laman-no-ɔ e nya nyure.”

¹⁶ Ne ibrisi amo a kpowe awure-o b̀de gyanje ton ko ne Heebrii sɛnsa-r̀de ba tee e Aamagadon-ɔ.

¹⁷ Ne kaboo sunoosepo-ɔ a twiiri m̀de lee-o b̀de kyonwe awore-r̀de. Ne bore a su kenken lee kuwuregya ne ke yere Wuribware sunkpa-ɔ feye, “Keto a lowe!” ¹⁸ Ne elɛɛɛ a gyi melɛ melɛ melɛ, ne bware a su-ro gburi gburi gburi, ne sweere a lenkpan kpu kpu kpu. Lee san ne Wuribware a twee sese-ɔ, sweere kelenkpan ko mon tee lenkpan na ko kyon anen a sweere kelenkpan-ɔ. ¹⁹ Ne man dabe ne ba tee m̀de e Babilon-ɔ a ke-ro ntun nsa, ne kaye-ro a eman-ɔ pɛɛɛ a nyera. Wuribware a nyinji Babilon na m̀de ekpa baye ne ɔ gya se-ɔ se, ne ɔ sa ne oo nuu nta preeprese ne n yere b̀de sa m̀de, Wuribware, kadurfwii-o. ²⁰ Ne ikwii pɛɛɛ yii, ne abee pɛɛɛ a nya. ²¹ Ne anyinkpenkyukuriigy dabe dabe ko ne amo dwii kyon afore dabe dabe-ɔ a lee sosɔ b̀de lee da asese se. Ne baa da Wuribware yii, a lee feye anyinkpenkyukuriigy a ba bweeto, ne aa waa bamo kufu.

17

Opurimakyee dabe ko-ɔ

¹ Ne Wuribware mboo nsunoo ne b̀de de nkyansegyii-o-ro oko a ba mo ase b̀de tawe feye, “Ba, na n kaapo fo anen ne ba gyiiri opurimakyee dabe-ɔ keseb-ɔ. Opurimakyee-ɔ yere b̀de sa man dabe ko ne baa pwee b̀de mɛraa ebon bweeto-ɔ. ² M̀de e gye m̀de ne m̀de aa kaye m̀de-r̀de a awure-o maa se ba waa kakyekpa-ɔ. Kaye m̀de-r̀de a asese-ɔ e kpa m̀de bweeto, ne b̀de maa taare a b̀de kine m̀de, feye anen dɛɛ ne otabweepo maa taare a o kine nta kunuu-o.”

³ Ne Wuribware a kufwiije timaa-o a ywee mo se, ne Wuribware kaboo-ɔ a soro mo yaa kimukee-ro, mfen ne mo a nu okyee ko te kaboo pipee ko ne baa kyore anyare baye ne a saare Wuribware-ɔ b̀de donno m̀de se-ɔ se. Kaboo amo de anu asunoo na akwore kudu. ⁴ Ne okyee-ɔ bun ato pipee na atanne pipee mpini na agyito toresese. Ne akukye-ro ntangyii damenanse toresese maa m̀de ato bunse pɛɛɛ se. Ne o de atanne pipee kotorenkyu m̀de kesaree-r̀de. Ato baye kemaa te-ro, ne a yere b̀de sa kanyarekpa ne ɔ waa-ɔ. ⁵ Ne baa kyore kenya ko ne oko mon nyi kemoo kaase-ɔ b̀de donno m̀de kasekpeno se, feye, “Babilon man dabe-ɔ, apurimakyee na kaye m̀de-r̀de a ato ne a de iyisi-o pɛɛɛ bamo nyi.” ⁶ Ne mo a nu feye okyee amo a nuu nta bwee. Nta ne oo nuu-o gye Wuribware asese ne baa mo b̀de lee anen ne b̀de mon kine kegya Yeessu si-o si a mbogya-ɔ. Mo a nu m̀de-ɔ, ne eyee a kpen mo bweeto.

⁷ Ne Wuribware kaboo-ɔ a bise mo feye, “Emene se ne eyee a kpen fo?” Ne ɔ ye, “Mo e tawe okyee-ɔ na kaboo ne ɔ so okyee-ɔ, kaboo ne o de anu asunoo na akwore kudu-o, akweerosen a n gywii fo. ⁸ Kaboo amo ne fo kee mbeyom-ɔ, nsan-ɔ baa nu kamoo, ne mbeyom fɛraa kaa wu, amaa ka lee kɛmanjan looris-ɔ-r̀de, na a maa kyee ba mo kamoo.

Asese ne bo te kaye ma-ro, ne Wuribware mon kyoree bamo anyare bo waa asese ne bo de nkpa na kuyure ne a mon de kee-o wore-o-ro haree pwee ne do dee twee kaye-o, bamo ya nu kabo na ka lee kemaŋtaŋ-o-ro, eyee e kpen bamo pwee. A lee feye kabo-o dee ka bo-ro, ne mbeyoma feraa kaa wu, amaa ka bee ka ba nkpa-ro.

⁹ Fo i nyi asen, fo i nu ato ma kaase. Anu asunoo-o yere bo sa abee asunoo ne akwee-o te si-o nee. Ne anu asunoo-o bee a yere bo sa awure asunoo-o. ¹⁰ Awure asunoo-o-ro anuu a kpuri, ne akonko san o gyi kuwure, ne oko ne do san-o mon tee ba. Mo ya ba, o gyi kuwure kafonfwee nee. ¹¹ Ne kabo ne ka dee ka bo-ro, ne mbeyoma feraa kaa wu-o, yere bo sa owure buruwasepo-o. Ne o gya asunoosepo-o se, ne keto ya waa kafwee, o wu kpuri.

¹² Akyore kudu ne fo a nu-o yere bo sa awure kudu ne bo mon tee lee gyi kuwure-o, amaa bo san ba sa bamo keyaalen feye bo gyi kuwure kabo amo ase donhweree konko. ¹³ Awure kudu ma pwee de mfere konko nee. Bamo keyaalen ne baa nya-o pwee, ba taa a bo bo sa kabo-o nee. ¹⁴ Ne bamo aa kasannegyii-o e ko kema. Amaa kasannegyii-o na asese ne do tee, ne oo lee bamo, ne bo gya mo se kasentŋ-o e ko a bo gyi bamo se. A lee feye kasannegyii-o e gye anyanpe-ro nyanpe na awure-ro owure.”

¹⁵ Ne Wuribware kaboo-o a bee towe gywii mo feye, “Ebon ne fo a nu, ne opurimakee-o te emo kee-o yere bo sa asese bweeto ne baa lee kasuro kema-ro na kade kema se, ne ba sa esensa kema-o. ¹⁶ Akyore kudu ne fo a nu-o na kabo-o i kisi opurimakee-o. Ba burŋi mo keto kema ne o de-o, na bo yowe mo ketebonburoŋ bo nare, na bo wo mo, na nkee bo kywee mo ton kema ne aa san-o deekpa-ro. ¹⁷ A lee feye Wuribware a sa ne baa tii abee se, na bo waa kemo ne o kpa-o, na bo taa bamo keyaalen-o sa kabo-o, na o bo gyi kuwure bo fo san ne asen ne Wuribware a towe-o a waa kasentŋ-o. ¹⁸ Opurimakee ne fo a nu-o yere bo sa man dabe ne mo owure i gyi kaye ma-ro awure awure pwee ma se kuwure-o nee.”*

18

Anen ne Babilon man a kpuri-o

¹ Amo-o kamere-o, ne mo a bee nu Wuribware kaboo ko, na do lee soso o ba. O de keyaalen bweeto keto kema se. Ne anen ne o tore se bweeto bweeto-o se-o, do sa ne sweere se pwee a lanje-ro. ² Ne do faa-ro kenken feye,

“Oo kpuri. Babilon man dabe a kpuri ooo.

Mbeyoma feraa, oo kii ketaakpan
ne ibrisi na ntimani naa-ro-o,
mfen ne mbogyii ne ba kisi bamo kowo-o bo.*

³ A lee feye kaye-ro nde se awuye pwee
a nuu opurimakee a nta-o.

Mo nta amo a sa ne kaye-ro awure pwee
a kpa mo bweeto.

Ne bamo aa mo a di,
ne baa waa kakeekpa.

Ne mo tokpa ne o mon de kee-o
a sa ne kaye-ro ayawogyipo a nya bamo eyee.”

⁴ Ne mo a bee nu bore ko a lee soso feye,

“Mo asese eee, mon' lee ba ooo, mon' lee mo ase ba,
na mon ma nya waa mo eboye-o eko.*

Mon e mon lee mo ase, kesebogyiiri

* 17:18 Daniyel 7.19-25. * 18:2 Isaya 13.21-22; Yeremeya 50.39. * 18:4 Isaya 52.11.

ne Wuribware e sa m̀-ɔ e kyanɲaa mone eee.

⁵ A lee feye m̀ ebɔye da e dɔɲ abee se,
feye lee mfee ya bɔ fɔ soso-ɔ.

Ne Wuribware bee o nyinɲi m̀ ekpa bɔye
ne ɔɔ gya se-ɔ se.

⁶ Mon' waa m̀ feye aneɲ ne ɔɔ waa mone-ɔ dɛɛ.

Mon' waa iluwi enyɔ bɔ teere aneɲ ne ɔɔ waa mone-ɔ.

Mon' taa nta ne n du preepree

iluwi enyɔ n kyɔɲ mmɔ

ne ɔɔ sa mone ne mone a nuu-o.

Mon' sa m̀ na o nuu.

⁷ Mon' sa a o ɲu aseɲ ne a kyɔ kedabe

feye aneɲ ne ɔɔ dɛɛ bu m̀ eyee kedabe-ɔ.

Na mon' waa m̀ borokɔɔne ne ɔ ta feye

kɔne ne ɔɔ dɛɛ gyi-o.

A lee feye ɔɔ tɔwe gywii m̀ eyee saɲ amɔ feye,

'Mon' kee mɔ mfee, mɔ, wurekyee.

Ma kii kpenlekyee, na n su kale daa.

Mɔ bore-rɔ maa duɲwi mɔ kake kɔ se daa.'

⁸ Amose-ɔ kake kɔɲkɔ ne aseɲ e tɔ m̀.

Asese bweetɔ i wu, na bamɔ ne ba saɲ-ɔ su kale,

na akɔɲ mɔɔ bamɔ, na deekpa kywee m̀ elɔɲ,

a lee feye Nyanye Wuribware

ɔseɲgyipɔ-ɔ de elɔɲ bweetɔ.”

⁹ Awure ne bamɔ aa m̀ a di, ne baa waa kakyeeekpa, ne baa gyi m̀ kɔne-ɔ ya ɲu deekpa
ne ɔ kywee m̀ maɲ-ɔ ebɔɔree, ba su a bɔ sa m̀. ¹⁰ Ba yere kefɔ kefɔ, a lee feye bɔ maa
kpa a bɔ gyi awɔrefɔ-ɔ ako. Na bɔ tɔwe feye,

“Daanekena! Daanekena!

Babilɔɲ maɲ dabe mumwii mɔ,

dɔɲhweree kɔɲkɔ-rɔ kpeɲ ne fɔ a kpuri!”

¹¹ Na sweere se a ayawogyipɔ-ɔ mɔ su m̀ kale, a lee feye ɔkɔ mɔɲ lee ɔ bɔ maɲ amɔ-rɔ,
na ɔ sɔɔ bamɔ atɔ. ¹² ɔkɔ mɔɲ lee ɔ bɔ-rɔ ne ɔ sɔɔ bamɔ atanne pipee na afufuri na
abu yawɔ leɲse na akukye-ro atanɲyi damenanɲse na kyefuri ɲkpaɲ na awaagya ne a
du feye lɔɲkɔnkyuronkyu-o, na amɔ ne aa pee kpeye kpeye kpeye-ɔ, na atɔ damenanɲse
yawɔ leɲse ne baa ba ayii kɔ na kayowaa na agyeretɔ na kɔnne eberɔ na aforɔ fufuri
gyorigyorise bɔ waa-ɔ. ¹³ Na efonɔ na nyonku na kakyanne na ndwii na koraa eworese
eworese na nta na mɔ na mpu na yaabraa na enaatɔ na esanne na ekpaɲa na itireelaa
na anya peee i sii, na a ma nya asɔɔpɔ.

¹⁴ Ayawogyipɔ e tɔwe a bɔ gywii m̀ feye,

“Atɔ timaa ne fɔ e kpa-ɔ peee a fɔ fɔ se.

Fɔ kapɔtee na atɔ damenanɲse peee a fɔ fɔ se.

Fɔ maa lee ɲu amɔ, daa.”

¹⁵ Ayawogyipɔ ne baa gyi yawɔ maɲ amɔ-rɔ nya atanne bweetɔ-ɔ e yere kefɔ kefɔ, a
lee feye kufu de bamɔ feye ba gyi m̀ awɔrefɔ-ɔ ako. Na bɔ su kale. ¹⁶ Na bɔ tɔwe feye,

“Daanekena! Daanekena!

Kee aneɲ ne aseɲ a tɔ maɲ dabe amɔ-ɔ!

Fɔ ne fɔ asese a dɛɛ buɲ kyefuri

na awaagya ne a du feye lɔɲkɔnkyuronkyu-o,

na amo ne aa pee kpeye kpeye kpeye-o,
ne baa ba atanne pipee na abu damenanse yawo lejse
na akukye-ro atangyi damenanse bo buj bamo eyee se-o.

¹⁷ Ne dɔnhweree kɔŋko-ro kpeɲ
fo kapotee dabe mo a fo fo se peee!”

Na nteere peee ne bamo kusun e gye feye bo sorɔ ayawogyipo etɔsorɔ ekoree-ro lee
man ko se yaa ɔko se-o yere kefo kefo. ¹⁸ Bamɔ ya ŋu ebɔoree a lee deekpa ne ɔ kywee
man-o-ro, na bo tɔwe feye, “Man ko mon bo-ro, na o du feye aneɲ a man dabe mo.” ¹⁹ Na
bo ba asaree bo gya anu, na bo tɔwe feye,

“Daanekena! Daanekena!

Keɛ aneɲ ne aseɲ dabe a to man dabe mo-o.
Mɔ kapotee ne ka kyɔ kebanse-o se,
bamo ne bo naa bo de ekoree
ba ba ba fe atɔ-o a kii atɔ awuye!
Ne dɔnhweree kɔŋko-ro kpeɲ
mɔ kapotee-o peee a fo mɔ se!”

²⁰ Ne mo a nu bore ko a tɔwe feye,

“Mon' sa a mone akato gyi
bo lee aneɲ ne baa kpuri mɔ-o se.
Mone ne mone bo soso-o, Wuribware a mbɔ-o
na mɔ asese-o na Yeesuu a ayaa-ro ayerepo-o
na Wuribware a akyaamee-o,
ŋ ye eee, mon' sa a mone akato gyi,
a lee feye keto ne man amo asese a waa mone-o se,
ne Wuribware a gyiiri bamo kesebɔ.”

²¹ Ne Wuribware kabɔ dabe ko a yase kibu ko ne kemo kedabe ta feye kebwee dabe
dabe-o, ne ɔ twee waa ɔpo-ro tukum tɔwe feye,

“Mon' keɛ aneɲ ne ba twee Babilɔŋ,
man dabe amo, a bo bo kyɔŋwe-o,
na bo ma lee ŋu mɔ peee-o.

²² Bamɔ ne ba da ikwangyi-o
na bamɔ ne ba fore mberɔ-o mo
mon lee bo bo mfeɲ,
haree ba waa iliɲ.

Alopo na aseripo na apweero na abwayepo
na atɔ alɔŋɔpo mon lee bo bo mfeɲ,
haree ba waa kusun.

Bo maa lee kwee abwaye mfeɲ.

²³ Bo maa lee kyanɲe fetiri mfeɲ.
Bo maa lee taa kokofɔ ko mfeɲ.

Fo ayawogyipo-o mon lee bo gye
asese dabe kaye mo-ro.

Fo maa lee nya a fo ba asibeɲ na ayeba na kanɔrɔkɔne
bo penna kaye-ro asese peee.

²⁴ Keto se ne Wuribware a gyiiri fo kesebɔ-o
e gye feye fo e gye ne fo a baa mɔ akyaamee
na mɔ asese ne bo bo kaye mo-ro-o peee lowi.”

19

¹ Amo-ɔ kameɛ-ɔ, ne mo a nu elawo dabe ko feye laman ko a fee-ro lee soso tawe feye,

“Mon' sa a ane kyoro Wuribware.

Mò e gye ane amorowepo.

Wuraa na keyaalen gye mò lee,

² a lee feye o gyi asese asen kpa se.

Opurimakyeɛ dabe amo a ba mò kanyarekpa

bɔ waa kaye-ro a asese-ɔ iyisi-o si-o,

ne Wuribware a gyi mò asen bu kero.

Mò a mɔ Wuribware ayaafore na mbre-o si-o,

Wuribware a ba dondaa bɔ gyiri mò kesɛbɔ bɔ teere.”

³ Ne baa bee fee-ro tawe feye,

“Mon' kyoro Wuribware.

Eboree ne ee lee deekpa

ne ɔ kywɛɛ man dabe amo-ɔ-ro-ɔ

e yo soso, na e maa yowe pɛɛɛ.”

⁴ Ne abrese adunyo na ana-ɔ na mbɔ nna-ɔ a kpuni anurii sunj Wuribware ne o te kuwuregya-ɔ se-ɔ. Ne bɔ ye,

“A bware. Mon' sa a ane kyoro Wuribware.”

Kasannegyii a kokofɔ-ɔ-ro

⁵ Ne bore ko a lee oko ne ɔ yere kuwuregya-ɔ ase-ɔ ase tawe feye,

“Ŋ ye, Wuribware ayaafore na mbre eee,

mone ne mone i bu mò-ɔ,

abrese na nyaagyi pɛɛɛ,

mon' ba bɔ kyoro ane nyaɲpe.”

⁶ Ne mo a nu elawo ko feye laman lee-o, ne e konj i du feye awuriwuri a kyaare wuuu-o, na feye bware a su-ro gburi gburi gburi-o. Ne mo a nu bamo a fee-ro tawe feye,

“Mon' sa a ane kyoro Wuribware,

Bɔ-elen-ɔ-kyon-okemaa-Bware,

a lee feye ane nyaɲpe e gye owure.

⁷ Mon' sa a a waa ane kone, na ane akato gyi.

Mon' sa a ane kyoro mò kedabe-ɔ.

A lee feye kasannegyii a kokofɔ-ɔ sanj a fo,

ne mò okofɔ-ɔ a kyɔ waa siraa.

⁸ Ne baa sa okofɔ-ɔ kyefuri kaare damenanse

ne o fwiiri parepare-ɔ feye o bunj.”*

(Kyefuri kaare amo yere bɔ sa itimaa na kedamenanse ne Wuribware asese a waa-ɔ.)

⁹ Ne Wuribware kabɔ-ɔ a tawe gywii mo feye, “Kyoreɛ amo-ɔ. Bamɔ ne ba tee bamo kasannegyii a kokofɔ-ɔ-ro-ɔ e nya nyure.” Ne kabɔ-ɔ a tawe bɔ tii si feye, “Wuribware a asenkparegyi kasentij-o nee.”

¹⁰ Ne mo a kpuni anurii a n sunj mò. Amaa ne ɔ tawe gywii mo feye, “Oo daabii, fo ma waa anen! Ŋ gbaa n gye Wuribware a ayaafore-ɔ oko nee feye fo-ɔ na fo beko-ana ne ba tawe Yeesuu asen timaa, ne bɔ maa kinji kameɛ-ɔ deɛ nee. Wuribware ne fo sunj. A lee

* 19:8 Isaya 54.5-7; Hoseya 2.19.

feyɛ Wuribware a kufwiiɲe timaa-o ya lee Wuribware asenɲ bɔ kaapo mɔ akyaamɛɛ-ɔ, ne ɔ bɔrɔ Yeesuu si o lee asenɲ amɔ a ɔ bɔ kaapo mɔ aa fɔ beeko-ana-ɔ.”

Kpaɲa fufuri a adeepo-ɔ asenɲ

¹¹ Ne mɔ a ɲu soso a buɲɲi-ro, ne kpaɲa fufuri ne ba tee mɔ adeepo feyɛ ‘Kasentɲ-wuye’ na ‘Ɔko ne kufu moɲ de mɔ feyɛ ɔ tɔwe kasentɲ-o’ bɔ mfeɲ. Mɔ i gyi asese asenɲ, o gyi amɔ neɛneɛ, ne ɔ maa gyi asenɲ kekpa se. Ne ɔ naa kenaa-ro o gyiiri abɔyewaapo kesɛbɔ. ¹² Mɔ akatɔ du nee feyɛ agyabrenɲ-o. Ne o buɲ awarepa bweeto. Baa kyoreɛ kenasenyare ko ne ɔko moɲ nyi kemɔ kaase-ɔ bɔ dɔɲɲɔ mɔ se, amɔ mɔ fɔɲfɔɲ e gye ne o nyi kemɔ kaase. ¹³ Ne mbogya a miiri mɔ waagya ne o buɲ-o si pɛɛɛ. Ba tee mɔ feyɛ Abwaresenɲ. ¹⁴ Ne Wuribware a mbɔɔ anaapo-ɔ pɛɛɛ buɲ buɲ kyefuri ekaare timaa pareparepare, ne baa dee ekpaɲa fufuri bɔ gya mɔ se. ¹⁵ Ne kpaɲa yayase ko kuɲu ase te mɔ kanɔ-ro. Kpaɲa amɔ ne ɔ ba a ɔ bɔ ko gyi nde se awuye pɛɛɛ se. Na ɔ ba mɔ kuwureyii bɔ bwee bamɔ eman waa kyikpuri kyikpuri kyikpuri.* Na o kyikye Wuribware adɔɲ se mɔɔ, feyɛ anenɲ ne asese i kyikye bobɛ agyi si na amɔ nkyu nya lee-ɔ. Anenɲ ne ɔ waa na ɔ bɔ kaapo feyɛ Bɔ-elenɲ-ɔ-kyoɲ-ɔkɛmaa-Bwareɲ duɲ a fwii bamɔ se bweeto. ¹⁶ Ne baa kyoreɛ kenasenyare ko mɔ waagya-ɔ se na mɔ gyaɲ se feyɛ, “Awure-ro-owure-na-anyanɲe-ro-nyanɲe.”

¹⁷ Ne mɔ a ɲu Wuribware kabɔ ko yere kyowe se, ne ɔ faa-ro kenkenɲ tɔwe gywii mbogyii pɛɛɛ ne ba fuwi soso-ɔ feyɛ,

“Mbogyii, mon' bɔ gyaɲɲe eee.

Mon' gyi ateese ne Wuribware a waa sa monɛ-ɔ ooo.

¹⁸ Mon' bɔ gyi aware na anaapo abreɛ na ayaalenɲo na ekpaɲa na bamɔ adeepo na asese pɛɛɛ, agyi na anya na abreɛ na nyaagyi, afuniɲ.”

¹⁹ Ne mɔ a ɲu mpase wuye-o na kaye-ro a aware-o na bamɔ anaapo-ɔ a gyaɲɲe a bɔ ko mɔ ne ba tee mɔ e Abwaresenɲ-ɔ na Wuribware a mbɔɔ anaapo-ɔ. ²⁰ Ne Abwaresenɲ-ɔ na Wuribware a mbɔɔ anaapo-ɔ a ko kra mpase wuye-o, mɔ aa mɔ anaapo-ɔ. Ne baa bee ko kra mɔ ne ɔ ye ɔ gye Wuribware a akyaamɛɛ-ɔ ɔko-ɔ, amaa ɔ gye ɔyɛbapo nee. Ɔyɛbapo mɔ ya yere mpase wuye-o ayaa-ro waa akpenyeɲeeto bɔ penna bamɔ ne baa kyaɲ kabɔ amɔ a kakyanee-ɔ bɔ dɔɲɲɔ bamɔ nsekpeeno se-ɔ, ne baa surɲ ketɔ serise ne kaa lee mɔ-ɔ. Ne baa kra mpase wuye-o na ɔyɛbapo kyaamɛɛ-ɔ, ne baa twee waa kedɛekpɛetekii ne ke e kyweɛ na kafirewuta tii si-o-ro. ²¹ Kpaɲa ne kemɔ kuɲu ase te mɔ ne ɔ dee kpaɲa-ɔ se-ɔ kanɔ-ro-ɔ, ne ɔ bɔ mɔ mpase wuye a asoogyaa awuye-o. Ne mbogyii-o pɛɛɛ a bɔ gyi bamɔ afuniɲ-o kpone.

20

Anenɲ ne Kristoo na bokɔ i gyi kuwure nsu kakpenɲ-ɔ

¹ Ne mɔ a ɲu Wuribware kabɔ ko a lee soso ɔ ba, ne o de kemaɲtaɲ loorisɛ a safowa-ɔ na agbarabi dabɛ dabɛ. ² Ne ɔ kra dankyam ne o du feyɛ kowɔ, ne ɔ penna sese lee hareɛ dedaa-ɔ, ne mɔ kenyaɲe e gye Ɔbonsam beɛɛ Setane-ɔ, ne ɔ ba agbarabi-o bɔ ɲure mɔ, ³ ne ɔ twee mɔ bɔ waa kemaɲtaɲ loorisɛ-ɔ-ro, ne oo tii kemɔ, ne ɔ twee-ro. Mfeɲ ne Ɔbonsam i di nsu kakpenɲ. Ɔ maa lee penna kaye-ro asese, amɔ nsu kakpenɲ-ɔ a gye keɛ. Nsu kakpenɲ-ɔ ya kyonɲ, a tiri feyɛ bɔ yowe mɔ a ɔ nare saɲ kafweɛ ko.

⁴ Ne mɔ a ɲu ɲwuregya na bamɔ ne bɔ te mmɔ se-ɔ. Ne baa sa bamɔ elenɲ feyɛ bɔ gyi asese asenɲ, na bɔ bu keɲɔ beɛɛ kebenɲ. Ne mɔ a ɲu bamɔ ne baa kperi Yeesuu na abwaresenɲ-ɔ kotowe se tuwi bamɔ anu-o. Bamɔ e gye ne baa kine kusunɲ mpase wuye-o na ketɔ serise ne kaa lee mɔ-ɔ, ne baa bee kine kekyanɲe mɔ kakyanee bamɔ nsekpeeno beɛɛ agyiselokweɛ-ro se. Ne baa kyinɲi, ne baa nya ɲkpa, ne bamɔ aa Yeesuu a gyi kuwure nsu kakpenɲ. ⁵ Bamɔ ne baa saɲ, ne baa wu-o moɲ kyinɲi bɔ fɔ nsu kakpenɲ-ɔ kameɛ. Amɔ-ɔ e

* 19:15 Kiliɲ 2.9.

gye kuwukyinhji ne ke gye hkpere-ɔ. ⁶ Bamɔ ne bɔ tii kuwukyinhji ne ke gye hkpere-ɔ se-ɔ e gye asese ne Wuribware a lee-o nee, na bɔ nya nyure. Kesebɔgyiiri nyɔsepo moŋ de bamɔ se keyaalenj. Bamɔ e gye ne ba kii Wuribware na Kristoo alɔhɔpo, na bamɔ aa Kristoo gyi kuwure nsu kakpeh-ɔ.

Anɛh ne baa kɔ gyi ɔbɔnsam se-ɔ

⁷ Nsu kakpeh-ɔ ya kyɔh-ɔ, ba saɛhɛ ɔbɔnsam, na ɔ lee kemaɛtaɛ loorise-ɔ-rɔ. ⁸ Na ɔ yɔ kaye-rɔ toɛ kema ya penna asese peee. Asese amo anyare e gye Gogo na Magogo. Na ɔ ba bamɔ bɔ gyaɛhɛ, na bɔ kere kema. Bɔ deɛh bɔ kyɔ bweeto feye ɔpo-ɔ-rɔ a kesepu-o. ⁹ Ne baa saɛhɛ-rɔ bɔrɔ sweere se, ne baa muruwa Wuribware asese kadaɛ, maɛh ne ɔ kpa mɔ asɛh bweeto-ɔ. Amaa deekpa a lee sosɔ bɔ kywee bamɔ peee mɔ. ¹⁰ Ne ɔbɔnsam ne ɔ penna bamɔ-ɔ mɔ, baa twee mɔ bɔ waa kedeekpɛtekii na kafirewuta-o-ro mfeɛh ne baa deɛ twee mpase wuye-o na ɔyɛbapɔ kyaame-ɔ waa-rɔ-ɔ. Na hkee bɔ di deekpa-ɔ-rɔ mfeɛh gyi aworefoɔ mpase na kanye nsu peee.

Kaseɛhgyi ne ka gye lalalɔwe-ɔ

¹¹ Ne mɔ a ɛu kuwuregya dabe fufuri pareparepare kɔ na mɔ ne o te kemɔ se-ɔ. Mɔ a te mfeɛh-ɔ, ne sweere na sosɔ a ɛaa. ɔkɔ moɛh lee ɛu amo, daa. ¹² Ne mɔ a ɛu bamɔ ne baa wu-o abrese na ɛyaagyɛ, na bɔ yere kuwuregya-ɔ akato-rɔ. Ne Wuribware a mbɔ-ɔ bokɔ a buɛhɛ ewore-rɔ. Ne baa bee buɛhɛ wɔre kɔ-rɔ, mfeɛh ne baa kyoree bamɔ ne bɔ de hkpɔ na kukyure ne a moɛh de kee-ɔ anyare-ɔ. Baa gyi bamɔ ne baa wu-o asɛh anɛh ne ɔkema mɔ a kyena kaye mɔ-rɔ bɔrɔ-ɔ, feye anɛh ne baa kyoree waa ewore-ɔ-rɔ-ɔ.* ¹³ Ne allowipɔ peee a kyinhji lee lowi-ro, haree bamɔ ne baa wu sweere se ooo, nkyu-ro ooo. Baa lee akyɛhɛhɔpo-rɔ ba bɔ yere seɛgyikpa-ɔ. Ne baa ba ketɔ ne ɔkema a waa saɛh ne ɔ kyena sweere mɔ se-ɔ bɔ gyi mɔ asɛh. ¹⁴ Ne baa twee lowi na akyɛhɛhɔpo-rɔ bɔ waa kedeekpɛtekii-o-ro. Deekpa mɔ-rɔ e gye kesebɔgyiiri nyɔsepo-ɔ. ¹⁵ Ne baa twee ɔkema mɔ ne mɔ kenyaɛ moɛh bɔ hkpɔ na kukyure ne a moɛh de kee-ɔ wɔre-ɔ-rɔ bɔ waa kedeekpɛtekii-o-ro.

21

Sosɔ popwee na sweere popwee

¹ Ne mɔ a ɛu sosɔ popwee na sweere popwee. Sosɔ gyɛhkpɛese-ɔ na sweere gyɛhkpɛese-ɔ a kyɔ ɛaa, ne ɔpoɔ moɛh lee ɔ bɔ-rɔ.* ² Ne mɔ a ɛu Wuribware a maɛh ne ba tee e Yerusalem Popwee-ɔ, na ɔ lee Wuribware ase sosɔ, na ɔ ba kaase. Ne ɔ bɔ daɛh feye ɔkɔfɔ a gyi kibre saɛh ne ɔ kpa a ɔ yɔ mɔ kuri aye-ɔ. ³ Ne mɔ a nu ɔkɔ a yere kuwuregya-ɔ ase faa-rɔ kenkeɛh towe feye,

“Mbeyɔmɔ, asese aye na Wuribware aye a kii kɔkɔhko.*

Mɔ aa bamɔ e kyena abee ase, na bɔ kii mɔ asese.

Bamɔ aa Wuribware fɔhɔhɔ e kyena,

na o kii bamɔ nyaɛhpe.*

⁴ ɔ kpee bamɔ akyukyu peee.

Na lowi na kabɔrerɔduɛhwi na kayeegya gye kee,

a lee feye ato dedaa-ɔ peee a kyɔh a yii.”*

⁵ Ne mɔ ne o te kuwuregya-ɔ se-ɔ ye,

“Mbeyɔmɔ mɔ e waa ketɔ kema mɔ kepɔwee.”

* 20:12 Daniyel 12.1. * 21:1 Isaya 65.17. * 21:3 Sakariya 2.11. * 21:3 Kelee Igyipiti 6.7; Kɔlɔhɔhɔ mbraa 26.12; Yeremeya 32.38; Sakariya 8.8. * 21:4 Isaya 24.8; 65.19.

Ne do tawe gywii mo feye, “Kyoree asen mo ne fo a nu-o bo beya, a lee feye mo asen pree gye kasentij, ne okemaa e taare a o taa mo eyee bo dajha amo se.”⁶ Ne do bee tawe gywii mo feye, “Aa waa! Mo e gye ne mo a waa keto kemaa, ne m bee mo e sa a keto kemaa gye kee. Keto kemaa keleekaase-o na m bo-ro, ne keto kemaa ya gye kee, m bo-ro.* Okemaa ne burufo de mo-o, mo e sa mo nkyu, na o ma ka seye. Nkyu amo du nee feye kitiribu ne ke e sa nkyu ne m maa lowe-o. Anen a nkyu mo e gye ne n sa nkpa na kukyure ne a moj de kee-o.⁷ Okemaa ne o ko Obansam a o gyi si-o e gye ne o nya anen a nyure-o. Na o tee mo, Wuribware, e mo nyanpe, na mo-o n tee mo e mo gyi.⁸ Amaa bamo ne bo maa nya anen a nyure-o e gye bamo ne kufu de bamo feye bo kii Kristoo awuye-o, na adiburojo, na bamo ne bamo nkpono-ro de iyisi-o, na bamo ne baa mo asese-o, na bamo ne baa waa kakyekpa na kanyarekpa-o, na bamo ne bo de asiben-o, na akpe, na bamo ne ba sun ikisi-o, na ayebajo pree. Ba twee mfaanee a asese-o a bo bo waa kedeekpreekii na kafirowuta-o-ro. Amo-o e gye kesebogyiri nyosepo-o.”

⁹ Ne Wuribware a mbaw nsunoo ne bo de nkyanseyii na asen asunoo lalalowe-o-ro-o oko a ba mo ase bo tawe feye, “Ba a n kaapo fo kasannegyii a okof-o.”¹⁰ Ne Wuribware a kufwiije-o a ywee mo se, ne Wuribware kabaw amo a soro mo yaa kebee soswee ko katwee-ro. Ne do ba Yerusalem, Wuribware a man ne do lee soso Wuribware ase o ba-o, bo kaapo mo.¹¹ Ne Wuribware kelanjer o e sa ne man-o e tore se. Man amo e tore se nee feye kibu yawo lenje ko ne ba tee e gyaasipaa ne ku di kipipee-o, ne ke e tore se feye diki-o.¹² Man-o de kidenbee dabe bo muruwa mo. Ne baa lee abunogyi kudu anyo. Ne Wuribware kabaw yere abunogyi-o kekemaa ase o deere se. Ne baa kyoree Isireelii awuye a nsuro kudu nyu-o anyare bo dajha abunogyi-o si. A kaapo nee feye kasuro kemaa de kibunogyi konko.¹³ Kebegya kemaa de abunogyi asa. Asa bo kyowe leekpa a kerio, ne asa bo soso-ro a kerio, ne asa bo kaase-ro a kerio, ne asa bo kyowe tweekpa a kerio.¹⁴ Man amo a kidenbee-o afore kudu anyo ne baa ba bo pwee. Ne baa kyoree kasannegyii a ayaa-ro ayerepo kudu anyo-o anyare bo dajha dajha se.

¹⁵ Wuribware kabaw ne do sa sensa mo ase-o de atanne pipee kayii kare-atu ko, na o ba bo kare man amo na kidenbee-o na abunogyi-o.¹⁶ Man-o a boj, ne mo eswee na nkpanje ta nee. Ne kabaw-o a taa mo kayii-o bo kare anen ne man-o ta-o. Mo a bo kare-o, oo nyu feye man-o eswee gye sese eswee kakpenkkee na nkpen alafa anyo (1,200,000).^{*} Anen dee ne man-o nkpanje na mo kife-ro ta.¹⁷ Wuribware kabaw-o a bee ba mo kayii-o bo kare kidenbee-o, kemo see ta baarokunjun ya bo fo asareegyii nno anen iluwi kelafa na aduna na ena (144).^{*} Sweere se a sese a kekare ne kabaw-o a bo kare. N gye soso lee.

¹⁸ Kefore ko ne ba tee e gyaasipaa ne ku du kipipee-o, ne baa bo pwee kidenbee-o, ne baa ba atanne pipee ne a tore se-o bo pwee man-o fofon.¹⁹ Man amo a adenbee a epore-o ne baa ba afore yawo lenje eworese eworese bo pwee. Pore gyenkpere-o ne baa ba kefore ne ba tee e gyaasipaa ne ku du kipipee-o bo pwee. Pore nyosepo-o ne baa ba kefore ne ba tee e safiro ne ku du buruu-o bo pwee. Pore sasapo-o ne baa ba kefore ne ba tee e kalekidonii ne ku du kebabwee-o bo pwee. Pore nasapo-o ne baa ba kefore ne ba tee e amaredo ne ku du kebabwee-o bo pwee.²⁰ Pore nuusepo-o ne baa ba kefore ne ba tee e saadonis ne ku du kipipee kafwee na kufufuri-o bo pwee. Pore siyesepo-o ne baa ba kefore ne ba tee e kaanleyon ne ku du kipipee gyigyii-o bo pwee. Pore sunoosopo-o ne baa ba kefore ne ba tee e krisoliito ne ku du feye kyaase mfo-o bo pwee. Pore buruwasepo-o ne baa ba kefore ne ba tee e beril ne ku du kebabwee-o bo pwee. Pore kpanosopo-o ne baa ba kefore ne ba tee e topas ne ku du feye kakaduro-o bo pwee. Pore kudusepo-o ne baa ba kefore ne ba tee e krisopraso ne ku du kebabwee feye efa-o bo pwee. Pore kudu kakosepo-o ne baa ba kefore ne ba tee e gyakinto ne ku du buruu-o bo pwee. Pore kudu nyosepo-o ne baa ba kefore ne ba tee e ametisto ne ku du feye lonkonkyuronkyu-o bo pwee.

* 21:6 Isaya 44.6. * 21:16 ayaa nkpenkkee nsunoo na nkpen alafa anyo (7,200,000). * 21:17 ayaa alafa anyo na kudu asiye (216).

²¹ Ne abunogyi kudu anyo-ɔ kekemaa, baa ba akukye-ro ketangyi dabe damenanse ko bo pwee. Ne baa ba atanne pipee ne a tore se-ɔ bo waa kabore dabe ne ka da ka boro man-ɔ nsena-ɔ.

²² Wuribware sunkpa moŋ bo man amo-ro, a lee feye Bo-elen-ɔ-kyon-okemaa-Bware na kasannegyii-o fonfon bo mfen. ²³ Ne a moŋ lee a tiri feye kyowe lee mpase, beee kiferi lanne man-ɔ-ro kanye, a lee feye Wuribware fonfon e lanne-ro mfen, ne kasannegyii-o mo du nee feye Wuribware fetiri-o.* ²⁴ Mo kelanhero ne kaye-ro asese e ba a bo bo nare-ro. Na kaye-ro awure taa bamo mpotee baa man amo-ro.* ²⁵ Man amo a epon-ɔ den e yere nee. Bo maa tii emo, a lee feye mfen moŋ de kanye. ²⁶ Kaye-ro asese e baa bamo mpotee na atanne man amo-ro. ²⁷ Amaa okemaa ne o de iyisi-o maa lwee mo-ro. Okemaa ne ɔ waa apeeresen-ɔ, na oko ne ɔ ba ayeba-ɔ, bee ɔ maa lwee mfen. Amo bamo ne kasannegyii-o a kyoree bamo anyare waa mo wore-ɔ-ro feye bo de nkpa na kukyure ne a moŋ de kee-ɔ dooo e gye ne ba lwee man-ɔ-ro.

22

Anen ne Wuribware a man-ɔ-ro du-o

¹ Ne Wuribware kaboo-ɔ a kaapo mo boŋ ko ne mo nkyu e sa nkpa na kukyure ne a moŋ de kee-ɔ. Ne n du krenkren, ne n ya lee Wuribware na kasannegyii a kuwuregya-ɔ-ro m ba. ² Ne nkyu amo a paye man amo nsena a kabore dabe-ɔ-ro n kyon m ba. Ayii ne a swee agyi, ne a sa nkpa na kukyure ne a moŋ de kee-ɔ yere boŋ-ɔ kebare kemaa se, ne a swee iluwi kudu enyo kasu kemaa. Bo de amo afeeraa ba kya alogyi kemaa ne a toora nde se a asese-ɔ.* ³ Wuribware maa lee sa a asese kisi kiyii amo agyi kigyi.* Wuribware na kasannegyii-o kuwure bo man amo-ro nee. Na mo ayaafore sun mo mfen. ⁴ Ba nu Wuribware akato-ro, ne bo de mo kenyaare bamo nskreeno. ⁵ Kanye moŋ lee ka bo-ro. Ifetiri asen moŋ lee a tiri bamo, anen dee ne kyowe kelanhero moŋ tiri bamo, a lee feye ane nyanpe Wuribware e gye bamo kelanhero. Na Wuribware sa bamo kuwure ne ke moŋ de kee-ɔ.

Yeesuu keba-ro asen

⁶ Ne Wuribware kaboo-ɔ a towe gywii mo feye, “Asen mo gye kasentij, ne ba taare a bo kore amo gyi. Ne ane nyanpe Wuribware ne oo lee mo asen bo kaapo mo akyaamee ne baa dee kyena-ɔ a sun mo kaboo feye ɔ ya kaapo mo ayaafore-ɔ keto ne ke e ba a ke bo waa mbeyomo dee-ɔ.”

⁷ Ne Yeesuu ye, “Mon' nu mo ase! Mo e ba mbeyomo dee. Bamo ne ba gya mo abwaresen ne a bo wore mo-ro-ɔ se-ɔ e nya nyure!”

⁸ Mo, Yohanee, e gye ne mo a nu, ne mo a nu amo-ɔ peee. Ne mo a kpuni anurii kaboo-ɔ ayaa-ro, na n sun mo. ⁹ Amaa ne ɔ towe gywii mo feye, “Oo daabii, fo ma sun mo, sun Wuribware, a lee feye m feraa, n gye Wuribware a ayaafore-ɔ oko nee feye fo aa fo beeko-ana akyaamee na bamo peee ne bo gya asen ne a bo wore mo-ro-ɔ se-ɔ.”

¹⁰ Ne ɔ towe gywii mo feye, “Fo ma kan taa abwaresen mo ne mo a lee bo kaapo fo, ne a bo wore mo-ro-ɔ bo kweero, a lee feye san ne a ba-ɔ a to-ro. ¹¹ San amo ya fo, okemaa ne ɔ gye oboyewaporo-ɔ kya se waa eboye, ne mo ne o de iyisi-o meraa se waa iyisi. Ne mo ne ɔ waa kedamenanse-ɔ kya se waa kedamenanse. Ne mo ne ɔ gye sese timaa-o kya se waa itimaa.”

¹² Yeesuu ye, “Mon' nu mo ase! Mo e ba mbeyomo dee! Mo e ka okemaa anen ne ɔ waa mo asun-o koko. ¹³ Mo e gye ne mo a waa keto kemaa, ne m bee mo e sa a keto kemaa gye kee. Keto kemaa keleekaase-ɔ na m bo-ro, ne keto kemaa ya gye kee, m bo-ro.

¹⁴ Bamo ne baa fwee bamo ato bunse waa siraa-o e nya nyure, a lee feye ba nya kpa a bo lwee man-ɔ-ro, na bo gyi kiyii ne ke e sa nkpa na kukyure ne a moŋ de kee-ɔ agyi-o. ¹⁵ Amaa bamo ne bo maa nya kpa, na bo lwee man amo-ro-ɔ e gye bamo ne bo de iyisi-o,

* 21:23 Isaya 60.19.

* 21:24 Isaya 60.3.

* 22:2 Keleekaase 2.9; 3.22; Isikiyel 47.12.

* 22:3 Keleekaase

3.14-19.

na asiberi awuye, na akpe, na bamo ne ba waa kakyeeekpa na kanyarekpa, na bamo ne baa maa sese-o, na bamo ne ba suri ikisi-o, na ayebapo pree.

¹⁶ Mo, Yeesuu, ya suri mo kaboo ko feye o nare towe amo-o gywii asoree asoree awuye. Mo anyare e gye 'Owure-Deefid-mo-kenanagyi,'* na 'Otore.'**

¹⁷ Wuribware a kufwiije-o na kasannegyii a okofa ne o yere bo sa asoree awuye pree-o e kore Yeesuu feye o ba. Mon' sa a okemaa ne o nu asen ma-o kore mo feye o ba. A lee feye Yeesuu feraa ye, "Okemaa ne burufo de mo-o ba mo ase. Mo i ke okemaa ne o kpa-o nkyu ne n sa nkpa na kuyure ne a mo de kee-o."

Ase- o lalowe

¹⁸ Mo, Yohanee, i yii okemaa ne o nu abwarese ne a bo wore ma-ro-o se feye, okemaa ne o taa kotoko a o bo tii asen ma se-o, Wuribware ma e sa a o tii bamo ne ba gyi aworefaa, ne mo a kyoree amo asen wore ma-ro-o se. ¹⁹ Okemaa ne o lee kotoko a o lee abwarese wore ma-ro a asen-o se-o, Wuribware maa sa a o tii bamo ne ba nya kpa na bo kyena mo ma ne mo a kyoree mo asen-o-ro-o se. Na o ma nya gyi kiyi ne ke e sa nkpa na kuyure ne a mo de kee-o agyi-o.

²⁰ Oko ne o yere asen ma pree ne mo a kyoree bo beya-o-ro feye a gye kasenti-o e gye Yeesuu. O ye, "A gye kasenti. Mo e ba mbeyama de."

Ana nyanpe Yeesuu, sa a waa ane. Na fo ba mbeyama.

²¹ Mo e kore kebwarekore feye ana nyanpe Yeesuu Kristoo yure mo asese. Ameye.

* 22:16 Isaya 11.1, 10; Aleebokaapoto 5.5 * 22:16 Aleebokaapoto 2.28.